

Kommunstyrelsen

Sammanträdesdatum: 2026-08-31

Tid: 13:00

Plats: Stenungesalen, Fregatten

Ledamöter

Olof Lundberg (S), ordförande

Maria Renfors (M), förste vice ordförande

Annika Åberg-Darell (V), andre vice ordförande

Ida Melin (S)

Jan Rudén (S)

Johnny Alexandersson (S)

Wouter Fortgens (M)

Egil Midtbö (M)

Alexandra Ward-Hefte (M)

Linda-Maria Hermansson (C)

Henrik Hansson (KD)

Lisbeth Svensson (L)

Christina Svensson (SD)

Kia Häggqvist (SD)

Tomas Palm (SD)

Ersättare

Sandra Bengts (S)

Ann Christensen (S)

Sanida Okanovic (S)

Göran Andtbacka (S)

Henrik Wenell (M)

Christian Ottosson (M)

Jimmy Lövgren (MP)

Johan Thunberg (-)

Kristina Stahre Odengard (ST)

Helene Landgren (ST)

Övriga närvarande

Maria Jonsson, kommundirektör

Elisabeth Andreasson, sektorchef utbildning

**Stenungsunds
kommun**

Kallelse

Kommunstyrelsen

2026-08-31

Rickard Persson, sektorchef socialtjänst
Fredric Arpfjord, sektorchef samhällsbyggnad
Elin Hjalmarsson, sektorchef stödfunktioner
Erica Bjärsved, ekonomichef
Christer Larsson, HR-chef

Olof Lundberg (S)
ordförande

Maja Liisa Odelius
sekreterare

Föredragningslista

Ärende

- 1 Val av justerare
Justerings 2026-09-03.
- 2 Fastställande av föredragningslistan
- 3 Föredragning och svar på frågor ärende 14-18, sektor utbildning 13:00-13:35

Ärende 14: Nominering till Länsstyrelsen Västra Götalands pris för ungas ideella engagemang

Föredragning och svara på frågor: Verksamhetschef Kultur Fritid Pia Solefors, föreningsutvecklare MiaMarie Johansson

5 min föredragning + 10 min för frågor

Ärende 15: Svar på motion om avgiftsfri kulturskola som integreras på skoltid

Svara på frågor: Verksamhetschef Kultur Fritid Pia Solefors, enhetschef kulturskola Fredrik Daun

Ärende 16: Samverkansavtal om yrkesutbildningar för vuxna i Göteborgsregionen för avtalsperiod 2027-2030

Svara på frågor: Sektorchef utbildning Elisabeth Andreasson

Ärende 17: Samverkansavtal för anpassad gymnasieskola i Göteborgsregionen 2027/2028–2030/2031

Svara på frågor: Sektorchef utbildning Elisabeth Andreasson

Ärende 18: Samverkansavtal gymnasieskolan i Göteborgsregionen 2027/2028–2030/2031

Svara på frågor: Sektorchef utbildning Elisabeth Andreasson

4 Svar på frågor ärende 19-23, sektor socialtjänst 13:35-13:55

Ärende 19: Kvalitets- och patientsäkerhetsrapport sektor socialtjänst januari - april 2026

Svara på frågor: Medicinskt ansvarig sjuksköterska

Hampus Bergman

Ärende 20: Upphävande av Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 1997:14) om delegering av arbetsuppgifter inom hälso- och sjukvård och tandvård

Svara på frågor: Medicinskt ansvarig sjuksköterska

Hampus Bergman

Ärende 21: Uppföljning av Idéburet Offentligt Partnerskap, IOP-avtal, för 2026

Svara på frågor: Verksamhetsutvecklare Joanna

Gustafsson, verksamhetschef IFO Ulf Tolf

Ärende 22: Uppföljning av samverkansavtal för 2026

Svara på frågor: Verksamhetsutvecklare Joanna

Gustafsson, verksamhetschef IFO Ulf Tolf

Ärende 23: Omprioritering av investeringsmedel från projekt särskilt boende Lövberga till uppgradering av teknisk standard på de särskilda boendena Tallåsen och Pressaregården

Svara på frågor: Sektorchef socialtjänst Rickard Persson

5 Svar på frågor ärende 24-34, sektor samhällsbyggnad 13:55-14:35

Ärende 24: Svar på motion från Agneta Pettersson Bell (ST) om avgiftsfri återvinning för ideell secondhand

Svara på frågor: Verksamhetschef Infrastruktur Camilla

Svensson, enhetschef avfall Michael Kööhler

Ärende 25: Ombudgetering av investeringsmedel för byggnation av toalett på stationsområdet

Svara på frågor: Verksamhetschef Camilla Svensson

Ärende 26: Kollektivtrafikkörfält till Stenungsöbron - avtal om vägrätt samt bedömning av behov av ny detaljplan för genomförande

Svara på frågor: Verksamhetschef Exploatering Veronica Götzinger, enhetschef MEX Geodata Jessica Andersson, planeringschef Kajsa Reimers

Ärende 27: Avslut av detaljplan för Strandkärr 1:4, bostäder

Svara på frågor: Verksamhetschef Exploatering Veronica Götzinger, planeringschef Kajsa Reimers

Ärende 28: Avslut av detaljplan för Stenungsön 1:259 och 1:36, Stenungsbaden

Svara på frågor: Verksamhetschef Exploatering Veronica Götzinger, planeringschef Kajsa Reimers

Ärende 29: Ansökan om tidigare planstart och exploatörsdriven planprocess för Måröd 1:3

Svara på frågor: Verksamhetschef Exploatering Veronica Götzinger, planeringschef Kajsa Reimers

Ärende 30: Ansökan om planbesked för del av Kyrkenorum 4:387, verksamheter

Svara på frågor: Verksamhetschef Exploatering Veronica Götzinger, planeringschef Kajsa Reimers

Ärende 31: Granskningsyttrande gällande ändring av översiktsplan för Göteborg

Svara på frågor: Verksamhetschef Exploatering Veronica Götzinger, planeringschef Kajsa Reimers

Ärende 32: Samrådsyttrande över Handlingsplan för bostadsförsörjning 2026-2030 för Uddevalla kommun

Svara på frågor: Verksamhetschef Exploatering Veronica Götzinger, planeringschef Kajsa Reimers

Ärende 33: Samråd för förslag till Handlingsplan för bostadsförsörjning 2027–2031 för Stenungsunds kommun

Svara på frågor: Utvecklingsledare Helena Franzén

Ärende 34: Yttrande över säkerhetsrapport för Perstorp

Oxo AB

Svara på frågor: Utvecklingsledare Anna Augustin

14:35-14:50 PAUS

6 Föredragning och svar på frågor ärende 35-45, sektor stödfunktioner 14:50-15:45

Ärende 35: Svar på återremiss – Upphävande av det politiska förbudet mot alkoholservering i Stenungsund

Arena

Föredragning och svara på frågor: Kommunjurist Filip Dahlberg

5 min föredragning + 10 min för frågor

Ärende 36: Program med mål och riktlinjer för utförare av kommunala angelägenheter

Svara på frågor: Funktionschef Administration och Digitalisering Erik Bergman

Ärende 37: Utvärdering av ny sammanträdesstruktur för kommunstyrelsen och dess utskott

Svara på frågor: Funktionschef Administration och Digitalisering Erik Bergman

20 min för kommunstyrelsens diskussion/utvärdering

Ärende 38: Samrådsyttrande över Tolkförmedling Västs förslag till budget och verksamhetsplan 2027-2029

Svara på frågor: Funktionschef Administration och Digitalisering Erik Bergman

Ärende 39: Reviderad förbundsordning för Tolkförmedling Väst

Svara på frågor: Funktionschef Administration och Digitalisering Erik Bergman

Ärende 40: Reviderad förbundsordning för Räddningstjänsten Storgöteborg

Svara på frågor: Funktionschef Administration och Digitalisering Erik Bergman

Ärende 41: Revidering av kommunstyrelsens
delegationsordning

*Svara på frågor: Funktionschef Administration och
Digitalisering Erik Bergman*

Ärende 42: Yttrande till Länsstyrelsen gällande ansökan
om förordnande som borgerlig vigsselförrättare i
Stenungsunds kommun

*Svara på frågor: Funktionschef Administration och
Digitalisering Erik Bergman*

Ärende 43: Svar på uppdrag - Framtidens upphandling

Svara på frågor: Upphandlingschef Gabriella Glimstedt

Ärende 44: Kommunstyrelsens genomförandeplan, budget
2027

Svara på frågor: Kommundirektör Maria Jonsson

Ärende 45: Hemställan från Stenungsundshem AB om
godkännande av investering avseende renovering av tak
och fasad samt energieffektivisering, Vita Hasselbacken

- 7 Föredragning och svara på frågor ärende 46, Flytt av 15:45-
verksamhet från Åbacka till Mariagården 16:00**

*Sektorchef stödfunktioner Elin Hjalmarsson och
fastighetschef Benny Ankargren*

5 min föredragning + 10 min för frågor

- 8 Överläggning inkomna motioner 16:00-**

- Ärende 47: Motion om mötesplats för äldre, Agneta Pettersson Bell (ST) **16:10**
- Ärende 48: Motion om att ta tillvara EPA-ungdomars engagemang i Stenungsund, Vänsterpartiets fullmäktigegrupp

- 9 Inkomna skrivelser och protokoll till kommunstyrelsen 16:10- KS
16:20 2026/25**

Kort bensträckare 5 min

10	Information från kommunstyrelsen GR - Förbundsstyrelsen - Arbetsmarknad - Miljö- och samhällsbyggnad - Sociala - Utbildning SOLTAK AB RSG förbundsstyrelse Direktionen tolkförmedling väst Samordningsförbundet Renova AB SIMBA	16:25- 16:35	KS 2026/46
11	Information från kommundirektören	16:35- 16:45	KS 2026/47
12	Redovisning av delegationsbeslut	16:45-	KS 2026/29
13	Redovisning av ordförandebeslut	16:50	KS 2026/30
PAUS inklusive gruppmöten 16:50-17:10			
14	Nominering till Länsstyrelsen Västra Götalands pris för ungas ideella engagemang <i>Omedelbar justering</i>		KS 2026/433
15	Svar på motion om avgiftsfri kulturskola som integreras på skoltid		KS 2026/328
16	Samverkansavtal om yrkesutbildningar för vuxna i Göteborgsregionen för avtalsperiod 2027-2030		KS 2026/65
17	Samverkansavtal för anpassad gymnasieskola i Göteborgsregionen 2027/2028–2030/2031		KS 2026/64
18	Samverkansavtal gymnasieskolan i Göteborgsregionen 2027/2028-2030/2031		KS 2026/63

19	Kvalitets- och patientsäkerhetsrapport sektor socialtjänst januari - april 2026	KS
2026/621
20	Upphävande av Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 1997:14) om delegering av arbetsuppgifter inom hälso- och sjukvård och tandvård	KS
2026/404
21	Uppföljning av Idéburet Offentligt Partnerskap, IOP-avtal, för 2026	KS
2026/565
22	Uppföljning av samverkansavtal för 2026	KS
2026/566
23	Omprioritering av investeringsmedel från projekt särskilt boende Lövberga till uppgradering av teknisk standard på de särskilda boendena Tallåsen och Pressaregården	KS
2026/612
24	Svar på motion från Agneta Pettersson Bell (ST) om avgiftsfri återvinning för ideell secondhand	KS
2026/468
25	Ombudgetering av investeringsmedel för byggnation av toalett på stationsområdet	KS
2026/659
26	Kollektivtrafikkörfält till Stenungsöbron - avtal om vägrätt samt bedömning av behov av ny detaljplan för genomförande
<i>Omedelbar justering</i>	KS
2026/646
27	Avslut av detaljplan för Strandkärr 1:4, bostäder	KS
2014/71
28	Avslut av detaljplan för Stenungsön 1:259 och 1:36, Stenungsbaden	KS
2022/604
29	Ansökan om tidigare planstart och exploatörsdriven planprocess för Måröd 1:3	KS
2025/922
30	Ansökan om planbesked för del av Kyrkenorum 4:387, verksamheter	KS
2026/376

31	Granskningsyttrande gällande ändring av
översiktsplan för Göteborg	KS
2026/564
32	Samrådsyttrande över Handlingsplan för
bostadsförsörjning 2026-2030 för Uddevalla kommun
<i>Omedelbar justering</i>	KS
2026/624
33	Samråd för förslag till Handlingsplan för
bostadsförsörjning 2027-2031 för Stenungsunds
kommun	KS
2026/556
34	Yttrande över säkerhetsrapport för Perstorp Oxo AB	KS
2026/628
35	Svar på återremiss – Upphävande av det politiska
förbudet mot alkoholservering i Stenungsund Arena	KS
2026/198
36	Program med mål och riktlinjer för utförare av
kommunala angelägenheter	KS
2024/355
37	Utvärdering av ny sammanträdesstruktur för
kommunstyrelsen och dess utskott	KS
2025/659
38	Samrådsyttrande över Tolkförmedling Västs förslag till
budget och verksamhetsplan 2027-2029
<i>Omedelbar justering</i>	KS
2026/595
39	Reviderad förbundsordning för Tolkförmedling Väst	KS
2026/588
40	Reviderad förbundsordning för Räddningstjänsten
Storgöteborg	KS
2025/115
5
41	Revidering av kommunstyrelsens delegationsordning	KS
2026/579
42	Yttrande till Länsstyrelsen gällande ansökan om
förordnande som borgerlig vigsselförrättare i
Stenungsunds kommun	KS
2026/380
43	Svar på uppdrag - Framtidens upphandling	KS
2026/473

44	Kommunstyrelsens genomförandeplan, budget 2027	KS
2026/549
45	Hemställan från Stenungsundshem AB om
godkännande av investering avseende renovering av
tak och fasad samt energieffektivisering, Vita
Hasselbacken	KS
2026/685
46	Flytt av verksamhet från Åbacka till Mariagården	KS
2026/514
47	Motion om mötesplats för äldre, Agneta Pettersson Bell
(ST)	KS
2026/571
48	Motion om att ta tillvara EPA-ungdomars engagemang
i Stenungsund, Vänsterpartiets fullmäktigegrupp	KS
2026/505
49	Skrivelse från Tallbackens förskola angående
strategisk plan 2026-2028	KS
2026/648

§ 46

Dnr 2026/236

Delårsredovisning per mars 2026

Beslut

1. Förbundsstyrelsen godkänner delårsredovisningsrapporten per mars 2026.
2. Förbundsstyrelsen översänder delårsredovisningsrapporten till medlemskommunerna
3. Förbundsstyrelsen beslutar:
 - att direktören tillser att en plan för ekonomin på längre sikt, tas fram.
 - att åtgärderna är penningssatta.
 - att uppdraget del-redovisas på septembermötet.

Sammanfattning av ärendet

Räddningstjänstförbundet Storgöteborg (RSG) lämnar fem uppföljningsrapporter per år. Föreliggande rapport avser delårsredovisning per mars 2026. Rapporten redovisar ekonomiskt utfall per den 31 mars, samt budget och prognos för helåret.

Efter det goda resultatet i bokslutet 2025, kunde tidigare års underskott direkt återställas till eget kapital. Utifrån att inget mer kvarstår att återställa under 2026 samt att en del justeringar av intäkter och kostnader har kunnat göras inom budgetramen, har RSG gjort omfördelningar i resultatbudgeten för 2026. Omfördelningen i budget 2026 framgår av tabell 1, avsnitt 3.3.

Utifrån den justerade budgeten prognostiseras ett årsresultat på -1,1 mkr, vilket är ett överskott på 2,9 mkr jämfört med budget -4,0 mkr. Budgeten är underbalanserad med -4,0 mkr med hänsyn till sedan tidigare beviljat nyttjande av eget kapital för större investeringsprojekt avseende utbildnings- och övningsanläggning respektive säkerhet och robusthet.

Beslutsunderlag

Förbundsdirektörens tjänsteutlåtande daterat den 20 april 2026.

Förslag till beslut på sammanträdet

Förbundsstyrelsens ordförande lämnar följande yrkande:

RSG har, enligt årsrapport per mars, en budget i balans, men förändrade förutsättningar i omvärlden medför att ekonomin är väldigt osäker och svår att prognostisera på längre sikt. Förbundet står dessutom inför stora utmaningar både avseende fastighetskostnader, RUHB, digitalisering och investeringar.

Det är svårt att idag överblicka, vad detta kommer att medföra i ökade kostnader på sikt. Styrelsen kommer behöva vidta åtgärder för att minska kostnader och öka intäkter de kommande åren.

Styrelsen yrkar därför:

- Att direktören tillser att en plan för ekonomin på längre sikt, tas fram.
- Att åtgärderna är penningssatta.
- Att uppdraget del-redovisas på septembermötet.

Beslutsgång

Ordförande ställer proposition på yrkandet och finner att förbundsstyrelsen bifaller yrkandet.

Protokollsanteckning

Förbundsstyrelsens ordförande hänvisar till förbundsstyrelsens beslut 2025-10-08 § 110 om att årsrapport och delårsrapport ska ha en egen rubrik som beskriver hur förbundet arbetat med jämställdhetsfrågorna under perioden och påtalar att jämställdhet ska redovisas även i de ekonomiska redovisningarna per mars, maj och oktober.

Beslutet skickas till medlemskommunerna

RÄDDNINGSTJÄNSTEN
STORGÖTEBORG

Delårsredovisning per mars 2026

2026-04-20

Diarienummer 2026/236

Innehåll

1.	Inledning.....	3
2.	Uppföljning	3
3.	Förvaltningsberättelse	3
3.1	Händelser av väsentlig betydelse	3
3.2	Ekonomisk ställning	4
3.3	Förväntad ekonomisk utveckling	4
3.4	Finansiell rapportering.....	6
3.4.1	Budget och årsprognos	6
3.4.2	Resultaträkning	8
3.4.3	Balansräkning.....	9
3.4.4	Noter	10
3.4.5	Drift- och investeringsredovisning	11
3.4.6	Balanskravsresultat.....	11
4.	Aktuella och pågående frågor	12

1. Inledning

Räddningstjänstförbundet Storgöteborg (RSG) omfattar nio medlemskommuner; Göteborg, Mölndal, Kungsbacka, Härryda, Partille, Lerum, Stenungsund, Tjörn och Lilla Edet. Sammanlagt omfattas drygt 950 000 kommuninvånare. RSG svarar för operativ räddningstjänst och förebyggande insatser mot brand utifrån Lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO), som är den övergripande lagen för räddningstjänst och förebyggande verksamhet.

RSG ansvarar för tillsyns- och tillståndsverksamhet enligt Lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor (LBE) och bistår med granskning och sakkunskap vid samhällsplanering, bygglov och under byggprocessen i enlighet med Plan- och bygglagen (2010:900) (PBL).

Medlemskommunernas uppdrag till förbundet redovisas i förbundsordningen och i handlingsprogrammet enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor. Handlingsprogrammet anger risker för olyckor som kan leda till räddningsinsatser, hur förebyggande verksamhet är ordnad och planeras, samt vilken förmåga förbundet har för att kunna genomföra räddningsinsatser. I Handlingsprogrammet redovisas mål för LSO-verksamheten.

2. Uppföljning

Ekonomisk uppföljning till förbundsstyrelsen sker vid fem tillfällen under året. Föreliggande rapport utgörs av en enklare delårsredovisning. En komplett delårsredovisning upprättas per augusti.

3. Förvaltningsberättelse

3.1 Händelser av väsentlig betydelse

Stämningsansökan avseende SAP-R, Arbetsdomstolen

Den 22 januari 2025 inkom, efter genomgången lokal och central förhandling, en stämningsansökan från fackförbundet Ledarna till Arbetsdomstolen mot arbetsgivarorganisationen Sobona och RSG. Stämningen avser hantering av Särskild avtalspension inom Räddningstjänsten (SAP-R). Bakgrunden är de regler för SAP-R som kom att gälla från årsskiftet 2023. Förutom att rätten att gå i pension vid 58 år togs bort för nyanställda, tillkom en möjlighet till lönetillägg eller pensionsavsättning (2 000 kr). Det tillkom också en möjlighet till 12 % i extra pensionsavsättning för anställda som har uppfyllt kraven för SAP-R om man arbetar kvar efter 58 år. I samband med att reglerna förändrades, publicerade Sobona ett cirkulär med en redogörelse för arbetsgivarorganisationens syn på vilka som omfattas av SAP-R. RSG och Ledarna har genomfört både en lokal och central tvisteförhandling utan att kunnat enas i frågan vilka som omfattas av SAP-R. I september 2025 hölls en muntlig förberedelse i Arbetsdomstolen i Stockholm. Ärendet gick sedan vidare till huvudförhandling i vecka 12, 2026. Dom i målet förväntas tidigast den 29 april.

Omorganisationen 2025

Den nya organisationen som infördes den 1 februari 2025 kommer att per den 1 april 2026 justeras, då RUHB-funktionen (Räddningstjänst under höjd beredskap) flyttas från Avdelningen för Ledningsstöd till Avdelningen för Insats och Förmåga. Det bedöms nödvändigt att funktionen får sin hemvist inom kärnverksamheten och därmed ökad närhet till de operativa avdelningarna och enheterna.

Operativa händelser

I den operativa verksamheten orsakade stormen Dave ett intensivt arbete för räddningstjänsterna i Västra Räddningsregionen (VRR). På kort tid inkom hundratals larm och föranledde ett stort antal insatser med direkt koppling till stormens framfart. Det handlade främst om exempelvis hinder på väg och lösa föremål, men även omfattande skador som knäckta master, husfasad som rasat mm.

3.2 Ekonomisk ställning

Ekonomiska förutsättningar inför 2026

Förbundet redovisade ett resultat för år 2025 på 11,6 mkr, vilket innebar en positiv avvikelse med 14,1 mkr jämfört med budgeterade -2,5 mkr.

Budgeten för 2026 var upprättad för att täcka återställande av eget kapital efter tidigare års underskott. Med överskottet 2025 kunde underskotten återställas redan i bokslutet 2025. Budgeten för 2026 kunde omdisponeras och efter hänsyn till justering av både intäkter och kostnader, fanns även utrymme för nödvändiga satsningar på bland annat tre större digitaliseringsprojekt. Investeringarna i digitalisering kommer att förbättra informationssäkerheten och ge förutsättningar för effektivare och modernare arbetssätt.

RSG har under 2025 erhållit ekonomiska medel för fyra olika uppdrag från Myndigheten för civilt försvar (MCF). Flera uppdrag löper över flera år och ytterligare uppdrag förväntas framöver. Uppdragen medför kostnader och förbundet bedömer att även egna resurser kommer att tas i anspråk för att rusta förbundet på ett sätt som gör organisationen till den motpart som krävs i händelse av yttre störningar.

Budgeten är i balans, men förändrade förutsättningar, inte minst pga utvecklingen i omvärlden, gör att räddningstjänstuppgifterna kan sägas vara "förändrat". Förändringen består i att fokus nu i hög grad är riktat mot förstärkning och uppbyggnad. Detta för att nå en bestående högre kapacitetsnivå än vad som hittills varit. Den förhöjda kapaciteten krävs för att för att kunna utföra förbundets grunduppdrag under betydligt svårare omständigheter än i fredstid. Förstärkning och uppbyggnad kostar pengar och att upprätthålla en högre nivå som blir det "nya normala" kommer också att medföra högre kostnader. Till detta kommer kortare anspänningstider och större grad av oförutsägbarhet, vilket påverkar möjligheterna till framförhållning.

Medlemsavgifterna för räddningstjänstverksamhet räknades upp med 3,2% inför 2026.

3.3 Förväntad ekonomisk utveckling

Generellt arbetar RSG med effektiviseringar och anpassningar för att på bästa sätt skapa nytta för medborgaren. Efter åren med underskott i årsresultaten intensifierades arbetet med ekonomiska anpassningar och RSG har en allmän återhållsamhet i ekonomin. Det finns områden där det av olika anledningar behöver få kosta och det gäller framför allt i fråga om jämställdhet/likabehandling, ledarskap och arbetsmiljö. För att inte riskera arbetsmiljö och säkerhet, krävs investeringar i exempelvis fordonsflottan, IT och cybersäkerhet mm. Vidare görs bedömningar av vad som anses nödvändigt t ex i samband med resor, kurser och konferenser. Vid flera tillfällen har frågan om friskvårdsbidrag lyfts, men under rådande omständigheter anses detta för kostsamt för förbundet att genomföra.

RSG tar under våren fram en sammanställning av faktorer som kommer att påverka RSG:s ekonomi under många år framöver.

En stor fråga avser fastigheter där RSG under många år mot visst ansvar för underhåll av förhyrda lokaler, haft förhållandevis låga hyreskostnader. Flera fastigheter är nu i behov av omfattande reparationer och underhåll och i många fall driver olika krav på arbetsmiljön (jämförddhet, möjligheter till hantering av kontaminerat brandmateriel mm) på i fråga om ombyggnation och förbättringsåtgärder. Hyreskostnaderna för flera fastigheter står därför inför att mångdubblas och sammantaget innebär detta kostnadsökningar som RSG inte kan finansiera med sedvanliga effektiviseringar och ekonomiska anpassningar.

Underlaget som nu tas fram förväntas ge en bild av utvecklingen kommande år och ligga till grund för en bredare diskussion om hur frågorna behöver hanteras.

Budget 2026 – omdisponeringar

Budget 2026 plan 2027 - 2028 fastställdes av förbundsfullmäktige den 23 september 2025 med hänsyn tagen till återställande av eget kapital avseende tidigare års underskott.

Efter ett överskott i årets resultat för 2025, kunde budget 2026 omdisponeras utan hänsyn till återställande av eget kapital, se tabell 1. Budget inklusive omdisponeringar ligger nu till grund för uppföljning av resultatet per den 31 mars 2026.

Omdisponeringarna i budgeten omfattar ökade intäkter på 22,2 mkr och ökade kostnader (inklusive avskrivningskostnader) med 30,3 mkr. Mellanskillnaden 8,1 mkr täcks av att det tidigare budgeterade överskottet, avsett att återställa tidigare års underskott.

Årsbudget 2026			
	Justerad	Beslutad	Diff
	2026-03-31	2025-09-23	
<i>Miljontal kronor</i>	<i>FF § 12</i>	<i>FF § 26</i>	
Verksamhetens intäkter			
Medlemsavgifter	762,5	762,5	-
Larmkommunikation	35,5	32,5	3,0
Förebyggande intäkter	14,6	12,2	2,4
Obefogade larm	32,0	32,0	-
Taxor och avgifter	38,3	30,5	7,8
Övriga intäkter	46,8	37,8	9,0
S:a intäkter	929,7	907,5	22,2
Verksamhetens kostnader			
Entreprenad- och konsultkostnader	- 54,9	- 37,0	- 17,9
Personalkostnader	- 689,2	- 683,7	- 5,5
Övriga verksamhetskostnader	- 145,6	- 143,7	- 1,9
S:a kostnader	- 889,7	- 864,4	- 25,3
Avskrivningar	- 49,3	- 44,3	- 5,0
Verksamhetens nettokostnader	- 9,3	- 1,2	- 8,1
Skatteintäkter	-	-	-
Generella statsbidrag och utjämning	-	-	-
Verksamhetens resultat	- 9,3	- 1,2	- 8,1
Finansiella intäkter	13,0	13,0	-
Finansiella kostnader	- 7,7	- 7,7	-
Resultat efter finansiella poster	- 4,0	4,1	- 8,1
RESULTAT	- 4,0	4,1	- 8,1
Resultat att återställa 2023	-	- 8,1	8,1
ÅRETS RESULTAT	- 4,0	- 4,0	- 0,0
Eget kapital, nyttjas enligt beslut;			
Färjenäs utbildning- och övningsanläggning	2,5	2,5	-
Säkerhetsinvesteringar	1,5	1,5	-
JUSTERAT RESULTAT	- 0,0	0,0	- 0,0

Tabell 1 Årsbudget med omdisponeringar

3.4 Finansiell rapportering

3.4.1 Budget och årsprognos

RSG:s budget är för året underbalanserad med -4,0 mkr, vilket enligt tidigare beslut om budget, avser finansiering via eget kapital, avseende de två projekten för Utbildnings- och övningsanläggning samt Säkerhet och robusthet. Om förbundet uppvisar nollresultat eller bättre, sker finansieringen inom årsresultatet, dvs belastar inte det egna kapitalet.

Prognosen för året är ett underskott på -1,1 mkr, dvs ett överskott jämfört med budget på 2,9 mkr.

Intäkter

Intäkterna för året prognostiseras med ett överskott på 4,6 mkr och överskottet är främst ett resultat av erhållna ersättningar inom ramen för uppdrag från Myndigheten

för civilt försvar (MCF) och Räddningstjänst under höjd beredskap (RUHB). En del av intäkterna avser ersättning för inköp av beredskapslager som periodiserats från föregående år, precis som kostnader för motsvarande, återfinns under övriga verksamhetskostnader.

Medlemsavgifter för räddningstjänstverksamhet räknades upp med 3,2 % för 2026.

Medlemsavgifterna för räddningstjänstverksamhet och pensionskostnader redovisas i resultaträkningen som en del av intäkterna och beräknas för helåret uppgå till 762,5 mkr. Avräkning för faktiska pensionskostnader sker i samband med årsbokslutet.

Entreprenad- och konsultkostnader

Entreprenad- och konsultkostnader prognostiseras med ett underskott på -3,0 mkr. Här ingår bland annat inköp av konsultstöd av särskild juridisk kompetens inom framför allt informationssäkerhet. Dessa kostnader motsvaras av vakanser för personal som slutat och där rekrytering skjutits upp.

Personalkostnader

Personalkostnader exklusive pensionskostnader prognostiseras för helåret med ett överskott på 8,2 mkr. Främst uppstår överskottet av ledigheter, vakanser och framskjutna rekryteringar.

Pensionskostnader prognostiseras +/-0 i förhållande till budget. Budgetbeloppet baseras på prognosen framtagna av KPA i december 2025. Vid årets slut görs en avräkning mot medlemskommunernas avgifter och eventuell justering sker.

Administrativa pensionskostnader tillkommer och den sammanlagda årsbudgeten för pensioner, bestående av personal- och finansiella kostnader, för 2026 uppgår till 90,4 mkr.

Övriga verksamhetskostnader

I prognosen för helåret förväntas kostnaderna följa budget med endast ett underskott på -6,9 mkr. Här ingår kostnader för inköp till beredskapslager som periodiserats från 2025.

Avskrivningar

De planerliga avskrivningskostnaderna prognostiseras som budgeterat för helåret.

Finansiella intäkter

Finansiella intäkter består av reverslån till Göteborgs stads koncernbank. Lånet löper ut i april 2026 och kommer då att förnyas. Totala finansiella intäkter inklusive övrig bankränta förväntas uppgå till ca 13,0 mkr för året.

Finansiella kostnader

Finansiella kostnader består huvudsakligen av kostnader för ränte- och basbeloppsuppräknings av årets pensionsavsättning. Budgeterat och bokfört belopp redovisas i enlighet med KPA:s prognosvärden.

3.4.2 Resultaträkning

Mkr	Utfall		Not	Prognos	Årsbudget	Diff
	2026-03-31	2025-03-31		2026	2026	
Verksamhetens intäkter						
Medlemsavgifter	190,6	192,0	2	762,5	762,5	-
<i>varav avr. medlemsavgift för pensioner</i>	22,6	29,2		90,4	90,4	
Lärnkommunikation	8,8	8,4		35,5	35,5	-
Förebyggande intäkter	3,9	3,0		14,6	14,6	-
Obefogade larm	6,3	5,5		32,0	32,0	-
Taxor och avgifter	9,1	7,8		37,7	38,3	- 0,6
Övriga intäkter	16,7	9,8		52,0	46,8	5,2
S:a intäkter	235,4	226,5		934,3	929,7	4,6
Verksamhetens kostnader						
Entreprenad- och konsultkostnader	- 9,4	- 8,6		- 57,9	- 54,9	- 3,0
Personalkostnader	- 160,9	- 158,5		- 681,0	- 689,2	8,2
<i>varav lön och sociala avgifter</i>	- 140,2	- 134,4		- 598,2	- 606,4	8,2
<i>varav pensionskostnader</i>	- 20,7	- 24,1		- 82,8	- 82,8	-
Övriga verksamhetskostnader	- 38,0	- 30,0		- 152,5	- 145,6	- 6,9
S:a kostnader	- 208,3	- 197,1		- 891,4	- 889,7	- 1,7
Avskrivningar	- 11,2	- 10,7		- 49,3	- 49,3	-
Verksamhetens nettokostnader	15,9	18,7		- 6,4	- 9,3	2,9
Skatteintäkter	-	-		-	-	-
Generella statsbidrag och utjämning	-	-		-	-	-
Verksamhetens resultat	15,9	18,7		- 6,4	- 9,3	2,9
Finansiella intäkter	1,4	2,1		13,0	13,0	-
Finansiella kostnader	- 2,0	- 5,4		- 7,7	- 7,7	-
<i>varav pensionskostnader</i>	- 1,9	- 5,1		- 7,6	- 7,6	-
Resultat efter finansiella poster	15,3	15,4		- 1,1	- 4,0	2,9
RESULTAT	15,3	15,4		- 1,1	- 4,0	2,9

Tabell 2 Resultaträkning

3.4.3 Balansräkning

<i>Mkr</i>	2026-03-31	Not 1	2025-12-31
TILLGÅNGAR			
<i>Anläggningstillgångar</i>			
Immateriella anläggningstillgångar	1,0		1,1
Materiella anläggningstillgångar			
Mark och byggnad	68,2		68,6
Maskiner och inventarier	242,7		234,9
Finansiella tillgångar			
Långfristiga fordringar	375,0		375,0
S:a anläggningstillgångar	686,9		679,6
Förråd och lager	4,4		4,4
Kundfordringar	41,6		44,5
Diverse kortfristiga fordringar	284,4		286,4
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	17,1		18,6
Kortfristiga placeringar	-		-
Kassa och bank	0,2		0,2
S:a omsättningstillgångar	347,7		354,1
S:a tillgångar	1 034,6		1 033,7
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
<i>Eget kapital</i>			
Ingående eget kapital	113,5		101,9
Årets resultat	15,3		11,6
S:a eget kapital	128,8		113,5
<i>Avsättningar</i>			
Avsättning för pensioner	705,9		707,4
Övriga avsättningar	5,8		6,1
S:a avsättningar	711,7		713,5
<i>Långfristiga skulder</i>			
Långfristiga skulder	2,0		2,0
S:a långfristiga skulder	2,0		2,0
<i>Kortfristiga skulder</i>			
Leverantörsskulder	29,2		35,3
Moms	15,3		14,1
Personalens skatter och avgifter	8,4		9,2
Övriga kortfristiga skulder	21,5		32,9
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	117,7		113,2
S:a kortfristiga skulder	192,1		204,7
S:a eget kapital, avsättningar och skulder	1 034,6		1 033,7
ANSVARSFÖRBINDELSE			
Pensionsförpliktelser	120,7		121,7

Tabell 3 Balansräkning

3.4.4 Noter

Not 1

Redovisningsprinciper

Delårsrapporten är upprättad i enlighet med Lag om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) samt rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR).

I delårsbokslutet är pensionskostnader bokförda enligt prognos som inhämtats från KPA i samband med årsbokslutet 2025. Löneskatt är beräknad med 24,26 procent.

Medlemskommunerna ska enligt avtal ersätta förbundet för samtliga pensionskostnader. Det innebär att pensionskostnaderna inte påverkar resultatet för RSG.

Avräkning mellan budgeterade pensionskostnader och verkligt utfall sker mellan RSG och medlemskommunerna vid varje årsskifte.

Ansvarsförbindelse avseende pensionsförpliktelser har redovisats enligt prognos från KPA per mars 2026.

Förbundets banktillgodohavande ingår som en del i Göteborgs stads koncernbank. Dessa bankkonton redovisas under rubriken *Diverse kortfristiga fordringar*.

Not 2

Medlemsavgifter

Medlemskommun	2026-03-31 Mkr	2025-03-31 Mkr
Göteborg	120,0	121,0
Mölndal	11,2	11,3
Kungsbacka	16,6	16,8
Härryda	6,3	6,4
Partille	7,7	7,7
Lerum	8,1	8,2
Tjörn	4,4	4,4
Stenungsund	11,2	11,1
Lilla Edet	5,1	5,1
Summa avgifter	190,6	192,0

Tabell 4 Medlemsavgifter

Not 3

Driftredovisning

Driftredovisningen följer resultaträkningens uppbyggnad.

Not 4**Investeringsredovisning**

Under perioden har inga beslut fattats som medfört förändringar. Årets investeringar prognostiseras enligt årets budget.

3.4.5 Drift- och investeringsredovisning

<i>Mkr</i>	Not 3			
	Utfall	Budget	Utfall	Avvikelse
	2026 jan-mars		2025 jan-mar	
Verksamhetens intäkter	235,4	230,7	226,5	4,7
Verksamhetens kostnader	- 208,3	- 214,1	- 197,1	5,8
Summa	27,1	16,6	29,4	10,5

Tabell 5 Driftredovisning

<i>Mkr</i>	Not 4		
	Inköp	Prognos	Budget
	2026 jan-mar	2026	2026
Maskiner och inventarier	0,9	10,0	10,0
Larm- och IT utrustning	1,0	5,0	5,0
Fordon	16,7	50,0	50,0
Förbättring annans fastighet	-	0,5	0,5
Summa	18,6	65,5	65,5

Tabell 6 Investeringsredovisning

3.4.6 Balanskravsresultat

Det prognostiserade överskottet i helårsprognosen innebär att balanskravet kommer att uppfyllas.

4. Aktuella och pågående frågor

Förbundsutökning

RSG består idag av nio medlemskommuner varav den senaste utökningen genomfördes 2023 då Stenungsund, Tjörn och Lilla Edet anslöt. Därefter har ansökningar om medlemskap inkommit från Kungälv och Ale och förutsättningarna för verksamhet och ekonomi har utretts. Förslag på ny förbundsordning och avtal för en utökning även med dessa kommuner har varit ute på en remissrunda och i dagsläget pågår genomgång av synpunkter som inkommit. Beslut om eventuellt anslutning förväntas fattas i närtid.

Renare Arbetsplats (RAP)

De viktiga frågorna angående hanteringen av kontaminerad utrustning (larmställ, brandmateriel) för att minimera exponering av farliga ämnen för den uttryckande personalen, ingår i projektet Renare Arbetsplats (RAP). En fullskalig RAP-anläggning kostar ca 6 - 7 mkr där särskilda disk- och tvättmaskiner ingår, men även nödvändig lokalanpassning beroende på förutsättningarna. Ambitionen är att öka takten i investering och installation av RAP framöver. För projekten anlitas externt konsultstöd.

Inkluderingsrådet

RSG prioriterar frågor rörande inkludering (jämsällldhet, likabehandling osv) och ett särskilt råd har inrättats för att sätta samlat fokus på frågorna. Inkluderingsrådet påbörjar sitt arbete i maj månad. Det är oerhört viktigt för RSG att kunna "rekrytera ur hela befolkningen" och kunna erbjuda alla en likvärdig arbetsplats både vad gäller bemötande, lokaler eller annat.

Ledarskap

Satsningar görs och kommer att göras på ledarskap, för att stärka det lokala ansvarstagandet och att leda tillsammans. Ledarskapet behöver även stärkas för att vara stabilt även i svårare läge i händelse av störningar och ska genomsyras av självständigt ledarskap i ett värsta läge.

Civilt försvar

Sedan regeringen 2024 beslutade om aktivering av civilplikt för kommunal räddningstjänst, är RSG en av flera utsedda värdorganisationer i landet. Till värdorganisationerna knyts civilpliktiga inom respektive område. Till varje värdorganisation kopplas utbildnings- och planeringsresurser och för detta erhålls finansiering från MCF.

En permanent process pågår med överläggningar mellan RSG och MCF beträffande frågor kring det civila försvaret.

Räddningstjänstens roll är att, tillsammans med kommunerna, vara en del av ryggraden, för att skapa ett så starkt civilt försvar som möjligt. Uppdraget är otroligt viktigt, men sker i hög hastighet vilket är på viss bekostnad av tydligheten. Detta ställer stora krav på medarbetarna och det är kostsamt när lägesbilden är svår att hitta, vilket då kräver ständigt löpande bedömningar, avvägningar och prioriteringar.

Digitaliseringsplanen (cybersäkerhet)

Hotbilden mot IT-system i olika sammanhang ökar löpande och det rapporteras om AI:s avgörande roll i den moderna krigföringen. Den nya Cybersäkerhetslagen (NIS2-direktivet) leder till striktare säkerhetskrav, skärpta rapporteringsskyldigheter och strängare tillsyn och efterlevnad. Den som inte uppfyller kraven riskerar sanktionsavgifter.

RSG har en digitaliseringsplan där olika projekt inom utveckling genom digitalisering har beskrivits och prioriterats (i gemensamma arbetsmöten och workshops) i en ordning för genomförande av de åtgärder som krävs för att stärka förbundets cybersäkerhet och regelefterlevnad.

Digitaliseringsplanen revideras för att ha en uppdaterad prioriteringsordning och hantera andra tillkommande projekt och uppdrag. Prioriteringen bygger på hänsyn både till ekonomiska och personella resurser. Under 2026 görs satsningar på tre stora digitaliseringsprojekt; *MOA – Myndighetsutövning Och Automatlarm*, *PRISMA – Personal Och Resursplanering*, *Inkallning*, *ScheMALäggning samt NyA – Nytt Arbetssätt, samarbete och informationshantering i M365*.

Fordon och fartyg

RSG har bedömts ha en alltför ålderstigen fordonspark och detta värderas mot risker omfattande arbetsmiljöproblematik, reparationskostnader, nyttjandet av den egna verkstaden i förhållande till kapacitet och vilka uppgifter denna ska ha. Helhetsbilden pekar på att investeringar i nyare fordon krävs för att lösa ut flera av de problem som identifierats. En sammanställning och förslag till plan för övergång till en nyare, modernare fordonspark är under framtagning och därefter krävs beslut avseende strategi och plan med hänsyn till den ekonomiska hanteringen.

RSG arbetar på att hålla nere antalet fordon, men har samtidigt sedan en tid börjat redundansställa vissa fordon när så är möjligt. Detta som en del i arbetet med RUHB (räddningstjänst under höjd beredskap. Med tanke på att många fordon är gamla och "utdömda" när de väl byts ut, är det ibland inte möjligt att redundansställa.

RSG har nyligen fattat beslut om inköp av två nya räddningsbåtar och räknar med att efter sedvanlig upphandling- och inköpsprocess, ha dessa på plats om ca två år. Den ena båten kommer att ersätta brandbåten Edor på Donsö. Den andra blir en identisk båt som ska fungera som reserv och knyts till Frölunda brandstation. Reservbåten säkerställer att båtförmågan kan upprätthållas även när andra fartyg är på service eller underhåll.

Verksamhetsstöd
Marie Karlsson
Ekonomichef
marie.karlsson@rsgbg.se

Utfärdat	2026-04-20
Presidiet	2026-05-12
Förbundsstyrelse	2026-05-27
Förbundsfullmäktige	Välj datum här
Diarienummer	2026/236

Delårsredovisning per mars 2026

1. Förslag till beslut

- Förbundsstyrelsen godkänner delårsredovisningsrapporten per mars 2026
- Förbundsstyrelsen översänder delårsredovisningsrapporten till medlemskommunerna

2. Sammanfattning

Räddningstjänstförbundet Storgöteborg (RSG) lämnar fem uppföljningsrapporter per år. Föreliggande rapport avser delårsredovisning per mars 2026. Rapporten redovisar ekonomiskt utfall per den 31 mars, samt budget och prognos för året.

Efter det goda resultatet i bokslutet 2025, kunde tidigare års underskott direkt återställas till eget kapital. Utifrån att inget mer kvarstår att återställa under 2026 samt att en del justeringar av intäkter och kostnader har kunnat göras inom budgetramen, har RSG gjort omfördelningar i resultatbudgeten för 2026. Omfördelningen i budget 2026 framgår av tabell 1, avsnitt 3.3.

Utifrån den justerade budgeten prognostiseras ett årsresultat på -1,1 mkr, vilket är ett överskott på 2,9 mkr jämfört med budget -4,0 mkr. Budgeten är underbalanserad med -4,0 mkr med hänsyn till sedan tidigare beviljat nyttjande av eget kapital för större investeringsprojekt avseende Utbildnings- och övningsanläggning respektive Säkerhet och robusthet.

3. Ärendet

Det är inga väsentliga avvikelser i resultat per mars. Personalkostnaderna visar ett överskott pga vakanser, framskjutna rekryteringar mm. Detta motsvaras delvis av ökade kostnader för entreprenad- och konsulttjänster då externt stöd i stället anlitas i vissa kritiska frågor. Vidare noteras ett överskott på intäktssidan, vilket till del är hänförligt till bidrag från MCF (Myndigheten för civilt försvar) och som då även motsvaras av ej budgeterade poster inom övriga verksamhetskostnader.

Utvecklingen i omvärlden, gör att räddningstjänstuppdraget kan sägas vara "förändrat", i betydelsen att fokus nu i hög grad är riktat mot förstärkning och uppbyggnad för att nå en högre kapacitetsnivå och RSG arbetar med frågan inom "RUHB", dvs räddningstjänst under höjd beredskap. Den förhöjda kapaciteten krävs för att kunna utföra förbundets

grunduppdrag under betydligt svårare omständigheter än i fredstid. Förstärkning och uppbyggnad kostar pengar och att upprätthålla en högre nivå som blir det "nya normala" kommer också att medföra högre kostnader.

Efter åren med underskott i årsresultaten intensifierades arbetet med ekonomiska anpassningar och RSG fortsätter ha en allmän återhållsamhet i ekonomin. Områden som jämställdhet/likabehandling, ledarskap och arbetsmiljö är dock undantagna från besparingar och för att inte riskera arbetsmiljö och säkerhet, krävs investeringar i exempelvis fordonsflottan, IT och cybersäkerhet mm. Bedömningar görs löpande av vad som anses nödvändigt t ex i samband med resor, kurser och konferenser.

Frågor som rör hyror och fastigheter kommer de närmaste åren att driva stora kostnader, dels i form av hyreshöjningar, dels i form av nödvändiga ny- och ombyggnationer av brandstationer.

RSG genomför under våren en genomlysning av framför allt förbundets fastighetsrelaterade kostnader och behov av investeringar. Syftet med uppdraget är att i en redovisning senare i vår, ge styrelsen en samlad bild av de kostnadsdrivande poster som identifieras, samt hur de påverkar förbundets ekonomi under kommande år.

4. Samverkan

Information enligt MBL 19 § lämnas 2026-04-23.

Robert Karlsson
Förbundsdirektör

Marie Karlsson
Ekonomichef

5. Bilagor

1. Delårsredovisning per mars

Protokoll

Ordinarie styrelsemöte

2026-06-04 kl. 08:30 – 14:30 (inkl. lunch), Fregatten, Stenungesalen.

Styrelsen Stenungsundshem:

- Lars-Ebbe Pettersson (S), ordförande
- Lennart Svensson (L), vice ordförande
- Kjetil Gardshol (M), ledamot
- Alexander Svensson (S), suppleant (går in som ordinarie för Melisa Nilsson)
- Daniel Ekeklint (M), suppleant
- Michael Rudvall (MP), suppleant
- Johan Landgren (ST), suppleant (går in som ordinarie för Thomas Granlund)
- Mikael Nocera, suppleant, arbetstagarrepresentant Stenungsundshem

Ledningsgrupp Stenungsundshem:

- Svante Lahti, VD
- Andreas Bergstrand, förvaltningschef
- Maria Härström, ekonomichef
- Thomas Dahl, projektchef
- Andreas Sundqvist, marknads- och kommunikationschef
- Anders Rollings, HR-ansvarig

Delges:

- Melisa Nilsson (S), ledamot
- Thomas Granlund (SD), ledamot
- Helena Nävergårdh (M), suppleant
- Daniel Ekeklint (M), suppleant

§1. Mötets öppnande, Beslut

Punkten föredras av ordförande Lars-Ebbe Pettersson.

§2. Val av justerare, Beslut

Punkten föredras av ordförande Lars-Ebbe Pettersson.

Förslag till åtgärd:

Styrelsen beslutar att:

- Alexander Svensson, valdes att, jämte ordförande, att justera dagens protokoll.
- Justering sker digitalt senast 10 juni 2026.

§3. Föregående mötesprotokoll, Beslut

Punkten föredras av ordförande Lars-Ebbe Pettersson.

Förslag till åtgärd:

Styrelsen beslutar att:

- Fastställa protokollet och lägga det till handlingarna.

§4. Godkännande av dagordning, Beslut

Punkten föredras av ordförande Lars-Ebbe Pettersson.

Förslag till åtgärd:

Styrelsen beslutade att:

- Att fastställa dagordningen.

§5. Vita Hasselbacken projektstatus och kalkylgenomgång, Etapp 1, information

Punkten föredras av Thomas Dahl och Maria Härström.

- Underlag redovisas på mötet.

Förslag till åtgärd:

Styrelsen beslutar att:

- Notera informationen.

§6. Vita Hasselbacken etapp 1, Beslut

Punkten föredras av Thomas Dahl och Maria Härström.

- Underlag redovisas på mötet.

Förslag till åtgärd:

Styrelsen beslutar att:

- Styrelsen beslutar att renovera tak fasader och fönster för hus 11, 12, 13 och 14 med en total produktionskostnad på 90 000 000 kr och en projekttid 2027–2029
- Upphandlingen sker med två hus (12 och 13) med option på hus (11 och 14)
- Utvärdering ska göras efter första etappen och nytt styrelsebeslut om optionen ska tas i anspråk.

§7. Säkerhet kundtjänst Hasselbacken, samt erbjudande utförsäljning Fridhem, Information

Punkten föredras av Thomas Dahl och Maria Härström.

- Underlag redovisas på mötet.

Förslag till åtgärd:

Styrelsen beslutar att:

- Att notera informationen.

§8. Underhållsskuld- badrumsrenovering Alfredsberg, Information

Punkten föredras av Thomas Dahl och Andreas Bergstrand.

- Underlag redovisas på mötet.

Förslag till åtgärd:

Styrelsen beslutar att:

- Att notera informationen.
- Presidiet ska träffas med delar av ledningsgruppen för att planera kassaflödesanalys, för kommande år, med en scenarioplanering, för diskussion under temadag i december.

§9. Tillbud, sjukfrånvaro, HR – information, Information

Punkten föredras av Anders Rollings.

- Underlag redovisas på mötet.

Förslag till åtgärd:

Styrelsen beslutar att:

- Att notera informationen.

§10. Allmännyttans klimatinitiativ, Information

Punkten föredras av Fredrik Gårding.

- Underlag redovisas på mötet.

Förslag till åtgärd:

Styrelsen beslutar att:

- Att notera informationen.

§11. Attestinstruktion, Beslut

Punkten föredras av Maria Härström.

- Underlag bifogas kallelse.
- Underlag redovisas på mötet.

Förslag till åtgärd:

Styrelsen beslutar att:

- Att fastställa föreslagen attestinstruktion.

§12. Ekonomi, Tertial 1, budgetförutsättningar, Information

Punkten föredras av Maria Härström.

- Underlag bifogas kallelse.
- Underlag redovisas på mötet.

Förslag till åtgärd:

Styrelsen beslutar att:

- Att notera informationen.

§13. Marknad, Verksamhetsplan 2026 uppföljning, Information

Punkten föredras av Andreas Sundqvist.

- Underlag redovisas på mötet.

Förslag till åtgärd:

Styrelsen beslutar att:

- Att notera informationen.

§14. Projekt, Information

Punkten föredras av Thomas Dahl.

- Underlag redovisas på mötet.

Förslag till åtgärd:

Styrelsen beslutar att:

- Att notera informationen.

§15. Förvaltning Information

Punkten föredras av Andreas Bergstrand.

- Underhållsskuld.
- Underlag redovisas på mötet.

Förslag till åtgärd:

- Inget att rapportera.

§16. VD – rapport Information

Punkten föredras av Svante Lahti.

- Underlag bifogas kallelse.

Förslag till åtgärd:

Styrelsen beslutar att:

- Att notera informationen.

§17. Utvärdering av styrelsens arbete Information

Punkten föredras av Lars-Ebbe Pettersson.

- Information redovisas på mötet

Förslag till åtgärd:

Styrelsen beslutar att:

- Att notera informationen.

§18. Övriga frågor Information

Punkten föredras av alla.

- Svante hade en fråga ang. uppdraget att utreda möjligheterna för Stenungsundshem att ansluta sig till Framtidens "Omflyttningsplatsen" (ang. frågan som ställdes på februaris styrelsemöte). Svante informerar styrelsen kring bolagets syn på möjligheterna att ansluta med rekommendationen att inte gå vidare i frågan, att en anslutning inte är aktuell. Styrelsen är nöjd med svaret och anser att frågan är utredd.

Styrelsen beslutar att:

Att i övrigt notera informationen.

§19. Mötet avslutas (1 min), Information

Punkten föredras av ordförande Lars-Ebbe Pettersson.

Styrelsen beslutar att:

Att notera informationen.

Underskrifter, med digital signering

- Sekreterare: Andreas Sundqvist
- Ordförande: Lars-Ebbe Pettersson
- Justerare: Alexander Svensson

Signaturerna i detta dokument är juridiskt bindande. Dokumentet är signerat med Addo Sign säkra digitala signatur.
Undertecknarens identitet registreras fysiskt i det elektroniska PDF-dokumentet och visas nedan.
Alla tider anges i koordinerad universell tid (Coordinated Universal Time, UTC).

Undertecknare

  Björn Andreas Sundqvist C4SdwcKga21JMY7k3yZMkQ 2026-06-08 09:29:13Z	 ALEXANDER SVENSSON 0Na8OPI+1I7GvFPq0RT3XQ 2026-06-08 09:30:42Z
  Lars-Ebbe Sixten Pettersson gSTtmA3aPLdMnErYIXIdyQ 2026-06-09 04:28:42Z	

Dokument i försändelsen

Protokoll ordinarie styrelsemöte 2026-06-04_v1.pdf SHA256: dabf598079a4da3fda9719df062c060c10612654c4b6ef59f3954d8ffe028664

Dokumentet signeras digitalt med den säkra signeringstjänsten Addo Sign. Signaturbeviset i dokumentet säkras och valideras med det matematiska hashvärdet för originaldokumentet.

Dokumentet är låst för ändringar och tidsstämplat med ett certifikat från en betrodd tredje part. Alla kryptografiska signeringsbevis är inbäddade i PDF-dokumentet ifall de ska användas för validering i framtiden.

Hur man verifierar dokumentets äkthet

Dokumentet är skyddat med ett Adobe CDS-certifikat. När dokumentet öppnas i Adobe Reader ser det ut att vara signerat genom Addo Sign signeringstjänst.

Addo Sign ID-nummer: c360b84e-bace-4a35-95b2-106440facfff

Nämnddialog med överförmyndarnämnden

Datum: 2026-06-08

Tid: 14:00-14:40

Plats: Konferensrum Riggen

Representanter från kommunstyrelsen

Olof Lundberg (S), ordförande

Maria Renfors (M), förste vice ordförande

Annika Åberg-Darell (V), andre vice ordförande

Representanter från överförmyndarnämnden

Claes Olsson (S), ordförande

Tjänstepersoner

Helena Maxon, enhetschef

Maja Liisa Odelius, kommunsekreterare

Dagordning

1 Kommunstyrelsens ordförande hälsar välkommen

Kommunstyrelsens ordförande hälsar närvarande välkomna och redogör kort för vad kommunstyrelsens uppsiktsplikt innebär.

2 Frågor till nämndens presidium utifrån kommunstyrelsens uppsiktsplikt

Kommunstyrelsens presidium och nämndens presidium för dialog utifrån utskickade frågeställningar.

Hur säkerställer nämnden att dess ledamöter och ersättare får information om aktuell lagstiftning och håller sig ajour med utvecklingen inom ansvarsområdet?

Förvaltningen informerar löpande om vad som är på gång vid nämndens sammanträden. Information om tillgängliga utbildningar som SKR erbjuder för förtroendevalda sänds ut till kontaktpersonerna i respektive kommun, så får varje kommun hantera det enligt sina rutiner. Förtroendevalda har bjudits in till SKRs utbildning för förtroendevalda kring kommande lagändring. fyra Förtroendevalda deltog i utbildningen, resterande har fått länken för att kunna ta del av sändningen i efterhand. Vidare var de förtroendevalda inbjudna till en länsträff som föreningen Sveriges Överförmyndare hade i Uddevalla 5 november. En deltog.

Hur säkerställs nämndens opartiskhet?

Om ledamot eller ersättare påtalar att den känner personen som ett ärende gäller, ger nämndsekreteraren stöd i om det är att betrakta som jäv. Föreligger jävssituation deltar den förtroendevalde inte vid föredragning och beslut.

Gällande jävsituationer som kan uppstå vid förvaltningens handläggning, har det gjorts en ömsesidig överenskommelse med Uddevalla kommun (överförmyndaren) om att vi/de utreder och lämnar förslag till beslut. Ärendet lyfts sedan till överförmyndarnämnden/överförmyndaren som får fatta beslutet.

Hur är tillgången på ställföreträdare?

I vissa ärenden är det svårt att rekrytera ställföreträdare. Huvudsakligen avser detta komplexa ärenden och/eller då huvudmannen har ett hotfullt agerande. Det finns även ställföreträdare som väntar på att få uppdrag, men som ännu ej fått det på grund av de är nya i rollen och behöver börja med "enklare" uppdrag. Det behövs en förnygring inom gruppen av ställföreträdare, cirka 25 av dem som nu har uppdrag är födda på 1940-talet.

Hur ser handläggningstiderna ut i olika ärendetyper?

I verksamhetsplanen finns det en inriktningsambition när det gäller handläggning, exempel hur lång tid det ska ta vid en uttagsbegäran med mera. Kontroll av detta sker exempelvis inom ramen för internkontroll.

Verksamhetssystemet stödjer inte att enkelt kunna ta fram uppgifter om handläggningstider i alla ärendeslag.

På grund av sjukfrånvaro och vab, ett större utlämnande, samt det omfattande arbetet som krävs inför lagändringen som träder i kraft 1 juli, har granskning prioriterats hårdare under februari-maj. Vad detta fått för påverkan på övrig handläggning får visa sig i interkontrollen. I nuläget får även granskningen prioriteras ner, så det är inte säkert att målet kring granskningen kommer att nås.

Hur står sig nämndens beslut i domstol?

Nämndens beslut står sig bra i domstolen, det är sällsynt att överförmyndarnämndens beslut ändras. Aktuella domar redovisas på nämndens sammanträden.

Hur arbetar nämnden med klagomål kopplat till myndighetsutövningen?

När det gäller myndighetsutövning mot enskild finns möjlighet att överklaga beslut till Tingsrätten.

Gällande synpunkter på hur ett ärende handläggs, bemötande med mera så håller överförmyndarenheten på att ta fram skriftliga rutiner. Arbetet med dessa rutiner utgör en del i det kvalitetsarbete som blir lagstyrt.

Nämnden har delgett sin internkontrollplan 2026 för kommunstyrelsen, vilken innehåller 4 riskområden som ska kontrolleras under året.

Hur går arbetet med internkontrollplanen såhär långt?

Kontroller enligt planen har inte genomförts ännu, då arbetet inför lagändringen har behövt prioriteras.

Är nämnden nöjd med hur processen för internkontroll fungerar?

Ja.

Finns det några områden där nämnden uppfattar att gränsdragningen mellan nämnden och kommunstyrelsen är otydlig?

Nej, det är tydligt.

4 Information från kommunstyrelsen till nämnden

Kommunstyrelsen har för närvarande ingen specifik information att delge överförmyndarnämnden.

5 Information från nämnden till kommunstyrelsen

Överförmyndarnämnden informerar om det arbete som görs för att anpassa verksamheten till den nya lagstiftningen. Bland annat ska ny delegationsordning tas fram, arvodesriktlinjerna behöver revideras, utredningsansvar ska övertas från Tingsrätten gällande samtliga godmanskap samt beslut gällande otvistliga godmanskap, med mera.

Överförmyndarenheten arrangerade den 27 maj, tillsammans med Kungälv's överförmyndarenhet, SKRs utbildning för ställföreträdare gällande den nya lagstiftningen. Det var drygt 80 som deltog på plats varav 54 har uppdrag för Stenungsunds överförmyndarnämnd. Länken till utbildningen har sänts ut till cirka 300 ställföreträdare

Nämnddialog med tekniska myndighetsnämnden

Sammanträdesdatum: 2026-06-08

Tid: 14:45-15:30

Plats: Konferensrum Riggen

Representanter från kommunstyrelsen

Olof Lundberg (S), ordförande

Maria Renfors (M), förste vice ordförande

Annika Åberg Darell (V), andre vice ordförande

Representanter från överförmyndarnämnden

Morgan Andersson (S), ordförande

Maria Palm (C), vice ordförande

Tjänstepersoner

Fredric Arpfjord, sektorchef samhällsbyggnad

Maja Liisa Odelius, kommunsekreterare

Dagordning

1 Kommunstyrelsens ordförande hälsar välkommen

Kommunstyrelsens ordförande hälsar närvarande välkomna och redogör kort för vad kommunstyrelsens uppsiktsplikt innebär.

2 Frågor till nämndens presidium utifrån kommunstyrelsens uppsiktsplikt

Hur säkerställer nämnden att dess ledamöter och ersättare får information om aktuell lagstiftning och håller sig ajour med utvecklingen inom ansvarsområdet?

Juristen inom verksamhet Bygg Miljö följer den rättsliga utvecklingen inom området och rapporterar löpande på nämndens sammanträden. Nämnden känner sig således trygga och välinformerade. Handläggarna har även god kompetens inom berörda lagrum.

Hur säkerställs nämndens opartiskhet?

Nämndens ledamöter och ersättare har god rutin gällande att anmäla jäv på sammanträdena.

Tekniska myndighetsnämndens ordförande ger uttryck för att det kan förekomma situationer där tjänstepersoner inte upplevs agera till fullo neutralt. Det som åsyftas är inte jäv eller andra oegentligheter, utan snarare att det kan upplevas som att vissa tjänstepersoner "låser sig" i en bestämd, personlig, uppfattning. Tekniska myndighetsnämndens ordförande beskriver detta som problematiskt.

Hur ser handläggningstiderna ut i olika ärendetyper?

Tekniska myndighetsnämndens presidium redogör för handläggningstiderna gällande bygglov respektive miljö.

Handläggningstider (median) för bygglov januari - maj 2026:

Ärendetyp	Ansökan/anmälan till beslut	Ärende komplett till beslut
Lov (rivnings-, mark- och bygglov)	58 dagar (8v)	17 dagar (2,5v)
Förhandsbesked	93 dagar	49 dagar
Anmälan	17 dagar	2 dagar

Olika handläggningstyper för miljö:

- Anmälan för hälsoskyddsverksamhet tar i snitt 2 veckor och 4 dagar (ska hanteras inom 6 veckor).
- Registrering av livsmedelsanläggning tar i snitt 5 dagar (ska hanteras inom 2 veckor).
- Anmälan om miljöfarlig verksamhet/ansökan om tillstånd enligt vattenskyddsföreskrifter tar i snitt 7,5 veckor (ska hanteras inom 6 veckor). Det fanns bara 3 ärenden avslutade 2026 och ett tog 16 veckor, vilket höjde snittet rejält. Handläggningstiderna för anmälan kan, i snitt, ta längre tid än 6 veckor utan att ärendet är felaktigt eller för långsamt hanterat.
- Anmälan om avhjälpandeåtgärd för förorening tar i snitt 3 veckor (ska hantera inom 6 veckor)
- Perioden januari-april 2026 har i snitt 70% av alla händelsestyrda ärenden avslutats inom 6 månader. Alla händelsestyrda ärenden som är äldre än 6 månader följs upp kontinuerligt, för att säkerställa att det inte förekommer någon passiv handläggning. Att det finns ärenden som inte är avgjorda inom 6 månader betyder inte per automatik att det föreligger passiv handläggning. En del ärenden kan drivas aktivt framåt och ändå vara äldre än 6 månader.

Hur står sig nämndens beslut i domstol?

Generellt sett står sig nämndens beslut relativt bra vid överklagan till domstol.

Gällande de ärenden som överklagats under 2026 pågår domstolens handläggning fortfarande. Hittills år 2026 har i byggärenden 5 nämndbeslut och 4 beslut fattade på delegation överklagats. I miljöärenden har 1 nämndbeslut överklagats och 7 beslut fattade på delegation.

Under år 2025 överklagades i byggärenden 7 nämndbeslut, varav 3 avgjordes till kommunens fördel och 4 processer pågår fortfarande. 13 delegations överklagades - varav 3 avgjordes till klagandes fördel, 2 till kommunens fördel och 8 processer pågår fortfarande. Gällande miljöärenden överklagades 5 nämndbeslut, varav 1 avgjordes till klagandes fördel och 4 processer pågår fortfarande. 12 beslut fattades på delegation, varav 3 avgjordes till kommunens fördel, 1 till klagandes fördel och 8 processer pågår fortfarande.

Hur arbetar nämnden med klagomål kopplat till myndighetsutövningen?

När förvaltningen tar emot klagomål gällande handläggning, går det aktuella ärendet igenom i syfte att kontrollera om något fel har gjorts. Uppdagas det fel görs, om möjligt, rättelse/ändring. Förvaltningen eftersträvar god tillgänglighet, för att kunna svara på frågor i ärendena.

Om någon vill klaga formellt på myndighetsutövningen och handläggningen kan hänvisning ske till JO (Justitieombudsmannen). Om JO beslutar att utreda klagomålet och kommer fram till att det har begåtts fel i handläggningen, så uppmärksammas detta på den enhet berörs. Åtgärder vidas då för att säkerställa att inga fler likadana fel begås.

Det finns också möjlighet att lämna in skadeståndsanspråk, som då ska utredas och fattas beslutas om.

Anmälningar till JO samt skadeståndsanspråk har varit, och är fortfarande, sällsynt förekommande inom tekniska myndighetsnämndens ansvarsområde.

Det händer att tekniska myndighetsnämndens förtroendevalda får till sig klagomål om exempelvis tillsynsavgifter. De förtroendevalda hänvisar då till att den politiskt beslutade taxan följs.

Nämnden har delgett sin internkontrollplan 2026 för kommunstyrelsen, vilken innehåller 2 riskområden som ska kontrolleras under året.

Hur går arbetet med internkontrollplanen såhär långt?

Nämnden utgår från att förvaltningen arbetar på med kontrollerna på ett bra sätt.

Är nämnden nöjd med hur processen för internkontroll fungerar?

Processen upplevs fungerar bra.

Finns det några områden där nämnden uppfattar att gränsdragningen mellan nämnden och kommunstyrelsen är otydlig?

Tekniska myndighetsnämndens ordförande uppger att det kan förekomma vissa otydligheter kring gränsdragning gällande VA-frågor. Avseende gränsdragningen mellan bygglov och plan, fungerar det numera bättre och har blivit tydligare. Tekniska myndighetsnämndens presidium är nog med att hänvisa frågor om detaljplaner till kommunstyrelsen.

3 Information från kommunstyrelsen till nämnden

Kommunstyrelsen har ingen särskild information att delge.

Presidierna diskuterar dock vikten vad god service och vägledning till sökande. Som exempel kan nämnas frågan med enskilda avlopp, där både tekniska myndighetsnämnden och förvaltningen har god kunskap om vilka lösningar som är acceptabla ur miljösynpunkt. Samtidigt får man inte föreslå en lösning för den sökande, eftersom tekniska myndighetsnämnden ska ha ett teknikneutralt förhållningssätt. Tekniska myndighetsnämnden uttrycker önskemål om att i ökad utsträckning kunna vägleda kring acceptabla lösningar, med respekt för lagstiftningen. Det framgår av dialogen att de båda presidierna delar uppfattning i frågan.

4 Information från nämnden till kommunstyrelsen

Tekniska myndighetsnämnden har ingen särskild information i övrigt att delge kommunstyrelsen.

Nämnddialog med sociala myndighetsnämnden

Sammanträdesdatum: 2026-06-11

Tid: 15:00-15:45

Plats: Konferensrum Rikken

Representanter från kommunstyrelsen

Olof Lundberg (S), ordförande

Annika Åberg-Darell (V), andre vice ordförande

Representanter från sociala myndighetsnämnden

Ann Damberg Ström (M), ordförande

Linda-Maria Hermansson (C), vice ordförande

Tjänstepersoner

Maria Jonsson, kommundirektör

Ulf Tolf, verksamhetschef Individ- och familjeomsorg

Maja Liisa Odelius, kommunsekreterare

Dagordning

1 Kommunstyrelsens ordförande hälsar välkommen

Kommunstyrelsens ordförande hälsar närvarande välkomna och redogör kort för vad kommunstyrelsens uppsiktsplikt innebär.

2 Frågor till nämndens presidium utifrån kommunstyrelsens uppsiktsplikt

Hur säkerställer nämnden att dess ledamöter och ersättare får information om aktuell lagstiftning och håller sig ajour med utvecklingen inom ansvarsområdet?

Nämnden får utbildning löpande. Har nämnden frågor om ett särskilt område, exempelvis orosanmälningar, anordnas fördjupad information på nämndens sammanträden. Vid tillfällena för informationsöverlämning mellan sociala myndighetsnämnden och välfärdsutskottet ges också fördjupad information/utbildning, under senare tid med särskilt fokus på den nya socialtjänstlagen.

Hur säkerställs nämndens opartiskhet?

Ordförande frågar alltid i början av sammanträdet om någon behöver anmäla jäv. Sociala myndighetsnämnden har bra rutin och god kunskap gällande att anmäla jäv.

Hur ser handläggningstiderna ut i olika ärendetyper?

Sociala myndighetsnämnden har väldigt många olika typer av ärenden inom sitt ansvarsområde. Handläggningen fungerar väl och generellt ser det bra ut gällande handläggningstiderna. Dock har LSS för närvarande lite längre handläggningstider, men åtgärder vidtas för att på ett rättssäkert sätt korta ned dessa.

Hur står sig nämndens beslut i domstol?

Nämndens beslut står sig mycket bra i domstol. Sociala myndighetsnämndens presidium framför att handläggarna tar fram gedigna tjänsteskrivelser, utredningar och övriga beslutsunderlag.

Under mandatperioden är det enbart ett LVU-beslut som upphävs av domstol vid överklagan. Sedermera fastställdes beslutet efter att komplettering gjorts.

Hur arbetar nämnden med klagomål kopplat till myndighetsutövningen?

Sociala myndighetsnämnden har en egen inkorg för klagomål, men det mesta som inkommer är frågor. Kontaktformuläret, som är kopplat till inkorgen, nås via kommunens hemsida ("Kontakta sociala myndighetsnämnden"). Det har varit ganska lugnt gällande både klagomål och frågor det senaste halvåret. Trots kontaktformuläret ringer en del individer fortfarande direkt till sociala myndighetsnämndens ordförande och vice ordförande. Det har dock gått bra att hantera de samtal som inkommit.

Nämnden har delgett sin internkontrollplan 2026 för kommunstyrelsen, vilken innehåller 4 riskområden som ska kontrolleras under året.

Hur går arbetet med internkontrollplanen såhär långt?

Sociala myndighetsnämndens presidium meddelar att arbetet går framåt, nämnden ska få en delredovisning efter sommaren. Kommunstyrelsen och övriga myndighetsnämnder får, i enlighet med reglementet för internkontroll, en helårsuppföljning för sina internkontrollplaner. Sociala myndighetsnämnden bestämde dock, under workshopen för internkontrollplan 2026, att de också skulle få en förenklad delredovisning under 2026.

Är nämnden nöjd med hur processen för internkontroll fungerar?

Nämnden är nöjd med hur processen fungerar och att det, numera, finns möjlighet att diskutera och lämna förslag till internkontrollpunkter vid den årliga workshopen.

Finns det några områden där nämnden uppfattar att gränsdragningen mellan nämnden och kommunstyrelsen är otydlig?

Nej, gränsdragningen är tydlig för de flesta ledamöter och ersättare.

3 Information från kommunstyrelsen till nämnden

Kommunstyrelsen har ingen specifik information att delge sociala myndighetsnämnden för närvarande.

4 Information från nämnden till kommunstyrelsen

Sociala myndighetsnämnden informerar övergripande, och med hänsyn till sekretess, om följande:

- Under en period var det många ärenden gällande omhändertagande av barn, dessa ärenden har numera minskat i antal. Att det var många ärenden berodde främst på att det rörde sig om ett fåtal familjer med många barn.
- Nyligen har några familjehem godkänts för placeringar, vilket är positivt. Det råder dock fortsatt stor brist på familjehem. Placering i familjehem är inte alltid den bästa lösningen för alla barn, därför undersöks möjligheten till att i ökad utsträckning nyttja hemma-hos-insatser. Hemma-hos-insatser innebär att stöd ges direkt i familjens hem för att stärka föräldrarnas förmåga, bryta destruktiva mönster och ge stöd i hemmiljön – i syfte att barnet ska kunna bo kvar och må bra.
- Sociala myndighetsnämnden har observerat att situationen för kvotflyktingar är mycket svår. Klyftan mellan hur samhället fungerar i hemlandet respektive i Sverige är ofta omfattande. Kvotflyktingarna kan även ha obehandlade trauman som gör det svårt för dem att leva ett självständigt och funktionellt liv i det nya landet. Sociala myndighetsnämnden ger uttryck för att det behövs ett bättre mottagande av kvotflyktingar, det är dock en fråga i första hand behöver lyftas och behandlas på nationell nivå.

2026-06-05 | Diarienummer 5050-2026-001389

Handlingsprogram

För förebyggande verksamhet och
räddningstjänst enligt lag (2003:778)
om skydd mot olyckor

Handlingsprogram

Typ av dokument: Överordnande dokument	Beslutad av: Förbundsdirektionen
Diarienummer: 5050-2026-001389	Antagen av: <i>Färgelanda, 2026-03-04 §31 dnr 2025/399</i> <i>Lysekil, 2026-02-25 §10 dnr 2025-000417</i> <i>Mellerud, 2026-03-25 §14 dnr KS-2025-00512</i> <i>Munkedal, 2026-02-23 §28 dnr KS-2025-000274</i> <i>Trollhättan, 2026-03-23 §64 dnr KS 2025/1267</i> <i>Uddevalla, 2026-04-08 §59 dnr KS/2025:813</i> <i>Vänersborg 2026-05-20 § 81 dnr KS 2025/479</i>
Datum för beslut: 2025-12-11, § 96	Senast uppdaterad:
Relaterade styrdokument:	

Räddningstjänsten Fyrbodal

Telefon 010-705 40 00
E-post info@rtjfyrbodal.se
Webb www.rtjfyrbodal.se

Begreppsförklaring

BFS	-	<i>Boverkets författningssamling</i>
CBRN	-	<i>Kemiska, Biologiska, Radioaktiva, och Nukleära risker</i>
Civo	-	<i>Civilområde</i>
FOI	-	<i>Totalförsvarets forskningsinstitut</i>
IVPA	-	<i>Åtgärder i väntan på ambulans</i>
LBE	-	<i>Lagen om brandfarliga och explosiva varor</i>
LC	-	<i>Ledningscentral</i>
LSO	-	<i>Lagen om skydd mot olyckor</i>
MCF	-	<i>Myndigheten för civilt försvar, tidigare Myndigheten för samhällsskydd och beredskap</i>
MSBFS	-	<i>Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps författningssamling</i>
NÄL	-	<i>Norra Älvsborgs länssjukhus</i>
OXA	-	<i>Oexploderad ammunition</i>
PDV	-	<i>Pågående dödligt våld</i>
RFBD	-	<i>Räddningstjänsten Fyrbodol</i>
RiB	-	<i>Räddningspersonal i beredskap</i>
RLS	-	<i>Räddningsledningssystem</i>
RRVG	-	<i>Räddningsregion Västra Götaland</i>
SCB	-	<i>Statistiska centralbyrån</i>
UAV	-	<i>Unmanned aerial vehicle (drönare)</i>
VMA	-	<i>Viktigt meddelande till allmänheten</i>

Innehåll

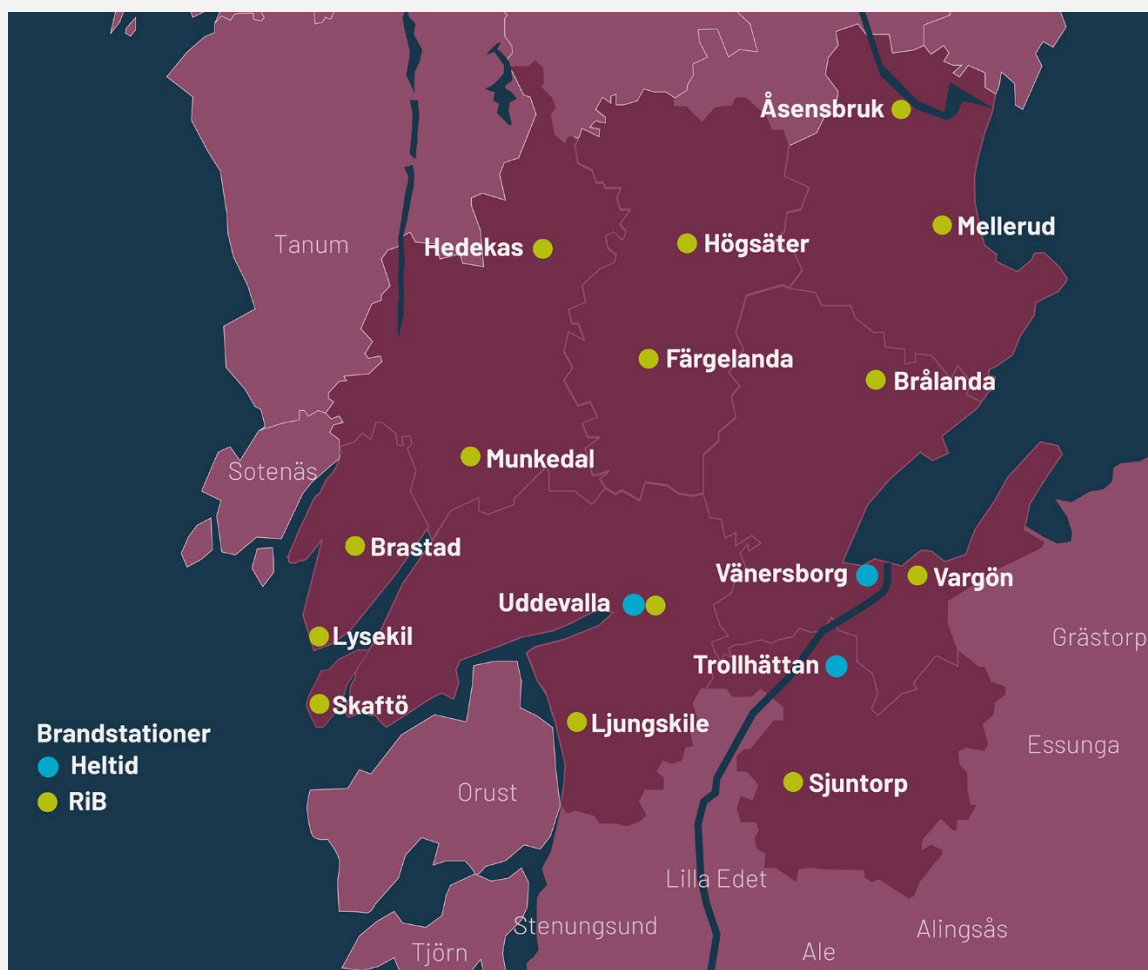
1	Inledning	1
2	Beskrivning av kommunerna	2
3	Styrning av skydd mot olyckor	4
4	Risker	7
	Övergripande beskrivning	7
	Beskrivning per olyckstyp	13
5	Värdering	24
	Övergripande värdering	24
	Värdering per olyckstyp	26
	Räddningstjänstens förmåga att hantera riskbilden	29
6	Mål	31
7	Förebyggande – förmåga och verksamhet	32
	Tillsyn enligt lagen om skydd mot olyckor	32
	Stöd till den enskilde	33
	Rengöring och brandskyddskontroll	34
	Övriga förebyggande åtgärder	34
8	Räddningstjänst – förmåga och verksamhet	35
	Övergripande beskrivning	35
	Beskrivning av förmåga per olyckstyp	42
	Ledning i räddningstjänst	50
	Samtidiga och omfattande räddningsinsatser	51
	Räddningstjänst under höjd beredskap	51
9	Uppföljning, utvärdering och lärande	53
	Uppföljning av handlingsprogram	53
	Undersökningsrapport	53
	Lärande	53
	Övrigt arbete relaterat till olycksutredningar	54

1 Inledning

Räddningstjänsten Fyrbodol (RFBD) är ett kommunalförbund som är ansvarig för att fullgöra de skyldigheter som medlemskommunerna har enligt lag (SFS 2003:778) om skydd mot olyckor samt enligt förordningen (SFS 2003:789) om skydd mot olyckor med undantag för:

- att samordna olycksförebyggande verksamhet i medlemskommunen (1 kap. 6 §),
- att verka för att åstadkomma skydd mot andra olyckor än bränder (3 kap. 1 §), samt
- när medlemskommunen är att betrakta som enskild (2 kap.) samt att ansvaret för att samordna kommunens totala arbete för skydd mot olyckor kvarligger på den enskilda kommunen.

RFBD består av kommunerna Färgelanda, Lysekil, Mellerud, Munkedal, Trollhättan, Uddevalla och Vänersborg. Nedan är en karta som visar var samtliga stationer är belägna inom förbundets geografiska område.

2 Beskrivning av kommunerna

Förbundets geografiska område har en landareal på 3 636 km² och har 195 743 invånare vid årsskiftet 2024/2025. Inom förbundets område finns det flertalet vattenområden, från Vänern och Göta Älv i öster till havet och fjordar i väster.

Inom förbundet finns större verksamheter såsom petroleumraffinaderi, gasterminal, hamnverksamhet, fordonsindustri, kraftstationer, försvarsindustri, köpcenter, högskola, institutionell verksamhet i form av sjukhus, vårdanläggningar, rättsväsende, anstalter och anläggningsboenden med mera.

Genom förbundets geografiska område passerar flera stora trafikleder såsom Europaväg 6, Europaväg 45, och väg 172. Dessa leder genererar ett betydande trafikflöde, som ökar ytterligare under sommarmånaderna när turism och fritidsboende intensifieras.

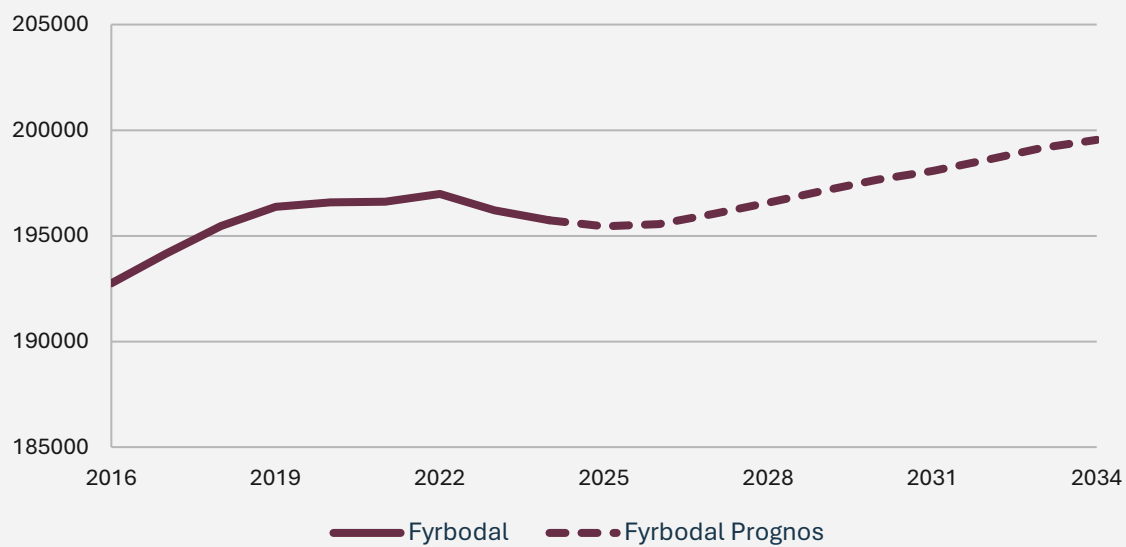
Järnvägssträckor med tillhörande tunnlar korsar också området. Utmed Göta älv finns Trollhätte kanal med flera större slussar som möjliggör sjöfart mellan Vänern och Västerhavet. Området rymmer även flera flygplatser i varierande storlek.

Götaälvdalen och Vänern har komplexa förutsättningar med flera olika intressen och risker, såsom kraftproduktion, dricksvattentäkt, naturintressen, fartygstrafik, dammar och slussar, samt geotekniska förutsättningar. Upperudsälven och Dalslands kanal löper i förbundets norra delar och även här finns liknande förutsättningar, om än i mindre omfattning. Utöver Göta älv förekommer omfattande fartygstrafik runt förbundets kustområden, djuphamnen i Brofjorden är en av Sveriges största. Utöver denna finns även handelshamnar i Lysekil, Vänersborg, Trollhättan och Uddevalla.

Inom bland annat Lysekils kommun, finns skyddsvärda samhällen där husen är byggda i trä med korta avstånd mellan huskropparna. Det finns även ett antal bebyggda och bebodda öar utan vägförbindelse. Sommartid är förbundets kustkommuner med hav och skärgård en turisttät geografi med mycket bad- och båtliv.

Den demografiska sammansättningen i medlemskommunerna är relativt lik Sverige som helhet, framför allt i kommunerna Trollhättan, Vänersborg och Uddevalla där flest antal invånare bor. I kommunerna Färgelanda, Lysekil, Mellerud och Munkedal finns det något färre barn 0-15 år och något fler äldre personer från 65 år och uppåt jämfört med Sverige som helhet. Grafen nedan visar den prognostiserade befolkningsutvecklingen inom förbundet. Prognosen är baserad respektive kommuns befolkningsprognos om sådan finns samt Västra Götalandsregionens befolkningsprognos.

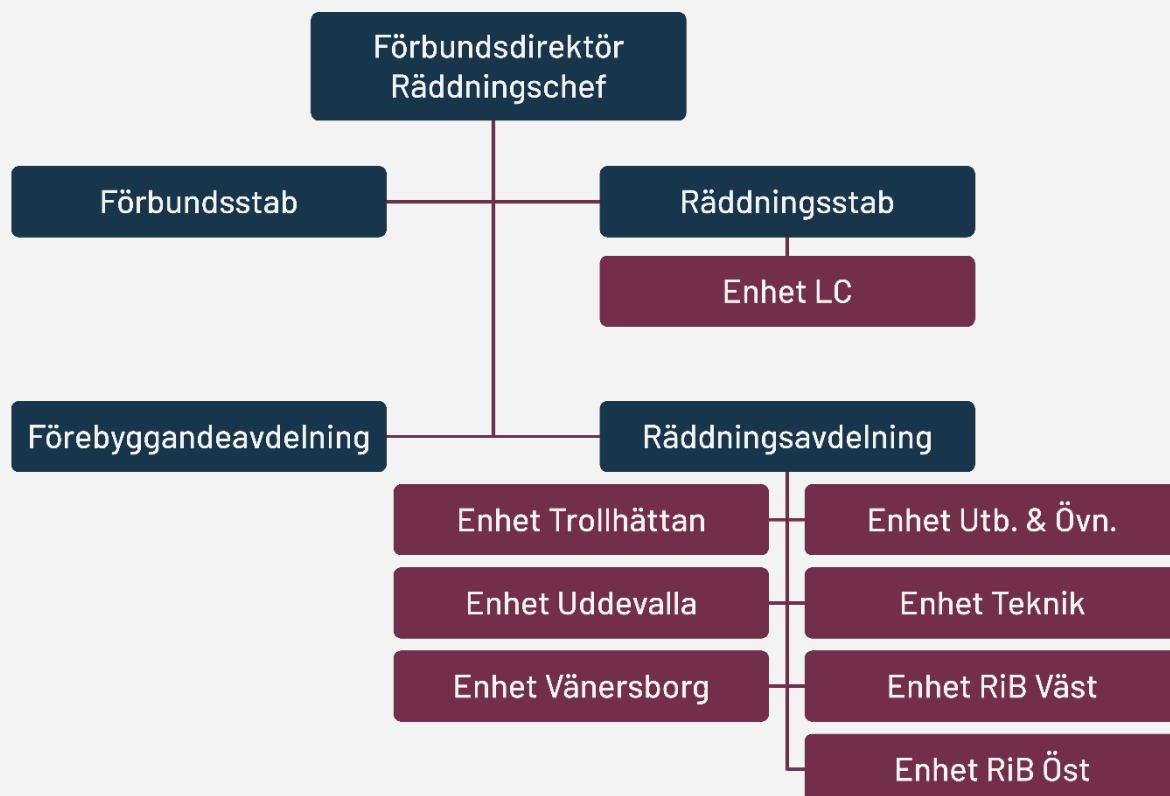
Befolkningsutveckling och prognos för Räddningstjänsten Fyrbodal

3 Styrning av skydd mot olyckor

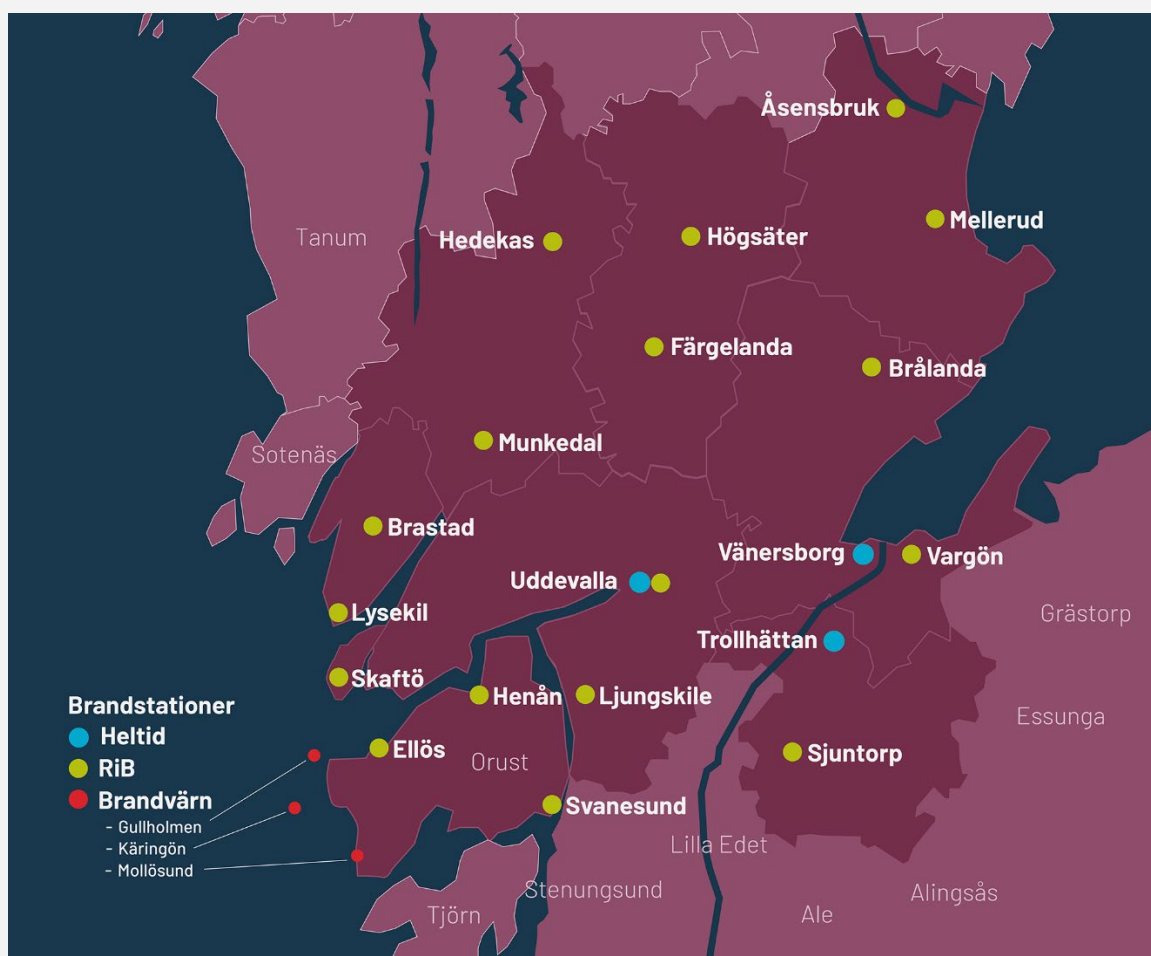
Räddningstjänsten Fyrbodal (RFBD) styrs av en direktion som består av valda ledamöter från medlemskommunerna. Direktionen består av 14 ordinarie ledamöter och 14 ersättare, där varje kommun har lika många representanter. Direktionen är ansvarig för att genomföra medlemsråd tillsammans med samtliga medlemskommuner för dialog kring genomförandet av förbundets verksamhet.

Förbundet leds av en förbundsdirektör tillika räddningschef, och organiseras enligt följande:

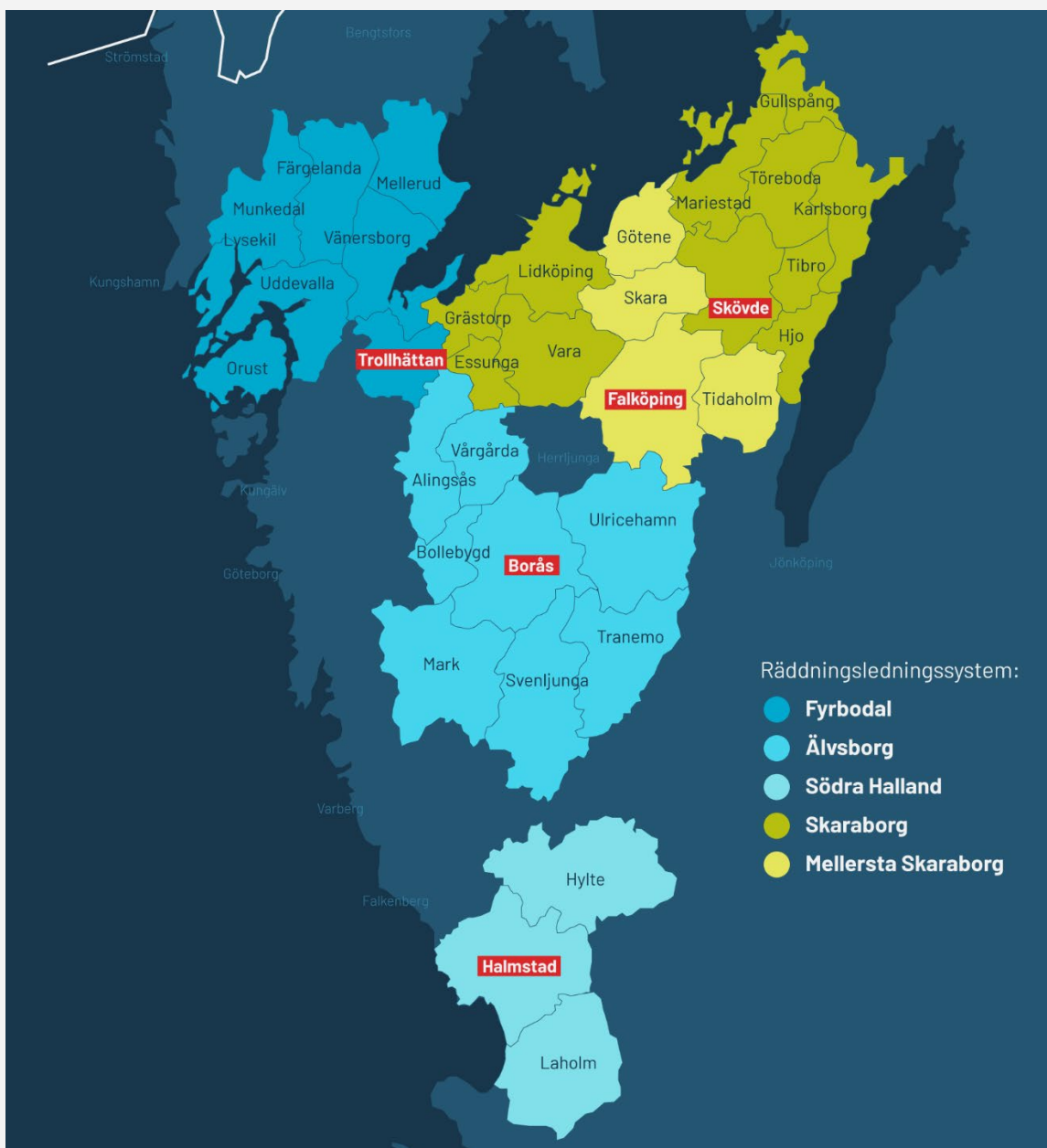

Totalt har förbundet cirka 460 anställda. Därav är cirka 300 anställda som räddningspersonal i beredskap (RiB), 100 är anställda brandmän på heltid samt 60 är anställda som dagtidspersonal. Dagtidspersonal arbetar utifrån olika roller i verksamhetens alla avdelningar.

RFBD verkar i sju kommuner och av de 16 stationerna är 3 bemannade med heltidspersonal och 14 är bemannade med RiB-anställda. Uddevalla brandstation rymmer både heltids- och RiB-styrka.

RFBD är driftansvarig för räddningsledningssystemet (RLS) Fyrbodalen och dess övergripande ledning samt ledningscentralen. Den övergripande ledningen av RLS utgår från en vakthavande räddningschef och vakthavande befäl. Dessa leder systemet, som även omfattar Orust räddningstjänst, genom räddningschefens principer och delegation.

RLS Fyrbodal är en del i Räddningsregion Västra Götaland (RRVG) som även utgörs av räddningsledningssystemen Skaraborg, Mellersta Skaraborg, Älvsborg samt Södra Halland.

4 Risker

Riskbilden inom förbundets geografiska ansvarsområde är både komplex och föränderlig. Inom det geografiska området finns både stadsbebyggelse och områden som är mer glest befolkade, därtill kust- och havsområden med hamnar och omfattande turism. Det finns höghusbebyggelse, tät trähusbebyggelse, industrier och byggnader som omfattar personintensiva och utrymningskritiska verksamheter. Därutöver finns en omfattande trafikinfrastruktur med väg-, järnvägs-, flyg- och sjötrafik. Sammantaget bidrar förutsättningarna inom förbundet till en differentierad och komplex riskbild.

Övergripande beskrivning

Förbundsområdet har stadsmiljö med varierande bebyggelsemiljö i de större tätorterna. Stora delar av Räddningstjänsten Fyrbodals (RFBD) område består av landsbygd med spridd bebyggelse. Inom vissa delar av förbundet finns en omfattande jordbruksverksamhet.

Det finns utbredd institutionell verksamhet i form av sjukvård, behovsprövade boenden eller anläggningsboende, fängelse, rättspsykiatrisk vård, domstolar och annan jämförbar verksamhet. Med dessa kommer bland annat risker för storskaliga bränder där personer inte alltid kan förväntas utrymma själva.

Inom förbundet finns områden där social oro förekommer. Med detta menas ett tillstånd som har sin grund i bristande livsvillkor och bristande tillit till offentliga aktörer. Detta kan manifestera sig mer eller mindre tydligt och konsekvenserna är svåra att sammanfatta och överblicka.

Små och medelstora industriverksamheter finns i alla delar av förbundsområdet, medan större produktionsindustrier och industriområden är mer geografiskt begränsade till vissa delar. I Trollhättan finns Stallbacka industriområde med ett antal större industrier inom bland annat flygmotorer, återvinning, och värmeproduktion. I Vänersborg finns området Trestad center med bland annat omfattande lagerverksamhet och en större avfallsanläggning. I Uddevalla finns industrier runt om hamnområdet och i delar av tätorten. I övriga delar av förbundet finns också omfattande industri i form av exempelvis raffinaderi, gasterminal, större pappersbruk, och produktion av stål.

En samhällstrend som påverkar riskbilden är övergången till förnybar energi. Detta arbete kräver energilagringsskapacitet vilket ofta utgörs av litium-jon batterier. Dessa batterier kan förekomma i allt från solcellsanläggningar på villor till storskaliga batterienergilagrar på industrier. Utöver batterier pågår arbeten med förnybara drivmedel där vätgas och biogas är alternativ som utforskas. I förbundet finns en handfull tankstationer för biogasfordon och en tankstation för vätgasfordon.

En mängd av dessa verksamheter och anläggningar medför olika typer av risker, bland annat omfattande och komplexa industribränder, bränder i petroleumprodukter och utsläpp av farliga ämnen. Inom förbundets område finns även infrastruktur som har inverkan på riskbilden, exempelvis; flygplatser, järnvägsnät och järnvägstunnlar, vägtunnlar, slussleder och kanaler, dammar och transportleder för farligt gods.

De geologiska förutsättningarna innebär att delar av förbundsområdet är lokaliserat i det nationellt mest utpekade riskområdet för ras och skred. Inom förbundsområdet finns även ett antal större sammanhängande skogsområden som är svårtillgängliga. Inom vissa områden förekommer också påtagliga storm-, översvännings-, eller snöovädersrisker.

Antal räddningsinsatser per år

Räddningstjänsten larmas till omkring 2 150 händelser årligen. Larmen är fördelade mellan kommunerna enligt tabellen nedan, vilken avser händelser och uppdrag där någon uttryckande enhet från kommunal räddningstjänst kom fram till platsen.

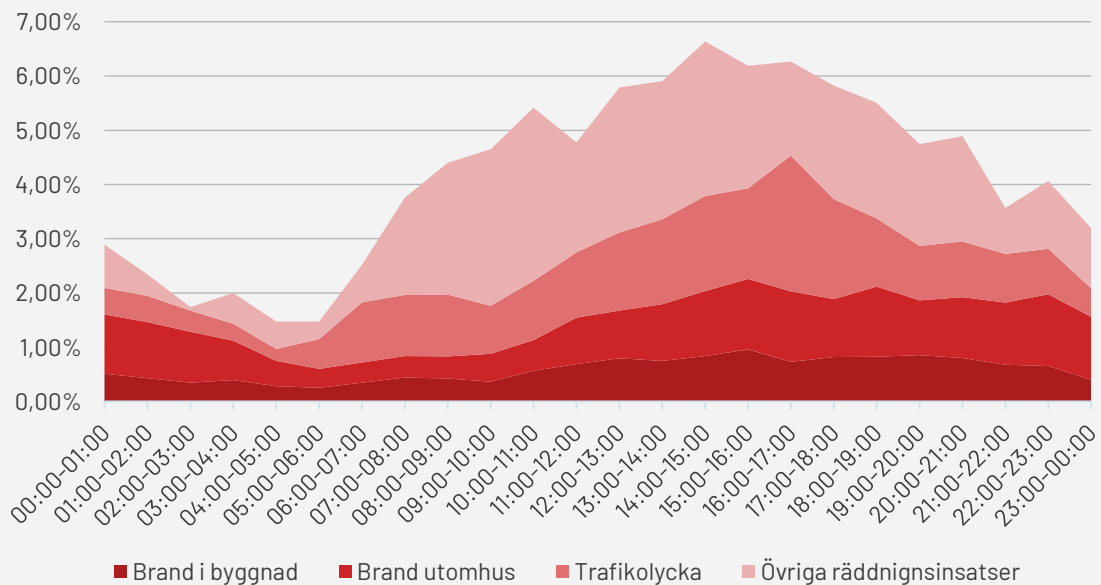
Antal händelser där minst en enhet från kommunal räddningstjänst har larmats

Beskrivning	2020	2021	2022	2023	2024
Färgelanda	66	71	88	74	72
Lysekil	203	216	190	223	205
Mellerud	110	132	116	126	111
Munkedal	189	188	197	197	193
Trollhättan	570	510	514	544	555
Uddevalla	655	610	584	574	617
Vänersborg	429	422	429	408	393
Summa	2 222	2 149	2 118	2 146	2 146

Flest händelser inträffar i Uddevalla nära följt av Trollhättan, mer än 75 % av händelserna är koncentrerade till Trestadsområdet. Över året inträffar en knapp majoritet av händelserna under sommarhalvåret med omkring 150 fler, en ökning mot vinterhalvåret på 14 %. Kommunen med överlägset störst ökning sommartid är Lysekil med en ökning på 69 % jämfört med vinterhalvåret. Vänersborg och Trollhättan ser öknings på 20 % respektive 10%, övriga kommuner ser mindre skillnader på mellan 5 % och -2 %.

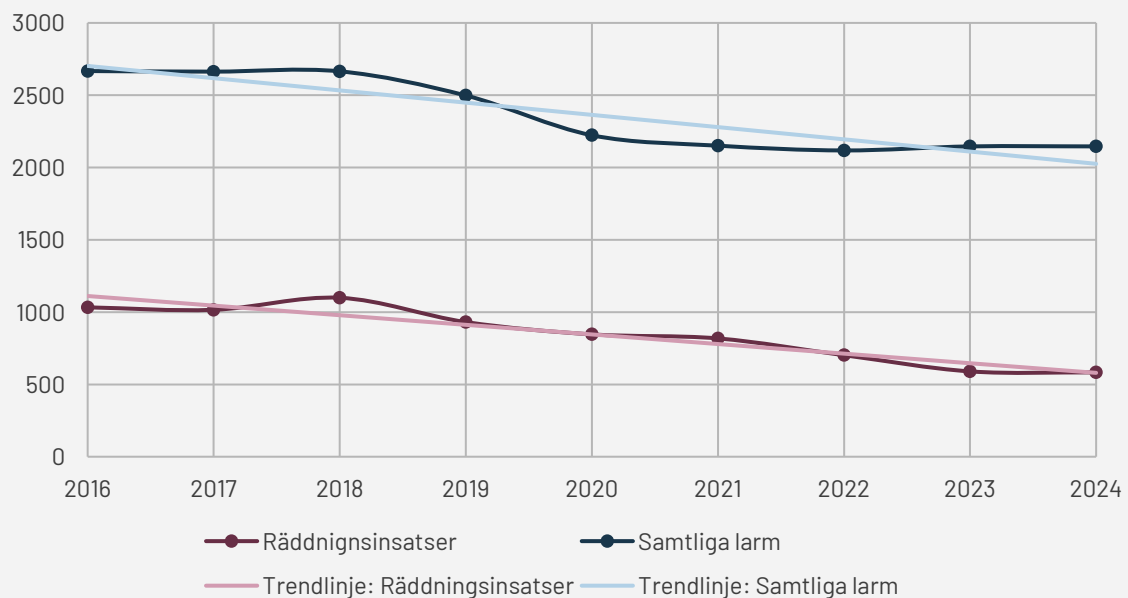
Majoriteten av förbundets larm inkommer dagtid, 61% inkommer mellan kl. 8 och 19. Brand i byggnad ökar i frekvens under eftermiddag och kväll medan brand ute ser en jämn frekvens över dygnet, undantaget förmiddag och tidig morgon där den är lägre. Trafikolyckor ökar i frekvens under vanliga pendlingstider, särskilt mellan kl. 16 och 17.

Andel av larm per timme över dygnet

Under perioden 2016 till 2024 är trenden för både totalt antal larm och räddningsinsatser nedåtgående. Det totala antalet larm har dock legat på en förhållandevis stabil nivå sedan 2020 medan antalet räddningsinsatser fortsatt minska. Grafen nedan visar dessa värden under perioden.

Antal larm och räddningsinsatser per år

Anledningen till den sjunkande trenden beror sannolikt på flera faktorer. En sådan faktor kan exempelvis vara systemledningen för RLS Fyrbodals, vilken effektivt kan göra bedömningar om vad som utgör räddningsinsats eller ej innan en styrka anlåter till platsen.

Olyckor och händelser som inträffar sällan

För vissa risker i förbundet bedöms sannolikheten för att en olycka inträffar vara låg samtidigt som konsekvensen, om en olycka ändå inträffar, blir omfattande. Sådana risker kommer leda till stora eller komplexa olyckor. Räddningstjänsten har valt att fokusera särskilt på vissa utvalda typhändelser då de bedöms som särskilt relevanta under detta handlingsprogramms giltighetstid. Händelserna är följande:

Omfattande brand i byggnad

Inom förbundsområdet finns komplexa verksamheter såsom köpcentrum, sjukhus, och stora industrier där en brand riskerar orsaka omfattande skada och hota människors liv och hälsa. En sådan brand kommer vara mycket komplex att hantera och kommer kräva omfattande resurser. Utöver enskilda verksamheter finns områden med känslig träbebyggelse i flera av medlemskommunerna, exempel på detta är kvarteret Falken i Uddevalla, Gamlestan i Lysekil, samt Fiskebäckskil och Grundsund. En brand i denna typ av bebyggelse riskerar spridas till flera byggnader och blir då en mycket omfattande och komplex olycka.

Omfattande skogsbrand

Inom förbundet finns vidsträckta skogsområden, framför allt i de norra delarna. Risken för skogsbränder är väderberoende där åren 2014 och 2018 sticker ut kraftigt som år med påtaglig skogsbrandsrisk till följd av långvarig torka och höga temperaturer. Exempel på sådana omfattande skogsbränder är Västmanlandsbranden och branden i Ljusdal. En liknande brand skulle medföra stora och långvariga påfrestningar för RFBD.

Omfattande brand i brandfarliga ämnen

Inom förbundet finns flera industrier som hanterar, förvarar, eller förbrukar brandfarliga varor i hög omfattning. Till dessa verksamheter sker även regelbundna transporter liksom att det förekommer transportflöden med sådana varor som passerar förbundet längs exempelvis E6, E45, eller Göta älv. En omfattande brand i dessa ämnen, antingen vid en förvaringsplats såsom en cistern eller vid en transportolycka, kan orsaka stora och komplexa händelser. Exempel på sådana ämnen som hanteras och transporteras inom förbundet är bensin, diesel, fotogen och LNG (Liquefied Natural Gas).

Olycka med större fartyg

Inom förbundet finns flera hamnverksamheter och farleder för fartyg, både längs kusten och Göta älv upp till Väneren. Om en olycka inträffar på ett fartyg som befinner sig inom ett hamnområde eller Göta älv ansvarar RFBD för räddningsinsatsen. Exempel på olyckor som kan inträffa med sådana fartyg är brand, grundstötning eller omfattande drivmedelsläckage. Det finns flera exempel på när sådana händelser inträffat inom förbundet, framför allt längs Göta älv. Både Uddevalla och Lysekils hamn kan ta emot större fartyg och kan därför nyttjas som nödhamnar. Detta innebär att olycksdrabbade fartyg till havs kan bärgas till dessa hamnar där RFBD kommer bli en viktig samverkande aktör. Exempel på en sådan händelse är Scandinavian Star som bärgades till Lysekils hamn.

Flyghaveri

Inom förbundet finns två flygplatser som är frekvent trafikerade, en för kommersiella flygplan och en för helikoptrar. Utöver detta finns flera flygplatser i närhet till förbundet för både militärt och civilt bruk. Om en flygolycka inträffar inom förbundets område blir händelsen sannolikt omfattande och komplex med ett stort samverkansbehov.

Stort utsläpp av farligt ämne

Dagligen passerar flera transporter med farligt gods genom förbundet liksom att flera verksamheter hanterar sådana varor i stor omfattning. Om ett utsläpp av ett särskilt farligt ämne sker kan riskområdet bli väldigt omfattande. Inträffar det i närhet till någon tätort kan olyckan bli extremt komplex och utbredd med ett stort skadeutfall. Ett antal händelser med risk för sådant utsläpp har inträffat inom förbundet. Det finns även en ständigt ökande risk att sådana ämnen kan förekomma i antagonistiska syften.

Ras och skred i tätbebyggt område

Längs Göta älv och flera andra vattendrag samt vissa andra särskilt känsliga markområden i förbundet finns en ökad risk för ras och skred. Om ett ras eller skred inträffar inom eller i närhet till byggnation finns risk för byggnads- och infrastrukturkollaps inom ett potentiellt väldigt omfattande område och med ett stort skadeutfall.

Dammhaveri

Flera av vattendragen i förbundet är försedda med kraftdammar, slussar, eller liknande fördämningar. Om fel uppstår i en sådan fördämning vilket leder till ett plötsligt ökat flöde, kan effekterna nedströms bli väldigt påtagliga. Effekterna som kan uppstå beror på omfattningen av haveriet, men kan exempelvis vara omfattande översvämningar, flodvågor, eller ras och skred utmed vattendraget.

Extremväder

Extremväder omfattar väderrelaterade fenomen som är ovanligt förekommande eller ovanligt långvariga, exempelvis torka, värmeböljor, skyfall, eller stormar. Extremväder kan antingen orsaka direkta skador, såsom översvämningar eller stormskador, eller öka risken för andra olyckor som skogsbrand och trafikolycka.

Pågående dödligt våld (PDV) och terrorattentat

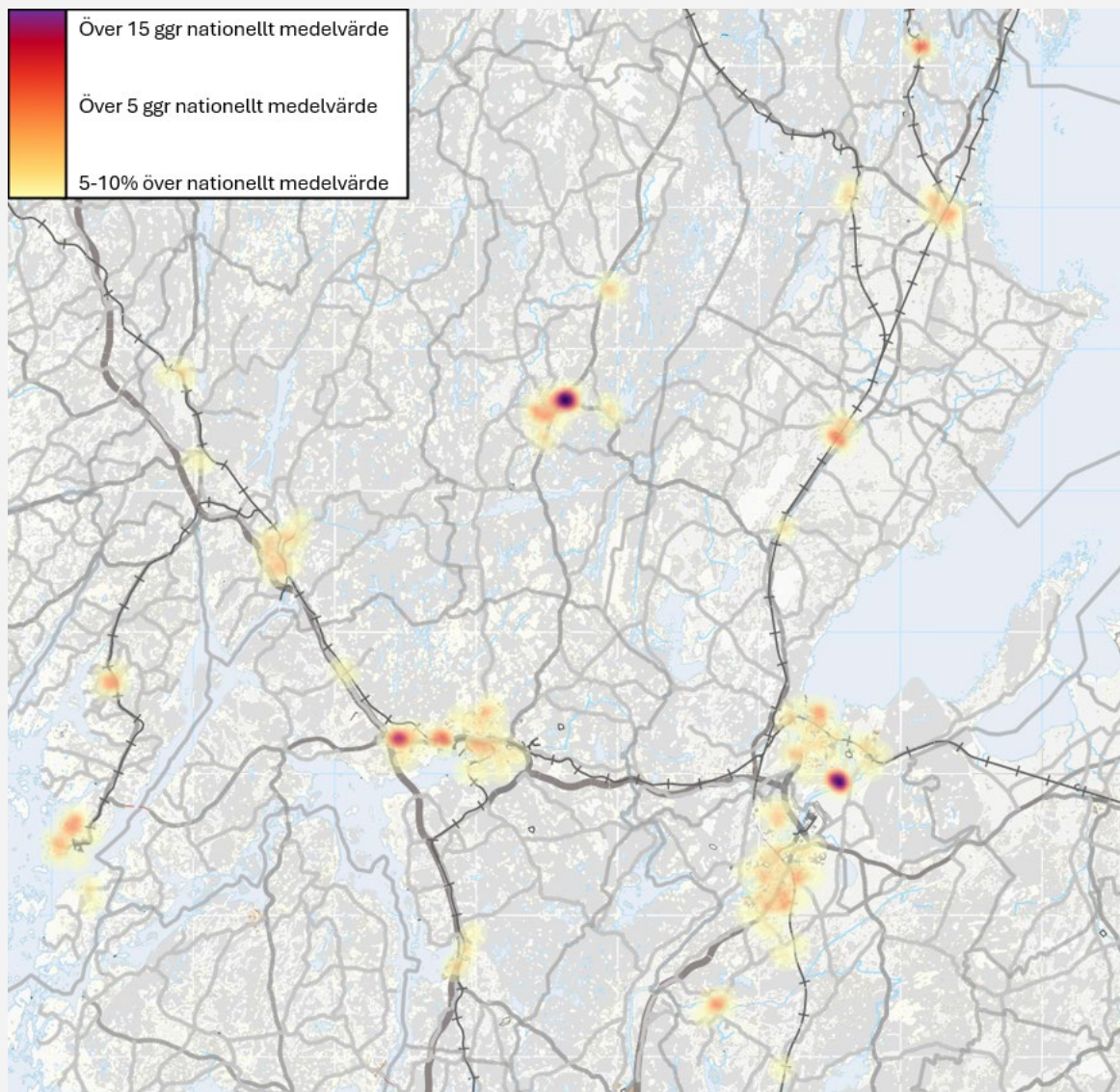
Risken för antagonistiska dåd kan inte uteslutas inom förbundsområdet. PDV kan förekomma både i publika miljöer som skolor och köpcentrum, liksom mer privata sammanhang som fester och läger. Terrorattentat kan förekomma inom förbundsområdet riktat antingen mot allmänheten eller offentliga och privata aktörer. Tillvägagångssätt och motiv skiljer sig mellan terrorattentat och PDV, dock är konsekvenserna snarlika. Dessa händelser kan orsakas på en mängd olika sätt men karakteriseras av risken för ett stort antal skadade.

Social oro

Social oro kan yttra sig i form av skadegörelse, stenkastning, och anlagda bränder. Vid räddningsinsatser har personal blivit utsatta för hotfulla situationer, vilket riskerar att påverka insatsresultatet. Liknande företeelser har även skett i andra delar av Sverige.

Inom förbundet har det inträffat händelser där social oro bidragit till förlopp med flera samtidiga och relativt omfattande händelser, där belastningen på räddningstjänsten varit långvarig och med stort behov av ledning.

Förbundet har genomfört en densitetsanalys för områden där brand i byggnad och brand utomhus är överrepresenterade jämfört med riksgenomsnittet i förhållande till antalet invånare. Resultatet visar inte nödvändigtvis ett mått på social oro men ger en uppskattning om var denna problematik kan förekomma. Bilden nedan visar denna analys.

Höjd beredskap

Räddningstjänst under höjd beredskap har under de senaste åren aktualiserats genom ett starkt förändrat omvärldsläge och efter beslut av bland annat riksdag och regering. De grundläggande uppgifterna framgår av LSO. Hot- och riskbilden framgår av scenarier framtagna av bland annat Totalförsvarets Forskningsinstitut (FOI), Myndigheten för civil beredskap (MCF), Länsstyrelsen och Försvarsmakten.

Inom förbundet finns objekt och områden av stor betydelse för totalförsvaret. Det finns också särskilda omständigheter i området som vid höjd beredskap påverkar riskbild och bedömningar. Sådana omständigheter är bland andra områdets betydelse för mottagning och transporter av civilt och militärt stöd från andra nationer. Detta planeringsarbete kallas världlandsstöd. I förbundsområdet finns viktiga infrastrukturobjekt samt vissa militära objekt och områden.

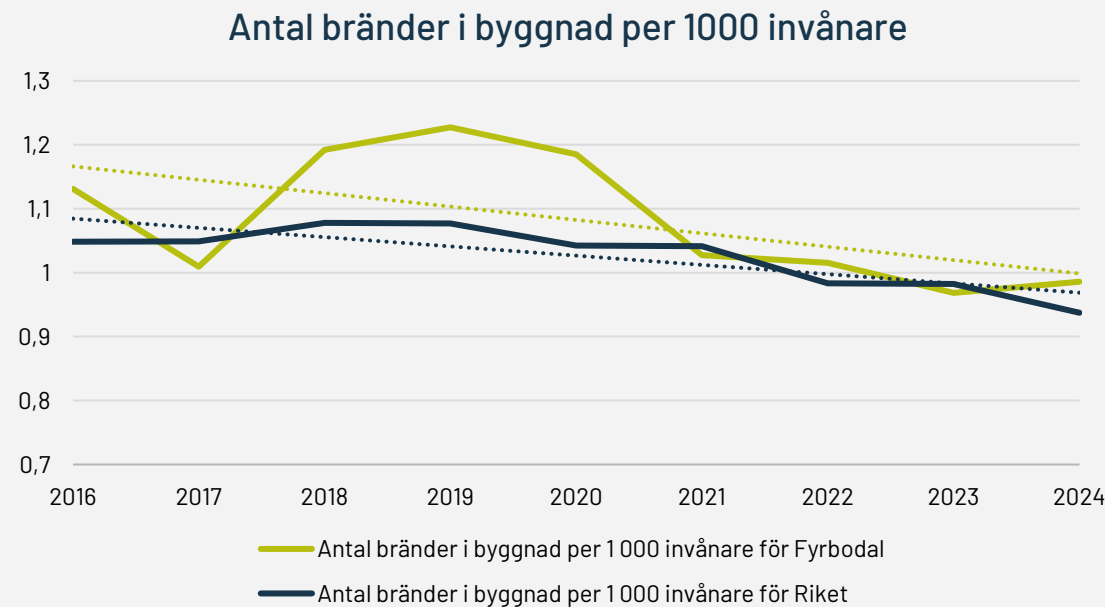
Beskrivning per olyckstyp

Tabellen inkluderar automatlarm och IVPA som utförs enligt avtal med anläggningsägaren respektive Västra Götalandsregionen. Vissa händelser har exkluderats, såsom andra uppdrag och ej kategoriserade larm.

Beskrivning	2020	2021	2022	2023	2024
Automatlarm	750	721	764	741	739
IVPA	256	214	248	295	252
Trafikolycka	281	324	264	248	271
Brand utomhus	323	285	300	222	188
Brand i byggnad	233	202	200	190	191
Nödställd person	73	56	37	79	82
Annan händelse utan risk för skada	74	99	80	64	59
Utsläpp av farligt ämne	58	52	50	57	59
Vattenskada	17	69	58	44	17
Stormskada	10	0	0	13	17
Annan olycka	19	22	11	11	11
Drunkning	17	16	8	9	13
Nödställt djur	8	5	3	6	12
Översvämning	2	6	1	3	3
Ras eller skred	2	1	2	1	1
Summa	2 123	2 072	2 026	1 983	1 915

Brand i byggnad

Under 2016 till 2024 inträffade cirka 210 bränder i byggnader per år. Trenden är svagt nedåtgående under tidsspannet i grafen nedan. Antalet inträffade händelser per tusen invånare ligger något över riksgenomsnittet.

Brand i bostad

Bebyggelsen inom förbundet är varierad med avseende på byggnadsålder, byggnadstyp, och typer av fysisk planering. Över förbundet är bostäderna jämt delade mellan småhus och flerbostadshus med en handfull övriga hus och specialbostäder. Kommunerna Lysekil, Trollhättan, Uddevalla och Vänersborg har en högre andel flerbostadshus än resterande medlemskommuner. Flerbostadshusen är ofta koncentrerade till de större tätorterna medan småhus förekommer mer i förorter och glesbygd. Tabellen nedan visar fördelning och typ av bostadslägenhet per kommun.

Andel bostadstyper i medlemskommunerna 2024 (hämtat från SCB)

Kommun	Småhus		Flerbostadshus		Övriga hus		Specialbostad		Summa	
Färgelanda	2 603	(79 %)	462	(14 %)	57	(1,7 %)	165	(5,0 %)	3 287	(3 %)
Lysekil	4 121	(51 %)	3 479	(43 %)	131	(1,6 %)	326	(4,1 %)	8 057	(8 %)
Mellerud	3 346	(70 %)	1 140	(23 %)	42	(0,9 %)	255	(5,3 %)	4 783	(5 %)
Munkedal	3 636	(71 %)	1 208	(24 %)	57	(1,1 %)	208	(4,1 %)	5 109	(5 %)
Trollhättan	11 212	(37 %)	16 190	(55 %)	221	(0,7 %)	1 967	(6,7 %)	29 590	(30 %)
Uddevalla	12 023	(43 %)	14 512	(51 %)	562	(2,0 %)	1 172	(4,2 %)	28 269	(29 %)
Vänersborg	9 560	(48 %)	9 164	(46 %)	290	(1,5 %)	737	(3,7 %)	19 571	(20 %)
Summa	46 501	(47 %)	46 155	(47 %)	1 360	(1,4 %)	4 830	(5 %)	98 846	

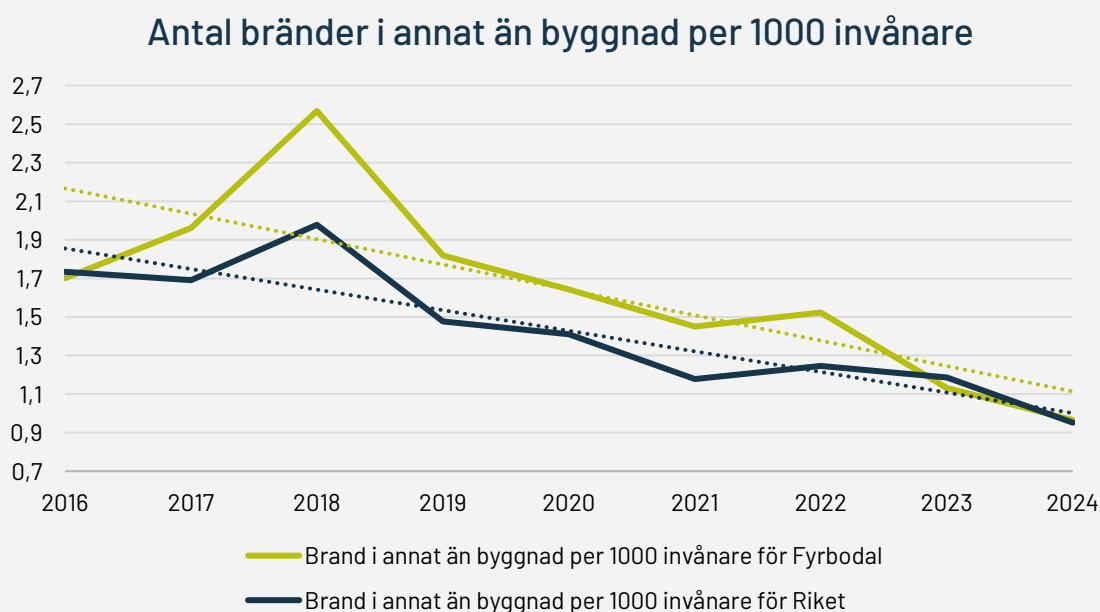
Under åren 2016 till 2024 inträffade cirka 125 bränder i bostad per år. Dessa var relativt jämnt fördelade över små- och flerbostadshus. Dessa bränders slutliga omfattning är ofta begränsad till startutrymmet eller startbostaden.

Brand i andra byggnader

Utöver bränder i bostäder inträffar bränder i andra byggnader och dessa uppgår till omkring 85 händelser per år. Dessa objekt kan exempelvis utgöras av skolor, vårdlokaler, publika lokaler eller industrier. Dessa kategorier av byggnader tenderar att vara större och mer komplexa än bostäder och risken för komplexa och omfattande bränder är därför något högre.

Brand utomhus

Under åren 2016 till 2024 inträffade cirka 280 bränder per år utomhus. Trenden är nedåtgående under tidsspannet i grafen nedan. Antalet inträffade händelser per tusen invånare ligger något över riksgenomsnittet.

Brand i skog och mark

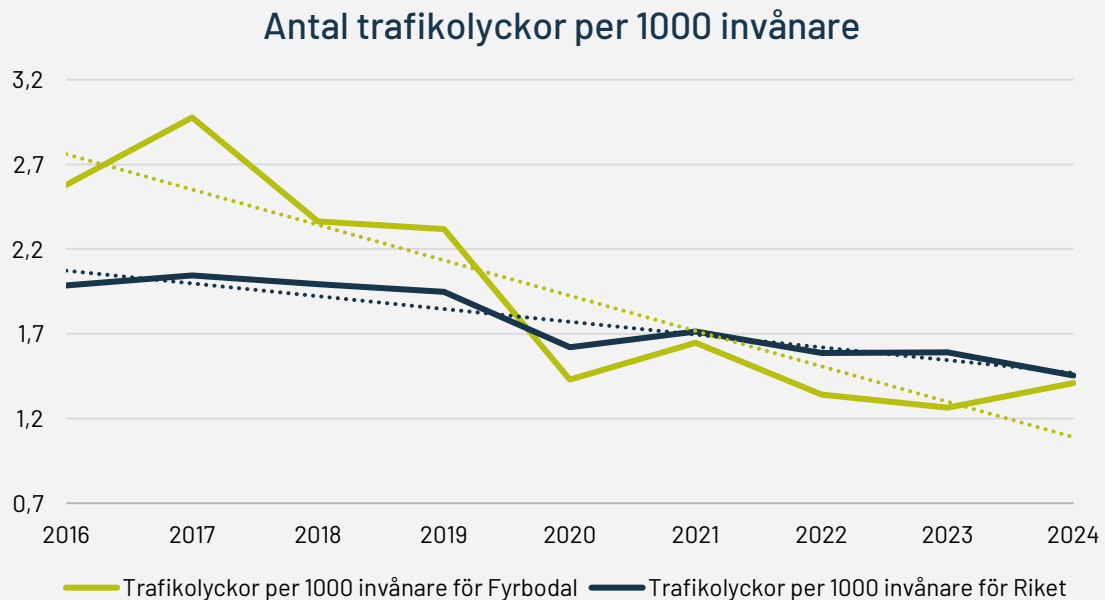
Inom förbundsområdet finns stora arealer med skogsmark, även i nära anslutning till tätorter och annan bebyggelse. Vid torka finns risk för större skogsbränder vilka kan skada människor och egendom. En skogsbrand kan bli mycket omfattande och drabba ett stort geografiskt område. Det är även en händelsetyp som kan bli mycket påfrestande för räddningstjänsten. Årligen inträffar omkring 90 bränder i skog och mark per år.

Brand i föremål ute

Utöver brand i terräng inträffar ett antal bränder i andra föremål ute, såsom fordon, containrar, eller brandfarlig vätska. Dessa bränder inträffar ofta under kväll eller natt och är generellt begränsade till startobjektet. Årligen inträffar omkring 190 bränder i föremål ute.

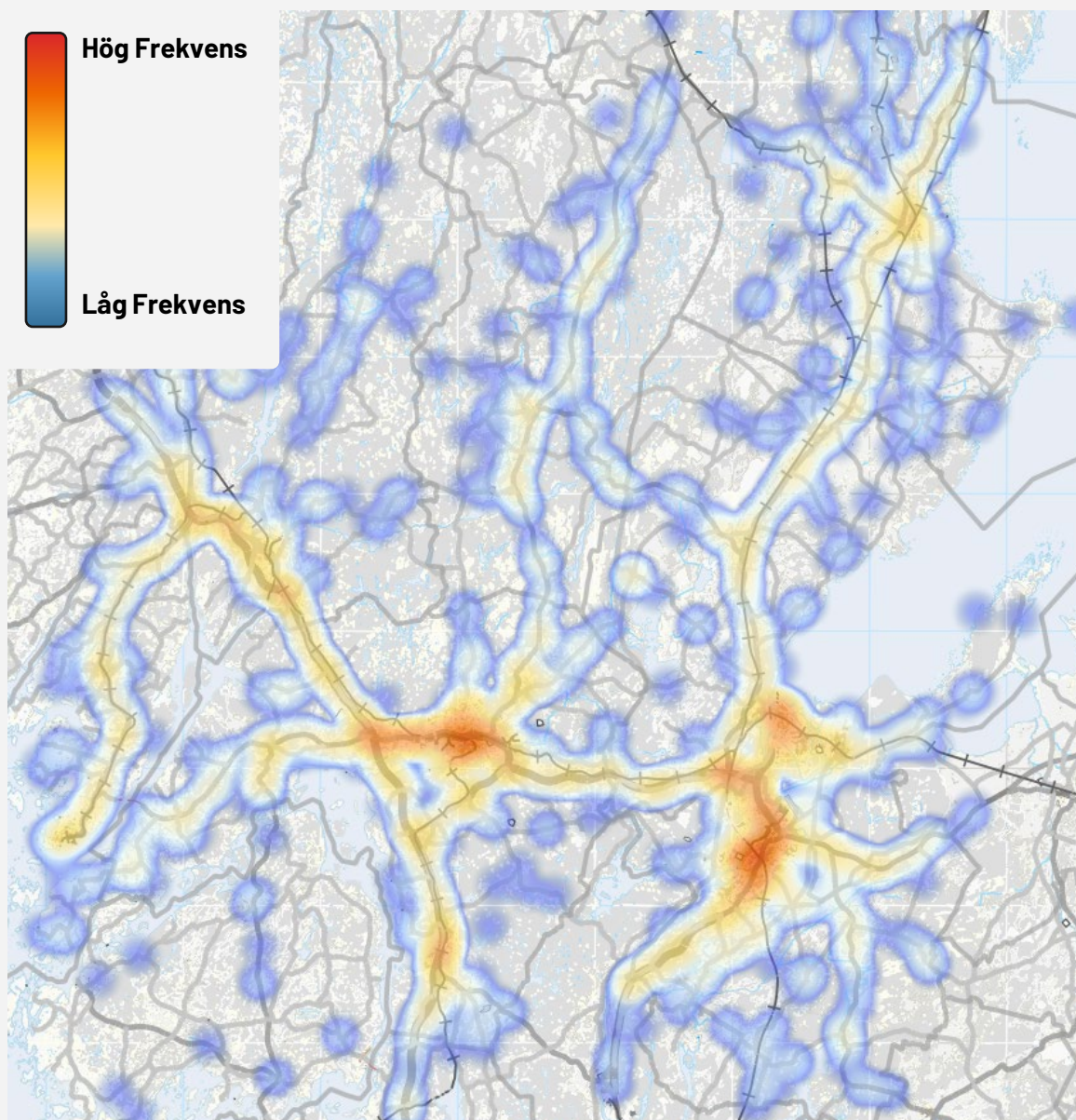
Trafikolycka

Under åren 2016 till 2024 inträffade det i snitt 370 trafikolyckor per år. Trenden är nedåtgående under tidsspännet i grafen nedan. Antalet inträffade händelser per tusen invånare ligger de senaste åren något under riksgenomsnittet. De flesta olyckorna som inträffade involverar personbilar, men olyckor sker även med mindre motorfordon, tung trafik, liksom påkörningsolyckor.

Vägtrafikolycka

Flera större vägar passerar genom förbundsområdet, exempelvis E6, E45, och riksväg 44. Majoriteten av vägtrafikolyckorna sker längs med de mest trafikerade vägarna, särskilt vid knutpunkter såsom korsningar och trafikplatser. Kartan nedan visar en densitetsanalys av trafikolyckor under perioden 2016 till 2024.

Densitetsanalys för trafikolyckor åren 2016 till 2024. Röda områden innebär att fler olyckor inträffat inom tidsspännat medan blå områden innebär en lägre mängd.

Längs vägnätet inom förbundet finns flera broar och tunnlar. De två längsta av dessa är Uddevallabron och Stallbackabron vilka båda är längre än en kilometer. Det förekommer även vägtunnlar inom förbundet där den längsta är belägen i Uddevalla med längden 380 meter.

Spårtrafikolycka

Flera järnvägslinjer passerar genom förbundet, däribland Älvsborgsbanan, Vänerbanan och Bohusbanan. Vissa av dessa passerar genom tunnlar där den längsta utgörs av Trollhättetunneln med längden 3 540 meter. Längs Bohusbanan och Älvsborgsbanan finns flera kortare tunnlar där den längsta är 480 meter. Under åren 2016 till 2024 inträffade cirka 8 spårtrafikolyckor per år.

Flygolycka

Från Göteborg Stallbacka Airport förekommer regelbunden trafik till och från Stockholm samt privat sportflygning. Sedan 2020 är flygplatsen en beredskapsflygplats, vilket innebär att den kan ta emot samhällsviktiga lufttransporter dygnet runt. På Norra Älvsborgs Länssjukhus (NÄL) finns en helikopterflygplats som trafikeras av ambulanshelikoptrar och annan akut sjuktransport.

Utöver dessa finns flera flygplatser i omringliggande områden, både för civilt och militärt bruk. Flera regelbundna flygningar passerar dagligen förbundsområdet.

Olycka med farliga ämnen

Inom förbundet finns det 25 verksamheter som är klassade som farlig verksamhet enligt lagen om skydd mot olyckor. Av dessa är dessutom 18 klassade som lägre och 2 som högre enligt Sevesolagstiftningen.

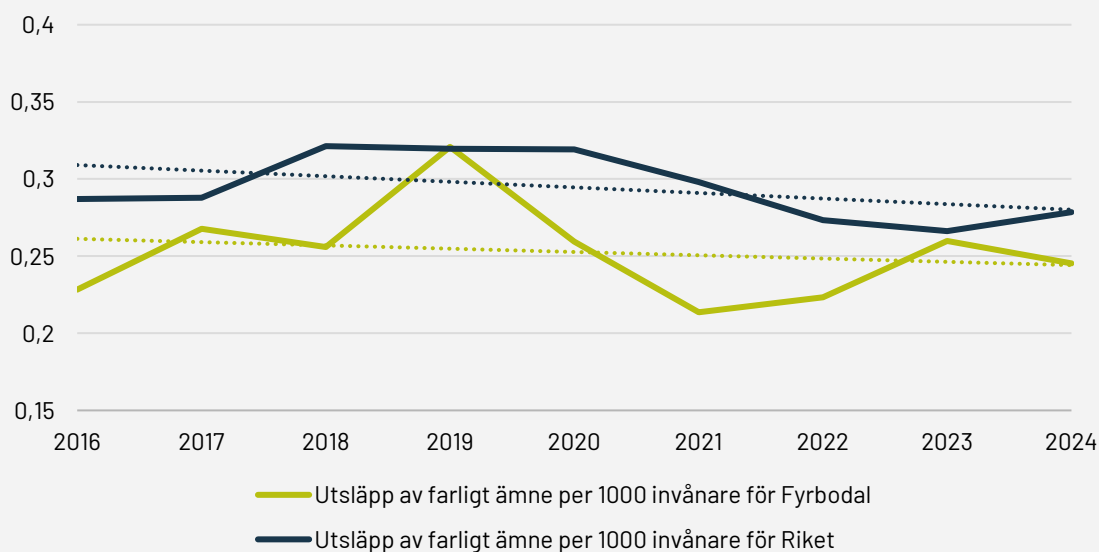
Därutöver finns omkring 520 verksamheter som hanterar brandfarlig eller explosiv vara. Sådan hantering innefattar allt från småskalig försäljning till hamnverksamhet, tillverkningsindustri, och petroleumindustri. Det finns även omkring 110 verksamheter som bedriver tillståndspliktig miljö- eller hälsofarlig verksamhet inom förbundsområdet. Utöver dessa finns andra verksamheter som hanterar olika farliga ämnen, exempelvis sjukhus eller verksamheter som använder ammoniak som kylmedel.

På väg och järnväg inom förbundet transporteras farligt gods som kan ge upphov till olika konsekvenser vid en olycka. De händelser som medför störst konsekvens för människors liv och hälsa är sådana som involverar giftiga gaser. Dessa händelser kan ge stora riskavstånd och därmed även stort skadeutfall om de inträffar på ogynnsamma platser. Olyckor med explosiva ämnen och brandfarlig gas kan också ge stora konsekvenser. Exakt vilka ämnen och vilka kvantiteter som transporteras på väg och järnväg är inte lika välkänt som de ämnen som hanteras inom verksamheter.

Utöver risken för olyckor med farliga ämnen förekommer risken för avsiktliga explosioner inom förbundets område. Nationellt är trenden för sprängdåd fortsatt hög och denna trend påverkar även förbundet då sådana händelser har inträffat.

Under åren 2016 till 2024 inträffade cirka 65 olyckor med farliga ämnen per år. Majoriteten av dessa har utgjorts av drivmedelsläckage. Trenden är i princip konstant under tidsspannet i grafen nedan. Antalet inträffade händelser per tusen invånare ligger under riksgenomsnittet.

Larm om olycka med farligt ämne per 1000 invånare

Begränsat läckage av drivmedel

Under åren 2016 till 2024 inträffade cirka 50 olyckor per år med farliga ämnen till följd av begränsat läckage av drivmedel.

Utsläpp av farligt ämne

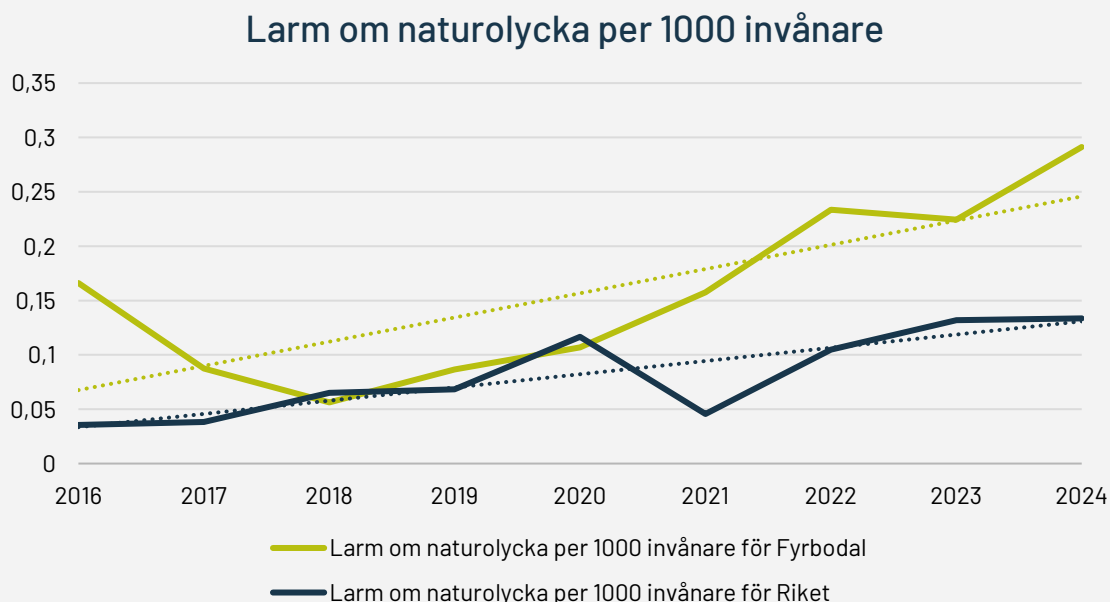
Under åren 2016 till 2024 inträffade cirka tio olyckor per år med farliga ämnen till följd av utsläpp. Under åren 2022 – 2024 är årsvärdet per 1000 invånare för Fyrbodalen dubbelt så högt som riksgenomsnittet.

Explosioner

Under åren 2016 till 2024 inträffade omkring tre händelser per år till följd av en explosion. Under samma period larmades räddningstjänsten till omkring två händelser per år där det förekommit ett misstänkt föremål.

Naturolycka

Förbundets geografiska förutsättningar medför risker för naturolyckor. Under åren 2016 till 2024 inträffade cirka 40 naturolyckor per år. Trenden är kraftigt uppåtgående under perioden. Den nationella statistiken har ett bryt år 2022, värden innan detta år är inte helt tillförlitliga.

Följder av extremt väder

Olyckor till följd av extremt väder kan exempelvis vara stormar, snöoväder, värmebölja, torka, eller skyfall. Extremväder är ett allt vanligare fenomen, både nationellt och globalt. I vissa fall kan det extrema vädret ge upphov till följdolyckor där det finns behov av räddningsinsatser, i andra fall kan det extrema vädret ge upphov till svårigheter att genomföra räddningsinsatser.

Extremväder leder inom förbundet ofta till översvämningar. Det finns flera områden som är särskilt utsatta, både för höga vattennivåer i hav eller sjö och för skyfall. Extremväder kan även orsaka kraftigt snöfall, särskilt längs Vänerens kust, eller stormskador där byggnader eller personer skadas av föremål som dras med av starka vindar. Under åren 2016 till 2024 inträffade omkring 40 olyckor per år till följd av extremt väder.

Ras och skred

Förbundsområdet är lokaliserat i det nationellt utpekade riskområdet för ras och skred vid namn "Västkusten och Göta Älvdalen". Detta är det högst riskutsatta området i Sverige avseende ras och skred. De största riskerna för skred återfinns längs med Göta älv.

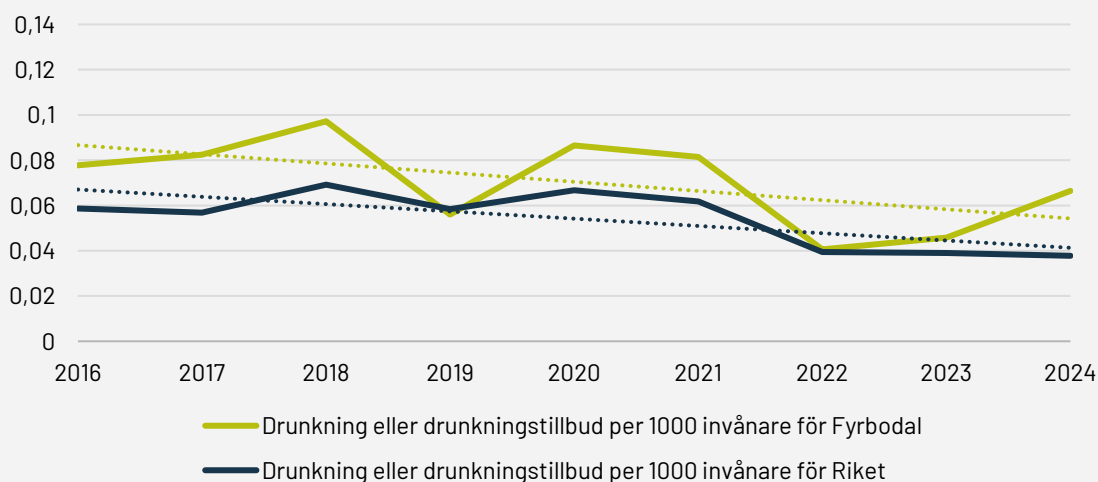
2006 inträffade ett skred vid Småröd, ca 5 km söder om Munkedal, vilket orsakade att delar av E6 kollapsade och ett 30-tal personer skadades. Ännu ett skred längs E6 inträffade 2023 precis utanför förbundets gräns. Under perioden 2016 till 2024 inträffade ungefär en (1) olycka till följd av ras och skred årligen.

Drunkning

Inom förbundet finns ett stort antal badplatser och vattenområden som används av allmänheten – dels utmed kusten och skärgården i havet, i Vänern, och i Göta älv, dels i mindre sjöar och vattendrag. Det finns även badhus och privata poolanläggningar. Inom förbundets fjordar finns ett antal dykplatser på statligt vatten där dykolyckor kan inträffa.

Under åren 2016 till 2024 inträffade omkring tolv olyckor per år till följd av drunkning och drunkningstillbud. Årligen inträffar ungefär en (1) dykolycka på statligt vatten där räddningstjänsten deltar vid insatsen.

Antal drunkningar eller drunkningstillbud per 1000 invånare

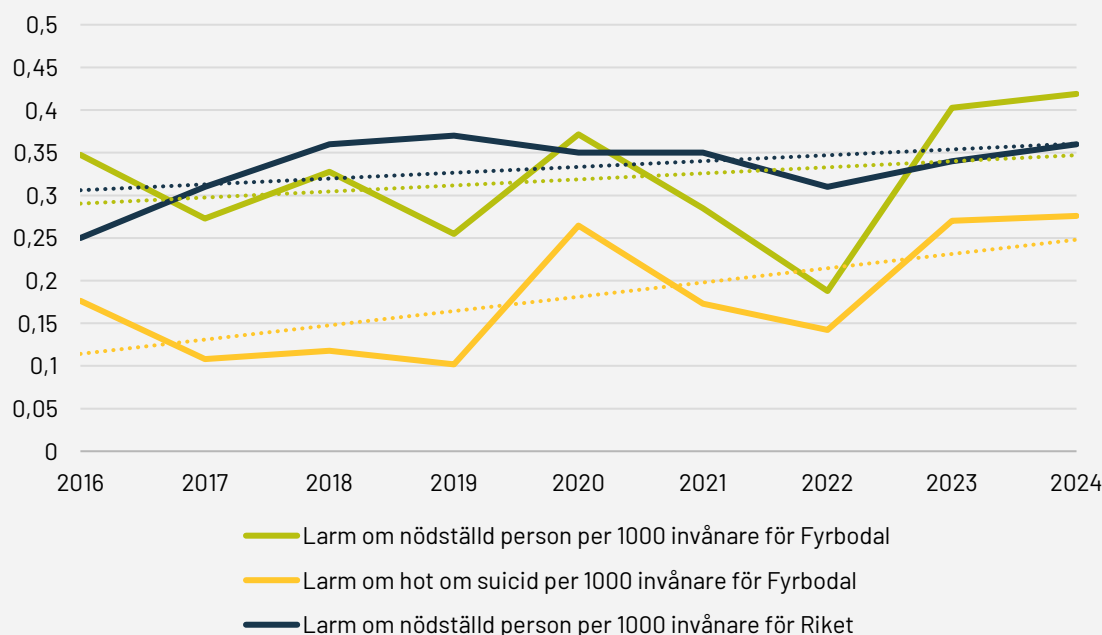

Trenden är svagt nedåtgående under tidsspannet i grafen ovan. Antalet inträffade händelser per tusen invånare ligger något över riksgenomsnittet. Majoriteten av dessa händelser inträffar kring tätorterna Trollhättan, Uddevalla, Vänersborg, och Lysekil.

Nödställd person

Olyckor där personer blir nödställda innefattar situationer där personer på egen hand inte kan ta sig ifrån en plats. Detta kan handla om att någon har förflyttat sig till en farlig plats och inte kan komma därifrån själv eller att en person exempelvis blivit fastklämd. En stor del av dessa händelser är relaterade till hot om suicid. Det finns inom förbundet ett antal berg, anläggningar, avloppssystem, broar, och tunnlar där förutsättningar finns för att personer ska bli nödställda.

Larm om nödställd person per 1000 invånare

Under åren 2016 till 2024 inträffade cirka 60 olyckor per år till följd av att en person blev nödställd. Trenden är generellt uppåtående under tidsspannet 2016 – 2024 och trenden för hot om suicid är starkt uppåtående under samma period.

Fartygsolycka på kommunalt vatten

Inom förbundsområdet finns omfattande sjöfartsverksamhet; havet, Göta älv, Dalslands kanal och Väner. Havet, Göta Älv och Väner trafikeras både av fritidsbåtar och större transportfartyg. I Trollhättan finns fyra slussar och i Vänersborg finns en (1) sluss. Dalslands kanal är främst en transportled för fritidsbåtar och den innehåller flera mindre slussar.

Längs kuststräckan finns flera hamnar för fritidsbåtar samt djuphamnar i Brofjorden, Lysekil, och Uddevalla. Hamnen i Brofjorden är Sveriges tredje största hamn mätt i godsvolym. Djuphamnarna hanterar primärt godstransporter, dock hanterar Lysekils hamn emellanåt större passagerarfartyg. Trollhättan och Vänersborg har också handelshamnar mot Göta älv.

Utöver hamnverksamhet finns längs kusten ett antal färjeleder med linjetrafik. Vägfärjeleder går mellan Bokenäset (Skår, Uddevalla kommun) och Finnsbo (Lysekils kommun) liksom mellan Dragsmark och Ängö samt Fröjdendal och Malö (Orust kommun), personfärjor går mellan Skaftö och Lysekil liksom säsongvis längs kusten med utgång från Uddevalla.

Under perioden 2016 till 2024 larmades räddningstjänsten på omkring 10 fartygsolyckor per år. Under åren 2011 till 2024 inträffade totalt sex olyckor med större fartyg.

Antagonistiska händelser

Kategorin antagonistiska händelser avser olyckor eller olycksliknande scenarion som orsakats av en eller flera personer i syfte att skada. Till kategorin kan flera händelsetyper tillskrivas, exempelvis anlagda explosioner, terrordåd, eller pågående dödligt våld.

Under senare år har ett flertal större terrordåd inträffat i Europa varav ett par i Sverige. Dåden har både varit koordinerade attacker med handeldvapen och/eller bomber samt vansinnesdåd av enskilda individer. Liknande dåd skulle även kunna inträffa i förbundets medlemskommuner. Det är Polismyndigheten, sjukvården och den kommunala räddningstjänsten som möter de omedelbara effekterna av ett sådant attentat.

Pågående dödligt våld (PDV) är ett samlingsbegrepp som beskriver grova våldsyttningar i publika eller folkrika miljöer som exempelvis skolor, arbetsplatser, köpcentrum eller allmänna platser såsom torg och gågator.

Antagonistiska händelser i den skalan som avses här, är ovanliga både nationellt och inom förbundet. Oaktat detta har ett fåtal antagonistiska händelser inträffat inom förbundsområdet, den mest omfattande var attacken på skolan Kronan i Trollhättan 2015. Det har även inträffat ett antal händelser med misstänkt eller konstaterat hot om våld i publik miljö. Det kan därför inte uteslutas att sådana händelser riskerar inträffa inom förbundets medlemskommuner framgent. Ett sådant larm inkommer ungefär vartannat år.

5 Värdering

Utifrån föregående kapitel med beskrivning av olika olyckstyper och förbundets riskanalyser har följande slutsatser kunnat dras avseende värdering av identifierade risker. Slutsatserna behöver ges hänsyn i de mål som sätts för att uppnå ett tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor.

Det är sannolikt att den totala mängden räddningsinsatser och olyckor kommer vara förhållandevis konstant de kommande åren. Detta eftersom minskningen av frekvens för olyckor förväntas hålla en ungefärligt jämn takt med befolkningsökningen. Dock förväntas andra faktorer, som ökade trafikflöden och klimatförändringar, påverka frekvensen av vissa händelser.

Under de senaste åren har ett antal händelser inträffat där det kan konstateras att riskbilden blir alltmer komplex. Exempel på detta är två omfattande och komplicerade bränder i batteriupplag. Uppdragets komplexitet drivs av ett antal trender, exempelvis:

- Klimatförändringar,
- Utbyggnaden av totalförsvaret,
- Åldrande befolkning,
- Åldrande infrastruktur, byggnadsbestånd och ändrade byggmetoder,
- Förtätning av stadsmiljöer,
- Globaliserad konfliktfylld värld,
- Digitalisering, ökad elektrifiering, ny teknik, och artificiell intelligens.

RFBD har en likartad frekvens av olyckor som det nationella genomsnittet, dock har fyra händelsetyper en något högre frekvens än detta genomsnitt. Dessa händelsetyper utgörs av brand i byggnad, brand utomhus, naturolycka, och drunkningstillbud.

Övergripande värdering

Riskerna som förekommer inom Räddningstjänsten Fyrbodals (RFBD) område karakteriseras dels av de vanligt förekommande olyckorna, dels mer omfattande men mindre frekvent inträffande händelser. Värderingen görs separat för komplexa händelser och för vanligt förekommande olyckor.

Uppdragets komplexitet

Utifrån de sju medlemskommunernas befolkningsprognoser och målsättningar kan en framtida befolkning bestå av cirka 200 000 personer år 2034. För att detta ska vara möjligt planeras nya stadsdelar, bostadsområden och industriområden. Dessa finns beskrivna i respektive kommuns översiktsplaner. Med utbyggnationen av samhället kommer även högre belastad infrastruktur, mer folk i rörelse, och fler verksamheter såsom industrier.

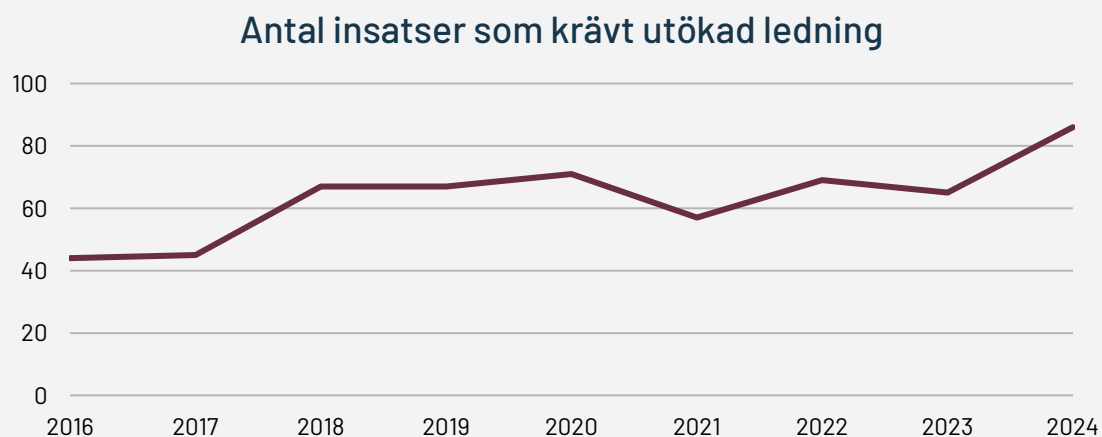
Antalet larm per år förväntas var förhållandevis statistiskt framöver, detta då de nedåtgående trenderna för vissa olyckor mätt per 1000 invånare sjunker i ungefär samma takt som befolkningen ökar. Dock förväntas de olyckor som ändå kommer inträffa bli mer komplexa.

Inom förbundets geografiska område finns ett antal faktorer som medför att komplexa olyckor kan inträffa även om det sker sällan. Av dessa möjliga händelser har räddningstjänsten valt att särskilt belysa ett fåtal i detta handlingsprogram, antingen till följd av dess sannolikhet eller konsekvens. Dessa utgörs som tidigare beskrivet av:

- Omfattande brand i byggnad
- Omfattande skogsbrand
- Omfattande brand i brandfarlig vätska
- Olycka med större fartyg
- Flyghaveri
- Stort utsläpp av farligt ämne
- Ras eller skred i tätbebyggt område
- Dammhaveri
- Extremväder
- PDV eller terrorattentat

Utifrån flera av de faktorer, exempelvis den pågående utbyggnaden av totalförsvaret, som beskrivs nedan i detta avsnitt kan det förväntas att räddningstjänstens uppdrag ökar i komplexitet de kommande åren.

Ett konstaterande som pekar i den riktningen är att antalet insatser som krävt utökad insatsledning, alltså där insatsledare larmats, och varat i mer än 2 timmar har ökat. Grafen nedan visar en ökning från omkring 45 insatser 2016 till omkring 85 insatser 2024.

Även antalet insatser som krävt ytterligare ledning, alltså då två insatsledare larmats till samma händelse, var under perioden 2022 till 2024 15 styck jämfört med 5 styck för perioden 2016 till 2022.

Värdering per olyckstyp

Värderingen per olyckstyp väger in både aspekterna för vardagsolyckor liksom mer komplexa händelser.

Brand i byggnad

Brand i byggnad är en av de vanligare händelsetyperna inom förbundet och riskerar ge mycket stora konsekvenser för människors liv och hälsa, egendom och i vissa fall även miljön. Bränder i byggnad är, delat med drunkningstillbud, den tredje vanligaste olyckstypen inom förbundet där dödsfall inträffar.

Inom förbundet finns kraftigt varierande bebyggelse från flerbostadshus, stora industrier, och undermarksanläggningar runt Fyrstad (Lysekil, Trollhättan, Uddevalla, Vänersborg) till stora lantbruksbyggnader, tät trähusbebyggelse, och småhus i andra delar av förbundet.

Frekvensen för bränder i byggnad är något högre än riksgenomsnittet mätt per 1 000 invånare. Majoriteten av dessa bränder inträffar i bostäder och omfattar vanligtvis endast en bostad. Dock förekommer bränder i andra byggnader såsom industrier, butiker eller offentliga byggnader, om än mer sällan. Det finns inom förbundet både komplex och äldre bebyggelse som kan ge oförutsägbar och omfattande brandspridning. Sådan spridning kan också ske på grund av byggfel, obeprövade byggnadslösningar eller ovanligt hög brandbelastning. I takt med att befintlig bebyggelse åldras ökar även risken för fel vid exempelvis renovering eller ändrade byggnadsändamål vilket ger samma effekt.

En pågående trend inom byggsektorn är att bygga med klimatvänliga byggmaterial såsom trä liksom att kostnadseffektivisera byggandet genom att nyttja nya och billigare material såsom cellplast. Samtidigt har de senaste byggreglerna, BFS 2024:7, öppnat mycket för experimentella och alternativa lösningar vid dimensionering av byggnader. Även en ökande förekomst av olika energilagringssystem kan påverka brandförlopp och därmed komplexiteten av händelser. Dessa trender ökar sammantaget risken för komplexa bränder.

Till följd av förhöjd frekvens och riskerna mot människors liv och hälsa, egendom och miljö bör förmågan mot bränder i byggnader vara hög inom förbundet. Eftersom risken för mer komplexa händelser kan förväntas öka, bör förbundet fokusera på att utveckla både insats- och förebyggandeförmågan mot komplex brand i byggnad för att hålla jämn takt med utvecklingen.

Brand utomhus

Bränder utomhus är en av de vanligaste händelsetyperna i förbundet. Dessa händelser riskerar framför allt skador på egendom och miljö. Inom kategorin förekommer både frekventa händelser såsom bilbränder, brand i containrar eller gräsbränder, liksom sällanhändelser såsom större skogsbränder eller brand i brandfarlig vara.

Frekvensen för dessa bränder ligger något över riksgenomsnittet samtidigt som risken för komplexa händelser förekommer inom förbundet i form av skogsområden, cisterner med brandfarlig vätska, och omfattande transporter av brandfarliga varor.

Till följd av förhöjd frekvens och riskerna mot egendom och miljö bör förmågan mot bränder utomhus vara hög inom förbundet. Det finns dock ett behov av att utveckla förmågan mot specifika och mer komplexa olyckor.

Trafikolycka

Trafikolyckor är en av de vanligast förekommande händelsetyperna i förbundsområdet och kan ge stora konsekvenser på liv, hälsa, egendom, och miljö, liksom samhällsstörningar. I många fall leder olyckorna till personskador; sett till antalet omkomna är trafikolycka den händelse som leder till flest antal dödsfall per år inom förbundet.

Inom förbundets geografiska område är flera vägavsnitt utnyttjade i hög grad. Trots detta ligger antalet mätt per 1 000 invånare under riksgenomsnittet med en starkt sjunkande trend.

Till följd av risken för människors liv och hälsa bör räddningstjänstens kompetens och utrustning vara väl anpassad för uppgiften. I detta ingår att omvärldsbevaka och implementera nya metoder och teknisk utrustning. Förbundet rapporterar även uppmärksammade brister eller negativa trender i trafikinfrastruktur till ansvarig aktör.

Olycka med farliga ämnen

Inom förbundet finns flera riskkällor som kan leda till en olycka med farligt ämne. Antalet olyckor per 1000 invånare ligger något under riksgenomsnittet, dock är detta värde för andra olyckor än utsläpp av drivmedel eller olja dubbelt så högt som riksgenomsnittet.

De mest komplexa olyckorna med farliga ämnen involverar giftiga gaser, explosiva ämnen, eller brandfarlig gas. Det finns flera verksamheter som hanterar dessa ämnen inom förbundet och konsekvenserna av en sådan olycka kan bli mycket omfattande. Dock utgörs majoriteten av händelserna av mindre läckage av drivmedel eller oljeprodukter som endast medför begränsad risk för skador på miljön.

Med anledning av detta behöver förbundet förmåga att både hantera de mindre omfattande olyckorna liksom de mer komplexa med omfattande risk för människors liv och hälsa. Förbundet bör fortsättningsvis verka för att stärka operativ förmåga mot komplexa händelser genom att utveckla och applicera nya metoder och ny teknik.

Naturolycka

Naturolyckor varierar naturligt beroende på förekomsten av exempelvis stormar och höga vattenstånd. Trots frekvensens variation syns en kraftigt uppåtgående trend sedan 2016.

Dels då trenden är ökande, dels då stora delar av förbundets områden klassas som riskområden för såväl ras som skred som översvämningar behöver naturolyckor beaktas framgent. Förbundet behöver anpassa och fortsatt utveckla förmågan för att hantera hjälpbehovet vid denna olyckstyp, men kan inte ensamt hantera omfattande händelser.

Drunkning

Trenden för drunkningstillbud är förhållandevis konstant under perioden 2016 till 2024. En trend som kan urskiljas är att frekvensen ökar under varma år eller perioder. Antalet mätt per 1000 invånare ligger över riksgenomsnittet och beror sannolikt på mängden vattenmiljöer och badplatser runt om i förbundet. Drunkningstillbud är, delat med brand i byggnad, den tredje vanligaste olyckstypen inom förbundet där dödsfall inträffar.

Tidsaspekten för drunkningstillbud är viktig och förmågan bör därför vara högst i närhet till de platser där dessa händelser inträffar. Majoriteten av händelserna är förhållandevis jämnt fördelade mellan orterna Lysekil, Vänersborg, Trollhättan, och Uddevalla. Förbundet bör fortsatt utveckla förmåga mot drunkningstillbud då det är en relativt vanlig orsak till dödsfall inom förbundsområdet.

Nödställd person

Inom olyckstypen ryms såväl hot om suicid som till exempel hiss-, kläm-, eller klättringsolyckor. Räddningstjänsten har en särskilt viktig roll vid händelser med hot om suicid och trenden för dessa händelser är starkt uppåtgående. Händelsetypen nödställd person är den näst vanligaste olyckstypen som resulterar i dödsfall inom förbundsområdet, trenden för dessa händelser är som helhet också uppåtgående.

Kunskap, utrustning, rutiner, och förmåga kring de typiska olyckssituationerna ska både underhållas och utvecklas. Det är särskilt viktigt att utveckla specifika delar av förmågan då dessa olyckor är en vanlig orsak till dödsfall. Förbundet bör vidareutveckla samverkan med andra aktörer för att förebygga dessa händelser.

Fartygsolycka kommunalt vatten

Även om risken för större fartygsolyckor sällan realiseras kan konsekvenserna av en sådan bli stora. Konsekvensen av denna olyckstyp berör framför allt miljö- och egendomsskador men de kan även förorsaka personskador. De mindre fartygsolyckorna som inträffar förorsakar ofta liknande konsekvenser men i mindre skala.

Utöver riskerna kopplat till förbundets hamnar utgör även Göta älv kommunalt vatten. Nationellt är det ovanligt att en så pass omfattande farled är helt belägen inom det

kommunala ansvarsområdet. Sammantaget ökar risken för olyckor med små liksom stora fartyg.

Till följd av risken för dessa olyckor behöver förbundet förmåga att hantera olyckor med mindre fartyg på de platser där risken förekommer. Till följd av de potentiellt stora konsekvenserna behöver förbundet även förmåga att hantera större fartygsolyckor i samverkan med andra berörda aktörer där den risken förekommer. Exempel på sådana aktörer är Sjöfartsverket och Kustbevakningen.

Trots att det finns viss förmåga att hantera fartygsolyckor i dagsläget behöver förbundet utveckla förmågan att hantera olyckor med större fartyg i samverkan med andra berörda aktörer.

Antagonistisk händelse

Risken för antagonistiska händelser är oförutsägbar då sådana förekommer relativt sällan, även ur ett nationellt perspektiv. Gemensamt för samtliga av dessa händelser är att de medför risk för omfattande skadeutfall rörande människors liv och hälsa. Erfarenheter från nationella händelser delger att vårdbehovet kommer vara högt och mycket tidskritiskt, liksom ett stort samverkansbehov mellan berörda aktörer.

Eftersom den potentiella omfattningen av dessa händelser inte går att förutsäga behöver räddningstjänsten besitta en hög men flexibel förmåga att lindra de omedelbara konsekvenserna. Till följd av att dessa händelser är ovanliga bör metodiken och utrustningen i största mån samordnas och likriktas med andra, liknande, händelsetyper.

Räddningstjänstens förmåga att hantera riskbilden

Räddningstjänstens uppdrag kan förväntas förändras i både omfattning och komplexitet i takt med samhällsövergripande trender. Exempel på detta är klimatförändringar, risken för krig i Europa, och en åldrande befolkning. Ett resultat av dessa trender är förekomsten av mer komplexa olyckor och olyckstyper; frekvensen för dessa är redan i nuläget ökande.

Räddningstjänsten bedömer att förmågan till insats mot majoriteten av de vanligt förekommande olyckorna är god. Under handlingsprogrammet framtagande har dock en del aspekter noterats, vilka bör resultera i utvecklingsarbete kring delar av förmågan. Flera av dessa aspekter grundas i Räddningstjänsten Fyrbodals historia som två tidigare förbund. Dessa förändringar innebär anpassning av vissa stationers förmåga samt utökad övning.

Även förbyggandeuppdraget kan förväntas förändras, bland annat genom ökade krav på rättssäkerhet, fler komplexa och nya brandtekniska lösningar samt en teknikutveckling i samhället som går snabbare än dess reglering. Nybyggnationer med nya metoder och material riskerar att orsaka en mer komplex risktopografi samtidigt som förtätning av städerna riskerar att öka konsekvenserna av stora olyckor.

Till följd av en alltmer komplex omvärld är behovet tydligt att räddningstjänsten behöver bistå andra samhällsaktörer med sin kompetens och samtidigt delge sina behov. Det är viktigt att förbundet proaktivt arbetar för att säkerställa skäligt brandskydd och god riskhantering inom medlemskommunerna.

Till följd av den ökande komplexiteten finns risken att även hjälpbehoven blir mer komplexa, detta medför att olyckor behöver beaktas i större sammanhang och samhällspåverkan blir i vissa fall oundviklig. Detta belyser behovet av att inte bara hantera de omedelbara effekterna av en olycka utan att även beakta hur vissa åtgärder och insatsmetoder kommer påverka samhället i övrigt, liksom övergången tillbaka till normalitet för de drabbade. Samtidigt är det fortsatt viktigt att beakta enskildas hjälpbehov för att skapa trygghet och bidra till en snabbare återgång till normalitet för den enskilda.

En trend som inte kan ignoreras är den ökande otryggheten både här och i omvärlden. De ökande oroligheterna i Europa uppmärksammar behovet av organisatorisk robusthet och vikten av att vara redo för det värsta tänkbara. I samtakt med förstärkning av befintliga förmågor till komplexa olyckor ökar även indirekt förmågan vid situationer där höjd beredskap råder. Det krävs dock ytterligare arbete för att säkerställa robusthet och resiliens vid kraftiga vardagspåfrestningar liksom vid höjd beredskap.

Den trend som i störst omfattning utmanar räddningstjänstens befintliga förmåga är att komplexa räddningsinsatser har ökat de senaste åren. Vid dessa insatser, som främst utgjorts av omfattande bränder, har det förekommit flaskhalsar i form av logistik och ledningskapacitet. RFBD ser ett tydligt behov av att utöka sin förmåga att bedriva långvariga och komplexa insatser.

I och med de ökande behoven och förväntningarna blir det allt viktigare att bränder, liksom andra olyckor, förebyggs. Branden som stoppas i det tidiga skedet, eller aldrig inträffar, kommer ge som lägst samhällspåverkan; personen med störst rådighet över händelsen i det skedet kommer vara den enskilde. Det är därför viktigt att aktivt bygga på den enskildes kunskaper och förmåga inom förbundet. En särskilt viktig kategori av enskilda är de särskilt riskutsatta, detta avser personer med begränsad rådighet mot, eller som upplever ökad frekvens av, bränder. Denna aspekt är inte minst relevant till följd av en åldrande befolkning.

Utifrån dessa aspekter kan slutsatsen dras att räddningstjänstens resurser behöver fortsätta utökas med ny teknik, ny utrustning och nya förmågor, både förebyggande och operativt. Befintliga förmågor behöver också effektiviseras för att möta samhällets och omvärldens utveckling och krav de kommande åren.

6 Mål

Utifrån de nationella målen i LSO, övergripande mål i förbundsordningen och förbundets reglemente, och den riskbild med tillhörande värdering som presenterats i tidigare kapitel, formuleras följande mål för verksamheten. Målen konkretiseras i verksamhetsplaner, vilka upprättas och följs upp i delårs- och årsboks slut för respektive år.

RFBD ska verka för ett likvärdigt och tillfredsställande skydd mot olyckor

Risiktopografin inom Räddningstjänsten Fyrbodal (RFBD) är bred och komplex, den innefattar allt från vardagsolyckor till påfrestande sällanhändelser. Detta ställer höga krav på en robust och flexibel räddningstjänst. RFBD ska utvecklas för att bedriva standardisering och utveckling av utrustning och förmågor som samtidigt kan differentieras utefter lokal riskbild.

Samhällsansvaret för brandskydd och riskhantering ska säkerställas

Nybyggnation av bostäder och verksamheter är omfattande i kommunerna, samtidigt ökar komplexiteten av nybyggnationer. Detta leder till en förändrad riskbild. Räddningstjänsten ska aktivt verka för att samhället byggs med god brandsäkerhet och med övrig riskhänsyn, genom att delta i kommunernas bygg- och planprocesser liksom bedriva välavvägd tillsyn av byggnaders brandskydd. Enskildas ansvar för brandskydd ska underlättas genom information och utbildning.

Hela hjälpbehovet vid olyckor ska beaktas

Hjälpbehoven förväntas bli mer komplexa och de åtgärder och beslut som fattas behöver beaktas i ett större perspektiv för att minimera negativ samhällspåverkan. Det är särskilt viktigt vid parallella räddningsinsatser som leds av statliga myndigheter eller annan skadeavhjälpande verksamhet. RFBD ska därför aktivt arbeta med mervärdesskapande åtgärder samt samverka med relevanta aktörer för att skapa trygghet, påskynda återgång till normalitet och bevara ett högt förtroende för samhällets samlade räddningstjänst.

Verksamhetens robusthet och förmåga ska öka

Med en förändrad riskbild i fredstid och vid höjd beredskap behöver RFBD både skapa en mer robust organisation att motstå påfrestningar samtidigt som förmågan behöver öka både i omfattning och kvalitet. Det gäller både ansvaret för det förebyggande arbetet och arbetet vid skadeplats såväl som vid övergripande ledning.

Förmågan att förebygga och hantera långvariga och komplexa räddningsinsatser ska utvecklas

Räddningstjänsten utsätts för komplexa och omfattande olyckor i en allt ökande mängd. Behovet av att kunna avhjälpa dessa omfattande hjälpbehov kan därför förväntas fortsätta att öka de kommande åren. Detta tydliggör behovet för RFBD att utveckla sin förmåga vid komplexa sällanhändelser, inte minst sådana som kan uppstå under höjd beredskap. Likaså framkommer behovet av att i högre omfattning arbeta för att förebygga dessa händelser.

7 Förebyggande – förmåga och verksamhet

Handlingsprogrammet beskriver förbundets förebyggande arbete enligt 3 kap. 3 § lagen om skydd mot olyckor (SFS 2003:778) (LSO). Programmet omfattar alla brandförebyggande insatser som syftar till att:

- förhindra att bränder inträffar
- begränsa konsekvenserna av inträffade bränder

I takt med att samhället förändras ställs räddningstjänstens brandförebyggande arbete inför allt fler och mer komplexa utmaningar. Urbanisering, klimatförändringar, demografiska förändringar och ökad social ojämlikhet påverkar inte bara riskbilden, utan också förutsättningarna att arbeta med brandförebyggande insatser. Människors beteenden och förväntningar förändras, vilket ställer krav på vårt arbetssätt. Förbundet har behov av ökad samverkan med andra samhällsaktörer och förmåga ta sig an nya riskmiljöer. Att förebygga bränder är inte enbart en teknisk fråga, det är i hög grad en social och strategisk utmaning. Förbundets förebyggande förmåga behöver fortlöpande utvecklas med nya kompetenser för att möta teknik- och samhällsutveckling och ny lagstiftning.

Tillsyn enligt lagen om skydd mot olyckor

Förbundet planerar och genomför tillsyn utifrån LSO. Tillsynen avser kontroll av efterlevnaden enligt LSO och tillhörande föreskrifter. Enligt 5 kap. 1 § LSO avser förbundets tillsyn en kontroll av att ägare och nyttjanderättshavare i skälig omfattning håller utrustning för släckning av brand och för livräddning vid brand eller annan olycka och i övrigt vidtar de åtgärder som behövs för att förebygga brand och för att hindra eller begränsa skador till följd av brand enligt 2 kap. 2 § LSO.

Tillsyn sker även då ägare eller den som utövar verksamhet på anläggning klassad som farlig verksamhet har analyserat sina risker och i skälig omfattning har beredskap samt vidtar nödvändiga åtgärder för att hindra eller begränsa skador på människor eller miljön enligt 2 kap. 4 § LSO.

Tillsyn ska ske när det bedöms vara ett effektivt verktyg och är vanligtvis planerad i förväg eller sker som följd av uppmärksammat förhållande; situationsbaserad tillsyn. Planeringen av tillsyn framgår av förbundets dokument för tillsynsplanering. I tillsynsärendet bedöms om de organisatoriska och tekniska brandskyddsåtgärderna är tillräckliga och i skälig omfattning i förhållande till verksamhetens risker.

Förbundet utgör inom förbundsområdet tillstånds- och tillsynsmyndighet inom lagen om brandfarliga- och explosiva varor (SFS 2010:2011) (LBE). Kravet på tillstånd regleras i föreskrift och förbundet prövar ansökningar om tillstånd i samverkan med andra myndigheter. Tillstånd och tillsyn enligt LBE syftar till att hindra, förebygga och begränsa olyckor och skador på liv, hälsa, miljö eller egendom som kan uppkomma genom brand eller explosion orsakad av brandfarliga eller explosiva varor.

Tillsyn genomförs på ett rättssäkert, likvärdigt och effektivt sätt. För att säkerställa att förbundet genomför tillsyn av den enskilde på ett ändamålsenligt, rättssäkert och effektivt sätt ska handläggare vid räddningstjänsten inneha nödvändig sakkunskap och kompetens inom de områden som omfattas av tillsyn enligt LSO samt tillsyn enligt LBE. Förbundet ska ha tillräckliga resurser och kapacitet för uppdragen.

Planeringen för tillsyn innehåller fasta planerade verksamheter som huvudsakligen är återkommande från år till år och reaktiva områden som är situationsbaserade. I planeringsdokument beskrivs hur förbundet ska bedriva tillsynsverksamhet i enlighet med MSB:s föreskrift och allmänna råd MSBFS 2021:8, Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter och allmänna råd om hur kommunen ska planera och utföra sin tillsyn enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor.

Stöd till den enskilde

Förbundet ger rådgivning och information för att underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter enligt LSO. Information som lämnas med stöd av 3 kap 2§ LSO. Kunskap ska förmedlas på ett informativt sätt och i första hand ska råd och information riktas dit den bedöms göra störst nytta för att nå ett bättre brandskydd. Förbundet bör rikta informationsinsatser särskilt för att stärka brandskyddet i bostäder. Förbundet ska i sitt förebyggande arbete särskilt beakta att äldre personer och personer med funktionsnedsättningar är överrepresenterade bland dem som omkommer i bostadsbränder. Även ensamboende utgör en särskilt sårbar grupp, då många av de som omkommit har befunnit sig ensamma i bostaden vid brandtillfället, och ofta saknas fungerande brandvarnare.

Vidare bör förbundet väga in socioekonomiska faktorer, såsom låg utbildningsnivå och låg inkomst, som påverkar risken att skadas eller omkomma vid brand. Dessa faktorer är ofta kopplade till livsvillkor och levnadsvanor som kan öka sårbarheten och begränsa individens möjligheter att förebygga och hantera en brand.

Information och rådgivning sker via telefon, riktade insatser, externa webbplatsen, sociala medier, och vid publika evenemang. Inom områden som bedöms som viktiga ur ett brandförebyggande perspektiv erbjuder förbundet specifika utbildningar riktade till medlemskommunernas verksamheter. Förbundet erbjuder också utbildning inom brandskydd till allmänheten och organisationer. För att stödja den enskilde effektivt ska det vara lätt att komma i kontakt med förbundet. Information ska ges sakligt, korrekt och tydligt. För att säkerställa att förbundet fullgör sitt uppdrag att lämna råd och information till den enskilde enligt LSO ska handläggare i förbundet inneha nödvändig sakkunskap och kompetens för att kunna ge korrekt, tydlig och ändamålsenlig vägledning i frågor som rör förebyggande av brand.

Rengöring och brandskyddskontroll

En kommun ansvarar för att rengöring sker av fasta förbränningsanordningar med tillhörande rökkanaler samt av imkanaler (ventilationskanaler för matos, fett och ånga) i restauranger och storkök. Ansvariet omfattar även att brandskyddskontroll sker av fasta förbränningsanordningar med tillhörande rökkanaler samt skorstenar, tak och anslutande byggnadsdelar ur brandskyddssynpunkt. Motsvarande gäller imkanaler i restaurang, storkök, och därmed jämförbara utrymmen.

Förbundet ska enligt förbundsordningen hantera upphandling av entreprenörer åt medlemskommunerna för det kommunala uppdraget om rengöring/sotning och brandskyddskontroll, samt kontrollera att uppdraget utförs korrekt. För att hantera upphandling och kontroll av uppdragets genomförande med sotning och brandskyddskontroll ska förbundet ha personal med kompetens inom området sotning och brandskyddskontroll samt stöd från medlemskommunerna vid upphandling.

Övriga förebyggande åtgärder

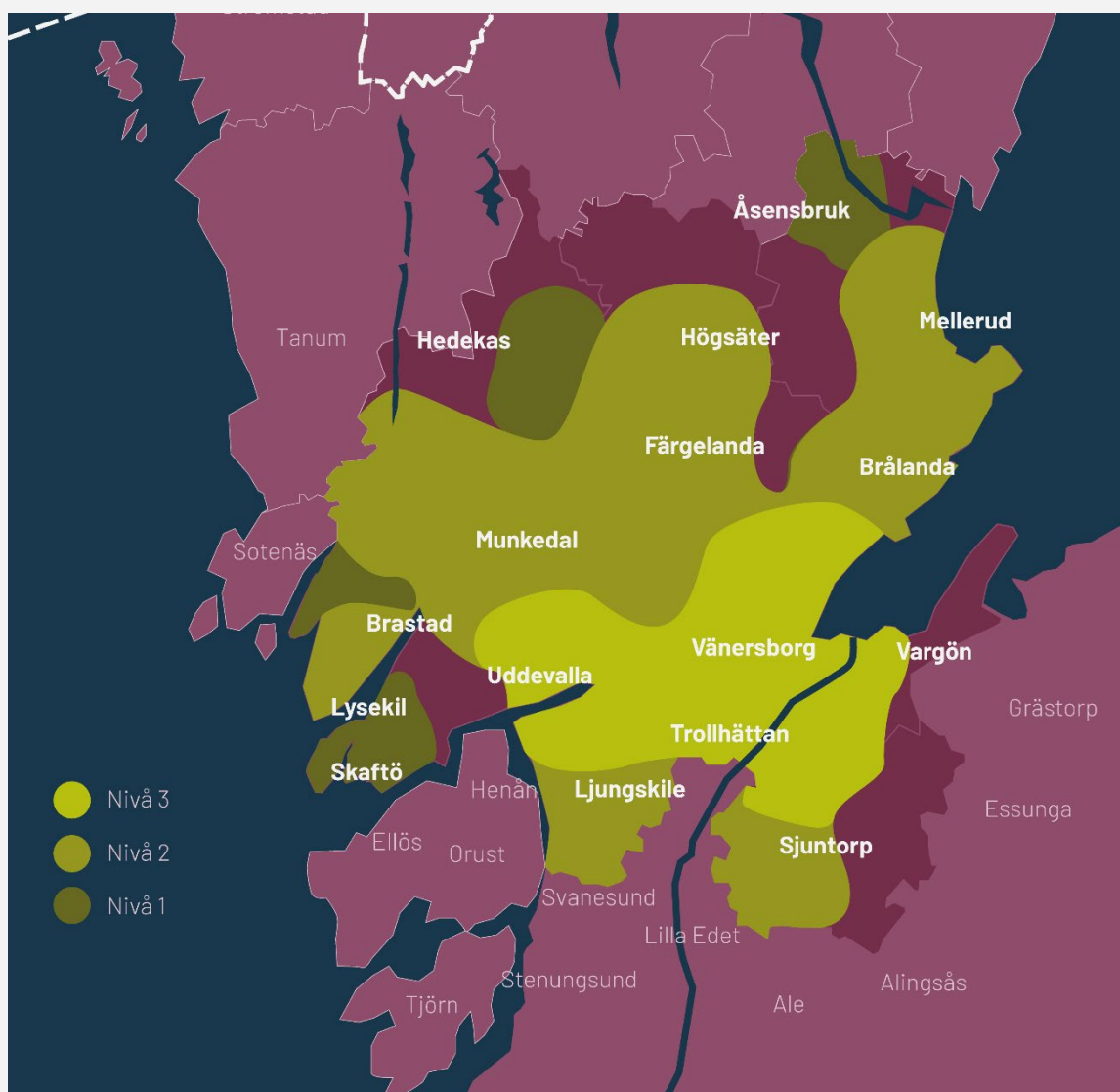
Förbundet samverkar med kommunala förvaltningar, Länsstyrelsen och andra myndigheter. Förbundet ska tidigt initieras i kommunernas plan- och byggverksamhet enligt plan- och bygglagen (SFS 2010:900). Kommunalförbundet stödjer även kommunerna i kommunernas byggprocess främst vad avser granskning av bygglovs- och bygganmälansärenden samt medverkan i byggsamråd. Samverkan sker främst i remissärenden med Polismyndigheten och kommunerna i frågor om offentliga tillställningar och allmänna sammankomster och med kommunens handläggare för serveringstillstånd enligt alkohollagen samt med Länsstyrelsen i frågor om exempelvis miljötillstånd. För att säkerställa att förbundet lämnar välgrundade, rättssäkra och ändamålsenliga yttranden inom ramen för sitt uppdrag ska handläggare i förbundet inneha god sakkunskap och kompetens inom de lagstiftningsområden där remisser regelmässigt inkommer.

8 Räddningstjänst – förmåga och verksamhet

Övergripande beskrivning

Förbundets stationer delas in i en generell förmågenivå utefter vilka förmågor den stationen besitter per olyckstyp. Dessa utgörs av nivå 1, 2 och 3. Utöver dessa kategorier har vissa stationer en specialistförmåga som besörjer hela förbundet. Vilken specialistförmåga som finns på en station är inte avhängt på stationens förmåga i övrigt.

Inom varje olyckstyp finns tre graderingar av förmåga, vilka är baserade på bredden av de uppgifter som en styrka kan förväntas genomföra. Dessa är basförmåga, utökad förmåga och avancerad förmåga. För att exemplifiera systemet kategoriseras en station där majoriteten av förmågorna per olyckskategori är avancerade som en nivå 3 station. Respektive stations förmåga per olyckstyp redovisas inte i handlingsprogrammet utan framgår i annat styrdokument.

Bilden ovan visar de områden som täcks inom 20 minuter för den angivna förmågenivån.

Stationsvis förmågenivå:

Station	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3
Trollhättan	x	x	x
Uddevalla	x	x	x
Vänersborg	x	x	x
Lysekil	x	x	
Mellerud	x	x	
Munkedal	x	x	
Brålanda	x	x	
Färgelanda	x	x	
Högsäter	x	x	
Ljungskile	x	x	
Sjuntorp	x	x	
Uddevalla RIB	x	x	
Vargön	x	x	
Brastad	x		
Hedekas	x		
Skaftö	x		
Åsensbruk	x		

Tillgång till egna resurser

I Räddningstjänsten Fyrbodol (RFBD) finns totalt 16 brandstationer. Den normala beredskapen, utan några pågående räddningsinsatser, är att samtliga räddningsstyrkor är fullt bemannade och håller anspänningstiden. Tabellen nedan visar den lägsta kravställda bemanningen vilket innebär att en station vid vissa tillfällen kan ha en högre bemanning.

Förbundets basresurser

Station	Bemanning	Anspänningstid	Basresurser
Trollhättan	1+5	90 sek	Räddningsenhet, Höjdenhet, Vattenenhet, Båt
Uddevalla	1+5	90 sek	Räddningsenhet, Höjdenhet, Vattenenhet, Båt
Vänersborg	1+5	90 sek	Räddningsenhet, Höjdenhet, Vattenenhet, Båt
Lysekil	1+5	5 min	Räddningsenhet, Höjdenhet, Vattenenhet, Båt
Mellerud	1+5	5 min	Räddningsenhet, Vattenenhet, Båt
Munkedal	1+5	5 min	Räddningsenhet, Vattenenhet, Båt
Brålanda	1+4	6 min	Räddningsenhet, Vattenenhet
Färgelanda	1+4	6 min	Räddningsenhet, Vattenenhet, Båt
Högsäter	1+4	6 min	Räddningsenhet, Vattenenhet
Ljungskile	1+4	5 min	Räddningsenhet, Båt
Sjuntorp	1+4	6 min	Räddningsenhet
Uddevalla RIB	1+4	8 min	Räddningsenhet, Båt
Vargön	1+4	5 min	Räddningsenhet
Brastad	1+2	5 min	Räddningsenhet
Hedekas	1+2	5 min	Räddningsenhet, Båt
Skaftö	1+2	5 min	Räddningsenhet, Båt
Åsensbruk	0+2	5 min	Lätt Räddningsenhet, Båt

Utifrån tidigare målsättningar från de två tidigare förbunden eftersträvas att uppnå 1+4 på de stationer som har en lägsta bemanning som understiger den nivån (1+2). Utifrån försvårande förutsättningar för rekrytering kan endast en nivå på 1+2 säkerställas. Förbundet ska eftersträva att bemanna upp till 1+4 genom fyra skiftgrupper. Bemanningen kan därför vara högre än 1+2 om rekryteringsläget medger det.

Brandvattenförsörjning

Brandvattenförsörjning sker inom förbundets tätorter genom brandpostsystem. Respektive kommuns vattenhuvudman ansvarar för systemets funktion och underhåll. På platser utanför tätort anordnas vattenförsörjning med vattenenhet alternativt från öppet vattentag med motorspruta.

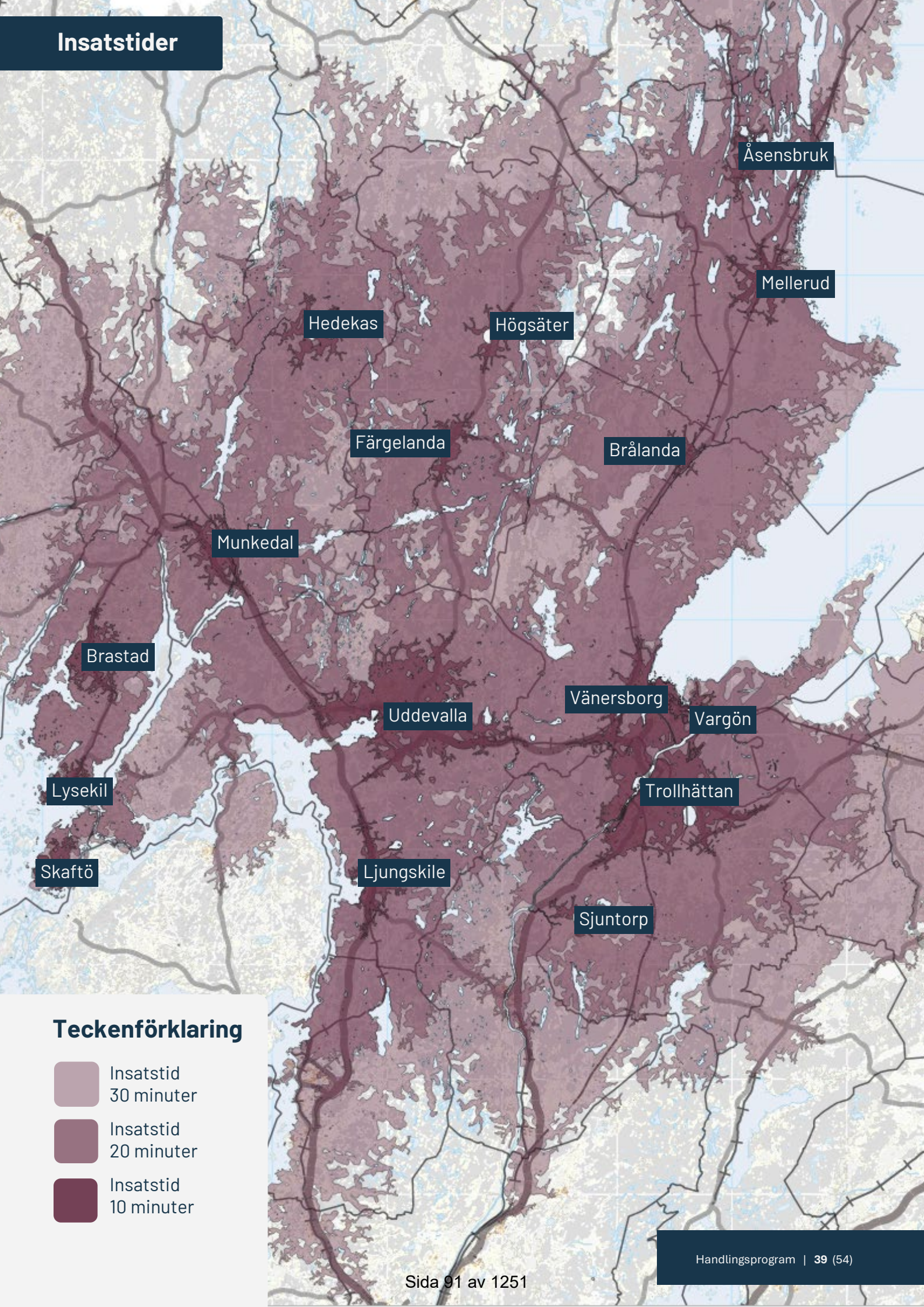
Insatstider

Insatstiderna varierar över förbundets yta och beror bland annat på stationsplacering, anspänningstid och vägnätet. Insatstiden avser tiden från det att larm inkommer tills första enhet är på plats och kan påbörja insats. Medelvärde av larmhanteringstiden, alltså tiden från att SOS Alarm svarar tills det att första enhet larmas, är 130 sekunder för larm inom förbundet.

Brandstationerna inom förbundet är placerade så att 70,6 % av befolkningen nås inom 10 minuter, 96,2 % inom 20 minuter, och 99,9 % inom 30 minuter insatstid. Utav den totala mängden larm, borträknat automatiska brandlarm, nås 70,4 % inom 10 minuter, 95,5 % inom 20 minuter, och 97,9 % inom 30 minuter insatstid.

Inom förbundets område finns vissa öar med sommarbostäder dit insatstiderna överstiger 30 minuter. Eftersom dessa öar i stort består av tät trähusbebyggelse är det viktigt att en insats har påbörjats innan räddningstjänstens framkomst. Räddningstjänsten utbildar i att släcka mindre brand ute och att utvändigt begränsa brand på Stora Kornö, Lilla Kornö, och Gåsö. Vart tredje år ges boende på respektive ö utbildning för dessa uppgifter.

Insatstider

Teckenförklaring

- Insatstid 30 minuter
- Insatstid 20 minuter
- Insatstid 10 minuter

Alarmering av räddningstjänsten

Kommunen ansvarar för att det finns fungerande system för att larma räddningstjänsten. Räddningsledningssystemet (RLS) Fyrbodals är bemannat dygnet runt och samordnar alla räddningsinsatser inom förbundets område, samt Orust kommun.

Inkommande 112-samtal tas emot av SOS Alarm. När ett samtal bedöms beröra ett räddningsärende inom området kopplas medlyssning in mellan SOS Alarm och vakthavande befäl i RLS Fyrbodals. Under denna medlyssning har SOS Alarm kontakt med hjälpsökande och ger råd, samtidigt som vakthavande befäl beslutar om en räddningsinsats ska inledas.

SOS Alarm genomför initial resurstilldelning utifrån fastställda rutiner och system. För att vinna tid kan SOS Alarm eller vakthavande befäl aktivera förlarm innan huvudlarmet bekräftas. Vakthavande befäl följer även upp och justerar tilldelade resurser vid behov. RLS Fyrbodals nyttjar ett system för dynamisk resurshantering, vilket ger förslag på de stationer som är närmast i tid till ett givet larm vid aktuellt beredskapsläge.

Under framkörning ansvarar SOS Alarm för dirigerings-, informationsförmedling, samband och samordning gentemot enheter i fält. Vakthavande befäl utser räddningsledare efter beslut om att inleda räddningsinsats fattats, medan insatschef utses vid andra insatser; första anländande befäl blir normalt räddningsledare eller insatschef. Vakthavande befäl kan initiera tidskritiska åtgärder som trafikstopp, VMA, och samverkan med andra aktörer.

Vid avbrott i telenätet vidtas särskilda åtgärder, såsom bemanning av RiB-stationer eller upprättande av mobila alarmeringsplatser. Vid behov kan även VMA begäras. Systemet syftar till att säkerställa snabba och samordnade räddningsinsatser med tydliga roller, effektiv resursanvändning och beredskapsproduktion även vid tekniska störningar.

Samverkan med andra aktörer

Samverkan med andra aktörer är ett viktigt verktyg för att uppnå effekt vid olyckor. Genom samverkan kan insatser som helhet effektiviseras genom att kortare ledtider och gemensam förståelse.

Genom samverkan med andra myndigheter kan RFBD få tillgång till specialistförmågor och kompetens. Genom samverkan med andra räddningstjänster kan uthållighet och total insatsförmåga ökas vid en given olycka eller händelse.

Samverkan aktörer emellan ger en mer effektiv fördelning av samhällsresurser och bidrar till en gemensamt högre förmåga. RFBD ska därför eftersträva att samverka med dessa aktörer, både i vardagen och vid olyckor. Förbundet har ett antal avtal om samverkan med andra räddningstjänstorganisationer och andra aktörer i närområdet, se Bilaga A.

Varning och information till allmänheten

Vid en allvarlig olyckshändelse kan en varning skickas ut till medlemskommunernas invånare genom viktigt meddelande till allmänheten, VMA. Räddningstjänsten ger i uppdrag till SOS Alarm att lämna informationen till berörda radio- och tv-stationer. Dessa sänder sedan ut informationen till allmänheten via riks- och lokalmedia. SOS Alarm kan även skicka VMA via sms-meddelande till dem som vistas inom berört område.

Inom förbundets geografiska upptagningsområde finns ljudanläggningar för VMA företrädesvis inom medlemskommunernas tätorter. Aktivering av dessa ljudanläggningar sköts av räddningstjänstförbundet eller SOS Alarm. Detta gäller även vid händelser som inträffar utanför förbundets kommuner, men som kan komma att påverka de som vistas i berörd kommun. Kontroll och service av VMA-anläggningar utförs av särskilt utbildad personal inom förbundet och sker på uppdrag samt bekostas av respektive medlemskommun.

Beskrivning av förmåga per olyckstyp

En förmåga är möjligheten eller kapaciteten att utföra en handling eller uppnå ett specifikt syfte. Varje förmågenivå nedan är ett spann där förmågan kan variera något. Dock är förmågan aldrig sämre för en nivå än vad som beskrivs.

Förmågan beror på flera aspekter som kan variera stationsvis, exempelvis bemanning. RFBD har därför valt att beskriva förmåga som ett urval av uppgifter som kan genomföras vid en given olyckstyp. Detta ger en översiktlig bild av vilken effekt som kan uppnås.

Brand i byggnad

De effekter räddningstjänsten syftar uppnå vid brand i byggnad är följande: begränsa brandspridning, undsätta människor, minska eller hindra skador på människors hälsa, rädda hotat värde och begränsa följdskador på miljö. De uppgifter som respektive nivå kan genomföra för att uppnå denna effekt beskrivs nedan.

Basförmåga	Utökad förmåga	Avancerad förmåga
En enhet med basförmåga har normalt möjlighet att genomföra följande uppgifter:	Utöver basförmågan kan utökad förmåga normalt även genomföra:	Utöver utökad förmåga kan avancerad förmåga normalt även genomföra:
• Att genomföra omedelbara åtgärder mot brand. • Att angripa brand utvändigt, antingen genom öppningar eller genom konstruktionen. • Att gå in i rökig miljö där det inte är tät brandrök för att släcka brand eller rädda personer. • Att begränsa spridning av brand mellan byggnader. • Att frilägga konstruktion genom elektriska verktyg. • Att skapa tillträde till branddrabbad lägenhet eller byggnad genom dörrbryt.	• Att rökdyka vid normal riskmiljö. • Att hitta och släcka rumsbrand och konstruktionsbrand. • Att begränsa spridning av brand och rök inom större byggnader.	• Att angripa brand utifrån genom yttervägg eller motsvarande. • Att rökdyka vid förhöjd risk och hög riskmiljö. • Tvärsnittshåltagning och annan håltagning på tak.

Förmåga till att utgöra alternativ utrymningsväg genom mobil stegutrustning beskrivs under kategorin nödställd person.

Brand utomhus

De effekter räddningstjänsten syftar uppå vid brand utomhus är följande: begränsa brandspridning, undsätta människor, minska eller hindra skador på människors hälsa, rädda hotat värde och begränsa följdskador på miljö. De uppgifter som respektive nivå kan genomföra för att uppå denna effekt beskrivs nedan.

Basförmåga	Utökad förmåga	Avancerad förmåga
En enhet med basförmåga har normalt möjlighet att genomföra följande uppgifter:	Utöver basförmågan kan utökad förmåga normalt även genomföra:	Utöver utökad förmåga kan avancerad förmåga normalt även genomföra:
• Att genomföra omedelbara åtgärder mot brand. • Att angripa utvändig brand i föremål med vatten. • Att angripa brand i mark eller skog med en yta mindre än 1000 m². • Att begränsa spridning av brand till byggnader.	• Att angripa brand i mark eller skog med en yta mindre än 5000 m². • Att släcka mindre bränder i brandfarlig vätska.	• Att angripa större bränder i brandfarlig vätska med yta upp till 250 m².

Trafikolycka

De effekter räddningstjänsten syftar uppå vid trafikolyckor är följande: hindra följdolyckor, undsätta människor, minska eller hindra skador på människors hälsa, begränsa följdskador på miljö och minimera långvarig samhällspåverkan. De uppgifter som respektive nivå kan genomföra för att uppå denna effekt beskrivs nedan.

Basförmåga	Utökad förmåga	Avancerad förmåga
En enhet med basförmåga har normalt möjlighet att genomföra följande uppgifter:	Utöver basförmågan kan utökad förmåga normalt även genomföra:	Utöver utökad förmåga kan avancerad förmåga normalt även genomföra:
• Att spärra av olycksplatsen. • Att genomföra andra omedelbara åtgärder. • Genomföra snabbt uttag i livräddande syfte. • Att stabilisera lätta fordon.	• Losstagnation av patient i fordon på hjul, sida eller tak.	• Inledande åtgärder vid olyckor med tung trafik. • Losstagnation med avancerade tekniker.

Utsläpp av farligt ämne

De effekter räddningstjänsten syftar uppå vid utsläpp av farliga ämnen är följande: begränsa olycksutbredning, förhindra spridning av farliga ämnen, undsätta människor, minska eller hindra skador på människors hälsa, rädda hotat värde och begränsa följdskador på miljö. De uppgifter som respektive nivå kan genomföra för att uppnå denna effekt beskrivs nedan.

Basförmåga	Utökad förmåga	Avancerad förmåga
En enhet med basförmåga har normalt möjlighet att genomföra följande uppgifter:	Utöver basförmågan kan utökad förmåga normalt även genomföra:	Utöver utökad förmåga kan avancerad förmåga normalt även genomföra:
• Att spärra av olycksplatsen. • Att genomföra andra omedelbara åtgärder. • Indikering av vissa farliga ämnen. • Undsätta personer i riskmiljöer. • Genomföra livräddande personsanering. • Att samla upp eller begränsa mindre läckage av vissa kemikalier.	• Tätning av enklare läckage. • Indikering av viss typ av joniserande strålning. • Uppsamling och begränsning av utsläpp av vissa kemikalier. • Sanering av personal som kontaminerats av vissa kemikalier.	• Kemdykning. • Indikering av specifika riskkemikalier. • Avancerad kunskap om tätning och omhändertagande av utsläpp. • Avancerad kunskap om sanering av egen personal.

Naturolycka

De effekter räddningstjänsten syftar uppå vid naturolyckor är följande: begränsa skadeutbredning, undsätta människor, minska eller hindra skador på människors hälsa, rädda hotat värde och begränsa följdskador på miljö. De uppgifter som respektive nivå kan genomföra för att uppnå denna effekt beskrivs nedan.

Basförmåga	Utökad förmåga	Avancerad förmåga
En enhet med basförmåga har normalt möjlighet att genomföra följande uppgifter:	Utöver basförmågan kan utökad förmåga normalt även genomföra:	Utöver utökad förmåga kan avancerad förmåga normalt även genomföra:
• Att påbörja utrymning och avspärning av riskområden. • Att genomföra andra omedelbara åtgärder. • Att rädda personer tillgängliga utan särskild utrustning. • Att genomföra länsdumpning av begränsade utrymmen.	• Att genomföra enklare stabiliseringsåtgärder. • Att begränsa skador vid större översvämningar genom pumpning och avledning.	• Att genomföra mer avancerade stabiliseringsåtgärder.

Drunkning

De effekter räddningstjänsten syftar uppå vid drunkning är följande: undsätta människor och minska eller hindra skador på människors hälsa. De uppgifter som respektive nivå kan genomföra för att uppnå denna effekt beskrivs nedan.

Inom olyckstypen drunkning besitter förbundet endast förmåga till ytlivräddning. Det innebär dock att räddning under vattenytan kan ske under vissa förutsättningar. Förbundet har inte tillgång till egna vattendykare.

Basförmåga	Utökad förmåga	Avancerad förmåga
En enhet med basförmåga har normalt möjlighet att genomföra följande uppgifter:	Utöver basförmågan kan utökad förmåga normalt även genomföra:	Utöver utökad förmåga kan avancerad förmåga normalt även genomföra:
• Att genomföra omedelbara åtgärder. • Att genomföra livräddning på ytan med simmande ytlivräddare. • Att genomföra strukturerat eftersök av försvunnen person i strandnära vatten.	• Att genomföra livräddning på is med hansabräda. • Att genomföra livräddning med ytlivräddare i båt alternativt hansabräda. • Att genomföra mindre neddykning vid klar sikt. • Att genomföra håltagning i is i syfte att nå en person.	• Att genomföra livräddning med ytlivräddare i båt. • Genomföra fridyk anpassat efter risker och sikt. • I samverkan med annan aktör stödja insats med vattendykare eller annan specialiserad resurs.

Nödställd person

De effekter räddningstjänsten syftar uppå vid nödställd person är följande: undsätta människor och minska eller hindra skador på människors hälsa. De uppgifter som respektive nivå kan genomföra för att uppnå denna effekt beskrivs nedan.

Basförmåga	Utökad förmåga	Avancerad förmåga
En enhet med basförmåga har normalt möjlighet att genomföra följande uppgifter:	Utöver basförmågan kan utökad förmåga normalt även genomföra:	Utöver utökad förmåga kan avancerad förmåga normalt även genomföra:
• Att genomföra akut omhändertagande av nödställd person. • Att samtala med suicidal person på ett tryggt och empatiskt sätt. • Att genomföra enklare åtgärder vid klämskador.	• Att loss göra fastklämd person med hjälp av klippverktyg och luftkuddar. • Undsätta nödställd person upp till 11 meter över mark med hjälp av utskjutsstege.	• Att kunna utföra avancerad losstagning av fastklämd person. • Undsätta nödställd person upp till 23 meter över mark med hjälp av maskinsteg.

Stegutrymning som alternativ utrymningsväg upp till 11 meter över mark kan genomföras av alla stationer undantaget Brastad, Hedekas, Skaftö, och Åsensbruk. Detta är möjligt inom områden som faller inom 10 minuters insatstid från aktuell station. Historiska stegutrymningsobjekt betjänas i vissa fall inom 20 minuter från station med den förmågan.

På stationerna Lysekil, Trollhättan, Uddevalla, och Vänersborg finns höjdenhet som möjliggör utrymning upp till 23 meter i stället för 11. Detta kräver att byggnaden är tillgänglig för ett sådant fordon liksom att det finns en eller flera frigjorda uppställningsplatser. Förutsättningar för att förbundet ska kunna utgöra alternativ utrymningsväg, både med utskjuts- och maskinstege, ska finnas beskrivet i separat dokument.

Fartygsolycka på kommunalt vatten

De effekter räddningstjänsten syftar uppå vid fartygsolyckor är följande: begränsa skadeutbredning, undsätta människor, minska eller hindra skador på människors hälsa, rädda hotat värde och begränsa följdskador på miljö. De uppgifter som respektive nivå kan genomföra för att uppå denna effekt beskrivs nedan.

Basförmåga	Utökad förmåga	Avancerad förmåga
En enhet med basförmåga har normalt möjlighet att genomföra följande uppgifter:	Utöver basförmågan kan utökad förmåga normalt även genomföra:	Utöver utökad förmåga kan avancerad förmåga normalt även genomföra:
• Att genomföra omedelbara åtgärder. • Angripa mindre bränder på mindre fartyg från land. • Att länsa in begränsade läckage från mindre fartyg. • Att länspumpa begränsade volymer.	• Angripa bränder på mindre fartyg. • Att länsa in läckage från mindre fartyg. • Undsätta nödställd på mindre fartyg genom båt.	• Att i samverkan med andra aktörer rökdyka, livrädda, och bekämpa brand på större fartyg intill kaj. • Att från båt begränsa spridning av större läckage.

Antagonistisk händelse

De effekter räddningstjänsten syftar uppå vid antagonistiska händelser är följande: undsätta människor och minska eller hindra skador på människors hälsa, samt minska risken för ytterligare skador. De uppgifter som respektive nivå kan genomföra för att uppå denna effekt beskrivs nedan.

Basförmåga	Utökad förmåga	Avancerad förmåga
En enhet med basförmåga har normalt möjlighet att genomföra följande uppgifter:	Utöver basförmågan kan utökad förmåga normalt även genomföra:	Utöver utökad förmåga kan avancerad förmåga normalt även genomföra:
• Att genomföra omedelbara åtgärder. • Avspärrning och utrymning av berörda lokaler. • Grundläggande sjukvård av traumaskador. • Grundläggande prioritering av skadade.	• Transport av flera skadade till säker plats.	• Ytterligare sjukvård av traumaskador. • Agera i autonoma grupper.

Specialistförmågor

Inom förbundet finns ett antal specialistförmågor som betjänar hela förbundets yta. En specialistförmåga kan nyttjas inom flera olyckstyper och är inte nödvändigtvis knuten till en stations förmågenivå i övrigt.

Tungräddningsresurs

Förbundet har förmågan att genomföra avancerad tungräddning vid olyckor som kräver det. Denna resurs har utrustning för att stabilisera, lyfta, klippa, eller på annat sätt säkra tunga föremål såsom tunga fordon, byggnadsdelar eller motsvarande.

CBRN-resurs

Förbundet har förmågan att åtgärda mer avancerade olyckor med farliga ämnen genom en CBRN-resurs. Denna resurs har utökad utrustning och kompetens för att exempelvis indikera, pumpa, samla upp och minimera konsekvenser från utsläpp av farliga ämnen. Resursen har även skyddsutrustning som krävs för att agera inom kemiska riskområden.

Höghöjdsresurs

Förbundet har förmåga att genom rep och repsystem rädda nödställda personer eller utföra avancerade arbeten på hög höjd. Flera stationer inom förbundet har förmåga att lägga ut och hantera språngkudde vid risk för fall.

UAV-resurs

Flera stationer inom förbundet har förmåga att nyttja UAV (Unmanned Aerial Vehicle (drönare)) för att övervaka, kontrollera eller söka vid olika olyckstyper.

Skogsbrandsresurs

Förbundet har förmågan att tillgodose vattenförsörjning och omfattande slangsystem vid skogsbrand. Resursen har även särskild utrustning för att upprätta eller förstärka begränsningslinjer i terräng.

Oljeskyddsresurs

Flera stationer inom förbundet har förmågan att skydda och akut minska konsekvenser av oljeutsläpp på land eller från hav.

Skyddsjordningsresurs

Flera stationer inom förbundet har förmågan att skyddsjorda vid arbete på järnväg med kontaktledning.

Djurlivräddningsresurs

Förbundet har förmågan att åtgärda djurlivräddningsuppdrag. Resursen har utökad kompetens och utrustning för att utrymma eller på annat sätt hjälpa nödställda djur.

Terrängresurs

Flera stationer inom förbundet har en specialistförmåga i form av terrängresurs. Omfattningen och utförandet varierar mellan stationerna och baseras på den omgivande terrängen och riskbilden. Förmågan kan exempelvis innefatta bandvagn, fyr- eller sexhjuling.

Ledning i räddningstjänst

RFBD ingår, tillsammans med räddningstjänsten Orust, i räddningsledningssystem Fyrbodal. Det övergripande systemledningsarbetet bedrivs från förbundets ledningscentral, LC Fyrbodal, i samverkan med SOS Alarm AB.

Övergripande ledning av räddningstjänsten

Den övergripande ledningen ansvarar för att samordna, prioritera, och fördela resurser mellan räddningsinsatser samt säkerställa att beredskapen motsvarar rådande riskbild. Räddningsledningssystemet ska kunna bedöma resursbehov, hantera flera samtidiga händelser, leda samverkan med andra aktörer och bedriva kontinuerlig omvärldsbevakning för att agera proaktivt.

Inom systemet finns ett antal ledningsfunktioner (vakthavande räddningschef, vakthavande befäl, och vakthavande befäl i beredskap) som tillsammans med övriga funktioner kan upprätthålla ledningsförmåga och besätta ledningsroller under en längre period. Med stöd från andra ledningscentraler kan denna uthållighet förlängas. Genom dessa funktioner skapas en tydlig styrning, enhetlig beslutsprocess och möjlighet till snabb omställning vid förändrade förutsättningar.

Ledning av räddningsinsatser

Ledningen av enskilda insatser sker främst genom styrkeledare och insatsledare. Alla stationer, undantaget Åsensbruk, har en styrkeledare som kan agera räddningsledare vid mindre händelser. Insattiden för dessa är densamma som för stationen i övrigt. Vid större insatser tar insatsledare över som räddningsledare och styrkeledare får roller såsom sektorchef.

Inom RFBD finns två insatsledare i ständig beredskap. Ledningsbehovet bedöms utifrån varje händelses omfattning och resurser tilldelas därefter. Vid väldigt komplexa insatser kan flera insatsledare vara involverade för att öka ledningskapaciteten.

Ledningskapaciteten på skadeplats kan även stärkas genom ledningsstöd, exempelvis i form av stabspersonal. Vid större händelser kan en stabschef utses för att leda och samordna detta stöd, vilket förbättrar beslutsunderlaget och effektiviteten i insatsen.

Samtidiga och omfattande räddningsinsatser

Förbundet har ledningskapacitet att hantera ett fåtal samtidiga insatser som hanteras av varsin styrka. Vid fler än ungefär fem samtidiga och mindre räddningsinsatser riskerar den övergripande ledningen att överbelastas. Vid mer resurskrävande händelser, där en räddningsstyrka inte räcker, kan två insatser genomföras samtidigt. Kapaciteten att hantera samtidiga eller omfattande händelser är högre under normala arbetstider.

Om flera omfattande händelser inträffar samtidigt finns samverkansavtal med närliggande räddningstjänster. Hjälpbehovet på olycksplatsen, tillgängliga resurser samt behovet av kvarvarande beredskap avgör när ytterligare förstärkning efterfrågas från annan. Vid behov av stöd kan detta begäras från närliggande räddningstjänster. Det finns fastslagna rutiner för samverkan med andra räddningsledningssystem.

Den övergripande ledningskapaciteten kan även stärkas genom ledningsstöd, exempelvis i form av stabspersonal. Vid omfattande eller flera samtidiga händelser förlitar sig förbundet i stor utsträckning på inkallad personal med specialkompetens. Vid större eller flera samtidiga händelser kan en stabschef utses för att leda och samordna detta stöd, vilket förbättrar beslutsunderlaget och effektiviteten i systemledningen.

Räddningstjänst under höjd beredskap

Under höjd beredskap ska kommunerna genom förbundet, förutom kraven i LSO i sin helhet, även ansvara för de uppgifter som tillkommer enligt kapitel 8 i samma lag. De tillkommande uppgifterna är:

1. upptäckande, utmärkning och röjning av farliga områden,
2. indikering, sanering och andra åtgärder för skydd mot kärnvapen och kemiska stridsmedel, och
3. kompletterande åtgärder som är nödvändiga för att verksamhet enligt denna paragraf skall kunna fullgöras.

Personal inom kommunens organisation för räddningstjänst skall under samma tid delta i åtgärder för första hjälp åt och transport av skadade samt för befolkningsskydd.

Vid höjd beredskap övergår förbundets organisation till krigsorganisation.

Inledningsvis i planeringen

MCF är sektorsansvarig myndighet för beredskapssektorn Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen. Uppgiften innebär i stort att leda arbetet med att samordna åtgärder inom ansvarsområdet och inom hela hotskalan.

RFBD ska, liksom kommuner och regioner, vidta de förberedelser som behövs för verksamheten under höjd beredskap (beredskapsförberedelser).

Ingångsvärden som är nödvändiga för att mer detaljerat beskriva förmågan att utföra de uppgifter som anges i 8 kap. 2 § lag om skydd mot olyckor är under utveckling hos MCF.

Förbundet har påbörjat sitt planeringsarbete men avvaktar i vissa delar mer detaljerade vägledningar som krävs för det fortsatta förmågehöjande arbetet.

Med anledning av RFBDs bildande behöver riktlinjer med närmare anvisningar för förbundets organisation och arbete under höjd beredskap omarbetas.

Förbundets organisation för räddningstjänst under höjd beredskap kommer bygga på anpassning och förstärkning av den fredstida organisationen. Medarbetare i förbundet är därför till stora delar krigsplacerade.

För att göra RFBD mer robust samt öka förbundets förmåga, pågår olika aktiviteter såsom kontinuitetshantering och utbildning. Bland annat har genomförande av kompetenshöjande åtgärder i förbundet påbörjats och planeras fortgå, enligt direktiv från MCF.

Samverkan med medlemskommunerna, Länsstyrelsen, Civo Väst, MCF, Försvarsmakten samt med andra räddningstjänster kommer även fortsatt vara viktiga framgångsfaktorer i arbetet.

I ett senare skede

Förbundets krigsorganisation förstärks genom tillförandet av civilpliktig räddningspersonal.

Arbetet med förbundets planering för kontinuitetshantering fortsätter i nära samverkan med medlemskommunerna och länsstyrelsen.

Resurser för att kunna hantera risker med oexploderad ammunition (OXA) under höjd beredskap tillförs organisationen.

Ytterligare resurser för att kunna utföra indikering, sanering och andra åtgärder för skydd mot kärnvapen och kemiska stridsmedel tillförs organisationen.

Förbundet har kunskap om kommunernas skyddsrum och förstärkningsresurser för tung räddning tillförs organisationen.

Förbundet har förmåga och robusta förutsättningar att leda och samordna förbundets verksamhet under höjd beredskap och krig.

9 Uppföljning, utvärdering och lärande

Uppföljning av handlingsprogram

Uppföljning av förbundets handlingsprogram sker genom att verksamheten följs upp enligt fastställda rutiner och fastställd tidsplan.

Förbundets styrdokument för verksamhetsmål respektive internkontroll grundar sig bland annat på målen i förbundets handlingsprogram. Uppföljning och rapportering sker genom tertialrapport (januari-april), delårsrapport (januari-augusti), internkontrollrapport samt årsredovisning.

Undersökningsrapport

Efter avslutad räddningsinsats ska förbundet se till att olyckan undersöks. Detta för att i skäligen omfattning klargöra orsakerna till olyckan, olycksförloppet samt hur insatsen har genomförts. Förbundet har tagit fram ett styrdokument för dessa undersökningar.

En grundläggande undersökningsrapport lämnas av räddningsledaren i den händelserapport som ska upprättas efter varje larm. Vid behov, utifrån fastställda kriterier, genomförs en fördjupad olycksundersökning av antingen intern eller extern utredare.

Lärande

För att kontinuerligt kunna tillgodose målsättningen i lagstiftningen om att effektivt kunna bekämpa eller förebygga bränder eller andra olyckor krävs att lärdomar dras efter genomförda insatser. RFBD ska bedriva ett aktivt och strukturerat uppföljningsarbete av olyckor och därmed verka för att:

- Minska risken för att nya liknande olyckor inträffar, mildra konsekvenser om olyckan ändå uppstår samt för att framtida räddningsinsatser ska bli mer effektiva.
- Kommentarer om brister och frågeställningar som dokumenteras i rapporterna ska systematiskt fångas upp och vidarebefordras inom organisationen.
- Skapa budskap och aktivt sprida kunskap internt inom förbundet för att bidra till mer effektiva framtida räddningsinsatser.
- Återföra erfarenheter i samband med tillståndsärenden, tillsyn, plan- och byggärenden, samt vid utbildning och informationsinsatser.
- Identifiera brister i såväl det byggnadstekniska som det organisatoriska brandskyddet och fånga upp nya fenomen som uppstår, exempelvis på grund av nya tekniska lösningar eller trender i samhället.

Funktionen olycksutredning finns inom förbundet, uppföljning av genomförande av insatsutvärderingar utförs regelbundet. Resurserna inom förbundet nyttjas samordnat utefter aktuella utredningsbehov. Delar av lärandet förs vidare vid överlämningar och enklare delgivning, medan andra delar kräver mer riktade insatser.

Under framtagandet av detta handlingsprogram har det konstaterats att förbundet till viss del behöver utveckla systematiken kring att ta vara på erfarenheter efter inträffade händelser. Detta kan exempelvis genomföras genom att utveckla förbundets arbete med analys och statistik.

Övrigt arbete relaterat till olycksutredningar

Dödsbrandsrapportering

När någon person omkommit till följd av brand ska en ytterligare undersökning av händelsen genomföras samt rapporteras till MCF.

Datainsamling och snabbanalys av inträffade händelser

Syftet med denna typ av olycksutredning är att i närtid efter en inträffad händelse upprätta en enklare dokumentation inför en eventuell ytterligare undersökning av händelsen. Syftet är också att snabbt kunna göra externa aktörer, exempelvis kommunen eller Trafikverket, uppmärksammade på den inträffade händelsen. Detta för att därigenom kunna vidta skadeförebyggande åtgärder efter genomförd olycksutredning.

Sakkunnigutlåtande till Polisen eller Åklagarmyndigheten

Utlåtanden skrivs av räddningstjänsten på begäran av förundersökningsledare alternativt åklagare.

Arbetsmiljöutredning

Ansvaret för att utreda tillbud eller olycksfall i arbetet ligger på respektive chef men personal som arbetar med olycksutredningar kan delta som stöd i utredningen.

Bilaga A: Dokumentförteckning

I denna bilaga finns dokumentförteckning av samverkansavtal med andra aktörer samt dokument som hänvisas till i handlingsprogrammet.

Förkortningar

AVRF	Alingsås-Vårgårda Räddningstjänstförbund
NÄRF	Norra Älvsborgs Räddningstjänstförbund
RLS	Räddningsledningssystem
RMB	Räddningstjänsten Mitt Bohuslän
RRVG	Räddningsregion Västra Götaland
RS	Räddningstjänsten Skaraborg
RSGBG	Räddningstjänsten Storgöteborg
Räddsam	Räddningstjänstsamverkan
SMS	Samhällsskydd Mellersta Skaraborg
SÄRF	Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbund
VG	Västra Götaland
VGR	Västra Götalandsregionen

Avtal med andra aktörer

Avtal om:	Motpart:
Armeringstjänster enligt BAS-1 avtal.	SOS Alarm AB
Åtgärder i väntan på ambulans (IVPA).	Västra götalandsregionen
Restvärdesräddning, sanering, evakuering av tåg samt utbildning för arbetsjordning och arbete på väg- och spårområde.	Försäkringsbranschens Restvärdesräddning i Sverige AB
Gemensam operativ systemledning.	Orust kommun
Gränslös räddningstjänst inom RLS Fyrbodal	Samtliga medlemsorganisationer i RLS Fyrbodal
Överenskommelse om operativt samarbete mellan räddningstjänsterna inom Räddsam VG.	Samtliga räddningstjänstorganisationer i västra Götaland
Avtal om ömsesidig räddningsinsats vid förbundets gränsområden.	AVRF, RS, RSGBG, samt Bengtsfors, Dals-Ed, Tanum, Sotenäs, och Åmåls kommun.
Avtal avseende samarbete mellan ledningssystem inom RRVG.	RS, SMS, SÄRF, AVFR

Dokumentförteckning

Dokumentnamn:	Beslutsdatum:	Beslutsfattare:
<i>Förbundsordning för Räddningstjänsten Fyrbodal</i>	2024-06-24	Kommunfullmäktige i samtliga medlemskommuner
<i>Reglemente för Räddningstjänsten Fyrbodal</i>	2024-06-24	Kommunfullmäktige i samtliga medlemskommuner
<i>Handlingsprogram NÄRF</i>	2022-06-23	Förbundet NÄRF:s dåvarande direktion
<i>Handlingsprogram RMB</i>	2022-12-01	Förbundet RMB:s dåvarande direktion
<i>Styrdokument RLS Fyrbodal</i>	2024-12-07	Förbundsdirektör
<i>Riktlinje för förstärkningsresurser inom räddningstjänsterna i Västra Götaland och Halland</i>	2024-05-24	Styrgrupp Räddsam VG och Styrgrupp Räddsam Halland
<i>Instruktion för olycksutredning</i>	Arbetsmaterial	
<i>Anvisning: Uppställningsplats för mobil stegutrustning</i>	Arbetsmaterial	

Bilaga B: Beskrivning av samråd

I denna bilaga finns beskrivning av samråd gentemot de aktörer som bedöms kunna påverkas av det som framgår av handlingsprogrammet.

Samrådets omfattning och genomförande

Samrådet har genomförts som formell remiss med svarstid senast 2025-11-21. Remissen skickades ut 2025-10-24. Till remissen har missiv som beskrivit genomförda förändringar medsänts. Följande instanser har remitterats:

Medlemskommuner

Färgelanda kommun	Trollhättans Stad
Lysekils kommun	Uddevalla kommun
Melleruds kommun	Vänersborgs kommun
Munkedals kommun	

Övriga kommuner

Alingsås kommun	Orust kommun
Bengtsfors kommun	Sotenäs kommun
Dals-Ed kommun	Stenungsunds kommun
Essunga kommun	Strömstad kommun
Grästorps kommun	Tanums kommun
Lidköpings kommun	Tjörns kommun
Lilla Edets kommun	Åmål kommun

Räddningstjänstförbund/-organisationer

Alingsås och Vårgårda Räddningstjänstförbund	Räddningstjänsten Storgöteborg
Bohus Räddningstjänstförbund	Samhällsskydd Mellersta Skaraborg
Räddningstjänsten Skaraborg	Södra Älvsborgs räddningstjänstförbund

Statliga myndigheter

Försvarsmakten	Polismyndigheten
Kustbevakningen	Sjöfartsverket
Länsstyrelsen i Västra Götaland	Trafikverket
Myndigheten för civilt försvar	

Övriga

SOS Alarm	Västra Götalandsregionen
-----------	--------------------------

Resultat av samråd

Flera av instanserna har yttrat sig över remissutgåvan av handlingsprogrammet, där flera av svaren framhåller helheten eller specifika delar som positiva.

Instanser som inte yttrat sig

Nedan anges de instanser vilka tillsänts remissen men valt att inte yttra sig, alternativt där svaret inte inkommit inom angiven tid.

Alingsås kommun	Samhällsskydd Mellersta Skaraborg
Bengtsfors kommun	SOS Alarm
Bohus Räddningstjänstförbund	Sotenäs kommun
Essunga kommun	Stenungssunds kommun
Lidköpings kommun	Tjörns kommun
Lilla Edets kommun	Trafikverket
Länsstyrelsen i Västra Götaland	Åmål Kommun
Orust kommun	

Instanser som yttrat sig utan erinran

Nedan anges de instanser som valt att yttra sig utan att föredra någon erinran över innehållet i remissen.

Dals Ed kommun	Räddningstjänsten Skaraborg
Försvarsmakten	Räddningstjänsten Storgöteborg
Grästorps kommun	Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbund
Munkedals kommun	Tanums Kommun
Myndigheten för civilt försvar	Trollhättans Stad
Polismyndigheten	Uddevalla kommun

Instanser som yttrat sig med erinran

Nedan anges de instanser som valt att yttra sig ihop med erinran över innehållet i remissen.

Alingsås och Vårgårda Räddningstjänstförbund	Melleruds kommun
Färgelanda kommun	Sjöfartsverket
Kustbevakningen	Vänersborgs Kommun
Lysekils kommun	Västra Götalandsregionen

Omfattning av ändringar

Majoriteten av de aktörer som besvarat remissen har beskrivit handlingsprogrammet som positivt och välskrivet. Från de svar med erinran förekommer omkring 70 synpunkter varav flera lyfter liknande aspekter, flera synpunkter avser endast redaktionella förändringar. En sammanställning av samtliga synpunkter och bemötandet av dem finns diariefört i beslutshandlingarna.

Inga betydande förändringar har skett till följd av inkomna synpunkter, förändringarna som synpunkterna resulterat i är begränsade till redaktionella justeringar och förtydliganden där så bedömts nödvändigt.

Bilaga C: Hamnar och dess gränser i vatten

I denna bilaga finns samtliga hamnar vilka utgör kommunalt vatten angivna.

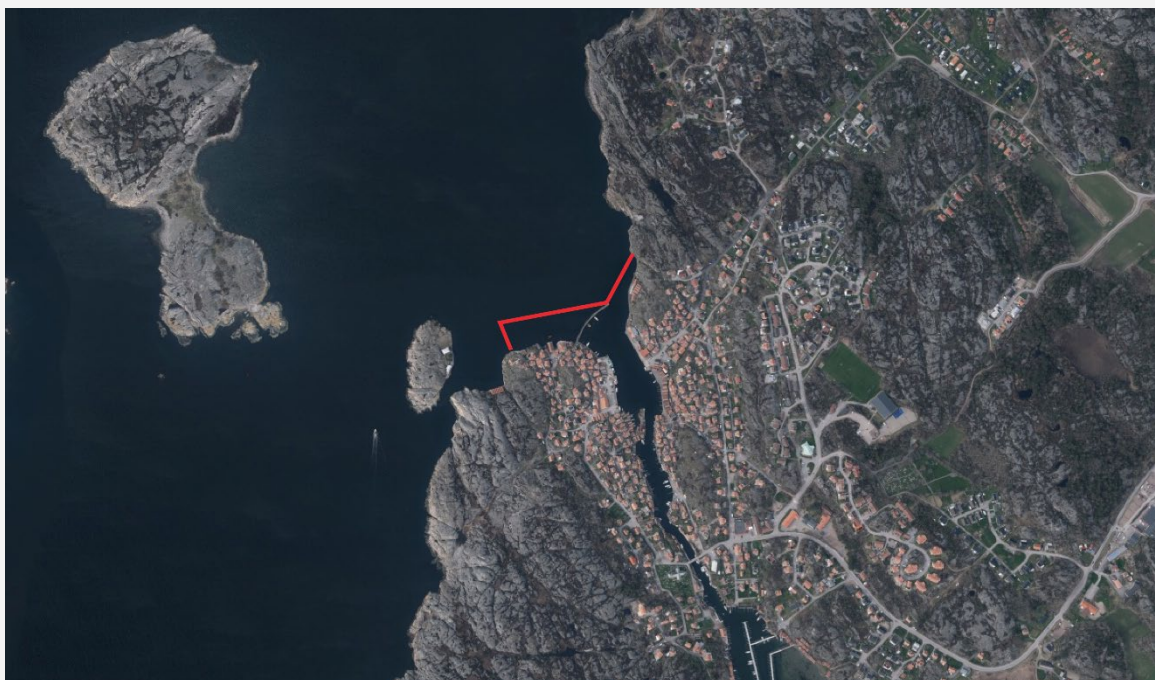
Räddningstjänsten Fyrbodal ansvarar för räddningstjänst inom dessa hamngränser.

Räddningstjänst i vatten utanför kommunalt vatten ansvaras för av olika statliga aktörer.

Fiskebäckskil, Lysekil

Småbåtshamnen Grundsund, Lysekil

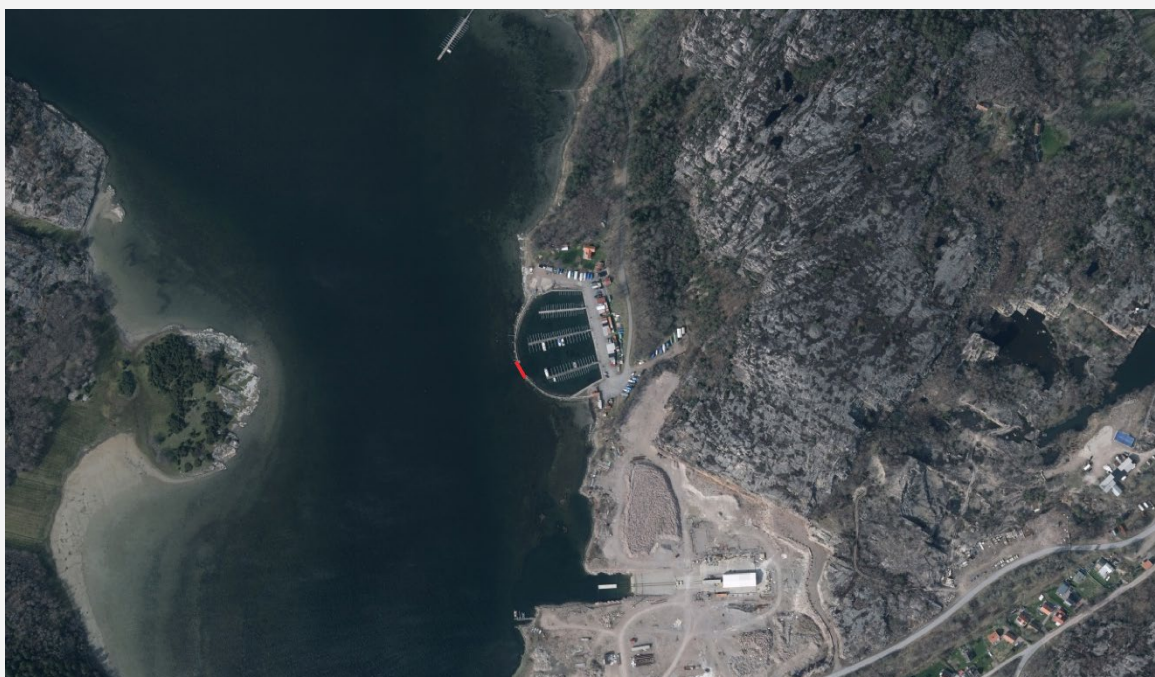
Lysekil

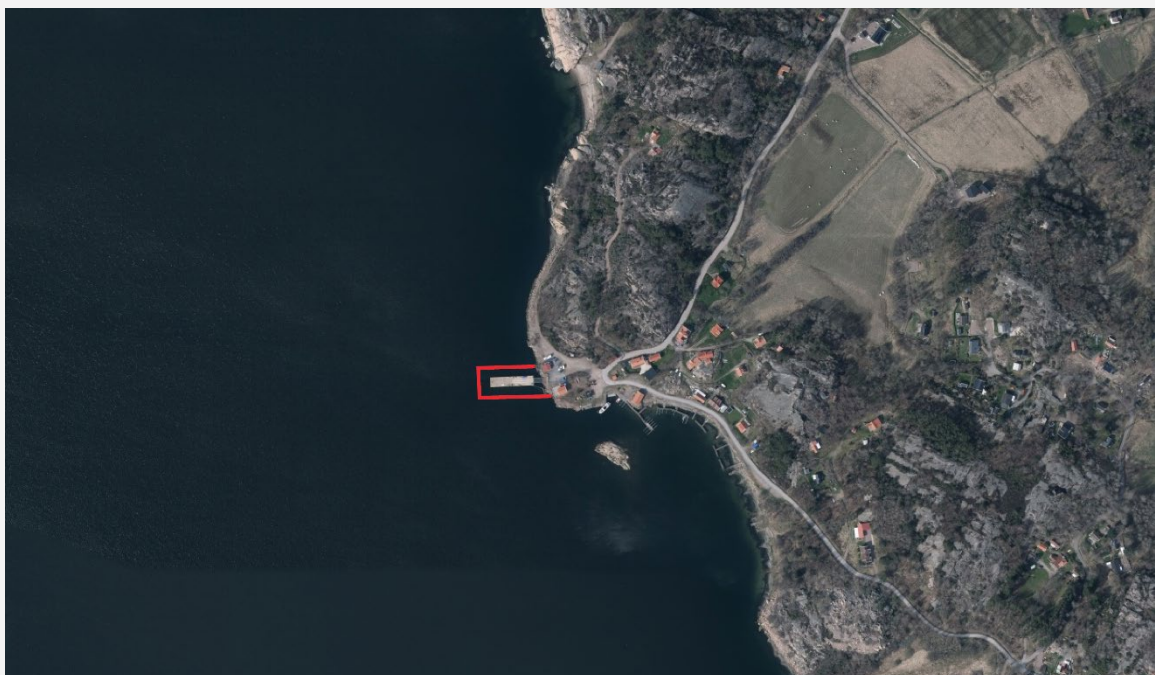
Småbåtshamnen Basteviksholmarna och omlastningskaj oljehamn, Lysekil

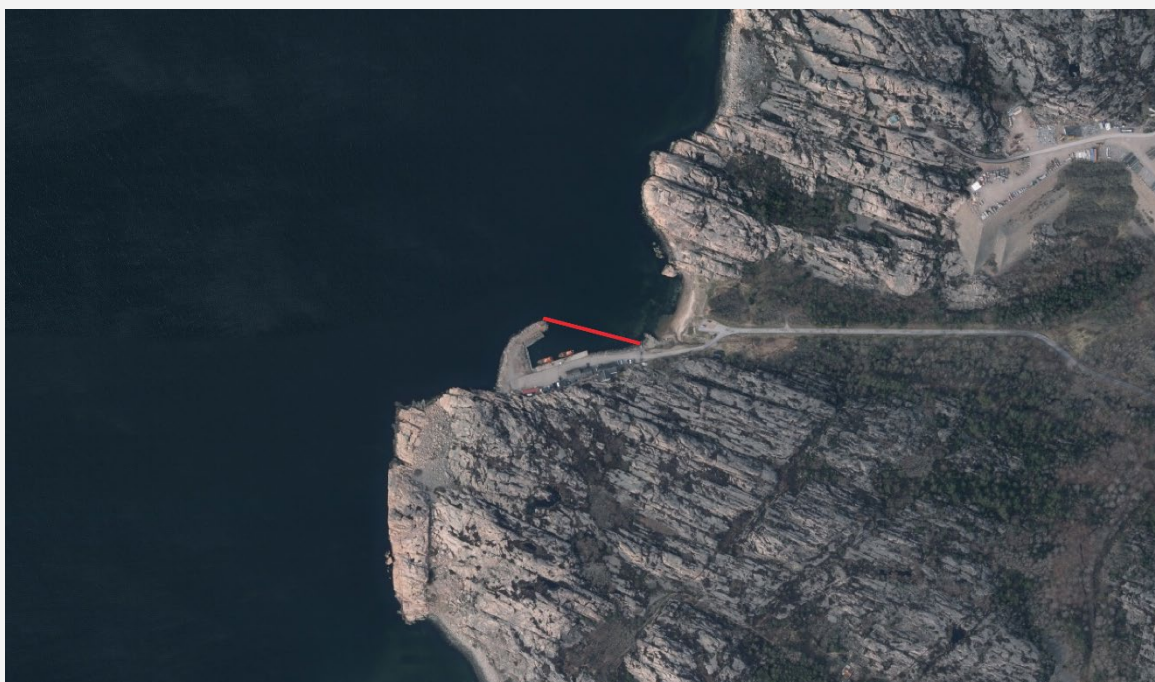
Småbåtshamnen Rixö, Lysekil

Bogserstation Brofjorden, Lysekil

Lotsstation Brofjorden, Lysekil

Omlastning oljehamn Skalhamn, Lysekil

Råoljehamn, Lysekil

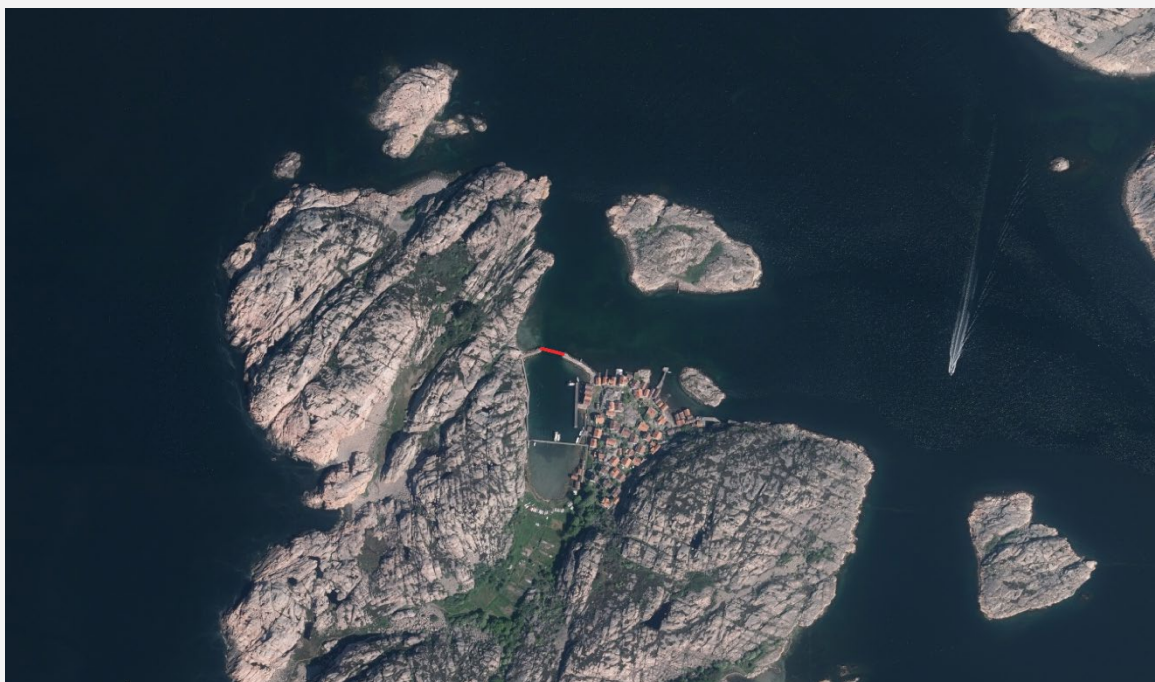
Preemraff hamn Brofjorden, Lysekil

Gåsö, Lysekil

Lilla Kornö, Lysekil

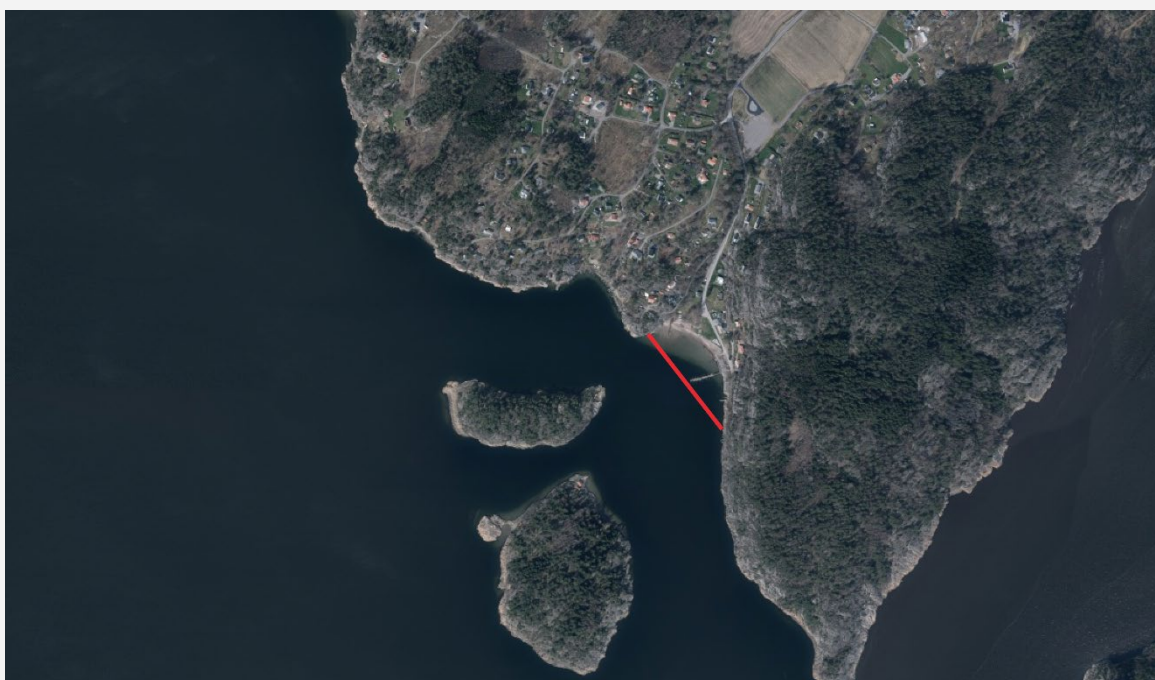
Stora Kornö, Lysekil

Småbåtshamnen Torreby, Munkedal

Småbåtshamnen Gårvik (Tungenäset), Munkedal

Småbåtshamnen Korsvik (Carlanders båtvarv), Munkedal

Småbåtshamnen Saltkällan, Munkedal

Uddevalla hamn och Gustavsberg, Uddevalla

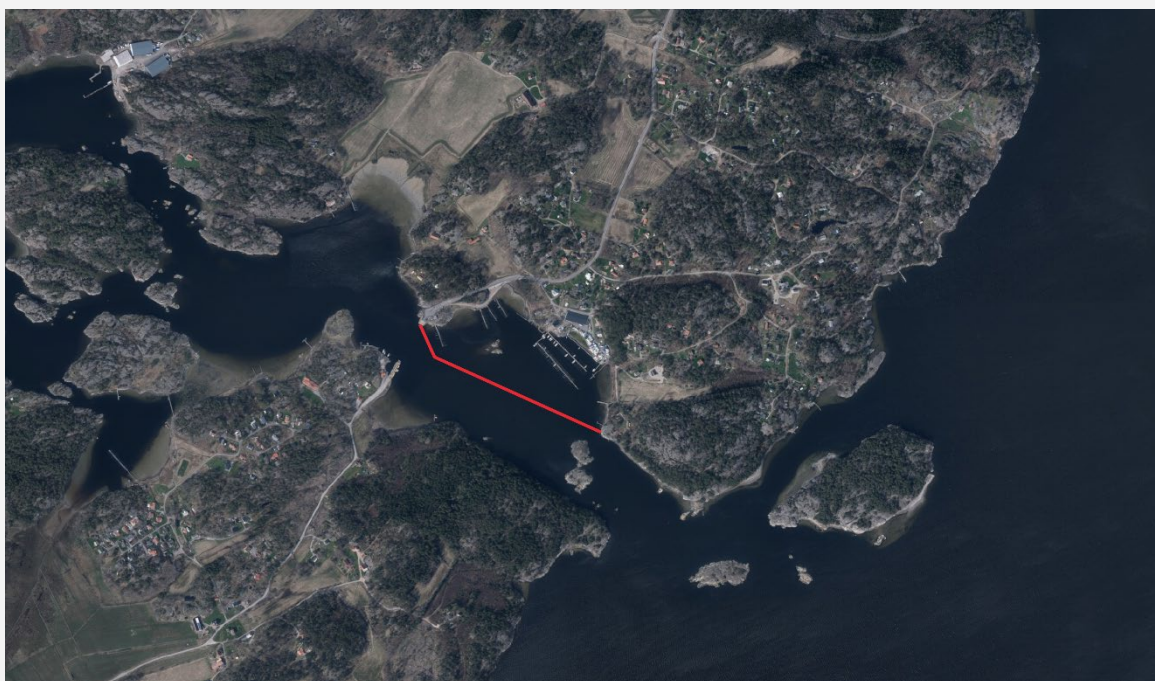
Gästhamnen Ljungskile, Uddevalla

Gästhamnen Källviken (Skaftöbron), Uddevalla

Gästhamnen Dragsmark (Ängöfärjan), Uddevalla

Bassholmen, Uddevalla

Hälleback, Uddevalla

Jordfall, Uddevalla

Skredsvik södra, Uddevalla

Skredsvik norra, Uddevalla

Studseröd, Uddevalla

Vänersborgs hamnanläggning/Vassbotten, Vänersborg

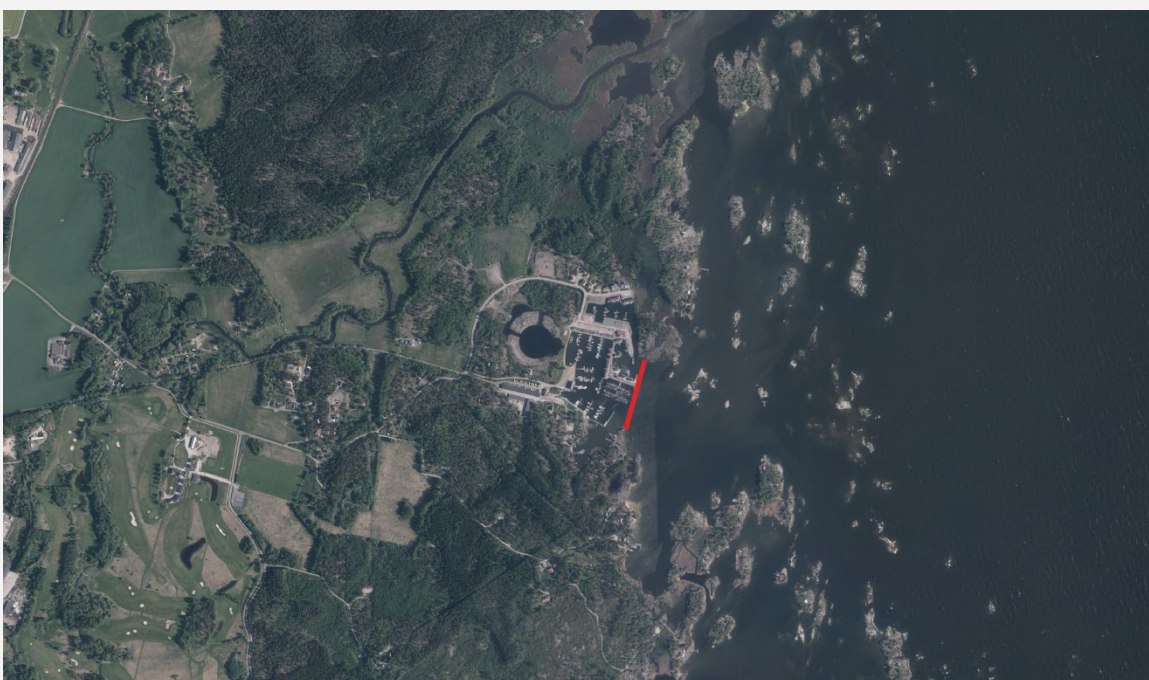
Göta Älv, Vargön

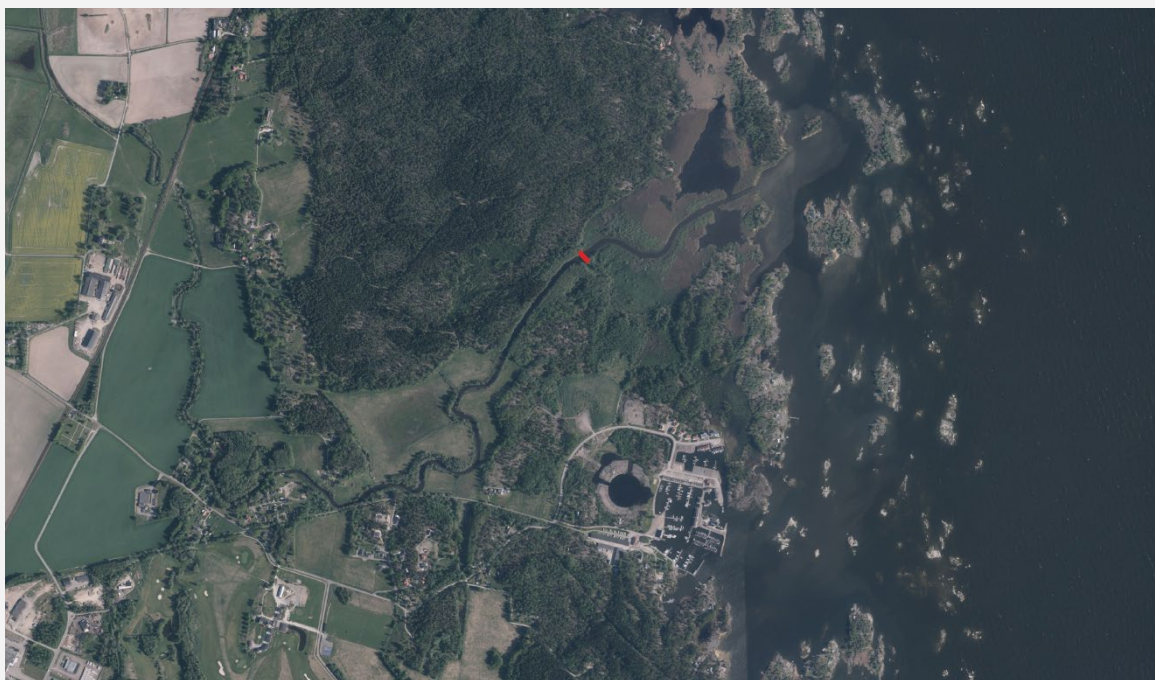
Dalbergså, Mellerud

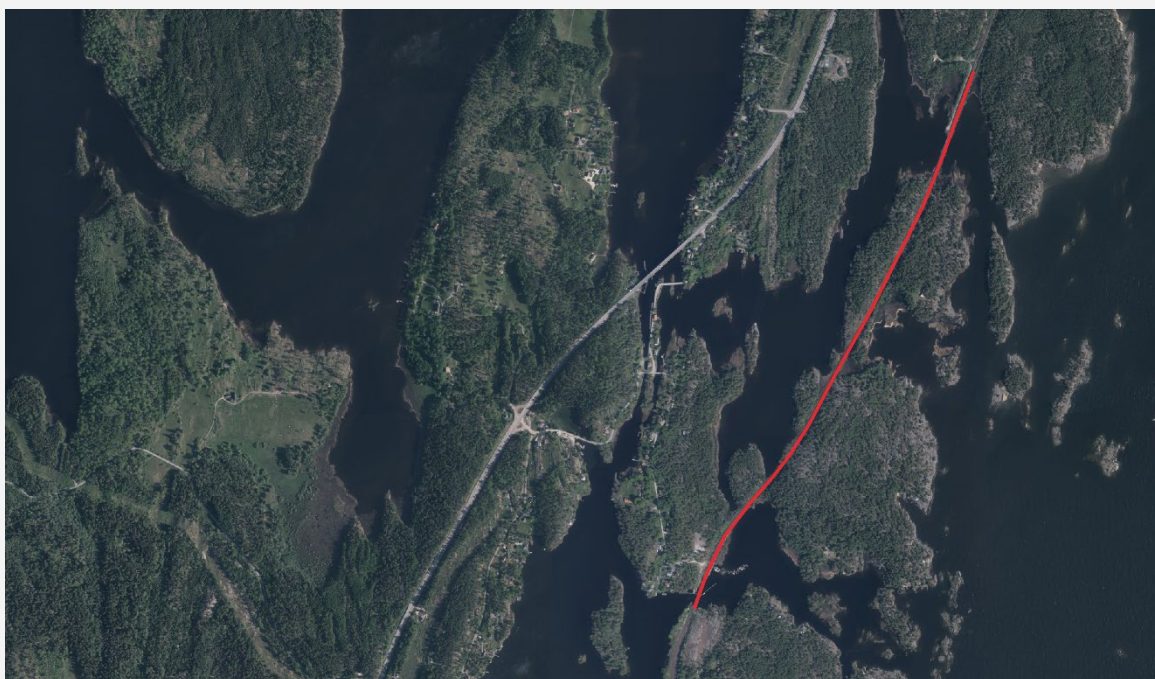
Sunnanå hamnanläggning, Mellerud

Holmsån, Mellerud

Köpmannebro, Mellerud

§ 85/2026

Revidering av bolagsordning, ägardirektiv och aktieägaravtal för SOLTAK AB (Dnr KS2026/0752)

Sammanfattning

SOLTAK AB ägs av Kungälv kommun, Stenungsunds kommun, Tjörns kommun och Lilla Edets kommun. Bolaget ska tillhandahålla ägarkommunerna stöd- och servicetjänster inom bland annat verksamhetsområdena lön- och ekonomiadministration, IT-drift och support.

Under 2024/2025 gjordes en genomlysning i syfte att belysa hur effektiv bolagets verksamhet är i jämförelse med andra liknande verksamheter. Av genomlysningen framkom fyra rekommendationer – utveckla ägarstyrningen av Soltak, öka tydlighet i roller och ansvar, stärk kommunikation och transparens, stärk förmåga till användardriven utveckling i samverkan.

Som en följd av genomlysningen har bolagets ägarråd initierat det aktuella ärendet som avser revideringar av bolagsordningen, ägardirektivet och aktieägaravtalet för SOLTAK AB.

Förslagen till reviderade styrdokument grundar sig i och bedöms omhänderta de tre förstnämnda rekommendationerna som framkom i genomlysningen.

Kommunfullmäktige föreslås besluta.

1. Reviderad bolagsordning för SOLTAK AB enligt upprättat förslag 2026-04-08 godkänns.
2. Reviderat ägardirektiv för SOLTAK AB enligt upprättat förslag 2026-04-08 godkänns.
3. Reviderat aktieägaravtal mellan ägarkommunerna i SOLTAK AB enligt upprättat förslag 2026-04-08 godkänns.
4. Aktieägaravtalet undertecknas av kommunstyrelsens ordförande och av kommundirektören.
5. Kommunens stämombud får i uppdrag att på bolagsstämman för SOLTAK AB rösta för beslut i enlighet med det som följer av punkterna 1–3 ovan.
6. Detta beslut gäller under förutsättning att likalydande beslut, punkterna 1–3 ovan, fattas av kommunfullmäktige i respektive ägarkommun i SOLTAK AB.
7. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Revidering av bolagsordning, ägardirektiv och aktieägaravtal för SOLTAK AB

Bilaga Nu gällande aktieägaravtal SOLTAK AB

Bilaga Nu gällande bolagsordning SOLTAK AB

Bilaga Nu gällande ägardirektiv SOLTAK AB

Bilaga Förslag 2026-04-08 bolagsordning med markerade ändringar SOLTAK AB

Bilaga Förslag 2026-04-08 bolagsordning SOLTAK AB

Bilaga Förslag 2026-04-08 ägardirektiv med markerade ändringar SOLTAK AB

Bilaga Förslag 2026-04-08 ägardirektiv SOLTAK AB

Bilaga Förslag 2026-04-08 aktieägaravtal med markerade ändringar SOLTAK AB

Bilaga Förslag 2026-04-08 aktieägaravtal SOLTAK AB

KOMMUNFULLMÄKTIGE

**KUNGÄLV
KOMMUN**

Justeras sign

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

2026-06-11

Sida

5 (7)

Bilaga Kommentarer till föreslagna ändringar i bolagsordning, ägardirektiv och aktieägaravtal

Bilaga Protokollsutdrag - Revidering av bolagsordning, ägardirektiv och aktieägaravtal för SOLTAK AB - Kommunstyrelsen

Beslut

1. Reviderad bolagsordning för SOLTAK AB enligt upprättat förslag 2026-04-08 godkänns.
2. Reviderat ägardirektiv för SOLTAK AB enligt upprättat förslag 2026-04-08 godkänns.
3. Reviderat aktieägaravtal mellan ägarkommunerna i SOLTAK AB enligt upprättat förslag 2026-04-08 godkänns.
4. Aktieägaravtalet undertecknas av kommunstyrelsens ordförande och av kommundirektören.
5. Kommunens stämombud får i uppdrag att på bolagsstämman för SOLTAK AB rösta för beslut i enlighet med det som följer av punkterna 1–3 ovan.
6. Detta beslut gäller under förutsättning att likalydande beslut, punkterna 1–3 ovan, fattas av kommunfullmäktige i respektive ägarkommun i SOLTAK AB.
7. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Expedieras till:

Lilla Edets kommun
Stenungsunds kommun
Tjörns kommun
SOLTAK AB

För kännedom till:

KOMMUNFULLMÄKTIGE

**KUNGÄLV
KOMMUN**

Justeras sign

2026-06-12

Stab Ekonomi
Michael SantessonKommunstyrelserna
Regionstyrelserna

Meddelande från styrelsen - Förbundsavgift 2027

Ärendenr: SKR2026/00924

Förbundsstyrelsens beslut

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har vid sammanträde den datum, månad och år beslutat

att fastställa avgiftssatsen till 0,10123 promille till Sveriges Kommuner och Regioner.

att även år 2027 ge en rabatt på 10 procent till kommuner med fler än 200 000 invånare och till regioner med fler än 1 000 000 invånare.

Sammanfattning

Vad betyder beslutet för din kommuns eller regions medlemsavgift?

I och med beslutet sänks avgiftssatsen från 0,10245 till 0,10123 promille. Samtidigt har skattekraften ökat i landet och befolkningens sammansättning har utvecklats på olika sätt i olika kommuner och regioner. Det påverkar avgiften för respektive kommun och region. Vad avgiften blir för din kommun eller region ser du i bilaga 1.

Ett starkt stöd för kommuner och regioner

En långsiktigt hållbar utveckling av förbundsavgiften är en grundförutsättning för ett starkt medlemserbjudande från SKR. Avgiften för 2027 innebär en total justering motsvarande pris- och löneökningar, +3,0 procent, jämfört med 2026. I beslutet om förbundsavgiften vägs flera perspektiv in, till exempel det ekonomiska läget, omvärldsfaktorer och långsiktig stabilitet.

Medlemmarnas fokus utvecklar SKR

Medlemmarnas fokus är alltid utgångspunkten för SKR:s utveckling. Vi fortsätter resan med att prioritera och utveckla nya arbetssätt som är både mera effektiva och mera effektfulla. Kraften lägger vi på det som skapar mest värde och är avgörande för att hantera de stora utmaningar vi står inför i välfärden.

Läs mer om förbundsavgiften:

[SKR:s inriktning, verksamhet och förbundsavgift](#)

Medlemsavgift per medlem i **bilaga 1**.

Sveriges Kommuner och Regioner

Anders Henriksson
Ordförande

Bilaga 1 - Förbundsavgift 2027 per medlem	Avgiftssats promille	0,10123
---	----------------------	---------

Region	År 2027, kr	Kommun	År 2027, kr	Kommun	År 2027, kr	Kommun	År 2027, kr	Kommun	År 2027, kr
Stockholm	66 513 000	Upplands Väsby	1 499 000	Älmhult	523 000	Lerum	1 300 000	Köping	763 000
Uppsala	12 208 000	Vallentuna	1 049 000	Markaryd	293 000	Vårgårda	371 000	Arboga	414 000
Södermanland	8 940 000	Österåker	1 485 000	Växjö	2 941 000	Bollebygd	291 000	Vansbro	201 000
Östergötland	14 053 000	Värmdö	1 383 000	Ljungby	836 000	Grästorp	166 000	Malung-Sälen	303 000
Jönköping	10 994 000	Järfälla	2 682 000	Högsby	153 000	Essunga	165 000	Gagnef	307 000
Kronoberg	6 044 000	Ekerö	864 000	Torsås	206 000	Karlsborg	210 000	Leksand	481 000
Kalmar	7 301 000	Huddinge	3 408 000	Mörbylånga	486 000	Gullspång	147 000	Rättvik	327 000
Gotland	1 811 000	Botkyrka	2 874 000	Hultsfred	402 000	Tranemo	353 000	Orsa	205 000
Blekinge	4 657 000	Salem	516 000	Mönsterås	386 000	Bengtsfors	267 000	Älvdalen	203 000
Skåne	38 349 000	Haninge	3 014 000	Emmaboda	263 000	Mellerud	269 000	Smedjebacken	319 000
Halland	10 286 000	Tyresö	1 475 000	Kalmar	2 170 000	Lilla Edet	428 000	Mora	607 000
Västra Götaland	47 563 000	Upplands-Bro	989 000	Nybro	589 000	Mark	1 045 000	Falun	1 781 000
Värmland	8 419 000	Nykvarn	368 000	Oskarshamn	796 000	Svenljunga	316 000	Borlänge	1 526 000
Örebro	9 168 000	Täby	2 331 000	Västervik	1 077 000	Herrljunga	283 000	Säter	334 000
Västmanland	8 346 000	Danderyd	968 000	Vimmerby	456 000	Vara	476 000	Hedemora	447 000
Dalarna	8 502 000	Sollentuna	2 320 000	Borgholm	316 000	Götene	393 000	Avesta	666 000
Gävleborg	8 434 000	Stockholm	26 745 000	Gotland	1 811 000	Tibro	337 000	Ludvika	797 000
Västernorrland	7 157 000	Södertälje	3 056 000	Olofström	382 000	Töreboda	270 000	Ockelbo	170 000
Jämtland	3 942 000	Nacka	3 375 000	Karlskrona	1 964 000	Göteborg	16 408 000	Hofors	272 000
Västerbotten	8 304 000	Sundbyberg	1 692 000	Ronneby	854 000	Mölnadal	2 139 000	Ovanåker	335 000
Norrbottn	7 400 000	Solna	2 574 000	Karlshamn	941 000	Kungälv	1 502 000	Nordanstig	275 000
		Lidingö	1 440 000	Sölvesborg	517 000	Lysekil	411 000	Ljusdal	547 000
		Vaxholm	346 000	Svalöv	430 000	Uddevalla	1 688 000	Gävle	3 096 000
		Norrtälje	1 986 000	Staffanstorps	817 000	Strömstad	403 000	Sandviken	1 132 000
		Sigtuna	1 581 000	Burlöv	608 000	Vänersborg	1 190 000	Söderhamn	721 000
		Nynäshamn	909 000	Vellinge	1 125 000	Trollhättan	1 761 000	Bollnäs	775 000
		Häbo	690 000	Östra Göinge	409 000	Alingsås	1 273 000	Hudiksvall	1 111 000
		Älvkarleby	284 000	Örkelljunga	305 000	Borås	3 428 000	Ånge	268 000
		Knivsta	644 000	Bjuv	476 000	Ulricehamn	741 000	Timrå	519 000
		Heby	425 000	Kävlinge	969 000	Åmål	348 000	Härnösand	723 000
		Tierp	625 000	Lomma	733 000	Mariestad	727 000	Sundsvall	2 944 000
		Uppsala	6 684 000	Svedala	705 000	Lidköping	1 200 000	Kramfors	517 000
		Enköping	1 453 000	Skurup	510 000	Skara	558 000	Sollefteå	541 000
		Östhammar	660 000	Sjöbo	576 000	Skövde	1 732 000	Örnsköldsvik	1 645 000
		Vingåker	257 000	Hörby	462 000	Hjo	276 000	Ragunda	153 000
		Gnesta	337 000	Höör	525 000	Tidaholm	379 000	Bräcke	178 000
		Nyköping	1 734 000	Tomelilla	407 000	Falköping	976 000	Krokoms	469 000
		Oxelösund	357 000	Bromölla	371 000	Kil	357 000	Strömsund	325 000
		Flen	451 000	Osby	383 000	Eda	247 000	Åre	377 000
		Katrineholm	1 011 000	Perstorp	213 000	Torsby	336 000	Berg	211 000
		Eskilstuna	3 179 000	Klippan	526 000	Storfors	112 000	Härjedalen	300 000
		Strängnäs	1 172 000	Åstorp	491 000	Hammarö	504 000	Östersund	1 930 000
		Trosa	442 000	Båstad	478 000	Munkfors	109 000	Nordmaling	205 000
		Ödeshög	156 000	Malmö	9 846 000	Forshaga	340 000	Bjurholm	69 000
		Ydre	108 000	Lund	3 938 000	Grums	264 000	Vindeln	161 000
		Kinda	295 000	Landskrona	1 415 000	Ärjäng	290 000	Robertsfors	197 000
		Boxholm	162 000	Helsingborg	4 544 000	Sunne	397 000	Norsjö	114 000
		Åtvidaberg	342 000	Höganäs	847 000	Karlstad	2 942 000	Malå	87 000
		Finspång	639 000	Eslöv	1 043 000	Kristinehamn	703 000	Storuman	165 000
		Valdemarsvik	224 000	Ystad	956 000	Filipstad	286 000	Sorsele	70 000
		Linköping	5 019 000	Trelleborg	1 408 000	Hagfors	337 000	Dorotea	67 000
		Norrköping	4 310 000	Kristianstad	2 556 000	Arvika	756 000	Vännäs	274 000
		Söderköping	438 000	Simrishamn	558 000	Säffle	439 000	Vilhelmina	184 000
		Motala	1 283 000	Ängelholm	1 342 000	Lekeberg	255 000	Åsele	80 000
		Vadstena	223 000	Hässleholm	1 544 000	Laxå	161 000	Umeå	4 022 000
		Mjölby	856 000	Hylte	300 000	Hallsberg	478 000	Lycksele	362 000
		Aneby	204 000	Halmstad	3 163 000	Degerfors	275 000	Skellefteå	2 249 000
		Gnosjö	269 000	Laholm	790 000	Hällefors	186 000	Arvidsjaur	180 000
		Mullsjö	224 000	Falkenberg	1 406 000	Ljusnarsberg	128 000	Arjeplog	76 000
		Habo	401 000	Varberg	2 063 000	Örebro	4 778 000	Jokkmokk	139 000
		Gislaved	853 000	Kungsbacka	2 565 000	Kumla	674 000	Överkalix	95 000
		Vaggeryd	444 000	Härbyda	1 188 000	Askersund	339 000	Kalix	454 000
		Jönköping	4 403 000	Partille	1 225 000	Karlskoga	895 000	Övertorneå	119 000
		Nässjö	936 000	Öckerö	381 000	Nora	315 000	Pajala	170 000
		Värnamo	1 026 000	Stenungsund	827 000	Lindesberg	684 000	Gällivare	510 000
		Sävsjö	342 000	Tjörn	476 000	Skinnskatteberg	126 000	Älvsbyn	232 000
		Vetlanda	814 000	Orust	457 000	Surahammar	290 000	Luleå	2 387 000
		Eksjö	526 000	Sotenäs	269 000	Kungsör	254 000	Piteå	1 255 000
		Tranås	552 000	Munkedal	305 000	Hallstahammar	492 000	Boden	849 000
		Uppvidinge	266 000	Tanum	377 000	Norberg	159 000	Haparanda	269 000
		Lessebo	243 000	Dals-Ed	137 000	Västerås	4 791 000	Kiruna	666 000
		Tingsryd	356 000	Färgelanda	187 000	Sala	672 000		
		Ålvesta	586 000	Åle	970 000	Fagersta	384 000		

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORG**

Avd. 4

DOM
2026-06-15
Meddelad i Göteborg

Mål nr
15201-25

KLAGANDE

1. Helena Järpsten, [REDACTED]
2. Agneta Pettersson Bell, [REDACTED]

MOTPART

Stenungsunds kommun

ÖVERKLAGAT BESLUT

Kommunfullmäktige i Stenungsunds kommuns beslut 2025-11-20, § 125

SAKEN

Laglighetsprövning enligt kommunallagen (2017:725)

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår överklagandet.

Avgörandet är elektroniskt undertecknat

Besöksadress
Sten Sturegatan 14
Telefon
031 - 732 70 00

Öppettider
måndag–fredag
08:00–16:00

Postadress
Box 53197
400 15 Göteborg

E-post
forvaltningsrattenigoteborg@dom.se
Webbplats
www.forvaltningsrattenigoteborg.domstol.se

DET ÖVERKLAGADE BESLUTET

Kommunfullmäktige i Stenungsunds kommun (kommunen) har beslutat att verksamhetsområde inrättas för vattentjänsterna dricksvatten och spillvatten i Källsby och Källsnäs samt även vattentjänsten dagvatten fastighet i delar av Källsnäs i enlighet med bilagorna 1 och 2, upprättade 2025-10-20.

YRKANDEN M.M.

Helena Järpsten och Agneta Pettersson Bell yrkar att förvaltningsrätten upphäver beslutet och anför i huvudsak följande.

Beslutet innebär ett otillbörligt gynnande av enskild i strid med kommunallagen. Ett yrkande från en politiker i kommunstyrelsen den 16 juni 2025 innebär att ytterligare två fastigheter togs med i beslutet om verksamhetsområde trots att de ligger avskilt från övrig bebyggelse och bedöms kunna lösa enskilt va på ett godtagbart sätt i enlighet med 6 § lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster (vattentjänstlagen). Enligt 30 § vattentjänstlagen får inte va-kollektivet belastas med högre kostnader än vad som är nödvändigt och skäligt. Beslutet innebär att kommunen går utöver vad lagen kräver och kostnaden för utbyggnaden till dessa två fastigheter kan därför inte belasta va-kollektivet utan konsekvensen blir att skattekollektivet behöver bära den kostnaden som uppskattas till 5,5 miljoner kronor för två fastigheter. Att få kommunalt va innebär att värdet på fastigheten stiger. Det finns inga sakliga skäl till att dessa två fastigheter ska inkluderas i verksamhetsområdet för va och beslutet blir därför ett otillbörligt gynnande.

Yrkandet från en politiker i kommunstyrelsen den 16 juni 2025 innebär dessutom att förbindelsepunkter för 15 fastigheter placeras vid fastighetsgräns trots att särskilda skäl enligt förarbeten och rättspraxis föreligger för placering på annan plats. Detta innebär en uppskattad kostnad om 13,7 miljoner kronor som

inte betraktas som nödvändiga eller skäligen och därmed inte kan belasta va-kollektivet utan ska enligt beslutet bäras av skattekollektivet. Den del av anläggningen som går från hus till förbindelsepunkt är fastighetsägarens ansvar och är inte tvingande. Genom att placera förbindelsepunkten närmare fastighetsgränsen flyttar man kostnaden från den enskilde fastighetsägaren till skattekollektivet. Att få kommunalt va innebär att värdet på fastigheten stiger. Det finns inga sakliga skäl till att förbindelsepunkten ska anläggas vid fastighetsgränsen och beslutet blir därför ett otillbörligt gynnande.

I det juridiska PM:et, som är en del av beslutsunderlaget, står att ett politiskt beslut om annan placering av förbindelsepunkt "riskerar att gynna eller missgynna enskilda utan saklig grund för det, vilket inte är tillåtet enligt kommunallagen." På kommunstyrelsens sammanträde den 16 juni 2025 yrkade en politiker att förbindelsepunkterna skulle läggas vid fastighetsgräns med motiveringen att det var i enlighet med tidigare tillämpad praxis i kommunen. Någon sådan praxis finns inte. Med tillhörande uppdimensionering med mera om 2,5 miljoner kronor innebär beslutet sammanfattningsvis att skattekollektivet får bära kostnader om 21,7 miljoner kronor för 17 enskilda fastighetsägare.

Förslaget till beslut är oförändrat genom hela beslutsprocessen trots att ett yrkande om återremiss för komplettering med två delar gör att innehållet i beslutet ändrats i stor omfattning i underliggande handlingar. Därmed framgår det inte heller att förvaltningens ståndpunkt är oförändrad och i enlighet med både det ursprungliga förslaget och lag och praxis, och att förvaltningen inte står bakom det politiska yrkandet i återremissen. Det gör att beslutets innehåll blir otydligt. Beslutsformuleringen hänvisar genom hela processen till bilagorna 1 och 2. Trots att innehållet i bilagorna ändras efter återremissen till att verksamhetsområdet utökas med två fastigheter på en kartbild och i en lista så anges inget i beslutsformuleringen som särskiljer de reviderade bilagorna från de ursprungliga. Det är först i protokollet från kommunfullmäktige den 20 november 2025 som datum på de reviderade bilagorna inkluderas. Datumsuffixet

ingick inte i handlingarna till kommunfullmäktige och lästes inte heller upp i beslutsformuleringen på kommunfullmäktige. Den andra delen som ärendet kompletteras med efter återremissen är annan placering av förbindelsepunkt för 15 fastigheter, utöver vad lag och praxis kräver. Detta illustreras i bilaga 4 till kommunfullmäktige den 20 november 2025, men bilaga 4 omnämns inte i beslutsformuleringen. Tjänsteskrivelse till allmänna utskottet den 27 maj 2025 har den namngivne enhetschefen teknik som avsändare och är daterad den 6 maj 2025. När ärendet sedan behandlas i kommunstyrelsen den 16 juni 2025 anges den namngivna strategiska processledaren som avsändare och skrivelsen är daterad den 26 mars 2025. Det förefaller vara samma skrivelse. Vidare anlitate förvaltningen en juristfirma med specialistkompetens inom va-juridik för att bland annat utreda de juridiska grunderna för kommunens ansvar enligt vattentjänstlagen, vilket resulterade i ett juridiskt PM som är en del av handlingarna till kommunstyrelsen den 27 oktober 2025 och kommunfullmäktige den 20 november 2025. I det står att ett politiskt beslut om annan placering av förbindelsepunkt "riskerar att gynna eller missgynna enskilda utan saklig grund för det, vilket inte är tillåtet enligt kommunallagen". Denna information anger inte kommunen i sin juridiska bedömning i tjänsteskrivelsen som är en del av beslutsunderlagen.

Kommunen anser att överklagandet ska avslås och anför i huvudsak följande.

Kommunfullmäktige har genom beslutet gjort bedömningen att det två tillkommande fastigheterna inte ingår i det större sammanhanget enligt vattentjänstlagen. Bedömningen görs däremot att fastigheterna har ett behov av en förbättrad va-försörjning och att detta bäst löses med utbyggnad av en kommunal va-anläggning och därmed utökande av verksamhetsområdet. Kommunfullmäktige anser att nyttan av en va-utbyggnad till dessa två fastigheter är så betydande att det är motiverat att finansiera va-utbyggnaden genom skattemedel. Nyttan består av att belastningen av otillräckligt renat avloppsvatten minskar till de känsliga recipienterna samt att fastigheterna försörjs med

dricksvatten av bra kvalitet och kvantitet på lång sikt. En va-utbyggnad i området som helhet samt till de ytterligare två fastigheter ger också möjligheter för ytterligare bebyggelseutveckling i området vilket är positivt för kommunen.

Kommunfullmäktige har bedömt att det finns skäl till att i detta område bygga ut förbindelsepunkt till fastighetsgräns till samtliga fastigheter. Det är ett område där bebyggelsestruktur och naturliga förutsättningar skiljer sig från andra va-utbyggnadsområden. Området är kuperat med mycket inslag av berg och delar av området ligger också inom Natura 2000. Bebyggelsen i området har tillkommit under många år med avstyckningar utan reglering i detaljplaner vilket innebär att det finns många enskilda vägar som försörjer enstaka hus. Då området utmärker sig mot detaljplanerade områden med kommunala gator är det motiverat att bekosta utbyggnad fram till fastighetsgräns med skattemedel. Kommunfullmäktiges bedömning är att det inte blir ett otillbörligt gynnande av enskild då samtliga fastigheter inom området behandlas lika. Genom att möjliggöra utbyggnad av förbindelsepunkt till fastighetsgräns förenklas även processen med fortsatt bebyggelseutveckling inom området då kommunen får rådighet över större delar av anläggningen.

Beslutet i kommunfullmäktige föregicks dels av beredning i allmänna utskottet den 27 maj 2025, dels av beredning i kommunstyrelsen den 16 juni 2025 respektive den 27 oktober 2025. Ansvarig nämnd, kommunstyrelsen, har alltså berett ärendet vid två tillfällen. Kommunstyrelsen bedömde att de beslutsunderlag som var nödvändiga fanns med i ärendet och överlämnade dessa till kommunfullmäktige, tillsammans med kommunstyrelsens förslag till beslut. Beredningskravet enligt 5 kap 26 § kommunallagen samt kravet på att kommunstyrelsen lägger fram förslag till beslut enligt 5 kap. 28 § kommunallagen får därför anses vara uppfyllt. Inför kommunfullmäktiges behandling av ärendet efterfrågade en kommunfullmäktigeledamot, som även utgör klagande i aktuellt mål, de tidigare versionerna av bilaga 1 samt bilaga 2. Underlaget till kommunfullmäktige kompletterades därför av förvaltningen med de tidigare

versioner av bilagorna och de särskildes med datum. Huruvida fullmäktiges ordförande läste upp bilagornas datering eller inte i fullmäktige torde sakna mindre betydelse i sammanhanget, då det var tydligt att kommunstyrelsens förslag avsåg bilagorna daterade den 20 oktober 2025. Under beslutsgången i kommunfullmäktiges behandling av ärendet prövades frågan om återremiss. Förslaget till återremiss fick inte stöd av minst en tredjedel av kommunfullmäktiges närvarande ledamöter. Således ansåg en kvalificerad majoritet i kommunfullmäktige att ärendet var tillräckligt berett, tydligt och hade erforderligt beslutsunderlag. Kommunfullmäktige beslutade enligt kommunstyrelsens förslag. Kommunallagen anger inget om hur tjänsteskrivelser ska utformas, huruvida eller på vilket sätt förvaltningens ståndpunkter ska framgå i tjänsteskrivelserna, vilka tjänstepersoner som ska stå som handläggare för ärendena och andra detaljer av liknande karaktär.

SKÄLEN FÖR FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Utgångspunkter för prövningen

Det är mark- och miljödomstol som prövar tvister om en kommuns respektive en fastighetsägares rättigheter och skyldigheter enligt 53 § vattentjänstlagen. Av förarbetena till vattentjänstlagen framgår dock att kommunens beslut om verksamhetsområdets omfattning eller utvidgning endast kan överklagas enligt kommunallagens regler om laglighetsprövning (prop. 2015/16:11 s. 19).

Förvaltningsrättens prövning i detta mål är därmed begränsad till en prövning där domstolen enligt 13 kap. 8 § första stycket kommunallagen endast kan upphäva det överklagade beslutet om det inte har kommit till på lagligt sätt, beslutet rör något som inte är en angelägenhet för kommunen eller regionen, det organ som har fattat beslutet inte har haft rätt att göra det, eller beslutet annars strider mot lag eller annan författning. Omständigheter som inte hänför sig till någon av de fyra prövningsgrunderna kan inte beaktas vid förvalt-

ningsrättens prövning. Förvaltningsrätten får alltså inte pröva det överklagade beslutets lämplighet och inte heller sätta annat beslut i dess ställe. Det är de klagande som ska visa att beslutet är olagligt enligt någon av grunderna i 13 kap. 8 § första stycket kommunallagen.

Förvaltningsrättens bedömning

Klagandena har anfört att beslutet innebär ett otillbörligt gynnande av enskild.

Enligt 2 kap. 1 § kommunallagen får kommuner själva ha hand om angelägenheter av allmänt intresse som har anknytning till kommunens område eller deras medlemmar.

Principen om en kommuns allmänna kompetens i 2 kap. 1 § kommunallagen innebär att det finns ett krav på allmänintresse för att en kommun själv ska få ha hand om en angelägenhet. Bestämmelsen medför ett förbud mot att ge understöd åt enskilda, om det inte finns direkt stöd i lag för åtgärden, eftersom det i princip inte kan vara ett allmänt intresse att sådant understöd lämnas (jfr prop. 1990/91:117 s. 28 och prop. 2016/17:171 s. 299).

Om det med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang för en viss befintlig eller blivande bebyggelse, ska kommunen bestämma det verksamhetsområde inom vilket vattentjänsten eller vattentjänsterna behöver ordnas, och se till att behovet snarast, och så länge behovet finns kvar, tillgodoses i verksamhetsområdet genom en allmän va-anläggning. Vid bedömningen av behovet ska särskild hänsyn tas till förutsättningarna att tillgodose behovet av en vattentjänst genom en enskild anläggning som kan godtas med hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljön (6 § vattentjänstlagen).

Det nu överklagade beslutet – att bestämma ett verksamhetsområde i vilket ett antal fastigheter ska ingå – innebär att kommunen genom en lämplighets- och skälighetsbedömning, avgränsat det geografiska området inom vilket vattenförsörjning och avlopp ska ordnas. Sådana lämplighets- och skälighetsbedömningar ankommer det normalt inte på en domstol att pröva i detalj i mål avseende laglighetsprövning. Det är alltså kommunen som har att bestämma ett verksamhetsområde utifrån rena lämplighetssynpunkter. Om kommunen fastställer ett större verksamhetsområde än vad kommunen är skyldig till, ska detta inte kunna angripas. För att undgå avgiftsskyldighet i ett sådant fall blir fastighetsägaren även i fortsättningen tvungen att visa att fastighetens va-behov kan klaras bättre på annat sätt. Vad gäller huvudmannens beslut om var förbindelsepunkts läge ska ligga är detta huvudmannens sak att bestämma (jfr prop. 2005/06:78 s. 110). Klagandena har inte heller anfört att det överklagade beslutet är fattat i strid med vattentjänstlagens bestämmelser.

Förvaltningsrätten konstaterar att det överklagade beslutet är ett beslut om vilka fastigheter som ska ingå i verksamhetsområdet. Kommunen har förvisso i bilaga 4 till beslutet beskrivit den ekonomiska kalkyl för vilka kostnader som va-kollektivet ska stå för respektive vilka kostnader som skattekollektivet ska stå för. Det överklagade beslutet avser dock varken anslutningskostnader eller andra finansieringsfrågor. Det rör sig inte heller om ett budgetbeslut. Frågan om framtida finansiering av va-utbyggnaden bedöms därför inte kunna prövas inom ramen för nu aktuellt mål. Det finns inte heller något hinder mot att kommunerna skattefinansierar sin va-verksamhet (jfr prop. 2015/16:11 s. 20). Förvaltningsrätten anser att enbart omständigheten att kommunen upptagit vissa fastigheter i det aktuella verksamhetsområdet inte innebär ett otillbörligt gynnande av de berörda fastighetsägarna. Det Helena Järpsten och Agneta Pettersson Bell anfört i denna del visar därför inte att beslutet ska upphävas.

Det överklagade beslutet har fattats av kommunfullmäktige. Innan ett ärende avgörs av fullmäktige, ska det ha beretts antingen av en nämnd vars verksam-

hetsområde ärendet berör eller av en fullmäktigeberedning (5 kap. 26 § kommunallagen). Syftet med beredningskravet i kommunallagen är att ge fullmäktige ett tillförlitligt och allsidigt belyst underlag för besluten (prop. 2016/17:171 s. 340). Bestämmelsen ställer emellertid inte några krav på beredningens omfattning och kvalitet, utan det är kommunfullmäktige som avgör om beredningen i ett visst ärende har gett ett tillräckligt underlag för att kunna fatta beslut. Förvaltningsrätten saknar därför möjlighet att inom ramen för en laglighetsprövning bedöma frågor om beslutsunderlagets kvalitet eller omfattning. Det har inte kommit fram annat än att ärendet har beretts i kommunfullmäktige i enlighet med beredningskravet i kommunallagen. Vad klagandena anført om att brister i beslutsunderlaget visar inte att det överklagade beslutet strider mot lag eller annan författning och därigenom ska upphävas.

Sammanfattningsvis visar det klagandena anført inte att beslutet strider mot någon av de tidigare angivna prövningsgrunderna. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (FR-03)

David Ankerson
Rådman

I avgörandet har även de särskilda ledamöterna Jesper Bokefors och Marie Persson deltagit.

Föredragande i målet har varit föredragande juristen Nora Berthelsen.

Hur man överklagar

FR-03

Vill du att beslutet ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Tiden räknas oftast från den dag som du fick del av det skriftliga beslutet. I vissa fall räknas tiden i stället från beslutets datum. Det gäller om beslutet avkunnades vid en muntlig förhandling, eller om rätten vid förhandlingen gav besked om datum för beslutet.

För en part som företräder det allmänna (till exempel myndigheter) räknas tiden alltid från den dag domstolen meddelade beslutet.

Observera att överklagandet måste ha kommit in till domstolen när tiden går ut.

Vilken dag går tiden ut?

Sista dagen för överklagande är samma veckodag som tiden börjar räknas. Om du exempelvis fick del av beslutet måndagen den 2 mars går tiden ut måndagen den 23 mars.

Om sista dagen infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårs-afton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

Så här gör du

1. Skriv förvaltningsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att beslutet ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att kammarrätten ska

ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).

3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.

Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skicka eller lämna in överklagandet till förvaltningsrätten. Du hittar adressen i beslutet.

Vad händer sedan?

Förvaltningsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att beslutet gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar förvaltningsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till kammarrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även kammarrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i kammarrätten

När överklagandet kommer in till kammarrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Kammarrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att förvaltningsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om förvaltningsrätten dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller det överklagade beslutet. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med förvaltningsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer hittar du på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.

Information om förändrad process inför beslut om kommuntal 2027

Riksdagen har den 15 juni 2026 fattat [beslut](#) om en ny bosättningslag som träder i kraft den 1 januari 2027, *lag om bosättning för vissa nyanlända invandrare*.

Lagen reglerar bosättning i kommun av nyanlända personer som bor på Migrationsverkets anläggningsboenden och kvotflyktingar, samt skyddsbehövande enligt massflyktsdirektivet.¹

Den nya lagen syftar bland annat till att ge kommunerna ökat inflytande över storleken på kommunalen. Det innebär att processen att ta fram kommuntal för 2027 kommer se delvis annorlunda ut jämfört med tidigare år, och alla kommuner kommer få möjlighet att önska storlek på sitt kommuntal. Önskemålen ska lämnas till Länsstyrelsen som sedan meddelar Migrationsverket, som fattar beslut.

Nytt önskemålsförfarande

Enligt den nya lagen ska kommunalen först fördelas mellan landets kommuner med hjälp av ett antal kriterier, på liknande sätt som i den tidigare bosättningslagen. Därefter ska hänsyn också tas till hur många nyanlända en kommun önskar ta emot, vilket är nytt.

Det nya önskemålsförfarandet kommer att ha följande steg:

1. Länsstyrelsen meddelar kommunen en preliminär fördelning av kommunalen för 2027, och information om hur önskemål kan lämnas.

¹ Personer med tillfälligt skydd enligt massflyktsdirektivet som anvisats till kommunen i kraft av [fördelningstal](#), har vid folkbokföring automatiskt rätt till boende i sin kommun enligt den nya bosättningslagen. I och med den nya bosättningslagen behöver de inte anvisas enligt kommunalen för att ha rätt till boende, och där med ingår de inte i kommunalen.

2026-06-24

2. Kommunen beslutar, utifrån sin delegationsordning, om ifall kommunen önskar högre eller lägre kommunal, eller om det preliminära kommunalet accepteras.
3. Önskemål om högre eller lägre tal meddelas Länsstyrelsen Västra Götaland. Den kommun som accepterar det preliminära kommunalet för 2027 behöver inte meddela Länsstyrelsen detta.
4. Länsstyrelserna meddelar Migrationsverket de önskemål som inkommit i respektive län.
5. Migrationsverket omhändertar önskemålen i en systematiserad process, i vilken de önskemål som går att möta, helt eller delvis, ger att nytt utfall för kommunalen i berörda kommuner. Därefter fattar Migrationsverket beslut om samtliga kommunal för 2027.

Kommunens önskemål om nivå på kommunalet ska alltså tillgodoses i kommunalsbeslutet, men bara under vissa förutsättningar:

- Det totala antalet kommunalsplatser i landet får inte påverkas. En ökning av kommunalet i en kommun är alltså bara möjligt om en annan kommun i landet önskar en minskning.
- Vid önskemål om högre kommunal ska kommunens förutsättningar för integration beaktas. Kommuner kan alltså inte få hur höga kommunal som helst. Mer information om hur förutsättningar för integration ska beaktas kommer i höst.

Vilken effekt en kommuns önskemål får beror där med på vilka önskemål andra kommuner i landet lämnar. Det innebär att en kommun som lämnat in önskemål om högre eller lägre kommunal inte vet hur stort kommunalet kommer att bli förrän Migrationsverket har fattat beslut om kommunalen.

En kommun som inte inlämnar något önskemål kan räkna med att få det kommunal som presenterats i den preliminära fördelningen.

Länsstyrelsen kommer att återkomma med mer information om kommunalsprocessen efter sommaren. Då kommer även en

2026-06-24

inbjudan till ett informationsmöte med möjlighet att ställa frågor att gå ut.

Tidsramar:

Augusti – En preliminär fördelning av kommunalen kommer att skickas till kommunerna under andra halvan av augusti, tillsammans med mer information om fördelningsprocessen.

September – Ett digitalt informationsmöte genomförs.

Den 4 november – Den kommun som önskar ett högre eller lägre kommunal 2027 behöver senast detta datum meddela Länsstyrelsen Västra Götaland sitt önskemål.

December – Migrationsverket fattar beslut om kommunal 2027.

Kontaktuppgifter

Vid frågor, kontakta:

Love Lundin

010-22 44 413

love.lundin@lansstyrelsen.se

Förbundsfullmäktige

§ 10

Dnr GRFS-2026-00028

Rambudget för Göteborgsregionen 2027

Förbundsfullmäktiges beslut

Förbundsfullmäktige godkänner rambudget för Göteborgsregionen 2027.

Medlemsavgiften för 2027 fastställs till 72,64 kr/invånare. Avgiften baseras på befolkningsunderlaget per 2025-12-31.

Sammanfattning av ärendet

Förslag till rambudget 2027 har tagits fram och har varit på remiss i medlemskommunerna för inhämtande av synpunkter.

Nu återstår för förbundsstyrelsen och slutligen förbundsfullmäktige att godkänna rambudget för 2027. I beslut om rambudget ingår även fastställande av årsavgiften. Denna föreslås vara oförändrad jämfört med 2026.

Rambudgeten kompletteras under hösten 2026 med en detaljbudget inför 2027.

Beslutsunderlag

Förslag till rambudget 2027

Inkomna synpunkter från medlemskommunerna

Beslutsgång

Ordförande frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Skickas till

Medlemskommunerna

Rambudget för Göteborgsregionen 2027; samrådsunderlag 2026

Förslag till beslut

Förslag till rambudget godkänns.

Medlemsavgiften för 2027 fastställs till 72,64 kr/invånare. Avgiften baseras på befolkningsunderlaget per 2025-12-31.

Sammanfattning av ärendet

Förslag till rambudget 2027 har tagits fram och har varit på remiss i medlemskommunerna för inhämtande av synpunkter.

Nu återstår för förbundsstyrelsen och slutligen förbundsfullmäktige att godkänna rambudget för 2027. I beslut om rambudget ingår även fastställande av årsavgiften. Denna föreslås vara oförändrad jämfört med 2026.

Rambudgeten kompletteras under hösten 2026 med en detaljbudget inför 2027.

Beslutsunderlag

Förslag till rambudget 2027

Inkomna synpunkter från medlemskommunerna

Inkomna synpunkter från medlemskommunerna

Av de medlemskommuner som valt att inkomma med svar på förslag till rambudget för år 2027 så har ingen haft några invändningar mot förslaget.

Stenungsund har i en särskild protokollsanteckning bland annat framfört särskilt att de står bakom det av GR påbörjade arbetet kring infrastruktur och kollektivtrafik och ser fram emot åtgärder som också kommer de mindre kommunerna till gagn.

Gitte Caous

Förbundsdirektör

Bo Andersson

Ekonomichef

Skickas till

Medlemskommunerna

Rambudget 2027

Ekonomi

Budgetöversikt 2026–2028

Enligt SCB:s befolkningsstatistik per den 1/11 2025 uppgick antalet invånare i Göteborgsregionen till 1 093 706 vilket är en ökning med 6 101 invånare jämfört med 31/12 2024. Den definitiva årsavgiften för 2027 kommer baseras på befolkningstal per 31/12 2025 och angivna årsavgifter för åren 2027–2028 i detta underlag ska därför ses som preliminära.

Årsavgiften beräknas utgöra cirka 16 procent av GR:s beräknade samlade intäkter 2027. Restande del av GR:s intäkter (84 %) består av flera olika finansieringskällor såsom staten, EU, Västra Götalandsregionen, medlemskommunerna genom samverkansavtal, samt övriga organisationer.

Detaljbudget 2026, rambudget 2027 samt plan 2028

GR:s rambudget för kommande året beslutas i juni av förbundsfullmäktige efter att samrådsunderlaget beretts. Då strategisk inriktning avvecklats har även plan för år 2028 lagts till för att förlänga planeringshorisonten. Den grundar sig på GR-interna bedömningar om framtida utveckling.

GR arbetar därefter under hösten fram detaljbudget för det kommande året och i december månad fastställer sedan förbundsfullmäktige GR:s detaljbudget inför kommande verksamhetsår. Resultatbudgeten är en sammanställning över de kostnader och intäkter GR räknar med under respektive verksamhetsår. Efter många år med höga ränteintäkter och starka resultat har nu räntorna återgått till mer normala nivåer vilket innebär kraftigt minskande ränteintäkter för GR jämfört med tidigare år. Förbundsfullmäktige har beslutat om en underfinansierad detaljbudget för verksamhetsåret 2026 på 5 000 tkr, med hänvisning till synnerliga skäl. I samma plan finns angivet att även budgeten för år 2027 planeras att underfinansieras. Detta beslutar förbundsfullmäktige om i december 2026 i samband med att detaljbudgeten för år 2027 beslutas. GR har beslutat att nyttja eget kapital för tre olika insatser under de kommande två åren 2026–2027:

1. Avsluta arbetet med framtagandet av GR:s regionala utvecklingsplan för storstadsregionen (RUPS) vidare i planeringen mot år 2050. Denna handling planerar vi att förbundsfullmäktige ska kunna fatta beslut om under kvartal 1-2026.
2. Inom ramen för RUPS-arbetet påbörjas omgående ett arbete kring infrastruktur och kollektivtrafik vilket är en avgörande faktor för Göteborgsregionens tillväxt.
3. Kommunalförbundet slutför dessutom arbetet med att införa e-arkiv.

Läs mer om dessa insatser i GR:s plan- och detaljbudget för år 2026 som bifogas detta ärende.

Efter år 2027 planerar GR att återigen redovisa positiva resultat för verksamhetsåret 2028 och framåt. GR:s verksamhet anpassas alltid efter erhållen finansiering. För att skapa stabilitet i verksamheten behöver GR ha positiva resultat över tid och på GR finns en solid grund att stå på.

Resultatbudgeten nedan visar budgeterade intäkter, budgeterade kostnader samt budgeterat resultat för fastställd detaljbudget för 2026, rambudget för 2027 samt plan 2028.

Resultatbudget; detalj 2026, ram 2027 och plan 2028 GR (tkr).

Resultatbudget GR	GR		
	Detalj 2026	Ram 2027	Plan 2028
Verksamhetens intäkter	471 494	485 638	500 208
varav årsavgifter avsedda för GR:s verksamhet	51 694	52 102	52 575
varav årsavgifter transfererade till andra regionala organisationer	27 310	27 345	27 380
Verksamhetens kostnader	-476 367	-486 646	-498 198
Avskrivningar	-4 322	-4 092	-4 110
Verksamhetens nettokostnader	-9 195	-5 100	-2 100
Skatteintäkter/Generella statsbidrag och utjämning	-	-	-
Verksamhetens resultat	-9 195	-5 100	-2 100
Finansiella intäkter	4 195	2 400	2 600
Finansiella kostnader	-	-	-
Resultat efter finansiella poster	-5 000	-2 700	500
Extraordinära poster	-	-	-
Årets resultat	-5 000	-2 700	500

Balansbudget och nyckeltal

GR använder sig av nyckeltalen Soliditet och Kassalikviditet för att säkerställa den finansiella ställningen på kort och lång sikt.

Soliditet definieras här som eget kapital i förhållande till balansomslutningen. Soliditeten anger den finansiella ställningen på lång sikt, det vill säga vilken beredskap som finns för att möta oförutsedda händelser, till exempel framtida resultatförsämringar.

Kassalikviditet definieras här som förhållandet mellan omsättningstillgångar (exklusive varulager) och kortfristiga skulder. Kassalikviditeten visar vilken beredskap som finns för att klara de löpande betalningarna.

Medlemskommunernas årsavgifter

Från och med år 2003 låg GR:s årsavgift länge fast på 68,11 kronor per invånare. En teknisk justering av årsavgiften genomfördes år 2010 med 4 kronor när FoU i Väst inkorporerades som en ordinarie verksamhet inom GR. Dessa 4 kronor hade fram tills dess fakturerats vid sidan av årsavgiften. Ungefär samtidigt beslutade förbundsstyrelsen om ett höjt bidrag till Västkuststiftelsen med 2 kronor per invånare. Sammanlagt uppgick då avgiften för år 2010 till 74,11 kronor per invånare.

Inför budget 2018 höjdes årsavgiften med 1,41 kr per invånare till 75,52 kronor per invånare till följd av nya uppdrag som GR anförtrots i form av samordningsansvar kring kommunernas gemensamma agerande i hälso- och sjukvårdsfrågor på delregional nivå samt för beredningsansvaret för det delregionala kollektivtrafikerådet (DKR).

Förbundsfullmäktige beslutade inför verksamhetsåret 2022 om en reduktion av årsavgiften med 2,88 kr till 72,64 kr per invånare. Föreslagen nivå på årsavgift för år 2027 blir oförändrad, dvs. 72,64 kr per invånare. Hur den föreslagna totala årsavgiften fördelar sig per medlemskommun framgår av tabellen nedan till höger. Invånarantalet som använts vid framtagnandet av den totala årsavgiften utgår från en försiktig uppräknings för år 2027 men framför allt för år 2028 till följd av minskande befolkningsökning.

Balansbudget; detalj 2026, ram 2027 och plan 2028 (tkr).

Balansbudget	GR		
	Detalj 2026-12-31	Ram 2027-12-31	Plan 2028-12-31
TILLGÅNGAR			
A. Anläggningstillgångar	27 925	23 630	19 520
I. Immateriella anläggningstillgångar	8 686	4 649	612
II. Materiella anläggningstillgångar	509	251	178
III. Finansiella anläggningstillgångar	18 730	18 730	18 730
B. Bidrag till infrastruktur	-	-	-
C. Omsättningstillgångar	388 974	394 963	406 812
I. Förråd mm	28 793	29 657	30 546
II. Fordringar	79 902	82 299	84 768
III. Kortfristiga placeringar	-	-	-
IV. Kassa & Bank	280 279	283 007	291 498
S:A TILLGÅNGAR	416 899	418 593	426 332
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR & SKULDER			
A. Eget kapital	62 386	59 686	60 186
I. Årets resultat	-5 000	-2 700	500
II. Resultatutjämningsreserv	-	-	-
III. Övrigt eget kapital	67 386	62 386	59 686
B. Avsättningar	-	-	-
C. Skulder	354 513	358 907	366 146
I. Långfristiga skulder	-	-	-
II. Kortfristiga skulder	354 513	358 907	366 146
S:A EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR & SKULDER	416 899	418 593	426 332
Soliditet	15,0%	14,3%	14,1%
Likviditet (kassalikv)	109,7%	110,0%	111,1%

Årsavgiftens fördelning per kommun 2026, samt preliminär årsavgift 2027–2028 (tkr).

Årsavgift			
Kommun	2026	2027	2028
Ale	2 366	2 370	2 385
Alingsås	3 103	3 112	3 131
Göteborg	44 239	44 560	44 846
Härryda	2 905	2 903	2 922
Kungsbacka	6 231	6 269	6 309
Kungälv	3 655	3 672	3 695
Lerum	3 165	3 176	3 197
Lilla Edet	1 049	1 047	1 054
Mölnadal	5 188	5 228	5 261
Partille	2 983	2 993	3 012
Stenungsund	2 023	2 022	2 035
Tjörn	1 169	1 164	1 171
Öckerö	928	931	937
Summa	79 004	79 447	79 955

GR transfererar till följande organisationer

Transfereringarna fastställs årligen av förbundsstyrelsen i detaljbudgetprocessen. Transfereringarna till Väst kuststiftelsen och till VästKom är rörliga och varierar utifrån antalet kommuninvånare. Den totala årsavgiften till GR för 2027 beräknas att uppgå till 79 447 tkr. Av den sammanlagda årsavgiften beräknas sedan nästan 34 procent eller 25 kronor per kommuninvånare att transfereras vidare till andra regionala organisationer.

Business Region Göteborg (BRG) är ett aktiebolag som är helägt av Göteborg Stad. Uppdraget är att bidra till hög sysselsättning, investeringar och ett diversifierat näringsliv i GR:s medlemskommuner. Samarbetet med BRG är reglerat i samverkansavtal där bolaget arbetar med näringslivsutveckling i ett regionalt perspektiv tillsammans med GR:s medlemskommuner.

Göteborg & Co är ett aktiebolag helägt av Göteborgs Stad. Uppdraget är att Göteborg & Co ska vara en, i internationell jämförelse, ledande samverkansplattform för destinationsutveckling. Besöksnäringen är en av de största och snabbast växande basnäringarna i Sverige. Samarbetet mellan Göteborg & Co och GR regleras i ett ramavtal för samverkan.

Urban Futures är ett internationellt forsknings- och kunskapscentrum som arbetar med hållbar stadsutveckling. Alla projekt som genomförs drivs tillsammans av praktiker och forskare. GR är en av åtta partnerorganisationer.

Västsvenska kommunalförbundens samorganisation (Västkom) är en sammanslutning av de fyra kommunalförbunden i Västra Götaland. Uppdraget är att företräda och samordna kommunernas intressen på en regional nivå.

Väst kuststiftelsen är en stiftelse med huvudmännen Västra Götalandsregionen, Region Halland och GR. Uppdraget är att bevara och vårda den västsvenska naturen och stimulera friluftslivet.

Transfereringar 2026 och förslag 2027–2028 (tkr)

Transfereringar			
Organisation	Detalj 2026	Ram 2027	Plan 2028
BRG	20 000	20 000	20 000
Göteborg & Co	1 100	1 100	1 100
Urban Futures	400	400	400
Västkom	2 003	2 016	2 028
Väst kuststiftelsen	3 807	3 829	3 852
Totalt	27 310	27 345	27 380

Göteborgsregionen (GR) består av 13 kommuner som har valt att jobba tillsammans. Vi driver utvecklingsprojekt, har myndighetsuppdrag, forskar, ordnar utbildningar och är storstadsregionens röst i Västsverige, bland mycket annat. I våra nätverk träffas politiker och tjänstepersoner för att utbyta erfarenheter, bolla idéer och besluta om gemensamma satsningar. Allt för att regionens en miljon invånare ska få ett så bra liv som möjligt.

Protokoll från regionfullmäktige, 2026-06-15

§ 134

Sammanträdestider 2027 för regionfullmäktige

Diarienummer RS 2026-02957

Beslut

1. Regionfullmäktige sammanträder 2027 den 9 februari, 13 april, 11 maj, 21–22 juni, 28 september, 25–26 oktober och 30 november.
2. Regionfullmäktiges sammanträden börjar kl. 09:30.
Tvådagarssammanträden börjar kl. 09:30 dag 1 och kl. 09:00 dag 2.
3. Regionstyrelsen får fastställa generella principer för sammanträdestider för övriga nämnder och styrelser i syfte att säkerställa en bättre samordning av nämnders och styrelserns arbete.

Sammanfattning av ärendet

Regionfullmäktige ska varje år besluta om dag och tid för sina sammanträden.

Nyvalda regionfullmäktige kommer i höst att slutgiltigt besluta om sina sammanträdestider för nästa år.

Förslag till sammanträdestider för regionstyrelsen, dess utskott och beredningar behandlas på regionstyrelsens sammanträde den 22 juni 2026.

I syfte för att få en bättre samordning av nämnders och styrelserns arbete behöver en mer sammanhållen planering göras. Regionstyrelsen föreslås därför fortsatt få möjligheten att fastställa generella principer för sammanträdestider för övriga nämnder och styrelser.

För kännedom meddelas att bolagsdagen är planerad till den 16 mars 2027.

Beslutsunderlag

- Protokollsutdrag från regionstyrelsen 2026-06-02 § 151
- Tjänsteutlåtande daterat 2026-05-21

Skickas till

för kännedom:

Justerare:	Justerare:	Justerare:	Rätt utdraget intygar:

Protokoll från regionfullmäktige, 2026-06-15

- Vänersborgs kommun, lisa.fredriksson@vanersborg.se
- Kommunerna i Västra Götaland
- Samtliga nämnder, styrelser och bolag

Justerare:	Justerare:	Justerare:	Rätt utdraget intygar:

Kommunala rådet för personer med funktionsnedsättning

Sammanträdesdatum: 2026-05-22

Tid: 10:00-12:00

Plats: Skeppet

Ledamöter

Johnny Alexandersson (S), ordförande

Inga-Britt Johansson (DEMS), vice ordförande

Anna Sjöberg (SRF)

Ulla Andersson-Eriksson (DHR)

Kay Lithander (Neuroförb.)

Hans Lorentzon (FUB)

Ersättare

Inger Karlsson (DHR)

Eva-Lena Skoog (Neuroförb.)

Övriga närvarande

Helena Mårdstam, verksamhetschef funktionshinder

Helena Cessford, lokalstrateg Fastighetsfunktionen

Tobias Olofsson, projektledare Fastighetsfunktionen

Robert Kindberg, ombudsman i DHR

Lejla Selman, ordförande i DHR

Jehan Ali, nämndsekreterare

Johnny Alexandersson (S)
Ordförande

Ulla Andersson-Eriksson (DHR)
Justerare

Jehan Ali
Nämndsekreterare

Ärende

- 1 Mötets öppnande och upprop** 10:00 -
- 2 Val av justerare**
Ulla Andersson- Eriksson blev vald till justerare
- 3 Genomgång av föregående mötesprotokoll**
- 4 Fastställande av dagordning** -10:15
- 5 Annika Åberg Darell info kring regionen och arbetet i funktionshinderfrågor.** 10:15 – 10:25

VGR's råd för funktionshinder består av representanter från 13 organisationer samt tre politiker och sammanträder fyra gånger per år. Rådet är en del av beredningen för mänskliga rättigheter, som ligger direkt under regionstyrelsen.

Rådet utgår från FN's konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och arbetar för att säkerhetsställa delaktighet, jämlikhet och lika rättigheter. Arbetet knyter även an till VGR's socialhållbarhetsmål 2030, där fokus ligger på god hälsa och välbefinnande, tillit, trygghet och inkludering.

Under perioden 2023–2026 prioriteras bland annat kompetensutveckling kring funktionsrätt, delaktighet och brukarinflytande, habilitering och rehabilitering, tillgänglig information, digitalisering, hälso- och sjukvård samt frågor som rör säkerhet, beredskap och kollektivtrafik. Arbetet sker i samverkan med ansvariga tjänstepersoner inom regionens verksamheter och i dialog med bland annat Västtrafik.

Det informerades även om genomförda insatser, där rådet bland annat lämnat synpunkter till regionens politiska organ, deltagit som remissinstans i funktionsrättsfrågor och medverkat i information- och utvecklingsinsatser. Arbetet har bidragit till ökad kunskap om funktionsrätt samt till funktionsrättsperspektivet beaktas i regionens arbete med hållbarhet, digitalisering och beredskap.
- 6 Information från funktionshinderverksamheten från verksamhetschef för funktionshinder, Helena Mårdstam** 10:25- 10:35

Rådet informerades om inflytten till Jörlanda har skjutits upp till efter sommaren. Inflytten planeras att påbörjas under vecka 31 i slutet av augusti. Det informerades även om en utbildningssatsning inom

kosthållning där två utbildningstillfällen har genomförts med cirka 30 medarbetare.

Vidare framkom att sommarrekryteringen har gått något trögare än önskat, även om det finns förhoppningar om att rekrytera fler vikarier. För närvarande saknar mellan 10–15 personer. I Jörlanda planeras daglig verksamhet och boende samlokaliseras i samma byggnad. Det har även genomförts jobbskuggning inom daglig verksamhet med 63 deltagare.

Rådet informerades även om studiecirkeln ”Mitt Val”, där deltagare bland annat får kunskap om hur de kan påverka samhället och hur demokratiska processer fungerar.

7 Ombyggnad av kommunhuset

10:35 – 10:45

Rådet fick information från Helena Cessford och Tobias Olofsson från fastighetsfunktionen om den planerade ombyggnaden av kommunhuset med särskilt fokus på tillgänglighetsaspekter.

Ombyggnaden genomförs bland annat med anledning av en ökad hotbild och syftar till att skapa bättre säkerhet, ett förbättrat bemötande samt en bättre arbetsmiljö. Byggnaden kommer att utformas med jordnära färger inspirerade av den bohuslänska miljön.

Vid sammanträdet lyftes frågor kring evakuering och tillgänglighet. Det informerades om att hissar kommer att finnas kvar för att möjliggöra förflyttningen mellan våningsplan. Skeppets sal kommer att flyttas upp en våning, och byggnaden kommer att ha både trappor och balkong som kan användas vid snabb evakuering.

Rådet framförde synpunkter på tillgänglighet för personer med synnedsättning. Förslag lämnades om tydligare markeringar i trappor samt användning av bilder och symboler på exempelvis toaletter för att underlätta orientering.

Det framfördes även att framtida presentationer och informationstillfällen i större utsträckning anpassas efter målgrupp och dess behov.

PAUS

10:45-11:00

8 DHR berättar om sina insikter och lärdomar kring färdtjänst även berättar om deras rapport "En Fungerande Färdtjänst"

11:00 – 11:35

Syftet med rapporten var att belysa färdtjänstens betydelse för personer med funktionsnedsättning i Göteborg och behovet av förbättringar. Intervjuer visar problem som brister, stress och otrygghet genom res kedjan från beställning till ankomst. Presentationen lyfter sociala orättvisor och föreslår förbättringar som utbildning, bättre organisering och lika villkor.

Många färdtjänstresenärer i Göteborg upplever brister som påverkar deras självständighet och trygghet, denna studie bygger på en kvalitativ undersökning där man har samlat intervjuer från resenärerna. För en bra färdtjänstupplevelse så måste det funka från planering till ankomst.

Färdtjänst ses som en social rättighet och studien identifierar strukturella problem utan att skuldbelägga enskilda. Färdtjänstresor är begränsat till 312 resor/156 tur och retur resor sedan efter det har man inga resor. En del problem har märkts av med färdtjänsten såsom telefonbokningar och appar som upplevs ofta opålitliga med långa väntetider och tekniska problem. Men även maktbalansen vid hämtning, ibland förstår inte föraren att resenären är beroende av dem. Resenärer upplever även ofta att det blir avsläppta på fel plats.

Färdtjänstens problem är kulturella och organisatoriska, nämner dem, som kräver ett helhetsgrepp för en ordentlig förändring.

Det förslagna förändringar är lika villkor för färdtjänsten såsom kollektivtrafik, utbildning för förare inom funktionshinderkunskap, anonym klagomålshantering och förbättrad service.

DHR informerar även att rullstolsbussar inte finns under natten mellan kl. 03:00 – 06:00, men nämner att i Göteborg finns det något som heter ”via resor” som funkade bra för dem som ska göra något snabbt. Då åker man tur och retur med samma förare. Då det räknas som en resa. Gäller dock endast dem som jobbar.

9	Information från KS angående färdtjänst dygnet runt	11:35 – 11:45
----------	--	---------------

Ordföranden informerade att KS beslutat att det ska införas färdtjänst dygnet runt.

10	Övriga frågor	11:45 – 11:55
-----------	----------------------	---------------

Information om nästa förening som ska medverka vid rådets sammanträdande lämnas vid nästa möte

11	Mötet avslutas	11:55 – 12:00
-----------	-----------------------	---------------

Ordförande tackade för mötet och nästa sammanträdande blir 18/9 – 2026 i stenungesalen på Fregatten.

Kommunala pensionärsrådet

Sammanträdesdatum: 2026-05-26

Tid: 10:00-12:00

Plats: Skeppet

Ledamöter

Jan Rudén (S), ordförande

Leif Bard (SPF), vice ordförande

Lisbeth Svensson (L)

Birgit Lövkvist (PRO)

Ingela Lovehammer (PRO)

Gull-Britt Darell (PRO)

Maria Renfors (M), ersätter Camilla Ardhen (M), Beredningen för hållbara livsvillkor

Ingela Ström (SPF)

Bengt Adielsson (SPF)

Ersättare

Linda-Maria Hermansson (C)

John Rundberg (PRO)

Ingegerd Karlsson (SPF)

Bo Bertilsson (SPF)

Övriga närvarande

Caroline Eriksson, verksamhetschef

Johan Jillmyr, Enhetschef

Kerstin Gunneröd, Handläggare

Malin Kristensson, Västtrafik

Jehan Ali, Nämndsekreterare

Jan Rudén (S)
Ordförande

Leif Bard (SPF)
Justerare

Jehan Ali
Sekreterare

Ärende

1 Mötets öppnande och upprop

10:00-

2 Val av justerare

Leif Bard (SPF) blev vald till justerare.

3 Föregående mötesprotokoll

Eventuella frågor eller synpunkter lyfts.

4 Fastställande av dagordning

-10:15

Frågor som ska läggas till under "Övriga frågor" lyfts, övriga förändringar i dagordningen görs. '

5 Statistikrapportering gällande särskilda boenden och hemtjänst

10:15-10:30

Ordförande Jan Rudén (S) informerar om att det är ont om korttidsplatser. Men även att det var inflyt under maj. Det informerades att timmar har ökat i hemtjänsten, men det är inte lika många som använder sig av hemtjänst.

6 Information från verksamheten

10:30 – 10:50

Verksamhetschef Caroline Eriksson informerar.

- Pilot självplanerande grupp, hemtjänst

Denna grupp arbetar tillsammans med omsorgstagarna för att skapa en trygg, flexibel och personcentrerad omsorg. Gruppen tar gemensamt ansvar för planering, genomförande och uppföljning av insatser utifrån den enskildes behov, med fokus på kvalitet och kontinuitet.

Satsningen är en del av omställningen till en mer nära, proaktiv och förebyggande vård och omsorg. Syftet är att fler ska kunna få stöd i hemmet och leva självständigt längre. Arbetssättet ligger även i linje med den nya socialtjänstlagen, som betonar förebyggande, evidensbaserade och lättillgängliga insatser. Gruppen följer kontinuerligt upp och utvecklar sitt arbete för att säkerställa att omsorgen anpassas efter omsorgstagarnas behov.

- Pilot digital hemtjänst,

Digital hemtjänst innebär stöd och hjälp i hemmet med hjälp av digital teknik, exempelvis genom videosamtal. Kontakterna kan komplettera eller ersätta fysiska insatser efter individuell bedömning. Målet är att erbjuda fysiska insatser där de behövs och digital närvaro där det bedöms vara tillräckligt. Så att man kan få både praktiskt stöd

och social kontakt, samtidigt som undersköterskor kan följa upp och ge socialt digitalt stöd.

Satsningen bidrar till ökad trygghet, kontinuitet och självständighet samt ger möjlighet att bo kvar hemma längre. Den minskar den ofrivilliga ensamheten och skapar ett mer hållbart arbetssätt genom mindre restid och bättre resursutnyttjande. För verksamheten innebär det ökad flexibilitet, frigjord kapacitet och en mer attraktiv arbetsplats. Tidsplaneringen omfattar inköp av teknik under april-juni, då det som deltar i detta projekt får en surfplatta, uppstart av digitala insatser under aug-sep samt uppföljning, justering och utvärdering under Sep-Dec.

- **Aktiviteter särskilt boende**

På särskilt boende erbjuds ett varierat utbud av aktiviteter som främjar gemenskap, trivsel och välbefinnande. Aktiviteterna omfattar bland annat sittgympa, yoga, frågesport, film, kreativa aktiviteter samt dans och musik. Levande musik, temadagar och återkommande arrangemang som Nobelmiddag är särskilt uppskattade. Verksamheten ser att aktiviteterna bidrar till ökad social gemenskap och livskvalitet.

10:50 – 11:05

PAUS

7 Västtrafik & Seniorkort

11:05 – 11:25

Enhetschef Johan Jillmyr, Handläggare Kerstin Gunneröda och Malin Kristensson från Västtrafik besvararfrågor från föregående protokoll.

- **Västtrafik To Go – app**

Information gavs om seniorkorten kan användas både digitalt i Västtrafiks app och som fysiskt kort. I appen finns möjlighet att hantera och ladda kortet. För den som inte vill använda kortet kan pant återbetalas. Det informerades även om att seniorkortet inte gäller på tåg, där enkelbiljett i stället behöver köpas via tåg värd eller appen. Informationsbroschyr om seniorkortet från Västtrafik bifogas.

- **Färdtjänst**

Frågor besvarades kring bedömning och beviljande av färdtjänst. Bedömningen utgår från den enskildes funktionsnedsättning och förmåga att resa på egen hand. Behov av ledsagning prövas individuellt. Exempelvis lyftes kring personer med epilepsi, demens eller grov ångest, där behovet av stöd kan variera beroende på situation och miljö. Det framhölls att bedömningen alltid görs utifrån den enskildes förutsättningar och behov.

- **Närtrafiken**

Information gavs om Närtrafiken, som kompletterar den ordinarie kollektivtrafiken i områden med begränsade linjetrafik. Resor bokas i förväg och genomförs med upphandlade taxifordon, men till samma kostnad som en vanlig kollektivtrafikresa. Ordinariebiljett kan användas. Riktlinjer för ett rimligt gångavstånd till närmaste hållplats är 1,5km. Under mötet lyftes behovet av tydligare information om tjänsten.

**8 Information från beredningsgruppen för social välfärd
Göteborgsregionen. 11:25- 11:40**

Information lyftes om sjukvårdsavtalet för en god och nära vård samt den nya socialtjänstlagen.

9 Övrigt 11:40 – 11:55

- Övergångstället vid Cirkel K, Göteborgsvägen
Rådet framförde önskemål om att sätta upp varningsljus för att öka säkerheten för gående.
- Parksoffor
Synpunkter lämnades även på parksoffornas skick och placering, med önskemål om förbättrat underhåll.

10 Mötets avslutande 11:55 – 12:00

Jan Rudén (S) tackar för dagens sammanträde. Nästa möte blir i Fregatten i stenungesalen den 22/9 – 2026, i lövberga

§ 65

Avtalssamverkan om gemensamt miljöätgärdsarbete i fjordarna innanför och mellan Tjörn och Orust 8+fjordar

2026/87

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar att:

1. Ingå avtalssamverkan med kommunerna Kungälv, Orust, Stenungsund och Uddevalla om gemensamt miljöätgärdsarbete i fjordarna innanför och mellan Tjörn och Orust, 8+fjordar.
2. Beslutet gäller under förutsättning att övriga samverkanskommuner godkänner samverkansavtalet

Sammanfattning

8+fjordar är ett samarbete, som bedrivits i projektform, och syftar till att förbättra vattenmiljön i fjordarna innanför samt mellan Tjörn och Orust. I samarbetet ingår kommunerna Stenungsund, Kungälv, Orust, Tjörn och Uddevalla.

Samverkan och samarbete sker även i hög utsträckning med andra samhällsaktörer, exempelvis statliga myndigheter, universitet, länsstyrelsen, näringslivet, föreningslivet och allmänheten.

Den verksamhet som 8+fjordar bedriver bidrar positivt till såväl havsmiljön som friluftsliv och företagande. Projektet har vuxit och vidareutvecklats över tid. Det föreligger behov av att formalisera samarbetet, varför förslag till samverkansavtal tagits fram.

Tidigare beslut

Kommunstyrelsen 2026-05-07, § 134

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2026-04-23, § 77

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande 2026-04-14

Bilaga 1 - Extern delegering med anledning av avtalssamverkan 8+fjordar

Bilaga 2 - Avtal: Avtalssamverkan om gemensamt miljöätgärdsarbete i

fjordarna innanför och mellan Tjörn och Orust, 8+fjordar.

Förslag till beslut på sammanträdet

Inget motförslag läggs mot kommunstyrelsens förslag till beslut.

Beslutet skickas till

kommun@kungalv.se

kommun@orust.se

kommun@stenungsund.se

kommunen@uddevalla.se

Kommunfullmäktige

Plats och tid	Tjörnsalen, kommunhuset i Skärhamn kl. 18:30 – 20:52	
Utses att justera	Ewa-Lena Svensson (L) och Rikard Larsson (S)	
Justering	Digital justering	
Paragrafer	57–85	
Underskrift	Sekreterare	
		Lovisa Klason
	Ordförande	
		Robert Mattsson (C)
	Justerare	
		Ewa-Lena Svensson (L) Rikard Larsson (S)

Protokollet är digitalt justerat och saknar därför namnunderskrifter.

ANSLAG/ BEVIS

Justeringen har tillkännagivits genom anslag

Organ	Kommunfullmäktige
Sammanträdesdatum	2026-06-17
Anslaget sätts upp	2026-06-25
Anslaget tas ner	2026-07-17
Protokollets förvaring	Kommunhuset i Skärhamn
Underskrift	
	Lovisa Klason
	Utdragsbestyrkande

Ledamöter	närv tjug 1 närv ej tjug x ej närv -	§ 9 (omröstning 1)			§ 9 (omröstning 2)			§ 18		
		Ja	Nej	Avst	Ja	Nej	Avst	Ja	Nej	Avst
1. Bo Bertelsen (m)	-									
2. Bengt-Arne Andersson (m)	1	1			1			1		
3. Robert Windelstrand (m)	1	1			1			1		
4. Claes Jansson (m)	1	1			1			1		
5. Yvonne Andersson (m)	1	1			1			1		
6. Mikael Appenborg (m)	1	1			1			1		
Rolf Persson (m)	-									
Magnus Andersson (m)	1	1			1			1		
Dan Gustafsson (m)	x									
7. Robert Mattsson (c)	1	1			1			1		
8. Svante Blidberg (c)	1	1			1					1
Henry Hermansson (c)	x									
Frank Holvik (c)	-									
9. Gun Alexandersson Malm (l)	1	1			1			1		
10. Martin Johansen (l)	1	1			1			1		
11. Peter Andersson (l)	-									
12. Christina Ericson (l)	1	1			1			1		
13. Gunnemar Olsson (l)	1	1			1			1		
Ewa-Lena Svensson (l)	1	1			1			1		
Mats Johansson (l)	-									
Benita Nilsson (l)	-									
14. Martina Gullbrandsson (kd)	-									
15. Björn Möller (kd)	1		1			1		1		
16. Sofia Freij (kd)	1		1			1		1		
17. Magne Hallberg (kd)	-									
18. Jörgen Myrberg (kd)	-									
Kerstin Möller (kd)	1		1			1		1		
Christoffer Lorentsson (kd)	-									
Marianne Möller (kd)	-									
19. Ludwig Andréasson (s)	1			1			1	1		
20. Anette Johannessen (s)	1			1			1	1		
21. Rikard Larsson (s)	1			1			1	1		
22. Emma Lennholm (s)	-									

Ledamöter	närv tåg närv ej tåg x ej närv —	§ 9 (omröstning 1)			§ 9 (omröstning 2)			§ 18		
		Ja	Nej	Avst	Ja	Nej	Avst	Ja	Nej	Avst
23. Peter Bäcklund (s)	1			1			1	1		
24. Marianne Berndtsson (s)	1			1			1	1		
25. Göran Hermansson (s)	-									
26. Rosalie Sanyang (s)	1			1			1	1		
27. Benny Halldin (s)	1			1			1	1		
28. Maud Hultberg (s)	1			1			1	1		
Benny Andersson (s)	-									
Mona-Lisa Dahlberg (s)	1			1			1	1		
Jan Berndtsson (s)	1			1			1	1		
Kerstin Gunneröd (s)	x									
Klaes Lundin Eide (s)	-									
29. Thomas Collberg (TP) fd (v)	1	1			1				1	
30. Jeanette Lagervall (TP) fd (v)	1	1			1				1	
Christer Wrangsten (v)	-									
Jan Josefsson (v)	-									
31. Tanja Siladji Dahne (mp)	1		1			1		1		
Jan Holmgren (mp)	-									
Carolin Bengtsson (mp)	-									
32. Thord Jansson (sd)	1	1			1			1		
33. Rikard Simensen (sd)	1	1			1			1		
34. Christer Olsson (sd)	1	1			1			1		
35. Bertil Ahlstrand (sd)	1	1			1			1		
36. Jenn Johansson (sd)	-									
Margareta Jansson (sd)	-									
Anders Westlund (sd)	-									
Bill Thulin (sd)	-									
37. Gert Kjellberg (tp)	1	1			1				1	
38. Cyril Esbjörnsson (tp)	1	1			1				1	
39. Magnus Gullbrandsson (tp)	1	1			1				1	
40. Andréas Hansson (tp)	1	1			1				1	
41. Christofer Nicklasson (tp)	1	1			1				1	
Veronicka Eriksson (tp)	-									
Peter Gustavsson (tp)	-									
Robert Berntsson (tp)	-									
Summa:	38	24	4	10	24	4	10	30	7	1

Från: [Kansli Stenungsund](#)
Till: [Maja Odelius](#)
Ärende: VB: Flaggnings
Datum: den 23 juli 2026 08:32:32

Från: Susanne Lindholm [REDACTED]
Skickat: den 21 juli 2026 20:28
Till: Stenungsunds kommun <kommun@stenungsund.se>
Ämne: Flaggnings

Varsam: Detta är ett meddelande från en extern avsändare. Öppna inte länkar eller bilagor om du är osäker på avsändaren eller innehållet.

Till kommunfullmäktige i Stenungsunds kommun

Angående kommunens flaggning med Prideflaggan

Jag vill framföra mina synpunkter på kommunens beslut att hissa Prideflaggan vid kommunens byggnader.

Jag har full respekt för att alla människor, oavsett sexuell läggning eller könsidentitet, har samma värde och ska behandlas lika. Alla invånare ska bemötas med respekt och omfattas av samma rättigheter enligt svensk lag.

Min invändning gäller inte dessa grundläggande principer, utan kommunens användning av särskilda symboler.

Jag anser att en kommun bör uppträda neutralt och representera samtliga invånare. Den svenska flaggan och kommunflaggan är symboler som förenar alla, oavsett bakgrund, livsåskådning eller politiska uppfattningar.

När kommunen väljer att hissa en särskild intresse- eller värderingssymbol kan det uppfattas som att kommunen tar ställning i en fråga där invånarna har olika uppfattningar. En offentlig myndighet bör därför vara återhållsam med sådan flaggning.

Jag anser också att principen om likabehandling talar för att kommunen inte bör lyfta fram enskilda grupper genom särskilda flaggor. Kommunens arbete för lika rättigheter och mot diskriminering bör i första hand visas genom hur verksamheten bedrivs och hur invånarna bemöts, inte genom symbolisk flaggning.

Mot denna bakgrund önskar jag att kommunen ser över sina flaggningsriktlinjer och överväger att begränsa flaggningen till Sveriges flagga, kommunflaggan och de officiella flaggdagar som gäller nationellt.

Tack för att ni tar del av mina synpunkter.

Med vänlig hälsning

Susanne lindholm

Skickat från [Outlook för iOS](#)

Maja Liisa Odelius
Kommunsekreterare

Till kommunstyrelsen

Redovisning av ordförandebeslut, kommunstyrelsen 2026-08-31

Med stöd av kommunallagens 6 kap. 39 § har kommunstyrelsen beslutat att kommunstyrelsens ordförande får fatta beslut i ärenden som är så brådskande att kommunstyrelsens avgörande inte kan avvaktas. Ordförandebeslut ska anmälas vid kommunstyrelsens nästa sammanträde.

Följande beslut redovisas till kommunstyrelsen:

- Ordförandebeslut daterat 2026-06-10 om tillfälligt förordnad kommundirektör under semesterperioden sommaren 2026, med stöd av punkt A 6.1 i kommunstyrelsens delegationsordning avseende tillfälligt förordnande av kommundirektör.
- Ordförandebeslut daterat 2026-08-11 om fullmakt att företräda Stenungsunds kommun i mål nr P 3433-25 vid Mark- och miljödomstolen i Vänersborg (överklagad detaljplan CW Borgs väg, Stenung 3:112 m.fl.). Fattat av kommunstyrelsens andre vice ordförande med stöd av punkt F.1.1 i kommunstyrelsens delegationsordning. Ordförande är jävig i ärendet och förste vice ordförande har förhinder.

Mia Marie Johansson
Föreningsutvecklare

Till kommunstyrelsen

Nominering till Länsstyrelsen Västra Götalands pris för ungas ideella engagemang

Förslag till beslut

Ärendet lämnas utan förslag till beslut.

Sammanfattning av ärendet

Länsstyrelsen ska årligen dela ut Västra Götalands pris för ungas ideella engagemang till unga personer eller ungdomsorganisationer i åldersgruppen 13–25 år som har gjort förtjänstfulla insatser genom ideellt engagemang. Årets tema är demokrati.

Alla länets kommuner har möjlighet att nominera en ungdom eller ungdomsorganisation. Beslutet om vem som nomineras av Stenungsunds kommun tas av kommunstyrelsen, utifrån sju inkomna förslag på nomineringar. Beslutet ska tas med hänsyn till Länsstyrelsens kriterier för priset. Kommunens nominering fylls i på blankett och skickas via e-post till Länsstyrelsen senast 31 augusti 2026.

En jury med representanter från Länsstyrelsen, kommunsektorn, civilsamhället och regionala ungdomsförbund sammanträder under hösten och fattar beslut utifrån inkomna nomineringar. Pristagarna presenteras under hösten och pristagarna uppmärksammas vid en prisceremoni.

Beskrivning av ärendet

Länsstyrelsens pris uppmärksammar unga som vågar ta initiativ, inspirerar andra och skapar möjligheter för fler att känna sig delaktiga. Det kan handla om socialt eller kreativt engagemang, arbete för inkludering eller insatser som stärker gemenskap och samhällsengagemang. Priset lyfter unga förebilder som visar att engagemang spelar roll – och att små initiativ kan leda till stora förändringar. Det kan vara ett helt nytt initiativ eller ett arbete som vuxit fram över tid – det viktiga är att det gör skillnad för andra.

Alla länets kommuner har möjlighet att nominera en ungdom eller ungdomsorganisation. Beslutet om vem som nomineras av Stenungsunds kommun tas av kommunstyrelsen, utifrån sju inkomna förslag på nomineringar. Beslutet ska tas med hänsyn till Länsstyrelsens kriterier för priset.

Länsstyrelsens jury bedömer särskilt:

- Hur insatsen stärker demokrati, delaktighet och gemenskap.

- Vilken skillnad insatsen gör för andra unga.
- Förmågan att engagera och inspirera fler.
- Om idéerna är nyskapande eller visar på uthålligt arbete över tid.

Länsstyrelsens pris kan till exempel gå till:

- En ung person eller ungdomsorganisation som startat mötesplatser eller aktiviteter som bryter ensamhet och skapar gemenskap – till exempel öppna träffar, fritidsinitiativ eller bokcirklar.
- Ett initiativ som får fler unga att engagera sig i demokratiska frågor, som att arrangera workshops, samtal eller kampanjer där ungas röster lyfts.
- Kreativa projekt – som film, musik, kultur, konst eller sociala medier – som sprider kunskap om demokrati, rättigheter och allas lika värde.
- Engagemang som gör att fler känner sig inkluderade, särskilt unga som annars riskerar att hamna utanför.
- Unga ledare som bygger gemenskap över tid och får fler att vilja delta, påverka och ta plats i samhället.
- Samarbeten med skola, föreningar eller andra aktörer som stärker ungas inflytande i vardagen.

Kultur och Fritid samt bidragsberättigade föreningar har fått möjlighet att lämna förslag på nominering under perioden 1 juni till 30 juni. Förslag på sju unga personer har sammanställts. Förslagen med motiveringar återfinns i bilaga daterad 2026-07-08.

Ekonomisk bedömning

Beslutet medför inga direkta ekonomiska konsekvenser.

Barnkonsekvensanalys

Beslutet främjar ungas engagemang. Samtliga nominerade är del av verksamheter som arbetar med barnkonventionen som grund, särskilt utifrån följande artiklar:

- § 15 Barn har rätt att delta i föreningar och fredliga sammankomster
- § 31 Barn har rätt till lek, vila och fritid.
- § 2 Alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. Ingen får diskrimineras.

Bedömning utifrån Agenda 2030

Ärendet berör mål 3 – God hälsa och välbefinnande.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-07-08

Bilaga Förslag på nomineringar till Länsstyrelsen Västra Götalands pris för ungas ideella engagemang 2026-07-08

Informationsbrev Länsstyrelsen Västra Götaland 2026-05-18

STENUNGSUNDS KOMMUN
Sektor utbildning

Elisabeth Andreasson
Sektorchef

Pia Solefors
Verksamhetschef

Beslut skickas till

Med ifylld nomineringsblankett till
ungas.ideella.engagemang.vastragotaland@lansstyrelsen.se
samt forening@stenungsund.se

Kommuner och föreningar
i Västra Götalands län

Information om Länsstyrelsen Västra Götalands pris för ungas ideella engagemang

Priset ska årligen delas ut till unga personer eller ungdomsorganisationer i åldersgruppen 13–25 år som har gjort förtjänstfulla insatser genom ideellt engagemang. Årets tema är demokrati. Priset uppmärksammar unga som vågar ta initiativ, inspirerar andra och skapar möjligheter för fler att känna sig delaktiga. Det kan handla om socialt eller kreativt engagemang, arbete för inkludering eller insatser som stärker gemenskap och samhällsengagemang. Priset lyfter unga förebilder som visar att engagemang spelar roll – och att små initiativ kan leda till stora förändringar.

Antalet unga personer eller ungdomsorganisationer som tilldelas utmärkelsen årligen avgör varje länsstyrelse. Utmärkelsen, i form av ett diplom, delas ut vid en årlig ceremoni och med utmärkelsen följer även ett pris. Länsstyrelsen Västra Götaland ska dela ut fem priser:

- Länsstyrelsen Västra Götalands pris för ungas ideella engagemang - *Boråsregionen*
- Länsstyrelsen Västra Götalands pris för ungas ideella engagemang - *Fyrbodal*
- Länsstyrelsen Västra Götalands pris för ungas ideella engagemang - *Göteborgsregionen*
- Länsstyrelsen Västra Götalands pris för ungas ideella engagemang - *Skaraborg*

Utifrån de inkomna nomineringarna utser juryn därutöver ett länsövergripande pris:

- Länsstyrelsen Västra Götalands pris för ungas ideella engagemang i *Västra Götaland*

Priset kan till exempel gå till:

- En ung person eller ungdomsorganisation som startat mötesplatser eller aktiviteter som bryter ensamhet och skapar gemenskap – till exempel öppna träffar, fritidsinitiativ eller bokcirklar.
- Ett initiativ som får fler unga att engagera sig i demokratiska frågor, som att arrangera workshops, samtal eller kampanjer där ungas röster lyfts.
- Kreativa projekt – som film, musik, kultur, konst eller sociala medier – som sprider kunskap om demokrati, rättigheter och allas lika värde.
- Engagemang som gör att fler känner sig inkluderade, särskilt unga som annars riskerar att hamna utanför.
- Unga ledare som bygger gemenskap över tid och får fler att vilja delta, påverka och ta plats i samhället.
- Samarbeten med skola, föreningar eller andra aktörer som stärker ungas inflytande i vardagen.

Det kan vara ett helt nytt initiativ eller ett arbete som vuxit fram över tid – det viktiga är att det gör skillnad för andra.

Juryn bedömer särskilt:

- Hur insatsen stärker demokrati, delaktighet och gemenskap
- Vilken skillnad insatsen gör för andra unga
- Förmågan att engagera och inspirera fler
- Om idéerna är nyskapande eller visar på uthålligt arbete över tid

Nomineringsförfarande

Alla länets kommuner och utvalda föreningar inom civilsamhället har möjlighet att nominera en ungdom eller ungdomsorganisation.

Nomineringsperioden är 18 maj–31 augusti 2026. Vid nominering används bifogat Word-formulär (se bilaga). Nomineringar skickas via e-post till:

ungas.ideella.engagemang.vastragotaland@lansstyrelsen.se

Jury

Länsstyrelsen utser en jury som sammanträder under hösten. Juryn ska bestå av representanter från Länsstyrelsen, kommunsektorn, civilsamhället och regionala ungdomsförbund.

Tillkännagivande av pristagare och prisceremoni

Pristagarna presenteras under hösten och prisutdelning kommer att äga rum vid en prisceremoni där prismottagarna uppmärksammas och får berätta om sitt engagemang.

Kommunikation om priset

Länsstyrelsen informerar om priset på vår webbsida och i sociala medier. Prismottagarna intervjuas i samband med prisceremonin och en nyhet publiceras.

Frågor

Vid frågor, kontakta:

Oskar Johansson

E-post: oskar.johansson@lansstyrelsen.se

Tel: 010-224 45 39

Kommuner och föreningar
i Västra Götalands län

Länsstyrelsen Västra Götalands pris för ungas ideella engagemang

Vi inrättar nu Länsstyrelsens pris för ungas ideella engagemang. Priset instiftas inom ramen för länsstyrelsernas nya regeringsuppdrag att uppmärksamma och sprida information om unga eller ungdomsorganisationer som gjort förtjänstfulla insatser genom ideellt engagemang.

Syftet med priset är att lyfta fram unga människors viktiga insatser i samhället och synliggöra det engagemang som varje dag bidrar till utveckling, gemenskap och framtidstro i våra kommuner. Avsikten är att priset ska delas ut årligen.

Som en viktig del i genomförandet sker nomineringarna i samverkan med länets kommuner. Vi vill därför be er att bidra genom att nominera unga personer eller ungdomsorganisationer i er kommun som ni anser förtjänar att uppmärksammas.

Det kan exempelvis handla om unga vars insatser:

- skapat positiva resultat över tid
- varit nyskapande eller inspirerande
- engagerat fler unga i ideellt arbete
- stärkt samverkan mellan unga, föreningsliv, skola eller samhälle

Nomineringarna bör avse unga personer eller ungdomsorganisationer som verkar i kommunen och som genom sitt ideella engagemang gjort särskilt värdefulla insatser.

Vi hoppas att ni vill medverka i detta viktiga arbete och hjälpa oss att lyfta fram de unga krafter som gör skillnad i vårt län.

Vid frågor är ni varmt välkomna att kontakta oss. I bifogade bilaga finns de övergripande utgångspunkterna för priset och tillvägagångssättet för 2026 beskrivet i mer detalj. Processen kommer att utvärderas löpande och kan komma att utvecklas kommande år.

Bästa hälsningar,

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Sten Tolgfors', is written over a light blue horizontal line.

Sten Tolgfors

Landshövding i Västra Götalands län

§ 88

Dnr: KS 2026/328

Svar på motion om avgiftsfri kulturskola som integreras på skoltid

Beslut

Välfärdsutskottets förslag till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

Kommunfullmäktige anser motionen besvarad.

Sammanfattning av ärendet

Jimmy Lövgren (MP) har väckt en motion i kommunfullmäktige, angående avgiftsfri kulturskola som integreras på skoltid.

Kommunfullmäktige beslutade 2026-04-09 (§ 165) att remittera motionen till kommunstyrelsen för beredning. Kommunstyrelsen beslutade den 2026-04-27 (§ 27) att ge förvaltningen i uppdrag att utreda/besvara motionen.

Förvaltningens svar på motionen innebär sammanfattningsvis en övergripande redogörelse avseende deltagande i, samt kostnader för, kulturskolan och vad som gäller för kulturskoleundervisning på skoltid. Redogörelse görs för ekonomiska konsekvenser av att göra kulturskolan helt avgiftsfri alternativt delvis avgiftsfri.

Förvaltningen föreslår att motionen ska anses besvarad. Önskar kommunfullmäktige en åtgärd avseende avgifterna i kulturskolan kan detta ske antingen i samband med behandlingen av motionen, alternativt i kommande budgetprocess och budgetbeslut.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-06-05

Kommunstyrelsen 2026-04-27 § 165

Kommunfullmäktige 2026-04-09 § 55

Motion inkommen 2026-03-23

Förslag till beslut på sammanträdet

Ordförande Jan Rudén (S) föreslår att välfärdsutskottet föreslår kommunstyrelsen och kommunfullmäktige besluta att anse motionen besvarad.

Beslutsgång

Ordförande frågar om välfärdsutskottet kan besluta i enlighet med ordförandes förslag och konstaterar att så sker.

Beslut skickas till

kansli@stenungsund.se

Maja Liisa Odelius
Kommunsekreterare

Till kommunfullmäktige

Svar på motion om avgiftsfri kulturskola som integreras på skoltid

Förslag till beslut

Välfärdsutskottets förslag till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

Kommunfullmäktige anser motionen besvarad.

Sammanfattning av ärendet

Jimmy Lövgren (MP) har väckt en motion i kommunfullmäktige, angående avgiftsfri kulturskola som integreras på skoltid.

Kommunfullmäktige beslutade 2026-04-09 (§ 165) att remittera motionen till kommunstyrelsen för beredning. Kommunstyrelsen beslutade den 2026-04-27 (§ 27) att ge förvaltningen i uppdrag att utreda/besvara motionen.

Förvaltningens svar på motionen innebär sammanfattningsvis en övergripande redogörelse avseende deltagande i, samt kostnader för, kulturskolan och vad som gäller för kulturskoleundervisning på skoltid. Redogörelse görs för ekonomiska konsekvenser av att göra kulturskolan helt avgiftsfri alternativt delvis avgiftsfri.

Förvaltningen föreslår att motionen ska anses besvarad. Önskar kommunfullmäktige en åtgärd avseende avgifterna i kulturskolan kan detta ske antingen i samband med behandlingen av motionen, alternativt i kommande budgetprocess och budgetbeslut.

Beskrivning av ärendet

Motionären Jimmy Lövgren (MP) uppger att kulturskolan är en viktig del av kommunens utbildnings- och kulturverksamhet. Den ger barn och unga möjlighet att utveckla sina kreativa förmågor inom exempelvis musik, dans, teater, bild och film. Genom kulturskolan kan utanförskap motverkas och barns självkänsla, skaparglädje samt sociala utveckling stärkas. Enligt Barnkonventionen ska alla barn ha likvärdig tillgång till kultur, därför bör kulturskolans verksamhet integreras närmare grundskolan och göras avgiftsfri. En avgiftsfri kulturskola som är på skoltid skulle bidra till ökad jämlikhet, inkludering och integration, samt ge fler barn och unga möjlighet att delta oavsett familjens ekonomiska situation.

Jimmy Lövgren (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar att ge berörd nämnd i uppdrag att utreda:

- förutsättningarna för att införa en avgiftsfri kulturskola i kommunen och
- hur kulturskolans verksamhet i större utsträckning kan integreras i grundskolans verksamhet, genom undervisning på skoltid alternativt genom pilotprojekt vid ett antal skolor.

Utredningen ska redovisa ekonomiska konsekvenser samt möjliga finansieringslösningar.

Förvaltningens utredning

Bakgrund – deltagande i och kostnad för kulturskolan

De kommunala kulturskolorna utgör frivillig verksamhet, inom ramen för den kommunala kompetensen. Kulturskola är således inte en obligatorisk uppgift, till skillnad från exempelvis grundskola, för kommunerna att ombesörja. Dock finns kulturskola i kommunal regi i nästan samtliga av Sveriges kommuner. Nationellt sett har kommunernas nettokostnader för kulturskolan ökat med 13 procent (med inflation borträknad) sedan år 2014. SKR (Sveriges Kommuner och Regioner) menar att kostnadsökningen visar att kommunerna i ökad utsträckning satsar på kulturskoleverksamheten, då kulturskolorna bedöms ha en viktig roll i att ge barn och unga tillgång till kultur samt möjlighet till kulturutövande.

Den statliga myndigheten Kulturrådet tillhandahåller statistik bland annat gällande landets kulturskolor. Enligt Kulturrådets statistik för år 2024 var 6,7 % av barnen 9-16 år i Stenungsunds kommun deltagare i kulturskolan, vilket kan jämföras med deltagarsnittet i riket på 10,9 %. I Tjörns kommun uppgick deltagandet till 20,9 % år 2024 och i Orust kommun var deltagandet 20,8% för år 2023 (uppgift saknas för 2024).

87 % av de deltagande barnen i Stenungsunds kulturskola beräknas komma från hem med högutbildade vårdnadshavare (Kulturrådet definierar detta som minst en vårdnadshavare med eftergymnasial utbildning), vilket kan jämföras med 67 % för Stenungsunds samtliga barn i åldern 6-19 år. Snittet för riket är 84 % för barn i kulturskola respektive 65 % för samtliga barn, i Tjörns kommun 77 % respektive 65 %. Mätvärde saknas för Orust kommun.

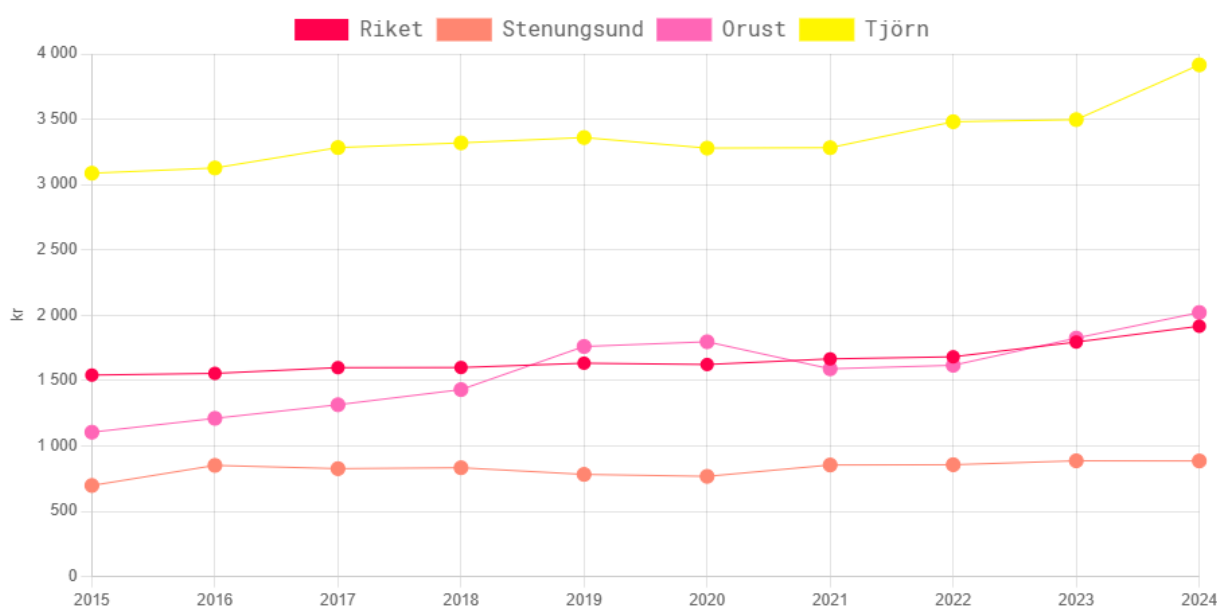
Gällande andelen barn och unga med utländsk bakgrund (definierat som barn i åldern 6-19 år födda utomlands eller födda i Sverige med båda föräldrarna födda utomlands) uppgår dessa i Stenungsunds kommun till 12 % inom kulturskolan och 14 % inom hela gruppen barn. I riket är snittet 21 % i kulturskolan och 27 % för samtliga barn. I Tjörns kommun är motsvarande mätvärden 9 % för kulturskolan respektive 12 % för samtliga barn. Mätvärde saknas för Orust kommun.

Stenungsunds kommun har jämförelsevis låg nettokostnad (faktiska kostnad med avdrag för elevavgifter) för kulturskolan, räknat per barn i åldern 6-19 år. Detta så väl i jämförelse med

riket som med övriga STO-kommuner. Nettokostnaden för kulturskolan i Stenungsunds kommun har legat på en relativt jämn och låg nivå sedan år 2015.

Nettokostnad kr/invånare 6-19 kulturskola år 2024	
Riket	1 916 kr
Tjörns kommun	3 916 kr
Orust kommun	2 021 kr
Stenungsunds kommun	885 kr

Utveckling av nettokostnad per barn 6-19 år för kulturskolan - Riket, Stenungsund, Orust och Tjörn

För att sammanfatta statistiken som redogjorts för ovan, kan man säga att i viss utsträckning är barn med utländsk bakgrund något lägre representerade som deltagare i kulturskolan i relation till representationen i befolkningen som helhet. I högre utsträckning kan det samma sägas om barn till föräldrar som saknar högre utbildning. I relation till riket och övriga STO-kommuner skiljer Stenungsunds kommun inte ut sig, utan följer liknande etniska och socioekonomiska mönster. Stenungsunds kommun har dock ett lägre deltagande i, och lägre nettokostnad för, kulturskolan än snittet för riket och STO-kommunerna.

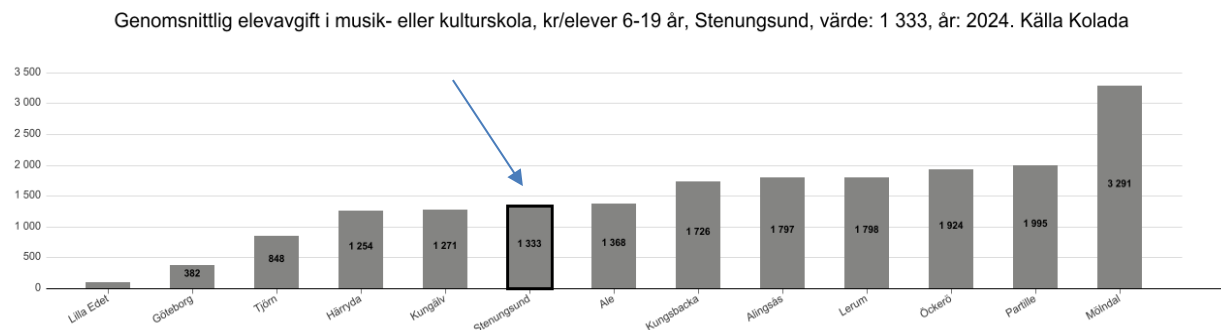
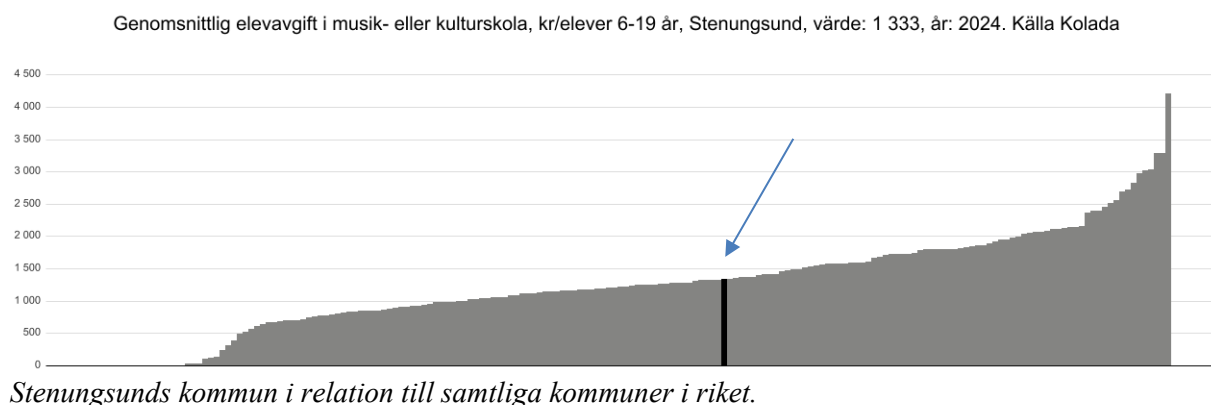
Avgift för kulturskola

Kulturskolan i Stenungsund erbjuder kurser inom bild och teater, blåsinstrument, gitarrinstrument, sång, piano samt trummor. Grundkurser i årskurs 2 kostar 400 kr per termin. Ämneskurser 800 kr per termin. Det finns möjlighet att prova två undervisningstillfällen kostnadsfritt.

Utöver terminsavgiften behöver barnet, för de flesta kurser, ha ett eget instrument alternativt hyra ett från kulturskolan.

Enligt statistik ur databasen Kolada betalade kulturskolans elever i Stenungsund genomsnittligen 1 333 kr i avgift år 2024. Jämfört med samtliga kommuner i riket stack Stenungsunds kommun inte ut varken för att ha en hög, eller för den delen låg, avgift. Det samma kan sägas gälla i relation till andra kommuner i Göteborgsregionen.

Enligt Kulturrådet var den genomsnittliga årliga deltagaravgiften för kulturskola år 2024 1 366 kr. Den genomsnittliga deltagaravgiften för kulturskola i Sverige har minskat successivt sedan år 2015, vilket Kulturrådet menar kan bero på att allt fler kommuner valt att införa helt eller delvis avgiftsfri kulturskola, alternativt sänkt sina avgifter. År 2024 uppgav 13 % av landets kommuner sig ha avgiftsfri kulturskola hela året, 2 % avgiftsfri del av året och 85 % hade inte avgiftsfri kulturskola.

Fritidskortet

Hösten 2025 infördes utifrån riksdagsbeslut Fritidskortet nationellt. Syftet med Fritidskortet är att främja barns och ungas deltagande i idrott, kultur, friluftsliv och föreningsliv. I Stenungsunds kommun kan fritidskortet användas för att betala avgifter i kulturskolan.

Varje barn i åldern 7-16 år får 550 kr per år i bidrag. Om barnets hushåll erhållit bostadsbidrag året innan, kan varje barn i hushållet få upp till 2 500 kr per år.

Fritidskortets grundbidrag om 550 kr täcker inte en avgift per helår för kulturskolan i Stenungsund. Har barnet det högre beloppet om max 2 500 kr per år, skulle det kunna täcka hela avgiften årligen.

Integrering av kulturskolans verksamhet i grundskolan – undervisning på skoltid

Grundskolan och kulturskolan har olika roller och uppdrag avseende barns kulturutövande. Grundskolans arbete med estetik, kultur och skapande styrs av skollagen (2010:800), läroplaner och kursplaner medan kulturskolans uppdrag fastställs av kommunfullmäktige och ansvarig nämnd i varje kommun. Skolan och kulturskolan kan samverka på olika sätt, som är till gagn för barnen och respektive verksamhet, exempelvis genom att kulturskolan använder skolans lokaler för olika aktiviteter och frivillig undervisning. Detta kan underlätta för elever att få ta del av kulturskoleundervisning i nära anknytning till skoldagen. Kulturaktiviteter kan även genomföras i helklass eller i årskurser och utgöra en del av undervisningen, men då behöver detta arrangeras utifrån de regelverk och planer som styr skolans verksamhet. Förutsättningar för samverkan mellan kulturskola och grundskola varierar dels mellan olika kommuner, dels mellan olika skolor inom en kommun. Skollagens 2 kap. 9 § anger att rektor på varje skolenhet leder och samordnar det pedagogiska arbetet. Således är det ytterst en fråga för rektor på varje skolenhet att avgöra möjliga former för samverkan med kulturskolan.

Angående individuell undervisning i kulturskola på skoltid, behöver man förhålla sig till skollagens 7 kap. 17 § 1 st gällande skolplikten:

*”En elev i grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan eller sameskolan ska delta i den verksamhet som anordnas för att ge **den avsedda utbildningen**, om eleven inte har giltigt skäl att utebli.”*

Om en elev ska delta i annan aktivitet under skoltid (till skoltid räknas såväl lektioner, raster som håltimmar), behöver ansökan om ledighet göras. Gällande ledighet framgår det av skollagens 7 kap 18 § 1 st att:

”En elev i en skolform som avses i 17 § får beviljas kortare ledighet för enskilda angelägenheter. Om det finns synnerliga skäl får längre ledighet beviljas.”

Vid ansökan om ledighet gör rektor en samlad individuell bedömning i varje enskilt fall, utifrån bland annat elevens studiesituation och totala frånvaro. Av förarbeten till skollagen, exempelvis prop. 2009/10:165, framgår det att viss restriktivitet ska tillämpas gällande beviljande av ledigheter. De situationer där ledighet skulle kunna bli aktuellt är exempelvis vissa resor, familjehögtider eller religiösa högtider. Deltagande i kulturskoleundervisning bedöms inte utgöra en sådan enskild angelägenhet som föranleder ledighet.

Förvaltningens bedömning

Andelen barn i åldern 6-19 år som utgör deltagare i kulturskolan är något lägre än genomsnittet för riket och mindre än hälften i relation till övriga STO-kommuner. Etniska och socioekonomiska mönster i deltagande speglar läget i riket i övrigt. Deltagaravgiften för kulturskolan sticker varken ut som hög eller låg, i relation till riket eller övriga GR-kommuner. Det numera införda fritidskortet kan möjliggöra för fler barn att delta i kulturskolans aktiviteter, men grundbidraget (summan barnet får om hushållet ej erhåller bostadsbidrag) täcker inte hela avgiften per år för kulturskola.

I jämförelse med riket har Stenungsunds kommun en låg nettokostnad för kulturskolan, som legat på ungefär samma nivå sedan år 2016. Det kan ses som positivt att verksamheten bedrivs kostnadseffektivt och att en mindre andel medel tas i anspråk, i och med att prioriteringar utifrån begränsade budgetmedel alltid måste ske. Dock kan det också ses som att satsningar gällande kulturskolan i Stenungsund har bortprioriterats en längre tid och inte följer utvecklingen/ambitionen i riket i stort. Förvaltningen kan inte uttala sig om vilket perspektiv som ska göras gällande i frågan.

Förvaltningen bedömer att om kulturskolan ska göras avgiftsfri i Stenungsunds kommun, behöver ytterligare medel tillföras verksamheten. En sådan åtgärd kan inte lösas inom befintlig ram.

Ett alternativ är att kulturskolans **grundkurser** blir avgiftsfria samt att lån av instrument och pedagogiskt material för grundkurserna tillhandahålls utan avgift. Grundkurserna finns i större utsträckning ute på skolorna än ämneskurserna. De fungerar som en introduktion för barnet att under ett år få testa om hen uppskattar att spela instrument. Dessa kurser når en bredare krets av barn än ämneskurserna. Kulturskolan har just nu grundkurser på fem grundskolor: Ekenäs, Hallerna, Jörlanda, Stora Höga och Kristinedal. Detta alternativ kan, med mindre medel i anspråk, innebära en möjlighet och skillnad för de barn där en avgift i kulturskolan, oavsett nivån på summan, utgör ett hinder för deltagande. Väljs detta alternativ bedömer förvaltningen att ett införande kan ske under hösten 2027, så att informationen kan kommuniceras i god tid inför anmälningssperioden.

Avseende vad motionären efterfrågar gällande undervisning i kulturskola på skoltid, alternativt genom pilotprojekt vid ett antal skolor, bedömer förvaltningen att detta inte är förenligt med skollagen.

Förvaltningen bedömer vidare att det inte föreligger behov av att utreda frågan ytterligare, så som motionären föreslår. Förvaltningen ser positivt på att möjliggöra för fler barn att delta i kulturskolans undervisning och aktiviteter, men tar i övrigt inte ställning i frågan och föreslår därför att motionen ska anses besvarad. Önskar kommunfullmäktige en åtgärd avseende avgifterna i kulturskolan kan detta ske antingen i samband med behandlingen av motionen, alternativt i kommande budgetprocess och budgetbeslut.

Ekonomisk bedömning

Att göra kulturskolan helt avgiftsfri beräknas innebära ett intäktsbortfall om 600 tkr och bedöms inte kunna hanteras inom givna ekonomiska ramar, utan att få negativa effekter avseende minskad tillgång till pedagogisk personal samt minskat antal platser i kulturskolan. Alternativet att göra kulturskolans grundkurser avgiftsfria, inkluderat avgiftsfritt utlånande av instrument och pedagogiskt material för dessa kurser, beräknas innebära ett intäktsbortfall om 50 tkr årligen. En sådan åtgärd kan genomföras inom ram för år 2027 och därefter är det önskvärt om motsvarande medel tillförs verksamheten i kommande budgetprocesser.

Barnkonsekvensanalys

Att möjliggöra för barn att delta i kulturskolans aktiviteter och undervisning har en positiv inverkan på målgruppen. En helt, eller delvis, avgiftsfri kulturskola är ett av flera möjliga sätt att bidra till efterlevnad av barnkonventionens artikel 31 om att respektera och främja barns rätt att till fullo delta i det kulturella och konstnärliga livet. Utan att förminska kulturskolans betydelse och värde, ska det dock noteras att kulturskola inte utgör en obligatorisk uppgift för kommunerna. En kommun som saknar kulturskola, eller har en avgiftsbelagd kulturskola, bryter inte mot barnkonventionen eller annan reglering.

Avseende kulturskola under skoltid bör även barnkonventionens artikel 28 beaktas, gällande barns rätt till utbildning och att grundskolan ska vara obligatorisk, kostnadsfri och tillgänglig för alla.

Bedömning utifrån Agenda 2030

Ärendet berör mål nr 4 God utbildning samt mål nr 10 Minskad ojämlikhet.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-06-05

Kommunstyrelsen 2026-04-27 § 165

Kommunfullmäktige 2026-04-09 § 55

Motion inkommen 2026-03-23

STENUNGSUNDS KOMMUN

Sektor stödfunktioner

Elisabeth Andreasson
Sektorchef utbildning

Pia Solefors
Verksamhetschef Kultur och fritid

Marie Wrethander
Verksamhetschef Grundskola

Beslut skickas till

kansli@stenungsund.se

§ 165

Dnr: KS 2026/328

Motion om avgiftsfri kulturskola, Jimmy Lövgren (MP)

Beslut

Kommunstyrelsen ger förvaltningen i uppdrag att utreda motionen.

Sammanfattning av ärendet

Ledamot i kommunfullmäktige Jimmy Lövgren (MP) har inkommit med en motion om avgiftsfri kulturskola som integreras på skoltid. Motionen ger en bakgrundsbild av behovet och innehåller följande förslag, om hur frågan om avgiftsfri kulturskola som integreras på skoltid bör hanteras enligt motionären:

1. ge berörd nämnd i uppdrag att utreda förutsättningarna för att införa en avgiftsfri kulturskola i kommunen.
2. utreda hur kulturskolans verksamhet i större utsträckning kan integreras i grundskolans verksamhet, genom undervisning på skoltid alternativt genom pilotprojekt vid ett antal skolor.
3. utredningen ska redovisa ekonomiska konsekvenser samt möjliga finansieringslösningar.

Kommunfullmäktige beslutade 2026-04-09 (§ 55) att remittera motionen till kommunstyrelsen för beredning.

Beslutsunderlag

Kommunfullmäktige 2026-04-09 § 55

Motion inkommen 2026-03-23

Förslag till beslut på sammanträdet

Ida Melin (S) föreslår att kommunstyrelsen ger förvaltningen i uppdrag att utreda motionen.

Annika Åberg-Darell (V) och Tomas Palm (SD) tillstyrker Ida Melins (S) förslag.

Alexandra Ward-Hefte (M) föreslår att kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta att avslå motionen.

Lisbeth Svensson (L), Henrik Hansson (KD) och Linda-Maria Hermansson (C) tillstyrker Alexandra Ward-Heftes (M) förslag.

Beslutsgång

Ordförande ställer förslagen mot varandra och konstaterar att kommunstyrelsen beslutat i enlighet med Ida Melins (S) förslag.

Omröstning begärs

Kommunstyrelsen godkänner följande beslutsgång:

Ja-röst för Ida Melins (S) förslag.

Nej-röst för Alexandra Ward-Heftes (M) förslag.

Omröstningsresultat

Med 8 ja-röster för Ida Melins (S) förslag och 7 nej-röster för Alexandra Ward-Heftes (M) förslag har kommunstyrelsen beslutat i enlighet med Ida Melins (S) förslag.

Följande röstade ja: Olof Lundberg (S), Annika Åberg-Darell (V), Ida Melin (S), Jan Rudén (S), Johnny Alexandersson (S), Christina Svensson (SD), Kia Häggqvist (SD) och Tomas Palm (SD).

Följande röstade nej: Maria Renfors (M), Wouter Fortgens (M), Egil Midtbö (M), Alexandra Ward-Hefte (M), Linda-Maria Hermansson (C), Henrik Hansson (KD) och Lisbeth Svensson (L).

Beslut skickas till

kansli@stenungsund.se

§ 55

Dnr: KS 2026/328

Väckt ärende: Motion om avgiftsfri kulturskola, Jimmy Lövgren (MP)

Beslut

Kommunfullmäktige remitterar motionen till kommunstyrelsen för beredning.

Sammanfattning av ärendet

Ledamot i kommunfullmäktige Jimmy Lövgren (MP) har inkommit med en motion om avgiftsfri kulturskola som integreras på skoltid. Motionen ger en bakgrundsbild av behovet och innehåller följande förslag, om hur frågan om avgiftsfri kulturskola som integreras på skoltid bör hanteras enligt motionären:

1. ge berörd nämnd i uppdrag att utreda förutsättningarna för att införa en avgiftsfri kulturskola i kommunen.
2. utreda hur kulturskolans verksamhet i större utsträckning kan integreras i grundskolans verksamhet, genom undervisning på skoltid alternativt genom pilotprojekt vid ett antal skolor.
3. utredningen ska redovisa ekonomiska konsekvenser samt möjliga finansieringslösningar.

Kommunfullmäktiges beslut innebär att motionen lämnas över till kommunstyrelsen för beredning av motionens förslag. Motionen ska besvaras av kommunfullmäktige inom ett år från att den väckts.

Beslutsunderlag

Motion inkommen 2026-03-23

Beslutsgång

Ordförande frågar om kommunfullmäktige kan remittera motionen till kommunstyrelsen för beredning, och finner att så sker.

Beslut skickas till

kansli@stenungsund.se

Motion till Kommunfullmäktige i Stenungsund om en avgiftsfri kulturskola som integreras på skoltid.

Bakgrund

Kulturskolan är en viktig del av kommunens utbildnings- och kulturverksamhet. Den ger barn och unga möjlighet att utveckla sina kreativa förmågor inom exempelvis musik, dans, teater, bild och film. Genom kulturskolankan kan utanförskap motverkas och i stället stärka barns självkänsla, skaparglädje och sociala utveckling.

Enligt Barnkonventionen ska alla barn ha likvärdig tillgång till kultur därför bör kulturskolans verksamhet integreras närmare grundskolan och göras avgiftsfri. Genom att erbjuda kulturskola på skoltid minskar ekonomiska och praktiska hinder för deltagande, särskilt för barn i socioekonomiskt utsatta områden och i glesbygd.

Enligt Rädda Barnens Barnfattighetsrapport 2025 har barnfattigdomen i Stenungsund ökat till 6,2 % jämfört med 4% 2021.

En avgiftsfri kulturskola som är på skoltid skulle bidra till ökad jämlikhet, inkludering och integration, samt ge fler barn och unga möjlighet att delta oavsett familjens ekonomiska situation.

Motiv

- Barnkonventionens princip om likvärdig tillgång till kultur och fritid bör genomsyra kommunens verksamhet.
- Fler än hälften av Sveriges kommuner erbjuder någon form av kulturskoleverksamhet på skoltid. Flera kommuner har också valt att sänka eller ta bort avgifterna för att bredda deltagandet.
- Forskning visar att estetiska ämnen stärker studieresultat, psykisk hälsa och social sammanhållning.
- En avgiftsfri kulturskola på skoltid skulle bidra till ökad rättvisa och jämställdhet.

Förslag till beslut

Mot bakgrund av ovanstående föreslås kommunfullmäktige besluta:

1. att ge berörd nämnd i uppdrag att utreda förutsättningarna för att införa en avgiftsfri kulturskola i kommunen.

2. att utreda hur kulturskolans verksamhet i större utsträckning kan integreras i grundskolans verksamhet, genom undervisning på skoltid alternativt genom pilotprojekt vid ett antal skolor,.
3. att utredningen ska redovisa ekonomiska konsekvenser samt möjliga finansieringslösningar.

§ 89

Dnr: KS 2026/65

Samverkansavtal om yrkesutbildningar för vuxna i Göteborgsregionen för avtalsperiod 2027-2030

Beslut

Välfärdsutskottets förslag till kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsen fastställer samverkansavtal om yrkesutbildningar för vuxna i Göteborgsregionen 2027-01-01 - 2030-12-31.

Sammanfattning av ärendet

Samverkan kring yrkesutbildning för vuxna i Göteborgsregionen regleras via ett samverkansavtal, vilket möjliggör för regioninvånarna att oavsett hemkommun studera yrkesutbildning för vuxna oberoende av vilken utbildningsanordnare i medlemskommunerna i Göteborgsregionens kommunalförbund som utbildningen genomförs hos. Utbildningarna ska stödja regionens arbetsliv, inom såväl privat som offentlig sektor, samt bidra till uthållig tillväxt i regionen.

Nuvarande samverkansavtal löper ut 2026-12-31. Med anledning av detta har ett förslag till nytt samverkansavtal utarbetats, vilket också har anpassats till den nya lagstiftningen gällande planering och dimensionering av gymnasial utbildning inom komvux.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-06-22

Samverkansavtal om yrkesutbildningar för vuxna i Göteborgsregionen

Förbundsstyrelsen 2026-05-29 § 61

Kommunstyrelsen 2026-02-23 § 57

Yttrande 2026-02-11

Beslut skickas till

diarium@goteborgsregionen.se

Marie Wiberg Sernevall
Utvecklingsledare

Till kommunstyrelsen

Samverkansavtal om yrkesutbildningar för vuxna i Göteborgsregionen för avtalsperiod 2027-2030

Förslag till beslut

Välfärdsutskottets förslag till kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsen fastställer samverkansavtal om yrkesutbildningar för vuxna i Göteborgsregionen 2027-01-01 - 2030-12-31.

Sammanfattning av ärendet

Samverkan kring yrkesutbildning för vuxna i Göteborgsregionen regleras via ett samverkansavtal, vilket möjliggör för regioninvånarna att oavsett hemkommun studera yrkesutbildning för vuxna oberoende av vilken utbildningsanordnare i medlemskommunerna i Göteborgsregionens kommunalförbund som utbildningen genomförs hos. Utbildningarna ska stödja regionens arbetsliv, inom såväl privat som offentlig sektor, samt bidra till uthållig tillväxt i regionen.

Nuvarande samverkansavtal löper ut 2026-12-31. Med anledning av detta har ett förslag till nytt samverkansavtal utarbetats, vilket också har anpassats till den nya lagstiftningen gällande planering och dimensionering av gymnasial utbildning inom komvux.

Beskrivning av ärendet

Samverkansavtalen löper under fyra år och inför varje ny avtalsperiod genomförs ett gemensamt arbete med att förnya samverkansavtalen. Detta arbete samordnas av GR i nära samverkan med medlemskommunerna. I arbetet involveras tjänstepersoner i berörda kommunnätverk som ges möjlighet att lämna inspel och synpunkter på samverkansavtalens innehåll.

Samverkansavtalet för yrkesutbildningar för vuxna har varit ute på remiss i medlemskommunerna under perioden 2026-01-16 – 2026-03-25. Samtliga kommuner har inkommit med remissvar och tillstyrker förslaget.

Medlemskommunerna inom GR rekommenderas nu av GRs förbundsstyrelse att fastställa samverkansavtalet om yrkesutbildningar för vuxna i Göteborgsregionen 2027-01-01- 2030-12-31. Undertecknat avtal ska efter godkännande av respektive kommun vara GR tillhanda senast 30 september 2026.

Ekonomisk bedömning

Prissättning och ersättningsnivåer regleras inom ramen för de prislistor för interkommunal ersättning (IKE) som årligen beslutas.

Barnkonsekvensanalys

Ärendet bedöms inte medföra några direkta konsekvenser för barn. Samverkansavtalet avser yrkesutbildningar för vuxna, men kan indirekt få positiva effekter för barn och unga genom att stärka vuxnas möjligheter till utbildning, etablering på arbetsmarknaden och egen försörjning samt bidra till en långsiktigt hållbar kompetensförsörjning inom välfärd och näringsliv.

Juridisk bedömning

Avtalet utgör ett primärt samverkansavtal och är förenligt med skollagen och förordningen om vuxenutbildning, vilka reglerar huvudmäns ansvar för planering, dimensionering och utbud av kommunal vuxenutbildning.

Bedömning utifrån Agenda 2030

Ärendet berör mål 4 om god utbildning för alla.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-06-22

Samverkansavtal om yrkesutbildningar för vuxna i Göteborgsregionen

Förbundsstyrelsen 2026-05-29 § 61

Kommunstyrelsen 2026-02-23 § 57

Yttrande 2026-02-11

STENUNGSUNDS KOMMUN

Sektor utbildning

Elisabeth Andreasson
Sektorchef

Sandra Tedenby
Verksamhetschef

Beslut skickas till

diarium@goteborgsregionen.se

Samverkansavtal om yrkesutbildningar för vuxna i Göteborgsregionen 2027-01-01- 2030-12-31

1. Avtalsparter

Avtalets parter för detta samverkansavtal är Göteborgsregionens kommunalförbund (GR) och följande medlemskommuner: Ale, Alingsås, Göteborg, Härryda, Kungsbacka, Kungälv, Lerum, Lilla Edet, Mölndal, Partille, Stenungsund, Tjörn och Öckerö.

2. Avtalets syfte och intentioner

Skollagen och förordningen om vuxenutbildningen reglerar hur huvudmän ska planera, dimensionera och erbjuda utbildning inom komvux. Syftet med bestämmelserna är att öka det tillgängliga utbudet av utbildning, underlätta ungdomars och vuxnas etablering på arbetsmarknaden, samt förbättra kompetensförsörjningen till välfärd och näringsliv.

Föreliggande avtal avser att utveckla satsningen på tillväxtskapande yrkesutbildningar för vuxna (benämnda avtalsutbildningar) i medlemskommunerna, vars område i fortsättningen benämns som Göteborgsregionen. Avtalet syftar till att tillvarata den samlade kapaciteten av utbildningsresurser och elever i Göteborgsregionen för att optimera de kommunala resurserna för vuxenutbildning både utifrån ett ekonomiskt och kvalitetsmässigt hänseende. Vidare avser avtalet att skapa förutsättningar för en bättre kompetensförsörjning för både privat och offentlig sektor för att på så sätt bidra till en långsiktig och uthållig tillväxt i Göteborgsregionen. Avsikten är att tillhandahålla ett utbildningsutbud av yrkesutbildningar som matchar hela arbetsmarknadens behov inom Göteborgsregionen. En geografisk spridning av utbildningarnas belägenhet är vidare avgörande för att uppnå ett brett utbildningsutbud inom hela Göteborgsregionen.

Genom att utveckla samverkan och samordning av yrkesutbildningar för vuxna förväntas avtalet bidra till att förbättra invånarnas möjligheter att utbilda sig inom yrkesområden som är efterfrågade på arbetsmarknaden. Även mindre, smalare utbildningar ska kunna erbjudas där det finns ett behov inom regionen, inte enbart inom en kommun.

Avtalet ger också förbättrade möjligheter att tillhandahålla utbildningar som en enskild kommun har svårt att bedriva utan samverkan.

Avtalet ger rätt för invånare i Göteborgsregionen att studera de yrkesutbildningar som avtalet avser oavsett i vilken kommuninvånaren är folkbokförd. Regionalt frisök tillämpas på yrkesutbildningar och yrkesämnen som erbjuds inom ramen för samverkansavtalet.

Detta är ett primärt samverkansavtal i enlighet med Skollagen, 2 kap. 2 a och 2 b §§ samt 20 kap. 16, 16 a och 16 b §§.

3. Avtalstid

Avtalet avser verksamheten från och med 2027-01-01 och gäller till och med 2030-12-31, med möjlighet att revidera och komplettera avtalet årligen.

Om part beslutar att frånträda avtalet ska parten som hemkommun fullfölja betalningsansvaret för elever som påbörjat utbildning inom det gemensamma utbildningsutbudet så att dessa elever ges möjlighet att fullfölja utbildningen. Uppsägning av part görs med en framförhållning på minst 12 månader och avtalet upphör därefter vid årsskifte, den 1 januari.

Genom detta avtal upphör det tidigare avtalet "Samverkansavtal kring vuxnas lärande i Göteborgsregionen" fr o m 2024-01-01 till 2026-12-31 att gälla för samverkan kring yrkesutbildningar inom kommunal vuxenutbildning inom Göteborgsregionen.

4. Avtalets omfattning

4.1 Regionalt anordnade avtalsutbildningar

Avtalsutbildningarna omfattar yrkesämnena och sammanhållna yrkesutbildningar på gymnasial nivå, som erbjuds inom samverkansområdet i enlighet med gällande lagstiftning. Avtalsutbildningarna omfattar gymnasial vuxenutbildning för vilken statsbidrag lämnas enligt gällande förordning om statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning.

Överenskommelse om vilka utbildningar som ska erbjudas med regionalt frisök, sker efter att anordnande kommun har meddelat GR detta. Överenskommelse om regiongemensamt utbildningsutbud sker sedan enligt de principer för planering och dimensionering som Utbildningschefsnätverket inom GR årligen enas kring och som respektive kommun beslutar om i enlighet med punkten 6. Finansiering av dessa utbildningar sker enligt punkt 7.1.2.

Innehållet i och formen för samverkan i detta avtal kan komma att ändras med anledning av förändringar styrdokument.

4.2 Möjlighet att ingå annat avtal

Kommun i Göteborgsregionen äger möjlighet att sluta sekundära samverkansavtal med andra kommuner eller regioner. Avtalet ger dock inte möjlighet att sluta annat samverkansavtal med kommun utanför Göteborgsregionen om utbildningar, som ingår i detta avtal. Vidare ger inte avtalet möjlighet att skapa sekundära överlappande samverkansavtal mellan kommuner inom Göteborgsregionen, gällande utbildningar som ingår i detta avtal.

5. Förutsättningar

5.1 Generella förutsättningar

För att uppnå syftet och intentionerna med avtalet finns ett antal faktorer som är av särskild betydelse. Avtalet förutsätter

- kommunal delaktighet i arbetet med att ta fram yrkesutbildningarna, t ex inom ramen för utbudsplaneringsgruppens arbete samt nätverk för omvärldsbevakning,
- kommunal delaktighet i kontinuerlig omvärldsbevakning av kompetensförsörjningsbehovet tillsammans med arbetsmarknadens parter, Arbetsförmedlingen, regionalt utvecklingsansvariga, Göteborgsregionens kompetensråd m.fl. aktörer för att ge en vederhäftig helhetsbild av behovet av kompetens på arbetsmarknaden,
- kommunal delaktighet i arbetet med kontinuerlig omvärldsbevakning av hur förändringar i styrdokument påverkar den statliga finansieringen och därmed syftet och intentionerna med föreliggande avtal,
- formaliserad samverkan genom Göteborgsregionens branschspecifika kompetensråd med olika branscher inom relevanta yrkesområden tillsammans med kommunerna, t ex genom delaktighet av utbildningsanordnare i branschråden,
- kommunal delaktighet och samsyn kring en gemensam tidsplan inför antagning till de regiongemensamma utbildningarna,
- en helhetssyn på Göteborgsregionen som en funktionell utbildnings- och arbetsmarknadsregion.

5.2 Utförare – Utbildningsanordnare (uba)

För att säkra möjligheterna till ett brett utbud av utbildningar kan avtalsutbildningarna utgöras av:

- enskild kommuns egen anordnad utbildning,
- enskild kommuns upphandlad/anskaffad utbildning

5.3 Utbildning inom hela Göteborgsregionen

Avtalet ger möjlighet för såväl kommunala som upphandlade fristående anordnare att bedriva verksamhet inom hela Göteborgsregionen oavsett vem som är huvudman för utbildningen. Som huvudregel gäller att anordnarkommun blir huvudmannakommun. Undantag kan dock ske efter överenskommelse kommunerna emellan.

5.4 Gemensam marknadsföring

Avtalsutbildningarna ska marknadsföras regionalt under kommunernas gemensamma varumärke GRvux och informeras om på lämpligt sätt, för att göra regionens invånare medvetna om avtalsutbildningarna. Som komplement till marknadsföringen ska kommunernas information och vägledning omfatta samtliga avtalsutbildningar. Eventuella väglednings- och marknadsföringsinsatser kan också förutsätta kommunal medverkan och samarbete.

5.5 Statsbidrag

Statsbidrag inom regional yrkesinriktad vuxenutbildning söks gemensamt för avtalsparterna och samordnas av GR.

Övriga relevanta statsbidrag som inte avses ingå i avtalsutbildningarna kan sökas gemensamt av medlemskommunerna, om parterna enas om detta.

5.6 Kartläggning av utbildningsutbud

För att få en övergripande lägesbild över utbildningsutbudet i Göteborgsregionen ska en årlig kartläggning genomföras av vilka vuxenutbildningar som har genomförts i Göteborgsregionen.

Kartläggningen avser alla sammanhållna yrkesutbildningar för vuxna, och sammanställs tillsammans med utbudet inom gymnasieskolan i en årlig utbudsrapport.

5.7 Urval av avtalsutbildningar

Urvalet av utbildningar ska ske i nära samverkan mellan avtalsparterna, arbetsmarknadens parter, Göteborgsregionens branschspecifika kompetensråd, Arbetsförmedlingen samt i dialog med andra berörda parter.

Principer ska finnas för planering och dimensionering av avtalsutbildningar, vilka årligen fastställs av Utbildningschefsnätverket.

6. Roll- och ansvarsfördelning

6.1 Antagningsnämnden (GR:s politiska nämnd för utbildning)

Antagningsnämnden ansvarar för att intentionerna i föreliggande avtal efterlevs i enlighet med avtalets syfte, punkt 2.

Antagningsnämnden presenteras årligen en sammanställning och analys av avtalsutbildningarnas effekt utifrån intentionerna i avtalet.

6.2 Utbildningschefsnätverket

Utbildningschefsnätverket ska enas om förslag till den ekonomiska omfattningen av och övergripande inriktning för utbildningsstarter på årsbasis. Detta innebär hantering av ekonomiskt överhång till kommande år.

Utbildningschefsnätverket enas därtill om förslag till eventuella justeringar av den ekonomiska insatsen (kommunal resurs) som respektive medlemskommun bidrar med.

Utbildningschefsnätverket ansvarar för att enas om priser för avtalsutbildningarna som drivs i egen regi.

Utbildningschefsnätverket ska i enighet komma överens om förslag till hur regionalt utbildningsutbud ska fastställas. Detta innebär årligt beslut om urvalsprinciper för planering och dimensionering av avtalsutbildningar i enlighet med punkt 5.7.

Utifrån de överenskommelser som görs enligt ovan fattar respektive kommun därefter erforderliga beslut i enlighet med den beslutsprocess som gäller i respektive kommun.

6.3 Vuxenutbildningsnätverket

Vuxenutbildningsnätverket ansvarar för att enas om vilka avtalsutbildningar som ska ingå i respektive utbildningsstart efter förslag från Utbudsplaneringsgruppen.

Vuxenutbildningsnätverket ansvarar för att enas om hur många utbildningsplatser eller belopp i kronor som ska sökas i form av statsbidrag för avtalsutbildningarna.

Vuxenutbildningsnätverket ansvarar för att enas om avtalsutbildningarnas marknadsföring avseende ekonomi,

Vuxenutbildningsnätverket ansvarar för att utse ledamöter till Utbudsplaneringsgruppen, och andra arbetsgrupper.

Utifrån de överenskommelser som görs enligt ovan fattar respektive kommun därefter erforderliga beslut i enlighet med den beslutsprocess som gäller i respektive kommun.

6.4 Noder

Kommunerna inom Göteborgsregionen har valt en indelning i delregioner, sk noder, när det gäller vuxenutbildningssamverkan:

- Södra noden: Göteborg, Mölndal, Kungsbacka.
- Östra noden: Härryda, Alingsås, Lerum, Partille.
- Norra noden: Lilla Edet, Ale, Kungälv, Stenungsund, Tjörn, Öckerö.

Noderna ansvarar för att bereda frågor som ska behandlas i Vuxenutbildningsnätverket.

Noderna ska fördjupa och analysera underlag inför kommande beslut samt bidra med synpunkter och förslag utifrån hela nodens perspektiv och förutsättningar.

Vidare ska noderna diskutera och lämna förslag på utbildningsutbud med beaktande av nodens samlade behov och resurser.

6.5 Hemkommun

Hemkommunen utgör den kommun där den person som kan komma i nyttjande av de utbildningar som detta avtal omfattar, är folkbokförd. Hemkommun ansvarar för att en individuell studieplan ska upprättas, samt för studie- och yrkesvägledning av den enskilde. Hemkommunen ska se till att den som vill få sitt kunnande kartlagt inför utbildning, eller prövning inom komvux, erbjuds en inledande kartläggning. Vidare är hemkommunerna skyldiga att på sina resp. hemsidor informera om och länka till det regiongemensamma vuxenutbildningsutbudet på GRvux.se samt medverka i ev. marknadsförings- och vägledningsinsatser som förutsätter kommunal medverkan och samarbete.

6.6 Huvudmannakommun

De lokala initiativen ligger till grund för det samlade regionala utbudet inom vuxenutbildningen. Varje huvudmannakommun ansvarar för att lämna ett förslag till utbildningsutbud till GR, som samordnar planering och dimensionering av utbildningsutbudet enligt samverkansavtalet.

Huvudmannakommun är också den kommun som ansvarar för att utbildningen genomförs och som har myndighetsansvaret i enlighet med gällande styrdokument för de utbildningar som utförs inom ramen för detta avtal. Denna myndighetsutövning inbegriper bedömning av behörighet och prioritering, skolchefsfunktion, rektorsfunktion, systematisk kvalitetsuppföljning samt återkoppling till hemkommun.

6.7 Utbildningsanordnare

De utbildningsanordnare som inom ramen för detta avtal genomför utbildningarna svarar för studerandestöd och vägledning under studietiden för att eleven ska nå sina, i studieplanen, uppsatta mål. Vidare ansvarar respektive utbildningsanordnare för att följa de administrativa rutiner som fastställs inom ramen för samverkan i enlighet med styrdokumentet samt villkoren i ingånget avtal.

6.8 GR

GR ansvarar för samordningen av avtalsutbildningarnas planering, genomförande, uppföljning och utvärdering. Samordningen förutsätter ett nära samarbete med samtliga kommuner. I samordningen ingår bland annat ansvar för:

- Ansökan och redovisning till Skolverket av statsbidrag för avtalsutbildningarna och andra statsbidrag som parterna överenskommer att ansöka om gemensamt.
- Samordning av planering och dimensionering av utbildningsutbudet.
- Samordning av ansökan och antagning för utbildningsstarterna.
- Tillhandahållande av webbplats (GRvux.se) för marknadsföring av och information om avtalsutbildningarna. Detta innebär att kommunerna behöver enas om gemensam årsplan med ett antal möjliga starter av yrkesutbildningar för vuxna.
- Genomförande av effektstudier av avtalsutbildningarna.
- Övergripande administration och säkerställande av de ekonomiflöden som blir resultatet av de utbildningsvolymerna som genomförs.
- Organisering av regional branschsamverkan, inom ramen för Göteborgsregionens branschspecifika kompetensråd.
- Marknadsföring av avtalsutbildningarna enligt punkt 5.4.
- Genomföra kartläggning av utbildningsutbud i enlighet med punkt 5.6.
- Kontinuerlig omvärldsbevakning av faktorer som påverkar avtalets syfte och intentioner, till exempel i form av kommunikation och information beträffande statsbidrags utformning.

7. Ekonomi

7.1 Finansiering av avtalsutbildningarna

7.1.1 Statsbidragsfinansierade utbildningar

Finansieringen av avtalsutbildningarna baseras på en grundpost (sk. 33-kronan), vilken utgörs av de kommunala resurser som avtalsparterna anslår samt, i den mån det förekommer, särskilda statsbidrag eller annan typ av finansiering inom aktuella utbildningsområden.

Undertecknande kommuner ska årligen bidra med en kommunal resurspott med 33 kronor per kommunmedborgare till ett konto på GR, baserat på kommunernas folkmängd vid föregående års slut. Kommun som så önskar kan inbetala mer än 33 kronor per kommunmedborgare för de avtalsutbildningar som ingår i avtalet.

Beviljat statsbidrag förutsätts ingå i de regionalt anordnade yrkesutbildningarna som avtalet omfattar. Eventuella villkor för statsbidrag, såsom krav på medfinansiering, ska regleras i enlighet med gällande styrdokument.

I de fall en kommun överskrider sin kommunala resurspott, dvs kommuninvånarna tar ut mer utbildning än kommunen har betalt för, ska hemkommunen åta sig att svara för kostnaderna för en behörig elevs yrkesutbildning i en annan kommun inom det primära samverkansområdet.

Att hemkommunen står för kostnaderna innebär att eleven ingår med alla andra elever när det gäller mottagande och antagning, inklusive konkurrens om platser vid ett eventuellt urval.

Motsvarande andel som respektive avtalspart tillskjutit för avtalsutbildningarna kommer respektive kommuns medborgare tillgodo, vilket innebär att kommunernas tillskjutna medel används enbart av de egna kommuninvånarna.

Betalning erläggs till GR i form av delbetalningar fyra gånger per år, samt eventuellt i en slutavräkning.

7.1.2 Ersättning för utbildningar

Ersättning för samtliga utbildningar som ingår i avtalet betalas i enlighet med en gemensam modell och en överenskommen prislista. Prislistan löper kalenderårsvis och revideras årligen.

7.2 Avstämning och betalning

GR administrerar centralt ett avräkningssystem som innefattar varje avtalsparts tillskjutna resurs. Detta innebär att GR kontinuerligt ska leverera en prognos till kommunerna gällande den kommunala resursen.

Göteborgsregionen svarar för avstämning och uppföljning av respektive avtalsutbildning gentemot avräkningssystemet i enlighet med de kriterier som fastställts i avtalen med respektive utbildningsanordnare.

Vid årets slut görs reglering av verksamheten så att kommunerna kan välja att låta överskjutande medel återbetalas alternativt kvarstanna på GR för att användas nästkommande år. Ett eventuellt underskott av verksamheten betalas årligen av kommunerna.

7.3 Avsättning av särskilda medel och övriga kostnader

För de kostnader som uppstår inom ramen för detta avtal och som belastar huvudmannakommun tillämpas självkostnadsprincipen. Dessa kostnader fördelas proportionellt utifrån fastställda fördelningsnycklar. Det kan till exempel handla om projekt som avtalsparterna gemensamt vill genomföra. För de kostnader som uppstår inom ramen för detta avtal och som belastar GR tillämpas självkostnadsprincipen. Göteborgsregionen ansvarar för samordningen av avtalsutbildningarnas planering, genomförande, uppföljning och utvärdering. Dessa kostnader fördelas proportionellt utifrån befolkningens mängd i respektive kommun mellan avtalsparterna och betalas via avräkningssystemet. GR:s budget och bokslut för samordningsuppdraget redovisas årligen för medlemskommunerna.

8. Idé- och erfarenhetsutbyte för personal inom vuxnas lärande

Göteborgsregionens samlade kompetens inom området vuxnas lärande tas tillvara genom ett idé- och erfarenhetsutbyte på olika nivåer. Inom vuxenutbildningen främjas detta genom gemensam kompetensutveckling kring aktuella frågor i GR, avdelning Utbildnings regi. Erfarenhetsutbytet sker i regional nätverksform kring t ex kvalitetsfrågor, ledarskap, utvecklingsarbete, omvärldsbevakning och lobbyverksamhet.

9. Tvist

Tvist med anledning av detta avtal medlemskommunerna löses i första hand genom lokala förhandlingar. Om parterna inte kommer överens sker medling genom GR. Om tvist inte kan lösas på detta sätt avgörs det av allmän domstol.

10. Godkännande

Respektive medlemskommun rekommenderas att fatta beslut om att godkänna föreliggande avtal. En kopia på beslut i nämnd/styrelse eller av den utsedd person, ska vara GR tillhanda senast 30 september 2026.

§ 61

Dnr GRFS-2026-00123

Samverkansavtal om yrkesutbildningar för vuxna i Göteborgsregionen för avtalsperiod 2027-2030

Förbundsstyrelsens beslut

Förbundsstyrelsen rekommenderar medlemskommunerna att fastställa samverkansavtal om yrkesutbildningar för vuxna i Göteborgsregionen 2027-01-01 – 2030-12-31 samt att inkomma med beslut till GR senast den 2026-09-30.

Sammanfattning av ärendet

Samverkan kring yrkesutbildning för vuxna i Göteborgsregionen regleras via ett samverkansavtal, vilket möjliggör för regioninvånarna att oavsett hemkommun studera yrkesutbildning för vuxna oberoende av vilken utbildningsanordnare i medlemskommunerna i Göteborgsregionens kommunalförbund som utbildningen genomförs hos. Utbildningarna ska stödja regionens arbetsliv, inom såväl privat som offentlig sektor samt bidra till uthållig tillväxt i regionen.

Nuvarande samverkansavtal löper ut 2026-12-31. Med anledning av detta har ett förslag till nytt samverkansavtal utarbetats, vilket också har anpassats till den nya lagstiftningen gällande planering och dimensionering av gymnasial utbildning inom komvux.

Beslutsunderlag

Samverkansavtal om yrkesutbildningar för vuxna i Göteborgsregionen 2027-01-01 – 2030-12-31

Beslutsgång

Ordförande frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Skickas till

Medlemskommunerna

§ 57

Dnr: KS 2026/65

Remiss avseende samverkansavtal om yrkesutbildningar för vuxna i Göteborgsregionen för avtalsperiod 2027-2030

Beslut

Kommunstyrelsen antar välfärdsutskottets remissvar, daterat 2026-02-11, som sitt eget.

Sammanfattning av ärendet

Nuvarande samverkansavtal om yrkesutbildningar för vuxna i Göteborgsregionen löper ut 2026-12-31. Med anledning av detta har ett förslag till nytt samverkansavtal utarbetats, vilket också har anpassats till den nya lagstiftningen gällande planering och dimensionering av gymnasial utbildning inom Komvux. Medlemskommunerna har remitterats samverkansavtalet, för eventuella synpunkter.

Beslutsunderlag

Välfärdsutskottet 2026-02-11 § 13

Tjänsteskrivelse 2026-01-26

Remissvar 2026-02-11 (välfärdsutskottets förslag)

Remissvar 2026-01-26 (förvaltningens förslag)

Remissversion Samverkansavtal för yrkesutbildningar för vuxna i Göteborgsregionen GR 2027/2028-2030/2031

Följebrev samverkansavtal för yrkesutbildningar för vuxna i Göteborgsregionen

Förslag till beslut på sammanträdet

Jan Rudén (S), Tomas Palm (SD) och Jimmy Lövgren (MP) tillstyrker välfärdsutskottets förslag.

Beslut skickas till

marie.wibergsernevall@stenungsund.se

Till

gr@goteborgsregionen.se

Remissvar avseende samverkansavtal för yrkesutbildningar för vuxna i Göteborgsregionen

Avtalet syftar till att tillvarata den samlade kapaciteten av utbildningsresurser och studerande i GR för att optimera de kommunala resurserna för vuxenutbildningen både utifrån ekonomiska och kvalitetsmässigt hänseende. För att förbättra regionens konkurrenskraft och ge människor möjlighet till självförsörjning vill vi redan i detta skede poängtera vikten av att de yrkesutbildningar med kostsam utrustning, tex i form av maskiner, verktyg, fordon eller material, prissätts så att arrangerande kommun i noderna inte självt bär överskjutande kostnad. Det gynnar GR som region om även de kostsamma, av arbetsmarknaden efterfrågade, utbildningarna finns inom vår region.

I avsnitt 6.7 i förslaget till samverkansavtalet behöver formuleringen i den andra meningen ses över. Begreppet ”administrativa rutiner” förekommer två gånger och det är i sammanhanget otydligt vad avtalsparterna förväntas göra.

Stenungsunds kommun har utöver vad som framförts, inga övriga synpunkter på förslaget till samverkansavtal yrkesutbildningar för vuxna i Göteborgsregionen.

STENUNGSUNDS KOMMUN

Kommunstyrelsen

§ 90

Dnr: KS 2026/64

Samverkansavtal för anpassad gymnasieskola i Göteborgsregionen 2027/2028–2030/2031

Beslut

Välfärdsutskottets förslag till kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsen fastställer samverkansavtal för anpassad gymnasieskola i Göteborgsregionen 2027/2028 - 2030/2031.

Sammanfattning av ärendet

Ärendet gäller förnyat samverkansavtal för anpassade gymnasieskolan i Göteborgsregionen. Avtalet syftar till att tillvarata den samlade kapaciteten i Göteborgsregionen för att på ett resurseffektivt sätt, genom samverkan mellan medlemskommunerna, ge eleverna tillgång till ett brett och allsidigt utbud av utbildningar av god kvalitet inom anpassade gymnasieskolan.

Nuvarande samverkansavtal löper ut läsåret 2026/2027. Med anledning av detta har ett förslag till nytt samverkansavtal utarbetats. Ett nytt samverkansavtal kring gymnasieskolan i Göteborgsregionen föreslås träda i kraft läsåret 2027/2028.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-06-22

Samverkansavtal för anpassade gymnasieskolan i Göteborgsregionen GR 2027/2028-2030/2031

Bilaga 1 Tidsplan regionalt samråd om utbud

Bilaga 2 Tidsplan antagning anpassad gymnasieskola

Bilaga 3 Gemensamt regelverk för elevavstämning

Bilaga 4 Modell för IKE inom gymnasieskola och anpassad gymnasieskola

Förbundsstyrelsen 2026-05-29 § 60

Kommunstyrelsen 2026-02-23 § 58

Yttrande 2026-01-26

Beslut skickas till

diarium@goteborgsregionen.se

Marie Wiberg Sernevall
Utvecklingsledare

Till kommunstyrelsen

Samverkansavtal för anpassad gymnasieskola i Göteborgsregionen 2027/2028–2030/2031

Förslag till beslut

Välfärdsutskottets förslag till kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsen fastställer samverkansavtal för anpassad gymnasieskola i Göteborgsregionen 2027/2028 - 2030/2031.

Sammanfattning av ärendet

Ärendet gäller förnyat samverkansavtal för anpassade gymnasieskolan i Göteborgsregionen. Avtalet syftar till att tillvarata den samlade kapaciteten i Göteborgsregionen för att på ett resurseffektivt sätt, genom samverkan mellan medlemskommunerna, ge eleverna tillgång till ett brett och allsidigt utbud av utbildningar av god kvalitet inom anpassade gymnasieskolan.

Nuvarande samverkansavtal löper ut läsåret 2026/2027. Med anledning av detta har ett förslag till nytt samverkansavtal utarbetats. Ett nytt samverkansavtal kring gymnasieskolan i Göteborgsregionen föreslås träda i kraft läsåret 2027/2028.

Beskrivning av ärendet

Samverkansavtalet för gymnasieskolan revideras vart fjärde år. Avtalet syftar till att tillvarata den samlade kapaciteten i Göteborgsregionen för att på ett resurseffektivt sätt, genom samverkan mellan medlemskommunerna, ge eleverna tillgång till ett brett och allsidigt utbud av utbildningar av god kvalitet inom anpassade gymnasieskolan.

Inför ett nytt reviderat avtal har medlemskommunerna, via utbildningschefsnätverket och andra nätverk för gymnasieskolan, fått uttrycka önskemål om förändringar av och tillägg till befintligt avtal. Förslag till nytt samverkansavtal har varit ute på remiss i medlemskommunerna under perioden 2026-01-16 – 2026-03-25. Samtliga kommuner har inkommit med remissvar och tillstyrker förslaget. Kommunstyrelsen behandlade ärendet den 23 februari 2026, § 58.

Medlemskommunerna inom GR rekommenderas nu av GRs förbundsstyrelse att fastställa samverkansavtalet för anpassad gymnasieskola i Göteborgsregionen 2027/2028 -2030/2031. Undertecknat avtal ska efter godkännande av respektive kommun vara GR tillhanda senast 30 september 2026.

Ekonomisk bedömning

Det nya samverkansavtalet beaktar en likvärdig hantering och ersättning vid förlängd undervisning, med utgångspunkt i respektive huvudmans beskrivning av behovet. För att öka tydligheten har även en bilaga om modellen för interkommunal ersättning (IKE) adderats, som speglar underlaget som årligen bifogas förslaget till prislista inför kommande år när det skickas till medlemskommunerna för beslut.

Barnkonsekvensanalys

Samverkan upplevs ge ett brett och mer likvärdigt utbildningsutbud för ungdomarna i regionen, samtidigt som den stödjer en regionalt hållbar och långsiktig dimensionering.

Juridisk bedömning

Beslutet är förenligt med skollagen och gymnasieförordningen och reglerar kommunernas åtagande avseende bland annat gemensam antagning och interkommunal ersättning.

Bedömning utifrån Agenda 2030

Ärendet berör mål 4 om god utbildning för alla.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-06-22

Samverkansavtal för anpassade gymnasieskolan i Göteborgsregionen GR 2027/2028-2030/2031

Bilaga 1 Tidsplan regionalt samråd om utbud

Bilaga 2 Tidsplan antagning anpassad gymnasieskola

Bilaga 3 Gemensamt regelverk för elevavstämning

Bilaga 4 Modell för IKE inom gymnasieskola och anpassad gymnasieskola

Förbundsstyrelsen 2026-05-29 § 60

Kommunstyrelsen 2026-02-23 § 58

Yttrande 2026-01-26

STENUNGSUNDS KOMMUN

Sektor utbildning

Elisabeth Andreasson
Sektorchef

Niclas Brattefors
Verksamhetschef

Beslut skickas till

diarium@goteborgsregionen.se

Samverkansavtal för anpassade gymnasieskolan i Göteborgsregionen

Begreppsförklaring

Avtalet, Avtal	Samverkansavtalet för anpassade gymnasieskolan i Göteborgsregionen
GR	Göteborgsregionens kommunalförbund
Göteborgsregionen	Det geografiska område som motsvaras av de geografiska områden som medlemskommunerna utgörs av.
Regional	Det geografiska område som utgörs av Göteborgsregionen. Uttrycket används för att åsyfta insatser, nätverk, osv inom det angivna geografiska området.
Samverkansområdet	Det geografiska område som motsvaras av de geografiska områden som utgörs av medlemskommunerna.
Primärt samverkansavtal	Avtal där en kommun genom samverkan med andra kommuner erbjuder den utbildning som anordnas av de andra kommunerna i det primära samverkansområdet.
Sekundärt samverkansavtal	Avtal som gör det möjligt för en kommun att erbjuda gymnasieutbildning som anordnas av en region eller kommun utanför det primära samverkansområdet.
Anordnarkommun	Kommun som anordnar en viss utbildning.
Hemkommun	Kommun där elev är folkbokförd eller vistas stadigvarande.
Medlemskommun	Kommun som är medlem i GR och part till detta Avtal.
Huvudman	Kommun eller annan juridisk person som i enlighet med 2 kap. Skollagen ansvarar för att driva en utbildning.
Antagningsnämnd	GR:s politiska nämnd för utbildning.
Nätverk	GR:s nätverk som samlar bland annat medlemskommunernas förvaltningschefer (Utbildningschefsnätverket) och verksamhetschefer (Gymnasienätverket)
Gymnasieantagningen	Enhet som hanterar verkställigheten av gymnasieantagningen på GR

1 Avtalsparter

Avtalets parter utgörs av Göteborgsregionens kommunalförbund och Medlemskommunerna: Ale, Alingsås, Göteborg, Härryda, Kungsbacka, Kungälv, Lerum, Lilla Edet, Mölndal, Partille, Stenungsund, Tjörn och Öckerö.

2 Avtalets syfte och intentioner

Avtalet syftar till att tillvarata den samlade kapaciteten i Göteborgsregionen för att på ett resurseffektivt sätt, genom samverkan mellan Medlemskommunerna, ge eleverna tillgång till ett brett och allsidigt utbud av utbildningar av god kvalitet inom anpassade gymnasieskolan.

Föreliggande Avtal gör elever hemmahörande i Göteborgsregionen till förstahandssökande till samtliga utbildningar som omfattas av Avtalet i det primära samverkansområdet.

I bilaga 1 finns tidsplan för det regionala samrådet om utbildningsutbudet. I bilaga 2 finns tidsplan för arbetet med antagningen till anpassade gymnasieskolan. I bilaga 3 det gemensamma regelverket för elevavstämning. I bilaga 4 finns beskrivning av modellen för interkommunal ersättning (IKE). Här nämnda bilagor utgör del av Avtalet.

3 Avtalstid

Avtalet löper över fyra år och omfattar läsåren 2027/2028 – 2030/2031, med möjlighet att komplettera avtalet årligen. Elevers rätt att fullfölja påbörjad utbildning gäller även efter avtalsperiodens slut.

4 Förändringshantering

Innehåll och form för samverkan enligt detta Avtal kan under avtalsperioden behöva ändras bland annat med anledning av nationella förändringar i lagar och förordningar. Sådana förändringar bör så långt som möjligt hanteras inom ramen för tillämpningen/verkställigheten av Avtalet utan att faktiska ändringar görs i detta Avtal. För det fall faktiska ändringar blir nödvändiga att vidta i Avtalet ska sådana ändringar - såvida de inte ändrar Avtalets övergripande karaktär, väsentligen ändrar de ekonomiska förutsättningarna eller i övrigt kan anses vara väsentliga - godkännas av respektive Parts utbildningschef eller motsvarande alternativt kommundirektör/förbundsdirektör. Sådana ändringar kräver samtliga parter enighet. Parterna ansvarar inom sin egen organisation och på det sätt som anses lämpligt för att tillse att erforderligt mandat att genomföra sådana förändringar föreligger för företrädare för Parten. Sådana ändringar som ska anses möjliga att vidta i Avtalet utan politisk behandling

kan exempelvis vara språkliga ändringar, ändringar föranledda av förändrad lagstiftning eller ändringar i hur Avtalet verkställs. När ändring överenskomms ska tillägg publiceras på GR:s webbplats som bilaga till huvudavtalet.

5 Avtalets omfattning

Anpassade gymnasieskolan regleras i Skollagen, Gymnasieförordningen, Läroplan för anpassade gymnasieskolan samt av Skolverkets författningssamling (SKOLFS). Avtalet utgår från ovanstående regelverk och kompletteras med regionala överenskommelser om utbildningar som inte regleras i detta Avtal.

Detta Avtal reglerar när det gäller erbjudande och mottagande

- elevernas rätt att erbjudas utbildning på de nationella programmen,
- elevernas rätt att tas emot som sökande till dessa utbildningar,
- Medlemskommunernas skyldighet att erbjuda och ta emot elever på utbildning inom de nationella programmen,

Varje Hemkommun ansvarar, enligt 18 kap. 27 § Skollagen för att ungdomarna i kommunen som till anpassade gymnasieskolans målgrupp erbjuds utbildning av god kvalitet antingen i Hemkommunen, via detta Avtal, genom sekundära samverkansavtal som omfattas av detta Avtal, eller genom enskilda avtal kring individuella program som inte ingår i detta Avtal.

5.1 Utbildningar som omfattas av avtalet

Samtliga nationella program och inriktningar och samtliga fyra år, inklusive lärlingsutformade utbildningar omfattas av detta Avtal.

5.2 Utbildningar som inte omfattas av avtalet

Mottagande och placering till individuella program regleras inte via detta Avtal. Om en Medlemskommun sluter avtal om sådan utbildning med annan Medlemskommun ska det avtalet utgå från individuell studieplan, den aktuella Anordnarkommunens utbildningsplan och överenskommen interkommunal ersättning.

5.3 Möjlighet att ingå annat avtal

Detta Avtal tillåter Medlemskommunerna att sluta ett Sekundärt samverkansavtal med Västra Götalandsregionen om naturbruksutbildning. Kungsbacka kommun kan sluta Sekundärt samverkansavtal med valfri region om naturbruksutbildning.

6 Antagning och ansvarsfördelning

6.1 Kommunernas mottagande och antagning

Eleven och elevens vårdnadshavare ansöker till det fritt sökbara utbudet och anger önskad skola och program. Eleven prövas på sina olika valalternativ om det inte går att uppfylla elevens förstahandsval. Anordnarkommun fattar beslut om antagning. Om det finns fler sökande, som ska tas emot i första respektive andra hand, än vad det finns platser ska ett urval göras där den sökande med störst behov ska prioriteras till den aktuella utbildningen, i enlighet med 7 kap. 11 § Gymnasieförordningen. Anordnarkommun svarar för urvalskriterier så att urvalet görs sakligt, opartiskt och likvärdigt, i enlighet med gällande lagstiftning och innehållet i detta Avtal. I bilagor beskrivs exempel på hur varje Anordnande kommun i Göteborgsregionen genomför antagningsprocessen. Resultatet av Anordnande kommuns antagning ska registreras i det regiongemensamma antagningssystemet. Se bilaga 2 i detta Avtal.

6.1.1 Regional samverkan vid urvalssituation

Antagningsarbetet ska genomföras i samverkan mellan berörda kommuners företrädare till exempel när urval behöver tillämpas. Avlämnande kommun (med personer som känner elevens bakgrund och behov) och mottagande kommuner bedömer då via personliga kontakter vilka elever som har bäst behov av utbildningen om en urvalssituation uppkommer. Om avlämnande kommun är om annan än hemkommun kan även kontakt med representant från hemkommun vara aktuell eftersom det är Hemkommun som prövar målgruppstillhörighet i enlighet med 18 kap. 4-5 §§ Skollagen och 28 kap. 12-13 §§. Samråd sker också vid andra tillfällen under året då behov finns.

6.1.2 Mottagande i andra hand

Via det nationella frisökssystemet med andrahandsmottagning kan en elev söka och prövas till plats i annan kommun var som helst i landet. Detta innebär, enligt 19 kap. 35-39 § Skollagen och 7 kap. 11-13 §§ Gymnasieförordningen, att först när elever från Göteborgsregionen och andra som omfattas av rätten att mottas i första hand ska frisökande elever som mottagits i andra hand prövas till ledig plats och Hemkommunen är då skyldig att betala interkommunal ersättning.

6.2 Rätten att fullfölja utbildning

Elevens rätt att fullfölja den påbörjade utbildningen som omfattas av detta Avtal regleras i 19 kap. 30 § Skollagen. Några rutiner vid sådana situationer beskrivs i detta Avtal.

Rutin vid akut och oplanerad nedläggning av utbildning anordnad av medlemskommun

Varje Hemkommun ansvarar, enligt 18 kap. 27 § Skollagen för att ungdomarna i kommunen som tillhör anpassade gymnasieskolans målgrupp erbjuds utbildning av god kvalitet. Om utbildning anordnad av Medlemskommun akut och oplanerat riskerar att läggas ner och det finns elev som inte kan fullfölja sin gymnasieutbildning ska i enlighet med detta Avtal Anordnarkommunen i första hand lösa denna situation och då hålla elevens Hemkommun informerad, i andra hand genomföra dialog med övriga Medlemskommuner för en lösning till elevens bästa.

Rutin vid akut och oplanerad nedläggning anordnad av enskild huvudman

Om utbildning som omfattas av detta Avtal anordnad av enskild huvudman i Göteborgsregionen akut och oplanerat riskerar att läggas ner och det finns elev som inte kan fullfölja sin gymnasieutbildning ska kontakt upprättas mellan den kommun där utbildningen är förlagd och GR.

Omfattning av samverkan på regional nivå för en lösning till elevens bästa grundas på dialog mellan lägeskommun och GR utifrån aktuell situation, exempelvis antal elever och Hemkommuner som berörs, tid till nedläggning, skede i antagningsåret eller tillgängliga platser lokalt och regionalt på aktuell utbildning. Görs bedömningen att det finns behov samlar GR berörda Medlemskommuner genom Utbildningschefsnätverket.

Rutin vid inflyttning till Göteborgsregionen

Om en elev flyttar in till Medlemskommun och önskar fullfölja sin påbörjade utbildning i Göteborgsregionen är rutinen att den nya Hemkommunen i första hand bereder eleven plats på utbildning i egen regi enligt elevens studieplan. I andra hand, om kommunen inte själv anordnar utbildningen, men erbjuder den via detta Avtal, ska kommunen kontakta de kommuner som anordnar utbildningen för att undersöka om eleven kan beredas plats. Information om var utbildningar anordnas inom Göteborgsregionen finns till exempel i GR:s antagningssystem, elevinformationssystem, utbildningskatalogen *Vad ska jag välja* samt rapporten om gymnasialt utbud.

7 Planering och dimensionering - ansvarsfördelning

7.1 Anordnarkommunens ansvar

Enligt 18 kap. 27 § Skollagen ska vilka utbildningar som erbjuds och antalet platser på dessa så långt det är möjligt anpassas med hänsyn till ungdomarnas önskemål. Anordnarkommunen ansvarar och beslutar enligt 19 kap. 34 § Skollagen om förändringar av sitt utbildningsutbud och ska då även sträva efter

att erbjudandet av utbildning i anpassade gymnasieskolan omfattar ett allsidigt urval av nationella program och inriktningar. De lokala initiativen ligger därmed till grund för det samlade Regionala utbudet i anpassade gymnasieskolan.

7.2 Antagningsnämndens ansvar

Antagningsnämnden ska enligt sitt reglemente samordna planering och dimensionering av det gymnasiala utbildningsutbudet. Det innebär enligt detta Avtal att långsiktigt verka för ett kvalitativt utbildningsutbud tillgängligt för alla elever i samtliga delar av Göteborgsregionen.

Planeringshorisonten bör sträcka sig över en treårsperiod för att säkerställa en långsiktighet i utbildningsutbudet både när det gäller uppstart och utökning samt nedläggning och neddragning. Då de enskilda huvudmännen i Göteborgsregionen har valt att ansluta sig till den Regionala antagningsprocessen, kan Antagningsnämnden följa det totala utbudet och antalet platser i Göteborgsregionen. Samverkan syftar till att elevutvecklingen kan omhändertas tillsammans och att dimensioneringen går i takt med elevantalen.

Antagningsnämnden kan vid behov lägga fram ett övergripande dimensioneringsförslag för Medlemskommunerna att ta ställning till. Ett sådant behov kan uppstå om förutsättningarna förändras under antagningsåret och kräver gemensam hantering. Antagningsnämnden kan även lägga fram förslag på Regional nivå som en del av den långsiktiga planering och dimensioneringen, till exempel utifrån demografiska förändringar och söktryck och arbetsmarknadens behov. Varje Medlemskommun beslutar dock själv om sitt utbildningsutbud och antal utbildningsplatser.

7.3 Regionala samverkansformer

Samråd om planering, dimensionering och erbjudande av utbildning
Samverkan om utbudet sker genom samråd i Antagningsnämnden, Utbildningschefsnätverket, Gymnasienätverket och i andra nätverk som är relevanta för anpassade gymnasieskolan. Såväl Hemkommun som Anordnarkommun deltar i samrådet. En tidplan anger när samråd ska ske. Se bilaga 1 till detta Avtal. Processen ska börja på hösten kalenderåret två år innan utbildningarna startar, med att följa upp nyss avslutad antagning och utfall av planerade platser i samrådet som föregick. Därefter ska samråd ske vid två tillfällen under våren året innan utbildningarna startar utifrån aktuellt underlag och med fler aktörer såsom enskilda huvudmän och aktörer från arbetslivet.

Anordnarkommun ska lägga fram sitt förslag till preliminära förändringar av utbud och dimensionering av platser senast 1 april kalenderåret innan en utbildning ska starta. Samråd ska sedan genomföras i Antagningsnämnden och i Utbildningschefsnätverket. Utbildningschefsnätverket bjuder in de enskilda huvudmän som bedriver fristående gymnasieskolor i Göteborgsregionen till att delta och i så fall lämna underlag om sina preliminära förändringar av utbud och dimensionering av platser.

I oktober ska avstämning av den nyss genomförda antagningen genomföras för att Huvudmännen ska ges möjlighet att anpassa kommande års utbildningar och platser. Samtidigt under hösten pågår arbetet med att informera de ungdomar som ska välja till anpassade gymnasieskolan.

Samråd sker även i form av utveckling av antagningsförfarande av målgruppens elever hos Anordnarkommuner i Samverkansområdet.

Antagningsnämndens roll

I Antagningsnämnden ges möjlighet att lämna synpunkter på planerade förändringar av utbildningsutbudet innan dessa beslutas av Anordnarkommunen. Om Antagningsnämnden finner den föreslagna förändringen olämplig från ett regionalpolitiskt utbildningsperspektiv ska Antagningsnämnden ges möjlighet att vid samrådet i april inför kommande års utbildningsutbud redovisa sin ståndpunkt innan beslut fattas av aktuell kommun.

GR:s underlag, verktyg och metoder för samråd

Medlemskommunen har ett ansvar att följa den Regionala demografiska utvecklingen och de andra Medlemskommunernas planering och dimensionering. I det arbetet bidrar GR bland annat med gemensam antagning till år 1, regionala statistikverktyg och rapporter för analys och uppföljning av planerat och genomfört utbud. GR samordnar även samråd och nätverk.

Samråd med enskilda huvudmän

För att utbudet i Göteborgsregionen ska verka för att ungdomars efterfrågan och arbetsmarknadens behov kan tillgodoses ska samråd i olika former ske med enskilda Huvudmän. Det kan ske på lokal nivå i lägeskommunen och på Regional nivå genom gemensamma underlag. Exempelvis via GR:s statistikverktyg, men även i forum som anordnas av GR: Gruppen för fristående gymnasieskolor (FRIST) samt samrådstillfällen mellan kommunala och enskilda Huvudmän.

Samråd med arbetslivet

Enligt 18 kap. 3 § ska Huvudman för anpassad gymnasieskola samverka med samhället i övrigt. Utveckling av samråd med arbetslivet sker i det regionala programrådet för anpassade gymnasieskolan. Syftet med det regionala programrådet är att skapa en struktur för samverkan mellan skola och arbetsliv, med särskilt fokus på att stärka kvaliteten i detta samarbete. Ett regionalt samordningsverktyg för praktik och arbetsplatsförlagt lärande (apl) erbjuds, vilket kan användas för att skapa överblick, underlätta anskaffning och samutnyttjande av apl-platser.

8 Information, vägledning och marknadsföring

8.1 Information om utbildningar

Informationsskyldigheten som åligger Hemkommunen är inte detsamma som den marknadsföring som görs av Huvudmän. Enligt 18 kap. 9 § Skollagen har hemkommunen ett ansvar att informera om anpassade gymnasieskolans olika program. I 29 kap. 19 § Skollagen finns reglerat att hemkommunen även måste informera vårdnadshavare och elever om vilken utbildning som erbjuds i eller av kommunen. Enligt 8 kap. 18 § Kommunallagen ska information riktad till enskilda vara saklig, relevant, jämförbar, lättförståelig och lättillgänglig.

Medlemskommunerna har ett gemensamt ansvar för information till elever, vårdnadshavare och övriga berörda om utbildningar som ingår i Avtalet. Informationen ges kommunalt, Regionalt och via nationella källor. Regionala exempel är Gymnasieantagningens ansökningswebb, utbildningskatalogen *Vad ska jag välja*, Regional information om öppet hus-tillfällen och mässan för anpassade gymnasieskolan.

Genomförande av Gymnasiedagarna och mässan för anpassade gymnasieskolan GR har i uppdrag att arrangera Gymnasiedagarna och mässan för anpassade gymnasieskolan, samt till dem kopplade aktiviteter. Genomförandet finansieras av Medlemskommunerna.

Syftet med Gymnasiedagarna samt mässan för anpassade gymnasieskolan är att ge blivande gymnasieelever i Göteborgsregionen information och inspiration inför deras framtida studie- och yrkesval. Mötesplatsen skall främja likvärdighet och inkludering och möjliggöra att alla elever får ta del av hela det Regionala gymnasieutbudet. Gymnasiedagarna är en del av arbetet med planering och dimensionering av gymnasial utbildning.

8.2 Vägledning

Enligt 2 kap. 29 § Skollagen ska vägledning, som har sin utgångspunkt i en stödprocess till individen, vara neutral och oberoende av olika valalternativ och huvudman. Medlemskommunerna ansvarar för vägledningsinsatser, men aktiviteter i olika format i syfte att bidra till kommunernas arbete med eleverna mer välgrundade studie- och yrkesval, sker även på Regional nivå.

8.3 Marknadsföring

Marknadsföring är ett led i utbildningsanordnares erbjudande. Enligt 5 § Marknadsföringslagen ska all marknadsföring utformas enligt god marknadsföringssed. I de fall marknadsföring mot unga utgörs av reklam ska detta vara möjligt att identifiera. Reklamen ska vara vederhäftig, sann och utformas med socialt ansvar. Vilseledande reklam får inte förekomma och jämförande reklam får endast ske på det sätt som regleras i 18 § Marknadsföringslagen.

9 Överlämning och uppföljning

9.1 Överlämningsinformation vid övergång

Kommuner ska, i enlighet med 3 kap. 12 j § Skollagen, säkerställa att relevant information överlämnas vid övergång från grundskola, den anpassade grundskolan till anpassade gymnasieskolan samt vid övergång mellan program och skolor inom anpassade gymnasieskolan. Överlämningen ska utgå från elevens behov och genomföras med beaktande av integritet och sekretess. Överlämning kan ske på många sätt såväl i blankettform, genom regionala IT-system som genom dialog mellan avlämnande och mottagande enhets personal.

Vid övergångar mellan program och skolor inom anpassade gymnasieskolan kan det gemensamma elevinformationssystemet användas för att indikera att övergångsinformation finns tillgänglig mellan avlämnande och mottagande skola.

Varje enhet ska årligen uppdatera kontaktperson för frågor om överlämning i det Regionala antagningssystemet och gemensamma elevinformationssystemet.

9.2 Kommunernas aktivitetsansvar för ungdomar under 20 år

Ungdomar som är folkbokförda i kommunen, inte längre skolpliktiga, inte fyllt 20 år och inte genomfört eller har fullföljt utbildning på nationellt program i gymnasieskolan eller anpassade gymnasieskolan eller motsvarande utbildning ingår i kommunernas aktivitetsansvar. Hemkommunen är skyldig att löpande

hålla sig informerad om ungdomarnas sysselsättning. Inom ramen för ansvaret har Hemkommunen också uppgiften att erbjuda de ungdomar som berörs lämpliga individuella åtgärder och dokumentera sina insatser på adekvat sätt.

9.3 Regionalt elevinformationssystem

Hemkommunen ska, i enlighet med 18 kap. 15 § Skollagen, snarast meddelas när en elev börjar eller slutar vid en anpassad gymnasieskola med annan huvudman än hemkommunen. För att underlätta Medlemskommunernas rapportering av elevförändringar, finns regiongemensamma rutiner och ett gemensamt elevinformationssystem. Detta underlättar också för Hemkommunen att fullgöra sitt aktivitetsansvar. Med förändring avses elev som byter studieväg, årskurs, avbryter studierna, gör ett studieuppehåll eller ett skolbyte eller att eleven påtagligt avviker från normal studietakt. Medlemskommunerna förbinder sig att följa dessa rutiner, rapportera elevförändringar i det gemensamma elevinformationssystemet och att verka för att fristående gymnasieskolor inom den egna kommunen gör på samma sätt.

För att samarbetet ska fungera fullt ut krävs att skolorna och Medlemskommunerna uppfyller sina åtaganden gentemot ungdomarna och mot sina samarbetspartners. Varje Medlemskommun ansvarar för att utse olika behörigheter till de som för skola och kommun svarar för rapporteringen till gemensamma elevinformationssystemet. Information om utsedda kontaktpersoner ska rapporteras till Gymnasieantagningen via elevinformationssystemets support.

9.4 Uppföljning

Lokal uppföljning

Medlemskommunernas egna uppföljningar och sammanställningar av resultat och kvalitet utgör ett viktigt underlag. Dessa ska på ett enkelt sätt kunna nås av samtliga Medlemskommuner, till exempel via kommunens hemsida.

Regional uppföljning

Detta Avtal följs upp regelbundet och resultatet presenteras fortlöpande, exempelvis genom årlig rapport om det gymnasiala utbudet i Göteborgsregionen. I Antagningsnämnden ges möjlighet att lämna synpunkter om det bedöms att brister finns i någon del av utbildningsutbudet ur ett Regionalt perspektiv, så som beskrivs i p. 7.3 *Regionala samverkansformer* i detta Avtal.

10. Ekonomiska förutsättningar

10.1 Prislista för interkommunal ersättning

Gemensam modell

Interkommunal ersättning för samtliga utbildningar som ingår i Avtalet betalas i enlighet med en gemensam modell och en överenskommen prislista.

Prislistan löper kalenderårsvis och revideras årligen i samband med att utbildningsutbudet revideras. Bilaga 4 till detta Avtal beskriver gemensam modell för Medlemskommunernas samverkan runt interkommunal ersättning.

Avstämningsdatum

Den interkommunala ersättningen erläggs efter fakturering med utgångspunkt i månadsvis avstämning den 15 dagen i månaden. Underlag från avstämning hämtas från det Regionala elevinformationssystemet. Ersättning för juli och augusti månad korrigeras i enlighet med elevens Hemkommun och skolplacering per den 15:e september, vilket gäller samtliga årskurser.

10.2 Extra anpassningar och särskilt stöd

Grundregeln är att kostnader för extra anpassningar och särskilt stöd ingår i den överenskomna interkommunala ersättningen för utbildningar som omfattas av Avtalet. Vid synnerliga skäl och utifrån enskild elevs särskilda behov kan Hemkommun och Anordnarkommun i undantagsfall komma överens om extra ersättning.

10.3 Utökat program

Anordnarkommun som erbjuder utökat program och beviljar enskild elev sådan utökning tar på sig samtliga kostnader för utökningen av programmet till exempel för utökad garanterad rätt till undervisningstid.

10.4 Reducerat program

Hemkommunen ersätter Anordnarkommunen för det pris som gäller för det program där en elev antas, även om eleven följer ett reducerat program enligt sin individuella studieplan och inom ett åtgärdsprogram. Om reduceringen omfattar 50 % eller mer av utbildningen ska Anordnarkommunen kontakta Hemkommunen och löpande hålla den informerad om elevens progression.

10.5 Förlängd undervisning

Grundregeln är att Hemkommunen ersätter Anordnarkommunen för utbildning under fyra år för ett fullständigt program. Det finns ingen specifik reglering i Skollagen om interkommunal ersättning eller fördelning av

kostnader mellan Huvudman och Hemkommunen vid beslut om utökat program eller förlängd undervisning. Om Anordnarkommun under vissa förutsättningar, utifrån 19 kap. 17 § Skollagen, beslutar om förlängd undervisning kan Hemkommunen och Anordnarkommunen senast 1 april det fjärde året avtala om extra interkommunal ersättning för förlängd undervisning. Om det finns synnerliga skäl kan överläggning inledas även efter 1 april. Varje Medlemskommun utser person/er som äger rätt att sluta avtal om ersättning för förlängd undervisning och informerar övriga Medlemskommuner om vem/vilka dessa är. I normalfallet bygger ett avtal om extra interkommunal ersättning på pris per poäng i förhållande till programpriset.

10.6 Nationellt godkänd idrottsutbildning

Extra kostnader för nationellt godkänd idrottsutbildning utgår inom Göteborgsregionen med ett schablonbelopp med bas i SKR:s rekommendationer samt index. Beloppet framgår av prislistan för interkommunal ersättning och kan revideras över tid.

10.7 Yrkesintroduktion (IMY)

En elev kan också gå ett yrkesintroduktionsprogram i gymnasieskolan. Ersättningen regleras då enligt samverkansavtalet för gymnasieskolan i Göteborgsregionen om det är en utbildning utformad för en grupp elever. Ersättning utgår då dels för den del som avser det stöd som eleven behöver för att genomföra hela sin utbildning utifrån sin studieplan. För den sistnämnda delen finns ett schablonbelopp som anges i den interkommunala prislistan.

10.8 Ersättning för modersmålsundervisning

Ersättning för modersmålsundervisning och studiehandledning ingår i den interkommunala ersättningen.

10.9 Särskild utredning om elevs tillhörighet till anpassade gymnasieskolan

Om det uppmärksammas att en elev som antagits till utbildning/placerats på utbildning inom gymnasieskolan, kan höra till den anpassade gymnasieskolans målgrupp, ska Hemkommunen skyndsamt informeras om detta. Hemkommunen ska se till att en målgruppsutredning görs, enligt 18 kap. 5 § Skollagen. Den ska innehålla pedagogisk, psykologisk, medicinsk och social bedömning. Hemkommunen kan välja vem som ska göra utredningen. Om Hemkommunen gör utredningen tar Hemkommunen sina faktiska kostnader. Om Hemkommunen avtalar med Anordnarkommunen att göra utredningen ersätter Hemkommunen Anordnarkommunen för denna kostnad med Anordnarkommunens faktiska kostnader.

10.10 Investeringar

Anordnarkommunen ansvarar för investeringar i verksamheten.

10.11 Ansvarsförsäkring

Anordnarkommun tecknar även ansvarsförsäkring för elev som
Anordnarkommunen får interkommunal ersättning för.

10.12 Resor

Hemkommunen svarar för eventuella kostnader för dagliga resor mellan bostad och skola eller inackorderingstillägg. Kostnader för utbildning förlagd på annan plats eller annan tid än ordinarie skoltid bekostas av Anordnarkommunen. Det kan till exempel vara vid arbetsplatsförlagt lärande och under kvällstid.

Detta samverkansavtal gör det möjligt att organisera anpassade gymnasieskolan, så att ingen elev blir tvungen att bo utanför det egna hemmet på grund av sin skolgång. Det innebär att eleven får en kommunikationsmässigt ändamålsenlig skolgång. Regelverk om stöd och service för funktionshindrade kan även vara relevant men regleras inte via detta Avtal.

Hantering av skolkort eller motsvarande regleras utanför detta Avtal.

11 Idé- och erfarenhetsutbyte för anpassade gymnasieskolans personal

Göteborgsregionens samlade kompetens på utbildningsområdet tas tillvara genom idé- och erfarenhetsutbyte på olika nivåer i GR:s regi. Inom anpassade gymnasieskolan sker gemensamma insatser, kompetensutveckling samt erfarenhetsutbyte i Regionala nätverk, om exempelvis kvalitet- och utveckling, ledarskap, fullföljda studier, digitalisering, omvärldsbevakning och påverkansarbete.

12 Formalia

12.1 Tvister

Twist i anledning av detta Avtal ska i första hand lösas genom lokala förhandlingar. Om Medlemskommunerna inte kommer överens kan medling ske genom GR. Om twist inte kan lösas på detta sätt avgörs det i allmän domstol.

12.2 Force majeure

Om fullgörande av åtagande från Anordnarkommuns sida förhindras av omständigheter som Anordnarkommunen inte kan råda över som arbetskonflikt, eldsvåda, krig med mera är Anordnarkommunen inte ansvarig för skada eller förlust som därigenom kan uppkomma för motparten.

12.3 Godkännande

Respektive Medlemskommun rekommenderas att fatta beslut om att godkänna föreliggande Avtal. En kopia på beslut i nämnd/styrelse eller av den utsedd person, ska vara GR tillhanda senast 30 september 2026.

Tidsplan regionalt samråd om utbud

I bilagan finns tidsplanen för GR:s regionala samråd om kommande års utbud i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan. Samverkansavtalet är huvuddokumentet och beskriver förutsättningarna i övrigt.

Datum	Aktivitet	Underlag	Forum
okt/nov	GR samråd: uppstart – gemensam bild och målsättning	Uppföljning genomförd antagning föregående antagningsår Regionala planeringsunderlag (vart tredje år) Avstämning process & underlag	Utbildningschefsnätverket & Gymnasienätverket
nov-dec	Kapacitetsundersökning utbud lång sikt	Intervju utbildningschef och verksamhetschef gymnasiet	GR (Vart tredje år)
feb	GR samråd: kapacitet lång sikt	Rapport gymnasialt utbud GY & VUX Utfall planerat utbud föregående samråd Kapacitetsundersökning lång sikt	Utbildningschefsnätverket & Gymnasienätverket
1:a april	Huvudmans preliminärt planerade utbud rapporteras till GR Ansökan regional garanti		Utbildningschefsnätverket & enskilda huvudmän
april	GR samråd: preliminärt utbud Enas regional garanti	Preliminärt planerat utbud	Utbildningschefsnätverket & Gymnasienätverket
	GR samverkan: preliminärt utbud	Preliminärt planerat utbud	Utbildningschefsnätverket & enskilda huvudmän

	GR samråd: preliminärt utbud	Preliminärt planerat utbud	Antagningsnämnden
maj	Enas regional garanti		Antagningsnämnden
maj	Lokalt beslut utbud		Kommun
april-juni	Förslag/enas IKE		Gymnasieekonomnätverket Utbildningschefsnätverket Antagningsnämnden
jun-sep	Underlag till regional information om utbudet		Kommun/skola
sep	Regional information om utbudet via GR:s katalog <i>Vad ska jag välja</i>		GR
okt och vidare	Vägledningsarbete		GR/kommun
nov-jan	Öppet hus		Kommun/skola
okt och vidare	Enligt tidsplan för antagningen till gymnasieskolan		GR/kommun

Tidsplan för arbetet med antagning till anpassade gymnasieskolan i regionala antagningssystemet

Nedan anges tidpunkter för regiongemensamma huvudhändelser i antagningen under ett antagningsår. Dessa händelser behöver antagningen till anpassad gymnasieskola förhålla sig till i sitt arbete. Utöver dessa händelser finns arbetsuppgifter som behöver utföras för att en antagning ska genomföras i antagningssystemet. Som inloggad i antagningssystemet kan användare från hemkommun och mottagande gymnasieskola, utifrån sin roll och behörighet, se sina arbetsuppgifter och anvisningar under antagningsåret. Exemplet nedan avser datum för antagningsåret 2026.

2025-10-01	00:00	Antagningsåret startar	Nytt antagningsår startar. Föregående års antagning och elever har gallrats ur Indras databas.
2025-11-03	08:00	indra2.se – utbildningsutbudet visas på elevernas webbplats för gymnasievalet.	Anpassade gymnasieskolors utbildningsutbud för antagningsåret 2026 publiceras och är offentligt för allmänhet och sökande elev. Utbildningsutbudet kan justeras av skolhuvudman/gymnasieskola, men ska vara uppdaterat i samband med att gymnasievalet öppnar
2025-11-03	16:00	Elevuppgifter inlästa	Anpassade grundskolors elevuppgifter (årskurs 9) ska vara överförda till antagningssystemet Indra.
2025-12-09	08:00	Gymnasievalet öppnar	Ansökningsperioden för gymnasievalet startar.

Bilaga 2 Tidsplan för antagning till anpassade gymnasieskolan,
2027/2028 – 2030/2031
Dnr: ATN-2025-00050

2026-03-17	12:00	Gymnasievalet stänger	Ansökan stänger inför preliminärantagningen. Sista dag för studie- och yrkesvägledare att hjälpa till med eventuella ändringar i ansökan för sökande elever.
2026-03-26	12:00	Antagningssystemet stänger för antagningsarbete i samband med preliminär antagning.	Då antagningsarbetet pågår är tillgängligheten till Indras funktioner begränsad, men man kan fortfarande nå en mängd information på indra2.se/admin . Observera! Det sker ingen preliminärantagning till anpassad gymnasieskola.¹
2026-04-16	10:00	Antagningssystemet öppnar Preliminärt antagningsresultat för sökande till gymnasieskola publiceras, exempelvis för elever som sökt IMY för grupp.	Gymnasievalet öppnar och studie- och yrkesvägledare kan fortsätta registrera val i elevs ansökan.
2026-05-04	16:00	Sista dag för intresseanmälan till vissa introduktionsprogram i Göteborg.	Sista dag för studie- och yrkesvägledare att registrera intresseanmälan till introduktionsprogram för enskild på kommunala gymnasieskolor i Göteborg. Det gäller individuellt alternativ, språkintröduktion och yrkesintröduktion för enskild.
2026-05-18	16:00	Sista dag att lägga ned utbildning.	Sista dag för anpassad gymnasieskola att ändra sitt utbildningsutbud inför slutantagningen, både att lägga ned och starta utbildning. Detta för att elever ska hinna informeras och ges möjlighet att säkra upp sin ansökan med ytterligare val innan ansökan stänger inför slutantagningen.

¹ Eftersom underlag och beslut om mottagande samt antagning sällan är klart inför preliminärantagningen sker antagning till anpassad gymnasieskola vid slutantagning. Rangordnar mottagande gymnasieskola sökande elever inför preliminärantagningen visas dock ett preliminärt resultat i elevkortet i antagningssystemet.

Bilaga 2 Tidsplan för antagning till anpassade gymnasieskolan,
2027/2028 – 2030/2031
Dnr: ATN-2025-00050

2026-06-01	16:00	Gymnasievalet stänger för studie- och yrkesvägledare	Möjligheten att registrera gymnasieval till anpassad gymnasieskola i Göteborgsregionen stänger. Undantaget introduktionsprogram för enskild på kommunala gymnasieskolor i Göteborg som stänger tidigare, den 4 maj.
2026-06-11	12:00	Slutbetyg ska vara överförda till antagningssystemet Indra	Slutbetyg för sökande elever från årskurs 9 ska vara registrerade i antagningssystemet Indra Anpassat-läge.
2026-06-12	12:00	Antagningsarbete startar – Slutantagning	Då antagningsarbetet pågår är tillgängligheten till Indras funktioner begränsad men man kan fortfarande nå en mängd information på indra2.se/admin .
2026-06-25	10:00	Slutantagningen är klar	Slutantagningen till Göteborgsregionens anpassade gymnasieskolor är klar.
2026-08-17	08:00	Ändrade regler för omval	Omval för elev från anpassad grundskola registreras av Gymnasieantagningen.
2026-09-03	16:00	Reservantagning avslutad	Reservantagningen till Göteborgsregionens samtliga gymnasieskolor avslutas.
2026-09-30	23:59	Antagningsåret är avslutat	Indras databas gallras på årets sökande elever och antagningsinformation, inga sådana uppgifter kan tas ut efter det. Nytt antagningsår startar den 1 oktober.

Gemensamt regelverk för elevavstämning

Inom Göteborgsregionen finns ett gemensamt regelverk för elevavstämning. Det bygger på en gemensam upplysningsskyldighet från skolorna till hemkommun. Utbildningschefsnätverket enades om regelverket 2016-06-17 och har därefter reviderat innehållet.

1. Månadsavstämning förutsätter korrekt elevunderlag. När en elev är inskriven på flera skolor samtidigt kommer den inte med i månadsavstämningen för aktuell månad. Ansvariga skolhuvudmän löser konflikten och elevens hemkommun hålls underrättad.
2. Den dag som är elevens sista schemalagda dag på avlämnande skola, är slutdatum.
3. Den dag som är elevens första schemalagda dag på mottagande skola, är startdatum.
4. Information till ELIN kan av gymnasieskola lämnas på fyra olika sätt:
 - a. Finns ingen automatisk överföring, skall ELIN-filen läsas in i IT-systemet så fort en utbildningshändelse har uppkommit.
 - b. Finns ingen möjlighet till att skapa en ELIN-fil, men skolan kan skapa en CSN-fil, skall CSN-filen läsas över och kompletteras manuellt med de fält som finns i ELIN-filen så fort utbildningshändelsen uppkommit.
 - c. Finns ingen möjlighet att skapa en ELIN-fil eller en CSN-fil skall utbildningshändelsen registreras manuellt i IT-systemet när utbildningshändelsen har uppkommit.
5. Korrekt elevunderlag förutsätter att gymnasieskola varje läsår rapporterar in samtliga elever till ELIN, oavsett årskurs. På så sätt säkerställs gymnasieskolans rapportering om att elev påbörjat utbildning efter sommaren, att elev byter årskurs och att ungdom som inte påbörjar utbildning faller inom ramen för det kommunala aktivitetsansvaret.
6. Avstämningsdag sker per den 15e varje månad, inklusive sommarmånaderna. Om avstämningsdag infaller på icke schemalagd dag anses eleven inskriven på avlämnande skola.
7. Elev som har uppehåll i sina studier omfattas av det kommunala aktivitetsansvaret. Vid planerat uppehåll har skolan dialog med eleven fram till dess att eleven är åter. Skolan kan välja att antingen registrera avbrott, skolbyte eller planerat uppehåll.

8. Uppgift om examen och studiebevis hämtas från nationell databas. Gymnasieskola ansvarar för att information som inte kan hämtas nationellt i stället registreras i ELIN. Det gäller examen/studiebevis för elev äldre än 20 år samt elev med tillfälligt personnummer, gymnasiebevis avseende anpassad gymnasieskola, samt IB-diplom. Elever som fått gymnasieintyg behöver också registreras manuellt i ELIN.
9. Gymnasiebevis avseende anpassad gymnasieskola ska läsas över om det är aktuellt.
10. Gymnasiebetyg och kopia på betygskatalogen kan läsas över till IT-systemet när elev lämnar gymnasieskolan, det vill säga vid avbrott, skolbyte, studiebevis eller gymnasieintyg. ELIN är ingen betygsdatabas, men en kopia kan underlätta för det kommunala aktivitetsansvaret i arbetet med att erbjuda rätt åtgärd för ungdom utan examen.

Principer som regleras i Skollagen och är särskilt tillämplbara i ELIN

Hemkommunen ansvar för uppföljning och rapportering inom ramen för det kommunala aktivitetsansvaret (regleras i 29 kap 9 § Skollagen).

Modell för interkommunal ersättning inom gymnasieskola och anpassad gymnasieskola

Den regionala prislistan inom det primära samverkansområdet Göteborgsregionen reglerar den interkommunala ersättningen (IKE) som en del i det regionala samverkansavtalet. Den interkommunala prislistan är en förutsättning för det regionala samverkansavtalet. Prislistan syftar till att möjliggöra de åtaganden och möjligheter som det regionala samverkansavtalet medför.

Det finns inget beslut om att den regionala IKE-modellen ska användas för bidrag till fristående gymnasieskola.

Vad är syftet med prislistan och hur ska den användas?

Prislistans syfte är att vara ett av flera verktyg för att stärka det regionala utbudet och möjliggöra den fria rörligheten för elever att söka utbildningar inom Göteborgsregionen på ett enkelt och smidigt sätt. Prislistan bidrar även till att minska den administrativa bördan för respektive kommun som IKE medför utan ett reglerat pris. Ytterligare ett syfte är att bidra till transparens och erfarenhetsutbyte kring förutsättningarna för ekonomin inom den kommunala gymnasieskolan.

Prislistan är avsedd och framtagen för att reglera IKE. Inom GR avser de ca 19 % (2025) av eleverna i regionen som går på en kommunal skola utanför hemkommunen. Prislistan är inte avsedd att reglera tilldelningen till de resterande 81 % (2025) av eleverna som inte omfattas av IKE.

Prislistan för IKE är inte framtagen för att användas som resursfördelning till gymnasieskolan i respektive kommun. Det är upp till respektive kommun att avgöra om prislistan ska användas i något annat syfte än att reglera IKE.

Hur används prislistan i GR-kommunerna?

Prislistan används inom samverkansområdet för att reglera de interkommunala ersättningarna mellan kommunerna i samverkansområdet.

Det allra flesta GR-kommuner har valt att använda prislistan som riktmärke för den egna resursfördelningen till gymnasieskolan. Kommunerna gör justeringar i förhållande till prislistan för att anpassa den till den egna kommunens resurser.

Hur blir ett pris till? - Beskrivning av modellen

Förslag till prislista tas fram av en utsedd arbetsgrupp, Gymnasieekonom-nätverket, bestående av ekonomer från respektive kommun med ansvar för gymnasieskola och anpassad gymnasieskola.

Den regionala prislistan för IKE beräknas från och med 2020 vartannat år och baseras på uppgifter från bokslutet året innan. Gemensamma anvisningar har tagits fram så att kostnaderna redovisas så lika som möjligt. Mellanliggande år räknas priset upp med index.

Exempel:

För ett ge en förenklad beskrivning av modellen utgår Gymnasieekonomnätverket i sin beräkning från ett gymnasieprogram, t.ex. samhällsvetenskapsprogrammet.

Programmet anordnas i åtta av GR kommunerna. Varje kommun har egna programkostnader för programmet utifrån elevunderlag, infrastruktur och en rad andra parametrar som påverkar kostnadsnivån. Vid beräkning av ett regionalt pris inom GR för programmet listas samtliga kommuner som anordnar programmet från den dyraste anordnaren till den billigaste. Den dyraste och billigaste anordnaren exkluderas sedan från listan om minst sju kommuner anordnar programmet.

När den dyraste och billigaste anordnaren är exkluderad från listan beräknas en genomsnittskostnad utifrån resterande anordnares programkostnad för samhällsvetenskapsprogrammet.

När det är ett mellanliggande år, ett så kallat indexår, räknas prislistan upp med aktuellt index.

Generella rationaliseringar diskuteras i Utbildningschefsnätverket årligen.

Grundprinciperna för prislistan:

- Priset beräknas i normalfallet vartannat år från och med 2020.
- Priset utgörs av medlemskommunernas sammanlagda programkostnader på gymnasieskolan efter fastställt bokslut.
- Det dyraste och det billigaste programmet tas bort vid beräkningen av det genomsnittliga priset för att undvika att eventuella ytterligheter får för stor inverkan på genomsnittspriset.
- Det finns två undantag till denna princip:
- Är det färre än 7 anordnare av ett program tas inte det dyraste och billigaste bort eftersom genomsnittet då skulle baseras på för få anordnare.
- Göteborg är på grund av sin volym alltid med i kalkylen även om programmet är dyrast eller billigast.

Mellanliggande år justeras priset med följande index:

- KPI
- Internränta
- Arbetsgivaravgifter
- Löneutveckling GR (Lärarpersonal med regional uppskattning samt enligt SKR:s cirkulär för övrig personal i skolan)

Hur kan GR:s medlemskommuner påverka priset?

Prislistan sammanställs som summan av medlemskommunernas kostnader för respektive gymnasieprogram. Kostnaderna är utifrån respektive kommuns årsbokslut. Detta innebär att en stor del av prislistan är baserad på faktiska kostnader. Följande påverkansmöjligheter finns:

Kommun

Samverkansavtalet bygger på att varje kommun beslutar om den egna gymnasieskolan. Detta gäller investeringar, utbud, politiska prioriteringar, finansiering etcetera. Påverkansmöjligheter i kommunen finns dels i den löpande verksamheten, dels på förvaltningsnivå och kommunnivå utifrån större satsningar eller neddragningar inom gymnasieskolan. Alla beslut som tas på kommunnivå och som påverkar kostnadsnivån kan ge genomslag på den regionala prislistan.

Regionalt

Generella rationaliseringar diskuteras i Utbildningschefsnätverket årligen. Utbildningschefsnätverket enas om att rekommendera nivån på eventuella rationaliseringar.

Vilka regionala instanser hanterar prislistan?

Gymnasieekonomnätverket tillika arbetsgruppen står för framtagning av förslag till prislista. Nätverket utgörs av ekonomer från respektive medlemskommun. Ordförande i nätverket är en av Utbildningschefsnätverket utsedd förvaltningschef. GR bistår med samordning. Nätverket/arbetsgruppen sammanträder ca 8 gånger per år.

Kort beskrivning av beslutsprocessen enligt nedan:

- Arbetsgruppen lämnar förslag om indexnivå till Utbildningschefsnätverket – Godkännande eller korrigerande. Eventuella regionala rationaliseringar föreslås.
- Arbetsgruppen lämnar förslag till prislista till Utbildningschefsnätverket – Godkännande eller korrigerande. Rekommendation om beslut lämnas till Antagningsnämnden.

- Förslaget lämnas till Antagningsnämnden – Rekommendation om beslut lämnas till Förbundsstyrelsen.
- Förslaget lämnas till Förbundsstyrelsen - Rekommendation om beslut till medlemskommunerna.
- Kommunerna beslutar i okt-dec och meddelar GR beslutet senast i mitten av december.
- Prislistan börjar gälla 1 januari.

Analys

Kostnadsutvecklingen för gymnasieskolan påverkas av flera parametrar, exempelvis:

- Demografi
- Konkurrens
- Investeringar
- Index
- Löneutveckling

Den demografiska utvecklingen påverkar IKE i allra högsta grad. Då priset beräknas (förenklat) som summan av gymnasieskolornas kostnader dividerat med antalet elever får den demografiska utvecklingen en stor inverkan på programpriset. I och med att den demografiska utvecklingen får stor påverkan på priset innebär det att även konkurrensen gentemot fristående verksamhet är en viktig aspekt då volymen påverkas. En större andel elever i fristående verksamhet innebär en lägre andel i den kommunala skolan och därmed en förändrad prisbild.

I tider då det krävs stora investeringar inom gymnasieskolan påverkas priset, då den totala kostnaden ökar i form av årliga avskrivningar. Utvecklingen av uppräkningsindex är också en parameter som oftast driver upp priset, men ska också spegla den generella kostnadsutvecklingen i samhället och är ett naturligt verktyg i avtal för årliga prisjusteringar.

Personalkostnader utgör den största posten i prismodellen och därmed blir löneutvecklingen en viktig parameter som påverkar priset. Brist på personal och konkurrens om personal i kombination med den generella årliga löneutvecklingen bidrar till att kostnaderna ökar och därmed priset.

Sammantaget är det en komplex bild där ovanstående parametrar påverkar kostnadsutvecklingen och därmed priset. Vissa av parametrarna ovan hanteras av respektive kommun, andra är generella indexuppräknings, direktiv från regeringen och ett resultat av regional samverkan kring det gemensamma utbudet.

§ 60

Dnr GRFS-2026-00122

Samverkansavtal för anpassad gymnasieskola i Göteborgsregionen 2027/2028–2030/2031

Förbundsstyrelsens beslut

Förbundsstyrelsen rekommenderar medlemskommunerna att fastställa samverkansavtal för anpassade gymnasieskolan i Göteborgsregionen 2027/2028 – 2030/2031 samt att inkomma med beslut senast den 2026-09-30.

Sammanfattning av ärendet

Ärendet gäller förnyat samverkansavtal för anpassade gymnasieskolan i Göteborgsregionen. Avtalet, med stöd i Skollagen och Gymnasieförordningen, syftar till att tillvarata den samlade kapaciteten i Göteborgsregionen för att på ett resurseffektivt sätt, genom samverkan mellan medlemskommunerna, ge eleverna tillgång till ett brett och allsidigt utbud av utbildningar av god kvalitet inom anpassade gymnasieskolan.

Nuvarande samverkansavtal löper ut läsåret 2026/2027. Med anledning av detta har ett förslag till nytt samverkansavtal utarbetats. Ett nytt samverkansavtal kring gymnasieskolan i Göteborgsregionen föreslås träda i kraft läsåret 2027/28.

Beslutsunderlag

Samverkansavtal anpassade gymnasieskolan 2027/2028 – 2030/2031

Bilaga 1 Tidsplan regionalt samråd om utbud

Bilaga 2 Tidsplan antagning anpassad gymnasieskola

Bilaga 3 Gemensamt regelverk för elevavstämning

Bilaga 4 Modell för IKE inom gymnasieskola och anpassad gymnasieskola

Beslutsgång

Ordförande frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Skickas till

Medlemskommunerna

§ 58

Dnr: KS 2026/64

Remiss avseende samverkansavtal för anpassad gymnasieskola i Göteborgsregionen 2027/2028–2030/2031

Beslut

Kommunstyrelsen antar remissvar daterat 2026-01-26 som sitt eget.

Sammanfattning av ärendet

Nuvarande samverkansavtal för anpassad gymnasieskola i Göteborgsregionen löper ut läsåret 2026/2027, varför ett nytt förslag till samverkansavtal har utarbetats. Innehållet i förslaget är till stor del detsamma som i nuvarande samverkansavtal. De justeringar som föreslås bedöms vara väl avvägda och några synpunkter avseende innehållet föreligger inte.

Beslutsunderlag

Välfärdsutskottet 2026-02-11 § 14

Tjänsteskrivelse 2026-01-19

Remissvar 2026-01-26

Remissversion Samverkansavtal för anpassade gymnasieskolan i Göteborgsregionen GR 2027/2028-2030/2031

Bilaga 1 Tidsplan regionalt samråd om utbud

Bilaga 2 Tidsplan antagning anpassad gymnasieskola

Bilaga 3 Gemensamt regelverk för elevavstämning

Bilaga 4 Modell för IKE inom gymnasieskola och anpassad gymnasieskola

Beslut skickas till

marie.wibergsernevall@stenungsund.se

Till

gr@goteborgsregionen.se

Remissvar samverkansavtal anpassad gymnasieskola i Göteborgsregionen

Stenungsunds kommun har inga synpunkter på förslag till samverkansavtal anpassad gymnasieskola i Göteborgsregionen.

STENUNGSUNDS KOMMUN

Kommunstyrelsen

§ 91

Dnr: KS 2026/63

Samverkansavtal gymnasieskolan i Göteborgsregionen 2027/2028-2030/2031

Beslut

Välfärdsutskottets förslag till kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsen fastställer förslag till samverkansavtal för gymnasieskolan i Göteborgsregionen 2027/2028 – 2030/2031.

Sammanfattning av ärendet

I Göteborgsregionen finns ett regionalt samverkansavtal som reglerar rätt till utbildning på nationella program, elevernas rätt att tas emot som sökande, kommunernas skyldighet att erbjuda och ta emot elever inom de nationella programmen och möjlighet att ta emot elever inom vissa introduktionsprogram.

Nuvarande samverkansavtal löper ut läsåret 2026/2027. Med anledning av detta har ett förslag till nytt samverkansavtal utarbetats. Ett nytt samverkansavtal för gymnasieskolan i Göteborgsregionen föreslås träda i kraft läsåret 2027/2028.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-06-22

Samverkansavtal för gymnasieskolan i Göteborgsregionen 2027/2028–2030/2031

Bilaga 1 Tidsplan regionalt samråd om utbud

Bilaga 2 Etiska regler kring gymnasieantagningen

Bilaga 3 Tidplan för antagning till gymnasieskola

Bilaga 4 Gemensamt regelverk för elevavstämning

Bilaga 5 Modell för IKE inom gymnasieskola och anpassad gymnasieskola

Förbundsstyrelsen 2026-05-29 § 59

Kommunstyrelsen 2026-02-23 § 59

Yttrande 2026-02-11

Beslut skickas till

diarium@goteborgsregionen.se

Marie Wiberg Sernevall
Utvecklingsledare

Till Kommunstyrelsen

Samverkansavtal gymnasieskolan i Göteborgsregionen 2027/2028-2030/2031

Förslag till beslut

Välfärdsutskottets förslag till kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsen fastställer förslag till samverkansavtal för gymnasieskolan i Göteborgsregionen 2027/2028 – 2030/2031.

Sammanfattning av ärendet

I Göteborgsregionen finns ett regionalt samverkansavtal som reglerar rätt till utbildning på nationella program, elevernas rätt att tas emot som sökande, kommunernas skyldighet att erbjuda och ta emot elever inom de nationella programmen och möjlighet att ta emot elever inom vissa introduktionsprogram.

Nuvarande samverkansavtal löper ut läsåret 2026/2027. Med anledning av detta har ett förslag till nytt samverkansavtal utarbetats. Ett nytt samverkansavtal för gymnasieskolan i Göteborgsregionen föreslås träda i kraft läsåret 2027/2028.

Beskrivning av ärendet

Samverkansavtalet för gymnasieskolan revideras vart fjärde år. Samverkansavtalet innebär att elever hemmahörande i Göteborgsregionen är förstahandssökande till utbildningar som omfattas av avtalet inom det primära samverkansområdet. Genom samverkan mellan medlemskommunerna nyttjas regionens samlade kapacitet resurseffektivt för att erbjuda utbildningar som möter både ungdomars efterfrågan och arbetsmarknadens behov.

Inför ett nytt reviderat avtal har medlemskommunerna, via utbildningschefsnätverket och andra nätverk för gymnasieskolan, fått uttrycka önskemål om förändringar av och tillägg till befintligt avtal. Förslag till nytt samverkansavtal har varit ute på remiss i medlemskommunerna under perioden 2026-01-16 – 2026-03-25. Samtliga kommuner har inkommit med remissvar och tillstyrker förslaget. Kommunstyrelsen behandlade ärendet den 23 februari 2026, § 59.

Förslaget till avtal för gymnasieskolan har en ny bilaga: *Bilaga 5 Modell för IKE inom gymnasieskola och anpassad gymnasieskola*. Där beskrivs processen för hur IKE (interkommunal ersättning) tas fram i samverkan specifikt för gymnasieskolan och anpassade

gymnasieskolan. Prislistan sammanställs som summan av medlemskommunernas kostnader för respektive gymnasieprogram.

Medlemskommunerna inom GR rekommenderas av GRs Förbundsstyrelse att fastställa samverkansavtalet för gymnasieskolan i Göteborgsregionen. Undertecknat avtal ska efter godkännande av respektive kommun vara GR tillhanda senast 30 september 2026.

Ekonomisk bedömning

Det nya samverkansavtalet beaktar en likvärdig hantering och ersättning vid förlängd undervisning, med utgångspunkt i respektive huvudmans beskrivning av behovet. För att öka tydligheten har även en bilaga om modellen för interkommunal ersättning (IKE) adderats, som speglar underlaget som årligen bifogas förslaget till prislista inför kommande år när det skickas till medlemskommunerna för beslut.

Barnkonsekvensanalys

Beslutet medför att barn ges möjlighet att läsa alla de utbildningar som tillhandahålls inom medlemskommunerna vilket gynnar barn som kommer att läsa sin gymnasieutbildning under perioden.

Juridisk bedömning

Beslutet är förenligt med skollagen och gymnasieförordningen och reglerar kommunernas åtagande avseende bland annat gemensam antagning och interkommunal ersättning.

Bedömning utifrån Agenda 2030

Ärendet berör mål 4 om god utbildning för alla.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-06-22

Samverkansavtal för gymnasieskolan i Göteborgsregionen 2027/2028–2030/2031

Bilaga 1 Tidsplan regionalt samråd om utbud

Bilaga 2 Etiska regler kring gymnasieantagningen

Bilaga 3 Tidplan för antagning till gymnasieskola

Bilaga 4 Gemensamt regelverk för elevavstämning

Bilaga 5 Modell för IKE inom gymnasieskola och anpassad gymnasieskola

Förbundsstyrelsen 2026-05-29 § 59

Kommunstyrelsen 2026-02-23 § 59

Yttrande 2026-02-11

STENUNGSUNDS KOMMUN
Sektor utbildning

**Stenungsunds
kommun**

Tjänsteskrivelse
2026-06-22

Dnr KS 2026/63

Elisabeth Andreasson
Sektorchef

Niclas Brattefors
Verksamhetschef

Beslut skickas till
diarium@goteborgsregionen.se

Samverkansavtal för gymnasieskolan i Göteborgsregionen 2027/2028– 2030/2031

Begreppsförklaring

Avtalet, Avtal	Samverkansavtalet för gymnasieskolan i Göteborgsregionen
GR	Göteborgsregionens kommunalförbund
Göteborgsregionen	Det geografiska område som motsvaras av de geografiska områden som medlemskommunerna utgörs av.
Regional	Det geografiska område som utgörs av Göteborgsregionen. Uttrycket används för att åsyfta insatser, nätverk, osv inom det angivna geografiska området.
Samverkansområdet	Det geografiska område som motsvaras av de geografiska områden som utgörs av medlemskommunerna.
Primärt samverkansavtal	Avtal där en kommun genom samverkan med andra kommuner erbjuder den utbildning som anordnas av de andra kommunerna i det primära samverkansområdet.
Sekundärt samverkansavtal	Avtal som gör det möjligt för en kommun att erbjuda gymnasieutbildning som anordnas av en region eller kommun utanför det primära samverkansområdet.
Anordnarkommun	Kommun som anordnar en viss utbildning.
Hemkommun	Kommun där elev är folkbokförd eller vistas stadigvarande.
Medlemskommun	Kommun som är medlem i GR och part till detta Avtal.
Huvudman	Kommun eller annan juridisk person som i enlighet med 2 kap. Skollagen ansvarar för att driva en utbildning.
Antagningsnämnd	GR:s politiska nämnd för utbildning.
Nätverk	GR:s nätverk som samlar bland annat medlemskommunernas förvaltningschefer (Utbildningschefsnätverket) och verksamhetschefer (Gymnasienätverket)

Gymnasieantagningen

Enhet som hanterar verkställigheten av
gymnasieantagningen på GR

1 Avtalsparter

Avtalets parter utgörs av Göteborgsregionens kommunalförbund och Medlemskommunerna: Ale, Alingsås, Göteborg, Härryda, Kungsbacka, Kungälv, Lerum, Lilla Edet, Mölndal, Partille, Stenungsund, Tjörn och Öckerö.

2 Avtalets syfte och intentioner

Skollagen och Gymnasieförordningen reglerar hur Huvudmän ska planera, dimensionera och erbjuda utbildning inom gymnasieskolan. Syftet med bestämmelserna är att öka det tillgängliga utbudet av utbildning, underlätta ungdomars och vuxnas etablering på arbetsmarknaden, samt förbättra kompetensförsörjningen till välfärd och näringsliv.

Föreliggande Avtal gör elever hemmahörande i Göteborgsregionen till förstahandssökande till samtliga utbildningar som omfattas av Avtalet i det primära samverkansområdet.

Avtalet syftar till att tillvarata den samlade kapaciteten i Göteborgsregionen för att på ett resurseffektivt sätt, genom samverkan mellan Medlemskommunerna, ge eleverna tillgång till ett brett och allsidigt utbud av utbildningar av god kvalitet. Utbildningar som möter både ungdomarnas efterfrågan och arbetsmarknadens behov i Göteborgsregionen.

I bilaga 1 finns tidsplan för det regionala samrådet om utbildningsutbudet. I bilaga 2 finns etiska regler kopplade till gymnasieantagning. I bilaga 3 finns tidsplan för gymnasieantagning. I bilaga 4 det gemensamma regelverket för elevavstämning. I bilaga 5 finns beskrivning av modellen för interkommunal ersättning (IKE). Här nämnda bilagor utgör del av Avtalet.

3 Avtalstid

Avtalet löper över fyra år och omfattar läsåren 2027/2028 – 2030/2031, med möjlighet att komplettera avtalet årligen. Elevs rätt att fullfölja påbörjad utbildning gäller även efter avtalsperiodens slut.

4 Förändringshantering

Innehåll och form för samverkan enligt detta Avtal kan under avtalsperioden behöva ändras bland annat med anledning av nationella förändringar i lagar och förordningar. Sådana förändringar bör så långt som möjligt hanteras inom

ramen för tillämpningen/verkställigheten av Avtalet utan att faktiska ändringar görs i detta Avtal. För det fall faktiska ändringar blir nödvändiga att vidta i Avtalet ska sådana ändringar – såvida de inte ändrar Avtalets övergripande karaktär, väsentligen ändrar de ekonomiska förutsättningarna eller i övrigt kan anses vara väsentliga – godkännas av respektive Parts utbildningschef eller motsvarande alternativt kommundirektör/förbundsdirektör. Sådana ändringar kräver samtliga parter enighet. Parterna ansvarar inom sin egen organisation och på det sätt som anses lämpligt för att tillse att erforderligt mandat att genomföra sådana förändringar föreligger för företrädare för Parten. Sådana ändringar som ska anses möjliga att vidta i Avtalet utan politisk behandling kan exempelvis vara språkliga ändringar, ändringar föranledda av förändrad lagstiftning eller ändringar i hur Avtalet verkställs. När ändring överenskomms ska tillägg publiceras på GR:s webbplats som bilaga till huvudavtalet.

5 Avtalets omfattning

Gymnasieskolan regleras i Skollagen, Gymnasieförordningen, Läroplan för gymnasieskolan samt av Skolverkets författningssamling (SKOLFS). Avtalet utgår från ovanstående regelverk.

Detta Avtal reglerar när det gäller erbjudande och mottagande

- elevernas rätt att erbjudas utbildning på de nationella programmen,
- elevernas rätt att tas emot som sökande till dessa utbildningar,
- Medlemskommunernas skyldighet att erbjuda och ta emot elever på utbildning inom de nationella programmen,
- Medlemskommunernas möjlighet/skyldighet att erbjuda och ta emot elever inom introduktionsprogrammen programinriktat val (IMV) och inom yrkesintroduktion (IMY)

Varje Hemkommun ansvarar, enligt 15 kap. 30-30 a §§ Skollagen för att ungdomarna i kommunen erbjuds gymnasieutbildning av god kvalitet antingen i Hemkommunen, via detta Avtal, genom sekundära samverkansavtal som omfattas av detta Avtal, eller genom enskilda avtal kring introduktionsprogram som inte ingår i detta Avtal.

5.1 Utbildningar som omfattas av avtalet

Samtliga nationella program och inriktningar, inklusive lärlingsutformade utbildningar, spetsutbildningar, särskilda varianter, nationellt godkända idrottsutbildningar, samt vidareutbildning i form av fjärde tekniskt år omfattas av Avtalet. Även de sökbara introduktionsprogrammen programinriktat val (IMV) utformat för grupp av elever och yrkesintroduktion (IMY) utformat för grupp av elever ingår. Slutligen omfattas platser som inrättas för elever som på grund av hörsel- eller synskada, rörelsehinder eller andra uttalade studiesvårigheter inte kan följa den vanliga undervisningen.

5.2 Utbildningar som inte omfattas av avtalet

Mottagande och placering till introduktionsprogrammen individuellt val, språkintröduktion, programinriktat val för enskild elev och yrkesintröduktion för enskild elev regleras inte via detta Avtal. Om en Medlemskommun sluter avtal om sådan utbildning med annan Medlemskommun ska det avtalet utgå från individuell studieplan, den aktuella kommunens utbildningsplan och överenskommen interkommunal ersättning. För anpassade gymnasieskolan inom Göteborgsregionen finns ett separat samverkansavtal.

5.3 Möjlighet att ingå annat avtal

Detta Avtal tillåter Medlemskommunerna att sluta ett Sekundärt samverkansavtal med Västra Götalandsregionen om naturbruksutbildning. Kungsbacka kommun kan sluta Sekundärt samverkansavtal med valfri region om naturbruksutbildning. Medlemskommunerna äger även rätt att sluta Sekundärt samverkansavtal om nationellt godkänd idrottsutbildning och kostnaderna för sådan utanför det Göteborgsregionen. Avtalet ger inte möjlighet att sluta annat samverkansavtal med kommun utanför Göteborgsregionen om utbildningar som ingår i detta Avtal.

6 Antagning och ansvarsfördelning

6.1 Regional antagning

GR:s ansvar

Enligt Göteborgsregionens kommunalförbunds förbundsordning ansvarar Antagningsnämnden på GR för antagning till samtliga nationella program och nationella inriktningar som enligt gällande regelverk får starta år 1.

Antagningsnämnden beslutar även om antagning till sökbara intröduktionsprogram för grupp av elever och till lärlingsutbildning som startar i år 1. Gymnasieantagningen är den enhet på förvaltningen på GR som hanterar antagningen.

Antagning genomförs i det regiongemensamma antagningssystemet enligt årlig upprättad tidplan och regionalt överenskomna principer, se bilaga 3 och 4 till detta Avtal. Ansökan till utbildning i gymnasieskolan inom Göteborgsregionen görs i det regionala antagningssystemet. Sökande elev prövas utifrån sitt val vid antagningstillfällena. Urval till utbildning sker enligt 7 kap. 1-10 §§ Gymnasieförordningen. Om eleven inte antas till vald utbildning och skola, prövas eleven gentemot nästa val i rangordningen. Beslut om antagning fattas av Antagningsnämnden.

De etiska regler som finns för antagningens olika skeden ska följas för att säkerställa en likvärdig och rättssäker antagning. I dessa regleras bland annat nedläggning av utbildningar. Se bilaga 2 till detta Avtal.

Medlemskommunens ansvar

Medlemskommunen ansvarar för att elev- och betygsuppgifter rapporteras enligt regiongemensam tidsplan, se bilaga 4 till detta Avtal.

Medlemskommunen ansvarar vidare för att uppgifterna som lämnas till det regiongemensamma antagningssystemet är korrekta.

Medlemskommunen förbinder sig att följa upprättad tidsplan och de etiska reglerna för antagningen till gymnasieskolan.

6.1.1 Mottagande i andra hand

Via det nationella frisökssystemet med andrahandsmottagning kan en elev söka och provas till plats i annan kommun var som helst i landet. Detta innebär, enligt 16 kap. 47 § Skollagen och 7 kap. 2–5 §§ Gymnasieförordningen, att först när elever från Göteborgsregionen och andra som omfattas av rätten att mottas i första hand ska frisökande elever som mottagits i andra hand provas till ledig plats och Hemkommunen är då skyldig att betala interkommunal ersättning, enligt 16 kap. 51 §. För antagning till år 1 inom Göteborgsregionen provas sådana elever som omfattas av rätten att bli mottagna i andra hand andrahand vid fastställt datum för reservantagningen.

6.2 Lokal antagning

Antagning till inriktningar

Anordnarkommunen antar, enligt 4 kap. 2 § Gymnasieförordningen, till inriktningar som enligt regelverket får starta först år 2 eller år 3. Urvalsreglerna ska vara kända. Anordnarkommunen fördelar eleverna enligt dessa och i mån av plats.

Rätt att senare antas till inriktning

En Anordnarkommun kan enligt 16 kap. 12 och 39 §§ Skollagen, besluta om rätt att antas till en viss önskad inriktning i senare årskurs. GR antar i sådant fall, utifrån sitt uppdrag givet i Förbundsordningen och enligt 4 kap. 2 § Gymnasieförordningen, eleven till det nationella programmet.

Anordnarkommunens uppdrag är att informera elever som antagits till programmet om rätten att senare antas till önskad inriktning. Antalet platser som garanteras ska vara väl kända.

Antagning till fjärde året på teknikprogrammet

Efter att ansökan gjorts via Gymnasieantagningen antar Anordnarkommunen elev till fjärde året på teknikprogrammet.

Antagning till specialklass

Anordnarkommunen dimensionerar antalet platser i specialklass, för elever som på grund av hörsel- eller synskada, rörelsehinder eller andra uttalade studiesvårigheter inte kan följa den vanliga undervisningen och som har antagits till det nationella programmet. Göteborgs stad anordnar sådan profil för elev med dokumenterad hörselnedsättning. För elev, som inte är behörig till nationellt program, sker bedömning innan mottagande till individuellt alternativ kan göras.

6.3 Rätten att fullfölja utbildning

Elevens rätt att fullfölja den påbörjade utbildningen som omfattas av detta Avtal regleras i 16 kap. 39 § Skollagen. Några rutiner vid sådana situationer beskrivs i detta Avtal.

Rutin vid akut och oplanerad nedläggning av utbildning anordnad av medlemskommun

Varje Hemkommun ansvarar, enligt 15 kap. 30-30 a §§ Skollagen, för att ungdomarna erbjuds gymnasieutbildning av god kvalitet. Om utbildning anordnad av Medlemskommun akut och oplanerat riskerar att läggas ner och det finns elev som inte kan fullfölja sin gymnasieutbildning ska i enlighet med detta Avtal Anordnarkommunen i första hand lösa denna situation och då hålla elevens Hemkommun informerad, i andra hand genomföra dialog med övriga Medlemskommuner för en lösning till elevens bästa.

Rutin vid akut och oplanerad nedläggning anordnad av enskild huvudman

Om utbildning som omfattas av detta Avtal anordnad av enskild huvudman i Göteborgsregionen akut och oplanerat riskerar att läggas ner och det finns elev som inte kan fullfölja sin gymnasieutbildning ska kontakt upprättas mellan den kommun där utbildningen är förlagd och GR.

Omfattning av samverkan på regional nivå för en lösning till elevens bästa grundas på dialog mellan lägeskommun och GR utifrån aktuell situation, exempelvis antal elever och Hemkommuner som berörs, tid till nedläggning, skede i antagningsåret eller tillgängliga platser lokalt och regionalt på aktuell utbildning. Görs bedömningen att det finns behov samlar GR berörda Medlemskommuner genom Utbildningschefsnätverket.

Rutin vid inflyttning till Göteborgsregionen

Om en elev flyttar in till Medlemskommun och önskar fullfölja sin påbörjade utbildning i Göteborgsregionen är rutinen att den nya Hemkommunen i första hand bereder eleven plats på utbildning i egen regi enligt elevens studieplan. I andra hand, om kommunen inte själv anordnar utbildningen, men erbjuder den via detta Avtal, ska kommunen kontakta de kommuner som anordnar utbildningen för att undersöka om eleven kan beredas plats. Information om var utbildningar anordnas inom Göteborgsregionen finns till exempel i GR:s antagningssystem, elevinformationssystem, utbildningskatalogen *Vad ska jag välja* samt rapporten om gymnasialt utbud.

7 Planering och dimensionering - ansvarsfördelning

7.1 Anordnarkommunens ansvar

Anordnarkommunen ansvarar och beslutar enligt 15 kap. 30–30 b §§ om förändringar av sitt utbildningsutbud och ska då ta hänsyn till ungdomars efterfrågan och arbetsmarknadens behov. De lokala initiativen ligger därmed till grund för det samlade Regionala utbudet i gymnasieskolan.

7.2 Antagningsnämndens ansvar

Antagningsnämnden ska enligt sitt reglemente samordna planering och dimensionering av det gymnasiala utbildningsutbudet. Det innebär enligt detta Avtal att långsiktigt verka för ett kvalitativt utbildningsutbud tillgängligt för alla elever i samtliga delar av Göteborgsregionen. Utbildningen i gymnasieskolan ska, enligt 15 kap. 3 § Skollagen, utgöra en bas för den nationella och regionala kompetensförsörjningen till arbetslivet och en bas för rekrytering till högskolesektorn. Både ungdomars efterfrågan och arbetsmarknadens behov ska vara vägledande för utbudet av utbildningar och dimensioneringen av platser. Antagningsnämndens uppgift är därmed att balansera elevens behov med lokala och regionala utvecklingsperspektiv och att stimulera Göteborgsregionens utbildningsanordnare att utveckla ett utbud som motsvarar individens, arbetsmarknadens såväl som samhällets behov.

Planeringshorisonten bör sträcka sig över en treårsperiod för att säkerställa en långsiktighet i utbildningsutbudet både när det gäller uppstart och utökning samt nedläggning och neddragning. Då de enskilda huvudmännen i Göteborgsregionen har valt att ansluta sig till den Regionala antagningsprocessen, kan Antagningsnämnden följa det totala utbudet och antalet platser i Göteborgsregionen.

Efter en längre period av ökande elevantal och ökad konkurrens till utbildningsplatserna i gymnasieskolan, väntas elevantalen plana ut och minska under avtalsperioden i Göteborgsregionen. Samverkan syftar till att

elevutvecklingen kan omhändertas tillsammans och att dimensioneringen går i takt med elevantalen.

Antagningsnämnden kan vid behov lägga fram ett övergripande dimensioneringsförslag för Medlemskommunerna att ta ställning till. Ett sådant behov kan uppstå om förutsättningarna förändras under antagningsåret och kräver gemensam hantering. Antagningsnämnden kan även lägga fram förslag på Regional nivå som en del av den långsiktiga planering och dimensioneringen, till exempel utifrån demografiska förändringar, söktryck och arbetsmarknadens behov. Varje Medlemskommun beslutar dock själv om sitt utbildningsutbud och antal utbildningsplatser.

7.3 Regionala samverkansformer

Samråd om planering, dimensionering och erbjudande av utbildning

Samverkan om utbudet sker genom samråd i Antagningsnämnden, Utbildningschefsnätverket, Gymnasienätverket och i andra nätverk som är relevanta för gymnasieskolan. Såväl Hemkommun som Anordnarkommun deltar i samrådet. En tidplan anger när samråd ska ske. Se bilaga 1 till detta Avtal. Processen ska börja på hösten kalenderåret två år innan utbildningarna startar, med att följa upp nyss avslutad antagning och utfall av planerade platser i samrådet som föregick. Därefter ska samråd ske vid två tillfällen under våren året innan utbildningarna startar utifrån aktuellt underlag och med fler aktörer såsom enskilda huvudmän och aktörer från arbetslivet.

Anordnarkommun ska lägga fram sitt förslag till preliminära förändringar av utbud och dimensionering av platser senast 1 april kalenderåret innan en utbildning ska starta. Samråd ska sedan genomföras i Antagningsnämnden och i Utbildningschefsnätverket. Utbildningschefsnätverket bjuder in de enskilda huvudmän som bedriver fristående gymnasieskolor i Göteborgsregionen till att delta och i så fall lämna underlag om sina preliminära förändringar av utbud och dimensionering av platser.

I oktober ska avstämning av den nyss genomförda antagningen genomföras för att Huvudmännen ska ges möjlighet att anpassa kommande års utbildningar och platser. Samtidigt under hösten pågår arbetet med att informera de ungdomar som ska välja till gymnasieskolan.

Söktryck, antagna och platser ska följas upp av GR och Medlemskommunerna under pågående antagningsår så att respektive Huvudman kan justera sin organisation utifrån aktuella behov enligt GR:s tidplan för antagning till gymnasieskolan, se bilaga 3 till detta Avtal.

Antagningsnämndens roll

I Antagningsnämnden ges möjlighet att lämna synpunkter på planerade förändringar av utbildningsutbudet innan dessa beslutas av Anordnarkommunen. Om Antagningsnämnden finner den föreslagna förändringen olämplig från ett regionalpolitiskt utbildningsperspektiv ska Antagningsnämnden ges möjlighet att vid samrådet i april inför kommande års utbildningsutbud redovisa sin ståndpunkt innan beslut fattas av aktuell kommun.

GR:s underlag, verktyg och metoder för samråd

Medlemskommunen har ett ansvar att följa den Regionala demografiska utvecklingen och de andra Medlemskommunernas planering och dimensionering. I det arbetet bidrar GR bland annat med gemensam antagning till år 1, regionala statistikverktyg och rapporter för analys och uppföljning av planerat och genomfört utbud. GR samordnar även samråd och nätverk.

Samråd med enskilda huvudmän

För att utbudet i Göteborgsregionen ska verka för att ungdomars efterfrågan och arbetsmarknadens behov kan tillgodoses ska samråd i olika former ske med enskilda Huvudmän. Det kan ske på lokal nivå i lägeskommunen och på Regional nivå genom gemensamma underlag. Exempelvis via avtal om att ingå i antagningsprocessen och GR:s statistikverktyg, men även i forum som anordnas av GR: Gruppen för fristående gymnasieskolor (FRIST) samt samrådstillfällen mellan kommunala och enskilda Huvudmän.

Samråd med arbetslivet

Varje Medlemskommun ansvarar för att samråd sker med arbetslivet i de lokala programråden, enligt 1 kap. 8 § Gymnasieförordningen. Regionalt samråd sker med berörda arbetsmarknadsparter genom GR:s branschspecifika kompetensråd och övergripande kompetensråd om bland annat arbetsförlagt lärande (apl) och yrkesprogrammets attraktion och kvalitet i Göteborgsregionen. Ett regionalt samordningsverktyg för praktik och apl erbjuds, vilket kan användas för att skapa överblick, underlätta anskaffning och samutnyttjande av apl-platser. Branscherna kan även informera om arbetsmarknadsläget, till exempel i form av Regionalt organiserade aktiviteter och genom att bidra med underlag till Huvudmännens samverkan runt utbildningsutbudet.

Regional garanti för ett brett utbud

Medlemskommunerna åtar sig gemensamt att garantera vissa regionalt strategiska utbildningars genomförande, vilka har låg beläggning och därmed hög kostnad per utbildningsplats. Utbildningen anordnas då endast på en av Medlemskommunernas gymnasieskolor för att koncentrera resurserna snarare

än att små elevgrupper genomför utbildningen hos olika anordnande kommuner. En Medlemskommun som önskar anordna en sådan utbildning med regional garanti ansöker om det, enligt vad som anges nedan.

För platser som har garanterats enligt nedan, men inte fylls, betalar Medlemskommunerna kostnad per plats i relation till sin folkmängd föregående år, baserat på SCB helårsstatistik för folkmängd och befolkningsändringar.

Regional garanti kan också beviljas om en utbildning är under uppbyggnad och har en tydlig inriktning mot lokal/Regional arbetsmarknad.

Anordnarkommunen står för investeringar.

Ansökan och beslut om regional garanti

Medlemskommun som önskar regional garanti kan, senast 1 april året innan den regionala garantin ska träda i kraft, ansöka om sådan. Ansökan görs av Huvudmannen, ställs till GR:s Antagningsnämnd och skickas till GR.

Ansökan ska innehålla:

- Uppgift om antal platser de senaste tre åren,
- kostnad per plats,
- genomförda informations- och marknadsföringsinsatser,
- information om återkommande investeringar,
- dokumenterat väl utvecklat samarbete med lokalt och regionalt arbetsliv,
- uttalande från berört lokalt eller regionalt programråd, branschspecifikt kompetensråd eller branschorganisation om behov av kompetens inom området.

Utbildningschefsnätverket tar del av ansökan om regional garanti och bereder ansökan för att sedan lägga fram ärendet för Antagningsnämnden.

Utbildningschefsnätverket ska bara rekommendera Antagningsnämnden att besluta om regional garanti för en viss utbildning och ett visst angivet antal platser när enighet om att utbildningen är strategiskt viktig kan uppnås. Antagningsnämnden avgör sedan om regionalt ekonomiskt åtagande, så kallad regional garanti, för den specifika gymnasieutbildning som Anordnarkommunen ansökt om, ska beviljas inom ramen för detta Avtal. Avsikten är att Antagningsnämnden då ska vara enig.

Om inte enighet avseende om att bevilja regional garanti för eventuellt tomma platser kan uppnås kan den Medlemskommun som ansökt om regional garanti starta utbildningen med egen finansiering och utan regionalt åtagande om att bekosta tomma platser.

Beviljad regional garanti omprövas årligen våren innan ny omgång startar. Elev som har antagits till inriktning med regional garanti garanteras att slutföra sin utbildning. Genomförd utbildning med regional garanti och fakturering av sådan följs årligen upp och redovisas för Utbildningschefs nätverket.

8 Information, vägledning och marknadsföring

8.1 Information om utbildningar

Informationsskyldigheten som åligger Hemkommunen är inte detsamma som den marknadsföring som görs av Huvudmän. Enligt 15 kap. 8 § Skollagen har hemkommunen ett ansvar att informera om de nationella programmen samt om möjligheterna att få utbildning på introduktionsprogram och vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år. I 29 kap. 19 § Skollagen finns reglerat att hemkommunen även måste informera vårdnadshavare och elever om vilken utbildning som erbjuds i eller av kommunen. Enligt 8 kap. 18 § Kommunallagen ska information riktad till enskilda vara saklig, relevant, jämförbar, lättförståelig och lättillgänglig.

Medlemskommunerna har ett gemensamt ansvar för information till elever, vårdnadshavare och övriga berörda om utbildningar som ingår i Avtalet. Informationen ges kommunalt, Regionalt och via nationella källor. Regionala exempel är Gymnasieantagningens ansökningswebb, utbildningskatalogen *Vad ska jag välja*, Regional information om öppet hus-tillfällen och mötesplatsen Gymnasiedagarna.

Genomförande av Gymnasiedagarna och mässan för anpassade gymnasieskolan GR har i uppdrag att arrangera Gymnasiedagarna och mässan för anpassade gymnasieskolan, samt till dem kopplade aktiviteter. Genomförandet finansieras av Medlemskommunerna.

Syftet med Gymnasiedagarna samt mässan för anpassade gymnasieskolan är att ge blivande gymnasieelever i Göteborgsregionen information och inspiration inför deras framtida studie- och yrkesval. Mötesplatsen skall främja likvärdighet och inkludering och möjliggöra att alla elever får ta del av hela det Regionala gymnasieutbudet. Gymnasiedagarna är en del av arbetet med planering och dimensionering av gymnasial utbildning.

8.2 Vägledning

Enligt 2 kap. 29 § Skollagen ska vägledning, som har sin utgångspunkt i en stödprocess till individen, vara neutral och oberoende av olika valalternativ och huvudman. Medlemskommunerna ansvarar för vägledningsinsatser, men

aktiviteter i olika format i syfte att bidra till kommunernas arbete med eleverna mer välgrundade studie- och yrkesval, sker även på Regional nivå.

8.3 Marknadsföring

Marknadsföring är ett led i utbildningsanordnares erbjudande. Enligt 5 § Marknadsföringslagen ska all marknadsföring utformas enligt god marknadsföringssed. I de fall marknadsföring mot unga utgörs av reklam ska detta vara möjligt att identifiera. Reklamen ska vara vederhäftig, sann och utformas med socialt ansvar. Vilsedande reklam får inte förekomma och jämförande reklam får endast ske på det sätt som regleras i 18 § Marknadsföringslagen.

Marknadsföringsinsatser bör enligt nationellt stödmaterial framtaget av Sveriges Kommuner och Regioner och Friskolornas riksförbund ske under, inför och vid tiden när ansökan till gymnasieskolan är öppen och det är möjligt för eleven att söka till olika utbildningar. Insatser bör inte ske efter sista ansökningsdag i inledningen av februari eftersom eleven då inte längre har möjlighet att söka. Även öppet hus och dylika aktiviteter bör ske innan sista ansökningsdatum. GR tar i anslutning till detta datum bort information om öppet hus från den Regionala webbplatsen. Besök för enskild elev kan vid behov anordnas även efter detta datum.

Etiska regler finns för antagningens olika skeden för att säkerställa en likvärdig och rättssäker antagning. I dessa regleras bland information till blivande elever och marknadsföring av utbildningar. Se bilaga 2 till detta Avtal.

9 Överlämning och uppföljning

9.1 Överlämningsinformation vid övergång

Kommuner ska, i enlighet med 3 kap. 12 j § Skollagen, säkerställa att relevant information överlämnas vid övergång från grundskola till gymnasieskola samt vid övergång mellan program och skolor inom gymnasieskolan. Överlämningen ska utgå från elevens behov och genomföras med beaktande av integritet och sekretess.

Vid övergång från grundskola till gymnasieskola eller från introduktionsprogram till nationellt program ska det Regionala antagningssystemet användas för att tillhandahålla nödvändig övergångsinformation till mottagande skola.

Vid övergångar mellan program och skolor inom gymnasieskolan kan det gemensamma elevinformationssystemet användas för att indikera att

övergångsinformation finns tillgänglig mellan avlämnande och mottagande gymnasieskola.

Varje enhet ska årligen uppdatera kontaktperson för frågor om överlämning i det Regionala antagningssystemet och gemensamma elevinformationssystemet.

9.2 Kommunernas aktivitetsansvar för ungdomar under 20 år

Ungdomar som är folkbokförda i kommunen, inte längre skolpliktiga, inte fyllt 20 år och inte genomfört eller har fullföljt utbildning på nationellt program i gymnasieskolan eller anpassade gymnasieskolan eller motsvarande utbildning ingår i kommunernas aktivitetsansvar. Hemkommunen är skyldig att löpande hålla sig informerad om ungdomarnas sysselsättning. Inom ramen för ansvaret har Hemkommunen också uppgiften att erbjuda de ungdomar som berörs lämpliga individuella åtgärder och dokumentera sina insatser på adekvat sätt.

9.3 Regionalt elevinformationssystem

Hemkommunen ska, i enlighet med 15 kap. 15 § Skollagen, snarast meddelas när en elev börjar eller slutar vid en gymnasieskola med annan huvudman än hemkommunen. För att underlätta Medlemskommunernas rapportering av elevförändringar, finns regiongemensamma rutiner och ett gemensamt elevinformationssystem. Detta underlättar också för Hemkommunen att fullgöra sitt aktivitetsansvar. Med förändring avses elev som byter studieväg, årskurs, avbryter studierna, gör ett studieuppehåll eller ett skolbyte eller att eleven påtagligt avviker från normal studietakt. Även uppgifter om elevs utfärdade gymnasieexamen eller studiebevis inrapporteras till det gemensamma elevinformationssystemet enligt GR:s tidplan och överenskomna principer. Rapporteringen kan även gå via BEDA-systemet och vidare till GR. Medlemskommunerna förbinder sig att följa dessa rutiner, rapportera elevförändringar i det gemensamma elevinformationssystemet och att verka för att fristående gymnasieskolor inom den egna kommunen gör på samma sätt.

För att samarbetet ska fungera fullt ut krävs att skolorna och Medlemskommunerna uppfyller sina åtaganden gentemot ungdomarna och mot sina samarbetspartners. Varje Medlemskommun ansvarar för att utse olika behörigheter till de som för skola och kommun svarar för rapporteringen till gemensamma elevinformationssystemet. Information om utsedda kontaktpersoner ska rapporteras till Gymnasieantagningen via elevinformationssystemets support.

9.4 Uppföljning

Lokal uppföljning

Medlemskommunernas egna uppföljningar och sammanställningar av resultat och kvalitet utgör ett viktigt underlag. Dessa ska på ett enkelt sätt kunna nås av samtliga Medlemskommuner, till exempel via kommunens hemsida.

Regional uppföljning

Detta Avtal följs upp regelbundet och resultatet presenteras fortlöpande, exempelvis genom årlig rapport om det gymnasiala utbudet i Göteborgsregionen och Regional statistik under pågående antagningsår. I Antagningsnämnden ges möjlighet att lämna synpunkter om det bedöms att brister finns i någon del av utbildningsutbudet ur ett Regionalt perspektiv, så som beskrivs i p. 7.3 *Regionala samverkansformer* i detta Avtal.

10. Ekonomiska förutsättningar

10.1 Prislista för interkommunal ersättning

Gemensam modell

Interkommunal ersättning för samtliga utbildningar som ingår i Avtalet betalas i enlighet med en gemensam modell och en överenskommen prislista. Prislistan löper kalenderårsvis och revideras årligen i samband med att utbildningsutbudet revideras. Bilaga 5 till detta Avtal beskriver gemensam modell för Medlemskommunernas samverkan runt interkommunal ersättning.

Avstämningsdatum

Den interkommunala ersättningen erläggs efter fakturering med utgångspunkt i månadsvis avstämning den 15 dagen i månaden. Underlag från avstämning hämtas från det Regionala elevinformationssystemet. Ersättning för juli och augusti månad korrigeras i enlighet med elevens Hemkommun och skolplacering per den 15:e september, vilket gäller samtliga årskurser.

10.2 Extra anpassningar och särskilt stöd

Grundregeln är att kostnader för extra anpassningar och särskilt stöd ingår i den överenskomna interkommunala ersättningen för utbildningar som omfattas av Avtalet. Vid synnerliga skäl och utifrån enskild elevs särskilda behov kan Hemkommun och Anordnarkommun i undantagsfall komma överens om extra ersättning.

10.3 Utökat program

Anordnarkommun som erbjuder utökat program och beviljar enskild elev sådan utökning tar på sig samtliga kostnader för utökningen av programmet till exempel för utökad garanterad rätt till undervisningstid.

10.4 Reducerat program

Hemkommunen ersätter Anordnarkommunen för det pris som gäller för det program där en elev antas, även om eleven följer ett reducerat program enligt sin individuella studieplan och inom ett åtgärdsprogram. Om reduceringen omfattar 50 % eller mer av utbildningen ska Anordnarkommunen kontakta Hemkommunen och löpande hålla den informerad om elevens progression.

10.5 Förlängd undervisning

Grundregeln är att Hemkommunen ersätter Anordnarkommunen för utbildning under tre år för ett fullständigt gymnasieprogram. Det finns ingen specifik reglering i Skollagen om interkommunal ersättning eller fördelning av kostnader mellan Huvudman och Hemkommunen vid beslut om utökat program eller förlängd undervisning. Om Anordnarkommun under vissa förutsättningar, utifrån 9 kap. 7 § Gymnasieförordningen, beslutar om förlängd undervisning kan Hemkommunen och Anordnarkommunen senast 1 april det tredje året avtala om extra interkommunal ersättning för förlängd undervisning. Om det finns synnerliga skäl kan överläggning inledas även efter 1 april. Varje Medlemskommun utser person/er som äger rätt att sluta avtal om ersättning för förlängd undervisning och informerar övriga Medlemskommuner om vem/vilka dessa är. I normalfallet bygger ett avtal om extra interkommunal ersättning på pris per poäng i förhållande till programpriset.

10.6 Nationellt godkänd idrottsutbildning

Extra kostnader för nationellt godkänd idrottsutbildning utgår inom Göteborgsregionen med ett schablonbelopp med bas i SKR:s rekommendationer samt index. Beloppet framgår av prislistan för interkommunal ersättning och kan revideras över tid.

10.7 Programinriktat val (IMV)

Programinriktat val ersätts dels med den del som motsvarar det nationella programmet som IMV är inriktat mot, dels den del som avser det stöd som eleven behöver för att uppnå gymnasiebehörighet. För den sistnämnda delen finns ett schablonbelopp som anges i den interkommunala prislistan. Ersättning ska utgå under högst ett år.

10.8 Yrkesintroduktion (IMY)

Yrkesintroduktionsprogram som är utformat för en grupp elever ersätts dels med det pris som gäller för det yrkesprogram som ligger närmast detta, dels för den del som avser det stöd som eleven behöver för att genomföra hela sin utbildning utifrån sin studieplan. För den sistnämnda delen finns ett schablonbelopp som anges i den interkommunala prislistan.

10.9 Ersättning för modersmålsundervisning

Ersättning för modersmålsundervisning och studiehandledning ingår i den interkommunala ersättningen.

10.10 Särskild utredning om elevs tillhörighet till den anpassade gymnasieskolan

Om det uppmärksammas att en elev som antagits till utbildning/placerats på utbildning inom gymnasieskolan, kan höra till den anpassade gymnasieskolans målgrupp, ska Hemkommunen skyndsamt informeras om detta.

Hemkommunen ska skyndsamt se till att en målgruppsutredning görs. Den ska innehålla pedagogisk, psykologisk, medicinsk och social bedömning.

Hemkommunen kan välja vem som ska göra utredningen. Om Hemkommunen gör utredningen tar Hemkommunen sina faktiska kostnader. Om Hemkommunen avtalar med Anordnarkommunen att göra utredningen ersätter Hemkommunen Anordnarkommunen för denna kostnad med Anordnarkommunens faktiska kostnader.

10.11 Ersättning för regional garanti

Utifrån den regionala garantin och den gruppstorlek som har beviljats enligt p. 7.3 *Regional garanti för ett brett utbud* betalar Medlemskommunerna för de elevplatser som inte fylls en kostnad per plats i relation till sin folkmängd föregående år, baserat på SCB helårsstatistik för folkmängd och befolkningsändringar.

10.12 Investeringar

Anordnarkommunen ansvarar för investeringar i verksamheten.

10.13 Ansvarsförsäkring

Anordnarkommunen tecknar även ansvarsförsäkring för elev som Anordnarkommunen får interkommunal ersättning för.

10.14 Resor

Hemkommunen svarar för eventuella kostnader för dagliga resor mellan bostad och skola eller inackorderingstillägg. Kostnader för utbildning förlagd

på annan plats eller annan tid än ordinarie skoltid bekostas av Anordnarkommunen. Det kan till exempel vara vid arbetsplatsförlagt lärande och under kvällstid.

Hantering av skolkort eller motsvarande regleras utanför detta Avtal.

11 Idé- och erfarenhetsutbyte för gymnasieskolans personal

Göteborgsregionens samlade kompetens på utbildningsområdet tas tillvara genom idé- och erfarenhetsutbyte på olika nivåer i GR:s regi. Inom gymnasieskolan sker gemensamma insatser, kompetensutveckling samt erfarenhetsutbyte i Regionala nätverk, om exempelvis kvalitet- och utveckling, ledarskap, fullföljda studier, digitalisering, omvärldsbevakning och påverkansarbete.

12 Formalia

12.1 Tvister

Twist i anledning av detta Avtal ska i första hand lösas genom lokala förhandlingar. Om Medlemskommunerna inte kommer överens kan medling ske genom GR. Om twist inte kan lösas på detta sätt avgörs det i allmän domstol.

12.2 Force majeure

Om fullgörande av åtagande från Anordnarkommuns sida förhindras av omständigheter som Anordnarkommunen inte kan råda över som arbetskonflikt, eldsvåda, krig med mera är Anordnarkommunen inte ansvarig för skada eller förlust som därigenom kan uppkomma för motparten.

12.3 Godkännande

Respektive Medlemskommun rekommenderas att fatta beslut om att godkänna föreliggande Avtal. En kopia på beslut i nämnd/styrelse eller av den utsedd person, ska vara GR tillhanda senast 30 september 2026.

Tidsplan regionalt samråd om utbud

I bilagan finns tidsplanen för GR:s regionala samråd om kommande års utbud i gymnasieskolan. Samverkansavtalet är huvuddokumentet och beskriver förutsättningarna i övrigt.

Datum	Aktivitet	Underlag	Forum
okt/nov	GR samråd: uppstart – gemensam bild och målsättning	Uppföljning genomförd antagning föregående antagningsår Regionala planeringsunderlag (vart tredje år) Avstämning process & underlag	Utbildningschefsnätverket & Gymnasienätverket
nov-dec	Kapacitetsundersökning utbud lång sikt	Intervju utbildningschef och verksamhetschef gymnasiet	GR (Vart tredje år)
feb	GR samråd: kapacitet lång sikt	Rapport gymnasialt utbud GY & VUX Utfall planerat utbud föregående samråd Kapacitetsundersökning lång sikt	Utbildningschefsnätverket & Gymnasienätverket
1:a april	Huvudmans preliminärt planerade utbud rapporteras till GR Ansökan regional garanti		Utbildningschefsnätverket & enskilda huvudmän
april	GR samråd: preliminärt utbud Enas regional garanti	Preliminärt planerat utbud	Utbildningschefsnätverket & Gymnasienätverket
	GR samverkan: preliminärt utbud	Preliminärt planerat utbud	Utbildningschefsnätverket & enskilda huvudmän

	GR samråd: preliminärt utbud	Preliminärt planerat utbud	Antagningsnämnden
maj	Enas regional garanti		Antagningsnämnden
maj	Lokalt beslut utbud		Kommun
april-juni	Förslag/enas IKE		Gymnasieekonomnätverket Utbildningschefsnätverket Antagningsnämnden
jun-sep	Underlag till regional information om utbudet		Kommun/skola
sep	Regional information om utbudet via GR:s katalog <i>Vad ska jag välja</i>		GR
okt och vidare	Vägledningsarbete		GR/kommun
nov-jan	Öppet hus		Kommun/skola
okt och vidare	Enligt tidsplan för antagningen till gymnasieskolan		GR/kommun

Etiska regler kring gymnasieantagningen

Avser kommunala och fristående gymnasieskolor inom Göteborgsregionen.

Marknadsföring

Det är inte tillåtet att skicka ut information eller på annat sätt kontakta sökande elever i anslutning till perioderna för preliminär- och slutantagningen. Perioderna avser två veckor inför preliminärantagningen och tre veckor innan ansökan stängs inför slutantagningen. Efter slutantagningen får gymnasieskola endast kontakta elever som är antagna på den egna skolan. Gymnasieskola bör i sin marknadsföring förhålla sig till SKR:s och Almega utbildnings stödmaterial om marknadsföring.

Organisation

Sista dag att ändra gymnasieorganisation inför slutantagningen i juni fastställs årligen till ett visst datum. Undantag kan beslutas av Antagningsnämnden i det fall Utbildningschefsnätverket finner det nödvändigt att vidta åtgärd för att minska antalet sökande elever som står utanför gymnasieskolan. Datum för sista dag att lägga ner en utbildning fastställs också årligen. Information om datum tillhandahålls på Gymnasieantagningens webbplats gymnasieantagningen.goteborgsregionen.se och aviseras via antagningssystemet till organisationsansvariga för respektive gymnasieskola.

Ansökan

Val för sökande elev till gymnasieskolan i Göteborgsregionen ska registreras i antagningssystemet Indra eller på GR:s ansökningsblankett. Gymnasieskola får inte använda egen ansökningsblankett, då ansökan till utbildning behöver rangordnas i relation till övriga val i ansökan. Kommer sökande från kommun utanför Göteborgsregionen ska ansökan och betyg alltid skickas från elevens hemkommun till GR:s gymnasieantagning som registrerar sökande elev och dess val.

Antagning

Resultatet av preliminär- eller slutantagningen får inte delges eleverna förrän GR:s Antagningsnämnd fastställt antagningen för regionens kommunala gymnasieskolor. De fristående gymnasieskolorna godkänner inför antagningen föreslagna elever via antagningssystemet Indra. GR:s gymnasieantagning informerar antagningsresultatet till samtliga sökande. Elev kan endast vara antagen till en utbildning på gymnasieskola inom Göteborgsregionen.

Sena omval

Val efter sista ansökningsdag till kommunala- och fristående gymnasieskolor godkänns fram till ett fastställt datum inför slutantagningen i juni. Sker sena omval efter sista ansökningsdag läggs omvalet sist i turordningslistan till vald utbildning, det vill säga efter reserver som ansökt i tid. Detta oavsett vilket meritvärde den sökande har. De sena omvalen sorteras i omvalskön utifrån meritvärde.

Upprättning vid felaktighet

Det är ett huvudmannaansvar att tillse upprättning. Felaktigheter som sökande själv inte har orsakat och som medverkat till felaktigt beslut i antagningen ska snarast upprättas.

Reservantagning

I början av augusti börjar reservantagningen och den pågår fram till första hela veckan i september. Den enskilda gymnasieskolan är under reservantagningen skyldig att enligt upprättad rutin rapportera om en elev avgår. Om ledig plats uppstår antar Gymnasieantagningen reserver i turordning utifrån deras meritvärde. Först efter att samtliga reserver antagits provas sena omval på eventuellt lediga platser. Detta innebär att den enskilda gymnasieskolan inte får erbjuda plats till sökande från reservlistan eller från egen upprättad lista.

Information till hemkommun

När en elev börjar eller slutar vid en gymnasieskola med en annan huvudman än hemkommunen, ska huvudmannen snarast meddela detta till hemkommunen, enligt Skollagen 15 kap. 15 §. Inom Göteborgsregionen åvilar det varje gymnasieskola att löpande rapportera detta via det gemensamma elevinformationssystemet. Med förändring avses elev som byter studieväg, årskurs, avbryter studierna, gör ett studieuppehåll eller ett skolbyte.

Antagningens avslutande

Den regiongemensamma antagningen avslutas vid fastställt datum första hela veckan i september för samtliga gymnasieskolor. Via ett fastställt gemensamt avslutningsdatum kan antagningsresultatet överföras till det gemensamma elevinformationssystemet, i syfte att tillhandahålla underlag till det kommunala aktivitetsansvaret.

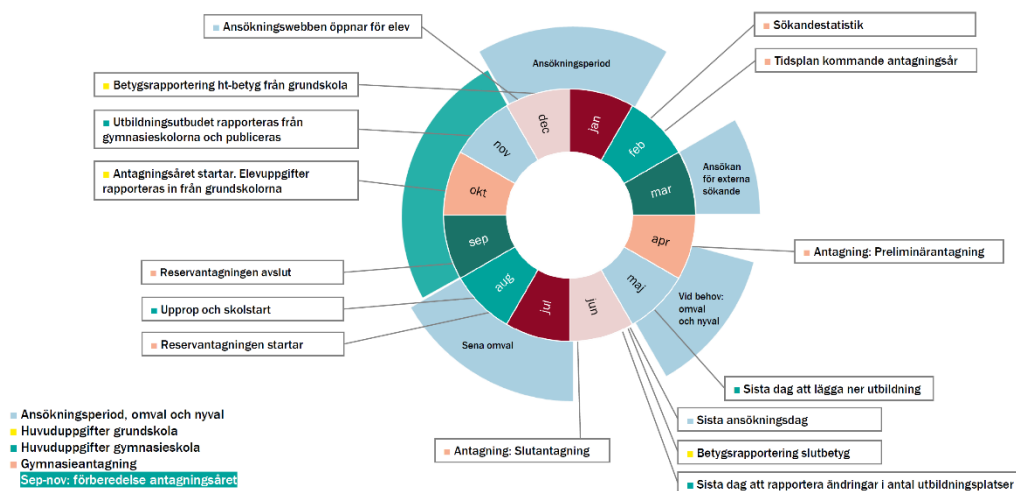
Tidsplan för antagning till gymnasieskolan

En förutsättning för att upprätthålla elevernas rätt att söka gymnasieutbildning är att det finns en på förhand upprättad och kommunicerad tidsplan för antagningen till gymnasieskola. Tidsplan för gymnasieantagningen är även ett viktigt planeringsunderlag för samtliga involverade parter i antagningsarbetet. För att antagningen ska kunna genomföras är det många underlag som ska tillhandahållas och beslut som ska fattas av avlämnande respektive mottagande skola samt av beslutsfattare hos huvudman. Med en tidsplan som är beslutad och kommunicerad i god tid kan samtliga berörda parter tillse att underlag är på plats och att beslut är fattade i tid för genomförande av antagning.

Gymnasieantagningen tar årligen fram ett förslag till tidsplan för arbetet med antagningen till gymnasieskolan i Göteborgsregionen inför kommande antagningsår. Förslaget redovisas Utbildningschefsnätverket för bedömning och beslutas i Antagningsnämnden.

Förslaget följer den lagstiftning som reglerar preliminär antagning och genomförande av slutlig antagning (Gymnasieförordningen 7 kap 7 §). Förslaget utgår även ifrån de av Sveriges Kommuner och Regioners framtagna nationella rekommendationer samt ifrån regionala överenskommelser och beslut.

Gymnasieantagningens årshjul

Tidsplan för arbetet med antagningen till gymnasieskola

Regionala överenskommelser

Över tid har ett antal principiella ställningstaganden och regionala överenskommelser gjorts rörande de aktiviteter som behöver föregå antagningen till gymnasieskola. Nedan redovisas de huvudhändelser som ingår i antagningsprocessen och när de infaller under ett antagningsår. Huvudhändelserna avser antagningen till nationella program på gymnasieskola och introduktionsprogram för grupp av elever. Även antagningen till introduktionsprogram för enskild samt vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år innefattas, även om alla huvudhändelser inte berör dessa utbildningar.

- Ansökningsperioden för sökande elever öppnar i december och löper över jullovet. Detta så att sökande elever, utifrån inrapporterade höstterminsbetyg, får god tid att göra väl övervägda val. Ansökan stängs den 1 februari, eller närmaste vardag om den 1 februari inträffar på en helgdag.
- Efter att ansökan stängs för sökande elever kan sökande vid behov göra ytterligare val, men då via sin skolas studie- och yrkesvägledare. Studie- och yrkesvägledare kan för elevs räkning göra justeringar i ansökan till dess att ansökan stängs inför preliminärantagningen och därefter inför slutantagningen.
- Efter preliminärantagningen är det viktigt att sökande elever som ej blivit preliminärt antagna säkrar upp sin ansökan med ytterligare val. Därför öppnas ansökan åter och val kan göras av studie- och yrkesvägledare för sökande som har behov av att säkra upp sin ansökan inför slutantagningen.
- Sista dag att lägga ned utbildning förläggs senast två veckor innan ansökan stängs inför slutantagningen. Detta så att sökande som berörs av nedläggning har en möjlighet att göra omval eller tilläggsval.
- Sista ansökningsdag förläggs till den 1 juni, eller närmaste vardag om den 1 juni inträffar på en helgdag.
- Rapportering av slutbetyg från avlämnande skola förläggs i förhållande till när slutlig antagning sker. I planeringen bör man i möjligaste mån verka för att betygskompletteringar som tillkommer vid lovskola kan komma med inför slutantagningen. Om behörighetskomplettering vid lovskola sker efter sista dag för betygsrapportering rapporteras betyget till
- Gymnasieantagningen efter slutantagningen och elev prövas på sitt nya betyg vid reservantagningen.
- Inför slutantagningen genomförs en sista simuleringskörning när slutbetygen är rapporterade. Detta så att skolhuvudman dimensionerar antal utbildningsplatser i relation till faktiskt utfall av behöriga sökande.
- Efter det att skolhuvudman fastställt antalet utbildningsplatser inför slutantagningen kan de inte justeras, utan fastställd organisation gäller.

- Val efter slutantagningen räknas som sent inkomna och provas i mån av ledig plats, efter sökande reserver som gjort sitt val i tid.
- 2:a-handsmottagna provas i mån av ledig plats efter reservantagningskörning 2.
- Reservantagningen avslutas första hela arbetsveckan i september. Därefter tar gymnasieskola över tillsättandet av eventuellt lediga platser samt antagning till inriktning vid senare årskurs. Gymnasieskola rekommenderas utgå ifrån de reservlistor som finns i antagningssystemet. När dessa listor blir inaktuella utgår gymnasieskola liksom Gymnasieantagningen ifrån gällande lagstiftning för behörighet och urval till aktuellt program.

Tidsplan

Nedan listas de huvudhändelser som ingår i tidsplanen för antagningen till gymnasieskola och ungefärlig tidpunkt för när de inträffar under ett antagningsår. Datumen kan variera från år till annat eftersom hänsyn behöver tas till när helgdagar infaller och annat som kan påverka antagningsarbetet. Datum för händelserna i tidsplanen för kommande antagningsår fastställs av Antagningsnämnden vid möte tidigast i januari och senast i mars.

September	Antagningsåret förbereds Utbildningskatalog över det planerade utbildningsutbudet distribueras till regionens grundskolor. Information så som tidsplan, arbetsuppgifter och meddelande uppdateras i antagningssystemet och på ansökningswebben.
Oktober	Antagningsåret startar Utbildningsutbudet rapporteras i antagningssystemet av mottagande gymnasieskolor i Göteborgsregionen.
November	Utbildningsutbudet publiceras för sökande elever på ansökningswebben.
December	Ansökan öppnar Ansökningsperioden för sökande elever startar. Ansökan öppnar i december och löper över jullovet, så att sökande elever får god tid att göra väl övervägda val. Ansökan stängs den 1 februari, eller vardag efter om den 1 februari inträffar på en helgdag.
December	Betygsrapportering höstterminsbetyg Avlämnande grundskolor rapporterar höstterminsbetyg för de elever som söker till gymnasieskolan årskurs ett.

1 februari	Ansökan stängs Ansökningsperioden för sökande elever avslutas. Efter att ansökan stängs kan de sökande vid behov göra ytterligare val, via sin skolas studie- och yrkesvägledare. Studie- och yrkesvägledare kan för elevs räkning göra justeringar i ansökan till dess att ansökan stängs inför preliminärantagningen och därefter inför slutantagningen.
Mars	Ansökan till Vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år öppnar för sökande elever.
Mars	Gymnasieskolor med prov på estetiska program och riksrekryterande spetsutbildningar rapporterar provresultat från färdighetsprov i antagningssystemet inför preliminärantagningen.
Mars	Gymnasieskolorna placerar elever som är uttagna till idrottsutbildningar RIG och NIU, samt särskilda varianter inför preliminärantagningen i antagningssystemet.
Mars	De gymnasieskolor som erbjuder international baccalaureate rangordnar sökande elever i antagningssystemet inför preliminärantagningen.
Mars	Elevs hemkommun, kommunala och enskilda skolhuvudmän registrerar samtliga yttranden och beslut om mottagande via antagningssystemet så att berörda sökande kan prövas till plats vid preliminärantagningen.
Mars	Gymnasieskolorna justerar antal utbildningsplatser som erbjuds per utbildning till antagningskansli via antagningssystemet, inför preliminärantagningen.
Mars	Antagningssystemet stängs för preliminärantagning, antagningsarbetet påbörjas Antagningskansliet kontrollerar att samtliga underlag för genomförande av antagning är på plats. Två antagningskörningar genomförs på de av mottagande gymnasieskolors fastställda utbildningsplatser och de av avlämnande skola rapporterade betyg för sökande elever. Sökande från grundskola prövas till plats på sitt höstterminsbetyg, äldre sökande med slutbetyg prövas på slutbetyget. Antagningskörningarna kontrolleras. Antagningskansliet tar fram beslutsunderlag i form av antagningsstatistik till antagningsnämnden.

- April** Beslut om preliminärantagning, GyF 7 kap 7 §
Antagningsnämnden fattar beslut på underlag från antagningskansliet om preliminärantagning till nationella program och introduktionsprogram för grupp av elever på kommunala gymnasieskolor inom Göteborgsregionen. Enskilda skolhuvudmän fattar beslut om antagning på underlag i antagningssystemet, för fristående gymnasieskolor inom Göteborgsregionen. Ingen preliminärantagning görs till introduktionsprogram för enskild eller till anpassad gymnasieskola.
- April** Preliminärantagningen publiceras för sökande elever och tjänstepersoner på avlämnande och mottagande skola samt skolhuvudman och hemkommun i antagningssystemet. Sökande elever loggar in och tar del av sitt preliminära antagningsbesked på ansökningswebben. Skolhuvudman/gymnasieskola får i preliminärantagningen ett underlag för sin organisering och dimensionering.
- April** Ansökan öppnar för studie- och yrkesvägledare
Efter preliminärantagningen är det viktigt att sökande elever som ej blivit preliminärt antagna säkrar upp sin ansökan med ytterligare val. Därför öppnas ansökan på nytt, och studie- och yrkesvägledare kan hjälpa de elever som behöver komplettera eller justera sina val inför slutantagningen.
- Maj** Sista ansökningsdag till Vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år.
- Maj** Sista ansökningsdag för utbildningar som har färdighetsprov infaller i maj. Detta så att sökande elever ska hinna bli kallade till prov inför slutantagningen.
- Maj** Sista dag att lägga ner utbildning
Sista dag för gymnasieskolor att lägga ner en utbildning förläggs senast två veckor innan ansökan stängs inför slutantagningen. Detta så att sökande som berörs av nedläggning har en möjlighet att göra omval eller tilläggsval.
- Juni** Rapportera uppgiftsinformation
Mottagande gymnasieskolor ska registrera uppgiftsinformation i antagningssystemet så att dessa förmedlas till antagen elev via antagningsbeskedet.

1 juni	Ansökan i antagningssystemet stängs Sista ansökningsdag förläggs till den 1 juni eller närmst kommande vardag (om den 1 juni inträffar på en helgdag). Ansökan öppnar igen efter att slutantagningen är klar. Val efter slutantagningen räknas som sent inkomna och provas i mån av ledig plats, efter sökande reserver som gjort sitt val i tid.
Juni	Gymnasieskolorna placerar elever som är uttagna till idrottsutbildningar RIG och NIU, samt särskilda varianter inför preliminärantagningen i antagningssystemet.
Juni	De gymnasieskolor som erbjuder international baccalaureate ska rangordna sökande elever inför slutantagningen.
Juni	Rapportering av slutbetyg Avlämnande grund- och gymnasieskolor inom regionen rapporterar slutbetyg för de elever som söker till gymnasieskolan årskurs ett i antagningssystemet. Datum för rapportering av slutbetyg från avlämnande skola förläggs i förhållande till när slutantagningen sker. Avlämnande skola behöver i möjligaste mån verka för att betygskompletteringar som tillkommer vid lovskola rapporteras inför slutantagningen. GRs antagningskansli eftersöker slutbetyg för externa sökande (sökande från andra delar av Sverige) från avlämnande antagningskansli. Betygen registreras.
Juni	Sista dag infaller för gymnasieskolorna att via antagningssystemet rapportera beslut om dispens i engelska, antagning via fri kvot, plats till sökande med anstånd mm.
Juni	Avlämnande grundskolor rapporterar in ev. sena betygskompletteringar och betygsrättelser samt intygar att korrekt betyg är rapporterade. I händelse av att betyg för externa sökande ej inkommit i tid från andra antagningskanslier eller för sökande från utlandet reserveras plats inför slutantagningen. Avlämnande gymnasieskolor och sökande elever till vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år rapporterar examensbevis från avslutad gymnasieutbildning.
Juni	Simulerad antagningskörning på slutbetyg - fastställande av utbildningsplatser Gymnasieskolorna tar del av resultatet av genomförd simulerad antagningskörning på elevernas slutbetyg. Utifrån resultatet beslutar skolhuvudman om antal platser på

respektive program och inriktning inför slutantagningen. Efter det att skolhuvudman fastställt antalet utbildningsplatser inför slutantagningen kan platserna inte justeras, utan fastställd organisation gäller.

Juni	Elevers hemkommun, kommunala och enskilda skolhuvudmän ska ha registrerat samtliga yttranden och beslut om mottagande så att berörda sökande kan provas till plats vid slutantagningen.
Juni	Antagningssystemet stängs för genomförande av slutantagning, antagningsarbetet påbörjas
Antagningskansliet kontrollerar att samtliga underlag för genomförande av antagning är på plats. Två antagningskörningar genomförs på de av mottagande gymnasieskolors fastställda utbildningsplatser och de av avlämnande skolors rapporterade slutbetyg för sökande elever. Antagningskörningarna kontrolleras. Antagningskansliet tar fram beslutsunderlag i form av antagningsstatistik till antagningsnämnden.
Juni	Beslut om slutantagning, GyF 7 kap 7 §
Antagningsnämnden fattar beslut på underlag från antagningskansliet om antagning till nationella program och introduktionsprogram för grupp av elever på kommunala gymnasieskolor inom Göteborgsregionen. Enskilda skolhuvudmän fattar beslut på underlag i antagningssystemet för fristående gymnasieskolor inom Göteborgsregionen.
Juni	Slutantagningen publiceras för sökande elever och tjänstepersoner på avlämnande och mottagande skola samt skolhuvudman och hemkommun i antagningssystemet. Sökande elever loggar in och tar del av sitt antagningsbesked på ansökningswebben. Sökande elev får 2 veckor på sig att besvara sitt antagningsbesked och tacka ja eller nej till erbjuden plats. Skolhuvudman/gymnasieskola får i slutantagningen ett underlag för sin planering inför skolstart.

Ansökan öppnas för studie- och yrkesvägledare för registrering av val för eventuellt nytillkomna sökande eller sökande som har behov av att göra sena omval. Gäller framför allt sökande som ej erbjudits plats vid slutantagningen. Val efter slutantagningen räknas som sent inkomna och provas i mån av ledig plats, efter sökande reserver som gjort sitt val i tid.

Juni	Skolhuvudman beslutar om mottagande till vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år och Gymnasieantagningen genomför antagning utifrån meddelade beslut.
Augusti	Reservantagningen startar Reservantagningen inleds med två påfyllnadskörningar i antagningssystemet. Lediga platser tillsätts med sökande som står näst på tur till ledig plats utifrån reservlista. I samband med och efter skolstart genomförs antagningen manuellt av antagningskansliet. Plats tillsätts efter att antagningskansli kontaktat sökande och erbjudit plats.
September	Reservantagningen avslutas Reservantagningen avslutas under första hela arbetsveckan i september. Därefter tar gymnasieskolorna över tillsättandet av eventuellt lediga platser. Gymnasieskola rekommenderas utgå ifrån de reservlistor som finns i antagningssystemet. När dessa listor blir inaktuella utgår gymnasieskola liksom Gymnasieantagningen ifrån gällande lagstiftning för behörighet och urval till aktuellt program.

Gemensamt regelverk för elevavstämning

Inom Göteborgsregionen finns ett gemensamt regelverk för elevavstämning. Det bygger på en gemensam upplysningsskyldighet från skolorna till hemkommun. Utbildningschefsnätverket enades om regelverket 2016-06-17 och har därefter reviderat innehållet.

1. Månadsavstämning förutsätter korrekt elevunderlag. När en elev är inskriven på flera skolor samtidigt kommer den inte med i månadsavstämningen för aktuell månad. Ansvariga skolhuvudmän löser konflikten och elevens hemkommun hålls underrättad.
2. Den dag som är elevens sista schemalagda dag på avlämnande skola, är slutdatum.
3. Den dag som är elevens första schemalagda dag på mottagande skola, är startdatum.
4. Information till ELIN kan av gymnasieskola lämnas på fyra olika sätt:
 - a. Finns ingen automatisk överföring, skall ELIN-filen läsas in i IT-systemet så fort en utbildningshändelse har uppkommit.
 - b. Finns ingen möjlighet till att skapa en ELIN-fil, men skolan kan skapa en CSN-fil, skall CSN-filen läsas över och kompletteras manuellt med de fält som finns i ELIN-filen så fort utbildningshändelsen uppkommit.
 - c. Finns ingen möjlighet att skapa en ELIN-fil eller en CSN-fil skall utbildningshändelsen registreras manuellt i IT-systemet när utbildningshändelsen har uppkommit.
5. Korrekt elevunderlag förutsätter att gymnasieskola varje läsår rapporterar in samtliga elever till ELIN, oavsett årskurs. På så sätt säkerställs gymnasieskolans rapportering om att elev påbörjat utbildning efter sommaren, att elev byter årskurs och att ungdom som inte påbörjar utbildning faller inom ramen för det kommunala aktivitetsansvaret.
6. Avstämningsdag sker per den 15e varje månad, inklusive sommarmånaderna. Om avstämningsdag infaller på icke schemalagd dag anses eleven inskriven på avlämnande skola.
7. Elev som har uppehåll i sina studier omfattas av det kommunala aktivitetsansvaret. Vid planerat uppehåll har skolan dialog med eleven fram till dess att eleven är åter. Skolan kan välja att antingen registrera avbrott, skolbyte eller planerat uppehåll.

8. Uppgift om examen och studiebevis hämtas från nationell databas. Gymnasieskola ansvarar för att information som inte kan hämtas nationellt i stället registreras i ELIN. Det gäller examen/studiebevis för elev äldre än 20 år samt elev med tillfälligt personnummer, gymnasiebevis avseende anpassad gymnasieskola, samt IB-diplom. Elever som fått gymnasieintyg behöver också registreras manuellt i ELIN.
9. Gymnasiebevis avseende anpassad gymnasieskola ska läsas över om det är aktuellt.
10. Gymnasiebetyg och kopia på betygskatalogen kan läsas över till IT-systemet när elev lämnar gymnasieskolan, det vill säga vid avbrott, skolbyte, studiebevis eller gymnasieintyg. ELIN är ingen betygsdatabas, men en kopia kan underlätta för det kommunala aktivitetsansvaret i arbetet med att erbjuda rätt åtgärd för ungdom utan examen.

Principer som regleras i Skollagen och är särskilt tillämplbara i ELIN

Hemkommunen ansvar för uppföljning och rapportering inom ramen för det kommunala aktivitetsansvaret (regleras i Skollagen 29 kap 9 §).

Bilaga 5 Modell för IKE inom gymnasieskola och anpassad gymnasieskola,
2027/2028 – 2030/2031
Dnr: ATN-2025-00049

Modell för interkommunal ersättning inom gymnasieskola och anpassad gymnasieskola

Den regionala prislistan inom det primära samverkansområdet Göteborgsregionen reglerar den interkommunala ersättningen (IKE) som en del i det regionala samverkansavtalet. Den interkommunala prislistan är en förutsättning för det regionala samverkansavtalet. Prislistan syftar till att möjliggöra de åtaganden och möjligheter som det regionala samverkansavtalet medför.

Det finns inget beslut om att den regionala IKE-modellen ska användas för bidrag till fristående gymnasieskola.

Vad är syftet med prislistan och hur ska den användas?

Prislistans syfte är att vara ett av flera verktyg för att stärka det regionala utbudet och möjliggöra den fria rörligheten för elever att söka utbildningar inom Göteborgsregionen på ett enkelt och smidigt sätt. Prislistan bidrar även till att minska den administrativa bördan för respektive kommun som IKE medför utan ett reglerat pris. Ytterligare ett syfte är att bidra till transparens och erfarenhetsutbyte kring förutsättningarna för ekonomin inom den kommunala gymnasieskolan.

Prislistan är avsedd och framtagen för att reglera IKE. Inom GR avser de ca 19 % (2025) av eleverna i regionen som går på en kommunal skola utanför hemkommunen. Prislistan är inte avsedd att reglera tilldelningen till de resterande 81 % (2025) av eleverna som inte omfattas av IKE.

Prislistan för IKE är inte framtagen för att användas som resursfördelning till gymnasieskolan i respektive kommun. Det är upp till respektive kommun att avgöra om prislistan ska användas i något annat syfte än att reglera IKE.

Hur används prislistan i GR-kommunerna?

Prislistan används inom samverkansområdet för att reglera de interkommunala ersättningarna mellan kommunerna i samverkansområdet.

Det allra flesta GR-kommuner har valt att använda prislistan som riktmärke för den egna resursfördelningen till gymnasieskolan. Kommunerna gör justeringar

i förhållande till prislistan för att anpassa den till den egna kommunens resurser.

Hur blir ett pris till? - Beskrivning av modellen

Förslag till prislista tas fram av en utsedd arbetsgrupp, Gymnasieekonomnätverket, bestående av ekonomer från respektive kommun med ansvar för gymnasieskola och anpassad gymnasieskola.

Den regionala prislistan för IKE beräknas från och med 2020 vartannat år och baseras på uppgifter från bokslutet året innan. Gemensamma anvisningar har tagits fram så att kostnaderna redovisas så lika som möjligt. Mellanliggande år räknas priset upp med index.

Exempel:

För ett ge en förenklad beskrivning av modellen utgår Gymnasieekonomnätverket i sin beräkning från ett gymnasieprogram, t.ex. samhällsvetenskapsprogrammet.

Programmet anordnas i åtta av GR kommunerna. Varje kommun har egna programkostnader för programmet utifrån elevunderlag, infrastruktur och en rad andra parametrar som påverkar kostnadsnivån. Vid beräkning av ett regionalt pris inom GR för programmet listas samtliga kommuner som anordnar programmet från den dyraste anordnaren till den billigaste. Den dyraste och billigaste anordnaren exkluderas sedan från listan om minst sju kommuner anordnar programmet.

När den dyraste och billigaste anordnaren är exkluderad från listan beräknas en genomsnittskostnad utifrån resterande anordnares programkostnad för samhällsvetenskapsprogrammet.

När det är ett mellanliggande år, ett så kallat indexår, räknas prislistan upp med aktuellt index.

Generella rationaliseringar diskuteras i Utbildningschefsnätverket årligen. Grundprinciperna för prislistan:

- Priset beräknas i normalfallet vartannat år från och med 2020.
- Priset utgörs av medlemskommunernas sammanlagda programkostnader på gymnasieskolan efter fastställt bokslut.
- Det dyraste och det billigaste programmet tas bort vid beräkningen av det genomsnittliga priset för att undvika att eventuella ytterligheter får för stor inverkan på genomsnittspriset.

- Det finns två undantag till denna princip:
- Är det färre än 7 anordnare av ett program tas inte det dyraste och billigaste bort eftersom genomsnittet då skulle baseras på för få anordnare.
- Göteborg är på grund av sin volym alltid med i kalkylen även om programmet är dyrt eller billigt.

Mellanliggande år justeras priset med följande index:

- KPI
- Internränta
- Arbetsgivaravgifter
- Löneutveckling GR (Lärarpersonal med regional uppskattning samt enligt SKR:s cirkulär för övrig personal i skolan)

Hur kan GR:s medlemskommuner påverka priset?

Prislistan sammanställs som summan av medlemskommunernas kostnader för respektive gymnasieprogram. Kostnaderna är utifrån respektive kommuns årsbokslut. Detta innebär att en stor del av prislistan är baserad på faktiska kostnader. Följande påverkansmöjligheter finns:

Kommun

Samverkansavtalet bygger på att varje kommun beslutar om den egna gymnasieskolan. Detta gäller investeringar, utbud, politiska prioriteringar, finansiering etcetera. Påverkansmöjligheter i kommunen finns dels i den löpande verksamheten, dels på förvaltningsnivå och kommunnivå utifrån större satsningar eller neddragningar inom gymnasieskolan. Alla beslut som tas på kommunnivå och som påverkar kostnadsnivån kan ge genomslag på den regionala prislistan.

Regionalt

Generella rationaliseringar diskuteras i Utbildningschefsnätverket årligen. Utbildningschefsnätverket enas om att rekommendera nivån på eventuella rationaliseringar.

Vilka regionala instanser hanterar prislistan?

Gymnasieekonomnätverket tillika arbetsgruppen står för framtagning av förslag till prislista. Nätverket utgörs av ekonomer från respektive medlemskommun. Ordförande i nätverket är en av Utbildningschefsnätverket utsedd förvaltningschef. GR bistår med samordning. Nätverket/arbetsgruppen sammanträder ca 8 gånger per år.

Kort beskrivning av beslutsprocessen enligt nedan:

- Arbetsgruppen lämnar förslag om indexnivå till Utbildningschefsnätverket – Godkännande eller korrigering. Eventuella regionala rationaliseringar föreslås.
- Arbetsgruppen lämnar förslag till prislista till Utbildningschefsnätverket – Godkännande eller korrigering. Rekommendation om beslut lämnas till Antagningsnämnden.
- Förslaget lämnas till Antagningsnämnden – Rekommendation om beslut lämnas till Förbundsstyrelsen.
- Förslaget lämnas till Förbundsstyrelsen - Rekommendation om beslut till medlemskommunerna.
- Kommunerna beslutar i okt-dec och meddelar GR beslutet senast i mitten av december.
- Prislistan börjar gälla 1 januari.

Analys

Kostnadsutvecklingen för gymnasieskolan påverkas av flera parametrar, exempelvis:

- Demografi
- Konkurrens
- Investeringar
- Index
- Löneutveckling

Den demografiska utvecklingen påverkar IKE i allra högsta grad. Då priset beräknas (förenklat) som summan av gymnasieskolornas kostnader dividerat med antalet elever får den demografiska utvecklingen en stor inverkan på programpriset. I och med att den demografiska utvecklingen får stor påverkan på priset innebär det att även konkurrensen gentemot fristående verksamhet är en viktig aspekt då volymen påverkas. En större andel elever i fristående verksamhet innebär en lägre andel i den kommunala skolan och därmed en förändrad prisbild.

I tider då det krävs stora investeringar inom gymnasieskolan påverkas priset, då den totala kostnaden ökar i form av årliga avskrivningar. Utvecklingen av uppräkningsindex är också en parameter som oftast driver upp priset, men ska också spegla den generella kostnadsutvecklingen i samhället och är ett naturligt verktyg i avtal för årliga prisjusteringar.

Personalkostnader utgör den största posten i prismodellen och därmed blir löneutvecklingen en viktig parameter som påverkar priset. Brist på personal och konkurrens om personal i kombination med den generella årliga löneutvecklingen bidrar till att kostnaderna ökar och därmed priset.

Sammantaget är det en komplex bild där ovanstående parametrar påverkar kostnadsutvecklingen och därmed priset. Vissa av parametrarna ovan hanteras av respektive kommun, andra är generella indexuppräknings, direktiv från regeringen och ett resultat av regional samverkan kring det gemensamma utbudet.

§ 59

Dnr GRFS-2026-00121

Samverkansavtal för gymnasieskola i Göteborgsregionen 2027/2028- 2030/2031

Förbundsstyrelsens beslut

Förbundsstyrelsen rekommenderar medlemskommunerna att fastställa samverkansavtal för gymnasieskola i Göteborgsregionen 2027/2028 – 2030/2031 samt att inkomma med beslut till GR senast den 2026-09-30.

Sammanfattning av ärendet

Ärendet gäller förnyat samverkansavtal för gymnasieskolan i Göteborgsregionen. Avtalet, med stöd i Skollagen och Gymnasieförordningen, syftar till att bredda utbildningsutbudet och stärka kompetensförsörjningen till välfärd och näringsliv. Avtalet innebär att elever hemmahörande i Göteborgsregionen är förstahandssökande till utbildningar som omfattas av avtalet inom det primära samverkansområdet. Genom samverkan mellan medlemskommunerna nyttjas regionens samlade kapacitet resurseffektivt för att erbjuda utbildningar som möter både ungdomars efterfrågan och arbetsmarknadens behov.

Nuvarande samverkansavtal löper ut läsåret 2026/2027. Med anledning av detta har ett förslag till nytt samverkansavtal utarbetats. Ett nytt samverkansavtal för gymnasieskolan i Göteborgsregionen föreslås träda i kraft läsåret 2027/28.

Beslutsunderlag

Samverkansavtal för gymnasieskola i Göteborgsregionen 2027/2028 – 2030/2031

Bilaga 1 Tidsplan regionalt samråd om utbud

Bilaga 2 Etiska regler kring gymnasieantagningen

Bilaga 3 Tidplan för antagning till gymnasieskola

Bilaga 4 Gemensamt regelverk för elevavstämning

Bilaga 5 Modell för IKE inom gymnasieskola och anpassad gymnasieskola

Beslutsgång

Ordförande frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Skickas till

Medlemskommunerna

§ 59

Dnr: KS 2026/63

Remiss avseende samverkansavtal för gymnasieskola i Göteborgsregionen 2027/2028–2030/2031

Beslut

Kommunstyrelsen antar välfärdsutskottets remissvar, daterat 2026-02-11, som sitt eget.

Sammanfattning av ärendet

Nuvarande samverkansavtal för gymnasieskola i Göteborgsregionen löper ut läsåret 2026/2027, varför ett nytt förslag till samverkansavtal har utarbetats. Innehållet i förslaget är till stor del detsamma som i nuvarande samverkansavtal. Medlemskommunerna har remitterats samverkansavtalet, för eventuella synpunkter.

Beslutsunderlag

Välfärdsutskottet 2026-02-11 § 15

Tjänsteskrivelse 2026-01-19

Remissvar 2026-02-11 (välfärdsutskottets förslag)

Remissvar 2026-01-19 (förvaltningens förslag)

Remissversion Samverkansavtal för gymnasieskola i Göteborgsregionen 2027-2028 2030-2031

Bilaga 1 Tidsplan regionalt samråd om utbud

Bilaga 2 Etiska regler kring gymnasieantagningen

Bilaga 3 Tidplan för antagning till gymnasieskola

Bilaga 4 Gemensamt regelverk för elevavstämning

Bilaga 5 Modell för IKE inom gymnasieskola och anpassad gymnasieskola

Förslag till beslut på sammanträdet

Jan Rudén (S), Tomas Palm (SD) och Jimmy Lövgren (MP) tillstyrker välfärdsutskottets förslag.

Beslut skickas till

marie.wibergsernevall@stenungsund.se

Till

gr@goteborgsregionen.se

Remissvar samverkansavtal gymnasieskola i Göteborgsregionen

Avtalet syftar till att tillvarata den samlade kapaciteten i GR för att på ett resurseffektivt sätt, genom samverkan de 13 medlemskommunerna, ge eleverna tillgång till ett brett och allsidigt utbud av utbildningar av god kvalitet.

Vi vill redan i detta skede poängtera vikten av att yrkesprogram med kostsam utrustning, t.ex. i form av maskiner, verktyg, fordon eller material, prissätts så att arrangerande kommun i moderna inte självt bär överskjutande kostnad. Det gynnar GR som region om även de kostsamma, av arbetsmarknaden efterfrågade, utbildningarna finns inom vår region.

Stenungsunds kommun har utöver vad som framförts, inga övriga synpunkter på förslaget till samverkansavtal gymnasieskola i Göteborgsregionen.

STENUNGSUNDS KOMMUN

Kommunstyrelsen

§ 81

Dnr: KS 2026/621

Kvalitets- och patientsäkerhetsrapport sektor socialtjänst januari - april 2026

Beslut

Välfärdsutskottets förslag till kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsen noterar delårsrapport för kvalitet och patientsäkerhet i sektor socialtjänst för perioden januari till och med april 2026.

Sammanfattning av ärendet

Kvalitets- och patientsäkerhetsrapporten för sektor socialtjänst beskriver hur verksamheterna arbetat med övergripande mål och strategier under tertial 1 2026. Den beskriver hur sektorn har arbetat med de mål och utmaningar som identifierades i kvalitets- och patientsäkerhetsberättelsen för 2025 och hur det systematiska kvalitets- och patientsäkerhetsarbetet fortskrider i sektorn.

Till rapporten bifogas en resultatbilaga innehållande statistik över inrapporterade avvikelser och inträffade missförhållanden.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-06-18

Kvalitets- och patientsäkerhetsrapport tertial 1 2026

Resultatbilaga kvalitet och patientsäkerhet tertial 1 2026

Beslut skickas till

Hampus.bergman@stenungsund.se

Anneli.Dyberg@stenungsund.se

Cecilia.Malm@stenungsund.se

Rickard.Persson@stenungsund.se

Hampus Bergman
Medicinskt ansvarig sjuksköterska

Till kommunstyrelsen

Kvalitets- och patientsäkerhetsrapport sektor socialtjänst januari - april 2026

Förslag till beslut

Välfärdsutskottets förslag till kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsen noterar delårsrapport för kvalitet och patientsäkerhet i sektor socialtjänst för perioden januari till och med april 2026.

Sammanfattning av ärendet

Kvalitets- och patientsäkerhetsrapporten för sektor socialtjänst beskriver hur verksamheterna arbetat med övergripande mål och strategier under tertial 1 2026. Den beskriver hur sektorn har arbetat med de mål och utmaningar som identifierades i kvalitets- och patientsäkerhetsberättelsen för 2025 och hur det systematiska kvalitets- och patientsäkerhetsarbetet fortskrider i sektorn.

Till rapporten bifogas en resultatbilaga innehållande statistik över inrapporterade avvikelser och inträffade missförhållanden.

Beskrivning av ärendet

Sedan 2024 har sektorn för tertial 1 och tertial 2 rapporterat samlade kvalitets- och patientsäkerhetsrapporter. Helårsresultatet av sektorns kvalitets- och patientsäkerhetsarbete för 2026 samlas i kvalitets- och patientsäkerhetsberättelse som ska vara upprättad senast 1 mars 2027. Kvalitets- och patientsäkerhetsarbetet genomförs på olika nivåer inom sektorn kontinuerligt. Resultatinsamling och analys sker på enhetsnivå, verksamhetsnivå och sektorövergripande nivå per tertial. Under årets första tertial har verksamheterna arbetat med måluppföljning och systematiskt förbättringsarbete utifrån egenkontroller, utredningar av avvikelser, vårdskador och missförhållanden samt inkomna synpunkter och klagomål.

Ekonomisk bedömning

Ärendet bedöms inte ha någon ekonomisk påverkan eller effekt.

Barnkonsekvensanalys

De strategier, mål och resultat som beskrivs och redovisas rör alla åldersgrupper. Det systematiska kvalitetsarbetet stärker sektorns arbete och innebär en trygghet för barn i alla åldrar.

Bedömning utifrån Agenda 2030

Ärendet berör mål nr 3 om god hälsa och välbefinnande.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-06-18

Kvalitets- och patientsäkerhetsrapport tertial 1 2026

Resultatbilaga kvalitet och patientsäkerhet tertial 1 2026

STENUNGSUNDS KOMMUN

Sektor socialtjänst

Rickard Persson
Sektorchef

Johanna Nordqvist
Administrativ chef

Beslut skickas till

Hampus.bergman@stenungsund.se

Anneli.Dyberg@stenungsund.se

Cecilia.Malm@stenungsund.se

Rickard.Persson@stenungsund.se

Stenungsunds
kommun

Kvalitets- och patientsäkerhetsrapport Sektor socialtjänst

Tertial 1 2026

Datum: 2026-06-24
Diarienummer: 2026/621

Innehåll

Inledning	3
Måluppfyllelse.....	3
Adekvat kunskap och kompetens	5
Inträffade avvikelser, vårdskador och missförhållanden	6
Klagomål och synpunkter.....	8
Genomförda egenkontroller T1 2026	8

Inledning

Sedan 2024 har sektor socialtjänst för tertial 1 och tertial 2 redovisat samlade kvalitets- och patientsäkerhetsrapporter. Helårsresultatet av sektorns kvalitets- och patientsäkerhetsarbete för 2026 samlas i den årliga kvalitets- och patientsäkerhetsberättelse som ska vara upprättad senast 1:e mars 2027.

Kvalitets- och patientsäkerhetsarbetet genomförs på olika nivåer inom sektorn kontinuerligt. Resultatinsamling och analys sker på enhetsnivå, verksamhetsnivå och sektorövergripande nivå per tertial.

Analyser sker gemensamt mellan olika professioner eller funktioner (till exempel enhetschef, omsorgshandledare, legitimerad personal och socialsekreterare) som sammanställs i rapporter för de olika organisationsnivåerna (enhetsnivå, verksamhetsnivå och sektornivå). Denna övergripande sektorsrapport över det samlade kvalitets- och patientsäkerhetsarbetet lämnas till kommunstyrelsen.

Måluppfyllelse

Varje verksamhet har brutit ned sektorns övergripande mål och skapat målinriktade aktiviteter inom sitt verksamhetsområde. Målen följs upp per verksamhet. En mer detaljerad bild av målarbetet beskrivs i årsberättelsen som upprättas i mars 2027. Kortfattat kan sägas att verksamheternas delrapporter för T1 innehåller beskrivningar av de egna målen samt av de aktiviteter som tagits fram för att dessa ska nås. Inom sektor socialtjänst arbetar verksamheterna mot gemensamma övergripande mål som syftar till ökad kvalitet, delaktighet, trygghet och effektivitet. Centrala mål är att säkerställa att omsorgstagare får välkomstsamtal och har aktuella genomförandeplaner samt att insatser utgår från individens behov genom IBIC (Individens behov i centrum). Värdegrundsarbete och personcentrerat bemötande är prioriterat för att stärka kvalitet.

Vidare finns mål kring kompetensutveckling, god dokumentation och systematisk uppföljning av avvikelser. Flera verksamheter lyfter även vikten av det fortsatta arbetet med förebyggande arbetssätt, stärkt stöd till anhöriga samt en anpassning till nya lagkrav och omställningen mot en nära och god vård. Samlat handlar målen om att skapa en kunskapsbaserad, säker och individanpassad socialtjänst.

Måluppfyllelse utifrån kvalitets- och patientsäkerhetsberättelse 2026

Nedanstående tabell visar status i arbetet mot de övergripande mål och utmaningar som identifierades i kvalitets- och patientsäkerhetsberättelsen 2025.

Mål och utmaningar 2026		
Mål / utmaning	Åtgärder	Status
Egenvård	a) Öka kunskap kring egenvård inom sektor socialtjänst b) Uppdatera interna rutiner så att de stämmer överens med de länsgemensamma rutinerna	a) Delregional workshop genomförd i mars, påbörjad planering för intern utbildningsinsats under hösten b) Uppdaterad länsgemensam rutin kom i våras, delregional

		tillämpningsrutin är under arbete som ska ligga till grund för sektorns uppdaterade rutin
Beredskap för kris och krig	a) Etablera beredskapslager b) Ta fram övergripande rutin för beredskapsarbetet c) Genomföra övningar	a) Arbetet med att etablera ett beredskapslager är pågående b) Arbetet med att ta fram en övergripande rutin är uppstartat, mer styrning kommer komma från Socialstyrelsen under hösten c) Vissa övningar är genomförda.
Multiprofessionell intern samverkan	a) Egenkontroll kring följsamhet av samverkansrutin för teammöten b) Gemensam utbildning med professionerna	a) Pågår. En egenkontroll genomförd. b) Planering pågår för utbildningssatsning under hösten 2026
Värdegrund	a) Regelbundet arbete med värdegrunden genom dialog i arbetsgrupper för införlivning i det dagliga arbetet. b) Revidera och utveckla materialet inom värdegrundsarbetet.	a) Pågår. Fokus ligger på förankring och uppföljning. b) Planering att under hösten 2026 revidera arbetsmaterialet.
Kvalitetsledningssystem	a) Kartläggning och beskrivning av huvud- och genomförande-processer b) Utbildning och workshop i processarbete	a) Pågående. Processer beslutas efterhand som de färdigställs. Särskilda processledare är utsedda för arbetet. b) Planering pågår för utbildning – och workshopsupplägg
Socialtjänstlag	a) Utveckling av förebyggande och tidiga insatser samt arbete för att göra stöd mer lätt tillgängligt och öka kännedom hos medborgare. b) Arbete med att förbättra information, bemötande och	a) Pågår. Flera insatser inom socialtjänsten planeras bli insats utan behovsprövning. Planering och prioritering för arbetet sker löpande.

	språk så att beslut och insatser blir mer begripliga för brukare c) Start av kompetenshöjande insatser och utvecklingsarbeten, exempelvis ISU (individbaserad systematisk uppföljning) och implementering av nya arbetssätt/metoder. d) Utveckling av mötesplatser, aktiviteter och samverkan med civilsamhället, samt nya arbetssätt för att nå målgrupper utanför den traditionella myndighetsutövningen. e) Fortsatt arbete i arbetsgrupper, APT och dialogforum kring omställningen och nya arbetssätt i verksamheterna.	b) Pågår och fortsatt arbete under hösten 2026. c) Pågår. Fortsatt arbete under hösten 2026 d) Pågår och fortsatt arbete under hösten 2026. e) Pågår. Arbetet har nått olika långt i verksamheterna – vissa delar har omsatts i praktiken medan andra ännu inte fått fullt genomslag i verksamheten.
Hälso- och sjukvårdsavtalet	a) Implementering	a) Inväntar att samtliga kommuner ska säga ja till avtalet, därefter delta i arbetsgrupper kring implementeringsarbetet

Adekvat kunskap och kompetens

Tertial 1 innebär ett stort fokus på sommarrekrytering för att säkerställa kompetens och bemanning inför semesterperioden. Utöver det har verksamheterna arbetat strukturerat med att säkerställa adekvat kunskap och kompetens genom olika utbildnings- och utvecklingsinsatser. Återkommande utbildningar har genomförts inom områden som dokumentation, läkemedelshantering, hygien, kognitiv svikt och rehabilitering. Samtidigt har introduktion och mentorskap för nya medarbetare stärkts för att öka trygghet och kvalitet i arbetet.

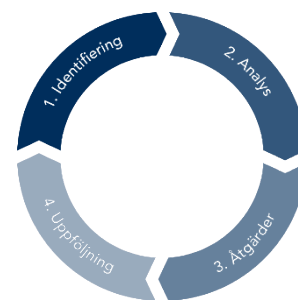
Verksamheterna har även arbetat med handledning, metodstöd och reflektion i team för att utveckla arbetssätt och stärka det kollegiala lärandet. Kompetensutvecklingen har ofta varit planerad enligt årshjul och kopplats till verksamheternas behov.

Inom Individ- och familjeomsorgen, IFO har det uppmärksammats svårigheter att rekrytera till myndighetsutövning, medan förebyggande tjänster är lättare att tillsätta. Detta kan påverka kompetensförsörjningen framöver, särskilt i relation till socialtjänstlagen där ärendena blir mer komplexa. Verksamheten planerar arbete omkring rekrytering för att stärka attraktiviteten som arbetsgivare för att säkra kompetens inom myndighetsutövning. Samtidigt har verksamheten medarbetare med rätt utbildning och arbetar aktivt med kompetensutveckling genom introduktion, Yrkesresan, handledning och riktade utbildningar.

Inträffade avvikelser, vårdskador och missförhållanden

För redovisning av resultat och statistik, se bilaga 1 (resultatbilaga).

Avvikelser inom socialtjänstlagens område under T1 visar att rapporteringen har ökat med 3 % i jämförelse med föregående år, vilket tyder på en fungerande rapporteringskultur. Avvikelser förekommer i samtliga verksamheter men varierar över tid och mellan enheter. Inom LSS-verksamheten ses en minskning med 1 % men visar ändå på en stabil rapportering över tid. De vanligaste händelsetyperna är fortsatt kopplade till trygghet och säkerhet samt ej utförd eller fördröjd insats. Under 2026 har ej utförd eller fördröjd insats ökat och är nu i nivå med trygghetsrelaterade händelser. Detta kan kopplas till organisatorisk planering och bemanning. Samtidigt minskar avvikelser kopplade till bemötande, vilket kan vara ett resultat av pågående värdegrundsarbete. När det gäller bakomliggande orsaker framträder omgivningsfaktorer i högre grad än tidigare och är den enskilt största orsaken under perioden. Även kommunikation och rutiner utgör fortsatt betydande orsaker.

Sammantaget visar avvikelserna på en stabil rapporteringsnivå men med förändringar i både händelsetyper och bakomliggande orsaker. Det finns behov av fortsatt analys av samband mellan bemanning, organisering och kvalitet i utförandet samt att säkerställa en enhetlig registreringspraxis.

Missförhållanden/påtaglig risk för missförhållanden

Under tertial 1, 2026 har totalt inkomna rapporter ökat med 22 % samtidigt som antalet konstaterade missförhållanden har minskat. Detta tyder på en stärkt rapporteringskultur där fler händelser uppmärksammas och rapporteras, men där en mindre andel efter utredning bedöms utgöra faktiska missförhållanden. Av de 50 Lex Sarah-rapporter som inkommit har 44 av dessa har bedömts att inte vara Lex Sarah, 2 rapporter har konstaterade missförhållanden och 4 rapporter är under utredning.

Sammantaget visar resultatet på en positiv utveckling där rapporteringsbenägenheten ökar samtidigt som allvarlighetsgraden minskar. Det är dock fortsatt viktigt att analysera orsaker och säkerställa att vidtagna åtgärder leder till förbättrad kvalitet och minskad risk för återkommande händelser.

I tabellen beskrivs identifierade bakomliggande orsaker till händelserna och de åtgärder som beslutats för att komma till rätta med bakomliggande orsaker. För var och en av händelserna har ytterligare fler åtgärder vidtagits för att undanröja omedelbara risker.

Händelsetyp	Bakomliggande orsak	Beslutade åtgärder	Bedömning
Brister omsorgen – Personlig vård	- Bristande kompetens/kunskap - tydlighet/avsaknad av ansvarsfördelning - Brister i dokumentation - Brister i samverkan och kommunikation	- Kunskapshöjande insats i dokumentation - Kunskapshöjande insats i basal omvårdnad - Egenkontroll och rutiner gällande stöd vid personlig vård - Öka samverkan med kommunal primärvård	Missförhållande

Beskrivet våld i olika former mot brukare	- Bristande kompetens i anpassat bemötande, bemanning och rutiner - Bristande kommunikation mellan personal.	- Värdegrundsarbete gällande etik och bemötande - Tydliggörande av rutiner -Handledning i bemötande och professionalitet	Risk för missförhållande
---	---	--	--------------------------

Avvikelse inom hälso- och sjukvårdens ansvarsområde har under T1 ökat inom samtliga områden som redovisas i kvalitets- och patientsäkerhetsrapporten. Avvikelse ökar framförallt inom läkemedelshantering och fall, övriga HSL-avvikelse har minskat i antal. Antalet avvikelse redovisas i bilagan till rapporten.

Under T1 har 21 fallavvikelse lett till att patienter eller brukare har behövt uppsöka sjukhus (byte av vårdnivå) för att utesluta eventuella frakturer som uppstått i samband med fallet. Av dessa så visade det sig att 6 hade resulterat i någon form av fraktur. Detta betyder att ca. 1 fall i veckan leder till byte av vårdnivå för att utesluta eventuell skelettskada, vilket ligger i linje med det som rapporterades in för 2025 där det visade att antal fall som ledde till sjukhusbesök var 0,96 fall/vecka.

Under T1 2026 har en stickprovskontroll genomförts i avvikelshanteringssystemet för att kartlägga varför fallavvikelse har ökat. Utifrån kartläggningen har det framkommit att vissa enheter i verksamheten sticker ut med oskäligt många fall i förhållande till patientunderlag och andra avvikelse vilket föranledde en djupare granskning. Resultatet visar att det finns ca. 1 – 3 patienter som har återkommande fallproblematik där patienten återfinns på golvet upp till flera gånger per dag utan att patienten ådrar sig några skador. I de specifika patientärendena har MAS och verksamhetschef hälso- och sjukvård tagit beslut att fallavvikelse ska hanteras på ett alternativt sätt, delvis för att minska den administrativa bördan av att skriva och hantera flera avvikelse per dag men också för att få en mer korrekt statistik i systemet.

Läkemedelsavvikelse:

Avvikelse kopplade till läkemedelshantering har under T1 2026 (436) varit högre än T1 2025 (361). Läkemedelsavvikelse har ökat inom samtliga verksamhetsområden förutom ordinärt boende där de har minskat med ca. 21% jämfört med T1 2025 något som bedöms vara en effekt av implementeringen av läkemedelsautomater i verksamheten. Ökningen på 75 avvikelse är relativt jämnt fördelad över de andra verksamhetsområdena. Under T1 2026 har andelen signerade läkemedelsgivning minskat med 9351st jämfört med T1 2025.

Verksamheterna har arbetat strukturerat med läkemedelsavvikelse genom att identifiera, analysera och följa upp både enskilda händelser och återkommande mönster. Avvikelse har främst rört brister i läkemedelshantering, exempelvis felaktiga läkemedelslistor, bristande signering och otillräcklig informationsöverföring mellan vårdgivare.

För att stärka patientsäkerheten har avvikelse lyfts regelbundet i APT och teammöten, där de används som underlag för gemensamt lärande och förbättring. Åtgärder har omfattat utbildningsinsatser, revidering av rutiner, förbättrade introduktioner samt ökad samverkan med exempelvis vårdcentraler och sjukhus.

Flera verksamheter har även infört praktiska och tekniska lösningar, såsom läkemedelsautomater och förstärkt stöd vid utskrivning, för att minska risken för fel. Sammantaget präglas arbetet av en systematisk och lärande ansats med fokus på att förebygga avvikelser och stärka säkerheten över tid.

Övriga HSL-avvikelser (som inte är läkemedel eller fall) har fortsatt att minska och uppgår för T1 2026 till 105st jämfört med samma period 2025 då de var 134st. Antalet övriga HSL-avvikelser har de senaste åren fortsatt att minska, trots enstaka toppar vissa månader. I den övergripande dialogen kring avvikelshantering har diskussioner förts kring att det finns en risk för underrapportering av denna typ av avvikelser utifrån att fall och läkemedelsavvikelser är lättare att upptäcka snarare än eventuella andra avvikelser (så som nutrition), samtidigt förs dialog kring att det kan vara så att sektorn har lägre andel avvikelser inom de övriga HSL-områdena utifrån att sektorn arbetar med vårdinsatser på ett adekvat sätt. Under hösten 2026 kommer avvikelsekategorierna ses över för att se om det går att justera kategorierna till att bli mer precisa för att upptäcka vårdavvikelser.

Avvikelser i samverkan

Under T1 2026 har Stenungsunds kommun skrivit 37st avvikelser gentemot andra vårdgivare och huvudmän där 26 är riktade mot sjukhusen i Väster och då framför allt Kungälv's sjukhus. Övriga avvikelser är mot vårdcentralerna i vårt närområde. Jämfört med 2025 är detta en minskning då kommunen under samma period rapporterade in 40 avvikelser i samverkan där majoriteten var riktade gentemot Kungälv's sjukhus. Andelen avvikelser ligger relativt stabilt jämfört mellan 2025 och 2026 men berör i all väsentlighet de utmaningar som tidigare är uppmärksammade när det kommer till samverkan mellan vårdgrannar. Det handlar bl.a. om hjälpmedel i vårdens övergångar, inlämnande av provtagningar, ofullständig dokumentation vid utskrivning från slutenvården samt kontaktsvårigheter med den regionfinansierade hälso- och sjukvården.

Kommunen har under T1 2026 tagit emot 4 avvikelser jämfört med 15 avvikelser 2025. Dessa berör framförallt att man från sjukhusens sida upplever att kommunen är för saktfärdig i att ta hem patienter som bedöms som utskrivningsklara.

Klagomål och synpunkter

Synpunkter och klagomål för T1 2026 är totalt 37st vilket är 2st färre än samma period 2025 (39st). Av de inkomna så är majoriteten klagomål på verksamheterna (19st) varav flera av dessa klagomål inom under den snöstorm som påverkade verksamheten i januari. I övrigt har det inkommit 3st frågor, 2st förbättringsförslag och 2st beröm på verksamheterna.

Det har uppmärksammats att den väg som allmänheten använder för att lämna synpunkter och klagomål på Stenungsunds hemsida ligger otillgängligt till vilket kan innebära att det är försvårande för brukare, patienter, anhöriga och intresseorganisationer inte skickar in synpunkter och klagomål. Problematiken kring tillgänglighet är lyft till de som är ansvariga för hemsidan för att försöka få till en förändring. Sektorn kommer även under hösten 2026 arbeta med att ta fram en synpunkts- och klagomålsblankett som kommer att lämnas ut till de som får insatser från sektorn med information vart de kan vända sig för att lämna synpunkter och klagomål samt att de kan skicka in blanketten så att det registreras i systemet.

Genomförda egenkontroller T1 2026

Sektorledningen beslutade hösten 2025 om vilka egenkontroller som ska genomföras under 2026. Nedanstående egenkontroller genomfördes under T1:

- Hantering av vidtagna skyddsåtgärder
- Antal genomförda teammöte
- Vårdhygien
- Journalgranskning

Egenkontrollerna visar både positiva delar och förbättringsområden som behöver arbetas vidare med för att säkerställa en jämn och långsiktigt hållbar kvalitet i verksamheten. Journalgranskningar visar överlag en god kvalitet med hög andel aktuella genomförandeplaner, vilket är bra. Samtidigt kvarstår utvecklingsbehov kopplat till individanpassning, tydligare koppling till beslut av insats samt en mer professionell och enhetlig dokumentation. Även brister i nattdokumentation och otydlig ansvarsfördelning i kontaktmannaskapet framkommer.

Inom vårdhygien finns positiva resultat i form av god följsamhet i flera moment och på vissa enheter genomfördes egenkontrollen utan anmärkningar. Samtidigt visar egenkontroller att följsamheten inte är tillräckligt konsekvent, med återkommande brister i handdesinfektion och korrekt användning av skyddsutrustning, vilket betyder att det finns behov av fortsatt arbete med kunskap och beteendeförändring.

Egenkontroller kopplade till teammöten visar att strukturerade forum för samverkan finns etablerade.

Däremot identifieras utvecklingsbehov i form av bristande närvaro från vissa professioner samt utmaningar i mötesstruktur och effektivitet, vilket påverkar kvaliteten i samverkan.

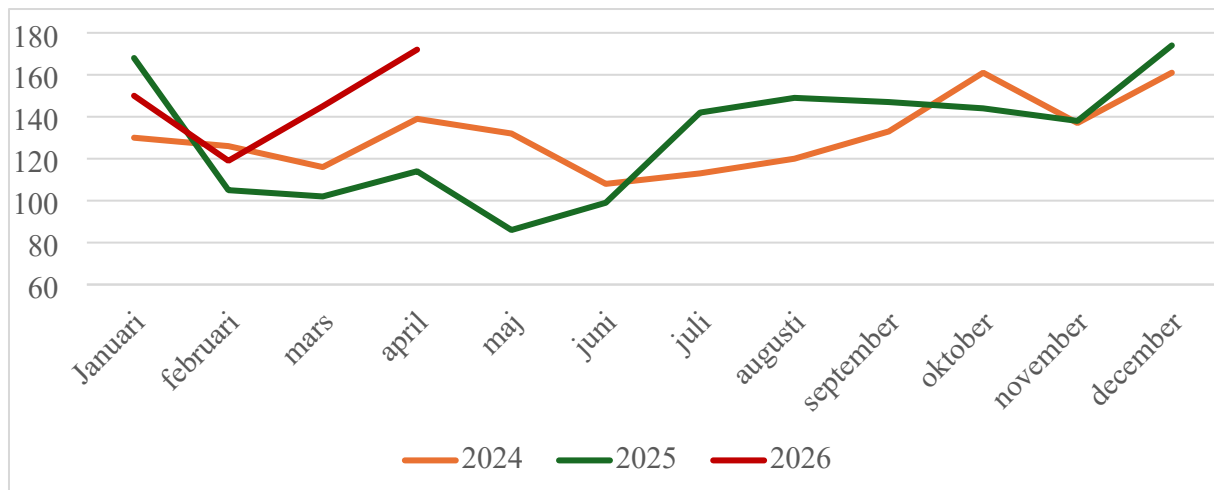
Rörande skyddsåtgärder visar resultaten att rutiner finns framtagna, men att implementeringen är ojämn och kunskapen varierar mellan enheter. Detta pekar på behov av fortsatt utbildning, uppföljning och förtydligande av arbetssätt.

Sammantaget visar egenkontrollerna en stabil grund med flera välfungerande arbetssätt, men också ett tydligt behov av ökad systematik, förbättrad följsamhet och fortsatt kompetensutveckling i hela sektorn.

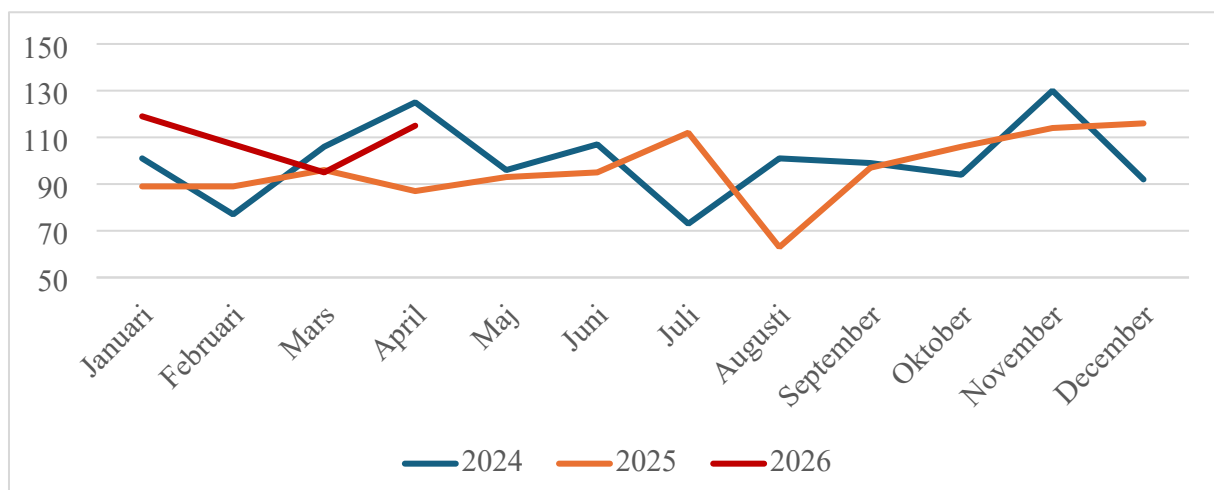
Avvikelser

Fallavvikelser oavsett lagrum:

Ackumulerade fallavvikelser för T1: 580 (490st 2025).

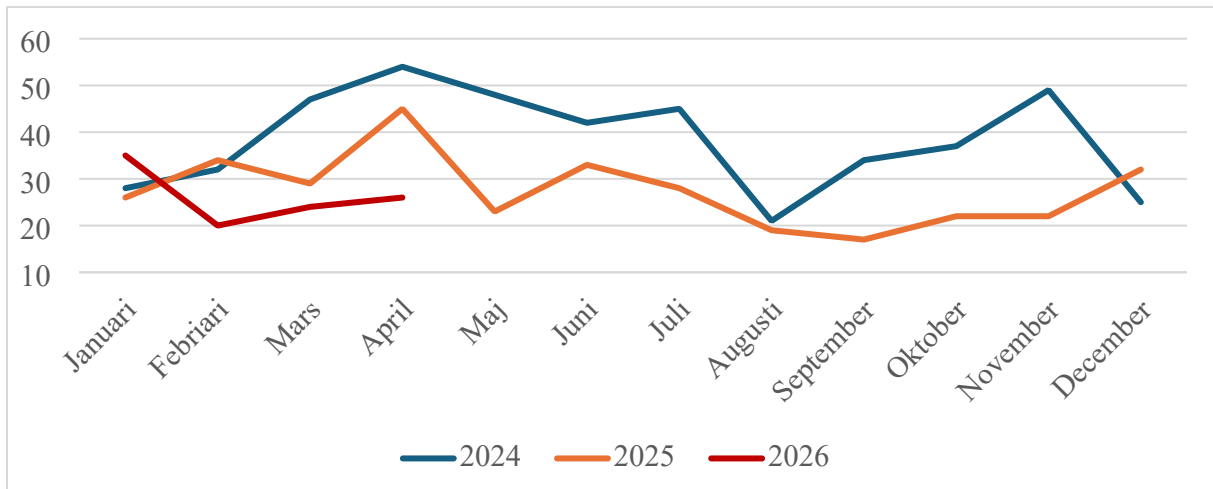
Läkemedelsavvikelser:

Läkemedelsavvikelser ackumulerat för T1: 436 (361st 2025).

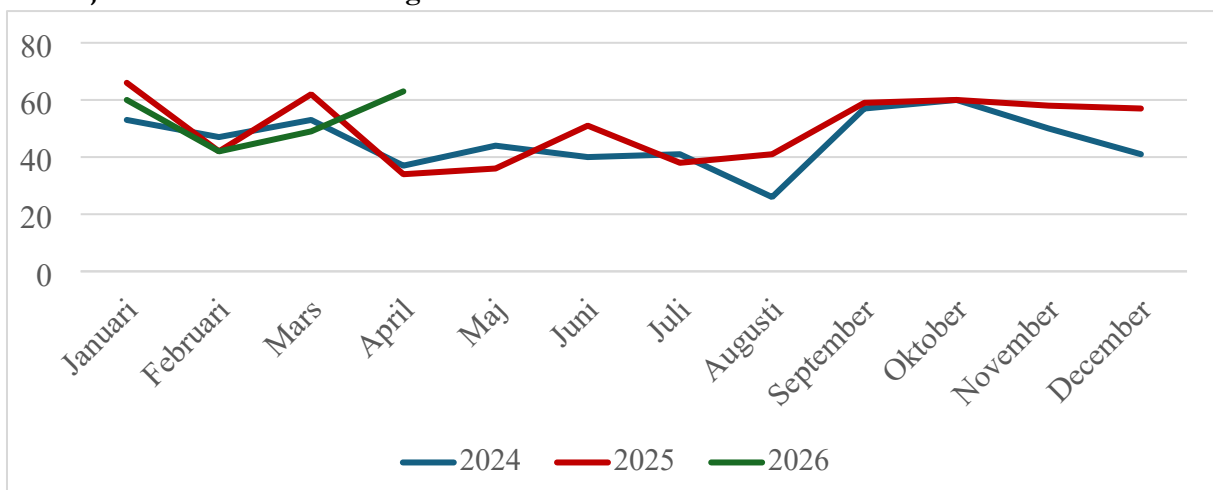
Övriga hälso- och sjukvårdsavvikelser:

T1 2025

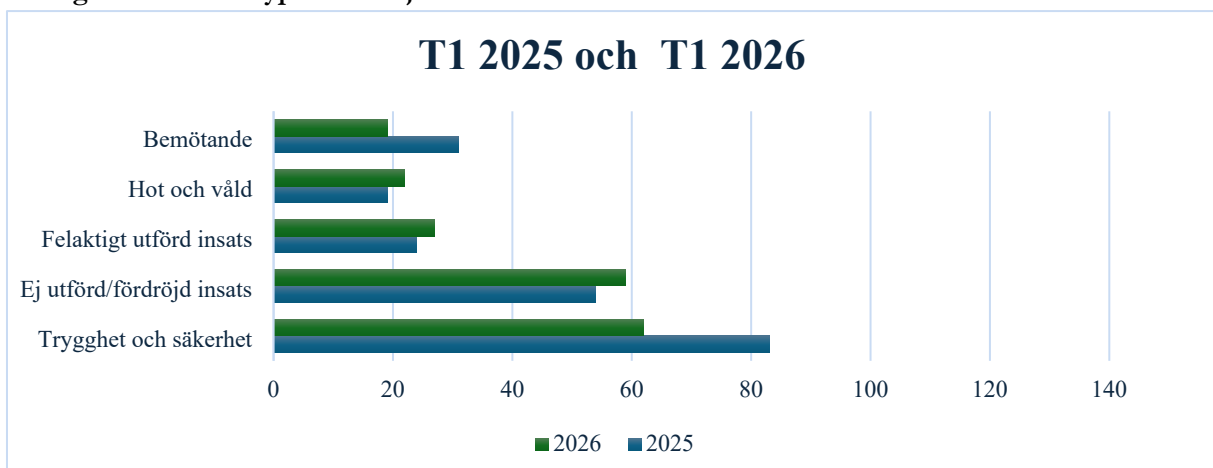

Totalt antal övriga hälso- och sjukvårdsavvikelser T1: 105 (135 2025).

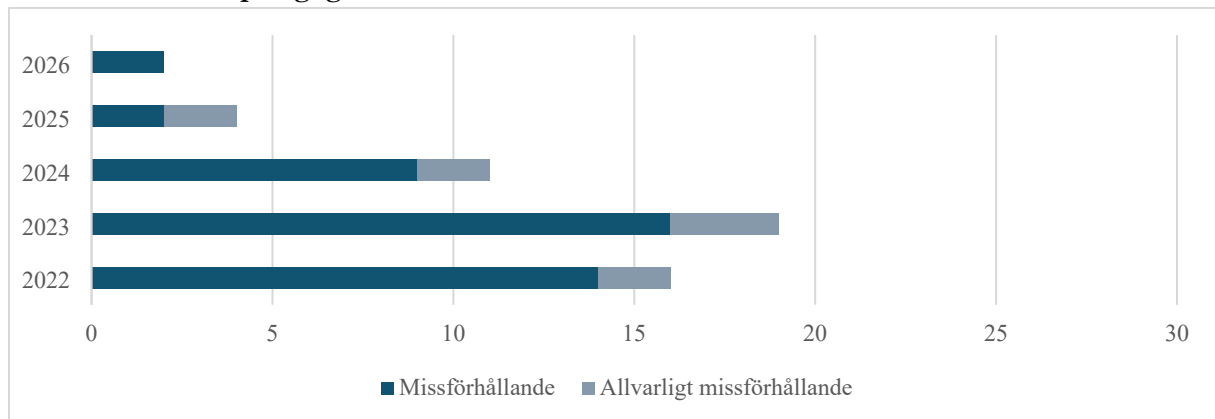
Socialtjänst och verksamhet enligt LSS

Vanligaste händelsetyper socialtjänst och LSS

Missförhållanden/påtaglig risk för missförhållande – resultat T1

§ 82

Dnr: KS 2026/404

Upphävande av Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 1997:14) om delegering av arbetsuppgifter inom hälso- och sjukvård och tandvård

Beslut

Välfärdsutskottets förslag till kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsen noterar informationen.

Sammanfattning av ärendet

1 januari 2026 upphörde Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 1997:14) om delegering av arbetsuppgifter inom hälso- och sjukvård och tandvård att gälla. Denna föreskrift har i stor utsträckning påverkat hur sektor socialtjänst arbetat med delegeringar av hälso- och sjukvårdsinsatser från legitimerad personal till vård- och omsorgspersonal. I och med föreskriftens upphävande är det endast delegering av iordningställande, administrering och överlämnande av läkemedel som styrs nationellt via Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2017:37) om ordination och hantering av läkemedel i hälso- och sjukvården. Övriga delar som tidigare delegerats under SOSFS 1997:14 styrs inte längre nationellt, vilket innebär att vårdgivaren själv behöver ta fram rutiner kring delegering.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-07-22

Beslut skickas till

Hampus.bergman@stenungsund.se

Cecilia.Malm@stenungsund.se

Johanna.nordqvist@stenungsund.se

Hampus Bergman

Medicinskt ansvarig sjuksköterska

Till kommunstyrelsen

Upphävande av Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 1997:14) om delegering av arbetsuppgifter inom hälso- och sjukvård och tandvård.

Förslag till beslut

Välfärdsutskottets förslag till kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsen noterar informationen.

Sammanfattning av ärendet

1 januari 2026 upphörde Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 1997:14) om delegering av arbetsuppgifter inom hälso- och sjukvård och tandvård att gälla. Denna föreskrift har i stor utsträckning påverkat hur sektor socialtjänst arbetat med delegeringar av hälso- och sjukvårdsinsatser från legitimerad personal till vård- och omsorgspersonal.

I och med föreskriftens upphävande är det endast delegering av iordningställande, administrering och överlämnande av läkemedel som styrs nationellt via Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2017:37) om ordination och hantering av läkemedel i hälso- och sjukvården. Övriga delar som tidigare delegerats under SOSFS 1997:14 styrs inte längre nationellt, vilket innebär att vårdgivaren själv behöver ta fram rutiner kring delegering.

Beskrivning av ärendet

Från den 1 januari 2026 har Socialstyrelsen ändrat föreskriften för delegering inom hälso- och sjukvården. Den tidigare föreskriften SOSFS 1997:14, som styrde delegering av flera olika arbetsuppgifter, har upphört att gälla.

I stället regleras nu enbart delegering av läkemedelshantering i en uppdaterad version av HSLF-FS 2017:37 (Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ordination och hantering av läkemedel i hälso- och sjukvården), som omfattar iordningställande, administrering och överlämnande av läkemedel. För alla andra typer av delegeringar finns ingen nationell styrning längre, utan det är vårdgivaren som själv behöver ta fram tydliga lokala rutiner för när och hur sådana delegeringar får ske. Detta får endast ske om det är förenligt med god och säker vård, enligt patientsäkerhetslagen (PSL 2010:659), samt att vårdgivaren måste säkerställa att medarbetare har rätt kompetens och förutsättningar för uppgiften.

Förändringen innebär att vårdgivaren får ett tydligare och större ansvar än tidigare. Socialstyrelsen betonar att delegering av läkemedelshantering ska ingå i det systematiska kvalitets- och patientsäkerhetsarbetet och att riskanalyser ska göras innan en hälso- och sjukvårdsinsats delegeras.

Vårdgivaren måste också se till att det finns rutiner som bygger på dessa riskanalyser och att kompetens, bemanning och utbildning är tillräckliga för att upprätthålla patientsäkerheten.

Nya krav gäller även för delegeringsbeslut, som nu ska vara tidsbegränsade till ett år, följas upp årligen och tydligt ange vilken verksamhet de gäller. Beslut fortsätter att gälla även om den som delegerade slutar sin tjänst.

Anledningen till att förändringen genomförts är att den gamla delegeringsföreskriften från 1997 bedömdes vara föråldrad och inte anpassad till dagens vård. Socialstyrelsen har sett behov av att stärka vårdgivarens ansvar, öka patientsäkerheten och modernisera styrningen kring läkemedelshantering. Förändringen ger också verksamheterna större möjlighet att själva utforma rutiner som passar deras lokala förutsättningar, så länge detta görs på ett patientsäkert sätt.

Inom sektor socialtjänst finns det i nuläget detaljerade styrdokument som beskriver arbetet med delegeringar, ansvarsfördelning och uppföljningar. Bedömningen är att styrdokumenterna i stor utsträckning redan säkerställer majoriteten av de områden som vårdgivaren får ett utökat ansvar för.

Ekonomisk bedömning

Bedömningen är att den förändrade föreskriften kommer att möjliggöra minskad administrativ börda inom sektorn då vissa administrativa arbetsuppgifter försvinner (bland annat att skriva över delegeringar till nyanställd legitimerad personal), vilket kan leda till bättre resursnyttjande.

Barnkonsekvensanalys

Ärendet innebär ingen direkt påverkan på barn. Det övergripande arbetet med delegeringar ställer krav på god och säker vård oaktat patientens ålder.

Bedömning utifrån Agenda 2030

Ärendet berör mål nr 3 om god hälsa och välbefinnande.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-07-22

STENUNGSUNDS KOMMUN
Sektor socialtjänst

Rickard Persson
Sektorchef

Cecilia Malm
Verksamhetschef hälso- och sjukvård

Beslut skickas till

Hampus.bergman@stenungsund.se

Cecilia.Malm@stenungsund.se

Johanna.nordqvist@stenungsund.se

§ 83

Dnr: KS 2026/565

Uppföljning av Idéburet Offentligt Partnerskap, IOP-avtal, för 2026

Beslut

Välfärdsutskottets förslag till kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsen noterar informationen om uppföljning av Idéburet Offentligt Partnerskap för 2026.

Sammanfattning av ärendet

Uppföljning av Idéburet Offentligt Partnerskap (IOP) sker årligen i augusti enligt årshjulet. Det görs i form av en sammanställning av befintliga IOP-avtal och syftar till att förtydliga vilka IOP-avtal som förvaltningen har inom sektor socialtjänst, avtalstid, ändamål och vem eller vilka som är ansvariga.

Sektor socialtjänst har för närvarande tre IOP-avtal som är tillsammans med Brottsofferjouren Fyrbodal, Kvinnojouren i Stenungsund samt Svenska Kyrkan Pelikanen. Avtalen har varit pågående under flera år, med undantag för Kvinnojouren som inte hade något avtal under 2025. Gemensamt för dessa är att de i grunden handlar om välfärd, trygghet och hälsa för kommunens medborgare, såväl vuxna som barn, samt att de kompletterar kommunens stödinsatser.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-06-02

Beslut skickas till

ulf.tolf@stenungsund.se

joanna.gustafsson@stenungsund.se

pernilla.lundmark@stenungsund.se

Joanna Gustafsson
Verksamhetsutvecklare

Till kommunstyrelsen

Årsuppföljning av Idéburet offentligt partnerskap, IOP

Förslag till beslut

Välfärdsutskottets förslag till kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsen noterar informationen om uppföljning av Idéburet Offentligt Partnerskap för 2026.

Sammanfattning av ärendet

Uppföljning av Idéburet Offentligt Partnerskap (IOP) sker årligen i augusti enligt årshjulet. Det görs i form av en sammanställning av befintliga IOP-avtal och syftar till att förtydliga vilka IOP-avtal som förvaltningen har inom sektor socialtjänst, avtalstid, ändamål och vem eller vilka som är ansvariga.

Sektor socialtjänst har för närvarande tre IOP-avtal som är tillsammans med Brottsofferjouren Fyrbodal, Kvinnojouren i Stenungsund samt Svenska Kyrkan Pelikanen. Avtalen har varit pågående under flera år, med undantag för Kvinnojouren som inte hade något avtal under 2025. Gemensamt för dessa är att de i grunden handlar om välfärd, trygghet och hälsa för kommunens medborgare, såväl vuxna som barn, samt att de kompletterar kommunens stödinsatser.

Beskrivning av ärendet

Idéburet offentligt partnerskap

Ett Idéburet Offentligt partnerskap, IOP, är en samverkansmodell mellan den offentliga sektorn och den idéburna sektorn. Syftet är att stötta en verksamhet som hanterar en samhällsutmaning och att kommunen genom samverkan ger föreningen möjligheten att aktivt delta och bidra till samhällsutvecklingen. IOP-avtal omfattar oftast en speciell verksamhet som ägs eller drivs av en idéburen organisation där den offentliga sektorn vill medverka, eftersom utmaningen inte alltid kan lösas på egen hand av någondera part.

Stenungsunds kommun har tre pågående IOP-avtal, vilka redogörs för nedan.

Brottsofferjouren Fyrbodal

Stenungsund har ett samverkansavtal med Brottsofferjouren Fyrbodal, BOJ, som löper på ett år i taget, om ingen uppsägning görs sex månader innan kalenderårets slut. Verksamheten ger

ett medmänskligt och praktiskt stöd för brottsutsatta, vittnen eller till anhöriga. Deras ledord är empati, engagemang, trovärdighet och ansvarskännande. BOJ finns med hela vägen fram till och efter en eventuell rättegång och skadeståndsprocess. BOJ arbetar förebyggande samt deltar och anordnar informationsträffar, utbildning med mera till medborgare. Verksamheten är avgiftsfri. BOJ bedrivs i samarbete med Polismyndigheten, kommuner, Tingsrätten, Svenska Kyrkan och regionen. Insatserna som BOJ bedriver är komplement till kommunens insatser. Stödåtgärderna vidtas snarast och senast inom 48 timmar efter att de har kommit i kontakt med BOJ.

Antalet personärenden för BOJ Stenungsund uppgår år 2025 till 62 stycken, varav 42 kvinnor och 20 män. Det är en minskning av ärenden från föregående med 16 stycken. De vanligaste brottsrubriceringarna för Stenungsund är misshandel, bedrägeri och ofredande, vilket har varit detsamma de senaste åren i Stenungsund. Under 2025 har BOJ haft fokus på att utveckla, förvalta och förbättra jourens arbete både internt och externt genom bland annat utbildning och organisationsutveckling enligt plan. BOJ har även arbetat med att säkerställa att ekonomin fortsätter att vara god, behålla, utveckla och rekrytera nya volontärer till verksamheten samt översyn av arbetsmiljö med anställdas möjligheter till kompetensutveckling.

Den budgeterade ersättningen till BOJ är 3 kr per invånare per år, och baseras på kommuninvånarantal utifrån föregående år.

Svenska Kyrkan, Pelikanen

Sedan flera år tillbaka finns ett samarbetsavtal mellan Stenungsunds kommun och Svenska Kyrkan i Stenungsund gällande Pelikanen. Sedan 2015 är detta samarbete reglerat via IOP-avtal. Nuvarande avtal löper ut 2026-12-31 och det pågår dialog och översyn om nytt IOP-avtal från årsskiftet. Avtalet är kopplat till verksamheterna inom sektor socialtjänst och sektor utbildning.

Pelikanen är en verksamhet inom Svenska Kyrkan i Stenungsund, för barn och unga som har föräldrar med beroendeproblematik och/eller psykisk ohälsa och/eller barn och unga som har erfarenhet av våld i nära relation samt socialt isolerade barn. Pelikanen är som helhet en gruppverksamhet med ett uttalat barnperspektiv. Pelikanen är ett kostnadsfritt och frivilligt alternativ som kompletterar den offentliga verksamheten och erbjuder insatser till barn och unga. Pelikanen har under 2025 genomfört stödgrupper och provapå-grupper för både lågstadiet och mellanstadiet. De har även haft en stödgrupp för gymnasieelever. Totalt har 37 barn deltagit vid dessa.

Stenungsund ersätter Svenska Kyrkan i Stenungsund med 732 tkr per år för drift under 2026. Ansökan om förnyat IOP-avtal har inkommit 2026-06-16 och behandlas i separat ärende under hösten.

Kvinnojouren i Stenungsund

Kvinnojouren i Stenungsund har tidigare haft en överenskommelse om IOP som har löpt från 2017 till och med 2024-12-31. Under 2025 hade kvinnojouren inget IOP-avtal. Nuvarande avtal löper under perioden 2026-01-01—2028-12-31.

Kvinnojouren stödjer och hjälper vuxna i Stenungsund som blivit utsatta för våld eller hot om våld i nära relation så som fysiskt, psykiskt, sexuellt, ekonomiskt och socialt våld.

Kvinnojouren är inget skyddat boende, utan bedriver endast öppen verksamhet. De samverkar med socialtjänst, skola, polis, hälso- och sjukvård och vid behov andra myndigheter. Stödet sker via telefon, mejl, chatt och besök. Personalen arbetar tillsammans med den stödsökande med säkerhetsplanering, ekonomiska genomgång, myndighetskontakter, stödsamtal, handlingsplanen, rådgivning etcetera.

Under 2025 har 6 möten genomförts med kvinnojouren i samband med IOP-ansökan. Kvinnojouren hade kontakt med 11 kvinnor och 2 män vid totalt 64 tillfällen. De har även haft kontakt med privatpersoner vid 9 tillfällen samt arbetsgivare vid 1 tillfälle. Stenungsunds kommun ersätter Kvinnojouren i Stenungsund med 12 kronor per invånare och baseras på kommuninvånarantal utifrån föregående år.

Ekonomisk bedömning

Vart och ett av de enskilda IOP-avtalen är kopplade till en budget i aktuell verksamhet. Föreliggande uppföljning medför inga ekonomiska konsekvenser.

Barnkonsekvensanalys

Barn och unga har rätt att växa upp i ett tryggt samhälle. Vid alla beslut som rör barn ska vad som bedöms vara barnets bästa beaktas i första hand. Barn och unga ska vara delaktiga så långt som möjligt utifrån ålder och mognad. De tre IOP-avtalen påverkar barn och unga på ett positivt sätt utifrån arbetet i den enskilda verksamheten.

Bedömning utifrån Agenda 2030

Ärendet berör mål nr 3 om god hälsa och välbefinnande, nr 5 om jämställdhet och nr 10 om minskad ojämlikhet.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-06-02

**Stenungsunds
kommun**

Tjänsteskrivelse
2026-06-02

Dnr KS 2026/565

STENUNGSUNDS KOMMUN
Sektor socialtjänst

Rickard Persson
Sektorchef

Ulf Tolf
Verksamhetschef

Beslut skickas till

ulf.tolf@stenungsund.se

joanna.gustafsson@stenungsund.se

pernilla.lundmark@stenungsund.se

§ 84

Dnr: KS 2026/566

Uppföljning av samverkansavtal för 2026

Beslut

Välfärdsutskottets förslag till kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsen noterar informationen om uppföljning av samverkansavtal för 2026.

Sammanfattning av ärendet

Förvaltningen har gjort en sammanställning av befintliga samverkansavtal för socialtjänsten i samband med den årliga uppföljningen av Idéburet Offentligt Partnerskap (IOP). Syftet med sammanställningen av samverkansavtal är att förtydliga vilka avtal som finns, avtalstid, dess ändamål och vem eller vilka som är ansvariga. Syftet är också att se hur avtalen löper på, dess utveckling och eventuella förändringar.

Kommunen har flera olika samverkansavtal och samverkansavtalen inom socialtjänsten handlar om välfärd, trygghet och hälsa för kommunens medborgare, både vuxna och barn. Några av samverkansavtalen är i samverkan med annan kommun och vissa är tillsammans med Västra Götalandsregionen.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-06-02

Beslut skickas till

ulf.tolf@stenungsund.se

joanna.gustafsson@stenungsund.se

johanna.nordqvist@stenungsund.se

pernilla.lundmark@stenungsund.se

Joanna Gustafsson
Verksamhetsutvecklare

Till kommunstyrelsen

Uppföljning av samverkansavtal 2026

Förslag till beslut

Välfärdsutskottets förslag till kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsen noterar informationen om uppföljning av samverkansavtal för 2026.

Sammanfattning av ärendet

Förvaltningen har gjort en sammanställning av befintliga samverkansavtal för socialtjänsten i samband med den årliga uppföljningen av Idéburet Offentligt Partnerskap (IOP). Syftet med sammanställningen av samverkansavtal är att förtydliga vilka avtal som finns, avtalstid, dess ändamål och vem eller vilka som är ansvariga. Syftet är också att se hur avtalen löper på, dess utveckling och eventuella förändringar.

Kommunen har flera olika samverkansavtal och nedanstående samverkansavtal handlar om välfärd, trygghet och hälsa för kommunens medborgare, både vuxna och barn. Några av samverkansavtalen är i samverkan med annan kommun och vissa är tillsammans med Västra Götalandsregionen.

Beskrivning av ärendet

Samverkansavtalen är skrivna utifrån tre olika kategorier av avtal; avtalssamverkan enligt kommunallagen (2017:725), samverkansavtal och lokalt samverkansavtal. Detta beror på att de skiljer sig åt gällande olika grader av samverkan och ansvar. Det handlar om samverkan mellan parter inom kommunen, mellankommunal samverkan och samverkan med regionen. Det skiljer sig även åt vem som är huvudansvarig för verksamheten.

Avtalssamverkan enligt 9 kap. 37 § kommunallagen (2017:725)

Samverkansavtal för Familjerådgivningen

Uppdraget för familjerådgivningen är att arbeta med alla former av relationer och familjekonstellationer – med par, enskilda och grupper. Arbetet med kärleksrelationen är huvudfokus och familjerådgivningens specialitet. Familjerådgivning är ett folkhälsoarbete som bidrar till förbättrade parrelationer, tryggare uppväxtmiljö för barnen och förbättrad hälsa för individerna. Familjerådgivning är också en viktig förebyggande verksamhet och en resurs för att förhindra ohälsa. Familjerådgivningen arbetar även med våld i nära relationer. I socialtjänstlagen (2025:400) 13 kap, 4 § åläggs kommunerna ansvar för att familjerådgivning

kan erbjudas dem som begär det. Verksamheten är helt frivillig och lyder under absolut sekretess.

Familjerådgivningen sker i samverkan med Orust kommun och Tjörns kommun där Stenungsunds kommun är ansvarig för verksamheten. Den initiala avtalsperioden var 2023-01-01—2023-12-31 och har därefter förlängts med ett år i taget.

Stenungsund har haft 187 personer för samtal under 2025, jämfört med 130 personer för 2024. Flest personer som besöker familjerådgivningen är i åldrarna 30-39 år med 94 besök och åldrarna 40-49 år med 62 besök. Majoriteten söker familjerådgivning på eget initiativ. Samtalens innehåll och tyngdpunkt i behandling har främst varit reparationsarbete i parrelation samt klargörande samtal och information. 14 ärenden har haft 1 samtal, 37 ärenden har haft 2-4 samtal och 20 ärenden har haft 5-8 samtal. I 38 ärenden saknas uppgifter om antal samtal. Familjerådgivningen har under det gångna året arbetat med att utveckla sin verksamhet och har bland annat arbetat mer utåtriktade och förebyggande.

Samverkansavtal för Familjerätten

Familjerätten genomför kvalificerade utredningar enligt föräldrabalken (1949:381) och äktenskapsbalken (1987:230), som vårdnadsutredningar, adoptionsärenden och faderskapsutredningar. Familjerätten genomför bland annat informationssamtal, samarbetssamtal som dels är frivilliga och dels genom remisser från domstol. De upprättar avtal mellan föräldrar gällande vårdnad, boende och umgänge.

Familjerätten i Stenungsund har samverkansavtal tillsammans med Orust kommun och Tjörns kommun där Stenungsund är ansvarig för verksamheten som helhet. Den initiala avtalsperioden var 2024-01-01—2024-12-31 och har därefter förlängts med ett år i taget.

Antal genomförda faderskap/föräldraskapsutredningar under 2025 var 19, samma antal för 2024. Antal barn vars föräldrar har deltagit i samarbetssamtal var 98, en ökning med 10. Antal informationssamtal var 27, en ökning med 3. Antal upplysningar till domstol var 47, en ökning med 17 samt antal vårdnad- boende- och umgängesutredningar var 19, en ökning med 9. Sammantaget en ökning av 39 ärenden under 2025.

Samverkansavtal för Trygghetsjouren - arbetsledning utanför kontorstid

Avtalet kring trygghetsjouren syftar till arbetsledning kvälls- och nattetid för funktionshinder, ordinärt boende, särskilt boende och kommunal primärvård inom Stenungsunds kommun. Trygghetsjouren ska bistå personal med arbetsledning vid behov, att vid akuta fall beordra in personal när verksamheten inte lyckats lösa vikariebehovet med timvikarier själva samt kunna påkalla insatser från berörda chefer i Stenungsunds kommun. Avtalet är upprättat mellan Stenungsunds kommun och Äldre samt vård och omsorgsförvaltningen, ÄVO i Göteborgs Stad. Avtalet gäller från 2023-04-01 och löper tills vidare med sex månaders uppsägningstid.

Samverkansavtal vid jävssituationer inom socialtjänsten mellan Ale kommun, Kungälv kommun, Tjörns kommun och Stenungsunds kommun

Ett samverkansavtal vid uppkomna jävssituationer inom socialtjänsten som gäller under perioden 2025-07-01—2027-12-31 och förlängs därefter med ett år i taget. I de flesta fall kan förvaltningen själv hantera uppkomna jävssituationer inom kommunen genom omfördelning av personalresurser, men ibland uppstår situationer där den enda lösningen är att ärendet handläggs av en annan kommun. Genom avtalet säkerställs att myndighetsutövningen förblir saklig, rättssäker och opartisk. Samverkan kan avse både handläggning och verkställighet av insats.

Under hösten 2025 och våren 2026 har avtalet använts vid en handfull tillfällen, både genom att Stenungsund har begärt hjälp i handläggning samt att annan kommun begärt hjälp av Stenungsund. Det gäller både ärenden för barn och unga samt för vuxna. En första uppföljning av avtalet kommer att ske hösten 2026.

Samverkansavtal för Socialjour

Stenungsunds kommun har avtal med Göteborgs Stad, Socialförvaltningen Centrum, avseende socialjour. Socialjouren tillhandahåller socialtjänstjour med stöd av lagstiftningarna Socialtjänstlagen, SoL, (2025:400), lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU, och lag (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, LVM. Stödet ges efter kontorstid när ordinarie socialtjänst är stängd. Socialjouren omfattar inte insatser som rör hemtjänstärenden eller familjerättsärenden.

Stenungsund har haft avtal med socialjouren under flera år och avtalen revideras årligen. Aktuellt avtal avser perioden 2026-01-01—2026-12-31. Om någon av parterna inte säger upp avtalet, förlängs det efter avtalstiden med ett år i taget.

Under perioden 2024-10-01-2025-09-30 hanterade jouren totalt 193 ärenden för Stenungsunds kommun, vilket är en minskning med 86 ärenden från föregående period. 94 ärenden gällde barn och unga upp till 18 år samt 90 ärenden för vuxna. Ärendena handlade främst om boende (vuxen), skadligt bruk och beroende (vuxen), omsorgssvikt (barn och unga), kriminalitet (barn och unga) samt våld i nära relation (vuxen), vilket är ungefär liknande ärendetyper från föregående period.

Lokalt samverkansavtal

Familjecentralen Hasselkärnan

Familjecentralen är en verksamhet och mötesplats där föräldrar och barn kan träffas, utbyta erfarenheter och där det finns kompetens i nära samverkan. Målgruppen är barn från noll år till dess att barnet har uppnått skolålder och övergått till elevhälsan. Till målgruppen hör också nyblivna föräldrar, barnets föräldrar samt andra viktiga vuxna för barnet.

I Stenungsunds familjecentral ingår barnmorskemottagning, barnhälsovård, öppen förskola och socialtjänst med inriktning mot förebyggande arbete. Familjecentralen Hasselkärnan är idag en familjecentralsliknande verksamhet då barnmorskemottagningen inte delar samma lokal. Förvaltningen (sektor socialtjänst och sektor utbildning) har ett lokalt samverkansavtal mellan parterna Närhälsan (BVC) samt Regionhälsan. Avtalet gäller under perioden 2026-01-01—2027-12-31.

Under 2025 inleddes satsningen att erbjuda utökade hembesök till alla familjer som får sitt första barn eller första barn i Sverige. Hembesöken har dock varit en utmaning att genomföra och ett omtag gjordes hösten 2025. Förvaltningen har reviderat arbetssätt och fortsätter arbeta för att familjer ska tacka ja till hembesök. Familjecentralens personal har tillsammans med Stenungsunds bibliotek beviljats medel för projektet Bokstart. Bokstart är en nationell satsning i syfte att främja små barns språkutveckling. Satsningen är tillsammans med BVC-personal. Öppna förskolan involveras i projektet och har sett att föräldrarna är mer engagerade och att det har lett till fler samtal om läsning.

Under 2025 har alla BVC/vårdcentraler meddelat intresse om att också finnas i samma lokaler som Familjecentralen, vilket förvaltningen ser som mycket positivt. Det skulle öka både samverkan organisatoriskt och öka tillgängligheten för barn och familjer. Förvaltningen påbörjade därför under 2025 processen att se över möjligheten till en ny lokal för familjecentralen.

Antal unika familjer som besökt familjecentralen under 2025 är 452, en ökning med 58. Totalt antal besökare var 5492, i jämförelse med 4600 för 2024.

Ungdomsmottagningen

Ungdomsmottagningens huvudsakliga uppdrag gäller bland annat samlevnad, relationer, psykisk hälsa, levnadsvillkor, sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Verksamheten ska stärka, stödja och motivera ungdomar i övergången till vuxenlivet. Här har förvaltningen tillsammans med Västra Götalandsregionen ett så kallat befolkningsansvar som framgår av socialtjänstlagen (2025:400) och hälso- och sjukvårdslagen (2017:30). Det innebär ett gemensamt ansvar för psykisk hälsa, förebyggande, uppsökande och utåtriktade insatser till barn och ungdomar.

Det lokala samverkansavtalet är utformat utifrån det övergripande samverkansavtalet och gäller under samma period; 2025-01-01—2027-12-31. Om avtalet inte skriftligen sägs upp 12 månader innan avtalets utgång förlängs det automatiskt med två år. Västra Götalandsregionen är vårdgivare och huvudman för ungdomsmottagningen i Stenungsund. Stenungsunds kommun är samverkanspartner och delfinansiär.

Verksamheten har under 2025 bland annat deltagit vid aktiviteter tillsammans med Pelikanen, besökt fritidsgårdarna i kommunen, erbjudit samtliga klasser i årskurs 8 besök av ungdomsmottagningen. Totalt antal besök av tjejer uppgick till 1233 och totalt antal besök av killar uppgick till 106. Antalet besök av killar har sjunkit med 30 %. Totalt antal unika individer uppgick till 1339 stycken vilket är en minskning med 1 % från föregående år.

Samverkansavtal

Barnahus Uddevalla

I Barnahus Uddevalla ska olika myndigheter mötas för planering och genomförande av insatser för de barn och unga som misstänks ha utsatts för våld och/eller sexuella övergrepp. I Barnahuset ska barn och unga kunna möta polis, åklagare, hälso- och sjukvård, socialtjänst och barnpsykiatri. I Barnahuset finns barnförhörssrum där polisen har förhör med utsatta barn och unga på bästa tänkbara sätt. Barnahus mål är ett tydligt barnperspektiv i enlighet med barnkonventionen, att Barnahus ska vara barnanpassat och tvärprofessionellt, förbättra samverkan/samsyn mellan myndigheterna samt att sprida och ge ökad kunskap om Barnahuset och dess målgrupp.

Barnahus Uddevalla tillhör Barnahus Fyrbodals, där Trollhättans Stad har en teamledare som har det övergripande ansvaret för samverkan mellan Barnahus Fyrbodals samt bidra med kunskap om hur verksamheterna ska bedrivas och utvecklas. Barnahus Uddevalla har därtill en samordningsfunktion som bland annat samverkar med teamledaren, förbereder och leder samråd och ger konsultationer till socialtjänsten och andra myndigheter.

Stenungsund gick med i ett tilläggsavtal tillsammans med STO-kommunerna (Stenungsund, Tjörn och Orust) 2019 och avtalet gäller från 2020-01-01 samt förlängs med ett år i taget. Stenungsund har totalt haft 18 ärenden på konsultativt samråd under 2025, i jämförelse med 65 ärenden för 2024. Statistiken för 2024 innefattar dock både konsultativa och rättsliga samråd.

Det pågår en extern översyn som omfattar Barnahus Fyrbodals organisation, styrning, samverkan och framtida utvecklingsbehov. Arbetet fortskrider enligt plan och slutrapporten ska vara färdigställd sommaren 2026. Utifrån översynens inriktning planeras en omstart och vidareutveckling av Barnahus Fyrbodals vid årsskiftet 2026/2027.

Mini-Maria

Regionen och kommunerna har ett gemensamt ansvar för skadligt bruk och beroende som regleras bland annat i socialtjänstlagen (2025:400) och i hälso- och sjukvårdslagen (2017:30). Mini-Maria ska vara en integrerad mottagning där personal från kommun och region arbetar tillsammans med de ungdomar och deras anhöriga som kommer att bli aktuella på mottagningen utifrån skadligt bruk och beroende av alkohol, narkotika och andra beroendeframkallande medel. Uppdraget omfattar att erbjuda insatser för unga upp till 21 år

och deras närstående. Mini-Maria innefattar även beslut om insats i form av personligt stöd i öppna former genom beslut från hemkommunen.

Ett nytt avtal togs fram mellan operativa hälso- och sjukvårdsnämnden och Mölndals stad och därefter ett nytt samverkansavtal med övriga kommuner. Mini-Maria västra har utifrån detta delats upp i två nämndområden; A och B. Stenungsund tillhör västra nämndområde B tillsammans med Mölndals stad, Härryda kommun, Kungälv kommun samt Partille kommun. Avtalet gäller under perioden 2026-01-01-2027-12-31. Uppsägning ska ske senast 18 månader före avtalets utgång. Om avtalet inte sägs upp förlängs det med 2 år i taget.

Flertalet ungdomar som haft en kontakt med Mini-Maria aktualiseras via föräldrar och/eller socialtjänst. Det förekommer även att skola, andra vårdkontakter och ungdomar själva initierar en första kontakt med Mini-Maria. Under 2025 har Stenungsund haft 14 inskrivna ärenden varav 11 killar och 3 tjejer.

Samverkansavtal Socialmedicinsk mottagning

Parter i samverkansavtalet för socialmedicinsk mottagning är Stenungsunds kommun, Capio vårdcentral Stenungsund och SIMBA. Den initiala avtalsperioden var 2023-06-02—2025-12-31 och har därefter förlängts till 2027-12-31. Avtalet förlängs två år i taget om ingen uppsägning görs.

Mottagningen riktar sig till individer över 18 år med beroendeproblematik av alkohol, narkotika, beroendeframkallande läkemedel eller spel om pengar samt har en psykisk ohälsa. Individen ska ha behov av både kommunens och regionens resurser samtidigt och samordnat.

Västra Götalandsregionen ska erbjuda hälso- och sjukvårdsinsatser som omfattas av hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) vid den socialmedicinska mottagningen. Stenungsunds kommun ansvarar för att erbjuda insatser i enlighet med socialtjänstlagen (2025:400).

Totalt antal besök under 2025 till kurator har varit 2229, varav 289 män och 238 kvinnor.

Den 15 juni 2026 beslutade Riksdagen i enlighet med socialutskottets betänkande ”En mer sammanhållen vård för personer med skadligt bruk eller beroende och andra psykiatriska tillstånd” (2025/26:SoU34). Lagändringarna kommer att träda i kraft januari 2028. Det är dock många frågetecken och oklarheter kvar kring bland annat ansvarsfördelning och genomförande, som kan påverka den socialmedicinska mottagningen. Förvaltningen bevakar detta noggrant.

Stödcentrum för personer utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck i Göteborgsregionen

Stödcentrum erbjuder en icke biståndsbedömd service enligt socialtjänstlagen (2025:400) i

form av stöd och vägledning till personer som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck. Yrkesverksamma från de myndigheter och kommuner som ingår i avtal samt frivilliga aktörer kan vända sig till stödcentrum för konsultativt stöd och vägledning. Stenungsund har som ansluten part ansvar för att sprida information om stödcentrums verksamhet i sin egen organisation och i kontakt med medborgare. Förvaltningen ska också verka för att utveckla samarbete mellan myndigheter och frivilligorganisationer samt mellan myndigheter, frivilligorganisationer och stödcentrum i frågor som rör hedersrelaterat våld och förtryck.

Parter i samverkansavtalet är Göteborgs Stad, som också ansvar för drift och är huvudsaklig arbetsgivare, anslutna kommuner i Göteborgsregionen, Västra Götalandsregionen genom Göteborgs hälso- och sjukvårdsnämnd och Västra hälso- och sjukvårdsnämnden samt Polismyndigheten region Väst. Samverkansavtalet har, i enighet med avtalet, förlängts till och med 2029-12-31.

Överenskommelse avseende samverkan mellan Frivården Vänersborg och Stenungsund kommun

För att personer som är dömda för brott ska kunna återanpassas i samhället behöver olika aktörer samverka och kunna erbjuda ett samordnat stöd. Syftet med överenskommelsen är att förtydliga hur myndigheter och andra aktörer ska erbjuda personer boende i Stenungsund som avtjänar kriminalvårdspåföljd, i form av övervakning vid villkorlig frigivning, ett samordnat stöd att återanpassas till samhället.

En viktig del i insluss i samhället är tidig samverkan, eftersom hälften av alla som frigges återfaller i brott inom fyra månader efter villkorlig frigivning (Regeringskansliet). Målet är att klienten ska ha en färdig planering med ett tydligt schema över de individuella insatserna innan klienten lämnar anstalten.

Överenskommelsen gäller från 2024-11-01 och förlängs två år i taget såvida att inte någon av parterna säger upp överenskommelsen. Frivården ansvarar för uppföljning minst en gång per år.

Lokalt avtal Stadsmissionen Göteborg, Bostad Först

Från 2025-09-01 finns ett lokalt utformat avtal med stadsmissionen Göteborg. Avtalet grundar sig på och utgår ifrån det upphandlade ramavtalet "Stödinsats Bostad Först" genom Göteborgs Stad, med avtalstid 2025-04-01—2029-04-30. Det lokala avtalet kompletterar befintligt ramavtal och är subsidiärt till det lokala avtalet. Avtalet avser perioden 2025-09-01—2027-12-31. Avtalet förlängs därefter med ett år i taget, om inte samtliga parter är överens om att uppsägning ska ske. Avtalet förlängs dock längst till och med 2029-04-30 i enighet med ramavtalet.

Modellen Bostad Först är till för personer i hemlöshet med komplexa problem som psykisk ohälsa eller skadligt bruk och beroende. Grundtanken är att personer som befinner sig i hemlöshet först ska få en egen bostad och sedan erbjudas flexibelt och individuellt utformat stöd och behandling. Inom Bostad Först ses ett tryggt boende som en förutsättning för återhämtning och ökad livskvalitet, där utgångspunkten är att bostaden är medlet snarare än målet för en persons återhämtning.

I juni 2026 har Bostad Först 7 inskrivna hyresgäster och 5 som är på ingång.

Ekonomisk bedömning

Vart och ett av de enskilda samverkansavtalen följs åt av en budget i aktuell verksamhet. Föreliggande uppföljning medför inga ekonomiska konsekvenser.

Barnkonsekvensanalys

Barn och unga har rätt att växa upp i ett tryggt samhälle. Vid alla beslut som rör barn ska vad som bedöms vara barnets bästa beaktas i första hand. Barn och unga ska vara delaktiga så långt som möjligt utifrån ålder och mognad. De olika samverkansavtalen påverkar barn och unga på ett positivt sätt utifrån arbetet i den enskilda verksamheten.

Bedömning utifrån Agenda 2030

Ärendet berör mål nr 3 om god hälsa och välbefinnande, nr 5 om jämställdhet och nr 10 om minskad ojämlikhet.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-06-02

STENUNGSUNDS KOMMUN

Sektor socialtjänst

Rickard Persson
Sektorchef

Ulf Tolf
Verksamhetschef

Beslut skickas till

ulf.tolf@stenungsund.se

joanna.gustafsson@stenungsund.se

johanna.nordqvist@stenungsund.se

pernilla.lundmark@stenungsund.se

§ 85

Dnr: KS 2026/612

Omprioritering av investeringsmedel från projekt särskilt boende Lövberga till uppgradering av teknisk standard på de särskilda boendena Tallåsen och Pressaregården

Beslut

Välfärdsutskottets förslag till kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsen beslutar att omprioritera 4 mnkr från projekt särskilt boende Lövberga, medel för inventarier, till uppgradering av teknisk standard på de särskilda boendena Tallåsen och Pressaregården.

Sammanfattning av ärendet

I samband med etableringen av kommunens nya särskilda boende Lövberga har medel avsatts för inventarier och teknisk utrustning. Lövberga har utrustats med en modern teknisk plattform som stödjer verksamhetens behov av trygghet, arbetsmiljö, effektivitet och kvalitet i omsorgen.

Tallåsen och Pressaregårdens särskilda boenden bedriver idag motsvarande verksamhet, men med en äldre teknisk standard. Detta innebär skillnader i arbetssätt, tekniskt stöd och systemanvändning mellan boendena.

Samtliga medel för projekt särskilt boende Lövberga beräknas ej behövas tas i anspråk, varför förvaltningen föreslår att 4 mnkr omprioriteras för att höja den tekniska standarden på Tallåsen och Pressaregården.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-06-16

Beslut skickas till

Rebecka.sandberg@stenungsund.se

Johanna.nordqvist@stenungsund.se

Cecilia.malm@stenungsund.se

Rebecka Sandberg
Utvecklingsledare

Till kommunstyrelsen

Omprioritering av investeringsmedel från projekt särskilt boende Lövberga till uppgradering av teknisk standard på de särskilda boendena Tallåsen och Pressaregården

Förslag till beslut

Välfärdsutskottets förslag till kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsen beslutar att omprioritera 4 mnkr från projekt särskilt boende Lövberga, medel för inventarier, till uppgradering av teknisk standard på de särskilda boendena Tallåsen och Pressaregården.

Sammanfattning av ärendet

I samband med etableringen av kommunens nya särskilda boende Lövberga har medel avsatts för inventarier och teknisk utrustning. Lövberga har utrustats med en modern teknisk plattform som stödjer verksamhetens behov av trygghet, arbetsmiljö, effektivitet och kvalitet i omsorgen.

Tallåsen och Pressaregårdens särskilda boenden bedriver idag motsvarande verksamhet, men med en äldre teknisk standard. Detta innebär skillnader i arbetssätt, tekniskt stöd och systemanvändning mellan boendena.

Samtliga medel för projekt särskilt boende Lövberga beräknas ej behövas tas i anspråk, varför förvaltningen föreslår att 4 mnkr omprioriteras för att höja den tekniska standarden på Tallåsen och Pressaregården.

Beskrivning av ärendet

Den befintliga tekniska plattformen på Tallåsen och Pressaregården, som är en nödvändig komponent för larmhantering, kommer att avvecklas av leverantören i november 2026.

Plattformen blir därmed obrukbar, vilket innebär att en uppgradering är nödvändig.

Förvaltningen föreslår att 4 mnkr omprioriteras från projekt särskilt boende Lövberga för att införa motsvarande tekniska lösning till Tallåsen och Pressaregården. På så sätt uppgraderas Tallåsen och Pressaregården till samma tekniska standard som Lövberga. Genom att samordna denna uppgradering med den plattform som etablerats på Lövberga möjliggörs ett effektivt nyttjande av redan avsatta medel, samtidigt som risken för tillfälliga lösningar och dubbla investeringar minskar. Omprioriteringen av medel kommer inte att innebära någon

försämring eller kompromiss av standarden på Lövberga, då eftersträvad teknisk standard är uppnådd.

Vidare bedömer förvaltningen att omprioriteringen innebär följande verksamhetsmässiga och ekonomiska fördelar:

- Enhetlig teknisk standard mellan kommunens särskilda boenden stärker kvalitet, säkerhet och arbetsmiljö.
- Minskad komplexitet för personalen, vilket underlättar kompetensförsörjning, introduktion och bemanning mellan enheter.
- Lägre långsiktiga kostnader för support, utbildning och licenser.
- Effektivare drift- och systemförvaltning, genom att verksamheten endast behöver använda och underhålla ett gemensamt system istället för flera parallella lösningar.

Ekonomisk bedömning

Omprioritering av medel sker inom sektor socialtjänst avsatta ram för investeringsprojekt 2026.

Barnkonsekvensanalys

Ärendet har ingen påverkan på barn.

Bedömning utifrån Agenda 2030

Ärendet berör mål nr. 3 God hälsa och välbefinnande.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-06-16

STENUNGSUNDS KOMMUN

Sektor socialtjänst

Rickard Persson
Sektorchef

Johanna Nordqvist
Funktionschef

Beslut skickas till

Rebecka.sandberg@stenungsund.se

Johanna.nordqvist@stenungsund.se

Cecilia.malm@stenungsund.se

§ 107

Dnr: KS 2026/468

Svar på motion från Agneta Pettersson Bell (ST) om avgiftsfri återvinning för ideell secondhand

Beslut

Allmänna utskottets förslag till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

Kommunfullmäktige avslår motionen.

Sammanfattning av ärendet

Agneta Pettersson Bell (ST) har väckt en motion i kommunfullmäktige, om avgiftsfri återvinning för ideella secondhandverksamheter vid kommunens återvinningscentraler. Kommunfullmäktige beslutade den 7 maj 2026 (§ 80) att remittera motionen till kommunstyrelsen för beredning. Kommunstyrelsen beslutade den 25 maj 2026 (§ 202) att ge förvaltningen i uppdrag att utreda motionen till kommunstyrelsens sammanträde 31 augusti 2026.

Utredningen och svar på motionen fokuserar på de juridiska aspekterna av att undanta en viss typ av verksamhet, i detta fall ideella secondhandbutiker, från att behöva betala avgift för att lämna in avfall på kommunens återvinningscentraler (ÅVC:er).

Förslaget i tjänsteskrivelsen är att motionen avslås. Om kommunfullmäktige ändå väljer att bifalla motionen, rekommenderas i tjänsteskrivelsen en lösning som innebär att avgiftskollektivet inte belastas för kostnaderna för ideella secondhandbutikers återvinning.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-07-21

Kommunstyrelsen 2026-05-25 § 202

Kommunfullmäktige 2026-05-07 § 80

Motion inkommen 2026-04-27

Beslut skickas till

Maja.odelius@stenungsund.se

Maja Liisa Odelius
Kommunsekreterare

Till kommunfullmäktige

Svar på motion från Agneta Pettersson Bell (ST) om avgiftsfri återvinning för ideell secondhand

Förslag till beslut

Allmänna utskottets förslag till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

Kommunfullmäktige avslår motionen.

Sammanfattning av ärendet

Agneta Pettersson Bell (ST) har väckt en motion i kommunfullmäktige, angående avgiftsfri återvinning för ideella secondhandverksamheter vid kommunens återvinningscentraler.

Kommunfullmäktige beslutade den 7 maj 2026 (§ 80) att remittera motionen till kommunstyrelsen för beredning. Kommunstyrelsen beslutade den 25 maj 2026 (§ 202) att ge förvaltningen i uppdrag att utreda motionen till kommunstyrelsens sammanträde 31 augusti 2026.

Förvaltningens utredning och svar på motionen fokuserar på de juridiska aspekterna av att undanta en viss typ av verksamhet, i detta fall ideella secondhandbutiker, från att behöva betala avgift för att lämna in avfall på kommunens återvinningscentraler (ÅVC:er). Förvaltningen föreslår att motionen avslås. Om kommunfullmäktige ändå väljer att bifalla motionen, rekommenderar förvaltningen en lösning som innebär att avgiftskollektivet inte belastas för kostnaderna för ideella secondhandbutikers återvinning.

Beskrivning av ärendet

Motionären Agneta Pettersson Bell (ST) uppger att ideella föreningar som bedriver secondhandverksamhet i kommunen, bidrar till minskad avfallsmängd i samhället. De stenungsundsbor som skänker saker till föreningarnas försäljning hade i annat fall kunnat lämna materialet avgiftsfritt på återvinningscentralerna i kommunen. När secondhandverksamheterna betalar avgift för att lämna in det de inte kan få sålt på återvinningscentralen, belastas dessa verksamheters ekonomiska överskott, som är ämnat till behövande människor. I motionen ges Göteborgs Stad som exempel, där ideella secondhandverksamheter med 90-konto är avgiftsbefriade vid lämning av avfall på återvinningscentraler.

Agneta Pettersson Bell (ST) föreslår att kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att på lämpligt sätt avgiftsbefria ideella secondhandverksamheter i Stenungsunds kommun gällande avfallslämning till återvinning. Då kravet på 90-konto skulle exkludera vissa second handverksamheter (motionen nämner Hos Marta och Maria) från möjligheten att lämna in avfall avgiftsfritt, föreslår motionären en annan lämplig avgränsning.

Förvaltningens utredning

Enligt Stenungsunds kommuns avfallstaxa kan hushåll i småhus, hyresrätt eller bostadsrätt lämna grovavfall på kommunens två ÅVC:er (Stora Höga och Kläpp) fritt, utan att avlägga avgift per besök. Hushållen betalar istället nyttjande och drift av kommunens ÅVC:er genom en fast, årlig grundavgift. Utöver tillgång till ÅVC, finansierar grundavgiften kostnader för avfallsverksamhetens planering, utveckling, information, administration, kundtjänst och fakturering.

Verksamheter, det vill säga de aktörer som inte utgörs av boende i hushåll, betalar också en fast årlig grundavgift till kommunen - men denna är lägre än för hushållen. Verksamheternas årliga grundavgift används inte för finansiering av ÅVC:erna. Verksamheter betalar istället en avgift om 400 kronor (2026 års nivå) per besök för att lämna grovavfall på kommunens ÅVC:er.

Förvaltningens utredning och svar på motionen redogör för de juridiska aspekterna av att undanta en viss typ av verksamhet, i detta fall ideella secondhandbutiker, från att behöva betala avgift för att lämna in grovavfall på kommunens ÅVC:er.

Ändring av avfallstaxa - undanta ideella secondhandverksamheter från ÅVC-avgift

De juridiska förutsättningarna för kommuners avfallstaxor återfinns främst i miljöbalkens (1998:808) 27 kap. 4-6 §§ samt kommunallagens (2017:725) bestämmelser angående självkostnadsprincipen respektive likställighetsprincipen.

Övergripande anger miljöbalkens 27 kap. 4-6 §§ att kommunen får meddela föreskrifter om att avfallsavgift ska betalas för avfallshantering som kommunen är ansvarig för, åtgärder som kommunen vidtar i syfte att informera om avfallsförebyggande åtgärder och avfallshantering, åtgärder för att underlätta insamling samt sortering av återanvändbara produkter från hushåll och verksamhetsutövare (§ 4).

Vidare framgår det hur ofta avfallsavgiften ska betalas och att avgiften får tas ut på ett sådant sätt att avfallsförbyggande åtgärder, återanvändning och återvinning främjas. Detta innebär att avgiften kan vara lägre för renhållningsabonnemang och tjänster som har en mindre påverkan på miljön. Exempel på detta är viktbaserad avfallstaxa, olika kostnad för olika storlekar på avfallskärl, att osorterat avfall innebär en högre avgift än sorterat avfall. Avgiftsnivåerna får således anpassas så att dessa uppmuntrar/styr avgiftskollektivet till minskade mängder av

avfall. Syftet ska vara att bidra till bättre miljö, att avgiften ska kunna motiveras utifrån den tjänst (prestation) som kunden erhåller och att avgiften är skälig. Avgiften får inte vara högre än vad som krävs för att täcka nödvändiga kostnader för den infrastruktur som behövs för den avfallshantering som kommunen ansvarar för, samt nödvändiga planerings-, kapital- och driftskostnader (§ 5). Avfallsavgifterna ska framgå av en taxa som beslutas av kommunfullmäktige (§ 6).

För avfallstaxan, samt övriga kommunala taxor och avgifter, gäller vad kommunallagen anger gällande självkostnadsprincipen:

”Kommuner och regioner får inte ta ut högre avgifter än vad som motsvarar kostnaderna för de tjänster eller nyttigheter som de tillhandahåller” (2 kap. 6 §).

Självkostnadsprincipen återspeglas även i flera speciallagar, exempelvis miljöbalken så som framgår ovan av 27 kap. 5 §. Självkostnaden ska beräknas på varje verksamhet för sig, innebärande att avfallsskollektivets kostnader inte ska sammanblandas exempelvis med VA-kollektivets eller andra verksamheters kostnader.

I beslut rörande avfallstaxa samt kommunens agerande i övrigt, måste likställighetsprincipen enligt kommunallagens 2 kap § 3 beaktas:

”Kommuner och regioner ska behandla sina medlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för något annat”.

Detta innebär att kommunmedlemmarna ska vara likställda avseende rättigheter och skyldigheter gentemot kommunen och i hänseendet avfallstaxa ska samma avgift tas ut för samma tjänst/prestation. Kommunen får bara differentiera avgifter mellan olika prestationer, förutsatt att skillnaden i avgift motiveras av kostnadsskäl eller annan saklig grund.

Som exempel på sakliga skäl, finns det rättsliga avgöranden om att det är motiverat att ha en högre taxa för avfallshämning avseende hushåll på öar utan fast bro- eller färjeförbindelse, eftersom dessa förutsättningar innebär en högre kostnad för avfallsverksamheten. Likväl finns ett rättsligt avgörande att det är sakligt motiverat att två hushåll som delar på en avfallsbehållare vardera betalar avgift motsvarande hälften av vad ett hushåll skulle betala för en avgiftsbehållare av samma storlek. Finns det då exempel på *ej* sakligt motiverade avsteg från självkostnadsprincipen? Branschorganisationen Avfall Sverige, som företräder och ger kommunerna vägledning i avfallsfrågor, menar att det exempelvis inte är förenligt med självkostnadsprincipen att ha en form av ”blöjtaxa”, innebärande att hushåll med blöjbarn, äldre med inkontinensskydd etcetera får lägre viktavgift eller större kärl till samma avgift som mindre kärl. Avfall Sverige menar att ett sådant förförande innebär ett gynnande av en viss grupp på ett sätt som är inkomstomfördelande, då berörda hushåll får en rabatt som inte har någon egentlig koppling till avfallsverksamhetens kostnad för prestationen. Intäktsbortfallet, kopplad till lägre eller helt utebliven avgift, får då täckas kostnadmässigt av andra i avgiftsskollektivet - vilket inte är tillåtet. Det finns dock inget känt rättsligt, vägledande,

avgörande avseende sakligt respektive ej sakligt motiverade avsteg från självkostnadsprincipen.

Utifrån vad som anges ovan bedömer förvaltningen att det inte är förenligt med gällande lagstiftning att låta ideella secondhandverksamheter gratis lämna avfall på kommunernas ÅVC:er, för att istället låta avgiftskollektivet uppbära kostnaderna.

Förvisso bidrar secondhandförsäljning till ett ökat återbruk i samhället, men det bedöms inte utgöra en sådan avfallsförbyggande åtgärd, enligt miljöbalkens 27 kap. 4-5 §, som föranleder differentiering eller ett fullständigt befriande från avgift för ÅVC.

Att de ideella secondhandverksamheterna ska slippa att betala avgift för ÅVC, för att detta inte ska belasta det överskott går till hjälp-/biståndsverksamhet i Sverige eller internationellt, bedöms inte vara förenligt med likställighetsprincipen eller självkostnadsprincipen.

Skälet kan förvisso vara behjärtansvärt, men det innebär ett gynnande av en viss verksamhet utan sakligt motiverade skäl. Avsaknad av sakligt motiverade skäl innebär i sammanhanget att de inte har någon egentlig koppling till avfallsverksamheten samt en lägre prestation som leder till minskad kostnad för avgiftskollektivet. Vidare ska avgiftskollektivets erlagda avgifter gå till kollektivets egna nyttjande av ÅVC:erna. Betalar avgiftskollektivet därtill för vissa aktörers kostnadsfria nyttjande av ÅVC:erna innebär detta ett avsteg från självkostnadsprincipen.

Det bedöms vidare vara tveksamt att motivera avgiftsbefrielse för ideell secondhandverksamhet med hänvisning till kostnadsneutralitet för avgiftskollektivet, det vill säga för att avgiftskollektivet redan har betalt för nyttjande av ÅVC:erna och att objekten skulle slängts där om dessa inte skänkts bort till secondhand. Secondhandverksamheterna kan nämligen även ta emot gåvor från hushåll och verksamheter utanför Stenungsunds, tillhörande andra kommuners avgiftskollektiv. Därtill går det inte med säkerhet att veta vad gåvogivarna gjort av objekten om dessa ej skänkts bort. Till syvende och sist är det secondhandverksamheten som tagit emot gåvan som beslutar när denna är att betrakta som ett avfall som ska lämnas in på ÅVC.

Alternativ till ändring av avfallstaxa – bidrag som täcker ideella secondhandverksamheters ÅVC-avgifter

Ett alternativt sätt att underlätta för ideella secondhandverksamheter, avseende deras ÅVC-kostnader, är att kommunen täcker deras ÅVC-avgifter med ett ekonomiskt bidrag. Denna lösning innebär en form av föreningsbidrag, till ideella föreningar som bedriver secondhandverksamhet. Förfarandet kräver viss administration och det behöver tas fram riktlinjer för vilka verksamheter som ska kunna erhålla bidraget och under vilka förutsättningar. För att inte exkludera en utpekad lokal secondhandverksamhet föreslår motionären att annan avgränsning än 90-konto tillämpas. 90-konto utgör en slags

kvalitetsstämpel för ideella organisationer, och innebär att dessa lever upp till vissa krav och står under oberoende kontroll samt granskning av organisationen Svensk Insamlingskontroll. Utan krav på 90-konto får Stenungsunds kommun själv finna andra lämpliga krav och kriterier. Hur ideell secondhandverksamhet definieras i sammanhanget kommer att vara centralt. Ska andra ideella föreningar, exempelvis idrottsföreningar med ungdomsverksamhet, även kunna söka bidrag om de anordnar en loppis och sedan behöver slänga det som inte såldes?

Vidare behövs det i den eventuella riktlinjen regleras vad som gäller för ansöknings- och handlägningsprocessen. Detta behöver bli föremål för ytterligare utredning om kommunfullmäktige väljer att bifalla motionen.

Förvaltningen bedömer att denna lösning innebär en lägre risk i juridiskt hänseende, än att revidera avfallstaxan och därigenom låta avgiftskollektivet stå för ideella secondhandverksamheters ÅVC-kostnader. Det finns dock juridiska betänkligheter även med detta alternativ. Enligt kommunallagens 2 kap. 8 § får kommuner genomföra åtgärder som allmänt främjar näringslivet i kommunen och individuellt riktat stöd till enskilda näringsidkare får endast lämnas om det finns synnerliga skäl för det. Synnerliga skäl ska tillämpas mycket restriktivt i sammanhanget och utgår från kommuninvånarnas behov av en viss grundläggande service. Synnerliga skäl skulle kunna åberopas exempelvis i fall det rör sig om stöd till en glesbygdsorts enda bensinstation eller mataffär, för att förhindra att kommuninvånarna förlorar servicen helt. Observera att kommunallagens definition av "näringsidkare" är vidaste bemärkelse och avgränsar sig inte till skatterättslig klassificering av verksamheter. Kommunallagen gör inte någon egentlig skillnad på om en säljverksamhet bedrivs av ett bolag, en ekonomisk förening eller en ideell förening – så länge förfarandet sker på den öppna marknaden. På området finns ett rättsligt avgörande från kammarrätten i Stockholm från 2006-04-26 (mål 6516-05), vari kammarrätten fastställde att det inte var förenligt med kommunallagens 2 kap. 8 § att Haninge kommun gav en lokal Friskis och Svettis förening ett ekonomiskt bidrag (borgensåtagande). Även om det rörde sig om en ideell förening, bedömde kammarrätten att föreningens försäljning av gymkort till dess medlemmar utgjorde näringsidkande på en utpekad marknad (gym- och friskvårdstjänster). Kommunens stöd till föreningen bedömdes påverka konkurrensen på marknaden negativt och ansågs falla utanför den kommunala kompetensen.

I sammanhanget kan även nämnas att nya lag (2026:578) om offentlig säljverksamhet (förkortat "LOS") börjar att gälla från och med 2026-08-01 och ersätter Konkurrenslagens (2008:579) bestämmelser enligt 3 kapitlet 27-32 §§ om konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet (förkortat "KOS"). Övergripande sammanfattat innebär LOS en skärpning av tidigare lagstiftning, i syfte att stävja att offentlig verksamhet agerar på ett sådant sätt att det skadar konkurrensen på marknaden. KOS var till sin karaktär reaktiv, där fall som anmälades till Konkurrensverket och sedermera blev föremål för rättslig prövning bedömdes utifrån hur

befintliga aktörer på marknaden påverkades. Den nya lagstiftningen, LOS, är mer proaktiv då den även beaktar hur agerandet påverkar privata aktörers *möjligheter* att etablera sig och verka på marknaden. Det är svårt att i nuläget säga vilka effekter den nya lagen får för kommunernas, och övriga offentliga aktörers, handlingsutrymme. Dock innebär den nya lagstiftningen en tydlig signal om att offentlig verksamhet behöver agera mer försiktigt avseende åtgärder som kan störa marknaden – dels gällande sin egen säljverksamhet, dels gällande stöd och bidrag till enskilda aktörer som bedriver säljverksamhet.

Förvaltningens sammanfattande bedömning

Förvaltningen bedömer sammantaget att det finns juridiska förhinder och risker förknippat med att undanta ideella secondhandverksamheter från att behöva betala avgift för att slänga avfall på kommunens ÅVC:er. Om kommunfullmäktige ändå beslutar att bifalla motionen, och ger kommunstyrelsen i uppdrag att på lämpligt sätt avgiftsbefria ideella secondhandverksamheter gällande inlämning av avfall på ÅVC, förespråkar förvaltningen en lösning där avgiftskollektivet inte belastas. Det vill säga, avfallstaxan blir inte föremål för revidering utan berörda verksamheter kan istället erhålla ett bidrag (som finansieras via skattekollektivet) från kommunen för att täcka sina ÅVC-kostnader.

Även detta alternativ innebär juridiska risker, då individuellt riktat stöd till enskilda näringsidkare i princip inte är tillåtet enligt kommunallagen. Som nämnts i avsnittet ovan är kommunallagens definition av "näringsidkare" bred och tar fasta på den faktiska säljverksamheten. Vidare innebär den nya lagen om offentlig säljverksamhet en tydlig signal från riksdag och regering att offentlig verksamhet ska iaktta större försiktighet avseende åtgärder som kan verka störande på marknaden. Effekterna av den nya lagstiftningen är dock i nuläget svåra att bedöma. Det bör noteras i sammanhanget att den svenska marknaden för secondhand idag är omfattande och växer fortsatt. På marknaden finns det många olika typer av aktörer, från stora modekedjor som säljer "pre-loved" produkter globalt till lokala ideella föreningar som nyttjar överskottet till välgörenhet. Alla aktörer på denna marknad bidrar på sitt sätt till den cirkulära ekonomin. En kommun har egentligen inte någon laglig grund för att premiera hur ett överskott i en säljverksamhet används – oavsett om den leder till en vinstutdelning i ett bolag eller går till behövande människor.

Det bör noteras att de ekonomiska konsekvenserna av att låta ideella secondhandverksamheter slänga avfall på kommunens ÅVC:er i sammanhanget är marginella, då få sådana aktörer för närvarande är verksamma i kommunen. Oavsett om en åtgärd har små eller stora ekonomiska konsekvenser, behöver denna stöd i lag. Då förvaltningen bedömer att detta saknas, föreslår förvaltningen för egen del att motionen avslås.

Ekonomisk bedömning

En verksamhet som besöker kommunens ÅVC:er för att slänga avfall betalar en avgift per tillfälle om 400 kronor (2026 års nivå). För närvarande finns det ett fåtal ideella

secondhandverksamheter i Stenungsunds kommun. I händelse av att Stenungsunds kommun skulle stå för deras ÅVC-kostnader, härrörande från ej sålda gåvor, beräknas kostnaderna bli marginella sett till helheten.

Barnkonsekvensanalys

Ärendet innebär ingen direkt påverkan på barn, då det handlar om eventuella möjligheter att undanta ideella secondhandverksamheter från att behöva betala avgift när de slänger avfall på kommunens ÅVC:er.

Juridisk bedömning

Den juridiska bedömningen framgår av ärendets beskrivning. Även om det finns ett (okänt) antal kommuner som erbjuder avgiftsfria ÅVC-besök till ideella secondhandverksamheter, går det inte att utgå från att detta i alla hänseenden är juridiskt korrekt. Varje kommun har ett ansvar att utifrån de lokala förutsättningarna juridiskt bedöma olika åtgärder.

Bedömning utifrån Agenda 2030

Ärendet berör mål nr 11 Hållbara städer och samhällen samt nr 12 Hållbar konsumtion och produktion.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-07-21

Kommunstyrelsen 2026-05-25 § 202

Kommunfullmäktige 2026-05-07 § 80

Motion inkommen 2026-04-27

STENUNGSUNDS KOMMUN

Sektor stödfunktioner

Elin Hjalmarsson
Sektorchef

Camilla Svensson
Verksamhetschef

Beslut skickas till

Maja.odelius@stenungsund.se

§ 202

Dnr: KS 2026/468

Motion om avgiftsfri återvinning för ideell secondhand, Agneta Pettersson Bell (ST)

Beslut

Kommunstyrelsen ger förvaltningen i uppdrag att utreda motionen till kommunstyrelsens sammanträde 2026-08-31.

Sammanfattning av ärendet

Ledamot i kommunfullmäktige Agneta Pettersson Bell (ST) inkom 2026-04-27 med en motion. Motionen handlar om avgiftsfri återvinning för ideell secondhandverksamhet vid kommunens återvinningscentraler. Motionens förslag är att:

”Kommunstyrelsen får i uppdrag att på lämpligt sätt avgiftsbefria ideella secondhandverksamheter i Stenungsunds kommun från avgifter vid avfallslämning till återvinning.”

Kommunfullmäktige beslutade 2026-05-07 (§ 80) att remittera motionen till kommunstyrelsen för beredning.

Beslutsunderlag

Kommunfullmäktige 2026-05-07 § 80
Motion inkommen 2026-04-27

Förslag till beslut på sammanträdet

Tomas Palm (SD) föreslår att förvaltningen får i uppdrag att utreda motionen och att så sker till kommunstyrelsens sammanträde 2026-08-31.

Ordförande Olof Lundberg (S) och Henrik Hansson (KD) tillstyrker Tomas Palms (SD) förslag.

Beslutsgång

Ordförande frågar om kommunstyrelsen kan besluta i enlighet med Tomas Palms (SD) förslag och konstaterar att så sker.

**Stenungsunds
kommun**

Protokoll
Kommunstyrelsen
2026-05-25

Beslut skickas till
kansli@stenungsund.se

§ 80

Dnr: KS 2026/468

Väckt ärende: Motion om avgiftsfri återvinning för ideell secondhand, Agneta Pettersson Bell (ST)

Beslut

Kommunfullmäktige remitterar motionen till kommunstyrelsen förberedning.

Sammanfattning av ärendet

Ledamot i kommunfullmäktige Agneta Pettersson Bell (ST) inkom 2026-04-27 med en motion. Motionen handlar om avgiftsfri återvinning för ideell secondhandverksamhet vid kommunens återvinningscentraler. Motionens förslag är:

”Kommunstyrelsen får i uppdrag att på lämpligt sätt avgiftsbefria ideella secondhandverksamheter i Stenungsunds kommun från avgifter vid avfallslämning till återvinning.”

Beslutsunderlag

Motion inkommen 2026-04-27

Förslag till beslut på sammanträdet

Ordförande föreslår att kommunfullmäktige beslutar att remittera motionen till kommunstyrelsen för beredning.

Beslutsgång

Ordförande frågar om kommunfullmäktige kan besluta att remittera motionen till kommunstyrelsen för beredning, och konstaterar att så sker.

Beslut skickas till

Maja.odelius@stenungsund.se

Motion om avgiftsfri återvinning för ideell secondhand

Bakgrund

Till Kommunfullmäktiges sammanträde 260409 inkom en skrivelse från den ideella föreningen Hos Marta och Maria, som driver en secondhandbutik i Stenungsund vars överskott främst går till behövande kvinnor och barn.

I skrivelsen efterfrågade föreningen att slippa avfallstaxa när de lämnar avfall på återvinningsstationen för att kostnaden inte ska belasta överskottet som ska gå till välgörenhet.

Genom sin secondhandverksamhet minskar Hos Marta och Maria avfallsmängden och helt korrekt påpekar de också att de Stenungsundsbor som skänker saker till Hos Marta och Maria i sin avfallstaxa hade kunnat lämna materialet avgiftsfritt på återvinningsstationerna i kommunen.

Hur gör andra kommuner?

I Göteborg är ideella secondhandverksamheter med 90-konto avgiftsbefriade vid lämning av avfall på återvinningscentraler.* 90-konto är inte tillämpligt på de ideella secondhandverksamheterna i Stenungsund utan annan lämplig definition skulle kunna användas.

* Källa: Göteborgs Stad Avfallstaxa för år 2026, s. 18, 9 Avgift för lämning av avfall till återvinningscentraler, andra stycket.

Förslag

Kommunstyrelsen får i uppdrag att på lämpligt sätt avgiftsbefria ideella secondhandverksamheter i Stenungsunds kommun från avgifter vid avfallslämning till återvinning.

Agneta Pettersson Bell, Stenungsundspartiet

§ 106

Dnr: KS 2026/659

Ombudgetering av investeringsmedel för byggnation av toalett på stationsområdet

Beslut

Allmänna utskottets förslag till kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsen ger förvaltningen i uppdrag att skyndsamt etablera en offentlig toalett på stationsområdet.

Kommunstyrelsen beslutar att omfördela budgetmedel om 1 100 tkr från sektor samhällsbyggnads löpande investeringsmedel till byggnation av en toalett på stationsområdet.

Sammanfattning av ärendet

Kommunen har tidigare erhållit en offentlig toalett på stationsområdet. Toaletten saknade dock vatten och avlopp och beslutades avetableras på grund av sanitära skäl både för besökare och kommunal städpersonal. Med anledning av detta har det under de senaste åren saknats en toalett på stationsområdet, både för besökare och för chaufförer som kör linjetrafiken.

Etableringen och driftsättning beräknas vara klar senast 2026-10-30. Leveranstid för toalettbyggnad är satt till 10-14 veckor.

Projektet föreslås finansieras via samhällsbyggnads löpande investeringsmedel till detta projekt.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-06-30

Beslut skickas till

Camilla.svensson@stenungsund.se

Camilla Svensson
Verksamhetschef

Till kommunstyrelsen

Ombudgetering av investeringsmedel för byggnation av toalett på stationsområdet

Förslag till beslut

Allmänna utskottets förslag till kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsen ger förvaltningen i uppdrag att skyndsamt etablera en offentlig toalett på stationsområdet.

Kommunstyrelsen beslutar att omfördela budgetmedel om 1 100 tkr från Samhällsbyggnads löpande investeringsmedel till byggnation av en toalett på stationsområdet.

Sammanfattning av ärendet

Kommunen har tidigare erhållit en offentlig toalett på stationsområdet. Toaletten saknade dock vatten och avlopp och beslutades avetableras på grund av sanitära skäl både för besökare och kommunal städpersonal. Med anledning av detta har det under de senaste åren saknats en toalett på stationsområdet, både för besökare och för chaufförer som kör linjetrafiken vid pauser under arbetspasset.

Förvaltningen har fått i uppdrag att etablera en självsanerande toalett på området och arbetar just nu med bygglov, projektering av VA-anläggning och inköp av toalett.

Projektbudgeten är satt till 2 006 tkr. Förvaltningen har sökt medfinansiering för projektet och har erhållit bidrag med 50 % av projektbudgeten vilket uppgår till 1 003 tkr.

Upphandling har gjorts för en totalentreprenad till en kostnad om 1 329 tkr.

Därtill kommer interna kostnader för projektledning, bygglov, besiktningar med mera.

Etableringen och driftsättning beräknas vara klar senast 2026-10-30. Leveranstid för toalettbyggnad är satt till 10-14 veckor.

Projektet föreslås finansieras via kommunens investeringsreserv.

Kommunstyrelsen föreslås därav besluta att budgetera om 1 100 tkr från Samhällsbyggnads löpande investeringsmedel till detta projekt.

Ekonomisk bedömning

Den totala investeringsutgiften för projektet beräknas till 2 100 tkr.

Kommunen del av 50% blir 1 050 tkr, en investeringsutgift om 1 050 tkr innebär att årlig kapitalkostnad uppgår till 100 tkr.

Utöver detta tillkommer driftkostnader motsvarande ca 15 000 kr.

Totalt innebär investeringen en ökad kostnad för kommunen med 115 000 kr per år.

Barnkonsekvensanalys

Toaletten förväntas förse allmänheten med en service i anslutning till kollektivtrafikresande med barn. Barn har generellt svårare att hålla sig än vuxna människor, därav ökar tillgänglighet och service avsevärt kopplat till att det finns en toalett tillgänglig dygnet runt på stationsområdet. Stationstoiletter blir ofta snabbt smutsiga och den automatiska saneringen säkrar att ett barn inte möts av en ohygienisk plats, vilket annars är en risk med publika knutpunkter.

Bedömning utifrån Agenda 2030

Ärendet berör mål nr 6 Rent vatten och sanitet för alla och mål nr 11 Hållbara städer och samhällen.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-08-17

STENUNGSUNDS KOMMUN

Sektor samhällsbyggnad

Fredric Arpfjord
Sektorchef

Camilla Svensson
Verksamhetschef

Beslut skickas till

Camilla.svensson@stenungsund.se

§ 105

Dnr: KS 2026/646

Kollektivtrafikkörfält till Stenungsöbron - avtal om vägrätt samt bedömning av behov av ny detaljplan för genomförande

Beslut

Allmänna utskottets förslag till kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsen bedömer att det inte krävs en ny detaljplan för de åtgärder Trafikverket planerar.

Kommunstyrelsen godkänner avtal om upplåtelse av vägrätt och ersättning för tillfällig nyttjanderätt.

Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Sammanfattning av ärendet

Köbildning vid Nösämsmotet och på Göteborgsvägen orsakar återkommande förseningar för busstrafiken mot Tjörn och Orust, särskilt under eftermiddagar och semestertider. Syftet med åtgärden är att förbättra kollektivtrafikens framkomlighet och skapa förutsättningar för ökat kollektivt resande. Åtgärden utgör en del av arbetet för att nå kommunens hållbarhetsmål om en ökad andel resor med hållbara färdmedel i enlighet med målen i kommunens Mobilitetsprogram (antaget av kommunfullmäktige 6 mars 2025).

Redan 2014 identifierades ett kollektivtrafikkörfält som en nödvändig åtgärd i Trafikverkets och kommunens åtgärdsvalstudie. Sedan 2025 har Trafikverket projekterat körfältet och behöver nu teckna avtal med kommunen om vägrätt eftersom åtgärden delvis ligger på kommunal mark. Den kommunala marken som tas i anspråk är delvis detaljplanlagd som allmän plats *PARK*. Åtgärderna innebär avvikelser från gällande detaljplaner, men de bedöms vara mindre och följa detaljplanernas syfte. Någon ny detaljplan behöver därför inte tas fram.

Byggnationen kommer i sin helhet finansieras av Västra Götalandsregionen. Trafikverket planerar byggstart våren 2027 och behöver kommunens beslut om avtal och detaljplaneavvikelser senast 31 augusti.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-08-05

Avtal om upplåtelse av vägrätt och ersättning för tillfällig nyttjanderätt 2026-06-02

Bedömning gällande behov av ny detaljplan för Trafikverkets byggnation av
kollektivtrafikkörfält till Stenungsöbron

Fördjupad utredning Nösnäsmotet, Trafikverket, 2022-06-17

Busskörfält mellan Stenunge allé och väg 160, Ramböll, 2017-07-07

Beslut om inriktning och rekommenderade åtgärder efter genomförd åtgärdsvalsstudie –
Nösnäsmotet, väg 160, 2014-10-22

Förenklad åtgärdsvalsstudie Nösnäsmotet, Trafikverket, 2014-04-16

Förslag till beslut på sammanträdet

Linda-Maria Hermansson (C) tillstyrker förvaltningens förslag.

Beslut skickas till

plan@stenungsund.se

markexp@stenungsund.se

trafik@stenungsund.se

malin.norlander@trafikverket.se

cassandra.schönberg@trafikverket.se

Johanna Augustsson
Mark- och exploateringsingenjör

Till kommunstyrelsen

Kollektivtrafikkörfält till Stenungsöbron - avtal om vägrätt samt bedömning av behov av ny detaljplan för genomförande

Förslag till beslut

Allmänna utskottets förslag till kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsen bedömer att det inte krävs en ny detaljplan för de åtgärder Trafikverket planerar.

Kommunstyrelsen godkänner avtal om upplåtelse av vägrätt och ersättning för tillfällig nyttjanderätt.

Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Sammanfattning av ärendet

Köbildning vid Nösämsmotet och på Göteborgsvägen orsakar återkommande förseningar för busstrafiken mot Tjörn och Orust, särskilt under eftermiddagar och semestertider. Syftet med åtgärden är att förbättra kollektivtrafikens framkomlighet och skapa förutsättningar för ökat kollektivt resande. Åtgärden utgör en del av arbetet för att nå kommunens hållbarhetsmål om en ökad andel resor med hållbara färdmedel i enlighet med målen i kommunens Mobilitetsprogram (antaget av kommunfullmäktige 6 mars 2025).

Redan 2014 identifierades ett kollektivtrafikkörfält som en nödvändig åtgärd i Trafikverkets och kommunens åtgärdsvalstudie. Sedan 2025 har Trafikverket projekterat körfältet och behöver nu teckna avtal med kommunen om vägrätt eftersom åtgärden delvis ligger på kommunal mark. Den kommunala marken som tas i anspråk är delvis detaljplanelagd som allmän plats *PARK*. Åtgärderna innebär avvikelser från gällande detaljplaner, men de bedöms vara mindre och följa detaljplanernas syfte. Någon ny detaljplan behöver därför inte tas fram.

Byggnationen kommer i sin helhet finansieras av Västra Götalandsregionen. Trafikverket planerar byggstart våren 2027 och behöver kommunens beslut om avtal och detaljplaneavvikelser senast 31 augusti.

Beskrivning av ärendet

Trafiksituationen vid Nösnäsmotet och på Göteborgsvägen, med köbildningar främst under eftermiddagar och semestertider, medför att kollektivtrafikens framkomlighet och tillförlitlighet påverkas. Köerna sträcker sig ofta förbi korsningen med Stenunge allé, vilket innebär förseningar för busstrafiken mot Tjörn och Orust. Detta motverkar kommunens hållbarhetsmål och Mobilitetsprogrammets mål om att öka de hållbara resorna med kollektivtrafik.

För att förbättra framkomligheten för kollektivtrafiken har ett kollektivtrafikkörfält vid Nösnäsmotet, nedan kallat körfält, utretts och planerats under en längre tid. Under 2014 tog Trafikverket och kommunen fram en åtgärdsvalstudie (ÅVS) för Nösnäsmotet, där körfält finns med som åtgärd. Tre alternativ för sträckning utreddes och inriktningen var att körfältet skulle ansluta från Stenunge allé, väster om McDonald's, eftersom aktuella busslinjer går där. Kommunstyrelsen beslutade den 20 oktober 2014 § 556 att arbeta efter inriktningen och rekommenderade åtgärder. En överenskommelse skrevs mellan kommunen och Trafikverket gällande åtgärderna i ÅVS:en där körfältet var kommunens ansvar.

Under 2017 till 2018 utredde trafik konsulter hos Ramböll de alternativa sträckorna för körfält. Utredningen redovisar en bedömning av antal resenärer per år för sträckan, fördelat på arbetsresor, fritidsresor samt rusningstrafik. Resultaten visar att antalet kollektivtrafikresenärer ökar vid införande av körfält jämfört med nuläget, se tabell nedan.

	Utformning utan kollektivtrafikkörfält	Utformning med kollektivtrafikkörfält
Arbetsresor	82 379	123 568
Fritidsresor	36 547	85 277

Den samhällsekonomiska vinsten utifrån sparad restid för varje enskild resenär bedömdes år 2014 vara en miljon kronor per år (cirka 1,35 miljon kronor per år i dagens penningvärde). Situationen bör förbättras även för bilister, med tanke på att betydligt fler kommer åka buss. Dock visade utredningen att en placering väster om McDonald's ger en för kort accelerationssträcka, för att bussarna ska kunna nå rätt hastighet upp till Stenungsöbron/väg 160, återstod sträckningen öster om McDonald's.

Under åren 2018-2024 arbetade kommunen med detaljplan och projekt för nytt resecentrum. I arbetet implementerades att förlägga all busstrafik till Göteborgsvägen, delvis i kollektivtrafikkörfält. Kollektivtrafiken planerades ledas öster om McDonalds vidare upp till Stenungsöbron.

Det har även gjorts en fördjupad utredning av kommunen och Trafikverket om att förbättra trafiksituationen i Nösnäsmotet. Utredningen föreslog att körfältet (från Göteborgsvägen förbi

vävningssträckan med väg 160) byggs med finansiering från Västra Götalandsregionen, Västra Götalandsregionen har finansieringsansvaret. Det har tidigare informerats i olika politiska forum om körfältet och Trafikverkets infrastrukturplaner.

Sedan 2025 har Trafikverket projekterat inför byggnationen och har under 2026 återkommit till kommunen då körfältet planeras att byggas på kommunal mark som delvis är detaljplanelagd allmän plats-mark och delvis saknas detaljplan. Trafikverket har tagit fram ett avtal om vägrätt respektive tillfällig nyttjanderätt under byggtiden för rätt att använda kommunal mark för att möjliggöra åtgärden.

Avtal om upplåtelse av vägrätt och ersättning för tillfällig nyttjanderätt

Trafikverket har idag vägrätt för vägområde inklusive slänter och sidoområden för väg 160 inklusive av- och påfarter. Trafikverket har inte kunnat redogöra för exakt utbredning av vägrättsområdet. I avtalets bilaga redovisas det nya vägrättsområdet som säkerställer markåtkomst för körfältet. Avtalet är en frivillig överenskommelse som effektiviserar markåtkomstprocessen genom att i samförstånd reglera erforderlig vägrätt och tillfällig nyttjanderätt vilket är ett alternativt och praktiskt genomförandeinstrument.

För det fall en frivillig överenskommelse inte skulle träffas kan Trafikverket säkerställa markåtkomst genom en vägplaneprocess enligt Väglagen. En fastställd och lagakraftvunnen vägplan ger vägrätt för aktuell anläggning, med stöd av lag och mot ersättning, även utan fastighetsägarens medgivande.

Vattenverksamhet

Det finns vattenverksamhet kopplad till åtgärden som kommer hanteras av separat genom anmälan till länsstyrelsen. Frågan om vattenverksamhet bedöms därmed vara omhändertagen inom projektet och påverkar inte behovet av eller innehållet i aktuellt avtal.

Behov av ny detaljplan

Kommunen tolkar att syftet, med allmän plats *PARK* inom de båda detaljplanerna, har varit att skapa en buffertzona mot vägen för omkringliggande bebyggelse och inte att möjliggöra ytor för rekreation. Berörda ytor är redan till stor del ianspråktagna av vägslänt och har därmed begränsad funktion. Ytorna som kommer hårdgöras är en mindre andel och stora gröna ytor kommer att finnas kvar för exempelvis dagvattenhantering.

Den sammantagna bedömningen är att åtgärden kan genomföras utan att detaljplanernas syften motverkas eller att någon ändring av detaljplanerna krävs. Kommunen bedömer därför att intrången inom allmän plats *PARK* utgör liten avvikelse i de båda detaljplanerna och att åtgärden inte strider mot detaljplanernas syften. Enligt 6 kap. 18 § tredje stycket plan- och bygglagen (PBL), får kommunen göra små avvikelser från detaljplan om det inte motverkar syftet med detaljplanen. I samma kapitel 19 § regleras att i den mån staten är väghållare, så

ska det som gäller kommunen enligt 18 § i stället gälla staten. Förvaltningen tolkar det som att när staten sätts i kommunens ställe vad gäller ordnandet av gata och att de möjligheter som kommunen skulle ha haft i en sådan situation att göra små avvikelser enligt 18 § då i stället och på samma sätt gäller för staten.

Tidplan

Trafikverket arbetar för att genomföra hela byggnationen under våren 2027 innan sommartrafiken börjar. För att Trafikverket ska kunna hålla tidplanen behöver kommunen lämna besked om avtal och detaljplaneavvikelser senast den 31 augusti.

Ekonomisk bedömning

Västra Götalandsregionen bekostar hela investeringen. Kommunen får en intäkt om cirka 150 tkr för tillfällig markupplåtelse. Den samhällsekonomiska vinsten utifrån sparad restid för varje enskild resenär bedömdes år 2014 vara en miljon kronor per år (cirka 1,35 mnkr per år i dagens penningvärde).

Barnkonsekvensanalys

Åtgärden bedöms ge positiva konsekvenser för barn genom ökad trafiksäkerhet och förbättrad framkomlighet för kollektivtrafiken. Ett mer tillförlitligt bussresande kan underlätta barns och ungas rörelsefrihet genom resor till skola, fritidsaktiviteter och andra målpunkter. Några negativa konsekvenser för barn bedöms inte uppstå.

Juridisk bedömning

Trafikverket kan få markåtkomst för att genomföra åtgärden genom Väglagen. Undertecknade av avtalet möjliggör byggnation av körfältet under 2027 för att förbättra framkomligheten för kollektivtrafiken.

Bedömning utifrån Agenda 2030

Ärendet berör främst mål 11 *Hållbara städer och samhällen* samt mål 13 *Bekämpa klimatförändringarna*. Åtgärden bedöms bidra positivt genom att främja hållbara transporter, öka kollektivtrafikens attraktivitet och förbättra trafiksäkerheten.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-08-05

Avtal om upplåtelse av vägrätt och ersättning för tillfällig nyttjanderätt 2026-06-02

Bedömning gällande behov av ny detaljplan för Trafikverkets byggnation av kollektivtrafikkörfält till Stenungsöbron

Fördjupad utredning Nösnäsmotet, Trafikverket, 2022-06-17

Busskörfält mellan Stenunge allé och väg 160, Ramböll, 2017-07-07

Beslut om inriktning och rekommenderade åtgärder efter genomförd åtgärdsvalsstudie – Nösnäsmotet, väg 160, 2014-10-22

Förenklad åtgärdsvalsstudie Nösnäsmotet, Trafikverket, 2014-04-16

STENUNGSUNDS KOMMUN
Sektor samhällsbyggnad

Fredric Arpfjord
Sektorchef

Veronica Götzinger
Verksamhetschef

Beslut skickas till

plan@stenungsund.se
markexp@stenungsund.se
trafik@stenungsund.se
malin.norlander@trafikverket.se
cassandra.schönberg@trafikverket.se

Avtal om upplåtelse av vägrätt och ersättning för tillfällig nyttjanderätt.

mellan

Staten genom Trafikverket, org.nr 202100-6297, (nedan benämnt "Trafikverket")

och

Stenungsund kommun, 212000-1298

ägare av fastigheten Stenungsund Nösnäs 1:50, Stenungsund Nösnäs 1:83, Stenungsund Nösnäs 1:91, Stenungsund Nösnäs 1:95 samt Stenungsund Nösnäs 1:61 (nedan benämnd "fastighetsägaren").

Vägrätt

Fastighetsägaren upplåter till Trafikverket med vägrätt/inskränkt vägrätt den mark som behövs för vägföretaget Väg 160, kollektivsvängfält mellan VV770/Nösnäs. Projektet kräver inte formell planläggning enligt Väglagen. Vägrättens omfattning framgår av bilaga 1 och omfattar ca 3972 m² vägrätt.

Vid detaljprojektering av vägbygget kan markintrångets omfattning förändras. I det fall Trafikverket behöver ta mer mark i anspråk kommer ett tilläggsavtal att upprättas. I det fall Trafikverket tar mindre mark i anspråk än avtalat upprättas inget tilläggsavtal och ingen justering görs av ersättningen.

Tillträde anses ha skett den dag vägens sträckning blivit tydligt utmärkt på marken och vägarbetet påbörjats på fastigheten. Trafikverket meddelar fastighetsägaren om tillträdesdag. Före tillträdesdagen har fastighetsägaren rätt att bruka marken på vanligt sätt.

Avtalet upphör att gälla om inte tillträde till marken skett inom fem år från det avtalet undertecknats av fastighetsägaren.

Tillfällig nyttjanderätt

Fastighetsägaren upplåter mark till Trafikverket med tillfällig nyttjanderätt enligt bilaga 1. Upplåtelsen omfattar 2518 m² tillfällig nyttjanderätt.

Dokumentdatum
2026-06-02

Marken kommer att återlämnas senast 12 månader efter tillträde. Parterna är överens om att markområdet ska återställas till samma skick som innan marken togs i anspråk. Syn kommer ske på platsen innan och efter tillträdet.

Tillträde anses ha skett den dag vägens sträckning blivit tydligt utmärkt på marken och vägarbetet påbörjats på fastigheten. Trafikverket meddelar fastighetsägaren om tillträdesdag. Före tillträdesdagen har fastighetsägaren rätt att bruka marken på vanligt sätt.

Avtalet upphör att gälla om inte tillträde till marken skett inom fem år från det avtalet undertecknats av fastighetsägaren.

Tillträde för markundersökning

Trafikverket har rätt att på fastigheten före tillträdesdagen genomföra mätning, stakning, undersökning av grund eller annan förberedande åtgärd för byggande av väg.

Ersättning

Ersättning för tillfällig nyttjanderätt ska utgå enligt kommunens taxa. Fakturering sker efter att Trafikverket erhållit godkänt polistillstånd.

Ingen övrig ersättning ska utgå.

Åtaganden

Trafikverket får inte lov att ta ner växande träd som inte är markerade i bilaga 1 som bef. träd rivs utan fastighetsägarens godkännande.

Trafikverket ska ta hänsyn till befintliga ledningar.

Förbehåll vid överlåtelse av fastigheten

Vid eventuell försäljning av fastigheten eller del av denna är fastighetsägaren skyldig att, fram till dess att marken har tagits i anspråk av Trafikverket, göra förbehåll om detta avtals bestånd och förbinda ny ägare att göra liknande förbehåll.

Dokumentdatum
2026-06-02

Övrigt

För det fall Trafikverket bedömer att en vägplan måste upprättas enligt väglagen ska överenskommelsen enligt detta avtal gälla utan vidare åtgärder och ersättning. För det fall intrångsersättningen enligt plan blir högre, ska utgiven ersättning enligt detta avtal avräknas, vid slutgiltigt ersättningsavtal.

Fastighetsägaren garanterar att markområdet på tillträdesdagen inte belastas av servitut eller nyttjanderätter utöver vad som framgår av fastighetsregistret eller som tidigare har redovisats för Trafikverket av fastighetsägaren.

I och med ingåendet av detta avtal är alla vid undertecknandet kända skador till följd av intrånget reglerade.

Av detta avtal är två exemplar upprättade och utväxlade.

Ort: *Trollhättan*

Ort:

Datum: *2026-06-29*

Datum:

Trafikverket

Linnea Kolm

Stenungsund kommun

Charlotta Glasell

Stenungsund kommun

Dokumentegenskaper, Ärendenummer TRV 2026/49248, Motpartens ärendenummer [Motpartens ärendenummer], Dokumentdatum 2026-06-02, Konfidentialitetsnivå / Dokumenttyp AVTAL.

Ovanstående textfält är endast avsett att läsas digitalt och får ej tas bort. Det innehåller uppgifter från sidhuvudet och gör att dokumentets egenskaper blir tillgängliga enligt Lag (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service.

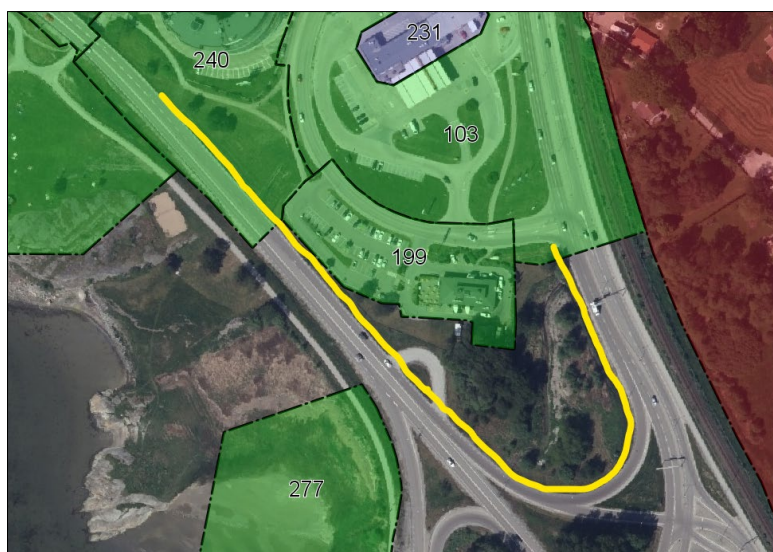

Bedömning gällande behov av ny detaljplan för Trafikverkets byggnation av kollektivtrafikkörfält till Stenungsöbron

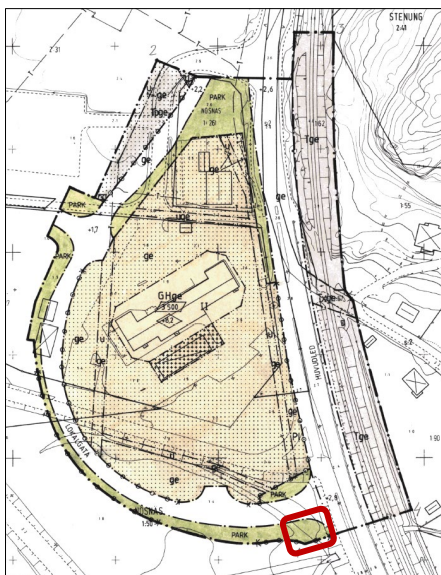
Trafikverket har skickat en begäran om yttrande till Stenungsunds kommun gällande byggnation av kollektivtrafikkörfält upp till Stenungsöbron. Sträckan är cirka 470 meter lång och börjar vid korsningen Stenunge allé/Göteborgsvägen och följer befintlig påfartsramp upp till Stenungsöbron (väg 160). Byggnationen innebär att befintlig väg breddas med ytterligare ett körfält med tillhörande slänt.

Breddningen kommer ske på kommunalägd mark inom fastigheterna Nösnäs 1:50, 1:83, 1:91 och 1:95. Nösnäs 1:50 är delvis detaljplanlagt med detaljplanerna 103 (laga kraft 1988-01-12) och 240 (laga kraft 2004-01-13). Genomförandetiden har gått ut för båda detaljplanerna. Enligt Trafikverkets projektering kommer intrång behöva göras inom dessa detaljplaner för att kunna bygga kollektivtrafikkörfältet. Breddning inom övriga fastigheter sker utanför detaljplanlagt område.

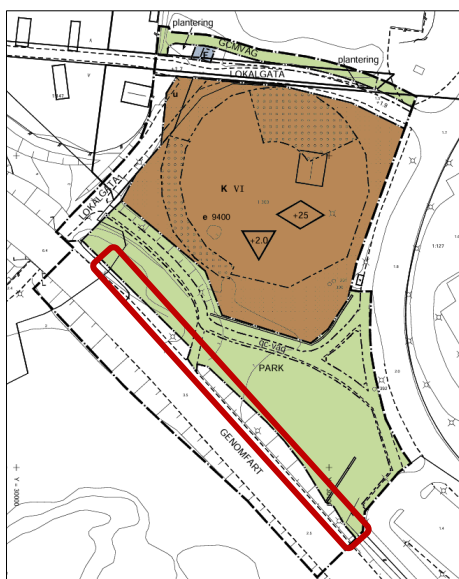
Kartutsnitt som visar gällande detaljplaner (gröna ytor) och kollektivtrafikkörfältets ungefärliga dragning inom detaljplan 103 och detaljplan 240.

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	E post	Giro	Org nr
444 82 Stenungsund	Strandvägen 15	0303-73 00 00	0303-73 82 35	kommun@stenungsund.se www.stenungsund.se	Bg 430-7203	21 20 00-1298

I detaljplan 103 är intrånget cirka 116 kvadratmeter. Cirka 7 kvadratmeter är reglerade som allmän plats *LOKALGATA* eller *HUVUDLED*. Cirka 109 kvadratmeter är reglerade som allmän plats *PARK*, varav majoriteten redan är ianspråktagen för vägslänt. Genomförandet innebär att ungefär hälften av den befintliga vägslänten blir körbana och den nya vägslänten görs brantare samt utökas med cirka en meter.

Kartutsnitt från detaljplan 103 med ungefärligt område som berörs av intrånget markerat med röd rektangel.

I detaljplan 240 är intrånget cirka 835 kvadratmeter. Cirka 579 kvadratmeter är reglerade som allmän plats *GENOMFART*. Cirka 256 kvadratmeter är reglerade som allmän plats *PARK*. Användningen *GENOMFART* är redan ianspråktagen för väg och vägslänt. Genomförandet innebär att nästan hela den befintliga vägslänten kommer bli ny körbana och vägslänten förskjuts åt nordöst samt utökas med cirka 1-3 meter.

Kartutsnitt från detaljplan 240 med ungefärligt område som berörs av intrånget markerat med röd rektangel.

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	E post	Giro	Org nr
444 82 Stenungsund	Strandvägen 15	0303-73 00 00	0303-73 82 35	kommun@stenungsund.se	Bg 430-7203	21 20 00-1298
				www.stenungsund.se		

Kommunen bedömer att intrången i detaljplan 103 och detaljplan 240 inom *LOKALGATA*, *HUVUDLED* och *GENOMFART* är planenliga. Intrången som görs inom allmän plats *PARK* bedöms i de båda detaljplanerna utgöra en liten avvikelse och bedöms inte heller motverka detaljplanernas syften. Kommunen bedömer att syftet med allmän plats *PARK* i båda detaljplanerna har varit att skapa en buffertzon mot vägarna för den omkringliggande bebyggelsen, inte att möjliggöra ytor för rekreation i just dessa lägen. Bedömningen grundas även på att berörda ytor i praktiken redan till stor del är ianspråktagna av väglänt och därmed har begränsad funktion för rekreation. För andra funktioner som allmän plats *PARK* fyller, exempelvis dagvattenhantering, trädplantering m.m. bedöms de kvarvarande ytorna vara tillräckligt stora då de ytor som kommer hårdgöras endast är en mindre andel.

Den sammantagna bedömningen är att åtgärden kan genomföras utan att detaljplanernas syfte motverkas eller att någon ändring av detaljplanerna krävs.

Bedömningen är inte att betrakta som ett myndighetsbeslut och är inte heller en bedömning av åtgärdens genomförbarhet.

Övriga upplysningar

Ett separat avtal om upplåtelse av vägrätt och ersättning för tillfällig nyttjanderätt tecknas mellan kommunen och Trafikverket.

Trafikverket har möjlighet ansöka om frivilligt bygglov för att få åtgärden prövat av Tekniska myndighetsnämnden.

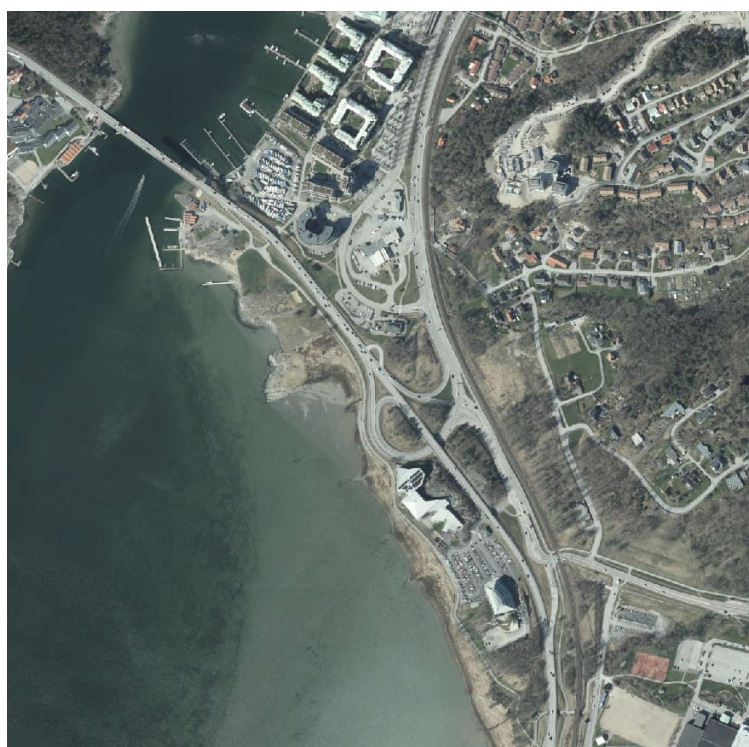
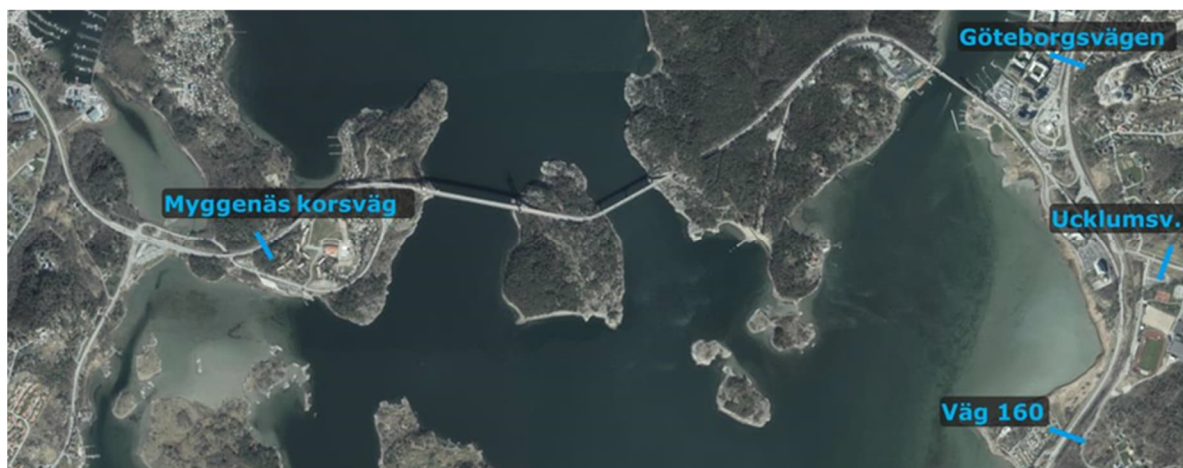
Detta svar omfattar en bedömning i fråga om föreslagen markanvändnings förenlighet med gällande detaljplan. Mark- eller bygglov kan krävas för att genomföra åtgärden, exempelvis om väsentlig ändring av marknivåer eller uppförande av byggnadsverk, så som murar, görs. För mer information om mark- och bygglov kan kommunens byggenhet kontaktas per e-post till bygga@stenungsund.se eller telefon 0303-73 00 00.

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	E post	Giro	Org nr
444 82 Stenungsund	Strandvägen 15	0303-73 00 00	0303-73 82 35	kommun@stenungsund.se	Bg 430-7203	21 20 00-1298
				www.stenungsund.se		

Fördjupad utredning Nösnäsmotet

Ärendenummer: TRV 2021/66457

Dokumenttitel: Fördjupad utredning Nösåsmotet
Författare: Pehr-Ola Pahlén, Sara Blomkvist
Ansvarig för genomförande: Pehr-Ola Pahlén
Organisation: Utredning, Planering Trafikverket Region Väst
Datum - start: 2020-09-01
Datum - avslut: 2021-04-01

Medverkande: Pehr-Ola Pahlén, projektledare PLvåu
 Sara Blomkvist, biträdande projektledare, PLvåu
Dokumentdatum: 2022-06-17
Ärendenummer: TRV 2021/66457
Kontaktperson: Pehr-Ola Pahlén

Trafikverket Region Väst
 405 33 Göteborg
 E-post: trafikverket@trafikverket.se
 Telefon: 0771-921 921

Innehållsförteckning

1.	INITIERING	3
1.1.	MOTIV TILL FÖRDJUPAD UTREDNING	3
1.2.	ÖVERGRIPANDE PROBLEMBILD	4
1.3.	SYFTE.....	5
1.4.	UTREDNINGSOMRÅDET – GEOGRAFISK AVGRÄNSNING	5
1.5.	ÖVRIGA AVGRÄNSNINGAR	6
1.6.	FINANSIERING OCH TIDSHORISONT FÖR ÅTGÄRDER GENOMFÖRANDE	6
1.7.	TIDIGARE OCH PÅGÅENDE UTREDNINGAR	6
1.8.	ANKNYTANDE PLANERING	8
2.	FÖRSTÅ SITUATIONEN	8
2.1.	OMRÅDET OCH MÅLPUNKTER.....	8
2.2.	NULÄGESANALYS	9
2.3.	OMHÄNDERTAGNA ÅTGÄRDER FRÅN TIDIGARE ÅVS.....	11
2.4.	MÅLBILD	13
3.	STUDERADE ÅTGÄRDER	15
3.1.	TÄNKBARA ÅTGÄRDSTYPER	15
3.2.	STUDERADE SCENARION.....	15
3.3.	RESULTAT	16
4.	UTVÄRDERING AV FRAMTAGNA FÖRSLAG.....	20
4.1.	UPPSKATTNING AV KOSTNADER	22
4.2.	SAMLAD EFFEKTBEDÖMNING	22
5.	SLUTSATS OCH DISKUSSION.....	23
6.	FÖRSLAG TILL INRIKTNING OCH REKOMMENDERADE ÅTGÄRDER.....	24

Sammanfattning

Denna rapport avser den fördjupade utredningen för Nösnäsmotet i Stenungsund. Utredningen är initierad av Trafikverket, Västra Götalandsregionen och Stenungsunds kommun för att möta den utveckling som Stenungsunds kommun står inför kommande år men också för att säkerställa att brister och behov som råder i nuvarande trafiklösning hanteras.

Detta är inte första gången Nösnäsmotet studeras. Tidigare har både aktuell och angränsande sträckor utretts i form av ÅVS "Nösnäsmotet väg 160, väg 177, och väg 649 Stenungsund" och den nyligen genomförda studien ÅVS "Väg 160 Stora Höga – Skåpesund" (förenklad ÅVS), som båda konstaterar att det finns en betydande problematik i den aktuella punkten.

Utredningen tar fasta på tidigare utpekade brister och förslag till åtgärder. Då tidigare utredningar i första hand fokuserat på steg 1, 2 och 3-åtgärder har fokus varit att ta reda på under vilka förutsättningar större åtgärder i motet kan bli aktuella och hur detta skulle påverka trafiken i motets närhet.

I studien konstateras att de steg 1, 2 och 3-åtgärder som tagits fram i tidigare studier, men som ännu inte genomförts, har god effekt och därmed bör genomföras för att befintlig infrastruktur ska utnyttjas bättre, för att därigenom säkerställa ett hållbart transportsystem, men också för att Stenungsunds, Orust och Tjörns kommuner ska ges möjlighet att fortsätta växa och utvecklas.

Den trafikanalys som gjorts inom utredningen hanterar anslutningarna till Stenungsund (Göteborgsvägen) och Ucklumsvägen i relation till Bohusbanan med en framtida plankorsning, något som tidigare angetts vara av stor betydelse för fortsatt exploatering inom kommunen, liksom för att hantera det allt större resandet ut till öarna. Analysen visar att en stor del av de problem som uppstår idag härrör från anslutande vägnät, och då i synnerhet väg 160 ut mot öarna och Myggenäs Korsväg, och att endast åtgärder i själva motet inte leder till att identifierade brister åtgärdas. Med detta som grund har studien inriktats på att ta fram en möjlig lösning för den ökade trafiken och de låsningar som uppkommer i Nösnäsmotet och på väg 160.

Att hantera de låsningar och brister som identifierats i motet har visat sig vara mycket komplext och kostnader för de åtgärder som tagits fram för motet har bedömts som höga. Samtidigt har den tillkommande nyttan bedömts vara begränsad med avseende på att nuvarande plankorsning enligt gällande regelverk anses som säker, vilket leder till att en planskildhet mellan väg 160/Ucklumsvägen och Bohusbanan inte går att motivera utifrån ett samhällsekonomiskt perspektiv. Utredningen rekommenderar istället att åtgärder genomförs i det omgivande vägnätet för att förbättra trafiksituationen i motet utifrån dess nuvarande utformning. Utredningen rekommenderar också att ett nytt kollektivtrafikkörfält för buss mellan Göteborgsvägen och väg 160 byggs utöver tidigare framtagna åtgärder kopplade till Myggenäs Korsväg.

För större åtgärder i motet är resultatet mer tvetydigt då en stor del av dagens problematik inte ligger i motet utan på anslutningarna ut till öarna där kapaciteten inte räcker till för att avlasta motet. En eventuell ombyggnad av motet motiveras istället utifrån en planskildhet mot Bohusbanan.

Då utredningen konstaterar att även en större ombyggnation av motet endast leder till små relativa förbättringar, samtidigt som dessa är förknippade med höga kostnader, kommer ett helhetsgrepp att krävas för att lösa trafiksituationen i motet. Alternativa förbindelser till Tjörn och Orust bör således utvärderas för att säkerställa en fungerande förbindelse mellan Tjörn, Orust och fastlandet, men också för att möjliggöra fortsatt tillväxt inom Stenungsunds kommun.

Projektet har genomförts i nära samarbete mellan Trafikverket och Stenungsunds kommun med konsulter från Sweco och Ramböll. I projektgruppen har också representanter från Orust och Tjörns kommuner deltagit.

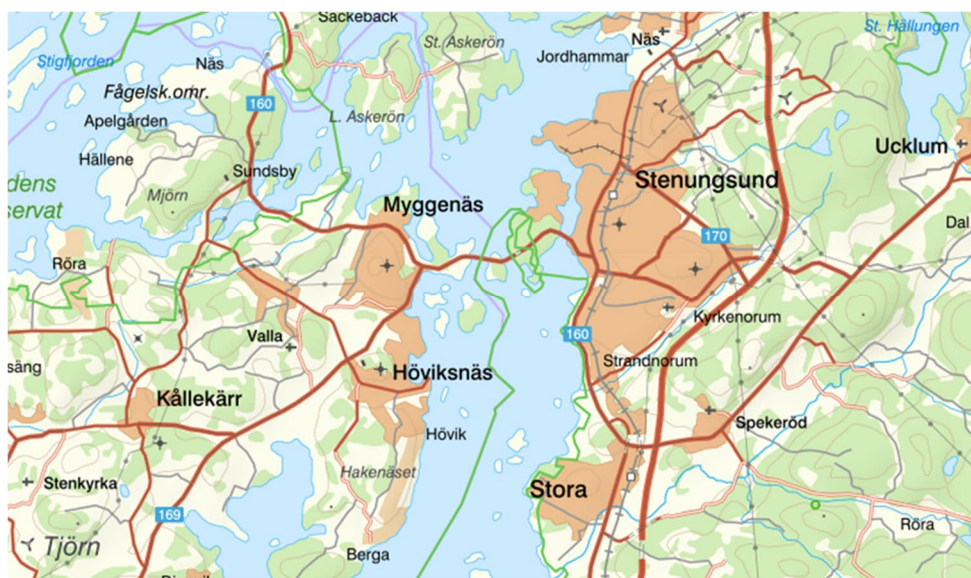
1. Initiering

1.1. Motiv till fördjupad utredning

Trafiksituationen vid trafikplats Nösnäsmotet längs väg 160 har varit besvärlig i många år med välkända brister i såväl kapacitet som trafiksäkerhet. Problembilden kring Nösnäsmotet är sedan tidigare väldokumenterad då trafikplatsen utretts i omgångar under längre tid. Senaste gången motet studerades ingående av Trafikverket var i samband med den förenklade åtgärdsvalsstudien "ÅVS Nösnäsmotet" (TRV 2014/37995) från 2014. En del av de enklare steg 1 och 2-åtgärder som föreslogs i ÅVS:en har genomförts löpande efterhand som de blivit aktuella. Trots detta kvarstår problemen av en mer övergripande karaktär. Exempelvis har kapacitetsbristerna i motet förvärrats under senare år till följd av ökade trafikströmmar mellan fastlandet och öarna.

Behovet av en ny fördjupad studie av Nösnäsmotet föranleds dels av det faktum att allt fler människor pendlar mellan fastlandet och Tjörn och Orust, men också av de omfattande exploateringsplaner som arbetats fram av Stenungsunds kommun på senare år. I planprogram för Stenungsunds centrum (2016), föreslås exempelvis en omfattande nyetablering av bostäder och verksamheter i och omkring Stenungstorg. Planerna är en del av kommunens målsättning att växa från dagens drygt 26 000 invånare till 35 000 invånare år 2035. Tillkommer gör även ett nytt resecentrum med planerat färdigställande år 2025 samt ytterligare bostäder i områdena Hallerna, Jörlanda och Spekeröd sydost om Stenungsunds centrum. Det ska tilläggas att tillkommande bostadsexploateringar även planeras inom Tjörns och Orust kommuner, vilket kommer påverka trafikbelastningen på väg 160.

Därtill planeras en kommande kapacitetsförstärkning på Södra Bohusbanan med framtida kvartstrafik, vilket kommer påverka den redan idag problematiska plankorsningen vid Ucklumsvägen med direkt påverkan på Nösnäsmotet. En ökning av trafiken på järnvägen riskerar att leda till fler och längre bomfällningar, med risk för kösvansar i trafikplatsen och ytterligare låsningar som följd. Med bakgrund av den sammantagna utvecklingen i och i anslutning till Nösnäsmotet riskerar trafiksituationen att förvärras framöver. Detta kommer i sin tur att påverka berörda kommuners möjligheter till fortsatt exploatering.

Figur 1 Översiktsbild Stenungsund och Nösnäsmotet

Utifrån det förändrade läget har Trafikverket bedömt att ett nytt helhetsgrepp behöver tas gällande Nösnäsmotet i syfte att lösa de långsiktiga trafikproblemen i och omkring trafikplatsen. Detta i form av en fördjupad utredning som tar avstamp i tidigare genomförd ÅVS från 2014. Till skillnad från den tidigare ÅVS:en, där tyngdpunkten låg på att finna steg 1 och 2-åtgärder som kunde genomföras på kort sikt, har fokus i denna utredning varit att mer fördjupat se över möjligheterna att hitta en ny utformningslösning för motet (steg 3 och 4 enligt fyrstegsprincipen).

1.2. Övergripande problembild

Nösnäsmotet är en komplex trafikmiljö där flera stora trafikströmmar möts, korsas och sammanflätas med varandra. Dessa innefattar väg 160, Göteborgsvägen och Ucklumsvägen, se *Figur 2*. Därtill löper Södra Bohusbanan parallellt med Göteborgsvägen och korsar Ucklumsvägen i en bomförsedd plankorsning, precis i anslutning till en avfartsramp från väg 160.

Bristande kapacitet på väg 160 kombinerat med rådande begränsningar i motets nuvarande utformning, påverkar framkomligheten negativt med långa köer som följd under högrafiktimmarna. Problemet uppstår framförallt i vävningspunkterna mellan väg 160 och anslutande ramper från korsningen Göteborgsvägen/Ucklumsvägen, där det under morgon och eftermiddagar bildas långa kösvansar i flera riktningar. Detta påverkar inte enbart biltrafiken på väg 160 till och från Tjörn och Orust, utan begränsar även framkomligheten för kollektivtrafiken och näringslivstranporter. Utöver högrafiktimmarna är problemet även påtagligt under sommaren då semester- och fritidstrafik till öarna ökar. På senare år märks därtill en ökad veckopendling till och från öarna i takt med att allt fler fritidshus nyttjas för åretruntboende.

Figur 2. Utklipp ur situation vid Nösnäsmotet med köbildning i samtliga anslutningar

Figur 3. Utklipp av situation för vävningssträckan på Väg 160 under rusningstrafik

Motet uppvisar otillräcklig kapacitet under högrafik vilket riskerar att leda till bristande trafiksäkerhet under dessa timmar, bland annat i korsningen Göteborgsvägen/Ucklumsvägen som tidigare varit olycksdrabbad, samt i plankorsningen mellan Ucklumsvägen och Södra Bohusbanan. Korsningen har ett mycket kort fordonsmagasin och under bomfällningar uppstår under högrafiktimmarna långa kösvansar. I ett scenario av framtida kvartstrafik på banan kommer antalet bomfällningar att bli fler, vilket medför en ökad risk för ytterligare kösvansar och blockeringar i Nösnäsmotet.

Alla kommande satsningar som görs i Stenungsund, på Tjörn eller på Orust och som kan innebära ändringar av biltrafikmängderna i området eller på kapaciteten i intilliggande vägnät, kommer att påverka Nösåsmotet på grund av den ansträngda trafiksituation som råder. Kombinationen av ett vägnät som inte är anpassat för storskalig pendling och en ökad utflyttning från storstadsområdena, påverkar inte bara framkomligheten på väg 160 utan också de berörda kommunernas möjligheter att växa.

1.3. Syfte

Syftet med denna utredning har varit att studera och föreslå lämpliga åtgärder som kan bidra till förbättrad kapacitet och trafiksäkerhet i Nösåsmotet. Åtgärder som föreslås ska dels lösa trafikplatsens aktuella brister, men också säkerställa att motet har förutsättningar att möta kommande behov givet prognostiserade trafikökningar.

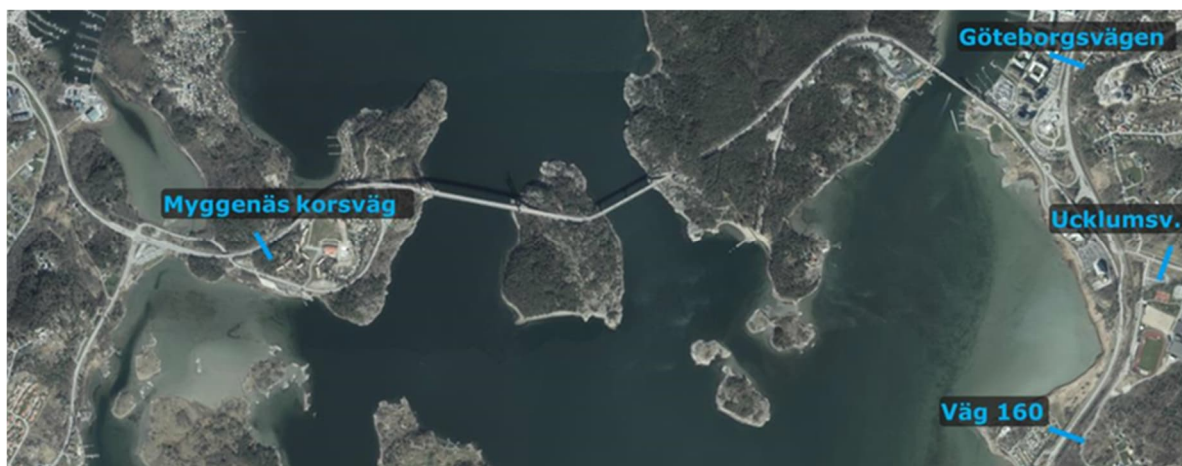
Då tidigare förenklade ÅVS inriktats på mindre steg 1 och 2-åtgärder, har denna utredning utgått från att studera en lösning för motet som baserar sig på en planskildhet mot Bohusbanan.

1.4. Utredningsområdet – geografisk avgränsning

Det studerade området omfattar trafikplats Nösåsmotet, illustrerat i figur 3 nedan. Trafikplatsen inkluderar dels väg 160 (lila), som förbinder fastlandet med Tjörn, dels Göteborgsvägen (grön), som leder in i Stenungsunds centrum samt Ucklumsvägen (gul) som i vidare förlängning österut ansluter till väg E6. Som kan ses i figuren finns även en plankorsning i anslutning till motet där Ucklumsvägen korsar Södra Bohusbanan. Under utredningens gång har det studerade området utökats till att även omfatta väg 160 ut till Myggenäs korsväg på Tjörn, i den trafikanalysmodell som nyttjats för framtagande av mikrosimuleringar.

Figur 4 Utredningsområdet

Figur 5 Utökat analysområde

1.5. Övriga avgränsningar

De åtgärder som studerats ska ses som komplement till de steg 1- och 2-åtgärder som föreslogs i ÅVS (TRV 2014/37995), och som redan har eller ska genomföras inom kort. I denna utredning har fokus uteslutande varit att studera möjliga steg 3- och steg 4-åtgärder och ta fram ett tillräckligt bra underlag för att Nösneråmotet ska kunna spelas in som ett namngivet objekt i Regional Plan. Då tidigare framtaget material är både omfångsrikt och fortfarande aktuellt har detta utgjort basen till den problembild som befunnits aktuell för projektet varför endast en begränsad bristanalys gjorts i projektet.

1.6. Finansiering och tidshorisont för åtgärders genomförande

Finansiering för en större ombyggnad sker i första hand genom regional plan. För att så ska vara möjligt behöver en eventuell åtgärd prioriteras och föreslås av VGR. Utrymmet för större åtgärder är begränsat.

Mindre åtgärder ligger inom ramen för trimningsåtgärder och mindre investeringar vilka i regel kräver kommunal eller regional medfinansiering.

1.7. Tidigare och pågående utredningar

Trafiksituationen vid Nösneråmotet har länge varit problematisk och utretts i omgångar av såväl Trafikverket som Stenungsunds kommun. Problembilden är väldokumenterad sen tidigare, bland annat genom följande utredningar nedan.

- Genomförbarhetsstudie Nösneråmotet, *Stenungsunds kommun* (2011-04-06)
- PM Trafikolyckor Nösneråmotet - Studie av olyckor under perioden 2007-07-01 - 2012-06-30, *Stenungsunds kommun* (2012-08-22)
- PM Problem och mål Nösneråmotet - Problembeskrivning och förslag på mål inför fyrstegsanalys, *Stenungsunds kommun* (2012-09-20)
- PM Köbildning i Nösneråmotet - Studie av köer 2012-08-17, *Stenungsunds kommun* (2012-08-23)

- ÅVS Nösnäsmotet, TRV 2014/37995, *Trafikverket (2014-05-15)*.
- Kölängdsanalys vid järnvägs-övergångar i centrala Stenungsund, *Stenungsunds kommun, (2019-02-12)*
- Strategisk trafikutredning Stenungsund, *Stenungsunds kommun (2019-06-25)*

ÅVS Nösnäsmotet (2014)

Den senaste studien som Trafikverket genomförde av motet var "ÅVS Nösnäsmotet" (2014). Studien var en förenklad åtgärdsvalsstudie med fokus var att hitta möjliga mindre åtgärder som kunde genomföras till en rimlig kostnad och på kort sikt. Dock redovisade studien även översiktliga förslag på utformningslösningar för motet som skulle kunna behövas på längre sikt. En del av de åtgärder som föreslogs i slutrapporten är idag genomförda, men problemen av en mer övergripande karaktär kvarstår och har i viss mån förvärrats sedan ÅVS:en genomförandes.

ÅVS Väg 160/169, Myggenäs korsväg (2016)

Studien visar på ett flertal brister och behov kopplade till den aktuella sträckan. Detta gäller såväl Källösundstunneln som direkta brister i Myggenäs korsväg, där man bland annat konstaterar bristande framkomlighet under högtrafik som därigenom påverkar trafiken mellan Tjörn och Stenungsund. I studien tas ett förslag fram för en ny utformning av Myggenäs Korsväg, som ligger till grund för det fortsatta arbetet mellan Trafikverket och berörda kommuner.

Fördjupad utredning - Kapacitetsförstärkning av Södra Bohusbanan (2021)

Utöver ovan nämnda ÅVS har Trafikverket genomfört "Fördjupad utredning - Kapacitetsförstärkning av Södra Bohusbanan" (TRV 2019/41151). Utredningen är en fördjupning av den tidigare genomförda idéstudien (2012) för södra Bohusbanan och dess 6 åtgärder för att förbättra kapacitet och punktlighet. Syftet med den fördjupade utredningen var att ta fram beslutsunderlag för kostnadseffektiva åtgärder som förbättrar kapacitet och framkomlighet på banan. Åtgärderna ska även vara relevanta för Västra Götalandsregionens mål och för en fortsatt utveckling av södra Bohusbanan. Den viktigaste funktionen att uppnå på medellång sikt (2026–2033) är kvartstrafik Göteborg–Stenungsund, under högtrafikperioderna morgon och eftermiddag. För att uppnå detta analyserade ett antal åtgärdsprogram innehållandes förslag om utbyggnad av partiella dubbelspår och nya mötesstationer. Då Södra Bohusbanan angränsar till Nösnäsmotet, vilket även inkluderar en plankorsning över banan, behöver resultaten från respektive utredning beaktas och överensstämman.

ÅVS väg 160, Skåpesund-Stora Högamotet

ÅVS väg 160, Skåpesund-Stora Högamotet (TRV 2019/59625) syftar till att finna smärre trimnings- och trafiksäkerhetshöjande åtgärder längs med väg 160 men går inte specifikt in på åtgärdsförslag i Nösnäsmotet. I studien konstateras att väg 160 bitvis har kapacitetsbrist på sträckan mellan Nösnäsmotet och Myggenäs korsväg på Tjörn. Behov av breddning av vägen har exempelvis bedömts föreligga i Stenungsötunneln, på Stenungsöbron samt i kurvan på västra delen av Stenungsön. Det finns således kunskap om faktorer som påverkar trafiken i Nösnäsmotet som sannolikt kommer att ha betydelse för det fortsatta arbetet.

1.8. Anknyttande planering

Stenungsunds kommun befinner sig i en expansiv fas med flera kommande och parallella exploateringsprojekt. Kommunens målsättning är att invånarantalet ska öka från dagens drygt 26 000 till 35 000 till år 2035. Merparten av den tillkommande exploateringen planeras i kommunens centrala delar i och omkring Stenungs torg. Planprogrammet inkluderar även ett nytt resecentrum i för tåg- och busstrafik med planerat färdigställande år 2025. Därtill planeras ytterligare exploatering av bostäder i området Hallerna, strax sydost om Nösnäsmotet. Längre söderut, i området Spekeröd öster om Stora Högamotet, planeras för ytterligare bostadsområden och etableringen av ett nytt handelsområde.

Kommunen har även arbetat fram en mobilitets- och trafikstrategi för att möta de trafikala utmaningar som exploateringarna väntas medföra. I strategin som presenterades 2019 redogörs för kritiska punkter i trafiksystemet i Stenungsunds centrala delar, samt förslag på möjliga åtgärder som kan behöva vidtas för att lösa en ökad trafikmängd på sikt. Delar av kommunens underlag till strategin utgör underlag för analyser i denna utredning.

I dialog med Trafikverket har kommunen pekat på behovet av ett separat kollektivtrafikkörfält för att underlätta för busstrafiken mellan Stenungsunds centrum och Tjörn/Orust. I kommunens förslag har ingått en skiss på en möjlig lösning vilket legat till grund för det arbete som skett i denna studie.

2. Förstå situationen

2.1. Området och målpunkter

I Nösnäsmotet samsas den lokala trafiken i Stenungsund med avseende på Göteborgsvägen och Ucklumsvägen, med den regionala trafiken på väg 160 som till stor del består av trafik till öarna, Tjörn och Orust. Utöver biltrafiken påverkar även järnvägstrafiken på Södra Bohusbanan kapaciteten i motet, där bomfällningarna i plankorsningen Ucklumsvägen/Bohusbanan påverkar flödet i motet.

Området kännetecknas av ett begränsat fysiskt utrymme med komplicerade markförhållanden, vilket skapar en situation som är både sårbar svår att förändra. Österut begränsas motet av järnvägen och i väster ligger havet. I södra delen återfinns också ett Natura 2000-område som påverkar möjligheterna till utbyggnad. Grundvattennivåerna i området är höga och kan utgöra en begränsande faktor vid överväganden av exempelvis planskilda lösningar och större ombyggnationer. I direkt anslutning till trafikplatsen finns därtill ett antal fastigheter med företagsetableringar, bland annat Hogia som är en av Stenungsunds största arbetsgivare. Tillkommer gör även lokala målpunkter som påverkar infrastrukturen i form av gång och cykelbanor, kollektivtrafik, mm, vilka samtliga behandlats som ingående parametrar i framtagandet av en lösning för motet. En mer ingående beskrivning av respektive korsningspunkt i trafikplatsen återfinns i Bilaga 1 (Ramböll 2021.).

Vid analys av situationen utanför själva trafikplatsen har det observerats att kapaciteten väster om motet längs väg 160 överskrids för trafik från Stenungsund vid hög trafikbelastning. Detta leder till sänkt medelhastighet och köbildning på väg 160 västerut med påverkan på hela trafiksystemet. Köerna sträcker sig tidvis bakåt till Nösnäsmotet vilket ytterligare förvärrar situationen i trafikplatsen. Från drönanfilmer har flera faktorer identifierats, som alla bidrar till en sänkt kapacitet på sträckan mellan Myggenäs korsväg och Nösnäsmotet, däribland tunneln på Stenungsön som är både låg och smal (Figur 6). När tung trafik såsom lastbilar ska passera tunneln åker dessa in mot mitten av vägen för att

undvika att skrapa i tunneltaket. Detta riskerar att leda till sänkt hastighet för mötande och bakomvarande trafik.

Figur 6 Stenungsötunneln ("Källösundstunneln")

Långsamtgående trafik, framförallt A-traktorer och mopedbilar, sänker hastigheten för bakomvarande trafik, och eftersom det råder omkörningsförbud på större delen av Väg 160 efter Stenungsöbron i riktning mot Tjörn, får detta betydande effekter på restiden med en betydande restidsosäkerhet (Figur 7).

Figur 7 Från drönarfilm. Utklipp ur studerad situation med långsamtgående trafik på Väg 160 vid Stenungsön.

2.2. Nulägesanalys

En fördjupning av problembilden har gjorts med grund i tidigare ÄVS i form av en trafikanalys där trafiken i Nösnäsmotet har studerats utifrån dagens trafik (2020 års trafiknivåer). Detta för att skapa en bild av på vilket sätt kommande etableringar i kommunen och den ökade trafiken till öarna kommer att påverka trafiken i motet. Trafikanalysen kompletterar även tidigare framtagna problembild så att brister och behov kopplade till motet synliggörs varpå lämpliga åtgärder kunnat identifieras (se *Bilaga 1 – Trafikanalys Nösnäsmotet Stenungsund*).

Denna trafikanalys, som genomförts av konsultföretaget Ramböll, bekräftar tidigare framtagna problembild, med köer som byggs upp under högtrafiktimmarna, detta som en konsekvens av att motet som helhet befinner sig nära kapacitetsgränsen. De köer som uppstår i motet är således i första hand en konsekvens av att flödet genom motet är för högt under maxtimmarna. Trafikanalysen visar också att en del av problematiken ligger utanför motet, varav en betydande del är relaterad till väg 160, där faktorer som kapaciteten på Stenungsöbron, den skarpa kurvan på Stenungsön samt Stenungsötunneln i anslutning till Källösundsbron leder till att blockeringar uppstår i Nösåsmotet. Således kan inte problematiken i Nösåsmotet förklaras enbart genom nuvarande utformning vilket leder till att lösningar även måste sökas utanför de geografiska avgränsningar som motet utgör.

En viktig del av trafikanalysen består i att analysera konsekvenserna av framtida trafik med avseende på den prognosticerade utvecklingen. Detta för att undersöka framtida flöden men också den gradvisa förändringen av trafiken och hur detta påverkar trafiksituationen i motet.

Analysen visar att de problem som uppkommer i högtrafik idag successivt kommer att förvärras och att tillgängligheten i motet kommer att försämrats, både för genomgående trafik på väg 160 och för trafiken inom Stenungsund. I PM konstateras att det under maxtimmen för nollalternativet, med dagens utformning och framtida trafikflöden, observeras kraftigt förvärrade kapacitetsproblem med betydande köbildning på Ucklumsvägen och Hallernaleden (se Figur 8). Köerna från Ucklumsvägen sträcker sig sedan bakåt i systemet och gör det då svårt för vänstersvängande trafik från Hallernaleden att ta sig ut på Ucklumsvägen. Stopplikt och väjningsplikt mot Göteborgsvägen gör att det snabbt bildas köer på Ucklumsvägen. Kapaciteten på vävningssträckan på Väg 160 i höjd med Mc-Donalds överskrider vilket leder till köer i systemet ut till modellens slut vilket innebär att samtlig prognosticerad trafik inte kan hanteras i modellen. På Väg 160 mot Tjörn leder det till köbildning och krypkörning som sträcker sig flera kilometer bakåt. På Göteborgsvägen leder det till köer som sträcker sig bakåt, i höjd med Circle K, vilket i sin tur leder till att köer bildas på Stenungs allé.

Figur 8 Köbildning och trafik Nollalternativet med och utan begränsningar vid Myggenäs korsväg (Ramböll, 2021)

Under projektets gång dök misstankar om att väg 160 och Myggenäs korsväg kunde påverka trafiken i motet varför en analys gjordes där Myggenäs korsvägs byggts om enligt tidigare framtagna förslag. Det kunde i samband med detta konstateras att misstankarna var befogade och att en påverkan på motet

kunde påvisas. De sträckor som påverkades var väg 160 och Göteborgsvägen där trafiken uppvisade en högre medelhastighet, medan Ucklumsvägen i stort sett uppvisade samma mönster som tidigare.

2.3. Omhändertagna åtgärder från tidigare ÅVS

Utifrån tidigare ÅVS för Nösämsmotet har situationen i trafikplatsen beskrivits i form av trafiksäkerhet, tillgänglighet och det stora bilberoende som präglar trafiken i området. Utredningen tog också upp de många olyckor som skett i anslutning till motet och den trafiksituation som föranleder dessa problem i form av tillgänglighetsproblematik för de olika trafikantgrupperna.

Baserat på de identifierade bristerna togs flera åtgärder fram (se Tabell 1). I tabellen redovisas de även vilka av dessa åtgärder som har omhändertagits.

Tabell 1 föreslagna åtgärder ÅVS Nösnäsmotet (2014)

Nr	Åtgärd	Status	Kommentar	Ansvar
Steg 1 - Tänk om				
1A	Motivera resande med kollektivtrafik	Omhändertagen	Långsiktig åtgärd	Trafikverket
1B	Motivera resande med cykel	Omhändertagen	Långsiktig åtgärd	Trafikverket
Steg 2 - Optimera befintligt transportsystem				
2A	Öka säkerheten vid övergångsstället över Göteborgsvägen med ITS	Omhändertagen	Osäker status, aktuell.	Kommunen
2B	Bättre målning och reglering i befintliga korsningar	Omhändertagen		Trafikverket och kommunen
2C	Motivera samåkning bland boende och anställda	Omhändertagen	Långsiktig åtgärd	Kommunen
2D	Förändra skifttider vid arbetsplatser	Omhändertagen	Långsiktig åtgärd	Kommunen
2E	Översyn av skyltning från E6	Omhändertagen		Trafikverket
2F	Informera i realtid om restid	Omhändertagen	Långsiktig åtgärd, ej aktuell	Trafikverket
2G	Informera i realtid om bomfällningar	Omhändertagen	Långsiktig åtgärd, arbete sker nationellt inom Trafikverket	Trafikverket
Steg 3 - Begränsad ombyggnad				
3A	Förbättrade busshållplatser vid Nösnäsmotet	Omhändertagen		Västtrafik
3B	Nytt busskörfält mot Tjörn	Kvarstående	Vidare, men ej genomförd ¹	Trafikverket, VGR och kommunen
3C	Ombyggnad av övergångsstället över Göteborgsvägen	Omhändertagen		Kommunen
3D	Stänga plankorsningar för GC-trafik	Omhändertagen		Trafikverket
3E	Ombyggnad av infart till Hogia	Omhändertagen		Trafikverket
3F	Bygga om korsningen i Nösnäsmotet till cirkulationsplats	-	Har ej befunnits aktuell	Trafikverket och kommunen
3G	Bygga om korsningen i Nösnäsmotet till signalreglerad	-	Har ej befunnits aktuell	Trafikverket och kommunen
3H	Bygga cirkulationsplats Ucklumsvägen	-	Har ej befunnits aktuell	Trafikverket och kommunen

¹ Av kommunen föreslagen åtgärd för fördjupad utredning Nösnäsmotet.

3I	Förlänga körfält för trafik från Stenungsund mot Tjörn	-		
3J	Utfart direkt på väg 160 från Hogia.	-	Åtgärden ej längre aktuell	
Steg 4 - Omfattande ombyggnad/nybyggnad				
4A	Ny gångtunnel för GC-trafik	-		
4B	Ny planskild korsning för bil-, buss- och GC-trafik vid Ucklumsvägen	-	Ej inom ramen för ÅVS	
4C	Ny väg mellan Hallerna och Stora Högamotet	-	Ej inom ramen för ÅVS	

2.4. Målbild

En viktig förutsättning för trafiken i motet är att samtliga trafikslag ges tillgänglighet och att restiderna i motet upplevs som acceptabla, såväl för bilister som för kollektivtrafik. Det är också en fråga om trafiksäkerhet och att faktorer som tillbakablockering som riskerar att leda till trafiksäkerhetsproblem kan undvikas. Motet som är komplicerat till sin utformning och består av flera korsningar, både mellan väg och järnväg och mellan vägar, vilket med ett begränsat utrymme bidrar till en stor komplexitet, där de olika trafikslagen påverkar varandra. Målbilden är här en planskild korsning mellan Bohusbanan och Ucklumsvägen.

Tidigare ÅVS visar på betydelsen av att få fler att åka kollektivt. För att kollektivtrafiken ska vara attraktiv kontra egen bil krävs att restidsknoten mellan kollektivtrafik och bil är så låg som möjligt, högst 1,5, vilket innebär att en resa med buss inte får vara längre än 50 % längre än motsvarande resa med bil. Det är vidare av stor betydelse att trafiken på den statliga väg 160 ska vara framkomlig för resande och inte utgöra en flaskhals för trafiken till Tjörn och Orust. Den lokala trafiken måste således hanteras utan att blockeringar riskerar att ske i det statliga vägnätet. Tillkommer gör också nationella mål som funktionsmålet och hänsynsmålet som tillsammans uttrycker framkomlighetsaspekter, trafiksäkerhet, miljö, och hållbarhet men också Trafikverkets uppdrag att underlätta för en överflyttning av transporter till mer hållbara trafikslag och att underlätta för kollektivtrafiken i det statliga vägnätet.

Utifrån fyrstegsprincipen är det också önskvärt att möjliga åtgärder kan ske stegvis och då i första hand i form av åtgärder ökar kapaciteten i motet utan om- och nybyggnad, det vill säga åtgärder som antingen leder till en ändrad färdmedelsfördelning och en ökad andel kollektivtrafik eller en mer optimal trafikföring. I det fallet att större ombyggnad anses lämplig är det också önskvärt att denna utbyggnad kan ske stegvis och i takt med det behov som föreligger.

Målbilden för denna fördjupade utredning med avseende på Nösnäsmotet kan sammanfattas i följande:

1. Kapacitet – acceptabla restider och låg restidsosäkerhet för alla trafikslag.
2. Trafiksäkerhet – motet ska vara trafiksäkert i låg och högtrafik.
3. Plankorsning Ucklumsvägen/Södra Bohusbanan – trafiksäker plankorsning med god tillgänglighet för alla trafikslag.
4. Kollektivtrafik – Kollektivtrafiken ska vara attraktiv i förhållande till biltrafiken.
5. Väg 160 och effekter av bristande kapacitet utåt öarna – Nösnäsmotet ska inte utgöra flaskhals för trafiken mellan Stenungsund och Orust/Tjörn.
6. Överflyttning av trafik/hållbara transporter – Ett nytt mot ska inte motverka (om möjligt bidra) en överflyttning till mer hållbara trafikslag.
7. Motet ska kunna byggas ut stegvis för att anpassas till omgivande krav och behov.

3. Studerade åtgärder

De åtgärder som lyfts fram i denna fördjupade utredning är i första hand baserade på tillkomsten av en ny trafiklösning för Nösnesmotet varför fokus ligger på steg 3 och 4-nivå enligt Fyrstegsprincipen. Att så är fallet beror på att de brister och behov som utgör grunden för åtgärdsgenerering kvarstår efter det att lämpliga steg 1 och 2-åtgärder tillämpats.

3.1. Tänkbara åtgärdestyper

Trafikverket arbetar efter fyrstegsprincipen för att hitta kombination av åtgärder som kan bli aktuella för att hantera problemen i transportsystemet. De fyra stegen är:

1. Tänk om. Påverka transportbehov och val av transportsätt.
2. Optimera. Utnyttja befintlig infrastruktur och fordon effektivare.
3. Bygg om. Begränsad ombyggnad och komplettering av befintlig infrastruktur.
4. Bygg nytt. Omfattande ombyggnad eller nybyggnad av infrastruktur.

Tidigare utredningar har visat att det finns ett stort antal åtgärder som på olika sätt påverkar trafiksituationen i motet. Bland annat steg 1- och steg 2-åtgärder som bidrar till att effektivisera resandet och trycka ner trafiktillväxten i motet. Utredningarna har dock också visat att det finns ett behov av en större ombyggnad, dels annat avseende den ökande trafiken på Bohusbanan, dels utifrån den ökande trafiken mellan öarna och fastlandet.

Kollektivtrafiken har i detta avseende en betydelsefull roll i det att antalet fordon i motet minskar. Speciellt gäller detta trafiken ut mot öarna men även trafiken söderut, mot Göteborg, påverkas av att tåg- och busstrafiken stärks och görs mer attraktiv.

3.2. Studerade scenarion

Under arbetets gång har ett flertal olika alternativa utformningar diskuterats för att därefter testas och analyseras med hjälp av simulering. På så sätt har de lösningsförslag som tagits fram gradvis kunnat förbättras genom en iterativ process. De olika utformningsalternativen har simulerats utifrån dagens trafik som sedan skalats upp för att slutligen motsvara den prognosticerade trafiken för målfåret 2040.

- *Nuläge med dagens trafik*
- *Nollalternativ med en gradvis ökande trafik*
- *Trafikförslag 4 (v1-v3)*
- *Trafikförslag 5, (v1-v2)*
- *Trafikförslag 6*
- *Trafikförslag 7A*

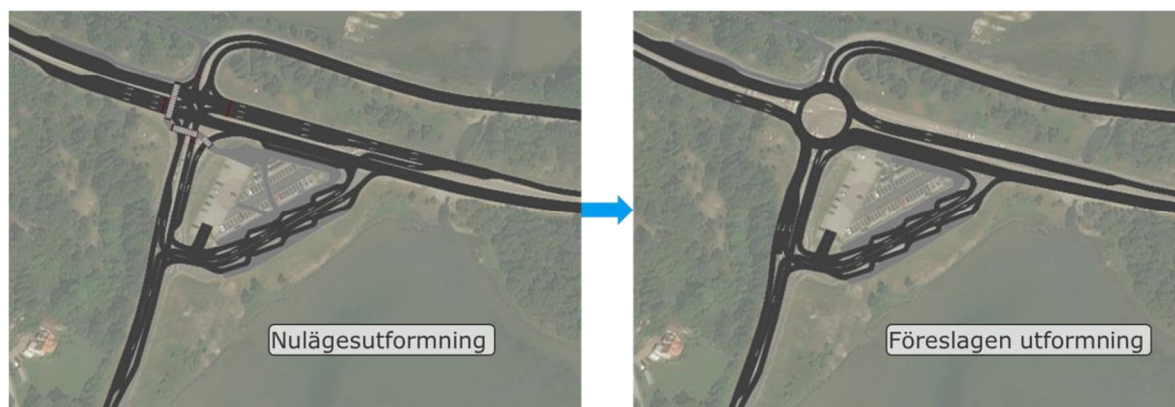
Utifrån analyserna och diskussioner har två huvudalternativ sorterats fram, ett alternativ med utgångspunkt i befintligt mot, *Trafikförslag 7A*, och ett förslag med en större ombyggnation, *Trafikförslag 4 v3*. Respektive förslag beskrivs mer ingående i kommande avsnitt.

För beskrivning av de förslag som har sorterats bort, Trafikförslag 5 (v1-v2) och Trafikförslag 6, hänvisas läsaren till *Bilaga 1 - PM Trafikanalys Nösnäsmotet (Ramböll, 2021-03-22)*.

Analysförutsättning - Begränsningar med avseende på utformning vid Myggenäs Korsväg

Under utredningens gång konstaterades att trafiken i motet är starkt påverkad av omgivande vägnät och speciellt att förbindelsen ut mot öarna är av stor betydelse för avlastningen i motet. I samråd med utredningens beställare och studiens styrgrupp beslutades då att det tidigare framtagna förslaget om en ombyggnad i Myggenäs korsväg skulle vara en del av simuleringen. På så sätt kunde en del av de tidigare konstaterade begränsningarna i motet lyftas bort i simuleringarna, samtidigt som de trafikala effekterna av en ombyggnad av Myggenäs korsväg kunde kalkyleras.

Beslutet om att utvidga studiens område innebär att de genomförda simuleringarna, utöver nuläget baserats på förslag som tagits fram inom ÅVS Väg 160/169 Myggenäs Korsväg (se Figur 9 nedan). Således har såväl dagens utformning (till vänster) som tidigare framtaget förslag inkluderats i modellen för Nösnäsmotet. Detta för att kunna utreda de två korsningspunkternas påverkan på såväl varandra som på sträckan dem emellan.

Figur 9 Bild över Nulägesutformning och föreslagen utformning av Myggenäs korsväg

Simuleringarna visar att det med nuvarande utformning uppstår köer vid Myggenäs korsväg främst för trafik från Stenungsund. Dessa köer sträcker sig bakåt mot broarna och påverkar därigenom trafiken ända bort till Nösnäsmotet. Då Myggenäs korsväg är signalreglerad observeras även så kallade köpulser, när trafiken stoppar upp, som sprider sig bakåt i systemet där fordon under en kortare period blir stillastående trots att trafiken flyter såväl framför som bakom dem.

I det alternativ till lösning som föreslagits i ÅVS Myggenäs korsväg, och som legat till grund för de simuleringar som genomförts här, har signalkorsningen ersatts med en delvis tvåfältig cirkulationsplats med en fri höger söderifrån. Simuleringen visar att kapaciteten från Stenungsund ökar och att tendensen till köpulser minimerats. För att tydliggöra hur de olika alternativen skiljer sig åt skiljer analysen på ett Nösnäsmotet med respektive utan begränsningar, delvis med avseende på typ av lösning för Myggenäs Korsväg.

3.3. Resultat

I detta avsnitt redovisas huvuddragen i resultaten från genomförda simuleringar av *Nollalternativet*, *Trafikförslag 4 v3* samt *Trafikförslag 7A*. En mer utförlig beskrivning går att återfinna i *Bilaga 1 - PM Trafikanalys Nösnäsmotet (Ramböll, 2021-03-22)*.

Nollalternativ

Nollalternativet förutsätter att inget görs i motet och att trafiken ökar enligt gällande prognos. Simuleringarna visar att trafiken under maxtimmen, med dagens utformning och framtida trafikflöden, ger förvärrade kapacitetsproblem, med köbildning på Ucklumsvägen och Hallernaleden. I modellen sträcker sig köerna från Ucklumsvägen bakåt i systemet vilket gör det svårt för vänstersvängande trafik från Hallernaleden att ta sig ut på Ucklumsvägen. Stopplikt och väjningsplikt mot Göteborgsvägen gör att det snabbt bildas köer på Ucklumsvägen. Kapaciteten på vävningssträckan på Väg 160 i höjd med McDonalds överskrids, vilket leder till köer i systemet ut till modellens slut och kapacitetsproblem i motet. På Väg 160 mot Tjörn leder den ökade belastningen till köbildning och krypkörning som sträcker sig flera kilometer bakåt. På Göteborgsvägen leder det till köer som sträcker sig bakåt, i höjd med Circle K, vilket i sin tur leder till att köer bildas på Stenungs allé.

I scenariot med en ändrad trafikföring i Myggenäs korsväg, visar modellen på en låg medelhastighet vid vävningssträckan i höjd med Stenunge allé, vilket tyder på att sträckan är överbelastad. Situationen på Väg 160 är dock något bättre med ändrad utformning av Myggenäs korsväg jämfört med dagens utformning, vilket visar att kapaciteten på sträckan väster om Nösnäsmotet har en påverkar situationen i själva motet. Ucklumsvägen är fortsatt överbelastad med långa köer och låga hastigheter som följd. Göteborgsvägen uppvisar något högre medelhastighet.

Trafikförslag 4

Trafikförslag 4 har utvecklats kontinuerligt under projektets gång vilket resulterat i tre versioner som successivt trimmats med avseende på den föreslagna cirkulationsplatsen och det föreslagna kollektivtrafikkörfältet i relation till Göteborgsvägen och Stenunge allé (se Figur 10).

I den första versionen av förslaget ansluter Göteborgsvägen till den nya cirkulationsplatsen med två körfält som kompletterats med ett busskörfält i fri högersväng ut mot vävningssträcka till väg 160.

I version 2 kompletterades anslutningen från Göteborgsvägen med en fri högersväng till påfartsramp mot Väg 160 för övrig trafik. Detta då kapacitetsproblem observerades vid tidigare utformning. I förslaget leds kollektivtrafiken förbi vävningssträckan, vilket möjliggör för bussar att väva in på väg 160 strax innan Stenungsöbron. I ett första skede simulerades ett separat kollektivtrafikkörfält direkt från Stenunge allé till Väg 160, något som dock inte uppfyller kravet på en hållplats längs Göteborgsvägen, och som därför justerades till version 3.

I version 3, som är det förslag som slutligen togs vidare, leds kollektivtrafiken i separat körfält söderut längs Göteborgsvägen för att sedan löpa parallellt med väg 160 och ansluta till väg 160 strax innan Stenungsöbron, på samma sätt som avslutande del av kollektivtrafikkörfält i version 2. I förslaget signalregleras även korsningen Göteborgsvägen – Stenunge allé, med två körfält i vardera riktningen längs Göteborgsvägen för att frigöra ytor till exploatering.

Figur 10 Bild över de olika versionerna av Trafikförslag 4

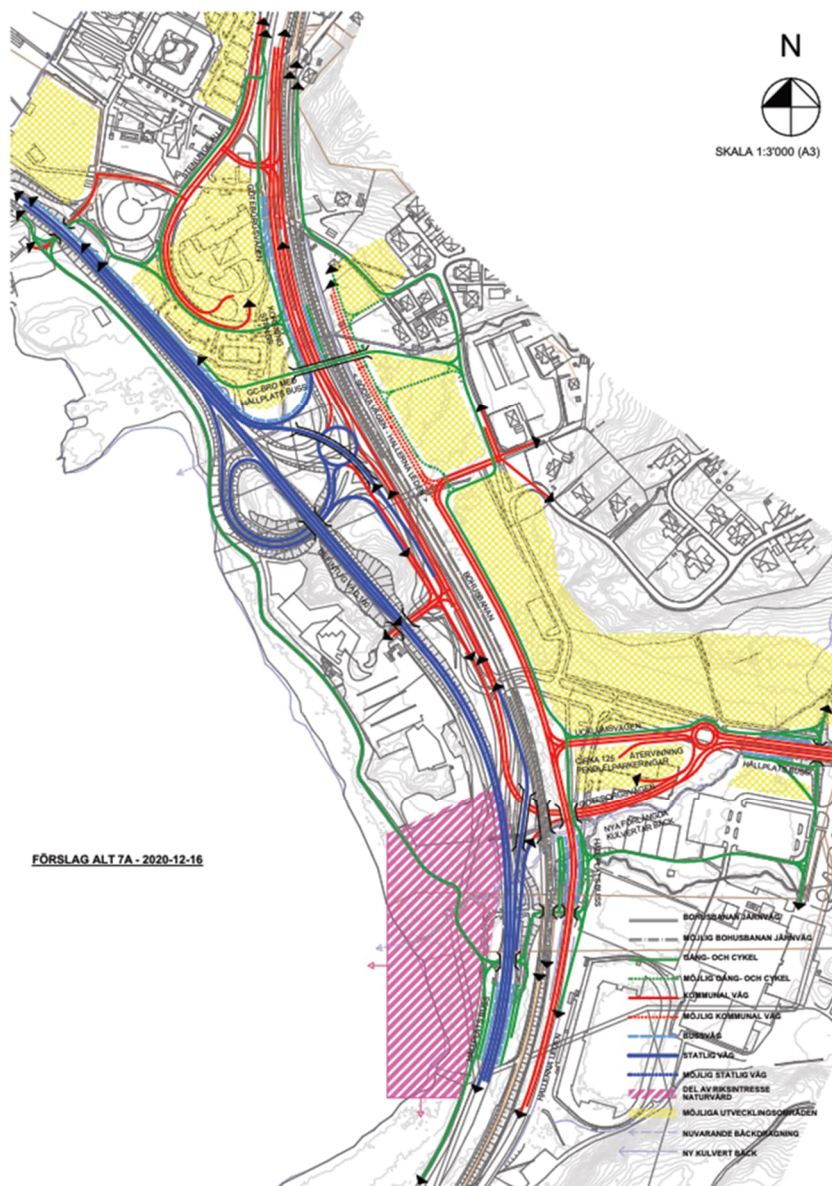
I scenariot med nuvarande kapacitet längs väg 160 och i Myggenäs korsväg ses en förbättrad situation längs Ucklumsvägen, då såväl stopplikt som plankorsning åtgärdats i förslaget. Längs Göteborgsvägen uppstår däremot en betydande köbildning med låg medelhastighet på en stor del av sträckan till följd av det långsamma flödet mot Tjörn. Köer på Göteborgsvägen försvårar utfart från Stenunge allé. I den tillkommande cirkulationsplatsen ses en sänkt medelhastighet till följd av köer som växer bakåt från påfarten. Längs väg 160 ses en ytterligare sänkning av medelhastigheten som sträcker sig i hela modellens utsträckning. Köbildningen längs Göteborgsvägen och väg 160 medför att samtlig trafik inte kan hanteras i modellen, vilket indikerar att kapacitetstaket på vägen nåtts med köbildning som följd.

Under maxtimmen observeras låg medelhastighet och krypkörning för norrgående trafik på Väg 160 i större omfattning än i Nollalternativet. Vid simulering av trafikförslag 4 v3 sträcker sig köerna längs väg 160 till modellens slut och samtlig prognosticerad trafik kan därför inte hanteras under simuleringen.

Sammantaget innebär Trafikförslag 4 v3 inte någon större förbättring för trafiken i motet. Problematiken längs väg 160 kvarstår under rusningstid. Dock ges trafiken mellan Stenungsund och Stenungsön/Tjörn bättre framkomlighet och kortare restider under maxtimmen.

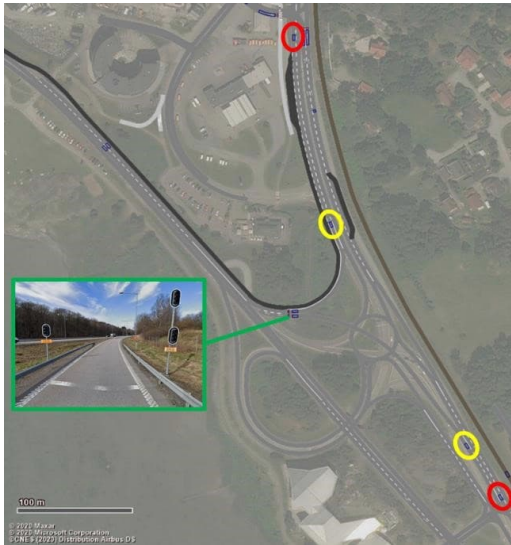
Trafikförslag 7A

För trafikförslag 7A (Figur 11) observeras under maxtimmen, med dagens kapacitet längs väg 160 väster om studieområdet, likt befintligt mot låg medelhastighet och kraftig köbildning för norrgående trafik på väg 160 och längs Göteborgsvägen. Med föreslagen utformning av Myggenäs korsväg kvarstår under maxtimmen köerna på väg 160 medan kapaciteten är god längs Göteborgsvägen och Ucklumsvägen. För väg 160 genom motet observeras köer som överstiger modellens område, vilket tyder på att motet även här är överbelastat.

Figur 11 Trafikförslag 7A

För att undersöka möjligheterna att balansera köerna såväl längs väg 160 som för anslutande gator undersöktes översiktligt en signalreglering inför vävningssträckan i form av en delad rampsignal med detektering längs väg 160 enligt ALINEA-principen. Signalreglering sker enligt denna lösning inför sammanvävning av påfartsramp från Ucklumsvägen och Göteborgsvägen inför vävning med väg 160 (grön markering). Signalen antas aktiveras vid behov då genomgående flöde längs väg 160 når kritiska nivåer. Under tiden som systemet inte är aktivt sker sammanvävning av de två ramperna utifrån blyxtlåsprincipen.

Figur 12 Simulerad rampsignal (ALINEA) och ködetektering (Trafikförslag 7A)

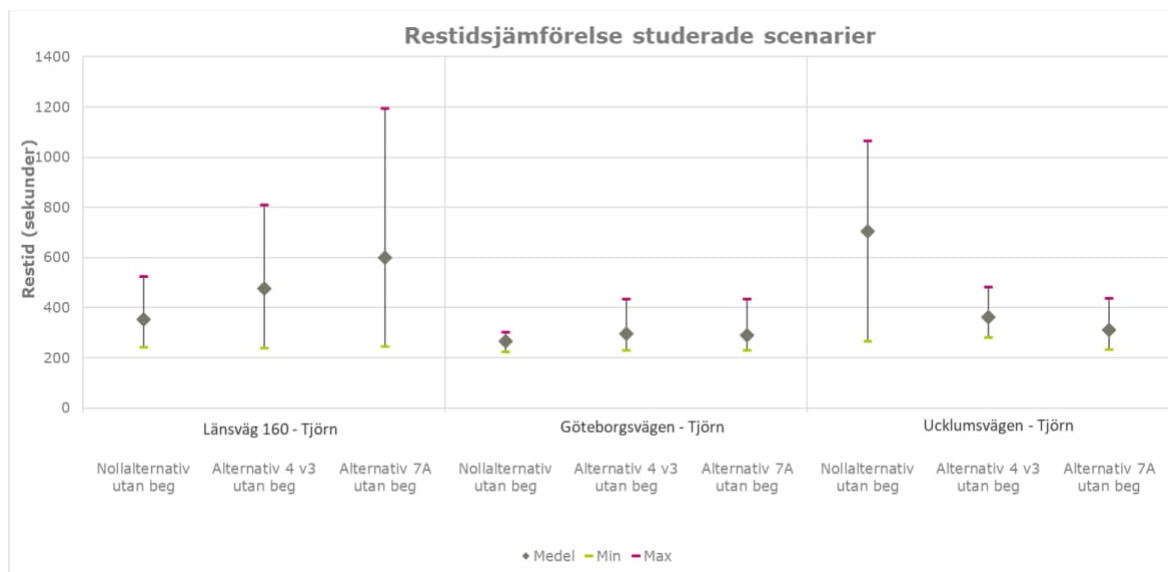
Även med detta förslag till reglering av kapaciteten i motet konstateras omfattande störningar på väg 160 under maxtimmen, med köer under den mest belastade delen av maxtimmen. Köerna förvärras på anslutande vägnät då trafiken når kritiska nivåer, vilket medför att rampregleringen tvingas öka gröntiden och därmed minska den positiva effekten för Väg 160. Vid simuleringen ses dock att sammanbrottet för Väg 160 sker vid en högre belastning än tidigare (senare i simuleringen) samt att samtlig trafik i simuleringen nu kommer in i modellens studieområde.

Vid simulering av översiktligt studerad, rampsignal enligt ovanstående för situationen, utan köbildning på Stenungsön, ses för maxtimmen att rampsignalen inte medger tillräckligt hög kapacitet för Väg 160 utan att köer fortsatt uppstår under den mest belastade delen av maxtimmen. Då signalen endast är översiktligt beaktad i studien bör såväl utformning som funktioner ses över och finjusteras i en vidare analys.

4. Utvärdering av framtagna förslag

Ett viktigt kriterium för utpekande av en ny lösning för motet är restider för centrala relationer. Beräknade restider har tagit fram med hjälp av mikrosimulering som visar restiden för tre olika relationer som är centrala för trafiken i motet. De relationer som studerats är trafiken mellan Stenungsunds centrum (Göteborgsvägen) och Tjörn (Myggenäs Korsväg); Väg 160 och Tjörn, samt Ucklumsvägen och Tjörn. För samtliga scenarier har en gradvis uppskalning av trafiken använts. Detta för att lyfta fram hur trafiken påverkas av ökande trafik.

Ett av kriterierna vid utvärderingen av de olika framtagna alternativen är medelrestiden samt den kortaste, respektive längsta, registrerade restiden mellan två punkter under simuleringen. En uppdelning har skett, dels med den föreslagna utformningen av Myggenäs korsväg (benämnd *utan beg.* i diagram), dels med dagens utformning av Myggenäs korsväg. Genom att jämföra restider i olika relationer skapas en bild av den nytta som uppstår vid en ny trafiklösning. En utvärdering mellan de olika reserelationerna presenteras i Figur 13 nedan.

Figur 13 Jämförelse mellan studerade scenarier

Mikrosimuleringen visar att restiden med ökad trafik ökar för samtliga alternativ. Däremot ses tydliga skillnader mellan de olika alternativa utformningsförslagen då olika relationer gynnas i olika omfattning av de föreslagna förändringarna. Trafiken från Ucklumsvägen gynnas generellt av en planskild korsning, vilket leder till att trafiken på väg 160 påverkas negativt med längre restider som följd.

Vid en ändrad utformning av Myggenäs korsväg ger Nollalternativet kortast restider, medan alternativ 7A uppvisar en medelrestid med stora variationer och en nästan fördubbling av restiden (Figur 13). Samtidigt förbättrar trafikförslag 4.3 och 7A trafiksituationen för den lokala trafiken på Göteborgsvägen och Ucklumsvägen med ett större flöde från dessa vägar som följd jämfört med Nollalternativet.

Med oförändrad utformning av Myggenäs korsväg är det relativt små skillnader i restid mellan de studerade alternativen. Detta antas bero på belastningen vid Myggenäs korsväg och den sänkta hastigheten längs väg 160, som innebär begränsningar även i Nösäsmotet, vilket innebär att motets utformning får mindre inverkan.

I samtliga fall (nuläge, 7A respektive 4.3) visar simuleringar kapaciteten i motet inte är begränsande i sig utan att en stor del av den blockering som sker idag beror på bristande kapacitet på väg 160 västerut, det vill säga i anslutningen ut mot Tjörn och Orust. De alternativ som finns för utformning av ett nytt mot, och som innefattar en planskildhet mot Bohusbanan, leder i samtliga fall till att restiden förlängs utom för trafiken från Ucklumsvägen som istället kortas. Trafiken på väg 160 påverkas negativt då trafiken österifrån får bättre framkomlighet.

Utvärderingen av de olika alternativen konstaterar att alternativ 7A som det mest lämpliga. Detta då förslaget bäst uppfyller kriterierna för en stegvis utbyggnad av motet och en acceptabel trafiksituation för trafiken från Stenungsund. Det är också det förslag som har minst påverkan på den genomgående trafiken under byggtiden. Inget av de två framtagna förslagen kortar dock de studerade restiderna, vilket indikerar att en ombyggnation av motet i huvudsak motiveras från en planskild korsning och de trafiksäkerhets- och tillgänglighetsaspekter detta för med sig. Det som talar för Alternativ 7A är framför allt ökad trafiksäkerhet, exploaterbarhet och bättre tillgänglighet för kollektivtrafik.

4.1. Uppskattning av kostnader

En grundläggande kostnadsindikation (GKI) har tagits fram för de större föreslagna åtgärderna i utredningen. Detta innefattar en GKI för ett nytt kollektivtrafikkörfält, en GKI för planskildhet med en ny GC-bro över Göteborgsvägen för att ersätta befintlig GC-väg samt en GKI för en fullskalig ombyggnad av motet enligt framtaget förslag 7A.

De kalkyler som tagits fram har granskats och godkänts av Trafikverkets AKK-team². Bedömningen för kostnaden för kollektivtrafikkörfältet är godkänd i sin helhet. För de större åtgärderna (Planskildhet + GC samt helheten) har ett godkännande skett med förbehåll om kvarstående brist, vilket innebär att det finns en osäkerhet i bedömningen som måste hanteras i den mån åtgärderna ska tas vidare till Regional Plan, då omräkning sker.

Beräkningen av kostnaden för ett nytt mot i Nösås är både komplicerad och innehåller många osäkerhetsfaktorer. Detta beror dels på de geologiska förhållanden som gäller på platsen för motet och på de krav som ställs vid byggnation av järnväg. Det senare som ett led i att befintlig plankorsning mellan Ucklumsvägen och Södra Bohusbanan föreslås byggas om till en planskild korsning. Tillkommer gör också den begränsade yta som finns tillgänglig för ett nytt mot samt att trafiken ska fungera under byggtiden. Kostnaden för de framtagna åtgärdsförslagen återges i nedanstående tabell (Tabell 2).

Tabell 2 Sammanställning kostnader (GKI)

Åtgärd	Kostnad (Mkr)
Kollektivtrafikkörfält	14
Planskild korsning Bohusbanan/Ucklumsvägen	515
Fullskalig ombyggnad av Nösåsmotet	721

Att kostnaderna i förekommande fall är sammanställda med reservation för tillkommande osäkerhet bör ses som att kostnaderna kan bli både lägre och högre än vad som anges här. För att få en högre noggrannhet krävs detaljerade studier och framtagande av underlag som inte har bedömts vara aktuellt i detta läge.

4.2. Samlad effektbedömning

På samma sätt som grundläggande kostnadsindikationer (GKI) tagits fram för de objekt som bedömts vara mest intressanta att belysa, har en samlad effektbedömning (SEB) gjorts med avseende på de två större åtgärder som kan betraktas som relevanta ur ett samhällsekonomiskt perspektiv. En samlad effektbedömning har därför gjorts av (1) "Fullskalig ombyggnad av Nösåsmotet" samt (2) "Planskildhet + GC".

I båda fallen har den samhällsekonomiska nyttan av de åtgärderna som föreslås bedömts vara liten, mycket beroende på att plankorsningen redan idag bedöms som säker, vilket har inneburit att den samlade nyttan har bedömts som låg i förhållande till de bedömda kostnaderna vilket gett en negativ nettonuvärdeskvot (NNK). Det ska dock framhållas att komplexiteten i beräkningarna är hög vilket har lett till att den fulla nyttan inte kunnat beräknas fullt ut. Den samlade effektbedömningen anger att investeringen är samhällsekonomiskt olönsam.

² AKK- anläggningskostnadskalkyl. Trafikverket hanterar och säkerställer de kalkyler som tas fram genom en granskningsprocess som involverar en grupp experter, "AKK-teamet".

5. Slutsats och diskussion

Denna studie har inriktat sig på att ta fram en alternativ utformning för Nösnäsmotet med en planskildhet mellan Bohusbanan och omkringliggande vägnät utifrån en sammanvägd behovsbild. I detta arbete har flera alternativ tagits fram och analyserats. Sammantaget konstateras att de studerade trafikförslagen reducerar de lokala problem som har observerats vid Nösnäsmotet, om än i begränsad omfattning. Problem som innefattar risk för köbildning över plankorsning med Bohusbanan, köbildning på Ucklumsvägen, konflikter i korsningar samt förlängda och oregelbundna restider för kollektivtrafik under rusningstid hanteras i utredningen.

Genom mikrosimulering konstateras dock att de framtagna trafikförslagen inte löser de problem som leder till köbildning i motet utan att flera av de problem som observerats beror på andra faktorer som påverkar trafikflödet utanför studieområdet. Bland annat konstateras att trafiken ut mot öarna på väg 160 utgör en betydande flaskhals som påverkar både dagens mot och de studerade förslagen. En viss förbättring kan ses vid en ombyggnad av Myggenäs Korsväg enligt tidigare framtagna förslag. På samma sätt skulle en prioritering av bussarna i riktning mot Tjörn och ett nytt kollektivtrafikkörfält bidra till att fler väljer kollektiva färdmedel, i linje med Västra Götalandsregionens och Trafikverkets riktlinjer och mål. Ett separat busskörfält från Göteborgsvägen till Väg 160 västerut ger restidsvinster och god framkomlighet för kollektivtrafiken.

För att komma åt köproblematiken på Väg 160, och därmed stora delar av problematiken i Nösnäsmotet, hjälper det således inte med enbart åtgärder i Nösnäsmotet. Köproblematiken behöver istället hanteras genom att kapaciteten på Väg 160 byggs ut eller att trafik kan flyttas till andra vägar. För trafiken mot Tjörn och Orust öppnar detta upp för en alternativ, kompletterande förbindelse och en aktualisering av tidigare framförda idéer kring en förbindelse mellan Orust och fastlandet.

Med avseende på den yttre påverkan från omgivande vägnät som kunnat påvisas i studien lyftes frågan om hur en ombyggnad av Myggenäs korsväg skulle påverka trafiken i motet. Därför studerades samtliga alternativ utifrån två olika utformningar av Myggenäs korsväg, dels med dagens utformning, dels enligt det förslag som tidigare tagits fram av Trafikverket i *ÅVS 160/169 Myggenäs korsväg (2016)*, men som under studiens genomförande ännu inte beslutats.

Med dagens utformning av Myggenäs korsväg visar simuleringen av framtida trafik att kapaciteten överskrids under högtrafik vilket leder till lägre hastigheter och krypkörning som sträcker sig bakåt mot Nösnäsmotet. När detta sker kan små störningar på sträckan, som exempelvis A-traktorer och tung trafik i Källösundstunneln leda till ytterligare hastighetssänkningar och köbildning. Med den föreslagna utformningen av Myggenäs korsväg, med delvis tvåfältig cirkulationsplats ses en högre kapacitet, mindre tendens till köpulser och att flera av de observerade problemen längs Väg 160 underlättas.

Sammanfattningsvis konstateras att enbart åtgärder i Nösnäsmotet inte löser de brister som kunnat konstateras i utredningen och att köerna i motet, trots omfattande ombyggnad, kommer att bestå under högtrafik. Med ett busskörfält i västgående riktning ökas dock framkomligheten för kollektivtrafiken. En större ombyggnad av motet är svår att motivera då varken effekterna av en ändrad trafikföring eller trafiksäkerhetsbristerna i befintligt mot har bedömts vara tillräckligt stora för att uppväga kostnaden för en planskild korsning enligt något av de förslag som tagits fram.

6. Förslag till inriktning och rekommenderade åtgärder

Nösnäsmotet når vid högtrafik, i rusningstid och under sommarmånaderna, sin maximala kapacitet vilket innebär att restiderna på väg 160, Göteborgsvägen och Ucklumsvägen ökar.

Motet, som är mycket komplext till sin utformning, och som i sin södra del inkluderar en plankorsning mellan Bohusbanan och Ucklumsvägen, riskerar att vid ytterligare belastning och med ökad tågtrafik bli en barriär för fortsatt exploatering i Stenungsund men också ute på öarna. Detta genom att tillkommande trafik inte kan hanteras i motet utan risk för störningar i det kommunala vägnätet och på väg 160.

Denna brist inte enbart är relaterad till själva motet utan beror till stor del på att kapaciteten på väg 160 ut till öarna inte räcker till. Det är således inte möjligt att enbart bygga om Nösnäsmotet utan att även se till övriga delar av vägnätet för att på så sätt få en god framkomlighet, även under maxtimmarna.

När det gäller förutsättningarna för en planskild korsning med Bohusbanan har dessa studerats noggrant inom projektet, dels med avseende på placering, dels utifrån ett byggbarhetsperspektiv. För att frigöra mark för exploatering i den norra delen, öster om Bohusbanan, har en planskild korsning bedömts som mest lämplig i den södra delen av utredningsområdet. Oavsett läge är en planskildhet förknippad med höga kostnader, till stor del beroende på de höjdskillnader som är aktuella och den begränsade yta som finns tillgänglig. Stor osäkerhet finns kring markförhållandena, intilliggande naturområden och tillkommande krav för buller, vibrationer och andra åtgärder relaterade till järnväg vilket också betyder att kostnaderna för en eventuell åtgärd är svåra att förutse.

Samtidigt är befintlig plankorsning att betrakta som säker enligt Trafikverkets bedömningskriterier vilket innebär att den tillkommande, beräkningsbara nyttan är begränsad vid en samhällsekonomisk kalkyl. Sammantaget innebär detta att en ombyggnation av motet, med den planskildhet som varit en förutsättning för studien, inte kan motiveras utifrån den tillkommande nyttan som är för låg givet de beräkningsbara faktorer som använts i den samlade effektbedömningen.

För trafiken i motet innebär ett ombyggt mot, enligt de framtagna förslagen ett bättre flöde och en ökad tillgänglig kapacitet för trafiken från Ucklumsvägen och områdena öster om Bohusbanan. Dock finns det brister kopplade till väg 160 som innebär att en stor del av de identifierade bristerna i dagens mot kvarstår. Givet den höga kostnad som är förknippad med en ombyggnad och att den tillkommande nyttan är begränsad i omfattning även trafikalt, då restiden i för flera av de vanligaste relationerna inte påverkas nämnvärt, är en ombyggnad svår att motivera ur ett kostnads-/nyttoperspektiv.

Konkret föreslår utredningen att ett busskörfält byggs med finansiering från VGR i form av ett separat körfält från Göteborgsvägen till Länsväg 160 i riktning mot Myggenäs korsväg, förbi vävningssträckan vid Länsväg 160. Med egen vävning strax innan brofästet ger detta restidsvinster och god framkomlighet för kollektivtrafiken. Restid för busstrafiken för övriga sträckor är i samma storleksordning som för biltrafiken då särskilda åtgärder för kollektivtrafiken inte har kunnat tas fram och därför inte föreslagits.

Utredningen visar vidare på behovet av ett fortsatt arbete med att hantera trafiken till öarna och att arbetet med frågan bör breddas till att omfatta ytterligare förbindelser mellan Tjörn/Orust och fastlandet. Frågan tas vidare i Trafikverkets *ÅVS Orust till fastlandet*.

Slutligen konstateras i utredningen att Myggenäs korsväg i sig utgör en flaskhals för trafiken genom motet, något som hanteras i tidigare föreslagna åtgärder.

Bilagor

Trafikanalys Nösnäsmotet, Stenungsund (Ramboll, 2021)

Trafikverket, 405 33 Göteborg. Besöksadress: Vikingsgatan 2-4.
Telefon: 0771-921 921. Texttelefon: 010-123 50 00.
www.trafikverket.se

Stenungsund kommun

Busskörfält mellan Stenunge allé och väg 160

Granskningshandling

Göteborg 2017-07-07

Busskörfält mellan Stenunge allé och väg 160

Datum	2017-07-07
Uppdragsnummer	1320028990
Utgåva/Status	Granskningshandling

Sheraz Iqbal
Uppdragsledare

Anton Nilsson
Handläggare

Karin Blomsterberg
Granskare

Ramboll Sverige AB
Box 5343, Vädursgatan 6
402 27 Göteborg

Telefon 010-615 60 00
www.ramboll.se

Unr 1320028990 Organisationsnummer 556133-0506

Sammanfattning

Stenungsunds kommun har tillsammans med Trafikverket tagit fram en åtgärdsvalsstudie för Nösnäsmotet där en av åtgärderna handlar om att skapa en ny bussförbindelse mellan Stenunge allé och väg 160. Förslaget innebär att en ny koppling för busstrafiken i riktning mot Tjörn skapas mellan vägarna. Denna utredning visar hur ett sådant koppling kan ske mellan Stenunge allé och väg 160. Tre förslag har tagits fram, där alternativen 1 och 2 är nya kopplingar väster om befintliga snabbmatsrestaurangen och öster om Akzo Nobel. Dessa kopplingar möjliggör direkt anslutning från Stenunge allé till väg 160. Alternativ 1 bedöms kosta ungefär 2,1 mKr och alternativ 2 cirka 1,5 mKr. Den samhällsekonomiska vinsten är lika i dessa alternativ på cirka 2,3 mKr varje år. Tredje alternativet är ett buskörfält längs Stenunge allé och Göteborgsvägen för att därefter ansluta till väg 160. Detta alternativ på cirka 500 meter bedöms kosta 3,6 mKr och har en samhällsekonomisk vinst på 1 mKr per år. Alternativ 1 och 2 är att föredra ur ett samhällsekonomiskt perspektiv. Tekniska skillnader mellan alternativen gör dock att alternativ 1 är att föredra då den även möjliggör en godare standard på bilvägnätet vid anslutningspunkten till väg 160. Alternativ 1 bidrar till att uppnå de uppsatta målen i åtgärdsvalsstudien på bästa möjliga sätt.

Innehållsförteckning

1.	Bakgrund	1
2.	Syfte	2
3.	Förutsättningar	2
3.1	ÅVS Nösnäsmotet.....	2
3.2	Trafikutredning Centrum	2
4.	Nuläge.....	3
4.1	Kollektivtrafik	3
4.2	Biltrafik.....	4
5.	Förslag	4
5.1	Terräng.....	5
5.2	Alternativ 1 (grön)	5
5.3	Alternativ 2 (blå).....	6
5.4	Alternativ 3(röd)	6
6.	Lönsamhet	7
7.	Slutsats	8

Bilagor

Bilaga 1: Påfart- Begrepp och riktvärden

Busskörfält mellan Stenunge allé och väg 160 (PM/Rapport)

1. Bakgrund

Stenungsund är en växande kommun med ambitionen om att öka befolkningen med 10 000 fler invånare inom ett tio årsperiod vilket är en ökning med nästan hälften från dagsläget. Kommunen har haft en stark tillväxt under sextio- och sjuttio-talet driven av det lokala näringslivet. Idag drivs utvecklingen och tillväxten av den regionala expansionen av Göteborgsregionen. Detta kan ses framförallt i den allt större pendlingen som sker till och från kommunen. Starka kopplingar till omvärlden blir allt viktigare och en större fokus läggs nu på de regionala resvägarna. Kommunen har påbörjat arbetet med ett nytt resecentrum som ska förstärka tågtrafiken till och från Göteborg. I samband med förstärkta kopplingar har även en åtgärdsvalsstudie tagits fram tillsammans med Trafikverket för Nösåsmotet. Åtgärdsvalsstudien belyser bland annat vikten av att knyta an Stenungsund centrum med Tjörn och Orust genom förbättrade resvägar. Denna utredning är en fördjupning av åtgärdsvalsstudiens förslag om en kollektivtrafik koppling mellan Stenunge allé och väg 160.

Figur 1. Koppling för kollektivtrafik som undersöks i denna utredning.

2. Syfte

Denna utredning ska visa om det är möjligt att skapa en bussförbindelse mellan Stenunge allé och väg 160. Utredningen ska även visa hur en sådan koppling kan ske, samt ge ett kostnadsförslag på detta. Kopplingens samhällsekonomiska lönsamhet i form av sparad tid och ekonomisk vinst ska också belysas.

Utredningen begränsas till koppling i västergående riktning från Stenungsund centrum till Stenungsön.

3. Förutsättningar

En åtgärdsvalsstudie (ÅVS) har nyligen tagits fram för Nösämsmotet som beskriver kapacitetsbristerna i trafikplatsen. Kommunen har även nyligen tagit fram en trafikutredning för Stenungsund centrum. Dessa utredningar berör till viss del denna trafikutredning för busskörfält mellan Stenunge allé och väg 160.

3.1 ÅVS Nösämsmotet

Trafikverket har tillsammans med kommunen utfört en åtgärdsvalsstudie för Nösämsmotet. I åtgärdsvalsstudien har främst kapacitetsbrister identifierats på väg 160 som påverkar motet. Som ett förslag till att minska köerna vid motet föreslås ett busskörfält mot Tjörn. Kopplingen från Stenunge allé till väg 160 för busstrafik syftar till att minska restiden med buss speciellt under rusningstrafiken då köer bildas på Göteborgsvägen och Nösämsmotet. Denna utredning är en fördjupning av förslaget från åtgärdsvalsstudien.

3.2 Trafikutredning Centrum

Stenungsund kommun har gjort en trafikutredning för Stenungsund centrum i samband med att ett planprogram ska upprättas. Planprogrammet syftar till att möjliggöra förtätning av centrum med handel, kontor och bostäder.

Trafikutredningen visar att Göteborgsvägen kommer att förbli belastad med den nya exploateringen och kan medföra längre trafikköer än idag om inte andra åtgärder vidtas. Trafikutredningen föreslår bland annat att Stenunge allé görs om till bussgata vilket påverkar biltrafikflödet i området. Om Stenunge allé görs om till bussgata blir en eventuell ny koppling mellan Stenunge allé och väg 160 en naturlig fortsättning av bussgatan ut från tätorten.

4. Nuläge

Information om nuläget har inhämtats från Trafikverket, Stenungsund kommun och Västtrafik. Nuläget i området har främst tagits fram för att göra en bedömning av lönsamheten av en eventuell busskoppling mellan Stenunge allé och väg 160.

4.1 Kollektivtrafik

Det finns i dagsläget tre busslinjer som kör västerut från Stenungsund centrum. Dessa busslinjer är stadsbuss nummer 5 samt expressbussarna Tjörn- och Orust express. Turtätheten under sommartid och vintertid är ungefär samma för busstrafiken. Under sommartid är det lite fler bussar som trafikerar på helgerna medan något lägre under vardagarna jämfört med vintertiden.

Tabell 1. Antal bussar som åker mot Tjörn under sommartid.

Linje	Mån-Fre	Lördag	Söndag	Summa
Stenungsund-Höviksnäs	165	18	18	201
Orustexpressen	105	8	6	119
Tjörnexpressen	46	16	15	77
Summa:	316	42	39	397

Tabell 2. Antal bussar som åker mot Tjörn under vintertid.

Linje	Mån-Fre	Lördag	Söndag	Summa
Stenungsund-Höviksnäs	165	18	18	201
Orustexpressen	105	7	6	118
Tjörnexpressen	56	9	7	72
Summa:	326	34	31	391

Resandestatistiken för dessa tre linjer visar att det är minst resenärer under sommartiden (juni och juli). Högst antal kollektivtrafikresenärer är under höstperioden. Totalt under 2016 reste ungefär 385 000 resenärer på dessa tre linjer i riktningen mot Tjörn.

Tabell 3. Antal resenärer i riktning mot Tjörn.

Linje	2016												2016 Summa
	2016 01	2016 02	2016 03	2016 04	2016 05	2016 06	2016 07	2016 08	2016 09	2016 10	2016 11	2016 12	
Orustexpressen	11 408	13 328	14 003	14 515	14 818	11 856	9 916	12 086	13 745	12 967	12 873	10 951	152 464
Tjörnexpressen	13 747	14 780	16 151	16 587	16 261	13 989	12 968	16 529	19 110	18 527	18 680	15 833	193 158
Stenungsund-Höviksnäs	2 843	2 579	2 838	2 916	3 104	3 020	2 788	3 701	4 203	4 009	4 183	3 810	39 991
Totalsumma	27 997	30 687	32 991	34 017	34 182	28 865	25 671	32 316	37 058	35 503	35 735	30 593	385 613

4.2

Biltrafik

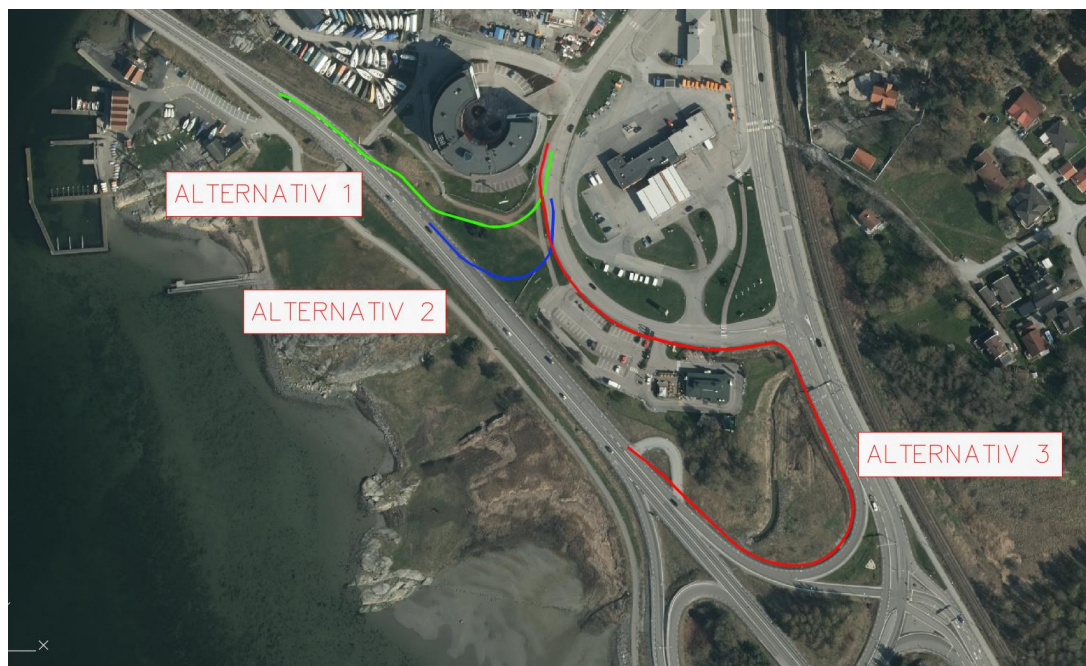
Köbildning på framför allt Göteborgsvägen beror till stor del på mängden biltrafik i anslutning till Nösåsmotet. Senaste mätningar från kommunen visar att ungefär 15 300 fordon trafikerar i den södra delen av Göteborgsvägen varje dag. Biltrafik på Stenunge allé uppgår till cirka 3 250 fordon varje dag.

Med hjälp av trafikinformation från Google maps har en kartläggning gjorts av när på dygnet köer uppstår för biltrafikanterna. Köerna uppstår under eftermiddagarna i riktning mot Tjörn och uppstår mellan cirka kl 15:40 och 17:50 under vardagarna. Under fredagar uppstår köerna något tidigare än övriga vardagar. Dessa tidsintervaller har använts för att göra bedömningen att cirka 50 bussar trafikerar under rusningstrafiken då köer uppstår för biltrafikanterna under en genomsnittlig vecka.

5.

Förslag

Tre olika, principiella, förslag visas på hur busskörfält kan utformas. Förslagen har olika för- och nackdelar och ger olika standarder på trafiklösningen.

Figur 2 Figuren beskriver de tre analyserade alternativen för busskörfält mellan Stenunge allé och väg 160.

Hur väl lösningarna fungerar i praktiken och hur stor lönsamheten blir (i vunnit restid) beror på hur trafiksituationen ser ut. Det som främst påverkar är hur lång köbildning som uppstår i rusningstid. Bussens framkomlighet av kölängderna.

Kölängderna kan också bli en avgörande faktor i vilket förslag som väljs eftersom de olika förslagen påverkas på olika sätt av köbildningen.

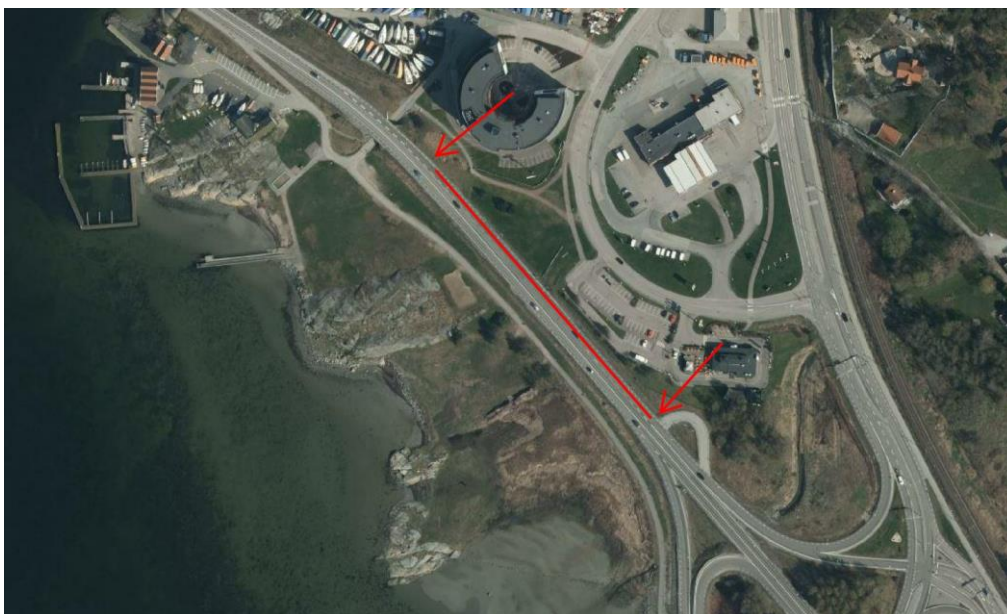
Hastighetsbegränsningar för respektive väg är 70 km/h för väg 160 (bron) och 50 km/h för Göteborgsvägen.

5.1 Terräng

Den omkringliggande terrängen har analyserats i en terrängmodell. En ny påfart, enligt alternativ 1-3, kan anläggas utan problem med hänsyn till höjdförhållandena på platsen.

Dagens påfartsfält är relativt långt. Att förlänga detta påkörningsfält är inte möjlig till följd av brons hållfasthet som är den begränsande faktorn.

Räknat från heldragen linjes slut är den befintliga anpassningssträckan ca 200 m. Se figur nedan.

Figur 3 Anpassningssträckans längd och lokalisering i dagsläget

5.2 Alternativ 1 (grön)

Alternativ 1 innebär att busskörfält anläggs från Stenunge allé i höjd med AkzoNobel för att ansluta till väg 160 i höjd med den befintliga gång- och cykeltunneln. Befintliga gångvägar söder om AkzoNobel behålls. För att möjliggöra anslutning till väg 160 måste den befintliga anpassningssträckan förkortas. På så sätt ges busskörfältet en egen påfart och bussen behöver väva samman med ordinarie trafik.

Tabell 4. Bussgatan och påfartsrampens längder i alternativ 1

Sträcka	Längder
Anpassningssträckans längd	130 m
Förkortning av befintlig anpassningssträcka	70 m
Bussgatan och påfartsrampens totala längd	200 m

Alternativ 1 medför att normal standard för anpassningssträckan uppfylls trots avkortning. De stora trafikmängderna kan dock medföra att köproblematiken för ordinarie trafik förvärras till följd av anpassningssträckans förkortning. Kostnaden för detta alternativ bedöms bli 2,15 mKr.

5.3 Alternativ 2 (blå)

Alternativ 2 innebär att busskörfält anläggs från Stenunge allé mellan AkzoNobel och McDonalds parkering. Befintliga gångvägar söder om AkzoNobel behålls. Busskörfältet ansluter till väg 160 i höjd med stenmurens (utanför AkzoNobel) nordvästra hörn. För att möjliggöra anslutning till väg 160 måste den befintliga anpassningssträckan förkortas. På så sätt ges busskörfältet en egen påfart och bussen behöver väva samman med ordinarie trafik.

Tabell 5. Bussgatan och påfartsrampens längder i alternativ 2

Sträcka	Längder
Anpassningssträckans längd	70 m
Förkortning av befintlig anpassningssträcka	130 m
Bussgatan och påfartsrampens totala längd	120 m

Alternativ 2 medför att normal standard för anpassningssträckan underskrids. Detta innebär att lösningen är av låg standard. De stora trafikmängderna är också en viktig faktor i varför lösningen betraktas vara av låg standard. Detta alternativ bedöms bli det billigaste alternativet med en kostnad på runt 1,51 mKr.

5.4 Alternativ 3 (röd)

Alternativ 3 innebär att ett busskörfält anläggs längs Stenunge allé med start i höjd med AkzoNobel. Alternativt kan busskörfältet påbörjas i korsningen Stenunge allé / Göteborgsvägen. Busskörfältet följer sedan den befintliga påfartens sträckning som breddas norrut.

Tabell 6. Bussgatan och påfartsrampens längder i alternativ 3

Sträcka	Längder
Anpassningssträckans längd	200 m
Förkortning av befintlig anpassningssträcka	0 m
Bussgatan och påfartsrampens totala längd	480 m

För alternativ 3 kan två lösningar väljas för anslutning till väg 160 som sker i höjd med den befintliga servicevägen. Antingen anläggs en trafiksignal så att den ordinarie trafiken får rött ljus och busstrafiken släpps på väg 160. Alternativt kan bussarna tänkas väva ihop med ordinarie trafik. Det senare alternativet kan dock göra det svårt för bussarna att ta sig ut vilket är inte önskvärt.

Alternativ 3 medför flytt av befintliga belysningsstolpar. Den befintliga (väg)slänten nyttjas som buskörfält och ny slänt måste anläggas. Förflyttnings- och rivningsarbete bör beaktas i kostnadskalkylen. Alternativ 3 bedöms kosta ungefär 3,61 mKr.

6. Lönsamhet

Den ekonomiska lönsamheten av en eventuell ny bussskoppling har bedömts utifrån sparad restid för varje enskild resenär. Ett flertal antaganden har gjorts för att få en rättvis bild av antal resande för lönsamhetskalkylen. Antalet resenärer som använder just denna sträcka har bedömts vara 85 procent av alla resande på dessa linjer. Arbetsresor har bedömts vara ungefär 70 procent av alla resor under månaderna september till maj. Under juni och augusti har arbetsresorna bedömts uppgå till 50 procent av alla resor och under juli månad vara kring 10 procent av alla resor. Under eftermiddagens rusningstrafik då köer bildas har arbetsresorna bedömts vara högre. Cirka 40 procent av alla arbetsresor bedöms ske under eftermiddagens rusningstrafik. Samma siffra för fritidsresor bedöms vara ungefär 30 procent.

Tabell 7. Bedömning av antal resenärer per år vid aktuella sträckningen fördelat på arbetsresor, fritidsresor samt under rusningstrafik.

	Med kö	Utan kö
Arbetsresor	82379	123568
Fritidsresor	36547	85277

Enligt Trafikverkets samhällskalkyl ASEK bedöms varje bussresenär bidra med ungefär 5,14 kr per minut för arbetsresor. Fritidsresor bedöms bidra med 1,9 kr per minut. Dessa kalkyler är uppräknade till 2017 års prisnivåer.

Tabell 8. Investeringskostnad och lönsamhet för alternativen.

	Kostnad	Samhällsekonomisk vinst per år
Alternativ 1	2,15 mKr	2,3 mKr
Alternativ 2	1,51 mKr	2,3 mKr
Alternativ 3	3,61 mKr	1 mKr

7. Slutsats

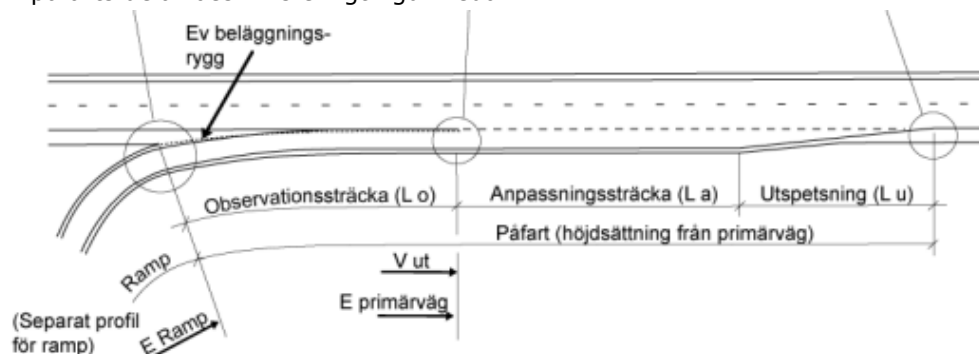
Alternativ 1 och 3 är, ur ett trafikperspektiv, att betrakta som jämbördiga. Den befintliga anpassningssträckan påverkas lite eller inget vilket inte väntas påverka den ordinarie trafiken i för stor utsträckning.

Alternativ 2 har stor inverkan på den befintliga anpassningssträckan och den kvarvarande anpassningssträckan understider minimilängd som anges i Råd för Vägar och gators utformning. Lösningen medför låg standard och dagens köproblematik kan förvärras varför alternativ 2 är att beakta som en sämre lösning, trafikalt än alternativ 1 och 3.

Lönsamheten visar att alternativ 2 är mest lönsamt följt av alternativ 1 och därefter alternativ 3. För att skapa en god trafiklösning så bör dock alternativ 2 bortses då standarden på vägen blir lågt. Alternativ 1 är samhällsekonomiskt lönsamt samtidigt som en god vägstandard kan skapas på påfartsrampen. I denna utredning är därmed slutsatsen att alternativ 1 bör väljas för att bygga en påfartsramp.

Bilaga 1: Påfart – begrepp och riktvärden

En påfarts delar beskrivs enligt figur nedan.

Figur 1 Påfartens uppbyggnad ur TRVK krav för Vägar och gators utformning.

I VGU Krav anges att anpassningssträckan och utjämningssträckan (utspetsning i figuren ovan) ska "medge ett bekvämt körfältsbyte", TRVK Vägar och gators utformning 4.3.6.2 Påfarter.

Råd för anpassningssträckans längd finns angivna i VGU Råd. Se tabell nedan. Vidare anges att anpassningssträckan kan behöva förlängas vid stora trafikflöden.

Tabell 4.3-13 Minimilängder för påfart

VR	Observationssträcka (m)	Anpassningssträcka (m)	Utgjenningssträcka (m)
120	100	165	110
110	100	150	100
100	100	140	90
80/ VH 100/80/60	100	115	70
60/ VH 80/60	100	100	60

Figur 2 Tabell ur TRVR Råd för vägar och gators utformning kap 4.3.6.2 Påfarter

Tabellens värde anges minimilängder för påfart vid normal standard. Kravet att ett bekvämt körfältsbyte måste kunna säkerställas måste uppfyllas. Att understiga minimilängderna medför en låg standard. Med hänsyn till de höga trafikmängderna bör inte de rekommenderade minimilängderna understigas.

För VR 70 (Stenungsöbron) gäller minimimått för anpassningssträcka ca 108 m, interpolerat ur tabell ovan.

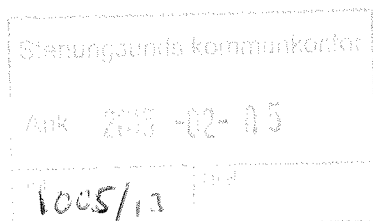

TRAFIKVERKET

Trafikverket
Kruthusgatan 17
405 33 Göteborg
Telefon (Växel): 0771-921 921

Johan Lindberg
Planerare
johan.o.lindberg@trafikverket.se
telefon: 010-124 25 50

Per Schillander
Transportutvecklare
per.schillander@trafikverket.se
telefon: 010-123 59 85

Beslut om inriktning och rekommenderade åtgärder efter genomförd åtgärdsvalsstudie – Nösnäsmotet, väg 160, Stenungsunds kommun.

Beslutet fattas av Trafikverket och av Stenungsunds kommun.

Sammanfattning

Åtgärdsvalsstudien (ÅVS) behandlar den ansträngda trafiksituationen i korsningen väg 160/770/649 kallad Nösnäsmotet, där väg 160 är statlig och övriga två vägar kommunala. Trafikverket tillsammans med Stenungsunds kommun har, med hjälp av konsult, studerat trafiksituationen. I Nösnäsmotet och dess omgivning finns flera trafikproblem som har diskuterats och utretts i omgångar under flera år. Korsningen är olycksdrabbad. Vid tidigare utredningar har man utrett säkerheten och framkomligheten vid plankorsningen, där väg och GC-väg korsar järnvägen (Bohusbanan) samt problem med otillräcklig kapacitet på väg 160. Åtgärdsvalsstudien påvisar åtgärder som kan genomföras för att förbättra situationen samt sammanfattar, i viss omfattning, tidigare förslag. Åtgärdsvalsstudien konstaterar att arbetspendling med bil kan ersättas av resor med andra transportmedel. Därför har tillgängligheten för gående, cyklister och kollektivtrafik prioriterats i åtgärdsvalsstudiens beslut på kort sikt. Närliggande eventuella projekt, såsom nytt resecentrum, ÅVS för stråket Orust-Tjörn-Stenungsund (väg 160) samt ett dubbelspår på Bohusbanan utreds i andra sammanhang. Dessa utredningars eventuella åtgärder tas därför inte upp i studien men tas upp som en rekommenderad åtgärd på lång sikt här i beslutet. ÅVS:en har därför, efter både interna och externa diskussioner, mynnat ut i en inriktning på såväl direkta som mer framtida åtgärder.

Arbetsprocessen

Stenungsunds kommun har initierat åtgärdsvalsstudien genom att påtala de problem man upplever vid Nösnäsmotet för Trafikverket. Arbetet med studien bedrevs i första hand under år 2012-2013 med en workshop (17 december 2012) som gemensam uppstart på arbetet. Efter paus i arbetet har det skett en del kompletteringar under år 2014. Studien har finansierats till hälften av Trafikverket och till hälften av Stenungsunds kommun. Konsult har anlitats för framtagandet.

Remiss

ÅVS:en har remitterats kommunen samt stämts av med en handfull kollegor med olik kompetens.

Trafikverkets och Stenungsunds kommuns inriktning

Huvudinriktningen är att på kort sikt (steg 1-3 åtgärder) och med begränsade finansiella medel att gående, cyklister och kollektivtrafik ska prioriteras i åtgärdsförslagen, för att på så vis få till den önskade överflyttningen från bil till alternativa transportmedel för resenärer. På lång sikt är inriktningen att förändra trafikmiljön vid Nösnäsmotet och dess omgivning (steg 3-4 åtgärder), beroende på om ovan nämnda utredningar påvisar åtgärdens betydelse, likt denna ÅVS antyder.

Fortsatt arbete – åtgärder

Trafikverket och Stenungsunds kommun har gemensamt enats om att följande åtgärder planeras att genomföras på kort sikt (1-4 år). Numreringen inom parentes är ÅVS:ens åtgärdsförslag.

- Steg 1) (1a, 1b, 2c & 2d) Motivera anställda och besökande på företag och verksamheter i området att välja kollektivtrafik, samåkning eller gång/cykel genom information, realtidsskyltning på arbetsplatsen eller på idrottsanläggningen, rabatter på kollektivtrafiken genom företagskort, cykelkampanjer, lånecyklar, cykelparkering, löneförmåner eller liknande. Kommunen bör även föra dialog med Hogia om förändring av skifttider liksom med Västtrafik om möjligheten att utöka turer eller addera trafikeringen med ytterligare linje för kollektivtrafik. Åtgärden är kommunens ansvar.
- Steg 2, 3) (2a och/eller 3c) Säkra sänkt hastighet vid övergångsstället över Göteborgsvägen (770). Ombyggnation krävs förmodligen. Stenungsunds kommuns ansvar.
- Steg 2) (2b) Förtydliga ytterligare rådande väjningsregler vid plankorsningen med järnvägen med någon form av skylt och/eller vägmarkering. Trafikverkets ansvar.
- Steg 2) (2e) Översyn och ev. ändring av vägvisningsskyltarna på väg E6. Trafikverket.
- Steg 3) (3a) Förbättra kollektivtrafikförsörjningen genom tillgänglighetsanpassning av hållplatser vid Nösnäsmotet och dess omgivning. Detta gäller hållplatsen Nösnäs som är Trafikverkets ansvar. Hållplatserna vid skolan och idrottsområdet i Nösnäs samt Hogia är Stenungsunds kommuns ansvar.
- Steg 3) (3b) Nytt busskörfält från Stenunge allé, med direkt anslutning till väg 160 mot Tjörn. Åtgärdens lämplighet bör utredas vidare. Stenungsunds kommuns ansvar.
- Steg 3, 4) (3d & 4a) Stänga de två GC-plankorsningarna mot Bohusbanan, väg 770/Södravägen och väg 770/Solgårdsvägen. Plankorsningen väg 770/Södravägen stängs för att tvinga de oskyddade trafikanterna att använda nuvarande GC-bro 150m norr om korsningen. Plankorsningen väg 770/Solgårdsvägen ersätts med planskild korsning GC-tunnel. Åtgärdens kostnad uppskattas till 5 miljoner kronor och ska finansieras av Trafikverket och Stenungsunds kommun med inriktning om fördelning 50/50.

På lång sikt (5-20 år).

- Steg 4) (4c) Hallernaområdet bör tillskapas en ny väg söderut mot Stora Högamotet. Den ökade trafiken som alstras i Hallerna i och med den ökande exploateringsgraden bör ledas direkt till och från E6 via Stora Högamotet och bör inte längre belasta Nösnäsmotet. Stenungsunds kommuns ansvar.
- Steg 3, 4) (ej numrerad) För att erbjuda en god standard är det lämpligt att erbjuda både motorfordon och oskyddade trafikanter en möjlighet att korsa järnvägen planskilt vid Nösnäsmotet. En ny planskild korsning är en stor ombyggnad som även kommer att föra med sig att andra delar av trafiksystemet på väg 160 och runt Nösnäsmotet måste byggas om. Då finansieringen av ett så här omfattande projekt är mycket osäker och stora ytterligare utredningar krävs (läs "Närliggande eventuella projekt" i sammanfattningen ovan), kommer det att dröja flera år innan en sådan åtgärd kan beslutas. Stenungsunds kommun kommer att arbeta för att få åtgärden prövad i revidering av Regional plan. För den eventuella åtgärden med planskildhet vid Bohusbanan kommer Trafikverket arbeta för att få åtgärden prövad i revidering av Nationell plan. Total åtgärds kostnad uppskattas till 85-100 miljoner kronor. Medfinansiering av åtgärderna bedöms som grundläggande.

För Trafikverket region väst

För Stenungsunds kommun

Jörgen Einarsson
Enhetschef planering

Kristina Lindfors
Sektorschef Samhällsbyggnad

Förenklad åtgärdsvalsstudie

Nösäsmotet

Stenungsund, Västra Götalands Län

2014-04-16

Objektdata

Vägnr:	160, 770 och 649
Objektnamn:	Förenklad åtgärdsvalsstudie för Nösnäsmotet
Kommun:	Stenungsund
Län:	Västra Götaland

Dokumentdata

Titel:	Förenklad åtgärdsvalsstudie för Nösnäsmotet
Dokumentslag:	Åtgärdsvalsstudie
Utgivningsdatum:	2014-04-16
Utgivare:	Trafikverket Region Väst
Kontaktperson:	Per Schillander
Konsult:	Norconsult AB, tfn 031-50 70 00
Kontaktpersoner:	Maria Young, Erland Kjellson, Anders Axenborg, Terese Salomonsson, David Lindvert

Innehåll

1. Initiering.....	4
1.1 Motiv till förenklad åtgärdsvalsstudie	4
1.2 Preliminär problembild	4
1.3 Aktörer och intressenter – arbetsprocess.....	5
1.4 Övergripande syfte.....	6
2. Förstå situationen	7
2.1 Avgränsningar	7
2.2 Området och dess målpunkter	8
2.3 Trafiksäkerhet	9
2.4 Tillgänglighet	11
2.5 Låg energieffektivitet – stort bilberoende.....	12
2.6 Tidigare utredningar, nuläge och utveckling	13
2.7 Problembild.....	14
2.8 Målbild och mål för åtgärder	14
3. Tänkbara åtgärder enligt fyrstegsprincipen	15
3.1 Principer	15
3.2 Möjliga alternativa åtgärder inom steg 1 och steg 2.....	15
3.3 Möjliga alternativa åtgärder inom steg 3 och steg 4	18
3.4 Bortvalda åtgärder	20
3.5 Bedömd kostnadsnivå och bidrag till måluppfyllelse	20
3.6 Samlad bedömning av åtgärder och förväntade effekter	22
4. Forma inriktning och rekommendera åtgärder.....	23
5. Fortsatt arbete.....	24
Bilaga 1	25

1. Initiering

1.1 Motiv till förenklad åtgärdsvalsstudie

Nösnäsmotet och angränsande områden berörs i flera olika utredningar utförda av Trafikverket och kommunen. Problem och behov i området är därför väl dokumenterade och utredda sedan tidigare. Många möjliga, enklare åtgärder har delvis genomförts och genomförs löpande efterhand som de blir aktuella.

Alla satsningar som görs i Stenungsund, på Tjörn eller på Orust som kan innebära ändringar av biltrafikmängderna i området eller på kapaciteten i intilliggande vägnät, kommer att spela roll för Nösnäsmotet. Detta gäller t ex nya bostadsområden, nya bussförbindelser eller satsningar på att få fler att cykla eller att åka kollektivt. Exempel på åtgärder som kommer att få stor effekt på Nösnäsmotet, helt oberoende av denna åtgärdsvalsstudie, är ett nytt resecentrum i Stenungsund och en ny byteshållplats i Myggenäs. Den totala bilden av förutsättningar i området och möjliga åtgärder som kan påverka situationen är väldigt komplex. I stället för att greppa om helheten för hela väg 160 har Trafikverket och Stenungsunds kommun valt att göra en förenklad åtgärdsvalsstudie för just Nösnäsmotet och dess närmaste omgivning.

1.2 Preliminär problembild

I Stenungsund och dess omgivning finns flera trafikproblem som har diskuterats och utretts i omgångar under många år. Exempel på sådana problem och frågor är följande:

- Säkerhet och framkomlighet vid de många plankorsningar, där vägar och GC-banor korsar järnvägen (Bohusbanan), som finns inom tätorten.
- Problem med otillräcklig kapacitet på väg 160, vilket speciellt på sommaren ger långa köer.
- Var och hur ett nytt resecentrum vid Stenungsund kan ordnas där kollektivtrafikresenärer kan byta mellan tåg och buss. Även hur buss-trafiken till Tjörn, Orust och Stenungsund ska ordnas på ett smidigt sätt i väntan på detta resecentrum har diskuterats och utretts i omgångar.
- Hur mycket tågtrafiken på järnvägen ska öka samt om och i så fall när järnvägen kan byggas ut till dubbla spår.

Trafiksystemet vid Nösnäsområdet och i den trafikplats som brukar kallas för Nösnäsmotet, där väg 160, väg 770 (Göteborgsvägen) och väg 649 (Ucklumsvägen) möts, påverkas av alla dessa frågeställningar.

Gående, cyklister, kollektivtrafik, personbilar och godstransporter ska kunna erbjudas god tillgänglighet och säkerhet i trafiknätet vid Nösnäsmotet. Idag finns i motet problem med både tillgänglighet och säkerhet. Stenungsunds kommun och Trafikverket har tillsammans valt att genomföra denna åtgärdsvalsstudie för Nösnäsmotet för att belysa problemen och hitta förslag på åtgärder.

Flera av problemen är dock av en övergripande karaktär som är svåra att hitta enkla lokala lösningar på. Fokus i studien är att hitta möjliga mindre åtgärder eller lokala lösningar just vid Nösnäsmotet, som kan förbättra situationen på platsen och som kan genomföras till en rimlig kostnad och inom de närmaste åren.

1.3 Aktörer och intressenter – arbetsprocess

Arbetet med åtgärdsvalsstudier är indelat i fyra faser.

1. Initiera
2. Förstå situationen
3. Prova tänkbara lösningar
4. Forma en inriktning och rekommendera åtgärder

Figur 1. Arbetsmetodik i en åtgärdsvalsstudie

I det aktuella fallet är det Stenungsunds kommun som har initierat arbetet genom att påtala de problem man upplever med Nösnäsmotet för Trafikverket. Kommunen och Trafikverket har därefter beslutat att gemensamt ta fram en åtgärdsvalsstudie där problem och möjliga lösningar rörande trafiksituationen vid Nösnäsmotet studeras. Som hjälp i faserna *förstå situationen* och *prova tänkbara lösningar* har en konsult (Norconsult) anlitats.

Den 17 december 2012 genomfördes en workshop för Nösnäsområdet. På mötet diskuterades förutsättningar och problem i området idag. Därefter föreslogs en mängd olika typer av möjliga åtgärder som kan förbättra situationen. Följande personer deltog på mötet:

Kristina Hellström, Stenungsunds kommun
Birgitta Wall, Stenungsunds kommun
Amie Ramstedt, Stenungsunds kommun
Magnus Stenberg, Stenungsunds kommun
Åse Hogsved, Hogia
Kent Sjöholm, Structor
Maria Young, Norconsult
Per Myrén, Changemaker AB
Kerstin Boström, Trafikverket
Olof Franzén, Trafikverket
Morgan Wester, Trafikverket
Kristin Blomqvist, Trafikverket
Annika Carlsson, Trafikverket

Arbetet med denna studie bedrevs i första hand under år 2012. Efter en paus i arbetet har det skett en del kompletteringar under 2014. Steg 4 att *forma en inriktning och rekommendera åtgärder* genomförs i denna rapport. För Stenungsunds kommun och Trafikverket återstår att fatta ett beslut om hur arbetet lämpligen drivs vidare.

1.4 Övergripande syfte

Denna förenklade åtgärdsvalsstudie syftar till att:

- Lyfta fram de problem som finns vid Nösnäsmotet och diskutera olika möjliga lösningar samt effekter av dessa.
- Ange hur trafiksystemet vid Nösnäsmotet i stora drag bör utformas på kort och lång sikt, så att angränsande projekt så som nytt resecentrum i Stenungsund kan anpassas efter detta.
- Utgöra ett underlag för ett beslut om inriktning och genomförande av åtgärder i området.

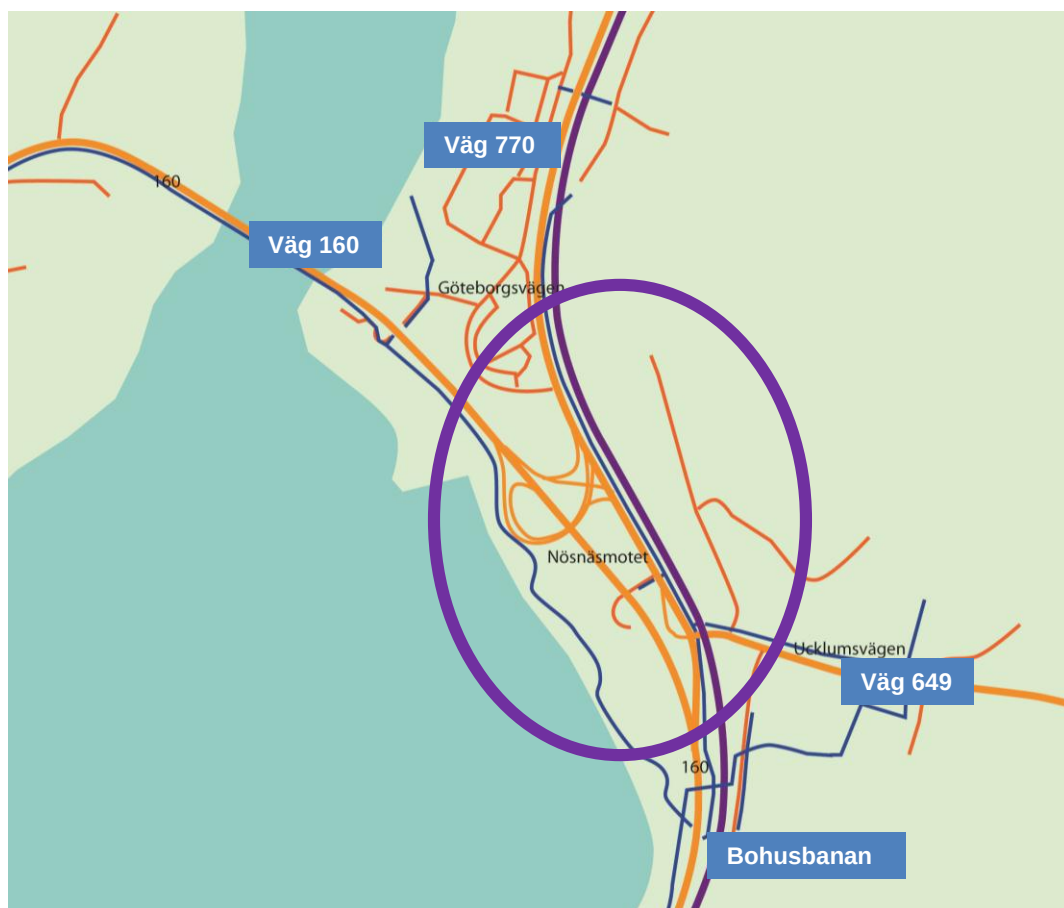
2. Förstå situationen

2.1 Avgränsningar

Utredningen rör trafikproblem vid Nösämsmotet och åtgärder som inom de närmsta åren kan genomföras för att förbättra situationen i Nösämsmotet.

Problem med kapacitetsbrist i olika avsnitt på väg 160 påverkar bland annat Nösämsmotet. I denna utredning berörs dock inte åtgärder som generellt syftar till att höja kapaciteten på väg 160. Sådana åtgärder får studeras i ett annat sammanhang.

Närliggande projekt, såsom ett nytt resecentrum och ett eventuellt dubbelspår på Bohusbanan, utreds i andra sammanhang och dessa åtgärder tas inte upp i denna utredning. Eventuella åtgärder som föreslås i Nösämsmotet kan dock framöver behöva anpassas efter dessa andra eventuella framtida åtgärder.

Figur 2. Utredningsområdet med närmaste omgivning.

2.2 Området och dess målpunkter

I området vid Nösäsmotet möts trafikströmmar mellan centrala Stenungsund, Tjörn/Orust, Göteborg och Nösä/Hallerna. I motets närhet finns viktiga målpunkter i form av ett par företag med relativt många anställda, en stor skola med vidhängande idrottsområde, en hamburgerrestaurang och en bensinmack. På kartan nedan visas målpunkterna i området.

Järnvägen och väg 770, Göteborgsvägen, utgör betydande barriärer för de som behöver korsa dem, t ex för cyklister mellan Hallerna och Stenungsunds centrum eller gående som vill ta sig mellan skolan och hamburgerrestaurangen.

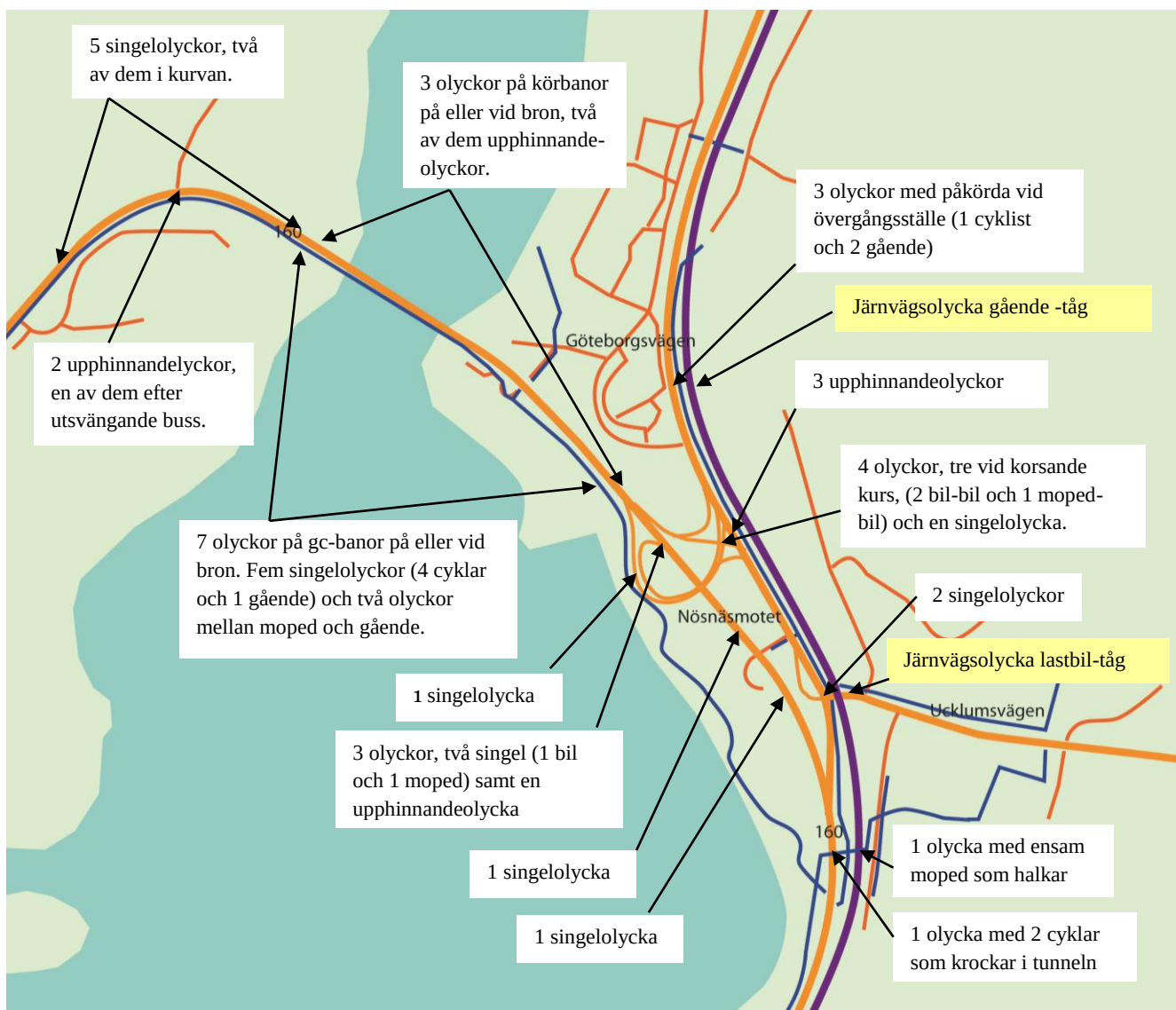

Figur 3. Målpunkter vid utredningsområdet.

2.3 Trafiksäkerhet

En sökning över de olyckor som registrerats i Transportstyrelsens trafikolycksregister STRADA i och kring Nösnäsmotet ligger till grund för denna studie. I STRADA registreras de trafikolyckor med personskador som kommer till polisens eller sjukvårdens kännedom. Sökningen gäller olyckor som inträffat under fem år mellan 2007-07-01 och 2012-06-30.

I uttaget från STRADA får man statistik rörande olyckorna och en karta med prickar som visar var olyckorna inträffat. Man kan också komma åt de rapporter som skrivits om varje olycka av polisen eller sjukvården. I denna studie har tyngdpunkten lagts på att läsa olycksrapporterna från olyckorna som inträffat i Nösnäsmotet eller i närheten av motet längs väg 160, väg 770 (Göteborgsvägen) och väg 649 (Ucklumsvägen). Med olycksrapporterna som grund har vi försökt få en bild över de problem som finns på olika platser i ett område runt Nösnäsmotet. Var och vilken typ av olycka som skett har sammanställts i en karta, se figur 4. Vissa olyckor har större relevans för studien än andra.

Figur 4. Sammanställning av de trafikolyckor som skett i området mellan 2007-07-01 och 2012-06-30. Vissa har större relevans för studien än andra.

I trafiknätet kring Nösämsmotet har de 37 olyckor som inträffat de senaste fem åren studerats. Av dessa olyckor var 23 olyckor som enbart berörde motorfordon (12 singelolyckor, 8 upphinnandeolyckor, 3 övriga). Tio av olyckorna berörde enbart oskyddade trafikanter (7 av dessa singelolyckor). Fyra av olyckorna berodde på en konflikt mellan motorfordon och oskyddade trafikanter.

Från Transportstyrelsen har även olycksstatistik för Bohusbanan inhämtats. Mellan åren 1993-2012 har två olyckor rapporterats in på järnvägssträckan förbi det aktuella utredningsområdet. 2010 inträffade en dödsolycka med två omkomna vid plankorsningen för gående vid Solgårdsvägen. 2012 blev en lastbil påkörd av ett persontåg vid plankorsningen med Ucklumsvägen efter att den fått stopp mitt på spåret. Olyckan resulterade dock inte i några personskador.

De största trafiksäkerhetsproblemen vid motet bedöms vara följande:

- Korsningarna i plan med järnvägen. Längs Bohusbanan finns flera plankorsningar i Stenungsund. Ur säkerhetssynpunkt bör plankorsningar med järnväg undvikas helt. Nära Nösämsmotet finns plankorsningen där vägtrafik på Ucklumsvägen korsar järnvägen och en plankorsning för gående som korsar järnvägen vid Solgårdsvägen. Vid båda dessa korsningar har olyckor skett de senaste åren. I den ena olyckan dog två personer. Norr om dessa finns ytterligare en plankorsning med gångfälla samt den stora, bevakade plankorsningen i Stenungsunds centrum.
- Dagens korsning i Nösämsmotet är olycksdrabbad. De senaste 10 åren har 13 personer skadats i 7 olyckor vid denna korsning.
- Vid övergångsstället över Göteborgsvägen (väg 770) vid bensinmacken har flera allvarliga olyckor inträffat, där gående och cyklister blivit påkörda. Hastigheterna på platsen är alldeles för höga för att kunna erbjuda gående och cyklister en trygg passage. Dagens utformning, med övergångsställe över två körfält utan mellanliggande refug, gör också att risken är stor att bli påkörd av ett fordon som kör om ett fordon som stannat för att släppa över en gående.

Längre bort från motet har följande problem identifierats.

- Längs väg 160 vid den kraftiga kurvan på Stenungsön har både flera singelolyckor och flera upphinnandeolyckor inträffat. Detta är troligen en plats där köer kan uppkomma plötsligt och där trafikanternas hastigheter ofta är högre än lämpligt.
- På cykelbanorna på och intill bron har flera singelolyckor med cyklister skett. Här har också två olyckor mellan gående och mopeder inträffat. Troligen hade säkerheten för cyklister och gående kunnat förbättras här om gång- och cykelbanorna i området varit bredare och kanske mindre branta.

Dessa platser ligger dock så långt från Nösämsmotet att åtgärder här inte kommer att studeras vidare i detta sammanhang.

2.4 Tillgänglighet

Tillgänglighetsproblem beroende på plankorsning med järnvägen

Stenungsunds centrum ligger på en smal yta inklämd mellan Bohusbanan och havet. Mellan Bohusbanan och havet strax norr om centrum placerades också den första stora kemiindustrin i Stenungsund som startades på 60-talet. Därför har i princip alla bostadsområden och verksamhetsområden som byggts ut under efterkrigstiden, när Stenungsund vuxit kraftigt och förvandlats från badort till industrisamhälle, placerats öster om järnvägen. Behovet av att kunna korsa järnvägen för att nå centrum eller sin arbetsplats är stort i hela Stenungsund och har varit så länge. I takt med att tågtrafiken har ökat har problemen med bristande tillgänglighet över järnvägen i Stenungsund också ökat. Räddningstjänsten har påtalat att järnvägen och bristen på planskilda korsningar i Stenungsund innebär att man har både bristande tillgänglighet och framkomlighet vid utryckningar.

Även för gående- och cyklisters tillgänglighet är Bohusbanan och bristen på planskilda korsningar ett problem. Det finns en gång- och cykeltunnel under järnvägen och väg 160 söder om Nösämsmotet som ansluter till en gång- och cykelväg längs med vattnet in mot centrala Stenungsund. För många gående och cyklister till eller från Nösämsområdet blir den här vägen en omväg och man väljer istället att använda gång- och cykelbanan som går mellan järnvägen och Göteborgsvägen. Denna gång- och cykelbana korsar dock järnvägen i plan. Gående kan också korsa järnvägen vid Solgårdsvägen, men även det är en plankorsning.

När det kommer ett tåg på Bohusbanan stoppas all trafik som korsar Bohusbanan. När bommarna faller i korsningen där Ucklumsvägen korsar järnvägen blockerar snart köerna de korsningar som ligger nära bommarna. Bland annat bildas köer på avfartsrampen söderifrån på väg 160.

Plankorsningar är även ett potentiellt problem för tågtrafikens tillgänglighet. En trafikolycka av något slag i anslutning till plankorsningen stoppar även tågtrafiken.

Problemen med tillgänglighet för korsande trafik vid plankorsningen med järnvägen kommer att förvärras ytterligare då en planerad ökning av tågtrafiken genomförs.

Gående och cyklister

För gående och cyklister är även Göteborgsvägen en barriär. Möjligheten att korsa vägen är mindre bra både vad gäller tillgänglighet och säkerhet. Det förekommer att gående genar över Göteborgsvägen för att t ex nå hamburgerrestaurangen strax norr om Nösämsmotet.

Bilar och bussar

På morgonen är trafikströmmen från Hallarnaområdet relativt stor. De som ska mot Tjörn eller Göteborg blockerar för de som ska mot Stenungsunds centrum och köerna kan växa till sig i korsningarna vid Nösämsmotet.

Olika trånga sektioner i anslutning till Tjörnbron skapar ofta köer på väg 160 åt båda håll vid bron. Ofta växer de sig så långa att Nösämsmotet påverkas. Ibland växer köerna ända in till Stenungsunds centrum och de påverkar då många olika trafikantgrupper i Stenungsund. Busstrafiken hindras när köer bildas och även busslinjer som inte ska mot Tjörn påverkas. Bilister och godstransporter till flera olika platser hindras av köerna, trots att de ibland genereras flera kilometer från Nösämsmotet.

Figur 7. Under en extrem fredagseftermiddag (dagen före Tjörnrunt år 2012) kunde man observera att köerna då växer sig långa i Nösämsmotet och blockerar

Framkomligheten i korsningarna i Nösämsmotet påverkas snabbt när köer på väg 160 mot Tjörn börjar växa till sig. De som kommer från Ucklumsvägen och ska mot Tjörn eller Göteborg körar vid stopplinjen och trafik mot Stenungsunds centrum hindras att nå sin högersvängfil även om högersvängfältet här nyligen har förlängts något så att problemet minskat.

Problemen när det gäller framkomligheten vid Tjörnbron är svåra att lösa med åtgärder vid Nösämsmotet. Åtgärder för att förbättra trafiksituationen i området har genomförts och genomförs löpande. År 2013 invigdes bussterminalen vid Myggenäs korsväg som kommer kunna bidra till att andelen biltrafik kan minska och att framkomlighetsproblem till följd av bussar som stannar och vänder på väg 160 vid Almö livs och på Stenungsön försvinner.

2.5 Låg energieffektivitet – stort bilberoende

I Stenungsund liksom i övriga Sverige är beroendet av bilen som transportmedel stort. En omfördelning av resor och transporter till andra, mer energieffektiva färdmedel är både önskvärt och möjligt. Detta kan då bidra till att skapa ett mer långsiktigt hållbart samhälle, för att minska trängseln och för att minska klyftorna mellan de som har och inte har tillgång till bil.

För problematiken vid Nösämsmotet är det av intresse att kunna ersätta flera av bilresorna i området av resor med andra transportslag. Det handlar framför allt om arbetspendling och en överflyttning från bil till buss, tåg och cykel.

2.6 Tidigare utredningar, nuläge och utveckling

Säkerhet och framkomlighet vid de många plankorsningar inom Stenungsunds kommun, där vägar och GC-banor korsar järnvägen (Bohusbanan), har diskuterats och utretts i omgångar under många år. Även problemen med otillräcklig kapacitet på väg 160, vilket speciellt på sommaren ger långa köer, har studerats i flera sammanhang. En lokaliseringsutredning för väg 160 delen Strandkärr – Nösås genomfördes i början av 90 talet. I den utreddes bland annat ett förslag på en ny trafikled med ny trafikplats i Nösås, planskild korsning på bro över järnvägen och vidare österut till en ny trafikplats vid E6. I det beslut som fattades **januari 1996** valde man dock att lokalisera väg 160 på det viset den är lokaliserad idag.

I **april 2011** färdigställdes ett PM för genomförbarhetsstudie Nösåsmotet. Utredningen utfördes på uppdrag av Stenungsunds kommun. Här redovisas ett par principiella förslag på trafiksystem för Nösåsmotet.

I **maj 2012** redovisades en lokaliseringsutredning för Stenungsunds resecentrum. Här redovisas tre olika lokaliseringsalternativ för ett nytt resecentrum. Några av alternativen påverkar Nösåsmotet och möjligheterna att ändra på trafiklösningar i anslutning till motet. Det är ännu inte beslutat vilket av de två alternativen "centrum" eller "brofästet" som ska utredas vidare. Det sydliga alternativ, som kallas "Nösås" och som skulle ge en betydande påverkan på Nösåsmotet, är dock i praktiken bortvalt.

Flera kommunala planer och utredningar rörande Hallerna och Nösås har tagits fram. Till exempel redovisades i **maj 2012** en trafikutredning rörande övergripande trafikförsörjning för Hallerna. Denna hade som mål att kunna fungera som underlag för framtida beslut om hur ytterligare utbyggnader i området kan ske. I utredningen föreslås att Hallernaområdet bör få en ny koppling söderut mot Stora Högamotet, men även att kopplingen mot Nösåsmotet även i framtiden kommer att vara den viktigaste entrén till Hallerna. Vid Nösås skola nära Nösåsmotet planeras en större utbyggnad av en idrottsanläggning. Trafikproblemen vid Nösåsmotet aktualiseras åter när utbyggnaden av idrottsanläggningen vid Nösås fortsätter.

I **december 2012** redovisade Trafikverket slutrapporten för "Idéstudie Södra Bohusbanan, Göteborg - Uddevalla". I denna konstateras att pendlingen på södra Bohusbanan har ökat kraftigt och antas ha potential att öka ytterligare samt att kapaciteten på banan behöver förbättras. På lång sikt bedömer Trafikverket att dubbelspår bör byggas ut etappvis så att kvartstrafik för persontrafiken mellan Göteborg och Uddevalla medges. Tågtrafiken vid Nösås kommer alltså att öka och någon gång i framtiden kommer det att bli aktuellt med dubbelspår på Bohusbanan vid Stenungsund.

2.7 Problembild

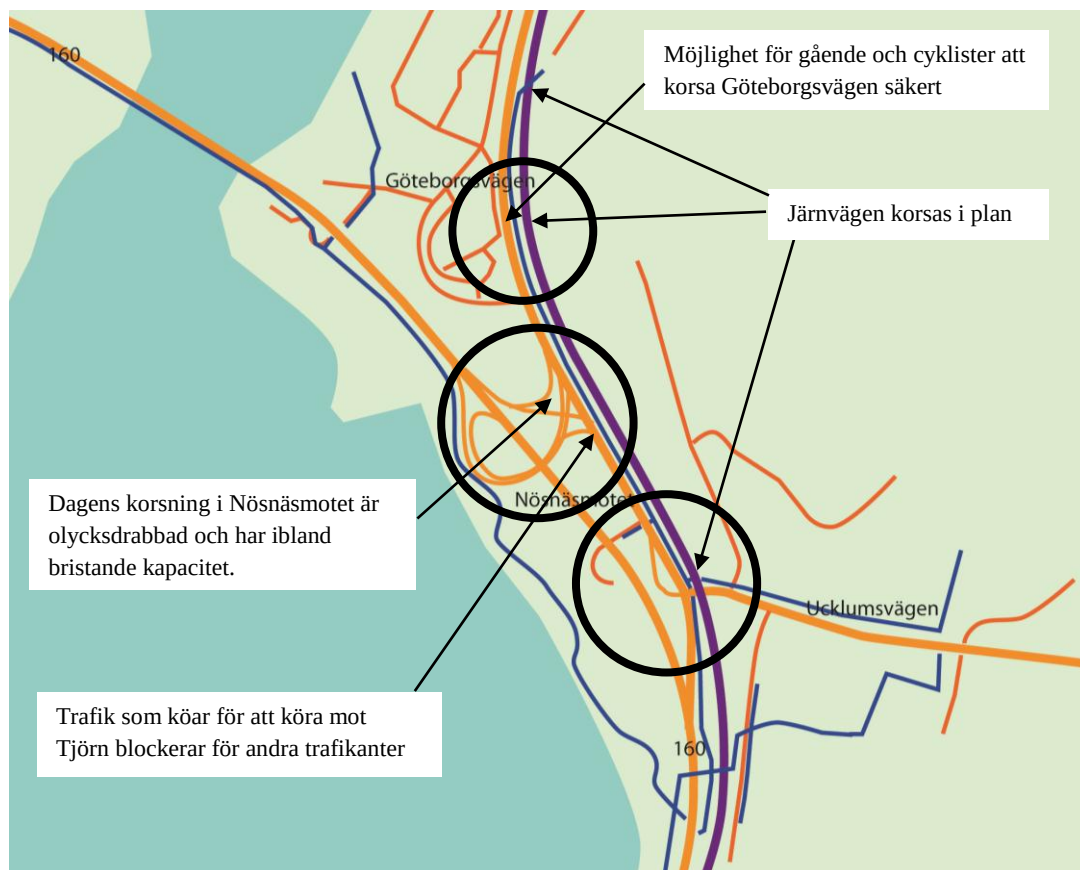
Utifrån det redovisade underlaget och rådande förutsättningar har studien landat i följande problembild.

- Motorfordon, cyklister och gående korsar järnvägen i plan, vilket ger problem med både tillgänglighet och trafiksäkerhet.
- Dagens korsning i Nösnäsmotet är olycksdrabbad och har ibland bristande kapacitet.
- Gående och cyklister har idag små möjligheter att korsa Göteborgsvägen säkert norr om Nösnäsmotet.
- Trafik som köar för att köra mot Tjörn blockerar för andra trafikanter.
- Området uppvisar ett ineffektivt transportsystem och stort bilberoende.

2.8 Målbild och mål för åtgärder

Gående, cyklister, kollektivtrafik, personbilar och godstransporter ska erbjudas god tillgänglighet och säkerhet i trafikinätet vid Nösnäsmotet. Arbetspendling med bil ska kunna ersättas av resor med andra transportmedel. Därför ska tillgängligheten för gående, cyklister och kollektivtrafik prioriteras.

Åtgärderna som slutligen föreslås ska gå att genomföra till en rimlig kostnad och inom de närmaste åren. Att ge förutsättningar för att kunna skapa en infart till Stenungsund som är inbjudande är också värdefullt.

Figur 8. Sammanfattning av problemen i anslutning till Nösnäsmotet

3. Tänkbara åtgärder enligt fyrstegsprincipen

3.1 Principer

Trafikverket arbetar efter fyrstegsprincipen för att hitta kombination av åtgärder som kan bli aktuella mot problem i transportsystemet.

1. Tänk om. Påverka transportbehov och val av transportsätt
2. Optimera. Utnyttja befintlig infrastruktur och fordon effektivare
3. Bygg om. Begränsad ombyggnad och komplettering
4. Bygg nytt. Omfattande ombyggnad eller nybyggnad

Generellt gäller att åtgärder i de tidigare stegen är snabbare, enklare och billigare än åtgärder i de senare stegen. Normalt är också att bäst effekt uppnås om man kombinerar åtgärder i flera steg. Vanligtvis ska de åtgärder som föreslås vidtas inom det berörda utredningsområdet, men ibland fordras att åtgärder vidtas på andra platser i samhället för att uppnå den eftersträvade effekten i området. I vissa fall är åtgärderna alternativa, men oftast går de att kombinera eller genomföra som etapplösningar. En del åtgärder är av principiell natur och påverkar hela området, andra syftar till att förbättra situationen i en speciell punkt.

3.2 Möjliga alternativa åtgärder inom steg 1 och steg 2

Ökad andel resor med kollektivtrafik

En överföring av personresor till kollektivtrafiken kan reducera trafikbelastningen på väg 160 och Nösnäsmotet. Med en lägre trafikbelastning är det möjligt att acceptera dagens standard vad gäller tillgänglighet, men det kräver att tillgängligheten och säkerheten i kollektivtrafiksystemet är god. Således finns ett samband mellan önskad påverkan på transportsättet, steg 1, och ett behov av fysiska förbättringar, steg 3-4.

Många åtgärder för att öka andelen resor med kollektivtrafik i området runt Stenungsund handlar om en utökad service och ett utökat reseutbud. I området handlar det om ett nytt resecentrum, ökad trafik på Bohusbanan, ny bättre hållplats vid Myggenäs, nya turer och nya linjer för busstrafik. Detta planeras och utreds redan i andra sammanhang och tas därför inte upp närmare här. Det är dock klart att de åtgärderna kan ha en betydande påverkan på förhållandena i Nösnäsområdet.

Under 2013 var Stenungsunds kommun med som testkommun i projektet Commute Greener. Projektet handlade om att ge invånare ett verktyg för att få hjälp med att ställa om till ett mer hållbart resande i sin dagliga arbetspendling. Projektet gav goda erfarenheter, men effekten är i skrivande stund oklar. Under 2014 är det planerat att vem som helst, oavsett i vilken kommun man bor i, ska kunna använda verktyget.

En tänkbar åtgärd kan vara:

1A	Motivera resande med kollektivtrafik
Motivera anställda och besökande på företag och verksamheter i området att välja kollektivtrafik genom information, realtidsskyltning på arbetsplatsen eller på idrottsanläggningen, rabatter på kollektivtrafiken genom företagskort, löneförmåner eller liknande.	

Ökad andel kortare resor med cykel

En viss del av de kortare resorna som idag sker med bil skulle kunna föras över till cykel. Det finns cykelvägar i området som kan användas i större omfattning. För att kunna erbjuda ett riktigt säkert, gent, tryggt och överskådligt cykelvägnät med god tillgänglighet behöver troligen vissa åtgärder enligt steg 3 vidtas, åtminstone i punkter av cykelvägnätet. Utformningen av det kommande resecentrumet är här avgörande för framgång.

En tänkbar åtgärd kan vara:

1B	Motivera resande med cykel
Motivera anställda och besökande på företag och verksamheter i området att välja cykel genom information, cykelkampanjer, cykelparkering, löneförmåner, låncyklar eller liknande.	

Översyn av trafikregleringar och hastighetsgränser

Då det finns en direkt koppling mellan hastighet och olycksrisk är sänkt hastighet en viktig åtgärd för att öka trafiksäkerheten. Olika regleringar, så som av vilka strömmar som ska väja i en korsning, påverkar trafiksäkerheten och framkomligheten i korsningen. Efterlevnaden av trafikregleringar och hastighetsgränser kan ökas med hjälp av ITS, fysiska farthinder eller ökad övervakning.

Tänkbara åtgärder kan vara:

2A	Öka säkerheten vid övergångsstället över Göteborgsvägen
Säkra en sänkt hastighet vid övergångsstället över Göteborgsvägen genom någon form av detekterande och kommunicerande skylt (ITS).	

2B	Bättre målning och reglering i befintliga korsningar
Förtydliga ytterligare rådande väjningsregler vid plankorsningen med järnvägen med någon form av skylt och vägmarkering.	
Effektivisera påfarten på väg 160 mot Tjörn genom att förlänga den heldragna linjen vid påfarten, så att trafikströmmarna tvingas att väva samman längre fram.	

Fördela trafikströmmarna på vägnätet till olika tider och uppmuntra samåkning

Om olika trafikanter utnyttjade vägnätet vid olika tider skulle de överbelastningar som idag sker t ex på fredagseftermiddagarna kunna minskas eller undvikas. Om de som arbetar på de stora industrierna i Stenungsund tar sig

hem till t ex Tjörn på andra tider än då de stora strömmarna från Göteborg kör mot Tjörn så skulle problemen i Nösnäsmotet kunna minska.

Om personer som jobbar eller bor nära Nösnäsmotet kunde samordna sina bilresor med andra som har liknande pendelvanor skulle trafikbelastningen i området kunna minska.

Tänkbara åtgärder kan vara:

2C	Motivera samåkning bland boende och anställda
Motivera anställda och boende i området att välja att samåka (någon dag i veckan) genom information, kampanjer eller liknande.	

2D	Förändra skifttider på stora arbetsplatser
Motivera stora arbetsgivare att se över sina skifttider, för att på så sätt sprida ut pendlingsströmmarna över dygnet.	

ITS och förändrad vägvisning

Genom att se över och ändra på vägvisningen från väg E6 mot Stenungsunds centrum och mot Svanesund - Orust via färja kan en del trafik troligen flyttas från Stora Högamotet och väg 160 till nästa mot norrut, Munkerödsmotet, och där via Industrivägen (väg 170) nå centrala Stenungsund och färjeläget i Kolhättan. De som kör här ofta och de som kör efter GPS-vägvisning väljer dock färdväg på andra premisser än vägvisningen. En skylt vid Stora Högamotet som i realtid visar hur lång tid det tar att köra till Stenungsunds centrum eller Svanesund via väg 160 respektive via väg 170 och färjan skulle kunna hjälpa bilister att välja den snabbaste vägen och därmed kanske undvika köerna på väg 160 vid Nösnäsmotet. Olika informationstjänster och -skyltar som upplyser om kommande bomfällningar vid plankorsningarna bör också övervägas.

Tänkbara åtgärder kan vara:

2E	Översyn av skyltning från E6
Översyn och ändring av vägvisningsskyltarna på väg E6.	

2F	Informera i realtid om restid
Sätt upp en skylt vid Stora Höga som i realtid visar restiden till Stenungsund respektive Svanesund.	

2G	Informera i realtid om bomfällningar
Sätt upp skyltar som i realtid visar när bomfällningar vid plankorsningar är att vänta. Information om bomfällningar kan även distribueras som SMS mm.	

3.3 Möjliga alternativa åtgärder inom steg 3 och steg 4

Ombyggnader för att förbättra för kollektivtrafiken

För att verkligen kunna öka andelen resor med kollektivtrafik enligt åtgärder som föreslås ovan krävs troligen vissa åtgärder för att öka kollektivtrafikens framkomlighet. Det kan handla om allt från att göra mindre upprustningar av befintliga busshållplatser till stora nybyggnadsåtgärder. Busskörfält, nya kopplingar eller nya korsningsutformningar bör alla utformas för att ge bättre framkomlighet för busstrafiken i Nösnäsmotet. Ett nytt resecentrum i Stenungsund, och tillhörande pendelparkeringar, ses som en förutsättning, utreds i andra sammanhang och tas därför inte upp här.

Tänkbara åtgärder kan vara:

3A	Förbättrade busshållplatser vid Nösnäsmotet
Förbättra kollektivtrafikförsörjningen genom nya eller förbättrade hållplatser vid målpunkter nära Nösnäsmotet. Detta gäller i första hand skolan och idrottsområdet i Nösnäs men kanske också Hogia.	

3B	Nytt busskörfält mot Tjörn
Ett nytt busskörfält på en ny koppling från Stenunge allé direkt upp på väg 160 mot Tjörn. På så sätt slipper bussarna hejdas av köerna på Göteborgsvägen och i Nösnäsmotet. Troligen behöver busskörfältet förses med någon form av hinder för obehörig trafik.	

Ombyggnader för att förbättra för gående och cyklister

Både tillgänglighet och säkerhet för oskyddade trafikanter är låg på några platser vid Nösnäsmotet. Förbättrad trafiksäkerhet för oskyddade trafikanter ger också en ökad trygghet, och förbättrad tillgänglighet och framkomlighet kan i förlängningen leda till att fler går eller cyklar och en minskad lokal biltrafik. För att kunna erbjuda gående och cyklister tillräckligt god säkerhet och tillgänglighet krävs dock mindre förbättringar och ombyggnader. Det kan också i vissa fall krävas större åtgärder, så som en ny GC-tunnel under både Bohusbanan och Göteborgsvägen.

Tänkbara åtgärder kan vara:

3C	Ombyggnad av övergångsstället över Göteborgsvägen
Ombyggnad av övergångsstället över Göteborgsvägen till enkla körfält och/eller refuger.	

3D	Stänga plankorsningar för GC-trafik
Stäng de båda plankorsningarna för GC-trafik över järnvägen norr om Nösnäsmotet.	

4A	Ny gångtunnel för GC-trafik
Ny planskild korsning (tunnel) för gång- och cykeltrafik, någonstans i höjd med bensinstationen och som ersättning för de stängda plankorsningarna. Eventuellt även under Göteborgsvägen.	

Pendelparkeringsplatser för att underlätta samåkning

Förbättrad pendelparkering vid busshållplatsen i Myggenäs och vid ett nytt resecentrum i Stenungsund kan förbättra trafiksituationen vid Nösåsmotet, men detta utreds i andra sammanhang och berörs inte närmare här.

Ombyggnader av befintliga korsningar

Korsningar som har brister när det gäller trafiksäkerhet, framkomlighet eller kapacitet kan förbättras med enklare ombyggnader. Vissa ombyggnader kan ske inom befintligt vägområde medan andra kräver att vägområdet kring korsningen utökas. I bilaga 1 finns fördjupande material i frågan.

Tänkbara åtgärder kan vara:

3E	Ombyggnad av infart till Hogia
Ombyggnad av korsningen vid infarten till Hogia. Av företaget Hogia har det framförts önskemål om att korsningen borde byggas om med en ny trekantsrefug för att förbättra framkomligheten och säkerheten för de som ska till och från Hogia.	

3F	Bygga om korsningen i Nösåsmotet till en cirkulationsplats
Bygga om korsningen i Nösåsmotet till en cirkulationsplats.	

3G	Bygga om korsningen i Nösåsmotet till signalreglerad
Bygga om korsningen i Nösåsmotet till en signalreglerad korsning.	

3H	Bygga cirkulationsplats Ucklumsvägen
Bygga om korsningen mellan Ucklumsvägen och Hallernaleden till en cirkulationsplats.	

Nya korsningar och kopplingar

Större ombyggnader eller nybyggnader kan ge betydande förbättringar för framkomlighet och säkerhet vid Nösåsmotet. Problemen som orsakas av köer på väg 160 mot Tjörn är dock svåra att helt lösa med ombyggnad av motet. Möjligen kan utrymmet där bilar från Stenungsund mot Tjörn får plats att köa utökas något.

Tänkbara åtgärder kan vara:

3I	Förlänga körfält för trafik från Stenungsund mot Tjörn
Förlänga körfältet för högersvängande trafik från Stenungsund mot Tjörn. Åtgärden skapar mer utrymme för köande bilar.	

3J	Utfart direkt på väg 160 från Hogia
En möjlighet att köra på väg 160 i riktning mot Göteborg direkt från Hogia. För att denna åtgärd inte ska bidra till kraftigt ökad trafik genom Hogias område fordras att påfarten regleras, så att enbart Hogia-anställda kan använda den.	

4B	Ny planskild korsning vid Ucklumsvägen
Ny planskild korsning med järnvägen för både biltrafik, busstrafik och gång- och cykeltrafik. En så här omfattande åtgärd kräver också att stora delar av trafiksystemen på båda sidor av järnvägen byggs om. Den kommer troligen även att kräva att minst en ramp i Nösnäsmotet byggs om.	

4C	Ny väg mellan Hallerna och Stora Högamotet
I en trafikutredning rörande övergripande trafikförsörjning för Hallerna föreslås att Hallerna bör få en ny väg söderut mot Stora Högamotet. Delar av trafiken som alstras i Hallerna kan då köra direkt till och från E6 via Stora Högamotet och behöver inte längre belasta Nösnäsmotet.	

3.4 Bortvalda åtgärder

I de fall en åtgärdsvalsstudie har att välja mellan en handfull alternativ är det viktigt att kunna redovisa de olika åtgärdernas (åtgärdspaketens) effekter och kostnader. Detta ska då utgöra ett tydligt underlag för att kunna redovisa vilka åtgärder som väljs och vilka som väljs bort. I detta fall finns inga tydliga alternativ, utan alla framtagna åtgärder bidrar till de uppsatta målen. De går huvudsakligen att addera till varandra och därför fullt rimliga att genomföra – ju fler desto bättre effekt, ofta med betydande synergieffekter. De åtgärder som utgör mer av alternativ är de stora ny- eller ombyggnationerna, något som troligen är motiverat för att mer grundläggande kunna förbättra trafiksituationen. Dessa är samtidigt åtgärder som behöver utredas i ett större forum och därmed de som ”väljs bort” i detta sammanhang.

3.5 Bedömd kostnadsnivå och bidrag till måluppfyllelse

För respektive föreslagen åtgärd i tabellen på nästa sida bedöms kostnaderna som låg, mellan, hög eller mycket hög enligt följande:

Låg är åtgärder som bedöms kosta under 1 miljon kronor.

Mellan är åtgärder som bedöms kosta mellan 1 och 8 miljoner kronor.

Hög är åtgärder som bedöms kosta mellan 8 och 25 miljoner kronor.

Mycket hög är åtgärder som bedöms kosta över 25 miljoner kronor.

Varje åtgärd bedöms också grovt utifrån hur stort dess bidrag till att uppfylla uppställda mål är. Bidragen är här angivna på följande sätt:

Låg = åtgärden bidrar i mindre omfattning till uppsatta mål

Mellan = åtgärden bidrar i måttlig omfattning till uppsatta mål

Hög = åtgärden bidrar i stor omfattning till uppsatta mål

Bidrag till måluppfyllelse		hög	mellan	låg	inget
Kostnad		låg	mellan	hög	mkt hög
VT=Västtrafik, TrV=Trafikverket, Sk=Stenungsunds kommun					
		Måluppfyllelse	Kostnad	Ansvarig	
Steg 1 - Tänk om					
1A	Motivera resande med kollektivtrafik			Företag, Kommuner, VT	
1B	Motivera resande med cykel			Företag, Sk	
Steg 2 - Optimera befintligt transportsystem					
2A	Öka säkerheten vid övergångsstället över Göteborgsvägen med ITS			Sk, TrV	
2B	Bättre målning och reglering i befintliga korsningar			Sk, TrV	
2C	Motivera samåkning bland boende och anställda			Kommuner, Företag	
2D	Förändra skifttider vid arbetsplatser			Kommuner, Företag	
2E	Översyn av skyltning från E6			TrV	
2F	Informera i realtid om restid			TrV	
2G	Informera i realtid om bomfällningar			TrV	
Steg 3 - Begränsad ombyggnad					
3A	Förbättrade busshållplatser vid Nösnäsmotet			Sk, VT, TrV	
3B	Nytt busskörfält mot Tjörn			Sk, TrV	
3C	Ombyggnad av övergångsstället över Göteborgsvägen			Sk, TrV	
3D	Stänga plankorsningar för GC-trafik			Sk, TrV	
3E	Ombyggnad av infart till Hogia			Sk, Hogia	
3F	Bygga om korsningen i Nösnäsmotet till cirkulationsplats			TrV, Sk	
3G	Bygga om korsningen i Nösnäsmotet till signalreglerad			TrV, Sk	
3H	Bygga cirkulationsplats Ucklumsvägen			Sk	
3I	Förlänga körfält för trafik från Stenungsund mot Tjörn			TrV, Sk	
3J	Utfart direkt på väg 160 från Hogia.			TrV, Sk	
Steg 4 - Omfattande ombyggnad/nybyggnad					
4A	Ny gångtunnel för GC-trafik			Sk, TrV	
4B	Ny planskild korsning för bil-, buss- och GC-trafik vid Ucklumsvägen			TrV, Sk	
4C	Ny väg mellan Hallerna och Stora Högamotet			Sk	

3.6 Samlad bedömning av åtgärder och förväntade effekter

På kort sikt

Relativt snabbt kan man genomföra flera små åtgärder så som ändrad skyltning, ny vägmålning, nya trafikregleringar, mindre ombyggnader eller ny vägvisning enligt åtgärdsförslag 2A, 2B, 2E och 3B. Många sådana små åtgärder kan tillsammans ge en viss positiv påverkan på framkomligheten och säkerheten vid Nösnäsmotet. Parallellt med åtgärderna bör man forma ett långsiktigt informationsarbete kring frågorna.

Inom några år

Olika åtgärder för att motivera trafikanterna i området att välja kollektivtrafik, cykel eller samåkning framför att köra egen bil kan startas omgående, men det kräver troligen några års arbete med flera olika typer av påverkansåtgärder för att uppnå en mer påtaglig effekt av åtgärder enligt förslag 1A, 1B och 2C. Till dessa är stödjande och strukturskapande åtgärder som 2D, 2F, 2G och 3B värdefulla.

Ombyggnader av korsningar, busshållplatser, övergångsställen enligt förslagen 3A till 3J kan ske efterhand och i valfri ordning. I samband med sådana ombyggnader måste man dock ta hänsyn till vilken framtida utformning av hela området som kan vara lämplig så att man inte bygger något som redan efter något år måste byggas om igen – vissa är i detta avseende mindre komplicerade.

Övergångstället över Göteborgsvägen kan det vara lämpligt att relativt omgående bygga om enligt åtgärdsförslag 3C, för att öka trafiksäkerheten och framkomligheten för gång- och cykeltrafiken. Det är angeläget att stänga dagens plankorsningar för oskyddade trafikanter (3D), men då måste de samtidigt erbjudas en ny GC-tunnel i ett bra läge (4A). Genom att kombinera olika åtgärder och bygga om trafiksystemet i etapper kan tydliga förbättringar av säkerheten och framkomligheten vid Nösnäsmotet uppnås, med sikte på en bra helhetslösning. Viktigt är också att inom kort påbörja en planläggning av mer långsiktiga åtgärder.

På lång sikt

Innan mer långsiktiga åtgärder genomförs är det lämpligt att utvärdera vad genomförda mindre och enklare åtgärder har fått för effekt.

För att erbjuda en nog god standard är det lämpligt att erbjuda både bilar, bussar, gående och cyklister en möjlighet att korsa järnvägen planskilt vid Nösnäsmotet, enligt åtgärdsförslag 4B. En ny planskild korsning är en stor ombyggnad som även kommer att föra med sig att andra delar av trafiksystemet måste byggas om. Då finansieringen av ett så här omfattande projekt är mycket osäker och stora utredningar krävs kommer det dröja flera år innan en sådan åtgärd kan genomföras.

En ny väg mellan Hallerna och Stora Högamotet enligt åtgärdsförslag 4C bör Stenungsunds kommun överväga i samband med att nya bostadsområden planeras och byggs ut i de södra delarna av Hallernaområdet.

4. Forma inriktning och rekommendera åtgärder

Precis som föregående kapitel redovisar är flertalet enklare åtgärder, i en väl avvägd sammansättning, fullt möjliga att genomföra i närtid. Vilka av de större åtgärderna som ger bäst effekt och är mest kostnadseffektiva är svårt att avgöra i detta skede. Dels är det avhängigt utformningen av Stenungsunds kommande resecentrum, dels beror det på om och när Bohusbanan ska byggas ut, dels beror det på hur andra parter hanterar influensområdets övriga utvecklingsfrågor. Denna åtgärdsvalsstudie utmynnar därför i följande rekommendation:

- Arbeta aktivt med att motivera till mer energieffektiva resmönster vid ortens större arbetsplatser, där bilresor ersätts av gång, cykel och kollektivtrafik.
- Identifiera, planlägg och genomför enklare åtgärder i vägmiljön för att öka tillgängligheten och trafiksäkerheten för i första hand oskyddade trafikanter.
- Identifiera, planlägg och genomför enklare åtgärder i vägmiljön för att i övrigt förtydliga och effektivisera vägtrafiken.
- Utred i samråd med berörda parter och i samklang med övrig utveckling vilka större åtgärder som är mest lämpliga att vidtas.

5. Möjlig finansiering

Trafikverkets regioner erhåller årligen statliga medel till att förvalta och förbättra det statliga vägnätet. Trafikverket erbjuder även årligen Sveriges kommuner medfinansiering av bl.a. utbyggnad av gång- och cykelvägar, miljöåtgärder samt trafiksäkerhetshöjande åtgärder på det kommunala vägnätet. Kommunen kan även erbjudas möjlighet att medfinansiera gång- och cykelvägar utmed det statliga vägnätet. Det senaste paketet utmed statlig väg, som har erbjudits medfinansiering i, har kallats "Tio mil gång- cykelväg" och sträcker sig fram till år 2016. Kommunerna förväntas spela in åtgärder till medfinansiering i ansökningsförfaranden som Trafikverket skickar ut.

Vid Nösnäsmotet är väg 160 en statlig väg och väghållarskapet innefattar även dess ramper. Angränsande väg 770 och väg 649 är kommunal väg, där Stenungsunds kommun är väghållare och finansierar eventuella åtgärder. Väg 160 tillhör det regionala statliga vägnätet och eventuella åtgärder finansieras ur den regionala planen. I den regionala planen finns olika potter att använda till olika vägar och åtgärder:

- **Namngivna objekt** avser åtgärder över 25 miljoner kronor.
- **Mindre vägnätet** avser åtgärder mellan 8-25 miljoner kronor på vägar med tresiffriga vägnummer.
- **Smärreåtgärder** avser åtgärder under 8 miljoner kronor.
- **Cykelpotten** avser både statlig medfinansiering på kommunal väg och paketet för Tio mil gång- cykelväg.

Trafikverket tillsammans med Västra Götalandsregionen prioriterar åtgärderna i den regionala planen för åtgärder från 8 miljoner och uppåt. Under 8 miljoner är det Trafikverket som prioriterar. Till den regionala planen kan kommunen

spela in lämpliga åtgärder till Göteborgsregionens kommunalförbund, som i sin tur kan arbeta för att få med den eventuella åtgärden i planarbetet. Den regionala planen revideras med nuvarande intervall vart tredje år. Den nu rådande regionala planen ersätts nu i april av 2014-2025 års regionala plan.

6. Fortsatt arbete

Med denna åtgärdsvalsstudie och dess inriktning som grund kan Trafikverket och Stenungsunds kommun arbeta vidare för förbättringar i Nösnäsmotets trafikmiljö.

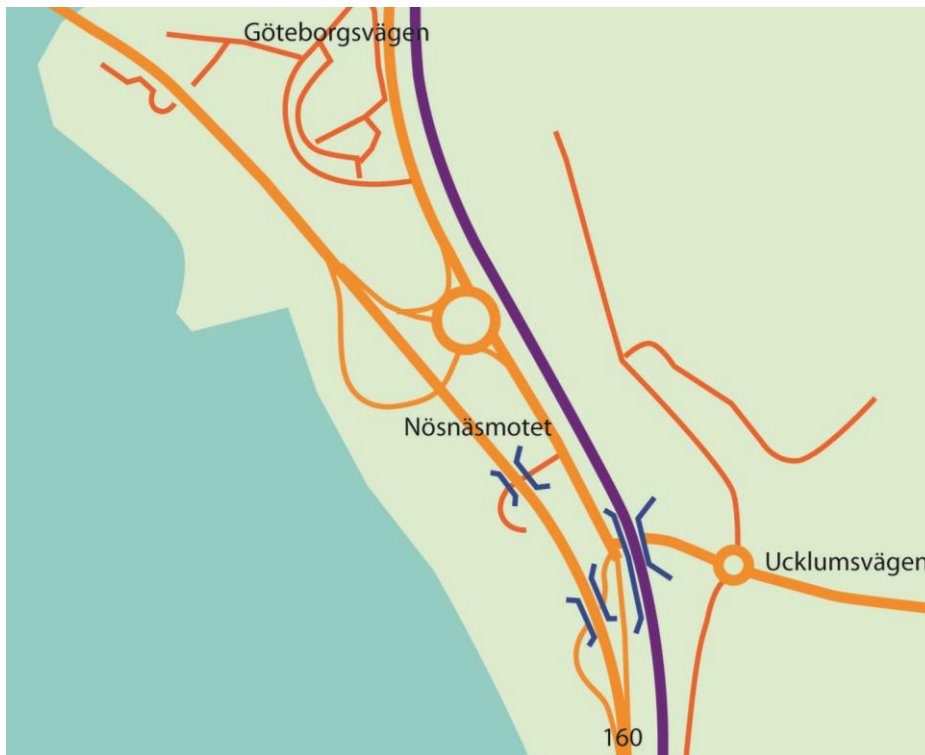
- Trafikverket åtar sig att i närtid planlägga och utföra de åtgärder som går att finansiera inom befintliga ramar i den regionala planen.
- Stenungsunds kommun åtar sig att planlägga och utföra de åtgärder som går att finansiera inom den kommunala budgeten.
- Stenungsunds kommun åtar sig att lyfta frågan om utvecklingen av Nösnäsmotet och väg 160 till ett större forum, där även Västtrafik, Göteborgsregionens kommunalförbund, Västra Götalandsregionen, Tjörns kommun, Orust kommun och Trafikverket ingår.

Bilaga 1

Här presenteras några skissartade exempel på hur vägtrafiksystemen i stort skulle kunna lösas vid Nösnäsmotet. Alla de förslag som redovisas innebär ganska omfattande ny- och ombyggnader. Det är relativt trångt mellan vattnet, väg 160 och järnvägen i området så om man beslutar att det är lämpligt att lägga en planskild korsning med järnvägen vid Nösnäsmotet kommer det automatiskt att föra med sig omfattande ombyggnader.

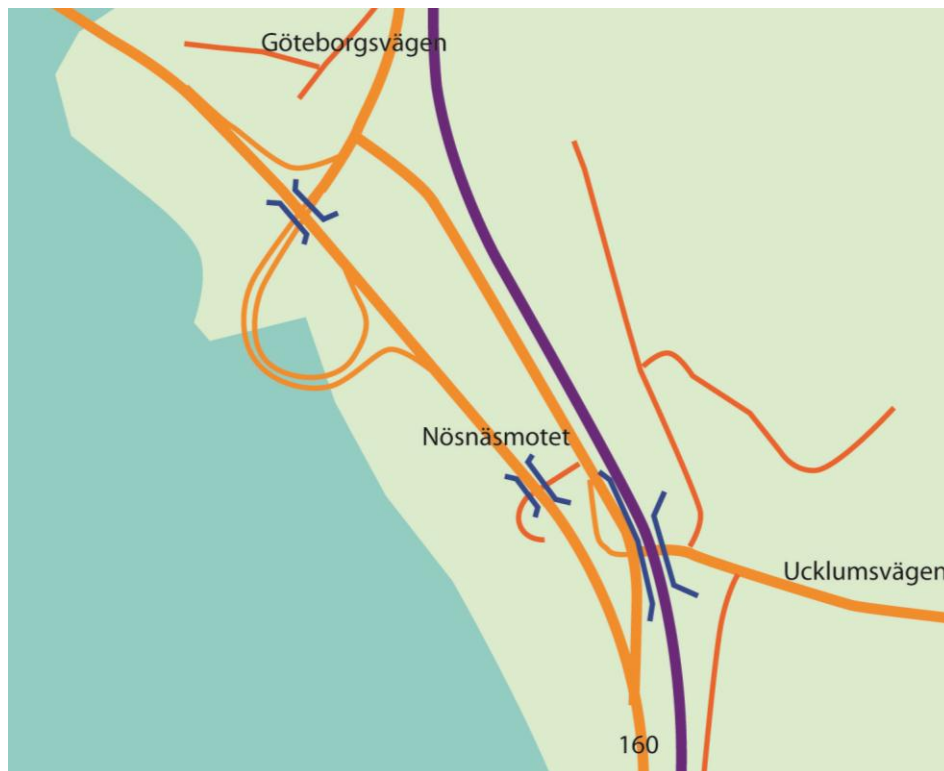
Principlösningar från genomförbarhetsstudie år 2011

I den genomförbarhetsstudie som togs fram år 2011 redovisas två principiella förslag på hur Nösnäsmotet skulle kunna utformas i framtiden. I förslag 1 redovisas att väg 160 får en åt väster något förskjuten ny sträckning i de södra delarna av Nösnäsmotet samt en ny påfartsramp mot Göteborgshållet som går i en ny tunnel under väg 160, se figur 9.

Figur 9. Trafiklösning enligt förslag 1 i genomförbarhetsstudie från 2011.

I förslag 2 redovisas en större ombyggnad av Nösnäsmotet med nya ramper som delvis kräver utfyllnad i vattnet för att få plats, se figur 10.

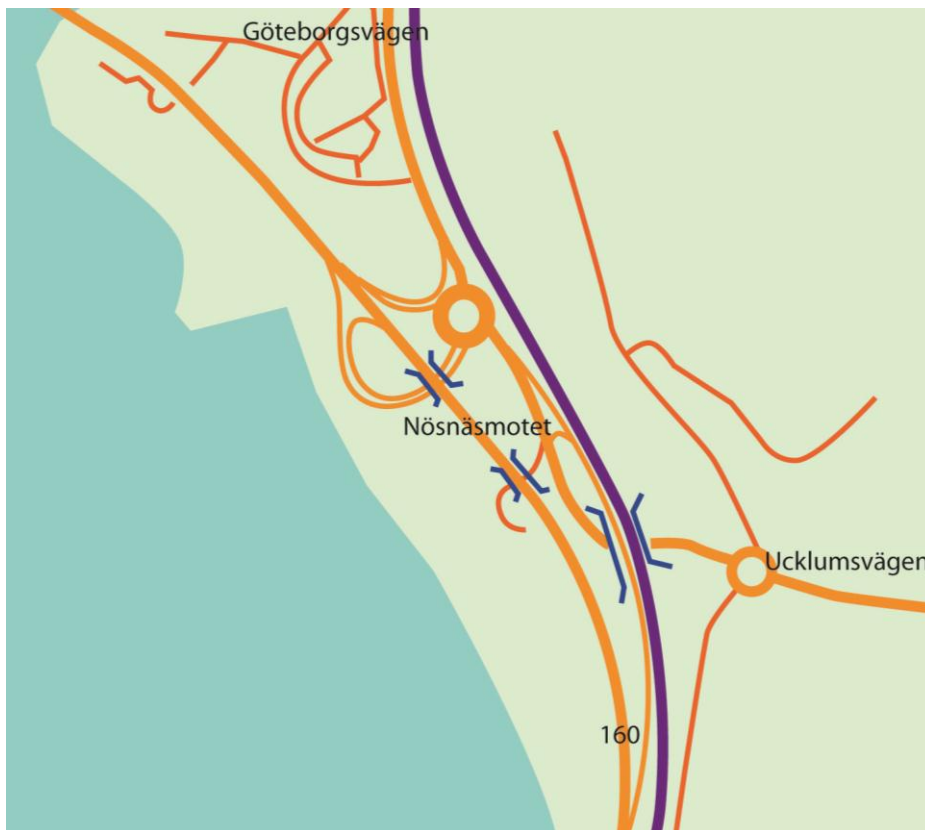
Figur 10. Trafiklösning enligt förslag 2 i genomförbarhetsstudie från 2011.

Båda dessa förslag innebär mycket stora ombyggnader, speciellt förslag 2. I förslag 1 bildas en djup "grop" mellan järnvägen och väg 160 som all trafik mellan Stenungsund och Göteborg måste köra igenom.

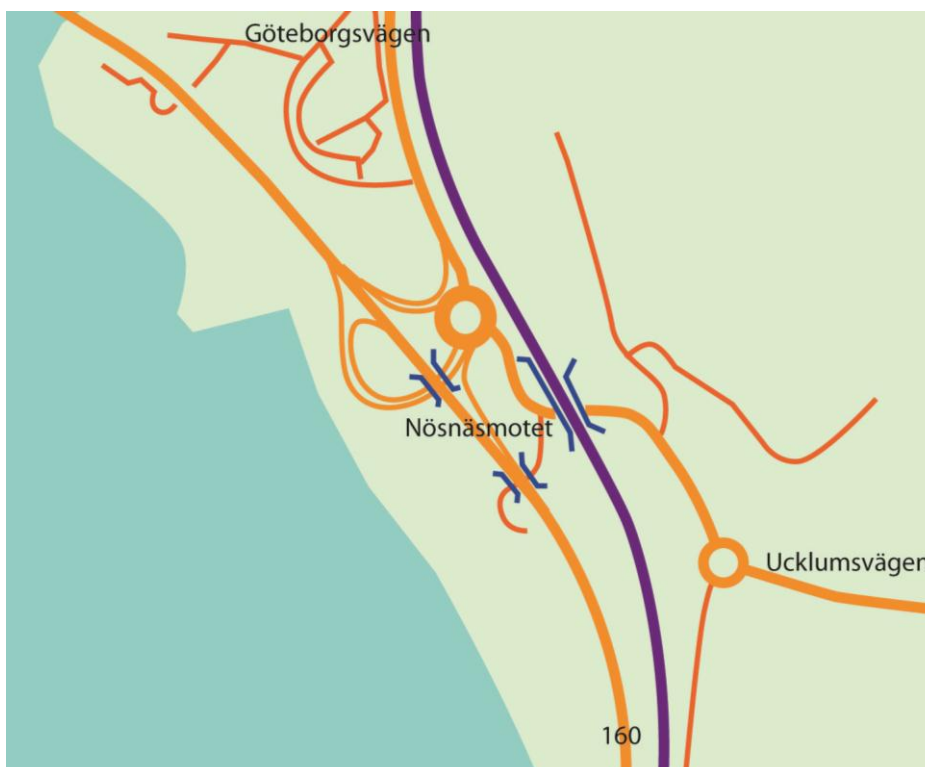
Nya förslag på principlösningar

I samband med denna åtgärdsvalsstudie har ytterligare idéer till principlösningar studerats. Målet har varit att försöka hitta lösningar som inte kräver så stora ombyggnader som förslagen 1 och 2 från genomförbarhetsstudien år 2011. Två principlösningar presenteras där skillnaden mellan dem framför allt är hur avfarten för trafik från söder på väg 160 löses.

I det som vi kallar för förslag 3 sker avfarten från väg 160 i samma läge som idag, sedan leds avfartsrampen längs med järnvägen över väg 649, Ucklumsvägen, se figur 11. I den principlösning som här kallas förslag 4 anläggs en ny avfartsramp från väg 160 i söder som ansluter till avfartsrampen från Tjörn innan korsningen i Nösnäsmotet, se figur 12.

Figur 11. Ny idé på trafiklösning, förslag 3.

Figur 11. Ny idé på trafiklösning, förslag 4.

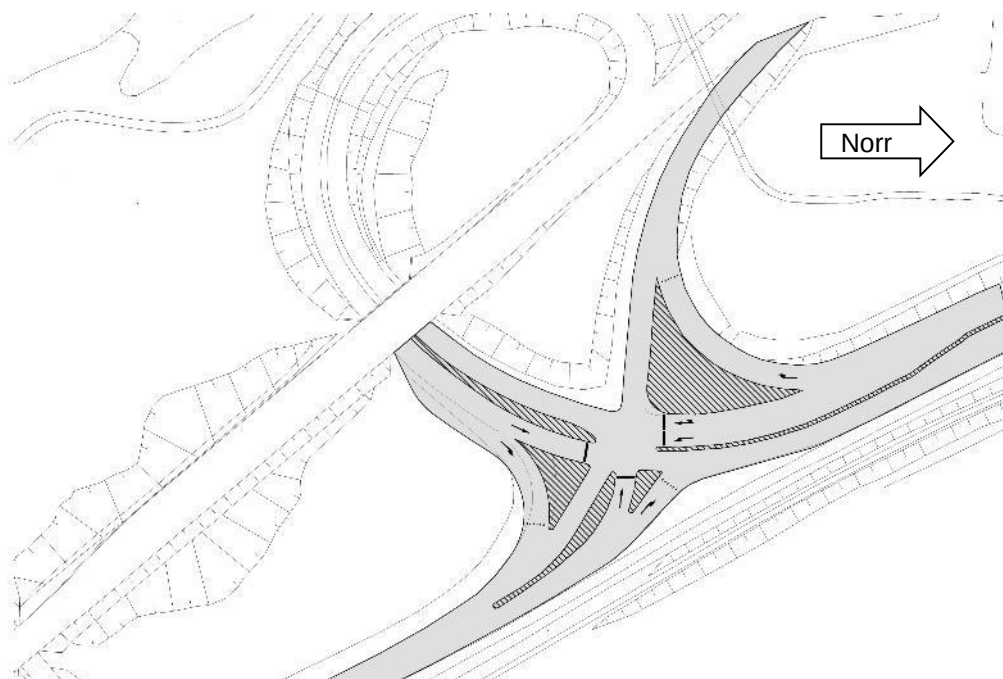
Förväntade effekter av förslag 3 och 4.

Förslag 3 innebär att det blir svårt att komma upp från underfarten under järnvägen till nivån för dagens korsning mellan Ucklumsvägen och Hallernaleden, därför krävs vissa ombyggnader av Ucklumsvägen och anslutande vägar vid Nösnässkolan. I förslag 4 utnyttjas marken norr om Ucklumsvägen och öster om järnvägen till nerfart för planskildheten. Denna mark kan därför inte användas till något annat i detta förslag.

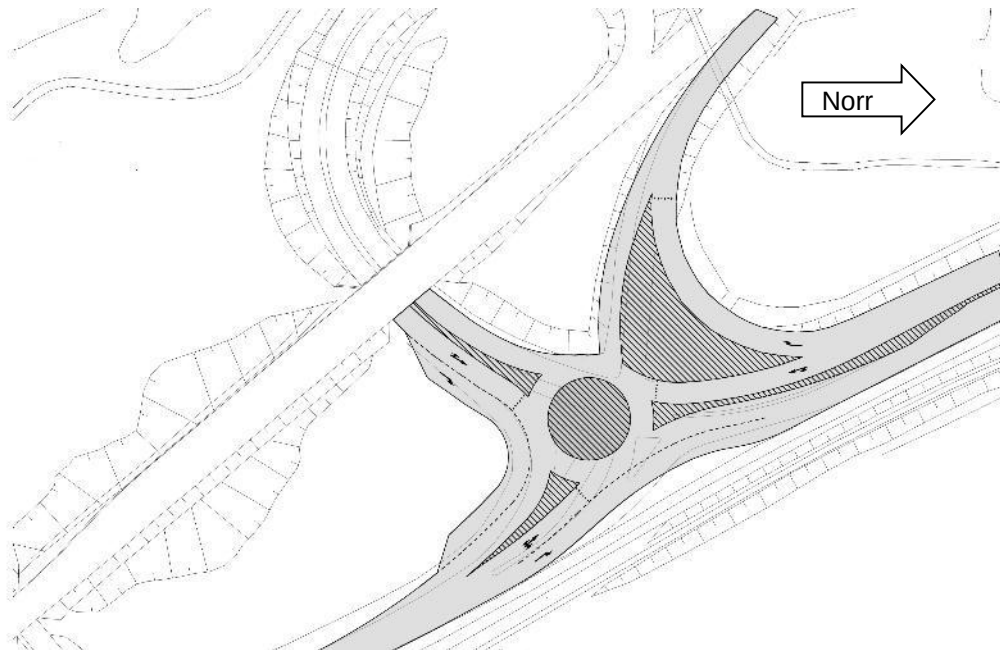
I både förslag 3 och 4 får trafikströmmen från söder på väg 160 mot Hallernaområdet en längre väg än idag. Denna ström, som är den minsta trafikströmmen av alla i Nösnäsmotet, gynnas dock samtidigt av att inte behöva korsa järnvägen i plan. Det finns också planer på att ge de här trafikanterna möjlighet att välja en alternativ väg direkt från Stora Högamotet i söder mot Hallernaområdet. Även de som väljer den nya alternativa vägen slipper korsa järnvägen i plan.

I skisserna som beskriver förslagen ovan föreslås att korsningen i Nösnäsmotet och korsningen mellan Ucklumsvägen och Hallernaleden byggs om till cirkulationsplatser. Andra utformningar av dessa korsningar är i och för sig möjliga att välja. Till exempel lösningar med en signalreglerad korsning.

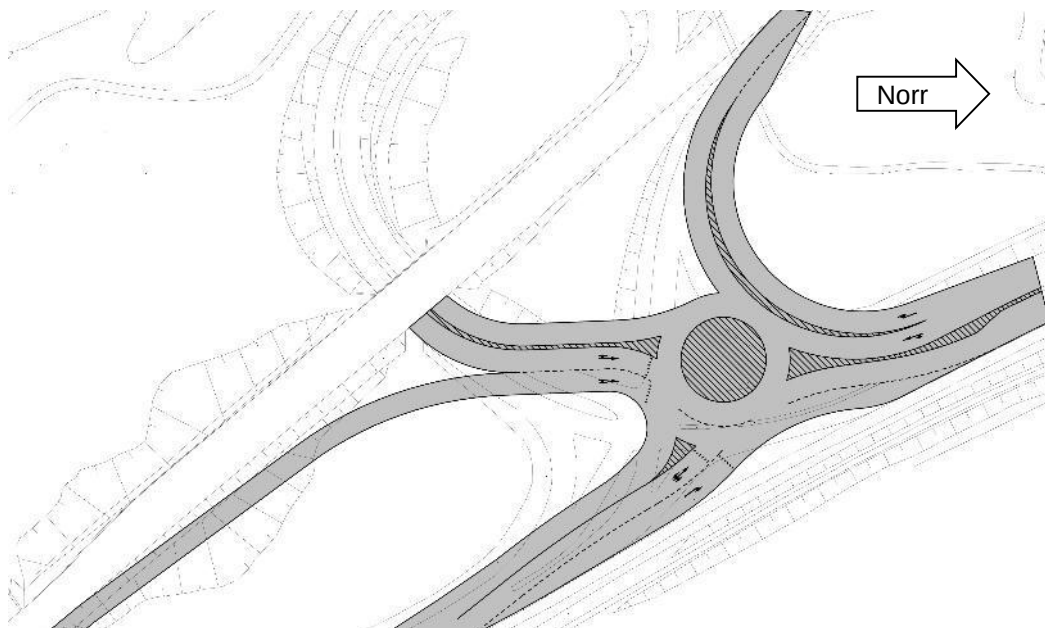
Nedan redovisas skisser som visar hur en cirkulationsplats eller en signalreglerad korsning i Nösnäsmotet skulle kunna utformas.

Figur 12. Idéskiss på hur en signalreglerad korsning skulle kunna se ut med en utformning i övrigt enligt förslag 3.

Figur 13. Idéskiss på hur en cirkulationsplats skulle kunna se ut med en utformning i övrigt enligt förslag 3.

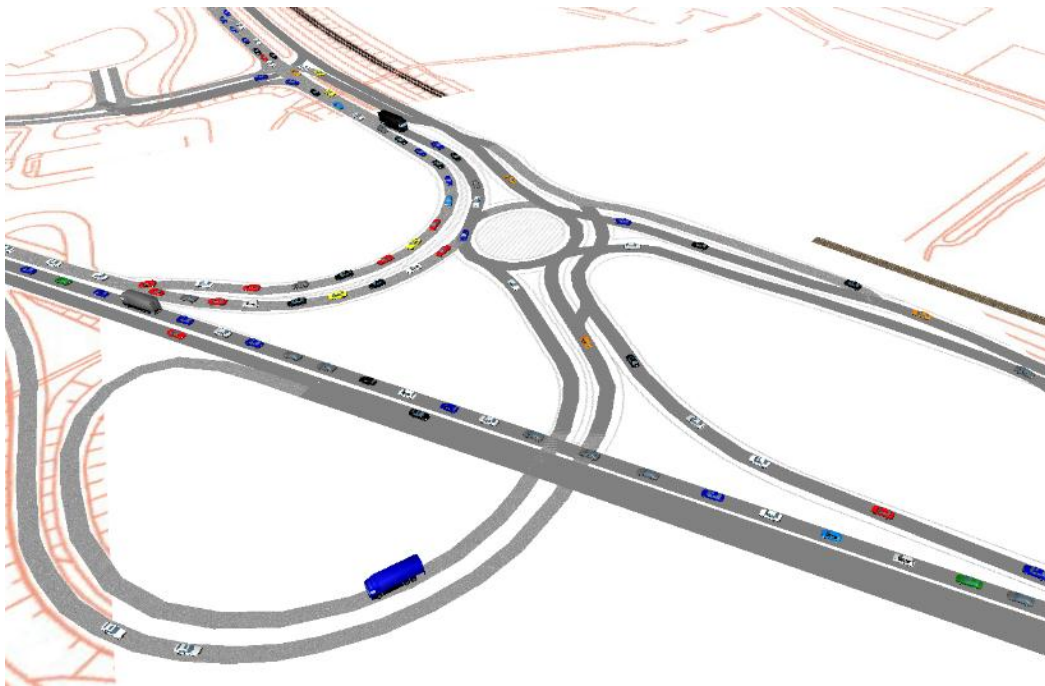
Figur 14. Idéskiss på hur en cirkulationsplats skulle kunna se ut med en utformning i övrigt enligt förslag 4.

Kapacitetsbedömningar

Kapaciteten i en utformning enligt förslag 4 med cirkulationsplats har studerats närmare. Det visar sig att dubbla körfält krävs i flera delar av cirkulationsplatsen för att ge nog god kapacitet. Problemen med att köerna på väg 160 mot Tjörn växer sig så långa att de sträcker sig ända in mot Stenungsunds centrum går troligen inte att undvika så länge som köerna på väg 160 västerut uppkommer. Förslaget visar en längre ramp än dagens för fordon från Stenungsund mot Tjörn men även denna ramp kommer fort att bli full under extrema högtrafiksituationer.

Figur 15. Vid en trafiksimulering av en hårt belastad maxtimme på morgonen i Nösnäsmotet utformat enligt förslag 4 kan man se att köerna med trafik från Hallernaområdet inte kommer att växa sig lika långa som med dagens utformning, jämför med figur 5.

Figur 16. Vid en trafiksimulering av en hårt belastad maxtimme på eftermiddagen i Nösnäsmotet utformat enligt förslag 4 kan man se att köerna på väg 160 växer sig långt in mot Stenungsunds centrum. Lika långt som med dagens utformning, jämför med figur 6.

Kapaciteten i korsningen i Nösnäsmotet, utformad som signalreglerad korsning eller cirkulationsplats och med en utformning av motet i övrigt enligt förslag 3, har också studerats och jämförts med kapaciteten i dagens korsning med väjningsplikt. Beräkningar av kapaciteten har genomförts i programmet Capcal. Idag är den högsta belastningsgraden i korsningen under en eftermiddagsmaxtimme ca 0,8. Om korsningen byggs om med ungefär samma körfältsutformning som idag men med signalreglering förväntas den högsta belastningsgraden en eftermiddagsmaxtimme bli ca 0,7. Med cirkulationsplats blir högsta belastningsgrad en eftermiddagsmaxtimme ca 0,5. Det är då belastningsgraden för den trafikström som idag har väjningsplikt som minskar, medan belastningsgraderna för de andra tillfarterna till korsningen ökar både med signalreglering och med cirkulationsplats. I tabellen nedan redovisas beräkningsresultaten lite noggrannare.

Belastningsgrad en eftermiddagsmaxtimme i korsningen vid Nösnäsmotet med en utformning enligt förslag 3			
<i>Beräkningar utförda i Capcal. Vid en belastningsgrad = 1 är kapacitetsgränsen nådd och mycket långa köer bildas. I samtliga fall har belastningarna beräknats förutsatt en utformning av korsningen där de tre högersvängfälten ligger "utanför" korsningen, dvs. som idag.</i>			
Tillfart	Dagens korsning. Väjningsplikt Belastningsgrad	Signalkorsning Belastningsgrad	Cirkulationsplats Belastningsgrad
Från Tjörn Körfält rakt fram mot Stenungsund	0,15	0,67	0,24
Från Stenungsund Körfält rakt fram mot Tjörn	0,15	0,27	0,47 (ett samlat körfält)
Vänstersvängfält mot Hallerna	0,27	0,67	
Från Hallerna (och från Göteborg) rakt fram/vänster körfält mot Tjörn (och mot Göteborg)	0,8	0,67	0,22

Slutsatser

Slutsatsen av de studier av kapaciteten som gjorts kan sammanfattas i tre punkter:

- Genom att bygga om korsningen till en signalreglering eller en cirkulationsplats kan man minska problemen med att trafik från Hallernaområdet riktad mot Tjörn eller Göteborg ibland bildar långa köer.
- Cirkulationsplats är den utformning av korsningen som förväntas ge de lägsta belastningsgraderna.
- Köerna som ibland växer sig förbi Nösnäsmotet till följd av de köer som uppkommer på väg 160 mot Tjörn är mycket svåra att påverka genom att enbart vidta åtgärder i Nösnäsmotet.

En ombyggnad av korsningen i Nösnäsmotet till en signalreglering eller en cirkulationsplats kan förväntas höja trafiksäkerheten i korsningen. En cirkulationsplats sänker hastigheterna för alla trafikströmmar i korsningen och förväntas därför ge den största positiva effekten på säkerheten.

En framtida trafiklösning i området som liknar förslag 3 är troligen enklast att bygga ut i etapper eftersom korsningen i Nösnäsmotet i detta förslag har samma struktur av inkommande trafikströmmar som idag. Att som i detta förslag leda avfartsrampen från Göteborg längs med järnvägen medför dock begränsningar för hur järnvägen så småningom skulle kunna breddas till dubbelspår.

En översiktlig uppskattning av anläggningskostnaderna för de olika delarna av förslag 3 och 4 har gjorts och redovisas i tabellen nedan.

Åtgärd	Förslag 3	Förslag 4
Tunnel under järnvägen som ansluter till vägar på båda sidor	40 – 50 miljoner	30 – 50 miljoner
Ny/ombyggd avfartsramp från södra delen av väg 160	10- 15 miljoner	15- 20 miljoner
Cirkulationsplats Hallerna-leden / Ucklumsvägen	4-6 miljoner	4-6 miljoner
Cirkulationsplats i Nösnäsmotet	5-8 miljoner	5-8 miljoner
Signalreglering i Nösnäsmotet	2-3 miljoner	3-6 miljoner

Trafikverket, 405 33 Göteborg. Besöksadress: Kruthusgatan 17
Telefon: 0771-921 921, Texttelefon: 010-123 50 00

www.trafikverket.se

§ 104

Dnr: KS 2014/71

Avslut av detaljplan för Strandkärr 1:4, bostäder

Beslut

Allmänna utskottets förslag till kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsen avslutar planarbete för Strandkärr 1:4, bostäder Strandkärr.

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelsens dåvarande samhällsbyggnadsutskott beviljade den 10 juni 2014 positivt planbesked för att möjliggöra byggnation av fem enbostadshus på fastighet Strandkärr 1:4.

Dialog om planstart har löpande skett med sökande och planarbetet påbörjades i början av 2026. Utredningar behöver göras bland annat avseende en fornlämning, risk för stigande vatten samt tillgänglighet på infartsvägen. Fastigheten består även delvis av jordbruksmark och sammantaget kan detta påverka antal tomter det faktiskt går att få ut på fastigheten.

Eftersom det råder osäkerhet i flera frågor där utredningar behöver göras, har sökande valt att avsluta arbetet med detaljplanen.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-06-10

Beslut skickas till

plan@stenungsund.se

Marita Hjelm
Planeringsadministratör

Till kommunstyrelsen

Avslut av detaljplan för Strandkärr 1:4, bostäder

Förslag till beslut

Allmänna utskottets förslag till kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsen avslutar planarbete för Strandkärr 1:4, bostäder Strandkärr.

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelsens dåvarande samhällsbyggnadsutskott beviljade den 10 juni 2014 positivt planbesked för att möjliggöra byggnation av fem enbostadshus på fastighet Strandkärr 1:4.

Dialog om planstart har löpande skett med sökande och planarbetet påbörjades i början av 2026. Utredningar behöver göras bland annat avseende en fornlämning, risk för stigande vatten samt tillgänglighet på infartsvägen. Fastigheten består även delvis av jordbruksmark och sammantaget kan detta påverka antal tomter det faktiskt går att få ut på fastigheten.

Eftersom det råder osäkerhet i flera frågor där utredningar behöver göras, har sökande valt att avsluta arbetet med detaljplanen.

Ekonomisk bedömning

Ärendet är av administrativ karaktär och medför inga direkta ekonomiska konsekvenser.

Barnkonsekvensanalys

Ärendet bedöms inte ha några konsekvenser för barn och ungdomar.

Bedömning utifrån Agenda 2030

Ärendet berör mål 11 om hållbara städer och samhällen.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-06-10

E-post från sökande 2026-06-10

**Stenungsunds
kommun**

Tjänsteskrivelse
2026-06-10

Dnr KS 2014/71

STENUNGSUNDS KOMMUN
Sektor samhällsbyggnad

Fredric Arpfjord
Sektorchef

Veronica Götzinger
Verksamhetschef

Beslut skickas till
plan@stenungsund.se

From: "Nora Wahlborg" <[REDACTED]>
Sent: 2026-06-09 07:39:44
To: "Jakob Resare" <jakob.resare@stenungsund.se>; "Marita Hjelm" <marita.hjelm@stenungsund.se>
Subject: Detaljplan Strandkärr 1:4

Varsam: Detta är ett meddelande från en extern avsändare. Öppna inte länkar eller bilagor om du är osäker på avsändaren eller innehållet.

Hej, Vill meddela att jag har sålt Strandkärr 1:4 till Håkan Andersson i Strandkärr. Så härmed är explateringen av tomter nedlagd.

Med vänlig hälsning
Nora Wahlborg Wäsström

§ 103

Dnr: KS 2022/604

Avslut av detaljplan för Stenungsön 1:259 och 1:36, Stenungsbaden

Beslut

Allmänna utskottets förslag till kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsen avslutar detaljplan för Stenungsön 1:259 och Stenungsön 1:36, Stenungsbaden.

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelsen gav den 16 januari 2023, § 22, positivt planbesked avseende fastigheterna Stenungsön 1:259 och 1:36 Stenungsbaden, för att pröva möjligheter för planläggning för användningen *Tillfällig vistelse*, medan ansökans förslag om ändring till användningen *Bostäder* avslogs.

Sökande, Fastighets AB Stenungsbaden, hade önskemål om att möjliggöra för bostäder som skulle erbjuda mer flexibla möjligheter av boendetyp. Det inkomna förslaget syftade till att bebygga den västra delen av fastighet Stenungsön 1:259 med tre bostadskroppar, 5-6 våningar höga, som skulle innefatta olika typer av lägenheter. I nuläget är området ett skogsparti med aktivitetspark som är en del av Stenungsbaden.

Eftersom sökande inte fick positivt besked på hela utbyggnadsplanen enligt ansökan, väljer de att inte gå vidare med detaljplanen utan i stället investera i befintligt hotell. Därmed behöver ärendet avseende detaljplan för Stenungsön 1:259 och Stenungsön 1:36. Stenungsbaden, avslutas.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-06-11

E-post från sökande 2026-06-02

Kommunstyrelsens 2023-01-16, § 22

Tjänsteskrivelse 2022-11-10

Beslut skickas till

plan@stenungsund.se

Marita Hjelm
Planeringsadministratör

Till kommunstyrelsen

Avslut av detaljplan för Stenungsön 1:259 och 1:36, Stenungsbaden

Förslag till beslut

Allmänna utskottets förslag till kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsen avslutar detaljplan för Stenungsön 1:259 och Stenungsön 1:36, Stenungsbaden.

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelsen gav den 16 januari 2023, § 22, positivt planbesked avseende fastigheterna Stenungsön 1:259 och 1:36 Stenungsbaden, för att pröva möjligheter för planläggning för användningen *Tillfällig vistelse*, medan ansökans förslag om ändring till användningen *Bostäder* avslogs.

Sökande, Fastighets AB Stenungsbaden, hade önskemål om att möjliggöra för bostäder som skulle erbjuda mer flexibla möjligheter av boendetyp. Det inkomna förslaget syftade till att bebygga den västra delen av fastighet Stenungsön 1:259 med tre bostadskroppar, 5-6 våningar höga, som skulle innefatta olika typer av lägenheter. I nuläget är området ett skogsparti med aktivitetspark som är en del av Stenungsbaden.

Eftersom sökande inte fick positivt besked på hela utbyggnadsplanen enligt ansökan, väljer de att inte gå vidare med detaljplanen utan i stället investera i befintligt hotell. Därmed behöver ärendet avseende detaljplan för Stenungsön 1:259 och Stenungsön 1:36. Stenungsbaden, avslutas.

Ekonomisk bedömning

Ärendet är av administrativ karaktär och medför inga direkta ekonomiska konsekvenser.

Barnkonsekvensanalys

Ärendet bedöms inte ha några konsekvenser för barn och ungdomar.

Bedömning utifrån Agenda 2030

Ärendet berör mål 11 om hållbara städer och samhällen.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-06-11

E-post från sökande 2026-06-02

Kommunstyrelsens 2023-01-16, § 22

Tjänsteskrivelse 2022-11-10

STENUNGSUNDS KOMMUN

Sektor samhällsbyggnad

Fredric Arpfjord
Sektorchef

Veronica Götzinger
Verksamhetschef

Beslut skickas till

plan@stenungsund.se

From: "Kajsa Reimers" <kajsa.reimers@stenungsund.se>
Sent: 2026-06-02 09:31:17
To: "Daniel Stenbäck" <daniel.stenback@strawberry.se>
Cc: "daniel.stenback@choice.se" <daniel.stenback@choice.se>; "Plan Stenungsund" <plan@stenungsund.se>; "Thomas Järlö" <thomas.jarlo@ebab.se>; "Ulrik Jessen" <ulrik.jessen@strawberry.se>; "Veronica Götzing" <Veronica.Gotzinger@stenungsund.se>
Subject: Sv: Påminnelse: Planbesked för Stenungsbaden vårt ärendenummer KS 2022/604

Hej igen!

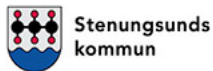
Tack så mycket för beskedet, då avslutar vi ärendet. Ni är välkomna att höra av er igen om ni har andra idéer som berör detaljplanering i kommunen.

Jag önskar er en riktigt trevlig sommar!

Med vänlig hälsning

Kajsa Reimers
Enhetschef Planering
Verksamhet Exploatering

Samhällsbyggnad
Stenungsunds kommun
Telefon: 0303-73 54 11
E-post: kajsa.reimers@stenungsund.se
Besöksadress: Strandvägen 15, Stenungsund
Hemsida: www.stenungsund.se

Information om behandling av personuppgifter

För att Stenungsunds kommun ska kunna utföra sitt uppdrag och besvara ditt meddelande kommer kommunen att behandla dina personuppgifter. Läs gärna mer om hur kommunen behandlar personuppgifter och vilka rättigheter du har som registrerad: www.stenungsund.se/personuppgifter

Från: Daniel Stenbäck <daniel.stenback@strawberry.se>
Skickat: den 2 juni 2026 09:19
Till: Kajsa Reimers <kajsa.reimers@stenungsund.se>
Kopia: daniel.stenback@choice.se; Plan Stenungsund <plan@stenungsund.se>; Thomas Järlö <thomas.jarlo@ebab.se>; Ulrik Jessen <ulrik.jessen@strawberry.se>
Ämne: Re: Påminnelse: Planbesked för Stenungsbaden vårt ärendenummer KS 2022/604

Varsam: Detta är ett meddelande från en extern avsändare. Öppna inte länkar eller bilagor om du är osäker på avsändaren eller innehållet.

Som det ser ut nu så investerar vi tills vidare i existerande hotell, då planerna vi önskade inte gick att genomföra i nuläget.

Daniel Stenbäck
Chief Development Officer / CEO Strawberry Forever, Strawberry Brothers
+46 70 1616 806 | daniel@strawberry.no

Fredrik Stangs Gate 22-24 | PO Box 2454, Solli |
NO-0201 Oslo, Norway www.strawberry.no

On Tue, Jun 2, 2026 at 8:50 AM Kajsa Reimers <kajsa.reimers@stenungsund.se> wrote:

Hej Daniel!

Jag under om ni kommit vidare i era tankar eller om ni vet när ni kan komma med ett besked till oss?

Med vänlig hälsning

Kajsa Reimers
Enhetschef Planering
Verksamhet Exploatering

Samhällsbyggnad
Stenungsunds kommun
Telefon: 0303-73 54 11
E-post: kajsa.reimers@stenungsund.se
Besöksadress: Strandvägen 15, Stenungsund
Hemsida: www.stenungsund.se

Stenungsunds
kommun

Information om behandling av personuppgifter

För att Stenungsunds kommun ska kunna utföra sitt uppdrag och besvara ditt meddelande kommer kommunen att behandla dina personuppgifter. Läs gärna mer om hur kommunen behandlar personuppgifter och vilka rättigheter du har som registrerad: www.stenungsund.se/personuppgifter

Från: Kajsa Reimers

Skickat: den 27 april 2026 18:03

Till: Daniel Stenbäck <daniel.stenback@strawberry.se>

Kopia: daniel.stenback@choice.se; thomas.jarlo@ebab.se; johan.brodin@ebab.se; Plan Stenungsund <plan@stenungsund.se>

Ämne: Sv: Påminnelse: Planbesked för Stenungsbaden vårt ärendenummer KS 2022/604

Hej Daniel!

Ja, absolut ska ni göra det. Vad tror du att det rör sig om i tid innan ni kan lämna ett besked? Mellan tummen och armbågen, bara. 😊

Ha en trevlig kväll,
Kajsa

Från: Daniel Stenbäck <daniel.stenback@strawberry.se>

Skickat: den 27 april 2026 17:57

Till: Kajsa Reimers <kajsa.reimers@stenungsund.se>

Kopia: daniel.stenback@choice.se; thomas.jarlo@ebab.se; johan.brodin@ebab.se; Plan Stenungsund <plan@stenungsund.se>

Ämne: Re: Påminnelse: Planbesked för Stenungsbaden vårt ärendenummer KS 2022/604

Varsam: Detta är ett meddelande från en extern avsändare. Öppna inte länkar eller bilagor om du är osäker på avsändaren eller innehållet.

Hej Kajsa

Låt oss ta en intern avstämning innan vi ger defintivt besked. Senast vi hade dialogen så fick vi inte helt igenom våra tankar och därför blev det en halvhalt för oss i våra tankar och planer.

Strawberry

Daniel Stenbäck
Chief Development Officer / CEO Strawberry Forever, Strawberry Brothers
+46 70 1616 806 | daniel@strawberry.no

On Mon, Apr 27, 2026 at 5:12 PM Kajsa Reimers <kajsa.reimers@stenungsund.se> wrote:

Hej!

Jag vill bara kolla om det här nått er?
Hör av er så snart som möjligt om hur ni vill göra med planarbetet. Återkom gärna om ni har frågor.
Med vänlig hälsning

Kajsa Reimers
Enhetschef Planering
Verksamhet Exploatering

Samhällsbyggnad
Stenungsunds kommun
Telefon: 0303-73 54 11
E-post: kajsa.reimers@stenungsund.se
Besöksadress: Strandvägen 15, Stenungsund
Hemsida: www.stenungsund.se

Stenungsunds
kommun

Information om behandling av personuppgifter
För att Stenungsunds kommun ska kunna utföra sitt uppdrag och besvara ditt meddelande kommer kommunen att behandla dina personuppgifter. Läs gärna mer om hur kommunen behandlar personuppgifter och vilka rättigheter du har som registrerad: www.stenungsund.se/personuppgifter

Från: Kajsa Reimers
Skickat: den 16 april 2026 11:54
Till: 'daniel.stenback@choice.se' <daniel.stenback@choice.se>; 'thomas.jarlo@ebeb.se' <thomas.jarlo@ebeb.se>
Kopia: Plan Stenungsund <plan@stenungsund.se>
Ämne: Planbesked för Stenungsbaden vårt ärendenummer KS 2022/604

Hej!

Jag är ny planeringschef i Stenungsunds kommun och arbetar just nu med att planera för kommande starter av detaljplaner under 2026. Jag vill höra med er hur tankarna ser ut hos er med ert positiva planbesked för Stenungsbaden? Vi kan starta planarbetet ske tidigast efter sommaren och då skulle vi behöva bemanning från er sida för att kunna driva planarbetet framåt.

Vi skulle kunna ta ett teamsmöte för en dialog eller så återkopplar ni med svar på detta mail. Jag ser fram emot att höra av er.

Med vänlig hälsning

Kajsa Reimers
Enhetschef Planering
Verksamhet Exploatering

Samhällsbyggnad
Stenungsunds kommun
Telefon: 0303-73 54 11
E-post: kajsa.reimers@stenungsund.se
Besöksadress: Strandvägen 15, Stenungsund
Hemsida: www.stenungsund.se

Stenungsunds
kommun

Information om behandling av personuppgifter

För att Stenungsunds kommun ska kunna utföra sitt uppdrag och besvara ditt meddelande kommer kommunen att behandla dina personuppgifter. Läs gärna mer om hur kommunen behandlar personuppgifter och vilka rättigheter du har som registrerad: www.stenungsund.se/personuppgifter

§ 102

Dnr: KS 2025/922

Ansökan om tidigare planstart och exploatörsdriven planprocess för Måröd 1:3

Beslut

Allmänna utskottets förslag till kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsen avslår begäran om tidigare planstart för Måröd 1:3.

Sammanfattning av ärendet

Kommunfullmäktige beviljade den 12 mars 2026, § 31, positivt planbesked för fastighet Måröd 1:3, öster om E6 och söder om Furufjäll, för att möjliggöra för cirka 240 bostäder i varierad form. Planstart beräknas kunna ske tidigast 2029 enligt nuvarande förutsättningar.

Sökande har efter beslut om planbesked inkommit med ansökan om att få driva planarbetet som exploatörsdriven planprocess samt att få starta planarbetet på Måröd 1:3 under 2027. Även om exploatören i en exploatörsdriven process själv anlitar planarkitekt och konsulter för de utredningar som inte lyder under länsstyrelsens prövningsgrunder, krävs resurser från förvaltningen som i så fall får tas ifrån andra projekt.

I *Startplan för detaljplaner* som årligen fastställs av kommunfullmäktige, finns principer för start av detaljplaner med utgångspunkt i turordning efter beviljat planbesked. Förtur och undantag kan ges vid behov av samhällsviktig verksamhet, näringslivets behov, större bostadstillskott eller om samordningsvinster kan uppnås. Det pågår arbete med flera detaljplaner i olika delar av norra Hallerna som sammanlagt beräknas ge ett bostadstillskott på drygt 560 bostäder. I centrala Hallerna planeras uppstart av en ny detaljplan 2026 för centrumfunktioner och drygt 200 bostäder.

Planarbetet bör avvakta den tematiska översiktsplanen för verksamhetsmark. Utbyggnad skulle dessutom medföra stora VA-investeringar som behöver prioriteras mot andra infrastruktursatsningar.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-06-11

Skrivelse från sökande 2026-06-05

Förslag till beslut på sammanträdet

Linda-Maria Hermansson (C) och Wouter Fortgens (M) tillstyrker förvaltningens förslag.

Beslut skickas till

plan@stenungsund.se

Marita Hjelm
Planeringsadministratör

Till kommunstyrelsen

Ansökan om tidigare planstart och exploatörsdriven planprocess för Måröd 1:3

Förslag till beslut

Allmänna utskottets förslag till kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsen avslår begäran om tidigare planstart för Måröd 1:3.

Sammanfattning av ärendet

Kommunfullmäktige beviljade den 12 mars 2026, § 31, positivt planbesked för fastighet Måröd 1:3, öster om E6 och söder om Furufjäll, för att möjliggöra för cirka 240 bostäder i varierad form. Planstart beräknas kunna ske tidigast 2029 enligt nuvarande förutsättningar.

Sökande har efter beslut om planbesked inkommit med ansökan om att få driva planarbetet som exploatörsdriven planprocess samt att få starta planarbetet på Måröd 1:3 under 2027.

Även om exploatören i en exploatörsdriven process själv anlitar planarkitekt och konsulter för de utredningar som inte lyder under länsstyrelsens prövningsgrunder, krävs resurser från förvaltningen som i så fall får tas ifrån andra projekt.

I *Startplan för detaljplaner* som årligen fastställs av kommunfullmäktige, finns principer för start av detaljplaner med utgångspunkt i turordning efter beviljat planbesked. Förtur och undantag kan ges vid behov av samhällsviktig verksamhet, näringslivets behov, större bostadstillskott eller om samordningsvinster kan uppnås.

Det pågår arbeten med flera detaljplaner i olika delar av norra Hallerna som sammanlagt beräknas ge ett bostadstillskott på drygt 560 bostäder. I centrala Hallerna planeras uppstart av en ny detaljplan 2026 för centrumfunktioner och drygt 200 bostäder.

Planarbetet bör avvakta den tematiska översiktsplanen för verksamhetsmark. Utbyggnad skulle dessutom medföra stora VA-investeringar som behöver prioriteras mot andra infrastruktursatsningar.

Beskrivning av ärendet

Den 25 maj 2020, § 180, beslutade kommunstyrelsen att huruvida exploatörsdrivet planarbete ska användas i en planprocess ska prövas som en del av beslutet om planstart.

Exploatörsdriven planprocess innebär i korthet att exploatören själv anlitar planarkitekt och beställer vissa av de utredningar som behövs för att detaljplanen ska kunna antas. Kommunen ansvarar för aktuell myndighetsutövning enligt Plan- och bygglagen. Kommunens tjänstepersoner behöver granska och gå igenom allt material samt ansvara för information till myndigheter och allmänheten inför de olika stegen i planprocessen. Vidare behöver kommunal expertis i frågor som trafik, vatten och avlopp, natur och miljö, bygglov, avfall samt mark och exploatering delta aktivt i arbetet med en exploatörsdriven detaljplan på samma sätt som när kommunen själv driver arbetet.

Kommunen ansvarar också för upphandling, beställning och hantering av utredningar för frågor som lyder under Länsstyrelsens prövningsgrunder. Dessa hittills identifierade utredningar gäller riksintressen, miljö kvalitetsnormer enligt miljöbalken, strandskydd, användning av mark- och vattenområdet som angår flera kommuner, människors hälsa och säkerhet samt risken för olyckor, översvämning och/eller erosion.

Ett exploatörsdrivet arbetssätt är ett bra komplement till den traditionella metoden. Det ger inte ensamt ökad framdrift i detaljplaner eller möjlighet att sätta i gång fler detaljplaner parallellt, då den samlade kapaciteten i förvaltningen fortfarande sätter begränsningar i hur fort det går och hur många detaljplaner som kan hanteras samtidigt.

Utöver bostadstillskottet om drygt 560 bostäder i pågående planarbeten i norra Hallerna och kommande planarbete med centrum och cirka 230 bostäder i centrala Hallerna finns det ett positivt planbesked från 2022 för ytterligare 12 bostäder på Modistvägen som planeras starta upp 2027.

Det pågår ett arbete med en tematisk översiktsplan gällande verksamhetsmark som kan påverkas och därför bedöms lämpligt att slutföra innan detta planarbete startas. En utbyggnad av området skulle dessutom innebära ett stort tillägg till kommunalt verksamhetsområde för vatten, avlopp och dagvatten och kräva stora investeringar och driftskostnader i kommunala anläggningar som behöver vägas mot utbyggnad av annan infrastruktur.

Ekonomisk bedömning

Ärendet är av administrativ karaktär och har i sig inga ekonomiska konsekvenser.

Barnkonsekvensanalys

Med anledning av ärendets administrativa karaktär medför inte beslutet i sig några konsekvenser för barn.

Bedömning utifrån Agenda 2030

Ärendet berör mål nummer 11 om hållbara städer och samhällen.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-06-11

Skrivelse från sökande 2026-06-05

STENUNGSUNDS KOMMUN

Sektor samhällsbyggnad

Fredric Arpfjord
Sektorchef

Veronica Götzinger
Verksamhetschef

Beslut skickas till

plan@stenungsund.se

Begäran om prioritet för uppstart av detaljplan, fastigheten Måröd 1:3

En ansökan om planbesked för att tillskapa cirka 240 bostäder i form av småskalig bostadsbebyggelse och en eventuell förskola inom fastigheten Måröd 1:3 skickades in i september 2025. Efter godkännande i Allmänna utskottet och Kommunstyrelsen beviljade Kommunfullmäktige ansökan om planbesked i mars 2026.

Ett genomförande av projektet med ett mycket stort antal bostäder kommer bidra till att uppnå målen i Stenungsunds kommuns Bostadsförsörjningsprogram 2020–2025 och Vision Stenungsund 2035.

Jag som ägare till fastigheten Måröd 1:3 är väldigt tacksam för att kommunens ledande politiker har beviljat planbesked för den planerade bostadsutvecklingen. Det finns många argument som talar för att detaljplanering och exploatering inom fastigheten kan bidra positivt till utvecklingen av Stenungsund.

Först och främst kan kommande planarbete möjliggöra utbyggnad av ett mycket stort antal bostäder, i linje med Vision 2035 som menar att kommunen ska kunna erbjuda bostäder för alla behov i olika former.

En etablering som möjliggör småhusbebyggelse i ett naturnära, relativt centralt läge med utmärkta pendlingsmöjligheter till Göteborg och Trestadsområdet bör vara attraktivt för ett flertal målgrupper, inte minst barnfamiljer. Kopplingar till befintliga förskolor och skolor är möjliga och om behovet uppstår finns även möjlighet att tillskapa en förskola i området.

Exploateringen ligger inte på jordbruksmark utan på impedimentytor, berg och skogsmark med låga avverkningsvärden. Detta innebär minimala ingrepp i befintlig jordbruksmark och särskiljer detta område från ett flertal av de utpekade bostadsområdena i gällande översiktsplan. Då byggnation på jordbruksmark har visat sig juridiskt svårt att genomföra enligt senare års rättspraxis skulle en utbyggnad inom Måröd 1:3 kunna kompensera för ett flertal utpekade områden i översiktsplanen som kan visa sig svåra att realisera i praktiken.

Intresset för området har ökat kraftigt sedan det positiva planbeskedet och dialog är inledd med ett flertal byggaktörer. Det ska dock påpekas att resurser för att bedriva ett planarbete inte är beroende av en extern part. Jag ställer mig även positiv till att bedriva arbetet genom en s.k. exploatörsdriven process för att möjliggöra en högre utbyggnadstakt generellt i kommunen.

Jag önskar med denna framställning att det kommande detaljplanearbetet för Måröd 1:3 prioriteras upp och att Kommunstyrelsen beslutar om att ett detaljplanearbete ska inledas under 2027 och att processen ska bedrivas som en exploatörsdriven process.

Med hoppfulla hälsningar,

Christer Swenman

Måröd , Stenungsund, 2026-06-05

Tel [REDACTED]

§ 101

Dnr: KS 2026/376

Ansökan om planbesked för del av Kyrkenorum 4:387, verksamheter

Beslut

Allmänna utskottets förslag till kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsen avslår begäran om planbesked för ansökan om att ta fram en ny detaljplan för del av fastigheten Kyrkenorum 4:387 eftersom ansökan saknar stöd i gällande översiktsplan. En eventuell exploatering av området bör vägas mot andra möjligheter och prövas i ett större sammanhang.

Sammanfattning av ärendet

Ansökan om planbesked för del av fastighet Kyrkenorum 4:387 inkom i april 2026 och syftar till att möjliggöra byggande av verksamheter. Sökandens ambition är att skapa förutsättningar för etablering av fastigheter för ändamålen lager, industri och hantverk längs väg E6.

Förslaget från den inkomna planansökan saknar stöd i kommunens översiktsplan, där området utpekats ha bibehållen mark- och vattenanvändning. Ytan för den planerade bebyggelsen omfattas till största del av mark med höga naturvärden och brukningsvärd jordbruksmark, och det krävs särskilda skäl för att exploatera jordbruksmark. Området som berör fastigheten är inom kommunens grönstrukturplan markerad som en grönyta med höga ekologiska värden. Norumsån går genom hela fastigheten och mynnar ut i Hakefjorden som är Natura 2000-område.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-07-08

Ansökan om planbesked 2026-03-29

Bilaga 1 – Planförslag och planeringsförutsättningar 2026-03-29

Bilaga 2 – Geografisk översikt 2026-03-25

Bilaga 3 – Illustrationskarta 2026-03-25

Kommentarer från sökande gällande förslag till avslag 2026-07-06

Beslut skickas till

plan@stenungsund.se

Linnea Skott
Planarkitekt

Till kommunstyrelsen

Ansökan om planbesked för del av Kyrkenorum 4:387, verksamheter

Förslag till beslut

Allmänna utskottets förslag till kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsen avslår begäran om planbesked för ansökan om att ta fram en ny detaljplan för del av fastigheten Kyrkenorum 4:387 eftersom ansökan saknar stöd i gällande översiktsplan. En eventuell exploatering av området bör vägas mot andra möjligheter och prövas i ett större sammanhang.

Sammanfattning av ärendet

Ansökan om planbesked för del av fastighet Kyrkenorum 4:387 inkom i april 2026 och syftar till att möjliggöra byggande av verksamheter. Sökandens ambition är att skapa förutsättningar för etablering av fastigheter för ändamålen lager, industri och hantverk längs väg E6.

Förslaget från den inkomna planansökan saknar stöd i kommunens översiktsplan, där området utpekats ha bibehållen mark- och vattenanvändning.

Ytan för den planerade bebyggelsen omfattas till största del av mark med höga naturvärden och brukningsvärd jordbruksmark, och det krävs särskilda skäl för att exploatera jordbruksmark.

Området som berör fastigheten är inom kommunens grönstrukturplan markerad som en grönyta med höga ekologiska värden. Norumsån går genom hela fastigheten och mynnar ut i Hakefjorden som är Natura 2000-område.

Beskrivning av ärendet

Förvaltningens sammantagna bedömning om skäl till avslag

Ansökan saknar stöd i kommunens gällande översiktsplan. Detta innebär att kommunen inte har tagit ställning till eventuellt lämpligt nyttjande av marken utöver befintlig markanvändning som föreslås i översiktsplanen. Platsen är klassad som jordbruksmark.

Planområdet är dessutom en del av ett för kommunen potentiellt intressant utvecklingsområde mellan dels de två motorvägsmotorna och dels nya och gamla E6:an som kommunen ser behov av att först studera i exempelvis ett planprogram eller geografiskt tillägg till översiktsplan. I

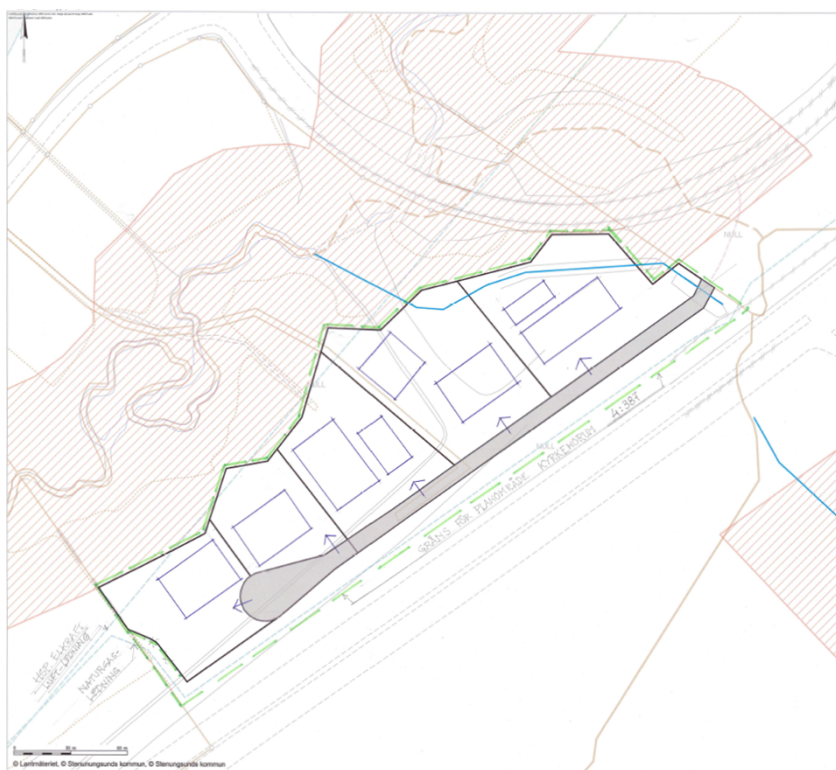

ett program eller geografiskt tillägg till översiktsplan bedömer förvaltningen att frågor gällande bland annat naturvärden, dagvatten, skyfallshantering, lokalisering av bostäder och/eller verksamhetsmark, samt vägdragningar och väganslutningar) behöver utredas i ett helhetsperspektiv. Kommunen har ett pågående arbete för ett tematiskt tillägg till översiktsplan (TÖP) för verksamhetsmark där området mellan moten är av stort intresse. Det är i dagsläget inte säkert att området kommer pekas ut som lämplig verksamhetsmark.

Ansökan

Ansökan om planbesked för Kyrkenorum 4:387 inkom i april 2026. Fastigheten består idag mestadels öppen betes- och hagmark samt en trädridå längs Norumsån. I planansökan föreslås utbyggnad av verksamhetsområde där man skulle kunna möjliggöra cirka 10 000 kvadratmeter byggnadsarea.

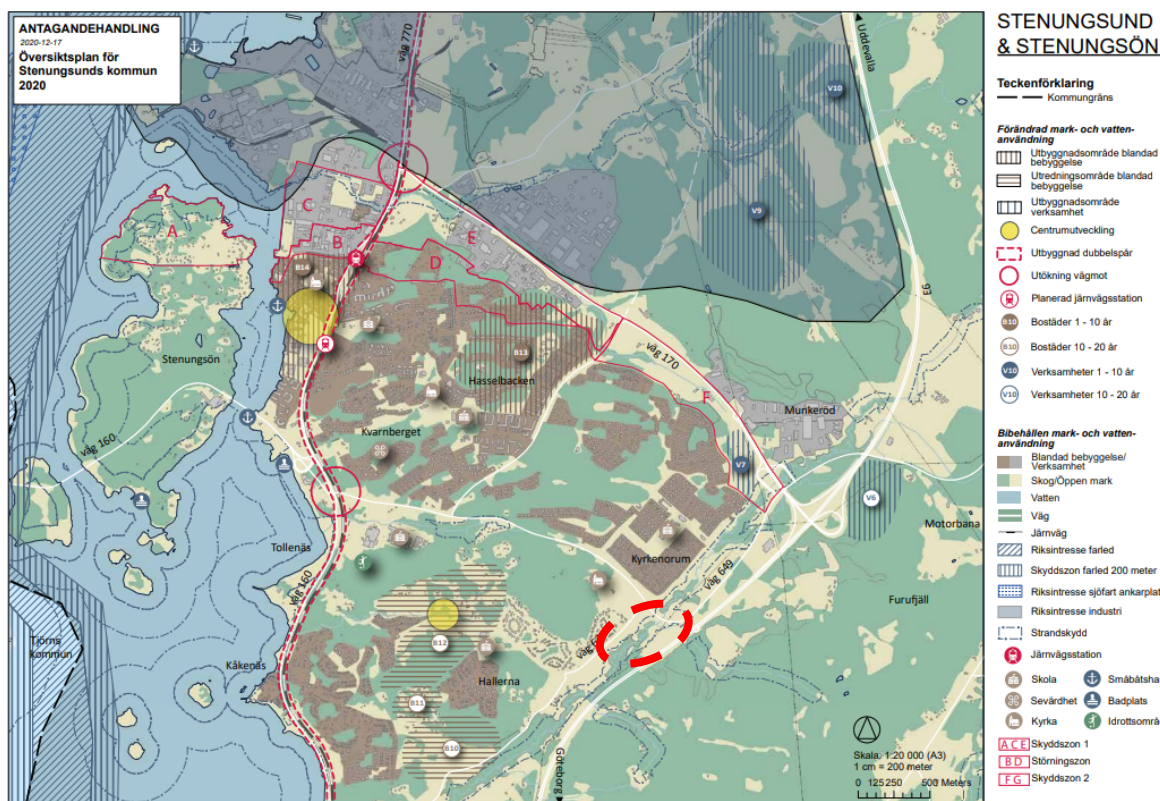
Planområdet avgränsas av E6 i öster och Norumsån i väster.

Illustrationskarta från ansökan.

Området

Planområdet ligger väster om E6 i närheten av Stenungsunds norra mot. Från området är det cirka 4 kilometer till Stenungstorg. Till Hallerna och dess eventuella framtida centrumutveckling är det drygt 1,5 kilometer. Närmsta busshållplats är Övergård som trafikeras av lokalbusslinje 3, samt ett par skolbusslinjer.

Kartutsnitt från Översiktsplan 2020 med ungefärligt planområde markerat med röd ellips.

Översiktsplan, detaljplaner och planbesked

I kommunens översiktsplan föreslås platsen ha bibehållen mark- och vattenanvändning. Det förslag som är inskickat i planansökan går inte i linje med denna användning. Kommunen har ett pågående arbete för ett tematiskt tillägg till översiktsplan (TÖP) för verksamhetsmark där området mellan moten är av stort intresse.

Området är inte detaljplanelagt idag och det finns inte heller några gällande detaljplaner i det direkta närområdet.

För fastigheten söktes planbesked år 2023 som återkallades av sökande bland annat på grund av att Trafikverket hade ansökt om nyttjanderätt till mark på del av fastigheten enligt 36§ Väglagen.

Gator och vägar

Planområdet ansluts via befintligt vägnät, Ucklumsvägen.

Till närmsta busshållplats är det cirka 500 meters gångavstånd, busshållplatsen går inte att nå via trottoar eller gång- och cykelväg. Planområdet går inte heller att nå via trottoar eller gång- och cykelväg vilket bedöms vara otryggt. Eventuell utbyggnad behöver en trygg anslutning för alla trafikslag.

Naturvärden

Planområdet har höga ekologiska värden enligt *Grönstrukturplan för Stenungsunds tätort*. I området har man gjort fynd av nära hotade arter, mindre hackspett samt svinrot. Mindre hackspett använder Norumsåns dalgång som födosöksmiljö och spridningskorridor. Förekomst av gulsparrv, en art som är knuten till jordbrukslandskapet har registrerats. Vid ett positivt planbesked kan det bli aktuellt med en artutredning som visar att en god kontinuerlig ekologisk funktion (KEF) kommer kunna upprätthållas för hotade arter.

Exploatering av området närmast Norumsån saknar stöd i grönstrukturplanen. Enligt Naturvårdsprogrammet behöver särskilda hänsyn tas till vattendragets kantzoner för att skydda vattenmiljön och spridningskorridoren utmed vattendraget. Planansökan kommer att påverka Norumsån och dess biflöden. Norumsån har fått en ny klassning till otillfredsställande status och ska uppnå god ekologisk status 2033 och god kemisk status 2027. Norumsån mynnar ut i Natura 2000-området Stenungsundskusten som är en del av Hakefjorden. En naturvärdesinventering behöver göras i tidigt skede vid ett eventuellt positivt planbesked. Området öster om motorvägen beskrivs i Grönstrukturplanen som område med höga ekologiska värden och höga värden för friluftslivet. Det finns flera planförslag öster om motorvägen som tillsammans kan innebära påverkan på Norumsån samt de ekologiska värdena i den omkringliggande naturmiljön. Tillsammans innebär det en risk för stor förlust av naturmiljö i området.

Planförslaget riskerar att motverka Mål 15 (Agenda 20230), ekosystem och biologisk mångfald genom att ta i anspråk ytterligare naturmark i angränsning till område med redan planerad utbyggnad för bostäder och högt exploateringstryck. Miljömålet levande sjöar och vattendrag (nationella miljö kvalitetsmålet), ianspråktagande av marken nära ån riskerar att påverka dess ekosystem och miljö kvalitet.

Dricks-, spill- och dagvatten

Planområdet ligger utanför det kommunala verksamhetsområdet och ingår inte i kommunens vattenplan.

Dagvattnet behöver tas omhand enligt kommunens beslutade riktlinjer vilket innebär att dagvattnet behöva renas och fördröjas inom planområdet, exempelvis via en dagvattendamm. Detta kan påverka den möjliga exploateringsgraden i planområdet. Behovet av och möjligheterna till omhändertagande för att inte påverka Norumsån negativt behöver utredas i det eventuellt kommande detaljplanearbetet.

Skyfall

Avrinningsområdet är 191 hektar vilket borde ge en skyfallstopp på mellan 10 och 15 m³/s. Trumman under infarten till området behöver anpassas efter detta. Enligt SCALGO finns det

inga lågpunkter eller ytor där vatten kan stanna idag. En mer detaljerad utredning i ett eventuellt kommande detaljplanearbete kan behövas.

Geoteknik

Inom planområdet finns ett aktsamhetsområde för skred. Aktsamhetsområden pekas ut där det kan finnas förutsättningar för jordskred i ler- och siltmark och bygger på analyser av marklutning i dessa marker samt deras närhet till vatten. För dessa områden behöver en utredning av stabiliteten göras.

Sökandes synpunkter

Sökande har informerats om förvaltningens förslag till avslag och har lämnat en skrivelse med kommentarer på avslagspunkterna. I korthet menar sökande att planbeskedet bör beviljas då kommunen uttrycker att området mellan de två moten är strategisk intressanta för verksamhetsmark samt att kommunen har ett pågående arbete med TÖP för verksamhetsmark. Därmed menar sökande att ansökan ligger i det kommunala intresset för platsen. Sökandes synpunkter bifogas i sin helhet som bilaga.

Ekonomisk bedömning

Kostnader för handläggning av planbeskedet faktureras enligt beslutad taxa.

Ett eventuellt kommande detaljplanearbete faktureras exploatören. Genomförandet av detaljplanen kommer generera behov av investeringar för infrastruktur för kommunen.

Kostnaden för utbyggnad av VA till planområdet bedöms i dagsläget vara högre än de intäkter som fås vid anslutning genom VA-taxan, på grund av att planområdet ligger långt från befintlig VA-anläggning. Kostnadstäckningsgraden för VA-anslutningen bedöms i dagsläget vara cirka 90 %. Detta kan medföra ett behov av att höja VA-taxan om inte kostnaderna kompenseras med intäkter från områden med högre täckningsgrad (förtätningar).

Barnkonsekvensanalys

Vid detaljplanearbeten genomförs en barnkonsekvensanalys vid behov.

Bedömning utifrån Agenda 2030

Ärendet berör mål nummer 11 om hållbara städer och samhällen samt mål 15 om ekosystem och biologisk mångfald.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-07-08

Ansökan om planbesked 2026-03-29

Bilaga 1 – Planförslag och planeringsförutsättningar 2026-03-29

Bilaga 2 – Geografisk översikt 2026-03-25

Bilaga 3 – Illustrationskarta 2026-03-25

Kommentarer från sökande gällande förslag till avslag 2026-07-06

STENUNGSUNDS KOMMUN
Sektor samhällsbyggnad

Fredric Arpfjord
Sektorchef

Veronica Götzinger
Verksamhetschef

Beslut skickas till
plan@stenungsund.se

**Till Stenungsunds kommun
Kommunstyrelsen**

Dnr 2026/376

**Yttrande över förslag till negativt planbesked avseende Kyrkenorum 4:387 –
industrimark/verksamhetsmark**

Jag har tagit del av förvaltningens förslag om negativt planbesked samt de kompletterande skäl som redovisats via e-post. Jag vill med anledning av detta lämna följande synpunkter och begära att kommunstyrelsen inte avslår ansökan, utan i stället meddelar **positivt planbesked**.

1. Kommunens egen bedömning visar att området är strategiskt intressant

Förvaltningen anger att fastigheten ingår i ett område mellan de två motorvägsmoten och att kommunen ser behov av att först studera området i exempelvis planprogram eller geografiskt tillägg till översiktsplanen.

Detta bör inte ses som ett skäl för avslag. Tvärtom är det ett starkt argument för att ansökan bör ges positivt planbesked.

Om kommunen själv bedömer att området är av särskilt intresse för framtida verksamhetsmark, och att området behöver studeras närmare, talar det för att planprocessen bör inledas på ett kontrollerat och ordnat sätt. Ett negativt planbesked innebär att ett konkret och exploatörsfinansierat initiativ avvisas just i ett område som kommunen samtidigt pekar ut som strategiskt intressant.

Det är svårt att se den logiska ordningen i att avslå en ansökan därför att området är så intressant att det behöver studeras. Den slutsats som i stället bör dras är att området är planeringsmässigt angeläget och att frågorna bör hanteras i en planprocess.

2. Översiktsplanens nuvarande markanvändning är inte ett definitivt hinder

Förvaltningen anger att ansökan inte är förenlig med översiktsplanen, eftersom området i dagsläget inte är utpekad för den föreslagna markanvändningen.

Detta bör inte ensamt läggas till grund för avslag. Översiktsplanen är vägledande, men inte juridiskt bindande. Att ett område inte tidigare har pekats ut för verksamhetsmark innebär inte att området är olämpligt. Det innebär endast att kommunen ännu inte har tagit slutlig ställning till områdets framtida användning.

Det är dessutom just denna omständighet som kommunen själv lyfter: området är intressant, men inte tillräckligt studerat. Då bör frågan prövas vidare, inte avvisas redan på planbeskedsnivå.

Det föreslagna området har flera objektiva lokaliseringsfördelar för verksamhetsmark:

- direkt närhet till E6,
- närhet till motorvägsmot,

- gott skyltläge,
- koppling till befintlig transportinfrastruktur,
- möjlighet att samla verksamheter på en plats där transporter redan är en naturlig del av landskapet.

För verksamheter inom hantverk, lager, småindustri och liknande är närheten till större transportleder inte en nackdel, utan en central lokaliseringsfaktor.

3. Pågående TÖP för verksamhetsmark stärker ansökan

Förvaltningen anger att kommunen har ett pågående arbete med tematiskt tillägg till översiktsplanen för verksamhetsmark och att området mellan moten är av stort intresse.

Även detta bör bedömas som ett argument för ansökan, inte emot den.

Om kommunen redan har identifierat ett behov av att studera verksamhetsmark och särskilt pekar på området mellan moten som intressant, bör ansökan betraktas som väl tajmad. Den aktualiserar exakt den fråga som kommunen själv arbetar med: var framtida verksamhetsmark bör lokaliseras.

Att TÖP-arbetet ännu inte är färdigt kan inte i sig vara ett avgörande skäl för avslag. Då skulle varje konkret initiativ i ett strategiskt utvecklingsområde behöva avvakta flera år, trots att just sådana initiativ kan ge kommunen bättre beslutsunderlag.

Ett positivt planbesked innebär inte att kommunen i förväg garanterar att detaljplan slutligen antas. Det innebär endast att kommunen är beredd att pröva frågan vidare. Därför kan ett positivt planbesked utan problem samordnas med TÖP-arbetet.

4. Jordbruksmarken bör utredas, inte användas som stoppregel i detta skede

Förvaltningen anger att fastigheten ligger på jordbruksmark. Det är en relevant fråga, men den bör inte ensamt leda till negativt planbesked.

Ansökan har redan redovisat att marken inte har brukats under mycket lång tid och att skiftet bedöms ha begränsad storlek och otillräcklig kvalitet för rationellt jordbruk. Marken ligger dessutom i ett infrastrukturellt påverkat läge, nära E6 och i anslutning till ett område som kommunen själv bedömer som strategiskt intressant för verksamhetsmark.

Frågan bör därför hanteras genom en särskild jordbruksmarksbedömning och lokaliseringsutredning inom planprocessen. En sådan utredning kan klarlägga:

- om marken faktiskt är brukningsvärd i miljöbalkens mening,
- vilken faktisk jordbruksfunktion marken har i dag,
- om markens storlek, arrondering, åtkomst och kvalitet medger rationellt jordbruk,
- om behovet av verksamhetsmark kan tillgodoses bättre på annan plats,
- om den aktuella platsens E6-läge gör den särskilt lämpad för just verksamhetsmark.

Det är först efter en sådan prövning som kommunen har ett fullgott underlag för att bedöma intresseavvägningen.

Sökanden gör inte gällande att jordbruksmark kan tas i anspråk utan prövning. Sökanden gör däremot gällande att detta är en fråga som lämpar sig för fortsatt planutredning, inte ett skäl att stoppa ärendet innan planprocessen har inletts.

5. Verksamhetsmark utgör ett konkret samhällsintresse

Stenungsunds kommun har ett behov av mark för näringsliv, lokala arbetsplatser, servicefunktioner, hantverk, lager och småindustri. Verksamhetsmark i goda trafiklägen är en begränsad resurs, och det är angeläget att kommunen långsiktigt säkerställer ett tillräckligt utbud.

Den föreslagna markanvändningen kan bidra till:

- fler lokala arbetstillfällen,
- stärkt lokalt näringsliv,
- minskat pendlingsberoende,
- bättre förutsättningar för småföretag och hantverksverksamheter,
- ökad kommunal attraktivitet,
- ett mer robust lokalt skatteunderlag.

Detta är ett förslag om verksamhetsmark i ett infrastrukturellt starkt läge. Den typen av markanvändning bör normalt lokaliseras just där tillgängligheten till större vägförbindelser är god.

6. Ansökan visar att de centrala planfrågorna redan är identifierade

Ansökan är inte ett oförberett exploateringsförslag. Den redovisar redan de frågor som normalt behöver hanteras i ett kommande planarbete, bland annat:

- geoteknik,
- trafik och infartslösning,
- riskfrågor med anledning av E6 och farligt gods,
- säkerhetsavstånd till högspänningsledning,
- säkerhetsavstånd till naturgasledning,
- VA-frågor,
- dagvatten och Norumsån som recipient,
- strandskydd,
- naturvärden,
- exploatörsdriven planprocess.

Marken närmast Norumsån är inte avsedd att tas i anspråk utan lämnas orörd. Dagvattenfrågan föreslås hanteras genom öppna och gröna lösningar med rening och fördröjning. Riskfrågorna är identifierade och kan hanteras genom riskanalys, skyddsavstånd, planbestämmelser och eventuella skyddsåtgärder.

Detta talar för att ärendet är moget för ett positivt planbesked. De frågor som finns är typiska planfrågor, inte sådana definitiva hinder som bör leda till avslag redan i detta skede.

7. Sammanfattande slutsats

Kommunens invändningar visar inte att platsen är olämplig. De visar att platsen är strategiskt viktig och att den behöver studeras mer noggrant.

Det är just därför positivt planbesked bör lämnas.

Området ligger i ett av kommunens mest infrastrukturellt intressanta lägen för framtida verksamhetsmark. Kommunen har själv angett att området mellan moten är av stort intresse i det kommande arbetet med verksamhetsmark. Ansökan erbjuder en konkret möjlighet att pröva denna fråga i en ordnad, exploatörsfinansierad och kommunalt styrd planprocess.

Ett avslag i detta skede vore därför för tidigt. Ett positivt planbesked innebär inte ett slutligt godkännande av markanvändningen, utan endast att kommunen väljer att utreda en fråga som kommunen själv har pekat ut som strategiskt angelägen.

Mot denna bakgrund bör kommunstyrelsen meddela positivt planbesked.

Stenungsund den 6 juli 2026,

Emil Erlandsson

Sökande av planbesked för Kyrkenorum 4:387 - verksamhetsmark

§ 100

Dnr: KS 2026/564

Granskningsyttrande gällande ändring av översiktsplan för Göteborg

Beslut

Allmänna utskottets förslag till kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsen antar granskningsyttrande daterat 2026-07-28 som sitt eget.

Sammanfattning av ärendet

Under perioden 3 juni 2026 – 8 september 2026 ställer Göteborgs stad ut ändrad översiktsplan för granskning, i syfte att ge allmänheten, myndigheter och andra berörda möjlighet att lämna synpunkter på förslaget.

Ändringen av översiktsplan för Göteborg omfattar dels geografiska inriktningar för delar av kommunen, dels ett antal tematiska inriktningar. De tematiska inriktningarna beskriver ändringar inom områdena:

- Jordbruksmark och livsmedelsförsörjning – här tas ett nytt tematiskt tillägg fram,
- Energiproduktion och energilagring – här tas ett nytt tematiskt tillägg fram,
- Klimatanpassning – Inarbetning och uppdatering av tematiskt tillägg för översvämningsrisker,
- Mobilitet och infrastruktur – Uppdatering av tematiska inriktningar,
- Övriga ändringar.

I Stenungsunds kommuns granskningsyttrande framförs inga specifika synpunkter på förslaget till ändrad översiktsplan för Göteborg. Däremot påtalas vikten av fortsatt regional samverkan inom ett antal frågor, som energiförsörjning och utveckling av regionala transport- och logistiksystem, vilka blir allt viktigare för kommunerna i Göteborgsregionen.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-07-28

Yttrande 2026-07-28

Kungörelse om granskning 2026-06-03

Ändring översiktsplan för Göteborg, granskningshandling maj 2026

Samrådsredogörelse mars 2026

Beslut skickas till

stadsbyggnad@stadsbyggnad.goteborg.se

Fredric.arpfjord@stenungsund.se

Veronica.gotzinger@stenungsund.se

plan@stenungsund.se

Kajsa.reimers@stenungsund.se

Sara.tark@stenungsund.se

Kajsa Reimers
Enhetschef plan

Till kommunstyrelsen

Granskningsyttrande gällande ändring av översiktsplan för Göteborg

Förslag till beslut

Allmänna utskottets förslag till kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsen antar granskningsyttrande daterat 2026-07-28 som sitt eget.

Sammanfattning av ärendet

Under perioden 3 juni 2026 – 8 september 2026 ställer Göteborgs stad ut ändrad översiktsplan för granskning, i syfte att ge allmänheten, myndigheter och andra berörda möjlighet att lämna synpunkter på förslaget.

Ändringen av översiktsplan för Göteborg omfattar dels geografiska inriktningar för delar av kommunen, dels ett antal tematiska inriktningar. De tematiska inriktningarna beskriver ändringar inom områdena:

- Jordbruksmark och livsmedelsförsörjning – här tas ett nytt tematiskt tillägg fram,
- Energiproduktion och energilagring – här tas ett nytt tematiskt tillägg fram,
- Klimatanpassning – Inarbetning och uppdatering av tematiskt tillägg för översvämningsrisker,
- Mobilitet och infrastruktur – Uppdatering av tematiska inriktningar,
- Övriga ändringar.

Förvaltningens förslag till granskningsyttrande innebär att inga specifika synpunkter på förslaget till ändrad översiktsplan för Göteborg framförs. Däremot påtalas vikten av fortsatt regional samverkan inom ett antal frågor, som exempelvis energiförsörjning och utveckling av regionala transport- och logistiksystem, vilka blir allt viktigare för kommunerna i Göteborgsregionen.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Genom beslut om planeringsstrategin 2024 förklarades översiktsplanen fortsatt vara aktuell. Samtidigt konstaterades att vissa delar behövde ändras och att andra delar utgå. Syftet med ändringarna av översiktsplanen är dels att bättre spegla kommunens viljeinriktning för mark- och vattenanvändning, dels att öka tydligheten för efterföljande planering.

Ändring av översiktsplan för Göteborg har varit ute på samråd under våren 2025. Stenungsunds kommun har inte lämnat något yttrande under samrådet. Nu pågår granskning av ändringen mellan 3 juni och 8 september 2026. Ett yttrande från kommunen bör röra de ändringar som gjorts mellan samråd och granskning.

Ändringen omfattar dels geografiska inriktningar för delar av Göteborg, vilka inte bedöms ha direkt påverkan på Stenungsunds kommun, dels ett antal tematiska inriktningar. De geografiska inriktningarna berör:

- Södra älvstranden, Järnvågen till Klippan
- Mölndalsåns dalgång
- Södra Askim

Tematiska inriktningar beskriver ändringar inom områdena:

- Jordbruksmark och livsmedelsförsörjning – här tas ett nytt tematiskt tillägg fram.
- Energiproduktion och energilagring – här tas ett nytt tematiskt tillägg fram.
- Klimatanpassning – Inarbetning och uppdatering av tematiskt tillägg för översvämningsrisker.
- Mobilitet och infrastruktur – Uppdatering av tematiska inriktningar.
- Övriga ändringar

Av dessa bedöms samtliga vara av intresse för Stenungsunds kommun ur ett regionalt planeringsperspektiv och alla avsnitt har lästs igenom. Utifrån ändringar som gjorts sedan samrådet har förvaltningens granskning fokuserat på energiproduktion och energilagring samt klimatanpassning.

Jordbruksmark och livsmedelsförsörjning

Tematiskt tillägg jordbruksmark, föreslagna ändringar i korthet:

- Nya inriktningar och tematisk text om jordbruksmark läggs till översiktsplanen i syfte att säkerställa jordbruksmark för en mer robust livsmedelsförsörjning. Detta ger vägledning och stöd för handläggning och beslut inom ärenden som rör jordbruksmark.
- Ändringen förtydligar innebörden av begreppet väsentligt samhällsintresse och när en utredning om alternativ lokalisering behöver göras. Syftet är att förtydliga när och på vilka grunder jordbruksmark får tas i anspråk för annan användning.
- Ytterstadens sammanhängande jordbrukslandskap har höga värden och föreslås bevaras.
- För att värna sammanhängande jordbruksmark i ytterstaden minskas utredningsområdet för blandad stadsbebyggelse i Säve och delas upp i ett

utredningsområde för blandad stadsbebyggelse och en planeringsreserv. Ett utredningsområde i västra Gunnilse tas bort.

- Ett uppdaterat kartlager med jordbruksmark ersätter det nuvarande.
- Ett kunskapsunderlag kring jordbruksmark och livsmedelsförsörjning utgör en bilaga till planförslaget. En utredning om alternativ lokalisering i enlighet med miljöbalken 3 kap. 4§ utgör också bilaga.

Ett växande Göteborg behöver värna möjlighet till jordbruk och livsmedelsproduktion nu och för kommande generationer. Även igenväxt jordbruksmark är av betydelse eftersom det är en resurs som med rätt åtgärder kan bli produktiv, vilket är viktigt för framtida beredskap samt i ett förändrat klimat.

Slutsatsen är att värna jordbruksmark när kommunen växer och att uppnå hållbar planering på jordbruksmark genom att:

- Endast den jordbruksmark som är belägen i översiktsplanens prioriterade utbyggnadsområden får tas i anspråk för exploatering. I övrigt ska jordbruksmark bevaras.
- Undvika fragmentering av jordbruksmarken vid eventuellt ianspråktagande av jordbruksmark för exploatering.

Miljöbalken 3 kap 4§ anger att jord- och skogsbruk är av nationell betydelse. Miljöbalken kräver att lokaliseringsutredning föregår ett ianspråktagande.

Undantag från detta görs i översiktsplanen för

- blandstad i prioriterade stadsutvecklingsområden
- begravningsplatser
- solcellsanläggningar som medges på 1 hektar per brukningsenhet jordbruksmark (ej etablering på naturbetesmarker eller jordbruksmark med hög biologisk mångfald)
- skola och förskola på landsbygd eller kustland

För dessa undantag krävs inte en lokaliseringsutredning, utan avvägningen har gjorts i översiktsplanen.

Förvaltningens analys och bedömning:

I genomläsning och granskning har bedömningen gjorts att Göteborgs stads strategier för jordbruksmark och livsmedelsförsörjning gör avvägningar som fungerar bra i det regionala perspektivet.

Materialet beskriver en ansvarsfull markanvändning av jordbruksmark trots ett hårt exploateringstryck.

Energiproduktion och energilagring

Tematiskt tillägg Energi, föreslagna ändringar i korthet:

- Nya inriktningar och beskrivande text om produktion och lagring av förnybar energi läggs till översiktsplanen. De former av förnybar energi som hanteras är vindkraft på land, solceller, förbränningsanläggningar för el- och fjärrvärmeproduktion och energilagring, med syfte att möjliggöra ökad energiproduktion.
- Utredningsområde energi, med yta och rekommendationer för vindkraft läggs till på markanvändningskartan.
- Ett kunskapsunderlag kring energiproduktion och energilagring utgör en bilaga till planförslaget

Ändringen innebär ett nytt tematiskt tillägg till översiktsplanen.

Det finns ett ökat behov av förnybart producerad elektricitet i och med omställning från fossila energikällor, vilket har betydelse både i ett lokalt- och regionalt perspektiv.

Göteborgs stad beskriver i ändringen att:

- Inget lämpligt vattenområde finns för havsbaserad vindkraft.
- Översiktsplanen slår fast att solcellsparker inte utgör ett väsentligt samhällsintresse på jordbruksmark. Undantag 1 ha/brukningsenhet.
- Batterilager lokaliseras till befintliga och planerade verksamhetsområden.

Förvaltningens analys och bedömning:

Göteborgs stad presenterar ställningstaganden kring vindkraft. En intressant aspekt som nämns är att prova samlokalisering av vindkraftverk och verksamheter. Genomförda exempel finns i exempelvis Hamburg. Ställningstaganden och inriktningar för lokalisering av solcellsanläggningar och batterilager presenteras också. Göteborgs stads resonemang kan vara användbara även för Stenungsunds kommun.

För Stenungsunds kommun innebär ändringen ingen ny påverkan. Energiförsörjningsfrågan är nationell och regional och kräver samverkan mellan kommuner och i regionen.

Klimatanpassning

Tematiskt tillägg klimatanpassning, föreslagna ändringar i korthet:

- Nytt tematiskt kapitel Klimatanpassning med planeringsinriktningar och vägledningar läggs till översiktsplanen. Kapitlet baseras på översiktsplanens nuvarande inriktningar för klimatanpassning samt det tematiska tillägget för översvämningsrisker.
- Förtydligande kring definition av samhällsviktig anläggning och anläggning för samhällsservice med avseende på översvämningsrisk.

- Ett större fokus läggs på strategier för att planera för en varmare stad utifrån att kunskapsläget ökat.
- Markanvändningskartans lager som rör klimatanpassning uppdateras. Planeringsnivåer för hav och vattendrag utgår ur översiktsplanen och flyttas till en separat riktlinje. Samtidigt uppdateras planeringsnivåer utifrån ny kunskap och framflyttad planeringshorisont.

Nytt tematiskt tillägg till översiktsplanen. Underlag till detta är bland annat tematiskt tillägg till översiktsplanen (TÖP) gällande översvänningsrisker.

Planeringsnivåerna för översvänningsrisker kommer att lyftas ut ur översiktsplanen och ersättas med en riktlinje med planeringsnivåer för översvänningsrisker från hav, vattendrag och skyfall. Att planeringsnivåerna lyfts ut till riktlinje innebär att de kan uppdateras när till exempel ny kunskap framkommer eller när åtgärder görs. Detta förenklar processen och möjliggör att hålla riktlinjerna aktuella. I samband med att planeringsnivåerna lyfts ut ur översiktsplanen har de reviderats. Stadsbyggnadsnämnden ansvarar för att vid behov revidera planeringsnivåer för översvänningsrisker och beslutar om riktlinjen.

Av översiktsplanen ska det framgå hur risker till följd av skred, ras, översvämning och erosion kan minska eller upphöra.

Under rubriken *Planera för översvänningsrisker* listas åtgärder för att skapa en långsiktigt hållbar och anpassningsbar stad som kan hantera dagens och framtidens översvänningsrisker:

- Säkra grundläggande samhällsfunktioner och stora samhällsvärden.
- Skapa robusta systemlösningar för anpassning som minimerar översvänningsrisk och omgivningspåverkan, vilket ger mervärde till stadsmiljön och god samhällsnytta.
- Skydda samhällsviktiga anläggningar för att upprätthålla samhällsviktig verksamhet och samhällsservice.
- Planera för att minska översvänningsrisker längs med vattendrag genom att arbeta ur ett avrinningsområdesperspektiv och utarbeta strategier för respektive vattendrag.
- Säkra ny bebyggelse och utrymningsvägar mot översvämning genom att i första hand bygga på säker nivå genom att uppfylla planeringsnivåerna, i andra hand genom tekniska skydd. Vid avsteg från planeringsnivåerna ska det motiveras och inte innebära risk för människors hälsa och säkerhet.
- Planera för reträtt när ett fortsatt skydd av den byggda miljön i ett område inte längre är lämpligt ur ett långsiktigt perspektiv.
- Säkerställa att stadens strategier löpande utvärderas och uppdateras i takt med att kunskapen kring klimatförändringarna ökar, i syfte att åtgärderna ska vara flexibla och anpassningsbara.

Sammanfattning av beskrivning av arbetet och planerade åtgärder.

- Åtgärder krävs både vid befintlig bebyggelse och nyexploatering.
- Definition av samhällsviktig anläggning har tagits fram.
- Naturbaserade lösningar förespråkas. Billiga och effektiva.
- Värmehantering – här förespråkas strategisk trädplantering. Ger lokal effekt, utgör mindre system. Nätverk av svala platser och svala korridorer planeras.
- Riskområden för höga temperaturer ska redovisas i markanvändningskartan.

Förvaltningens analys och bedömning:

Strategin att planera för reträtt kan vara intressant att studera för Stenungsunds kommun. Stenungsunds kommun kan även dra nytta av erfarenheter från Göteborgs stads arbete om vad som behöver lyftas ut från översiktsplanen samt arbeta på liknande sätt med värmehantering. Göteborg visar att många andra värden tillförs utöver den självgående svalkande effekten.

Mobilitet och infrastruktur

Föreslagna ändringar i korthet:

- Inledande text i kapitel Mobilitet och infrastruktur har kompletterats och disponerats om. Kapitlet i övrigt har även disponerats om något vilket innebär att några strategier har flyttats, medan andra har slagits ihop.
- Strategin Effektiv användning av befintlig infrastruktur kompletteras med ny inriktning för längre fordon i kollektivtrafiken samt utvecklas avseende tillämpning av fyrstegsprincipen.
- Strategin Ökad andel resande till fots, med cykel och med kollektivtrafik kompletteras med nya inriktningar kopplat till färdmedels fördelning, barns rörelsefrihet, parkering som styrmedel samt förutsättningar för delad mobilitet och mobilitetstjänster.
- Befintliga inriktningar gällande cykel och gång uppdateras och förtydligas utifrån funktion och kvalitet.
- Strategin Tillförlitlig framkomlighet för godstransporter kompletteras med nya och ändrade inriktningar för godstransporter.
- Strategin Minskade negativa effekter av trafiken har utvecklats med en ändrad inriktning gällande trafiksäkerhet med att tillhandahålla väl underhållna gång- och cykelbanor.

Under rubriken Tillförlitlig framkomlighet för godstransporter finns ett antal punkter som beskriver hur detta ska ske:

- Lokalisera transportintensiva verksamheter i anslutning till större transportleder och järnväg.

- Verka för att godstransporter på väg till och från Göteborgs hamn och verksamheterna på Hisingen i första hand sker via Hisingsleden, Norrleden, Västerleden och Söderleden.
- Säkra ett reservat för ny järnväg till hamnen via Säve depå, längs med Hisingsleden och Norrleden.
- Främja överflyttning av godstransporter från väg till järnväg, bland annat genom möjliggörandet av omlastning från lastbil till tåg vid perifera lägen utanför staden.
- Främja godstransporter till sjöss. Värna Göteborgs hamn och dess utvecklingsmöjligheter samt säkerställa fortsatt farbarhet på Göta älv.
- Samverka regionalt vid lokalisering och planering av logistikcentraler och transportintensiva verksamheter.
- Samverka regionalt vid lokalisering och planering av olika typer av uppställningsplatser utmed vägnätet i perifera lägen.
- Reservera mark i halvcentrala lägen för om- och samlastning för transporter till och från centrala Göteborg och verka för att näringslivet samordnar om- och samlastning.
- Genom reglering och utformning skapa tydliga förutsättningar för trafiksäker och tillförlitlig citylogistik på stadsmiljöns villkor samt genom minskad miljö- och klimatpåverkan.

Förvaltningens analys och bedömning:

Man konstaterar att ökad kunskap behövs om behovet av stödjande system för de olika logistikkedjorna, såsom behovet av samlastningsstationer, omlastningscentraler, kombiterminaler, rastplatser och laddinfrastruktur för tunga fordon.

Intressant att notera är strategin för godstransporter, för att möjliggöra en tät och hållbar stadsutveckling i stadens centrala delar, är samordning och samlastning av gods på mindre fordon. Minskat markanspråk för godstransporter i centrala staden möjliggör exempelvis förbättringar för cykel- och gångtrafik i stadsmiljön.

Inom mobilitet och infrastruktur är det intressant för Stenungsunds kommun och för regionen hur huvudstråk för godstransporter beskrivs i strategierna. Både väg, järnväg, hamn och sjötransporter beskrivs på ett sätt som ligger i linje för utveckling av verksamheter i regionen. Även strategier för ökad andel resande till fots, med cykel och med kollektivtrafik beskrivs på ett bra sätt.

Strategier och ställningstaganden ligger i linje med Göteborgsregionens. Inga delar beskriver förändringar som påverkar Stenungsunds kommuns prioriterade infrastrukturfrågor, såsom södra Bohusbanan och E6.

Förvaltningens sammanfattande bedömning

Den sammantagna bedömningen är att inget i de ändringar av översiktsplanen som presenteras väcker frågor eller motiverar synpunkter i ett yttrande från Stenungsunds kommun. Det konstateras att ändringar är väl motiverade och förklarade. Stenungsunds kommun instämmer i de identifierade frågeställningar/teman för regiongemensam och mellankommunal planering och samverkan.

Ekonomisk bedömning

Ärendet bedöms inte innebära någon ekonomisk konsekvens för Stenungsunds kommun.

Barnkonsekvensanalys

Ärendet bedöms inte innebära någon särskild konsekvens för barn i Stenungsunds kommun.

Bedömning utifrån Agenda 2030

Ärendet har relevans främst för mål 11, Hållbara städer och samhällen.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse daterad 2026-07-28

Yttrande 2026-07-28

Kungörelse om granskning 2026-06-03

Ändring översiktsplan för Göteborg, granskningshandling maj 2026

Samrådsredogörelse mars 2026

STENUNGSUNDS KOMMUN

Sektor samhällsbyggnad

Fredric Arpfjord
Sektorchef

Veronica Götzinger
Verksamhetschef

Beslut skickas till

stadsbyggnad@stadsbyggnad.goteborg.se

Fredric.arpfjord@stenungsund.se

Veronica.gotzinger@stenungsund.se

plan@stenungsund.se

Kajsa.reimers@stenungsund.se

Sara.tark@stenungsund.se

Till

Göteborgs stad, Stadsbyggnad

Granskningsyttrande gällande ändring av översiktsplan för Göteborg

Stenungsunds kommun har tagit del av granskningshandlingarna för ändring av översiktsplan för Göteborg. Materialet är välformulerat och genomarbetat.

Stenungsunds kommun vill särskilt lyfta betydelsen av fortsatt regional samverkan inom ett antal frågor som blir allt viktigare för kommunerna i Göteborgsregionen:

- klimatanpassning, havsnivåhöjning och översvämningsrisker,
- robusthet och skydd av samhällsviktig infrastruktur,
- energiförsörjning, elektrifiering och elnätutbyggnad,
- långsiktig hushållning med markresurser och livsmedelsförsörjning,
- utvecklingen av regionala transport- och logistiksystem.

Dessa frågor kommer i ökande grad behöver hanteras genom samverkan och kunskapsutbyte mellan kommuner, myndigheter och andra berörda aktörer för att bidra till en hållbar och robust utveckling i hela regionen.

Stenungsunds kommun ser fram emot fortsatt samarbete i dessa frågor och har i övrigt inga synpunkter på granskningsförslaget.

STENUNGSUNDS KOMMUN

Kommunstyrelsen

Till: Remissinstanser enligt sändlistan nedan
Datum 2026-06-03
Diarienummer SBF-2024-00784

E-post:
stadsbyggnad@stadsbyggnad.goteborg.se

Kungörelse om granskning Ändring av översiktsplan för Göteborg

Stadsbyggnadsnämnden beslutade den 19 maj 2026 att genomföra granskning gällande ändring av översiktsplan för Göteborg. Syftet med granskningen är att få fram ett så bra beslutsunderlag som möjligt och att ge möjlighet till insyn och påverkan.

Granskningstid: 3 juni 2026 – 8 september 2026

Förslag till ändring översiktsplan för Göteborg har varit på samråd under våren 2025. Efter samrådet har förslaget bearbetats och synpunkterna från samrådet sammanställts i en samrådsredogörelse. Planens konsekvenser finns redovisade i en konsekvensbeskrivning, inklusive miljökonsekvenser.

Syftet med ändringen av översiktsplanen är dels att bättre spegla kommunens viljeinriktning för mark- och vattenanvändning, dels att öka tydligheten för efterföljande planering. Ändringen omfattar en fördjupning för området Södra älvstranden med syfte att möjliggöra stadsutveckling genom utvidgning av innerstaden med traditionell kvarterstad. Fördjupningarna för Mölndalsåns dalgång och för Södra Askim föreslås arbetas in i översiktsplanen. Vidare föreslås översiktsplanen kompletteras med ett tematiskt tillägg för jordbruksmark och livsmedelsförsörjning och för energiproduktion och energilagring. De tematiska inriktningarna för klimatanpassning samt för mobilitet och infrastruktur har utvecklats och kompletterats. Förslaget innehåller även några mindre ändringar.

Förslaget med tillhörande underlag finns tillgängligt på Göteborgs Stads hemsida: goteborg.se/planochbyggprojekt

Under granskningstiden finns materialet också tillgängligt på:
Stadsbiblioteket, Götaplatsen 3.
Majornas bibliotek, Chapmans Torg 5.

För den som vill veta mer om förslaget och kunna ställa frågor finns det möjlighet att göra detta vid följande platser och tillfällen:

16 juni kl 17.30 – 19 Majornas bibliotek, Chapmans torg 5

18 augusti kl 12-13, samt kl 17.30 – 19 Stadsbiblioteket, Götaplatsen 3

Vid dessa tillfällen kommer personal från Göteborgs stad finnas på plats.

Den som vill lämna synpunkter på förslaget ska göra det under granskningstiden. Vi ser gärna att synpunkterna skickas in via e-post till stadsbyggnad@stadsbyggnad.goteborg.se. Det går även att skicka brev till Stadsbyggnadsförvaltningen, Box 2554, 403 17 Göteborg eller använda synpunktshanteraren på Göteborgs Stads hemsida.

Synpunkter ska lämnas skriftligt senast den **8 september 2026**. Ange diarienummer SBF-2024-00784. Ange namn och adress eller fastighetsbeteckning så att det framgår vem som skickat synpunkterna.

De synpunkter som skickats in under granskningstiden kommer att analyseras, sammanfattas och kommenteras i ett särskilt utlåtande. Där kommer det även att framgå om synpunkterna leder till ändring av planförslaget. Granskningsutlåtandet blir offentlig i samband med antagandet av ändringen av översiktsplanen.

Information om förslaget kan lämnas av:

Anna Olsson, 031-368 15 87 anna.olsson@stadsbyggnad.goteborg.se

Jessica Andersson, 031- 368 17 42 jessica.andersson@stadsbyggnad.goteborg.se,

Erik Hansson, 031-368 19 77 erik.hansson@stadsbyggnad.goteborg.se,

Sara Brunnkvist, 031-368 19 75 Sara.brunnkvist@stadsbyggnad.goteborg.se,

Sändlista

Kommunala nämnder

Äldre- samt vård- och omsorgsnämnden
Exploateringsnämnden
Förskolenämnden
Grundskoleämnden
Idrotts- och föreningsnämnden
Kretslopp och Vatten
Kulturnämnden
Miljö- och klimatnämnden
Namnberedningen och GDA adresser
Nämnden för funktionsstöd
Socialnämnd Centrum
Socialnämnd Hisingen
Socialnämnd Nordost
Socialnämnd Sydväst
Stadsfastighetsnämnden
Stadsmiljönämnden
Utbildningsnämnden

Kommunala bolag

Förvaltnings AB Framtiden
Got Event AB
GREFAB
Gryaab
Göteborg & Co
Göteborg Energi AB (Fjärrvärme)
Göteborg Energi Gasnät AB
Göteborg Energi GothNet AB
Göteborg Energi Nät AB
Göteborgs Hamn AB
Göteborgs Stads Parkerings AB
Higab
RENOVA AB
Räddningstjänsten Storgöteborg
Älvstranden Utveckling AB

Statliga och regionala myndigheter

Akademiska Hus
Försvarsmakten Hökvarteret, HKV
Havs- och vattenmyndigheten
Jernhusen AB, Region Väst
Lantmäterimyndigheten
Luftfartsverket

Länsstyrelsen
Polismyndigheten
Sjöfartsverket
Statens geotekniska institut
Svenska Kraftnät
Swedavia AB
Trafikverket
Vattenfall Eldistribution AB
Västra Götalandsregionen

Kommuner och GR

Ale kommun
Alingsås kommun
Göteborgsregionen (GR)
Härryda kommun
Kungsbacka kommun
Kungälv kommun
Lerums kommun
Lilla Edet kommun
Mölndals stad
Partille kommun
Stenungsunds kommun
Tjörns kommun
Öckerö kommun

Bransch- och intresseorganisationer

Cykelfrämjandet Göteborg
Ekologiska lantbrukarna
Fastighetsägarna
Friluftsförbundet, Gbg Distriktsförbund
Funktionsrätt Göteborg
Göteborgs ornitologiska förening
Göteborgs spårvägar
Hyresgästföreningen Region Västsverige
Lantbrukarnas riksförbund LRF
Motormännen, Göteborg
Naturskyddsföreningen i Göteborg
NTF
Svensk Handel
Svenska Västkustfiskarnas Centalförbund (SVC)
Sverige Fiskares Producentorganisation - SFPO
Sveriges Byggindustrier
Swedish Pelagic Federation (SPF)
Västsvenska handelskammaren

Övriga

Business Region Göteborg AB

Ellevio

Företagarföreningen i Göteborg

Göteborgs Begravningssamfällighet

Göteborgs hembygdsförbund

Göteborgs Stift

Säve flygplats

Västarvet

Västfastigheter

Västtrafik AB

Granskningshandling maj 2026

INNEHÅLL

Inledning4

GEOGRAFISKA INRIKTNINGAR..... 6

Södra älvstranden, Järnvågen till Klippan7

Mölnbalsåns dalgång 19

Södra Askim 24

TEMATISKA INRIKTNINGAR..... 28

Jorbruksmark och livsmedelsförsörjning 29

Energiproduktion och energilagring 36

Klimatanpassning40

Mobilitet och infrastruktur 55

Övriga ändringar67

RIKSINTRESSEN..... 75

Riksintressen 76

HÅLLBARHETSBEDÖMNING 81

Sammanfattande och samlad bedömning 82

Miljökonsekvenser 88

Sociala konsekvenser 93

Ekonomiska konsekvenser 95

Läs mer

Samrådsredogörelse för ändring av översiktsplan för Göteborg.

INLEDNING

Göteborgs översiktsplan antogs av kommunfullmäktige 2022. Genom beslut om planeringsstrategin i maj 2024 förklarades översiktsplanen vara fortsatt aktuell. Samtidigt konstaterades att vissa delar av översiktsplanen behövde ändras och att andra delar kunde utgå. Göteborgs Stad arbetar därför med en ändring av översiktsplanen. Syftet med ändringarna är dels att bättre spegla kommunens viljeinriktning för mark- och vattenanvändning, dels att öka tydligheten för efterföljande planering.

Ett förslag till ändring av översiktsplanen skickades ut för samråd mellan 8 januari och 25 mars 2025. Resultatet av samrådet redovisas i en samrådsredogörelse, som också innehåller de förslag till justeringar som framförda synpunkter har gett anledning till. I samrådsredogörelsen har inkomna synpunkter sammanfattats ämnesvis tillsammans med kommunens kommentarer.

- Omfattning av ändringen**
- Denna ändring av översiktsplanen omfattar:
- En fördjupning för området Södra älvstranden, delen Klippan till Järnvägen.
 - Inarbetning av de tidigare fördjupningarna för Mölndalsåns dalgång och Södra Askim.
 - Inarbetning och uppdatering av tematiskt tillägg för översvämningsrisker.
 - Två nya tematiska tillägg för jordbruksmark respektive energiproduktion och energilagring.
 - Uppdatering av tematiska inriktningar för mobilitet och infrastruktur.
 - Ett antal mindre ändringar i markanvändningskartan i planbeskrivningen.

Arbetet med ändring av översiktsplan för Göteborg grundar sig på ett antal olika beslut. Uppdraget att ta fram en fördjupning för Södra älvstranden gavs av kommunstyrelsen 2023-11-22 och syftar till att skapa förutsättningar för stadsutveckling inom ett av översiktsplanens utredningsområde. Det innebär en omvandling från industrimark till blandad stadsbebyggelse när färjeterminalerna flyttar och en utvidgning av innerstaden med traditionell kvartersstad. Ändringen hanterar Oscarsledens framtid, kulturmiljö och lokaliseringsfrågor avseende verksamheterna i Fiskhamnen, en ny gång- och cykelbro, social service, husbåtar och ett maritimt centrum. Ändringen hanterar även riksintressefrågor inom området.

Uppdraget att ta fram ett tillägg för energiproduktion och energilagring gavs i kommunfullmäktiges budget 2023. Tillägget syftar till att ge förutsättningar att hantera omställningen till ett fossilfritt samhälle, genom rekommendationer kring mark- och vattenanvändning för att underlätta lokal produktion av förnybar energi och utveckla möjligheter för energilagring.

Uppdraget att ta fram ett tillägg för jordbruksmark och livsmedelsförsörjning gavs av kommunfullmäktige 2022-12-08. Ändringen syftar till att visa hur jordbruksmarken ska användas och prioriteras i förhållande till andra samhällsintressen för att långsiktigt stärka livsmedelsförsörjningen i Göteborg.

Övriga ändringar har sin bakgrund i planeringsstrategin. Kommunfullmäktige gav i maj 2024 stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att ta fram förslag till ändring av översiktsplan för Göteborg i enlighet med godkänd planeringsstrategi. Detta uppdrag slogs samman med de tre redan pågående uppdragen kring fördjupning och tillägg till översiktsplanen för att genomföra ändringen av översiktsplanen i en samlad process.

Samband med den kommunövergripande översiktsplanen

Detta förslag till ändring av översiktsplan för Göteborg omfattar endast de delar av översiktsplanen där det finns ett behov av att göra tillägg eller fördjupa översiktsplanen. Övriga delar av översiktsplanen ligger fast. Det innebär till exempel att den övergripande utvecklingsinriktningen om en nära, sammanhållen och robust stad liksom översiktsplanens utbyggnadsstrategi är utgångspunkten även för de nu föreslagna ändringarna. Även övriga krav på innehåll i en översiktsplan enligt plan- och bygglagen 3 kap 3-5 §§ finns redovisade i den kommunövergripande översiktsplanen och om det inte framgår av denna ändring, är dessa redovisningar oförändrade. Mark-och vattenanvändningkartans lager inom kategorin Värden och hänsyn påverkas endast i begränsad utsträckning av ändringen och gäller oförändrat inom de geografier som berörs av ändringen.

När ändringen av översiktsplanen har antagits kommer denna att läggas in i den kommunövergripande översiktsplanen. Att samla allt i en handling underlättar för att få en helhetsbild av hur kommunen har hanterat de olika aspekterna som ska belysas i en översiktsplan.

I några fall påverkar de nu föreslagna ändringar av översiktsplanen även ställningstagande i andra delar av översiktsplanen. När så är fallet framgår detta av granskningshandlingen. Ändringarna som föreslås får även konsekvenser för andra delar av översiktsplanen som är av redaktionell karaktär. Det gäller exempelvis hänvisningar mellan översiktsplanens olika delar samt justerade formuleringar som återkommer i fler sammanhang än inom de ändrade delarna. Detta kommer att uppdateras till antagandehandlingen då ändringarna kommer att integreras i den kommunövergripande översiktsplanen.

I samband med arbetet med ändring av översiktsplanen har även behov av att förenkla den digitala kartan för ökad användbarhet identifierats. Även detta är en justering som endast är av redaktionell och/eller teknisk karaktär. Till exempel kan vissa markanvändningslager slås ihop utan att den beslutade inriktningen eller ställningstagandet som är kopplat till avsedd användning förändras. Även denna förenkling av kartan kommer att synliggöras i antagandehandlingen.

Läsanvisning

Förslaget består av en planbeskrivning samt en mark- och vattenanvändningskarta. Till förslaget hör även en hållbarhetsbedömning. Samtliga dessa delar har uppdaterats efter samrådet.

Planbeskrivningen beskriver vilka ändringar som föreslås samt innehåller de textavsnitt som föreslås läggas till den kommunövergripande översiktsplanen. Den består av ett kapitel för respektive del av ändringen samt ett kapitel om riksintressen som berörs av ändringen.

Markanvändningskartan består av tre fördjupade delar, samt av en del som visar lager som berör hela staden. För de tre fördjupningarna redovisas samtliga användningslager inom den berörda geografien. Det innebär att även kartlager som inte ändrats visas i denna granskningshandling. I planbeskrivningen framgår mer konkret vilka ändringar som föreslås även i karta jämfört med gällande översiktsplan. Varje kartlager är kopplat till en rekommendation och i vissa fall även till en objektsspecifik beskrivning. Dessa visas om man klickar på ett objekt i kartan. De lager som gäller för hela staden innebär att dessa lager i sin helhet kommer att bytas ut eller läggas till den gällande översiktsplanens markanvändningskarta.

Läs mer

För de aspekter som inte berörs av denna ändring hänvisas till den gällande, kommunomfattande översiktsplanen för Göteborg.

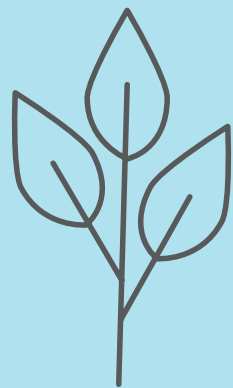
<https://oversiktsplan.goteborg.se/>

Digital översiktsplan

Förslag till ändring av översiktsplan för Göteborg finns även digitalt på:

<https://oversiktsplan-forslag.goteborg.se>

Till den digitala plattformen finns ett antal kunskapsunderlag länkade. Dessa utgör inte en del av planförslaget utan har tagits fram som hjälp för att läsa planförslaget och förstå de avvägningar som gjorts.

GEOGRAFISKA INRIKTNINGAR

Södra älvstranden, Järnvågen till Klippan

MöIndalsåns dalgång

Södra Askim

SÖDRA ÄLVSTRANDEN, JÄRNVÅGEN TILL KLIPPAN

Södra älvstranden: Föreslagna ändringar i korthet

Innerstadens delområde Södra älvstranden utökas till att omfatta området mellan Järnvågen och Klippan. Den tillhörande beskrivningen av området idag utvecklas liksom potential och rekommendationer för att stötta en omvandling till blandad stadsbebyggelse.

Markanvändning för delområdet ändras från industriområde till blandad stadsbebyggelse inklusive tillhörande rekommendationer och särskilda objektsbeskrivningar för bland annat framtida älvförbindelser, framtida parker, framtida väg och barriäröverbyggande åtgärder för Oscarsleden, gatukopplingar, särskild hänsyn skyfall samt stadslivsstråk.

Ställningstaganden för riksintresset kommunikation och yrkesfiske som berör området förtydligas utifrån förslag om ändrad markanvändning.

Ett nytt kunskapsunderlag som beskriver planeringsförutsättningar och analys för området mellan Järnvågen och Klippan utgör bilaga till planförslaget för delområdet Södra Älvstranden.

Beskrivning och rekommendationer avseende nod för stadsutveckling för Fiskhamnen/Stigberget ändras.

Ett nytt kunskapsunderlag som beskriver planeringsförutsättningar och analys för området mellan Järnvågen och Klippan utgör bilaga till planförslaget för delområdet Södra Älvstranden, sträckan Järnvågen till Klippan.

Beskrivning och rekommendationer avseende nod för stadsutveckling för Fiskhamnen/Stigberget ändras.

Omvandlingsområde i innerstaden

Översiktsplanen föreslås kompletteras med följande text under geografiska inriktningar för Innerstaden, omvandlingsområde.

Övergripande inriktning

Södra älvstranden utgör en central del av Göteborgs historiska älvfront och bär tydliga spår av stadens utveckling som befästningsstad, handels- och sjöfartsstad, hamnstad och industristad. Området präglas av relationen mellan stad och älv, verksamheter och bostäder.

Området sträcker sig från Stora hamnkanalen till Klippan. Större delen av området utgörs av hamnområde men stadsutveckling pågår öster om Järnvågen. Längs med denna sträcka går innerstaden från historisk stadskärna till historisk förstad som Majorna en gång i tiden var.

Ny bebyggelse har på senare år växt fram invid Järntorget och ett nytt resecentrum har tillkommit vid Stenpiren. Nya byggnader blandas med befintliga landmärken och starka symbolbyggnader i en kulturhistoriskt värdefull stadsmiljö.

Foto: Göteborgs Stad

Kajkanten och båtlivet längs älven har förändrats med tiden, i takt med utveckling av verksamheter knutna till hamnområdet. Området och stadslandskapet är än i dag präglat av den stora strukturella påverkan i och med utbyggnad av djuphamn och Oscarsleden. Inom området finns och används byggnader och vattenrum med stark koppling till sjöfarten, vilket utgör en viktig del i historien om stadens framväxt vid älven.

Den tydliga kulturnärvaron längs Södra älvstranden är unik för Göteborg. Kulturlivet bidrar här starkt till hela områdets identitet och attraktionskraft. Kulturverksamheterna skapar stadsliv i form levande och publika bottenvåningar såsom teatrar, scener och gallerier tillsammans med restauranger och affärer.

Idag upptas stora områden mellan Järnvägen och Klippan av kajer för färjetrafiken till Tyskland och Danmark och är därför inte tillgängliga för stadens invånare. När färjetrafiken flyttar tillgängliggörs ytor för omvandling från industriområde till blandstad och ger en möjlighet för älvstråket att åter aktiveras med människor och olika båtar.

Rekommendationer för Södra älvstranden

- Låt topografi, stadslandskap och bebyggelsestruktur söder om Oscarsleden vara en utgångspunkt för ny bebyggelseutveckling norr om Oscarsleden.
- Säkerställ att de många olika uttrycken för berättelsen om hamn- och sjöfartsstaden i viktiga kulturmiljöer, landmärken och symbolbyggnader värnas och synliggörs i en omvandling till blandstad.
- Verka för att Oscarsleden långsiktigt ska utvecklas mot en mer integrerad stadsgata genom fler plankorsningar, sänkta hastigheter och en mer stadsmässig utformning med fortsatt god framkomlighet för kollektivtrafik.
- Utveckla ett sammanhängande älvstråk med kajer för olika ändamål och nya platsbildningar, ihop med högvattenskydd vid ombyggnad av kajkonstruktioner.
- Utveckla och stärk den blågröna strukturen med nya parker och gröna stråk som kombineras med öppna lösningar för skyfall och dagvatten.

- Verka för en god balans av bostäder, verksamheter och kommunal service.
- Lokalisera nya förskolor och skolor till platser med goda buller- och luftförhållanden.
- Värna och möjliggör för utveckling av befintligt verksamhetsområde vid Majnabbehamnen som kopplas samman med blandad stadsbebyggelse genom lokalt vägnät mellan Fiskhamnen och Majnabbe.
- Säkerställ kajer för olika typer av fartyg och säkerställ hamnbas-sänger för olika funktioner, både för hamnändamål och som ekologisk funktion.
- Utveckla det lokala gatunätet norr om Oscarsleden och skapa bättre och attraktivare gång- och cykelkopplingar längs med älven och tvärs Oscarsleden..

Bebyggelseutveckling

Bebyggelseutveckling mellan Järnvägen och Klippan är främst möjlig norr om Oscarsleden och vid Jaegerdorffsmotet. Innerstaden har störst potential att utvidgas med traditionell kvartersstad ut mot älven mellan höjdryggarna Stigberget och Gråberget. Här är blandad stadsbebyggelse med högre andel bostäder än kontor prioriterat.

Inom området förändras olika platsers lägen och potential genom förslag om utbyggnad av kvartersstad med mer finmaskigt gatunät och ny kollektivtrafik.

Genom en utbyggnad av kvartersstad med ett mer finmaskigt gatunät samt med ny kollektivtrafik, kommer olika platser inom området att få förändrad potential och läge. Förändrade lägen behöver följa med en lämplighet i hur de programmeras med innehåll. Vid en komplettering av ny bebyggelse vid Stigbergskajen finns potential särskilt för kontor, service och centrumfunktioner i lägre skala. Vid Jaegerdorff kan en annan hantering av det planskilda trafikmotet möjliggöra att ytor frigörs för stadsutveckling och att läget förändras. Här finns potential för ett mer sammanhängande och multifunktionellt gaturum och en bebyggelsemiljö som innehåller centrumfunktioner.

Lokaler i bottenvåningar prioriteras i stråk som stödjer en stadslivspotential såsom invid torg, hållplatser för kollektivtrafik och älvrummet. Idag förekommer lokaler i bottenvåning längs Karl Johansgatan och de lokala torgen Stigbergstorget och Chapmans torg, men potential finns att sprida stadslivet till fler platser. Innehållet i lokaler varierar med dagligvaruhandel, viss sällanköpshandel, gym, restauranger och kontor samt en stor andel verksamheter med kulturkopplingar. Det ger liv i stråk och platser under hela dygnet.

Ny bebyggelse behöver förhålla sig till befintlig kvartersstruktur, siktlinjer och skala. Bebyggelsens utformning och placering i förhållande till topografi och kulturmiljöer är viktig. Inom delområdet Södra älvstranden, Järnvägen till Klippan, finns potential för cirka 2000-3000 nya bostäder i flerbostadshus, ett spann som speglar i vilken grad Oscarsleden kan omvandlas till stadsgata samt bebyggelsens skala och täthet. Detta medför behov av en ny grundskola och cirka 3-4 förskolor med 4-6 avdelningar vardera. Storleken på förskolegårdar motsvarar ungefär ett kvarter och skolgård två kvarter. Kommunal service behöver prioriteras i lägen som kan rymma tillhörande friyta, gärna i anslutning till park och med goda luft- och bullerförhållanden. Lämpliga lägen är därmed främst runt

Maj nabbe och i Majornas dalgång. Generellt är det svårt att hitta platser för kommunal service i angränsande stadsdelar.

Vidare kan området behöva omhänderta särskilda lokaliseringar som kräver viss storlek på yta. I närtid utgörs dessa anspråk av en ny placering av fiskhamn med verksamheterna samlade i en större byggnad samt möjlig lokalisering av idrottshall och simhall.

Befintliga verksamhetsbyggnader bevaras och nya ytor för verksamheter möjliggörs inom företagsområde i anslutning till västra delen av Fiskhamnsgatan. Här kan fiskhamn och hamnändamål samlokaliseras med befintliga kontorsverksamheter och äldre industribyggnader. Företagsområdet behöver kopplas samman med ny blandstad i gatustrukturen. Behov kring särskild hänsyn för bostads- och verksamhetsetableringar kan uppstå i gränzonerna.

Det är viktigt att ta vara på den variation av befintliga byggnader och karaktärer som finns från olika tidsepoker i området. Dessa representerar områdets historia och utveckling över tid och möjliggör dessutom för olika typer av lokaler för kulturella verksamheter. Tåliga lokaler med relativt låg hyra i de kulturmiljöer och industriområden som finns är en förutsättning för kulturetableringar och att området idag är så kulturtätt.

Kreativ zon för möjligt arbete med platsbyggnad pekas ut som en potential inom området vid Maj nabbe, vars närområde rymmer kulturella verksamheter som är viktiga för områdets utveckling.

Parker, natur och vatten

Det finns stor potential och behov av att tillskapa ny grön- och blåstruktur inom Södra älvstranden med koppling till befintlig blandstad.

Området mellan älven och Oscarsleden består till övervägande del av hårdgjorda ytor utifrån dess funktion som industri- och hamnområde. Med undantag för parker och träd runt Klippan och de gröna miljöerna på Maj nabbeberget är grönstrukturen nästintill obefintlig och det finns begränsade ekologiska och sociala värden. Träd och gröna impedimentsytor invid Oscarsleden i västra delarna bidrar med vissa ekosystemtjänster och viss vattenreglering samt har en buller- och värmedämpande funktion.

Älvstråket har möjlighet att utvecklas till en ny ryggrad för offentliga rum med vattenkontakt med nya parker och gröna stråk. Detta stärker möjligheten för rörelse och vistelse i älvrummet och kan vidare genom gator med gröna inslag koppla samman älven med Slottsskogen. Särskilt finns potential i att utveckla ett stråk som går från Fiskhamnen till Slottsskogen via Styrmansgatan och Klareborgsgatan. Utformning och funktion av älvkanterna i området behöver variera utifrån dess förutsättningar. För stora delar av sträckan finns en hård kajkant som är lämplig för mer kommersiella ändamål. För hamnbassängerna är det lämpligt med älvkant i form av slänt som kan hantera vattenflöden och främja biologisk mångfald.

Behov finns fortsatt av kajer för sjöfarten med möjlighet att husera olika typer av båtar och fartyg. Inom området säkerställs Stigbergskajen och Maj nabbe kajen som mindre hamn och med plats för kryssning- och paradkaj med tillhörande roro-ramp. Allmänhetens tillträde till dessa kajer kan begränsas vilket påverkar var älvstråket kan förläggas inom delar av området. Vid Fiskhamnen föreslås en mindre hamn med potential för bland annat fritidsbåtar och husbåtar. I anslutning till denna föreslås en ny stadsdelspark vid vattnet. Tillsammans med tidigare

Illustration över sektion för grönt och blått stråk.

Illustration: Mareld

utpekade och planerade nya parker vid Sjöberget och Järnvågsparken vid Järnvägen bidrar den föreslagna stadsdelsparken till att skapa god tillgång till park inom geografien.

Utöver detta behöver bostadsnära parker tillkomma i olika delar av området och i anslutning till blågrön struktur. Det finns även ett stort tryck på befintliga lekmiljöer i närliggande stadsdelar och behov finns att skapa mötesplatser för barn och unga inom området. Fler allmänna lekplatser behöver tillkomma, inom befintliga och nya parker. En utmaning är att skapa utemiljöer som är lämpliga utifrån luft och buller vilket särskilt påverkar barn och unga negativt under uppväxtåren.

Södra älvstranden är i sin helhet särskilt utsatt för översvämningar i form av skyfall och höga vattennivåer i älven. Det finns särskilda behov inom området att hantera vatten och grönytor samlade och integrerade i stadsmiljön. Multifunktionella grönbåa lösningar för allmän plats är viktiga, där parker vid vatten behöver ha en särskild klimatanpassningsfunktion.

Vatten är strukturerande på vissa platser och behöver få ta plats i stadsrummet. Vid behov behöver parker vara översvämningsbara och hantera skyfall och dagvatten. Jaegerdorffsplatsen är en sådan plats där vatten är en nyckelfråga för framtida planering. Här föreslås därför ett öppet flexibelt grönbåa stråk för att hantera skyfall.

Mobilitet och infrastruktur

Den storskaliga infrastruktur som präglar området från Järnvägen till Klippan hänger tätt samman med användningen av marken för verksamheter och färjeterminaler. En omvandling av industrimark till blandstad med mål och behov av ett mer hållbart resande innebär en möjlighet för att på längre sikt kunna omvandla stora delar av Oscarsleden till en mer integrerad stadsgata. En utveckling mot en mer integrerad stadsgata är särskilt viktig i områdes östra delar, Majorna och Masthugget, för att skapa förutsättningar för en sammanhängande kvartersstruktur. Omvandling mot blandstad har goda förutsättningar att minimera tillkommande alstring av fordonstrafik på leden jämfört med dagens verksamheter

och markanvändning.

En omvandling av Oscarsleden till en mer integrerad stadsgata med lägre hastighet krävs för att möjliggöra för fler bostäder längs leden samt för att främja ett hållbart resande. Oscarsleden föreslås som en huvudgata genom området med trafikal karaktär för främst lokal- och genomfartstrafik, kollektivtrafik och pendlingscykelstråk. En mer integrerad stadsgata innebär fler gatukorsningar i plan och minskade hastigheter jämfört med idag. En framtida omvandling kan och bör ske i olika etapper med olika sektioner längs sträckan och trafiken behöver fungera i sin helhet i området under en eventuell ombyggnad.

Gatunätet kan beskrivas som sammanhängande och gent söder om Oscarsleden och fragmenterat och bristfälligt norr om leden. Ny vägsträckning föreslås inom området som binder samman Klippan med Fiskhamnen och kopplar upp mot viktiga tvärgående stråk och framtida förbindelser över älven. Karl Johansgatan utgör idag ett gent och sammanhängande stråk mellan Järnvägen och Kungssten och har i stora delar goda förutsättningar för stadsliv. Potentialen i stråket stärks av en utveckling norr om leden med fler gatukorsningar över led.

Inom området är fokus på att utveckla och stärka gång- och cykelvänliga gatumiljöer som hänger samman i ett nät både norr och söder om Oscarsleden. Med en blandning av funktioner och målpunkter i området blir det nära till mycket och en stor del av vardagslivets resor kan därmed göras till fots eller med cykel. Framtida älvförbindelser, i första hand färjor för gång- och cykeltrafik, pekas ut vid ett flertal platser längs älven. Dessa kopplingar för gång och cykel över älven ger en ökad närhet mellan innerstadens norra och södra stadsdelar. Utbudet på båda sidor älven blir tillgängligt för fler och vidare ses potential i området med ökade transporter på älven. På längre sikt bedöms ett framtida läge för en ny gång- och cykelbro i området utredas vid dagens Tysklandsterminal, Majnabbe. Läget har stor potential att koppla samman centrala Hisingen med sydvästra Göteborg.

Järntorget utgör en bytespunkt och målpunkt för kollektivtrafik idag och behöver framgent avlastas. Med nya satsningar på kollektivtrafik i form av spårväg i tunnel mellan Lindholmen och Linnéplatsen får Stigberget ett hållplatsläge för stadsbana under mark. Satsningar på kollektivtrafik i Oscarsleden med buss kommer även innebära två nya hållplatslägen vid Stigberget och vid Jaegerdorffsplatsen. Här finns möjlighet att koppla samman dessa med befintlig kollektivtrafik, mot älven och färjelägen samt mot spårvagnshållplatser i Karl Johansgatan. Det är viktigt att stadsmiljön runt hållplatslägena utformas utifrån platsens förutsättningar och utifrån ett helhetsperspektiv så att nya flöden av människor från kollektivtrafik möjliggör och stödjer ett stadsliv med fokus på attraktiva miljöer för gående.

Eftersträvänsvärt är att så lite parkeringsytor som möjligt ska tillkomma utifrån områdets nära läge till målpunkter och kollektivtrafik. Vid behov ska det samlokaliseras med andra funktioner invid Oscarsleden.

Värden och hänsyn

Inom och i anslutning till Södra älvstranden finns flera särskilt värdefulla bebyggelsemiljöer och enskilda byggnader som är utpekade i Göteborgs stads bevarandeprogram och vissa områden omfattas av riksintresse för kulturmiljövården. Området gränsar till ett flertal olika stadsdelar med olika karaktär, där topografi, planmönster, skala, arkitektur och andra karaktärsskapande drag ofta är specifika

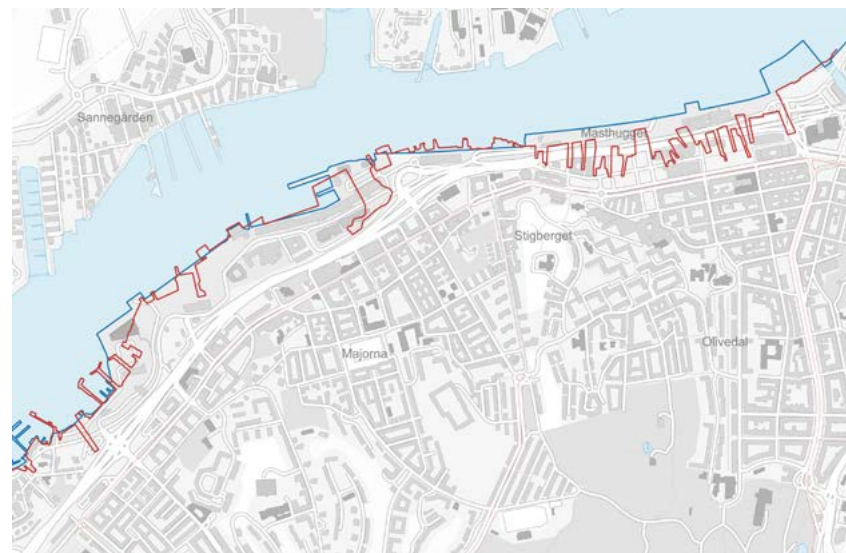

Bild över dagens kajlinje (blå) och kajlinje som går att utläsa från kartor år 1876 (röd).

för en historisk utbyggnadsperiod. Här möts tre av den centrala stadens övergripande karaktärsområden: Älvrummet, Stenstaden samt Majorna och västerut.

Älvkanten har ständigt förändrats i området och dess tidiga flikighet har ersatts med en rationell kajlinje och stora delar av marken som inte är bergsknallar och lera består av utfyllnader.

Här finns en utmaning att i ny stadsstruktur omtolka arvet från varvs- och sjöfartsstaden invid älvkanten och att koppla samman detta med en redan utbyggd stadsväv med höga kulturvärden av riksintresse. Det är viktigt att fortsätta vidmakthålla och stärka kopplingarna till vattnet samt att återupprätta strukturella kopplingar som brutits.

En viktig utgångspunkt är att hantera de stora dragen i landskapsbilden ihop med topografi och befintlig stad, där området rymmer en riktighetsförändring i Göta Älv, två större höjdryggar och dalgångar i mellan. Det låglänta landskapsrummet medger långa siktlinjer och synliggör viktiga stadsfronter exempelvis Klippan, Majnabbe och Stigberget som utgör särdrag i stadsilhuetten. Även enskilda byggnader med anknytning till hamn- och sjöfart i visuellt strategiska lägen samt invid kajområdena, såsom sjömanshustrun och kajskjul, har en nyckelroll i stadsbilden.

Identitetsbärande byggnader och sammanhållna kulturmiljöer upprätthåller här en berättelse om stadens framväxt och identitet. De behöver ges utrymme att synas för en fortsatt läsbarhet av området historia och framväxt som hamn och sjöfartsstad vid en omvandling till blandstad. Det innebär att den befintliga stadens struktur och skala samt viktiga siktlinjer behöver beaktas för ny bebyggelse.

Inom Södra älvstranden är det en utmaning att få till goda boende och vistelsemiljöer utifrån luft- och bullersituationen som kommer av nuvarande markanvändning för verksamheter och industri samt dagens funktion av Oscarsleden. Då luftkvalitet är en miljö kvalitetsnorm innebär det idag begränsningar i vad som kan göras var inom området, särskilt finns idag en begränsning närmast leden. På vissa platser är situationen sådan att den utesluter bostadsändamål, såsom vid Göta tunnelns mynning och i stark terräng.

Området präglas dels av behovet av att omhänderta höga havsvatten nivåer, dels flöden från skyfall. Sträckan utmed kajkanten är utpekad för högvattenskydd. En utbyggnad av området i etapper ska säkerställa klimatanpassning.

Då området i sin helhet ligger lågt och under de planeringsnivåer som staden föreskriver ses behov och potential av att hantera detta genom höjning av marken. Särskilda zoner eller platser bör även utpekas som möjliga att svämmas över. Inom området finns det utpekade strukturella skyfallsanläggningar i Masthugget, Fiskhamnen och vid Jaegerdorffsplatsen och Majnabbegatan. Särskilt har Jaegerdorffsplatsen, som utgör en lågpunkt i området och som samlar stora mängder vatten både vid skyfall och höga vattenstånd i älven, pekats ut för särskild hänsyn avseende skyfall.

Hela området berörs av miljö kvalitetsnorm för vatten eftersom det ligger i anslutning till Göta älv och nära havet. Området är starkt påverkad av hamnverksamhet, kajer, stadsbebyggelse och andra verksamheter. Vattenförekomsten status har klassats till måttlig ekologisk potential. Inom området återfinns platser med risk för markföroreningar. Strandzonen är heller inte naturlig som en följd av utfyllnad och hamnverksamhet och behöver åtgärdas vid en omvandling från industri till blandstad. Det finns behov av att bevara och utveckla de mer mjuka strandkanterna med viss ekologisk funktion som sammanfaller med hamnbassängerna vid Fiskhamnen och Majnabbe där det finns en särskild möjlighet att stärka den ekologiska funktionen. Hanteringen och reningen av dagvatten är viktigt ur en ytsynpunkt och bör ges plats inom området i nya gatu- och parkmiljöer.

Hela området berörs av miljö kvalitetsnorm för vatten eftersom det ligger i anslutning till Göta älv och nära havet. Området är starkt påverkad av hamnverksamhet, kajer, stadsbebyggelse och andra verksamheter. Vattenförekomsten status har klassats till måttlig ekologisk potential och får inte försämrats.

Inom området, både i mark och strandzon, återfinns markföroreningar från såväl modern industri som historiska verksamheter. Utredningar av markmiljö behövs i efterföljande planering för att säkra lämplig markanvändning.

Strandzonen är inte naturlig som en följd av utfyllnad och hamnverksamhet och behöver åtgärdas vid en omvandling från industri – till blandstad. Det finns behov av att bevara och utveckla de mer mjuka strandkanterna med viss ekologisk funktion som sammanfaller med hamnbassängerna vid Fiskhamnen och Majnabbe där det finns en särskild möjlighet att stärka den ekologiska funktionen. Hanteringen och reningen av dagvatten är viktigt ur en ytsynpunkt och bör hanteras samlat lokalt/i delområden och ges plats i offentliga miljöer.

Stigberget och Stigbergskajen

Översiktsplanen föreslås kompletteras med följande text under Geografiska inriktningar för innerstaden, Noder i en växande stadskärna

Stigberget och Stigbergskajen har historiskt varit sammankopplade men är idag åtskilda utifrån topografi och infrastruktur. Det är två platser i samma geografi med olika karaktär, funktion och användning. Gemensamt är hur de båda samverkar för att upprätthålla berättelsen om Göteborg och sjöfarten, här finns Sjöfartsmuseet och Sjömanskyrkan samt en idag fungerande och aktiv kaj för parad- och kryssningsfartyg.

Bild på Stigberget och Stigbergskajen
Foto: Göteborgs Stad

Stigberget har ett myllrande stadsliv med boende, handel, kultur och service invid torget och spårvagnshållplatsen på Karl- Johansgatan. Här finns parker och grönska i nära anslutning till torget som omgärdas av bebyggelse från olika tidsepoker i en lägre skala om ca två till sex våningar. Platsen är känslig för förändring och en uppskattad plats och målpunkt i staden.

Stigbergskajen är idag främst ett trafikrum med bristfällig mänsklig interaktion förutom vid passagen mellan Amerikahuset och Masthugget eller det genomgående cykelstråket utmed älven. Platsen präglas av stora asfaltsytor och trafikmot, fordon i höga hastigheter och höga bullernivåer. Merparten av kajkanterna ligger inom avstängda verksamhetsområden utan tillgänglighet för allmänheten. När verksamheterna flyttar kan delar av ytorna omvandlas och närheten till älven tillvaratas. Platsen har en hög tålighet för förändring och behöver utvecklas för utgöra en del av en utvidgad innerstad och stadskärna.

En ny bytespunkt vid Stigbergskajen planeras, med ett underjordiskt hållplatsläge för Lindholmsförbindelsen med koppling till Stigberget och ett framtida hållplatsläge för buss med möjlighet att stanna på Oscarsleden. Vidare ses möjligheter att anlägga ett hållplatsläge för färjetrafik i Djurgårdsgatans förlängning. Stigbergskajen kommer fortsatt ha en funktion som kryssnings- och paradkaj vilket medför anspråk på ytorna närmast kaj för att vid tillfälle kunna stängas av för allmänheten men utgör fortsatt en viktig del av ett nytt stadsrum.

För att ta vara på Stigberget och Stigbergskajens värden och potential behöver planering ske utifrån en sammanhållen helhet i geografin och ny stads-

utveckling integreras i befintlig stadsstruktur genom ett mer sammanhängande och finmaskigt gatunät. Eventuellt kan mindre byggnader invid Stigbergskajen uppföras så att de stöttar stadsrummet här och även har möjlighet att kunna husa den service som en framtida bytespunkt kan kräva. På Stigbergstorget finns inget utrymme för förtätning av ny bebyggelse och det är viktigt att värna den skala på bebyggelse och stadsrum som finns samt att här arbeta med en attraktiv stadsmiljö.

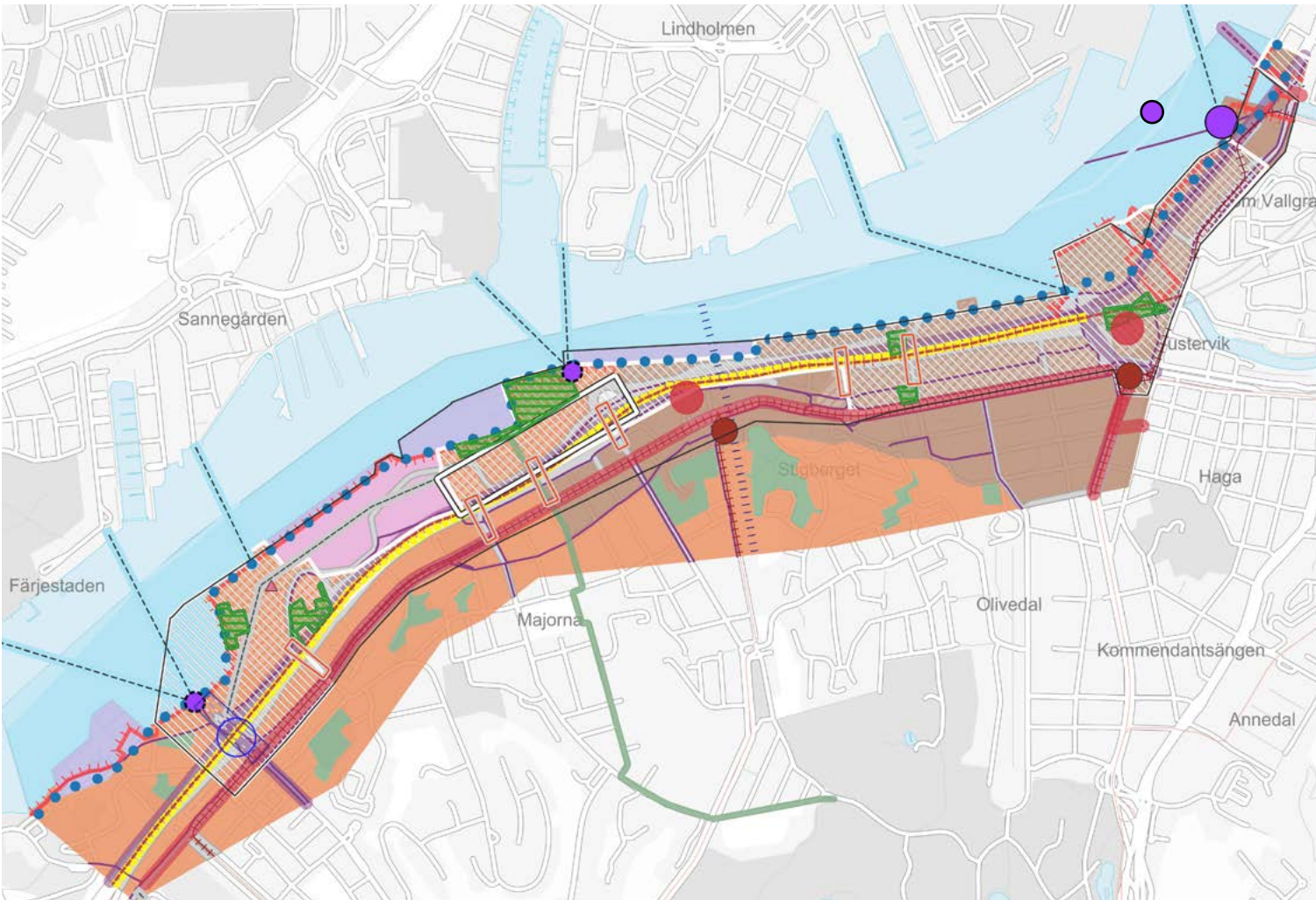
Trafikrummen som idag får ta stor plats i området behöver minska och/eller omprogrammeras för att prioritera hållbart resande. Både Stigbergstorget och ytorna nere vid kaj behöver anpassas till den nya kollektivtrafiken med sina krav på framkomlighet och de nya flöden av människor i stadsrummet som kollektivtrafiken medför. Plats behöver ges för människor och vistelseytor. Det är viktigt att kunna korsa Oscarsleden i plan vid Stigbergskajen och att gaturummet här stödjer ett attraktivt stadsrum för gående och cyklister, dock fortsatt med framkomlighet för fordon.

Rekommendationer

- Stärk och återupprätta kopplingen mellan Stigbergstorget och Stigbergskajen med utgångspunkt i den historiska kopplingen invid Bläsgatan, öster om Sjöfartsmuseet.
- Värna öppna ytor och rum, siktlinjer och den skala på bebyggelse från olika tidsepoker som omger Stigbergstorget.
- Tillvarata den utbyggnadspotential och förändringstryck som kommer med ny kollektivtrafik och stadsutveckling i en helhet invid Stigbergskajen.
- Minska trafikytorna genom att främja kapacitetsstarkt resande med andra hållbara färdmedel och möjliggör en attraktiv stadsmiljö som prioriterar mänsklig skala och vistelsekvaliteter.
- Verka för att nya hållplatslägen för kollektivtrafik har en hög arkitektonisk utformning som underordnar sig platsen och stödjer utvecklingen av stadsmiljön.

Ändring markanvändningskartan

- Delområdet Södra Älvstranden utökas geografiskt västerut till att omfatta området från Skeppsbron till Klippan. Delområdet Majorna och västerut minskas i motsvarande omfattning. Beskrivning och rekommendationer för Södra Älvstranden uppdateras.
- Industriområde och utredningsområde blandad stadsbebyggelse tas bort och ersätts med omvandlingsområde för blandad stadsbebyggelse och företagsområde.
- Kreativ zon läggs till i Majnabbe med tillhörande rekommendationer för fortsatt arbete med platsbyggnad.
- Mindre hamnområde läggs till för att möjliggöra för fortsatt kryssnings- och paradkaj vid Stigbergskajen och utveckling av en ny kryssnings- och paradkaj vid Majnabbe. Område för mindre hamn pekas även ut för hamnbassängen vid Fiskhamnen för att möjliggöra för småbåtar, husbåtar och maritimt centrum. Havsområdet minskas där dessa tillägg görs.
- Behov och möjlig lokalisering av framtida stadspark och bostadsnära parker synliggörs som föreslagna ytor och ett grönt stråk i innerstaden läggs till längs Godhemsgatan till Fiskhamnen.
- Nod för stadsutveckling Stigberget/Fiskhamnen kvarstår i befintligt läge men byter namn till Stigberget och beskrivning och rekommendationer uppdateras. Beskrivningen av Systemviktig bytespunkt Stigberget ändras, med syfte att förtydliga Stigbergets relation till kollektivtrafikanspråken.
- För att tydliggöra planeringsinriktningen på längre sikt om en mer integrerad Oscarsled ändras beskrivningen och rekommendationer för Barriärminskade åtgärder på Oscarsleden och ett utredningsområde för kommunikation läggs till vid Fiskhamnsmotet. Även viktiga urval av gatukopplingar synliggörs. En framtida lokal väglänk läggs till mellan Jaegerdorffsmotet och Fiskhamnsmotet för att möjliggöra ett lokalt sammanhängande stråk.
- Ett nytt stadslivsstråk pekas ut för Karl- Johansgatan som uppvisar stadslivspotential.
- För att synliggöra potentialen i omvandlingen av trafikmot och trafikmiljö mot en mer stadsmässig plats med centruminnehåll ges jaegerdorff en omvandling korsning.

Södra Älvstranden

Blandad stadsbebyggelse

- Stadskärna
- Utvidgad innerstad
- Delområden centrala Göteborg
- Nod för stadsutveckling
- Kreativ zon
- Stadslivsstråk
- Förändrad markanvändning stadskärna
- Förändrad markanvändning utvidgad innerstad
- Omvandlingsområde

Verksamheter

- Företagsområde
- Mindre hamn

Parker, natur- och rekreationsområden

- Stads- och stadsdelsparker
- Bostadsnära parker och natur innerstaden
- Framtida parker
- Gröna stråk innerstaden
- Älvstråk

Infrastruktur

- Korsning omvandling
- Gatukoppling, befintliga och framtida
- Befintlig spårväg
- Spårväg
- Spårväg i tunnel
- Framtida spårväg
- Spårväg
- Spårväg i tunnel
- Särskild hänsyn skyfall
- Övergripande vägnät
- Framtida väg
- Befintligt cykelvägnät
- Pendlingscykelnät
- Framtida älvsförbindelser
- Framtida cykelbroar innerstaden
- Viktig angöring för skärgårdstrafiken
- Framtida angöring för skärgårdstrafiken
- Barriärminskande åtgärder infrastruktur
- Förändrad infrastruktur för kollektivtrafik
- Kollektivtrafik systemviktiga bytespunkter
- Utredningsområde kommunikation
- Högvattenskydd framtida
- Farleder

Vattenområde

- Hav

För rekommendationer kopplat till markanvändningskartan hänvisas till den digitala översiktsplanen på <https://oversiktsplan-forslag.goteborg.se/>

MÖLNDALSÅNS DALGÅNG

Mölndalsåns dalgång: Föreslagna ändringar i korthet

Innerstaden kompletteras med ett nytt delområde, Mölndalsåns dalgång. Till delområdet hör rekommendationer och beskrivande text kring områdets utveckling.

Östra mellanstaden kompletteras med en rekommendation för Kallebäck.

Markanvändningskartan justeras för att bättre stämma överens med inriktningen för delområdet.

Ändringen innebär att stora delar av de redovisade planeringsföresättningar som i nuläget finns i fördjupningen för Mölndalsåns dalgång utgår. Översiktsplanens kunskapsunderlag Beskrivning av centrala Göteborgs karaktärsområden kompletteras med en beskrivning av delområdet Mölndalsåns dalgång.

Nytt delområde i innerstaden

Översiktsplanen föreslås kompletteras med följande text under geografiska inriktningar för innerstaden, kompletteringsområden.

Delområdet Mölndalsåns dalgång sträcker sig från Örgrytevägen i norr till kommungränsen i söder och vidare in i Mölndals stad. E6:an, järnvägen, Mölndalsvägen och Mölndalsån är starkt strukturerande element för området i nord-sydlig riktning. Området har en lång historia med flera industrier som växte fram i slutet av 1700-talet och under 1800-talet. Först efter 1950-talet började bostäder tillkomma i området. Mölndalsån har historiskt nyttjats både som transportled och som processvatten till industrierna. Lisebergs nöjespark tillkom i samband med jubileumsutställningen 1923 och har än idag har en stor betydelse för vilken roll området spelar i staden.

Delområdet Mölndalsåns dalgång har ingått i en fördjupning av översiktsplanen som togs fram gemensamt med Mölndals stad (2017). De senaste åren har området genomgått en omvandling till tät stadsbebyggelse med bostäder, handel och kontor.

Det innebär att en stor del av den stadsutveckling som föreslogs i den tidigare fördjupningen av översiktsplanen därmed genomförts. Även evenemangsområdet har fortsatt växa söder om Liseberg. Området är nu en del av den utvidgade innerstaden och har gått från omvandlingsområde till att vara ett kompletteringsområde.

Mölndalsåns dalgång från norr
Foto: Göteborgs Stad

Rekommendationer

- Planera och utforma kompletteringar med utgångspunkt i Mölndalsån och dess potential samt i stadslandskapets förutsättningar såsom den flacka dalbotten och bergshöjderna runtom.
- Komplettera området med ytterligare parkytor, friytor och samhällsservice.
- Utforma grönstrukturen för att stärka de ekologiska sambanden mellan grönområdena och för att bevara och öka den biologiska mångfalden.
- Mölndalsån ska utvecklas enligt översiktsplanens principsektion för blågröna stråk i innerstaden.
- Mölndalsvägen ska fortsätta utvecklas till ett stråk med stadsmässig karaktär som stödjer ett levande stadsliv.
- Äldre kulturmiljöer och kulturhistoriskt värdefulla miljöer ska tas tillvara och utvecklas som karaktärsskapande element i stadsbilden.
- Bebyggelseutveckling

Bebyggelseutveckling

Utvecklingen i Mölndalsåns dalgång har inneburit ett stort tillskott av såväl bostäder som kontor och service. Viss kompletteringsbebyggelse bedöms fortfarande vara möjlig, förutsatt att behov av ytor för parker och kommunal service kan tillmötesgås. Främst bör kompletteringar omhändertas inom befintlig stadsstruktur, till exempel genom att använda befintliga byggnader till nya ändamål.

En utmaning för kommande utveckling i området är att balansera ett högt exploateringsstryck med kvalitativa offentliga rum och kopplingar till omkringliggande stadsområden. Fler öst-västliga kopplingar behöver utvecklas för att bättre knyta dalgången till kringliggande områden. Efter den relativt storskaliga omvandlingen som Mölndalsåns dalgång har genomgått föreslås inriktningen för området vara mer begränsad kompletteringsbebyggelse med ett större fokus på stadsmiljöförbättringar. Bristen på parker och gröna områden gör att det blågröna stråket längs med ån är viktigt att värna. De offentliga rummen behöver rustas upp och det krävs kompletteringar med kommunal och kommersiell service samt ökad tillgång till rekreation

Mobilitet och infrastruktur

En omvandling till ett mer stadsmässigt stråk längs Mölndalsvägen har delvis genomförts men flera sträckor kvarstår. Omvandlingen behöver därför fortgå, både inom Göteborg och i samverkan med Mölndal. Det är även viktigt att utveckla de öst-västliga kopplingarna. Området har goda förutsättningar att utvecklas till en nära del av staden. För att minska bilbehovet i området behöver närservicen öka och gång- och cykelförbindelser utvecklas och kompletteras i lokalvägnätet. Barriäreffekter för gång och cykel ska minska och korsningspunkter för gång och cykel förbättras. Genom att tillämpa lägesbaserad planering kan huvudstråk, noder och mötesplatser få mer aktiva bottenvåningar.

Flera åtgärder för bland annat cykelinfrastruktur som pekades ut i den tidigare fördjupningen av översiktsplanen har ännu inte genomförts samtidigt som bebyggelseutvecklingen varit mer omfattande än förväntat. En analys bör ge-

nomföras för att ta reda på hur den faktiska trafikutvecklingen i området sett ut.

E6:an utgör en kraftig barriär för stadslivet. Kopplingen mellan bebyggelsen utefter dalgångens båda sidor är dålig. För en god utveckling bör barriärverkan överbryggas och stadsdelarna kopplas samman. Befintlig GC-passage under motorvägen vid Jakobsdal ska bevaras och fortsatt vara kopplad till Mölndalsvägen vid Lisebergs utbyggnad. Undergången behöver utvecklas eller kompletteras för att upplevas tryggare och attraktivare.

En koppling från väg 40 till E6/E20 syd behöver utredas, med syfte att öka kapaciteten och framkomligheten för logistikverksamhet längs väg 40.

Parker, natur och vatten

Grönstrukturen i Mölndalsåns dalgång behöver utvecklas och bli en integrerad del av stadsmiljön, med fler bostadsnära parker i bebyggelsen och kopplingar till omgivande större naturområden. Ambitionen är att området närmast Mölndalsån och Mölndalsvägen ska utvecklas till ett sammanhållet grönt stadsrum. Flera gångbroar bör tillkomma för att skapa fler tvärgående kopplingar över ån.

Det är brist på parker och andra gröna områden framförallt i den centrala delen av dalgången. Mölndalsåns vatten och stränder tillhör ofta privata fastigheter vilket gör stränderna svårtillgängliga för allmänheten, särskilt på åns östra sida. Lämpliga ytor att omvandla till park är också begränsade. En utmaning för utveckling av allmän plats i hela området är att det finns lite kommunägd mark. För att tillgången till park ska öka behöver nya lösningar och arbetssätt tillämpas. Markförvärv kan till exempel bli aktuellt.

Mölndalsån är ett av Göteborgs viktigaste och mest välfungerande blågröna stråk, och spelar stor roll för möjligheten till klimatanpassning i området. Stråket fungerar som en sval och gen korridor mellan Göteborg och Mölndal. Eftersom Mölndalsån utgör en naturlig lågpunkt i området har den en viktig funktion som skyfallsled. Vid utveckling av det blågröna stråket behöver Mölndalsåns funktion och kapacitet att hantera höga flöden vid dimensionerande skyfall beaktas. Att stora delar av området är hårdgjort innebär att här finns ett flertal värmeöar. Med fler parker och mer grönstruktur kan detta förbättras.

Värden och hänsyn

Det finns flera äldre kulturmiljöer och kulturhistoriskt värdefulla miljöer som behöver beaktas när Mölndalsåns dalgång utvecklas. Dalgången ramar in stadsrummet och skapar en tydlig orienterbarhet i landskapet. Möjligheten att färdas på Mölndalsån gav upphov till den industriella utvecklingen som än idag präglar området. På ömse sidor av Mölndalsån mellan Korsvägen och Lana finns flera kulturhistoriska miljösammanhang, strukturer och särskilt värdefulla byggnader. Bland dessa miljöer och platser återfinns bland annat Liseberg, Kanold fabrik och Jakobsdals spinneri, Landshövdingekvarter i Krokslätt och före detta Wezäta tryckeri. Dessa utgör i samverkan en väsentlig del av stadsdelens identitet och historia och flera har en särskild plats i stadsbilden.

Utöver stadens program för bevarande har fördjupade kulturhistoriska yttredningar genomförts i Mölndalsåns dalgång. Dessa beskriver de värden som identifierats samt hur de förväntas bevaras, användas och utvecklas.

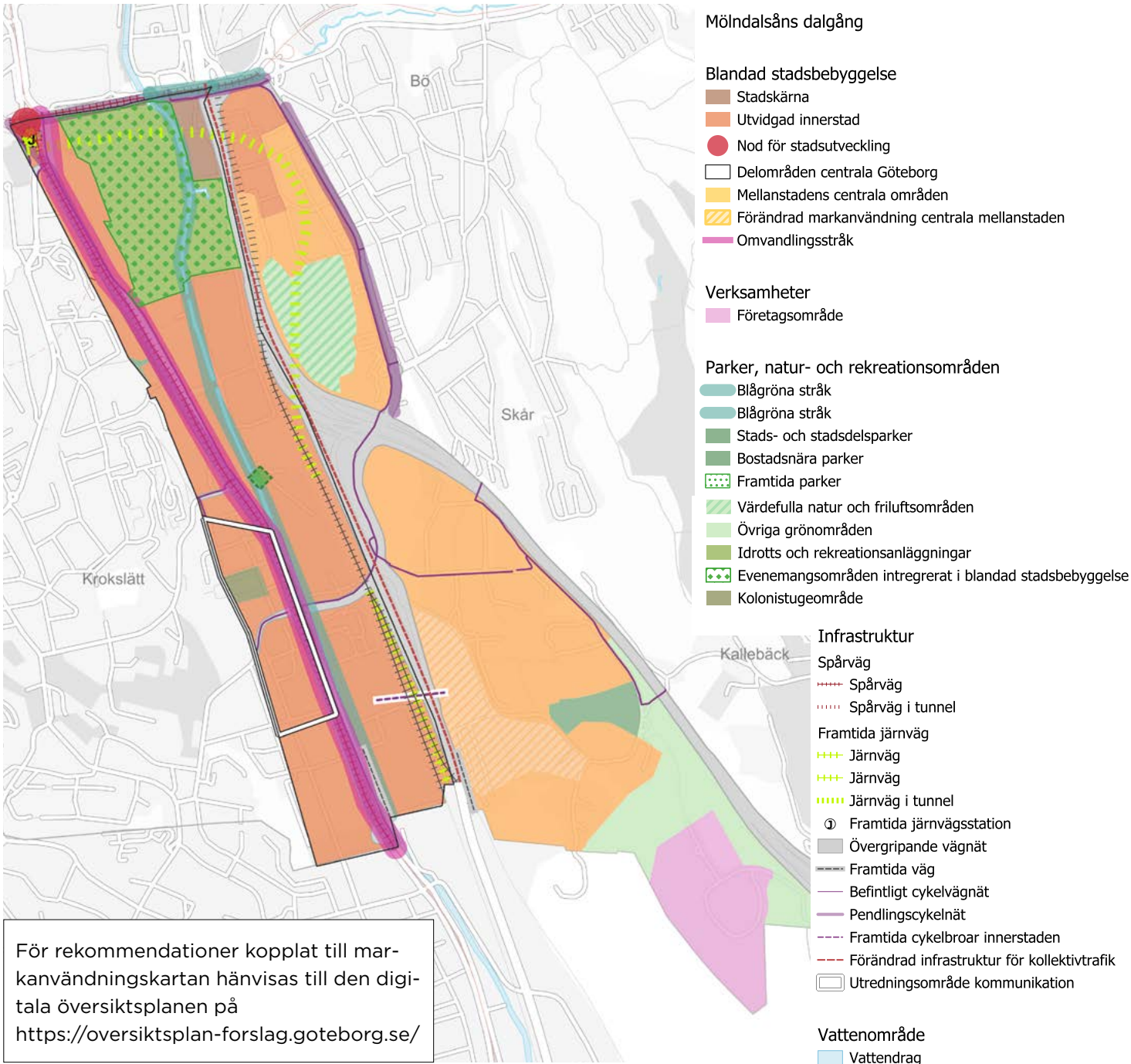
Det finns risk för förorenad mark eftersom Mölndalsåns dalgång under lång tid att varit bebyggt med industrier av olika slag. Markundersökningar eller marksanering kan behövas vid exploatering och vid ändrad markanvändning.

Läs mer

Läs mer om kulturmiljö i Mölndalsåns dalgång i Beskrivning av karaktärsområden i innerstaden

Området längs med E6 har höga nivåer av luftföroreningar. Även delar av området närmast Mölndalsvägen har utmaningar avseende luftkvalitet. Det kan krävas detaljerade utredningar för att klargöra om miljökvalitetsnormer kan klaras i dessa områden.

Stabiliteten utmed Mölndalsån behöver kontrolleras och eventuellt förstärkas. Dagvatten ska i första hand tas omhand lokalt på kvartersmark. Då markens infiltrationsförmåga är låg vid lerjordar i dalgångens mitt bör flera andra åtgärder vidtas i kombination. Sanering av förorenad mark i olika omfattning kan krävas vid nybyggnad och vid ändrad markanvändning.

Kallebäck

Översiktsplanens geografiska inriktningar för östra mellanstaden föreslås kompletteras med följande rekommendation och beskrivande text.

En ny koppling för busstrafik, gång och cykel mellan Kallebäck och Lackarebäck föreslås för att koppla Kallebäck söderut till Mölndals innerstad. Vidare föreslås en ny gång- och cykelbro norr om ICA Maxi mellan Kallebäck och Grafiska vägen/Mölndalsvägen. Därigenom skapas även en gen förbindelse mellan Mölndalsåns dalgång och Delsjöns naturområde. Befintliga stråk såsom Sankt Sigfridsgatan och gångförbindelsen under väg 40 vid Gustafs Källa bör utvecklas utifrån fotgängare och cyklisters behov. Möjlighet till en metrobusstation behöver beaktas på eller vid E6 i anslutning till Kallebäck.

Ny rekommendation

- Kallebäck ska kopplas till Mölndalsvägen, Skår och Flöjelbergsgatan genom att överbrygga de barriärer som finns.

Ändring markanvändningskartan

För att spegla de ambitioner som översiktsplanen redovisar för området, och även för att bättre spegla den utveckling som redan skett, föreslås följande justeringar av översiktsplanens markanvändningskarta:

- Mölndalsåns dalgång läggs till som ett nytt delområde i innerstaden.
- Området väster om E6 redovisas som ett Kompletteringsområde inom den utvidgade innerstaden.
- Området öster om E6 (Kallebäck) redovisas som mellanstadens centrala delar.
- Mölndalsvägen pekas ut som omvandlingsstråk.
- Liseberg läggs till som evenemangsområde.
- Område för förändrad markanvändning, blandad stadsbebyggelse vid Skårs kulle utgår. Området är inte lämpligt att tas i anspråk för bebyggelse på grund av höga naturvärden och fornminnen vilket kraftigt begränsar exploateringsmöjligheterna.
- Utredningsläget för pendelcykelstråk i Mölndalsåns dalgång uppdateras. Två av tre alternativa sträckningar har i samband med efterföljande planering bedömts inte vara möjliga. Fokus bör därför ligga på pendelcykelstråk i Mölndalsvägen.
- Framtida väg (huvudgata) mellan Kallebäck och Lackarebäck läggs till. Syftet med kopplingen är att möjliggöra för busstrafik samt gång- och cykelväg mellan Kallebäck och Lackarebäck.
- Framtida väg (lokalgata) mellan Grafiska Vägen och Flöjelbergsgatan läggs till.
- Framtida gång- och cykelbro över E6 mellan Kallebäck och Grafiska Vägen läggs till.
- Objektsbeskrivning för framtida bostadsnära park förtydligas med att behovet i området inte är löst med en bostadsnära park.
- Objektsbeskrivningen för Grönblått stråk Mölndalsån uppdateras med att lokalt åtgärdsprogram för Mölndalsån ska fungera som planeringsunderlag.

SÖDRA ASKIM

Södra Askim: Föreslagna ändringar i korthet

En ny beskrivning av tyngdpunkten Nya Hovås ersätter befintlig text. Samtidigt byter tyngdpunkten namn till Sandås.

Text om planeringsreserverna i södra Askim uppdateras.

Markanvändningskartan kompletteras med två objekt, ett blågrönt stråk och ett framtida cykelstråk.

Ändringar införs i översiktsplanens geografiska inriktningar för ytterstaden och innebär att den tidigare fördjupningen för södra Askim utgår. Därmed får området mindre detaljerade inriktningar om exempelvis exploateringstal och gestaltning.

Sandås

Översiktsplanens geografiska inriktningar för tyngdpunkten Nya Hovås föreslås ersättas och kompletteras med följande rekommendation och beskrivande text:

Sandås (tidigare kallat Nya Hovås) är en tyngdpunkt i ytterstaden med handel, verksamheter och flerbostadshus, som har växt fram under de senaste åren kring Brottkärrsmotet i norra Billdal. Sandås är även en knutpunkt för kollektivtrafik. Här finns ett relativt stort utbud av service som vänder sig till närområdet men som även lockar mer långväga besökare.

Det finns ytterligare potential att komplettera och förtäta runt Sandås. Totalt 1500–2000 nya bostäder skulle kunna tillkomma på omse sidor om väg 158 (Säröleden). Huvudinriktningen för området bör vara en relativt tät bebyggelse med inslag av service och arbetsplatser.

Bebyggelsestrukturen i närområdet runt Sandås är relativt gles och består främst av småhus. Det bidrar till högt bilanvändande. Väg 158 är ett viktigt stråk för den här delen av staden och utgör samtidigt en barriär mellan öst och väst. Vägen är statlig och har betydelse för det regionala vägnätet. Det pågår en succesiv ombyggnad av väg 158 för att förbättra förutsättningarna för kollektivtrafiken. En utveckling av kapacitetsstark kollektivtrafik är en förutsättning för en utveckling av de södra delarna av Askim. På längre sikt kan detta vara en järnvägsförbindelse som fortsätter till Kungsbacka. Ett möjligt framtida läge för en pendeltågstation skulle kunna vara vid Sandås, som kan utvecklas till en vik-

tig bytespunkt. En järnvägsförbindelse skulle även ha betydelse för utvecklingen i sydvästra mellanstaden och kunna avlasta gatunätet i centrala Göteborg. Innan dess finns behov av att stegvis förstärka kapaciteten för buss på väg 158, till exempel genom metrobuss.

Förutsättningarna för att cykla och gå behöver utvecklas för Sandås. Säröbanan är en välanvänd nord-sydlig cykelkoppling, men det finns behov av bättre kopplingar i öst-västlig riktning. Det är brist på stadsdelspark och bostadsnära park vid Sandås. De offentliga rummen kring tyngdpunkten bör därför utvecklas med gröna inslag för att stärka platsens attraktivitet. Stora naturvärden finns i kustområdet och i den gröna kilen vid Sandsjöbacka i öster. Värdefulla naturområden, kulturmiljöer, lekmiljöer och gröna stråk ska bibehållas och utvecklas och borttagna värden i tät bebyggelse ska ersättas så att förlusten kompenseras. Genom Sandås rinner Krogabäcken, som är utpekad som ett blågrönt stråk vars ekologiska och sociala funktioner behöver utvecklas. Bäckens funktioner fungerar även som skyfallsled med utlopp i havet.

Området har en hög andel småhus, ca 45 %, att jämföra med 19 % för hela Göteborg. En mindre andel småhus kan tillkomma men framför allt finns behov av andra upplåtelseformer för att skapa ett bredare utbud av boendemiljöer, bostadstyper och en ökad variation i stadsmiljön.

Inom området finns berg av hög kvalitet och några få djupa sprickzoner. Utfyllnader i lerområden ska utföras med stor försiktighet, för att undvika permanenta grundvattensänkningar och sättningar. Större sprickzoner i berg kan försvåra och fördyra undermarksanläggningar. Lokala rasrisker i bergsområden förekommer.

Planeringsreserver

Översiktsplanens geografiska inriktningar för ytterstaden föreslås kompletteras med följande text som beskriver planeringsreserver i södra Askim.

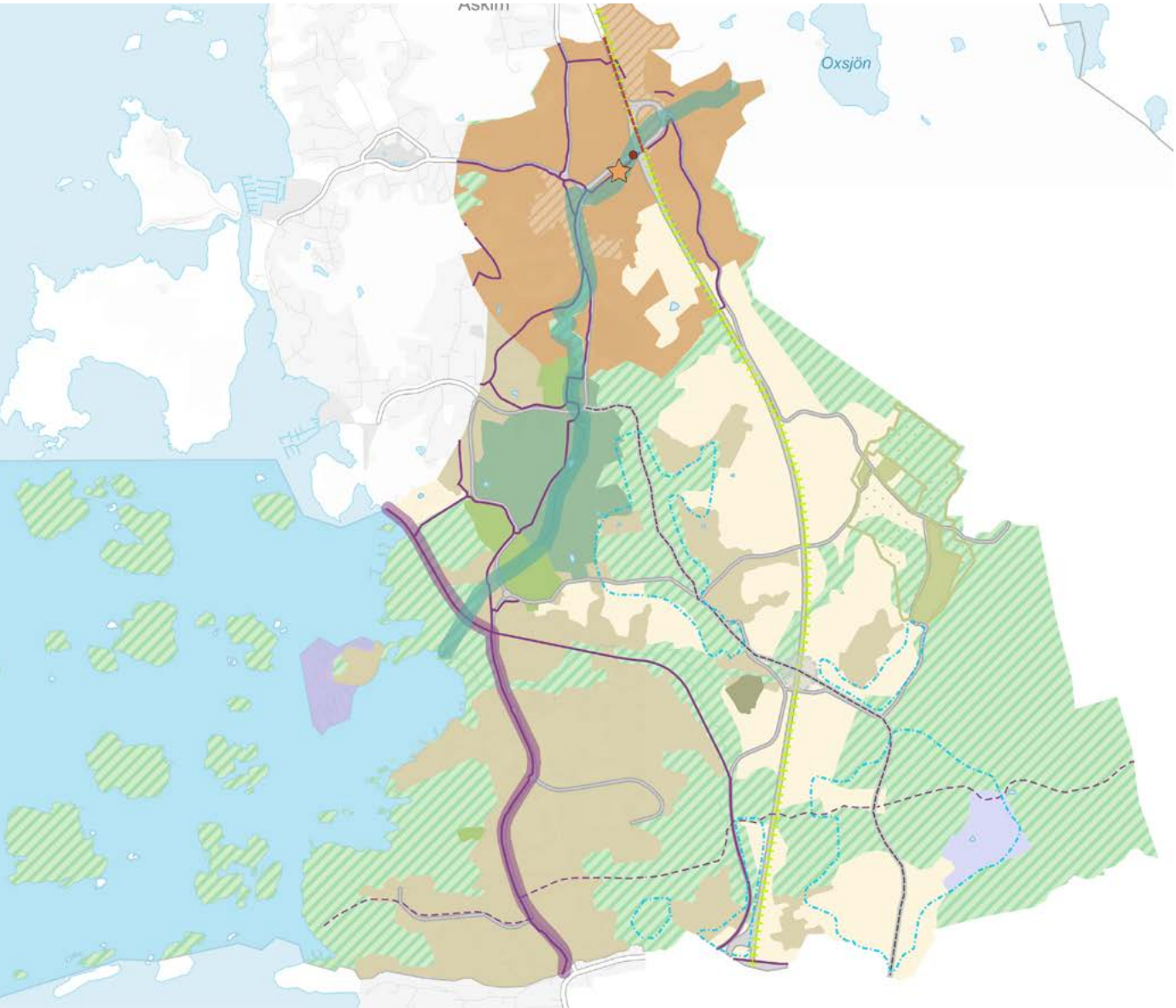
I södra Askim finns några områden som tidigare har studerats för utbyggnad. Områdena finns framförallt i Svindal och i Gatersered. En utbyggnad här skulle kräva stora investeringar i vatten-, avlopp- och energiförsörjning samt kraftig förstärkning av kollektivtrafiken. Det är därför inte aktuellt att pröva dessa områden för utbyggnad förrän på lång sikt. Stor återhållsamhet ska iakttas mot ny bebyggelse för att inte omöjliggöra denna långsiktiga potential.

För att öka kollektivtrafikens konkurrenskraft längs väg 158 utan att belasta trafiksystemen i centrala Göteborg, är bedömningen att utbyggnad av järnväg eller annan kapacitetsstark kollektivtrafik mellan Göteborg och Kungsbacka krävs.

Delar av planeringsreserverna ingår i den gröna kilen Sandsjöbacka och andra delar består av jordbruksmark. Om det i framtiden blir aktuellt att starta planering inom planeringsreserverna behöver översiktsplan med tillhörande miljöbedömning tas fram.

Ändringar markanvändningskarta

- Krogabäcken redovisas som Blågrönt stråk i ytterstadens större samhällen, med rekommendationen att stråket ska värnas och utvecklas.
- Ett mindre vattendrag, Haga å, har lagts till.
- Framtida väg i Billdal får justerad objektsbeskrivning. Ändringen innebär att objektsbeskrivningen förtydligar att vägen hör ihop med planeringsreserverna och deras tidshorisont. Hänvisning till tidigare fördjupad översiktsplan för Södra Askim tas bort.
- Ett framtida gång- och cykelstråk läggs till. Ändringen innebär att en gång- och cykelsträcka som är av särskild vikt synliggörs. Behovet av att bygga sträckan hänger ihop med en eventuell framtida utbyggnad av den mark som är utpekad som planeringsreserv.
- Sandås läggs in som systemviktiga bytespunkter för kollektivtrafik
- Förändrad infrastruktur för kollektivtrafik läggs in som ett anspråk längs delar av väg 158. Ändringen synliggör metrobuss anspråket längs väg 158 mellan Sandås och Järnbrottsmotet.
- Tyngdpunkt Nya Hovås ändrar namn till Sandås.
- Mindre del av stadspark Billdals park ersätts med blandad stadsbebyggelse. Ändringen görs för att stämma överensmed gällande detaljplan norr om Skintebovägen, väster om Kruniusvägen.
- Mindre del av kust och landsbygd ändras till värdefull natur. Ändringen görs för att bättre överensstämja med tidigare fördjupad översiktsplan för Södra Askim. Gäller ett område i närheten av Årekärns ridklubb.

Södra Askim

Blandad stadsbebyggelse

- Ytterstadens större samhällen
- Övriga bebyggelseområden i ytterstaden
- Tyngdpunkter
- Förändrad markanvändning ytterstadens större samhällen
- Planeringsreserv

Verksamheter

- Industriområde
- Mindre hamn

Parker, natur- och rekreationsområde

- Begravningsplatser
- Nya områden för begravning
- Stads- och stadsdelsparker
- Värdefulla natur och friluftsområden
- Blågröna stråk
- Blågröna stråk
- Kolonistugeområde
- Idrottsområden och rekreationsanläggningar

Infrastruktur

- Framtida järnväg
- Järnväg
- Järnväg
- Järnväg i tunnel
- Övergripande vägnät
- Framtida väg
- Framtida väg - trafikplats
- Befintligt cykelvägnät
- Pendlingscykelvägnät
- Framtida cykelväg
- Förändrad infrastruktur för kollektivtrafik
- Kollektivtrafik systemviktiga bytespunkter

Vattenområde

- Hav
- Sjöar
- Vattendrag
- Kust och landsbygd

För rekommendationer kopplat till markanvändningskartan hänvisas till den digitala översiktsplanen på <https://oversiktsplan-forslag.goteborg.se/>

TEMATISKA INRIKTNINGAR

Jordbruksmark och livsmedelsförsörjning

Energiproduktion och energilagring

Klimatanpassning

Mobilitet och infrastruktur

Övriga ändringar

JORDBRUKSMARK OCH LIVSMEDELS- FÖRSÖRJNING

Tematiskt tillägg jordbruksmark: Föreslagna ändringar i korthet

Nya inriktningar och tematisk text om jordbruksmark läggs till översiktsplanen med syfte att säkerställa jordbruksmark för en mer robust livsmedelsförsörjning. Detta ger vägledning och stöd för handläggning och beslut inom ärenden som rör jordbruksmark.

Ändringen förtydligar innebörden av begreppet väsentligt samhällsintresse och när en utredning om alternativ lokalisering behöver göras. Syftet är att förtydliga när och på vilka grunder jordbruksmark får tas i anspråk för annan användning.

Ytterstadens sammanhängande jordbrukslandskap har höga värden och föreslås bevaras.

För att värna sammanhängande jordbruksmark i ytterstaden minskas utredningsområdet för blandad stadsbebyggelse i Säve och delas upp i ett utredningsområde för blandad stadsbebyggelse och en planeringsreserv. Ett utredningsområde i västra Gunnilse tas bort.

Ett uppdaterat kartlager med jordbruksmark ersätter det nuvarande.

Ett kunskapsunderlag kring jordbruksmark och livsmedelsförsörjning utgör en bilaga till planförslaget. En utredning om alternativ lokalisering i enlighet med miljöbalken 3 kap. 4§ utgör också bilaga.

Följande avsnitt föreslås läggas till i översiktsplanens tematiska kapitel Parker, natur och vatten.

Livsmedelsförsörjning är en nationell angelägenhet där tillgången till jordbruksmark är av avgörande betydelse. Samtidigt ska Göteborg kunna växa hållbart med plats för bostäder, verksamheter och infrastruktur. Det nationella behovet av långsiktig tillgång till jordbruksmark behöver avvägas mot lokalt hållbar stadsutveckling.

Jordbruksmarken är en ändlig och långsiktigt värdefull resurs som inte kan återskapas efter att marken exploaterats. Med ett föränderligt och osäkert omvärldsläge är tillgång till jordbruksmark central för framtida generationers möjlighet till livsmedelsförsörjning, oavsett vilken bördighet eller kvalitet jordbruksmarken har. Genom att planera för ett långsiktigt bevarande och utvecklande av Göteborgs jordbruksmark skapas förutsättningar för en mer robust livsmedelsförsörjning, både lokalt och nationellt.

Med jordbruksmark avses åkermark, betesmark och ängsmark. I Göteborg finns drygt 5 100 hektar jordbruksmark, vilket utgör cirka 10 procent av kommunens landareal. Jordbruksmarken är främst koncentrerad till två större sammanhängande områden, trakterna runt Säve och utmed Lärjeåns dalgång. Det finns även små sammanhängande områden i Södra skärgården och i södra

Läs mer

Kunskapsunderlag om jordbruksmark

Foto: Frida Winter

Askim. I övrigt är jordbrukslandskapet i kommunen generellt småbrutet med många mindre jordbruksytor.

Majoriteten av jordbruksmarken i kommunen utgörs av åkermark. Åkermarken används i hög utsträckning till vallodling, det vill säga till odling av djurfoder. Delar av åkermarken används även som betesmark. Ungefär 40 procent av kommunens jordbruksmark är betesmark. Utöver betesmark finns även naturbetesmarker, alltså betesmarker som inte gödslats eller bearbetats på annat sätt, men som ofta har stora naturvärden och hög biologisk mångfald. En stor andel av djurhållningen i Göteborg utgörs av hästhållning, medan det näst vanligaste betesdjuret är får.

Jordbruksmark för en mer robust livsmedelsförsörjning

Säkerställ en mer robust livsmedelsförsörjning i kommunen genom att:

- Bevara jordbruksmark för kommande generationers möjlighet till livsmedelsförsörjning.
- Öka livsmedelsproduktionen på jordbruksmark och stärka förutsättningarna för ett livskraftigt, robust jordbruk för att minska sårbarheter i livsmedelskedjan.
- Värna och utveckla förutsättningarna för såväl småskaligt jordbruk som jordbruk i större skala.

Livsmedelsproduktion på jordbruksmark

Göteborgs Stad äger ungefär två tredjedelar av den jordbruksmark som finns i kommunen. Det ger kommunen stor rådgighet över hur marken används och upplåts. Det innebär också ett ansvar för att skapa förutsättningar för utveckling av ett modernt och hållbart jordbruk.

Det finns potential för en ökad livsmedelsproduktion på jordbruksmarken i Göteborg. Såväl storskalig som småskalig jordbruksmark är viktig att värna och utveckla. Även den jordbruksmark som är igenvuxen går att bruka igen med rätt åtgärder. Därför har igenvuxen jordbruksmark betydelse för framtida beredskap

och kan vara en viktig resurs i ett förändrat klimat. Vid stadsplanering är det viktigt att ta hänsyn till mark som tidigare odlats.

Genom att verka för att öka andelen livsmedelsproduktion på jordbruksmark kan Göteborgs Stad bidra till en rättvis och globalt hållbar livsmedelsförsörjning. Jordbruksmark inom kommunen ska därför värnas och utvecklas för kommande generationers möjligheter till livsmedelsförsörjning.

Jordbruksmarkens värden i Göteborg

Jordbruksmarken har flera viktiga värden och ger många ekosystemtjänster. Det mest grundläggande värdet utgörs av vad den ger i form av livsmedel. Den jordbruksmark i kommunen som har högst värden för livsmedelsproduktion i större skala finns koncentrerad på nordvästra Hisingen och i Lärjeåns dalgång. Där finns stora sammanhängande jordbruksmarksområden med hög bördighet på över 200 hektar. Detta ger särskilt goda förutsättningar för ett mer storskaligt jordbruk. Sammanhållna ytor av jordbruksmark har bättre förutsättningar att brukas med maskiner och de är enklare att stängsla in vilket är värdefullt i jordbruket. Därför ska fragmentering undvikas oavsett jordbruksmarkens storlek. I det mer småbrutna jordbrukslandskapet finns förutsättningar för livsmedelsproduktion som inte kräver de största ytorna, exempelvis grönsaksodling. Det småbrutna jordbrukslandskapet är värdefullt ur ett biologiskt mångfaldsperspektiv, bland annat genom biotopskyddade objekt som finns i jordbrukslandskapet och som omges av åker- och betesmark.

Jordbruksmark är dessutom en resurs för kretslopp och robusthet genom att den utjämnar vattenflöden, binder koldioxid, producerar syre och renar luften. Vid kraftiga regn buffrar åkern flödet av vatten, till skillnad från hårdgjorda ytor. Tillgången till jordbruksmark bidrar till att möta de utmaningar som klimatförändringarna för med sig med exempelvis fler och tätare torrperioder och ökade nederbörds mängder. Jordbruket har en potential för att ytterligare dämpa effekten av extremtorka eller skyfall genom till exempel bevattningsdammar och diken.

Ett varierat odlingslandskap, med både betes- och odlingsmarker bidrar till en rikare biologisk mångfald. Miljöerna vid kantzoner som åkerbryn, dikeskanter och stenmurar bildar gynnsamma miljöer där insekter, fåglar och däggdjur trivs. Naturbetesmarker är särskilt betydelsefulla för att behålla biologisk mångfald i jordbrukslandskapet.

Betesmarkerna i det öppna jordbrukslandskapet närmast Nordre älv respektive Lärjeån har höga natur-, kulturmiljö- och upplevelsevärden och en rik biologisk mångfald. Fortsatt brukande av dessa marker är avgörande för att värdena ska bibehållas.

Jordbruksmarken, med dess odlingar och betesdjur, synliggör matproduktion vilket bidrar till att skapa en allmän förståelse för livsmedelskedjan från jord till bord.

Värna jordbruksmark när kommunen växer

Uppnå en hållbar planering på jordbruksmark genom att:

- Endast den jordbruksmark som är belägen i översiktsplanens prioriterade utbyggnadsområden får tas i anspråk för exploatering. I övrigt ska jordbruksmark bevaras.
- Undvika fragmentering av jordbruksmarken vid eventuellt ianspråktagande av jordbruksmark för exploatering.

Nationella och globala mål

FN:s organ för mat och jordbruk, FAO, betonar att alla odlingsmarker måste bevaras och att jordbruksproduktionen behöver öka med 70 procent fram till 2050 för att möta den växande globala befolkningen. Enligt Sveriges nationella livsmedelsstrategi som antogs av riksdagen 2017 tydliggörs att regeringen anser att trenden med minskande matproduktion i Sverige behöver vändas. Strategin anger att den svenska livsmedelsproduktionen bör öka samtidigt som relevanta miljömål uppnås i syfte att skapa tillväxt och sysselsättning samt bidra till en hållbar utveckling i hela landet.

Enligt miljöbalken 3 kap 4 § är jord- och skogsbruk av nationell betydelse. Brukningsvärd jordbruksmark får endast tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen, och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk. Miljöbalken kräver att en utredning om alternativ lokalisering görs vid ianspråktagande av jordbruksmark för att visa vilka andra platser som undersökts för ändamålet. Huvudinriktningen för jordbruksmarken i Göteborg är att jordbruksmark ska bevaras. Nedan följer några undantag där kommunen bedömer att det är av väsentligt samhällsintresse att använda marken på andra sätt.

Utbyggnadsstrategin - en samlad avvägning av intressen

Arbetet bakom översiktsplanens utbyggnadsstrategi ska betraktas som en kommunövergripande utredning om alternativ lokalisering. Utbyggnadsstrategin för blandad bebyggelse bygger på att prioritera de lägen i staden som har bäst förutsättningar att utveckla kommunen på ett hållbart sätt. Det innebär bland annat att invånarna ska kunna resa hållbart och ha nära till service. Ny bebyggelse ska också i första hand tillkomma på redan ianspråktagen mark och exploatering på jordbruksmark ska undvikas. Detta innebär att innerstaden, mellanstaden och ytterstadens större samhällen är prioriterade för utbyggnad av blandad stadsbebyggelse. I dessa områden finns endast en mycket begränsad mängd jordbruksmark. Alternativ till översiktsplanens utbyggnadsstrategi att till exempel lokalisera en större del av utbyggnaden i ytterstaden skulle medföra en betydligt högre risk att jordbruksmark ianspråk tas. Sådana alternativ har därför valts bort. Sammantaget innebär utbyggnadsstrategin att Göteborg kan och bör utvecklas utan att ta jordbruksmark i anspråk för nya bostadsområden, arbetsplatser eller infrastruktur. Det är därför av väsentligt samhällsintresse att utveckla blandad stadsbebyggelse i översiktsplanens prioriterade utbyggnadsområden. Utredningar om alternativa lokaliseringar behöver därför inte genomföras i områden där utbyggnad är prioriterad enligt utbyggnadsstrategin.

Det är också av väsentligt samhällsintresse att utveckla verksamheter i översiktsplanens utpekade industri- och företagsområden. Lokalisering av verksamhetsmark följer en annan logik än utveckling av blandad stadsbebyggelse. Till exempel är närhet till större transportleder en viktig förutsättning. De kan inte heller lokaliseras i direkt anslutning till bostäder eller annan störningskänslig bebyggelse. Det innebär att de flesta verksamhetsområdena är lokaliserade i ytterstaden och flera av områdena innehåller jordbruksmark. Därför bifogas en utredning om alternativ lokalisering för verksamheter. Utredningen visar att översiktsplanens verksamhetsområden är lämpligt lokaliserade i förhållande till tillgång till bland annat infrastruktur och avstånd till bostadsområden.

Områden där jordbruksmark kan ianspråk tas för annan användning

Blandad stadsbebyggelse i innerstaden, mellanstaden och i ytterstadens större samhällen är av väsentligt samhällsintresse. Detta gäller även inom samtliga ytor för förändrad markanvändning för blandad stadsbebyggelse. I dessa områden finns förutsättningar för sammanhängande bebyggelse med goda kommunikationer och tillgång till service. Därför har utveckling av blandad stadsbebyggelse företräde framför jordbruksnäringens intressen. Den jordbruksmark som finns i dessa områden får tas i anspråk för exploatering givet att det inte finns andra

höga värden eller områdesskydd som hindrar exploatering, till exempel natur- eller kulturmiljöskydd. Utredning om brukningsvärde och alternativ lokalisering krävs inte.

Utredningsområden blandad stadsbebyggelse och planeringsreserver är större områden för utbyggnad på lång sikt. Att exploatera dessa områden utan att ta i anspråk någon jordbruksmark skulle riskera att medföra en olämplig bebyggelsestruktur och avsevärt minska områdets potential för ny bebyggelse. Inriktningen är dock att så långt möjligt undvika ianspråktagandet av jordbruksmark. Om planering blir aktuell krävs utredning om alternativ lokalisering.

Det är av väsentligt samhällsintresse att utveckla verksamheter i översiktsplanens utpekade industri- och företagsområden. Dessa områden är utpekade i markanvändningskartan eftersom deras läge i förhållande till infrastruktur och logistikmöjligheter är särskilt god och för att de ligger avskilt från bostadsområden. Utveckling av verksamheter har därför företräde framför jordbruksnäringens intressen inom markanvändningarna industriområde och företagsområde samt förändrad markanvändning och utredningsområden för verksamheter samt hamn. Jordbruksmark i dessa områden får tas i anspråk för exploatering givet att det inte finns andra skydd eller värden som hindrar exploatering, till exempel natur- eller kulturmiljöskydd.

En utredning om alternativ lokalisering av verksamhetsområden innehållande jordbruksmark bifogas. Den motiverar översiktsplanens ställningstaganden gällande förändrad markanvändning och utredningsområden för verksamhetsmark. Utredningen är framtagen enligt miljöbalkens 3 kapitel 4 §. Utredning om jordbruksmarkens brukningsvärde och alternativ lokalisering i samband med bygglovsprövning eller arbete med detaljplan krävs inte i översiktsplanens utpekade industri- och företagsområden.

Etablering av solcellsparker utgör inte ett väsentligt samhällsintresse på jordbruksmark, men översiktsplanen möjliggör ett undantag från denna princip. För att lantbrukare ska kunna diversifiera sin verksamhet och samtidigt säkerställa fortsatt jordbruksverksamhet får mindre solcellsparker om upp till en hektar per brukningsenhet etableras på jordbruksmark, alltså åkermark eller betesmark. Med brukningsenhet avses den samlade jordbruksverksamhet som administrativt och redovisningsmässigt utgör en enhet. Arrendegårdar utgör egna brukningsenheter. För betesmarken förutsätts att det fortsatt är möjligt för djur att beta när parken är etablerad. Etablering av solcellsparker ska inte ske på naturbetesmarker eller betesmarker med hög biologisk mångfald. Hänsyn ska även tas till ekosystemtjänster. Etablering av batterilager utgör inte ett väsentligt samhällsintresse på jordbruksmark.

Ny begravningsmark utgör ett väsentligt samhällsintresse. Det innebär att jordbruksmark inom markanvändning nya områden för begravningsmark får ianspråk tas för begravningsändamål.

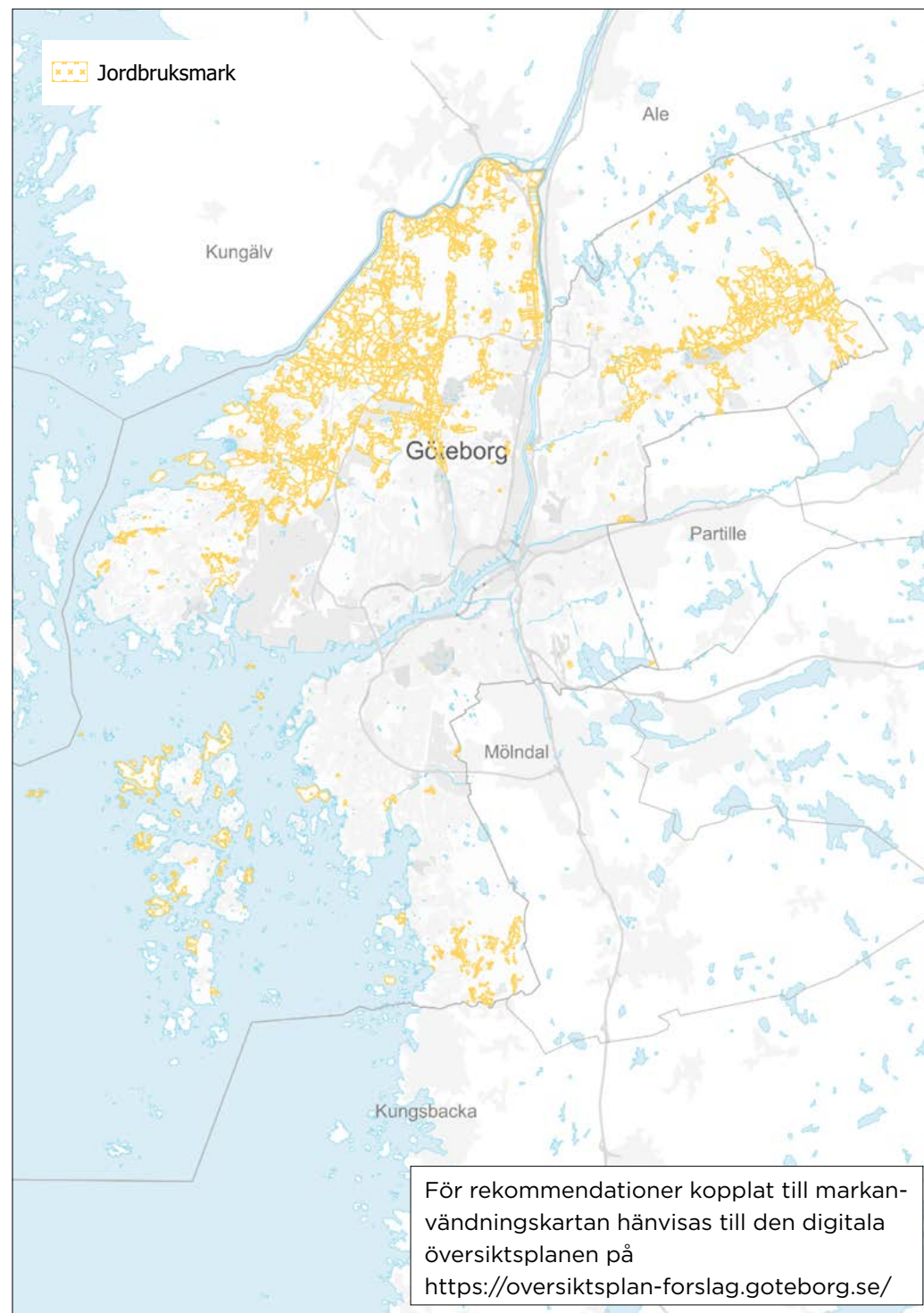
En lokaliseringsutredning för områden lämpliga för nya begravningsplatser har gjorts (2024) för att identifiera nya lämpliga områden för framtida begravningsplatser. De tre områden som pekas ut i översiktsplanen innehåller delvis jordbruksmark som brukats historiskt men som har vuxit igen sedan cirka tjugo år tillbaka. Ny begravningsmark förutsätter ett visst jorddjup vilket innebär att tillgången på lämpliga ytor inom kommunen är begränsade för detta ändamål. I undantagsfall får jordbruksmark inom kust och landsbygd tas i anspråk för skola/förskola om den kan lokaliseras i direkt anslutning till befintlig bebyggelse. I dessa fall krävs utredning om alternativ lokalisering.

Blandad stadsbebyggelse

Med blandad stadsbebyggelse avses bostäder, kontor, samhällsservice, handel och andra anläggningar för service. Här finns även mindre verksamhetsområden för icke störande verksamheter. Vidare ingår lokalgator, gång- och cykelstråk, olika typer av allmänna platser såsom parker, naturområden och torg, det vill säga sådana funktioner som bidrar till en levande stadsmiljö.

Läs mer

Lokaliseringsutredning jordbruksmark

Ändring av markanvändningskarta

- Hänsynslaget för jordbruksmark har reviderats utifrån den inventering av jordbruksmark som genomförts under 2023.
- Rekommendationen för jordbruksmark har justerats.
- Utredningsområdet för blandad stadsbebyggelse i Säve har minskats och delas upp i ett utredningsområde för blandad stadsbebyggelse och en planeringsreserv. Ett utredningsområde i västra Gunnilse tas bort.

Justerade utredningsområden blandad stadsbebyggelse

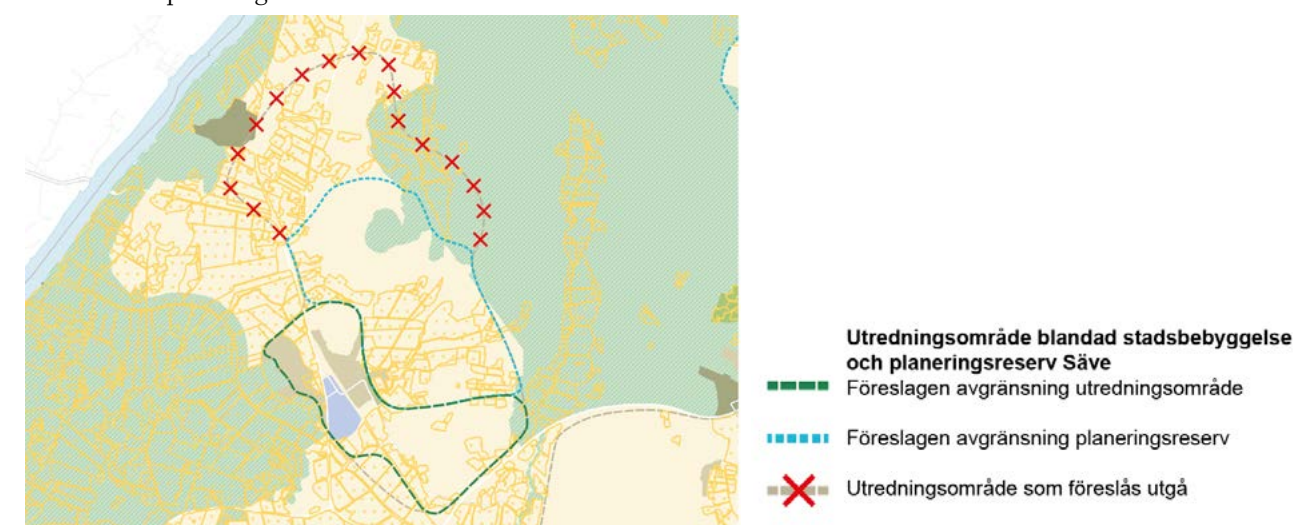
Under arbetet med samrådshandlingen har utredningsområden studerats med avseende på jordbruksmarken. Ändringarna av utredningsområden innebär att cirka 190 hektar jordbruksmark sparas jämfört med gällande översiktsplan.

Utredningsområde Gunnilse västra har tagits bort på grund av att det har stor andel jordbruksmark.

Översiktsplanens utredningsområde i Säve innehåller stora ytor sammanhängande jordbruksmark och ingår i ett för regionen unikt odlingslandskap. Utredningsområdet har minskats till att omfatta ett mindre område i anslutning till Säve samhälle och järnvägen. Här finns störst förutsättningar för att utveckla Säve på ett hållbart sätt. Ändringen innebär att cirka 190 hektar jordbruksmark sparas jämfört med gällande översiktsplan. Utöver detta utredningsområde kompletteras översiktsplanen med en planeringsreserv med syfte att inte bygga bort möjligheten till en större utveckling av Säve på längre sikt.

Det är svårt att bedöma bostadspotentialen med hänsyn till de befintliga natur- och kulturmiljövärden som finns och hänsyn som behöver tas. Men en uppskattning visar en möjlig potential på ca 6 000 – 8 000 nya bostäder i utredningsområdet och planeringsreserven tillsammans.

ENERGIPRODUKTION OCH ENERGILAGRING

Tematiskt tillägg Energi: Föreslagna ändringar i korthet

Nya inriktningar och beskrivande text om produktion och lagring av förnybar energi läggs till översiktsplanen. De former av förnybar energi som hanteras är vindkraft på land, solceller, förbränningsanläggningar för el- och fjärrvärmeproduktion och energilagring, med syfte att möjliggöra ökad energiproduktion.

Utredningsområde energi, med yta och rekommendationer för vindkraft läggs till på markanvändningskartan.

Ett kunskapsunderlag kring energiproduktion och energilagring utgör en bilaga till planförslaget.

Följande avsnitt föreslås läggas till i översiktsplanens kapitel tematiska inriktningar för Bostäder, samhällsservice och teknisk försörjning.

Det pågår en stor omställning av energiförsörjningen då användningen av fossila energikällor snabbt behöver fasas ut, bland annat för att minimera vår negativa påverkan på klimatet. En följd av detta är ett ökat behov av förnybart producerad elektricitet, och den svenska elanvändningen kan komma att öka kraftigt under de kommande årtiondena. Utöver en utökad produktionskapacitet blir också lagring av energi allt viktigare, bland annat för att utjämna variationer av förbrukning och produktion över tid, men också till stödtjänster som exempelvis frekvensreglering.

Plats för produktion och lagring av förnybar energi

- Säkerställ plats för produktion och lagring av förnybar energi genom att:
- Lokalisera batterilager i verksamhetsområden eller på mark som redan är ianspråktagen.
 - Lokalisera solcellsparker i första hand på mark som redan är ianspråktagen.
 - Tillåta etablering av solcellsparker på upp till en hektar per brukningsenhet på jordbruksmark.

Göteborgs Stad kan bidra till en omställning av energisystemet bland annat genom att skapa och långsiktigt säkerställa förutsättningarna för produktion och lagring av förnybar energi. Detta kan exempelvis ske genom att i översiktsplanen ge riktlinjer och peka ut lämpliga ytor som stöd till kommande planering.

I Göteborg produceras cirka 10 % av det årliga elbehovet inom kommunens gränser, vid främst Göteborg Energis och Renovas kraftvärmeverk och därutöver i mindre omfattning från två vindkraftverk och ett ökande antal solcellsanläggningar. Den huvudsakliga elförsörjningen till Göteborg sker genom stam- och regionnätet.

Infrastrukturen för distribution av el och annan energi kan komma att behöva förstärkas. Detta omfattar marktillgång för det lokala elnätets anläggningar och tillgång till mark för nya stam- och regionnätsledningar in till Göteborg. Lämplig lokalisering av denna infrastruktur är mycket svår att förutse och får hanteras i framtida tillståndsprocesser. Nya ledningar bör dock så långt som möjligt samförläggas med befintliga.

En effektivare energianvändning är en mycket viktig del i omställningen till ett hållbart samhälle och ett kostnadseffektivt sätt att undvika utbyggnad av anläggningar för produktion, lagring och distribution av energi. Utöver energieffektivisering är också en flexibel energianvändning över dygnets timmar ett sätt att hantera belastningstoppar i energisystemet. Arbetet med energieffektiviseringar och flexibel användning hanteras på annat vis än genom översiktsplanen.

Vindkraft

Förutsättningarna för etablering av vindkraft på land och till havs har utretts inom ramen för översiktsplanen.

Samlad landbaserad vindkraft (tre verk eller mer) bedöms vara möjligt inom det utpekade verksamhetsområdet på sydvästra Hisingen. Det innebär utmaningar att etablera vindkraftverk i ett verksamhetsområde. Idag finns få exempel på sådan samlokalisering i Sverige, men det förekommer i flera andra europeiska länder. Det utpekade området gränsar till Natura 2000-området Torsviken, vilket kräver särskild hänsyn vid en prövning av vindkraftverk. Vindkraftens påverkan på bland annat landskapsbild, natur, topografi och kulturmiljö hanteras i tillståndsprocessen inför etablering.

För övriga delar av kommunen saknas lämpliga områden för samlad etablering av vindkraft på grund av hänsyn till bostadsbebyggelse eller värdefull och skyddad natur. Däremot finns förutsättningar att pröva enstaka (ett till två) verk i övriga kommunen, med beaktande av bland annat bostäder, infrastruktur, kulturmiljö och naturvärden.

Sametablering av kommunöverskridande vindkraftsparker kan också vara aktuellt för att få tillgång till tillräckligt stora områden längs kommungränsen.

Lämpliga ytor för havsbaserad vindkraft saknas i kommunen.

Översiktsplanens ställningstaganden och inriktningar innebär att Göteborgs Stad i grunden är positiv till att vindkraftsetableringar prövas. All etablering av vindkraft kommer att behöva föregås av en miljöprövning enligt gällande lagstiftning.

Solenergi

Solenergi är en viktig del av den förnybara elproduktionen. Solpaneler är lämpliga att placera både på byggnader (såväl tak som fasader) och direkt på marken, då ofta i form av större solcellsparker.

Översiktsplanen har som utgångspunkt att etablering av solcellsparker inte utgör ett väsentligt samhällsintresse på jordbruksmark, men möjliggör ett undantag från denna princip. För att möjliggöra för lantbrukare att diversifiera sin verksamhet och samtidigt säkerställa fortsatt jordbruksverksamhet får solcellsparker på upp till en hektar per brukningsenhet etableras på jordbruksmark, alltså åkermark eller betesmark. Med brukningsenhet avses den samlade jordbruksverksamhet som administrativt och redovisningsmässigt utgör en enhet. Arrendegårdar utgör egna brukningsenheter. För betesmarken förutsätts att det fortsatt är möjligt för djur att beta när parken är etablerad. Etablering av solcellsparker ska inte ske på naturbetesmarker eller betesmarker med hög biologisk mångfald. Hänsyn ska även tas till ekosystemtjänster.

Idag prövar länsstyrelsen etableringar av solcellsparker på naturmark och jordbruksmark, med stöd av miljöbalken. Bygglov krävs om solpanelerna utformas så att de anses vara en byggnad enligt plan- och bygglagen, och prövas då

Läs mer

Kunskapsunderlag energiproduktion och lagring

även av kommunen. En sådan utformning är dock ovanlig. Därmed sker majoriteten av prövningen för solcellsparker utanför kommunens rådighet. Göteborgs Stad vill genom översiktsplanen ändå tydliggöra sin syn på avvägningen mellan livsmedelsproduktion och etablering av solcellsparker på jordbruksmark.

Förbränningsanläggningar för el- och fjärrvärmeproduktion

Kraftvärmeverken är viktiga som komplement till den intermittenta elproduktionen, alltså produktion som inte går att planera (exempelvis vind- och solenergi). Detta stärker Göteborgs elförsörjning och minskar sårbarheten för störningar.

Rya, Rosenlund och Sävenäs är betydelsefulla produktionsplatser där flera nyckelfunktioner är belägna. Det är därför av stor betydelse att denna produktion kan fortgå och ges möjlighet att utvecklas. Kommunfullmäktige har beslutat om en ansvarsfull avveckling av Rosenlundverket innan 2045, vilket innebär att funktionerna för fjärrvärme vid anläggningen måste ersättas på andra platser utanför centrum. Nya produktionsanläggningar kan komma behöva etableras i anslutning till lämpliga värmedistributionsledningar och elnät.

Förbränningsanläggningar utgör störande verksamhet och ska placeras i verksamhetsområden. Ny bostadsbebyggelse i direkt anslutning till dessa anläggningar ska undvikas.

Energilagring

En viktig funktion i energisystemet är energilagring, som kan göras med olika tekniker. Översiktsplanen har avgränsats till att innehålla inriktningar gällande lokalisering av batterilager. Inriktningen är att batterilager ska placeras i befintliga och framtida verksamhetsområden eller på annan mark som redan är ianspråktagen. Med ianspråktagen mark menas ytor där en tidigare natur, jordbruks- eller rekreationsfunktion har ersatts av annan varaktig användning. Större batterianläggningar behöver anslutas direkt till transformatorstationer och ställverk, vilket begränsar de områden där en etablering är möjlig.

Fjärrvärmesystemet kan kompletteras med lagringsmöjligheter för värme genom ackumulatortankar och lagring under mark för att bidra till ett mer resurseffektivt energisystem. Placering av ackumulatortankar provas enligt plan- och bygglagen.

Ändringar markanvändningskarta

Följande lager läggs till:

- Utredningsområde Energi, med en yta och rekommendationer för vindkraft.

KLIMATANPASSNING

Tematiskt tillägg klimatanpassning: Föreslagna ändringar i korthet

Nytt tematiskt kapitel Klimatanpassning med planeringsinriktningar och vägledningar läggs till översiktsplanen. Kapitlet baseras på översiktsplanens nuvarande inriktningar för klimatanpassning samt det tematiska tillägget för översvämningsrisker.

Förtydligande kring definition av samhällsviktig anläggning och anläggning för samhällsservice med avseende på översvämningsrisk..

Ett större fokus läggs på strategier för att planera för en varmare stad utifrån att kunskapsläget ökat.

Markanvändningskartans lager som rör klimatanpassning uppdateras.

Planeringsnivåer för hav och vattendrag utgår ur översiktsplanen och flyttas till en separat riktlinje. Samtidigt uppdateras planeringsnivåer utifrån ny kunskap och framflyttad planeringshorisont.

Följande text föreslås läggas in som ett nytt kapitel under tematiska inriktningar. Detta kapitel ersätter tidigare avsnitt som rör klimatanpassning i översiktsplanen samt tematiskt tillägg för översvämningsrisker.

Klimatförändringarna innebär att samhället behöver rusta sig för att klara extrema väderhändelser, såväl mer vatten som extrem torka och värme. Även mindre extrema men oftare förekommande väderhändelser. Klimatanpassning handlar om att öka motståndskraft och resiliens mot klimatförändringarnas effekter samt att ta tillvara nya möjligheter. Resiliens innebär förmågan att klara av en förändring samt återhämta sig och vidareutvecklas.

Ett robust samhälle förutsätter systemlösningar som minimerar risker och omgivningspåverkan, samtidigt som de skapar mervärde till stadsmiljön och god samhällsnytta. För att klara av att upprätthålla grundläggande och samhällsviktiga funktioner och säkerställa framkomlighet vid extrema väderhändelser, behöver arbetet med att minska översvämningsrisker vara en integrerad del av stadsplaneringen. Översvämningsriskerna behöver ses som en helhet tillsammans med andra vattenfrågor där vatten är en kvalitet som skapar värde i staden.

Av översiktsplanen ska det framgå hur risker till följd av översvämnning, ras, skred och erosion kan minska eller upphöra. Kommunen har som huvudansvarig för planeringen enligt plan- och bygglagen (PBL) ansvar att ny bebyggelse lokaliseras på mark som är lämplig för ändamålet. Allt ansvar för översvämningsrisker ligger dock inte på kommunen utan fastighetsägare och verksamhetsutövare har ansvar att skydda sin egendom och verksamhet eller stå för risken.

Planera för översvämningsrisker

Skapa en långsiktigt hållbar och anpassningsbar stad som kan hantera dagens och framtidens översvämningsrisker genom att:

- Säkra grundläggande samhällsfunktioner och stora samhällsvärden.
- Skapa robusta systemlösningar för anpassning som minimerar översvämningsrisk och omgivningspåverkan, ger mervärde till stadsmiljön och god samhällsnytta.
- Skydda samhällsviktiga anläggningar för att upprätthålla samhällsviktig verksamhet och samhällsservice.
- Planera för att minska översvämningsrisker längs med vattendrag genom att arbeta ur ett avrinningsområdesperspektiv och utarbeta strategier för respektive vattendrag.
- Säkra ny bebyggelse och utrymningsvägar mot översvämnning genom att i första hand bygga på säker nivå genom att uppfylla planeringsnivåerna, i andra hand genom tekniska skydd. Vid avsteg från planeringsnivåerna ska det motiveras och inte innebära risk för människors hälsa och säkerhet.
- Planera för reträtt när ett fortsatt skydd av den byggda miljön i ett område inte längre är lämpligt ur ett långsiktigt perspektiv..
- Säkerställa att stadens strategier löpande utvärderas och uppdateras i takt med att kunskapen kring klimatförändringarna ökar i syfte att åtgärderna ska vara flexibla och anpassningsbara..

Mål och strategier för anpassningsåtgärder

Den övergripande målsättningen med klimatanpassning avseende översvämningsrisker är att Göteborg ska göras robust mot dagens och framtidens översvämnningar genom att säkra grundläggande samhällsfunktioner och stora samhällsvärden. För att hela samhället ska vara robust mot klimatförändringarna krävs att åtgärder görs både vid exploatering och i den befintliga bebyggelsen.

Anpassningar för att minska översvämningsrisker ska ske utifrån ett systemperspektiv och med utgångspunkt i geografiska och topografiska förutsättningar. För nederbörd ska det ske utifrån vattnets flödesvägar ur ett avrinningsområdesperspektiv. Hänsyn ska tas till alla typer av naturrelaterade översvämningsrisker. Strävan ska vara att minimera negativa konsekvenser av åtgärder och att åtgärder väljs utifrån principen om störst nytta.

Utgångspunkten är att anpassning i första hand ska ske via robust höjdsättning genom att uppfylla planeringsnivåer. I andra hand kan platsspecifika riskavvägningar medge tekniska skyddsåtgärder för att uppnå angivna planeringsnivåer. Robusthet ska uppnås med utgångspunkt att åtgärder ska ge god samhällsnytta, det vill säga att den riskminskning som åtgärder ger ska stå i proportion till kostnaden för åtgärden. Avsikten är dock inte att värdering av samhällsnytta ska ske vid all tillämpning av föreslagna strategier utan kan vägas in då det bedöms motiverat.

Huvudinriktningen för ny bebyggelse är att bygga på säkra höjder men där behov finns kan avsteg göras från huvudprincipen och tekniska åtgärder kan upprättas om det innebär väsentliga fördelar. Vid utformning av tekniska skydd ska behovet av flexibilitet och påbyggnadsbarhet bedömas. Om tekniska skydd avser utgöra långsiktigt skydd ska planeringen säkra att det finns utrymme för att kunna anpassa skyddet efter hand. För stigande hav kan det handla om att höja skyddens effektiva skyddshöjd med minst 1 meter från gällande planerings-

Göteborgs Stads plan för klimatanpassning 2024-2026

Förutom inriktningarna och strategier i översiktsplanen har målen för klimatanpassning vidareutvecklats i Göteborgs Stads plan för klimatanpassning 2024-2026 som antogs av kommunfullmäktige under våren 2024. Syftet med klimatanpassningsplanen är att fastställa inriktning, prioriteringar och koordinering av det staden-gemensamma arbetet med klimatanpassning och därigenom bidra till att Göteborgs Stad ska kunna bedriva verksamheten i enlighet med sitt ansvar trots ett förändrat klimat. Klimatanpassningsplanen konkretiserar målen med kommunens klimatanpassningsarbete till följande:

- människors liv och hälsa skyddas, där sårbara grupper är prioriterade.

- samhällsviktig verksamhet fungerar, inklusive den infrastruktur som krävs för att klara detta.

- värdefulla livsmiljöer, ekosystem och kulturarv bevaras och stärks och kommunal egendom värdesäkras.

- ny bebyggelse klimatanpassas och blå-gröna strategier – naturbaserade lösningar, ekosystemtjänster och grön infrastruktur- nyttjas för att förebygga och mildra effekter av ett förändrat klimat.

nivåer. För skyfall kan det handla om att ytterligare volymer kan behöva hanteras i skyfallsanläggningar. Om tekniska skydd redan vid anläggningsskede ska utformas och dimensioneras för att vara justerbara bör avgöras med hänsyn till värdering av kostnader och nyttor då behovet av utbyggnad beror på val av långsiktig teknisk skyddslösning och teknisk livslängd.

På grund av osäkerheten kring hur klimatförändringarna kommer att påverka våra samhällen i framtiden behövs ett adaptivt förhållningssätt för att kunna göra anpassningar efter hand. Behov av så kallad planerad reträtt kan uppstå. Detta innebär att i områden som bedöms vara hårt drabbade av översvämningssrisk, och som inte är samhällsekonomiskt möjliga att försvara, behöver på sikt befintlig bebyggelse och infrastruktur avvecklas för att undvika allvarliga skador och ge plats för vattnet. Detta är en omfattande åtgärd som innebär stora förändringar för befintlig bebyggelse. Det bör därmed ses som en långsiktig åtgärd med mål att med förutsägbarhet förändra användningen av utsatta områden över tid. Denna metod används redan idag runt om i världen som en del av klimat-anpassningsåtgärder.

Nedan följer en precisering kring de funktioner och värden som kommunen ska uppnå via stadsutvecklingen:

Framkomlighet, transporter, kommunikation

Väg, gata, GC-väg, allmän plats: I första hand ska förutsättningar för framkomlighet till byggnader säkras. I andra hand ska avbrottstid minimeras. Syftet är att skydda människors hälsa och säkerhet, förutsättningar för framkomlighet möjliggör samhällsservice, sjukvård och persontransport.

Transporter och kollektivtrafik: Funktion i högprioriterade transport-och kommunikationsstråk ska upprätthållas. Syftet är att skydda ekonomiska intressen och ge förutsättningar för samhällsservice.

Utryckningsfordon: Funktionen för framkomlighet för utryckningsfordon ska upprätthållas. Syftet är att säkerställa framkomlighet för räddningstjänst, polis och ambulans.

Kommunalteknisk försörjning (el, värme, vatten, avlopp, IT, kommunikation)

Samhällsviktiga anläggningar: Funktion ska upprätthållas. Syftet är att skydda människors hälsa och säkerhet genom att säkra förutsättningar för grundläggande samhällsfunktioner (el, värme, vatten, avlopp, kommunikation, IT)

Anläggning för byggnadsfunktion inom byggnad: Byggnadsfunktioner ska upprätthållas. Syftet är att skydda människors hälsa och säkerhet genom att skapa förutsättningar så att byggnader behåller grundläggande samhällsfunktioner (el, värme, vatten, avlopp, kommunikation, IT)

Byggnader, skyddsvärda områden

Byggnader i samband med exploatering: Byggnader ska inte skadas. I första hand är motivet att skydda människors hälsa då översvämning gör bostäder obrukbara under lång tid. I andra hand är syftet att skydda ekonomiska intressen.

Befintliga byggnader, objekt eller områden med särskilt allmänt skyddsvärde till exempel miljö-, natur-, kulturvärden: Stora värden ska inte skadas. Syftet är att stora samhällsvärden ska skyddas mot skada.

Miljöfarlig verksamhet, förorenade områden: Markföroreningar eller miljöfarlig verksamhet ska inte utgöra risk för människors hälsa eller störningar för dricks-vattenförsörjningen. Syftet är att skydda människors hälsa.

Övriga befintliga byggnader: Målsättningen är att befintligt fastighetsbestånd ska skyddas mot skada och byggnadsfunktion upprätthålls men ansvaret för detta ligger på enskilda fastighetsägare. I första hand är motivet att skydda människors hälsa då översvämning gör bostäder obrukbara under lång tid. I andra hand att skydda ekonomiska intressen.

Samhällsservice (människors hälsa)

Sjukvård, skola, förskola, hemtjänst, annan omsorg: Samhällsservice eller liknande ska upprätthållas. Där avbrott kan accepteras av verksamhetsutövaren ska återställningstiden minimeras. Syftet är att skydda människors hälsa dels genom att säkra funktion under extremhändelser, dels för att översvämningsskador riskerar ge hälsoeffekter.

Renhållning: Avfallshantering ska utformas så att inte risk för människors hälsa uppstår. Syftet är att skydda människors hälsa.

Skydda bebyggelse och viktiga funktioner mot översvämning

Det övergripande målet att skapa en robust stad innebär att skydda samhällsviktiga funktioner mot översvämningar och säkra framkomlighet för räddningstjänst vid extrema väderhändelser. Genom att planera, dimensionera och genomföra åtgärder efter rekommendationer kring dimensionerande händelser och planeringsnivåer kan risker minskas till en acceptabel nivå. Åtgärder behöver även göras för att skydda befintlig bebyggelse och befintliga samhällsviktiga funktioner. Det är respektive fastighetsägare och verksamhetsutövare som ansvarar för sina egna fastigheter och verksamheter. Det är även respektive verksamhetsutövare som kan sin verksamhet bäst och kan bedöma påverkan, konsekvenserna och åtgärdsbehoven vid en eventuell översvämning och genom det bedöma behov av skyddsnivå. Göteborgs Stad har tagit fram en övergripande definition av samhällsviktig anläggning och anläggning för samhällsservice vid påverkan från översvämning.

En samhällsviktig anläggning som påverkas vid översvämning kan definieras som en anläggning som uppfyller minst ett av följande villkor:

- Bortfall av eller en svår störning i verksamheten som inryms i den samhällsviktiga anläggningen kan ensamt eller tillsammans med motsvarande händelser i andra verksamheter på kort tid leda till att en allvarlig kris inträffar i samhället.
- Anläggningen är nödvändig eller mycket väsentlig för att en redan inträffad kris i samhället ska kunna hanteras så att skadeverkningarna blir så små som möjligt.

Detta innebär att följande anläggningar betraktas som samhällsviktiga:

- Anläggningar som redan på tidsskalan timmar har stor betydelse för liv och hälsa.

- Anläggningar som redan på tidsskalan timmar har stor betydelse för samhällets funktionalitet.
- Anläggning som är tekniskt svår att återskapa eller omlokalisera.
- Anläggning som bedöms som mycket kostsam att återskapa under den tekniska livslängden.
- Enstaka anläggningar eller industriområden med risk för stor miljöpåverkan.

Anläggning för samhällsservice definieras som en anläggning som uppfyller följande villkor:

- Omfattar vård, skola, omsorg eller livsmedelsförsörjning.
- Detta innebär att följande anläggningar betraktas som anläggning för samhällsservice::
- Anläggningar som på tidsskalan dygn har stor betydelse för liv och hälsa.
 - Anläggningar som på tidsskalan dygn har stor betydelse för samhällets funktionalitet.

Förutom fysiska anpassningsåtgärder behöver även beredskapsåtgärder gå hand i hand för att samlat stärka samhällets förmågor vid extrema händelser. Stadsplanering ska ske med målet att Göteborg ska vara robust mot översvämningar och att konsekvenserna ska hanteras enligt de tre grundprinciperna i det svenska krishanteringssystemet:

- *Ansvarsprincipen*: Den som har ansvar för en verksamhet under normala förhållanden ska ha det också under en krissituation.
- *Likhetsprincipen*: Under en kris ska samhällsfunktioner så långt som möjligt fungera på samma sätt som vid normala förhållanden.
- *Närhetsprincipen*: En kris hanteras där den inträffar, av berörda och ansvariga. Först om de lokala resurserna inte räcker till blir det aktuellt med regionala eller statliga insatser.

Dimensionerande händelse

Detaljplanering behöver vägledning kring hur översvämningsrisker ska hanteras utifrån dagens kunskapsnivå. Dimensionerande extremhändelse anger ambitionsnivån för Göteborgs Stads anpassningsarbete och bygger i nuläget på en samlad bedömning av anvisningar och tillämpningar inom området. För att vara på säkra sidan och ha beredskap för översvämningsrisk ska utgångspunkten vara ett klimatscenario som snarare överskattar än underskattar risker kring framtida klimatförändringar.

Tabell som beskriver dimensionerande händelser som stadsplaneringen behöver utgå från.

Översvämningsrisk	Dimensionerande händelse
Höga havsnivåer inom områden där tekniska skydd planeras (centrala staden och norr Marieholmsbron)	Vattenstånd i havet med 200 års återkomsttid när medelvattenståndet ligger på ca +0,4 meter i RH2000 (ca år 2070 enligt SSP5-8,5). Detta förutsätter att tekniska skydd etableras för att skydda centrala staden då medelvattennivån stiger ytterligare.
Höga havsnivåer i områden utan tekniska skydd (Kusten inklusive skärgården)	Vattenstånd i havet med 200 års återkomsttid på 100 års sikt.
Nederbörd	Klimatkompenserat regn med 100 års återkomsttid på 100 års sikt.
Flöde	Klimatkompenserat flöde med 200 års återkomsttid på 100 års sikt.

Vid bedömning av översvämningsrisker utgår Göteborgs Stad från IPCC klimatscenario RCP 8,5 och SSP5-8,5 som innebär fortsatt höga utsläpp av koldioxid. Kunskapen inom området pekar bland annat på att havsvattennivån kan förväntas fortsätta stiga även efter år 2150. Därför ger ett antagande kring ett scenario med fortsatt höga koldioxidutsläpp kommunen en god framförhållning i sin planering även om havsnivåhöjningen visar sig gå långsammare. Alla scenarier innehåller dock osäkerheter kopplat till klimatprocesser och risken för att exempelvis havsnivåhöjningen kan gå snabbare än vad som tidigare projicerats behöver därför beaktas. I tabellen nedan redovisas de dimensionerande händelser som stadsplaneringen ska ske utifrån.

Planeringsnivåer

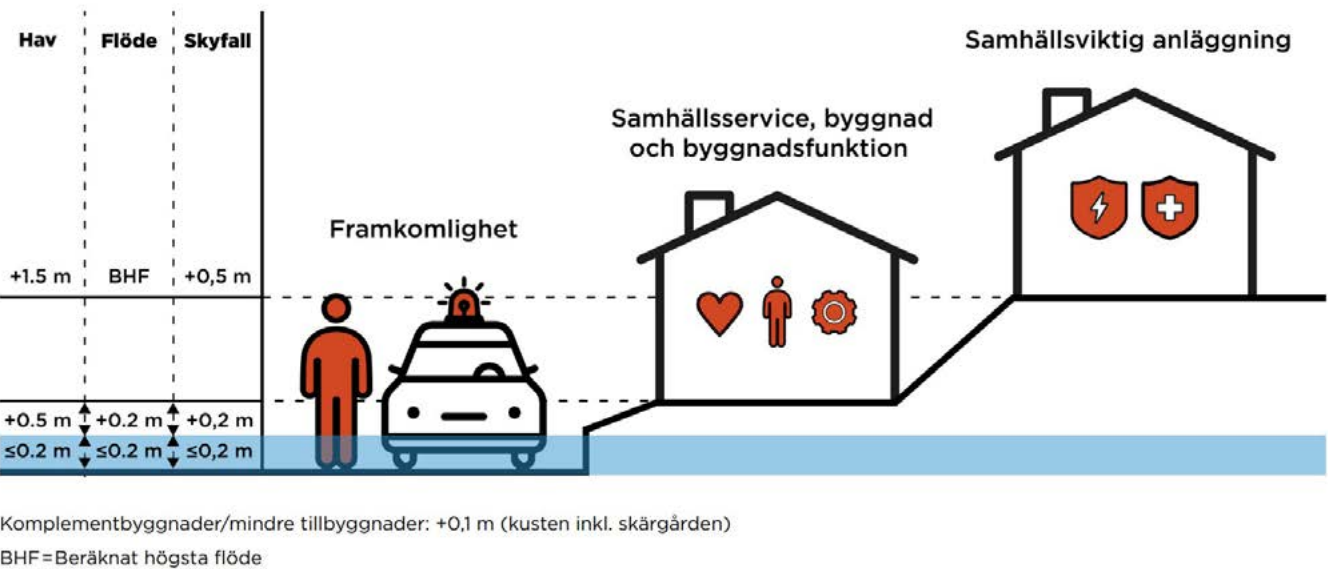
Göteborg har sedan länge tillämpat planeringsnivåer som en del av strategin för att minska risken för översvämningar. Med planeringsnivå menas att det i plankartan anges en lägsta nivå som ska följas vid nybyggnation med syfte att minska risken för skador vid översvämningar som orsakas av höga havsnivåer, höga flöden i vattendrag och av skyfall.

I figuren nedan framgår vilken säkerhetsmarginal som gäller vid nybyggnation. Vilken typ av översvämning som styr anpassningsbehovet kan skilja sig åt mellan olika platser och kan utläsas från översvämningskartor för olika översvämningstyper (stigande hav, skyfall och höga flöden). Vad detta motsvarar i planeringsnivåer för hav, vattendrag och skyfall redovisas i Riktlinje Planeringsnivåer för översvämningsrisk.

Planeringsnivåer

Planeringsnivåerna för översvämningsrisker kommer att lyftas ut ur översiktsplanen och ersättas med en riktlinje med planeringsnivåer för översvämningsrisker från hav, vattendrag och skyfall. Att planeringsnivåerna lyfts ut till riktlinje innebär att de kan uppdateras när till exempel ny kunskap framkommer eller när åtgärder görs. Detta förenklar processen och möjliggör att hålla riktlinjerna aktuella. I samband med att planeringsnivåerna lyfts ut ur översiktsplanen har de reviderats. Stadsbyggnadsnämnden ansvarar för att vid behov revidera planeringsnivåer för översvämningsrisker och beslutar om riktlinjen.

Figur som visar säkerhetsmarginaler vid olika översvämningsrisker.

Funktion/objekt	Hav	Flöde	Skyfall
Samhällsviktig anläggning – nyanläggning	1,5 m marginal till vital del	Över nivå för BHF	0,5 m marginal till vital del
Samhällsviktig anläggning – befintlig	0,5 m marginal till vital del för funktion	0,5 m marginal till vital del för funktion	0,5 m marginal till vital del för funktion
Samhällsservice – nyanläggning	0,5 m marginal till färdigt golv och vital del nödvändig för byggnadsfunktion	0,2 m marginal till färdigt golv och vital del nödvändig för byggnadsfunktion	0,2 m marginal till färdigt golv och vital del nödvändig för byggnadsfunktion
Byggnad och byggnadsfunktion – nyanläggning	0,5 m marginal till färdigt golv och vital del nödvändig för byggnadsfunktion	0,2 m marginal till färdigt golv och vital del nödvändig för byggnadsfunktion	0,2 m marginal till färdigt golv och vital del nödvändig för byggnadsfunktion
Komplementbyggnad och mindre tillbyggnad	0,1 m marginal till vital del för funktion	-	-
Framkomlighet – nyanläggning högprioriterat vägnät, stråk och utrymningsvägar	Max djup 0,2 m	Max djup 0,2 m	Max djup 0,2 m

Säkerhetsmarginal till dimensionerande händelser. Angivna höjder är relativa höjder.

Principer för avsteg från rekommendationer

Huvudprincipen för planering av ny bebyggelse är att undvika risker med översvämningsproblematik genom att bygga på säker nivå. I undantagsfall och vid en acceptabel riskbild kan avsteg från rekommendationer ske utifrån nedanstående motiv:

- Påverkan på kulturhistoriska värden
- Påverkan på miljövärden
- Samhällsekonomiska avvägningar
- God stadsmiljö

Då det saknas tvingande krav gällande anpassningsnivåer anser Göteborgs Stad att samhällsekonomiska konsekvenser och hållbarhetsperspektivet måste vägas in vid bedömning av nödvändiga anpassningsåtgärder. Detta innebär att kostnaden för åtgärder jämförs med nyttan i form av minskad risknivå för både den enskilde fastighetsägaren och samhället. Utgångspunkten är att anpassningsåtgärder ska representera en god förvaltning av samhällsmedel och med beaktande av hur kostnader och nyttor fördelas på olika samhällsaktörer och samhällsgrupper.

Även möjligheten att skapa en god stadsmiljö kan motivera avsteg under förutsättning att risknivån inte väsentligt försämras. God stadsmiljö omfatta många aspekter och klimatfrågan är en av dessa. De olika aspekterna måste vägas samman till en helhet och värderas. Andra aspekter som inryms i god stadsmiljö är bland annat kulturmiljö, tillgänglighet, närhet till kollektivtrafik och hushållning med energi och naturresurser. Det kan innebära avsteg från planeringsnivåer för att i stället åstadkomma skydd exempelvis via objektsskydd.

Motiv och konsekvenser av avsteg ska belysas i detaljplaner och godkännas av stadsbyggnadsnämnden. En förutsättning för avsteg är det övergripande målet att människors hälsa och säkerhet inte äventyras. Principer för avsteg och metodbeskrivning kommer att behöva utarbetas efter hand allt eftersom strategier-na implementeras i planeringen.

I vissa fall kan det finnas skäl att tekniska skydd kan medge avsteg från planeringsnivåer. Under förutsättning att särskild riskutredning utförs som kan visa att risken inte blir betydande. Konsekvenser och beroenden ska analyseras och tydligt redovisas i planhandlingen. Ett avsteg från planeringsnivåerna med hjälp av tekniska skydd kan innebära att robustheten minskar och sårbarheten vid en extrem händelse ökar. Vid utformning av tekniska skydd ska behovet av påbyggnadsbarhet bedömas. Om tekniska skydd ska utgöra långsiktigt skydd, ska planeringen säkra att det finns utrymme för att kunna öka skyddens effektiva skyddsnivå vid behov.

Anpassa till översvämningsrisker i ett framtida klimat

En långsiktigt hållbar och anpassningsbar stad som kan hantera översvämningsrisker ska skapas genom att:

- Främja naturbaserade och multifunktionella lösningar för att hantera översvämnningar och minska påverkan vid höga temperaturer.
- Säkerställa ett robust trafiksystem med framkomlighet längs högprioriterade stråk och utrymningsvägar.
- Verka för att säkra framkomlighet i staden för gods, kollektivtrafik och kritisk personal för samhällsviktiga verksamheter vid översvämning.
- Planera för ett genomförande av högvattenskydd för Göta älv mellan Älvsborgsbron och Marieholmsbron samt de inre vattenvägarna på medellång sikt.
- Verka för yttre skyddsportar i Göta älv, Nordre älv och inre delen av Askimsviken finns med i stadens och statens långsiktiga planering, för att skydda Göteborg med omgivningar mot stigande havsvattennivåer på lång sikt.
- Säkerställ en kontrollerad fördröjning och avledning av vatten vid skyfall, genom att planera för tillräckliga volymer och kapacitet och låta vatten vara en strukturerande förutsättning.
- Säkra rådighet för underhåll och förvaltning för att säkerställa den långsiktiga funktionen av översvämningsåtgärder.

Framkomlighet

För att kunna nå målen med en robust stad där samhällsviktiga funktioner och grundläggande funktioner kan upprätthållas är även framkomlighet av största vikt. Syftet är att skydda människors hälsa och säkerhet där förutsättningar för framkomlighet möjliggör kommunal service, sjukvård och persontransport. Framkomlighet för Räddningstjänstens fordon ska säkerställas. I första hand ska förutsättningar för framkomlighet till byggnader säkras, i andra hand ska avbrottstid minimeras. Högprioriterade transport- och kommunikationsstråk ska funktionen upprätthållas. Syftet är att skydda ekonomiska intressen och ge förutsättningar för samhällsservice.

Göteborgs Stad behöver arbeta vidare med frågeställningar kring lämplig framkomlighet i staden, vilka avbrottstider som kan accepteras och hur framkomligheten för viktiga stråk och räddningstjänst ska säkras vid översvämnningar.

Naturbaserade lösningar

Naturbaserade lösningar är åtgärder som utgår från naturens förmåga för att lösa samhällsutmaningar. Naturbaserade lösningar är multifunktionella och kostnadseffektiva åtgärder för att hantera olika samhällsutmaningar genom att skydda, utveckla eller skapa ekosystem samtidigt som biologisk mångfald och mänskligt välbefinnande främjas. Genom att skydda, utveckla och skapa ekosystem med syfte att bibehålla och stärka ekosystemtjänster kan vi hantera olika utmaningar kring till exempel klimatförändringar och mark- och resursanvändning. Rätt utformade har olika naturbaserade lösningar potential att till exempel förbättra luftkvaliteten i städer, klimatanpassa de areella näringarna och främja folkhälsa.

Vissa avvägningar kan behöva göras avseende framkomlighet och avbrottstider vid extremt väder. I samband med ny planering säkras framkomlighet inom detaljplanen men även i den befintliga stadsstrukturen behöver framkomlighet säkras. Samverkan behöver ske med Trafikverket då kommunens och statens trafiknät är starkt sammankopplade.

Vid ny planering ska planeringsnivåer för framkomlighet uppnås. Där utrymningsvägar avser stråk som vid ny planering ska garantera framkomlighet till entré till byggnader som omfattas av detaljplan. Kan omfatta både vägar och GC-stråk och det högprioriterade vägnätet avser transportstråk vid ny planering som är högprioriterade för transport och kommunikation. För att upprätthålla avsedd funktion i form av transportkapacitet kan i princip ingen översvämning tillåtas. Planeringsunderlag gällande framkomlighet för högprioriterade transport- och kommunikationsstråk inom staden bör utarbetas för olika översvämningstyper.

Naturbaserade och multifunktionella lösningar

Anpassningsåtgärder ska så långt som möjligt utformas så att de ger tillskott till stadsmiljön. Åtgärder för att minska översvämningsrisker bör utformas som naturbaserade och multifunktionella lösningar, till exempel en upphöjd gång- och cykelbana som högvattenskydd mot havet eller en nedsänkt idrotts- och lektyta, som vid kraftiga regn kan fördröja vatten. Multifunktionella lösningar innebär att ytorna den största delen av tiden används till något annat, men när behov uppstår kan nyttjas som ett skydd mot översvämningar. Lösningarna behöver kunna integreras i stadsmiljön och bidra med ekosystemtjänster i form av ekologiska och sociala värden till staden. Det är dessutom viktigt att åtgärder som ska genomföras bidrar till den biologiska mångfalden i staden och i arbetet med att klara de krav på ekologisk och kemisk status som kommer av bestämmelserna om miljö kvalitetsnormer för vatten.

Påverkan på miljöfarlig verksamhet, naturmiljö och kulturmiljö

Vid översvämning finns risk för att miljöfarlig verksamhet och värdefulla natur- eller kulturmiljöer påverkas. Målet med anpassning är att stora värden inte skadas och att stora samhällsvärden skyddas mot skada. Kulturmiljöer kan påverkas om åtgärder och skyddsanordningar anläggs för att minska översvämningsrisken. Åtgärder för att minska översvämningsrisker ska inte orsaka några allvarliga skador på kulturmiljön.

En översvämning kan medföra att föroreningar sprids från industrier, avloppsreningsverk eller förorenade områden vilket kan orsaka negativa miljö- och hälsoeffekter. Vidare arbete krävs tillsammans med verksamhetsutövare för att prioritera åtgärder.

Anpassning till stigande havsnivåer

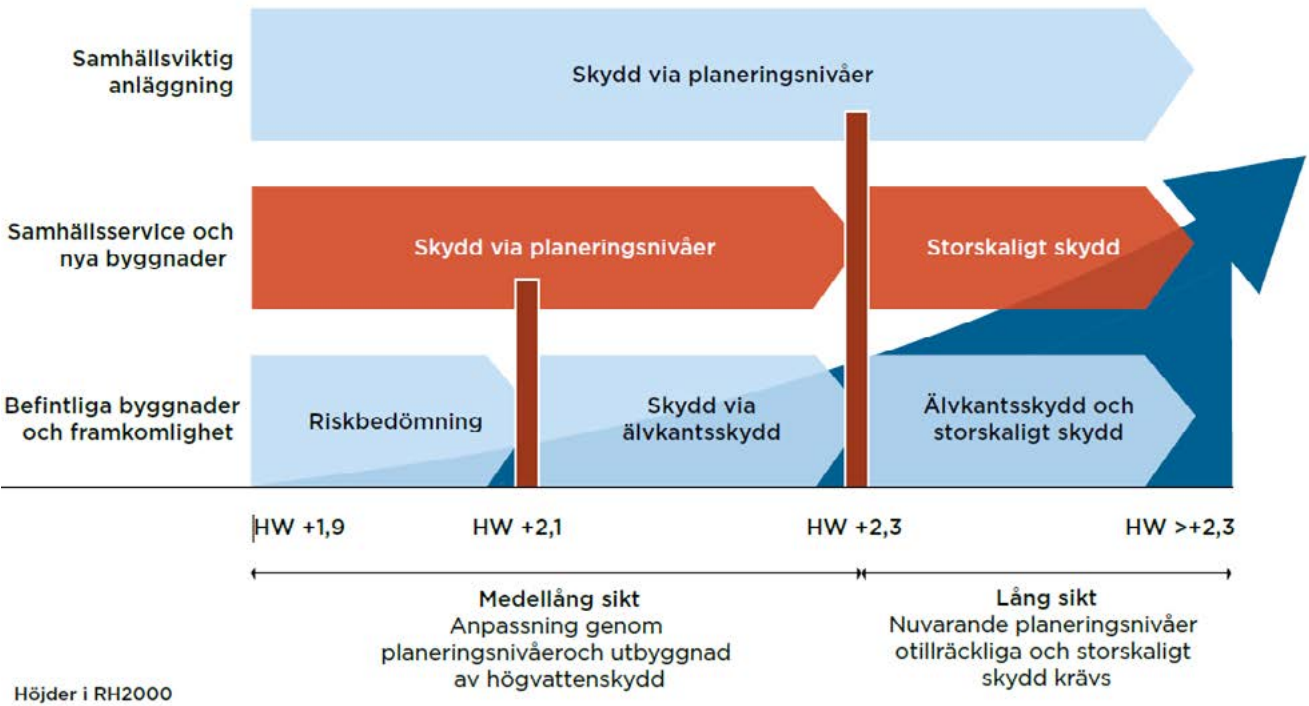
Göteborgs Stad har tagit fram övergripande strategier för att minska översvämningsrisker i samhället från stigande hav. För centrala Göteborg innebär strategin anpassning genom åtgärder på medellång och lång sikt i form av högvattenskydd och yttre skyddsportar (Figur 1). Med medellång sikt menas fram till cirka år 2070 och med lång sikt menas bortanför det. Den kritiska tidpunkten mellan medellång och lång sikt definieras av när dagens befintliga planeringsnivåer inte ger tillräckligt skydd utan behöver kompletteras med någon form av storskaligt tekniskt skydd. Utifrån dagens kunskap om framtida havsnivåförändringar ger stadens planeringsnivåer tillräckligt skydd i cirka 50 år, det vill säga till cirka år 2070.

På medellång sikt innebär anpassning att planeringsnivåer tillämpas och att ett högvattenskydd planeras för centrala Göteborg. För de lågt liggande områdena i centrala staden behövs högvattenskydd längs Göta älv och dess anslutande vattendrag. Syftet med ett högvattenskydd är att skydda befintlig bebyggelse och infrastruktur på medellång sikt, göra marken lämplig för exploatering med avseende på risk för översvämning från hav och att skapa förutsättningar för ett långsiktigt skydd. Högvattenskyddet är en del av systemlösningen för skydd mot stigande hav och det är nödvändigt att etablera ett högvattenskydd, även med yttre skyddsportar på plats, för att skydda lågt liggande områden. Högvattenskyddet ska planeras så att det är möjligt att byggas på om yttre skyddsportar inte byggs. Enligt Göteborgs anpassningsstrategi behöver det första steget med högvattenskydd vara på plats på medellång sikt runt år 2040. Det är viktigt att kommunen har ett samlat grepp kring utformning, uppförande och förvaltning av högvattenskydd för att säkerställa skyddets funktion och rådighet över tid.

Det andra steget är att skydda Göteborg på lång sikt genom att anlägga yttre skyddsportar i Göta älv och Nordre älv. Att få ett yttre skydd på plats innebär en omfattande och tidskrävande process då vare sig finansiering, organisation eller prövning mot miljö, riksintressen eller andra intressen är utförd. Arbetet med ett långsiktigt skydd bör därför påbörjas snarast då det med de klimatscenarier som nu finns, ser ut att behöva vara på plats runt år 2070 och det är av stor vikt att berörda intressenter är med i planeringen från start. De yttre skyddsportarna är en nationell angelägenhet, eftersom de även skyddar nationella intressen, riksintressen och infrastruktur.

För kusten och skärgården, de områden som ligger utanför tekniska skydd, innebär strategin en löpande anpassning till stigande havsnivåer genom att bibehålla planeringsnivåer med en planeringshorisont på 100 år. Genom att upprätthålla ett långsiktigt perspektiv kan en tydlighet och förutsägbarhet skapas. Detta ger en möjlighet till att långsiktiga investeringsbeslut kan tas men också att beslut kan tas kring avveckling av utsatta områden.

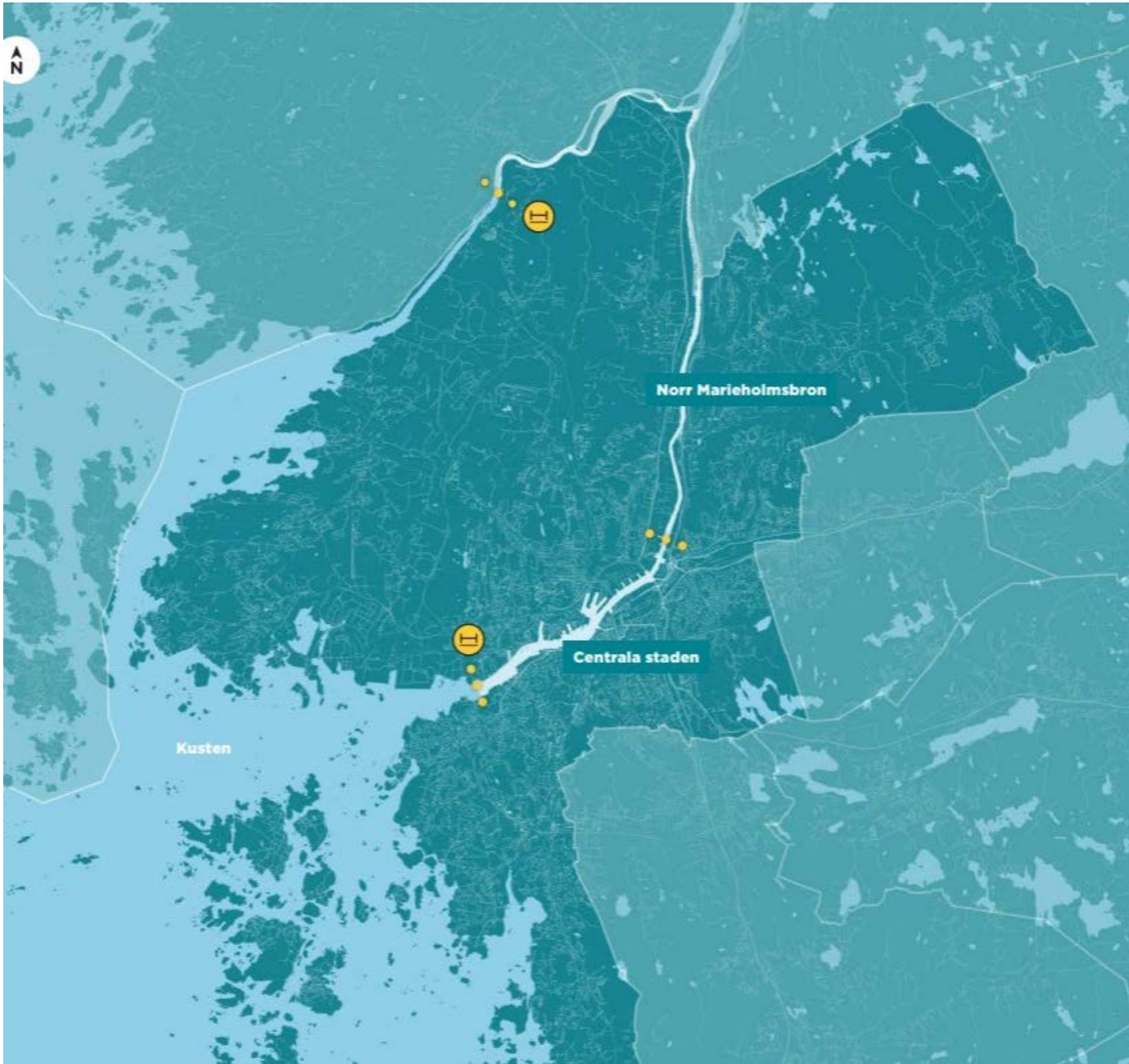
Illustration för översvämningsstrategi för högvatten i havet exemplifierat med vattenståndsangivelser avseende högvatten med 200 års återkomsttid i centrala Göteborg. Höjdangivelser i RH2000.

Utifrån klimatförändringarna och förväntningen av ett kontinuerligt stigande hav måste anpassning ske löpande och planeringshorisonten behöver flyttas fram i takt med havsnivåhöjning. Om tekniska skydd ska kunna motivera avsteg ifrån planeringsnivåer får avgöras utifrån förutsättningarna i varje enskilt fall. För att skapa robusthet i nya fastighetsbestånd bör utgångspunkten vara att planeringsnivåer för byggnader följs. I vissa fall där föreslagna planeringsnivåer medför betydande samhällsmässiga nackdelar bör avsteg kunna övervägas.

Då stora delar av befintlig infrastruktur är beroende av skydd bör tekniska skydd även kunna anses ge acceptabel risknivå för nya vägar om det bedöms medföra stora samhällsekonomiska fördelar och acceptabel riskbild.

Karta som visar föreslagna lägen yttre skyddsportar samt områdesindelning för planeringsnivåer.

Översvämning till följd av höga flöden sker redan idag och det är därför viktigt att redan nu agera för att minska riskerna. Anpassning till höga flöden nu och i framtiden innebär att staden tillämpar platsspecifika planeringsnivåer.

Det saknas för närvarande övergripande strategier för skydd mot översvämningar orsakade av höga flöden. För att minska översvämningsrisker längs med vattendrag, och för att för att utarbeta strategier för respektive vattendrag, behöver avrinningsområden vara utgångspunkten. Att arbeta för att hålla vatten i landskapet och minska snabb avledning ger förutsättningar för att utjämna volymrik nederbörd och skyfall och minska risken för översvämning vilket också minskar risken för torka i ett varmare klimat.

Genom att arbeta mellankommunalt i ett avrinningsområdesperspektiv kan åtgärder genomföras där de är mest effektiva. Både genom att öka avledningsförmågan vid trånga sektioner och att öka magasineringsmöjligheter där det är möjligt. Ett exempel på sådant arbete är samverkan kring Mölndalsån, se fakta-ruta nedan.

Anpassning till skyfall

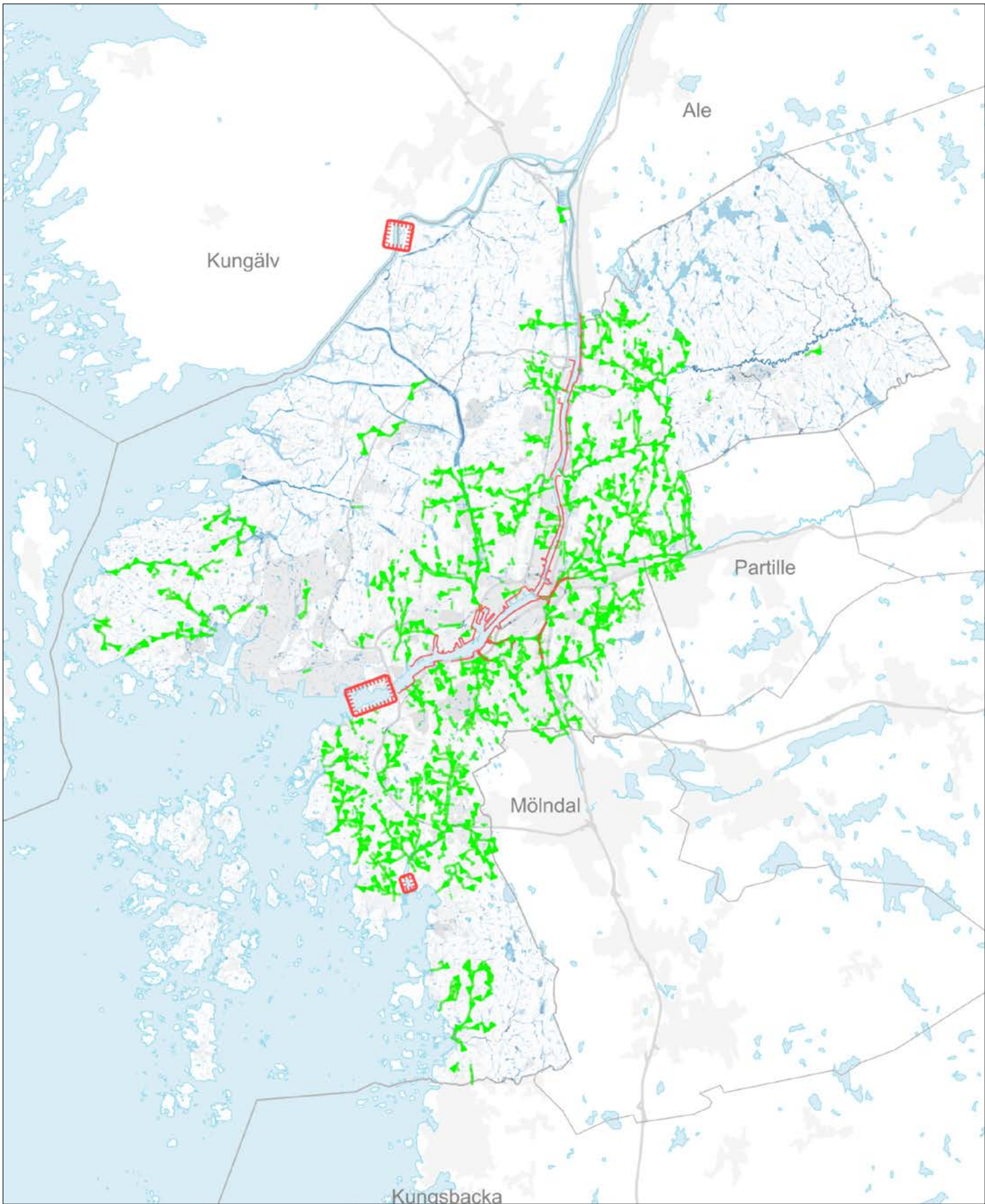
Hantering av ytligt överskottsvatten, vattenmängder som uppstår vid regn med hög intensitet ett så kallat skyfall, sker primärt med syfte att begränsa skador och skydda människors hälsa och säkerhet. Vid utformning av översvämningståtgärder ska även miljö- och föroreningsaspekter beaktas. Utgångspunkten vid exploatering är att minska andelen hårdgjorda ytor för att så långt som möjligt minimera avrinningen vid skyfall samt att minimera risken för skador vid extremt väder. Möjligheten till lokal utjämning ska sökas i första hand och avledning i andra hand. Vid närhet till havet eller Göta älv gäller det omvända och snabb avledning förordas. Anläggningar för bortledning och fördröjning av överskottsvatten dimensioneras för att ett klimatanpassat 100 års regn inte ska ge skador på byggnader och infrastruktur.

Utgångspunkten är att den ytliga avrinningen ut från området inte får öka förutom då vattnet avleds direkt till Göta älv eller havet. Som ett led i klimatsäkeringsarbetet har Göteborgs Stad tagit fram ett geografiskt planeringsunderlag, så kallade strukturplaner för skyfall. Strukturplanerna utgår från vattnets naturliga strömningsvägar, inom och genom staden vid ett skyfall. De visar möjliga skyfallsytor för fördröjning och skyfallsleder för kontrollerad avledning, för att ta hand om vatten vid skyfall. Strävan är att dessa skyfallsytor och skyfallsleder ska finnas på platser där översvämningar tolereras.

Utgångspunkten är att de funktioner som strukturplanerna redovisar behöver säkerställas, förutsatt att det är försvarbart ur ett hållbarhetsperspektiv. Avsteg bör endast ske om en lika hög funktion, i hela den aktuella åtgärdskedjan, kan säkerställas. Begränsningar kan påverka hela systemet, både uppströms och nedströms, och riskerar att få stora konsekvenser i närområdet. Strukturplanerna pekar ut lågpunkter och öppna platser i landskapet som är de mest lämpliga platserna för hanteringen ur vattnets perspektiv. All annan hantering kommer oftast att vara förenat med större kostnader och tekniska utmaningar. Åtgärder i strukturplanerna har inte avvägts mot andra intressen, utan är i detta skede ett planeringsunderlag som behöver kompletteras med ytterligare åtgärder vid exploatering och detaljplanering.

Mellankommunal samverkan för att minska risken för översvämningar i Mölndalsåns omgivning.

För att minska risken för dramatiska översvämningar av Mölndalsån och säkerställa dricksvattentillgången samverkar sedan 2006 Göteborgs stad, Mölndals stad och Härryda kommun kring regleringen av ån. Genom att samordna vattendomar, ta fram en strategi för regleringen och investera i tekniska lösningar för övervakning finns nu ett system för att begränsa nivåerna vid höga flöden. Sedan 2024 är reglering fullt utbyggd uppströms Mölndals centrum vilket innebär att Göteborgs stad har kunnat revidera planeringsnivåerna för Mölndalsån kopplat till dimensionerande flöde. Göteborg arbetar vidare med att planera för ett genomförande av högvattenskydd för att uppnå full funktion i styr- och reglersystemet.

Klimatanpassning

- Högvattenskydd framtida
- Utredningsområde skyddsportar
- Risk för översvämning vid höga vattennivåer
- Risk för översvämning vid höga vattennivåer
- Skyfallsleder och -ytor

Skyfallsleder och -ytor

Vattendjup vid skyfall

- Mindre än 0.1 m
- 0.1 - 0.2 m
- 0.2 - 0.5 m
- 0.5 - 1 m
- Mer än 1 m

För rekommendationer kopplat till markanvändningskartan hänvisas till den digitala översiktsplanen på <https://oversiktsplan-forslag.goteborg.se/>

Planera för ett varmare klimat

Långsiktigt hållbara och anpassningsbara städer som kan hantera ett varmare klimat ska skapas genom att:

- Planera för ett varmare klimat med fler, längre och intensivare värmeböljor.
- Planera för ett nätverk av svala öar och svala korridorer.
- Värda naturen och dess ekosystemtjänster för att ge ett bra mikroklimat.
- Bevara och planera för mer grönska i staden, exempelvis gröna fasader, parker och gatuträd som ger skugga och en avkylande effekt.
- Värna och öka andelen parker, vattendrag och öppna områden för att bidra till en minskad effekt av värmeöar.
- Öka krontäckningsgraden i framför allt värmeutsatta områden innerstaden och mellanstaden.

Klimatförändringarna kommer att medföra fler och längre värmeböljor, som kan ge konsekvenser för en stor andel av befolkningen. Detta gäller särskilt sårbara grupper med avseende på värmestress som till exempel barn, äldre och personer med funktionsvariationer. Människor i städer riskerar i högre grad att utsättas för värmestress och negativ hälsopåverkan vid värmebölja. För att minska negativa konsekvenser av ett varmare klimat bör urbana miljöer utformas så att de främjar en komfortabel stadsmiljö. En grund för en god beredskap för att hantera värmeböljor kan skapas genom planeringen av stadsmiljön.

Olika platser i staden kan upplevas olika vid varma dagar. Temperaturen kan variera beroende på till exempel bebyggelsemorfologi, hårdgöringsgrad, ytmaterial och närhet till träd, grönska och vatten. Hårdgjorda ytor i städer lagrar värme, vilket kan ha negativ hälsopåverkan. Parker, vattendrag och öppna områden bildar områden av svalare luft som mildrar effekten. Grönska i till exempel form av gröna fasader och gatuträd har en avkylande effekt och ger skugga i en tät stad.

I en tät stad är temperaturen både dagtid och nattetid viktig att beakta. Den mest effektiva åtgärden för att sänka stadstemperaturen är att använda grönska, genom att bibehålla och öka andelen skuggande gatuträd och grönska samt genom att öka närheten till parker och naturområden i staden. Tät bebyggelse minskar värmestress dagtid. Tät bebyggelse bör dock alltid kombineras med grönska för att minska värmestressen nattetid. Grönska kan bidra till att reglera temperaturen både lokalt i kvarter och på stadsdels- och stadsnivå.

Parker och naturområden är oftare svalare jämfört med gator och torg i stadens centrala delar. Vegetation sänker temperaturen genom att skugga närliggande områden men också genom avdunstning av vatten från mark och vegetation. Vegetation i flera skikt, med gräs, buskar och träd ger en större volym, vilket ger större effekt. Parker och skogsområden kan ha en nedkylande effekt på närliggande stadsmiljöer. Kunskapen behöver fördjupas om hur olika strukturer, gatustråk, byggnader och fasadbeklädnader bör planeras och utföras i olika delar av staden för att minska påverkan från värmeböljor.

Krontäckningsgraden har stor betydelse för klimatet i urban miljö. Frågan är i sig komplex, då många faktorer spelar in, som till exempel albedo (ytans värme-reflektion), trädens form, trädens placering längs en gata och vindförhållanden. Forskning har visat att bara krontäckningsgraden ökar med ett fåtal procent, så kan temperaturen sänkas kraftigt i staden genom att ge trädskugga på hårdgjorda ytor, särskilt under årets varmaste dagar. Träd är den mest effektiva åtgärden

då träd har fördelen att de både ger skugga och svalka genom avdunstning. I Göteborg är behovet av en ökad krontäckning störst i de tätaste delarna av mellanstaden och innerstaden där den idag är som lägst och andelen hårdgjord yta är som störst.

Effekterna av de åtgärder som finns för att hantera värme är lokala, vilket innebär att värme behöver hanteras i en lokal skala i planeringen. Det som påverkar risken för värmestress allra mest är andelen skugga i ett område, vilket i sig styrs av, förutom närvaron av hög vegetation, bebyggelsens utformning, samt vilken orientering den har i förhållande till väderstrecken och därmed solinstrålningen. Detta innebär att det dels går att påverka risken för höga temperaturer genom en genomtänkt bebyggelseutformning, dels att bebyggelseutformningen är en viktig förutsättning för att bedöma var det behövs åtgärder. På platser där det är hög solinstrålning under lång tid av dagen, är behoven av åtgärder störst, för att kompensera för den höga solexponeringstiden. För att kunna minska risken för höga temperaturer i staden behövs värmebelastningen i komplexa urbana miljöer modelleras i samband med stadsutvecklingen. Platsbedömning värme och lokalklimatanalyser där värmerelaterade frågeställningar ingår behöver göras.

I en del områden av staden och speciellt de områden där befintlig bebyggelse inte är anpassad för höga temperaturer krävs gemensamma åtgärder för att minska sårbarheten vid värmeböljor. I många av dessa områden sammanfaller det dessutom med en låg egen kapacitet hos befolkningen att vidta egna åtgärder, detta kan bero av att man inte äger sin egen bostad eller fastighet. I dessa områden krävs ett extra fokus på åtgärder i utomhusmiljön och svala allmänna platser för att minska risken vid värmeböljor.

För fastigheter där sårbara grupper för värmeexponering ska vistas stadigvarande krävs extra fokus på riskanalyser och eventuella åtgärdsbehov för att minska risker vid värmebölja. Vid planering av fastigheter för vård- och omsorgsboenden och förskolor är det extra viktigt att lokalisera dessa med avseende på värmeutsatthet både nattetid och dagtid. För områden med höga strålnings-temperaturer dagtid och höga lufttemperatur nattetid se kartlager från stadens värmekartering.

I ett varmare klimat finns behov av svala öar och svala korridorer dit människor kan ta sig för svalka vid värmeböljor och för att kunna röra sig genom staden. Ett nätverk av svala öar och svala korridorer behöver skapas genom att planera ur ett områdesperspektiv med avseende på ett varmare klimat. Svala öar och svala korridorer kan utgöras av gröna stråk och parker men där detta inte är möjligt kan andra åtgärder nyttjas. Till exempel kan kyllda byggnader så som bibliotek, köpcentrum och andra offentliga miljöer nyttjas för svalka.

Ändring av markanvändningskarta

- Markanvändningskartans lager under Värden och hänsyn som visar ytor med risk för översvämning och höga vattenstånd uppdateras utifrån aktuella nivåer.
- Ett nytt hänsynslager för strålningstemperatur dagtid och lufttemperatur nattetid läggs till markanvändningskartan.

MOBILITET OCH INFRASTRUKTUR

Mobilitet och infrastruktur: Föreslagna ändringar i korthet

Inledande text kapitel Mobilitet och infrastruktur har kompletterats och disponerats om. Kapitlet i övrigt har även disponerats om något vilket innebär att några strategier har flyttats, medan andra har slagits ihop.

Strategin effektiv användning av befintlig infrastruktur utvecklas med ny inriktning för längre fordon i kollektivtrafiken samt utvecklats avseende tillämpning av fyrstegsprincipen.

Strategin ökad andel resande till fots, med cykel och med kollektivtrafik kompletteras med nya inriktningar kopplat till färdmedelsfördelning, barns rörelsefrihet, parkering som styrmedel samt förutsättningar för delad mobilitet och mobilitetstjänster.

Befintliga inriktningar gällande cykel och gång uppdaterats och förtydligas utifrån funktion och kvalitet.

Strategin tillförlitlig framkomlighet för godstransporter kompletteras med nya och ändrade inriktningar för godstransporter.

Strategin minskade negativa effekter av trafiken har utvecklats med en ändrad inriktning gällande trafiksäkerhet med att tillhandahålla väl underhållna gång- och cykelbanor.

Översiktsplanens nuvarande kapitel Tematiska inriktningar, Mobilitet och infrastruktur föreslås bytas ut i sin helhet mot följande kapitel.

För att närma sig ett hållbart samhälle krävs förutsättningar att fler ska ändra sitt resebeteende. Trafiksystemet ska skapa en jämlik rörlighet och tillgång till staden samtidigt som fler ska vilja gå, cykla och åka kollektivt istället för att välja bilen. Omställning av befintlig infrastruktur genom prioritering av trafikslag är minst lika viktigt som tillskapande av infrastruktur som gynnar det hållbara resandet. Tidigare verksamhetsområden utvecklas till blandade stadsmiljöer, nya verksamheter och arbetsplatser växer upp i lägen som bedöms attraktiva utifrån dagens efterfrågan samtidigt som staden ska bli tillgänglig för fler. Hållbara sätt att resa och att transportera varor och gods är nödvändiga för att begränsa trafiksystemets klimatpåverkan och utrymmesanspråk. Trafiksystemet och våra beteenden behöver därför förändras när Göteborg förtätas och befolkningen växer.

Göteborg är navet i det västsvenska trafiksystemet. Varje länk i systemet fyller olika funktioner på flera olika nivåer och för flera olika trafikslag. Exempelvis kan vissa länkar vara viktiga utifrån ett nationellt eller regionalt perspektiv och andra fyller en funktion utifrån ett lokalt perspektiv. Ofta sammanfaller funktionerna i en och samma länk. När nya länkar tillförs, kan rollen för befintliga länkar förändras. Restider och upplevelsen av avstånd förändras också när staden

Ånäsvägen.
Foto: Amanda Östman

Mål för minskad klimatpåverkan

För att nå målet om att begränsa klimatpåverkan till 1,5-graders uppvärmning, måste utsläppen inom Göteborgs geografiska område minska med minst 10,3 % årligen fram till 2030 med siktet inställt på att så snabbt som möjligt minska klimatavtrycket till noll. Klimatpåverkan från resor och transporter i Göteborg ska minska med minst 90 % till 2030 jämfört med 2010 och det motoriserade vägtrafikarbetet i Göteborg ska minska med 25 % från 2020 till 2030. (Miljö- och klimatprogram för Göteborgs Stad)

växer och de glapp som tidigare uppstått mellan stadsdelar till följd av otillgängliga industriytors barriärverkan minskas.

Med rådande trafiksystem har Göteborg kunnat växa till ytan med glesa bebyggelseområden i en funktionsseparerad stadsstruktur. Ur trafiksynpunkt innebär det en utmaning då önskemål om gena och snabba resor från vissa områden kan komma i konflikt med attraktiva närmiljöer. Trafiken i Göteborg har dessutom flera naturliga hinder att hantera, som Göta älv och kuperade berg- och skogsområden, vilket innebär att vägar och järnvägar historiskt har lokaliserats i dalgångar och på platt mark längs vattendrag.

Utvecklingen inom transportsektorn går snabbt, exempelvis mot fossilfria drivmedel för att minska utsläpp, delade mobilitetstjänster och uppkopplade fordon. Övergången till nya drivmedel och ny teknik löser dock inte trängseln eller den ökade konkurrensen om plats i den täta staden. Hur stor plats resorna tar och hur effektivt vi använder den infrastruktur vi redan har är därför avgörande när staden växer.

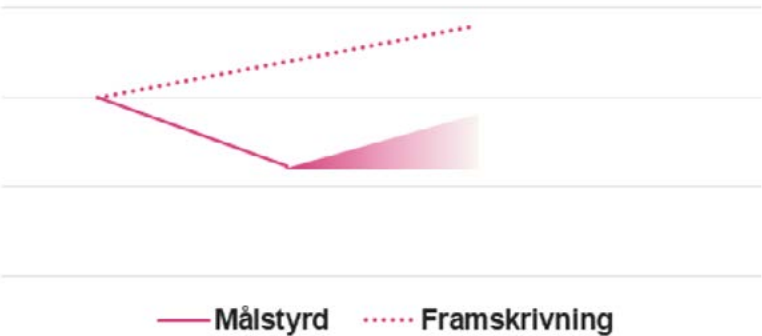
Översiktsplanens strategi om en flerkärnig struktur innebär fler funktioner inom gång- och cykelavstånd och att fler kan klara att resa utan bil. För resor över längre avstånd ska gena cykelstråk av god kvalitet och en utvecklad kollektivtrafik skapa förutsättningar för hållbara resor, vilket är avgörande för att klara stadens tillväxt. Trafiksystemet behöver vara robust, tillförlitligt och flexibelt inför framtida förändringar.

Möjligheterna att röra sig i staden varierar beroende på var du bor, vart du ska och individuella förutsättningar. Utformning av trafiksystemet behöver ha ett användarperspektiv där boende, besökare och näringsliv kan ta del av Göteborg. För att skapa tillgång till staden krävs en effektiv infrastruktur, som inte tar upp för mycket yta i förhållande till andra funktioner och värden. Stadens gator och torg ska också vara tillgängliga så att trafiksystemet erbjuder personer möjlighet till full delaktighet i samhället oavsett funktionsnedsättning, ålder, kön eller ekonomi.

2018 gjordes ca 1,5 miljoner resor dagligen i Göteborg, där ca 120 000 personer pendlade in till Göteborg och 50 000 pendlade ut. Ungefär 240 000 personer har sina pendelresor mellan bostad och arbete inom Göteborgs kommun. Behovet av att resa kommer att öka i takt med att befolkningen växer både i och kring Göteborg. Med den befolkningsökning som översiktsplanen tar höjd för kommer nya resandebehov uppstå inom respektive stadsdel, mellan stadsdelar och över kommungränser. Utifrån olika reserelationer och restider blir bristen på effektiv kollektivtrafik i vissa relationer inom staden tydlig. Pendeltågen till angränsande kommuner kan gå fortare än resan mellan olika stadsdelar inom Göteborg. För att ge resenärerna möjlighet att resa hållbart behöver utvecklingen av transportsystemet gå i takt med stadsutvecklingen så att effektiva och attraktiva resor kan erbjudas i alla dessa typer av relationer där det finns behov.

I samband med vissa större exploateringar är det ofrånkomligt med viss biltrafikäkning, men så långt som möjligt ska ny eller utökad infrastruktur för biltrafik undvikas. För att ett nytt område ska kunna generera viss biltrafik behöver kringliggande områden minska sitt bilresande, med hjälp av utökad kollektivtrafik och förbättringar för resande med gång och cykel. Resurser ska läggas på åtgärder för att stärka förutsättningarna för de mer hållbara och yteffektiva trafikslagen. Med sådana åtgärder kan kurvan för hur personbilsresor ökar enligt Trafikverkets prognos (scenario basprognos 2045 samt extrapolerad framskrivning till år 2060) ändras så att utvecklingen går i riktning mot de mål som Göte-

Antal bilresor 2020-2050*

borgs stad har för trafikutvecklingen. På kort sikt, till år 2030, bedöms det finnas störst potential i överflyttning till kollektivtrafikresor. Det finns kvar kapacitet i kollektivtrafiksystemet före 2030 och den utökas successivt med större fordon. I vissa geografier finns det bättre förutsättningar att öka andelen av överflyttningen som sker till gång- och cykelresor. På 2030-talet förväntas ett antal större kollektivtrafikåtgärder färdigställas vilket ger en större potential för överflyttning till kollektivtrafiken. På längre sikt förväntas fotgängarflödena öka i takt med att staden förtäts och fler får närmre till sina målpunkter, vilket gör gångresan mer konkurrenskraftig. Om antalet bilresor ökar efter 2030 behöver denna ökning hanteras genom att belastningen på vägnätet, genom olika styrmedel, fördelas mer jämt över tid och rum. Utöver personbilstrafiken ökar behovet av transporter av varor och gods i den växande staden. Med hänsyn till Göteborg som ett nationellt gods- och logistiknav visar prognoser från Trafikverket att mängden godstransporter kommer öka. För att nå Göteborgs Stads mål om minskad klimatpåverkan från transporter behöver också yrkestrafiken bidra till ett minskat motoriserat vägtrafikarbete.

Effektiv användning av befintlig infrastruktur

Säkerställ en effektiv användning av befintlig infrastruktur genom att:

- Omfördela ytor och omdana befintliga gatumiljöer till förmån för vistelse, gående, cyklister och kollektivtrafik eller använda ytor till ny bebyggelse och grönska där så är lämpligt.
- Sänka hastigheten i staden och anpassa det lokala gatunätet till cykelfart, förutom där kollektivtrafiken har prioritet.
- Möjliggöra för längre fordon i kollektivtrafiken för ökad kapacitet och färre trafikrörelser.
- Använda styrmedel och påverkansåtgärder enligt fyrstegsprincipen och utveckla Göteborg Stads arbete med mobility management.
- Verka för att omvandla körfält på de stora lederna till prioriterade körfält för kollektivtrafik och gods.
- Säkerställa att stadens gator och torg har en universell utformning.
- Planera för ett logiskt och orienterbart lokalt nät för att begränsa negativa effekter som störningar och buller för boende och besökare.

Fyrstegsprincipen

Fyrstegsprincipen är Trafikverkets arbetsstrategi och den tillämpas för att säkerställa en god resurshushållning och för att åtgärder ska bidra till en hållbar samhällsutveckling.

- 1. Tänk om: Det första steget handlar om att först och främst överväga åtgärder som kan påverka behovet av transporter och resor samt valet av transportsätt.
- 2. Optimera: Det andra steget innebär att genomföra åtgärder som medför ett mer effektivt utnyttjande av den befintliga infrastrukturen.
- 3. Bygg om: Vid behov genomförs det tredje steget som innebär begränsade ombyggnationer.
- 4. Bygg nytt: Det fjärde steget genomförs om behovet inte kan tillgodoses i de tre tidigare stegen. Det betyder nyinvesteringar och/eller större ombyggnadsåtgärder.

Källa: Trafikverket

På flera håll är det idag trångt att få plats med önskvärda funktioner och kvaliteter i det offentliga rummet, såväl på gator och hållplatser som på bussar och spårvagnar. I kombination med att Göteborg växer och befolkningen, antalet arbetstillfällen och besökare ökar krävs en omdisponering av gaturummet. Det är varken ekonomiskt eller ytmässigt önskvärt eller möjligt att skapa ny infrastruktur i den växande staden och samtidigt få plats med till exempel grönska och klimatanpassningsåtgärder. Istället måste den infrastruktur vi redan har användas mer effektivt.

Inom staden kan överdimensionerade vägar, gaturum och bilparkeringsytor minskas och impedimentytor frigöras för till exempel bebyggelse, grönytor, vistelseytor eller infrastruktur anpassad för längre kollektivtrafikfordon. Sänkta hastigheter för personbilstrafiken skapar också förutsättningar för att omdana gaturummet till förmån för de yteffektiva transportslagen, gång, cykel och kollektivtrafik samt andra önskvärda funktioner och kvaliteter. I det lokala gatunätet bör hastigheten anpassas till gång- eller cykelfart, beroende på situation, förutom där kollektivtrafik har prioritet.

Att arbeta med Intelligent transport system (ITS), information samt styrning och ledning av vägtrafiken i kombination med åtgärder som begränsar antalet fordon kan en god framkomlighet för trafikanter och godstransporter säkerställas. Det kan handla om styrning i rum och tid för att maximera kapaciteten i systemet. För att göra kloka investeringar och hushålla med befintlig infrastruktur är planering enligt fyrstegsprincipen till stor nytta. De första två stegen handlar om att tänka om och optimera, det tredje om att bygga om och det sista steget handlar om nybyggnation.

Styrmedel och mobility management, som påverkansarbete för hållbart resande, prissättning på bilparkering, förskjutna tider för skolstart eller uppmuntran till att arbeta hemma någon dag per vecka ger en effektivare användning av befintlig infrastruktur utan att infrastrukturen i sig behöver förändras. Den här typen av åtgärder är ett effektivt sätt att skapa förutsättningar för ett mer hållbart trafiksystem både för befintlig infrastruktur och under byggskedet. Genom att använda byggskedet kan förutsättningar för varaktigt förändrade resmönster möjliggöras och infrastrukturen kan anpassas därefter.

För att säkerställa tillförlitliga transporter för gods och en effektiv kollektivtrafik, samt för att binda samman staden över större avstånd, behöver övergripande trafikleders funktioner säkerställas. Göteborgs Stad ska verka för att omvandla körfält på de stora lederna, till prioriterade körfält för kollektivtrafik och gods, för att på så sätt kunna öka dess användning i linje med stadens mål. För gods är detta i dagsläget inte möjligt utan kräver en förändrad lagstiftning.

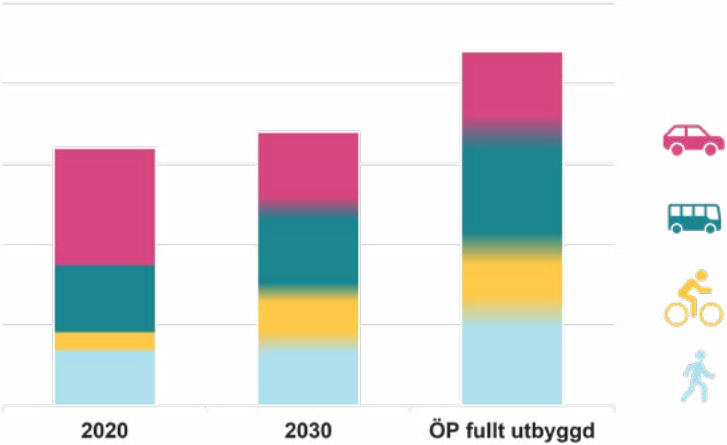
Där befintlig infrastruktur, styrmedel och påverkansåtgärder inte räcker till för att nå stadens mål kan ny infrastruktur behöva byggas ut. Göteborg planerar därför för nya länkar för järnväg, kollektivtrafik, förbindelser över älven samt nya gator som ökar finmaskigheten och bidrar till ett mer flexibelt och robust trafiksystem. Prioriteringsordning för ny infrastruktur är för de yteffektiva och kapacitetsstarka trafikslagen gång, cykel och kollektivtrafik. Genom universell utformning kan nya och om disponerade miljöer användas av alla i största möjliga utsträckning utan behov av anpassning.

Ökad andel resande till fots, med cykel och kollektivtrafik

Öka andelen resande till fots, med cykel och kollektivtrafik genom att:

- Möjliggöra en färdmedelsfördelning i enlighet med stadens målsättning om minskat motoriserat vägtrafikarbete.
- Förtäta staden kring befintlig och planerad kollektivtrafik, så att fler får nära till god kollektivtrafik
- Främja barns aktiva och självständiga rörelsefrihet till och i närmiljön av förskola, skola och fritidsaktiviteter.
- Säkerställa plats för att utveckla kollektivtrafiken och dess framkomlighet i stomnätet.
- Utveckla och stärka kapaciteten i kollektivtrafiken för att klara stadens tillväxt även efter måläret för Målbild Koll 2035.
- Utreda möjligheten att ansluta nya spårrelationer till Västlänken, för att se om Västlänken kan bli stommen i stadens planskilda kollektivtrafiksystem.
- Skapa fler förbindelser - såväl fasta som färjor - över älven för kollektivtrafik, gående och cyklister.
- Planera för kollektivtrafikdepåer i strategiska lägen för ett utvecklat kollektivtrafiksystem.
- Skapa en sammanhängande cykelinfrastruktur som gör det möjligt att för alla snabbt, enkelt och säkert cykla till målpunkter över hela staden.
- Skapa ett sammanhängande, gent och finmaskigt nät för fotgängare, där även utrymme för vistelse prioriteras.
- Underlätta för ett hållbart och flexibelt resande där bilen kompletterar övriga trafikslag eller används som en del av resan, genom lösningar som leder mot stadens målsättning om minskat motoriserat vägtrafikarbete.
- Använda utbud, reglering och placering av bilparkeringar som styrmedel för att uppmuntra fler att välja alternativa färd sätt till bilen och bidra till ett effektivt markutnyttjande.
- Skapa förutsättningar för ökat utbud av delad mobilitet och mobilitetstjänster

En av utmaningarna är att minska klimatpåverkan genom att bland annat minska behovet av längre resor. Kollektivtrafiksystemet behöver också hantera betydligt fler resenärer och andelen resor till fots och med cykel måste öka. Den yta som varje resa innebär har också betydelse för stadens möjlighet att utvecklas och yteffektiva transportslag behöver därför prioriteras.

Färdmedelsfördelning Göteborg 2030 utifrån målsättningarna i Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram 2021 samt vid utbyggd översiktsplan. Avser resor till, från och inom Göteborg på vardagar.

Göteborg har högt ställda mål för en omfördelning av resor till mer hållbara trafikslag. För att nå målen behöver trafiksystemets utveckling hanteras på flera nivåer samtidigt och alla åtgärder behöver sträva i samma riktning. Ibland kan det handla om att prioritera vissa trafikslag, ibland om att lyfta fram platsspecifika värden. Utvecklingen av infrastruktur behöver samverka med styrmedel för de olika trafikslagen. Åtgärder behöver genomföras på olika skalor och på olika nivåer. Flera parametrar har betydelse, där rymligare gångbanor, ett förbättrat gatunät och ytterligare länkar i järnvägssystemet är lika viktiga.

När Göteborg och regionen växer kommer det totala antalet resor att öka med 5–10 procent mellan 2020 och 2030. När översiktsplanen är utbyggd utifrån sin redovisade potential förväntas resandet i Göteborg öka med cirka 40 procent jämfört med 2020. För att nå målet om minskat motoriserat vägtrafikarbete i enlighet med Göteborgs stads miljö- och klimatprogram behöver minst 40 procent av resorna i Göteborg ske till fots eller med cykel år 2030, och minst 55 procent av de motoriserade resorna i Göteborg behöver ske med kollektivtrafik år 2030. Samtidigt måste näringslivets transporter bli mer effektiva så att dess prognosticerade trafiktillväxt inte tillkommer fullt ut.

Barn och ungas mobilitet och rörelsefrihet ska beaktas när stadens utvecklas. Barn har enligt barnkonventionen rätt till liv, hälsa, utveckling, lek och fritid. För att dessa rättigheter ska bli verklighet behöver stadsmiljön ge barn möjlighet att röra sig fritt mellan platser och målpunkter. Eftersom många av barns vardagsresor handlar om vägen till och från skola utgör de en särskilt grundläggande del av deras trygghet, självständighet och frihet. Både miljön precis vid skolan, anslutande gång och cykelvägar och gångvägar från hållplatser är centrala för att fler barn ska resa aktivt och uppleva det tryggt och säkert. Ytterligare en del av barns mobilitet rör fritidsresor där gångnätet, ett finmaskigt och tryggt cykelnät samt kollektivtrafik som kommer nära målpunkterna spelar stor roll.

Åtgärder för ökat hållbart resande handlar även om att påverka efterfrågan på resor och att påverka resan innan den påbörjats. En funktionsblandad stad med servicefunktioner nära bostaden ger förutsättningar för minskat behov av att resa längre sträckor och underlättar resande till fots, med cykel och med kollektivtrafik. Skatter och avgifter, såsom trängselskatt, kan vara viktiga styrmedel för ett förändrat resebeteende.

Resande med kollektivtrafiken

För en jämlik rörlighet och tillgång till staden behöver restiden med kollektivtrafik minska, både den faktiska restiden och restiden i förhållande till restider med bil. En attraktiv och konkurrenskraftig kollektivtrafik beror på många faktorer. Turtäthet, avstånd till hållplats, restid, antalet byten och god komfort är några. Lika viktigt är tillräcklig kapacitet och att kollektivtrafiken är enkel för alla medborgare att använda oavsett var du bor, ålder, funktionsnedsättning eller om du sällan nyttjar kollektivtrafiken. Kapaciteten i kollektivtrafiksystemet är en nyckelfråga för stadens tillväxt. Dessutom behöver vissa platser och sträckor studeras vidare för att klara utmaningar även efter 2035, såsom tvärförbindelser och eventuella behov av planskildheter som binder ihop staden på nya sätt och som tillsammans med ett förbättrat sammanhängande gatunät främjar ett ökat hållbart resande. Var hållplatser och bytespunkter lokaliseras och hur de utformas har betydelse i stadsrummet. Det är också avgörande för ett effektivt kollektivtrafiksystem. Planering av bytespunkter behöver därmed ske med stor omsorg.

Inriktningen i Målbild Koll2035 är att kollektivtrafiksystemet ska förändras från att vara en radiell struktur till en nätstruktur med en mellanstadsring och en innerstadsring samt tvärgående stråk och bytespunkter. Ett viktigt syfte är att åstadkomma effektivare resor och att avlasta centrala Göteborg. Innerstadsringen utgörs av spårväg, nya spår planeras genom en förbindelse från Brunnsbo via Lindholmen under älven vidare till Linnéplatsen. Mellanstadsringen utgörs av egen bussinfrastruktur (metrobus) som framförallt ska gå längs kringfartslederna. Med ny spårväg med hög hastighet (stadsbana) och metrobus kommer fler resenärer att kunna ta sig snabbare till tyngdpunkter och noder som är viktiga för en växande stad.

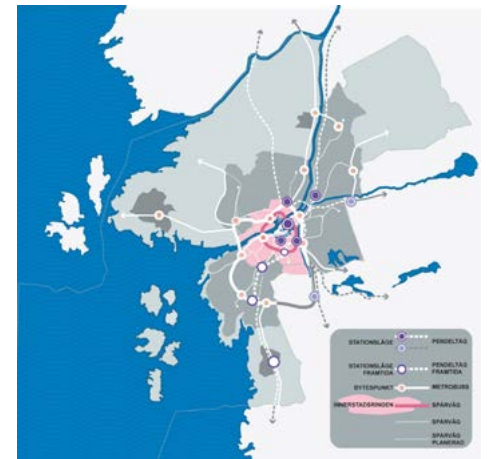
Västlänkens stationslägen och andra pendelstationer i det sammanhängande stadsområdet har en betydelsefull roll för att avlasta centralstationen. Genom att föreslagna metrobusstationer och kopplingar till innerstadsringen sammanfaller, ges goda förutsättningar till nya sätt att resa och att byta mellan trafikslag. Längs delar av innerstadsringen där spårvagnen tillsvidare går i markplan trafikeras innerstadsringen med lägre hastigheter och integreras i stadsmiljön. I översiktsplanen har de systemviktiga punkter som pekas ut i Målbild Koll2035 vidareutvecklats. Det är platser som fungerar både som bytespunkter och målpunkter i staden, för både lokal och regional nytta.

För att möta resebehovet i ett växande Göteborg behöver delar av kollektivtrafiken gå planskilt från annan trafik. Utifrån Göteborgs förutsättningar, sett till storlek, avstånd och geologi är stadens inriktning att Västlänken tillsammans med ett utvecklat järnvägssystem kan nyttjas för att skapa en effektiv planskild kollektivtrafik genom innerstaden. Göteborg står inför en fortsatt kraftig stadsutveckling söderut vilket innebär ökade behov av kollektivtrafik.

Åtgärder för ökat hållbart resande handlar även om att påverka efterfrågan på resor och att påverka resan innan den påbörjats. En funktionsblandad stad med servicefunktioner nära bostaden ger förutsättningar för minskat behov av att resa längre sträckor och underlättar resande till fots, med cykel och med kollektivtrafik.

Stödfunktioner till kollektivtrafiksystemet

För att möta dagens och framtida resandebehov behöver verkstäder, drifthallar och depåer placeras på strategiska lägen. Fram till cirka 2050 bedöms 2–4 depåer för spårvagn respektive buss behövas för att stödja utvecklingen. Kommunen arbetar tillsammans med Västra Götalandsregionen utifrån regionens målbild för spårvagnsdepåer som innehåller mer detaljerad beskrivning av behoven. Placeringen av depåer behöver utgå från befintlig och framtida infrastruktur samt ha en god yttäckning i staden. För spårvagn finns behovet framförallt i sydväst och nordost medan behov av nya depåer för buss framförallt finns på Hisingen, nordost och i de sydöstra delarna i storstadsområdet. Utveckling av nya depåer har långa planerings- och utbyggnadstider varför beredskap var depåer kan ligga bör finnas med god framförhållning. Möjligheter att samlokalisera depåer med annan verksamhet genom stadsintegrerade depåer kan vara lämpligt i vissa områden och behöver fördjupas tillsammans med Västra Götalandsregionen. Tillhörande funktioner som depåer och natthamnar för färjor behöver också tas om hand i detta sammanhang.

Principbild av utvecklad kollektivtrafik och systemviktiga mål- eller bytespunkter.

Vägledande funktioner för primära cykelstråk och huvudcykelstråk i plane-ring samt dimensionering och utformning av cykelstråk

Hastighetsstandard. Möjlighet att på ett tryggt och säkert sätt cykla i cykelfart och något högre på de primära cykelstråken.

Framkomlighet och flyt. Möjlighet att cykla i en rimlig medelhastighet och cyklisters prioritet gentemot biltrafiken ska vara hög.

Möjligt att cykla i olika hastigheter. Möjlighet till säkra omcyklingar, oavsett cykelvolym.

Komfort. Beläggningen ska vara jämn och linjeföringen ska tillåta en rimlig cykelfart på sträcka och i korsningar.

Orienterbarhet och igenkänning. Cyklisten ska veta riktningen mot de stora målpunkterna. Att följa cykelvägen på sträcka och i korsning ska vara enkelt även för den som cyklar där för första gången.

Genhet. Cykelstråks dragning mellan tyngdpunkter ska vara gent och lokalt ska onödiga omvägar undvikas.

Trafiksäkerhet. Vagnätet ska vara fritt från fasta hinder, och konfliktpunkter ska vara säkrade. Beläggningen ska vara jämn och hålla god friktion året runt.

Trygghet. Cyklisten ska, utifrån belysning, sikt och trafiksituation, känna sig trygg

Resande med cykel och gång

Cykelvägnätets funktion är att skapa tillgänglighet genom att knyta samman start- och målpunkter över hela staden. Det ska vara möjligt att på ett smidigt och framkomligt sätt cykla både mellan stadsdelar och till lokala målpunkter. Utifrån funktion har cykelvägnätet indelats i tre nätklasser. Indelningen bygger på behovet av ett snabbt, grovmaskigt nät, kompletterat med finmaskigare nät som tar cyklisten ända fram till målpunkten.

Primära cykelstråk knyter samman stadsdelar, grannkommuner och tyngdpunkter som ligger längre ifrån varandra genom ett sammanhängande cykelnät som har god framkomlighet. Bredder och standard möjliggör att cyklister som tar sig fram i olika hastighet och med olika förutsättningar kan känna sig trygga och säkra och att omcyklingar ska kunna göras. Stråken kännetecknas av breda cykelbanor med bra framkomlighet, prioritet i korsningar gentemot personbilar och hög standard på drift och underhåll.

Huvudcykelnät kopplar samman områden lokalt och kompletterar det primära cykelnätet för att åstadkomma ett sammanhängande cykelsystem över hela staden. Cykelbanorna i huvudcykelnätet ska vara tillräckligt breda så att omcykling är möjlig och ofta prioritet i korsningar gentemot personbilar.

Lokalt cykelnät tar cyklisten ända fram till den lokala målpunkten och omfattar lokalgator och cykelinfrastruktur som inte är en del av det utpekade cykelnätet. Det lokala cykelnätet fyller ofta en viktig funktion för barn och unga att ta sig till skola och fritidsaktiviteter i sitt närområde.

En grundläggande förutsättning är att cykelvägnätet ska vara sammanhängande och utan ologiska avbrott. Cykelnätet ska därför utformas på ett enhetligt sätt vad gäller material och kontinuitet. Det gäller både på en plats och längs med ett stråk. Det betyder att det är bättre att knyta samman systemet och upprätthålla grundprinciperna, även om standarden kan gå ner på kortare delar av sträckan. Enhetlig utformning skapar också bättre förutsättningar för att separera fotgängare och cyklister på ett tydligt sätt och därmed underlätta ett gott samspel. För vissa delar av det primära cykelnätet, särskilt i innerstaden, kommer det inte vara möjligt att uppfylla alla funktionskrav, men eftersom nätet knyter samman avlägsna tyngdpunkter är det viktigt att hålla fast vid att det ska vara sammanhängande, även om standarden sjunker på några delsträckor.

Cykelvägnätet ska utvecklas och förbättras i samband med planering och ny- och ombyggnationer i staden. Därutöver är cykelvägnätet i och kring innerstaden samt de primära cykelstråken prioriterade att utveckla. I och i anslutning till innerstaden finns de högsta cykelflödena samtidigt som kvaliteten på cykelinfrastrukturen här är bristfällig. De primära cykelstråken möjliggör längre cykelresor och ökar på så sätt cyklingen konkurrenskraft gentemot bilen. Nya former av cykling såsom elcyklar och elsparkcyklar gör samspelet på cykelbanor och med andra trafikslag mer komplext samtidigt som det skapar nya förutsättningar för att resa med cykel längre sträckor. Det är viktigt att säkerställa plats för cykelparkering vid stationer och målpunkter och utformningen av denna behöver ta hänsyn till nya typer av cyklar.

Gångtrafik är ett viktigt transportsätt både för kortare resor och som komplement till andra trafikslag som nästan alltid börjar och slutar till fots. Samtidigt handlar gångvänlighet om attraktiva gaturum, en mänsklig skala på staden och att främja såväl stadsliv, rekreation och folkhälsa. Gångnätet behöver utvecklas för att bli mer sammanhängande, gent och finmaskigt samt utformas med en

höjd kvalitet i syfte att fler ska kunna, vilja och våga gå mer. Samtidigt finns behovet av att särskilt förbättra separeringen och samspelet med cykel som på många ställen upplevs svår. Trafiksäkerhet, trygghet och framkomlighet är grunden även för fotgängare som trafikslag. Som en del i att skapa gångvänlighet och rörelsefrihet på lika villkor för alla behöver universell utformning beaktas för att möjliggöra en förbättrad fysisk tillgänglighet. Stråk för både gående och cyklister kan med fördel kopplas samman med blågröna stråk för en mer trivsamt resa.

Bilens roll i staden

Bilen kommer även i fortsättningen vara ett viktigt färdmedel, även om den inte kommer att vara det vanligaste. Det fysiska, ekonomiska eller klimatmässiga utrymmet för större väginvesteringar kommer att vara litet. Det betyder att biltrafikens fortsatta framkomlighet bygger på att minst hela resandökningen sker med andra färdmedel som gång, cykel och kollektivtrafik. Generellt behöver staden verka för att fler delningstjänster för mikromobilitet, bilpooler och andra liknande delningstjänster etableras i hela staden, för att erbjuda människor att kunna klara sig utan egen bil eller att inte behöva skaffa sig en andra bil. Fler boende, besökande och verksamheter innebär mer av godstransporter, varudistribution och annan nyttotrafik som behöver prioriteras, samtidigt som framkomligheten för utryckningsfordon måste säkerställas. Det understryker nödvändigheten av åtgärder som gör att människor oftare kan och väljer att gå, cykla och resa med kollektivtrafiken.

Bilparkering skapar tillgänglighet till stadens resurser. Prissättning och tillgång till bilparkering påverkar trafikefterfrågan och därmed efterfrågan på infrastruktur, bebyggelse och andra trafikslag. Bilparkering som styrmedel ska användas för att stödja översiktsplanens utvecklingsinriktning om nära, sammanhållen och robust samt för att nå mål om färdmedelsfördelning på kort och lång sikt.

Pendelparkeringar eller platser för mobilitetshubbar behöver fortsatt utvecklas längs leder eller på strategiska platser för att kunna byta till hållbara färdvägar, så tidigt som möjligt på resan. Utbud och tillgång till delad mobilitet samt mobilitetstjänster är viktiga delar i att öka tillgängligheten för fler.

Tillförlitlig framkomlighet för godstransporter

Säkerställ tillförlitlig framkomlighet för godstransporter genom att:

- Lokalisera transportintensiva verksamheter i anslutning till större transportleder och järnväg.
- Verka för att godstransporter på väg till och från Göteborgs hamn och verksamheterna på Hisingen i första hand sker via Hisingsleden, Norrleden, Västterleden och Söderleden.
- Säkra ett reservat för ny järnväg till hamnen via Säve depå, längs med Hisingsleden och Norrleden.
- Främja överflyttning av godstransporter från väg till järnväg, bland annat genom möjliggörandet av omlastning från lastbil till tåg vid perifera lägen utanför staden.
- Främja godstransporter till sjöss. Värna Göteborgs hamn och dess utvecklingsmöjligheter samt säkerställa fortsatt farbarhet på Göta älv.
- Samverka regionalt vid lokalisering och planering av logistikcentraler och transportintensiva verksamheter.

På sikt behöver godstransporterna ledas runt staden, för att kunna åstadkomma en sammanhängande stad.

- Samverka regionalt vid lokalisering och planering av olika typer av uppställningsplatser utmed vägnätet i perifera lägen.
- Reservera mark i halvcentrala lägen för om- och samlastning för transporter till och från centrala Göteborg och verka för att näringslivet samordnar om- och samlastning.
- Genom reglering och utformning skapa tydliga förutsättningar för trafiksäkerhet och tillförlitlig citylogistik på stadsmiljöns villkor samt genom minskad miljö- och klimatpåverkan.

Göteborg har många företag med stora godsvolymer och Nordens största hamn, genom vilken en stor del av Sveriges export och import passerar. Näringslivet är beroende av att gods kan levereras inom tillförlitliga tidsintervall på bra och säkra transportvägar. Genom att öka effektiviteten i godstransporter ökar samhällsnyttan och belastningen på vägar och järnvägar minskar. Det ger minskade negativa effekter som buller, risker, utsläpp av luftföroreningar och klimatpåverkan. Till exempel genom att en större andel går på järnväg och sjöfart, ökad fyllnadsgrad, fortsatt utveckling av fordonsteknik och omfördelning av fordonsrörelser över dygnet i kombination med tydliga anvisningar om lämpliga vägar för godstrafiken.

Gods som transporteras genom centrala Göteborg påverkar både möjligheter till stadsutveckling och befintliga stadsdelar. Framför allt gäller det utifrån risker med farligt gods. För att åstadkomma en mer sammanhängande stadskärna behöver godstransporter på väg till och från Göteborgs hamn och verksamheterna på Hisingen i första hand ske via Hisingaleden, Norrleden, Västerleden och Söderleden. Översiktsplanens långsiktiga viljeinriktning är att godstransporter på järnväg ska flytta från Hamnbanan på Norra Älvstranden till järnväg över Hisingen. Den skulle även kunna försörja utökade verksamhetsområden längs Hisingaleden med järnvägstransporter. Vidare behöver staden stödja utbyggnad av laddinfrastruktur för tunga fordon, så att både godstrafik och kollektivtrafik i högre grad kan elektrifieras eller på annat sätt stödja en fossilfri transportinfrastruktur. Laddinfrastruktur, olika typer av uppställningsplatser eller bryggor är viktiga funktioner som med fördel kan kombineras med sam- och omlastningsterminaler. Godstransporter på älven kan också vara ett sätt att avlasta vägburna transporter i den täta staden.

Det finns tre olika kategorier godstransporter på väg i Göteborg; fjärrtransporter med start- och målpunkt vid Göteborgs hamn eller andra stora logistikverksamheter, citydistribution av varor och avfall i tätbebyggda områden samt bygg- och anläggningstransporter. Den första kategorin har störst volymer. Godstransporter till sjöss består framförallt av transporter till och från ytterhamnen via havet och Vänersjöfarten som trafikerar Göta älv.

Citydistribution av varor och avfall till företag, konsumenter och offentliga verksamheter påverkar stadsmiljön då målpunkterna ofta ligger i det sammanhängande stadsområdet. För att godstransporter ska kunna ske i samklang med andra funktioner och kvaliteter som behöver rymmas i en nära och samman-

hållen stad behöver villkor och förutsättningar vara tydliga. Genom regleringar i form av miljözon och längdbegränsningar av lastbilar i vissa områden samt ett tillgängligt och trafiksäkert utformat offentligt rum utifrån översiktsplanens inriktningar för stadsmiljön kan kommunen skapa tydliga förutsättningar för både transporter och andra kvaliteter i staden. Tydligheten i villkor och avvägningar ger näringslivet förutsättningar att hitta långsiktigt hållbara lösningar för affärsmodeller. Användningen av Göta älv för godstransporter och distribution av varor till innerstaden bör utredas som ett sätt att minska belastningen på gatunätet och minska de negativa effekterna på stadsmiljön.

Lokaliseringar för omlastningsterminaler och omlastningsstationer är både en lokal och regional fråga och behöver ske i samordning. Nyttan med omlastning är att optimera varudistribution genom ökad fyllnadsgrad vilket kan leda till färre transporter. I täta stadsmiljöer kan mindre fordon användas. Olika typer av uppställningsplatser för godstransporter bör anordnas i angränsande kommuner längs infartslederna till Göteborg. Ökad kunskap behövs om behovet av stödjande system för de olika logistikkedjorna, såsom behovet av samlastningsstationer, omlastningscentraler, kombiterminaler, rastplatser och laddinfrastruktur för tunga fordon.

Minskade negativa effekter av trafiken

Negativa effekter av trafiken ska minska genom att:

- Öka andelen hållbara transporter för att minska buller, luftföroreningar och utsläpp av växthusgaser.
- Minska stora gator och trafikleders barriäreffekter genom att anpassa utformningen till stadens anspråk och det trafikarbete som gatan ska möjliggöra.
- Tillsammans med Trafikverket verka för att överbrygga statliga leder och järnvägar på strategiska platser eller sträckor där behovet att knyta samman staden är störst.
- Förbättra trafiksäkerheten, fortsätta att hastighetssäkra gatumiljöer och tillhandahålla väl underhållna gång- och cykelbanor.
- Underlätta för och driva på samhällets omställning till elektrifierade och fossilfria transporter, både för person- och godstransporter.

Trafikstrukturen bidrar till att hålla ihop regionens och stadens olika områden och de människor som lever och verkar här. Samtidigt medför den motoriserade trafiken och dess infrastruktur negativa effekter i form av barriärer, stora markanspråk, buller, luftföroreningar och andra utsläpp. För att Göteborg ska vara en hållbar stad behöver dessa negativa effekter minimeras.

Vägtrafiken är den näst största källan till utsläpp av växthusgaser i Göteborg efter raffinaderierna. Trafiken är också den dominerande bullerkällan i Göteborg. För att minska koldioxidutsläppen i den omfattning som krävs för att uppnå 1,5-gradersmålet räcker det inte med en övergång till elektrifierade och fossilfria transporter. Snabb elektrifiering och ökad användning av biobränslen är viktiga delar, men det kommer inte att minska utsläppen så mycket som krävs för att nå klimatmålen på kort tid. Det motoriserade vägtrafikarbetet måste både effektiviseras och minskas. Att öka andelen yteffektiva transporter, det vill säga resande till fots, med cykel och med kollektivtrafik, samt minskat personbilsresande är avgörande.

Exempelbild av åtgärd för att minska barriäreffekter vid stor trafikled

El är ett drivmedel som kräver att ny laddinfrastruktur uppförs och tillgängliggörs i stadsbilden i form av laddplatser för el-laddning. Det behövs både för lätta och tunga fordon. För kollektivtrafik behövs laddinfrastruktur i depåer för eldrivna bussar placerade på strategiska platser. Tunga fordon som ska laddas kräver utrymme för att kunna parkera samt eventuellt köras runt i ofta trånga utrymmen i gaturummet. Snabbladdning av tunga fordon behöver plats för nya serviser och parkeringsplatser som behöver placeras på strategiska platser i staden.

Barriäreffekter uppstår i mötet mellan ett behov för personer att korsa ett trafikflöde och infrastrukturens egenskaper gällande utformning och trafikföring. Göteborgs centralt belägna trafikleder skapar både fysiska och mentala barriärer mellan områden och stadsdelar. Att skapa sätt att överbrygga olika barriärer utan att kraftigt försämra den regionala och nationella tillgängligheten är en central del i att skapa en sammanhållen stad. Flera olika åtgärder behövs för att minska barriäreffekterna, allt från fler hastighetssäkrade övergångsställen och gång- och cykelbroar till större överdäckningar, ekodukter, nedgrävning av stor infrastruktur och omvandling till integrerade gator på utpekade platser. En gatas utformning ska vara anpassad till stadsmiljön och till det trafikarbete som gatan ska göra. Barriärminskande åtgärder på en plats ska inte ge upphov till en annan (ny) barriär. Åtgärder behöver väljas med hänsyn till vägens funktion i det övergripande vägnätet och hur stadsbyggnadsstrukturen behöver kopplas samman.

Trafiksäkerhet

När människor och gods förflyttas genom staden ska det ske på ett trafiksäkert sätt, oavsett val av färdsmitt. Det ställer krav på den fysiska miljön men också på trafikanterna och samspelet dem emellan. Målet i Göteborg är att färre människor ska omkomma eller allvarligt skadas i trafiken. År 1997 tog svenska riksdagen beslutet att Nollvisionen ska vara grunden för trafiksäkerhetsarbetet i Sverige. Nollvisionen anger att ingen ska omkomma eller allvarligt skadas inom vägtransportsystemet. Med Nollvisionens synsätt är omsorgen om människors liv och hälsa utgångspunkten vid vägtransportsystemets utformning och funktion. Detta gör att trafiksäkerhetstänkandet behöver integreras i alla de verksamheter som påverkar vägtransportsystemets trafiksäkerhet.

Trafiksäkerhetsmål för 2030. Utgångsvärden är medelvärden av utfallen 2017–2019, RPMI. Siffror inom parentes är (max)värden för målåret 2030 och gäller antal på kommunalt vägnät.

Trafiksäkerhet är en av förutsättningarna för hållbara resor och goda stadsmiljöer, tillsammans med trygghet och tillgänglighet. Att fler ska röra sig i staden, men färre ska skadas och omkomma i göteborgstrafiken, kräver ökat samspel mellan gatumiljön, fordonet och människan. Hög hastighet ger stor rörelseenergi och ökad risk för dödliga eller allvarliga personskador och därför ska säker hastighet alltid vara ledstjärnan när vi planerar och bygger nytt. Fotgängare i fallolyckor och cyklister i singelolyckor är de två grupper med högst antal skadade. Det visar på vikten av att arbeta med åtgärder såsom släta och halkfria underlag, anpassad yta för trafikändamål samt väl underhållen beläggning i gatumiljön. För att möta dessa utmaningar har Göteborgs Stad sju fokusområden; säker gångtrafik, säker cykling, rätt hastighet, säkra fordon och transporter, trafiksäkra staden under byggtid, suicidprevention samt ledarskap för trafiksäkerhet.

Trafiksäkerhetsmål för 2030. Utgångsvärden är medelvärden av utfallen 2017–2019, RPMI. Siffror inom parentes är (max)värden för målåret 2030 och gäller antal på kommunal vägnät.

ÖVRIGA ÄNDRINGAR

FÖRESLAGNA ÄNDRINGAR I KORTHET

- Ändringar i reservat och utredningsområden för kommunikation där förutsättningarna ändrats sedan översiktsplanen antogs.
- Ny mark för begravnin tillkommer.
- Rekommendation för norra och södra älvstråket justeras.
- Strategier från Grönplanen läggs till översiktsplanens inriktningar för Parker, natur och vatten. Inriktningarna gäller att säkerställa lekplatser och lekmiljöer samt att grönstrukturens värdeskapande ekosystemtjänster ska ges utrymme i staden.
- Komplettering av strategi för innerstadens delområde Ringön avseende kulturljudzon.
- Justering av rekommendation för markanvändningen Ändrad markanvändning, övrig bebyggelse
- Komplettering av kulturmiljöunderlag.

Ändrade reservat och utredningsområden för kommunikation

På översiktsplanens markanvändningskarta finns ett antal reservat och utredningsområden utpekade. Syftet med dessa är att synliggöra framtida behov av infrastruktur i form av väg eller järnväg. Utpekandet i översiktsplanen innebär att hänsyn ska tas till reservatens läge och utbredning vid prövning av lov och då detaljplaner ska upprättas. Detta i sin tur innebär en begränsning för annan markanvändning. Några av dessa reservat och utredningsområden har utretts vidare efter det att översiktsplanen antogs vilket innebär att det nu finns möjlighet att minska deras omfattning och därmed möjliggöra för annan markanvändning.

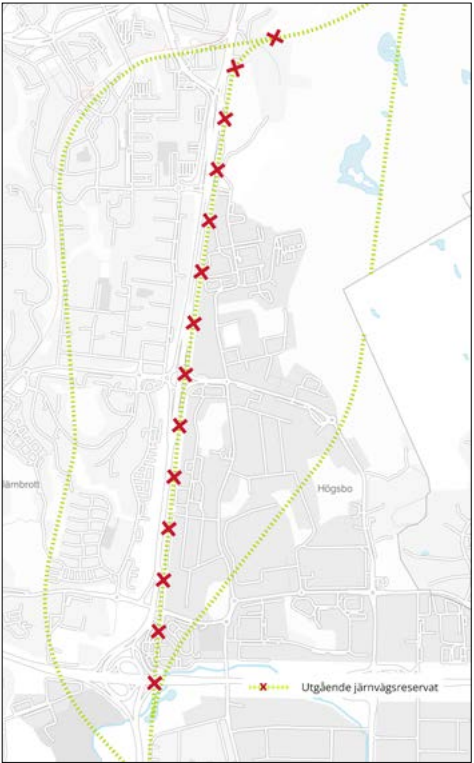
Framtida järnväg, spår längs väg 158

Reservatet för framtida järnväg sträcker sig från kommungränsen mot Kungälv, längs väg 158 (Säröleden) och därefter i tunnel till Västlänken och Haga station. Mellan Järnbrottsmotet och Botaniska trädgården redovisar översiktsplanen tre alternativa, underjordiska korridorer med ett ungefärligt läge. Förslaget till ändring av översiktsplanen är:

- att korridor mitt utgår.
- att korridor väst och öst kvarstår tillsvidare.

Överväganden

Efter det att översiktsplanen antogs (2022) har möjligheterna att välja bort något eller några av de alternativa järnvägskorridorerna utretts. I utredningen har de tre korridorerna analyserats utifrån stadsutvecklingsperspektiv, teknisk genomförbarhet och geotekniska förutsättningar. Vad gäller teknisk genomförbarhet

Utgående järnvägsreservat

och geoteknik har alla korridorer sina specifika utmaningar, men omfattningen av dessa är i stort sett likartad för alla tre. Dessa aspekter är därmed inte avgörande för val av korridor. För stadsutvecklingspotential identifierades skillnader mellan korridorerna. Korridor mitt bedöms ha störst potential att främja stadsutveckling, följt av korridor öst och därefter korridor väst.

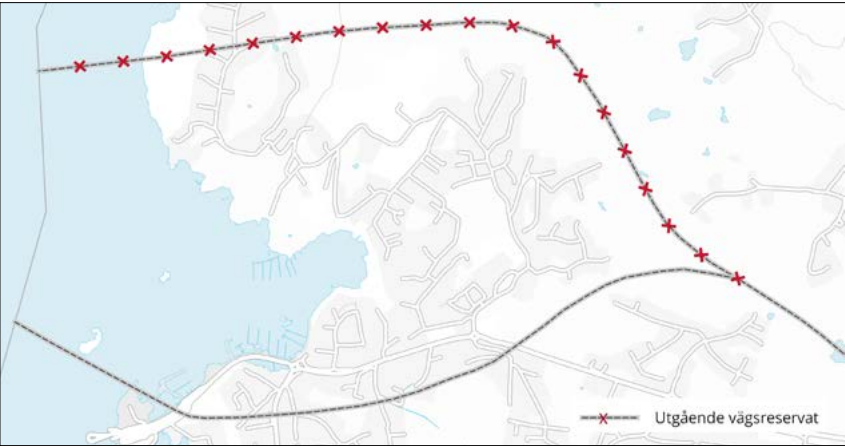
Att anlägga järnväg i korridor mitt är dock i praktiken endast möjligt om det sker innan eller i samband med omvandlingen av Högsbo industriområde och omgestaltningen av Dag Hammarskjöldsleden till boulevard. Bedömningen är att denna omvandling kommer att påbörjas innan järnvägen skulle kunna byggas vilket medför att reservatet för korridor mitt inte bidrar till möjligheten att anlägga järnväg. Trots dess höga stadsutvecklingspotential föreslås därför att denna korridor tas bort från översiktsplanen.

Liksom korridor mitt, möjliggör korridor öst ett stationsläge vid Radiomotet. Denna korridor innebär begränsningar för omvandlingen av ett område i södra delen av Högsbo industriområde. Här behöver järnvägen anläggas innan stadsutvecklingen eftersom järnvägsbygget måste ske i ett öppet schakt. Möjligheterna att precisera järnvägens läge kommer att utredas vidare för att minimera det område där stadsutveckling behöver invänta beslut om eventuell järnvägsutbyggnad.

Korridor väst ger möjlighet till stationer i närheten av Frölunda kyrka och vid Marklandsplatsen. Denna korridor kan byggas ut oberoende av omvandlingen av Högsbo industriområde och boulevardprojektet. Korridoren medför dock begränsningar för markanvändningen i områden nära Västerleden. Stationsläget i söder behöver placeras mitt emellan Frölunda torg och Radiomotet, där tillgången till annan kollektivtrafik och till exploaterbara ytor är begränsad. Vid Marklandsplatsen skulle stationen placeras något längre västerut än för korridor mitt, direkt under befintliga hållplatslägen för buss och spårvagn. Om utredningen av korridor öst visar ett genomförbart och preciserat läge kan korridor väst utgå för att undvika blockering av ytorna i södra delen.

Framtida väg, ny förbindelse till Öckerö

Översiktsplanen redovisar två alternativa sträckningar för ny förbindelse till Öckerö. Den södra sträckningen är ett tunnelalternativ och det norra går mestadels i dagen, i tunnel endast genom Hästeviksberget längst ut i väster.

—x— Utgående vägsreservat

—x— Utgående vägsreservat

Med stöd i den politiska överenskommelsen, som förordar en framtida fast förbindelse via Lilla Varholmen, alternativt som tunnel, är förslaget till ändring av översiktsplanen:

- att det norra alternativet utgår.

Överväganden

Trafiksituationen längs väg 155 Hjuviksvägen utreddes av Trafikverket genom en åtgärdsvalsstudie under åren 2018 - 2021. Som en följd av utredningen slöt Göteborgs Stad, Öckerö kommun, Västra Götalandsregionen och Trafikverket en överenskommelse som beslutades av Göteborgs kommunfullmäktige 2022-06-09. I överenskommelsen står bland annat följande på sidorna 3-4:

"Vidare är parterna är eniga om att det sammantaget mest rimliga alternativet är att eventuella större kapacitetshöjande åtgärder i stråket bortom 2040 genomförs i vägens befintliga sträckning, alternativt som tunnel på Hisingen, och där en eventuell fast förbindelse mellan Öckerö och Hisingen ansluter vid Lilla Varholmen. Båda alternativen innebär att kollektivtrafikeringen kan samordnas för Öckerö kommun och områdena längs väg 155 på Hisingen, vilket både ur ett resenärs- och kostnadsperspektiv skapar bäst förutsättningar för en effektiv kollektivtrafik. Båda alternativen möjliggör även en stegvisutbyggnad i stråket."

En kraftsamling på kort och medellång sikt krävs för att uppnå en tydlig och bestående omställning till mer klimatsmarta resvanor. Tillgängligheten och framkomligheten i stråket bör åtminstone vara på dagens nivå. Utveckling och utbyggnad på kort, medellång och lång sikt kan fortsatt ske stegvis för att åstadkomma en hållbar tillgänglighet i stråket mellan Öckerö och Göteborg.

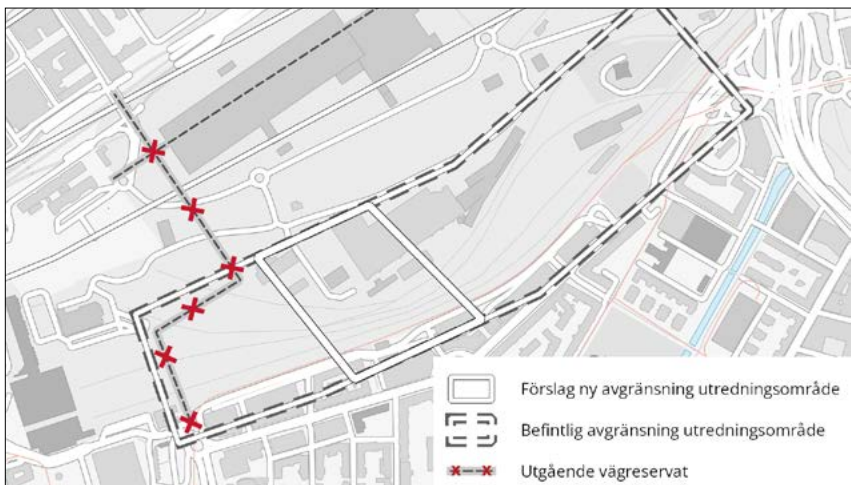
På medellång sikt kan trimningsåtgärder på väg 155 Hjuviksvägen genomföras i samspel med boendemiljön. Fokus på åtgärderna behöver vara att främja konkurrenskraften för kollektivtrafiken samt säkerställa framkomligheten för blåljustrafiken.

Utredningsområde Bangårdsförbindelsen

I översiktsplanen finns ett reservat för en framtida vägförbindelse över bangården, mellan Åkareplatsen och Kämpegatan. Vidare finns ett större utredningsområde mellan centralstationen och Svingeln för framtida koppling för gång och cykel över bangården.

Med stöd i planeringsbeslut i stadsbyggnadsnämnden 2024-09-24 avseende fortsatt arbete med Bangårdsförbindelsen är förslaget till ändring av översiktsplanen:

- att reservatet för framtida vägförbindelse över bangården, mellan Åkareplatsen och Kämpegatan utgår.
- att utredningsområdet justeras till att omfatta området närmast Odinsplatsen med syfte att inrymma att inrymma gång-, cykel-, och kollektivtrafik.

Överväganden

Efter att översiktsplanen antogs har en förstudie för Bangårdsförbindelsen tagits fram. Förstudiens syfte har varit att bedöma olika utformningar och lokaliseringar av en förbindelse över bangården. I förstudien konstateras att en viadukt som placeras vid Odinsplatsen får störst positiv effekt, både ur ett barriärmässigt och ur ett stadsstrukturmässigt perspektiv. Vidare görs bedömningen att en förbindelse bör vara utformad för att stödja hållbara resor, och därför inte inrymma biltrafik, utan i första hand vara till för fotgängare, cyklister och busstrafik.

Utredningsområde Övre Husargatan/Sprängkullsgatan

Längs Övre Husargatan/Sprängkullsgatan redovisar översiktsplanen ett utredningsområde för framtida spårväg. I översiktsplan beskrivs att avvägningar behöver göras i förhållande till andra kvaliteter och anspråk. Förslaget till ändring av översiktsplanen:

- att utredningsområdet utgår.

Överväganden

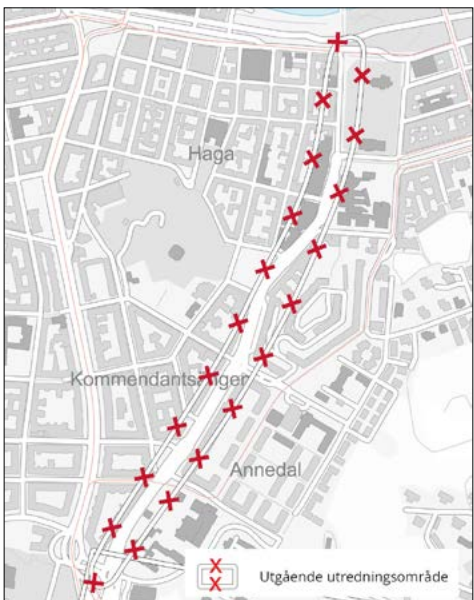
Det arbete som genomförts efter det att översiktsplanen antogs, bland annat med ett planprogram för Linnéplatsen, visar att spår i Övre Husargatan riskerar att gå stick i stäv med programmets intentioner. Säkerhetskrav förknippade med spårvägsutformningen kan ytterligare förstärka de barriäreffekter programmet avser minska. Spårväg i Övre Husargatan är inte heller inkluderad i Målbild Koll2035. Om det i framtiden finns en vilja att anlägga spårväg i Övre Husargatan bedöms det lämpligare att ansluta spårvägen via befintliga spår i Olivedalsgatan, för att inte skapa nya barriäreffekter i området.

Spårväg Brunnsbo-Linné (delsträcka Frihamnen-Lindholmen)

Spårväg Frihamnen-Lindholmen är färdigbyggd och invigdes 2025. I översiktsplanen kommer därför redovisningen av denna flyttas från framtida spårväg till befintlig.

Halvors länk

Halvors länk mellan väg 155 och Hisingsleden är färdigbyggd och invigd. I översiktsplanen kommer därför redovisningen av denna flyttas för att ingå i övergripande vägnät och följa befintlig vägsträckning.

Norra och södra Älvstråken

Längs Göta Älvs kanter mellan Älvsborgsbron och Ringön på norra Älvstranden och Gullbergsvass på södra Älvstranden redovisar översiktsplanen ett framtida Älvstråk. I översiktsplan beskrivs att ett sammanhängande gång- och cykelstråk ska stärkas och vistelsevärden tillföras, samtidigt som ekologin längs med Älven stärks. Förslaget till ändring av översiktsplanen är att rekommendationen för norra och södra Älvstråket ändras till följande lydelse:

- Stråk för rekreativ rörelse och vistelse längs Älvkanterna. Syftet med Älvstråket är att bidra till ett levande och attraktivt Älvrum, där vattnet är tillgängligt och närvarande i stadsrummet. Generösa ytor för gående och cyklister ska eftersträvas och vistelsevärden tillföras genom återkommande platsbildningar längs hela sträckan. Detta ska bidra till aktivitet på och längs med Älven. För ett upplevelserikt stadsrum bör stråket variera i karaktär och utgå från den närliggande omgivningen, med en variation från hårdgjord kaj med inslag av grönt till slänter och stränder. Ekologin i och längs med Älven ska stärkas där så är möjligt, där exempelvis naturbaserade Älvkanter i hamnbassänger kan bidra till förbättrad ekologi i och längs vattnet.

Södra Älvstråket justeras i läge utifrån arbetet med delområde Södra Älvstranden, delen Klippan till Järnvägen. Följande läggs till att gälla särskilt för Södra Älvstråket:

- Fortsätt utveckla Älvstråket succesivt ihop med högvattenskydd där det bedöms lämpligt.
- Värna bryggor/kajplatser mellan Stora Bommen och Hisingsbron för båtar som inte påverkar eller påverkas av broarna över Älven.
- Utforma Amerikakajen så att det är enkelt och välkomnande för gående och cyklister att nyttja Älvstråket när kajen inte behöver vara avstängd på grund av fartygsanlöp.

Följande läggs till att gälla särskilt för Norra Älvstråket:

- Planera för så naturbaserade Älvkanter som möjligt i hamnbassängerna i Frihamnen för att stärka ekologiska värden och prioritera båtverksamhet som inte påverkar eller påverkas av broarna över Älven.

Överväganden

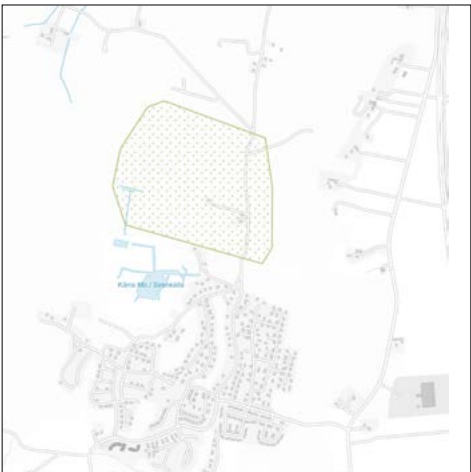
Kommunfullmäktige beslutade den 27 oktober 2022 att ge stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att arbeta fram en strategi för utveckling och planering för användning av Göteborgs icke kommersiella kajer, och att denna strategi ska kompletteras med att identifiera om det finns kommersiella kajer som på längre sikt kan få ett alternativt användningsområde. De kajer som i uppdraget definieras som kommersiella är de kajer som i nuläget hanterar större fartyg såsom framförallt Masthuggskajen, Majnabbe och Amerikakajen. Inom ändringen av översiktsplanen hanteras dessa tre kajer utifrån dess övergripande markanvändning för delområdet Södra Älvstranden. I stället för att ta fram en separat strategi eller ett nytt styrande dokument förtydligas Älvstråken med styrning avseende angöring för fartyg utifrån kommunfullmäktiges uppdrag. Rekommendationerna för Älvstråken förtydligas även för att framhäva Älvens värde för göteborgarna, vilket inte fullt ut avspeglas i nuvarande översiktsplan.

Många olika intressenter har behov av och önskar nyttja centrala brygg- och

 Nya områden för begravning

Skogome

Norr om Gerrebacka

Rösered-Angered

kajlägen. Plats efterfrågas för husbåtar, maritimt centrum, natthamn för älvtrafiken, turistbåtar, färjelägen för färjor i linjetrafik, paradkaj, kryssningsbåtar, älvbad, ÅVC-pråm och annan småskalig logistik, fiskhamn samt plats för rekreation och vistelse. Dessa önskemål behöver vägas mot varandra samt mot anspråk på mer naturbaserade älvkanter, högvattenskydd och ett sammanhängande och tillgängligt cykel- och promenadstråk för rekreativ rörelse. Ett flertal kajer i centrala Göteborg är i dåligt skick och många stora planeringsinitiativ pågår längs älvkanterna vilket innebär att planeringsförutsättningarna förändras löpande. Byggnation längs älvkanterna och nya älvförbindelser påverkar också hur och när kajer och bryggor kan nyttjas för fartyg.

Komplettering av nya områden för begravning

Översiktsplanen föreslås ändras genom att markanvändningskartan kompletteras med följande tre nya områden för framtida begravningsplatser:

- Skogome
- Norr om Gerrebacka
- Rösered-Angered

Kompletteringen innebär att även objektsbeskrivningen som hör till detta lager justeras.

Överväganden

Tillgången till begravningsmark behöver öka. Den reservmark som finns har i stora delar inte tillräckligt stort jorddjup för att kunna ge plats åt kistbegravningsplatser i den utsträckning som efterfrågas. En lokaliseringsstudie har identifierat tre tänkbara områden för nya begravningsplatser varför dessa föreslås avsättas som ny reservmark för begravning i översiktsplanen. Dessa tre områden innehåller delvis jordbruksmark som brukats historiskt men som har vuxit igen sedan minst tjugo år tillbaka. I de föreslagna nya områdena för framtida begravningsplatser får jordbruksmark tas i anspråk för begravning eftersom anspråket utgör ett väsentligt samhällsintresse och eftersom lokaliseringsutredningen visat att inga andra områden i Göteborg har tillräckligt jorddjup.

Kompletterande strategier för Parker, natur och vatten

Följande inriktningar saknas i översiktsplanen och föreslås därför läggas till i kapitlet Parker, natur och vatten:

- Planera resurseffektivt för en god samhällsekonomi genom att ge grönsstrukturens värdeskapande ekosystemtjänster utrymme i staden
- Säkerställ lekplatser och lekmiljöer nära barnen

Parker, naturområden, vattendrag och gröna stadsrum utgör de rumsliga förutsättningarna för ekosystemtjänster i staden. Planering, byggande och förvaltning har stor betydelse för att bevara, utveckla och skapa ekosystemtjänster, både i den byggda miljön och i landskapet i stort.

Grönstrukturen utgör ett naturkapital som ligger till grund för en hållbar samhällsekonomi. Det handlar bland annat om kostnadseffektiva naturbaserade lösningar för att hantera dagvatten och skyfall, träd som minskar värmestressen i

ett förändrat klimat, möjlighet till rekreation och återhämtning som stärker folkhälsan, samt att en grön stad skapar en attraktiv och värdeskapande stadsmiljö. Ny grönsstruktur, såsom parker och plantering av träd, skapar värden som växer över tid, allteftersom ekosystemtjänsterna utvecklas. Grönstrukturen bidrar till att reglera och hantera effekterna av ett förändrat klimat. Genom att nyttja och ge utrymme åt de processer och värden som ekosystemen skapar, kommer Göteborg att stå bättre ekonomiskt rustad för klimatförändringarna.

Lekmiljöer finns överallt där barn rör sig; i skogsdungen bakom hemmet, på väg till skolan eller på lekplatsen i kvarteret. Den ordnade lekplatsen är en av de miljöer som ger barnen utrymme för lek, men är också en viktig symbol för deras rätt till staden. Lekplatserna kan med fördel placeras i, eller i anslutning till, parker och naturområden. Genom att också identifiera andra lekmiljöer utöver de formella lekplatserna kan barnens utrymmen stärkas ytterligare.

Lekmiljöer med lekvärden för alla i det offentliga rummet bör finnas överallt i staden och inom 300 meters promenad från bostaden. Områdeslekplatser är framför allt viktiga för de yngre barnen och för barn som börjar röra sig på egen hand i den offentliga miljön. De bör finnas inom 500 meters promenad från bostaden. Lekmiljöer och områdeslekplatser behöver man kunna nå utan att passera större barriärer. Stadsdelslekplatser är större samlingsplatser för barn i alla åldrar och från hela stadsdelen. De bör finnas inom en kilometers promenad från bostaden. Utflyktslekplatser ska vara unika, stora, generationsövergripande och strategiskt belägna lek- och mötesplatser, som är värda att ta sig till från hela staden. De ska placeras väl spridda över hela Göteborg.

Överväganden

Göteborgs grönsplan för en nära, sammanhållen och robust stad 2022 – 2030 är inte längre ett styrande dokument efter beslut i kommunfullmäktige i maj 2022. Strategier och mål i Grönplanen är i stor utsträckning inarbetade i översiktsplanen. Ovanstående strategier bedöms dock saknas i översiktsplanen och bedöms vara viktiga för styrningen av grönsplanering. Ett kunskapsunderlag som beskriver Göteborgs landskap och gröna historia föreslås även bifogas till översiktsplanen. Detta kunskapsunderlag är hämtat från Göteborgs grönsplan för en nära, sammanhållen och robust stad 2022 – 2030.

Kompletterande strategi för innerstadens delområde Ringön

Innerstadens delområde för Ringön kompletteras med följande strategi:

- Ringön ska fungera som kulturljudzon, vilket innebär att kultur- och musikliv ska värnas och utvecklas i området.

Överväganden

Stadsbyggnadsnämnden beslutade 2025-08-26 om att ge stadsbyggnadsförvaltningen i uppdrag att återkomma till nämnden med ett förslag för införande av kulturljudzon på Ringön. I översiktsplanen hanteras införande av kulturljudzon genom en kompletterande strategi för innerstadens delområde för Ringön.

Läs mer

Kunskapsunderlag Göteborgs landskap och gröna historia.

Rekommendation ändrad markanvändning, övrig bebyggelse

En mindre justering av rekommendationen för markanvändningslagret Ändrad markanvändning, övrig bebyggelse föreslås. Motivet till detta är att nuvarande formulering är otydlig och kan tolkas på ett sätt som inte överensstämmer med översiktsplanens utbyggnadsstrategi.

Den nya rekommendationen som föreslås är:

Områden utpekade för framtida utveckling för blandad stadsbebyggelse. De utgörs dels av tidigare industrimark, dels av idag obebyggda områden i anslutning till befintlig bebyggelse. Ingen ny enstaka bebyggelse eller anläggningar som kan försvåra framtida lämplig planläggning bör tillkomma innan dessa områden tas i anspråk. Om ansökan inkommer om bygglov för åtgärder förenliga med gällande detaljplan, men som strider mot syftet i översiktsplanen, får övervägas om beslut ska fattas om anstånd enligt 9 kap. 28 § plan- och bygglagen tills dess att ny detaljplan antagits för det aktuella området, eller om beslut ska fattas om att upphäva planen.

Om inte översiktsplanen ger tillräckligt stöd för detaljplanering direkt, bör planläggning föregås av program till detaljplan.

Komplettering av kulturmiljöunderlag

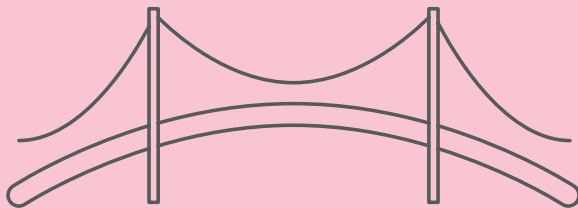
Ändringen av plan- och bygglagen som trädde i kraft 1 december 2025 innebär delvis nya krav på översiktsplanens innehåll. I översiktsplanen ska kommunen redovisa byggnader, andra bygglovspflichtiga anläggningar, allmänna platser och bebyggelseområden som är särskilt värdefulla från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt. Skälet för detta är att det i hög grad påverkar vilka åtgärder som är bygglovs- eller rivningslovspflichtiga. För särskilt värdefulla byggnadsverk och inom särskilt värdefulla områden gäller utökad lovplikt.

Med anledning av den ändrade lagstiftningen avser kommunen komplettera översiktsplanens redovisning av värdefulla kulturlandskap och kulturmiljöer.

I nuläget redovisas kommunens bevarandeprogram Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse i Göteborg - ett program för bevarande del 1-3 i översiktsplanens markanvändningskarta under Värden och hänsyn/Värdefulla kulturlandskap och kulturmiljöer. En mindre justering av kartan har gjorts för att den bättre ska spegla innehållet i bevarandeprogrammet. Den digitala översiktsplanen kommer att uppdateras med detta uppdaterade kartlager inför antagande.

Byggnader som har skydds- eller varsamhetsbestämmelse i detaljplan är att betrakta som värdefulla. Översiktsplanens markanvändningskarta kommer till antagande därför även att kompletteras med en redovisning av dessa.

Kommunen har för avsikt att publicera en publik karta för vägledning kring utökad lovplikt där särskilt värdefulla byggnader, bebyggelseområden och allmänna platser ingår. Som information för till exempelvis bygglovssökande kommer en länk till den publika kartan även att läggas in i översiktsplanen.

RIKSINTRESSEN

RIKSINTRESSEN

Enligt plan- och bygglagen ska översiktsplanen visa hur riksintressen tillgodoses. Vid olika prövningar enligt plan- och bygglagen har riksintresset ansetts vara tillgodosett om riksintresset inte påtagligt skadas. Vid framtagandet och ändring av en översiktsplan har kommunen möjlighet att i dialog med länsstyrelsen både ifrågasätta och ytterligare fördjupa och konkretisera anspråken som pekats ut.

I detta avsnitt redovisas riksintresseanspråk som berörs av denna ändring av översiktsplanen och där kommunen har en avvikande synpunkt. Här redovisas även riksintressen som har ändrats eller utgått sedan den kommunövergripande översiktsplanen antogs samt hur kommunen bedömer att dessa anspråk kan tillgodoses.

Hur olika riksintressen påverkas av detta förslag till ändring av översiktsplanen framgår av hållbarhetsbedömning.

Riksintressen där kommunen har en avvikande synpunkt

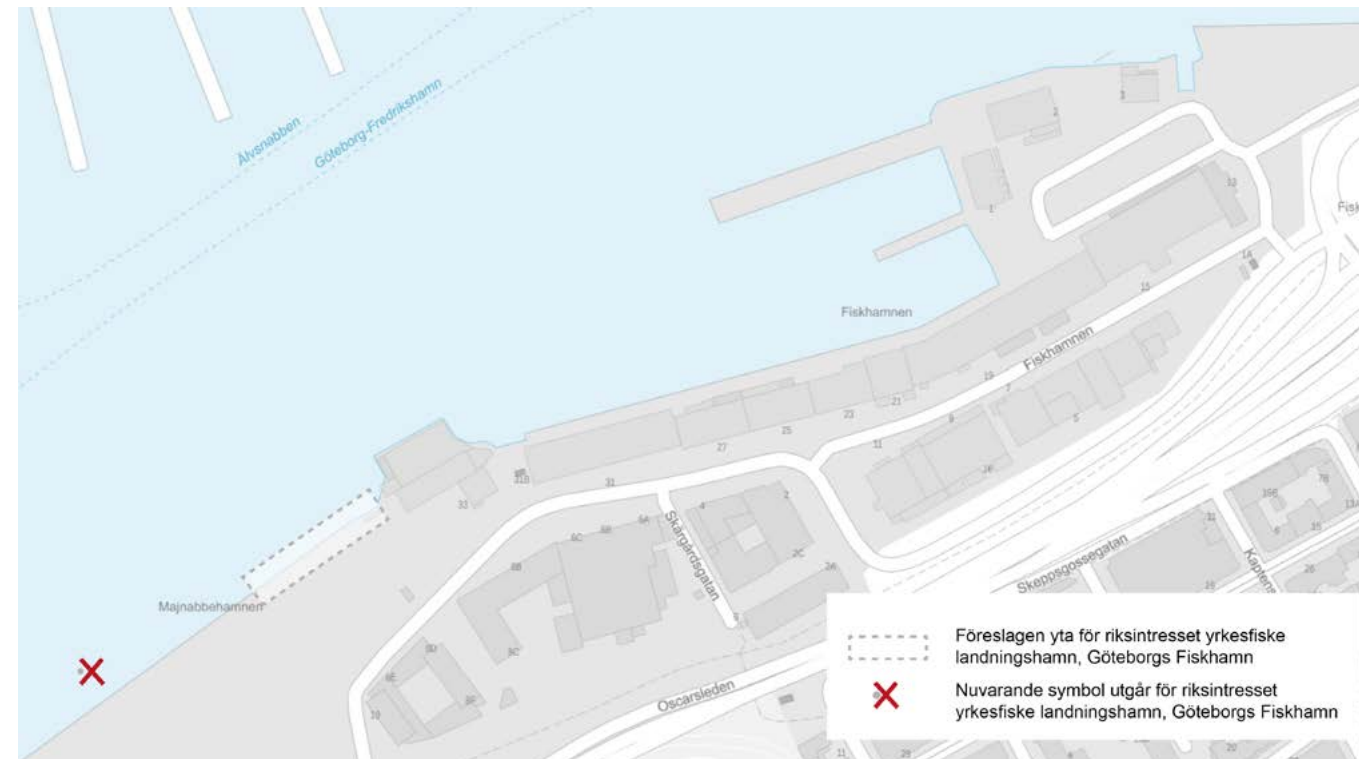
Riksintresse yrkesfiske Göteborgs fiskhamn

Göteborgs fiskhamn är utpekad som riksintresse för yrkesfiske landningshamn. Göteborgs Stad anser sedan tidigare att detta riksintresseanspråk bör utgå. Inom den översyn som Havs- och vattenmyndigheten har gjort anges inga areella markanspråk. Främst beskrivs ett monetärt värde utifrån den fångst som landas ligga till grund för utpekandet vilket Göteborgs Stad anser svårt att beakta i fysisk planering. Det är inte i enlighet med krav på utpekande av riksintressen. Vidare anser kommunen att beskrivningen av riksintresset som tagits fram inte underlättar planeringsarbete och att det behöver klargöras vad som är viktigt utifrån att säkerställa funktionen landningshamn.

Göteborgs fiskhamn är en viktig landningshamn och ett nav för fisket på västkusten med fiskauktion och ett samlat kluster av fiskeriverksamheter. Här kan fiskefartyg lossa eller omlasta fångst vid kaj och fisk och skaldjur kan både förädlas på platsen och transporteras vidare. För att tillgodose riksintresset yrkesfiske behöver planeringen säkerställa en nödvändig infrastruktur med service för fiskefartygen som erbjuder lämpliga möjligheter för landning av fångsten. Fiskeriverksamheterna uppger att det finns behov av en cirka 90 meter lång kaj säkerställs för att kunna landa fisk och skaldjur och en möjlighet att genom väginfrastruktur kunna transportera vidare fisken.

Eftersom riksintresset yrkesfiske landningshamn saknar ett areellt anspråk har Göteborgs Stad valt att redogöra för sin tolkning av riksintresseanspråket genom att beskriva och peka ut omfattningen av riksintresset i översiktsplanen. Detta har gjorts utifrån dialog med fiskeriverksamheterna på plats. I förslag till ändring av översiktsplanen redovisas en yta för riksintresset yrkesfiske landningshamn utifrån det anspråk på kaj som verksamheterna uppgett. Ytan för kaj ligger i direkt anslutning till lokalgata, vilket ses som positivt för funktionen landningshamn och den infrastruktur som krävs för landning av fångst.

Göteborgs Stad anser att förslag till ändring av översiktsplanen tar hänsyn till och tillgodoser riksintresset för yrkesfisket landningshamn. Markanvändningskartan anger användningen företagsområde samt mindre hamn vilket innebär att Göteborgs fiskhamn såväl som andra befintliga verksamheter kan fortsätta verka inom området. Området som pekas för att tillgodoses riksintresseanspråket har god koppling till det lokala vägnätet.

Riksintresse Göteborgs hamn, innerhamnen

Göteborgs Stad anser sedan tidigare att innerhamnen dvs Masthuggskajen, Stigbergskajen och Majnabbekajen (land- och vattenområde) på sikt bör utgå från riksintresseanspråket Göteborgs hamn. Detta ställningstagande kvarstår och har förstärkts i och med nu pågående ändringen av översiktsplanen. En förutsättning för att riksintresseanspråket ska utgå är att funktionen är säkerställd på annan plats. Översiktsplanen pekar därför ut en alternativ plats för färjeterminaler i ytterhamnen (Arendal). Beslut har fattats av kommunfullmäktige om att flytta färjeterminalerna. Planering och verkställande av detta beslut pågår. Detta är således utgångspunkten för den nu framtagna ändringen som innebär en fördjupad redovisning av hur området Södra älvstranden, Järnvägen till Klippan, kan omvandlas till blandad stadsbebyggelse. Kommunen anser att riksintresset är tillgodosett tack vare planeringen för ny färjeterminal i Arendal och anser att det inte föreligger någon risk för påtaglig skada på riksintresset Göteborgs hamn till följd av den utveckling som föreslås inom Södra älvstranden.

Under arbetet med ändringen har dialog förts med Göteborgs hamn som delar synen på att riksintresset för innerhamnen kan utgå. Inom planområdet har de endast behov av Stigbergskajen som kryssningskaj. Detta tillgodoses fortsatt genom ändringen av översiktsplanen. Denna funktion bedöms inte vara en grund för ett riksintresseanspråk.

Riksintresse väg E45.01 Oscarsleden

Flytten av färjeterminalerna vid Majnabbekajen och Masthuggskajen innebär att en översyn av riksintresset för kommunikation E45.01 Oscarsleden, som är knutet till Danmarksterminalen, kommer att behöva genomföras. Eftersom Oscarsleden inte längre blir en anslutning till ett annat riksintresse (innerhamnen) bör riksintresseanspråket utgå. Göteborgs Stad har tagit del av Trafikverkets

ställningstagande om väg E45:s dragning (2025-08-19). Trafikverket förmedlar att så länge Trafikverket är väghållare och Oscarsleden har den funktion den har idag som kapacitetsstark trafikled med god standard, ligger E45 kvar på Oscarsleden till Arendal via Älvsborgsbron. Om E45 ska byta sträckning bedömer Trafikverket att Hisingsleden/Norrleden är att föredra på sikt.

Göteborgs Stad vidmakthåller en långsiktig inriktning som inte ska omöjliggöra att Oscarsleden i framtiden blir en mer integrerad stadsgata. Ändringen av översiktsplanen utgår från att Oscarsledens funktion som länk i transeuropeiska transportnätets (TEN-N) övergripande nät flyttar med färjeterminalerna och kommunen anser att det då inte finns tillräckliga skäl till att den ligger kvar i en tät stadsmiljö. Göteborgs Stad har som mål att minska vägarbetet med 25 % från 2021 till 2030, vilket är ett led i att uppnå övergripande mål i FN:s globala hållbarhetsmål Agenda 2030, i Sveriges nationella miljömålssystem samt i Parisavtalet. Här ingår, tillsammans med stadens och regionens satsning på en kapacitetsstark kollektivtrafik på trafiklederna, att börja ställa om storskalig statlig och kommunal infrastruktur mot en mer hållbar mobilitet och stadsmässighet. Oscarsleden utgör idag en barriär inom staden som påverkar invånares hälsa och välmående samt möjligheten för staden att nå klimatmål som även är en nationell angelägenhet. En inriktning mot en mer integrerad stadsgata ses som ett viktigt steg i att kunna möta dessa mål, där staten genom länsstyrelsen och Trafikverket behöver vara en aktiv part. Utrymme reserveras i planförslaget för en större gata som även fortsatt ska kunna bära stora flöden av människor, men med större fokus på hållbara färdslag.

Förslag till nytt riksintresse - yttre skyddsportar

Göteborgs Stad anser sedan tidigare att yttre skyddsportar bör utgöra ett riksintresse för totalförsvaret, den civila delen. Anledningen är att dessa skyddsåtgärder utgår från samhällets krisberedskap. Den nu aktuella ändringen av översiktsplanen fokuserar bland annat på åtgärder för att anpassa Göteborg till ett förändrat klimat med avseende på översvänningsrisker. Detta tydliggör återigen motiven till att kommunen anser att skyddsportarna bör prövas som riksintresse.

Tre lägen för skyddsportar har pekats ut i översiktsplanen. Skyddsportar i samtliga dessa lägen skyddar statlig infrastruktur, såväl järnväg som väg. Dessutom skyddar de andra riksintressen som exempelvis riksintresse kulturvärde. Portarna, som skydd mot framtida översvämningar, värnar således civilbefolkningen, säkerställer viktiga samhällsfunktioner samt bidrar till Försvarsmaktens förmåga vid händelse av krig.

Yttre portar är enligt Göteborgs Stads mening av stor nationell vikt, eftersom de skyddar fysiska strukturer av mycket stor vikt för nationen som statliga vägar och järnvägar. Dessutom skyddar de befolkningen i såväl Göteborg, Kungälv, Ale och Lilla Edet från översvämmingar.

Nya eller ändrade riksintressen

Efter det att översiktsplanen antogs (2022) har några förändringar i riksintresseanspråken skett. Dessa ändringar redovisas här nedan och kommer att införas i översiktsplanen efter det att ändring av denna har antagits. Nedan redovisas även kommunens bedömning i relation till de ändrade riksintresseanspråken.

Totalförsvarets militära del

I en förnyad redovisning (januari 2023) har en utökning av nuvarande påverkansområde för buller eller annan risk tillhörande riksintresset Örlogshamn Göteborg och skjutbanor på Kåringberget genomförts.

Kommunens bedömning

Göteborgs Stads tidigare bedömning kvarstår. Dessa verksamheter har en omgivningspåverkan dels i form av buller, dels i form av hinderfrihet. Redovisningen av riksintressena omfattar även påverkansområden, där åtgärder som exempelvis ny bebyggelse kan påverka eller påverkas av verksamheten inom riksintresseområdet. Inom påverkansområdena ska alla plan och lovärenden remitteras till Försvarsmakten.

Totalförsvarets civila del

Den 23 oktober 2024 beslutade Myndigheten för civilt försvar att mark- och vattenområdena för samtliga ledningar och stationer i transmissionsnätet för el samt ledningarna i distributionsnätet för el, liksom områden för förnyelse och förstärkning av dessa, utgör områden som är av riksintresse på grund av att de behövs för totalförsvarets anläggningar.

Kommunens bedömning

Kommunen bedömer att inga justeringar behöver göras i översiktsplanen för att tillgodose detta anspråk.

Industriell produktion

Tillväxtverket beslutade 2024 om avgränsning och värdebeskrivning för befintligt riksintresse för industriell produktion i Göteborg, det vill säga ett område i Göteborgs hamn. Riksintresseanspråket avser befintliga och planerade anläggningar för produktion och framställande av raffinerade produkter. Anspråket omfattar även anläggningar för lagring och distribution av produkter samt tillgången till kaj, hamn och farled inom och i anslutning till området. Vidare omfattar anspråket även kommunikationsanläggningar genom möjligheten för transporter till och från det statliga väg- och järnvägsnätet.

Kommunens bedömning

Kommunen är positiv till att det tagits fram en värdebeskrivning för området och förslag till en geografisk avgränsning. Kommunen har inga synpunkter på vilka funktioner som bedöms ingå i riksintresset. Göteborgs Stad framförde vid remissen av förslaget att avgränsningen borde justeras så att det bättre överensstämde med utbredningen av de funktioner som riksintresset avser skydda. Denna justering genomfördes inte inför beslut av riksintresseanspråket. Förutsatt att framtida tolkningar av riksintresseanspråket fokuserar på att de funktioner som omfattas inte skadas, bedömer Göteborgs Stad att det finns goda förutsättningar att tillgodose anspråket. Området är i översiktsplanen redovisat som industriområde eller större hamn vilket stämmer väl överens med riksintressets syfte.

Kommunikationsanläggningar

Trafikverket tog i september 2022 nya beslut om riksintresseanspråk för kommunikationsanläggningar. Beslutet omfattar en fullständig översyn av riksintresseanspråk inom samtliga fyra trafikslag och ersätter Trafikverkets tidigare beslut om riksintresseanspråk. De uppdaterade anspråken som omfattas av detta beslut är grundade i kriterierna som beslutades 2020.

Ett förtydligande av riksintresse Ny stambana Göteborg – Borås har gjorts som innebar justerade korridorer. Uppställning och depå vid Lärje har tillkommit som riksintresse.

För riksintresse järnvägar har ändringar gjorts som innebär att stationer utmed järnväg av riksintresse inte pekas ut som enskilda anläggningar utan ingår i utpekandet av järnvägen. Detsamma gäller bangårdar och växlingsbangårdar. Kombiterminaler och andra anläggningar för tjänster inom järnvägsområdet som ligger i en hamn pekas inte ut som enskilda anläggningar utan ingår i anspråket för hamn eftersom en av hamnens funktioner är att möjliggöra omlastning mellan olika trafikslag. I Göteborg berör detta industrispår hamnen och Volvo. Mindre justeringar har gjorts gällande farleder och sjötrafikstråk. Justeringarna innebär en anpassning till förändringar av trafikering och behov.

Följande riksintressen kommunikationer som berör Göteborg har utgått:

- Väg 158 Säröleden
- Oljevägen
- Tankvägen (155a Torslandavägen)
- Väg 155 Öckeröleden delsträckan Ytterhamnsmotet – Syrahålamotet
- Väg 570/563 Göteborg – Säve flygplats
- Stadstjänaregatan/Kruthusgatan, anslutning till Göteborgs kombiterminal
- Djupområde Danaöfjord
- Trollhättan – Vänersborgs flygplats

Kommunens bedömning

Ändringarna i riksintresseanspråk ändrar inte kommunens tidigare bedömning med avseende på riksintresse kommunikation.

Naturvård

Beslut om nya gränser och värdebeskrivningar för omprövade riksintressen för naturvård har tagits av Naturvårdsverket under 2023. För Göteborgs Stad berörs Änggårdsbergen samt Göta och nordre älvs dalgångar.

Kommunens bedömning

Tidigare bedömning kvarstår avseende Änggårdsbergen. Översiktsplanen tar hänsyn till riksintresset genom att markera området som naturområde. Området är även skyddat genom naturreservat. Vad gäller riksintresset Göta och Nordre älvs dalgångar är kommunen positiv till att gränserna justerats. I översiktsplanen föreslås ett område för verksamheter (Ingebäck) i anslutning till riksintresseområdet. Kommunen bedömer att det inte finns risk för eventuell skada på riksintresset genom att naturområdet blir påverkat av utsläpp och föroreningar från verksamheterna. Risken för skada på naturvärdena kommer att behandlas i kommande planering.

HÅLLBARHETS- BEDÖMNING

Sammanfattande och samlad bedömning

Miljökonsekvenser

Sociala konsekvenser

Ekonomiska konsekvenser

Denna hållbarhetsbedömning kompletterar den gällande översiktsplanens hållbarhetsbedömning och tar upp de frågor som gäller specifikt för de ändringar som görs i översiktsplanen 2024. Hållbarhetsbedömningen utgör också en miljöbedömning enligt Miljöbalken.

SAMMANFATTANDE OCH SAMLAD BEDÖMNING

Denna hållbarhetsbedömning kompletterar den gällande översiktsplanens hållbarhetsbedömning och tar upp de frågor som gäller specifikt för de ändringar som görs i översiktsplanen 2024. Hållbarhetsbedömningen utgör också en miljöbedömning enligt Miljöbalken. I detta avsnitt görs en sammanfattning av ändringarnas miljömässiga, sociala och ekonomiska konsekvenser i relation till gällande översiktsplan och påverkan på den tidigare hållbarhetsbedömningen.

Avgränsning

Ett avgränsningssamråd har hållits med Länsstyrelsen 2024-04-17. Tillsammans definierade kommunen och Länsstyrelsen de betydande miljöaspekter som ska belysas i miljökonsekvensbeskrivningen.

- Kulturmiljö
- Hållbar mobilitet
- Naturmiljö, grönstruktur och ekosystemtjänster
- Vattenfrågor (MKN)
- Buller och luftkvalitet (MKN)
- Risk och säkerhet (fiskeriverksamhet, klimatanpassning, förorenade områden)
- Påverkan på riksintresse yrkesfiske
- Påverkan riksintresse kommunikation (hamn, farled, väg)
- Påverkan på riksintresse kulturmiljö
- Påverkan på riksintresse totalförsvaret
- Klimatpåverkan

Den geografiska avgränsningen beror på ändringens karaktär. För de områdesspecifika ändringarna gällande Södra älvstranden, Mölndalsåns dalgång och Södra Askim samt för mindre ändringar är avgränsningen respektive geografiska område. För de mer övergripande ändringarna, jordbruksmark, energi, klimatanpassning och mobilitet, är det hela kommunens yta som utgör gräns för bedömningen.

Ändringarna i översiktsplanen tar sikte på 2050. Bedömningen är att vid denna tidpunkt har översiktsplanens strategier genomförts och givit effekt på stadsutvecklingen.

Hur kommunen tillgodoser riksintressen som berörs av ändringen av översiktsplanen redovisas i ett särskilt kapitel. Här lyfts riksintressen där kommunen har en avvikande synpunkt, samt riksintressen som tillkommit efter det att översiktsplanen för Göteborg antogs.

Samlad bedömning

Södra älvstranden

Ändringen innebär att området utvecklas till blandstad med sammanhängande gång- och cykelstråk längs älven samt nya gång- och cykelförbindelser över älven. Vissa verksamheter flyttas från området och andra ges möjligheter att utvecklas tillsammans med bostäder när färjetrafiken flyttar. Oscarsleden ges delvis ett justerat läge och ny utformning för att prioritera kollektivtrafik och integrationen med staden i övrigt. Verksamheterna inom området finns kvar och kan utvecklas, delvis i ett nytt läge inom området. Nytt hållplatsläge vid Lindholm-förbindelsen innebär ett stärkt kollektivtrafikläge för hela Södra älvstranden.

I allt väsentligt pekar ändringarna mot att miljöaspekterna påverkas positivt. Omvandlingen av Oscarsleden till en integrerad gata kan leda till sänkt hastighet, minskat trafikbuller och förbättrad luftmiljö. En omvandling av industrimark till blandstad minskar stadens ytor för verksamheter av olika slag samt möjliggör hantering av miljökvalitetsnormer för vatten och hantering av markföroreningar.. Förslaget innebär att ytor längs kajer möjliggörs för andra båtändamål än färjor vilket främjar fler användningsområden för kajerna. Exploateringen innebär rening av dagvatten, sanering av förorenad mark och utveckling av nya parker samt att hållbara transportsätt gynnas. Omvandling från industriområde till blandad stadsbebyggelse kan påverka kulturmiljövärden, hamnkarakter och stadssiluett, men bedöms kunna hanteras genom framtagna rekommendationer, planeringsförutsättningar och stadens vägledning för riksintressen. Riskerna minskas då transporter med farligt gods flyttas från området. Sammantaget är bedömningen att de föreslagna ändringarna påverkar hållbarheten i positiv riktning jämfört med gällande översiktsplan. En utveckling av området innebär höga kostnader på grund av områdets förutsättningar. Områdets fastighetsvärden ökar vid en omvandling av Oscarsleden.

Jordbruksmark

Ändringarna förtydligar vikten av att skydda och bevara kommunens jordbruksmark för framtida generationers livsmedelsförsörjning. Exploatering av marken får endast ske i prioriterade utbyggnadsområden. Undantag ges för skola och förskola i markanvändning kust och landsbygd samt ytterstadens övriga bebyggelseområden om inga andra alternativ finns. Samtidigt framhålls vikten av att undvika fragmentering av jordbruksmark och främja såväl småskaligt som storskaligt jordbruk i kommunen. Utredningsområde för blandad stadsbebyggelse Säve minskas för att bevara värdefull jordbruksmark.

Ändringen stärker kommunens robusthet mot förändringar men förändrar bedömningen som gjordes i den tidigare hållbarhetsbedömningen marginellt. Möjligheterna att exploatera för bostäder eller verksamheter på jordbruksmark utanför prioriterade områden försvåras i viss grad. Utredningsområde blandad stadsbebyggelse Säve minskas i omfång och ersätts av ett utredningsområde och en planeringsreserv. Det sparar jordbruksmark i ett särskilt värdefullt kulturlandskap. Utredningsområde blandad stadsbebyggelse Gunnilse västra tas bort i syfte att bevara jordbruksmark. Dessa ändringar innebär inte att översiktsplanens utbyggnadsstrategi ändras, och bedöms fortsatt kunna rymma stadens befolkningsökning fram till 2050 inom prioriterade bebyggelseområden samt utredningsområden.

Konsekvensen av att översiktsplanen förtydligar hur och var jordbruksmark får ianspråktagas och inte, innebär att detaljplanearbete respektive handläggning av bygglov förenklas jämfört med tidigare. Endast när ett bygglov eller en detaljplan strider mot översiktsplanens utbyggnadsstrategi krävs framtagande av utredning om jordbruksmarkens brukningsvärde, motivering av väsentligt samhällsintresse och lokaliseringsprövning enligt miljöbalken 3 kapitel 4 §.

Energi

Det övergripande målet är att stärka Göteborgs energiberedskap och minska beroendet av fossila energikällor. Ändringen för produktion och lagring av förnybar energi betonar vikten av att reservera utrymme för energiproduktion i

Göteborg. Fokus ligger på solenergi, vindkraft och energilagring samt biokraft. Förslaget anger att solcellsparken främst bör placeras på redan ianspråktagen mark, medan enstaka vindkraftverk kan prövas i hela kommunen. Mindre solcellsparken kan i begränsad omfattning placeras på jordbruksmark. Ett område där en högre koncentration av vindkraft på land kan prövas föreslås.

Ändringen stärker kommunens möjligheter till hållbar energiförsörjning vilket ligger i linje med målen för Göteborgs Stad om att kommunen ska ha ett klimatavtryck nära noll. Göteborgs robusthet stärks. Vindkraftverk och solcellsparken kan medföra negativ påverkan på värdefulla kulturlandskap genom exempelvis påverkan på landskapsbilden eller historiska miljöer. Den tidigare hållbarhetsbedömningen påverkas i sin helhet endast marginellt.

Klimatanpassning

Föreslagen ändring syftar till att arbeta in det tematiska tillägget för översvämningensrisker i översiktsplanen. Ändringarna förstärker de skrivningar som finns i gällande översiktsplan och förtydligar aspekter om klimatförändringarna utifrån aktuellt kunskapsläge. Ändringarna påverkar inte den tidigare hållbarhetsbedömningen.

Mölnbalsåns dalgång

Ändringen av översiktsplanen innebär att de delar som bedöms aktuella av gällande fördjupningen av översiktsplanen för Mölnbalsåns dalgång arbetas in. Den stadsutveckling som föreslås på kort och medellång sikt i fördjupningen av översiktsplanen för Mölnbalsåns dalgång har i stor utsträckning redan genomförts. Att arbeta in fördjupningen som en integrerad del av översiktsplanen innebär ett förtydligande av att Mölnbalsåns dalgång, väster om E6, är en del av den utvidgade innerstaden. Inarbetningen innebär även att inriktningen för området går från omvandlingsområde till att framöver betraktas som ett kompletteringsområde. De planeringsförutsättningar som beskrivs i fördjupningen är delvis aktuella. De beskrivna inriktningarna för området kvarstår, det vill säga en fortsatt omvandling från tidigare verksamhetsområde till blandad stadsbebyggelse. Grönstrukturen ska utformas för att stärka de ekologiska sambanden mellan grönområdena och för att bevara och öka den biologiska mångfalden. Mölnbalsån ska planeras som ett blågrönt stråk i innerstaden. Cykelstråkens kapacitet minskar då två cykelstråk utgår. Den tidigare bedömningen fortsätter att gälla; trafikmiljön förbättras, inte minst för gående och cyklister, kulturvärden lyfts fram, naturvärden längs Mölnbalsån förbättras och görs tillgängliga, kopplingarna till omgivande naturområden synliggörs, översvämningensrisker minskar och dagvattensituationen förbättras. De stora barriärerna E6 och stambanan är fortsatt en utmaning liksom de stora nivåskillnaderna inom området. Sammantaget påverkar de föreslagna ändringarna hållbarhetsbedömningen i positiv riktning.

Södra Askim

Ändringen i Södra Askim innebär att översiktsplanens text kompletteras med nya formuleringar för planeringsreserverna och för tyngdpunkt Sandås. Planeringsreserverna, som främst ligger i Svindal och Gatersered, reserveras för stadsutveckling på mycket lång sikt. Dessa områden omfattar till stor del jordbruksmark vilket kommer att minska bebyggelsepotentialen. Området kring Sandås

har potential att förtätas, men infrastrukturen behöver utvecklas, särskilt med avseende på kollektivtrafik. Delar av fördjupningen av översiktsplanen för södra Askim har bedömts inaktuella och utgår.

Sammantaget påverkar de föreslagna ändringarna hållbarhetsbedömningen i positiv riktning jämfört med den gällande översiktsplanen.

Mobilitet och infrastruktur

Föreslagna nya och justerade inriktningar samt färdmedelsfördelning förtydligar de skrivningar som finns i översiktsplanen avseende hållbart transportsystem och sammantaget påverkar de föreslagna ändringarna hållbarhetsbedömningen i positiv riktning jämfört med den gällande översiktsplanen.

Övriga ändringar

En lokaliseringsstudie har identifierat tre nya tänkbara områden för begravningsplatser. Dessa avsätts som ny reservmark för begravningsplatser i översiktsplanen vilket innebär att plats åt kistbegravningsplatser kan erbjudas i den utsträckning som efterfrågas.

Utredningsområdet för Bangårdsförbindelsen begränsas till området närmast Odinsplatsen vilket kan vara positivt för kulturmiljövärden vid stationsmiljön vid Centralstationen.

Ett av de tre järnvägsreservaten mellan Järnbrottsmotet och Botaniska trädgården tas bort. Sammantaget påverkas gällande översiktsplan marginellt då två reservat finns kvar.

Vissa kvarvarande delar av Grönplanen för Göteborg inarbetas i översiktsplanen vilket innebär att ekosystemtjänster som grönstruktur ges utrymme samt att tillgången till lek- och miljömiljöer säkerställs. Detta tillägg påverkar hållbarhetsbedömningen i positiv riktning jämfört med den gällande översiktsplanen framför allt vad gäller barnperspektivet.

Alternativ

Gällande översiktsplan representerar nollalternativet i hållbarhetsbedömningen.

Inom Södra älvstranden har Oscarsleden utretts för ett antal scenarier. Den nuvarande sträckningen och utformningen medger inte en önskvärd integration med staden i övrigt. Ett tunnelalternativ har valts bort på grund av kostnaderna och en begränsad integration har inte ansetts ge tillräcklig effekt för en sammanhållen stad. Att behålla fiskhamnens nuvarande placering har valts bort då Fiskhamnsmotet skulle förhindra Oscarledens omvandling och integration med övriga staden. Flera alternativa lokaliseringar av ny fiskhamn har studerats och ett läge väster om nuvarande placering är det som föreslås.

Avstämning mot agenda 2030

Målen i Agenda 2030 har varierande relevans för den fysiska planeringen och kan delas upp i tre huvudkategorier:

- Mål som tillhör den fysiska planeringens kärnverksamhet, och där fysisk planering har en betydande påverkansgrad.
- Mål där fysisk planering kan påverka utvecklingen i någon grad.
- Mål där Göteborgs Stad som global aktör har ett visst ansvar men marginell påverkansgrad.

Ändringarna påverkar målen i betydande grad

Mål 3. Hälsa och välbefinnande – Ändringarna påtalar behovet av grönområden för stadsutvecklingen vid Södra älvstranden och Mölndalsåns dalgång. Stadsutvecklingen tar också hänsyn till luft- och ljudmiljön inom dessa områden. Ett förtydligande av mobilitetsåtgärderna kan leda till en förbättring av luft- och ljudmiljön samt att fler göteborgare rör sig i vardagen genom aktiv mobilitet.

Mål 4. God utbildning för alla – Ändringarna för Södra älvstranden och Mölndalsåns dalgång synliggör behovet av att säkerställa plats för utbildning. I detta tidiga skede görs inga markreservationer för utbildningslokaler.

Mål 7. Hållbar energi för alla – Ändringarna anger riktlinjer och reserverar områden för hållbar energiomvandling och möjliggör för en ökad lokal energiproduktion,

Mål 8. Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt – den ekonomiska tillväxten kan gynnas av att stadsutvecklingen längs Mölndalsåns dalgång och Södra älvstranden sker i attraktiva lägen samt att områden för hållbar energiomvandling reserveras.

Mål 10. Minskad ojämlikhet – Det blir oftast ett relativt ensidigt bestånd av bostäder vid nybyggnation, som är dyra och med låg andel hyresrätter. Samtidigt ökar utbudet av bostäder vilket ger fler möjlighet att hitta en bostad i nybyggnation eller genom de flyttkedjor som skapas. Förtydligandet inom mobilitetsområdet att staden prioriterar gång, cykel och kollektivtrafik stärker jämställdheten i transportsystemet

Mål 11. Hållbara städer och samhällen –De bostäder som planeras inom ramen för ändringarna av översiktsplanen bedöms bli kostsamma bland annat på grund av investeringar i dyr infrastruktur och sanering av marken samt det attraktiva läget. Bostäder föreslås i huvudsak på redan ianspråktagen mark i stället för att bygga på jordbruksmark. Mobilitetsåtgärderna syftar till att förtydliga behovet av hållbara transportsätt vilket innebär fler resor med gång, cykel och kollektivtrafik. Även stadsutvecklingen inom Södra älvstranden och Mölndalsåns dalgång innebär goda förutsättningar för hållbar mobilitet och att fler får nära tillgång till stadens resurser. Detta leder på sikt till förbättringar i luft- och ljudmiljön i kommunen. Stadsutvecklingen vid Mölndalsåns dalgång och Södra älvstranden syftar bland annat till att skydda kulturmiljöer, säkra tillräckligt med grönområden samt skapa trygga offentliga miljöer. Klimatåtgärderna syftar till att begränsa skador orsakade av klimatförändringarna.

Mål 13. Bekämpa klimatförändringarna – förtydliganden för mobilitet leder till en minskad klimatpåverkan och klimatanpassningen minskar riskerna för skador orsakade av klimatförändringarna.

Ändringarna påverkar målen i någon grad

Mål 2. Ingen hunger – Ändringarna betonar värdet av jordbruksmark och säkerställer fortsatt landningsmöjligheter för fiskebåtar

Mål 5. Jämställdhet – Stadsutvecklingen eftersträvar trygga mötesplatser och offentliga miljöer. Föreslagna stråk och gatustrukturer har stor betydelse.

Mål 6. Rent vatten och sanitet för alla – Klimatanpassningen ger förutsättningar för att rena dagvatten innan det når recipienten. Exploateringen bidrar till att finansiera klimatanpassningen.

Mål 9. Hållbar industri, innovationer och infrastruktur – Inom Södra älvstranden och Mölndalsåns dalgång eftersträvas en långsiktigt hållbar infrastruktur. Riktlinjer och säkerställande av områden för hållbar energi är en del i en hållbar infrastruktur.

Mål 15. Ekosystem och biologisk mångfald – Planeringen för Södra älvstranden och Mölndalsåns dalgång ska bidra till att bevara och utveckla den biologiska mångfalden. Detta är en utmaning då båda områden i huvudsak innehåller hårdgjorda ytor. Marina värden.

Ändringarna påverkar målen marginellt eller inte alls

Mål 1. Ingen fattigdom

Mål 12. Hållbar konsumtion och produktion

Mål 14. Hav och marina resurser

Mål 16. Fredliga och inkluderande samhällen

Mål 17. Genomförande och globalt partnerskap

Värdering av nära, sammanhållen och robust

För att nå målet om en hållbar stad har tre strategier lyfts fram och prioriterats i översiktsplanen: att planera för en nära, sammanhållen och robust stad. De tre strategierna kompletterar varandra och ska användas tillsammans. Föreslagna ändringar av översiktsplanen ligger i linje med dessa strategier och förstärker dessa inom flera områden.

Värderosen speglar ändringarnas påverkan på de tre strategierna nära, sammanhållen och robust. Gällande översiktsplan förutsätts genomföras och har satts som 3 på den 5-gradiga skala.

De åtgärder som i hög grad har en positiv inverkan är:

- Sandås, Södra älvstranden och Mölndalsåns dalgång visar på komplettering med bostäder för att höja stadsbyggnadskvaliteten och hushålla med markresurser. Inom dessa områden planeras för en variation av bostäder och verksamheter, bevaras och skapas nya mötesplatser och offentliga rum samt tillgängliga parker och naturområden. (3, 4, 5, 7 och 8)
- Inom såväl Mölndalsåns dalgång som Södra älvstranden värnas och stärks kulturmiljön och därigenom också stadens identitet. (13)
- Klimatanpassning och förtydliganden inom mobilitet, särskilt färdmedelsfördelning, har en stor påverkan på möjligheterna att begränsa klimatpåverkan och hantera klimatförändringarna. (10)

Värderos som speglar ändringarnas påverkan på de tre strategierna nära, sammanhållen och robust. Blå linje symboliserar gällande översiktsplan och orange linje visar föreslagen ändring av översiktsplanen som helhet.

MILJÖKONSEKVENSER Avgränsning

Ett avgränsningssamråd har hållits med Länsstyrelsen 2024-04-17. Tillsammans definierade kommunen och Länsstyrelsen de betydande miljöaspekter som ska belysas i miljökonsekvensbeskrivningen.

Kulturmiljö

Översiktsplanens ändringar berör flera geografiska områden med höga kulturvärden av lokal och nationell betydelse som förväntas påverkas på olika sätt och i olika omfattning.

Ändringarna på Södra älvstranden syftar till en utbyggnad och komplettering av bostäder och verksamheter och bygger vidare på de angränsande stadsdelarnas form och gatustruktur. Ändringen från industriområde - vars karaktär idag är präglad av fristående och gles bebyggelse med funktionell koppling till älven - till blandad stadsbebyggelse kan riskera att ge en utveckling som utmanar den ur kulturhistoriskt perspektiv viktiga hamnkaraktären och stadssiluetten liksom möjligheten att läsa staden i djupled. Representationen av byggnader som speglar hamn- och sjöfartsstadens utveckling över tid kan riskera att minska om bevarandet av dessa inte säkerställs. De rekommendationer som tagits fram syftar till att säkerställa att kulturmiljövärden, stadsbild och riksintressets uttryck

bibehålls. Det är ofrånkomligt att riksintresset för kulturmiljövård påverkas när ny bebyggelse och anläggningar infogas inom eller i anslutning till områden av kulturhistoriskt värde. De rekommendationer och beskrivningar av värden och hänsyn som återfinns i stadens vägledning för riksintressen för kulturmiljövärden bedöms som tillräckliga i detta skede för att tillgodose riksintresset vid efterföljande planering, lov och tillstånd. Stigbergstorget som framtida kollektivtrafikknod ger inget utrymme för förtätning med ny bebyggelse och det är viktigt att värna den skala på bebyggelse och stadsrum som finns.

Inriktningen för Mölndalsåns dalgång medför ett ökat utvecklingsanspråk vid nod och längs huvudstråket Mölndalsvägen. Storskaliga etableringar kan i vissa lägen riskera att försvaga den industrihistoriska berättelsen med småskalig industri kopplad till Mölndalsån. Äldre industrianläggningar och landmärkens betydelse som historiska ankare och identitetsmarkörer för stadsdelen riskerar att undergrävas och fragmenteras vid tillfogandet av täta strukturer med avvikande höjdskala. En ökad höjdskala i landskapets lågpunkt riskerar även att bryta mot den historiska traditionen att bebyggelsen följer terrängen, där volymer och höjder anpassas till dalgångens topografi snarare än dominerar den. De områdesspecifika rekommendationer som tagits fram syftar till att säkerställa att kulturmiljövärden, bevaras, används och utvecklas, samt att utvecklingen ska ske utifrån stadslandskapets förutsättningar som självklar utgångspunkt.

Klimatskyddsåtgärder, framför allt högvattenskydd i innerstaden kan inverka negativt på kulturmiljön bland annat genom att begränsa utblickarna mot älven, kontakten med vattenrum, eller genom att medföra ingrepp i kajer och kajgator, kanalmurar som viktiga uttryck för den riksintressant berättelsen om den befästa staden. Åtgärder kan komma att negativt påverka de inre vattenvägarna, Stora hamnkanalen, Vallgraven, Fattighusån, samt Mölndalsån såväl som det större älvrummet.

Genom att värna jordbruksmarken bevaras kommunens öppna odlingslandskap och förutsättningarna för småskaligt jordbruk såväl som jordbruk i större skala vilket kan verka gynnsamt för kommunens agrara kulturmiljöer.

Vindkraftverk och solcellsparker kan påverka det öppna kulturlandskapet genom att störa landskapsbilden, fragmentisera sammanhängande landskapsutsnitt eller störa orörda historiska miljöer. I samband med prövningen av lov och tillstånd av dessa anläggningar behöver stor hänsyn tas till påverkan på kulturlandskapet, siktlinjer och utblickar, samband och beroenden. Kunskap om kulturhistoriskt värdefulla kulturlandskap finns delvis i bevarandeprogram och inventeringar.

En etablering av enstaka vindkraftverk eller mindre solcellsparker i kulturlandskapet skulle kunna leda till en negativ påverkan på riksintressen. Vid prövning av lov och tillstånd ska kumulativa effekter särskilt uppmärksammas.

Naturmiljö, grönstruktur och ekosystemtjänster

Inom Mölndalsåns dalgång och Södra älvstranden behöver naturmiljöer och grönstrukturer förstärkas då det råder brist i området. Flera framtida parker föreslås för Södra älvstranden tillsammans med gröna stråk och gator med gröna inslag. Bägge områden har potential att utveckla både gröna och blågröna strukturer. Det är svårt att tillgodose behovet av bostadsparker men där det är möjligt föreslås grönområden kombineras med dagvattenhantering. Inom Mölndalsåns dalgång förbättras och tillgängliggörs i någon mån blågröna stråk som kan stär-

ka den biologiska mångfalden. Kopplingarna till omgivande naturområden synliggörs men det finns utmaningar med stora barriärer och höjdskillnader. Att värna och bevara jordbruksmark innebär också att ekosystemtjänster bibehålls. Områden för hållbar energiproduktion kan innebära intrång och påverkan på naturmiljö och ekosystemtjänster. I samband med prövningen av lov och tillstånd för dessa anläggningar ska stor hänsyn tas till påverkan på naturmiljöer.

Klimatpåverkan

En tätare, mer sammanhållen stad ger bättre förutsättningar för hållbara transporter med begränsat klimatavtryck. Föreslagna ändringar inom mobilitet innebär ett förtydligande kring kommunens målsättning för ökas andel hållbara resor och transporter. Detta kan leda till en minskad klimatpåverkan. Förutsättningarna för detta är goda inom Södra älvstranden, Mölndalsåns dalgång och Sandås. En ökad andel lokal livsmedelsproduktion bör minska transporterna vilket ligger i linje med ett minskat klimatavtryck. Förslaget gällande produktion och lagring av förnybar energi ger nya förutsättningar för en ökad andel förnybar energi med utgångspunkt i minskad klimatpåverkan.

Jordbruksmark

Vikten av att skydda och bevara Göteborgs jordbruksmark för framtida generationers livsmedelsförsörjning betonas särskilt i förslaget till ändring. Åtgärder som stödjer jordbruksverksamheter på jordbruksmark tillåts. Exploatering av marken får endast ske i prioriterade utbyggnadsområden. Undantag ges för skola och förskola i markanvändning kust och landsbygd samt ytterstadens övriga bebyggelseområden om inga andra alternativ finns. Utredningsområdet för blandad stadsbebyggelse vid Säve minskas till förmån för jordbruksmarkens bevarande. Översiktsplanen har som utgångspunkt att livsmedelsförsörjning på jordbruksmark har ett större samhällsintresse än solcellsparker. För att möjliggöra för lantbrukare att diversifiera sin verksamhet och samtidigt bibehålla jordbruksproduktionen tillåts etableringar av mindre solcellsparker på jordbruksmark om högst ett hektar per brukningsenhet.

Hållbar mobilitet

Föreslagna ändringar inom mobilitet, särskilt färdmedelsfördelning, förtydligar och förstärker de skrivningar som redan finns i översiktsplanen avseende ett hållbart transportsystem i kommunen. En förändring av Oscarsleden och en ny älvförbindelse via färjetrafik syftar till att prioritera gång och cykel i såväl nord-sydlig som öst-västlig riktning Även kollektivtrafiken gynnas vid en förändring av Oscarsleden. Både Mölndalsåns dalgång och Södra älvstranden bidrar till en utvidgad innerstad vilket syftar till en stad som är mer sammanhållen och som lätt kan nås med gång och cykel.

Risk och säkerhet

Riskerna med transporter av farligt gods minskar då färjeterminalerna flyttar till ytterhamnen. De föreslagna planeringsnivåerna och införandet av begreppet servicenivåer ökar säkerheten för bebyggelse i nära anslutning till hav och älv. Föreslagen stadsutveckling inom Södra älvstranden och Mölndalsåns dalgång möjliggör en sanering av förorenade områden. Fiskhamnen föreslås flyttas

västerut och det nya läget behöver kunna samverka med stadens utveckling då bostadsbebyggelse kommer att etableras nära inpå verksamheten. Sammantaget bedöms det nya läget ge mindre påverkan på ny bostadsbebyggelse i området.

Miljökvalitetsnormer (MKN)

Vatten

Föreslagna förändringar kommer att leda till en minskad andel hårdgjord yta, ökad rening av dagvatten och sanering av marken inom framför allt Södra älvstranden. I övrigt bedöms ändringarna inte påverka miljökvalitetsnormer för vatten.

Buller och luftkvalitet

Påverkan på miljökvalitetsnormerna för buller och luft är sannolikt positiv sett till att bostäder tillkommer i centrala lägen, jämfört med att de skulle byggas i ett mer perifert läge. Nivåerna i Södra älvstranden och Mölndalsåns dalgång kommer troligen att överstiga miljökvalitetsmålen inom några delar men det bedöms vara nödvändigt för att på lång sikt klara kvalitetsmålen för stadsutvecklingen inom dessa områden. När färjelägena flyttas från Södra älvstranden flyttas också en bullerkälla. Föreslagna ändringar inom mobilitet, särskilt färdmedelsfördelning, förstärker påverkan på miljökvalitetsnormerna för buller och luft. Samtidigt behöver noteras att luftkvalitetsdirektivet har reviderats, och att miljökvalitetsnormerna för luftföroreningar kommer att skärpas. Större områden än idag riskerar därför att överskrida normvärdena som ska klaras senast år 2030. Rekommendationer om minsta avstånd mellan vindkraftverk och bostäder bedöms som tillräckligt för att undvika bullerstörningar.

Påverkan på riksintresse

Kulturmiljövård

Riksintresset för kulturmiljövård påverkas när ny bebyggelse och anläggningar infogas inom eller i anslutning till områden av kulturhistoriskt värde. De rekommendationer och beskrivningar av värden och hänsyn som återfinns i stadens vägledning för riksintressen för kulturmiljövården bedöms som tillräckliga i detta skede för att tillgodose riksintresset vid efterföljande planering, lov och tillstånd.

Kommunikation

Ändringarna inom Södra älvstranden innebär påverkan på nu gällande riksintressen för kommunikation: Göteborgs innerhamn, E45 Oscarsleden samt farleden Göta älv. Planförslaget förutsätter dock att färjeterminalerna flyttar till en ny placering i ytterhamnen och att därmed riksintressena för innerhamnen och E45 också flyttas, och upphör inom Södra älvstranden. Riksintresset kommunikation innerhamnar och E45 påverkas av planförslaget i och med att det flyttas, men funktionen bedöms kunna upprätthållas på andra sträckor och platser i staden i och med flytten såsom vid Arendal och längs Hisingsleden. De föreslagna älvförbindelserna sker med färjetrafik under översiktsplanens planeringsperspektiv och kommer inte att påverka riksintresset för farleden.

Yrkesfiske landningshamn

Göteborgs Fiskhamn med landning, auktion och grossistverksamhet är viktig att värna. För funktionen landningshamn krävs tillgång till infrastruktur i form av kaj och väg. Inom Södra älvstranden föreslås ett företagsområde med tillgång till kaj för delar av befintliga verksamheter och nya ytor för verksamhetsmark. Detta möjliggör för verksamheterna att vara kvar och utvecklas i området, och för fortsatt landning av fisk. Det innebär att markanvändningen tar hänsyn till och säkrar det areella anspråk som finns för riksintresset yrkesfiske landningshamn.

Totalförsvaret

Översiktsplanen kompletteras med det nya riksintresset inom den civila delen av totalförsvaret gällande mark- och vattenområden som används för stamnätet med tillhörande stationer. Detta stärker robustheten för elnätet genom att det skyddas mot åtgärder som kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna. Samtidigt innebär detta svårigheter att genomföra viss samhällsutveckling genom nya skyddsavstånd.

Lokal miljömål

De lokala miljömålen anges i Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram. Programmet har som utgångspunkt Agenda 2030 samt nationella och regionala miljömål. Programmet har övergripande mål för naturen, klimatet och människan. Hållbarhetsbedömningen har fokuserat på programmets delmål för att bedöma ändringarnas påverkan på gällande översiktsplan.

Naturen: Göteborg har en hög biologisk mångfald

De föreslagna ändringarna har liten påverkan, såväl positiv som negativ, på möjligheten att nå en hög biologisk mångfald. Att bevara jordbruksmark ger dock möjlighet till åtgärder för att stärka den biologiska mångfalden.

Klimatet: Göteborgs klimatavtryck är nära noll

De ändringar som föreslås för produktion av hållbar energi ger ökade förutsättningar för Göteborgs Stad att producera energi från förnybara källor som sol och vind. Föreslagna ändringar inom mobilitet i allmänhet och färdmedelsfördelning i synnerhet samt bevarande av jordbruksmark med en ökad andel lokalproducerade livsmedel ger bättre förutsättningar för att klimatpåverkan från transporterna minskar.

Människan: Göteborgarna har en hälsosam livsmiljö

Ändringarna i översiktsplanen innebär inte att en god luft- och ljudmiljö säkras fullt ut. I den täta staden är detta mycket svårt att uppnå på kort sikt. Den föreslagna stadsutvecklingen inom Mölndalsåns dalgång och Södra älvstranden ger förutsättningar för minskad biltrafik och en ökad andel hållbara transporter. De mobilitetsåtgärder som nu förtydligas och förstärks avser att leda till en ökad andel hållbara transporter som på sikt leder till bättre luftkvalitet och ljudmiljö för stadens invånare. Avsnittet gällande klimatanpassning tydliggör att för att hantera ett varmare klimat behövs grönområden, skuggande träd och gröna fasader. Stadsmiljöer behöver utformas för att mildra värmestress, särskilt för utsatta grupper som äldre och barn. Ändringarna förstärker de skrivningar som finns i gällande översiktsplan och tillför nya förtydligar aspekter om klimatförändringarna som ett varmare klimat utifrån aktuellt kunskapsläge.

SOCIALA KONSEKVENSER

Sammanhållen stad

I en sammanhållen stad möter människor från olika sociala grupper varandra i vardagen, de korsar varandras stråk. Ändringarna av översiktsplanen innebär förändringar av offentliga rum, gatustrukturer, kollektivtrafknät och kopplingar över barriärer som binder samman staden och bidrar till en mer sammanhållen stad på strukturell nivå.

Genom ändringen för Södra älvstranden kan innerstaden utvidgas västerut. En stadsutveckling längs Södra älvstranden och integrering av Oscarsleden möjliggör en struktur norr om leden som kan kopplas samman med befintlig stadsstruktur och möjliggör att återetablera kopplingar mellan befintlig stad och älven. Utformning av kopplingar över och under leden behöver ta stor hänsyn till gåendes perspektiv samt trafiksäkerhet och trygghet för alla grupper. Älvstråket längs Södra älvstranden kan utvecklas till en grön- och blåstruktur med rekreativa vistelsekvaliteter för hela stadens invånare. Fler kopplingar över älven har också positiv inverkan för en mer sammanhållen stad. Ändringen innebär att Stigbergstorget kommer att få större betydelse i kollektivtrafknätet och utvecklas från hållplats till bytespunkt. Förändringen innebär tillkommande större flöden av människor, vilket behöver hanteras i planering och utformning för att platsen ska upplevas som trygg och attraktiv för byten.

En framtida järnväg inom södra Askim innebär att planeringen behöver ta hänsyn till och hantera effekten av barriären för att detta inte ska leda till negativa sociala- och hälsokonsekvenser. Ändringen bedöms lokalt bidra positivt till en mer sammanhållen stad i södra Askim genom utvecklade gång- och cykelstråk i öst-västlig riktning.

Även trafikstråket E6 och järnvägen genom Mölndalsåns dalgång utgör en stark barriär. Mölndalsvägen ska fortsätta utvecklas till ett stråk med stadsmässig karaktär som stödjer ett levande stadsliv nära innerstaden. Att koppla samman bebyggelsen på båda sidor om motorväg och järnväg genom en utvecklad gång- och cykelkoppling vid Jakobsdal och Kallebäck bedöms som positivt.

Ändringarna möjliggör en omfattande stadsutveckling som kan påverka identiteten framför allt vid Södra älvstranden. Här finns karaktärer som människor känner igen och kopplar sin identitet till. Längs Södra älvstranden finns ett historiskt djup som skapar möjlighet till förståelse för stadens och samhällets utveckling. Stadsutvecklingen behöver förhålla sig till skala, karaktärer och kulturmiljöer för att människor fortsatt ska kunna känna igen sig och identifiera sig med sin del av staden och Göteborg som helhet. Bedömningen är att ändringarna värnar stadens karaktärer, kulturmiljöer och identiteter.

Fungerande vardagsliv

En god stadsmiljö är organiserad så att återkommande behov och sysslor är lätta att hantera och att vardagslivet fungerar. Många behov är gemensamma för alla men vi är också olika. Utvecklingen av blandstad inom Södra älvstranden, Mölndalsåns dalgång och Sandås ökar förutsättningarna för ett fungerande vardagsliv med boende, service, rekreation, kollektivtrafik, verksamheter och service inom ett nära avstånd. Samtidigt finns brister kring miljöer för fysisk aktivitet och idrott som behöver hanteras i kommande planering. Ändringarna bidrar till fler bostäder och i någon grad till en ökad blandning av boendeformer och upplåtelseformer inom olika områden. I södra Askim finns dock ett underskott på arbetsplatser.

Både Mölndalsåns dalgång och Södra älvstranden innebär en omvandling från industrimiljö och verksamhetsområde till stadsmiljö av innerstadskaraktär. Gemensamt för de båda områdena är att det i nuläget finns brist på grönytor. Ändringarna bedöms ha förutsättningar att positivt bidra till människors möjligheter till rörelse, avkoppling och möten med andra om föreslagna parker och grönytor genomförs.

Den tematiska inriktningen för klimatanpassning med anpassning för ett varmare klimat, skyfall och översvämning i stadsplaneringen innebär mer robusta möjligheter till ett fungerande vardagsliv. Denna inriktning har positiva konsekvenser för hälsa och säkerhet för sårbara grupper och särskilt de som är i behov av samhällets stöd och att transporter fungerar och att personal kan ta sig till sina jobb.

Jordbruksmark värnas genom ändringen vilket har positiva konsekvenser för stadens möjligheter till livsmedelsförsörjning och resiliens i en osäker omvärld till följd av klimatförändringar och en osäker omvärld. Ett starkt värnande av jordbruksmark bedöms ha positiva sociala konsekvenser för framtida generationer.

Gällande energiproduktion och energilagring ger ändringen möjlighet till etablering av landbaserad vindkraft inom ett verksamhetsområde på Hisingen. En etablering av vindkraftverk innebär att människor som arbetar, besöker eller bor i närheten av den plats där de är placerade blir påverkade. Vindkraftverk hörs och påverkar landskapsbilden vilket bedöms som en negativ konsekvens.

Delaktighet, inflytande och lokal kunskap

Arbetet med ändringar av översiktsplanen behöver bygga på delaktighet och inflytande för invånare och andra intressenter. Möjligheter för detta behöver skapas under samrådstiden. Barnkonventionen slår fast att barn har rätt att bli hörda i alla frågor som rör dem. Stadens utveckling på lång sikt är i högsta grad en fråga som rör barn och därför behöver samrådsprocessen omfatta involvering av barn och unga. Under samrådet lades särskilt fokus på olika samrådsaktiviteter gällande Södra Älvstranden. Syftet var att nå berörda inom geografin och att fånga olika målgruppers perspektiv på den långsiktiga stadsplaneringen i området. Totalt deltog cirka 200 personer i samrådsmöten, samrådspromenader och träffar med specifika målgrupper. Området är ett av de barn- och kulturtätaste områdena i Göteborg. Därför var bland annat barn och unga samt kulturaktörer viktiga att träffa och samtala med. Dessutom har träffar genomförts med kommunala kulturverksamheter, lokalt näringsliv och mötesplatser för äldre för att fånga en bredd av perspektiv och målgrupper.

Barnperspektiv

De ändringar som föreslås stärker barnperspektivet bland annat genom förbättrade möjligheter att röra sig till fots mellan flera målpunkter inom Södra älvstranden. I södra Askim skapas också förbättrade möjligheter för barn att röra sig själva till fots och med cykel i och med ett nytt gång- och cykelstråk. Ett medvetet beaktande av barnperspektiv i planering och gestaltning kan lindra de barriäreffekter och säkerhetsrisker som de stora trafiklederna och olika typer av spår kan innebära. Översiktsplanen kompletteras med en inriktning att säkerställa lekplatser och lekmiljöer nära barnen. Lekmiljöer med lekvärden för alla i det offentliga rummet bör finnas överallt i staden och inom 300 meters promenad från bostaden.

Inom Södra älvstranden saknas i nuläget lekplatser. I samtal med barn i Södra Älvstranden under samrådet rör barnens tankar och synpunkter på stadsmiljön teman som grönska, mötesplatser, lekmiljöer, hållplatslägen för kollektivtrafik och trafiksäkerhet, både utifrån ett nuläge och utifrån ett framtidsscenario. Inom området finns utmaningar med att hitta tillräckligt stora ytor för förskola och skola samt friyta i lämpliga lägen med hänsyn till luft, buller och markmiljö. Detta bedöms kunna leda till negativa sociala konsekvenser och negativa konsekvenser ur ett hälsoperspektiv för barn beroende på var förskolor, skolor och ytor för lek placeras inom området. En omvandling av Oscarsleden kan ge större möjligheter att till skapa lämpliga lekmiljöer i området.

Inriktningarna för att planera för ett varmare klimat för sårbara grupper är positivt ur ett barnperspektiv. Till sårbara grupper räknas bland andra små barn, barn med funktionsnedsättning, äldre och gravida.

Föreslagna ändringar gällande mobilitet och infrastruktur bedöms ha en begränsad positiv påverkan på barnperspektivet genom tydliggörande av de skrivningar som redan finns i översiktsplanen avseende trygghet och trafiksäkerhet, samt ökad tydlighet på kapacitetsstarka transportslag.

EKONOMISKA KONSEKVENSER

Bostadsbyggande

Ändringen föreslår fler bostäder inom Södra älvstranden, Mölndalsåns dalgång och Sandås vilket ligger i linje med en fortsatt positiv befolkningsutveckling. Fler bostäder är positivt för kommunens utveckling och nödvändigt för att kunna möta fortsatt befolkningstillväxt. Ett ökat bostadsbyggande är också positivt för en utveckling av arbetsmarknaden och en förutsättning för att stärka näringslivet. Inflyttad arbetskraft har svårt att skaffa en bostad vilket minskar möjligheterna för företagen att attrahera kompetens från andra områden i landet eller från utlandet. Samtidigt innebär en utbyggnad ett behov av ökade kommunala investeringar i form av förskolor, skolor, vatten- och avloppsanläggningar, allmän plats och infrastruktur. Genom att förtäta i innerstaden på redan i anspråkstagen mark, kan staden hushålla med resurser genom att dra nytta av befintliga strukturer och redan gjorda investeringar. Samtidigt kan mervärden skapas genom att nya funktioner tillkommer och högre markvärden genereras. Särskilt gäller detta intill större trafikinvesteringar såsom Lindholmsförbindelsen. I södra Askim finns några områden som tidigare har studerats för utbyggnad på lång sikt. Områdena finns framför allt i Svindal och i Gatersered. Vid en framtida utbyggnad av planeringsreserverna krävs mycket stora investeringar i bland annat ny infrastruktur, vatten- och avlopp och energiförsörjning. En utbyggnad inom planeringsreserverna förutsätter att servicenoder utvecklas och bättre kopplingar behöver skapas för gång och cykel i öst-västlig riktning. En utbyggnad inom dessa områden förutsätter en kraftig förstärkning av kollektivtrafiken.

Arbetsmarknad

Stadsomvandlingen inom Södra älvstranden och Mölndalsåns dalgång innebär att befintliga verksamhetsområdena omvandlas till företagsområden och blandad stadsbebyggelse med bostäder, service och verksamheter. Antalet arbetstillfällen behöver inte minska då arbetsintensivare arbetsplatser som kontor och service ersätter mer utrymmeskrävande småindustrier och volymförsäljning. De ändringar som föreslås, speciellt vad gäller energi, kan gynna arbetsmarknaden

och leda till utveckling av näringslivet i Göteborg. Men i mindre grad i ytterstaden eller på landsbygden då värdefull jordbruksmark prioriteras högre än solceller och endast enstaka vindkraftverk får etableras.

Hållbar mobilitet

Mobilitetsåtgärderna syftar till att förstärka och förtydliga översiktsplanens inriktning mot att i ökad utsträckning flytta över persontransporter till kollektivtrafik, gång och cykel. Målet är bland annat att kommunens infartsvägar och centrum avlastas och kollektivtrafikens framkomlighet underlättas. Kollektivtrafiken kan då bli ett attraktivt alternativ till färd med egen bil och förutsättningarna för att pendla in från omgivande kommuner ökar. Då kommunen har ett underskott av arbetskraft är pendlingsförutsättningarna avgörande för möjligheterna att utveckla ett starkt och differentierat näringsliv. En utbyggnad av området kring Sandås förstärker behovet av spårbunden kollektivtrafik från kommunens södra delar.

Förändringarna gällande godstrafik syftar till att ge en tillförlitligare framkomlighet för godstransporter vilket bedöms ge positiva ekonomiska konsekvenser för näringslivet.

Befolkningsutveckling

Sammantaget bedöms de föreslagna ändringarna bidra till ett ökat bostadsbyggande, stärkt arbetsmarknad och näringsliv samt förbättrade pendlingsmöjligheter och bedöms därmed ligga i linje med vad som krävs för en fortsatt positiv befolkningsutveckling. Det föreslås att utredningsområdet för blandad stadsbebyggelse i Säve minskas. Utredningsområdets nuvarande omfång bedöms ha låg samstämmighet med översiktsplanens prioritering för hållbar stadsutveckling och med uppdraget att bevara värdefull jordbruksmark. Det västra utredningsområdet för blandad stadsbebyggelse i Gunnilse har tagits bort på grund av att området är litet, har begränsad utbyggnadspotential och stor andel jordbruksmark. Översiktsplanens utbyggnadsstrategi ändras inte, och bedöms med dessa förändringar fortsatt kunna rymma stadens befolkningsökning fram till 2050 inom prioriterade bebyggelseområden samt utredningsområden.

Göteborgs
Stad

ÖVERSIKTSPLAN FÖR GÖTEBORG

SAMRÅDS- REDOGÖRELSE

GRANSKNINGSHANDLING MARS 2026

INNEHÅLL

INLEDNING 4

Läsanvisning.....5

Hur samrådet bedrivits.....5

Sammanfattning7

Ändringar inför granskning8

LÄNSSTYRELSENS SYNPUNKTER MED KOMMENTARER10

Södra älvstranden11

Mölnsdalsåns dalgång 16

Södra Askim17

Jordbruksmark och livsmedelsförsörjning 18

Energiproduktion och energilagring 19

Klimatanpassning22

Mobilitet och infrastruktur 26

Övriga ändringar27

ÄMNESVIS SAMMANFATTNING MED KOMMENTARER..... 30

Södra älvstranden 31

Mölnsdalsåns dalgång48

Södra Askim 55

Jordbruksmark och livsmedelsförsörjning60

Energiproduktion och energilagring 69

Klimatanpassning74

Mobilitet och infrastruktur80

Övriga ändringar 88

Riksintressen 92

Hållbarhetsbedömning 93

DIALOGSAMMANSTÄLLNING SÖDRA ÄLVSTRANDEN 96

SÄNDLISTA REMISSINSTANSER 116

INLEDNING

LÄSANVISNING

Förslag till ändring av översiktsplanen har varit på samråd under januari-mars 2025. Samrådet är en del i planprocessen och syftar till att förbättra beslutsunderlaget och att ge möjlighet till insyn och påverkan. Enligt 3 kap. 11 § plan- och bygglagen ska kommunen redovisa resultatet av samrådet i en samrådsredogörelse. Samrådsredogörelsen ska också innehålla de förslag som framförda synpunkter har gett anledning till.

Samrådet genomfördes samlat för samtliga ändringar av översiktsplanen; Fördjupning av geografiska inriktningar för Södra älvstranden, Mölndalsåns dalgång samt för södra Askim, tematiska tillägg för jordbruksmark och energi, ändringar inom tematiska inriktningar för klimatanpassning och för mobilitet och infrastruktur, samt ett antal övriga mindre ändringar. Denna samrådsredogörelse följer samma upplägg som ändringarna av översiktsplanen.

Samrådsredogörelsen inleds med en beskrivning av hur samrådet har bedrivits och en sammanfattning. Därefter sammanfattas synpunkter som inkommit om respektive föreslagen ändring. Utöver detta sammanfattas och kommenteras Länsstyrelsens yttrande separat.

Sammanfattningarna av synpunkterna fokuserar på konkreta synpunkter och inte resonemangen bakom dessa. För en mer utförlig sammanställning av inkomna yttranden finns en bilaga där kortversioner av samtliga inkomna yttranden redovisas. Länsstyrelsens yttrande redovisas i sin helhet.

Utifrån synpunkterna har förslaget till ändring av översiktsplanen bearbetats till en granskningshandling. Samrådsredogörelsen kommer att finnas tillgänglig i samband med att översiktsplanen ställs ut för granskning.

HUR SAMRÅDET BEDRIVITS

Samrådet om förslagen till ändring av översiktsplanen pågick under perioden 8 januari 2025 – 25 mars 2025. Samrådshandlingarna fanns under samrådstiden tillgängliga på en egen sida på Göteborgs Stads hemsida goteborg.se. Samrådshandlingarna remitterades till statliga myndigheter, Västra Götalandsregionen, grannkommuner och Göteborgsregionen, kommunala nämnder och bolag samt organisationer och intresseföreningar enligt sändlistan nedan.

Under samrådet har totalt 79 yttranden inkommit på förslaget till ändringar av översiktsplanen. Många av yttrandena rör samtliga eller flera av ändringarna, medan andra fokuserar på ett av förslagen. Det förslag till ändring som föranlett flest synpunkter och störst intresse är fördjupningen av Södra älvstranden.

Samrådsaktiviteter

Kommunen anordnade öppna möten på Stadsbiblioteket 6 februari och 17 februari 2025, samt möten på Majornas bibliotek, som fokuserade på fördjupningen för Södra älvstranden den 26 februari och 3 mars. Ansvariga för förslaget till ändringarna av översiktsplanen stod i Stadsbiblioteket de aktuella dagarna mellan kl. 16:00-19:00. Klockan 17:30 hölls en kortare presentation. Ansvariga för fördjupningen för Södra älvstranden fanns på plats i Majornas bibliotek kl. 17:30-19:00. Ett digitalt samrådsmöte riktat till näringslivet genomfördes den 25 februari.

Tre måndagar i mars (3:e, 10:e och 17 mars) bjöds alla intresserade in till promenad på Södra älvstranden för att prata om områdets framtid.

På goteborg.se fanns en särskild sida med information om beslutet att gå ut på samråd om ändringar av översiktsplanen, samrådsmöten och promenad på Södra älvstranden. Information om samrådet fanns även på sociala medier i form av kommunens LinkedIn-sida, Facebook och Instagram i samband med beslut om samråd och olika samrådsaktiviteter. Stadsbiblioteket och Majornas bibliotek gjorde också Facebookevent och publicerade mötena i sina kalendarier på goteborg.se.

Kommunen annonserade om samrådet och samrådsaktiviteter i Vårt Göteborg den 8 januari, samt om promenaderna inom Södra älvstranden den 28 februari 2025.

Synpunkter under samrådsmöten och promenader

Samrådsmöten om samtliga ändringar

Synpunkter som framfördes vid mötena på Stadsbiblioteket handlade bland annat om vad ändringen om klimatanpassning kommer innebära, synpunkter på att bevara eller inte bevara jordbruksmark i Göteborg och hur staden resonerat kring hållbar energiförsörjning. Sammantaget kom cirka 50 personer till de öppna mötena på stadsbiblioteket. Både enskilda personer och intresseorganisationer ställde frågor och lyssnade till presentationerna som hölls.

Södra älvstranden

Synpunkter som framfördes vid samrådsmöten och andra aktiviteter om Södra älvstranden handlar framförallt om Oscarsledens omvandling, älvstråket, områdets identitet, framtida bebyggelse, vikten av det gröna och kollektivtrafik med färjor.

För många som bor och verkar i området upplevs buller från Oscarsleden som störande och många ser positivt på en omvandling av trafikleden. Flera frågade om det är möjligt att omvandla leden och hur det påverkar trafiken i staden i stort.

Älvstråket framhålls som viktigt och positivt för området. Tillgången till älvrummet, samt målpunkter vid vattnet och infrastruktur såsom sittplatser och offentliga toaletter lyfts fram som viktigt. Många vill kunna röra sig i ett sammanhängande stråk längs älvkanten och över älven på flera platser genom färjor och broar.

Området har en stark identitet för Göteborg vilket bör upprätthållas och beaktas vid nybyggnation i området. Särskilt framhålls miljöerna runt Stigberget. Identiteten skapas inte bara av byggnader utan av alla verksamheter som ligger här. Det är viktigt att värna befintliga verksamheter vid en ombyggnation på torget så att de kan vara kvar i området. Befintliga kultur- och konstverksamheter behöver värnas och ges förutsättningar att vara kvar och att utvecklas. Flera kulturaktörer vittnar om en gentrifiering av området vid långgatorna och Järntorget som gör att flera aktörer tvingas bort genom höjda hyror. Många kulturverksamheter har lagt grunden till den identitet och kultur som finns och ser att det som gör området attraktivt nu trängs ut.

Det är svårt att förstå konceptet "kreativ zon" och få kan arbeta utifrån tillfälliga premisser. Men flera är ändå positiva till tillfälliga åtgärder som kan göra att fler får tillgång till en scen eller dylikt. Viktigt att det finns en förankring i platsen och i befintliga verksamheter och att det inte blir något som läggs ovanpå från staden.

Vikten av att bevara den befintliga bebyggelse- och kulturmiljön framhålls. Att bygga för olika målgrupper och möjliggöra för olika typer av verksamheter. Man vill inte se liknande byggnation som uppförs vid Masthugget. Det får inte bli för höga hus och vattenkontakten bör inte byggas för. Det är viktigt med en fortsatt blandad stadsdel med alternativa, innovativa boendeformer. Flera upplever att det nya som byggs inte är till för alla och att många inte har råd att bo här.

Oscarsleden och tidigare färjeterminalområden samt Jaegerdorffsplatsen markerades som område i behov av att förändras. Vidare uttrycks en potential för att utvecklas vid området runt Fiskhamnen, vid Älvsborgsgatan ner mot Klippan, Klippanområdet, parker och strand/kajpromenaden. Potential att utvecklas beskrevs även särskilt för området runt Tysklands-terminalen och vid Kusttorgsmotet. Amerikaskjulet och Amerikahuset vid Stigbergskajen, bebyggelsemiljön runt Taubegatan och Stigberget, kyrkorna i närområdet och kulturmiljön vid Klippan markerades som värdefulla som de är. Allmänna platser som ses som värdefulla är främst Chapmans Torg och Stigberget, grönområden och parker samt öppna ytor såsom Majvallen och Gröna vällen.

Flera påtalade behov av det gröna, samt vikten av att tillskapa nytt och bevara det befintli-

ga. Allmänna platser såsom parker och mötesplatser är särskilt viktigt vid vattnet. Parker och lekplatser behöver ges särskild omsorg då de är miljöer som barn vistas på. Parker invid leden kan ha stor bullerproblematik och blir mindre attraktiva.

Kollektivtrafiken med färjor över älven behöver stärkas. Det är viktigt att hållplatslägen blir omsorgsfullt gestaltade då de har potential att vara mötesplatser för människor. Barnperspektivet behöver särskilt beaktas vid hållplatslägen, då många resenärer är barn.

Många vill förstå förslaget bättre med hjälp av exempelvis 3D bilder. Kartor och illustrationer kan vara svårlästa. Många önskar även fortsatt delaktighet och vill bli inbjudna i samtal om hur stadsdelen kan utvecklas ytterligare.

Läs mer om samrådsaktiviteter och inkomna synpunkter i samband med förslag till fördjupning av Göteborgs översiktsplan för Södra älvstranden i bilaga ”Dialogsammanställning Södra älvstranden”.

SAMMANFATTNING

Förslag till ändring av översiktsplanen har varit på samråd under januari-mars 2025. Samrådshandlingarna fanns under samrådstiden tillgängliga på en egen sida på Göteborgs Stads hemsida goteborg.se. Samrådshandlingarna remitterades till statliga myndigheter, grannkommuner och Göteborgsregionen, kommunala nämnder och bolag samt organisationer och intresseföreningar enligt sändlistan nedan på sidan 116.

Under samrådet har totalt 79 yttranden inkommit på förslaget till ändringar av översiktsplanen. Det förslag till ändring som föranlett flest synpunkter och störst intresse är fördjupningen av Södra älvstranden.

Kommunen anordnade möten på Stadsbiblioteket och på Majornas bibliotek som fokuserade på fördjupningen för Södra älvstranden i februari och mars. Det genomfördes också promenader på Södra älvstranden för att prata om områdets framtid och ett digitalt samrådsmöte riktat till näringslivet.

Många remissinstanser är positiva till att Södra älvstranden omvandlas från industrimark till blandad bebyggelse och blir en del av en utvidgad innerstad. Samtidigt framhåller flera att det är viktigt att visa respekt för befintliga verksamheter och befintlig bebyggelse.

Inkomna synpunkter om Mölndalsåns dalgång och Södra Askim visar att det behöver förtydligas att ändringen av översiktsplanen avser att arbeta in befintliga fördjupningar av översiktsplanen. Inte att ta fram nya fördjupningar med nya ställningstaganden.

Remissinstanserna är överlag positiva till att kommunen har tagit fram ett tematiskt tillägg om jordbruksmark. Det är bra att jordbruksmark prioriteras gentemot andra samhällsintressen och att det framgår vilka principer som gäller för exploatering. Flera instanser har samtidigt synpunkter på att kommunens lokaliseringstudering enligt miljöbalken saknas, på kommunens beskrivning av jordbruksmarkens värden och exploatering av jordbruksmark.

I det tematiska tillägget om energi är många remissinstanser negativa till havsbaserad vind, medan synen på landbaserad vindkraft varierar. Synpunkter handlar också om bland annat stora kraftledning, solenergi och batterilager.

Många remissinstanser är positiva till att kommunen ändrar översiktsplanen avseende klimatanpassning och delar kommunens syn att frågan är viktig. Flera instanser framhåller vikten av fortsatt samarbete mellan olika myndigheter i frågan.

Många remissinstanser är positiva till den målbild och strategi som föreslås för mobilitet och infrastruktur. Flera framhåller att det är bra att kommunen samlar styrande dokument i översiktsplanen, men att det behövs kompletterande handlingsplaner för att inte relevant styrning ska försvinna när styrdokumentet upphör att gälla.

Övriga ändringar av översiktsplanen väckte framförallt synpunkter om vilka järnvägskorridorer som bör förordas längs väg 158, områden för begravningsmark och strategier för parker,

natur och vatten.

Synpunkter om riksintressen berör framförallt fördjupningen för Södra älvstranden och det tematiska tillägget om energi.

Flera remissinstanser anser att hållbarhetsbedömningen och beskrivningen av konsekvenser bör kompletteras med fler aspekter och att vissa bedömningar bör revideras.

Vissa synpunkter handlar om frågor eller geografiska ytor som ligger utanför det som ändringen av översiktsplanen omfattar. Bland annat om påverkan på ridanläggningar, mellanlagring av förorenade massor, farligt gods och kommunal service.

ÄNDRINGAR INFÖR GRANSKNING

Ändringarna av översiktsplanen har reviderats utifrån synpunkterna på följande sätt:

Södra Älvstranden

Markanvändningskartan har justerats enligt följande:

- Yta för bebyggelseutveckling i älven och kreativ zon Järnvägen har utgått.
- Läge för färjor har justerats och älvförbindelser förtydligats.
- Kompletterats med möjliga gatukopplingar, omvandling av korsning, stadslivsstråk samt en till yta för mindre hamn.
- Förtydligande av utbredning av framtida parker och justering av grönt stråk.
- Förtydligande av ytor för skyfall, älvstråk och användning av kajer.

Planbeskrivningen har utvecklats. Kunskapsunderlaget, planeringsförutsättningar, har kompletterats med framförallt trafikanalyser, kulturmiljö, markmiljö och genomförandefrågor.

Mölnålsåns dalgång

Markanvändningskartan har justerats enligt följande:

- Beskrivningen av blågrönt stråk längs Mölnålsån har utvecklats.
- Liseberg har lagts till i markanvändningskartan som ett evenemangsområde.
- Beskrivningen av bristen på bostadsnära park i Mölnålsåns dalgång har förtydligats.
- Syftet med koppling mellan Kallebäck och Lackarebäck har förtydligats.

Planbeskrivningen har utvecklats. Ny beskrivning av kulturmiljö har bifogats.

Södra Askim

Markanvändningskartan har justerats enligt följande:

- Beskrivningen av Krogabäcken har förtydligats avseende bäckens funktion för dagvatten och skyfall.
- Rekommendationen för Mindre hamn har kompletterats för att undvika påverkan på miljökvalitetsnormer vatten vid eventuell utveckling av småbåtshamn.

Planbeskrivningen har utvecklats, bland annat med ett förtydligande att utbyggnad inom planeringsreserverna kräver stora investeringar inom vatten och avlopp och elförsörjning.

Jordbruksmark och livsmedelsförsörjning

Markanvändningskartan har justerats enligt följande:

- Jordbruksmarkslagret har uppdaterats så att jordbruksmark inom planlagd mark inte ingår.
- Utredningsområdet i Säve har justerats och delats upp i ett mindre utredningsområde och en större planeringsreserv.

Planbeskrivningen har utvecklats, bland annat beskrivningen av jordbruksmarkens värden för biologisk mångfald och kulturmiljö. Texten om väsentligt samhällsintresse har utvecklats. En lokaliseringsutredning för jordbruksmark har tagits fram.

Energiproduktion och energilagring

Markanvändningskartan har justerats enligt följande:

- Ytor för havsbaserad vind har utgått.
- Yta för landbaserad vind har justerats.
- Ytor för batterilager har utgått.

Planbeskrivningen har förtydligats avseende förutsättningar för solceller, landbaserad vind och batterilager.

Klimatanpassning

Markanvändningskartan har justerats enligt följande:

- Lagret för högvattenskydd har justerats med avseende på port i Kvillekanalen.

Planbeskrivningen har uppdaterats och utvecklats. Förtydligande har gjorts av framkomlighet och samhällsviktiga verksamheter, samt komplementbyggnad inom kustzon. Klimatfaktor avseende skyfall har justerats efter ny kunskap. Planeringsnivåer för översvämningsrisker har lyfts ut till en riktlinje och hanteras som ett separat ärende.

Mobilitet och infrastruktur

Kapitlet tematiska inriktningar för mobilitet och infrastruktur har utvecklats. Delar av cykelprogrammet har arbetats in. Vidare har förtydliganden gjorts avseende mobilitet i relation till stadsutveckling, hela-resan-perspektiv, användarperspektiv, parkeringsstyrning. Även delar som berör drift och underhåll, ekonomiska styrmedel och utveckling av godstransporter på vatten har förtydligats.

Övriga ändringar

- Redovisningen av värdefulla kulturlandskap och kulturmiljöer har kompletterats utifrån befintliga kunskapsunderlag.
- Riksintresset yrkesfiske landningshamn Göteborgs Fiskhamn har preciserats genom att en yta har pekats ut.
- En inriktning kring möjligheten att skapa en kulturljudzon på Ringön har lagts till.

LÄNSSTYRELSENS SYNPUNKTER MED KOMMENTARER

Här redovisas Länsstyrelsens synpunkter och kommunens kommentar. Ytterligare kommentarer kan läsas under respektive ämnesvisa sammanfattning. Länsstyrelsens samrådsyttrande följer den kapitelindelning som kommunen gjort för ändringen av översiktsplan.

SÖDRA ÄLVSTRANDEN

Inledning

Länsstyrelsen välkomnar att kommunen arbetar för att minska barriäreffekten av Oscarsleden och att allmänhetens tillgång till älvrummet öppnas upp. Kommunen har tagit fram ett ambitiöst förslag och över lag anammat flera bra planeringsprinciper. Länsstyrelsen ser dock ett antal utmaningar kopplade till Länsstyrelsen ingripandegrunder enligt 11 kap 10 §PBL som Länsstyrelsen vill lyfta fram inför den fortsatta planeringen.

Kommunens kommentarer:

Noteras.

Riksintresse kommunikationer

Väg

Oscarsleden är idag utpekad som riksintresse som en del av väg E45. Kommunen anser att riksintresseanspråket för leden ska utgå. Då färjeterminalen med anslutning till Fredrikshamn är beslutad att flytta från Masthugget till Arendal har Trafikverket initierat en utredning om vilken sträckning vägen ska ledas till kommande färjeterminal. Utredningen som är påbörjad är planerad att färdigställas under våren 2025.

Kommunen avser att verka för att Oscarsleden ska utvecklas mot en mer integrerad gata i staden genom fler plankorsningar i stråk med god uppkoppling, sänkta hastigheter och en mer stadsmässig utformning samtidigt som framkomlighet för kollektivtrafik eftersträvas. Utifrån dagens förutsättningar, med att leden är under statligt huvudmannaskap och utpekad som riksintresse, är detta inte möjligt. Fram tills detaljplanen för Arendal fått laga kraft, flytt av färjeterminaler skett samt omledning av väg E45 säkerställts ligger riksintresset för kommunikation kvar som anspråk på leden.

Sjöfart

I översiktsplanen pekas eventuella framtida gång- och cykelbroar ut i över älven (Fiskhamnen – Slottsberget/Sörhallskajen, Järntorget – Lindholmen, Majnabbe - Eriksberg). Utifrån nu kända förutsättningar utgör dessa en risk för påtaglig skada på riksintresse för kommunikation. Fler broar kan påverka framkomligheten och sjösäkerheten. Den kumulativa effekten av fler hinder behöver också beaktas, då flera efterföljande hinder kan försvåras ytterligare av hindrens samlade effekt.

Kommunen anser att innerhamnen bestående av Masthugskajen, Stigbergskajen och Majnabbekajen samt tillhörande vattenområde på sikt bör utgå som riksintresse. Trafikverket anser att bedömningen huruvida innerhamnen ska utgöra riksintresse eller inte först kan tas efter att behoven kopplade till riksintresset är utredda. I samband med flytten av färjeterminaler till Arendal kommer Trafikverket göra en ny riksintresseprecisering för Göteborgs hamn. I denna precisering kommer innerhamnens framtida funktion och behov utredas. En sådan precisering ska samordnas i tid och vara klar i samband med flytten av färjeterminalerna.

Kommunens kommentarer:

Stadsbyggnadsförvaltningen delar synen om att riksintresset för kommunikationer, väg kan ligga kvar tills detaljplanen för Arendal vunnit laga kraft och färjeterminalerna har flyttat. Därefter bör riksintresset flyttas till Hisingsleden/Norrleden. Stadsbyggnadsförvaltningen anser inte att det är lämpligt att riksintresset E45 går genom området efter en flytt av färjeterminalerna och vid en omvandling av leden. Funktionen som länk i TEN-T nätet bör följa med flytten av färjeterminalerna till Arendal och är vid en flytt inte motiverad att ligga kvar

i en tät stadsmiljö då den inte längre förbinder anläggning av riksintresse direkt mot färja. Förvaltningen håller fast vid förslagets inriktning om en mer integrerad Oscarsled på lång sikt samt inriktningen i gällande översiktsplan om att tung trafik till och från Göteborgs hamn bör ledas via Hisingsleden och Norrleden.

I gällande översiktsplan finns endast en framtida gång- och cykelbro utpekad. Resterande förbindelser utgör älvförbindelser för färjetrafik. För utpekad gång- och cykelbro i gällande översiktsplan pågår detaljplaneläggning och stadsbyggnadsförvaltningen har dialog med berörda parter från sjöfarten och Trafikverket. Förvaltningen har i denna pågående planering bedömt liten till begränsad risk för påverkan på framkomlighet och sjösäkerhet för den prioriterade sjöfarten och bedömer att påtaglig skada på riksintresset inte kommer att uppstå.

I förslaget till ändringen av översiktsplanen för Södra älvstranden föreslås en ytterligare älvförbindelse, i första hand för färjetrafik, mellan Majnabbe och Eriksberg. På lång sikt skulle detta läge kunna utredas som potentiell framtida gång- och cykelbro. Granskningshandlingen har förtydligats avseende att en bro i detta läge knyter samman västra Hisingen med sydvästra Göteborg. Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer inte att det är aktuellt att planera en ytterligare gång- och cykelbro i närtid utöver den som redan planeras. Därmed anses inte kumulativa effekter uppstå eller behöva vidare beaktas för flertalet broar.

Stadsbyggnadsförvaltningen noterar att Göteborgs hamn, som ansvarar för det idag utpekade innerhamnarna, gör samma bedömning som stadsbyggnadsförvaltningen avseende riksintresset för innerhamn. Det vill säga att dessa utgår från platsen när färjeterminalerna flyttar till Arendal. Detta utgör en viktig ingång från Göteborgs Stad i fortsatt arbete kring ny riksintresseprecisering för Göteborgs hamn vid en flytt av färjeterminalerna. Förvaltningen deltar gärna i ett sådant arbete.

Riksintresse yrkesfiske

I förslag till ändrad översiktsplan anges att fiskehamnen ska flyttas något längre västerut samt i stället ingå i ett företagsområde och i närområdena föreslås en framtida utveckling för blandad stadsbebyggelse. Kommunen anser att riksintresseanspråket för yrkesfiske Göteborgs fiskehamn bör utgå.

Utifrån den föreslagna exploateringen så föreligger risk för påtaglig skada på riksintresset. För att komma vidare behöver kommunen tydligare beskriva hur fiskehamnen och dess verksamhet avses skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra för fiskerinäringens verksamhet på platsen.

Havs- och vattenmyndigheten, som är riksintressemyndighet, anser att Göteborgs fiskehamn är ett aktuellt riksintresseanspråk för yrkesfisket utifrån att hamnen kvarstår som en av Sveriges främsta hamnar sett till landade värden, och fortsatt är en av de viktigaste landningshamnarna för det regionala fisket.

Länsstyrelsen kan se att det finns frågetecken kring om fiskehamnen är den mest lämpliga platsen som landningshamn eller om det kan finnas bättre alternativ utifrån en helhetsbedömning. Länsstyrelsen välkomnar därför vidare samtal mellan HaV och kommunen.

Kommunens kommentarer:

Stadsbyggnadsförvaltningen anser sedan tidigare att riksintresseanspråket för yrkesfiske vid Göteborgs Fiskhamn bör utgå, men efter dialog med Länsstyrelsen och Havs- och vattenmyndigheten har granskningshandlingen reviderats med hur kommunen tolkar riksintresseanspråket.

Kommunen har varit kritisk till den befintliga värdebeskrivningen som finns för Göteborgs Fiskhamn och har även lämnat synpunkter på den pågående översynen av riksintresset för yrkesfisket landningshamn som Havs- och vattenmyndigheten gjort. Beskrivningen bedöms inte tydliggöra varför aktuell plats anses vara av nationellt intresse utan redogör främst för det monetära värdet utifrån den fångst som landas. Detta är svårt att beakta i fysisk planering och är inte i enlighet med syftet med utpekande av riksintressen som areella anspråk.

Göteborgs Fiskhamn utgör en viktig landningshamn inom Göteborgs Stad och är ett nav för fisket på västkusten med fiskeauktion och ett samlat kluster av fiskeriverksamheter. Här kan fiskefartyg idag lossa eller omlasta fångst vid kaj och fisken kan både förädlas och transporteras vidare på platsen. Fiskhamnsverksamheterna uppger att det finns ett behov av att en kaj om cirka 90 meter säkerställs för att kunna landa fisk och att det finns en möjlighet att genom anslutande väginfrastruktur kunna transportera vidare fisken. För att säkerställa riksintresset yrkesfiske behöver planeringen säkerställa att det finns en hamn med nödvändig infrastruktur, service för fiskefartygen och som erbjuder lämpliga möjligheter för landning av fångsten.

Det är med utgångspunkt i ovanstående beskrivning som stadsbyggnadsförvaltningen motiverar en kajyta inom område för företagsområde i planhandlingen. Inom detta föreslagna företagsområde pågår redan arbete för att möjliggöra en flytt av nuvarande fiskhamn på initiativ av och i tät dialog med Göteborgs Fiskhamn.

Förvaltningen anser att föreslagen ändring av planhandlingen tar hänsyn till och tillgodoser riksintresset för yrkesfisket landningshamn genom utpekad yta samt markanvändning företagsområde och dragning av lokalt vägnät som kopplar ihop till övergripande vägnät. Bedömningen är att förslaget inte utgör risk för påtaglig skada.

Riksintresse kulturmiljö

Länsstyrelsen bedömer att i syfte att bibehålla och värna befintliga värden och kvaliteter behöver de beskrivas och tydliggöras. Den älvnära låglänta glesa skalan skapar förutsättningar för obrutna siktlinjer, upplevd närhet och kontakt med älven. Upplevelsen av den kuperade topografin förstärks genom bebyggelsens placering, landmärkenas synlighet och den visuella kontakten med älven. Utsiktsplatser är viktiga att värna samt fysiska och visuella kopplingar till älvrummet. Befintlig bebyggelse utgörs dels av landshövdingehusens lägre skala, flerbostadshus mellan 6–8 våningar samt den småskaliga bebyggelsen inom riksintresse Klippan-Carnegie.

Inför den fortsatta planeringen av området bör ett vägledande kulturmiljöunderlag tas fram som redogör för till exempel viktiga siktlinjer och lämpliga hushöjder inom olika delområden så att den tillkommande bebyggelsen inte utgör en barriär mellan älven och bebyggda områden. Det krävs tydliga riktlinjer kring hänsynstagande och tillgodoseende av riksintresse för kulturmiljö tidigt i processen. Det är viktigt att svåra avvägningar inte hänförs till efterföljande detaljplaneprocesser.

Kommunens kommentarer:

Gällande översiktsplan anger rekommendationer om hur efterföljande planering ska ta hänsyn och tillgodose kulturmiljön. Det finns ett omfattande underlag i gällande översiktsplanen, Vägledning för riksintressen för kulturmiljövården, som även omfattar området Södra älvstranden.

Förslaget till ändring av översiktsplanen har en rekommendation om hur ny bebyggelse ska ta hänsyn till befintliga stråk och bebyggelsestrukturer, viktiga kulturmiljöer, landmärken och symbolbyggnader inom området.

Granskningshandlingen har förtydligats avseende kulturmiljö och rekommendationer för efterföljande planering. Kunskapsunderlaget med planeringsförutsättningar har kompletterats med tydligare beskrivningar av viktiga siktlinjer och skala utifrån riksintresset för kulturmiljö inom området.

Miljökvalitetsnormer för vatten

Berörd vattenförekomst Göta Älv-Säveåns inflöde till mynningen vid Älvsborgsbron är ett kraftigt modifierat vatten och kvalitetsfaktorn morfologiskt tillstånd bedöms dålig då stora delar av vattenförekomsten saknar naturliga livsmiljöer. Det innebär att ingen ytterligare förbättring får ske.

Länsstyrelsen ser därför positivt på kommunens tankar om att utveckla blågröna stråk längs med älven och att ge strandområdena en mer naturlig karaktär samt att minska andelen hårdgjord yta inom området. Där kommunen ser dagvattenhantering som en möjlighet till att skapa grönytor och rekreatiomsområden blir det viktigt att denna fråga hanteras i ett större perspektiv och inte i varje enskild detaljplan.

Kommunens kommentarer:

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att ändrad markanvändning från industriområde till blandstad innebär en förbättring av vattenförekomsten utifrån MKN vatten. Förslag om förbättrad ekologisk kantzon mellan Majnabbe och Klippan överensstämmer med de åtgärder som staden tidigare identifierat och beslutat om i lokalt åtgärdsprogram för god vattenstatus för Göta Älv-Säveåns inflöde.

Generellt innebär förslag om blandstad en annan möjlighet till dagvattenhantering. Med utgångspunkt i områdets geografiska förutsättningar bedöms lokal hantering och rening i gatumiljön med avledning till Göta älv som den bästa strategin för området. Södra älvstranden utgör ett långsmalt område där olika delområden hänger ihop med omgivande stad.

Hälsa och säkerhet eller risken för olyckor, översvämning eller erosion

Förorenad mark

Inom aktuellt område finns sannolikt omfattande markföroreningar från såväl modern industri som historiska verksamheter som kommer behöva åtgärdas för att säkra lämplig markanvändning.

Ändringen planerar för många tillkommande bostäder, skolor, förskolor, lekplatser och rekreatiomsområden. Samtidigt ämnar kommunen både behålla och till viss del utveckla viss del av befintliga industriverksamheter. För verksamhet som fiskhamn så innebär den på grund av sin särkaraktär med lukt en stor utmaning att kunna samexistera med exempelvis bostäder och skolor. Ytterligare en utmaning kan vara risk för skadedjur (fåglar och råttor) som kan vara svåra att hantera nära bostadsmiljöer till skillnad från om de ligger i industriområden. Lämpliga skyddsavstånd kan behöva identifieras och säkras av kommunen för att skydda människors hälsa och miljö från både lukt och smitta.

Kommunens kommentarer:

Omvandling av industrimark till blandstad möjliggör för en sanering och hantering av markföroreningar när området exploateras.

Mellan samråd och granskning har stadsbyggnadsförvaltningen gjort en övergripande bedömning av markföreningar inom området. Markföreningar har bekräftats på flera platser, vilket behöver hanteras i efterföljande planering. Granskningshandlingen har förtydligats avseende beskrivning av markmiljö under rubriken värden och hänsyn och kunskapsunderlag planeringsförutsättningar har uppdaterats.

Föreslaget företagsområde rymmer yta för en ny lokalisering av Göteborgs Fiskhamn. Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att det går att hantera lämpliga skyddsavstånd inom företagsområdet och till ny bebyggelse. Det är angeläget att kunna samla befintliga verksamheter under ett och samma tak för att kunna effektivisera logistik och skapa slutna kylkedjor. Slutna kylkedjor minskar risken för lukt och skadedjur vilket gör att en ny anläggning kan ha kortare avstånd till omgivande bebyggelse än den befintliga. Detta behöver studeras vidare i efterföljande planering.

Översvämning

För att hantera dagens samt framtida utmaningar kopplade havshöjning och skyfall föreslås en höjning av marken behöva ske samt ett upprättande av ett älvkantsskydd. Särskilda zoner ska också tillåtas svämmas över. Med anledning av de beskrivna åtgärderna för skydd mot högvatten vill Länsstyrelsen informera att åtgärder som utförs för att skydda mot vatten med avsikt att varaktigt öka en fastighets lämplighet för till exempel bebyggelse kan innebära markavvattning enligt 11 kap. miljöbalken.

Länsstyrelsen konstaterar att området i sin helhet ligger under de planeringsnivåer som Boverket förespråkar. Undantag har kunnat göras för förtätning. Yttre portar krävs (alternativt högre kantskydd) för både befintlig och ny bebyggelse. Länsstyrelsen anser att det kan vara motiverat att vid större nya strukturer se över lämpliga planeringsnivåer. Om samma planeringsnivåer används som för innerstaden fortsätter kommunen att bygga in sårbarheter och de negativa konsekvenserna, om planerade skydd briser eller inte blir av, blir ännu större.

Det vilar ett stort ansvar på kommunen att visa på att marken kan göras lämplig med avseende på översvämning och säkerställa framkomlighet.

Kommunens kommentarer:

Nya större älvnära strukturer följer samma strategier som för övriga delar av centrala staden. Se kommunens kommentarer i klimatanpassningskapitlet.

Farligt gods

Risker med farligt gods kommer att minska om väg E45 ändrar läge. Så länge det finns farligt godstransporter på aktuell led kommer dock hänsyn/anpassning behöva tas till den enligt den vägledning som kommunen tillämpar.

När leden inte längre ska vara en utpekade led behöver kontakt bland annat tas med Länsstyrelsen för att påbörja ett arbete med att uppdatera den lokala trafikföreskriften och den nationella vägdatasen (NVDB).

Det sker även omfattande transporter av farligt gods på älven. Kommunen belyser hantering av detta övergripande i sin vägledning avseende transporter av farligt gods. Där lyfts till exempel vilka avstånd som minst bör hållas. Beroende på hur nära bebyggelse planeras och i vilken omfattning kan fördjupade analyser behövas kring riskbilden.

I samband med att till exempel broar tillkommer och/eller rörelsemönster för fartyg eventuellt ändras och ökar i älven kan bedömningar och antaganden som gjort i den övergripande vägledningen eventuellt behöva ses över och uppdateras.

Kommunens kommentarer:

Översiktsplanen utgår från den vägledning om farligt gods som Länsstyrelsen åberopar. Kommunen avser att komplettera gällande översiktsplans vägledning om risker avseende farligt gods med annat styrande dokument. Farligt gods inom området bör hanteras i efterföljande planering.

Övriga risker

Kommunen behöver belysa om det finns några risker eller om någon speciell hänsyn behöver tas för att kunna samlokalisera tät bostadsbebyggelse med kaj för kryssningsfartyg, vilket Länsstyrelsen får uppfattningen kommer finnas kvar vid Stigbergskajen.

Kommunens kommentarer:

Invid Stigberget utgör Oscarsleden en större källa för buller än den från kryssningsfartyg. I föreslagen nod för stadsutveckling vid Stigberget och Stigbergskajen beskrivs framtida stadsbebyggelse främst rymma innehåll som kan stödja en framtida bytespunkt för kollektivtrafik. Efterföljande planering får visa på möjligheter att även rymma andra funktioner.

MÖLNDALSÅNS DALGÅNG**Trafik**

Mölnadalens dalgång berörs av flera pågående eller planerade arbeten med trafikanläggningar, såsom Västlänken och Götalandsbanan. Planering och byggnation av dessa anläggningar kommer att spänna över flera år. I detaljplanearbete behöver kommunen därför både kort och lång sikt ta hänsyn till och även räkna med störningar under den långa byggtiden. Vidare behöver kommunerna beakta behovet av stora markytor som kommer att tas i anspråk som byggarbetsplats.

Vidare vill Länsstyrelsen framhålla att all ny exploatering och tillförsel av bebyggelse till området innebär mer trafik till och från området. Det föranleder att kommunerna måste förverkliga de konkreta åtgärder som nämns i planen för att motverka det, till exempel nya cykelvägar och omvandlingar av gator till stadsgator. I all efterföljande planering behöver kommunen ha ett underlag med konkreta åtgärder som utgör förutsättningar för ny tillkommande bostadsbebyggelse eller ändring av bebyggelse som kan alstra mer trafik.

Länsstyrelsen ser positivt på kommunens ambition att binda samman Kallebäck bättre med områdena väster om väg E6. Förslaget om en ny gång- och cykelbro innebär dock utmaningar på grund av närheten till järnväg och väg E6.

Kommunens kommentarer:

Noteras. Ny gång- och cykelbro vid Kallebäck hanteras i efterföljande planering.

Farligt gods

I Mölnadalens dalgång finns två tungt trafikerade leder avseende farligt gods, järnvägen och väg E6. Längs med aktuella farligt godsleder planeras för blandad stadsbebyggelse för både bostad, service och arbetsplatser. Länsstyrelsen vill redan nu lyfta att den vägledning som finns för farligt gods ska tillämpas. Här förespråkas ett bebyggelsefritt område om 30 meter. Den zonindelning som finns i länsstyrelsens vägledning avseende farligt gods och som även lyfts i kommunens egen vägledning från 2021 kan med fördel användas som stöd för tidig planering. All planering inom 150 meter från leder där transporter med farligt gods sker kommer behöva studera frågan om farligt gods och behov av anpassningar och skyddsåtgärder kan krävas.

Kommunens kommentarer:

Inarbetningen av fördjupad översiktsplan för Mölndalsåns dalgång innebär inte ett framtagande av en ny fördjupning, utan en genomgång av befintlig fördjupad översiktsplans aktualitet. Det som är aktuellt har lyfts in i översiktsplanen, det som inte är aktuellt har lämnats. Nya utredningar eller underlag har därmed inte tagits fram i samband med inarbetningen.

Gällande översiktsplan utgår från den vägledning om farligt gods som Länsstyrelsen åberopar. Kommunen avser att komplettera gällande översiktsplans vägledning om hantering av risker avseende farligt gods med annat styrande dokument.

Översvämning

När det gäller föreslagna planeringsnivåer längs med Mölndalsån behöver Länsstyrelsen förståelsen ett fördjupat underlag. Se vidare om detta i yttranden gällande ändringen av översiktsplan för klimatanpassning.

Kommunens kommentarer:

Se kommunens kommentarer i klimatanpassningskapitlet.

Miljökvalitetsnormer för vatten

Länsstyrelsen ser positivt på att kommunen har för avsikt att stärka grönstrukturerna längs Mölndalsån för att bevara och öka den biologiska mångfalden. Idag påverkar infrastruktur vattenförekomstens kantzoner och svämplan. Att utveckla vattendragets närområde kan innebära en klar förbättring av vattenförekomstens morfologiska tillstånd och därmed också förutsättningarna för biologin i vattendraget.

Kommunens kommentarer:

Noteras.

Vattenverksamhet

En del av de åtgärder som beskrivs bli aktuella för området i den efterföljande planeringen kan utgöra vattenverksamhet och komma att kräva tillstånd enligt 11 kap. MB.

Mölndalsån är idag ett befintligt markavvattningsföretag. Områden som markavvattnas är ofta områden som är känsliga för översvämning. Vid planläggning av ett område med befintlig markavvattning är det lämpligt att de gällande tillstånden/förrättningar inom planområdet omprövas utifrån de förändrade förhållandena.

Kommunens kommentarer:

Noteras.

SÖDRA ASKIM**Planeringsreserverna**

Länsstyrelsen delar kommunens bedömning att om det i framtiden blir aktuellt att starta en planering av planeringsreserverna, som bland annat berör den gröna kilen Sandsjöbacka och jordbruksmark, behöver frågorna hanteras på nytt och mer detaljerat i en översiktsplan.

Kommunens kommentarer:

Noteras.

Utbyggnad av båtplatser

För vattenförekomsten Askims Fjord finns flera parametrar som ligger nära klassgränsen som riskerar att sänka statusen och på så sätt påverka risken för vattenförekomsterna att uppnå god status inom satt tidsgräns.

Inom södra Askim finns en mindre hamn som kommunen pekat ut som en potentiellt lämplig plats för utbyggnad av båtplatser. Kommunen behöver motivera att en utbyggnad/planläggning av en hamn inte kommer innebära någon negativ påverkan på MKN vatten, trots att det i VISS anges att bland annat småbåtshamnar kan påverka vattenförekomsten.

Kommunens kommentarer:

Vid framtida eventuell utbyggnad eller planläggning ska översiktsplanens rekommendationer för mindre hamn följas. Granskningshandlingen har förtydligats avseende rekommendationen för mindre hamn.

Närhet till hästar

För närvarande finns två ridskolor och några mindre hästgårdar i området. Ridskolorna planeras att finnas kvar, medan flera mindre stall förväntas avvecklas. Då hästar kan ge upphov till allergibesvär är det viktigt att i planeringen arbeta med skyddsavstånd mellan hästverksamhet och bostäder. Lämpliga avstånd bör utredas i detaljplaneskedet.

Kommunens kommentarer:

Noteras.

JORDBRUKSMARK OCH LIVSMEDELSFÖRSÖRJNING

Lokaliseringsutredning

Det är positivt att kommunen synliggör jordbruket och livsmedelsförsörjningen. Kommunen har tagit fram ett kunskapsunderlag och inventerat jordbruksmarken. Det kan på sikt ge ett bra underlag för en väl avvägd, framtida planering. Utredningen presenterar även en karta, som visar var den brukningsvärda jordbruksmarken finns.

Ett par justeringar av den i översiktsplanen föreslagna markanvändning görs mot bakgrund av kunskapsunderlaget, men kommunen gör ingen full utredning enligt 3 kap. 4§ miljöbalken. Kommunen har lyft fram vad kommunen anser är väsentliga samhällsintressen för att ta mark i anspråk, men inte visat varför andra områden som inte är jordbruksmark inte kan användas. Kommunen har alltså inte jämfört områden med jordbruksmark med andra områden, och utifrån dessa valt de mest lämpliga för exploatering.

Det är generellt sett inte tillräckligt att redogöra för alla fördelar med de valda platserna, utifrån till exempel redan gjorda etableringar, för att kunna dra slutsatsen att det saknas alternativ som är tillfredsställande från allmän synpunkt. Kommunen behöver jämföra med andra faktiska områden.

Länsstyrelsen anser att det är önskvärt att kommunen gör hela utredningen enligt 3 kap. 4§ miljöbalken redan i översiktsplanen. Att göra denna utredning i detaljplaneskedet begränsar möjligheten att jämföra områden med verkliga alternativ.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingen har förtydligats avseende jämförelser med andra områden som inte berör jordbruksmark, för att på så vis visa på valet av mest lämpliga områden för exploatering. Granskningshandlingen har kompletterats med en komplett lokaliseringsutredning avseende verksamhetsmark och förtydligats avseende områden för blandad stadsbebyggelse.

Biotopskyddade objekt

I beskrivningen av jordbruksmarkens naturvärden bör generellt biotopskyddade objekt som stenmurar, småvatten, odlingsrösen och åkerholmar lyftas fram. De har generellt sett höga värden som spridningskorridorer eller reträttplatser för jordbrukslandskapets växt- och djurarter, har stor betydelse för pollinerande insekter, är ofta viloplatser för grod- och kräldjur samt ger variation i ett annars homogent jordbrukslandskap. För att dessa miljöer ska ha ett skydd genom biotopskyddsbestämmelserna är det avgörande att jordbruksmarken de omges av bevaras. Att bevara all typ av jordbruksmark är därför positivt för den biologiska mångfalden.

I syfte att bevara jordbruksmark har utredningsområde för blandad stadsbebyggelse i Säve avgränsats i samrådsförslaget. Två alternativa avgränsningar presenteras. Ur naturmiljösynpunkt anser Länsstyrelsen att alternativ 2, där skogsområdet kring Svarte mosse inte ingår, bör väljas. Alternativ 2 skonar jordbruksmark, naturmark och värdefulla brynmiljöer däremellan liksom samlar planerad exploatering närmare befintlig infrastruktur.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingen har förtydligats avseende biotopskyddade objekt, jordbruksmarkens betydelse för den biologiska mångfalden, höga naturvärden inom naturbetesmarker och slåtterängar, kopplingen till nationella miljömål samt kulturhistoriska värden i enlighet med utredningen "Värdefulla natur- och kulturmiljöer i odlingslandskapet".

Stadsbyggnadsförvaltningen avser att undersöka om kommande anvisning för planering på jordbruksmark kan omfatta kompensationsåtgärder för förlorade ekosystemtjänster när jordbruksmark ianspråk tas.

Granskningshandlingen har reviderats så att de norra delarna av utredningsområdet i Säve utgår.

ENERGIPRODUKTION OCH ENERGILAGRING

Områden för vindkraft

I ändringen av översiktsplan föreslår kommunen tre större områden för vindkraft, två till havs och ett på land. Det är en god ambition som kommunen har att planera för vindkraft. Behovet av mer och fossilfri el är stort i vårt län, i synnerhet i Göteborgsområdet.

När det gäller området på land, inom befintligt verksamhetsområde på Hisingen, kommer det sannolikt innebära betydande utmaningar och krav på anpassningar och hänsyn, men Länsstyrelsen bedömer det ändå som möjligt att fortsätta utreda och planera för vindkraft i området. Hur bland annat frågor kring Länsstyrelsens ingripandegrunder kan hanteras på ett lämpligt sätt får utredas i efterföljande planering och prövning. Inom området finns riksintresse för industriell produktion. Översiktsplanen behöver kompletteras med geodata för industriell produktion. De delar som avser riksintresse industriell produktion i preciseringen för riksintresse Göteborgs hamn från år 2009 är inaktuella. Preciseringen överensstämmer inte i geografisk utbredning och avgränsning avseende innehåll med Tillväxtverkets förnyade beslut från år 2024.

Inom området finns också Göteborgs hamn, som är av riksintresse för kommunikationer. Varje enskild vindkraftsansökan måste stämmas av med avseende på risk för påverkan på järnvägens kommunikationssystem.

När det gäller de två utpekande områden för vindkraft till havs ser Länsstyrelsen dem utifrån nu kända förutsättningar som olämpliga. Det finns för många konkurrerande intressen, som behöver tillgodoses och ges företräde i området, för att det ska vara möjligt med vind-

kraft där. Det handlar framförallt om flera olika riksintressen såsom totalförsvaret, Natura 2000, yrkesfiske, kommunikationer, kulturmiljö och friluftsliv. Länsstyrelsens bedömning tar stöd i inkomna yttranden från HaV, Sjöfartsverket och Trafikverket.

HaV avstyrker förslag om utredningsområden för energi i havet i översiktsplanen utifrån beslutad havsplans vägledning och bedömningarna i förslag till ändrad havsplan. Aktuella nationella havsplaner utgör regeringens samlade bild av hur havsområdet ska användas utifrån en helhetsbild av den mest lämpliga användningen och hållbar utveckling som ska vägleda kommunernas planering.

Trafikverket, som är riksintressemyndighet för riksintresse kommunikationer, hänvisar till Sjöfartsverket när det gäller påverkan riksintresse för farleder. Sjöfartsverket menar att områdena inte är aktuella för havsbaserad vindkraft. Båda områdena ligger i direkt anslutning till fartygsstråken in till Göteborgs hamn, med mycket intensiv sjötrafik. Vindkraftverksetableringar i de föreslagna områdena riskerar också att försämra möjligheterna att ta emot de största fartygen i världshandelsflottan. Även med dagens fartygstrafik till och från Göteborgs hamn, och med de säkerhetsavstånd som krävs mellan fartygsstråk och vindkraftsetablering ser Sjöfartsverket att dessa områden är oanvändbara.

Avståndet mellan Vrångöskärgårdens Natura 2000-område och utbredningsområdet för havsbaserad vindkraft är mindre än 7 km. Området är främst utpekade för att skydda sjöfågel och marina däggdjur. Även åtgärder utanför Natura 2000-område kan påverka värdena i Natura 2000-området negativt. Vindparker till havs är en typisk sådan åtgärd som kan påverka djur även på stora avstånd från parken. Dels genom att störande buller och grumling kan nå Natura 2000-området, men också genom att för arterna nödvändiga livsmiljöer försvinner och på så sätt påverkar även nyttjandet av Natura 2000-området.

Delar av de utpekade områdena för havsbaserad vindkraft sammanfaller med värdeetrakter för koraller och OSPAR-habitat (en regional konvention om att skydda miljön i Nordostatlanten) för större sjöpennor. Även ett större antal rödlistade arter förekommer i området. Området används även som övervintringsområde för sjöfågel. Områdena är enbart översiktligt utredda, det finns stor risk att det finns betydande värden inom hela det aktuella området.

Som underlag för den nationella havsplaneringen har Länsstyrelsen tagit fram planeringssunderlag för kulturmiljövärden. I det arbetet bedömde Länsstyrelsen området Stora Känso-Vinga-Tistlarna som ett kulturhistoriskt känsligt värdeområde. Den fria sikten i form av det öppna vattenrummet mellan Tistlarna och Vinga samt siktlinjer mot fri horisont från strategiska vppunkter bedömdes som avgörande för att bibehålla förståelsen för områdets funktionella och visuella samband. Det havsområde som då bedömdes ligger också långt utanför de områden som nu föreslås som utredningsområden för vindkraftverk.

Riksintresset friluftsliv för Göteborgs skärgård (FO12) är också mindre än 7 km bort. Exploatering i form av vindkraft är ett exempel på åtgärd som kan skada värdena för friluftslivet. Vindkraft ger negativ visuell påverkan på riksintresseområdet.

Länsstyrelsen Halland pekar också på flera utmaningar med föreslagna områden för vindkraft. Kusten i Halland saknar mycket av den skärgård som finns i Västra Götalands län och inslag i havet kan bli synliga från stora områden. Den havsbaserade vindkraften kan också påverka Onsala rymdobservatoriums verksamhet. Vidare lyfter Länsstyrelsen Halland fram påverkan på bottenmiljöer, tumlare och fågel.

Försvarsmaktens har avstått från att lämna ett yttrande, men Länsstyrelsen kan konstatera att de utpekade områden till del överlappar med riksintresse för totalförsvarets militära del. Anläggningar för totalförsvaret ska ges företräde gentemot andra intressen vid en avvägning av hur ett område lämpligen bör användas. Samexistens mellan vindkraftsparker till havs och Försvarsmaktens anläggningar har i tidigare prövningar av havsbaserad vindkraft inte varit möjlig.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingen har reviderats så att områden för havsbaserad vind utgår. Intressen för totalförsvaret, Natura 2000, yrkesfiske, kulturmiljö, friluftsliv, kommunikationer och Göteborgs hamn är konkurrerande intressen som skulle påverkas negativt av havsbaserad vind. Säkerhetsavstånd till farleder behöver också rymmas inom ytorna för vindkraft vilket innebär att kvarvarande ytor skulle bli mycket små eller obefintliga.

Stadsbyggnadsförvaltningen delar Länsstyrelsens bedömning att det finns utmaningar med yta för landbaserad vind, men att det är möjligt att fortsätta utreda. Utredningsområdet för vindkraft på land ligger därför kvar i granskningshandlingen. Avgränsningen för utredningsområde vindkraft på land har justerats med hänsyn till Natura 2000-området.

Solenergi

För att ge tydligare vägledning kring önskvärd lokalisering av solcellsanläggningar som inte ianspråktagar jordbruksmark kan kommunen med fördel peka ut lämpliga ytor eller utredningsområden för produktion av solenergi i markanvändningskartan. Det kan till exempel vara inom redan exploaterade verksamhetsområden. Ett sådant utpekande skulle även ge mer kraft till kommunens ställningstagande om att styra större solcellsanläggningar än en hektar bort från jordbruksmark.

Länsstyrelsen hanterar genom 12 kap. 6 § miljöbalken anmälningar om uppförande av solcellsanläggningar som kan antas innebära en väsentlig ändring av naturmiljön. Länsstyrelsen påminner om att de inte har någon skyldighet att samråda med kommunen i enskilda ärenden gällande solcellsanläggningar som hanteras inom 12 kap. 6 § miljöbalken.

Kommunens kommentarer:

Översiktsplanen pekar inte ut ytor eller utredningsområden för solenergi, då stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att det inte skulle påverka var etablering sker, på grund av kommunens begränsade rådighet i frågan. Förvaltningen ser inte heller nyttan i att peka ut ytor för solcellsparker då detta implicerar att andra ytor är mindre lämpliga, vilket förvaltningen med nuvarande kunskap inte kan avgöra.

Batterilager

Länsstyrelsen ser positivt på att kommunen pekar ut batterilagring som ett användningsområde i översiktsplanen. Batterilager har blivit, precis som beskrivs i texten, en allt viktigare komponent i det moderna elsystemet där möjlighet att bidra med stödtjänster för att balansera elsystemet vid toppar och dalar spelar en viktig roll.

I ändringen av översiktsplan står det att ”större batterianläggningar behöver anslutas direkt till transformatorstationer och ställverk vilket begränsar de områden där en etablering är möjlig.” Om dessa förutsättningar redan finns på plats eller inte vid de två utbredningsområden som föreslås för batterilagring framgår inte av förslaget. Ändringen av översiktsplan behöver kompletteras med information om hur förutsättningarna för att ansluta sådana anläggningar till nätet ser ut.

När det gäller det södra området verkar det utifrån kartunderlaget ha en lantlig placering i ett omgivande jordbrukslandskap som saknar sammanhang med tidigare industrietableringar i området. Staden behöver redogöra för den föreslagna platsens lämplighet utifrån områdets omgivande karaktär och kulturmiljövärden.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingen har reviderats så att ytor för batterilager utgår. Att peka ut ytor för

batterilager är svårt då möjligheten att ansluta till enskilda ställverk är begränsad och dess kapacitet snabbt kan tas i anspråk. Pekas ytor ut i översiktsplanen kan dessa snabbt bli inaktuella. Principer för lokalisering av batterilager beskrivs istället i text.

KLIMATANPASSNING

Översvämning

Allmänt

Länsstyrelsen välkomnar att kommunen ser över sitt underlag utifrån det senaste kunskapsläget kring översvämning. Det är bra att kommunen lyfter in delar från det tematiska tillägget för översvämning och att kommunen tagit fram en uppdaterad text och planeringsinriktningar.

Kommunen väljer att lyfta ut planeringsnivåer till ett eget dokument som kan beslutas av stadsbyggnadsnämnden. Länsstyrelsen ser positivt på det, då det möjliggör att översynen av planeringsnivåer kan vara mer flexibel och följa kunskapsläget. Det finns dock en pedagogisk utmaning i att sprida hur denna används och att hålla aktörer (interna och externa) informerade om vad som är det senaste versionen.

För att ändringen av översiktsplan för klimatanpassning ska utgöra ett tillräckligt stöd för kunskap och handläggning ser Länsstyrelsen samtidigt att underlaget i delar behöver förtydligas.

Utifrån den strategi kommunen har behöver ett yttre skydd/barriär vara på plats kring år 2070, detta är i sammanhanget en kort tid. Det är omfattande och tidskrävande process då vare sig finansiering, organisation eller prövning mot andra intressen har gjorts. Länsstyrelsen håller med kommunen i att detta arbete behöver påbörjas snarast. Skyddet krävs både för befintlig och för ny bebyggelse. Skyddet är även viktigt för att säkerställa nationell infrastruktur.

Kommunens kommentar:

Göteborgs Stad anser att de yttre skyddsportarna ska vara av nationellt intresse och kommer att följa förslaget om att kustskydd bör vara av nationellt intresse enligt den statliga offentliga utredningen Bättre förutsättningar för klimatanpassning. SOU 2025:51.

Planeringsnivåer

Innanför de yttre portarna finns planeringsnivåer som bedömts vara acceptabla för förtätning. Yttre portar krävs (alternativt högre kantskydd) för både befintlig och ny bebyggelse. Länsstyrelsen anser att det kan vara motiverat att vid större nya strukturer se över lämpliga planeringsnivåer. Om tidshorisonten är 50 år, vilken dagens planeringsnivåer innanför stormbarriären bygger på, fortsätter kommunen att bygga in sårbarheter. Om planerade skydd brister eller inte blir av riskerar de negativa konsekvenserna att bli ännu större.

För havet utanför de yttre portarna (kustzonen) har den dimensionerande nivån höjts något utifrån nytt kunskapsläge och beräkningar. De planeringsnivåer för kusten som presenteras i Tabell 1 i "Riktlinjen för planeringsnivåer" utgår från att nya byggnader placeras längre än 10 meter från strandkant. Inom närmsta kustzonen ska vind och vågeffekt utredas och läggas till. Detta kan vara svårt att uppfatta och det behöver fördjupas i det användarstöd som planeras.

Kommunen behöver förtydliga vilken percentil som använts vid beräkning av den dimensionerande nivån för havet. Kommunen behöver även förtydliga beskrivningen av osäkerheter och val av säkerhetsmarginaler som används för planeringsnivåerna för havet i underlaget. För den högsta planeringszonen i Boverkets tillsynsvägledning kan det även finnas behov av säkerhetsmarginal som tar hänsyn till att en 200-årsnivå inte är högsta möjliga extremnivå. Det kan framför allt vara aktuellt att ta hänsyn till utanför de yttre portarna. Det framgår inte

tydligt i underlaget om kommunen tagit hänsyn till detta.

Kommunens kommentar:

Nya större älvnära strukturer följer samma strategier som för övriga delar av centrala staden eftersom:

- *De låglänta delarna av centrala Göteborg är redan idag beroende av att yttre skyddsportar kommer på plats för att skydda mot stigande havsnivåer.*
- *Det inte är samhällsekonomiskt att skydda vissa områden extra mycket genom tex högre marknivåer eller högre högvattenskydd. Staden behöver fortsätta planera för att de storskaliga skydden kommer på plats och lägga de gemensamma resurserna på dem*
- *Staden vill undvika att höjdsättning skapar ytterligare problematik med större instängda områden bakom högvattenskydd.*

Granskningshandlingen har reviderats genom att planeringsnivåer för skyfall har lyfts ur översiktsplanen och integrerats i Göteborgs Stads riktlinjer om planeringsnivåer (Planeringsnivåer för översvämningsrisk från hav, vattendrag och skyfall). I dokumentet om planeringsnivåer har planeringshorisonten för skyfall anpassats till myndigheternas rekommendationer där år 2100 används. Riktlinjerna har även förtydligats avseende hantering av avsteg, samt hur vind- och vågeffekter ska hanteras inom zonen närmast strandkant. Kommunen bedömer att det kommer att krävas platsspecifika bedömningar inom en 20 meters zon alternativt ett generellt påslag på minst +0,5 meter.

Göteborgs Stad har använt medianvärdet vid beräkningar av dimensionerande nivå för havet. Staden använder sig av säkerhetsmarginaler för att ta hänsyn till osäkerheter kopplat till beräknad nivå. För planeringsnivåer för de olika översvämningshändelserna har olika säkerhetsmarginaler adderats för olika typer av bebyggelse för de dimensionerande händelserna. Staden ser att det är viktigt med en adaptiv anpassning mot stigande havsnivåer för att kunna anpassa både ny och befintlig bebyggelse. I samband med revidering av översiktsplanen har tidshorisonten för kusten och skärgården flyttats fram till 2130 för att hålla en planeringshorisont på 100 år. För att fortsätta ha en planeringshorisont på 100 år kommer det krävas ytterligare revideringar av planeringsnivåerna i framtiden.

Det krävs fortsatt arbete för att förstå vilka typer av kombinerade händelser som ska användas vid olika fall. Det krävs också fortsatt arbete med beredskapsplanering avseende hantering av risker kopplade till klimatförändringar.

Vattendrag

Länsstyrelsen anser, i enlighet med tidigare granskningsyttrande över aktuell översiktsplan, att utgångspunkt för ny sammanhållen bebyggelse längs med vattendrag är beräknat högsta flöde (BHF). Detta i enlighet med rekommendationer i Boverkets tillsynsvägledning avseende översvämningsrisker.

Länsstyrelsen uppfattar att kommunen behöver göra anpassningar och avsteg på grund av att de vattendrag som studeras i stor utsträckning ligger i befintliga strukturer och att BHF därför inte går att tillämpa. Vid avsteg från tillsynsvägledningen ställer Länsstyrelsen höga krav på en platsspecifik konsekvensanalys och samlad bedömning. Länsstyrelsen efterfrågar ett tydligare underlag för bedömningen att 200-årsnivån är en lämplig utgångspunkt för ny bebyggelse längs med vattendragen Mölndalsån och Säveån. Länsstyrelsen anser att utgångspunkten ska vara BHF men att 200-årsnivån är en anpassning och avsteg som kan accepteras om frågan utretts och konsekvenserna vid en översvämning bedömts vara acceptabla. För

samhällsviktig verksamhet utgår kommunen ifrån planeringsnivå för BHF vilket är bra.

Den schematiska figuren som visar säkerhetsmarginaler till dimensionerande händelser kan förvirra och behöver ses över då det går att få uppfattningen att kommunen utgår från 200-årsflödet vid planering av nya områden längs med alla vattendrag.

För Mölndalsån ligger Mölndalsåns miljödömdom och tappningsstrategi som grund för analys av planeringsnivån. Länsstyrelsen efterfrågar mer kunskapsunderlag för aktuellt system.

Kommunens kommentar:

Stadsbyggnadsförvaltningen ser att det finns ett behov av att göra specifika bedömningar av beräknat högsta flöde (BHF) för respektive vattendrag. Detta arbete pågår och kan inarbetas nästa gång översiktsplanen ändras. Tidigare framräknade BHF behålls därför som planeringsnivå för samhällsviktiga funktioner i denna ändring. Platsspecifika bedömningar för risknivån för respektive vattendrag och de funktioner som planeras kommer behöva göras vid avsteg från planeringsnivåer.

För respektive vattendrag har kommunen analyserat vilken av de olika översvämningshändelserna (flöde, havsnivå och skyfall) som ger högst vattennivå. Den högsta resulterande planeringsnivån (vattennivå + säkerhetsmarginal) för respektive vattendrag och plats blir styrande.

Planering av ny bebyggelse i form av förtätning eller förändrad användning utgår från 200-årshändelsen med en säkerhetsmarginal. Samhällsviktiga funktioner har en mycket stor säkerhetsmarginal i form av planering efter BHF.

Det finns idag inga områden i Göteborg där det finns plats och kan planeras för ny sammanhållen bebyggelse längs med vattendrag där flödet i vattendraget (BHF eller 200års händelse) är styrande för planeringsnivåerna då det är havet som ger de högsta planeringsnivåerna. Därför anser stadsbyggnadsförvaltningen att förtätning och nybyggnation kan utgå från 200-årsnivån med säkerhetsmarginaler. Exempelvis Mölndalsån, där all ny bebyggelse är förtätning.

Kunskapsunderlag för vattendrag, höga havsnivåer och skyfall finns som bilagor till översiktsplanen. Staden har haft fördjupade dialoger med Länsstyrelsen och Mölndals stad kring regleringen av Mölndalsåsystemet.

Skyfall

Enligt tabell i det digitala underlaget är ett skyfall med återkomsttid på 200 år dimensionerande, vilket nog inte är vad kommunen menar.

I kunskapsunderlaget är det bra om det framgår hur planhandläggare i kommunen ska agera när utpekade skyfallsleder och skyfallsytor föreslås planeras bort i en detaljplan.

I nästa skede är det bra om det framgår vilka uppdateringar som görs utifrån nytt kunskapsläge och vägledning för skyfallsberäkningar. Länsstyrelsen förespråkar, i enlighet med nationellt stöd, att en klimatkoefficient på 1,4 ska användas för nya beräkningar.

Kommunens kommentar:

Det ska stå 100 år, vilket har justerats i granskningshandlingen.

Rekommendationer om hantering av skyfallsleder och skyfallsytor i detaljplanering kommer att finnas i handläggarstöd för berörda handläggare.

Staden har tagit fram ett kunskapsunderlag som redovisar skyfallsvolymer enligt klimatscenario RCP8,5, vilket motsvarar en klimatfaktor 1,4. Dessa kommer att användas i stadens skyfallskarteringar framåt och refereras till i stadens riktlinjer om planeringsnivåer för översvämningsrisk från hav, vattendrag och skyfall.

Framkomlighet

Idag saknas samsyn kring dimensionerande scenario. Kommunen utgår från dimensionerande 200-årsnivån och inte planeringsnivån. För att underlätta efterföljande planering och prövning är det viktigt med samsyn. Det behöver också förtydligas att högre krav på framkomlighet kan ställas för samhällsviktig verksamhet.

Kommunen anser att 20 cm vatten kan accepteras på vägar utan att påverka framkomligheten. Detta är inte i enlighet med nationell vägledning. För vissa detaljplaner, efter en plats-specifik bedömning, accepterar Länsstyrelsen att vatten kan bli stående med 20 cm under korta tider. Det finns dock flera aspekter som påverkar möjligheten så som vattenhastighet, bärighet och inte minst varaktighet.

Länsstyrelsen har vid en dialog med kommunen fått uppfattningen om att det främst är vid översvämning kopplat till havet samt skyfall, där denna nivå generellt accepteras (då tidsaspekten väger tungt i bedömningen). Enligt tabeller och figurer i underlaget framgår dock att detta även gäller för vattendrag. Här behöver kommunen förtydliga om meningen är att 20 cm vatten kan accepteras även under mer långvariga översvämningar orsakat av vattendrag. Kommunen måste även beskriva underlaget till bedömningen om att 20 cm stående vatten generellt accepteras.

Kommunens kommentar:

Granskningshandlingen har förtydligats avseende samhällsviktig verksamhet.

Staden arbetar vidare med hur framkomlighet kan säkras till samhällsviktiga verksamheter och anläggningar vid en översvämning. Det är ett av de prioriterade arbetena i stadens klimatanpassningsplan. Fortsatt dialog krävs mellan olika aktörer inom Göteborgs geografi. Bedömningen att 20 cm översvämningsdjup är acceptabelt är baserat på samtal med främst räddningstjänst, men även polis och ambulans.

Vid tillfällen då planeringsnivåer för framkomlighet inte uppnås, görs riskanalyser med utgångspunkt i de lokala förutsättningarna samt vilka funktioner som planeras.

Skyddsportar inre vattenväg

Länsstyrelsen noterar att det finns ett förslag på portar för inre vattenväg i kartan som visar högvattenskydd och portar. Vad Länsstyrelsen kan se finns dessa inte med i förslaget till ändrad mark- och vattenanvändning eller i den nu gällande översiktsplanen. Kommunen behöver beskriva kartan som visar portarna för inre vattenväg och hur dessa ska tolkas.

Kommunens kommentar:

Inre skyddsportar finns med i gällande översiktsplan i skiktet Högvattenskydd framtida. Granskningshandlingen har förtydligats avseende information om inre skyddsportar i markanvändningskartan.

Geoteknik

Det framgår inte av ändringen av översiktsplan om förutsättningarna för geotekniska säkerhetsfrågor (ras, skred, erosion) förändras till följd av det som föreslås. Om geotekniska säker-

hetsfrågor behöver hanteras framöver ska det framgå av ändringen av översiktsplan samt i så fall för vilka områden.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingen har kompletterats med att geotekniska säkerhetsfrågor behöver beaktas i fortsatt planarbete som berör områden med översvämningsrisk. Fördjupade utredningar utförs inom ramen för efterföljande planering.

Kulturvärden

I ändringen av översiktsplan anges att delar av den ändringen för översvämningsrisker kommer att utvecklas till ett kunskapsunderlag för att kunna nyttjas som stöd i samband med stadsutvecklingen. Ändringen av översiktsplan behöver kompletteras och förtydligas så att det framgår att hänsyn måste tas till kulturvärden vid direkta åtgärder på byggnader och anläggningar med kulturvärden. Lika viktigt är hanteringen av den indirekta påverkan när större åtgärder vidtas inom eller i anslutning till ett kulturmiljösammanhang. I underlaget lyfts problematiken med förhöjda vattennivåer, skyfallsproblematik och en eventuell höjning av marken i samband med byggnation. Det är viktigt att i ett tidigt skede utreda vilka kulturmiljövärden, siktlinjer och topografi som är viktigt att ta hänsyn till mot bakgrund av eventuell påverkan av en höjning av marken inom vissa områden. Det är också viktigt att antikvariskt sakkunnig deltar i planering och genomförande av klimatanpassningsåtgärder.

Kommunens kommentarer:

Aspekten är beaktad i texter kring kulturmiljöer och klimatanpassning.

Granskningshandlingen har förtydligats avseende kulturhistoriska värden i jordbrukslandskapet i enlighet med utredningen "Värdefulla kulturmiljöer i odlingslandskapet".

MOBILITET OCH INFRASTRUKTUR

Länsstyrelsen är positiva till den målbild och strategi som föreslås för mobilitet och infrastruktur. Det är bra att kommunen samlar och konkretiserar styrande dokument i översiktsplanen för en tydligare styrning och viljeinriktning. För att uppnå önskat resultat krävs också att kommunen tar fram en tydlig och konkret handlingsplan. I sammanhanget vill Länsstyrelsen poängtera vikten av att våga testa och pröva olika åtgärder som ett verktyg för att se vilka effekter de ger.

Kommunen ska verka för att omvandla körfält på de stora lederna till förmån för kollektivtrafik och gods. För de statliga lederna är detta något som måste utredas och konsekvensbeskrivas. Gällande att ta körfält i anspråk för gods på de statliga lederna krävs ändrad lagstiftning och är alltså inte möjligt att genomföra med gällande regelverk.

Kommunens kommentarer:

Stadsbyggnadsförvaltningen noterar synpunkter om att staden behöver växa på ett sätt som ger förutsättningar för hållbart resande. Alla parter, särskilt staten, behöver stödja kommunens arbete med att nå uppsatta mål om hållbart resande. Stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och stadsmiljönämnden har gett respektive förvaltning i uppdrag, att inom ramen för det förvaltningsövergripande "Program för hållbart resande", samordnat införa åtgärder som bidrar till kommunens måluppfyllelse om hållbart resande. Fokus är åtgärder där Göteborgs Stad har rådighet.

Förvaltningen noterar synpunkter om att det krävs ändrad lagstiftning för att omvandla kör-

fält på statliga leder till förmån för gods. Kommunen är medveten om detta och ser behov av dialog med berörda parter.

ÖVRIGA ÄNDRINGAR

Förslagets övriga ändringar framgår inte av fliken Ändringar markanvändningskarta. Kommunen föreslår till exempel ny begravningsmark, det hade varit tydligare om det också framgick av den samlade redovisningen av ändringar av mark- och vatten.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingen har reviderats så att övriga ändringar framgår på den samlade kartan över ändringar av översiktsplanen.

SYNPUNKTER SOM BERÖR FLER ÄN EN ÄNDRING AV ÖVERSIKTSPLANEN

Riksintresse för totalförsvaret (3 kap. 9 § miljöbalken) MSB har oktober 2024 beslutat att mark- och vattenområdena för samtliga ledningar och stationer i transmissionsnätet för el samt ledningarna i distributionsnätet för el mellan fastlandet och Gotland med tillhörande stationer, liksom områden för förnyelse och förstärkning av dessa, utgör områden som är av riksintresse på grund av att de behövs för totalförsvarets anläggningar.

Göteborgs kommun berörs av detta beslut. Kommunen behöver i översiktsplanen redovisa hur kommunen avser att tillgodose riksintresset. Kommunen behöver också bedöma om ändringen av översiktsplan och den kommunomfattande översiktsplanen behöver justeras i någon del för att tillgodose riksintresset.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingen har kompletterats med kartlager som visar de stråk för transmissionsnät för el som är av riksintresse för totalförsvaret. Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att inga andra justeringar behöver göras i översiktsplanen för att tillgodose detta anspråk.

Miljökvalitetsnormer för havsmiljön

Länsstyrelsen kan inte se att kommunen gjort någon bedömning av påverkan på miljökvalitetsnormer för havsmiljön. Översiktsplanen behöver kompletteras med miljökvalitetsnormer för havsmiljön och hur kommunen avser att följa dessa. Av översiktsplanen behöver det framgå hur kommunen beaktar miljökvalitetsnormer för havsmiljön, samt genomförande av åtgärdsprogram för havsmiljön. Tillkommande havsbaserad vindkraft kan väntas påverka miljökvalitetsnormerna. Även annan land- och havsbaserad verksamhet kan påverka vattenkvalitet, havsmiljön och därmed miljökvalitetsnormer.

Kommunens kommentarer:

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att ändrad markanvändning från industriområde till blandstad vid Södra älvstranden innebär en förbättring av vattenförekomsten utifrån MKN vatten. Förslag om förbättrad ekologisk kantzon mellan Majnabbe och Klippan överensstämmer med de åtgärder som staden tidigare identifierat och beslutat om i lokalt åtgärdsprogram för god vattenstatus för Göta Älv-Säveåns inflöde. I förlängningen förbättrar detta även miljökvaliteten i havet. Granskningshandlingen har förtydligats så att detta framgår.

Granskningshandlingen har reviderats så att områden för havsbaserad vind utgår. Intressen för totalförsvaret, Natura 2000, yrkesfiske, kulturmiljö, friluftsliv, kommunikationer och

Göteborgs hamn är konkurrerande intressen som skulle påverkas negativt av havsbaserad vind. Säkerhetsavstånd till farleder behöver också rymmas inom ytorna för vindkraft vilket innebär att kvarvarande ytor skulle bli mycket små eller obefintliga. Inriktningen för användningen mindre hamn har dessutom förtydligats med att miljö kvalitetsnorm för vatten behöver hanteras vid eventuell utveckling av småbåtshamnar.

Buller och miljö kvalitetsnormer för luft

Länsstyrelsen delar kommunens bedömning om att det kommer att bli en utmaning att få till goda boende- och vistelse miljöer utifrån buller- och luftsituationen i Södra älvstranden, södra Askim och Mölndalsåns dalgång.

Länsstyrelsen vill uppmärksamma kommunen på att gränsvärden för miljö kvalitetsnormer inom snar framtid dessutom kommer att skärpas. Från och med januari 2027 ska kontrollen av MKN luft genomföras i enlighet med de nya kraven. Om halterna mellan år 2026 och år 2029 överskrider nya MKN ska en färdplan upprättas. En färdplan ska antas redan när överskridanden konstaterats och fastställa strategier och åtgärder för att uppnå nya MKN år 2030.

Kommunens kommentarer:

Noteras.

Geoteknik

Kommunen behöver översiktligt redovisa vilka geotekniska hinder, svårigheter och möjligheter som finns för framtida exploateringsområden inom Södra älvstranden, södra Askim och Mölndalsåns dalgång. Även risker för naturolyckor som ras, skred och erosion bör redovisas. Pågående klimatförändring med ökade risker för översvämningar och skred bör också beaktas. Om det som föreslås i ändringen av översiktsplan för klimatanpassning medför att geotekniska säkerhetsfrågor relaterade till översvämningar behöver omhändertas framöver bör det också framgå.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingen har kompletterats med att geotekniska säkerhetsfrågor behöver beaktas i fortsatt planarbete som berör områden med översvämningsrisk. Fördjupade utredningar utförs inom ramen för efterföljande planering.

Vad som ska framgå av en översiktsplan

Av plan- och bygglagen framgår att när en översiktsplan ändras för en viss del av kommunen eller för att tillgodose ett visst allmänt intresse ska 1–22 §§ PBL tillämpas. Det betyder att frågor som rör till exempel hur kommunen avser att tillgodose det långsiktiga behovet av bostäder och hur kommunen i den fysiska planeringen avser att ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling inom kommunen också ska hanteras.

Det samrådsförslag som kommunen nu tagit fram hanterar inte alla de krav som PBL föreskriver. När ändringarna av översiktsplan fått laga kraft och arbetats in i kommunens översiktsplan kommer dessa frågor att finnas med på ett tillräckligt sätt i översiktsplanen, men redan nu under framtagandet behöver kommunen redovisa hur dessa delar hanteras. Kommunen kan till exempel komplettera ändringen av översiktsplan med ett avsnitt om hur och var frågorna hanteras i den kommunomfattande översiktsplanen.

Kommunens kommentarer:

Handlingen för ändring av översiktsplanen hanterar endast de frågor som berörs av ändringen. Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att den gällande översiktsplanen hanterar de krav som plan- och bygglagen föreskriver. Granskningshandlingen har förtydligats avseende sambanden med översiktsplanen som helhet.

ÄMNESVIS SAMMANFATTNING MED KOMMENTARER

I detta avsnitt sammanfattas de viktigaste synpunkterna som inkom under samrådet.

Synpunkterna har sorterats ämnesvis utifrån samrådsversionens kapitelindelning för ändringen av översiktsplanen. Därutöver har även synpunkter om riksintressen utöver de som direkt berörs av ändringarna, samt hållbarhetsbedömningen sammanfattats.

SÖDRA ÄLVSTRANDEN

Generellt

Många remissinstanser är positiva till att Södra älvstranden omvandlas från industrimark till blandad bebyggelse och blir en del av en utvidgad innerstad. Framförallt stadsmiljönämnden, socialnämnd Hisingen, Västsvenska Handelskammaren, Wallenstam, Stena Fastigheter AB, Riksbyggen, Hemsö och Robert Dicksons stiftelse. Samtidigt framhåller flera att det är viktigt att visa respekt för befintliga verksamheter och befintlig bebyggelse. Synpunkter om olika delar av planförslaget varierar, vilket framgår under respektive rubrik nedan. Vid de samrådsmöten och andra dialogaktiviteter som genomfördes framkom att många privatpersoner var positiva till en omvandling av Oscarsleden. Det var också många synpunkter om älvstråket, områdets identitet, framtida bebyggelse och vikten av det gröna och kollektivtrafik med färjor (se kapitlet om hur samrådet bedrivits och bilaga XX).

Riksintressen som berörs av ändringen för Södra älvstranden

Länsstyrelsen har invändningar mot hur kommunen beaktar riksintresse för kommunikationer (väg och sjöfart), yrkesfiske och kulturmiljö, som samtliga berörs av ändringen vid Södra älvstranden. För övriga synpunkter från Länsstyrelsen om riksintressen, se kapitlet Riksintressen.

Riksintresse för kommunikationer, väg

Länsstyrelsen ser inte att det är möjligt att utforma Oscarsleden som en mer stadsmässig gata så länge leden är av riksintresse för kommunikationer. Länsstyrelsen delar härigenom Trafikverkets syn i frågan. Riksintresset bör kvarstå tills detaljplanen för Arendal fått laga kraft, färjeterminaler har flyttat och det har säkerställts att väg E45 kommer att ledas om.

Trafikverket uppmanar kommunen att visa hur Oscarsledens funktion klaras samt hur andra statliga leder påverkas av en överflyttning från Oscarsleden. Så länge Trafikverket är väghållare och Oscarsleden har den funktion den har idag, bör E45 ligga kvar och förlängas till Arendal via Älvsborgsbron. Lämplig huvudman kan diskuteras om väg E45 på sikt kan förläggas på annan plats. Om E45 ska byta sträckning är Hisingsleden/Norrleden att föredra.

Göteborgs Hamn AB (GHAB) anser att Oscarsleden bör fortsatt vara av riksintresse.

Kommunens kommentarer:

Stadsbyggnadsförvaltningen delar synen om att riksintresset för kommunikationer, väg kan ligga kvar tills detaljplanen för Arendal vunnit laga kraft och färjeterminalerna har flyttat. Därefter bör riksintresset flyttas till Hisingsleden/Norrleden. Stadsbyggnadsförvaltningen anser inte att det är lämpligt att riksintresset E45 går genom området efter en flytt av färjeterminalerna och vid en omvandling av leden. Funktionen som länk i TEN-T nätet bör följa med flytten av färjeterminalerna till Arendal och är vid en flytt inte motiverad att ligga kvar i en tät stadsmiljö då den inte längre förbinder anläggning av riksintresse direkt mot färja. Förvaltningen håller fast vid förslagets inriktning om en mer integrerad Oscarsled på lång sikt samt inriktningen i gällande översiktsplan om att tung trafik till och från Göteborgs hamn bör ledas via Hisingsleden och Norrleden.

Granskningshandlingen har utvecklats genom att kunskapsunderlaget med planeringsföretsättningar har kompletterats utifrån en trafikanalys som visar att delar av trafiken tar andra vägar inom staden, både på kommunalt och statligt vägnät. I första hand förväntas Lundbyleden och Dag Hammarskjöldsleden få ökade trafikflöden vid en omvandling av Oscarsleden.

Göteborgs Stad har som mål att minska miljö- och klimatförändringar och ett särskilt fokus är hållbart resande. De bedömda basprognoserna för vägtrafiken bedöms ohållbara och det kommer att krävas trafikstyrande och trafikminskande åtgärder utöver en ombyggd infrastruktur på Oscarsleden för att kunna möta stadens mål om hållbart resande och minskat vägtrafikarbete.

Trafikverket och Göteborgs Stad har löpande samverkan för att identifiera och planera för åtgärder som stärker kollektivtrafik samt möjliggör överflyttning från bil till gång och cykel på statligt, regionalt och lokalt vägnät. Stadsbyggnadsförvaltningen ser positivt på en fortsatt dialog om hållbart resande och hanteringen av riksintressefrågor på Oscarsleden. Förvaltningens utgångspunkt i nuläget är att Oscarsleden fortsatt förblir en statlig väg.

Riksintresse för kommunikationer, sjöfart

Länsstyrelsen anser att framtida gång- och cykelbroar över Göta älv utgör en risk för påtaglig skada på riksintresse för kommunikation, sjöfart genom att påverka framkomligheten och sjösäkerheten på älven. Den kumulativa effekten av fler hinder behöver beaktas. Länsstyrelsen delar härigenom Trafikverkets och Sjöfartsverkets syn i frågan.

Trafikverket anser att beslut om innerhamnen ska fortsätta utgöra riksintresse eller inte, kan tas först efter att behoven kopplade till riksintresset är utredda. I samband med färjeterminalerna flyttas till Arendal kommer Trafikverket att göra en ny riksintresseprecisering för Göteborgs hamn. I denna precisering kommer innerhamnens framtida funktion och behov utredas.

Sjöfartsverket anser att älvförbindelser för gång- och cykeltrafikanter behöver skapas på annat sätt än genom öppningsbara broar för att inte negativt påverka riksintresse kommunikationer, sjöfart. Sjöfartsverket delar inte kommunens syn på nyttor av bron och påverkan på sjötrafik. Ytterligare öppningsbara broar i Göteborg ger kraftigt försämrade förhållanden för fartygstrafiken på älven, inklusive Vänersjöfarten.

Göteborgs Hamn AB (GHAB) delar kommunens syn att riksintresset för innerhamnen kan utgå under förutsättning att färjetrafiken flyttar.

Kommunens kommentarer:

I gällande översiktsplan finns endast en framtida gång- och cykelbro utpekad (Hugo Hammars kaj – Packhusplatsen). Resterande förbindelser utgör älvförbindelser för färjetrafik. Det pågår detaljplanläggning av den utpekade gång- och cykelbron. I detaljplanearbetet har stadsbyggnadsförvaltningen bedömt att det är liten risk för påverkan på framkomlighet och sjösäkerhet för sjöfarten och bedömer inte att det blir påtagligt skada på riksintresset.

I förslaget till ändring av översiktsplanen för Södra älvstranden föreslås en ytterligare älvförbindelse, i första hand för färjetrafik, mellan Majnabbe och Eriksberg. På lång sikt skulle detta läge kunna utredas som potentiell framtida gång- och cykelbro. Granskningshandlingen har förtydligats avseende att en bro i detta läge knyter samman västra Hisingen med sydvästra Göteborg. Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer inte att det är aktuellt att planera en ytterligare gång- och cykelbro i närtid utöver den som redan planeras. Därmed anses inte kumulativa effekter uppstå eller behöva vidare beaktas för flertalet broar.

Stadsbyggnadsförvaltningen noterar att Göteborgs hamn delar stadsbyggnadsförvaltningens bedömning avseende riksintresset för innerhamn. Det utgör en viktig ingång i det fortsatta arbetet kring ny riksintresseprecisering för Göteborgs hamn vid en flytt av färjeterminalerna. Kommunen deltar gärna i ett sådant arbete.

Riksintresse för yrkesfiske

Länsstyrelsen anser att föreslagen exploatering medför risk för påtaglig skada på riksintresset för yrkesfiske (Göteborgs fiskehamn). Kommunen behöver beskriva hur fiskehamnen och dess verksamhet avses skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra för fiskerinäringens verksamhet på platsen. Havs- och vattenmyndigheten (HaV) anser att Göteborgs fiskehamn är ett aktuellt riksintresseanspråk för yrkesfisket då den är en av Sveriges främsta hamnar sett till landade värden, och fortsatt är en av de viktigaste landningshamnarna för det regionala fisket. Länsstyrelsen ser att det finns frågetecken kring om fiskehamnen är den mest lämpliga platsen som landningshamn eller om det kan finnas bättre alternativ. Länsstyrelsen välkomnar därför vidare samtal mellan HaV och kommunen.

Kommunens kommentarer:

Kommunen är kritisk till värdebeskrivningen för Göteborgs Fiskhamn och har tidigare lämnat synpunkter på Havs- och vattenmyndighetens översyn av riksintresset för yrkesfisket landningshamn. Beskrivningen bedöms inte tydliggöra varför aktuell plats är av nationellt intresse utan redogör främst för det monetära värdet utifrån den fångst som landas. Detta är svårt att beakta i fysisk planering och inte i enlighet med syftet med utpekande av riksintressen som areella anspråk. Granskningshandlingen har kompletterats med hur kommunen tolkar riksintresseanspråket.

För att tillgodose riksintresset yrkesfiske behövs hamn med service för fiskefartyg och lämpliga möjligheter för att landa fångsten. Fiskhamnsverksamheterna uppger att det behövs en kaj om cirka 90 meter för att kunna landa fisk samt anslutande väginfrastruktur för att kunna transportera vidare fisken.

Det är med utgångspunkt i ovanstående beskrivning som stadsbyggnadsförvaltningen motiverar en kajyta inom område för företagsområde i planhandlingen. Det pågår ett arbete för att flytta nuvarande fiskhamn inom det föreslagna företagsområdet på initiativ av och i nära samverkan med Göteborgs Fiskhamn.

Stadsbyggnadsförvaltningen anser att föreslagen ändring av planhandlingen tar hänsyn till och tillgodoser riksintresset för yrkesfisket landningshamn genom utpekad yta samt markanvändning företagsområde och dragning av lokalt vägnät som kopplar ihop till övergripande vägnät. Bedömningen är att förslaget inte utgör risk för påtaglig skada på riksintresset.

Riksintresse för kulturmiljö

Länsstyrelsen anser att kommunen bör ta fram ett vägledande kulturmiljöunderlag som redogör för bland annat viktiga siktlinjer och lämpliga hushöjder inom olika delområden inom Södra älvstranden. Det krävs tydliga riktlinjer kring hänsynstagande och tillgodosende av riksintresse för kulturmiljö tidigt i processen. Svåra avvägningar bör inte hänföras till efterföljande detaljplaneprocesser.

Kommunens kommentarer:

Gällande översiktsplan anger rekommendationer om hur efterföljande planering ska ta hänsyn och tillgodose kulturmiljön. Det finns ett omfattande underlag i gällande översiktsplanen, Vägledning för riksintressen för kulturmiljövården, som även omfattar området Södra älvstranden.

Förslaget till ändring av översiktsplanen anger hur ny bebyggelse ska ta hänsyn till befintliga stråk och bebyggelsestrukturer, viktiga kulturmiljöer, landmärken och symbolbyggnader inom området.

Granskningshandlingen har förtydligats avseende kulturmiljö och rekommendationer för efterföljande planering. Kunskapsunderlaget med planeringsförutsättningar har kompletterats med tydligare beskrivningar av viktiga siktlinjer och skala utifrån riksintresset för kulturmiljö inom området.

Miljökvalitetsnormer för vatten/dagvatten

Länsstyrelsen påtalar att berörd vattenförekomst Göta Älv-Säveåns inflöde till mynningen vid Älvsborgsbron är ett kraftigt modifierat vatten och ingen ytterligare försämring får ske. Dagvattenhantering inom Södra älvstranden behöver därför hanteras i ett större perspektiv och inte i varje enskild detaljplan.

Kommunens kommentarer:

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att ändrad markanvändning från industriområde till blandstad innebär en förbättring av vattenförekomsten utifrån MKN vatten. Förslag om förbättrad ekologisk kantzon mellan Majnabbe och Klippan överensstämmer med de åtgärder som staden tidigare identifierat och beslutat om i lokalt åtgärdsprogram för god vattenstatus för Göta Älvs huvudfåra.

Generellt innebär förslag om blandstad en annan möjlighet till dagvattenhantering. Lokal hantering och rening i gatumiljön med avledning till Göta älv bedöms vara den bästa strategin för området utifrån lokala geografiska förutsättningar. Södra älvstranden utgör ett långsmalt område där olika delområden hänger ihop med omgivande stad.

Risker med anledning av förorenad mark, lukt, farligt gods och utryckning

Länsstyrelsen och miljö- och klimatnämnden påtalar att det sannolikt finns omfattande markföroreningar från såväl modern industri som historiska verksamheter inom Södra älvstranden. Både inom markområdet och strandzonen. Dessa behöver åtgärdas för att säkra lämplig markanvändning. Miljö- och klimatnämnden framhåller att det behövs en översiktlig utredning av markmiljön i tidigt skede.

Länsstyrelsen lyfter också att lukt från fiskhamnen försvårar samexistens med bostäder och skolor, samt ger upphov till risk för skadedjur (fåglar och råttor). Lämpliga skyddsavstånd kan behöva identifieras och säkras för att skydda människors hälsa och miljö från både lukt och smitta.

Länsstyrelsen noterar att risker med farligt gods kommer att minska om väg E45 ändrar läge. Så länge det finns farligt godstransporter på leden behöver dock stadsutvecklingen anpassas enligt kommunens vägledning om farligt gods. Länsstyrelsen påminner om att det även sker omfattande transporter av farligt gods på älven. Beroende på hur nära bebyggelse planeras och i vilken omfattning kan fördjupade analyser behövas kring riskbilden. Länsstyrelsen anser också att kommunen behöver belysa eventuella risker eller krav på särskild hänsyn för att samlokalisera tät bostadsbebyggelse med kaj för kryssningsfartyg vid Stigbergskajen.

Räddningstjänsten lyfter fram att en förtätning av Södra älvstranden, utveckling av stadsmässiga stråk och ansamling av målpunkter på liten yta inte får begränsa framkomligheten för räddningstjänstens utryckande fordon. Primära och sekundära utryckningsvägar behöver definieras och beaktas i samhällsplaneringen.

Kommunens kommentarer:

Omvandling av industrimark till blandstad möjliggör för en sanering och hantering av markföroreningar när området exploateras.

Granskningshandlingens kunskapsunderlag, planeringsförutsättningar, har kompletterats med en övergripande bedömning av markföroreningar inom området. Markföroreningar har bekräftats på flera platser som behöver hanteras i efterföljande planering.

Föreslaget företagsområde rymmer yta för en ny lokalisering av Göteborgs Fiskhamn. Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att det går att hantera lämpliga skyddsavstånd inom företagsområdet och till ny bebyggelse. Det är angeläget att kunna samla befintliga verksamheter under ett och samma tak för att kunna effektivisera logistik och skapa slutna kylkedjor. Slutna kylkedjor minskar risken för lukt och skadedjur vilket gör att en ny anläggning kan ha kortare avstånd till omgivande bebyggelse än den befintliga. Detta behöver studeras vidare i efterföljande planering.

Invid Stigberget utgör Oscarsleden en större källa för buller än den från kryssningsfartyg. I föreslagen nod för stadsutveckling vid Stigberget och Stigbergskajen beskrivs framtida stadsbebyggelse främst rymma innehåll som kan stödja en framtida bytespunkt för kollektivtrafik. Efterföljande planering får visa på möjligheter att även rymma andra funktioner.

Översiktsplanen utgår från den vägledning om farligt gods som Länsstyrelsen åberopar. Kommunen avser att komplettera gällande översiktsplans vägledning om risker avseende farligt gods med annat styrande dokument. Farligt gods inom området bör hanteras i efterföljande planering.

Klimatrelaterade risker: Skyfall, översvämning och geoteknik

Länsstyrelsen anser att det kan vara motiverat att se över lämpliga planeringsnivåer vid större nya strukturer. Om samma planeringsnivåer används som för innerstaden fortsätter kommunen att bygga in sårbarheter och negativa konsekvenser, om planerade skydd briser eller inte blir av, blir ännu större.

Kretslopp och vattennämnden önskar att skyfallsleder visualiseras tydligare. De anser också att skyfallsåtgärder bör förtydligas för övriga delar av området utöver Jaegerdorffsmotet (såsom Masthugget, Fiskhamnen, Majnabbegatan och vid Klippan). De vill också att samspillet mellan risk för instängda områden och högvattenskydd blir belyst.

Naturskyddsföreningen i Göteborg anser att översiktsplanen har goda ambitioner för skyfallshantering, men framhåller samtidigt att Södra älvstranden bör innehålla fler mjuka kantzoner.

SGI påpekar att fördjupningen tydligare behöver beskriva geologiska och geotekniska förhållanden. Exploateringsnämnden konstaterar att de geotekniska förutsättningarna kan innebära begränsningar vad gäller byggnation i området, i synnerhet utmed älven. Det är troligen inte möjligt att grundlägga för ny bebyggelse i befintlig kaj.

Kommunens kommentarer:

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att älvnära områden inom Södra älvstranden bör följa samma strategier som för övriga delar av centrala staden eftersom

- *De låglänta delarna av centrala Göteborg redan idag är beroende av att yttre skyddsportar kommer på plats för att skydda mot stigande havsnivåer*
- *Det inte är samhällsekonomiskt att skydda vissa områden extra mycket genom tex*

högre marknivåer eller högre högvattenskydd. Staden behöver fortsätta planera för att de storskaliga skydden kommer på plats och lägga de gemensamma resurserna på dem

- *Staden vill undvika att höjdsättning skapar ytterligare problematik med större instängda områden bakom högvattenskydd.*

Granskningshandlingen har förtydligats avseende att högvattenskydd för området primärt handlar om höjdsättning och sekundärt om tekniska skydd.

Skyfallsleder för området synliggörs i sin helhet i kartlagret värden och hänsyn. Granskningshandlingen har också förtydligats avseende skyfallsåtgärder för resterande del av planområdet och risk för instängda områden.

De mjuka kantzoner som pekas ut är de som anses lämpliga och möjliga för detta. Resterande delar av kaj har ett vattendjup som gör att mjuka kantzoner inte bedöms möjliga. Granskningshandlingen har reviderats så att den föreslagna utbyggnaden i älven utgår. Olika begränsningar för byggnation utmed älven kommer att studeras vidare i efterföljande planering.

Granskningshandlingen har även kompletterats med att geotekniska säkerhetsfrågor behöver beaktas i fortsatt planarbete som berör områden med översvämningrisk. Fördjupade utredningar utförs inom ramen för efterföljande planering.

Granskningshandlingens kunskapsunderlag, planeringsförutsättningar, har kompletterats med en beskrivning av markens egenskaper.

Övrig teknisk infrastruktur

Göteborg Energi bedömer att Södra älvstranden är väl försörjt med el. Elnätet har kapacitet att försörja området men kräver cirka 5–10 nya transformatorstationer. Fjärrvärmenätet behöva utvecklas norr om Oscarsleden, från Masthuggshalvön till Klippan. Det behövs även en ledning under älven. Fjärrkyla och gasnät finns idag endast i östra delarna (vid Masthuggskajen) men kan utvecklas västerut om intresse finns. Fibernät finns i området och utvecklas efter behov. Göteborg Energi påtalar vikten av utrymme för ledningsnät vid planering av gatustrukturen.

Göteborg Energi framhåller att Rosenlundsverket har en viktig funktion som spets- och reservanläggning för fjärrvärme, som huvudproduktionsanläggning för fjärrkyla samt en viktig nod för fibernätet. Rosenlundsverkets produktion av fjärrvärme planeras att avvecklas till år 2040–2045. Fram till dess behöver befintlig verksamhet kunna fortgå utan begränsningar. Det innebär att Göteborg Energi behöver kunna lossa olja från båtar vid intilliggande kaj och när det är dags att riva delar av Rosenlundsverket måste de kunna komma åt konstruktionerna på ett effektivt sätt.

Fjärrkyla behöver bibehållas vid Rosenlundsverket vilket innebär att delar av byggnaden behöver bevaras och att ledningar, pumpar m.m. för kylverksamhet, fiberverksamhet och nödvändiga stödfunktioner behöver finnas kvar även på lång sikt (efter 2045).

Gryaab hänvisar till tidigare synpunkter angående tillskottsvatten och anläggningar för spillvatten. De påpekar att deras undermarksanläggningar för spillvatten inte kan flyttas, vilket kan skapa luktproblem när staden förtätas.

Kommunens kommentarer:

Noteras. Granskningshandlingen har förtydligats avseende information till efterföljande planering.

Broar kontra vattenburna transporter

Många remissinstanser är negativt inställda till ytterligare broar över älven och vill att kommunen istället fokuserar på vattenburna transporter. Denna syn framförs av framförallt Länsstyrelsen, Trafikverket, Sjöfartsverket, Göteborg & Co, GHAB, Föreningen Svensk Sjöfart, Styröbolaget, Skärgårdslinjen i Göteborg & Bohuslän AB, Skärgårdsredarna och Cstrider. Länsstyrelsen anser att framtida gång- och cykelbroar över Göta älv utgör en risk för påtaglig skada på riksintresse för kommunikation, sjöfart genom att påverka framkomligheten och sjösäkerheten på älven. Den kumulativa effekten av fler hinder behöver beaktas. Länsstyrelsen delar härigenom Trafikverkets och Sjöfartsverkets syn i frågan (läs mer under Riksintressen som berörs av ändringen för Södra älvstranden).

Många remissinstanser framhåller att vattenburna transporter är flexibla lösningar som kan minska belastningen på vägnätet samt vara både miljömässigt och kostnadsmässigt mer effektiva än en bro. Många framhåller att broar försvårar för sjöfarten samtidigt som vattenburna transporter kommer att öka. Att försvåra för sjöfarten begränsar besöksnäring, yrkessjöfart samt utflykts- och restaurangverksamhet. Båtar är ett tillskott till en vacker, speciell och attraktiv stadsmiljö och skulle stärka översiktsplanens syfte att levandegöra stråken och kajkanterna längs älven. Skärgårdsturer och upplevelser kopplade till sjöfart är en stor del av Göteborgs maritima karaktär och nyttjas av såväl besökare som invånare. Skärgården är beroende av en god tillgänglighet till såväl farleden som till fartygen. Flera instanser vill därför att förslaget om broar över älven ändras till en effektiv och flexibel kollektivtrafik över älven. Även synpunkter från privatpersoner har handlat om möjligheten att ta sig över och runt älven från olika målpunkter.

Styröbolaget lyfter fram att det är särskilt viktigt att inte låsa fast sig vid en bro vid nuvarande tysklandsterminalen eller Hugo Hammars kaj – Packhusplatsen. Låga broar där skulle spärra av och fördröja för de flesta av fartygen i hamntrafik och vattenburna transporter. Göteborg & Co önskar att översiktsplanen kompletteras med beskrivningar av fler möjliga förbindelser än broar, som färjetrafik, andra vattenburna transportmedel, till och med tunnel eller linbana.

Andra instanser, såsom Göteborgsregionen (GR) ser att omvandlingen utmed älvkanten ger möjlighet till fler älvförbindelser som kan knyta samman staden. Grundscolenämnden noterar att nya älvförbindelser skapar nya möjligheter för att hantera det framtida skolbehovet.

Västsvenska handelskammaren ser ett stort värde i att knyta ihop södra och norra älvstranden, och därmed få en mer sammanhängande stad. Det behövs därför plats för fler möjliga färjeförbindelser över älven. De tillstyrker också en ny gång- och cykelbro mellan Tysklandsterminalen och Eriksberg under förutsättning att bron inte blir ett hinder mot yrkessjöfart på älven. Brons höjd och öppningsstrategi behöver därför utformas efter yrkessjöfartens behov.

Kommunens kommentarer:

Se kommunens kommentarer i avsnittet om riksintresse för kommunikation, sjöfart.

Stadsbyggnadsförvaltningen delar synpunkten om att båtar utgör ett attraktivt tillskott till stadsmiljön. Båtars olika funktioner är viktiga för staden ur flera perspektiv, såväl för tillgänglighet, mobilitet som för turism.

Granskningshandlingen har förtydligats avseende att vattenburna transporter är en viktig del av stadens infrastruktur och mobilitet. Den har också förtydligats att framtida angöring för skärgårdstrafiken för Stigberget flyttas något västerut.

Ändringen av översiktsplanen medför att det adderas fler lägen för älvförbindelser längs Södra älvstranden, i första hand för färjetrafik. Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att det stärker möjligheten att knyta ihop norra och södra älvstranden och bidrar till en mer sammanhängande stad och ett levande älvrum för stadens invånare och besökare.

Kajer

Remissinstansernas syn på hur kajerna ska användas inom Södra älvstranden varierar. Flera framhåller att kajerna behövs för stora fartyg och att de därför inte kan vara tillgängliga för gående, cyklister eller färjetrafik. Det finns samtidigt önskemål om att kajstråken ska öppnas upp för gång- och cykel. Flera framhåller att det behöver tas hänsyn till befintliga verksamheter.

Sjöfartsverket poängterar att Stigbergskajen fortsatt kommer att användas som kaj för kryssningsfartyg och andra fartygsbesök. De anser inte att användningen Mindre hamn återger den användning som Göteborgs hamn fortsatt kommer ha i området. Sjöfartsverket anser att turistsjöfarten försämrats av kajplatser längs Södra älvstranden.

Göteborgs Hamn AB (GHAB) anser att Stigbergskajen (Amerikakajen) främst ska användas som kryssnings- och paradkaj. De bedömer att det behövs fler paradkajer och kajer för entreprenadfartyg, då örlogsbesöken väntas öka efter Sveriges NATO-inträde. Förslaget om ökad tillgänglighet för gående och cyklister och angränsning för båt och färjetrafik i den östra delen av Stigbergskajen bör därför utgå. GHAB framhåller att de av säkerhetsskäl behöver kunna spärra av området och att de behöver rådighet över hela Stigbergskajen. Storleken på fartygen ökar markant och det behövs vändytor öster om Stigbergskajen. GHAB anser också att planering runt Amerikaskjulet behöver ta hänsyn till befintlig verksamhet. Det handlar om bland annat parkeringsytor för verksamheter, anställda och besökande.

Styrsöbolaget anser att staden ska ta hänsyn till kollektivtrafik och turisttrafik med fartyg och att området Stenpiren – Hisingsbron därför inte enbart bör allokeras till fartyg som inte påverkas av eventuella framtida broar. Yrkessjöfart bör möjliggöras och prioriteras vid Lilla Bommen, Packhuskajen, Stenpiren, Lindholmspiren, Eriksberg och Klippan. Styrsöbolaget är positiva till att levandegöra stråk och miljöer längs kajkanterna på båda sidor av älven. Detta kommer öka efterfrågan på vattenburna transporter och resor vilket behöver beaktas i översiktsplanen.

Stadsmiljönämnden vill att det säkerställs viss framkomlighet för gång och cykel utmed älvstråket förbi Amerikakajen även vid fartygsanlöp. Privatpersoner understryker också vikten av koppling till älven.

Västra Götalandsregionen (VGR) framhåller att nuvarande älvtrafik och eventuella framtida färjeförbindelser behöver försörjas med en natthamn, företrädesvis i anslutning till en färjeterminal på Södra älvstranden. De påpekar även att färjelägena längs Södra älvstranden kan komma att ändras beroende på framtida exploatering.

GHAB och Skärgårdslinjen anser att kommunen bör ta fram en kajstrategi. GHAB framhåller behovet av en effektiv förvaltning och hantering av juridiska frågor. Möjligheten till samnyttjande av nya kajer för olika ändamål bör beaktas vid eventuell flytt av Fiskhamnen. Det krävs en tillfällig kryssningskaj under byggtiden för Lindholmsförbindelsen. Skärgårdslinjen ser att en långsiktig plan för kajer och farleder kan säkerställa att tillräckliga kajlägen bevaras och utvecklas för turboatrafiken och integrera vattenburen kollektivtrafik och turboatrafik som en del av stadens hållbara transportstrategi. Konsekvenser av omvandling av kajområden för befintliga och framtida sjöfartsaktörer bör utredas.

Greencarrier AB vill att skeppet Göteborg flyttar till Masthugskajen och att ett upplevelsecenter/handelshus placeras bredvid skeppet. Det skulle stärka Göteborgs position som hamnstad och internationell turistdestination, stärka Järntorget och älvstråkets attraktivitet

och bli ett nav för näringsliv och utbildning. Med skeppets närvaro vid Masthugget förstärks kopplingen från innerstaden till vattnet. Tydliga siktlinjer från Nordhemsgatan, Värmlands-
gatan och Järntorget gör skeppet synligt från långt håll.

Aktivitetsgruppen för bevarandet av Slottsbergets färjeläge vill bevara Slottsbergets färjeläge. De föreslår att en framtida färja ska trafikera både Sörhalls kajen och Slottsberget innan färjan tar sig över till Fiskhamnen. För att skapa en attraktiv färjetrafik som bygger på tvärförbindelser över Göta älv behöver det finnas landbaserad kollektivtrafik att knyta an till vid färjelägena. En privatperson föreslår ett nytt färjeläge i anslutning till Stigbergstorget.

Sveriges fiskares producentorganisation (SFPO) framhåller vikten av att säkerställa lokaliseringsbehoven för verksamheterna i Fiskhamnen. De är viktiga för både den lokala ekonomin och för stadens kulturella och historiska identitet. Stena Fastigheter framhåller att skyddsavstånd till fiskhamnens verksamhet behöver utredas.

En privatperson anser att det behövs ökad kapacitet att ta emot olika typer av fartyg och att Försvarsmakten bör delta i planeringen utifrån beredskapsperspektiv. Personen anser också att Fiskhamnen ska tas tillvara genom att många av de gamla byggnaderna bör sparas, och att nybyggnation ges liknande karaktär.

Kommunens kommentarer:

Se kommunens kommentarer i avsnittet om riksintresse för kommunikation, sjöfart.

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att inriktningen för kajerna och ett framtida älvstråk framgår tydligt i gällande översiktsplan. Den pekar ut grönbåa älvstråk, norr och söder om älven. Det södra älvstråket sträcker sig från Älvsborgsbron till Tingstadstunneln och utgör en viktig grund för att binda samman staden vid älven, där olika funktioner behöver samsas längs kajsträckan. Utöver rekreation är det även ett viktigt kommunikationsstråk, särskilt för gående och cyklister. Ändringen av översiktsplanen fördjupar och förtydligar denna inriktning.

Granskningshandlingen har reviderats så att markanvändningen "mindre hamn" omfattar kryssnings- och paradkaj. En ytterligare yta för kryssnings- och paradkaj, invid Majnabbe, har också lagts till på markanvändningskartan. Granskningshandlingen har även förtydligats avseende att kajen längs med utpekat verksamhetsområde, utöver Stigbergskajen, kommer att reserveras för större fartyg.

Delar av kajområdet kommer behöva kunna stängas av för allmänheten vid Stigbergskajen och Masthuggskajen. Önskemål om parkering likt dagens situation kan inte tillgodoses när området omvandlas till en innerstadsmiljö med en strategisk bytespunkt för kollektivtrafik.

Stadsbyggnadsförvaltningen arbetar med en kajstrategi som syftar till att klargöra kajers framtida användning inom hela älvrummet från Älvsborgsbron till Marieholmsbron. Framtida behov och lokaliseringar av färjetrafik längs med kajen vid Södra älvstranden kräver en fortsatt dialog med VGR och nya lägen och förbindelser behöver tillkomma utifrån en övergripande stadsbyggnadsstruktur, där kopplingen till gatunät och landbaserad kollektivtrafik blir viktig. Förvaltningen ser positivt på fortsatt dialog och samtal genom kajstrategin.

Omvandling av Oscarsleden

Många remissinstanser är positiva till att omvandla Oscarsleden till en mer integrerad gata i staden. Bland annat Göteborgsregionen (GR), miljö och klimatnämnden, exploateringsnämnden, stadsmiljönämnden, äldre- samt vård- och omsorgsnämnden, Naturskyddsföreningen i Göteborg och Visans vänner. Andra remissinstanser är kritiska. Framförallt

Länsstyrelsen, grannkommuner och Göteborgs Hamn AB. Flera instanser anser att det behövs trafikanalyser som visar hur trafiken påverkas eller omfördelas i ett större perspektiv.

Länsstyrelsen lyfter att det inte är möjligt att utforma Oscarsleden som en mer stadsmässig gata så länge leden är av riksintresse för kommunikationer (läs mer under Riksintressen som berörs av ändringen för Södra älvstranden).

Partille och Mölndals kommuner framhåller att utvecklingen av Södra älvstranden behöver beakta regionens övergripande behov och eventuella konsekvenser för närliggande kommuner. Mölndals stad befarar att en omvandling av Oscarsleden till en mer integrerad gata gör att en del av dagens trafik väljer andra färdvägar och därmed riskerar att påverka infrastrukturen i Mölndal. De menar att planering som påverkar Oscarsleden inte enbart kan utgå från lokala förhållanden, utan måste väga in hela regionens intressen.

Miljö- och klimatnämnden understryker att det behövs åtgärder för att minimera Oscarsledens negativa påverkan och att utvecklingen mot en mer integrerad gata behöver gå hand i hand med ett kraftigt minskat trafikarbete i stort.

Exploateringsnämnden poängterar att en omvandling av Oscarsleden har stor betydelse för områdets möjliga utbyggnad, struktur och innehåll. De vill att etappvis utbyggnad och finansiering av ombyggnad av Oscarsleden studeras i samverkan med Trafikverket. Det behövs också trafikanalyser som visar på trafiksituationen, kapacitet, flöden och omfördelning i nätet såväl inom Södra älvstranden som på övriga leder i staden. Trafikverket indikerar att de avser att genomföra en trafikanalys av det övergripande vägnätet i storgöteborg under förutsättning att Göteborgs Stad visar intresse av att överta väghållarskapet på Oscarsleden. Göteborgs Hamn AB (GHAB) anser att Oscarsleden bör fortsätta ha standard och kapacitet som en Europaväg. Om den ska byggas om måste konsekvenser för godstrafiken utredas.

Västsvenska handelskammaren tillstyrker att successivt omvandla Oscarsleden till en integrerad stadsgata. Det går inte att omvandla Södra älvstranden till ett attraktivt bostadsområde utan att bygga över Oscarsleden eller att med andra medel minska trafikflödet och hastigheten på leden. En omvandling måste föregås av en analys av hur genomfartstrafiken kan hanteras och hur trafiken påverkas i ett bredare perspektiv. Utfallet av analysen bör avgöra om och när en omvandling till stadsgata är möjlig.

Riksbyggen samt Hemsö och Robert Dicksons stiftelse välkomnar att Oscarsleden behålls i befintlig utformning vid Jaegerdorffsplatsen, då det skapar tydliga förutsättningar i deras pågående planarbete. De betonar vikten av samordning och öppen dialog mellan det pågående planarbetet och ändringen av översiktsplanen.

En privatperson anser att Oscarsleden bör överdäckas eller sänkas.

Kommunens kommentarer:

Se kommunens kommentarer i avsnittet om riksintresse för kommunikation, väg.

Stadsbyggnadsförvaltningen håller fast vid att Oscarsledens funktion på lång sikt behöver förändras. Det behövs dialog på mellankommunal och delregional nivå tillsammans med berörda parter för att hitta rätt åtgärder i trafiksystemet för att möjliggöra en förflyttning och nå stadens uppsatta mål. Staden avser att arbeta vidare med frågeställningar som dessa i det nyligen uppstartade arbetet med SUMP (Sustainable urban mobility plan) som staden är ålagda att göra utifrån TEN-T förordningen och utpekandet av Göteborg som en av Sveriges urbana knutpunkter.

Konsekvenser för godstrafiken på Oscarsleden behöver utredas vidare utifrån den inriktning som finns i nuvarande översiktsplan och i stadens SULP (Sustainable urban logistic plan).

Granskningshandlingens kunskapsunderlag, planeringsförutsättningar, har kompletterats med beskrivning av förutsättningarna för en etappvis utbyggnad där en omvandlad Oscarsled ingår.

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att samordning mellan översiktlig planering och detaljplanering för Jaegerdorffsområdet är fortsatt viktig för att nå stadens ambitioner med området.

Förvaltningen avser inte att studera alternativ med en överdäckning eller tunnel inom arbetet med ändring av översiktsplanen då kommunens inriktning är en mer integrerad gata i markplan med fler plankorsningar.

Kollektivtrafik, gång- och cykel

Flera remissinstanser är positiva till bättre och attraktivare gång- och cykelkopplingar. Stads- miljönämnden betonar vikten av att infrastruktur för hållbar mobilitet behöver finnas på plats från start för att utveckla hållbara vanor från början. Naturskyddsföreningen i Göteborg efterfrågar tydligare ställningstagande att bilen och parkering prioriteras ner.

Exploateringsnämnden önskar förtydligande av hur och var staden planerar för nya gång- och cykelstråk, kopplingar över Oscarsleden, samt hur nya stråk kan kopplas ihop med befintliga. Det är viktigt att belysa hur tvärgående kopplingar för cykel kan ske i och omkring kollektivtrafiknod och hur de ansluter till stadens pendelcykelstråk. De framhåller också vikten av tillräckliga ytor för metrobusstationer och andra allmänna ytor samt att de blir tillgängliga och nåbara med gång- och cykel.

Riksbyggen, Hemsö och Robert Dicksons stiftelse ser satsningen på cykelpendlarled som en viktig åtgärd för att stärka hållbar mobilitet och ett attraktivt stadsliv. Äldre- samt vård- och omsorgsnämnden lyfter å andra sidan att pendlingscykelstråket längs Södra älvstranden kan utgöra en barriär för fotgängare. Snabba cyklister och elcyklar upplevs av många äldre personer som stora osäkerhets- och otrygghetsfaktorer när de rör sig i staden.

Visans vänner välkomnar att bygga samman staden genom att arbeta bort barriärer och skapa fler kopplingar ner mot och över älven. De efterfrågar bättre tillgänglighet till Kustens hus, lägre bullernivåer i området, och levande och attraktiva gång- och cykelstråk.

Privatpersoner anser att det är viktigt att belysa placeringen av ny hållplats vid Stigbergstorget ur alla aspekter samt genom samverkan med lokala aktörer. Utvecklingen av Stigbergstorget behöver beakta olika rörelsemönster och att det är en nod för många publika besöksmål.

Kommunens kommentarer:

Stadsbyggnadsförvaltningen instämmer i att infrastruktur för hållbar mobilitet behöver finnas på plats från start för att utveckla hållbara resvanor. Staden har ett mål att minska motoriserat vägtrafikarbete med 25 procent till 2030.

Granskningshandlingen har konkretiserats och förtydligats avseende potentiella stråk över Oscarsleden genom att korsningspunkter markeras på markanvändningskartan.

Ändringen av översiktsplanen anger rekommendationer för Stigberget och Stigbergskajen för en attraktiv stadsmiljö med mänsklig skala och vistelsekvaliteter. Tillräckliga ytanspråk för metrobusstationer bör hanteras i efterföljande planering vid Jaegerdorffsmotet och Stigberget. Rörelsemönster och målpunkter på Stigberget beaktas i detaljplanearbetena.

Naturmiljö och park

Flera remissinstanser efterfrågar mer utrymme för natur och park inom Södra älvstranden. Framförallt miljö- och klimatanämnden, stadsmiljönämnden, Naturskyddsföreningen, förskolenämnden och Visans vänner. Stadsfastighetsnämnden anser tvärtom att utbredningen av parker, allmän platsmark samt lokalisering och utformning av nya blå eller gröna miljöer och skyfallsytor ska ta hänsyn till planerade kommunala behov. Flera instanser önskar att parker och gröna stråk tydligare markeras på markanvändningskartan.

Miljö och klimatanämnden vill se en större park utmed älvstråket som en ekologisk kantzon och ge allmänheten vattenkontakt. Stadsmiljönämnden förespråkar också en ny stadsdelspark vid älvstråket (nedanför berget med Taubekullen som fond), som de anser är en bättre lokalisering än vid Majnabbe.

Stadsmiljönämnden vill att behovet av såväl stadsdelsparker som bostadsnära parker tillgodoses i enlighet med översiktsplanens inriktningar. Det är viktigt att parker får tillräckligt stor yta för att rymma önskade kvaliteter och att dagvatten/skyfallslösningar inte sker på bekostnad av parkens vistelseytor. En större spridning av parker skulle ge fler invånare tillgång till parker och grönområden och placeringen av bostadsnära parker och stadsdelsparker bör utredas vidare. De anser inte att Gråbergets kulturhistoriskt värdefulla bebyggelse ska räknas in som del av den föreslagna parken vid Majnabbe.

Naturskyddsföreningen i Göteborg vill att utveckling av biologisk mångfald prioriteras högre. Södra älvstranden bör innehålla fler mjuka kantzoner. Det behöver också förtydligas hur parkerna i Södra älvstranden ska länkas ihop för att gynna olika arter såsom insekter, groddjur och fåglar.

Förskolenämnden önskar grönare miljöer runt stadens förskolor. Grönskan möjliggör för bättre luft- och bullermiljö och stärker klimatanpassningsarbetet.

Visans vänner efterfrågar parkytor som är tillgängliga för allmänheten.

Exploateringsnämnden anser att det behöver bli tydligare vad som avses vara kvalitativ park och vad som utgörs av andra gröna miljöer. För att analysera tillgång till befintliga och planerade parker och lekplatser, samt identifiera kvarstående behov att hantera strukturellt behöver en grönstrukturutredning tas fram. Exploateringsnämnden anser vidare att parker bör placeras intill skyfallsstråk och bli del i en sammanhängande grönbå struktur. Då det är svårt att etablera grönska i kajmiljö bör i stället ambitionerna kring grönska i gator, torg och övriga miljöer vara höga.

Socialnämnd centrum vill att lämpliga lägen för park pekas ut i markanvändningskartan. Stadsmiljönämnden vill att gröna stråk synliggörs mer på markanvändningskartan och förespråkar en sträckning via Säggatan förbi Majvallen istället för Godhemsstråket. En privatperson förespråkar ett grönstråk längs Djurgårdsgatan för att förstärka kopplingen mellan Fiskhamnen upp mot Slottsskogen.

Kulturnämnden anser att parker och stråk beskrivs på ett förtjänstfullt sätt. Gryaab anser att planförslaget ger förutsättningar att bevara den biologiska mångfalden och utveckla naturvärden.

Kommunens kommentarer:

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att föreslagna ytor för park, natur och allmän plats är tillräckliga och att förslagen till nya parker ger en större spridning av parker inom stadsdelen. Granskningshandlingen har reviderats så att föreslagna parker redovisas på markanvändningskarta som ytor i stället för symboler, samt mindre justeringar av gröna stråk. Granskningshandlingen har också kompletterats med beskrivning av grönstruktur inom området och analyser av tillgång till park.

Föreslagen markanvändning uppnår översiktsplanens riktlinje om bostadsnära parker, medan ytan för stadsdelspark är något mindre än vad som föreskrivs. Granskningshandlingen har kompletterats med att kommunal service ska lokaliseras i anslutning till parker och grönområden.

Granskningshandlingen har reviderats till bostadsnära park vid Majnabbe och anpassats efter befintlig kulturhistoriskt värdefull bebyggelse.

Mark för bostäder, verksamheter och samhällsservice

Det finns många markanspråk inom Södra älvstranden. Remissinstanser efterfrågar ytor för såväl bostäder, verksamheter, offentliga platser, simhall, idrottshallar, skolor, förskolor, vård- och omsorgsboende och kultur. Exploateringsnämnden konstaterar att det kvarstår arbete för att hitta en balanserad struktur för Södra älvstranden utifrån andelen bostäder och verksamheter samt behov av kommunal service och allmän platsmark i form av parker, gator, torg och andra platsbildningar. Det finns många markanspråk inom området såsom fiskhamn och eventuellt ny simhall och idrottshall. Företagsområdets utbredning behöver utredas, då verksamheternas omgivningspåverkan kan påverka förutsättningarna för anslutande bostadsbebyggelse. Exploateringsnämnden avråder från utbyggnad i älven utifrån ekonomiska risker och miljömässig belastning. Socialnämnd centrum saknar analys av lämpliga lägen för ytkrävande samhällsservice. Även stadsfastighetsnämnden och idrotts- och föreningsnämnden påtalar vikten av att säkerställa markreserv för utbyggnad av samhällsservice såsom bollplaner, idrottshallar och skolor. De anser att det behövs en simhall inom området. Även en privatperson ser behov av en simhall inom Södra älvstranden.

Äldre- samt vård- och omsorgsnämnden ser behov av ett nytt vård- och omsorgsboende med 80 – 100 platser inom Södra älvstranden.

Grundskolenämnden ser att det behövs ca 400–600 skolplatser i en tillkommande grundskola samt 2–3 grupper anpassad grundskola. Staden har en befintlig skuld av skolplatser i stadens centrala delar och för varje ny bostad behöver skolbehovet omhändertas. Både grundskolenämnden och idrotts- och föreningsnämnden anser att idrottshallar, för både elever och föreningsliv, bör samplaneras med skolorna. Miljö- och klimatinämnden framhåller att det är viktigt att tidigt prioritera lägen med god luft- och ljudmiljö för förskolor, skolor, bostäder samt parkområden i Södra älvstranden.

Förskolenämnden påtalar vikten av att förskolor planeras in tidigt i processen. Barn ska kunna röra sig självständigt på förskolans utemiljö, vilket gör att det inte bör vara för stora höjdskillnader. Ytor där vatten kan bli stillastående ska inte räknas som friyta. Platsen bör ha möjlighet att ge avvägning mellan sol och skugga, för att motverka att det blir en så kallad hot spot på förskolegården. Cykelvägar nära förskola kan innebära ökad olycksrisk. Förskolenämnden eftersträvar att förskolans utemiljö ska vara grön och innehålla begränsat med hårdgjord yta. Den totala ytan behöver därför vara tillräckligt stor.

Västsvenska handelskammaren vill å andra sidan att skolor och förskolor i Södra älvstranden planeras för en effektiv markanvändning. Enskilda gårdars ytanspråk får inte begränsa en hög exploateringsgrad. Hög täthet och samverkan mellan funktioner är avgörande för att skapa en levande och dynamisk stadsdel. Business Region Göteborg (BRG) påpekar att efterfrågan på verksamhetsmark är större än utbudet och ser att omvandlingen mot blandstad tränger undan verksamheter. Inom Södra älvstranden bör nya verksamhetsområden prioriteras mer, då undanträngningen är störst i södra kommunen medan nya områden främst tillkommer i norr och angränsande kommuner. Detta kan innebära ökat vägtrafikarbete och förändrade transportmönster. Stena Fastigheter är positiva till en omvandling från industrimark till blandad stadsbebyggelse under förutsättning att det sker med respekt för den befintliga

bebyggelsen. De framhåller att kommunen i första hand bör utvärdera möjligheten att ställa om befintliga byggnader istället för att riva.

Naturskyddsföreningen vill se tydligare formulering kring bevarandet av befintliga byggnader.

En privatperson vill se ett center för rymdvetenskap, som ett landmärke vid älven. En annan ser behov av fler utegym i stadsdelen.

Kommunens kommentarer:

Ändringen av översiktsplanen för Södra älvstranden innebär en omvandling från industriområde till blandstad, med utvidgad innerstad och företagsområde. Inom markanvändning innerstad och stadskärna ryms ytor för bostäder, verksamheter och samhällsservice i olika typer av byggnader. Innehåll och form utgör en fråga för efterföljande planering.

Granskningshandlingens kunskapsunderlag, planeringsförutsättningar, har kompletterats med beskrivning av hur marken kan användas för bostäder, verksamheter, allmän plats och samhällsservice (en strukturidé). Det är en utmaning att hitta lämpliga platser för skola och förskola inom området. En mindre skolenhet och tre mindre förskolor bedöms kunna rymmas. Parallellt med ändringen av översiktsplanen pågår en lokaliseringstudie för en simhall inom stadsdelen.

Strukturidén utgör underlag i planering och är en av flera möjliga strukturer som ryms inom föreslagen markanvändningskarta. Ingen utbyggnad i älven föreslås och markförhållanden har konstaterats utmanande i hela området. Fortsatt arbete krävs för en ekonomi i balans vilket påverkar strukturidén.

Ändringen av översiktsplanen för Södra älvstranden möjliggör för en effektivare markanvändning av verksamhetsmark inom föreslaget företagsområde. Befintliga verksamheter inom området, utom färjeterminalerna, bedöms kunna vara kvar inom området. Södra älvstranden bedöms inte kunna kompensera med verksamhetsmark för utträngningseffekter av stadsomvandling i andra delar av kommunen. Ändringen av översiktsplanen för Södra älvstranden anger att ny bebyggelse ska ta avstamp i befintliga bebyggelsemiljöer. Möjligheten att ställa om befintlig bebyggelse till andra ändamål bör undersökas i efterföljande planering.

Identitet, konst, kultur och föreningsliv

Kulturnämnden lyfter fram att Majorna har en tydlig identitet i Göteborg som alternativt, kulturtätt och varierat. De vill inte se en standardbebyggelse med vad de beskriver som en förväntat kvartersstad med hög exploatering utan att kommunen ska utveckla en stadsdel med en identitet som bygger vidare på förstaden Majorna och som via generösa grönytor och allmänna platser kan svara mot klimatutmaningar och sociala behov. Kulturnämnden önskar skarpare skrivningar om att ta vara på, samt värna, kulturmiljöer. De efterfrågar även en rekommendation om att stärka den karaktär och identitet som älvrummet ger centrala Göteborg. De ser en utmaning i värdeutveckling av marken längs Södra älvstranden och att stadsutvecklingen riskerar att tränga undan kultur- och föreningsliv. Intentionen att värna kulturlivet och kulturens behov behöver synliggöras i förhållningssättet till exploateringen i området för att undvika gentrifiering. Det behövs strategier för hur den nya stadsdelen kan inkludera både befintliga kulturverksamheter och ge möjlighet för nya verksamheter att ta plats. Kulturnämnden anser att offentlig konst bör vara en del av arbetet för att uppnå de kvaliteter som önskas i Södra älvstranden. De är positiva till de kreativa zoner som pekas ut

inom Södra älvstranden. Platserna är väl valda och har stor potential för intilliggande kulturliv. Även socialnämnd centrum och Visans vänner är positiva till förslaget om kreativa zoner. Visans vänner efterlyser en tydligare definition av begreppet kreativ zon. Kreativa zoner bör fredas från detaljplaneläggning i minst fem år, och en eventuell planprocess bör därefter ske i nära samverkan och dialog med lokala aktörer. Kulturnämnden vill hitta angreppssätt för kulturljudzoner i planeringen. Exempelvis som en del av arbetet med de kreativa zonerna och ljuddämpande åtgärder i ny bebyggelse. Företagsområden skulle kunna lämpa sig bra för kulturljud.

Kulturnämnden anser att arkeologi bör hanteras tidigt i planeringen för att minimera negativ påverkan på fornlämningar i området. Historiska lämningar och stadens historia bör ges utrymme och lyftas fram.

Stadsmiljönämnden efterfrågar en utredning av stadslivsstråk inom Södra älvstranden. Visans vänner anser att det kulturliv som finns i verksamhetsområdet Majnabbe/Fiskhamnen förutsätter särskild hänsyn för att nuvarande kulturaktörer ska kunna vara kvar och utvecklas. Eventuell ny bebyggelse bör studeras utifrån ambitionen att skapa en kreativ och tillåtande zon. Bebyggelsen bör hållas låg och småskalig, och inte i första hand flerbostadshus. Verksamheterna och parken bör inte skäras av från vattnet. Privatpersoner vill värna kulturlivet kring Stigbergstorget under såväl ombyggnadsfasen som i framtiden. Området rymmer mycket historia som kan lyftas fram i olika sammanhang. Den lokala kunskapen och engagemanget är stort. De vill i samverkan med kommunen och Chalmers Arkitektur eller HDK gestalta en "byggplats" som adderar värden till själva torget under byggtiden. Alexandersson Fastigheter i Göteborg AB anser att området vid Stigbergstorget bör behålla sin identitet med musik, mat och rik historia.

Kommunens kommentarer:

Se kommunens kommentarer i avsnittet om riksintresse för kulturmiljö.

Förvaltningen delar kulturnämndens beskrivning av Majornas identitet och risken för undanträngning av kultur och föreningsliv. Granskningshandlingen har kompletterats med tydligare intentioner om att värna kulturlivet och kulturens behov i stadsutveckling inom området. I samverkan med kulturförvaltningen avser stadsbyggnadsförvaltningen att ta fram en kulturlivsanalys för området som ett underlag för efterföljande planering.

Parker, företagsområdet och plats för kreativ zon är en förutsättning för att värna kulturliv och kulturaktörer i området. Förslag om hur en byggplats kan addera värden till platsen under byggtid utgör en fråga för pågående detaljplanering av Stigbergstorget och Lindholmsförbindelsen.

Granskningshandlingen har reviderats så att Järnvågen utgår som område för platsbyggnad och förtydligats avseende förutsättningarna för en kreativ zon vid Majnabbe. Granskningshandlingen har även reviderats utifrån analys om stadslivsstråk inom Södra älvstranden.

Genomförandefrågor och processen

Ekonomiska aspekter

Exploateringsnämnden anser att bedömningar av genomförande och ekonomi behöver fördjupas för att utgöra en god grund för fortsatt beslutsfattande och planering av Södra älvstranden. Det handlar framförallt om strukturella utmaningar som inte kan lösas i enskilda detaljplaner. Exempelvis hantering av skyfall och högvattenskydd där tidsmässiga och genomförandemässiga beroenden behöver kartläggas och beskrivas. Det behövs även en ut-

byggnadsordning där investeringar och intäkter studeras tidsmässigt och möjligheter till samordningsvinster identifieras.

Exploateringsnämnden bör ta ett inriktningsbeslut som tydliggör de ekonomiska förutsättningarna att genomföra stadsutvecklingen i Södra älvstranden, då många av de strukturella utmaningarna i området är kostnadsdrivande och för att ge tillräcklig vägledning för detaljplaner. Genomförande av förslaget kommer ge staden ökade driftkostnader för allmän plats och högvattenskydd. Kretslopp och vattennämnden konstaterar att utbyggnad av vatten och avlopp kommer att vara kostsamt och ta mycket plats i ett område med stor konkurrens om mark både ovan och under mark.

Västsvenska handelskammaren poängterar vikten av ekonomisk bärighet i projekten. De ser utmaningar i en relativt låg exploateringsnivå i kombination med behov av omfattande investeringar. Även Wallenstam AB ifrågasätter om förslaget är ekonomiskt realiserbart.

Wallenstam ser en problematik med att befintliga verksamhetsutövare trycks undan och blir av med sina investeringar.

Exploateringsnämnden påtalar att investering i husbåtar innebär ett stort risktagande då båtplatserna upplåts med tidsbegränsade arrenden vilket påverkar möjligheten till finansiering. Det finns även svårigheter med att uppfylla tillgänglighetskrav enligt Boverkets byggregler.

Visans vänner anser att frågan om hyressättning och finansieringsformer hos kommunen och de kommunala bolagen bör diskuteras vidare utifrån stadens ambition att skapa och vidmakthålla ett levande kulturliv.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingens kunskapsunderlag, planeringsförutsättningar, har kompletterats med beskrivning av hur marken kan användas för bostäder, verksamheter, allmän plats och samhällsservice (en strukturidé). Strukturidén utgör underlag i planering och är en av flera möjliga strukturer som ryms inom föreslagen markanvändningskarta. Granskningshandlingens kunskapsunderlag, planeringsförutsättningar, har kompletterats avseende förutsättningar för genomförande och strukturella beroenden inom området.

Stadsbyggnadsförvaltningen delar synen att exploateringsnämnden ska tydliggöra de ekonomiska förutsättningarna för efterföljande planering av Södra älvstranden genom ett inriktningsbeslut. Högre exploateringsgrad medför ökat behov av kommunal service. Det påverkar även skala och siktlinjer för omgivande bebyggelse, vilket medför risk för påverkan på riksintresse för kulturmiljön.

Det föreslagna företagsområdet ska möjliggöra för befintliga verksamheter att stanna kvar inom området.

Hyressättning och finansieringsmodeller utgör inte frågor för översiktsplanen. Stadsbyggnadsförvaltningen hänvisar frågan till berörda parter såsom Stadsfastigheter och Higab AB som förvaltar byggnader inom området.

Etapper och hänsyn under byggtiden

Exploateringsnämnden framhåller att de pågående detaljplanarbetena vid Jaegerdorffsmotet ger möjlighet till en utveckling i närtid. De finns samtidigt en risk att pågående planer skapar låsningar för områdets långsiktiga utveckling om det inte tas ett helhetsgrepp kring området. För att identifiera hur och vilka delar av området som kan utvecklas på kort respektive lång sikt behövs en tydlig inriktning för struktur, skyfall och hantering av Oscarsleden.

Grundskolenämnden påtalar vikten av gränsöverskridande lösningar och överbrygga barriärer för att omhänderta skolbehovet. Samarbete mellan stadens planering av Södra älvstranden, Centralenområdet, Evenemangsområdet men även kring Backaplan, kan effektivisera när i tid olika skolenheter behöver tillskapas. Nya älvförbindelser skapar möjligheter för att hantera det framtida skolbehovet.

Alexandersson Fastigheter i Göteborg AB befarar att deras verksamhet kommer att påverkas av Lindholmsförbindelsen. Drift och underhåll av deras fastigheter måste kunna säkerställas både under byggnationen och efter färdigställandet av Lindholmsförbindelsen. Tunnelns läge och höjd behöver studeras. Det är viktigt att bilar kan komma till fastigheterna via Kjellmangatan/Bangatan.

Alexandersson Fastigheter påpekar att miljön och säkerheten på och kring Stigbergstorget bör rustas upp innan, under och efter byggnation av nytt hållplatsläge på Stigbergstorget. Lokalhyresgäster ska inte förlora kunder på grund av byggnationen.

Kommunens kommentarer:

Stadsbyggnadsförvaltningen delar exploateringsförvaltningen syn om fortsatt behov av en tydlig inriktning för struktur, skyfall och hantering av Oscarsleden vid Jaegerdorff. Förvaltningen bedömer att det helhetsgrepp som krävs, förutsätter ansvarsfördelning och samverkan mellan olika aktörer och delprojekt för att nödvändiga åtgärder ska kunna genomföras.

Stadsbyggnadsförvaltningen välkomnar en fortsatt dialog om gränsöverskridande lösningar och samverkan mellan olika delområden i innerstaden.

Synpunkter kring Lindholmsförbindelsen eventuella påverkan på fastigheter förmedlas till pågående planering av Stigberget och Lindholmsförbindelsen.

Delaktighet och samverkan

Business Region Göteborg (BRG) och Västsvenska handelskammaren lyfter vikten av tidig dialog med berörda företag vid utveckling av områden som redan används för verksamheter. Särskilt i Fiskhamnen. Lösningar för verksamheterna bör komma på plats tidigt för att möjliggöra smidiga flyttar och underlätta efterföljande bostadsutveckling. För de tomträtsupplätelser som upphör bör uppsägning ske genom välvägd överenskommelse.

Äldre- samt vård- och omsorgsnämnden påtalar vikten av att människor kan bli delaktiga i stadslivet. Äldre personer bör därför involveras i workshopar och dialoger i stadsutvecklingsprocesserna.

Gryaab betonar vikten av samråd med dem vid planering och byggnation eftersom deras undermarknanläggningar inte kan flyttas. Gryaab behöver säkra markrättigheter för sina anläggningar vid större förändringar av markanvändning eller försäljning av kommunala fastigheter.

Riksbyggen, Hemsö och Robert Dicksons stiftelse betonar vikten av samordning och öppen dialog mellan planeringsnivåerna eftersom arbetet med översiktsplanens ändring pågår parallellt med detaljplanering på deras fastigheter.

Kommunens kommentarer:

Stadsbyggnadsförvaltningen och exploateringsförvaltningen har dialog med Fiskhamnsverksamheterna om planering av ny fiskhamn. Förvaltningen delar synpunkten om vikten av en fortsatt dialog med företag inom samt aktörer som ingår i pågående planering.

I mars 2025 beslutade exploateringsnämnden om inriktning av hantering av tomträtter inom området.

Flera äldregrupper involverades under samrådet och synpunkter som framkom i dialogen har sammanfattats i bilaga till samrådsredogörelsen.

Redaktionellt

Stadsmiljönämnden, Västra Götalandsregionen (VGR) och Sjöfartsverket har redaktionella synpunkter på de ändringar som rör Södra älvstranden. Bland annat om benämning av olika parker, att parker och stråk ibland saknas på markanvändningskartan, ordval och nyanser i olika skrivningar och faktafel.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingen har justerats redaktionellt.

MÖLNDALSÅNS DALGÅNG

Generellt

Göteborgsregionen (GR) och Mölndals kommun betonar vikten av samverkan inom Mölndalsåns dalgång. GR önskar att markanvändningskartan även visar den del av den gemensamma fördjupade översiktsplanen som rör Mölndals kommun för att få en tydligare förståelse för området i sin helhet.

Stadsmiljönämnden vill att det förtydligas att Mölndalsåns dalgång är en befintlig fördjupad översiktsplan från 2017 och att ändringen avser att den arbetas in i den digitala plattformen. Nämnden anser att fördjupningen är ofullständig om den endast utgår ifrån de dokument som togs fram då. Fördjupningen för Mölndals åns dalgång bidrar därmed till att cementera gamla underlag och strukturer och att stadens mål inte kan nås.

Göteborg & Co AB är positiva till att fördjupningen för översiktsplanen för Mölndalsåns dalgång arbetas in som en integrerad del av översiktsplanen.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingen har förtydligats med att ursprunget till förslaget är ett gemensamt arbete mellan Mölndal och Göteborg, men tar inte med den del av fördjupningen som ligger inom Mölndals kommun.

Ändring till utvidgad innerstad

Flera remissinstanser är positiva till att omvandla Mölndalsåns dalgång till utvidgad innerstad, framförallt Göteborg & Co och Västsvenska Handelskammaren. Göteborg & Co ser att en omvandling till utvidgad innerstad med blandad stadsbebyggelse ligger i linje med Göteborgs Stads program för destinationsutveckling och stärker evenemangsområdets framtida attraktionskraft. Västsvenska Handelskammaren ser att det stärker näringslivet och bidrar till en mer attraktiv stad.

Wallenstam anser att även Kallebäck bör klassas som utvidgad innerstad på samma sätt som Mölndalsåns dalgång.

Naturskyddsföreningen är positiv till att nybyggnation ska ske på redan ianspråktagen mark och att befintliga byggnader ska användas till nya ändamål. De önskar dock skarpare skrivningar för att få tydligare vägledning för efterföljande beslut.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingen har förtydligats angående Lisebergs betydelse för stråket.

Kallebäck utgör inte en sammanhängande del av innerstaden och har begränsad potential

att bli det på grund av barriärer i form av väg och järnväg. Skår är inte heller del av innerstaden, även om det ligger centralt. Mölndalsåns dalgång markeras som innerstad på grund av att det skapas sammanhängande innerstadsmiljöer. Området har också god kollektivtrafikförsörjning och har goda kopplingar till övriga staden.

Granskningshandlingen har förtydligats avseende att nybyggnation på orörd mark och rivning av befintliga byggnader ska undvikas.

Kollektivtrafik, gång och cykel

Flera remissinstanser ser att det är viktigt att förbättra möjligheterna att gå, cykla och åka kollektivt för att begränsa trafikalsstring inom området. Göteborg & Co framhåller tvärtom vikten av att området har god tillgänglighet för bilburna besökare. Exempelvis genom parkeringskapacitet, smidiga kopplingar till E6/E20 samt befintliga och tillkommande lokalgator. De ser att bilen ofta är det primära transportmedlet till besöksmålen inom området.

Länsstyrelsen betonar vikten av att kommunen genomför föreslagna åtgärder för att motverka ökad trafik.

Västra Götalandsregionen (VGR) önskar att planförslaget beaktar behov av framtida stopp för metrobuss på eller vid E6 i anslutning till Kallebäck, helst i anslutning till ny gång- och cykelbro. Det behövs bättre av- och påfart för busstrafiken i Kallebäcksmotet för att möjliggöra stombuss via E6 i stället för Sankt Sigfridsgatan. VGR är positiva till att öka tillgången till service och att utveckla gång- och cykelförbindelser i lokalvägnätet.

Mölndals stad upplyser om att de inte har angett någon exakt sträckning av ett pendelcykelstråk i Mölndalsåns dalgång utan endast funktionen som sådan. Mölndals långsiktiga ambition är att bygga ut pendelcykelstråk på båda sidor av järnvägen och E6an, men inte som snabbcykelstråk i direkt anslutning till dessa riksintressen. De förutsätter att Göteborgs avsikt med ett nytt cykelstråk ligger i linje med Mölndals intentioner. Exakt sträckning kan preciseras i samråd mellan kommunerna i senare skede.

Stadsmiljönämnden anser att fokus bör ligga på pendelcykelstråket i Mölndalsvägen eftersom ett snabbcykelstråk längs järnvägen inte är möjligt att genomföra och att det är svårt att genomföra ett cykelstråk på Kallebäckssidan.

Exploateringsnämnden konstaterar att biltrafiksystemet är hårt belastat inom området och att det behövs ett helhetsgrepp avseende trafikalsstring. De önskar att trafikutvecklingen analyseras inom ramen för ändringen av översiktsplanen som underlag för att identifiera lämpliga åtgärder för att främja gång- och cykelutvecklingen och minska biltrafiken, samt som underlag för dialog med Trafikverket.

Stadsmiljöförvaltningen önskar att det förtydligas att barriäreffekter för gång och cykel ska minskas och att korsningspunkter för gång och cykel ska förbättras.

Naturskyddsföreningen i Göteborg stöttar omvandlingarna för fotgängare och cyklister och är positiv till förslaget om blandad stadsbebyggelse. De anser dock att det saknas ställningstaganden om parkeringstal och tankar om bilens framtida roll i Mölndals dalgång.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingen har kompletterats med text om behov av metrobusstation i anslutning till Kallebäck. Anspråket visas inte i karta. Granskningshandlingen har också förtydligats om barriäreffekter för gång och cykel och korsningspunkter.

Göteborgs Stad delar Mölndals syn på pendelcykelstråk. Pendelcykelstråk ligger fortsatt längs Mölndalsvägen, men granskningshandlingen förtydligas avseende att exakt utformning och placering behöver utredas vidare. Stadsbyggnadsförvaltningen delar stadsmiljöförvaltningens syn att en sträckning längs järnvägen inte är genomförbar.

Inarbetningen av fördjupad översiktsplan för Mölndalsåns dalgång innebär inte ett framtagande av en ny fördjupning, utan en genomgång av befintlig fördjupad översiktsplans aktualitet. Det som är aktuellt har lyfts in i översiktsplanen, det som inte är aktuellt har lämnats. Nya utredningar eller underlag har därmed inte tagits fram i samband med inarbetningen.

Parkeringsnormer hanteras inte i översiktsplanen, utan i separat policy och riktlinjer. Att göra området till innerstadsmiljö syftar till att skapa en mer nära stad och därmed minska behovet av bilresor.

Infrastruktur – vägar och järnväg

Flera remissinstanser har synpunkter på föreslagna kompletteringar i vägnätet.

Länsstyrelsen är positiv till kommunens ambition att binda samman Kallebäck med områdena väster om väg E6. Både Länsstyrelsen och Trafikverket är dock tveksamma till om en ny gång- och cykelbro över järnvägen och E6 kan genomföras.

Länsstyrelsen konstaterar att Mölndalsåns dalgång berörs av flera pågående eller planerade arbeten med trafikanläggningar, såsom Västlänken och Götalandsbanan. Planering och byggnation av dessa anläggningar kommer att spänna över flera år. Kommunen behöver därför ta hänsyn till och räkna med störningar under den långa byggtiden. Vidare behöver kommunerna beakta behovet av stora markytor som kommer att tas i anspråk som byggarbetsplats.

Härryda kommun noterar en ökad etablering av logistikverksamhet längs väg 40. De anser att planförslaget tydligare bör framhäva behovet av en direktkoppling från väg 40 till E6/E20 syd för ökad kapacitet och framkomlighet. Det krävs ett helhetsperspektiv för diskussioner om ansvar och finansiering av infrastruktur kopplat till etableringar av transportintensiva verksamheter och omlastningscentraler.

Mölndals stad vill att utveckling av infrastruktur i stråket studeras i nära samverkan med dem. Det gäller framförallt den föreslagna huvudgatan mellan Kallebäck och Lackarebäck, ny lokalgata väster om ICA Maxi till Mölndal i förlängningen av Flöjelbergsgatan och nytt pendelcykelstråk. De noterar att den nya järnvägen mellan Göteborg och Borås möjliggör förändringar i anslutande infrastruktur och ser möjlighet att samarbeta för att skapa en bättre fungerande lokal infrastruktur.

Mölndals stad anser att det är otydligt hur en ny huvudgata mellan Kallebäck och Lackarebäck ska kunna koppla an till Kallebäckens befintliga infrastruktur. Enligt den gemensamma översiktsplanen för Mölndalsåns dalgång ska kopplingen i första hand utformas för gång-, cykel och kollektivtrafik. Mölndals stad önskar att detta förtydligas i översiktsplanen. En ny huvudgata med biltrafik mellan Kallebäck-Lackarebäck skulle få stora konsekvenser för trafiksituationen i Lackarebäcksmotet och försvåra för Mölndals kommande stadsutveckling öster om E6. Området är även utmanande topografiskt och utrymmesmässigt. Mölndals stad befarar att en ny lokalväg väster om ICA Maxi till Mölndal kan skapa oönskade godstransporter.

Exploateringsnämnden påminner om att det pågår arbete med en detaljplan för skola inom en del av utredningsområde kommunikation (Södra Centrumförbindelsen). De förutsätter att eventuella markanspråk för Södra Centrumförbindelsen sker utanför planområdet.

Exploateringsnämnden anser att det bör förtydligas om revideringen av riksintresse Ny stambana Göteborg – Borås innebär förändrade markanspråk inom Mölndalsåns dalgång. De önskar också förtydligande av syftet med föreslagna kopplingar över barriärer.

Stadsmiljönämnden är positiv till att Mölndalsvägen fortsätter utvecklas som ett stråk med stadsmässig karaktär som stödjer ett levande stadsliv. Stadsmiljönämnden befarar dock att den detaljerade nivån kan försvåra genomförandet och föreslår mer generella skrivningar.

Wallenstam konstaterar att planerad koppling för cykel och fotgängare har varit del av

detaljplanen för Smörgatan och noterar att den har fått ett justerat läge. Wallenstam poängterar att det är viktigt att bron får en väl avvägd placering som tar hänsyn till flöden och kommande bebyggelse.

Kommunens kommentarer:

Ny gång- och cykelbro vid Kallebäck hanteras i efterföljande planering. Ny lokalväg väster om Ica Maxi studeras i pågående detaljplanering.

Ändringen av översiktsplan beskriver behovet av koppling från väg 40 till E6/E20. Kopplingen mellan Kallebäck och Lackarebäck beskrivs som en koppling för busstrafik, gång och cykel.

Pågående detaljplan för skola ligger utanför utredningsområde kommunikation. Granskningshandlingen har justerats så att texten om vägtunneln blir mindre detaljerad och att tunneln behöver utvecklas eller kompletteras.

Justerade korridorer för riksintresse Ny stambana Göteborg – Borås innebär inte förändrade markanspråk inom Mölndalsåns dalgång.

Natur, park och fritid

Flera remissinstanser såsom Länsstyrelsen, socialnämnd centrum och Göteborg & Co, är positiva till att kommunen avser att förstärka grönstrukturen längs Mölndalsån. Andra påtalar att det behövs fler parker och grönområden inom Mölndalsåns dalgång. Framförallt stadsmiljönämnden och exploateringsnämnden.

Länsstyrelsen, socialnämnd centrum och Göteborg & Co är positiva till att kommunen avser att stärka grönstrukturen längs Mölndalsån. Länsstyrelsen påpekar att infrastruktur idag påverkar vattenförekomstens kantzoner och svämplan. Att utveckla vattendragets närområde kan innebära en klar förbättring av vattenförekomstens morfologiska tillstånd och förutsättningarna för biologin i vattendraget. Länsstyrelsen påminner också om att föreslagna åtgärder kan utgöra vattenverksamhet och komma att kräva tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken. Socialnämnd centrum ser att förslagen om att rusta upp offentliga rum med mer grönska, samt skapa nya och förstärkta stråk och kopplingar, kan ge positiva sociala konsekvenser för människors vardagsliv genom ökad tillgänglighet och närhet till samhällsservice, grönska och rekreation.

Mölndals stad efterfrågar samverkan om grönstråket längs Mölndalsån. De ser att rapporten, "Grönstruktur i Mölndalsåns dalgång (2014)", som städerna gemensamt tog fram som underlag för den gemensamma fördjupade översiktsplanen för Mölndalsåns dalgång, fortfarande är relevant utifrån möjligheten att skapa ett grönstråk för rekreation och klimatanpassning.

Mölndals stad saknar också en beskrivning av Göteborgs arbete med lokala åtgärdsprogram för att uppnå god status för vattensystem och hur hänsyn ska tas i den fysiska planeringen utifrån åtgärdsprogrammen.

Stadsmiljönämnden och exploateringsnämnden anser att det behövs fler parker och grönområden inom Mölndalsåns dalgång. Stadsmiljönämnden konstaterar att implementeringen av fördjupningen för Mölndalsåns dalgång innebär att översiktsplanen cementerar brister avseende ekosystemtjänster, parker och andra offentliga friytor inom området. Det blir då inte möjligt att nå målen i styrande dokument om en grön stad med hållbara färdvägar. Utpekade gröna stråk längs Mölndalsån saknar förutsättningar att bli sammanhängande för fotgängare och cyklister.

Exploateringsnämnden ser att det skulle behövas omkring fem nya bostadsnära parker väster om E6 för att uppfylla översiktsplanens riktlinje att bostadsnära park/natur ska finnas inom 300 meter från bostäder och verksamheter förslaget. Det bör förtydligas vad som ska stå tillbaka för att skapa plats för parkytor, friytor och samhällsservice. Nämnden anser också att förändringen från "övrig mellanstad" till "värdefulla natur- och friluftsområden" vid Skårs kulle behöver studeras mer ingående.

Idrotts- och föreningsnämnden konstaterar att det saknas idrottsytor inom Mölndalsåns dalgång. De anser att den bostadsnära park som föreslås bör få möjlighet att breda ut sig och innehålla inslag som möjliggör en aktiv fritid för närboende.

Gryyab ser att planförslaget ger förutsättningar att bevara den biologiska mångfalden och utveckla naturvärden.

Naturskyddsföreningen i Göteborg anser att ambitionen om de ekologiska kantzoner runt Mölndalsån i innerstaden är bra, men att de även bör gälla utanför innerstaden. De önskar samtidigt tydligare krav på ekologiska kantzoner i stadens tätare delar. Föreningen anser också att det är för litet fokus på biologisk mångfald och att kommunen bör ta fram en tydligare plan för Mölndalsåns dalgång enligt Miljö- och klimatprogram för Göteborgs Stad 2021-2030.

Institutet för konst och kaos vill att förutsättningarna för maskar och ålar ska synliggöras inom Mölndalsåns dalgång.

Kommunens kommentarer:

Inarbetningen av fördjupad översiktsplan för Mölndalsåns dalgång innebär inte ett framtagande av en ny fördjupning, utan en genomgång av befintlig fördjupad översiktsplans aktualitet. Det som är aktuellt har lyfts in i översiktsplanen, det som inte är aktuellt har lämnats. Nya utredningar eller underlag har därmed inte tagits fram i samband med inarbetningen.

Stadsbyggnadsförvaltningen är medveten om att det saknas park inom Mölndalsåns dalgång. Det finns många utmaningar i denna geografi på grund av hög exploatering, hårdgjorda ytor och konkurrens om mark. För att nya parker ska tillskapras krävs att kommunen köper in mark. I löptexten för Mölndalsåns dalgång framgår att det finns behov av mer grönstruktur och att det finns behov av fler bostadsnära parker. Granskningshandlingen har kompletterats med objektsbeskrivning och löptext om behovet, samt att kommunen behöver göra inköp av mark. Frågan hanteras i större detaljeringsgrad i efterföljande skeden. Det blågröna stråket längs med Mölndalsån är centralt att värna. Om stråket är tillräckligt brett för att innehålla funktioner så kanske det till viss del kan komplettera några bostadsnära parker.

Hela Mölndalsån ligger inom innerstaden i Göteborg. I den täta staden finns begränsningar i form av exempelvis byggnader och andra funktioner nära ån som gör att möjligheten till ekologisk kantzon begränsas eller omöjliggörs på vissa ställen. Därför accepteras ibland lägre mått. Detta då staden ser att det är bättre med en liten åtgärd på platser med begränsade förutsättningar än ingen åtgärd alls. För vattendrag i mellanstaden är ambitionerna högre och ekologisk funktion vägs tyngre.

Granskningshandlingen har inte ändrats avseende markanvändning vid Skårs kulle, då området berör värdefull natur.

Kommunen har mål om att höja den biologiska mångfalden i hela staden. Kommunen har dock inte planer för specifika arter. Berörd del av Mölndalsån är sannolikt möjlig att använda som vandringsled för fiskar.

Klimatrelaterade risker, översvämning

Flera remissinstanser påtalar att hantering av översvämningsrisker behöver förtydligas inom Mölndalsåns dalgång.

Länsstyrelsen behöver ett fördjupat underlag för att ta ställning till risker för översvämning. Läs mer under rubriken Klimatanpassning. Länsstyrelsen påminner om att Mölndalsån är ett befintligt markavvattningsföretag. Områden som markavvattnas är ofta känsliga för översvämning. Vid planläggning av ett område med befintlig markavvattning bör de gällande tillstånden omprövas utifrån de förändrade förhållandena.

SGI påpekar att fördjupningen tydligare behöver beskriva geologiska och geotekniska förhållanden. De önskar också beskrivningar av om planförslaget innebär förändrade förutsättningar för de geotekniska säkerhetsfrågorna (ras, skred, erosion).

Mölndals kommun lyfter att översvämningsproblematiken vid Mölndalsån är en mellan-kommunal fråga och att det hade varit värdefullt att samarbeta om lämpliga höjder för byggnaders lägsta golvnivåer längs med ån.

Mölndals kommun och exploateringsnämnden önskar att översvämningsfrågor hanteras på samma sätt som för Södra älvstranden. Yta för skyfall bör markeras i markanvändningskartan för att synka med målsättningen i tillägget om klimatanpassning.

Kretslopp och vattennämnden framhåller att det bör förtydligas att Mölndalsån utgör en naturlig lågpunkt i området och att den har en viktig funktion som skyfallsled. Vid utveckling av det blågröna stråket behöver Mölndalsåns funktion och kapacitet att hantera höga flöden vid dimensionerande skyfall beaktas.

Västsvenska Handelskammaren är positiva till att klimatanpassningar integreras i planeringen för Mölndalsåns dalgång.

Kommunens kommentarer:

Kommunen har haft dialog med Länsstyrelsen och Mölndals stad om översvämningsproblematik vid Mölndalsån.

Granskningshandlingen har inte förtydligats avseende beskrivning av geotekniska förhållanden. Frågan om geotekniska förhållanden beskrivs på den här nivån även i resterande delar av översiktsplanen. Inarbetningen av fördjupad översiktsplan för Mölndalsåns dalgång innebär inte ett framtagande av en ny fördjupning, utan en genomgång av befintlig fördjupad översiktsplans aktualitet. Det som är aktuellt har lyfts in i översiktsplanen, det som inte är aktuellt har lämnats. Nya utredningar eller underlag har därmed inte tagits fram i samband med inarbetningen.

Föroreningar beskrivs i tematisk inriktning Hälsa och säkerhet i gällande översiktsplan. Text om förorenad mark har lyfts in från den befintliga fördjupningen till granskningshandlingen.

Granskningshandlingen har inte kompletterats med ytterligare kartlager då det skulle riskera att försämra läsbarheten av översiktsplanen.

Mölndalsåns dalgång har mindre frihetsgrader än Södra älvstranden. Översvämningsfrågor hanteras i den tematiska inriktningen för klimatanpassning.

Stadsbyggnadsförvaltningen är medveten om att det saknas park inom Mölndalsåns dalgång. Det finns många utmaningar i denna geografi på grund av hög exploatering, hårdgjorda ytor och konkurrens om mark. För att nya parker ska tillskapas krävs att kommunen köper in mark. Granskningshandlingen har kompletterats med objektsbeskrivning och löptext om behovet, samt att kommunen behöver göra inköp av mark.

Granskningshandlingen har kompletterats med text om att Mölndalsån är utpekad skyfallsled.

Övriga risker

Länsstyrelsen anser att den vägledning som finns för farligt gods ska tillämpas. Det innebär ett bebyggelsefritt område om 30 meter. Den zonindelning som finns i vägledningen avseende farligt gods kan med fördel användas som stöd för tidig planering. All planering inom 150 meter från leder med transporter med farligt gods, behöver studera frågan om farligt gods och det kan krävas anpassningar och skyddsåtgärder.

Exploateringsnämnden ser att goda boende- och vistelsemiljöer utifrån luft- och bullersituationen behöver beaktas på samma sätt som för Södra älvstranden. De anser också att det saknas information om föroreningar/markmiljö inom Mölndalsåns dalgång.

Kommunens kommentarer:

Text om förorenad mark har lyfts in från den befintliga fördjupningen till granskningshandlingen. Granskningshandlingen har också förtydligats avseende luft och buller. I övrigt har inte beskrivningen av risker fördjupats inom Mölndalsåns dalgång.

Inarbetningen av fördjupad översiktsplan för Mölndalsåns dalgång innebär inte ett framtågande av en ny fördjupning, utan en genomgång av befintlig fördjupad översiktsplans aktualitet. Det som är aktuellt har lyfts in i översiktsplanen, det som inte är aktuellt har lämnats. Nya utredningar eller underlag har därmed inte tagits fram i samband med inarbetningen.

Gällande översiktsplan utgår från den vägledning om farligt gods som Länsstyrelsen åberopar. Kommunen avser att komplettera gällande översiktsplans vägledning om hantering av risker avseende farligt gods med annat styrande dokument.

Konst och kultur

Kulturnämnden är positiva till att befintliga byggnader används till nya ändamål, både ur kulturvärdesperspektiv och klimathänsyn. Angående före detta Wezäta anser nämnden att hela byggnadens värden ska tas tillvara, inte bara fasaden mot Mölndalsvägen.

Kulturnämnden anser att offentlig konst bör beskrivas som en del i arbetet med att uppnå önskade kvaliteter inom Mölndalsåns dalgång. Oavsett var du bor i Göteborg ska du kunna möta en mångfald av konst i närmiljön.

Kulturnämnden beskriver kända fornlämningar inom området i form av boplatser och Örgryte by med sockenkyrka. De konstaterar att arkeologiska utredningar behöver göras inför eventuell exploatering.

Socialnämnd sydväst betonar vikten av att stadsutvecklingen förhåller sig till skala, karaktärer och kulturmiljöer för att människor fortsatt ska kunna känna igen sig och identifiera sig med sin del av staden och Göteborg som helhet. Nämnden bedömer att ändringarna inom Mölndalsåns dalgång värnar stadens karaktärer, kulturmiljöer och identiteter.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingen har korrigerats avseende felaktig text om Wezäta. Granskningshandlingen har också förtydligats genom att en tidigare bilaga har inarbetats i karaktärsbeskrivningar i översiktsplanen, samt genom en text om hur bilagor hanteras i ändringen av översiktsplanen och genom ett uppdaterat kulturmiljöunderlag.

Offentlig konst och andra frågor om konst och kultur hanteras i den gällande kommunövergripande översiktsplanen och omfattas inte av ändringen av översiktsplanen.

Redaktionellt

Exploateringsnämnden och kulturnämnden har redaktionella synpunkter om att förtydliga vilka delar fördjupningen för Mölndalsåns dalgång som redan har genomförts och att kulturmiljöer som ligger i Mölndals kommun bör utgå.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingen har förtydligats avseende vad som menas med kort och lång sikt. Granskningshandlingen har också justerats så att kulturmiljöer som ligger i Mölndals kommun utgår.

SÖDRA ASKIM

Generellt

Länsstyrelsen delar kommunens bedömning att frågor som rör planeringsreserverna inom Södra Askim behöver hanteras på nytt och mer detaljerat i en ny översiktsplan om det blir aktuellt att planera för dessa områden.

Stadsmiljönämnden vill att det förtydligas att Södra Askim är en befintlig fördjupad översiktsplan från 2011 och att ändringen avser att den arbetas in i den digitala plattformen. Nämnden anser att fördjupningen är ofullständig om den endast utgår ifrån de dokument som togs fram då. Fördjupningen för Södra Askim bidrar därmed till att cementera gamla underlag och strukturer och att stadens mål inte kan nås.

Kungsbacka kommun ser att Göteborgs Stad bör möjliggöra för småhus i områden som Nya Hovås.

Kommunens kommentarer:

Stadsbyggnadsförvaltningen noterar Länsstyrelsen bedömning.

Markanvändningen i södra Askim avvägdes i samband med framtagandet av ÖP 2022. Stadsbyggnadsförvaltningen ser inte att något nytt tillkommit för att ompröva detta. Detaljeringsnivån för park i södra Askim motsvarar den nivå som finns för andra större samhällen i ytterstaden, såsom Kärra och Torslanda. Syftet med ändring av översiktsplan avseende södra Askim är att arbeta in de delar som fortsatt är aktuella. Syftet är inte att ha en fördjupad del för området, så som finns för innerstaden, Högsbo-Frölunda samt Södra älvstranden. I dessa delar finns en annan detaljeringsnivå avseende park.

Kollektivtrafik, gång och cykel

Flera remissinstanser lyfter fram vikten av förstärkt kollektivtrafik i de södra delarna av Göteborg. Framförallt Västra Götalandsregionen (VGR), göteborgsregionen (GR) och Mölndals stad. Flera poängterar att framtida kollektivtrafik i form av metrobuss eller järnväg påverkar angränsande kommuner (Kungsbacka och Mölndal). GR anser att det är angeläget att ta ett samlat grepp om utvecklingen i södra delen av göteborgsregionen för att få till ett hållbart kollektivtrafiksystem. Samspelet mellan bebyggelseutveckling och väg- och kollektivtrafikinfrastruktur är avgörande för att skapa en långsiktigt stark och hållbar regional struktur.

Västra Götalandsregionen (VGR) påpekar att utredningen av metrobussens framtida linjenät kan påverka utformningen av stödjande infrastruktur söder om Brottkärr och vidare ner mot Kungsbacka. De noterar vidare att två av tre reserverade korridorer för framtida järnväg längs väg 158 kvarstår. VGR:s bedömning är att en eventuell utbyggnad av järnväg i stråket sannolikt ligger långt fram i tiden, inte före 2070.

Mölndals stad anser att det är positivt med en förstärkt kollektivtrafik i södra delarna av Göteborg vilket i förlängningen påverkar Mölndals stad positivt. Detta skapar ökade

möjligheter för en förstärkt kollektivtrafik mellan kommunerna och förbättrar de mellan-kommunala och regionala pendlingsmöjligheterna med yteffektiva transportsätt. Bedömning av ändringen av översiktsplanens konsekvenser hade underlättats med en trafikanalys som visar effekterna på transportkommunikationerna utifrån föreslagen bebyggelseutveckling och befolkningsökning.

Socialnämnd sydväst och stadsmiljönämnden har synpunkter på förslaget till ombyggnad av Brottkärrsmotets ramper. Socialnämnd sydväst vill se en tydligare beskrivning av varför detta är nödvändigt utifrån exempelvis sociala mål för stadsutvecklingen. Stadsmiljönämnden befarar att en ombyggnation av ramperna flyttar biltrafik till mindre lämpliga gator, tar resurser från åtgärder för exempelvis gång och cykel samt påverkar framkomligheten för kollektivtrafik.

Stadsmiljönämnden lyfter även att väghållarfrågan behöver hanteras.

Socialnämnd sydväst är positiva till förbättrade möjligheter för barn att röra sig på egen hand till fots och med cykel i och med ett nytt gång- och cykelstråk. De lyfter samtidigt att ny sträckning för gång och cykel behöver tas fram i dialog med boende. Vissa gång- och cykelvägar genom och runt Billdals park behöver ses över som ett led i att skapa ett attraktivt pendelcykelnät till fler målpunkter än bara utmed Säröbanan.

Kommunens kommentarer:

Stadsbyggnadsförvaltningen delar remissinstansernas syn på vikten av förstärkt kollektivtrafik i södra delarna av Göteborg, samt behov av samarbete över kommungränserna.

Trafikanalyser över området blir aktuellt först i efterföljande planeringsskede.

En ombyggnad av Brottkärrsmotets ramper krävs för att realisera den bostadspotential som har identifierats i området. Ombyggnationen av ramper ska ses tillsammans med en framtida järnväg, som ökar kapaciteten för kollektivtrafiken. I efterföljande planering krävs fördjupade studier samt en mer detaljerad social konsekvensbeskrivning.

Stadsbyggnadsförvaltningen delar socialförvaltningens syn om att framtida sträckning av eventuellt gång- och cykelstråk behöver tas fram i dialog med boende.

Natur, park och fritid

Synpunkterna om mark för natur, park- och fritidsändamål varierar.

Miljö- och klimatinämnden anser att den gröna kilen Sandsjöbacka och jordbruksmark ska bevaras som naturområden och inte ingå i planeringsreserven. De anser också att en pågående detaljplan vid Gamla Brottkärrsvägen i Askim bör avbrytas utifrån översiktsplanens inriktning att jordbruksmark inte ska bebyggas inom övriga bebyggelseområden i ytterstaden (vilket gäller inom detta område).

Stadsmiljönämnden påpekar att bristen på tillgängliga parker i området behöver hanteras. Socialnämnd sydväst anser att ställningstagandet om jordbruksmark inom kust och landsbygd och övriga grönområden bör skärpas ytterligare. Planering av nya bostäder bör inte ske i dessa områden. Skrivningen öppnar upp för att ta grönområden i anspråk för offentlig verksamhet. Bostadsbebyggelsen bör anpassas så att offentlig verksamhet kan byggas på redan exploaterad mark. De vill att det förtydligas om ställningstagandena om jordbruksmark innebär någon målkonflikt som berör planeringsreserven i Svindal och Gatersered.

Idrotts- och föreningsnämnden ser behov av att säkerställa mark för idrott i översiktsplanen. Området vid Nygårdsskolan och Billdalsvallen är ett betydelsefullt kluster av idrottsanläggningar som försörjer hela den södra kommundelen. De konstaterar att det råder en brist

på bollplaner inom området efter att Sandåsområdet byggdes ut. Nämnden vill att det område där det idag finns beteshagar för hästar och bollspelsytor intill Nygårdssområdet pekas ut för idrott och att Billdalsvallen pekas ut som ett befintligt område för idrott och rekreation.

Stadsfastighetsnämnden menar tvärtom att parker, allmän platsmark och skyfallsytor ska ta hänsyn till planerade kommunala behov. Billdals park är markerad på en yta för en grundskola vid Stora Svindal.

Hovås Billdal IF (HBIF) önskar förlänga sitt nuvarande avtal med ytterligare 10 år för att kunna möta det behov de ser.

Kommunens kommentarer:

När planeringsreserverna ska börja planeras behöver en ny översiktsplan med tillhörande miljöbedömning tas fram. När det blir aktuellt kommer lämplig markanvändning att avvägas på nytt.

I beskrivningen av Sandås framgår att det är brist på stadsdelspark och bostadsnära park vid Sandås. De offentliga rummen kring tyngdpunkten bör därför utvecklas med gröna inslag för att stärka platsens attraktivitet. Den större delen tillkommande bostäder i Sandås ligger öster om väg 158 (utöver planeringsreserverna). Delar av området ingår i pågående planprogram för Sandås. Inom planprogrammet sker avvägning av hur tillkommande bostäder kan tillgodose sitt parkbehov.

Markanvändningen i Sandås avvägdes i samband med framtagandet av ÖP 2022. Stadsbyggnadsförvaltningen ser inte att något nytt tillkommit för att ompröva detta. Markanvändningen, där Billdals bollplaner och hästhagar ligger, är definierad som "Värdefulla natur och friluftsområden". I tillhörande rekommendation för marken framgår: "Som huvudregel ska inga åtgärder som negativt påverkar områdenas värden för natur och friluftsliv genomföras. Ekosystemtjänster, särskilt ekologiska, ska utvecklas. Stor restriktivitet mot ny bebyggelse ska iakttas och områdena ska så långt möjligt hållas fria från trafik- och industribuller och ljuspåverkan. I undantagsfall kan intrång i dessa områden tillåtas för skola/förskola."

Granskningshandlingen har inte reviderats vid Stora Svindal (Billdals park). Området öster om Billdalsvägen är utpekad som Värdefull natur. I rekommendationen för Värdefull natur framgår att som huvudregel ska inga åtgärder som negativt påverkar områdenas värden för natur och friluftsliv genomföras, men även att "I undantagsfall kan intrång i dessa områden tillåtas för skola/förskola". Det förutsätter dock att en lokaliseringsstudie har tagits fram, där alternativa platser har utretts och konsekvensbedömts. Den byggrätt som finns inom området möjliggör för centrumändamål och inte allmänt ändamål vilket gör att en skola på platsen skulle kräva prövning genom ny detaljplan, vilket väcker frågan om det kan finnas en mer lämplig placering närmare redan sammanhållen bebyggelse.

Avtal och arrenden hanteras inte i översiktsplanen. Hovås Billdal ifs fråga om förlängt avtal har hanterats av exploateringsförvaltningen.

Miljö kvalitetsnormer för vatten

Länsstyrelsen anser att kommunen behöver visa att en utbyggnad av en hamn inte kommer innebära någon negativ påverkan på miljö kvalitetsnormer vatten i Askims fjord. De påtalar att det är risk att vattenförekomsten inte uppnår god status inom satt tidsgräns. I VISS anges att småbåtshamnar kan påverka vattenförekomsten.

Miljö- och klimatnämnden upplyser om att Haga å nu pekas ut som en vattenförekomst

och att de miljö kvalitetsnormer som är under framtagande för Haga å behöver beaktas i ändringen av översiktsplanen.

Kommunens kommentarer:

Utbyggnad av Killingsholmens småbåtshamn är för närvarande inte aktuell. Vid framtida eventuell utbyggnad eller planläggning ska översiktsplanens rekommendationer för mindre hamn följas. Granskningshandlingen har förtydligats avseende rekommendationen för mindre hamn. Följande mening har lagts till: "Särskilda studier för påverkan på MKN Vatten krävs vid eventuell utveckling av småbåtshamn."

Granskningshandlingen har kompletterats så att markanvändningskartan visar Haga å som vattendrag. Samtliga vattendrag har tillhörande rekommendation "Vattenmiljöer ska värnas och den ekologiska och kemiska statusen i stadens sjöar och vattendrag ska förbättras. Åtgärder krävs för att klara miljö kvalitetsnormerna (MKN) för ytvatten".

Klimatrelaterade risker

Statens geotekniska institut (SGI) påpekar att fördjupningen tydligare behöver beskriva geologiska och geotekniska förhållanden. De önskar också beskrivningar av om planförslaget innebär förändrade förutsättningar för de geotekniska säkerhetsfrågorna (ras, skred, erosion).

Kretslopp och vattennämnden lyfter fram att dagvatten behöver hanteras på sätt som minskar påverkan på vattendragen i området. Krogabäcken bör pekas ut som och utvecklas till skyfallsled. Utrymmen för fördröjningsdammar för dagvatten bör hanteras i detaljplan. Nämnden vill att det förtydligas att Krogabäcken är hårt belastad idag och har viss översvämningssituation.

Kommunens kommentarer:

Planförslaget innebär inga förändrade förutsättningar. För Södra Askim gäller de generella skrivningar avseende geoteknik som finns under kapitel Hälsa och Säkerhet. Planeringsreserverna innebär att planering ska starta först på lång sikt. Vid planeringsstart krävs fördjupade geotekniska utredningar.

Granskningshandlingen har kompletterats så att objektsbeskrivningen för Krogabäcken redovisar hantering av dagvatten och skyfall, såväl för befintlig som framtida situation.

Teknisk infrastruktur

Kretslopp och vattennämnden lyfter att ledningsnätet för dricksvatten och spillvatten i området behöver förstärkas vid en utbyggnad enligt förslaget. Nämnden vill att det förtydligas att det krävs stora investeringar inom vatten och avlopp.

Ellevio påpekar att elnätet i området behöver förstärkas. De önskar tidig dialog för att hitta effektiva och hållbara lösningar tillsammans med kommunen och andra ledningsägare.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingen har förtydligats så att det framgår att utbyggnad av planeringsreserverna kräver stora investeringar inom vatten och avlopp och elförsörjning.

Konst och kultur

Kulturnämnden anser att offentlig konst bör beskrivas som en del i arbetet med att uppnå önskade kvaliteter inom södra Askim. Oavsett var du bor i Göteborg ska du kunna möta en mångfald av konst i närmiljön. Nämnden påpekar också att arkeologiska utredningar behöver göras inför eventuell exploatering.

Kommunens kommentarer:

Konstens betydelse i stadsrummen hanteras i den gällande översiktsplanen i avsnittet om Gestaltad livsmiljö. Gestaltad livsmiljö ingår inte i ändringen av översiktsplanen för södra Askim. En rekommendation under Gestaltad livsmiljö är att "driva på utvecklingen av väl gestaltade platser genom tillfällig arkitektur och platsskapande aktiviteter och tillämpa en procentregeln gällande konst i offentliga miljöer."

I efterföljande planering kommer erforderliga utredningar för fornlämningar att tas fram vid behov.

Övrigt

Länsstyrelsen poängterar att det är viktigt med skyddsavstånd mellan hästverksamhet och bostäder, då hästar kan ge upphov till allergibesvär. Lämpliga avstånd bör utredas i detaljplaneskedet.

Socialnämnd sydväst har redaktionella synpunkter om hur gång- och cykelvägar redovisas. De vill också att det förtydligas vad som avses med "lång sikt" och att ändringen inte bedöms påverka förutsättningarna för Göteborgs befolkningsökning fram till 2050.

Kommunens kommentarer:

Länsstyrelsens synpunkter om skyddsavstånd till hästverksamhet noteras.

Framtida gång- och cykelstråk behöver studeras vidare i efterföljande planering.

Granskningshandlingen har förtydligats avseende vad som menas med kort och lång sikt. Översiktsplanen möjliggör för att Göteborg ska kunna omhänderta en befolkningstillväxt på cirka 250 000 nya invånare, utifrån 2022 års befolkningsmängd. Detta möjliggörs till cirka 80% genom bostäder i innerstaden och mellanstaden. Cirka 20% av den tillkommande bebyggelsen föreslås i ytterstaden. För att rymma 250 000 nya invånare kan ett av översiktsplanens utpekade utredningsområden för blandad stadsbebyggelse behöva tas i anspråk. I södra Askim finns inga utredningsområden, utan planeringsreserver, som bedöms vara aktuella först bortom 2050.

Exakt när Göteborg har överstigit ökningen av 250 000 nya invånare är svårt att prognosticera. De senaste 2 åren har Göteborgs befolkningsökning varit något lägre än vad tidigare befolkningsprognoser pekat mot. På nationell nivå har fruktsamheten minskat, vilket kan komma att påverka befolkningstillväxten i hela landet, om det visar sig vara en ihållande trend. Utifrån denna oförutsägbarhet om befolkningstillväxten är det inte möjligt att sätta ett årtal för när planeringsreserverna kan behöva tas i anspråk.

En annan aspekt är om det finns politisk vilja att av olika skäl tidigarelägga planeringen av planeringsreserverna. Detta kommer dock kräva ny översiktsplan med tillhörande miljöbedömning.

JORDBRUKSMARK OCH LIVSMEDELSFÖRSÖRJNING

Generellt

Remissinstanserna är överlag positiva till att kommunen har tagit fram ett tematiskt tillägg om jordbruksmark, bland annat göteborgsregionen, miljö- och klimatnämnden, socialnämnden nordost, Lantbrukarnas Riksförbund Göteborg (LRF) och Partille kommun. Det är bra att jordbruksmark prioriteras gentemot andra samhällsintressen och att det framgår vilka

principer som gäller för exploatering. Flera instanser har samtidigt synpunkter på kommunens lokaliseringsutredning, beskrivning av jordbruksmarkens värden, exploatering av jordbruksmark m.m.

Länsstyrelsen anser att det är bra att staden synliggör jordbruket och livsmedelsförsörjningen. Det kan på sikt ge ett bra underlag för en väl avvägd, framtida planering. Partille kommun poängterar att det är viktigt att dessa frågor hanteras i ett regionalt perspektiv för att säkerställa en hållbar utveckling som gynnar samtliga kommuner.

Miljö- och klimatnämnden anser inte att planförslaget i tillräcklig grad svarar mot stadsbyggnadsnämndens uppdrag att ta fram ett tematiskt tillägg till översiktsplanen gällande lokal livsmedelsförsörjning.

Flera instanser lyfter att det är positivt att jordbruksmark värnas då det bidrar till att göra Göteborg mer robust inför framtida utmaningar. Stadens möjligheter till livsmedelsförsörjning och resiliens stärks i en osäker omvärld till följd av klimatförändringar och krig. Att värna jordbruksmark bedöms ha positiva sociala konsekvenser för framtida generationer.

Lantbrukarnas Riksförbund Göteborg (LRF) är positiva till att jordbruksmarken har fått högre status och att framtida livsmedelsproduktion värdesätts. De poängterar att de flesta ekosystemtjänsterna verkar på den plats de uppkommer och kan inte flyttas till annan plats. Jordbruksmarken är en naturresurs som kan ge mat och foder under mycket lång tid om den förvaltas på ett bra sätt. För att kunna odla krävs att åkermarken är väl dränerad och har en bra multhalt. Odlingslandskapet är ett svenskt kulturarv. Betande djur är nödvändiga för ett landskap med åkrar och betesmarker.

LRF anser att framtida byggande ska ta hänsyn till befintliga jordbruksföretag för att inte hindra brukande av marken eller hindra fortsatt betesdrift. Det är också viktigt att ta hänsyn till vattenavrinning till omgivningen. Dagens vägtrummor och diken är inte alltid dimensionerade för att ta emot vatten från fler hårdgjorda ytor vilket kan få konsekvenser för möjligheten att bruka jordbruksmarken. De lyfter också fram vikten bra bärighet på vägarna och tillräcklig bredd för stora maskiner.

Naturskyddsföreningen i Göteborg vill att jordbruksmark prioriteras högre än idag. De anser att dagens skydd av jordbruksmark inte är tillräckliga för att säkerställa ett långsiktigt bevarande. De noterar att 39% av jordbruksmarken i Göteborg har försvunnit sedan år 1975. Trots ambitiösa mål i stadens miljö- och klimatprogram för 2021–2030 finns det fortfarande områden där jordbruksmark kan exploateras för blandad stadsbebyggelse och verksamheter, vilket kan leda till fragmentering och förlust av värdefull jordbruksmark. Det krävs alltså starkare åtgärder för att skydda jordbruksmarken från exploatering.

Naturskyddsföreningen anser att Göteborgs Stad och andra kommuner i Sverige måste stärka skyddet för jordbruksmark genom att införa striktare regler för exploatering av jordbruksmark, öka stöden för hållbar jordbruksproduktion, främja lokal livsmedelsproduktion, minska beroendet av importerade livsmedel och säkerställa att jordbruksmarken används på ett sätt som bevarar dess biologiska och kulturella värden.

En privatperson anser inte att Göteborgs närområde bör användas för jordbruk.

Kommunens kommentarer:

Syftet med denna ändring av översiktsplanen är att värna och utveckla jordbruksmark, och skapa tydlighet i vad som får respektive inte får göras med jordbruksmarken.

Arbetet har avgränsats utifrån den rådighet och styrningsmöjligheter som plan- och bygglagen ger inom ramen för översiktsplanering. Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att andra typer av styrdokument är lämpligare om det behövs ytterligare inriktningar för lokal livsmedelsförsörjning i Göteborg.

Lokaliseringsutredning

Länsstyrelsen konstaterar att kommunen inte gör en fullständig utredning enligt 3 kap. 4§ miljöbalken. Kommunen har lyft fram vad som anses vara väsentliga samhällsintressen för att ta mark i anspråk, men inte visat varför andra områden som inte är jordbruksmark inte kan användas. Kommunen har alltså inte jämfört områden med jordbruksmark med andra områden, och utifrån en sådan jämförelse valt de mest lämpliga för exploatering.

Länsstyrelsen anser inte att det är tillräckligt att redogöra för alla fördelar med de valda platserna för att kunna dra slutsatsen att det saknas alternativ som är tillfredsställande från allmän synpunkt. Kommunen behöver jämföra med andra faktiska områden. Kommunen bör göra hela utredningen enligt 3 kap. 4§ miljöbalken i översiktsplanen. Att göra denna utredning i detaljplaneskedet begränsar möjligheten att jämföra områden med verkliga alternativ.

Naturskyddsföreningen i Göteborg anser att lokaliseringsprövningen som krävs enligt miljöbalken ofta är otillräcklig, eftersom den inte alltid tar hänsyn till långsiktiga konsekvenser för livsmedelsförsörjningen och biologisk mångfald.

Business Region Göteborg (BRG) anser att bedömningen av jordbruksmarkens möjliga försörjningsgrad behöver avvägas mot intressen att använda marken för annat ändamål utifrån Göteborgs roll som nationell tillväxtmotor med Nordens största hamn och annan systemviktig infrastruktur. Det är bra att översiktsplanen anger att det är av väsentligt samhällsintresse att utveckla industri och företag i utpekade områden för verksamheter och att jordbruksmark i dessa geografier därför får exploateras, givet att det inte finns andra skydd som hindrar.

BRG anser att jordbruksmarken bör graderas utifrån dess förmåga att bidra till en hög försörjningsgrad samt ekonomiska förutsättningar att bedriva ett rationellt jordbruk. Eftersom Göteborg har spillvärme från industrin kanske det ur försörjningsgradsperspektiv är mer rationellt att nyttja icke högproduktiv jordbruksmark till växthusodling eller annan verksamhet som kan bidra till en högre sysselsättningsgrad.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingen har förtydligats avseende jämförelser med andra områden som inte berör jordbruksmark, för att på så vis visa på valet av mest lämpliga områden för exploatering. Granskningshandlingen har kompletterats med en komplett lokaliseringsutredning avseende verksamhetsmark och förtydligats avseende områden för blandad stadsbebyggelse.

Jordbruksmark är skyddad i lagstiftningen (3 kap 4 § miljöbalken) och livsmedelsförsörjning är en nationell angelägenhet. Jordbruksmark är en ändlig resurs som inte går att återskapa om den ianspråk tas för exploatering. Jordbruksmark som inte anses ekonomiskt rationell att bruka idag jordbruk idag kan visa sig vara rationell i framtiden. Den kan komma att spela en viktig roll för framtida livsmedelsproduktion, dels kopplat till klimatförändringar, dels till andra brukningsmetoder.

Granskningshandlingen har reviderats så att jordbruksmark som ligger inom exempelvis riksintrasse hamn eller planlagda områden utgår. Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning kvarstår om hur mycket verksamhetsmark som behövs.

Jordbruksmarkens naturvärden

Flera remissinstanser noterar att de tematiska tilläggen för jordbruksmark och energi samt ändringar inom tematiska inriktningar för klimatanpassning, mobilitet och infrastruktur kan leda till en större ekologisk hållbarhet. Flera instanser anser samtidigt att kommunen bör förtydliga beskrivningen av jordbruksmarkens naturvärden.

Länsstyrelsen anser att biotopskyddade objekt som stenmurar, småvatten, odlingsrösen och åkerholmar bör lyftas fram i beskrivningen av jordbruksmarkens naturvärden. Dessa objekt har höga värden som spridningskorridorer eller reträttplatser för jordbrukslandskapets växt- och djurarter, stor betydelse för pollinerande insekter, viloplatser för grod- och kräldjur samt ger variation i ett annars homogent jordbrukslandskap. För att dessa miljöer ska ha ett skydd genom biotopskyddsbestämmelserna är det avgörande att jordbruksmarken de omges av bevaras. Att bevara all typ av jordbruksmark är positivt för den biologiska mångfalden.

Miljö- och klimatnämnden anser att jordbruksmarkens värde för den biologiska mångfalden behöver förtydligas. Många växter och djur är beroende av det öppna landskapet och att markerna brukas. Ett av de stora hoten mot många arters överlevnad är avslutad hävd, som leder till igenväxning och försämrade livsbetingelser som arterna inte är anpassade för. Kompensationsåtgärder bör vidtas för att ersätta förlusten av de ekosystemtjänster som jordbruksmarken bidragit med, när jordbruksmark tas i anspråk. Exempelvis genom att restaurera övergiven jordbruksmark till betes- eller ängsmark på annan plats i kommunen.

Miljöförvaltningen anser vidare att kopplingen till de nationella miljömålen "Ett rikt odlingslandskap" samt "Ett rikt växt- och djurliv" bör nämnas. En betydande andel av arter på den nationella rödlistan är kopplade till odlingslandskapet, vilket innebär att jordbruksmarken har stor betydelse för arters bevarande och den biologiska mångfalden. Att bevara och bruka jordbruksmark i kommunen bidrar till en vändning av den nedåtgående trend som dessa miljömål befinner sig i dagsläget.

Exploateringsnämnden noterar att det öppna jordbrukslandskapet har höga natur-, kulturmiljö- och upplevelsevärden, särskilt i markerna närmast Nordre älv respektive Lärjeån. Fortsatt brukande av dessa marker är avgörande för att värdena ska bibehållas.

Exploateringsnämnden vill att avsnittet om jordbruksmark och livsmedelsförsörjning ska lyfta fram information från kunskapsunderlaget om vikten av ekologisk produktion och höga naturvärden på naturbetesmarker och slätterängar. Samt det småskaliga mosaiklandskapets vikt för att bibehålla flera av ekosystemtjänsterna.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingen har förtydligats avseende biotopskyddade objekt, jordbruksmarkens betydelse för den biologiska mångfalden, höga naturvärden inom naturbetesmarker och slätterängar, kopplingen till nationella miljömål samt kulturhistoriska värden i enlighet med utredningen "Värdefulla natur- och kulturmiljöer i odlingslandskapet".

Stadsbyggnadsförvaltningen avser att undersöka om kommande anvisning för planering på jordbruksmark kan omfatta kompensationsåtgärder för förlorade ekosystemtjänster när jordbruksmark ianspråktas.

Jordbruksmarkens värden för livsmedelsförsörjning

Flera remissinstanser vill att jordbruksmarken värderas för att se vilken som är värd att bevara och vilken som kan tas i anspråk för annan användning. Västsvenska Handelskammaren ser att det bör vara den produktiva jordbruksmarken, som är relevant för framtida livsmedelsförsörjning som avsätts för livsmedelsförsörjning. BRG efterfrågar en tydlig gradering av jordbruksmarken kopplat till rationellt jordbruk, och ser att det kan vara mer rationellt att nyttja jordbruksmark som inte är högproduktiv till växthusodling eller annan verksamhet kopplad till livsmedelsförsörjning.

Exploateringsnämnden lyfter fram betydelsen av att stärka den inhemska livsmedelsförsörjningen i Göteborg med anledning av såväl nationella som globala mål, miljö och klimatrisker samt geopolitiska spänningar som påverkar handelsberoenden. Bevarande av

jordbruksmark kan, tillsammans med fler åtgärder, bidra till ökad livsmedelsproduktion, minskad sårbarhet och stärkt försörjningsberedskap vilket bidrar till ett robustare Göteborgssamhälle.

Exploateringsnämnden poängterar att marken behöver brukas för att stärka den lokala livsmedelsförsörjningen. De ger exempel på ytterligare inriktningar där kommunen som markägare och planeringsmyndighet kan påverka. Framför allt om förvaltning, utveckling och upplåtelse av stadens jordbruksmark. Att Sverige som land eller Göteborg som stad ska bli självförsörjande och oberoende av import och handel ser de dock som omöjligt.

LRF anser att staden som markägare bör förbättra jordbruksmark genom bättre dränering för att öka produktionen. Staden bör också erbjuda längre arrendekontrakt för att stimulera ett långsiktigt brukande.

Exploateringsnämnden upplyser om att den jordbruksmark i kommunen som har högst värden för livsmedelsproduktion i större skala finns koncentrerad på nordvästra Hisingen och i Lärjeåns dalgång. Där finns stora sammanhängande jordbruksmarksområden på över 200 hektar, med hög bördighet. Detta ger särskilt goda förutsättningar för ett mer storskaligt jordbruk.

Socialnämnd sydväst önskar ett tillägg i översiktsplanen kring havet som odlingsplats. Översiktsplanen bör beskriva havet som en väsentlig resurs för att utveckla och säkra livsmedelsförsörjningen, samt peka ut kustnära platser som är lämpliga för odling.

Göteborg Energi konstaterar att det kan bli aktuellt med förläggning av ledningar i jordbruksmark men att det inte påverkar brukandet av marken.

Institutet för konst och kaos vill att det planteras fler matträd.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingen har kompletterats med en lokaliseringsutredning avseende verksamhetsmark, i syfte att kunna ianspråka de områden som pekas ut för verksamheter även om de innehåller jordbruksmark.

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att inriktningarna i planförslaget är tillräckliga för att exploateringsnämnden ska kunna ta fram strategier för förvaltning, utveckling och upplåtelse av kommunägd jordbruksmark.

Odling av mat i havet, så kallat vattenbruk, är en liten men ökande andel av Sveriges totala livsmedelsförsörjning. I arbetet med framtagande av den kommunövergripande översiktsplanen (2022) bedömdes vattenbruk vara en mycket liten näring i Göteborgs havsområde. Det finns också många intressen i Göteborgs havsområde som bedömts som mer prioriterade (framför allt riksintressena naturvård, totalförsvar, sjöfarten med dess farleder, yrkesfiske, friluftsliv och hamnens behov). Vattenbruk kräver också tillgång till mark på land och tillgänglighet via väg – platser som det råder stor konkurrens om i Göteborgs kustområde. Frågan avgränsades därför bort i arbetet med att främja livsmedelsförsörjningen så att endast jordbruksmark omfattas.

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer inte att översiktsplanen är rätt forum för att säkra plats för livsmedelskedjans markanspråk. Mycket av livsmedelsindustrins markbehov för exempelvis lagring av livsmedel kan ske inom översiktsplanens områden för verksamheter.

Granskningshandlingen har inte förtydligats avseende fler matträd. Syftet med ändringen av översiktsplanen är att värna och utveckla jordbruksmark, och skapa tydlighet i vad som får respektive inte får göras med jordbruksmarken.

Exploatering av jordbruksmark

Kust och landsbygd samt övriga grönområden

Synen på hur restriktiv kommunen bör vara till att exploatera jordbruksmark inom kust och landsbygd samt övriga grönområden varierar.

Socialnämnden Hisingen är positiv till att jordbruksmark prioriteras i ytterstaden. Härigenom bevaras landskapets värden och Hisingens identitet som landsbygdsområde. De ser samtidigt att det finns ett behov av att ta fram en strategi för landsbygdsutveckling i Göteborg för att ytterligare stärka jordbrukets plats i staden och för att underlätta etableringen av nya och bevarandet av befintliga jordbruk. Den mark som inte är jordbruksmark i landsbygdsområden är av stor betydelse för rekreation då jordbruksmark sällan kan beträdas. De noterar att sådan mark allt oftare tas i anspråk för exploatering i detaljplanering av Hisingens landsbygdsområden. Användningen av befintliga grönområden behöver utredas grundligt om Svensby och Brunstorp blir aktuella för en exploatering. De önskar ett förtydligande kring hur en exploatering av Säve skulle kunna påverka en eventuell utveckling av Bohusbanan och möjligheten att åter ta Säve station i drift.

Exploateringsnämnden är också positiv till att jordbruksmark prioriteras högre än tidigare i ytterstaden, men anser samtidigt att ställningstagandet om jordbruksmark inom kust och landsbygd samt övriga grönområden behöver nyanseras för att inte omöjliggöra att pröva framtida behov av väsentliga samhällsintressen. De vill att jordbruksmark ska få tas i anspråk i undantagsfall inom kust och landsbygd och övriga grönområden för andra väsentliga samhällsintressen om de kan lokaliseras i nära anslutning till befintlig bebyggelse. En åtstramning vad gäller jordbruksmark riskerar att få ekonomiska konsekvenser för staden. Detta kan leda till stora begränsningar för utveckling av större ekonomiskt gynnsamma projekt på stadens mark i framtiden.

Socialnämnd sydväst vill tvärtom att ställningstagandet om jordbruksmark inom kust och landsbygd och övriga grönområden bör skärpas ytterligare. Planering av nya bostäder bör inte ske i dessa områden. Skrivningen öppnar upp för att ta grönområden i anspråk för offentlig verksamhet. Bostadsbebyggelsen bör anpassas så att offentlig verksamhet kan byggas på redan exploaterad mark.

Västsvenska Handelskammaren avstyrker ett generellt bevarande av jordbruksmark i ytterstaden, eftersom det omöjliggör prövning av annan markanvändning som kan vara av viktigt samhällsintresse. Avsättningar för livsmedelsförsörjning bör utgå ifrån produktiv jordbruksmark som är relevant för framtida livsmedelsförsörjning.

Business Region Göteborg (BRG) vill att översiktsplanen pekar ut fler områden för industri och företag, alternativt som utredningsområden. Motivet är regionens roll som nationell tillväxtmotor och undanträngningseffekter av befintliga verksamheter. Förutsättningarna att bidra till den gröna omställningen behöver tydligare vägas mot intressen att bevara ett, i många stycken, fragmenterat jordbrukslandskap med oklart brukningsvärde.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingen har reviderats så att ställningstagandet om att jordbruksmark inom övriga grönområden ska värnas utgår. Ställningstagandet om jordbruksmark inom kust och landsbygd ändras dock inte. Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att det är av stor vikt att bevara jordbruksmark inom kust och landsbygd. Förslaget om undantag för skola och förskola på jordbruksmark kvarstår också. Stadens riktlinje för ytor för samhällsservice innebär krav på stora sammanhängande friytor för förskola och skola som kan vara svåra att hitta på annan plats.

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att det är viktigt att sträva efter att bevara jordbruksmarken generellt. Möjligheten till framtida livsmedelsförsörjning är högt prioriterat och all jordbruksmark kan bidra till en ökad livsmedelsproduktion.

Utredningsområden vid Gunnilse och Säve

Flera remissinstanser är positiva till att utredningsområdet Gunnilse västra föreslås utgå. Framför allt Länsstyrelsen, miljö- och klimatnämnden, socialnämnd nordost och exploateringsnämnden.

Flera remissinstanser såsom Länsstyrelsen, miljö- och klimatnämnden och socialnämnden Hisingen förordar alternativ 2 av utredningsområde Säve. Alternativ 2 skonar jordbruksmark, naturmark och värdefulla brynmiljöer däremellan, samt samlar planerad exploatering närmare befintlig infrastruktur. Exploateringsnämnden förordar i stället alternativ 1 av utredningsområde Säve eller att utredningsområdet i gällande ÖP behålls.

Kulturnämnden konstaterar att båda alternativen vid Säve kommer att påverka värdena för Säve kyrkby, som finns utpekad i stadens bevarandeprogram. De anser inte att jordbruksmark som är en del av utpekade kulturhistoriska värden bör tas i anspråk.

Västsvenska Handelskammaren är kritiska till att utredningsområdet för blandad stadsbebyggelse i Säve minskas och att utredningsområde i västra Gunnilse tas bort.

Göteborgsregionen (GR) undrar varför inte utredningsområdet i Säve har tagits bort på samma sätt som utredningsområdet Gunnilse västra.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingen har reviderats så att utredningsområdet i Gunnilse västra och de norra delarna av utredningsområdet i Säve utgår. Utredningsområdet i Gunnilse västra består nästan helt av jordbruksmark, och ingår i ett sammanhängande jordbrukslandskap.

Utredningsområdet i Säve omfattar ett mycket stort markområde som bedöms kunna utgöra en framtida potential för blandad stadsbebyggelse. De norra delarna av området rymmer majoriteten av jordbruksmarken inom området samt saknar i stort infrastrukturkopplingar till övriga staden. Stadsbyggnadsförvaltningen har valt att gå vidare med en något modifierad variant av alternativ 1 i Säve där de norra delarna utgår. Närmast Säve by finns potential att bygga vidare på befintliga strukturer och det finns potential att koppla an ny bebyggelse till Norrleden. Denna del av utredningsområdet innehåller också en mindre andel jordbruksmark. Här finns även en viss potential för en möjlig framtida järnvägsstation vilket motiverar att delar av området kvarstår.

Om det blir aktuellt att starta planering av utredningsområdet i Säve kommer det innebära att utredningar för fler aspekter än jordbruksmark genomförs. Det gäller till exempel påverkan på kulturmiljövärdena i Säve kyrkby.

Uppdraget har varit att visa hur kommunen kan främja livsmedelsförsörjning i Göteborg. Därmed har även utredningsområden studerats i syfte att bevara jordbruksmark. Samtidigt ser stadsbyggnadsförvaltningen fortsatt potential i en framtida utveckling av Säve, och därför kommer området inte tas bort helt som utredningsområde. Det finns jordbruksmark även i översiktsplanens övriga utredningsområden för blandad stadsbebyggelse, men i mindre omfattning än i Säve. Om planering blir aktuell i något utredningsområde ska ianspråktagande av jordbruksmark i första hand undvikas.

Synpunkter om andra specifika områden som rör jordbruksmark

Kretslopp och vattennämnden betonar att deponier inte är lämpliga som jordbruksmark. Delar av den nedlagda deponin vid Torsviken är markerad som jordbruksmark.

Idrotts- och föreningsnämnden bedömer att ridanläggningar är förenliga med jordbruksmark och är positiva till att jordbruksmark ligger över eller i nära anslutning till ridanläggningarna och ridvägar. Det är samtidigt viktigt att ridanläggningar även fortsättningsvis också

är utpekade som ytor för idrott och rekreation. Kultur- och fritidsnämnden anser att idrott och rekreation bör kunna pekas ut på jordbruksmark och föreslår ett rekreativt perspektiv på jordbruksmark. Detta skulle säkra mark för ridsporten, vilket är en stor utmaning för staden. Översiktsplanen behöver värna hur ridsporten ska kunna fortsätta finnas kvar och utvecklas. I detta ingår även att säkerställa ridvägarna runt anläggningarna. Förutom att hästverksamheten bidrar med rekreativa värden i form av folkhälsa, fritidssysselsättning och idrott skapar den arbetstillfällen och bidrar med evenemang till staden. Det är positivt att områden i Säve är utpekade som jordbruksmark om detta också skapar bättre förutsättningar för ridsporten i området.

Idrotts- och föreningsnämnden anser att Lärjedalens golfbana även fortsättningsvis ska markeras som yta för rekreation och idrott och inte förändras till enbart jordbruksmark.

Göteborgs Hamn anser att jordbruksmark längs Volvospåret, sydost om Sörredsmotet bör utgå som viktig jordbruksmark då området ingår i riksintresset Göteborgs hamn. Det är viktigt att värna utveckling av verksamheter längs Hisingsleden och Norrleden. Därför bör jordbruksmarken utgå även inom utredningsområden för verksamheter längs dessa vägar. Göteborgs hamn är av nationellt intresse för svenskt näringsliv och Göteborgs Stad måste därför tillse att hamnen kan fortsätta att utveckla hamnverksamheten med nya ytor.

Wallenstam äger fastigheten Björlanda 1:61 som berörs av jordbruksmark. Wallenstam delar kommunens syn att brukningsvärd jordbruksmark är ett angeläget intresse som bör värnas och det är bra att det lyfts in i översiktsplanen. De önskar dock att det avgränsade stycket norr om gårdsbildningen på fastigheten Björlanda 1:61 ska tas bort som jordbruksmark för att möjliggöra en mer flexibel markanvändning.

Göteborgs begravningsamfällighet noterar att kraven för att kunna ta i anspråk jordbruksmark för annan exploatering kommer att skärpas. På markanvändningskartan finns flera platser som är planerade för framtida begravningsmark på jordbruksmark. Om det blir svårt att utvidga begravningsplatser på grund av att nuvarande användning är jordbruksmark behöver behovet av gravmarken förtydligas och säkerställas ytterligare, då detta är ett viktigt samhällsintresse. Det gäller till exempel begravningsplatserna i Billdal, Angered och Bergum.

Några privatpersoner anser att Kärra, speciellt området söder/västerut, bör prioriteras som ett utbyggnadsområde. De anser inte att jordbruksmarken i området har förutsättningar för ett livskraftigt och hållbart jordbruk.

Kommunens kommentarer:

Översiktsplanen reglerar generellt inte vilka planer som ska avbrytas.

Granskningshandlingen har reviderats så att den jordbruksyta som är belägen på nedlagd deponi vid Torsviken tas bort. Även jordbruksmark inom riksintresse hamn eller planlagd mark utgår. Ytor för jordbruksmark i övrigt längs Hisingsleden och Norrleden behöver prövas i de fall de ligger inom kust och landsbygd, och kvarstår därför.

Granskningshandlingen har reviderats så att Lärjedalens golfbana ligger kvar som område för rekreation.

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att jordbruksmarken i och kring Kärra kan ha förutsättningar för ett livskraftigt och hållbart jordbruk och att den därmed bör bevaras.

Fastigheten Björlanda 1:61 ligger inom markanvändning värdefull natur i översiktsplanen, och ligger inte inom områden prioriterade för utbyggnad. Förvaltningen ser inga skäl att ta bort ytan som jordbruksmark.

Granskningshandlingen har förtydligats avseende att begravningsmark är ett väsentligt samhällsintresse.

Behov av ytterligare utredningar

Miljö- och klimatnämnden och exploateringsnämnden delar planförslagets syn att några frågor behöver utredas vidare. Båda nämnderna ser att det behövs en vägledning för planering på jordbruksmark och en handlingsplan för ökad livsmedelsproduktion på kommunens mark. Därutöver anser miljö- och klimatnämnden att frågan om odlingslotter och vattenbruk (akvakultur för odling av mat i havet) behöver utredas mer. Översiktsplanen bör peka ut platser i havet som är särskilt lämpliga eller prioriterade för livsmedelsproduktion, exempelvis för att odla musslor och tång.

Miljö- och klimatnämnden påtalar även att det behövs mark för att bearbeta och lagra livsmedel. Hela livsmedelskedjans markanspråk behöver säkras, för att öka robustheten i livsmedelsförsörjningen och förbättra lokalsamhällets buffert mot oförutsedda störningar.

Exploateringsnämnden anser att framtida bebyggelsemöjligheter bör studeras. De önskar en fördjupad diskussion om huruvida ställningstagandet om jordbruksmark påverkar stadens möjlighet att hantera bostadsförsörjningen för stadens befolkningsökning fram till 2050. Särskilt kopplat till stadens mål om småhusbebyggelse, men även utifrån en utblick mot bostadsförsörjningen efter 2050.

Kommunens kommentarer:

Odling av mat i havet, så kallat vattenbruk, är en liten men ökande andel av Sveriges totala livsmedelsförsörjning. I arbetet med framtagande av den kommunövergripande översiktsplanen (2022) bedömdes vattenbruk vara en mycket liten näring i Göteborgs havsområde. Det finns också många intressen i Göteborgs havsområde som bedömts som mer prioriterade (framför allt riksintressena naturvård, totalförsvar, sjöfarten med dess farleder, yrkesfiske, friluftsliv och hamnens behov). Vattenbruk kräver också tillgång till mark på land och tillgänglighet via väg – platser som det råder stor konkurrens om i Göteborgs kustområde. Frågan avgränsades därför bort i arbetet med att främja livsmedelsförsörjningen så att endast jordbruksmark omfattas.

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer inte att översiktsplanen är rätt forum för att säkra plats för livsmedelskedjans markanspråk. Mycket av livsmedelsindustrins markbehov för exempelvis lagring av livsmedel kan ske inom översiktsplanens områden för verksamheter.

Stadsbyggnadsförvaltningen anser att justering av utredningsområde Säve inte är avgörande för möjligheten att nå nuvarande mål med småhusbebyggelse samt utblick efter 2050. Den kvarvarande delen av området kommer ha möjligheter för blandad stadsbebyggelse. En minskad befolkningsökning påverkar behovet av att starta planering i utredningsområden för blandad stadsbebyggelse.

Jordbrukets klimatpåverkan

Lantbrukarnas riksförbund (LRF) önskar att kommunen lyfter fram positiva saker som lantbruket har gjort och gör för att förbättra miljön i stället för att skriva att lantbruket har medfört förstörda vattendrag.

Miljö- och klimatnämnden påtalar att det inte är jordbruksnäringen i sig som historiskt sett har varit en källa till förstörda vattendrag genom utdikning av våtmarker. Det är inte koldioxidutsläpp från mulljordar som är problemet, utan dränerade organogena jordar (torv). De lyfter även att odling av vall och mellangrödor, är åtgärder som har potential att öka kolinlagringen i jordbruksmark till 2030.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingen har reviderats avseende skrivningar om jordbruksmarkens koldioxidutsläpp och utdikning, samt förtydligas avseende jordbrukets konsekvenser för miljö och klimat.

Redaktionellt

Miljö- och klimatanmänden, exploateringsnämnden, socialnämnd sydväst och centrum har synpunkter av redaktionell karaktär. Det saknas några jordbruksmarksområden i jordbruksmarksskiktet i markanvändningskartan, vilket gör att miljö- och klimatanmänden ser en risk att motstridiga intressen inte har hanterats.

Exploateringsnämnden vill att texten om områden där jordbruksmark kan tas i anspråk för annan användning förtydligas för att undvika missförstånd.

Socialnämnd sydväst vill att kultur- och idrottsanläggningar läggs till i beskrivningen av vad som avses med blandad stadsbebyggelse. Kultur- och idrottsanläggningar är ytkrävande och förutsätter lokalisering utifrån verksamhetens syfte. De vill också att det förtydligas varför etablering av batterilager bedöms utgöra ett väsentligt samhällsintresse.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingens kartlager över jordbruksmark har reviderats så att den ska ge bättre stöd i kommande planeringsskeden.

Stadsbyggnadsförvaltningen delar uppfattningen om att mer stöd i planeringsarbetet kan behövas när jordbruksmark förekommer i arbete med detaljplaner och bygglov. Förvaltningen avser därför att ta fram en anvisning för hur stadens planering ska förhålla sig till jordbruksmark.

Granskningshandlingen har reviderats så att utredningsområden för batterilager i Tuve utgår.

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att markanvändningarna jordbruksmark respektive idrott och rekreation generellt inte kan likställas.

ENERGIPRODUKTION OCH ENERGILAGRING

Havsbaserad vind

Många remissinstanser är negativa till föreslagna ytor för havsbaserad vind. Framförallt Länsstyrelsen, Sjöfartsverket, Trafikverket, Havs- och vattenmyndigheten, Länsstyrelsen Halland, miljöförvaltningen, exploateringsförvaltningen, Öckerö kommun, Göteborgs Hamn (GHAB), Sveriges fiskares producentorganisation och Swedish Pelagic Federation Producentorganisation.

Göteborgsregionen är den enda remissinstansen som är positiv till ytor för havsbaserad vind. Naturskyddsföreningen och Västsvenska Handelskammaren är också i grunden positiva till havsbaserad vind så länge det inte skadar andra värden och i den mån staden har rådighet. Naturskyddsföreningen lyfter att skyddade fågelarter behöver beaktas vid en eventuell vidare planering av områdena.

Länsstyrelsen noterar att det finns ett stort behov av mer fossilfri el i vårt län, i synnerhet i Göteborgsområdet och att kommunen har en god ambition att planera för vindkraft. De föreslagna områdena för vindkraft till havs ser de dock som olämpliga utifrån nu kända förutsättningar. Det finns för många konkurrerande intressen, som behöver tillgodoses och ges företräde i området, för att det ska vara möjligt med vindkraft där. Framförallt flera riksintressen såsom totalförsvaret, Natura 2000, yrkesfiske, kommunikationer, kulturmiljö och

friluftsliv. Länsstyrelsens bedömning tar stöd i yttranden från Havs- och vattenmyndigheten (HaV), Sjöfartsverket och Trafikverket. Läs mer om Länsstyrelsens syn på hur olika riksintressen påverkas av havsbaserad vindkraft i kapitlet Riksintressen.

Havs- och vattenmyndigheten (HaV) avstyrker förslag om utredningsområden för energi i havet i översiktsplanen utifrån beslutad havsplan och förslag till ändrad havsplan. Även Trafikverket och Sjöfartsverket bedömer att de båda föreslagna områdena till havs är olämpliga. Säkerhetsavstånd mellan fartygstrafik och vindkraft ska rymmas inom energiområdet och område för vindkraft får inte överlappa område för riksintresse för kommunikationer, farleder för sjöfartsstråk. Varje enskild vindkraftsansökan på land måste stämmas av med avseende på risk för påverkan på järnvägens kommunikationssystem. De föreslagna områdena ligger i direkt anslutning till fartygsstråken in till Göteborgs hamn, med mycket intensiv sjötrafik och riskerar att försämra möjligheterna att ta emot de största fartygen i världshandelsflottan.

GHAB poängterar att områdena är mycket viktiga för sjöfarten till och från Göteborg och att de därför bör utgå ur planförslaget. Precis öster om utredningsområdena för havsbaserad vindkraft ligger stora ankringsplatser för fartyg som ska in till Göteborgs hamn. Sjöfarten till och från Göteborgs hamn passerar igenom utredningsområdena även om de inte är markerade som farled.

Länsstyrelsen konstaterar att avståndet mellan Vrångöskärgårdens Natura 2000-område och utredningsområdet för havsbaserad vindkraft är mindre än 7 kilometer. Delar av de utpekade områdena sammanfaller med värdetrakter för koraller och OSPAR-habitat för större sjöpennor. Även ett större antal rödlistade arter förekommer i området. Området används även som övervintringsområde för sjöfågel. Områdena är enbart översiktligt utredda, det finns stor risk att det finns betydande värden inom hela det aktuella området.

Länsstyrelsen Halland ser också flera utmaningar med föreslagna områden för vindkraft till havs. Kusten i Halland saknar mycket av den skärgård som finns i Västra Götalands län och inslag i havet kan bli synliga från stora områden. Den havsbaserade vindkraften kan också påverka Onsala rymdobservatoriums verksamhet. Vidare lyfter Länsstyrelsen Halland fram påverkan på bottenmiljöer, tumlare och fågel.

Miljö- och klimatnämnden och exploateringsnämnden ser stora osäkerheter i föreslagna ytor och efterfrågar motiveringar och utredningar av påverkan på bland annat natur, marint växt- och djurliv och landskapsbild. Översiktsplanen behöver innehålla en avvägning mellan positiva och negativa konsekvenser.

Miljö- och klimatnämnden, exploateringsnämnden, Öckerö kommun och Göteborgs Hamn ser också problem i att förslag till ytor för havsbaserad vind inte går i linje med förslag till ändrade havsplaner. Öckerö kommun anser att frågan om vindkraftsparker till havs bör prövas i den statliga havsplaneringen för att utreda dem ur ett helhetsperspektiv och bedöma kumulativa effekter.

Sveriges fiskares producentorganisation ser att ytorna för havsbaserad vind inte är lämpliga i relation till yrkesfisket, och erbjuder kommunen att ta hjälp av fiskerinäringen för att hitta mer lämpliga ytor. Även Swedish Pelagic Federation producentorganisation (SPF) ser stora utmaningar i förhållande till befintlig verksamhet på havet i form av bland annat fiske, farleder, försvar och naturvärden och vill att föreslagna områden för havsbaserad vindkraft utgår.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingen har reviderats så att områden för havsbaserad vind utgår. Intressen för totalförsvaret, Natura 2000, yrkesfiske, kulturmiljö, friluftsliv, kommunikationer och Göteborgs hamn är konkurrerande intressen som skulle påverkas negativt av havsbaserad vind. Säkerhetsavstånd till farleder behöver också rymmas inom ytorna för vindkraft vilket innebär att kvarvarande ytor skulle bli mycket små eller obefintliga.

Landbaserad vind

Remissinstansernas syn på landbaserad vindkraft varierar.

Länsstyrelsen bedömer att det föreslagna området på land kan vara möjligt att fortsätta utreda och planera för vindkraft. Hur frågor om länsstyrelsens ingripandegrunder kan hanteras på ett lämpligt sätt får utredas i efterföljande planering och prövning.

Trafikverket utgår ifrån att området för landbaserad vind inte påverkar riksintresset Göteborgs hamn negativt. De menar även att det i nuläget inte går att konstatera att hela området kan användas för vindkraft obehindrat.

Göteborgs Hamn är negativa till etablering av vindkraft inne på själva terminalytorna. Hamnområdena, Halvorsäng och utvecklingsområden för hamn och hamnanknuten verksamhet bör inte redovisas som potentiella områden för vindkraft på land.

Swedish Pelagic Federation producentorganisation är positiva till förslaget.

Miljö- och klimatinämnden lyfter närheten till Natura 2000-område Torsviken och att det kommer krävas särskild hänsyn vid etablering av vindkraft, men är i övrigt positiva till att utreda landbaserad vind i området. Föreningen Torslandavikens naturreservat och Göteborgs ornitologiska förening lyfter också närheten till Natura 2000-område Torsviken och den problematik som finns i konflikten mellan vindkraft och Natura 2000-området. De anser att detta utredningsområde ska utgå.

Kulturnämnden efterfrågar skrivelser om möjlig påverkan på landskapsbild, topografi och värdebärande bebyggelse utifrån det utredningsområde som föreslås, samt hur påverkan kan minimeras.

Socialnämnden Hisingen ställer sig generellt positiva till en utveckling av vindkraft på Hisingen. Samtidigt lyfter de påverkan på landskapsbild och människor. Vindkraftsområdet i Sörred riskerar att påverka närliggande bostadsområden i Låssby, Biskopsgården och Bräcke. Placering av verk inom området behöver därför undersökas vidare.

Exploateringsförvaltningen lyfter att det behöver förtydligas om hur landbaserad vind kan påverka naturvärden.

Västsvenska Handelskammaren anser att det är av strategisk betydelse för en hållbar tillväxt att kommunen har en positiv inställning till vindkraft.

Vattenfall lyfter att kommunen ska kontakta Vattenfall Eldistribution vid vindkraftsetablering i närheten av deras anläggningar och fastigheter.

Kommunens kommentarer:

Stadsbyggnadsförvaltningen delar länsstyrelsens bedömning att det finns utmaningar med yta för landbaserad vind, men att det är möjligt att fortsätta utreda. Utredningsområdet för vindkraft på land ligger därför kvar i granskningshandlingen. Huruvida vindkraftverk kan samspela med pågående verksamhet får utredas i kommande tillståndsprövning. Utredningsområdet syftar inte till att peka ut ett område där vindkraft har företräde, utan till att visa en potential. Det innebär att vindkraft skulle kunna etableras i någon del av utredningsområdet, medan andra delar kan visa sig olämpliga vid en senare prövning. Avgränsningen för utredningsområde vindkraft på land har justerats med hänsyn till Natura 2000-området.

Kraftledningar

Svenska kraftnät (SvK) påpekar att deras 400 kV-ledning inom Göteborgs Stad har betydelse för elförsörjningen i hela västra Sverige och att det behöver synliggöras i översiktsplanen. SvK vill att det förtydligas att nya ledningar så långt som möjligt bör samförläggas med befintliga, och att luftledning är förstahandsalternativet för stamnätets ledningar. Översiktsplanen bör också upplysa om samrådskrav för åtgärder nära stamnätet, samt om den anmälningsplikt som gäller för förändringar i elförsörjningen. SvK påpekar även att det nyligen beslutade riksintresset för transmissionsnätet behöver behandlas i planen. Även Göteborg Energi nämner att transmissionsnätet nu är av riksintresse för totalförsvaret.

Göteborg Energi anser att tillgången på mark för nya regionnätledningar bör säkras för att möjliggöra klimatomställning i fossilbränslebaserade processer. Två till tre nya eller bredade ledningsgator från öster och norr behöver utredas tillsammans med Svenska Kraftnät, Vattenfall, Göteborg Energi, omkringliggande kommuner och Västra Götalandsregionen. Utan tillräcklig marktillgång riskerar Göteborgs och Västsveriges konkurrenskraft att försvagas då industrins elektrifieringsplaner inte kan genomföras.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingen har kompletterats så att det nya riksintresset för totalförsvaret redovisas. I övrigt står stadsbyggnadsförvaltningen fast vid befintliga formuleringar i förslaget.

Solenergi

Länsstyrelsen anser att översiktsplanen skulle kunna förtydligas genom att på markanvändningskartan ange lämpliga ytor eller utredningsområden för produktion av solenergi som inte tar i anspråk jordbruksmark. Exempelvis inom redan exploaterade verksamhetsområden.

Länsstyrelsen informerar om att de hanterar anmälningar om uppförande av solcellsanläggningar som kan antas innebära en väsentlig ändring av naturmiljön genom 12 kap. 6 § miljöbalken. Länsstyrelsen har ingen skyldighet att samråda med kommunen i sådana ärenden.

Miljö- och klimatnämnden och exploateringsnämnden efterfrågar tydligare beskrivning av förutsättningarna för att etablera mindre solcellsparkar på åkermark, exempelvis avseende avstånd mellan parker och hur många parker som får etableras per lantbrukare. Exploateringsnämnden ser risker i att åkermarken försvinner om lönsamheten att etablera solcellsparkar överstiger den att bevara jordbruksmarken.

Miljö- och klimatnämnden ser att det kan vara svårt att veta om betesmarken brukas efter att en solcellspark etableras, och ser en risk med solcellernas skuggande effekt på florans artsammansättning.

Exploateringsnämnden efterfrågar tydlighet kring vilka sorters betesmarker som kan tillåta solceller, och ser att naturmarker med höga naturvärden ska undantas solceller. Miljöförvaltningen bedömer att solcellsparkar inte ska tillåtas på betesmark med hög biodiversitet och som har lång kontinuitet av betesdrift.

Miljö- och klimatnämnden efterfrågar en rekommendation för solceller på stora takytor och parkeringsytor.

Kulturnämnden påpekar att solceller behöver relateras tydligare till kulturmiljövärden, såväl för jordbruksmark som byggnaders tak och fasader.

Göteborgs Hamn är positiva till etablering av solcellsparkar. Renova lyfter att Torsvikendeponin är en utmärkt plats för att etablera en solcellspark.

Västsvenska Handelskammaren menar att det är av strategisk betydelse för en hållbar tillväxt att översiktsplaneringen har väl avvägda undantag för solcellsparkar på jordbruksmark.

Kommunens kommentarer:

Översiktsplanen pekar inte ut ytor eller utredningsområden för solenergi, då stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att det inte skulle påverka var etablering sker, på grund av kommunens begränsade rådighet i frågan. Förvaltningen ser inte heller nyttan i att peka ut ytor för solceller då detta implicerar att andra ytor är mindre lämpliga, vilket förvaltningen med nuvarande kunskap inte kan avgöra.

Granskningshandlingen har förtydligats avseende vad som gäller för solcellsparkar på betes- respektive åkermark. Granskningshandlingen har också förtydligats med att solcellsanläggningar inte ska ske på naturbetesmarker eller betesmark med hög biodiversitet.

Stadsbyggnadsförvaltningen ser behov av att värna både energi- och livsmedelsproduktion, men anser samtidigt att livsmedelsförsörjning på jordbruksmark ska prioriteras. Ändringen av översiktsplanen innebär att en hektar solcellspark får etableras på jordbruksmark per brukningsenhet.

Batterilager

Remissinstansernas synpunkter om platser för batterilager varierar.

Länsstyrelsen är positiv till att kommunen pekar ut batterilagring i översiktsplanen. De vill dock att förutsättningar för att ansluta föreslagna områden till elnätet genom tillgång till transformatorstationer och ställverk förtydligas.

Miljö- och klimatanmännen är positiv till att utredningsområden för batterilager pekas ut, men ser en koppling till tydligare ställningstaganden om solceller på jordbruksmark. De anser att fragmentering av jordbruksmark ska undvikas och att brukande av intilliggande mark inte får påverkas negativt. Särskilt där utredningsområde för batterilager berör kommunägd jordbruksmark. Även Lantbrukarnas riksförbund (LRF) vill att energilager i första hand placeras på mark som idag inte används till jordbruksproduktion.

Göteborgs Hamn och Göteborg Energi är positiva till etablering av batterilager, speciellt de två föreslagna utredningsområdena i närheten av Tuve. Flera andra instanser är dock kritiska till just dessa utredningsområden. Länsstyrelsen anser att kommunen behöver redogöra för det södra områdets lämplighet utifrån områdets omgivande karaktär i ett jordbrukslandskap med kulturmiljövärden. Idrott- och föreningsnämnden och kulturnämnden befarar att batterilager vid Tuve ska påverka ridvägar och kulturhistoriskt värdefulla miljöer. Socialnämnden Hisingen anser att frågan om huruvida grönområdet fungerar som bullerskydd för bostäderna öster om Stora Holms trafikövningsplats bör utredas innan platsen tas i anspråk för energilagring. Socialförvaltning sydväst vill att det förtydligas varför batterilager i utredningsområden i Tuve bedöms utgöra ett väsentligt samhällsintresse.

Exploateringsförvaltningen påpekar att kommunen bör väga långsiktig nytta mot en eventuellt kortsiktig upplåtelse för batterilager då aktuella ytor utgör en del av kommunens markreserv. Vid en eventuell kommande etablering bör kommunen, i första hand, sträva efter att upplåta ytan med arrende till Göteborg Energi som därefter kan upplåta ytan i andra hand till den part/intressent som investerar i tänkt anläggning.

Business Region Göteborg (BRG) menar att områden som anges för batterilagring nordväst om Tuve är bra placerade utifrån energisystemet, men BRG vill att Göteborgs Stad anger hela området mellan Volvos Tuvefabrik, Hisingaleden, Stora Holms övningsplats och kraftledningsgatorna som ett utredningsområde för framtida verksamheter.

Västsvenska Handelskammaren menar att det är av strategisk betydelse för en hållbar tillväxt att översiktsplaneringen har en grundpositiv inställning till områden för energilagring.

Renova lyfter att torskvikendeponin eventuellt kan lämpa sig för etablering av ett batterilager. Alexandersson Fastigheter i Göteborg AB anser att även marken längs E6 efter Angebredsbron norrut vore lämplig för batterilager.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingen har reviderats så att ytor för batterilager utgår. Att peka ut ytor för batterilager är svårt då möjligheten att ansluta till enskilda ställverk är begränsad och snabbt kan tas i anspråk. Pekas ytor ut i översiktsplanen kan dessa snabbt bli inaktuella. Principer för lokalisering av batterilager beskrivs istället i text.

Fjärrvärme/fjärrkyla

Göteborg Energi konstaterar att förstärkningen i stamnätet för el inte sker i samma takt som elbehovet ökar. Genom att värma verksamheter och bostäder med fjärrvärme eller gas i stället

för med direktverkande el kan effekt frigöras för användas till annat. Detta bör lyftas i översiktsplanen som en allt viktigare aspekt av hållbar energiförsörjning.

Kommunens kommentarer:

Noteras.

Övrigt

Miljö- och klimatnämnden ser att planförslaget är ett värdefullt bidrag till klimatomställningen för industri- och transportsektorn, som övergår från fossila drivmedel till el. Även nämnden för funktionsstöd konstaterar att planförslaget ger ökade förutsättningar för Göteborgs Stad att producera energi från förnybara källor som sol och vind.

Luftfartsverket (LFV) påpekar att civil luftfart bör nämnas i översiktsplanen för att säkerställa att LFV och Försvarsmakten remitteras vid byggnadsobjekt över 20 meter, exempelvis vindkraftverk.

Göteborgs Energi påminner om att energisystemet förutsätter marktillgång ovan och under mark för befintliga och nya anläggningar. Detta behöver beaktas i tidiga skeden i samhällsplaneringen. Förtätning och exploatering med byggnader hela vägen fram till fastighetsgräns skapar utrymmesproblem för både ledningsägare och exploatörer.

Vattenfall lyfter att det är viktigt att kontakta Vattenfall Eldistribution AB vid vindkraftsetablering, solcellsparketablering, batteriparketablering, detaljplanering och bygglov m.m. i närheten av deras anläggningar och fastigheter. Göteborgs Energi önskar att särskilt trånga passager med flertalet ledningsslag beaktas i planprocessen.

Kommunens kommentarer:

Noteras.

KLIMATANPASSNING

Generellt

Många remissinstanser är positiva till att kommunen ändrar översiktsplanen avseende klimatanpassning och delar kommunens syn att frågan är viktig. Flera instanser framhåller vikten av fortsatt samarbete mellan olika myndigheter i frågan. Flera anser också att tillägget om klimatanpassning är tydligt i såväl text som markanvändningskartans lager. Andra anser tvärtom att översiktsplanen bör förtydligas och utvecklas ytterligare. Göteborgs Energi önskar exempelvis förtydligande om varför kommunen enbart fokuserar på två klimatrelaterade risker (vattenrelaterade och temperaturrelaterade) och bortser från vindrelaterade och risker relaterade till fast massa.

Kommunens kommentarer:

Göteborgs Stad ser behov av en stärkt samverkan avseende klimatanpassning och ett behov av att utöka arbetet för att även beakta andra klimatförändringar.

Geotekniska aspekter belyses i gällande översiktsplan.

Översvämning

Remissinstanserna har varierande synpunkter om översiktsplanens förslag på hantering av översvämningssrisker. Det finns både positiva och kritiska röster.

Planeringsnivåer

Flera remissinstanser såsom Länsstyrelsen, kretslopp och vattennämnden och socialförvaltningen nordost är positiva till att lyfta ut planeringsnivåer till ett eget dokument som kan beslutas av stadsbyggnadsnämnden, då det möjliggör att översynen av planeringsnivåer kan vara mer flexibel och följa kunskapsläget. Länsstyrelsen noterar samtidigt att det finns en pedagogisk utmaning i att sprida hur den ska användas och att hålla aktörer (interna och externa) informerade om den senaste versionen.

Länsstyrelsen välkomnar att kommunen ser över sitt underlag utifrån det senaste kunskapsläget kring översvämning. Samtidigt noterar Länsstyrelsen att det saknas samsyn kring dimensionerande scenario. Kommunen utgår från dimensionerande 200-årsnivån och inte planeringsnivån. Länsstyrelsen påpekar att den dimensionerande nivån har höjts utifrån nytt kunskapsläge och beräkningar för havet utanför de yttre portarna (kustzonen).

Både Länsstyrelsen, kretslopp och vattennämnden och Göteborgs Hamn (GHAB) anser att underlaget till riktlinjerna om planeringsnivåer behöver förtydligas. Länsstyrelsen anser att tabellen med planeringsnivåer för kusten är svårtolkad och behöver förklaras i det användarstöd som planeras. Länsstyrelsen anser att det kan vara motiverat att se över lämpliga planeringsnivåer vid större nya strukturer. Med en tidshorisont på 50 år innanför de yttre stormbarriärerna fortsätter kommunen att bygga in sårbarheter. Om planerade skydd brister eller inte blir av riskerar de negativa konsekvenserna att bli ännu större. Länsstyrelsen anser vidare att kommunen behöver förtydliga vilken percentil som använts vid beräkning av den dimensionerande nivån för havet och förtydliga osäkerheter och val av säkerhetsmarginaler som används för planeringsnivåerna för havet. För den högsta planeringszonen kan det även behövas säkerhetsmarginal som tar hänsyn till att en 200-årsnivå inte är högsta möjliga extremnivå. Framförallt utanför de yttre portarna.

Kretslopp och vattennämnden är positiva till att definitionerna av samhällsviktig anläggning och samhällsservice förtydligas. De undrar dock varför inte skyfall ingår i riktlinjerna för planeringsnivåer för översvämningsrisker. Kretslopp och vattennämnden önskar förtydligande av hur olika ställningstaganden ska tolkas. Till exempel om beredskapsåtgärder kan ersätta fysiska åtgärder, hur planeringsnivåerna ska tolkas vid exploatering vid befintliga vägar, vad ställningstagandet om att översvämningsrisker inte ska tillåtas i det högprioriterade vägnätet innebär i relation till riktlinjen om 0,2 meters vattendjup vid dimensionerade händelse och vilka områden som inte omfattas av planeringsnivåer (till exempel Nordre älv). De anser också att samhällsekonomiska konsekvenser och hållbarhet ska vägas in vid bedömning av nödvändiga anpassningsåtgärder.

Göteborgs Hamn (GHAB) anser att hänsyn till stigande havsnivåer inom hamnområdena behöver beskrivas tydligare, då stora delar av hamnområdet är utsatta för översvämningsrisk vid en 200-årshändelse i hav och vattendrag. GHAB vill gärna delta i arbetet med att ta fram riktlinjerna för planeringsnivåer. De är positiva till möjligheten att göra avsteg från föreslagna planeringsnivåer. Kajer i hamnområdet behöver anpassas till lastning och lossning av fartyg samt försörjning till fartyg, vilket bör utgöra ett avsteg till föreslagna planeringsnivåer.

Kommunens kommentarer:

Planeringsnivåer avser rekommendationer för ny bebyggelse.

Granskningshandlingen har reviderats genom att planeringsnivåer för skyfall har lyfts ur översiktsplanen och integrerats i Göteborgs Stads riktlinjer om planeringsnivåer (Planeringsnivåer för översvämningsrisk från hav, vattendrag och skyfall). I dokumentet om planeringsnivåer har planeringshorisonten för skyfall anpassats till myndigheternas rekommendationer där år 2100 används. Riktlinjerna har även förtydligats avseende hantering av avsteg,

samt hur vind- och vågeffekter ska hanteras inom zonen närmast strandkant. Kommunen bedömer att det kommer att krävas platsspecifika bedömningar inom en 20 meters zon alternativt ett generellt påslag på minst +0,5 meter.

Göteborgs Stad har använt medianvärdet vid beräkningar av dimensionerande nivå för havet. Staden använder sig av säkerhetsmarginaler för att ta hänsyn till osäkerheter kopplat till beräknad nivå. För planeringsnivåer för de olika översvämningshändelserna har olika säkerhetsmarginaler adderats för olika typer av bebyggelse för de dimensionerande händelserna. Staden ser att det är viktigt med en adaptiv anpassning mot stigande havsnivåer för att kunna anpassa både ny och befintlig bebyggelse. I samband med revidering av översiktsplanen har tidshorisonten för kusten och skärgården flyttats fram till 2130 för att hålla en planeringshorisont på 100 år. För att fortsätta ha en planeringshorisont på 100 år kommer det krävas ytterligare revideringar av planeringsnivåerna i framtiden.

Det krävs fortsatt arbete för att förstå vilka typer av kombinerade händelser som ska användas vid olika fall. Det krävs också fortsatt arbete med beredskapsplanering avseende hantering av risker kopplade till klimatförändringar.

Nya större älvnära strukturer följer samma strategier som för övriga delar av centrala staden eftersom:

- De låglänta delarna av centrala Göteborg redan idag är beroende av att yttre skyddsportar kommer på plats för att skyddas mot stigande havsnivåer
- Det inte är samhällsekonomiskt att skydda vissa områden extra mycket genom tex högre marknivåer eller högre högvattenskydd. Staden behöver fortsätta planera för att de storskaliga skydden kommer på plats och lägga de gemensamma resurserna på dem
- Staden vill undvika att höjdsättning skapar ytterligare problematik med större instängda områden bakom högvattenskydd.

Göteborgs Stad ser behov av samverkan med flera olika aktörer kring fortsatt arbete med klimatanpassning av staden.

Simuleringar har tagit hänsyn till underlag om topografi och batymetri.

Yttre skydd

Länsstyrelsen noterar att ett yttre skydd/barriär behöver vara på plats omkring år 2070, vilket i sammanhanget är en kort tid, då vare sig finansiering, organisation eller prövning mot andra intressen har gjorts. Länsstyrelsen delar kommunens syn att detta arbete behöver påbörjas snarast. Skyddet krävs för såväl befintlig som ny bebyggelse. Skyddet är även viktigt för att säkerställa nationell infrastruktur.

Flera grannkommuner, göteborgsregionen (GR) och kommunala nämnder är positiva till planerna på översvämningsskydd och att yttre skyddsportar ska utgöra ett nytt riksintresse.

GHAB vidhåller tidigare framförda synpunkter om yttre skyddsportar vid Ryahamnen. Sådana portar kommer få konsekvenser för hamnverksamheten, vilket behöver belysas tillsammans med eventuella ersättningsalternativ. GHAB vidhåller även att Göteborgs Stad ska överväga ett utredningsområde för skyddsportar/teknisk skydd längre väster ut, mellan Nötö, Rivö och Saltholmen, för att skydda Ytterhamnarna.

Kommunens kommentarer:

Noteras. Göteborgs Stad anser att de yttre skyddsportarna ska vara av nationellt intresse och kommer att följa det förslag om att kustskydd bör vara av nationellt intresse enligt den

statliga offentliga utredningen Bättre förutsättningar för klimatanpassning. SOU 2025:51.

Göteborgs Stad ser behov av samverkan med flera olika aktörer avseende arbete med de yttre skyddsportarna.

Skyddsportar inre vattenväg

Länsstyrelsen noterar att det finns ett förslag på portar för inre vattenväg i kartan som visar högvattenskydd och portar. Vad Länsstyrelsen kan se finns dessa inte med i förslaget till ändrad mark- och vattenanvändning eller i den nu gällande översiktsplanen. Kommunen behöver beskriva kartan som visar portarna för inre vattenväg och hur dessa ska tolkas.

Kommunens kommentarer:

Inre skyddsportar finns med i nuvarande översiktsplan i skiktet Högvattenskydd framtida. Granskningshandlingen har förtydligats avseende information om inre skyddsportar i markanvändningskartan.

Vattendrag

Länsstyrelsen anser, i enlighet med tidigare granskningsyttrande över aktuell översiktsplan, att beräknat högsta flöde (BHF) ska vara utgångspunkt för ny sammanhållen bebyggelse längs med vattendrag. Vid avsteg från denna princip ställer Länsstyrelsen höga krav på en platsspecifik konsekvensanalys och samlad bedömning. Länsstyrelsen efterfrågar ett tydligare underlag för bedömningen att 200-årsnivån är en lämplig utgångspunkt för ny bebyggelse längs med vattendragen Mölndalsån och Säveån. Länsstyrelsen anser att BHF ska vara utgångspunkten, men att 200-årsnivån är ett avsteg som kan accepteras om frågan utretts och konsekvenserna vid en översvämning bedömts vara acceptabla. Det är bra att kommunen utgår från BHF för samhällsviktig verksamhet.

För Mölndalsån ligger Mölndalsåns miljödom och tappningsstrategi som grund för analys av planeringsnivån. Länsstyrelsen efterfrågar mer kunskapsunderlag för systemet.

Mölndals stad lyfter fram att översvämningssproblematiken vid Mölndalsån är en mellan-kommunal fråga och önskar samarbeta om höjder för byggnaders lägsta golvnivåer längs ån.

Kommunens kommentarer:

Göteborgs Stad ser att det finns ett behov av att göra specifika bedömningar av beräknat högsta flöde (BHF) för respektive vattendrag. Detta arbete pågår och kan inarbetas nästa gång översiktsplanen ändras. Tidigare framräknade BHF behålls därför som planeringsnivå för samhällsviktiga funktioner i denna ändring. Platsspecifika bedömningar för risknivån för respektive vattendrag och de funktioner som planeras kommer behöva göras vid avsteg från planeringsnivåer.

För respektive vattendrag har kommunen analyserat vilken av de olika översvämningshändelserna (flöde, havsnivå och skyfall) som ger högst vattennivå. Den högsta resulterande planeringsnivån (vattennivå + säkerhetsmarginal) för respektive vattendrag och plats blir styrande.

Planering av ny bebyggelse i form av förtätning eller förändrad användning utgår från 200-årshändelsen med en säkerhetsmarginal. Samhällsviktiga funktioner har en mycket stor säkerhetsmarginal i form av planering efter BHF.

Det finns idag inga områden i Göteborg där det finns plats och kan planeras för ny sammanhållen bebyggelse längs med vattendrag där flödet i vattendraget (BHF eller 200års händelse) är styrande för planeringsnivåerna då det är havet som ger de högsta planeringsnivåerna. Därför anser vi att förtätning och nybyggnation kan utgå från 200-årsnivån med säkerhetsmarginaler. Exempelvis Mölndalsån, där all ny bebyggelse är förtätning.

Kunskapsunderlag för vattendrag, höga havsnivåer och skyfall finns som bilagor till översiktsplanen.

Göteborgs Stad ser behov av en stärkt samverkan med Mölndals kommun om översvämningssituationer vid Mölndalsån.

Skyfall

Länsstyrelsen lyfter fram att kunskapsunderlaget bör visa hur planhandläggare i kommunen ska agera när utpekade skyfallsleder och skyfallszoner utgår i en detaljplan. Uppdateringar utifrån nytt kunskapsläge och vägledning för skyfallsberäkningar bör också framgå. Länsstyrelsen förespråkar, i enlighet med nationellt stöd, att en klimatkoefficient på 1,4 ska användas för nya beräkningar.

Stads miljönämnden noterar att potentiella konflikter mellan olika anspråk inte är omhändertagna och ett tydliggörande kring vad olika kartlager visar och hur de ska tolkas och tillämpas.

Göteborgs Hamn (GHAB) anser inte att de föreslagna skyfallszonerna i Skandiahallen och söder om Viken är lämpliga för detta ändamål. Det behöver därför förslås nya skyfallszoner.

Kommunens kommentarer:

Göteborgs Stad har tagit fram ett kunskapsunderlag som redovisar skyfallsvolymer enligt klimatscenario RCP8,5 och klimatkoefficient 1,4. Dessa kommer att användas i stadens skyfallskarteringar och refereras till i stadens riktlinjer om planeringsnivåer för översvämningssituationer från hav, vattendrag och skyfall. Handläggarsupport kommer att omfatta rekommendationer om skyfallsleder och skyfallszoner.

Granskningshandlingen har förtydligats avseende avvägning mellan olika markanspråk.

Framkomlighet och samhällsviktig anläggning

Länsstyrelsen anser inte att kommunens syn att 20 cm vatten kan accepteras på vägar utan att påverka framkomligheten är förenlig med nationell vägledning. För vissa detaljplaner, efter en platsspecifik bedömning, accepterar Länsstyrelsen att vatten kan bli stående med 20 cm under korta tider. Det finns dock flera aspekter som påverkar möjligheten så som vattenhastighet, bärlast och inte minst varaktighet. Länsstyrelsen har vid dialog med kommunen fått uppfattningen om att det främst är vid översvämning kopplat till havet och skyfall som 20 cm vatten generellt accepteras. Enligt tabeller och figurer i underlaget framgår dock att detta även gäller för vattendrag. Kommunen behöver förtydliga om meningen är att 20 cm vatten kan accepteras även under mer långvariga översvämningar orsakat av vattendrag, samt att det kan ställas högre krav på framkomlighet för samhällsviktig verksamhet. Kommunen behöver även beskriva underlaget till bedömningen om att 20 cm stående vatten generellt accepteras.

Göteborg Energi önskar ett förtydligande av definitionen av samhällsviktig anläggning. De undrar vilka av kriterierna som måste vara uppfyllda för att anläggningen ska bedömas som samhällsviktig.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingen har förtydligats avseende samhällsviktig verksamhet.

Göteborgs Stad arbetar vidare med hur framkomlighet kan säkras till samhällsviktiga verksamheter och anläggningar vid en översvämning. Detta är ett av de prioriterade arbetena i stadens klimatanpassningsplan. Fortsatt dialog krävs mellan olika aktörer inom Göteborg.

Bedömningen att 20 cm översvämningsdjup är acceptabelt baseras på samtal med främst räddningstjänst, men även polis och ambulans.

Vid tillfällen då planeringsnivåer för framkomlighet inte uppnås, görs riskanalyser med utgångspunkt i lokala förutsättningar samt vilka funktioner som planeras.

Behov av gröna ytor

Miljö- och klimatanämnden och naturskyddsföreningen anser att marken närmast älven inte bör bebyggas utan utformas som en park eller kantzon av växtlighet och vatten. Naturskyddsföreningen vill ha fler genomsläppliga gröna ytor, att det skapas våtmarksområden längs älvkanten, att antalet ekologiskt funktionella gröna ytor ökar i de centrala delarna av staden och att äldre träd skyddas.

Stadsfastighetsnämnden anser tvärtom att utbredningen av parker, nya blå eller gröna miljöer och skyfallsytor ska ta hänsyn till planerade kommunala behov.

Äldre samt vård- och omsorgsnämnden anser att översvämningsrisker i första hand bör hanteras genom naturbaserade lösningar.

Kommunens kommentarer:

För områden längs älven finns många olika anspråk och stor konkurrens om yta. Avvägningar om lämplig markanvändning längs älven kommer behöva göras i efterföljande planering.

Kulturmiljövärden

Länsstyrelsen anser att ändringen av översiktsplanen behöver kompletteras och förtydligas så att det framgår att hänsyn måste tas till kulturvärden vid direkta åtgärder på byggnader och anläggningar med kulturvärden, samt vid indirekt påverkan när större åtgärder vidtas inom eller i anslutning till ett kulturmiljösammanhang. Det är viktigt att i ett tidigt skede utreda vilka kulturmiljövärden, siktlinjer och topografi som är viktigt att ta hänsyn till vid en höjning av marken inom vissa områden. Antikvariskt sakkunnig bör delta i planering och genomförande av klimatanpassningsåtgärder.

Nämnden för funktionsstöd anser att högvattenskydd i innerstaden kan inverka negativt på kulturmiljön genom att begränsa utblickarna mot älven.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingen har förtydligats avseende att hänsyn ska tas till kulturvärden vid planering och utformning av översvämningsåtgärder. Både genom direkt och indirekt påverkan.

Påverkan på stadsbilden kommer att beaktas vid planering av högvattenskydd längs med älven. I många områden längs med älven kommer översvämningsåtgärderna integreras i tex höjdsättning av mark, kaj, gång och cykelbana eller grönstråk.

Granskningshandlingen har också förtydligats avseende kulturhistoriska värden i jordbrukslandskapet i enlighet med utredningen "Värdefulla kulturmiljöer i odlingslandskapet".

Ras, skred, erosion

Länsstyrelsen och Statens geotekniska institut (SGI) saknar beskrivningar av om de föreslagna fördjupningarna i geografiska inriktningar innebär förändrade förutsättningar för geotekniska säkerhetsfrågor (ras, skred, erosion). Om geotekniska säkerhetsfrågor behöver hanteras ska det framgå av ändringen av översiktsplan samt i så fall för vilka områden. SGI efterfrågar kartlager som visar var geotekniska säkerhetsfrågor behöver hanteras relaterat till översvämningar.

Kommunens kommentar:

Granskningshandlingen har kompletterats med att geotekniska säkerhetsfrågor behöver beaktas i fortsatt planarbete som berör områden med översvämningsrisk. Fördjupade utredningar utförs inom ramen för efterföljande planering.

Värme

Flera remissinstanser (bland annat socialnämnden nordost, Hisingen och sydväst samt nämnden för funktionsstöd) är positiva till att översiktsplanen hanterar frågan om ett varmare klimat och fler värmeböljor. Några instanser vill dock att översiktsplanen ytterligare förtydligas i detta avseende.

Exploateringsnämnden och Mölndals stad vill att översiktsplanen förtydligas avseende hur kommunen ska hantera ett varmare klimat och minska risken för urbana värmeöar. Socialnämnd sydväst önskar att beskrivningen av hur olika platser i staden kan upplevas olika vid värmeböljor kompletteras med lokala beskrivningar för att belysa socioekonomiska skillnader.

Äldre samt vård- och omsorgsnämnden noterar att värmeböljor innebär en allvarlig hälsorisk, samt att äldre och sköra personer är särskilt känsliga. De anser att risk för värmestress vid ett varmare klimat i första hand bör hanteras genom naturbaserade lösningar och att översiktsplanen bör förtydligas avseende att stadsplanering och stadsformer har stor betydelse i ett varmare klimat.

Förskolenämnden betonar vikten av gröna miljöer i anslutning till förskolor och att barn ska kunna röra sig självständigt på förskolans utemiljö. Det förutsätter miljöer där det är väl avvägt mellan sol och skugga, för att motverka så kallade hot spots.

Kommunens kommentarer:

Naturbaserade lösningar är mest effektiva för att hantera en varmare stad. Var behovet är som störst och vilka åtgärder som är lämpliga behöver utredas i kommande skeden inom respektive delområde. Granskningshandlingen har förtydligats avseende planeringsinriktningar för att hantera en varmare stad.

Genomförandefrågor

Exploateringsnämnden lyfter fram att klimatanpassning medför ökade kostnader för att skydda befintlig bebyggelse och vid förtätning och exploatering. Åtgärderna kan till viss del finansieras av exploateringsbidrag från externa byggintressenter samt av exploatering av kommunägd mark. Stora delar av kostnaderna kommer dock att behöva finansieras av skattebetalarna. För att göra investeringarna ekonomiskt hållbara behöver de matchas tidsmässigt med kommande exploateringar.

Exploateringsnämnden och idrotts- och föreningsnämnden anser att översiktsplanen behöver utvecklas avseende ansvarsfördelning mellan aktörer.

Wallenstam AB påtalar att det ofta är svårt för enskilda fastighetsägare i centrala Göteborg att skydda sina fastigheter. De är ofta byggda ända fram till fastighetsgräns med publika lokaler i bottenvåningarna. Staden behöver därför ta det övergripande ansvaret för att skyndsamt planera och genomföra de skydd som krävs för att säkra innerstaden med dess kulturhistoriskt värdefulla miljöer och samhällskritiska infrastruktur.

Kommunens kommentarer:

Utbyggnadsordning och utbyggnadstakt behöver samordnas med utbyggnad av större sammanhängande översvämningsåtgärder. Kommunen avser att kontinuerligt arbeta med en utbyggnadsplan för högvattenskydd för att ta hänsyn till planerad exploatering längs med älven och vattendrag.

Kommunen planerar för övergripande åtgärder men behöver samverka med andra aktörer för att genomföra dem. Det pågår även andra arbeten, bland annat inom Klimatanpassningsplanen, för att ta fram olika finansieringsmodeller för klimatanpassningsåtgärder för att olika aktörer ska kunna medfinansiera åtgärder. Det är idag fastighetsägaren som är ansvarig för sin egen fastighet att antingen stå risken eller att göra åtgärder.

Redaktionellt

Det har inkommit redaktionella synpunkter på tabeller och figurer över dimensionerande händelser.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingen har förtydligats och setts över redaktionellt.

MOBILITET OCH INFRASTRUKTUR

Målbild och strategi

Många remissinstanser är positiva till den målbild och strategi som föreslås för mobilitet och infrastruktur. Framförallt Länsstyrelsen, Trafikverket, göteborgsregionen, flera grannkommuner, kulturnämnden, socialnämnd nordost, idrotts- och föreningsnämnden, grundskolenämnden, äldre- samt vård och omsorgsnämnden, Business Region Göteborg (BRG), Swedavia och Göteborg Landvetter Airport. Flera framhåller att det är bra att kommunen samlar och konkretiserar styrande dokument i översiktsplanen.

Trafikverket konstaterar att en växande stad medför ett ökat resandebehov. De betonar att staden behöver växa på ett sätt som ger förutsättningar att resa hållbart. Det är positivt att Göteborgs Stad verkar för en effektiv användning av befintlig infrastruktur genom tillämpning av fyrstegsprincipen.

Göteborgsregionen (GR) konstaterar att föreslagna tillägg i mobilitet och infrastruktur går i linje med GR:s styrande dokument som Inriktning för transportinfrastrukturplaneringen i storstadsregionen. Öckerö kommun ser att planförslagets inriktningar för mobilitet och infrastruktur understödjer arbetet utifrån den gemensamma färdplanen som Göteborgs Stad och Öckerö kommun har avseende förbindelser mellan kommunerna bortom 2040. Öckerö kommun utvecklar gärna samverkan med Göteborgs Stad gällande mobility management. Mölndals stad konstaterar att planförslaget visar att det inte räcker att enbart ställa om till elektrificerad och fossilfri fordonsflotta för att nå målen om minskad klimatpåverkan.

Socialnämnd nordost konstaterar att strategierna om mobilitet möter de utmaningar som den växande staden står inför. Särskilt behöver barns möjligheter att röra sig till fots och med cykel förbättras.

Exploateringsnämnden ser det som positivt att den ekonomiska dimensionen fortsatt betonas i översiktsplanen, samt att stadens arbete med mobility management ska utvecklas. Åtgärder som riktar in sig på att minska eller ändra sättet att resa, samt att utnyttja befintlig infrastruktur är mer ekonomiskt fördelaktigt än att bygga nytt.

Exploateringsnämnden och stadsmiljönämnden lyfter fram behovet av handlingsplaner eller andra reglerande, styrande dokument i samband med att miljö- och klimatprogrammet, trafikstrategin, cykelprogrammet, trafiksäkerhetsplanen, parkeringspolicyn och kunskap från arbetet med godsplan har arbetats in i planförslaget. Även Länsstyrelsen och Trafikverket anser att kommunen bör ta fram en tydlig och konkret handlingsplan samt att våga testa olika åtgärder för att se vilka effekter de ger. Översiktsplanen är på en mer övergripande nivå än de tidigare styrande dokumenten. Styrningen behöver konkretiseras och brytas ner för att inte relevant innehåll ska försvinna när styrdokumentet upphör att gälla.

Stadsmiljöförvaltningen vill att det tydligare beskrivs varför biltrafiken ska minska och förmedla de positiva saker som kan uppnås i den täta och attraktiva staden såsom grönska, närhet till service och vistelsekvaliteter.

Exploateringsnämnden noterar att förlängning eller indexering av trängselskatten inte nämns bland exempel på styrmedel och åtgärder inom mobility management. Eftersom trängselskatt är en effektiv åtgärd för påverka vägtrafikarbetet bör man överväga att nämna det. Möjligheten att utnyttja byggskedet som ett sätt att varaktigt skapa förändringar i resmönster bör också lyftas fram. Exploateringsnämnden konstaterar att det finns en stark koppling mellan bilinnehav och bilanvändning, och att minskat bilinnehav leder till en effektivare markanvändning. De anser därför att den gällande översiktsplanens strategi om lösningar som minskar behovet att äga sin egen bil bör behållas.

Äldre- samt vård och omsorgsnämnden konstaterar att minskat bilresande, med hjälp av utökad kollektivtrafik och förbättringar för resande med gång och cykel, kan innebära en ökad trafiksäkerhet för äldre och personer med fysiska och kognitiva funktionsnedsättningar.

Naturskyddsföreningen i Göteborg är positiv till att ställningstagande om mobility management och minskat vägtrafikarbete förtydligas, samt att flera större trafikleder ska göras om till mer stadsmässiga gator. Samtidigt är de kritiska till att trafiken tillåts att öka i samband med vissa större exploateringar. Staden tar fortfarande inte tar de större, mer omfattande, stegen för att minska biltrafiken och dess påverkan. Det behövs mer ambitiösa åtgärder för att andra transportmedel ska få tillräcklig kapacitet på befintligt vägnät och bli konkurrensstarka alternativ. Den nuvarande färdmedelsfördelning går emot stadens vision att bli mer förtätad och sammanhållen eftersom mycket yta behövs för varje personbil. Hög ljudnivå och sämre luftkvalitet går också emot målet "robust stad". Föreningen föreslår att staden ska avveckla privatbiltrafiken i centrala Göteborg genom att bygga bort parkeringsytor för personbilar med undantag för rörelsehindrade, bilpooler och samhällsviktiga funktioner.

Trafikistan vill att det förtydligas att det är det motoriserade trafikarbetet som ska minska.

Kommunens kommentarer:

Stadsbyggnadsförvaltningen noterar synpunkter om att staden behöver växa på ett sätt som ger förutsättningar för hållbart resande där alla parter, särskilt staten, behöver stödja kommuners arbete med att nå uppsatta mål om hållbart resande. Stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och stadsmiljönämnden har gett respektive förvaltning i uppdrag, Program för hållbart resande, att samordnat införa åtgärder som bidrar till kommunens måluppfyllelse om hållbart resande. Fokus är åtgärder där Göteborgs Stad har rådighet.

Granskningshandlingen har utvecklats och förtydligats avseende gångtrafik samt barns möjligheter att röra sig till fots och med cykel.

Delar av innehållet i de styrande dokument som nämns i synpunkterna har arbetats in i granskningshandlingen utifrån en genomlysning av trafikstrategin och dialog med sakkunniga inom berörda sakområden. Översiktsplanen kan inte omhänderta all styrning, utan vissa delar behöver hanteras i andra dokument.

Utveckling av styrning och kunskapsunderlag inom hållbar mobilitet och stadsutveckling tar avstamp i Göteborgs Stads styrsystem och genomförs som en del av kontinuerlig verksamhetsutveckling inom förvaltningarna. Exempelvis SUMP (Sustainable urban mobility plan) samt förvaltningens arbete med Prioriterad utbyggnadsordning för Göteborg, som syftar till att prioritera mellan stadsutvecklingsprojekt och tydliggöra vad staden avser att arbeta vidare med framgent.

Granskningshandlingen har utvecklats något avseende effekter av minskad biltrafik, men bedöms i stort redan vara beskrivet i den gällande översiktsplanen. Granskningshandlingen har också utvecklats genom att tydliggöra att trängselskatt är ett av flera styrmedel. Handlingen beskriver även att byggskedet kan utnyttjas som ett sätt att varaktigt skapa förutsättningar i resmönster, samt tydliggöra kopplingen mellan bilinnehav och bilanvändning. Granskningshandlingen har även förtydligats avseende att det är motoriserat vägarbete som avses.

Stadsbyggnadsförvaltningen noterar synpunkt om att strategierna inom den tematiska delen för mobilitet och infrastruktur kan ge ökad trafiksäkerhet för äldre och personer med fysiska och kognitiva funktionsnedsättningar.

Vid en befolkningsökning bedömer stadsbyggnadsförvaltningen att behovet av resande kommer öka. Samtidigt kvarstår inriktningen om ett totalt sett minskat vägtrafikarbete. Åtgärder för ett ökat hållbart resande kopplat till exploatering av ny bebyggelse är därmed centralt. Ändringen av översiktsplanen utgår ifrån att en eventuell ökning av biltrafik i ett område balanseras av att biltrafiken behöver minska i andra områden eller stråk.

Vattenvägar och sjöfart

Cstrider anser att vattenvägarna är en underutnyttjad infrastrukturresurs. Moderna vattenburna mobilitetslösningar kan vara både miljömässigt och kostnadsmässigt mer effektiva än en bro. Nya älvförbindelser kan förkorta resesträckor (och restid) och avlasta vägnätet. Nya låga broar behöver ta hänsyn till andra älvtrafikbehov för att inte skapa nya problem.

Skärgårdslinjen i Göteborg & Bohuslän AB förespråkar också vattenburen kollektivtrafik. De anser inte att översiktsplanen beaktar sjöfartens intressen tillräckligt. Särskilt inte turism- och passagerartrafik. Göteborg bör ta vara på sin unika maritima position och utveckla en strategi där sjöfarten är en integrerad del av stadens transport- och turismsektor. Skärgårdslinjen motsätter sig en stadsplanering där broar ses som den enda lösningen.

Kommunens kommentarer:

Färjetrafikens nytta och funktion över tid beskrivs i gällande översiktsplan. Granskningshandlingen har utvecklats avseende finmaskighet, samt robust och flexibel gång- och cykelinfrastruktur.

Trafikens miljöpåverkan

Miljö- och klimatnämnden bedömer att planförslaget ligger i linje med styrande dokument om att gå mot mer hållbara transportsätt. Planförslaget omhändertar målsättningarna från

trafikstrategin och cykelprogrammet på ett fullgott sätt. Det ligger också i linje med den nyli- gen antagna åtgärdsplanen för partiklar. Miljö- och klimatnämnden saknar dock en koppling till målet om att göteborgarna ska ha en hälsosam livsmiljö i stadens miljö- och klimatpro- gram. Fokus i översiktsplanen ligger på att utsläppen av koldioxid ska minska, i linje med kli- matmålen. Miljöförvaltningen bedömer att även utsläpp av andra luftföroreningar och buller behöver minska, samt att utrymme för grönområden behöver tillgängliggöras.

Exploateringsnämnden ser det som positivt att miljö- och klimatprogrammets målsätt- ningar om minskat vägtrafikarbete har arbetats in i översiktsplanen, tillsammans med en för- djupning om mobilitet och infrastruktur, eftersom transporter i staden utgör en stor andel av den negativa påverkan på miljö och klimat.

Svenska Handelskammaren anser att elektrifiering bör iakttas, integreras och främjas för en relevant planering och för att nå klimatmålen. Elektrifieringen innebär att de negativa effekterna av biltrafiken i form av utsläpp och buller utgår, samtidigt som trängselproblema- tiken kvarstår.

Trafikistan anser att det allra viktigaste sättet att minska trafikens utsläpp av växthusgaser i Göteborg är att gynna korta vardagsavstånd.

Kommunens kommentarer:

Tillgänglighet till grönområden, minskning av luftföroreningar och buller, elektrifieringens roll i planering och som del i att nå klimatmålen, samt vikten av att gynna korta vardagsav- stånd beskrivs i gällande översiktsplan. Ytterligare tillägg bedöms inte nödvändigt.

Omvandla körfält på statliga leder

Både Länsstyrelsen och Trafikverket lyfter fram att det krävs ändrad lagstiftning för att om- vandla körfält på de statliga lederna till förmån för gods. Förslaget behöver utredas och kon- sekvensbeskrivas.

Västra Götalandsregionen (VGR) och Göteborgs Hamn AB är positiva till Göteborgs ambition att verka för att omvandla körfält på de stora lederna till förmån för kollektivtrafik och gods, för att kunna öka dess användning i linje med stadens mål. VGR delar också bilden av behovet av styrmedel och påverkansåtgärder för effektivare användning av befintlig infra- struktur.

Mölndals kommun anser att det saknas en tydlig analys av om tilläggen i förlängningen påverkar den överenskommelse för Fässbergsdalen som städerna har ingått med Trafikverket och Västtrafik. Det är viktigt att utreda konsekvenserna för att inte skapa en högre belastning än vad överenskommelsen medger.

Kommunens kommentarer:

Stadsbyggnadsförvaltningen noterar synpunkter om att det krävs ändrad lagstiftning för att omvandla körfält på statliga leder. Kommunen är medveten om detta och ser behov av dialog med berörda parter.

Föreslagna ändringar av översiktsplanen ändrar inte den gällande översiktsplanens effekt eller inriktningar, utan förtydligar enbart antagandehandlingen. Det innebär att överens- kommelse för Fässbergsdalen inte påverkas.

Godstransporter

Remissinstanserna har varierade synpunkter om hur godstransporter hanteras i ändringen av översiktsplanen.

Sjöfartsverket vill att även Vänersjöfarten nämns vid uppräknande av olika kategorier av godstransporter.

Kungsbacka och Mölndals kommuner ser positivt på regional och mellankommunal samverkan i frågor om godstrafikens framkomlighet.

Stadsmiljöförvaltningen vill prioritera ny dragning av järnväg till hamnen över Hisingen. De poängterar att järnvägen är viktig för industriutvecklingen och godsflöden mot Norge och en järnväg över Hisingen skulle även kunna försörja utökade verksamhetsområden längs Hisingsleden. Göteborgs Hamn AB (GHAB) anser tvärtom att det inte är rimligt att flytta Hamnbanan under överskådlig tid.

Kretslopp och vattennämnden påminner om att det behövs omlastningsstationer om tunga fordon begränsas i vissa områden. Omlastning behöver ske i nära anslutning till de områden som ska få servicen. Det är inte en lämplig lösning att lasta om avfall i halvcentrala lägen eller andra kommuner. Omlastningsterminaler behöver kunna hantera relativt stora volymer av flera olika avfallsslag. Slamsugningsfordon, som behövs för tömning av restaurangernas och storkökens fettavskiljare, behöver ha en viss storlek för att kunna utföra den tömning som behövs.

Kretslopp och vattennämnden anser inte att samordning av godstransport och avfallstransporter fungerar, utan avfallshantering behöver sin egen infrastruktur.

Göteborg Energi AB är positiva till hur godstransporter har beaktats. Energianläggningar kräver idag lastbilar för försörjning av bränsle och framkomligheten för transporterna behöver upprätthållas. De lyfter samtidigt fram att andra transportslag såsom tåg och båt behöver värnas för att möjliggöra mer hållbara transportlösningar.

GHAB har inga direkta synpunkter på föreslagna strategier för tillförlitlig framkomlighet för godstransporter. De anser dock att det saknas fullgoda alternativ för att leda om godstrafiken runt den centrala staden. Speciellt för godstrafik från norr och öster. Översiktsplanen saknar analyser av konsekvenserna av att leda om godstrafiken runt Göteborg och vilka åtgärder som behövs för att lyckas med detta. Översiktsplanen behöver kompletteras med denna konsekvensbeskrivning. De poängterar att utmaningarna att minska trafikmängderna på de övergripande centrala trafiklederna är större än att leda om godstrafiken till och från Göteborgs hamn.

Västsvenska Handelskammaren är positiva till utbyggnad av laddinfrastruktur för tunga fordon och ser att dessa behöver kombineras med sam- och omlastningsterminaler. Elektrifieringen av lastbilsflottan pågår, varför staden skyndsamt behöver integrera dessa funktioner såväl lokalt som genom regional samverkan. Även kretslopp och vattennämnden är positiva till att behovet av laddinfrastruktur för tunga fordon nämns.

LRF Göteborg poängterar att god framkomlighet på och vid vägarna är en förutsättning för ett modernt jordbruk, både en bra bärighet på vägarna och tillräcklig bredd för stora maskiner.

Föreningen Svensk Sjöfart noterar att godstransporterna till och genom Göteborg förväntas öka. De anser att Hisingsbron har medfört fördröjningar för sjöburna transporter och konflikter mellan olika trafikslag. Detta kommer att förvärras vid ytterligare fasta förbindelser i form av gång- och cykelbroar. De är oroad över sjösäkerheten om fler lågbroar byggs.

Strömma Turism & Sjöfart AB vill att staden ska se vattenburna transporter som ett sätt att avlasta vägnätet. Framtida godstransporter med fartyg bedöms öka markant när staden utvecklas.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingen har kompletterats med att Vänersjöfart är en typ av godstransport. Granskningshandlingen har även kompletterats med att regleringar behöver bedömas utifrån behovet av nödvändiga transporter och att vattenburna transporter är ett sätt att avlasta vägnätet. Redaktionella justeringar har gjorts för att tydliggöra beskrivning av samlastning och behov av prioriteringar i stadsmiljön.

Gällande översiktsplan beskriver kommunens syn på Hamnbanan. Inga justeringar föreslås därför avseende Hamnbanan. Översiktsplanen anger också kommunens viljeinriktning för det övergripande transportsystemet. Stadsbyggnadsförvaltningen har påbörjat fördjupade utredningar om hur godstrafiken kan ledas om från Göteborgs hamn.

Kollektivtrafik, gång- och cykel

Många remissinstanser, framförallt Trafikverket, VGR, grannkommuner såsom Ale kommun, Kungälv kommun, Lerums kommun, idrotts- och föreningsnämnden och förskolenämnden är positiva till att ändringen av översiktsplanen fokuserar på kollektivtrafik och andra hållbara färdmedel. Det underlättar för invånare i regionen att välja ett kollektivt resande.

Trafikverket framhåller att det är viktigt att staden löser framkomlighet för kollektivtrafik i de centrala delarna av staden. En kapacitetsstark kollektivtrafik samt styrmedel och administrativa åtgärder (t.ex. trängselskatt) samt en genomarbetad bebyggelseplanering är en förutsättning för att konkurrera med bilen och för att uppnå ett minskat vägtrafikarbete.

VGR önskar att översiktsplanen hade pekat ut mark för systemkritiska depåer för att försörja kollektivtrafiken.

Lerums kommun betonar vikten av Västra stambanans betydelse för resande och tillväxt samt för att länka samman arbetsmarknadsregioner. En utbyggnad av Västra stambanan kan bidra till ökad sysselsättning och minskad bilanvändning vid resor till och från Göteborg.

Partille kommun vill säkerställa god mobilitet och tillgänglighet till och från Partille, särskilt i samband med utbyggnaden av angränsande stadsdelar. Utbyggnaden av Örgryte- Härlanda längs Partille kommuns gräns sker i hög takt och påverkar trafiksystemet i Partille, särskilt genom Sävedalen. Det är nödvändigt att hantera trafikflöden och kollektivtrafiklösningar för att minska belastningen på det befintliga vägnätet och säkerställa smidiga transportmöjligheter för invånare och näringsliv.

Härryda och Kungsbacka kommuner välkomnar också utbyggnad av kollektivtrafik, men framhåller samtidigt att det också är viktigt att arbeta för framkomlighet för olika transportsätt, även för bilen. Flera av Kungsbackas invånare är beroende av bilen för sina arbetsresor in till Göteborg. Det behövs ett attraktivt och effektivt kollektivtrafiksystem även utanför stadstrafikområdet. Till exempel genom smidiga resor och enkla byten för pendlare kollektivtrafikresenärer. Men det behöver också finnas en öppenhet för väginfrastrukturåtgärder som förbättrar för hårt belastade delar av vägsystemet.

Härryda kommun saknar ett utpekad pendelcykelstråk ut mot Delsjömotet och vidare mot Härryda kommun i översiktsplanen. Det krävs ett större helhetsgrepp över sträckan utmed väg 40 för att möjliggöra en snabb och effektiv cykelinfrastruktur mellan kommunerna.

Kungsbacka kommun ser positivt på en gemensam hållning när det gäller behovet av ökad kapacitet längs väg 158. De ställer sig däremot frågande till att Göteborgs Stad planerar för en järnväg i Kungsbacka utan att ha rådgjort detta med Kungsbacka kommun. I Kungsbacka kommuns översiktsplan finns endast ett reservat för kollektivtrafik och i nuläget planerar Kungsbacka inte för någon järnväg.

Exploateringsnämnden anser att trafikstrategins effektmål om max 30 minuters restid med kollektivtrafik mellan tyngdpunkter eller målpunkter bör inarbetas i översiktsplanen, då det är viktigt för att uppnå den ökade kollektivtrafikandelen som eftersträvas.

Socialnämnd centrum ser positivt på att ändringarna ger en samlad bild av en utveckling mot fler resor med gång-, cykel- och kollektivtrafik. Det är färd sätt som är ekonomiskt tillgängliga för många och som därför bidrar till jämlik och jämställd stadsutveckling. Socialnämnd nordost betonar att barns möjligheter att röra sig till fots och med cykel behöver förbättras. Socialnämnd sydost och centrum anser att barns förutsättningar behöver synliggöras i översiktsplanen, som en del i arbetet med en barnvänlig stad.

Socialnämnd sydost är positiva till att det lokala cykelvägnätet bör inventeras med fokus på barns möjligheter att cykla säkert och tryggt till skola och andra målpunkter. Stadsmiljöförvaltningen noterar att en sådan inventering är ett stort arbete och ifrågasätter om det ska ingå i översiktsplanen.

Socialnämnd sydost anser att planförslaget bör kompletteras med att ytterstaden och ytterområden behöver bidra till det hållbara resandet i det längre tidsperspektivet. Resandet från ytterområden behöver förändras och utvecklas för att bidra till det hållbara resandet i sin helhet.

Stadsmiljönämnden önskar att målet om att skapa en attraktiv cykelstad för alla förtydligas. Många olika cyklister ska kunna färdas tryggt och säkert, och cykling ska vara ett attraktivt alternativ till bil. Det är viktigt att möjliggöra en hållbar mobilitet för hela staden. Stadsmiljöförvaltningen vill prioritera utbyggnad av spårväg, busstrafik och cykelinfrastruktur, samt att cykelsatsningar särskilt riktas till socioekonomiskt svaga områden. De vill att kollektivtrafikförbindelserna förbättras till områden med långa pendlingsavstånd och att kollektivtrafikens kapacitet byggs ut i takt med befolkningsökningen. Satsa på fler busskörfält och snabba expresslinjer för att förbättra och effektivisera framkomligheten samt planera för kollektivtrafik och god cykelinfrastruktur i nybyggnadsområden från början. Stadsmiljöförvaltningen önskar också att det tydligare lyfts fram att en framgångsfaktor för att minska den motoriserade trafiken är att utforma staden för korta avstånd. Hänvisa till principer som Kör Nära, Kör In, Kör Buss, Kör Runt.

Nämnden för funktionsstöd bedömer att ändringar om mobilitet och infrastruktur har viss positiv påverkan på barnperspektivet genom tydligare skrivningar avseende trygghet och trafiksäkerhet samt ökad tydlighet på kapacitetsstarka transportslag. Detta medför även positiva sociala aspekter för alla människor.

Förskolenämnden poängterar att förskoleplatser behöver planeras nära nya bostäder för att minska bilanvändningen i staden. Grundskolenämnden konstaterar att bättre kollektivtrafik och gång- och cykelstråk kan minska miljöpåverkan och göra staden mer hållbar, vilket kan förbättra tillgänglighet och skolvägar.

Äldre samt vård- och omsorgsnämnden ser det som positivt att cykelvägnätet delas in i tre klasser. De vill samtidigt att det nämns att äldre och personer med funktionsnedsättningar har behov av en störningsfri och trygg cykelmiljö utan cyklar i hög hastighet, samt att gångstråk behöver ges mer plats. Det är viktigt att minimera barriäreffekter och trafiksäkerhetsrisker som spårvagnstrafiken kan innebära i tät stad. Det behöver också tydliggöras att gatuparkering behöver fylla behov för äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen. Även Neuro Göteborg lyfter att personer med funktionsnedsättning behöver parkeringsplatser i nära anslutning till målpunkter i centrala staden.

Västsvenska Handelskammaren anser att omställningen till kollektivt resande förutsätter att kollektivtrafikens strukturer byggs upp och är ett attraktivt alternativ för invånarna innan infrastrukturen för biltrafik inskränks. Näringslivet påverkas negativt om resandet försvåras för dem som inte kan använda cykel eller kollektivtrafik på ett tillfredsställande sätt. Bilen kommer vara ett viktigt färdmedel även i framtiden.

Västsvenska Handelskammaren noterar att många nya arbetsplatser (kontor) föreslås i centrala Göteborg. Mobilitet och infrastruktur behöver därför ökad kapacitet för att möta ett ökat resande. Naturskyddsföreningen i Göteborg anser tvärtom att kollektivtrafikens och cykeltrafikens framkomlighet kan öka på befintlig infrastruktur genom att drastiskt minska biltrafiken.

Swedavia och Göteborg Landvetter Airport konstaterar att ett ökat kollektivtrafikresande, såväl lokalt som regionalt, är avgörande för ett smidigt och effektivt nyttjande av trafikinfrastrukturen. Swedavia välkomnar såväl väggående som spårbunden kollektivtrafik som ansluter till flygplatsen. En framtida intermodal resehub vid flygplatsen gör att resten av världen

kan nås med bara ett byte. Swedavia betonar att det är viktigt att Göteborgs Stad verkar för framkomlighet för busstrafik från väg 40 till Nils Ericson-terminalen. Det är också viktigt att skapa attraktiva platser vid Västlänkens stationer. Stationerna blir viktiga kopplingar till Landvetters flygplats när ny järnväg mellan Göteborg och Borås via Landvetters flygplats börjar trafikeras.

Trafikistan anser att pendlingscykelbanor och övrigt fokus på cykel bör lyftas fram mer.

Några privatpersoner har synpunkter om kollektivtrafik. En vill att staden utvecklas i en storstadsmässig inriktning, med mer hög bebyggelse och förbättrad, snabbare och planseparerad kollektivtrafik. En annan vill att cykeln tydligare ska prioriteras i översiktsplanen så att den blir bekväm och säker. En tredje anser att resenärer med funktionsnedsättning inte ska behöva överflyttas från personbil till resor till fots, med cykel och kollektivtrafik.

Kommunens kommentarer:

Synpunkter om att Göteborg behöver kapacitetsstark kollektivtrafik, styrmedel och administrativa åtgärder, förbättrade förutsättningar för fotgängare och cyklister samt genomarbetad bebyggelseplanering för att uppnå ett ökat hållbart resande ligger i linje med inriktningar i Göteborgs gällande översiktsplan samt förslaget till ändring av översiktsplanen. Översiktsplanen rymmer avvägningar mellan olika trafikslags framkomlighet i täta stadsmiljöer i centrala delar av staden i relation till andra funktioner och kvaliteter. Det kvarstår fortsatta avvägningar och prioriteringar i efterföljande planering för att säkerställa bland annat kollektivtrafikens framkomlighet. Fortsatt planering förutsätts ta stöd i översiktsplanens övergripande principer. Granskningshandlingen har utvecklats med beskrivningar av hela resan-perspektivet där framkomlighet i olika stråk och platser är centrala frågor.

Göteborg har högt ställda mål för en omfördelning av resor till mer hållbara trafikslag. För att nå målen behöver trafiksystemets utveckling hanteras på flera nivåer samtidigt och alla åtgärder behöver sträva i samma riktning. Kollektivtrafiksystemet lokalt, delregionalt och regionalt samt cykelvägnätet behöver utvecklas och byggas ut för att öka resandet med kollektivtrafik både till, från och inom befintliga områden och nybyggnation. Den gällande översiktsplanens utvecklingsinriktning stödjer behovet av minskat bilresande, samtidigt som den säkerställer det behov av bilresor som behövs av tillgänglighetsskäl. Gällande översiktsplan beskriver behovet av pendelcykelnät mot Delsjömötet.

Stråket utmed väg 158 är i behov av kapacitetsstark kollektivtrafik för att möta dagens behov av resor och för att stödja bebyggelseutveckling i stråket. Åtgärder för förbättrad buss- trafik på väg 158 planeras. Järnvägsreservatet i den gällande översiktsplanen och förslaget till ändring av översiktsplanen syftar till att inte omöjliggöra en framtida järnväg. Göteborgs Stad förutsätter att utredningsområdet för trafik på sikt avser kapacitetsstark spårbunden kollektivtrafik, om den kraftiga befolkningsökning som Kungsbacka planerar för realiseras till 2050. Ytterligare utredningar behövs för att studera möjligheten att ansluta till befintliga och planerade järnvägssystem.

Kollektivtrafikens restid är viktig för att uppnå ett minskat vägtrafikarbete och mål om färdmedelfördelning. Översiktsplanen fokuserar på mål om färdmedelfördelning och strategier. Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att restidsmål inte är lämpligt att inkludera i översiktsplanen utan omhändertas istället i förvaltningens pågående arbete med att utveckla styrning och kunskapsunderlag inom hållbart resande. Förvaltningen bedömer också att lokalisering av kollektivtrafikdepåer är på en för detaljerad nivå för översiktsplanens markanvändningskarta. Däremot har granskningshandlingen utvecklas avseende vikten av att

beakta behovet av depåer samt vilka funktioner och kvaliteter som är viktiga i planeringen av depåer.

Granskningshandlingen har utvecklats avseende barns möjligheter att röra sig till fots och med cykel, samt resa med kollektivtrafik. Behov av inventering av gång- och cykelnätet utgår från gällande översiktsplan. Granskningshandlingen har också utvecklats avseende beskrivningar av trafikslaget cykel för att bättra omhändertagande styrning enligt kommunens cykelprogram som utgick att gälla som styrande dokument vid årsskiftet 2025/2026.

Gällande översiktsplan anger inriktning för parkering på ett övergripande plan. Mer detaljerade frågor om olika användargrupperns behov av parkering hanteras i det pågående arbetet med att uppdatera parkeringspolicyn.

Redaktionellt

Stadsmiljönämnden har flera synpunkter av redaktionell karaktär, där de önskar tydligare och mer utförliga beskrivningar, skarpare skrivningar, konsekvent användning av olika begrepp och tydligare diagram om trafikutveckling.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingen har justerats redaktionellt.

ÖVRIGA ÄNDRINGAR

Ändrade reservat och utredningsområden för kommunikation

Järnväg, spår längs väg 158

Socialnämnd sydväst ser behov av sociala konsekvensanalyser av de alternativa järnvägssträckningarna med stationslägen. Det behövs åtgärder för att minska barriärerna av en ny järnväg. Nämnden påtalar också att det inte räcker att människor korsar varandras stråk för att skapa en sammanhållen stad.

Västsvenska handelskammaren förordar järnvägskorridor mitt längs väg 158, och vill att staden förvissar sig om att det är möjligt att genomföra denna korridor. Även Blå tomten och Stena Fastigheter anser att korridor mitt bör ligga kvar. De ser stora risker i den östra sträckningen, såväl för deras egen verksamhet som för kommunens planerade utveckling i Högsbo och längs Dag Hammarskjölds boulevard. De påpekar även risker för att ingrepp i en osäker berggrund kan innebära att projektet blir för dyrt och behöver avbrytas. Det behövs vidare studier som utreder möjligheten att gräva ner järnvägen innan områdena längs nuvarande Dag Hammarskjöldsleden exploateras.

Kungsbacka kommun ser positivt på en gemensam hållning när det gäller behovet av ökad kapacitet längs väg 158. De ställer sig däremot frågande till att Göteborgs Stad planerar för en järnväg i Kungsbacka utan att ha rådgjort detta med Kungsbacka kommun. I Kungsbacka kommuns översiktsplan finns endast ett reservat för kollektivtrafik och i nuläget planerar Kungsbacka inte för någon järnväg.

Kommunens kommentarer:

Stadsbyggnadsförvaltningen står fast vid att järnvägskorridor mitt längs väg 158 bör utgå ur översiktsplanen. En järnväg i korridor mitt är i praktiken endast möjlig om det sker innan eller i samband med omvandlingen av Högsbo industriområde och omgestaltningen av Dag Hammarskjöldsleden till boulevard. Denna omvandling bör påbörjas innan järnvägen skulle kunna byggas vilket innebär att reservatet för korridor mitt inte är genomförbar.

Förbindelse till Öckerö

Flera privatpersoner är positiva till att stryka det norra alternativet till framtida förbindelse till Öckerö.

Kommunens kommentarer:

Noteras.

Bangårdsförbindelsen och Övre Husargatan/Sprängkullsgatan

Trafikverket påpekar att det krävs fortsatta diskussioner om ny avgränsning av utredningsområdet för Bangårdsförbindelsen.

Socialnämnd centrum är positiv till att översiktsplanen uppdateras utifrån nya kunskapsunderlag och ställningstaganden, exempelvis kring Sprängkullsgatan och Bangårdsförbindelsen.

Kommunens kommentarer:

Noteras.

Norra och södra älvstråken

Inga synpunkter utöver frågor som rör Södra älvstranden. Se kapitel Södra älvstranden.

Områden för begravnin

Göteborgs begravningsamfällighet är positiva till att ny mark för begravningsändamål läggs in i översiktsplanen, då det är stort behov av ny gravmark i Göteborg. Kommunen bör även ta hänsyn till behovet av beredskapsmark i händelse av kris eller krig. Göteborg har i dagsläget ingen beredskapsmark för begravningsändamål. De anser att det behövs cirka 25 hektar. Exploateringsnämnden ser behov av att fortsätta samverka med Göteborgs begravningsamfällighet för att identifiera och säkerställa ytor för begravnin vid kris och krig.

Skogome

Exploateringsnämnden nämner att föreslagna ytor för begravnin intill Fridhems kyrkogård vid Skogome tidigare har varit intressanta för att utveckla bostäder på längre sikt, men då behovet av begravningsytor är stort avser kommunen i stället att initiera ny detaljplan för begravningsändamål i samverkan med Göteborgs begravningsamfällighet. Begravningsamfälligheten noterar att översiktsplanens avgränsning av framtida begravningsplats är felaktig vid fastighetsgränsen i norr och behöver justeras i enlighet med deras ansökan om planbesked.

Vattenfall Eldistribution AB upplyser om att de har regionnätledningarna inom området vid Skogome.

Norr om Gerrebacka

Göteborgs begravningsamfällighet ser att området norr om Gerrebacka har stora kvaliteter och skulle kunna bli en attraktiv framtida begravningsplats som säkrar göteborgarnas behov av gravplatser på lång sikt. Området förutsätter en tillräckligt dimensionerad väganlutning.

Miljö- och klimatnämnden noterar att området norr om Gerrebacka rymmer naturvärden i form av sumpskog och våtmark. Platsen är utsedd för att anlägga nya dammar, som en kompensationsåtgärd för exploatering vid Rya avloppsreningsverk.

Kulturnämnden upplyser om att området norr om Gerrebacka rymmer fornlämningar i form av grav- och boplatser, som skyddas enligt kulturmiljölagen och kräver tillstånd för eventuella ingrepp. Övriga ytor bör utredas arkeologiskt för att identifiera eventuella okända fornlämningar. Övriga föreslagna områden för begravnin rymmer inga kända fornlämningar

och har inte varit föremål för arkeologisk utredning. Inför ianspråktagande av marken för begravning bör ytorna utredas arkeologiskt för att identifiera eventuella okända fornlämningar.

Rösered

Göteborgs begravningssamfällighet noterar att det föreslagna området i Rösered är kraftigt kuperat, vilket innebär att det kan bli kostsamt och komplicerat att få till en fungerande begravningsplats. Det är dock i dagsläget det enda markområdet för utökning av begravningsmarken i nordöstra Göteborg.

Socialnämnd nordost noterar att förslaget om begravningsmark innebär en målkonflikt med stadsnära odling genom att de två odlingsområdena för Albanus och Rösereds odlarföreningar tas i anspråk för begravningsmark.

Övriga begravningsområden enligt översiktsplanen

Göteborgs begravningssamfällighet vill att översiktsplanen uppdateras avseende vad som redan är utbyggt och vad som ligger som framtida begravningsmark för samtliga begravningsområden. De informerar om vilka kyrkogårdar som har byggts ut respektive planeras att byggas ut i närtid.

Göteborgs begravningssamfällighet bedömer att kommunen kan behöva förtydliga att begravningsmark är ett viktigt samhällsintresse för att, vid behov, kunna ta jordbruksmark i anspråk. Det gäller till exempel begravningsplatserna i Billdal, Angered och Bergum. För södra Göteborg är den obebyggda mark som Göteborgs begravningssamfällighet äger i Billdal, enda möjligheten att anlägga ny gravmark. Marken är inte utredd och har många begränsande faktorer som strandskydd, skyfallsytor med mera. De betonar därför att det inte är möjligt att avstå någon mark för andra ändamål än begravning.

Begravningssamfälligheten upplyser om att den västra delen av Kvibergs kyrkogård inte är möjlig att använda som begravningsplats på grund av topografi och jorddjup. Det är därför möjligt att använda marken för annat ändamål.

Området som är planerat för framtida begravningsplats vid Gunnareds kyrkogård anges även som framtida blandad stadsbebyggelse. Göteborgs begravningssamfällighet planerar att utvidga Gunnareds kyrkogård i närtid varför markanvändningskartan behöver justeras för att säkerställa att hela det kvarvarande området kan bli begravningsmark.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingen har justerats så att markanvändningskartans ytor för begravningsmark överensstämmer med begravningssamfällighetens synpunkter. Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att övriga synpunkter kan hanteras i efterföljande planering.

Strategier för Parker, natur och vatten

Miljö- och klimatnämnden, exploateringsnämnden och stadsmiljönämnden anser att fler delar av grönplanen behöver arbetas in i översiktsplanen för att säkerställa att viktiga ställningstaganden i grönplanen inte går förlorade. Strategier som är för detaljerade för att ha med i översiktsplanen (exempelvis hantering av invasiva främmande arter) behöver tas omhand på annat sätt.

Miljö- och klimatnämnden och exploateringsnämnden anser att grönplanens minnesregel om "3-30-300" bör ingå i översiktsplanen. Båda nämnderna anser också att det bör införas en inriktning om hur områden med naturvärden ska hanteras inom den fysiska planeringen. Miljö- och klimatnämnden preciserar att områden med naturvärdesklass 1 och 2 alltid bör undantas förändrad markanvändning. Inom klass 3 och 4 ska möjlighet ges att göra avvägningar i de enskilda fallen.

Miljö- och klimatnämnden anser att översiktsplanen bör värna och förstärka den ekologiska och gröna infrastrukturen ytterligare inom hela staden, inklusive ytterområdena. Den tematiska inriktningen för parker, natur och vatten i gällande översiktsplan behöver kompletteras när grönplanen införlivas i översiktsplanen. Skiktet ekologiskt särskilt känsliga områden i markanvändningskartan behöver kompletteras och uppdateras så att vattendrag, småvatten, kantzoner och marina miljöer redovisas. Även naturskyddade områden, områden av riksintressen och naturområden i behov av restaurering bör redovisas. Skadelindringshierarkin bör också befästas i översiktsplanen.

Exploateringsnämnden anser att mått för lämplig täthet och vilka funktioner som behöver finnas i en stad skulle kunna lyftas in i översiktsplanen. Samtidigt betonar exploateringsnämnden att ökad detaljeringsgrad riskerar att skapa inlåsningseffekter för framtida stadsutveckling och vill att det ska gå att göra bedömningar i de enskilda fallen. De befärar att det blir svårt att utveckla stadens markreserv vilket, i kombination med en åtstramning vad gäller jordbruksmark, får ekonomiska konsekvenser för staden. Att uppnå en exploateringsekonomi i balans över lång tid kommer kräva större projekt med ett starkt ekonomiskt överskott. Detta är svårt att uppnå genom kompletteringar och förändring av den redan byggda staden.

Stadsmiljönämnden önskar att det förtydligas inom vilka geografiska områden som översiktsplanen redovisar framtida bostadsnära parker. De önskar också att kommande ändringar av översiktsplanen omfattar mål om 30% kröntäckning och att "Värdefulla natur- och friluftsområden" ses över i relation till grönplanens "Större natur- och rekreationsområden". De önskar också förtydligande om vad som räknas som tillgång till park/friyta. Framtida stadsparker och stadsdelsparker bör omvandlas från punkter till ytor.

Nämnden för funktionsstöd konstaterar att det är svårt att tillgodose behovet av bostadsparker.

Socialnämnd centrum är positiva till att riktlinjerna för lekplatser nu arbetas in i översiktsplanen.

Naturskyddsföreningen i Göteborg anser att ändringen av översiktsplanen är otillräcklig avseende att bevara befintliga naturvärden och skydda biologisk mångfald. Översiktsplanen borde skydda befintliga naturvärden, särskilt när dessa hotas av bostadsutveckling och industri. Stadens ytor bör effektiviseras genom förtätning och exploatering på redan hårdgjord yta. De poängterar att ytor för personbilar idag tar upp mycket plats i stadsrummet. Översiktsplanen bör prioritera att bevara äldre träd då de ger många viktiga ekosystemtjänster och bidrar till den biologiska mångfalden. Naturskyddsföreningen ger exempel på ytor som är viktiga för att bevara naturvärden; vattenkanter, äldre, orörda skogar, hav (skydd från fiske), naturreservat och områden som innehåller hotade arter.

Naturskyddsföreningen anser att industriområden har hög potential att bidra till lokal biologiska mångfalden. Översiktsplanen bör därför innehålla krav på att utveckla biologisk mångfald på industrimark och ruderatmark.

Kommunens kommentarer:

De förslag som lyfts från bland annat miljö- och klimatnämnden på hur översiktsplanens styrning kring grönstrukturfrågor kan utvecklas bedöms vara intressanta. Det kan vara aktuellt att inkludera detta i översiktsplanen på sikt. I nuläget bedöms det dock behövas mer underlag och avvägning i relation till andra anspråk och intressen. I pågående ändring av översiktsplanen har fokus varit på att lyfta in sådan styrning som redan finns i andra dokument snarare än att komplettera med nytt.

I översiktsplanens planeringsstrategi 2024-2027 framgår behovet av ett ökat fokus på strategiskt arbete kopplat till parker, natur och vatten under planeringsstrategins tidshorisont.

Detta arbete bedrivs bland annat inom ramen för strategiarbetet Grön och robust. Ambitionen är att öka kunskap och underlag för att kunna uppdatera översiktsplanens strategier.

Bostadsnära parker redovisas i den mån det finns underlag för att peka ut markanvändning på den detaljerade nivån. I nuläget finns det i innerstaden samt i Högsbo-Frölunda.

Redaktionellt

Länsstyrelsen noterar att övriga ändringar inte framgår av markanvändningskartan. Det hade varit tydligare om till exempel ny begravningsmark framgick av den samlade redovisningen av ändringar av mark- och vatten.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingen har reviderats så att övriga ändringar framgår på den samlade kartan över ändringar av översiktsplanen.

RIKSINTRESSEN

Generellt

För synpunkter som rör riksintresseanspråk inom Södra älvstranden, se kapitel Södra älvstranden. Berör riksintresse för kommunikationer, väg (E45, Oscarsleden), sjöfart (farled i Göta älv och innerhamn), yrkesfiske (Göteborgs fiskehamn) och kulturmiljö (flera delområden).

För synpunkter som rör riksintresseanspråk med anledning av vindkraft, se kapitel Energi. Det handlar framförallt om riksintresse för totalförsvaret, Natura 2000, yrkesfiske, kommunikationer, kulturmiljö och friluftsliv.

Exploateringsnämnden delar planförslagets bedömning om riksintressen, då det ger förutsättningar för en mer ändamålsenlig användning av den kommunala marken.

Riksintresse totalförsvaret

Svenska kraftnät (SvK) och Göteborg Energi påpekar att det nyligen beslutade riksintresset för transmissionsnätet behöver behandlas i planen.

Göteborgsregionen (GR) och Västsvenska Handelskammaren är positiva till förslaget med yttre skyddsportar i Göta älv som ett nytt riksintresse. Handelskammaren ser att skyddet av Göteborgs fysiska och samhälleliga struktur är av nationellt intresse samt största vikt för Sveriges totalförsvarsförmåga. GR tar upp behovet av älvkantskydd och yttre portar i sitt inspel till regional respektive nationell transportinfrastruktur.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingen har kompletterats med kartlager som visar de stråk för transmissionsnät för el som är av riksintresse för totalförsvaret. Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att inga andra justeringar behöver göras i översiktsplanen för att tillgodose detta anspråk.

Göteborgs stad anser att de yttre skyddsportarna ska vara av nationellt intresse och kommer att följa det förslag om att kustskydd bör vara av nationellt intresse enligt den statliga offentliga utredningen Bättre förutsättningar för klimatanpassning. SOU 2025:51. Göteborgs stad ser behov av samverkan med flera olika aktörer avseende arbete med de yttre skyddsportarna.

Riksintresse industriell produktion

Göteborgs Hamn (GHAB) delar kommunens syn att riksintresset för industriell produktion bör avgränsas till det område som omfattar riksintressets funktioner.

Kommunens kommentarer:

Noteras.

HÅLLBARHETSBEDÖMNING

Flera remissinstanser anser att hållbarhetsbedömningen och beskrivningen av ändringarnas konsekvenser bör kompletteras med fler aspekter och att vissa bedömningar bör revideras. Framförallt miljö- och klimatnämnden, stadsmiljönämnden och idrotts- och föreningsnämnden.

Miljö- och klimatnämnden bedömer att ändringarna av översiktsplanen ger fler konsekvenser, både positiva och negativa, för stadens miljömål än vad som framgår av avsnittet om konsekvenser. Stycket behöver därför kompletteras.

Miljö- och klimatnämnden bedömer att översiktsplanen inte i tillräcklig grad bidrar till miljömålet Göteborg har en hög biologisk mångfald. Naturvårdande insatser görs inom staden, men inte i tillräckligt hög grad. Nämnden poängterar att en av översiktsplanens viktiga funktioner är att hantera konflikter mellan konkurrerande markintressen som berör naturmiljövärden. Avsnittet om miljökonsekvenser bör kompletteras med de satsningar på temat grön infrastruktur som görs inom ramen för miljö- och klimatprogrammets strategi att planera för en grön och robust stad och behov av fortsatt strategiskt arbete för att genomföra inriktningar och strategier om parker, natur och vatten i enlighet med planeringsstrategin.

Miljö- och klimatnämnden bedömer att kopplingen till de nationella miljömålen "Ett rikt odlingslandskap" samt "Ett rikt växt- och djurliv" bör nämnas. En betydande andel av arter på den nationella rödlistan är kopplade till odlingslandskapet, vilket innebär att jordbruksmarken har stor betydelse för att bevara arter och biologisk mångfald.

Miljö- och klimatnämnden upplyser om att luftkvalitetsdirektivet har reviderats, och att miljökvalitetsnormerna för luftföroreningar kommer att skärpas. Större områden än idag riskerar därför att överskrida normvärdena som ska klaras senast år 2030. Stadsplaneringen behöver ta hänsyn till detta och frågan bör omnämnas i hållbarhetsbedömningen.

Stadsmiljönämnden anser att skrivningen om att människors möjlighet till rörelse, avkoppling och möten förbättras är bedräglig. Det föreslås endast en bostadsnära park inom Mölndalsåns dalgång. Stora delar av området saknar fortfarande bostadsnära park inom ÖP:s riktvärde 300 meter gångavstånd och en stadsdelspark inom 1000 meter. Det blågröna stråket har förutsättningar att bidra till sammanhängande promenad längs Mölndalsån fram till Liseberg, men möjligheterna att skapa plats för vistelse längs stråket är begränsade på grund av befintlig och planerad markanvändning. Hållbarhetsbedömningen är därmed inte korrekt beskriven.

Stadsmiljönämnden anser vidare att avsnittet om ekonomiska konsekvenser bör kompletteras med konsekvenser för gods- och yrkestrafik, samt effektiv förvaltning och planering.

Idrotts- och föreningsnämnden anser inte utvecklingen av Sandås ger ett fungerande vardagsliv och social hållbarhet, då det saknas miljöer för fysisk aktivitet och idrott.

Exploateringsnämnden har synpunkter av redaktionell karaktär och önskar att havsbaserad vindkraft nämns i hållbarhetsbedömningens avsnitt om miljökonsekvenser.

Kommunens kommentarer

Miljö- och klimatnämndens synpunkter kring biologisk mångfald, miljö- och klimatprogrammet och nationella miljömål berör gällande översiktsplan än föreslagna ändringar och tillägg. De hanteras därför inte här.

Hållbarhetsbedömningen och beskrivningen av konsekvenser har justerats och förtydligats

avseende miljö kvalitetsnormer, luftkvalitetsdirektiv och om Mölndalsåns dalgång. Ett mindre tillägg kring ekonomiska konsekvenser för gods- och yrkestrafik har även lagts till.

Hållbarhetsbedömningen har också reviderats avseende havsbaserad vindkraft, då det har utgått ur förslaget.

DIALOGSAMMAN- STÄLLNING SÖDRA ÄLVSTRANDEN

DIALOGSAMMANSTÄLLNING SÖDRA ÄLVSTRANDEN

Inledning

Delaktighet i planering och utformning av vår gemensamma livsmiljö har stor betydelse för boende och verksamma i staden. Det kan både leda till ett ökat personligt välbefinnande och till en ökad tillit till samhället. Kommunen i sin tur får fördjupad förståelse kring användningen och upplevelser av staden som kan bidra till att planera en bättre stad för alla.

Förslag till ändring av översiktsplan för Göteborg har varit på samråd under våren 2025, mellan 8 januari och 25 mars. Under samrådet lades särskilt fokus på olika samrådsaktiviteter gällande Södra älvstranden, delen Klippan till Järnvågen. Syftet var att nå berörda inom geografin och att fånga olika målgruppers perspektiv på den långsiktiga stadsplaneringen i området. Denna dialogsammanställning är en dokumentation av de möten och aktiviteter som genomförts gällande området Södra älvstranden under tiden som förslag till ändringar av Göteborgs översiktsplan var ute på samråd. Sammanställningen redovisar de synpunkter som framkommit och som berör Södra älvstranden. Den utgör en fördjupad redogörelse om delen Södra älvstranden och ska fungera som ett komplement till samrådsredogörelsen.

Under samrådet fanns möjlighet att träffa representanter från Göteborgs Stad - stadsbyggnadsförvaltningen, exploateringsförvaltningen, stadsmiljöförvaltningen, kulturförvaltningen, och socialförvaltning Centrum - för diskussion och information om förslaget till ändring av översiktsplan.

Under samrådstiden genomfördes ett antal aktiviteter med fokus på ändring av översiktsplanen området Södra älvstranden. Totalt deltog cirka 200 personer i dessa olika samrådsmöten, samrådspromenader och träffar med specifika målgrupper. Området är ett av de kultur-tätaste områdena i Göteborg, och därför kulturaktörer viktiga att träffa och samtala med. Även barn och unga var en viktig målgrupp, då de sällan hörs i formella samråd. Dessutom har träffar genomförts med kommunala kulturverksamheter, lokalt näringsliv och mötesplatser för äldre inom området för att fånga en bredd av perspektiv och målgrupper.

Samrådsmöten och aktiviteter mars 2025

Samrådsmöten Majornas bibliotek 26 februari och 3 mars

På Majornas bibliotek hölls två samrådsmöten den 26 februari och 3 mars med ungefär ett 40-tal deltagande. En presentation om förslaget till ändringen av översiktsplanen hölls med särskilt fokus på ändringen som berörde Södra älvstranden och delen Klippan till Järnvågen.

Under samrådstillfällena fanns möjlighet att lämna synpunkter på karta, utifrån platser man såg värde av att bevara, potential för utveckling eller behov av att utvecklas.

Sammanfattning av synpunkter och frågor

Flertalet frågeställningar berörde Oscarsleden och dess utveckling. Det fanns synpunkter om hur den ser ut idag skapar en olägenhet för boende i närmiljön och att det vore positivt om den omvandlas. Vidare gör buller att man inte vill vistas i närheten av denna, det uttrycktes behov om bullerplank längs leden samt en tvekan till de offentliga miljöer med parker som ligger i närheten av Oscarsleden i förslaget. Huruvida en omvandling är möjlig och när i tid frågade sig även deltagande.

Det uppkom frågor kopplat till klassisk arkitektur och risker för höga hus och gårdar utan solljus samt skuggiga offentliga miljöer. Vikten av att bevara den befintliga bebyggelse- och kulturmiljön framhölls. Viktigt med husen längs Taubegatan.

Några gav uttryck för närmiljön och såg det som positivt för boende i närområdet om området norr om Oscarsleden i sin helhet öppnas upp för allmänheten. Viktigt med tillgången till vatten och offentliga platser. Vidare beskrevs även att man saknar "bollbingar" i parkmiljöer samt fler ytor för rekreation, att inte allt grönt som finns idag byggs bort.

På kartan över området uttrycktes behov av att förändras som Oscarsleden och tidigare färjeterminal områden samt Jaegerdorffsplatsen. Vidare uttrycks att det finns en potential för utveckling vid området runt Fiskhamnen. Särskilt viktigt är att omhänderta den äldre bebyggelsen där och vid hamnplan. Även för området vid Älvsborgsgatan ner mot Klippan, Klippanområdet och framförallt parker och strand/kaj promenaden identifierades utvecklingsmöjligheter. Potential att utvecklas beskrevs även särskilt för området runt Tysklandsterminalen och området vid Kusttorgsmotet. För de områden som markerades som värdefulla som de är, markerades enskilda byggnader såsom Amerikaskjulet och Amerikahuset vid Stigbergskajen, bebyggelsemiljön runt Taubegatan och Stigberget, kyrkorna i närområdet och kulturmiljön vid Klippan. För allmänna platser ses främst Chapmans torg och Stigberget, grönområden och parker samt öppna ytor såsom Majvallen och Gröna vallen.

Platser på karta

Hej,

Din kunskap om din plats och omgivning är viktig och värdefull för oss. Hjälp oss gärna med att markera platser på kartor som du upplever värdefulla som *dem* är, har *potential att utvecklas*, eller har *behov av att förändras*.

- Värdefulla som *dem* är
- Potential att utvecklas
- Behov av att förändras

Utställning på biblioteket Majorna Chapmans torg

Samrådspromenad mars 2025. Foto: Göteborgs Stad

Samrådspromenader 3, 10 och 17 mars

Samrådspromenader genomförandes tre måndagar i mars (den 3, 10 och 17 mars 2025) vid olika tidpunkter på dagen, en på morgonen, en under lunchtid och en på eftermiddagen. Vid alla tillfällen utgick och avslutades promenaden från Chapmans torg och gick över Kusttorgsmotet, ut mot gångbron vid Tysklandsterminalen och sedan längs med Oscarsleden mot Jaegerdorffsmotet och tillbaka via Karl Johansgatan. Föranmälan krävdes till samrådspromenaderna och runt 25 personer deltog vid varje tillfälle vilket innebär ungefär cirka 75 personer totalt.

Sammanfattning av synpunkter och frågor

Kring Oscarsleden fanns frågor och synpunkter. Bland annat om det funnits alternativ när man tittade på omvandling av leden och istället sänka ner leden samt hur samtalet kring stat och kommun såg ut. Kommentrar om att det är motorväg en lång sträcka där det nu blir ett avbrott på Oscarsleden. Hastigheten på leden var en fråga och hur mycket vi räknar med att trafiken kommer att minska. Frågor uppkom om skyddsavstånd till bostäder från leden i och med att det går mycket farligt gods via Jaegerdorffsmotet och hur det blir med dessa avstånd om leden byggs om till stadsgata. Tunga transporter till och från färjorna vore bra att få bort från leden och området.

Funderingar kring vad som händer i krig och kris om leden byggs om utifrån att staden kan behöva evakueras. Vidare efterfrågades gångstråk mellan leden och älven.

En del frågor berörde klimatanpassningsåtgärder och stigande vattennivåer, vilka höjder planerades ny bebyggelse på och vad var poängen med att vissa ytor skulle kunna översvämmas. Vidare ställdes frågor kring hur vattenavrinning hanteras för bebyggelsen inom området som har vatten både inifrån land och från älven. Även frågor kring vad det blir närmast älven och om man kommer kunna bada i älven.

Flertal frågor och samtal berörde Fiskhamnen och flytten mer västerut. Det påpekades att mycket av fisken går på lastbil och att det kommer gå mycket lastbilar in i området och frågades om det landades något via båt. Hur var det tänkt med en fiskhamnsverksamhet i blandstad och hur många aktörer består egentligen Fiskhamnen av. Synpunkt kring varför den ska vara kvar med transporter till och från området och varför inte den kan läggas i Arendal.

Frågor med anledningen av ombyggnationen av Klippans färjeläge och hur det kommer bli med detta och nya färjelägen i framtiden. Även samtal om hur den pågående planeringen för bostäder och skola vid Adolf Edelsvärds gata hänger samman med färjeläget och resten av Södra älvstranden. Vikten av att binda ihop staden över älven påpekades. Frågor och synpunkter kring att göra Klippans färjeläge till en bättre mötesplats vid älven, den är en bortglömd plats idag med potential.

Behov lyftes fram om att båttrafiken längs med och över älven blir bättre och mer tillgänglig på fler tider och till billigare pris. Idag är det svårt att åka på samma biljett om man vill åka över och gå runt och sedan åka tillbaka, det borde vara en och samma biljett. De ska ta bort ett färjeläge på Hisingen (Slottsberget) och sedan planerar ni för nya, hur genomtänkta är sådana beslut. Uppfattningen är att det försvårar vardagslivet för de som brukar ta båten från hållplatsen och flyttar över en mängd resande till busslinjer som redan är hårt belastade. Viktigt med koppling till Hisingen för området och för att koppla ihop staden. Idag upplevs det svårt att ta sig över till fots eller med cykel, färjor går för sällan och Älvsborgsbron är inte gång- och cykelvänlig. Det borde finnas en lägre bro som är lättare och smidigare att ta sig över.

Exempel såsom Gdansk kom upp på hur man utvecklat liknande områden i tidigare hamn/varvsstad och där ytor använts på ett vettigt sätt med mycket offentliga ytor, breda gång och cykelbanor och inte högexploaterat. Det behöver inte vara hus fram till kanten. Bygg inte bort kontakten med älven, man vill se vattnet. I stråken finns behov av bredd så att man får en överblickbarhet och trygghet så att man vet vad som väntar när man rör sig framåt. Som i Malmö, där kan man se flera kvarter framåt och kan orientera sig efter landmärken. Frageställningar kom upp kring traditionell kvarterstad och hur vi tänker kring slutna kvarter och blockering av havsutsikt.

Älvstråket här behöver kopplas ihop hela vägen inifrån stan och Gullbergsvass till Salt-holmen. Vikten av offentlig friyta och att ge tillräckligt utrymme till gående och cyklister. Nuvarande cykel och gångvägar är för trånga och behov finns av bättre orienterbarhet. Ytorna invid älvstråket behöver vara breda, det är inte bekvämt att röra sig längs med för smala ytor vid vattnet. På många ställen längs älven är det staket och avstängt vilket är tråkigt, viktigt att området öppnas upp för allmänheten. Och ta bättre vara på skönheten vid älven. Ett gott exempel är Färjenäsparken som är fantastisk, det är fantastiskt att den är klar nu och hur det blev. Betydelsen av grönska i staden. Tänk på belysning och tillräckligt med sittplatser för äldre längs en hamnpromenad samt offentlig service såsom toaletter. Frågor kom upp kring om det blir bassänger eller bad i vattnet och vad det blir runt Majviken – om det är både bostäder och park.

En del tankar om färjorna verkligen måste flytta och att det är lite synd då det är starkt kopplade med identiteten för området och turism. Kopplingen till sjöfart och att det är fint att anlända till Göteborg från vattnet. Även frågor om kryssningsfartygens fortsatta plats i

staden. Synpunkt om att vid flytten till Arendal kanske man tappar de resenärer som reser utan bil, men fint att kunna gå längs älven.

Det saknas inkludering av Biskopsgården till Lindholmen. Det känns inte som att invånare i Biskopsgården får möjligheten att tjäna den tiden som Lindholmsförbindelsen ger. Eller ta del av den bättre kopplingen över älven. Det är frustrerande.

Behovet av att kunna vara delaktiga i stadsutvecklingen. Det betyder mycket att få prata med en person och framföra sina tankar och synpunkter muntligt på ett sådant här event. Inte alltid lätt att skriva in på olika forum och så vidare. Frågor om tid för när utveckling av området ska ske och när färjor planeras att flyttas.

Business Improvement District Stigberget 6 mars

Möte med en samarbetsorganisation för Stigberget och för Långgatorna i form av Business Improvement District (BID) bestående av fastighetsägare, företagare och frivilligorganisationer. Ungefär tio medlemmar var närvarande och samtalade om ändringen av översiktsplanen som främst berörde Södra älvstranden.

Sammanfattning av synpunkter och frågor

Fokus för samtalet låg på de förslag som presenterades i samrådet avseende området runt Stigbergstorget.

Samtal fördes om ytorna framför Johanneskyrkan och Isak Béens plats där ändringen av översiktsplanen föreslår park och grönyta. Här beskriver medlemmarna att det pågår samverkan mellan de olika fastighetsägarorganisationerna. Idag är det mycket stökigt runt platsen kopplat till byggnationen av Masthuggskajen.

Medlemmarna såg det som positivt att Stigberget är utpekad som en viktig stadsutvecklingsnod och fastighetsägarna uppger att de gärna vill vara involverade i dialogen fortsatt kring området. Det framförs att de mänskliga rörelserna bör prioriteras på platsen. Man betonar att det särskilt är viktigt för barn och ungdomar att gaturummet blir mer gångvänligt och att det främjar diagonala rörelser över trafiken som omgärdar Stigbergstorget.

Den platsspecifika känslan är viktig att värna om – historiskt och kulturellt. BID (business Identitet) Stigberget har en identitet som är starkt kopplat till kulturen.

Vidare beskrivs det som viktigt att värna och ta hänsyn till rörelsemönster och siktlinjer, både historiska och de som präglar platsen idag, exempelvis Bangatans siktlinje och rörelsen mot allmänna vägen. Vidare beskrivs även kopplingen till vattnet som viktigt och att det finns en önskan om att stärka den kontakten.

Frågor om trafik ställdes avseende om man kikat på att förlägga Oscarsleden i tunnel och om det fanns en referens till en gata utifrån hur gatan föreslås att omvandlas. Vidare frågor handlade om det fanns tankar kring trafikomledning så att det inte belastar övriga delar och generellt hur frågan om frågan om bilinnehav och trafiken tas om hand. Det är dyrt med parkering under mark. Man lyfter även att NKI påverkar i relationen bil och stad samt att parkering är fortsatt en faktor för att kunna hyra ut kontor här. Handlar nog också om vana att kunna ta bil i och med närheten till leden. Samt att det saknas kollektivtrafik. Frågor om mer och utökad färjetrafik till och från området och en beskrivning av att det finns potential kring småtransporter, gods och service – det finns en del städer som arbetar med sitt älvrum på det sättet.

Hela Stigbergstorget påverkas genom utbyggnationen av Lindholmsförbindelsen. Det uppges som viktigt att få information och kunna göra inspel på det som händer både i planering och utbyggnad vid Stigberget. Mycket småbusiness som också finns i området insprängt och som är viktiga att värna och stötta.

Stiftelsen Fontänhuset 12 mars

Den 12 mars 2025 hölls ett möte med en grupp personer som brukar ses på stiftelsen Fontänhuset på Andra Långgatan. Syftet med mötet var att fånga äldres perspektiv på samrådet.

Antal deltagare: 6 personer

”Bara vi platsar, vi vanliga människor, så är det okej.”

Under samtalet framkom mycket tankar och synpunkter kring en stadsplanering som inte exkluderar, om att känna sig välkommen och inkluderad, att bevara stadens identitet och tankar om olika sätt att bo integrerat när man blir äldre. På mötet uttrycktes att från äldres perspektiv så känner man sig inte välkommen till det nya som byggs vid Järntorget. Man ser flotta miljöer men de är förfrämligande och skapar en känsla av att ”jag har inte råd att gå in där”. Det gör någonting mentalt att känna en sådan känsla. ”Glöm inte bort människorna!” Var ett tydligt medskick på mötet, liksom en nyfikenhet och undran över hur det kommer att bli och se ut.

Betydelsen av en integrerad stadsplanering betonades. Att inte vara uppdelade, utan att vara tillsammans är ett vinnande koncept. Som förr med små lokala torg, det blir nära och man kan gå dit med sin rollator och möta andra människor. Det skapar förutsättningar för möten mellan olika åldrar.

Hos mötesdeltagarna fanns också en insikt om att det blir väldigt dyrt att flytta in i nya bostäder som tillkommer. Majvikens boende vid Chapmans torg lyftes som ett bra exempel på ett integrerat boende. Där finns trygghetslägenheter för äldre men integrerat i vanliga hyreshus. Där finns också aktiviteter för äldre. Ha med ett sådant boende i planeringen av området. ”Dit har jag råd att flytta.”

Det uttrycktes också en önskan om möjligheter att kunna bo på andra sätt, som att kunna flytta till en husbåt och bo integrerat med barnfamiljer. ”Med min ekonomi då.”

Tankar kring betydelsen av stadens identitet lyftes på mötet. ”Bevara att det är en gammal fiskestad. Det är värdefull historia för oss. Ta inte bort de specifika sakerna som har betytt något.” Angående färjeterminalernas placering lyftes bland annat möjligheten att fortsatt kunna tura utan bil, när terminalerna hamnar längre bort på Hisingen.

Utformningen av ett promenadstråk sågs som en central fråga för området. Området behöver planeras för olika åldrar och vara handikappanpassat. Att det finns offentliga toaletter på vägen lyftes som jätteviktigt, för olika grupper så som äldre, barnfamiljer, turister med flera. Det ska helst vara helt utan appar och vara gratis. En önskan om att kunna känna en omtanke inför att vistas i området uttrycktes, liksom att inte förringa betydelsen av sådana saker.

Angående Oscarsleden kom frågor kring koppling under mark, minskad trafik i framtiden och om det kommer att gå buss längs en lokalgata. Flexlinjen lyftes fram som en fantastisk möjlighet. Det kom också frågor kring framtida lastbilstransporter till fiskhamnen och även den planerade cykelbron över älven. Det uttrycktes att färjorna fungerar ju bra som det är och att cykelfärjan är gratis för alla. Slutligen lyftes frågan om att kunna bada i älven.

Frivilligcentralen Oscar 17 mars

Träff på Fontänhuset den 17 mars kl. 13.00-14.00

Målgrupp: äldre

Antal deltagare: cirka 25 personer

Den 17 mars hölls ett möte på frivilligcentralen Oscar. Syftet var att fånga röster inom gruppen äldre med lokal förankring i Södra älvstranden.

”Det är viktigt att inte skymma utsikten! Bygg romantiskt, vackert”

I samtalet framkom att identiteten är viktig i området. Flera lyfte vikten av att bevara utsikten. De saknade en plan för hur man planerar hamninloppet med hänsyn till kulturmiljön, den låga bebyggelsen och den befintliga grönskan.

"Folk vill inte bara resa från en plats till en annan. Folk vill mötas och ha kul." Flera lyfte vikten av mötesplatser i centrala lägen där det finns möjlighet att träffa många olika människor från barn och unga till äldre.

Ett återkommande tema i samtalet var behovet av kopplingar längs med och över älven. Det uttrycktes ett behov av kopplingar till fler platser på norra älvstranden så som Färjenäsparken. Det fanns också en oro för hur fartygstrafiken och Göteborgs identitet som hamnstad skulle påverkas av fler broar. Flera ställde nyfikna frågor kring projekt som Lindholmsförbindelsen och GC-bron.

"Kan man däck över, och bygga något på Oscarsleden?" Mötesdeltagarna var övervägande positiva till att minska Oscarsledens barriäreffekter med fler korsningar. De upplever trafikbullret och luftföroreningarna som en stor brist i området. Det lyftes förslag kring en överdäckning av Oscarsleden, med möjlighet till cykelbana på.

"Varför ska fiskhamnsverksamheten inte flytta ut i ytterhamnen?" Flera deltagare ville veta mer om fiskhamnsverksamheterna, var det nya verksamhetsområdet skulle ligga, varför det skulle vara kvar när stora delar av fisken kommer med lastbil? Om några av de befintliga lokalerna skulle rivas?

I samtalet framkom en önskan att se en modell eller 3D-modell som komplement till kartmaterialet för att enklare förstå förslaget. Frivilligcentralen vill gärna att man återkopplar i ett senare skede. Ett förslag var att återkomma i granskningsskedet.

Fritidsverksamheten Stenhuset 17 mars

Träff på Stenhuset den 17 mars kl. 14.15-16.00

Målgrupp: Mellanstadiebarn ålder 10-12 år

Antal deltagare: cirka 8-10

Frågor och synpunkter som lyftes på träffen:

Barnens tankar och synpunkter på stadsmiljön rör teman som grönska, mötesplatser, lek- miljöer, hållplatslägen för kollektivtrafik och trafiksäkerhet. Både utifrån ett nuläge och utifrån ett framtidsscenario.

Avseende grönska uttrycker man dels behov av att den som finns ska skötas bättre så att det blir fint. Samt att man skulle vilja se mer grönska i form av träd och buskar. Man uttrycker att parkerna är positiva platser man är på och som man tycker det är viktigt att parker finns i nya områden.

Flera barn har synpunkter på lekmiljöer och tycker de är gamla och att de skulle kunna bli roligare, särskilt nämns gungor som kan förbättras. Många uttrycker att fotbollsplanerna i området fungerar som mötesplatser. Vissa har ett brinnande intresse av att spela fotboll och andra uttrycker att det är bra när det finns en mindre närliggande grönyta i anslutning till fotbollsplanen där alla kan vara och leka eller spela mer oorganiserade bollspel.

Flera uttrycker att det skulle vara roligt att kunna ta sig till vattnet, speciellt sommartid. Idag finns det inget att göra och man promenerar ibland med föräldrar i olika delar/områden(exempel Klippan) vid vattnet eller till fiskhamnen. Någon lyfter den fina utsikten vid sjömanskyrkan ut mot älven. Det behöver finnas något att göra vid älvkanten. Att det är fint med statyer vid älvkanterna.

Avseende biltrafiken och Oscarsleden vistas man aldrig där och åker främst bil på leden till och från olika målpunkter. Man uttrycker att det finns en fråga om trafiksäkerhet avseende mötet mellan gångtrafikanter och bilar. Att bilar kör fort och att det behöver bli tydligare vid övergångsställen att gående ska prioriteras och ha företräde.

Många pratar om kollektivtrafiken. Att de ofta nyttjar den när de ska röra sig mellan platser i staden och till olika aktiviteter. Flera får röra sig långa sträckor och även byta mellan

olika färdmedel, vissa platser upplevs mer otrygga än andra. Barnen har många idéer om hur just hållplatslägen skulle kunna förbättras, att det skulle vara mer skydd mot väder och vind samt fler möjligheter för människor att sitta, att bänkarna skulle vara större och att det finns information om både bussar/spårvägar samt att skärmen skulle kunna visa något program som både vuxna och barn tycker om. Man ser att det finns behov av service och något att göra vid hållplatslägen, affärer och sådant som är kostnadsfritt, lekplatser. Man ser positivt på att kunna ta sig till fler områden i staden med ny kollektivtrafik och att åka spårvagn i tunnel.

Kommunala kulturinstitutioner 10 mars

Då kulturförvaltningen har flera verksamheter/kulturinstitutioner inom det aktuella området Södra älvstranden, genomfördes en intern dialog för att fånga verksamhetsperspektivet på de föreslagna förändringarna. Representanter från Sjöfartsmuseet Akvariet, bibliotek och kulturhus, Göteborg konst, kulturstöd, kommunikation samt kulturstrategiska deltog. Nedan redovisas verksamheternas perspektiv på de föreslagna planerna.

Göteborg Konst

Göteborg Konst har sina lokaler i Sockerbruket, som ligger precis utanför gränserna för de aktuella planerna. I verkligheten påverkas dock området såklart ändå av att förändringar görs i grannskapet. Göteborg Konst lyfter fram att Sockerbruket är en viktig plats för kulturlivet, med både konstproduktion och gallerier. Flera gallerier har redan flyttat på sig för att komma hit, på grund av gentrifiering där de låg tidigare. I och med de föreslagna förändringarna finns risk för ytterligare bortträngning och höjning av hyror. Göteborg Konst ser att en gentrifiering indirekt påverkar deras verksamhet, eftersom om det inte finns platser att verka på i staden för konstnärer utarmas det lokala konstlivet.

Bibliotek och kulturhus

Inom området finns två folkbibliotek – Majornas bibliotek på Chapmans torg och Linnéstadens bibliotek som i nuläget ligger på Första långgatan, men som kommer att flytta in i Lagerhuset i Frilagrets nuvarande lokaler. Delar av Frilagrets verksamhet kommer att finnas kvar i Lagerhuset och fortsätta det deltagardrivna arbetet. Tanken är att det ska kunna vara bibliotek dagtid och kulturhus för unga under kvällstid.

Representanten för verksamheterna beskriver att de framåt kommer att bedriva mer uppsökande verksamhet. De vill hitta olika former för att komma ut med biblioteken utanför dess väggar och knyta an till omgivningen. Exempelvis ska biblioteket på Chapmans torg renoveras, och i och med det skulle det uppsökande arbetet kunna kopplas till den föreslagna kreativa zonen nedanför Majnabbe. Båda de föreslagna kreativa zonerna dockar an till bibliotekens placering, vilket skapar intressanta förutsättningar för samverkan framåt.

Verksamheten trycker på att mångfalden och det rika kulturutbudet i närheten av biblioteken är avgörande för att biblioteken ska kunna utvecklas, det är en rik mylla att verka i, exempelvis är det betydelsefullt för Linnéstadens bibliotek att vara nära Göteborgs Litteraturhus verksamheter. Det fria kulturlivets förutsättningar och villkor att verka spiller alltså över på det offentliga institutioner.

En fråga i relation till Lagerhuset är att om det ska kunna vara ett kulturellt nav så behöver fastigheten synas och framkomligheten behöver fungera till biblioteket. Det kommer vara mer utmanande med tillgängligheten i relation till kollektivtrafiken jämfört med nuvarande placering av biblioteket på Första långgatan. Finns insatser att göra här?

Sjöfartsmuseet Akvariet

Sjöfartsmuseet ser att det finns väldigt stora fördelar med de föreslagna förändringarna. Representanten för verksamheten menar att det är mycket positivt med nya älvförbindelser i form av färjor. Verksamheten är väldigt bakbunden idag när den vill göra något på Hisings-sidan, men med fler älvförbindelser skulle det vara lättare att förlägga stadsvandringar och liknande på andra sidan älven. Besökarna till museet använder också i första hand kollektivtrafik, få tar bilen och förstärkning av kollektivtrafiken skulle gynna museet.

Ser också mycket positivt på det föreslagna Älvstråket och möjligheten att kunna röra sig nära vattnet längs hela sträckan.

Ljudmässigt vore en omdaning av Oscarsleden en enorm fördel. Arbetsmiljön på museet skulle kunna bli väldigt mycket bättre än den är idag. Idag finns mötesrum i huset som knappt fungerar på grund av bullret, så det skulle göra stor skillnad för verksamheten om leden gjordes om.

Eftersom kryssningstrafiken kommer att ligga kvar finns det stor anledning att stärka kopplingen mellan kryssningstrafiken och Sjöfartsmuseet Akvariet och Stigberget! Det är en betydelsefull koppling som skulle kunna synliggöras i underlaget. Den existerande gångbron används knappt alls av någon annan än av de som arbetar på museet. Många besökare från kryssningsfartygen tillhör idag medelklassen och har inte jättemycket medel att spendera på plats, och det hade tillfört mycket att synliggöra de icke-kommersiella verksamheterna både för dessa besökare och lokalbefolkningen runt Stigbergstorget.

När det gäller helheten i förslaget finns frågeställningar om hur den nya bebyggelsen kommer att se ut. Hur säkrar vi att det inte blir för höga byggnader som skär av sikten mot älven på liknande sätt som skett vid långgatorna?

Kulturstöd

Från kulturstöds perspektiv så innefattar den här stadsdelen en mycket stor andel av alla konstnärer/kulturverksamheter som får kulturstöd från Göteborgs Stad. Det är viktigt att se detta rika befintliga kulturliv. Därför är begreppet Kreativa zoner inget som bör läggas på områdena ovanifrån, exempelvis är fiskhamnen redan en kreativ zon i nuläget! Vad händer när Göteborgs Stad börjar jobba med att omdana och säger att den ska skapa kreativa zoner, det finns risk för att energin försvinner hos utövarna när något sådant kommer ovanifrån. Viktigt med kommunikationen att områdena valts ut på grund av befintliga verksamheter.

En annan kärnfråga är att kulturverksamheter kommer att tvingas flytta om inte låga hyror säkerställs.

Vad är viktigt att ta fasta på av det befintliga i den framtida utvecklingen?

Det råder samsyn bland alla representanter på mötet att en kärnfråga framåt är att existerande kultur- och konstverksamheter behöver kunna finnas kvar på lång sikt i området och inte bara just nu eller kopplat till de kreativa zonerna. Kulturförvaltningens egna institutioner och det fria kulturlivet utgör tillsammans en kulturell infrastruktur, ett större ekosystem. Verksamheterna är beroende av varandra och bildar tillsammans något större, och det är viktigt att lyfta detta i översiktsplanen. Den kulturella infrastrukturen är tung här och behöver därför lyftas fram som en betydelsefull del av områdets förutsättningar i framtida stadsutveckling. Det är av stor vikt att värna Kajskjul 46 och andra byggnader som redan huserar kulturverksamheter och att integrera en överblick och kunskap om befintligt kulturliv i planeringen.

Frågan är om det går att stoppa utträngningseffekterna? Det finns en uppenbar risk för att det byggs många bostadsrätter eller väldigt dyra hyresrätter, och detta bidrar till en enormt stor risk att existerande verksamheter trängs undan. Hur kan det motverkas? Är det möjligt

att motverka? Vilken ”typ” av kreativitet får plats och vilken typ får inte plats? Myllan för platsernas karaktär idag är i hög grad konstnärerna och kulturen. Går det att skydda platser eller delar av området på liknande sätt som till exempel gjorts i kulturljudzonen i Malmö? Kan vi lära av exempel från andra städer där de lyckats eller inte lyckats med dessa frågor?

Kulturutövare 13 mars

Information och workshop Göteborgs Litteraturhus den 13 mars kl. 18-20. Samråds träffen arrangerades av kulturförvaltningen, stadsmiljöförvaltningen (platsutveckling) och stadsbyggnadsförvaltningen.

Målgrupp: kulturutövare och verksamma inom kultursektorn

Deltagare: Göteborgs Litteraturhus, Spinn Dansstudio, Pustervik, Frilagret, Drömmarnas kaj, Levande musik, fristående konstnär Kajskjul 46.

Vad är viktigt att ta fasta på av det befintliga i den framtida utvecklingen?

Vikten av att ta vara på det befintliga kulturlivet i området kommer upp på flera sätt under samtalet, och behovet av att staden kan se och visa på värden med de verksamheter som redan finns och verkar inom området.

Frågan lyfts också upp av olika anledningar. Dels utifrån en pågående utveckling där platser för kulturlivet försvinner och omdanas till andra funktioner. Exempelvis är det tufft för verksamheterna runt Järntorget när allt förändras, där finns olika kluster av kultur som håller på att slås sönder. Delar försvann under pandemin och delar försöker överleva i det nya med dyra lokaler. Kulturens infrastruktur är känslig. Tar man bort en del där så dör annat. För vissa verksamheter som Pustervik funkar det att vara kvar och verka, vilket beror på att de har en liten hyresvärd som vill se att de är kvar och ger en okej hyra. Men samtidigt är det tydligt att det är en gentrifieringsprocess som äger rum, och detta menar deltagarna innebär en identitetskris både för den enskilda kulturutövaren (om den behöver lämna staden/kommunen) men också för upplevelsen av staden. Man menar att det är kulturen som sätter stilen och skapar det som är coolt, inte företagen, och att exempelvis ateljéer behövs i stan – det skapar förutsättningar för stadens attraktivitet.

En annan anledning är att kulturverksamheterna vill vara kvar där de nu är verksamma. Investeringar har gjorts som krävt både ekonomiska investeringar såväl som stora arbetsinsatser. Flytt skulle innebära nya investeringar och förlorade inkomster. Dessutom finns det uppbyggda nätverk mellan olika kulturaktörer. Kopplingarna mellan Stigbergets verksamheter och de runt Järntorget/Järnvågen lyfts fram där det finns ett stort utbyte idag – både när det gäller att använda varandras lokaler och andra typer av utbyte. Det ger ett stort mervärde. Ytterligare en faktor med att ta vara på de befintliga lokalerna är att tidigare industrilokaler möjliggjort billiga lokaler för konst och kultur, dessa blir färre, och det är viktigt för kulturlivet att värna de som finns kvar – det går inte att återskapa. Det finns en ironi i att planera så att nya platser kan uppstå, samtidigt som en inte stöttar det befintliga med det som behövs. Låta det vara! Så fort en planerar och bygger nytt så blir det dyrt. Stöd istället det befintliga med ekonomi och infrastruktur.

Förutom huvudfrågan om befintliga kulturverksamheter lyftes att det är viktigt att bevara oplanerade/fria ytor, att Taubekullen är en spännande plats som är lite bortglömd bakom trafikapparaten, och det intill Sjöfartsmuseets gamla entré alltid finns spännande verksamheter i grannfastigheten. Detta kanske för att det ligger som det ligger med buller intill – och tunnlar. Det finns ett litet torg här och det är ovanligt i Göteborg med små täta torg.

Vad behövs för att utvecklingen av Södra älvstranden ska kunna bidra till ett fortsatt levande kulturliv?

Ett av temana under frågeställningen var långsiktighet. För att kulturlivet ska kunna fortsätta leva i området på längre sikt så är hyrorna centrala – en av aktörerna betonar att om hyrorna höjs för mycket så försvinner kulturen – så är det bara. En annan menar att det i grunden är positivt att jobba med prototyper och i delaktighet med grupper som i vanliga fall inte kan ta plats i den dyra staden, som hbtqi+ exempelvis, men att det finns risk att det inte blir en långsiktig, bestående effekt. Blir det snarare så att det blir något tillfälligt som man tjänar på just då? Går det att i de kreativa zonerna jobba med ytor som får leva kvar, som inte jämnas med marken när de framtida planerna sätts i verket? Det behöver påminnas om kravet på bestående aktiviteter. Det finns frågor kring vilken typ av kulturverksamhet som en syftar till i den långsiktiga planeringen? En annan del av långsiktigheten som tas upp är att många byggherrar bara bygger och sedan lämnar området – det är viktigt med aktörer som vill något mer än att få en kortsiktig vinst.

Ett annat tema var olika perspektiv på tillgänglighet. Det lyftes att trafiklösningar behöver göras med tanke på kulturverksamheter så att en möjliggör att verksamheterna kan fungera. Konst och publik verksamhet som exempelvis musikarrangemang behöver vara tillgängliga och detta behöver finnas med i planeringen. En annan aktör lyfte att de ytor som skall bebyggas med bostäder och kontor där det inte funnits bebyggelse förut måste innehålla verksamheter som är öppna för Göteborgs medborgare som inte nödvändigtvis har råd att bo där så att kvarteren är tillgängliga även för dem. Det lyftes också att de allmänna platserna borde ha medborgarprogram för offentliga ytor, och att det är viktigt var vi offentliggör kulturen. Tillgängligheten kommer upp även när det gäller vattenkontakten. Flera säger att det är positivt att det offentliga tar tillbaka vattenkontakten som varit privatiserad, och att det är spännande och bra att färjorna flyttar och att vi ser något nytt växa fram här som ger plats för människor och inte trafik och att få tillgång till älven. Någon frågar sig varför det är viktigt att komma nära vattnet? Vad ska det användas till? Några menar att Älvstråket skulle kunna vara ett kulturstråk, då det är ett starkt stråk med kultur från Röda Sten – Stigbergstorget – Järntorget. I och med detta finns det en unik möjlighet här att få till ett tillgängligt publikt stråk. I anslutning till detta sägs att det vore ändå härligt med ett bad!

Ett tredje tema från samtalet berör förhållningssätt till planering. En del av detta handlar om en skepticism till att planera för kultur, och att det är viktigt att förstå hur kultur uppstår, var den uppstår och på vilka villkor. Att det finns ett dilemma i planering mellan att utveckla och låta något vara. Det lyfts att stora aktörer har fått planeringsföreträde till det som allmänheten nu vill åt, vattnet och platserna vid älven. Det lyfts också att det hade varit häftigt att använda samhällsekonomi som utgångspunkt för investeringarna och inte exploateringsökonomi. Hur kan vi se fler kostnads/nyttokalkyler för samhället där kulturen kan få verka utifrån sitt egenvärde? Vilka värden väger tyngst och hur blir det för dem som inte har pengar? Andra saker som tas upp under temat är ljud som ett problem och hur kultur som låter kan få verka, att industriplanen möjliggör vissa delar men att nya bygglov skapar nya krav och stora kostnader, att gamla lokaler är bra men att det ibland är svårt att möta tillgänglighetskrav. Planera framåt för lokaler, nav, småskalighet! Glöm inte Röda Sten-området, Sockerbruket och KKV – även om detta inte är inom ramen för planen så ligger det dock an och kommer att påverkas – i verkligheten finns inte den gränslinjen. Tänk också in att planera för kultur är inte bara att planera för publik verksamhet utan även för produktion (notering från samtalsledare: ex. ateljéer, verkstäder, replokaler...) När Masthamnsgatan planerades hade staden svårt att uppfylla visionerna med att det skulle vara ett horisontellt kulturkvarter. De löften som gavs om kulturkvarter i Masthamnskajen var svåra för kommunen att uppfylla. Nu famlar processen lite efter hur man ska göra. Finns det möjlighet framåt i den här planeringen?

En aktör säger att det är viktigt att staden fortsätter visa en inbjudande och nyfiken sida i fortsatta processer. En annan att det här är långsiktiga planer som presenteras – vi behöver trygghet här och nu.

Ett fjärde tema som diskuterades var konceptet Kreativa zoner, och vad det kommer att innebära för verksamhetsutövare. Det fanns frågeställningar kring vad de kreativa zonerna kommer att göra, och vilken stöttning det kommer att innebära för dem som ligger i anslutning till dessa. Kommer det tas hänsyn till de kulturutövare som inte har ekonomiska förutsättningar i den kreativa zonen? Det lyfts att alla vill ha med kulturlivet men att de ofta är så svaga på resurser att de inte kan göra sig hörda eller hävda sig. Det fanns också frågor om vilka fastigheter som blir kvar i de kreativa zonerna – är det bara de asfalterade ytorna och vad händer med terminalbyggnaderna? Det lyftes att det vore positivt att ha kvar viss industrimark och det är bra med utomhusplatser där en kan göra saker utan tillstånd och turas om att ta plats. I samband med detta lyftes också frågor kring det tillfälliga och vem det är till för. Det passar inte alla kulturverksamheter att investera pengar och lokaler i något som är tillfälligt såsom beskrivs utifrån platsbyggnad.

Ett femte tema som kan urskiljas från samtalet är demokrati. Bland annat diskuteras att många kulturverksamheter tar ett stort ansvar för samhällsfrågor och sociala aspekter, men får väldigt lite erkännande eller ersättning för det. Ökat fokus på barn och unga efterfrågas också. Våra barn och ungdomar mår dåligt – ge oss ett hus som vi kan fylla, det kommer hända bra saker och leda till minskad kriminalitet och minskat utanförskap. Dessutom efterfrågas de stora demokratiska platserna i det planerade området. Var finns platser att samlas på och demonstrera?

Ett sjätte tema berörde kultur och näringsliv. Det diskuterades hur företagen och kulturen kan mötas? Går det att dela på? Hur delar vi på utrymmen och hitta platser tillsammans? Alla är uppe i sitt och vi träffas inte inom byggnader idag.

Fastighetsägare är nyckeln!

Ett sjunde tema rörde identitet. Det fanns frågor kring var olika identiteter får ta plats, och att det finns en identitetskris i det som händer. Detta är mina kvarter men kan jag vara kvar när de förändras? Det finns minnen av det gamla, scener för fri konst och musik, saker försvinner, frågan är vad som adderas? Det är viktigt att få tillbaka det offentliga och fina för Göteborg, kan bli så mycket bättre! Kulturlivet är dragare och skapar attraktivitet, exempel på detta är det viktiga kulturlivet runt Järntorget. Några förebilder nämndes som inspiration för karaktären i området. München – där finns mycket kulturverksamheter – som en ministad där en järnvägsbro blivit offentlig plats och där uppe har en båt placerats som en restaurang. Münchens Coolste Stadtviertel: Rundgang Durchs Schlachthofviertel In München. Kanske kan utrangerade spårvagnar användas på något sätt? En andra inspiration var att gå i Oslo längs kajen, där kommer plötsligt en bastu! Där går det att bada i vattnet. Kluster med restauranger, mitt i stan.

Vad utgör hinder/vad saknas eller skulle behöva kompletteras för att skapa förutsättningar för din verksamhet framåt?

Det har aldrig funnits en scen för den experimentella nyskrivna musiken i Göteborg – egentligen inte i hela landet. Det spelas till exempel inte sådan musik på konserthuset. Det här skulle vara en ny plats, ingen befintlig plats eller verksamhet som behöver ges plats att vara kvar. Det är en internationell konstform med mycket DIY, vibrerande, stor gräsrotsförankring, en sådan verksamhet skulle vara en möjlighet till att förhindra gentrifiering – och skapa möten mellan generationer. Det är fokus på görandet. Det är viktigt att ha en egen plats, att kunna vara värd för möten och inte bara knacka på hos andra för att få använda en byggnad tillfälligt. Att kunna ha residens, att ensemblegrupper kan vara där och spela. Göteborg skulle med en sådan scen kunna vara ett naturligt nav i String megaregion mellan Oslo-Kiel

och kunna samla musiker från Norden. Kan också koppla ihop stad och land i regionen, bli ett skyltfönster för konstnärer som i många fall bosätter sig på landsbygden i till exempel Gerlesborg eller Dals Lång-Ed. Det vore fantastiskt att ha en sådan plats i närheten här av Lagerhuset. Viktigt med egna lokaler som går att använda på egna villkor. Sonya kulturhus byggs just nu, med det blir kultur bara på kvällar efter kontorstid, vilket blir lite begränsande. Göteborgs Litteraturhus håller med om värdet av att ha en egen plats. Att litteraturhuset kom till har inneburit mycket för att stärka litteraturens plats i Göteborg. Det var bland annat en del av att Göteborg blev Unesco Litteraturstad. Verksamheten har relativt lite ekonomiska medel men ger en stor utdelning för litteraturgöteborg.

Frilagret tvingas lämna – har förlorat sin plats där unga har kunnat göra egna arrangemang med hänvisning till att det ska spridas till fler ställen i stan. En fråga som går långt tillbaka i tiden med löftet om Ungdomens hus som skapade minskat förtroende då det blev casino istället.

Svårare och svårare för turnébussarna som ska till Pustervik att parkera. Påverkar musikscenerna i staden och även andra verksamheter. Problem med infrastruktur till och från lokaler, bussar och turnébussar behöver stanna i anslutning till fastigheten, finns behov av att kunna ha vissa funktioner nära.

Problemet med transportlösningar gäller även för färdtjänst för verksamheterna Spinn och Språng som arbetar med dansare med olika funktionsnedsättningar/-variationer.

Identifierad konfliktzon mellan stadsplanerna och Kajskjul 46 och de verksamheter som finns och verkar där. Många vill ha plats där, det är attraktivt för kulturutövare.

För Sjöfartsmuseet är det viktigt med fler kopplingar över älven – Hisingen är egentligen nära.

Goda lägen ger dyra hyror vilket innebär en svårighet att verka. Det finns också en svårighet för kulturaktörer som agerar som hyresvärd och arbetar med mycket som är administrativt vilket tar kraft från skapandet.

Kulturutövare 18 mars

Information och workshop Gatenhielmska den 18 mars kl. 18-20. Samrådsträffen arrangerades av kulturförvaltningen, stadsmiljöförvaltningen (platsutveckling) och stadsbyggnadsförvaltningen.

Målgrupp: kulturutövare

Deltagare (Grupp 1 + Grupp 2): Clandestino, Sockerbruket, Folkteatern, KKV, Visans vänner, Kustens hus, fristående konstnärer, Galleri Majnabbe, Göteborgs konstnärsklubb, Scen 46, Kiriaka, Kajskjul46, Motorcyklar och musik

Grupp 1

Bevarande av befintligt kulturliv

Mötet inleddes med reflektioner kring de presenterade planerna och en frågeställning kring hur kulturlivet kan finnas kvar i området – går det att undvika gentrifisering? Tidigare förändringar och kulturverksamheter som fått flytta och byggnader som rivits togs upp som exempel på att det hittills varit svårt att få till detta och att en är skeptisk till att det kommer att gå att göra annorlunda framåt. En av konstnärerna beskrev det som att det är ett kollektivt trauma i Göteborg att allt rivs. Alla längtar tillbaka till det gamla i en sorts nostalgi som tar sig uttryck i ett krav på nyklassicism, men ändå rivs det lilla gamla som faktiskt finns. Utifrån detta menade hen att det är viktigt att ha kvar industritomterna, och att det är ett problem att vi inte har tillräckligt mycket historia med oss. Bevara. Det lyfts att det finns en varvhistorisk förening på Lindholmen och att ett museum har diskuterats, men ingen vill lägga pengar. En

annan deltagare lyfte att om det är så att utövare trängs undan i omvandlingen – kan de i så fall tas om hand på nya platser? När Kville förändrades var det flera verksamheter som hittade nya hem på Ringön. Ringön lyfts också som ett gott exempel – här har man sagt att man inte ska utveckla för snabbt, försöka levandegöra med de verksamheterna som finns.

Hysesnivåerna och Higabs hyresmodell lyfts som en knäckfråga. De platser som finns för kultur kan inte vara kvar, och så försöker man i stället skapa platser i byggnader där det inte fungerar, som Kronhuset. Utvidga de fungerande konstområden i stället för att minska dem! Värna om de platser som finns. De möjliggör för nya kulturverksamheter att komma dit. Folkteatern lyfter sin verksamhet som exempel – på övervåningen fanns möjligheter för att utveckla verksamheten med ytor för unga, men i stället flyttade ett gym in, eftersom man kunde ta ut mer hyra av dem.

Vad behövs för att utvecklingen av Södra älvstranden ska kunna bidra till ett fortsatt levande kulturliv?

Flexibla ytor beskrivs som viktiga, och områdena kring Järntorget som överplanerade – det finns inga flexibla ytor kvar! När det gäller levande bottenvåningar så säger en av aktörerna att det låter bra, men när det är glas från golv till tak flyttar inte kulturlivet in, då blir det bara caféer och butiker. Det behöver byggas på ett sätt som passar kulturlivets verksamheter.

När det byggs så mycket nytt höjs hyrorna. Det diskuteras om man på något sätt kan erbjuda billiga hyror? Skapa hyreskonstruktioner där man kan erbjuda låg hyra i vissa delar av fastigheterna? Ekonomiska intressen tar annars över i staden, både när det gäller bostäder och verksamheter. Ekonomin styr, i stället för det som har sagts i Översiktsplanen. Starka krafter att vilja göra Göteborg till arenastad. Evenemang prioriteras i Göteborg, då finns det plötsligt pengar. Det finns pengar för stora arenor, men inte för mindre verksamheter.

Behovet av att planera för scener och gallerier för unga vuxna tas upp, att platser och möjligheter för de som ännu inte är etablerade behövs. En konstnär som är lärare på KV säger att Frilagret har varit en så bra plats för deras elever att kunna ta plats, för att få prova sina vingar. Synd att det görs om nu och minskas. Kan det finnas lokaler i Fixfabriksområdet för unga? Eller skulle det kunna utvecklas ett kulturellt kluster för unga på Södra älvstranden?

Utvecklingen av de kulturella centrum som finns i Göteborg idag diskuterades också. Det lyftes att det fanns en tid när man etablerade exempelvis Konstepidemin och Röda Sten, när det såg lite annorlunda ut politiskt. Man menar att det skulle vara svårt att skapa något liknande idag, på grund av det politiska läget. Viktigt därför att värna de platser som finns, eftersom de inte går att nyskapa. Ta inte ut ockerhyror.

Saluhallen Kville tas upp som ett gott exempel där man faktiskt planerat och byggt för mindre verksamheter – dock fanns andra ekonomiska möjligheter hos Älvstranden utveckling när detta gjordes, eldsjälarna på plats påverkade också.

Betydelsen av ett kulturellt centrum där man samlar de krafter som finns lyfts fram, ett centrum som inte är mainstream utan exempelvis är till för experimentell musik och litteratur. Litteraturhuset tas som exempel – det har som centrum haft betydelse för litteraturen och Göteborg som litteraturstad. Det skulle kunna finnas ett centrum här för äventyrlig musik, litteratur, bortom gränser och territorier och genrer. Clandestino beskriver sitt sätt att jobba. De har inte en egen scen och samarbetar genom att hyra in sig, det är ett nomadiskt koncept. Men nu letar de efter en lokal då det har fördelar att inte alltid hyra in sig hos andra.

Kulturen är bra på att ta över befintliga lokaler och forma dem. Det som behövs är en fredad plats där man får utvecklas på längre sikt. Ett nytt Konstepidemin! Högmarsö tas upp som ett inspirerande exempel där man har använt befintliga byggnader på nya kreativa sätt. Även attraktiva områden kan vara områden för kultur! Exempelvis är det så i Stockholm – på söder finns konstnärsbostäder, och Skeppsholmen med sina institutioner, det är en kultur-ö.

Bilbao lyfts också fram som ett exempel där kulturen tagit plats.

Att få tillgång till vattnet i och med planerna är bra! Fler bad i älven! Men man kan också komma att sakna de stora båtarna som är ganska speciella. Båtliv och husbåtliv är också ett sätt att knyta an till historien.

Prototyper och kreativa zoner

Konceptet kreativa zoner gav upphov till ett samtal om vad det skulle kunna innebära i praktiken. Att kreativa zoner kan handla om att INTE planlägga, inte trycka in nya verksamheter, utan freda en viss zon. Kombinationen av kortsiktighet och långsiktighet diskuterades – att kreativa zoner skulle kunna vara fredade på lång sikt, men att det som händer inom dem är av tillfällig karaktär. Prototyperna inom de kreativa zonerna föreslås handla om konst och kultur – tillfälliga ateljéer, tillfälliga scener, tillfälliga festivaler, tillfälliga skulpturer – det skulle vara spännande att testa. Flera gillar idén om ett konst- och kultur-prototypområde. Ett område som inte är för styrt, inte behöver vara så rumsrent och där en kan låta det ta tid. Drömmarnas monument tas upp som exempel, en annan slags plats än det vanliga. Kanske kan en fortsätta på temat RIP föreslår någon – monument för allt som har försvunnit. Att freda en zon och skapa ett museum för den kultur som dött – och samtidigt en kreativ plats. Det lyfts fram att grönska/parker behövs – de kreativa zonerna kan bli konstparker eller kulturparker. Det finns också frågor om vad som händer med Stenas byggnader – kan de vara kvar och användas på ett kreativt sätt? Kan vi utveckla kajerna med hjälp av Stena? Ha ateljéer på båtar? Hur ser planerna ut för bostäder i området? Kommer de bli dyra? Bostäder och var de byggs i relation till den kreativa zonen är en knäckfråga – det kommer påverka var man kan ha verksamheter med musik och arrangemang som låter.

Grupp 2

Under mötet uttrycktes oro över hur stadsutveckling och höjda hyror påverkar underground-kulturen, med Teater Trixter som exempel. Vad händer med kulturen när den inte längre får vara underground – och vad innebär det för kulturens väg framåt? Konst och kultur kräver specifika rum och miljöer som inte alltid ryms i kommersiella fastighetsägares planer. Genetrisering riskerar tränga undan kulturutövare, även om alla vill ha kultur i området. Fastighetsägare börjar se kulturens värde, men det råder osäkerhet kring vilka villkor och vilken typ av kultur som ges plats. Det finns också kritik mot om de föreslagna kreativa zonerna blir för planerade – verklig kreativitet uppstår organiskt. Behovet av tillgängliga, offentliga och prisvärda lokaler betonas, liksom vikten av att bevara det oplanerade och att väga in kulturella och sociala värden i stadsplaneringen, inte bara ekonomiska.

Nyckelproblem och oro:

- Administrativ börda: Kulturaktörer vill fokusera på konst, inte lägga tid och energi på att förvalta lokaler.
- Krav på att få verka på egna villkor: Även om man inte motsätter sig en "stad för alla", måste det finnas plats för olika uttryck.
- Rum för konst: Scenkonst och annan konst kräver särskilda typer av rum – allt fungerar inte överallt. Rum och ateljéer är avgörande för att kunna verka.
- Ekonomiska villkor: Hyror styr vilka som kan finnas kvar. Om kulturaktörer försvinner, försvinner mycket av områdets attraktionskraft.
- Fiskhamnen: Ses som ett område med potential, med fler lediga lokaler och närhet till älven och vattenhäng, men det är oklart vilken ekonomi som kommer råda där – för vem blir det tillgängligt?

Systemkritik:

- Farligt att planera kreativitet uppifrån: Kreativa zoner kan inte ritas fram vid skriv-

bordet – de måste växa fram organiskt. Att detaljplanera mötesplatser riskerar att döda spontanitet och äkta kreativitet.

- Fastighetsägarnas roll: Även om vissa fastighetsägare erbjuder billiga lokaler, saknas ofta förståelse för vad som faktiskt krävs för konstnärlig verksamhet. Kulturaktörer förväntas skapa attraktivitet, men får begränsade resurser och villkor.
- Synen på kultur: Det finns en spänning mellan den kultur fastighetsägare vill ha (som skapar värde) och den kultur aktörerna själva vill skapa. Viktigt att klargöra vad kultur är och vem den är till för.
- Befintliga lokaler: En lokalbehovsanalys behövs göras – det krävs kunskap om vad som finns innan man går vidare, annars riskerar man att förlora viktiga resurser.
- Förslag och möjligheter:
- Tillfälliga offentliga ytor: Positiva exempel som ”planket runt Västlänken” visar hur unga och oetablerade konstnärer kan få synlighet.
- Alternativ ekonomi i Majorna: Lyfts som exempel där annan logik än strikt kommersiell kan få verka.
- Behov av bullerplank vid kustens hus nämns som en praktisk fråga i det fortsatta arbetet för att kunna använda utemiljön där.
- Balans mellan planerat och oplanerat: Gömda och informella platser har ett värde och bör bevaras som konstnärliga frizoner.
- Inkludera kulturens värde: Det efterlyses ett bredare perspektiv där kulturella och sociala värden vägs in i stadsplaneringen, inte bara ekonomiska.

Sammanfattning

Nedan sammanfattas de synpunkter som framkommit under samrådet genom de olika samrådsmöten och aktiviteter som redogjorts för i föregående kapitel.

Oscarsledens omvandling

För många som bor och verkar i området upplevs buller från leden som störande. Flertalet uppger att den behöver förändras och ser positivt på en omvandling av trafikleden. Hastigheter idag och tunga transporter på leden önskas särskilt bort. Vidare fanns flertalet frågor kring hur en omvandling av leden är möjlig och hur det påverkar trafiken i staden i stort.

Tillgång till älven och älvstråket

Älvstråket framhålls av flera som viktigt och positivt för området. Flertalet framhåller vikten av allmänhetens tillgång till området och specifikt till älven. Det är viktigt med tillgången till älvrummet och offentliga platser invid. Det behöver finnas målpunkter vid vattnet och infrastruktur såsom sittplatser och offentliga toaletter längs med. Att kunna röra sig i ett sammanhängande stråk längs älvkanten och att kunna röra dig över älven på flera platser genom färjor och broar.

Stark identitet i området att värna

Miljöerna inom området har en stark identitet för Göteborg och det är viktigt att identiteten för området fortsatt upprätthålls och beaktas vid en nybyggnation i området. Särskilt framhålls miljöerna runt Stigberget ha en unik identitet i staden som behöver värnas och framhållas. Den skapas inte bara av byggnader utan av alla de verksamheter som ligger runt omkring. Dessa är viktiga att stötta vid en ombyggnation på torget och värna att dem kan fortsatt vara kvar i området.

Framtida bebyggelse och boende

Vikten av att bevara den befintliga bebyggelse- och kulturmiljön framhölls. Att bygga för olika målgrupper och möjliggöra för olika typer av verksamheter. Man vill inte se liknande byggnation som uppförs vid Masthugget, det får inte bli för höga hus och vattenkontakten bör inte byggas för. Det är viktigt med en fortsatt blandad stadsdel såsom Majorna idag är och alternativa, innovativa boendeformer. Upplevelsen är att det nya som byggs inte är till för alla och att många inte har råd att vistas och bo här.

Fiskhamnen och utveckling på platsen

Frågor uppkommer om bevarandet av Fiskhamnen inom området. Är det viktigt att verksamheten ligger här med anledning av att mycket fisk körs på lastbil och att det fortsatt blir tunga transporter in i området.

Vikten av det gröna

Behov av det gröna beskrivs och vikten av att tillskapa nytt och bevara det befintliga. Allmänna platser såsom parker och mötesplatser vid exempelvis färjelägen är viktigt invid vattnet särskilt, så att det blir levande och befolkas. Parker och lekplatser är miljöer som barn vistas på och som behöver ges särskild omsorg. Parker invid leden kan ha stor bullerproblematik och då bli mindre attraktiva.

Kollektivtrafik färjor och hållplatslägen

Kollektivtrafiken med färjor över älven behöver stärkas. Vidare anser flera att det är viktigt att hållplatslägen blir omsorgsfullt gestaltade och att de har potential att vara mötesplatser för människor och att barnperspektivet särskilt behöver beaktas för dessa, då flera resenärer är barn.

Kultur och konstverksamheter ska ges plats i stadsutvecklingen

Befintliga kultur- och konstverksamheter behöver kunna värnas och ges förutsättningar att vara kvar och att utvecklas. I området finns en kulturell infrastruktur och ett större ekosystem av det fria och offentliga kulturlivet som är ömsesidigt beroende av varandra.

Gentrifiering och behovet av låga lokalhyror

Flertalet kulturaktörer vittnar om en gentrifiering av området invid långgatorna och Järntorget som gör att flera aktörer tvingas bort utifrån höjda hyror. Många kulturverksamheter har lagt grunden till den identitet och kultur som finns och ser att det som gör området attraktivt nu trängs ut. Beroendet till lokaler med låg hyra och hur detta hänger tätt samman med befintliga byggnader och förvaltare lyfts som en avgörande fråga.

Kreativa zoner

Det märks en svårighet att förstå konceptet "kreativ zon" och att det inte är många som kan arbeta utifrån tillfälliga premisser. Dock kan det vara positivt med saker som är tillfälliga för att fler får tillgång till en scen och publika exempel så som planket. Viktigt att det finns en förankring i platsen och i befintliga verksamheter och att det inte blir något som läggs ovanpå från staden.

3D modell och delaktighet

För många som deltagit i samtal finns önskemål om att bättre kunna förstå förslaget med hjälp av exempelvis 3D bilder. Kartor och illustrationer kan vara svårläsliga. Många önskar även fortsatt delaktighet och att bli inbjuden i samtal om hur stadsdelen kan utvecklas ytterligare. Man behöver även kunna förstå hur de synpunkter som man har gett uttryck för arbetas vidare med.

Deltagande i framtagande av rapport

Adelina Lundell, Vanja Larberg (Kulturförvaltningen), Malin Finlöf, Cecilia Helsing (Stads- miljöförvaltningen), Mariella Petersson (Socialförvaltning Centrum), Jessica Andersson och Lovisa Wennerström (Stadsbyggnadsförvaltningen)

SÄNDLISTA REMISSINSTANSER

SÄNDLISTA REMISSINSTANSER

Kommunala nämnder	Äldre- samt vård- och omsorgsnämnden
Kommunala nämnder	Exploateringsnämnden
Kommunala nämnder	Förskolenämnden
Kommunala nämnder	Grundskoleämnden
Kommunala nämnder	Idrotts- och föreningsnämnden
Kommunala nämnder	Kretslopp och Vatten
Kommunala nämnder	Kulturnämnden
Kommunala nämnder	Miljö- och klimatnämnden
Kommunala nämnder	Namnberedningen och GDA adresser
Kommunala nämnder	Nämnden för funktionsstöd
Kommunala nämnder	Socialnämnd Centrum
Kommunala nämnder	Socialnämnd Hisingen
Kommunala nämnder	Socialnämnd Nordost
Kommunala nämnder	Socialnämnd Sydväst
Kommunala nämnder	Stadsfastighetsnämnden
Kommunala nämnder	Stadsmiljönämnden
Kommunala nämnder	Utbildningsnämnden
Kommunala bolag	Förvaltnings AB Framtiden
Kommunala bolag	Got Event AB
Kommunala bolag	GREFAB
Kommunala bolag	Gryaab
Kommunala bolag	Göteborg & Co
Kommunala bolag	Göteborg Energi AB (Fjärrvärme)
Kommunala bolag	Göteborg Energi Gasnät AB
Kommunala bolag	Göteborg Energi GothNet AB
Kommunala bolag	Göteborg Energi Nät AB
Kommunala bolag	Göteborgs Hamn AB
Kommunala bolag	Göteborgs Stads Parkerings AB
Kommunala bolag	Higab
Kommunala bolag	RENOVA AB
Kommunala bolag	Räddningstjänsten Storgöteborg
Kommunala bolag	Älvstranden Utveckling AB
GR och grannkommuner	Ale kommun
GR och grannkommuner	Alingsås kommun
GR och grannkommuner	Göteborgsregionen (GR)
GR och grannkommuner	Härryda kommun
GR och grannkommuner	Kungsbacka kommun
GR och grannkommuner	Kungälv kommun
GR och grannkommuner	Lerums kommun
GR och grannkommuner	Lilla Edet kommun
GR och grannkommuner	Mölndals stad
GR och grannkommuner	Partille kommun
GR och grannkommuner	Stenungsunds kommun
GR och grannkommuner	Tjörns kommun
GR och grannkommuner	Öckerö kommun

Övriga	Business Region Göteborg AB
Övriga	Ellevio
Övriga	Fiskhamnen
Övriga	Företagarföreningen i Göteborg
Övriga	Göteborgs Begravningsamfällighet
Övriga	Göteborgs hembygdsförbund
Övriga	Göteborgs Stift
Övriga	Säve flygplats
Övriga	Västarvet
Övriga	Västfastigheter Ledningsstab, Flygplatschefen
Övriga	Västfastigheter, Distrikt Göteborg
Övriga	Västra Götalandsregionen
Övriga	Västtrafik AB
Bransch- och intresseorg.	Cykelfrämjandet Göteborg
Bransch- och intresseorg.	Ekologiska lantbrukarna
Bransch- och intresseorg.	Fastighetsägarna
Bransch- och intresseorg.	Friluftsförbundet, Gbg Distriktsförbund
Bransch- och intresseorg.	“Funktionsrätt Göteborg (tidigare HSO, Handikappfören. samarbetsorgan)”
Bransch- och intresseorg.	Göteborgs ornitologiska förening
Bransch- och intresseorg.	Göteborgs spårvägar
Bransch- och intresseorg.	Hysesgästföreningen Region Västsverige
Bransch- och intresseorg.	Lantbrukarnas riksförbund LRF
Bransch- och intresseorg.	Motormännen, Göteborg
Bransch- och intresseorg.	Naturskyddsföreningen i Gbg
Bransch- och intresseorg.	NTF (trafiksäkerhet)
Bransch- och intresseorg.	Svensk Handel
Bransch- och intresseorg.	Svenska Västkustfiskarnas Centralförbund (SVC)
Bransch- och intresseorg.	Sverige Fiskares Producentorganisation (SFPO)
Bransch- och intresseorg.	Sveriges Byggindustrier
Bransch- och intresseorg.	Swedish Pelagic Federation (SPF)
Bransch- och intresseorg.	Västsvenska handelskammaren
Statliga myndigheter mm	Akademiska Hus
Statliga myndigheter mm	Försvarmakten Högkvarteret, HKV
Statliga myndigheter mm	Havs- och vattenmyndigheten
Statliga myndigheter mm	Jernhusen AB, Region Väst
Statliga myndigheter mm	Lantmäterimyndigheten
Statliga myndigheter mm	Luftfartsverket
Statliga myndigheter mm	Länsstyrelsen
Statliga myndigheter mm	Polismyndigheten
Statliga myndigheter mm	Sjöfartsverket
Statliga myndigheter mm	Statens geotekniska institut
Statliga myndigheter mm	Svenska Kraftnät
Statliga myndigheter mm	Swedavia AB
Statliga myndigheter mm	Trafikverket
Statliga myndigheter mm	Vattenfall Eldistribution AB

§ 99

Dnr: KS 2026/624

Samrådsyttrande över Handlingsplan för bostadsförsörjning 2026-2030 för Uddevalla kommun

Beslut

Allmänna utskottets förslag till kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsen antar yttrande daterat 2026-07-03 som sitt eget.

Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Sammanfattning av ärendet

Uddevalla kommun har tagit fram ett förslag på handlingsplan för bostadsförsörjning som nu är ute på samråd. *Handlingsplan för bostadsförsörjning 2026–2030* syftar till att säkerställa att Uddevalla kommun har den planering och framförhållning som krävs. Målet är att på ett hållbart sätt tillgodose kommunens behov av bostäder genom såväl bostadsbyggande som utveckling av det befintliga bostadsbeståndet.

Samrådet pågår fram till den 14 augusti 2026, men förlängd svarstid har beviljats till och med den 1 september 2026.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-07-03

Yttrande 2026-07-03

Handlingsplan för bostadsförsörjning i Uddevalla kommun, 2026-06-18

Analysunderlag till Handlingsplan för bostadsförsörjning i Uddevalla kommun, 2026-06-18

Inbjudan till samråd 2026-06-18

Beslut skickas till

Uddevalla kommun, kommunledningskontoret@uddevalla.se

plan@stenungsund.se

fredric.arpfjord@stenungsund.se

Sara Tärk
samhällsplanerare

Till kommunstyrelsen

Samrådsyttrande över Handlingsplan för bostadsförsörjning 2026-2030 för Uddevalla kommun

Förslag till beslut

Allmänna utskottets förslag till kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsen antar yttrande daterat 2026-07-03 som sitt eget.

Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Sammanfattning av ärendet

Uddevalla kommun har tagit fram ett förslag på handlingsplan för bostadsförsörjning som nu är ute på samråd. Handlingsplan för bostadsförsörjning 2026–2030 syftar till att säkerställa att Uddevalla kommun har den planering och framförhållning som krävs. Målet är att på ett hållbart sätt tillgodose kommunens behov av bostäder genom såväl bostadsbyggande som utveckling av det befintliga bostadsbeståndet.

Samrådet pågår fram till 14 augusti 2026, förlängd svarstid har dock beviljats till och med 1 september 2026.

I förvaltningens förslag till yttrande framhävs inga specifika synpunkter eller medskick angående handlingsplanen. Detta eftersom handlingsplanen inte innefattar något som bedöms påverka Stenungsunds kommun nämnvärt.

Ekonomisk bedömning

Beslutet bedöms inte innebära några direkta ekonomiska konsekvenser för kommunen.

Barnkonsekvensanalys

Beslutet är av administrativ karaktär och medför inga direkta konsekvenser för barn.

Bedömning utifrån Agenda 2030

Ärendet berör ett flertal mål utifrån Agenda 2030, men i första hand mål nr 11 Hållbara städer och samhällen

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-07-03

Yttrande 2026-07-03

Handlingsplan för bostadsförsörjning i Uddevalla kommun, 2026-06-18

Analysunderlag till Handlingsplan för bostadsförsörjning i Uddevalla kommun, 2026-06-18

Inbjudan till samråd 2026-06-18

STENUNGSUNDS KOMMUN

Sektor samhällsbyggnad

Fredric Arpfjord
Sektorchef samhällsbyggnad

Veronica Götzinger
Verksamhetschef exploatering

Beslut skickas till

Uddevalla kommun kommunledningskontoret@uddevalla.se

plan@stenungsund.se

fredric.arpfjord@stenungsund.se

Till

Uddevalla kommun

Yttrande gällande handlingsplan för bostadsförsörjning i Uddevalla kommun gällande handlingsplan för bostadsförsörjning i Uddevalla kommun

Sammanfattning

Stenungsunds kommun har tagit del av samrådshandlingen *Handlingsplan för bostadsförsörjning 2026–2030* samt den tillhörande handlingen *Handlingsplan för bostadsförsörjning 2026–2030 – Analysunderlag*.

Handlingsplan för bostadsförsörjning 2026–2030 syftar till att säkerställa att Uddevalla kommun har den planering och framförhållning som krävs. Målet är att på ett hållbart sätt tillgodose kommunens behov av bostäder genom såväl bostadsbyggande som utveckling av det befintliga bostadsbeståndet.

Handlingsplanen är bra utformad med tydliga mål och åtgärder samt bygger på en genomarbetad analys av kommunens förutsättningar och utgångspunkter. Bedömningen är att förslaget skapar förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder. Utifrån syftet med riktlinjerna har Stenungsunds kommun inga ytterligare medskick att göra.

STENUNGSUNDS KOMMUN

Kommunstyrelsen

Handlingsplan för bostadsförsörjning 2026–2030

Samrådsförslag

Innehåll

1	Bakgrund och syfte	3
1.1	Samråd.....	3
2	Sammanfattning	4
3	Analys av förutsättningar och behov	5
3.1	Nationella och regionala mål, planer och program	5
3.2	Demografi och befolkningsutveckling	5
3.3	Bostadsmarknaden.....	6
3.4	Framtida bostadsbehov	6
3.5	Förutsättningar för kommunens mål och planering.....	7
4	Mål och åtgärder för bostadsförsörjningen	9
4.1	Mål 1. Ett varierat, resurseffektivt och attraktivt bostadsutbud	10
4.1.1	Planerade åtgärder för att nå målet	11
4.2	Mål 2. Trivsamma och trygga boendemiljöer för alla.....	12
4.2.1	Planerade åtgärder för att nå målet	13
4.3	Mål 3. Ändamålsenliga bostäder för personer med särskilda behov.....	14
4.3.1	Planerade åtgärder för att nå målet	15
5	Genomförande och uppföljning	16
5.1	Genomförande	16
5.2	Årlig uppföljning	16
5.3	Uppdatering av strategin.....	16

1 Bakgrund och syfte

Kommunernas bostadsförsörjningsansvar framgår av första paragrafen lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar:

”Varje kommun ska planera för bostadsförsörjningen i kommunen. Planeringen ska syfta till att skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder och främja att ändamålsenliga åtgärder för bostadsförsörjningen förbereds och genomförs.”

Handlingsplan för bostadsförsörjning 2026–2030 syftar till att säkerställa att kommunen har den planering och framförhållning som krävs. Målet är att på ett hållbart sätt tillgodose kommunens behov av bostäder genom såväl bostadsbyggande som utveckling av det befintliga bostadsbeståndet.

Handlingsplanen ska vara styrande för hela kommunkoncernens beslut avseende frågor med betydelse för bostadsförsörjningen, samt för kommunens förvaltningar och bolag i deras verkställighet av besluten. I 2 kap. 3 § tredje stycket plan- och bygglagen (2010:900) finns en bestämmelse om att kommunens handlingsplan för bostadsförsörjning ska vara vägledande för kommunens planläggning i fråga om bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet. Handlingen innehåller de delar som lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar anger.

Syftet med handlingsplanen är därutöver att ge vägledning och stöd till näringsliv och exploatörer, inför investerings- och etableringsbeslut, samt till allmänheten vid val av boendetyp och bostadsort.

Handlingsplanen ska antas av kommunfullmäktige under varje mandatperiod.

1.1 Samråd

Uddevalla kommun redovisar planeringen och dess förutsättningar i denna *Handlingsplan för bostadsförsörjning 2026–2030*. Till handlingen hör även rapporten *Handlingsplan för bostadsförsörjning 2026–2030 - Analysunderlag*. Arbetet har på uppdrag av kommunstyrelsen projektletts av samhällsbyggnadsförvaltningen, och tagits fram i samarbete med socialtjänsten och med delaktighet från kommunledningskontoret.

Kommunstyrelsen beslutade den 16 juni 2026 att skicka handlingen, diarienummer 2026:370, på remiss till berörda nämnder, bolag, myndigheter, organisationer och allmänhet.

Synpunkter ska skriftligen ha inkommit senast den 14 augusti 2026 till kommunledningskontoret@uddevalla.se

Inkomna synpunkter utgör underlag i fortsatt arbete. Kommunfullmäktige beräknas kunna ta beslut om antagande av Handlingsplan för bostadsförsörjning 2026–2030 under december 2026. Handlingsplanen ersätter då Mål och riktlinjer för bostadsförsörjningen i Uddevalla kommun från 2018.

Remisshandlingen finns att läsa på www.uddevalla.se/handlingsplanbostadsforsorjning

2 Sammanfattning

Kommunens ansvar för bostadsförsörjningen är både omfattande och komplext och rymmer många utmaningar. Uppdraget innebär att kommunen behöver planera och möjliggöra förutsättningar för att alla invånare ska kunna få tillgång till goda bostäder som motsvarar deras enskilda behov.

För att uppnå detta har kommunen fastlagt tre övergripande mål:

- Mål 1. Ett varierat, resurseffektivt och attraktivt bostadsutbud
- Mål 2. Trivsamma och trygga boendemiljöer för alla
- Mål 3. Ändamålsenliga bostäder för personer med särskilda behov

För att uppnå målen har kommunala verktyg identifierats och baserat på dessa verktyg har åtgärder angivits. På så sätt ska kommunen verka för att gå från behov och efterfrågan mot uppfyllelse av målen. Verktygen omfattar såväl befintligt bestånd som nyproduktion av bostäder:

- Planmonopol och planberedskap
- Markinnehav och markberedskap
- Kommunalt styrda allmännyttiga bostadsstiftelser
- Bostadssociala insatser

Analyser och beskrivningar har gjorts av de lokala förutsättningarna mot bakgrund av nationella och regionala mål, planer och program.

Befolkningsutvecklingen i Sverige har generellt förändrats markant de senaste åren – både födelsenettot och invandringen har minskat kraftigt, samtidigt som den äldre befolkningen ökar. Detta ger stora osäkerheter i prognoserna för befolkningsökningen på längre sikt, både nationellt och för Uddevalla kommun. Däremot kan prognoserna tydligt visa att förändringar i hushållssammansättning (främst på grund av en åldrande befolkning) innebär ett fortsatt behov av nya bostäder.

I Uddevalla kommun bör det därför planeras för ett årligt tillskott på cirka 115–200 nya bostäder. Denna nivå inkluderar en buffert på ca 25 procent i förhållande till det beräknade bostadsbehovet. I en föränderlig omvärld är det en viktig förutsättning för att nå kommunens mål för bostadsbyggande att ha en planberedskap som överstiger det årliga behovet av nya bostäder, så att utbyggnaden kan anpassas efter förändrade förutsättningar.

3 Analys av förutsättningar och behov

Handlingsplan för bostadsförsörjning 2026–2030 baseras på en analys av Uddevallas demografiska utveckling, marknadsförutsättningarna för bostäder, de bostadsbehov som inte tillgodoses på den lokala bostadsmarknaden samt behovet av tillskott av nya bostäder inom kommunen.

Denna analys finns redovisad i bilagan *Handlingsplan för bostadsförsörjning 2026–2030 - Analysunderlag*. Där beskrivs även hur kommunen har beaktat relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för bostadsförsörjningen. Nedan sammanfattas analysen och avslutas med hur denna kopplar till förutsättningarna för kommunens mål och planering för bostadsbyggande. För fördjupad förståelse för bostadsförsörjningens förutsättningar rekommenderas läsning av nämnda analysbilaga.

3.1 Nationella och regionala mål, planer och program

Det övergripande nationella målet för samhällsplanering, bostadsmarknad och byggande är att ge alla människor i alla delar av landet en från social synpunkt god livsmiljö. Detta ska ske samtidigt som en långsiktigt god hushållning med naturresurser och energi främjas liksom att bostadsbyggande och ekonomisk utveckling underlättas.

Den regionala utvecklingsstrategin är en övergripande strategi för tillväxt och utveckling i Västra Götaland. Syftet är att samla en bild av regionens tillgångar, möjligheter och utmaningar, samt vad regionen tillsammans med kommuner, kommunalförbund, näringslivsorganisationer, föreningar och Länsstyrelsen prioriterar. Strategin omfattar flera områden, exempelvis näringslivsutveckling, trafik och infrastruktur, miljö och delaktighet.

Uddevalla kommuns mål för bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet ligger i linje med gällande lagstiftning samt nationella mål. De föreslagna målen och åtgärderna bedöms kunna stärka Uddevalla som en attraktiv kommun att bo och leva i, samtidigt som de bidrar till en socialt hållbar bostadsförsörjning.

3.2 Demografi och befolkningsutveckling

I Uddevalla kommun bor idag cirka 57 000 personer. Uddevallas befolkning förändras över tid, vilket är viktigt att följa för planeringen av bostäder. Kommunen har vuxit stadigt sedan år 2000, men efter 2022 har befolkningen minskat något. Minskningen beror på att det numera föds färre barn än antalet personer som avlider, samtidigt som färre flyttar in än tidigare. En tydlig trend är att befolkningen blir äldre: antalet invånare över 80 år har ökat kraftigt, medan både barn och unga vuxna har blivit färre. Flera av dessa trender är generella för Sverige.

Scenarier för hur Uddevallas befolkning kan utvecklas fram till år 2040 har tagits fram för att användas som stöd för planering av bostäder. För att hantera osäkerhet arbetar kommunen med ett basscenario och ett tillväxtscenario, som tillsammans bildar ett planeringsintervall.

I basscenariot antas låga födelsetal och att flyttmönster fortsätter. Då ligger befolkningen kvar på cirka 57 000 invånare år 2040, vilket innebär en svag utveckling och en mer begränsad efterfrågan på nya bostäder. I tillväxtscenariot antas högre inflyttning, i nivå med tidigare tillväxtperioder. Då ökar befolkningen till omkring 59 000–60 000 invånare år 2040, vilket innebär ett större bostadsbehov och högre krav på planberedskap.

I båda scenarierna ökar andelen äldre kraftigt, vilket påverkar både behov av bostadstyper och hushållsbildning. Utvecklingen innebär särskilt ett ökat behov av bostäder som är tillgängliga och anpassade för äldre.

3.3 Bostadsmarknaden

Bostadsmarknaden i Uddevalla påverkas av flera faktorer som samverkar, bland annat befolkningens sammansättning, hushållens inkomster, boendekostnader och prisnivåer. Det faktiska behovet av bostäder styrs därför inte enbart av hur många invånare kommunen har, utan också av vad hushållen har möjlighet och vilja att efterfråga.

Kommunen har drygt 28 300 bostäder. Något fler än hälften är lägenheter i flerbostadshus och 43 procent är småhus. I flerbostadshus dominerar hyresrätter, medan småhus till största delen ägs av de boende. En relativt stor andel av hyresrätterna ägs av allmännyttan, vilket bidrar till stabilitet på hyresmarknaden.

Bostadspriserna i Uddevalla är lägre än i länet och riket. Efter flera år av prisuppgång sjönk priserna tillfälligt 2023 till följd av hög inflation och ökade räntor, men har därefter börjat stiga igen.

Hushållens boendeekonomi är i genomsnitt god för befintliga bostäder, men nyproducerade bostäder är ofta dyra i relation till inkomsterna. Det gör att vissa hushåll har svårt att hitta en bostad som passar deras behov, särskilt äldre, ekonomiskt svagare hushåll och personer med särskilda behov. Sammantaget finns tecken på bostadsbrist i vissa områden, även om marknaden som helhet bedöms vara relativt balanserad.

3.4 Framtida bostadsbehov

Det framtida bostadsbehovet i Uddevalla beror framför allt på hur antalet hushåll utvecklas, snarare än på den totala folkmängden. En viktig förklaring är att befolkningen blir allt äldre. Äldre personer bor oftare ensamma, vilket gör att antalet hushåll ökar även om befolkningen som helhet växer långsamt eller står stilla.

Enligt prognoserna ökar antalet hushåll från cirka 26 950 år 2025 till mellan 28 350 och 29 300 år 2040, beroende på hur befolkningsutvecklingen blir. Det motsvarar en ökning med ungefär 1 400 hushåll i basscenariot och 2 300 hushåll i tillväxtscenariot. Ökningen drivs i stor utsträckning av fler hushåll med äldre referenspersoner, särskilt i åldrarna 70 år och äldre.

Utifrån hushållsprognoserna bedöms behovet av nya bostäder uppgå till cirka 90–160 bostäder per år fram till 2040. Behovet finns även i scenarier där folkmängden inte ökar, just eftersom hushållen blir fler.

Behovet ligger i linje med tidigare nationella bedömningar och bedöms vara tillräckligt för att både möta hushållsökningen och skapa en viss bostadsreserv. Särskilt viktigt är ett tillskott av tillgängliga bostäder och bostäder anpassade för äldre, samt ett varierat utbud som möjliggör flyttkedjor och bättre matchning mellan hushåll och bostäder.

För att förbättra boendesituationen för hushåll i utsatta situationer krävs det sannolikt samtidigt andra insatser än fler bostäder genom nyproduktion.

3.5 Förutsättningar för kommunens mål och planering

Kommunens bostadsförsörjning börjar med en prognos över bostadsbehovet – alltså hur många och vilka typer av bostäder som krävs för att möta befolkningstillväxt, hushållens storlek och särskilda målgruppers krav under de kommande 15 åren. Den analysen fungerar som strategisk kompass.

Handlingsplan för bostadsförsörjning 2026–2030 utgör ett vägledande underlag för kommunens strategiska planering i frågor som rör bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet. I översiktsplanen ska kommunen redovisa hur det långsiktiga behovet av bostäder avses tillgodoses genom den fysiska planeringen. Uddevallas översiktsplan har därför en viktig roll i att omsätta handlingsplanens mål i mark- och vattenanvändningen samt bebyggelsestrategier, bland annat genom inriktningen att skapa en långsiktigt väl fungerande bostadsmarknad som bättre kan möta varierade och föränderliga bostadsbehov.

Planberedskapen är verktyget som – utifrån översiktsplanens inriktning – omsätter kompassen i praktiken vad gäller nya bostäder: antalet byggrätter i gällande och nya detaljplaner, samt den mark- och genomförandeberedskap som gör att projekten verkligen kan byggas när marknaden är mogen. För att kedjan ska hålla krävs en buffert i systemet. Konjunkturen går upp och ner, marknadens preferenser förändras, planprocesser är komplexa och kan överklagas. Kommunens mål för bostadsplanering och byggandet måste därför sikta högre än det beräknade bostadsbehovet – annars riskerar bostäderna att inte hinna fram i tid och priserna pressas upp. Undersökningar från Sveriges Kommuner och Regioner visar till exempel att drygt en fjärdedel av detaljplanerna tar mer än tre år att färdigställa och var fjärde antagen detaljplan överklagas. Bara dessa två osäkerhetsfaktorer talar för en buffert på minst 25 procent.

Uddevalla kommuns mål för planering och byggande av bostäder baseras därmed på en sammanvägning av den grundliga behovsanalys som sammanfattas i avsnitt 3.4 ovan och de reella förutsättningarna för planering och byggande av bostäder som beskrivs i detta avsnitt.

Sammanfattningsvis behöver Uddevalla kommun skapa möjligheter för att det byggs bostäder som möter befolkningsutvecklingen, attraherar nya invånare och möjliggör omflyttningar i bostadsbeståndet. Detta innebär att kommunen bedömer att det behöver planeras för en årlig bostadsproduktion som uppgår till omkring 115–200 nya bostäder per år. Denna nivå inkluderar en buffert på ca 25 procent i förhållande det beräknade bostadsbehovet.

4 Mål och åtgärder för bostadsförsörjningen

Det övergripande bostadspolitiska målet är att säkerställa att alla har tillgång till en god boendemiljö. Nuvarande och framtida invånare ska kunna erbjudas trygga och trivsamma boenden i hela kommunen, anpassade efter dagens och morgondagens behov.

Uddevalla kommun ska därför planera, styra och utveckla bostadsbeståndet så att det blir varierat, hållbart, tryggt och tillgängligt för hela befolkningen med ett långsiktigt ansvar för bostäder som möter särskilda målgruppers behov.

Här redovisas kommunens mål för bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet, samt planerade åtgärder för att nå målen.

För att uppnå målen för bostadsförsörjningen har kommunen ett antal verktyg till sitt förfogande. Dessa skapar förutsättningar för aktörer på bostadsmarknaden att planera och genomföra bostadsprojekt. Men kommunen har även verktyg för att underlätta för hushåll som har svårt att komma in på bostadsmarknaden. Utifrån målen har fyra kommunala verktyg identifierats. Verktygen anger hur kommunen ska verka för att gå från behov och efterfrågan mot uppfyllelse av målen och omfattar både utveckling av befintligt bostadsbestånd och nyproduktion av bostäder.

De fyra verktygen är:

- Planmonopol och planberedskap
- Markinnehav och markberedskap
- Kommunalt ägda allmännyttiga bostadsstiftelser
- Bostadssociala insatser

Flera av insatserna behöver genomföras i en bred förvaltningsöverskridande samverkan inom kommunkoncernen samt med bostadsmarknadens aktörer. Samverkan med och mellan alla parter är avgörande för att nå ett tydligt genomförande så att målen kan uppfyllas.

Lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar anger att om det behövs för att främja bostadsförsörjningen, ska kommunen anordna bostadsförmedling. Detta kan ses som ett femte verktyg i bostadsförsörjningsarbetet. Uddevalla kommun tillhandahåller via sin hemsida en lista på privata och kooperativa hyresvärdar som har fastigheter i kommunen. Varje värd sköter uthyrningen själv, eller via förmedlingssajter. Kommunens allmännyttiga bostadsstiftelser har en egen webbaserad bostadskö. Uddevalla kommun gör bedömningen att en samlad bostadsförmedling för kommunen ej behövs för närvarande - nyttan kan inte motivera den kostnad det skulle innebära. Kommunen kommer dock att följa frågan.

4.1 **Mål 1. Ett varierat, resurseffektivt och attraktivt bostadsutbud**

Detta mål handlar om att främja en långsiktig utveckling av bostadsbeståndet så att det möter befolkningsutvecklingen.

Uddevalla kommun behöver planera för ett bostadsutbud som fungerar över tid och för olika hushållstyper, livsskeden och ekonomiska förutsättningar. Ett långsiktigt hållbart bostadsutbud handlar därför inte bara om hur många bostäder som tillkommer, utan också om att det finns en variation av bostadsstorlekar, upplåtelseformer, prislägen och lägen i kommunen.

Förändringar i befolkningsstrukturen innebär att bostadsbehoven förändras över tid – till exempel visar kommunens befolkningsprognos att de äldre åldersgrupperna väntas öka framöver, samtidigt som antalet barn minskar. Det innebär att kommunen behöver planera både för bostäder som underlättar inflyttning och etablering, och för bostäder som gör det möjligt att bo kvar i kommunen när hushållets behov förändras.

Det kommunala planmonopolet och markanvisningar gör det möjligt att styra mot bostadstyper, attraktiv utformning, behovsanpassning, sociala åtaganden och resurseffektivt byggande. Samtidigt utgör allmännyttan, genom Bostadsstiftelsen Uddevallahem och Stiftelsen Ljungskilehem, ett centralt verktyg för att påverka bostadsförsörjningen. Tillsammans ger dessa verktyg kommunen möjlighet att verka för ett bostadsutbud som är varierat, attraktivt och bättre rustat för framtida behov i hela Uddevalla.

4.1.1 Planerade åtgärder för att nå målet

Åtgärder	Ansvar
Genomföra årliga analyser av behov och efterfrågan. Följa utvecklingen av Boverkets indikatorer för bostadsbrist och befolkningsutvecklingen i relation till framtagna scenarier och färdigställda bostäder.	Kommunstyrelsen
Kommunen ska verka för en aktiv samverkan med bostadsmarknadens aktörer och kommunala bostadsaktörer.	Kommunstyrelsen
Kommunen ska genom strategiska långsiktiga markförvärv skapa möjligheter för ett varierat bostadsbyggande.	Kommunstyrelsen
Använd planbesked som ett tidigt strategiskt styrverktyg för att prioritera bostadsprojekt som främjar varierat bostadsutbud.	Kommunstyrelsen
För att säkerställa god planberedskap ska vi under planperioden 2026 - 2030 jobba mot förutsättningar motsvarande en dubbling av den bedömda årliga bostadsproduktionen om cirka 115-200 nya bostäder.	Samhällsbyggnadsnämnden
Upprätthålla planberedskap och öppna upp för att revidera befintliga detaljplaner så att minst fem års produktion täcks in.	Samhällsbyggnadsnämnden
Utforma detaljplaner med varierat bostadsutbud av t ex flerfamiljshus, radhus och friliggande villor.	Samhällsbyggnadsnämnden
Prioritera byggande i centralorter där kollektivtrafik är utbyggt	Kommunstyrelsen, Uddevallahem och Ljungkilehem

4.2 Mål 2. Trivsamma och trygga boendemiljöer för alla

Detta mål handlar om att alla i Uddevalla kommun ska kunna bo i trygga, trivsamma och välfungerande boendemiljöer.

En god bostadsförsörjning handlar inte enbart om att det finns bostäder, utan också om att människor kan leva i trygga, välfungerande och trivsamma boendemiljöer. För Uddevalla kommun innebär det att bostäder behöver planeras och utvecklas med hänsyn till vardagsliv, tillgänglighet, hälsa, gemenskap och trygghet. Goda boendemiljöer är viktiga både för livskvalitet, social sammanhållning och kommunens attraktivitet, samt att ett varierat utbud i olika kommundelar gör det lättare för människor att bo kvar i sitt område genom livets olika skeden. Barnperspektivet är centralt för att stärka Uddevalla som en trygg och trivsamt kommun för barnfamiljer.

För att nå detta mål behöver Uddevalla använda flera verktyg samtidigt. Genom planmonopolet kan kommunen påverka hur nya områden utformas och hur bostäder, service, grönska, mötesplatser och trafiklösningar samspelar. Genom strategisk markpolitik och markanvisning kan kommunen främja bostäder i rätt läge med kvalitet och innehåll. Kommunen har också ett pågående uppdrag att i samverkan med socialnämnden ta fram en process för markanvisning av trygghetsboenden på strategiska och attraktiva platser, vilket tydligt knyter samman bostadsförsörjning, trygghet och ett åldrande befolkningsunderlag. Allmännyttan har här en viktig roll, både genom att tillhandahålla bostäder och genom att bidra till trygghet, boendedialog och social hållbarhet i befintliga områden.

4.2.1 Planerade åtgärder för att nå målet

Åtgärder	Ansvar
Samordna bostadsutbyggnad med service, skola och omsorg.	Kommunstyrelsen och Samhällsbyggnadsnämnden i dialog med övriga nämnder
Verka för ett varierat bostadsutbud i kommunens bostadsområden såsom lägenheter, radhus och parhus.	Samhällsbyggnadsnämnden med verktyg som detaljplaner och bygglov samt Uddevallahem och Ljungskilehem
Ställ krav på trygghet, gestaltning och gröna värden i planeringen.	Samhällsbyggnadsnämnden
Prioritera bostäder i kollektivtrafiknära lägen.	Kommunstyrelsen
Främja ett kontinuerligt samarbete mellan kommunen och bostadsmarknadens aktörer i områden med högt utanförskap.	Kommunstyrelsen
Trygghetsskapande åtgärder bör i första hand prioriteras i områden där störst behov finns.	Kommunstyrelsen
Stärka samverkan mellan socialförvaltningens lokalförsörjning och Uddevallahem samt privata aktörer.	Kommunstyrelsen och Socialnämnden
Följ upp på eventuellt behov av en kommunal bostadsförmedling.	Kommunstyrelsen

4.3 Mål 3. Ändamålsenliga bostäder för personer med särskilda behov

Detta mål handlar om att kunna erbjuda bra bostäder och boendelösningar till personer som har särskilda behov.

Alla hushåll kan inte få sina bostadsbehov tillgodosedda på den ordinarie bostadsmarknaden. Därför behöver Uddevalla kommun ha en tydlig och långsiktig inriktning för bostäder till personer med särskilda behov. För Uddevalla gäller detta bland annat personer i hemlöshet eller akut bostadsutsatthet, personer med funktionsnedsättning, personer med psykisk ohälsa, våldsutsatta samt äldre med behov av mer tillgängliga eller stödjande boendeformer. Barnperspektivet är särskilt angeläget att ha med när det gäller bostadsutsatthet.

Uddevalla har flera verktyg för detta arbete. Kommunstyrelsen ansvarar för bostadsförsörjningen på övergripande nivå, medan utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden ansvarar för ekonomiskt bistånd, akut hemlöshet och förhyrning av bostäder åt vissa hemlösa kommuninvånare med behov av långsiktiga boendelösningar. Socialnämnden ansvarar för extern förhyrning av enskilda bostäder för socialtjänstens verksamhetsbehov. Kommunen använder också bostadssociala verktyg som akutboende, jourlägenheter, deposition och hyresgaranti. Därutöver finns olika former av särskilda boenden, exempelvis bostad med särskild service enligt LSS, vård och omsorgsboenden, psykiatriboenden och boendestöd som kan göra det möjligt att bo kvar i det egna hemmet.

Tillsammans med allmännyttan ger detta kommunen bättre möjligheter att möta behov som annars riskerar att hamna utanför den ordinarie bostads-

marknaden och att förena social hållbarhet med ett mer förebyggande bostadssocialt arbete.

4.3.1 Planerade åtgärder för att nå målet

Åtgärder	Ansvar
Integrera särskilda boenden i ordinarie bostadsområden där det är möjligt.	Samhällsbyggnadsnämnden och Socialnämnden
Främja tillkomsten av trygga bostäder för äldre.	Samhällsbyggnadsnämnden, Kommunstyrelsen och Socialnämnden
Säkra att kommunen har ett lämpligt fastighetsbestånd för socialt boende.	Samhällsbyggnadsnämnden och Socialnämnden
Allmännyttan verka för att i samråd med kommunen tillhandahålla bostäder för personer med särskilda behov.	Uddevallahem och Ljungskilehem
Genomför Socialtjänstens långsiktiga lokalförsörjningsplan och säkerställa bostäder för personer med särskilda behov.	Samhällsbyggnadsnämnden och Socialnämnden
Tillhandahåll fristående lägenheter kopplade till stödinsatser.	Socialnämnden
Fortsätta använda sociala kontrakt som kan omvandlas till förstahandskontrakt efter en provotid, såsom metoden <i>Bostad först</i> .	Socialnämnden
Uddevalla kommun ska arbeta med bostadsanpassning av lägenheter och villor för att möjliggöra kvarboende för äldre.	Samhällsbyggnadsnämnden

5 Genomförande och uppföljning

Det är kommunfullmäktige som antar *Handlingsplan för bostadsförsörjning 2026–2030*, efter att den har varit ute för samråd och eventuella revideringar är gjorda. Därefter är det Kommunstyrelsen som har ansvar för att leda och samordna kommunens bostadspolitik och främja bostadsförsörjningen.

5.1 Genomförande

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för bostadsförsörjningen. Handlingsplanens mål och åtgärder tydliggör ansvarsfördelningen till riktade insatser som blir beslutade och ansvarsfördelade.

Genomförande sker gränsöverskridande genom samverkan mellan Kommunstyrelsen, Samhällsbyggnadsnämnden, Socialnämnden och Utbildning- och arbetsmarknadsnämnden, med tillhörande förvaltningar, samt de allmännyttiga bostadsstiftelserna Uddevallahem och Ljungskilehem.

5.2 Årlig uppföljning

Kommunstyrelsen ansvarar för att *Handlingsplan för bostadsförsörjning 2026–2030* följs upp årligen. Uppföljningen ska bidra till att säkerställa att handlingsplanen, analysunderlaget och de övergripande strategierna är aktuella och fortsatt ger relevant vägledning för kommunens bostadsförsörjningsarbete.

Den årliga uppföljningen bör särskilt fokusera på om förändrade förutsättningar i demografi, befolkningsutveckling, bostadsmarknad, bostadsbyggande eller hur kommunens planeringsförutsättningar påverkar handlingsplanens inriktning. Uppföljningen ska även bedöma om kommunens pågående arbete och prioriteringar fortsatt ligger i linje med handlingsplanens strategier och mål.

Handlingsplan för bostadsförsörjning 2026–2030 med analyser och åtgärder fungerar som underlag för beslut i andra ärenden. Implementeringen förutsätter att strategin gör avtryck i verksamhetsplanering, budgetprocesser och nya uppdrag till förvaltningen. Det finns en särskilt tydlig koppling mellan *Handlingsplan för bostadsförsörjning 2026–2030* och översiktsplaneringen.

5.3 Uppdatering av strategin

Handlingsplan för bostadsförsörjning 2026–2030 ska antas av kommunfullmäktige varje mandatperiod. Det innebär att det behövs en mer omfattande uppföljning av bostadsförsörjningsfrågorna med analys av förändringar i omvärlden och lokala förutsättningar vart fjärde år. Därefter kan en ny handlingsplan med mål och åtgärder tas fram.

Kontaktcenter:

Telefon 0522-69 60 00

Automatisk telefonist, 0522-69 70 00

E-post kommunen@uddevalla.se

Besöksadress Kontaktcenter:

Kungsgatan 29, 451 30 Uddevalla.

Analysunderlag

Handlingsplan för bostadsförsörjning 2026–2030

Innehåll

1	Inledning	3
2	Nationella och regionala mål, planer och program	3
2.1	Nationella mål	3
2.1.1	Bostadspolitik.....	3
2.1.2	Integrationspolitik	3
2.1.3	Funktionshinderspolitik	3
2.1.4	Agenda 2030	4
2.1.5	Jämställdhet.....	4
2.1.6	Folkhälsa	4
2.1.7	Barnrätt.....	4
2.2	Regionala mål och program.....	5
2.3	Betydelsen av nationella och regionala mål för Uddevalla	5
3	Demografi och befolkningsutveckling.....	6
3.1	Befolkningsutveckling.....	6
3.2	Kommunens befolkningsprognos och alternativa scenarier	7
3.2.1	Riskbaserade antaganden	7
3.2.2	Tillväxtscenario.....	7
3.2.3	Basscenario	8
3.3	Scenarier för hushåll.....	9
4	Bostadsmarknaden	10
4.1	Demografiskt drivet bostadsbehov	10
4.2	Inkomstnivåer i kommunen och övriga riket.....	11
4.3	Bostadsbeståndet	11
4.4	Prisutveckling	13
4.5	Boendekonomi	14
4.5.1	Befintligt bostadsbestånd	14
4.5.2	Nybyggda hyresbostäder.....	15
4.5.3	Nybyggda bostadsrätter.....	16
4.6	Efterfrågan på nyproducerade bostäder.....	17
4.7	Bostadsbrist	17
4.7.1	Uddevallas boendesituation jämfört med länet.....	17
4.7.2	Stora skillnader i boendevillkor mellan olika hushållstyper	18
4.7.3	Boendesituationen varierar kraftigt utifrån upplåtelseform	19
4.8	Bostäder för särskilda grupper.....	19
5	Framtida bostadsbehov	19

1 Inledning

Målen och åtgärderna i *Handlingsplan för bostadsförsörjning 2026–2030* grundas på en analys och kunskapsinhämtning kring kommunens befolkningsutveckling. De faktorer som bedömts vara av betydelse för bostadsförsörjningen är demografi, flyttströmmar, arbetsmarknad och inkomst. Även kunskapen om bostadsbeståndet, bostadsmarknadens aktörer och komplexa processer samt bostadsbyggandets förutsättningar har utgjort viktiga byggstenar i formuleringarna av målen och åtgärderna.

Det här dokumentet innehåller en sammanställning av statistik som är relevant för bostadsförsörjning och utgör en bilaga till Uddevallas *Handlingsplan för bostadsförsörjning 2026–2030* som togs fram år 2026. Dokumentet är indelat i olika avsnitt för beskrivning av kommunens demografi, invånarnas inkomst samt kommunens bostadsmarknad. I det sista avsnittet görs också en kortare analys av det framtida behovet baserat på den statistik och prognoser som tagits fram.

2 Nationella och regionala mål, planer och program

2.1 Nationella mål

2.1.1 Bostadspolitik

Det övergripande nationella målet för samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet är att ge alla människor i alla delar av landet en från social synpunkt god livsmiljö där en långsiktigt god hushållning med naturresurser och energi främjas samt där bostadsbyggande och ekonomisk utveckling underlättas.

För delområdet bostadsmarknad är målet även långsiktigt väl fungerande bostadsmarknader där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven.

2.1.2 Integrationspolitik

Det nationella målet för integrationspolitiken är lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund. Detta tillsammans med bosättningslagen innebär ett ansvar på kommunal nivå för integration och bosättning av nyanlända flyktingar. De behov som kan uppstå genom bosättningsansvaret behöver bedömas och beaktas jämsides med bedömningen av hur behov och efterfrågan kan förväntas utvecklas till följd av andra demografiska förändringar i kommunen.

2.1.3 Funktionshinderspolitik

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.

2.1.4 Agenda 2030

Genom Agenda 2030 har världens länder antagit handlingsplan med mål för omställning till ett hållbart samhälle för människorna, planeten och välbefindandet. Agenda 2030:s mål och delmål är integrerade och odelbara och omfattar samtliga tre dimensioner av hållbar utveckling: den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga.

Av de 17 globala målen är det framför allt mål 11, Hållbara städer och samhällen, som har bäring på bostadsförsörjningen. Mål 11 är att städer och bosättningar ska vara inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara. I synnerhet det första delmålet, delmål 11.1 Säkra bostäder till överkomlig kostnad är relevant. Det innebär att senast 2030 säkerställa tillgång för alla till fullgoda, säkra och ekonomiskt överkomliga bostäder och grundläggande tjänster samt rusta upp slumområden.

2.1.5 Jämställdhet

Det övergripande nationella målet för jämställdhetspolitiken innebär att kvinnor och män är lika värda och har samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter att forma samhället och sina egna liv. Det har kanske ingen konkret bäring på just bostadsförsörjningen, men för samhällsplanering i stort kan strävan mot ökad jämställdhet innebära att ställa frågor som: Hur arbetar vi? Vem är det vi bygger för och på vilket sätt gör vi det? Får besluten och planerna olika konsekvenser för kvinnor och män, flickor och pojkar? Vem är det som planerar och vem bygger? Vems kunskap är det som har legitimitet och vad resulterar de tagna besluten i?

Genom att ställa sådana frågor kan skillnader mellan hur planeringen gynnar män respektive kvinnor ibland synliggöras och det kan leda till nya lösningar som ger ett bättre utfall ur ett jämställdhetsperspektiv. För att underlätta jämställdhetsanalyser rekommenderar Boverket och länsstyrelsen att statistiska underlag redovisas med könsuppdelning.

2.1.6 Folkhälsa

Det nationella målet för folkhälsopolitiken är att skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation. Boende och närmiljö är ett av åtta områden inom folkhälsopolitiken. Att ha tillgång till en god bostad i ett område som ger samhälleliga förutsättningar för social gemenskap bidrar till trygghet, tillit och en god och jämlik hälsa. Åtgärder för en jämlik hälsa bör inriktas på att bryta boendesegregationen men också på ett hållbart byggande, som motverkar exponering för skadliga miljöfaktorer. Med jämlik hälsa-perspektiv inom samhällsplanering kan förändringar åstadkommas som påverkar människors levnadsvillkor och minskar ojämlikhet i hälsa. Viktiga komponenter för en jämlik hälsa är att skapa bostadsområden som är socialt hållbara och boendemiljöer som präglas av goda miljöfaktorer.

2.1.7 Barnrätt

Den 1 januari 2020 trädde lagen (2018:1197) om FN:s konvention om barnets rättigheter i kraft. En inkorporering av barnkonventionen i svensk lag synliggör

barnets rättigheter och skapar en grund för ett mer barnrättsbaserat synsätt i all offentlig verksamhet. Lagen ska till exempel beaktas när ett ärende enligt lagen om bostadsanpassningsbidrag handläggs och när beslut i sådana ärenden fattas.

Barnkonventionen manar oss att lyssna på barn och unga vilka utgör en femtedel av befolkningen samtidigt som de saknar rösträtt och forum där de kan framföra sina åsikter. Enligt artikel 12 i FN:s konvention om barnets rättigheter har varje barn rätt till delaktighet och inflytande i alla frågor som rör barnet. Genom att ratificera barnkonventionen har Sverige förbundit sig att följa den.

2.2 Regionala mål och program

I februari 2026 antog regionfullmäktige *Regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2021–2030, med utblick mot 2045*. Den regionala utvecklingsstrategin bygger vidare på den grund som lades *Vision Västra Götaland – Det goda livet* (antagen av regionfullmäktige 2005).

Den regionala utvecklingsstrategin är en övergripande strategi för det regionala tillväxts- och utvecklingsarbetet i Västra Götaland. Syftet är att skapa en samlad bild över regionens tillgångar, möjligheter och utmaningar och vad regionen tillsammans med alla kommuner, kommunalförbund, näringslivsorganisationer, föreningar och Länsstyrelsen gemensamt prioriterar att kraftsamla kring. De omfattar flera olika områden som till exempel utveckling av näringslivet, trafik och infrastruktur, miljö och delaktighet.

2.3 Betydelsen av nationella och regionala mål för Uddevalla

Uddevalla kommuns mål för bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet ligger i linje med gällande lagstiftning samt nationella och regionala mål. De föreslagna målen och åtgärderna bedöms kunna stärka Uddevalla som en attraktiv kommun att bo och leva i, samtidigt som de bidrar till en socialt hållbar bostadsförsörjning.

Genom att säkra en god planberedskap, skapa ett varierat och brett bostadsutbud vid nyproduktion samt vidareutveckla det befintliga beståndet arbetar Uddevalla för en långsiktigt hållbar bostadsförsörjning. Barnperspektiv och social hållbarhet vävs in i samhällsplaneringen vid framtagande av detaljplaner, planprogram och fördjupade översiktsplaner, bland annat genom sociala konsekvensanalyser. Dessa analyser syftar till att stärka hanteringen av sociala aspekter i den fysiska planeringen. Barnperspektivet är också centralt i det vräkningsförebyggande arbetet och i kommunens skuldrådgivning.

För att inkludera ett jämställdhetsperspektiv i bostadsförsörjningsplaneringen behöver skillnader i kvinnors och mäns livsvillkor tydliggöras i analysunderlaget. Inkomstskillnader kan göra det svårare för kvinnor, särskilt ensamstående med barn, att efterfråga en bostad. Därför redovisas statistiken i Handlingsplan för bostadsförsörjning – Statistikunderlag könsuppdelat där det är möjligt när det gäller hushållens boende och inkomstnivåer.

3 Demografi och befolkningsutveckling

Hur demografin utvecklas i en kommun är avgörande för behovet av bostäder. Därför presenteras invånarnas åldersstruktur, hur de bildar hushåll och vilken scenarier för utveckling som kan antas fram till år 2040.

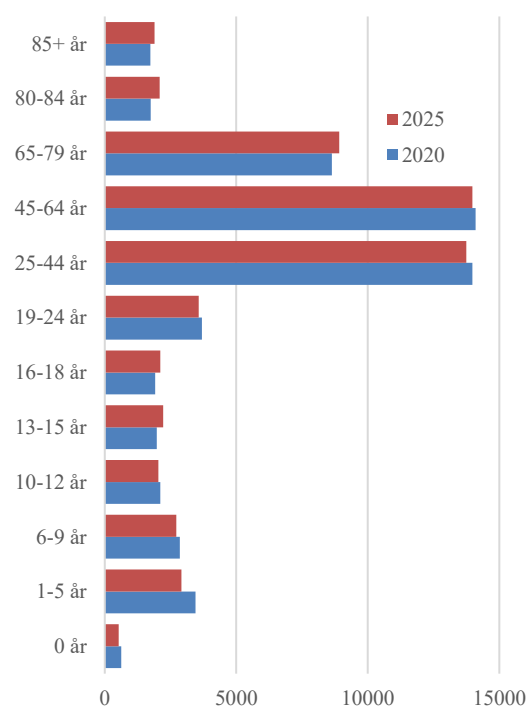
3.1 Befolkningsutveckling

I Uddevalla kommun bodde ungefär 56 700 personer i slutet av år 2025. Befolkningsutvecklingen i kommunen har varit stadigt positiv under hela 2000-talet och befolkningen växte från cirka 49 000 invånare år 2000 till omkring 57 200 år 2022. De senaste åren har trenden brutits och folkmängden har i stället minskat. Från toppnoteringen år 2022 har kommunens folkmängd minskat med cirka 500 personer.

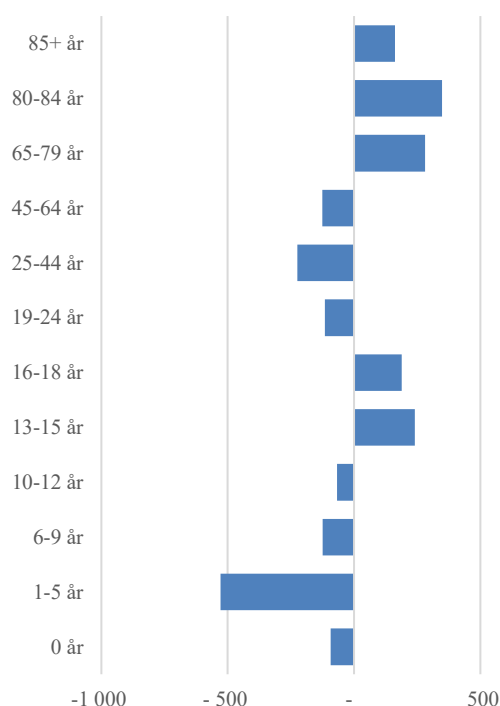
Den negativa befolkningsutvecklingen de senaste åren beror på både ett negativt födelsetto och ett lägre flyttnetto, vilket innebär att det har dött fler än det fötts och att fler har flyttat ut från kommunen än in. Den totala inflyttningen har sjunkit medan utflyttningen legat kvar på en högre nivå, vilket resulterat i ett negativt flyttnetto.

De senaste åren visar befolkningsutvecklingen på en alltmer åldrande befolkning. Framför allt antalet äldre över 80 år har ökat tydligt, från knappt 3 500 personer 2020 till närmare 4 000 personer 2025. Under samma period har antalet unga vuxna i 20-årsåldern minskat, och gruppen förskolebarn, 1–5 år, har minskat från cirka 3 400 till 2 900 barn. Särskilt värt att notera är ökningen av invånare över 80 år som är i en ålder då många har behov av särskilda bostäder för äldre.

Figur 1 Folkmängd i Uddevalla kommun år 2020 och 2025

Figur 2 Befolkningsförändring i Uddevalla kommun perioden 2020-2025

3.2 Kommunens befolkningsprognos och alternativa scenarier

Befolkningsutvecklingen är en central utgångspunkt för planering av bostadsförsörjning. Prognoser används för att bedöma framtida behov av bostäder, service och infrastruktur. Den ordinarie befolkningsprognosen beskriver en bedömd utveckling baserad på aktuella trender, medan scenariobaserade prognoser används för att hantera osäkerhet och analysera alternativa utvecklingsförlopp.

Syftet med att ta fram egna scenarier är att skapa ett planeringsunderlag som bättre stödjer planeringen av bostadsförsörjning. Bostadsplanering behöver utgå från en realistisk bedömning av efterfrågan på bostäder och bör därför inte vara bostadsdriven, det vill säga att prognosen inte enbart bygger på planerad bostadsproduktion. I stället används scenarier som fångar olika möjliga utvecklingsbanor för befolkningen, baserade på antaganden utifrån historiska mönster för demografin i kommunen.

Genom att arbeta med ett hög- och ett lågalternativ skapas ett planeringsintervall som tydliggör osäkerheter och gör det möjligt att analysera konsekvenser för bostadsförsörjningen vid olika utvecklingsförlopp.

3.2.1 Riskbaserade antaganden

De framtagna scenarierna bygger på riskbaserade antaganden om tre centrala komponenter i befolkningsutvecklingen:

- fruktsamhet (antal födda barn)
- flyttningar (in- och utflyttning)
- dödstal (dödsrisker)

Att antagandena är riskbaserade innebär att de baseras på historiska utvecklingsmönster för invånarnas benägenhet att genomgå de olika händelser som listas ovan. Antagandena baseras på aktuella nivåer samt jämförelser med nationella prognoser från SCB. Genom att kombinera olika antaganden skapas scenarier som speglar möjliga variationer i befolkningsutvecklingen och därmed olika planeringsförutsättningar.

3.2.2 Tillväxtscenario

Tillväxtscenariot beskriver en utveckling där befolkningen ökar i en snabbare takt än i huvudprognosen. Scenariot används för att analysera konsekvenser av en situation med relativt hög efterfrågan på bostäder.

Antaganden:

- **Fruksamhet:** utvecklingstakten följer SCB:s nationella prognos men utifrån kommunens nivå
- **Flyttningar:** utgår från dagens flyttmönster (genomsnitt för de senaste fem åren), men antas successivt utvecklas mot en högre inflyttning motsvarande nivåerna under perioden 2000–2013

- **Dödstal:** följer SCB:s antaganden om dödsrisker anpassade till kommunens nivå

I **tillväxtscenariot** ökar befolkningen successivt under prognosperioden har passerat 59 000 invånare till år 2040. Utvecklingen förutsätter ett successivt starkare flyttnetto, i nivå med perioder med relativt hög inflyttning. Scenariot speglar en situation där kommunen attraherar fler inflyttare, exempelvis till följd av ett starkt arbetsmarknadsläge eller ökad regional attraktivitet. Detta innebär en högre efterfrågan på bostäder och ställer ökade krav på planberedskap och flexibilitet i bostadsförsörjningen.

3.2.3 Basscenario

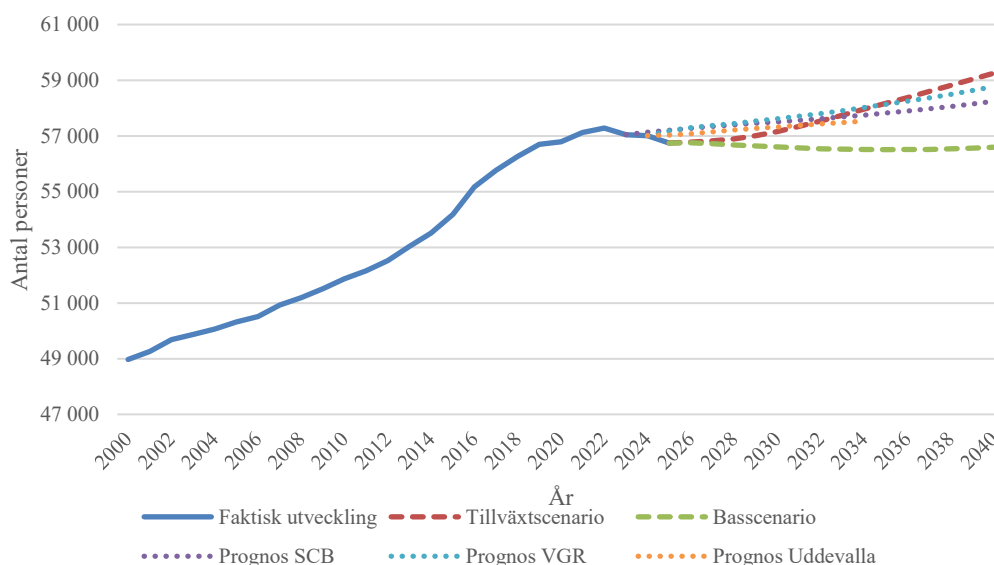
Basscenariot beskriver en mer dämpad befolkningsutveckling och används för att analysera konsekvenser av en svagare efterfrågan på bostäder.

Antaganden:

- **Fruksamhet:** antas ligga kvar på dagens nivå för kommunen
- **Flyttningar:** baseras på observerade flyttmönster under de senaste fem åren
- **Dödstal:** följer SCB:s antaganden om dödsrisker anpassad till kommunens nivå

I **basscenariot** utvecklas befolkningen långsammare under prognosperioden och ligger kvar på ungefär samma nivå som idag på omkring 56 600 invånare år 2040. Utvecklingen bygger på antagandet att fruktsamheten ligger kvar på dagens nivå och att flyttnettot följer de senaste årens mönster. Scenariot speglar en situation med begränsad inflyttning och en mer dämpad befolkningstillväxt. Utfallet innebär ett lägre tillskott av invånare och därmed en mer begränsad ökning av efterfrågan på bostäder, men kan samtidigt medföra utmaningar kopplade till befolkningens åldersstruktur och långsiktig kompetensförsörjning.

Figur 3 Befolkningsscenarier med bas- och tillväxtscenario jämfört med regionala och nationella prognoser

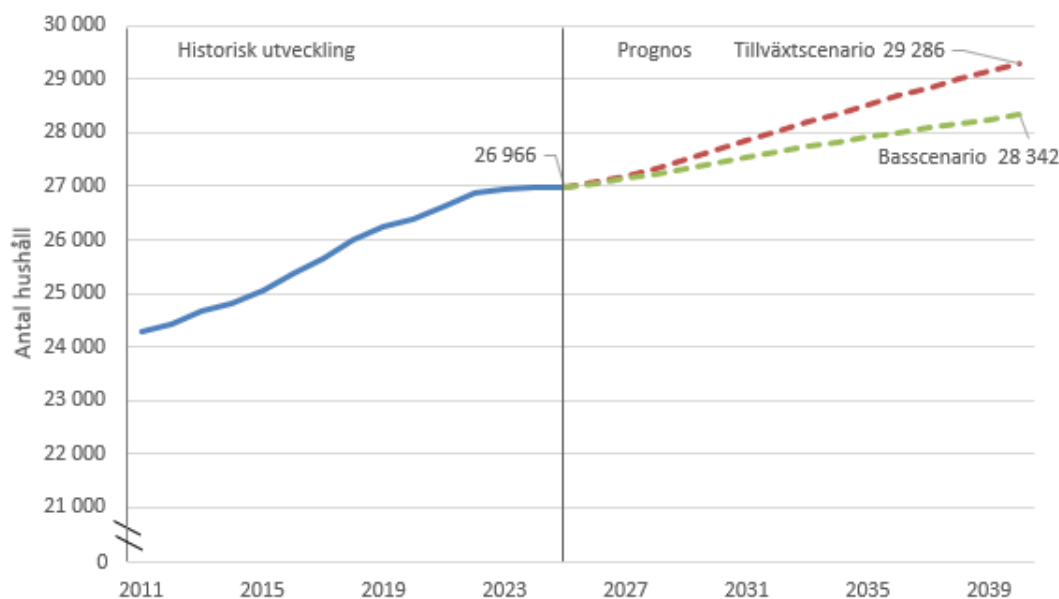
Den ordinarie prognosen speglar den mest sannolika utvecklingen utifrån aktuella demografiska förhållanden. Scenarierna kompletterar prognosen genom att synliggöra osäkerheter och möjliga variationer i befolkningsutvecklingen. Skillnaderna mellan scenarierna utgår främst från olika antaganden om flyttnetto och fruktsamhet, faktorer som över tid haft stor betydelse för befolkningens storlek och åldersstruktur och därmed för planeringsförutsättningarna.

3.3 Scenarier för hushåll

Det framtida behovet av bostäder avgörs i högre grad av hur hushållsbildningen utvecklas än av hur folkmängden förändras. Hushållsbildningen påverkas i sin tur av befolkningens ålderssammansättning och av hur denna förändras över tid. En kraftig ökning av antalet invånare i de äldsta åldersgrupperna leder till ett större bostadsbehov än om ökningen i stället sker bland personer i 40-årsåldern, eftersom äldre i högre utsträckning bor ensamma. Om antalet födda barn ökar, innebär det däremot inte att antalet hushåll ökar i motsvarande grad, eftersom barnen föds in i redan befintliga hushåll som redan har en bostad. Däremot kan en större andel barn medföra ett ökat behov av större bostäder.

I de befolkningsprognoser som tagits fram som underlag för strategin för bostadsförsörjning ökar antalet hushåll i Uddevalla från 26 966 år 2025 till cirka 28 350 år 2040 i basscenariot och till 29 300 år 2040 i tillväxtscenariot. Det motsvarar en ökning med cirka 1 400 hushåll i basscenariot och cirka 2 300 hushåll i tillväxtscenariot. Ökningen drivs i stor utsträckning av en förändrad åldersstruktur med fler äldre hushåll, särskilt i åldersgrupperna 70 år och äldre, som i högre grad består av ensamboende. Samtidigt minskar antalet hushåll i åldersgruppen 30–39 år i båda scenarierna. Utvecklingen av antalet hushåll enligt de båda prognosalternativen visas nedan.

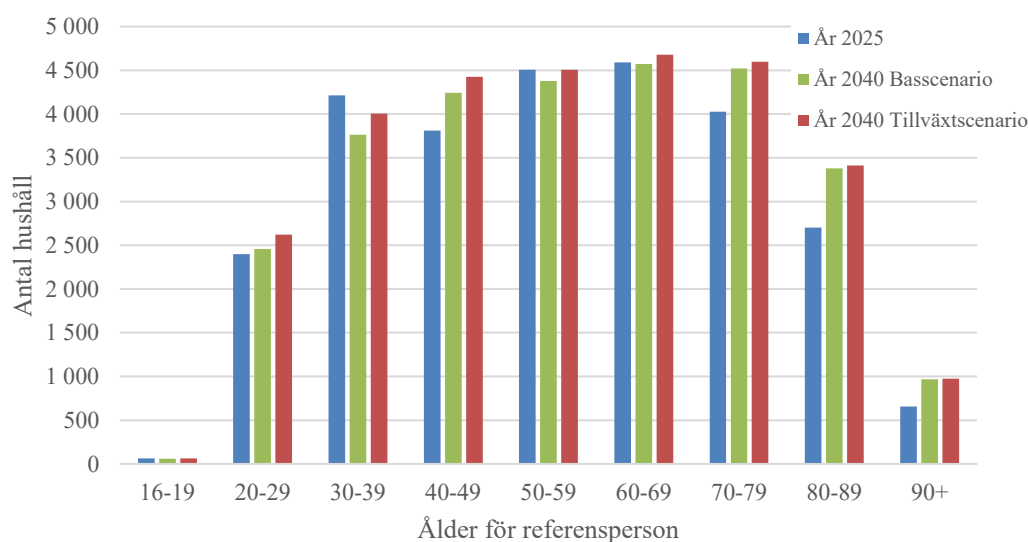
Figur 4 Antal hushåll åren 2011-2025 samt prognos åren 2026-2040 i Uddevalla kommun

I ett hushåll ingår ofta fler än en person, vilket innebär att hushållet i sig inte kan sägas ha en egen ålder. I prognossammanhang används därför begreppet referensperson, det vill säga den äldsta personen i hushållet. Även om ett hushåll naturligtvis kan bestå av ett generationsboende med far- eller morföräldrar, föräldrar och barn, eller av en äldre person med en yngre inneboende, ger en redovisning av antalet hushåll efter referenspersonens ålder ändå en indikation på vilka typer av hushåll som förväntas bli vanligare i framtiden.

Befolkningsprognosernas antaganden om flyttningar och barnafödande påverkar framför allt personer i arbetsför ålder, yngre pensionärer och barn, medan antalet äldre invånare väntas öka oavsett vilket scenario kommunen följer. Det är därför sannolikt att antalet hushåll med äldre referenspersoner kommer att öka fram till år 2040, medan utvecklingen för övriga hushåll i högre grad beror på vilken befolkningsutveckling kommunen får.

Figur 5 Antal hushåll efter referenspersonens ålder, utfall år 2025 och enligt scenarier år 2040

4 Bostadsmarknaden

Det demografiskt drivna bostadsbehovet är inte nödvändigtvis detsamma som den faktiska efterfrågan på nya bostäder givet marknadens utbud vid de prisnivåer som invånarna har möjlighet och betalningsvilja för att efterfråga.

Bostadsmarknaden påverkas av en rad faktorer och här beskrivs bostadsbeståndet, invånarnas inkomstnivåer, boendeekonomi och en skattning av möjlig efterfrågan på nyproducerade bostäder samt vilka behov som inte tillgodoses på den lokala bostadsmarknaden.

4.1 Demografiskt drivet bostadsbehov

Det demografiskt drivna bostadsbehovet är de tillkommande bostäder som krävs för att täcka behovet för ytterligare 1 400–2 300 hushåll som beräknas fram till år 2040. I genomsnitt innebär det ett årligt tillskott på 90–160 hushåll.

Den beräknade ökningen ligger också i linje med den prognos som Boverket gjorde för två år sedan där det årliga behovet av nya bostäder beräknades till 125.

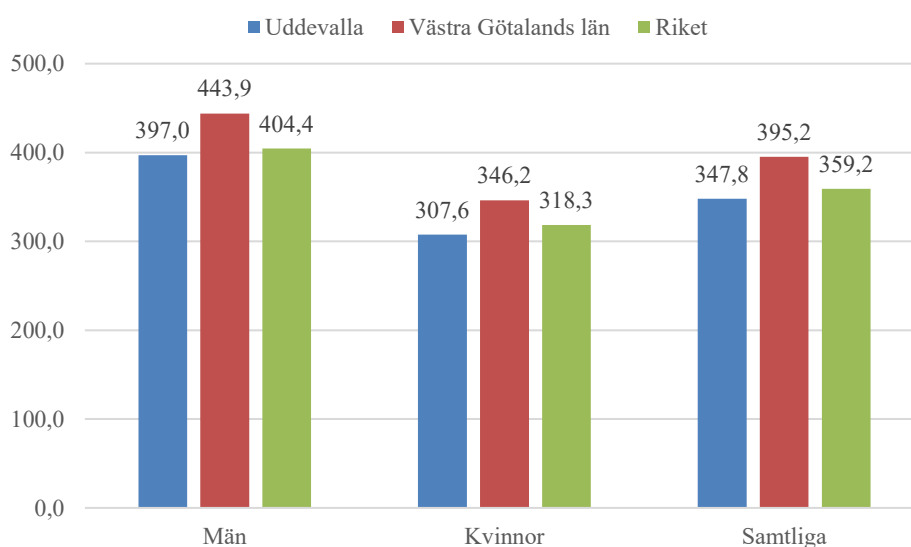
Utöver det räknade Boverket med ytterligare bostadsbehov på 105 bostäder för att täcka ett befintligt underskott. De senaste två åren har dock folkmängden i kommunen minskat medan antalet bostäder har fortsatt att öka något.

Boverket genomför årligen en bostadsmarknadsenkät där de samlar in uppgifter om kommunernas bedömningar om läget på bostadsmarknaden i kommunen. Baserat på de senaste årens utveckling och på kommunens egen bedömning om en bostadsmarknad i balans beräknas underskottet åtminstone ha minskat.

4.2 Inkomstnivåer i kommunen och övriga riket

Medianinkomsten för invånare i Uddevalla kommun var omkring 348 000 kronor för samtliga invånare över 20 år. För kvinnor var medianinkomsten cirka 308 000 kronor och för män 397 000 kronor, vilket innebär att skillnaden mellan könen var nästan 90 000 per år. För både män och kvinnor var inkomsterna för invånare i Uddevalla lägre än kommuner i övriga länet och riket.

Figur 6 Medianinkomst för invånare 20+ år i tusentals kronor, år 2024

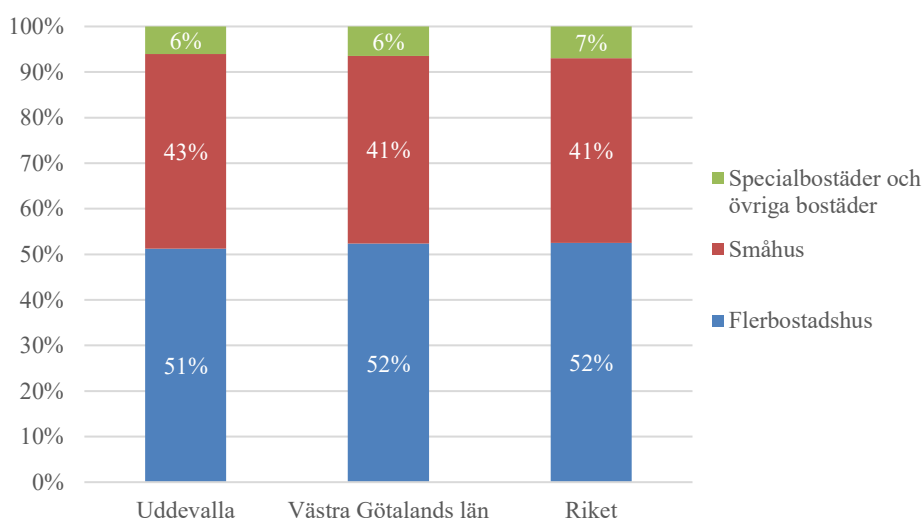
Källa: SCB

4.3 Bostadsbeståndet

I Uddevalla kommun fanns omkring 28 300 bostäder år 2025. Av dessa fanns något fler än hälften i lägenheter i flerbostadshus och 43 procent i småhus. Därtill kommer specialbostäder och övriga bostäder som utgör 6 procent.

Bostadsstrukturen i kommunen är lik den som finns i både länet och riket.

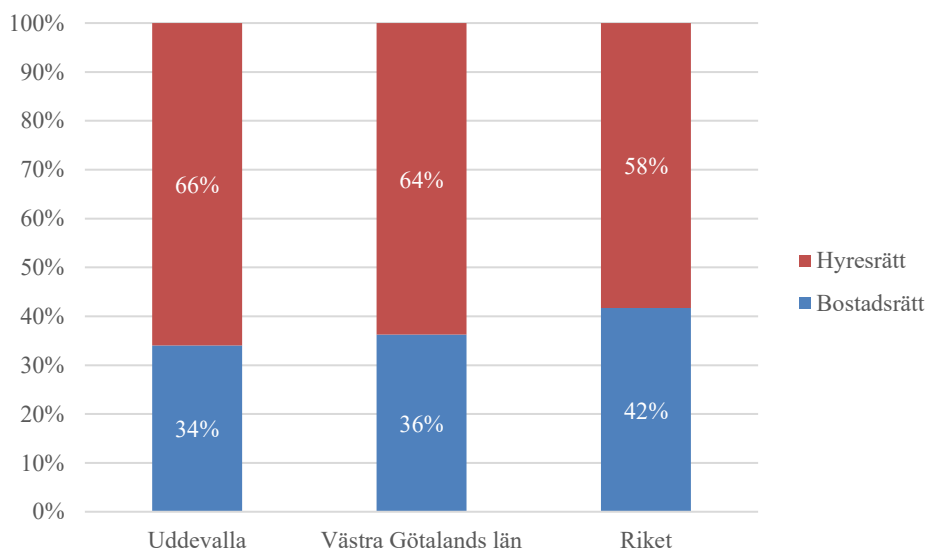
Figur 7 Bostadsbeståndets fördelning på bostadstyp i Uddevalla, Västra Götalands län samt riket år 2025

Källa: SCB, bearbetning av Sweco

I flerbostadshus utgjordes 66 procent av lägenheterna av hyresrätter och 34 procent av bostadsrätter. Ett mindre antal, motsvarande mindre än 1 procent, utgjordes av äganderätter. Bostadsrätter och hyresrätter finns också i viss utsträckning i småhus men är ovanliga. Småhus är i stället till övervägande del äganderätter.

Figur 8 Lägenheter i flerbostadshus fördelade efter upplåtelseform, år 2025

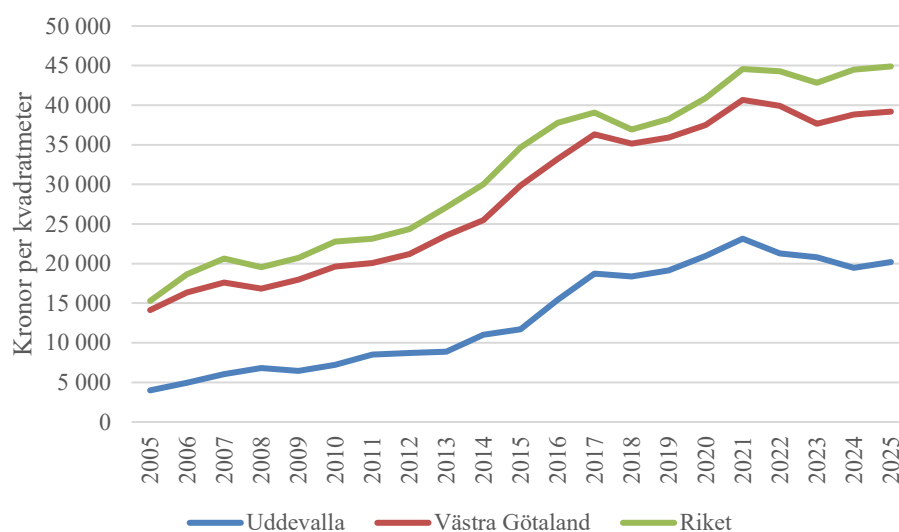
Källa: SCB

Av samtliga hyresrätter fanns 42 procent i allmännyttan i Uddevalla kommun år 2025, vilket var ungefär på samma nivå som i riket och något lägre än i Västra Götalands län där andelen var 45 procent.

4.4 Prisutveckling

Försäljningspriserna per kvadratmeter för bostadsrätter i Uddevalla kommun är betydligt lägre än i övriga länet eller i riket. Prisutvecklingen var, precis som i övriga länet och riket stadigt stigande under nästan hela perioden 2005–2021. Därefter sjönk priserna till följd av ökade räntor och hög inflation vilket minskade köpkraften. Sedan år 2024 ökar priserna åter i länet och i riket och sedan år 2025 även i Uddevalla kommun.

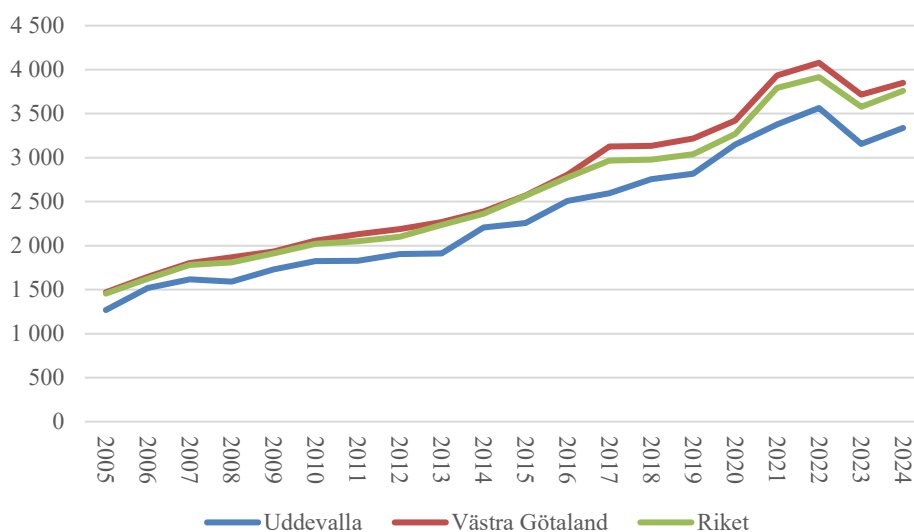
Figur 9 Prisutveckling för lägenheter i flerbostadshus åren 2005-2025, kronor/kvadratmeter

Källa: Mäklarstatistik

För småhus är skillnaden i köpeskilling mellan Uddevalla kommun och övriga riket och kommunen betydligt mindre än för bostadsrätter. Även för småhus sjönk priserna tillfälligt år 2023 men därefter har de fortsatt stiga.

Figur 10 Köpeskilling, medelvärde i tusentals kronor, åren 2005-2024

Källa: SCB

4.5 Boendeekonomi

En viktig aspekt av boendeekonomi är att mäta hushållens betalningsförmåga, vilken i sin tur styrs av hushållets inkomstnivå och utgifter. Hushållets utgifter styrs till stor del av bankernas lånevillkor och amorteringskrav.

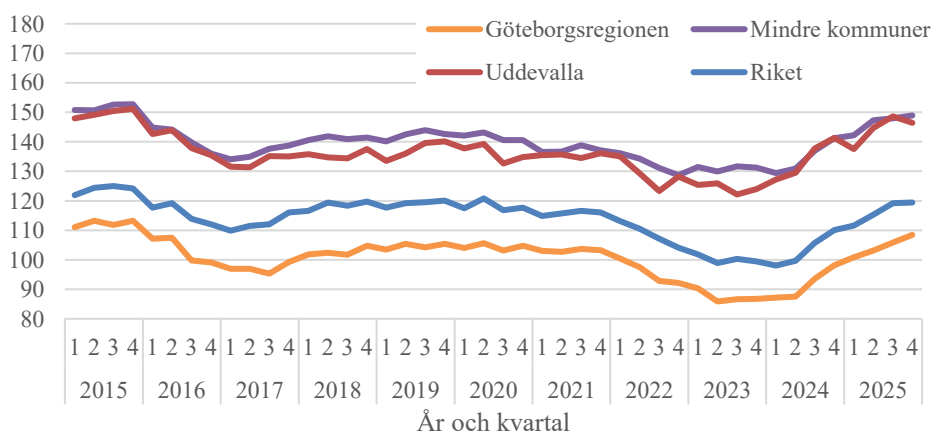
För att bedöma bostadsmarknaden och efterfrågan på nybyggda bostäder behöver kostnaderna för nyproduktion sättas i relation till både hushållens betalningsförmåga och betalningsvilja. Betalningsviljan kommer i sin tur att delvis styras av kostnad för nybyggda bostäder i relation till kostnad för bostäder på den befintliga marknaden. Betalningsviljan för en nybyggd bostad kan vara högre då bostaden är i gott skick och hushållet inte behöver räkna med omfattande renoveringskostnader på ett antal år. Om prisskillnaderna mot den befintliga marknaden blir för stora kommer dock betalningsviljan att minska.

4.5.1 Befintligt bostadsbestånd

Ett sätt att mäta betalningsförmåga är det mått som Swedbank har utvecklat som kallas för Boindex. Enligt Swedbank visar forskning att när andelen disponibel inkomst som går till att finansiera boendekostnader överskrider 30 procent får många problem. Därför är boindex konstruerat på ett sådant sätt att den disponibla inkomsten sätts i relation till boendekostnaden inklusive amorteringar, räntekostnader, uppvärmning och andra kostnader förknippade med bostaden. Ett index över 100 visar på en god situation där boendekostnaderna är lägre än 30 procent av den sammanlagda disponibla inkomsten. På motsvarande sätt visar ett index under 100 på en situation där i genomsnitt mer än 30 procent av disponibel inkomst går till att betala för boendet.

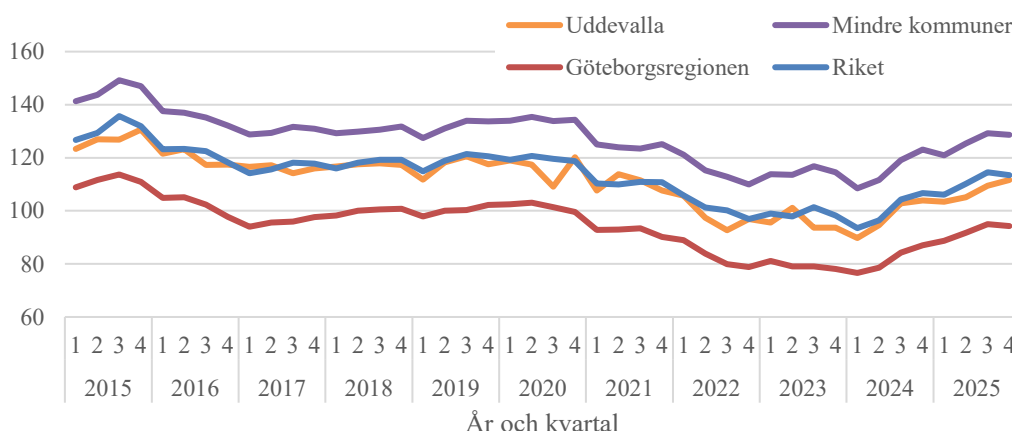
I genomsnitt är boendeekonomin för Uddevalla kommuns hushåll god. För bostadsrätter var Swedbanks boindex över 100 under hela den studerade perioden. Med undantag för åren 2022–2024 har index varit över 100 även för småhus åtminstone sedan år 2015. Boendeeindex för både bostadsrätter och småhus är också högre i kommunen än i Göteborgsregionen, vilket innebär att betalningsförmågan för befintliga bostäder på kommunens bostadsmarknad är god bland kommunens invånare.

Figur 11 Boindex i bostadsrätter i Uddevalla kommun, mellanstora kommuner, Göteborgsregionen och hela riket, per kvartal åren 2015-2025

Källa: Swedbank

Figur 12 Boindex i småhus i Uddevalla kommun, mellanstora kommuner, Göteborgsregionen och hela riket, per kvartal åren 2015-2025

Källa: Swedbank

4.5.2 Nybyggda hyresbostäder

För att bedöma marknadens möjlighet att efterfråga nya bostäder behöver inkomsterna för olika typer av hushåll studeras och jämföras med boendekostnader för de bostäder som hushållen bedöms efterfråga. Exempelvis kommer ensamstående personer utan barn sannolikt i hög utsträckning efterfråga små lägenheter med 1–2 rum medan barnfamiljer snarare kan förväntas vilja bo i en större lägenhet med 3–5 rum. För att göra en beräkning av marknadsdjup för nybyggda bostäder, det vill säga efterfrågan givet prisnivå, krävs information om invånarnas boendepreferenser vilket vanligen samlas in genom undersökningar. Sådana uppgifter finns inte tillgängliga för Uddevalla kommun och det är därför svårt att kvantifiera den faktiska efterfrågan. Däremot är det med hjälp av uppgifter om kostnader för nyproducerade bostäder, hushållens disponibla inkomster och uppskattning av räntekostnader möjligt att skatta hushållens betalningsförmåga.

I kommuner med färre än 75 000 invånare var medianhyran i hyresbostäder byggda efter år 2021 omkring 100 700 kronor per år.¹ Om regeln om att boendeutgiftsandelen inte ska vara högre än 30 procent av disponibel inkomst skulle det innebära att hushållets inkomst för en nybyggd tvåa i hyreshus behöver vara minst 335 600. För par utan barn är medianinkomsten 617 000 kronor, vilket innebär att de grupper som i första hand kan tänkas efterfråga den här bostadsstorleken ofta har betalningsförmåga.²

För en bostad med ett rum och kök skulle motsvarande inkomstkrav vara nästan 250 000 kronor, vilket är ungefär den medianinkomst som ensamstående utan barn hade år 2024. Det innebär att ungefär hälften av alla ensamstående i Uddevalla i första hand kan efterfråga de minsta lägenheterna och att många i gruppen inte har möjlighet att efterfråga större nybyggda lägenheter. Det bör också påpekas att det finns inkomstskillnader mellan könen. Ensamstående

¹ SCB

² SCB

kvinnor utan barn har en medianinkomst som är lägre än 250 000, vilket innebär att kvinnor i lägre utsträckning än män har betalningsförmåga för nyproducerade hyresrätter.

För större hyresbostäder saknas uppgifter om årshyra för mindre kommuner men för riket i genomsnitt är medianhyran för bostäder med fyra eller fler rum omkring 188 000 kronor per år. Den här bostadsstorleken efterfrågas sannolikt i första hand av större hushåll med två eller flera barn. Medianinkomsten för sammanboende med ett eller flera barn är närmare 780 000 kronor vilket innebär att de flesta hushåll av den här typen uppnår inkomstkraven.

Sammanfattningsvis har hushållen i Uddevalla relativt god betalningsförmåga för nybyggda hyresrätter, men det finns skillnader mellan könen och mellan olika åldrar. Det är också svårt att skatta den faktiska betalningsviljan även om betalningsförmågan är relativt god.

4.5.3 Nybyggda bostadsrätter

En skattning av boendekostnaden för en nybyggd bostadsrätt med två rum och kök är strax över 100 000 kronor per år. Skattningen är baserad på statistik från SCB om kostnader för insats och årsavgifter samt en beräknad belåningsgrad på 64 procent³, en bolåneränta på 4 procent⁴ och en amorteringstakt på 1 procent av lånet. Till detta kommer andra boendekostnader för exempelvis hemförsäkring och el som inte räknats in här. Om hänsyn även tas till att boendekostnadsandelen inte ska överstiga 30 procent krävs en disponibel hushållsinkomst på 341 900 kronor, vilket är ett inkomstkrav som flertalet samboende utan barn klarar.

Det bör dock noteras att beräkningarna ovan förutsätter att hushållet också kan betala en kontantinsats på 1,2 miljoner kronor. Med dagens bolåneregler är det möjligt att låna upp till 90 procent av bostadens värde, vilket i sin tur ökar lånekostnaderna.

Motsvarande beräkning för en bostadsrätt med ett rum och kök ger ett inkomstkrav på 222 900, vilket flertalet ensamstående både män och kvinnor klarar. I det här fallet förutsätts att hushållet kan betala en kontantinsats på närmare 740 000 kronor. Skulle lånet i stället uppgå till 90 procent av bostadens värde skulle en disponibel årsinkomst som varken de flesta ensamstående män eller kvinnor når upp till i och med att även amorteringskravet stiger då belåningsgraden ökar.

För större hushåll, som har behov av en lägenhet på fyra rum och kök krävs en disponibel årsinkomst på minst 516 300 kronor, vilket mer än hälften av hushållen med två vuxna med barn har. Även om belåningsgraden ökar kommer många av hushållen i gruppen att ha en tillräcklig inkomst för sina boendekostnader.

Den grupp som har svårt att efterfråga nyproducerade bostäder av tillräcklig storlek är ensamstående med barn. Jämfört med kostnaden för exempelvis en trea kommer kostnaderna ofta att vara för höga för den här hushållsgruppen.

³ Genomsnittliga belåningsgraden enligt Finansinspektionen

⁴ Storbankernas genomsnittliga 3 månaders listränta i maj 2026 var 3,97

4.6 Efterfrågan på nyproducerade bostäder

I avsnittet innan skattades betalningsförmågan som god för nyproducerade bostäder för de flesta hushållsgrupper. Samtidigt säger inte förmågan att betala så mycket om den egentliga betalningsviljan. Enligt prisstatistik för bostadsrätter i det befintliga beståndet som redovisades i avsnitt 4.4 är det genomsnittliga kvadratmeterpriset för bostäder sålda under år 2025 cirka 20 000 kronor, vilket är i genomsnitt strax under 70 procent av det skattade kvadratmeterpriset för nyproducerade bostäder. I hyresrätter är hyran omkring 75 procent av den i nyproducerade bostäder.

I 38 av länets 49 kommuner prognostiserar Boverket ett behov av nya bostäder under den kommande 10-årsperioden. Det innebär att efterfrågan på nya bostäder i Uddevalla inte bara är beroende av de invånare som finns i kommunen idag. Den beror även på i vilken utsträckning omkringliggande kommuner lyckas möta behovet av nya bostäder och i vilken utsträckning Uddevalla kommun lyckas locka nya invånare till kommunen. Attraktiva nyproducerade bostäder kan därför ha en betydligt större marknad än den som finns inom kommunen i dagsläget, vilket kan bidra till ökad köpkraft och ökade möjligheter att nå hushåll med tillräcklig betalningsvilja.

4.7 Bostadsbrist

Även om kommunen bedömer att bostadsmarknaden i kommunen i stort är i balans kan det finnas ett underliggande bostadsbehov. Det visar sig ofta genom trångboddhet eller att hushåll har svårt att ha råd med sitt nuvarande boende.

Denna form av bostadsbrist drabbar i regel hushåll som av ekonomiska eller andra skäl har svårt att hitta ett passande hem. Därför är det sällan tillräckligt att enbart bygga nytt för att lösa problemet. Det är därför centralt att kartlägga hur omfattande bristen är i kommunen och att följa utvecklingen över tid.

För att mäta denna bostadsbrist har Boverket utvecklat åtta indikatorer som uppdateras varje år där den senast tillgängliga statistiken är från år 2023. Måtten visar hur stor andel av hushållen som flyttar ofta, bor trångt, har vuxna barn som bor kvar hemma eller har en ansträngd boendeekonomi – vilka alla är tecken på att hushållets boendesituation inte matchar deras egentliga behov.⁵

4.7.1 Uddevallas boendesituation jämfört med länet

Jämfört med hela Västra Götalands län har hushållen i Uddevalla kommun på flera områden en något bättre boendesituation, även om det finns undantag. Framför allt är andelen trångbodda hushåll lägre i Uddevalla (8,8 procent jämfört med länets 9,5 procent), och det är även något mindre vanligt med hushåll som har återkommande problem.⁶ Å andra sidan har något fler hushåll i Uddevalla en ansträngd boendeekonomi. Enligt bankernas kvar-att-leva-på-kalkyl (KALP) handlar det om nästan var fjärde hushåll (24,5 procent), vilket är strax över snittet

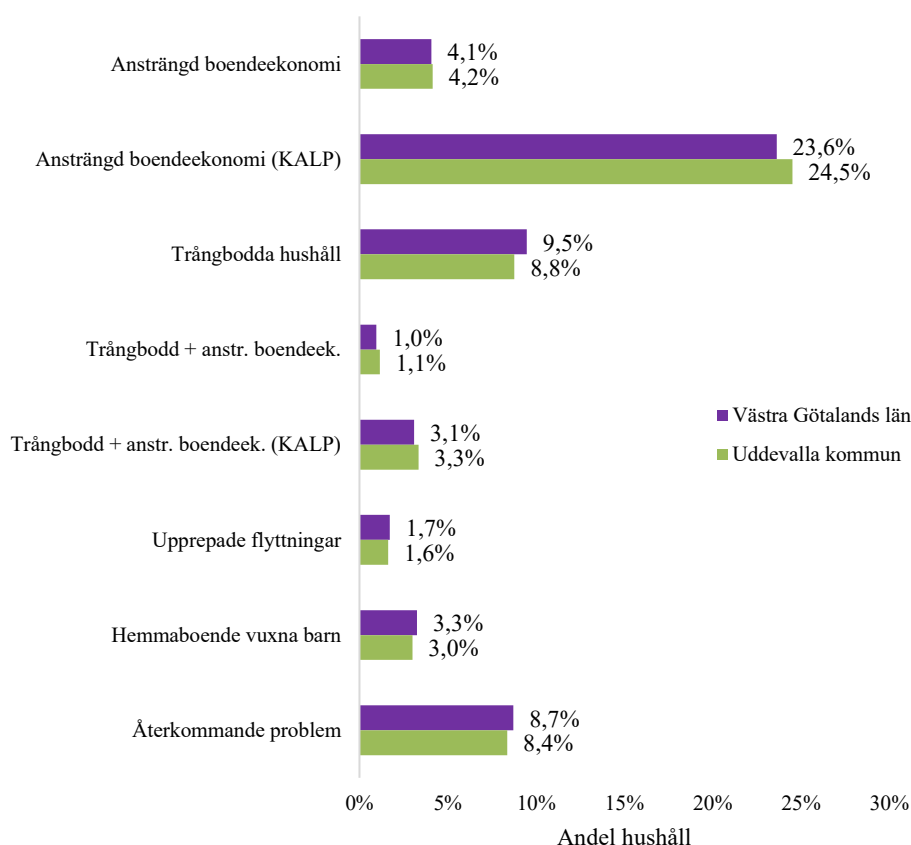
⁵ Definitioner av måtten på bostadsbrist finns hos Boverket, <https://www.boverket.se/sv/kommunernas-bostadsforsorjning/underlag-for-bostadsforsorjningen/anstrangd-boendeekonomi/>

⁶ Hushåll som uppfyller något av måtten ansträngd boendeekonomi, trångboddhet, flyttar ofta eller om hushållet har hemmaboende vuxna barn två år i rad.

för hela Västra Götaland. Det indikerar att ett ansevärt antal hushåll i kommunen skulle få svårt att beviljas bostadslån eller ett nytt hyreskontrakt vid en flytt.

Problemet med trångboddhet är ofta svårlöst på kort sikt, eftersom hushållen som befinner sig i situationen sällan har den ekonomiska marginalen som krävs för att byta till något större. Därför är nyproduktion sällan lösningen för just denna grupp.

Figur 13 Andel hushåll i Boverkets indikatorer för bostadsbrist, år 2023

Källa: Boverkets indikatorer för bostadsbrist

4.7.2 Stora skillnader i boendevillkor mellan olika hushållstyper

Förutsättningarna för att skaffa en ny bostad i Uddevalla varierar kraftigt beroende på hushållstyp. Till exempel är en ansträngd boendekonomi betydligt vanligare bland ensamstående föräldrar än bland hushållen i stort. Tittar man på bankernas kvar-att-leva-på-kalkyl (KALP) är en tuff boendekonomi utbredd bland i princip alla hushållsformer utom just sammanboende, och det gäller oavsett om de har barn eller inte. Den allra högsta andelen med ansträngd ekonomi enligt KALP hittar vi hos ensamstående utan barn (närmare 41 procent). Det förklaras sannolikt av att många unga vuxna, studenter och ensamboende äldre ingår i just den gruppen.

Ett av de viktigaste måtten för att beskriva en allvarlig bostadsbrist är hur många som har återkommande problem. Tillfälliga svårigheter med ekonomi eller trångboddhet kan drabba många, men i vissa fall är hushållet kvar i situationen under längre tid. Statistiken visar att återkommande problem, där man haft svårigheter med ekonomi eller trångboddhet flera år i rad, är särskilt utbrett bland ensamstående med barn. Mellan cirka en fjärdedel och närmare en tredjedel av dessa hushåll i Uddevalla (ca 26–29 procent) befinner sig i denna situation, vilket är avsevärt vanligare än för andra hushållstyper i kommunen.⁷

4.7.3 Boendesituationen varierar kraftigt utifrån upplåtelseform

När statistiken bryts ner på olika upplåtelseformer framträder tydliga skillnader i hushållens boendesituation. Det är till exempel mer än dubbelt så vanligt att hushåll i hyresrätt är trångbodda (17,1 procent) jämfört med dem som bor i bostadsrätt (6,7 procent).

Klyftorna blir ännu tydligare när flera utmaningar kombineras. Det är mer sex gånger så vanligt att hushåll i hyresrätt är både trångbodda och har en ansträngd boendekonomi (3,1 procent), jämfört med hushåll i bostadsrätt där motsvarande siffra är ytterst låg (0,5 procent). Ser man till specialbostäder är andelen med ansträngd boendekonomi hög (74,5 procent enligt KALP-kalkylen), vilket till stor del beror på att studentbostäder räknas in i den kategorin.

4.8 Bostäder för särskilda grupper

Som visades i avsnittet om befolkningsscenarier och framtida hushållsbildning kommer antalet äldre invånare att öka relativt mycket kommande år. Det innebär att det kommer att behövas bostäder som fyller de behov som äldre har och som är attraktiva för åldersgruppen. Det kan dels handla om platser i biståndsbedömda vård- och omsorgsboenden, dels om vanliga bostäder som är tillgänglighetsanpassade. Enligt den bostadsmarknadsenkät som Boverket genomför årligen, där kommunernas bedömningar av bostadsmarknaden samlas in, finns i nuläget en balans av vård- och omsorgsboenden i Uddevalla kommun och bedömningen är att det inte heller kommer att saknas bostäder under kommande år.

Särskilt anpassade bostäder för personer med funktionsnedsättning finns visst underskott på i nuläget men kommunens bedömning är att behovet kommer att vara täckt inom 2–5 år.

Kommunen har inte några bostäder som är särskilt anpassade eller avsatta för ungdomar. Enligt kommunens beräkningar är tillgången till bostäder i det ordinarie bostadsbeståndet generellt god, vilket också ger ungdomar möjlighet att hitta en bostad.

5 Framtida bostadsbehov

Det kommer att finnas ett ökat bostadsbehov i Uddevalla kommun. Beroende på vilket av scenarierna för befolkningsutvecklingen i kommunen kommer att följa beräknas ett tillskott på 90–160 bostäder årligen att behövas till och med år 2040.

⁷ Boverkets statistik för mått på bostadsbrist

Även om folkmängden totalt sett inte ökar kommer alltså det beräknade antalet hushåll att göra det till följd av den ändrade åldersstrukturen och den kommande ökningen av äldre invånare som i högre utsträckning bor ensamma än vuxna i yrkesaktiva åldrar.

Den beräknade ökningen ligger också i linje med den prognos som Boverket gjorde för två år sedan där det årliga behovet av tillskott beräknades till 125 bostäder. Utöver det räknade Boverket med ytterligare bostadsbehov på 105 bostäder för att täcka ett befintligt underskott. De senaste två åren har dock folkmängden i kommunen minskat medan antalet bostäder har fortsatt att öka något. Baserat på det och på kommunens egen bedömning om en bostadsmarknad i balans beräknas underskottet åtminstone ha minskat. Boverket räknar också med ett byggbehov på 30 bostäder per år för att skapa en bostadsreserv, vilken behövs för att skapa en väl fungerande marknad där det finns utrymme för omflyttning och möjlighet att matcha hushållens behov med rätt bostad. Totalt sett bedöms det beräknade årliga behovet av antalet tillkommande bostäder på 90–160 att ligga i väl i linje Boverkets tidigare beräkningar.

Baserat på de underlag som presenterats i tidigare kapitel har invånarna i Uddevalla god betalningsförmåga på den bostadsmarknad som finns i kommunen idag. De skattningar som gjorts pekar också på att det finns en relativt god möjlighet för kommunens hushåll att efterfråga nyproducerade bostäder. Samtidigt är efterfrågan på nya bostäder till marknadsmässiga priser okänd. För att skapa marknadsförutsättningar krävs sannolikt attraktiva bostäder som kan locka hushåll från ett större geografiskt område än endast kommunen. Uddevalla kommuns möjligheter att utveckla sin bostadsmarknad beror också delvis på hur bostadsutvecklingen kommer att ske i andra kringliggande kommuner och hur konkurrensen om invånare kommer att vara.

Boverkets analys från slutet av december år 2025 pekar på att köpkraften generellt är återhämtad och att stabila marknadsförutsättningar skapar förutsättningar för en vändning i bostadsbyggandet.⁸ En vändning uppåt syns också i försäljningsstatistiken för både Uddevalla och övriga länet, vilket pekar på att förutsättningarna förbättrats även i kommunen.

I tidigare avsnitt visas också att det finns en bostadsbrist i kommunen för vissa grupper som sannolikt i många fall inte har ekonomiska möjligheter att efterfråga en bostad som passar hushållets egentliga behov. Även om boendeekonomin för hushållen i Uddevalla kommun i genomsnitt är god finns också ett antal hushåll som har ansträngd boendeekonomi eller som är trångbodda, i vissa fall både och. Statistiken visar också att många av hushållen har återkommande problem år efter år, vilket pekar på att de själva inte har möjligheter att förändra sin boendesituation. För att förbättra boendesituationen för dessa hushåll krävs sannolikt andra insatser än tillkommande bostäder genom nyproduktion.

⁸<https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/bostadsmarknad/bostadsmarknaden/byggprognos/byggprognos-december-2025/>

Analysunderlag

Kontaktcenter:

Telefon 0522-69 60 00

Automatisk telefonist, 0522-69 70 00

E-post kommunen@uddevalla.se

Besöksadress Kontaktcenter:

Kungsgatan 29, 451 30 Uddevalla.

Följebrev

OM SAMRÅD AV HANDLINGSPLAN FÖR
BOSTADSFÖRSÖRJNING

Dnr: KS/2026:370

Datum: 2026-06-18

1 (2)

Handläggare Emma Tollig
E-post emma.tollig@uddevalla.se

Handläggare Lukas Carlsson
E-post lukas.carlsson@uddevalla.se

Samråd för förslag till Handlingsplan för bostadsförsörjning 2026 - 2030

Kommunstyrelsen i Uddevalla kommun har beslutat att skicka Remissversion Handlingsplan för bostadsförsörjning 2026–2030 på samråd.

Förslaget består av två handlingar:

- Förslag till Handlingsplan för bostadsförsörjning i Uddevalla kommun 2026–2030, 2026-06-18
- Bilaga 1: Analysunderlag till Handlingsplan för bostadsförsörjning i Uddevalla kommun 2026–2030, 2026-06-18

Förslag till Handlingsplan för bostadsförsörjning och tillhörande analysunderlag skickas på mejl till remissinstanser i kombination med följebrev och kommunstyrelsens beslut. Handlingarna finns även tillgängliga på Uddevalla kommuns webbplats: <https://www.uddevalla.se/handlingsplanbostadsforsorjning>.

Samrådstiden pågår mellan den 18 juni 2026 till den 14 augusti 2026. Synpunkter lämnas skriftligen till Kommunledningskontoret@uddevalla.se senast den **14 augusti 2026**. Ange i ämnesraden: Yttrande gällande handlingsplan för bostadsförsörjning, dnr KS/2026:370.

Frågor mejlas till:

emma.tollig@uddevalla.se och lukas.carlsson@uddevalla.se

Följebrev

2 (2)

OM SAMRÅD AV HANDLINGSPLAN FÖR BOSTADSFÖRSÖRJNING

Dnr: KS/2026:370

Datum: 2026-06-18

Sändlista

- **Orust kommun**, kommun@orust.se
- **Munkedal kommun**, kommun@munkedal.se
- **Färgelanda kommun**, kommun@fargelanda.se
- **Trollhättan kommun**, kontaktcenter@trollhattan.se
- **Vänersborg kommun**, kommun@vanersborg.se
- **Stenungsund kommun**, kommun@stenungsund.se
- **Uddevallahem**, info@uddevallahem.se
- **Ljungkilehem**, info@uddevallahem.se
- **Länsstyrelsen**, vastragotaland@lansstyrelsen.se
- **Västra Götaland regionen**, regionstyrelsen@vgregion.se
- **Fastighetsägarna Uddevalla**, info.gfr@fastighetsagarna.se
- **Ljungkile samhällsförening**, info@ljungkile.se
- **SPF Seniorerna Viken Uddevalla**, vikenuddevalla@spfseniorerna.se

Nämnder i Uddevalla kommun:

- **Socialnämnden**
- **Samhällsbyggnadsnämnden**
- **Förskole- och grundskolenämnden**

QR-kod till webbplats

§ 98

Dnr: KS 2026/556

Samråd för förslag till Handlingsplan för bostadsförsörjning 2027–2031 för Stenungsunds kommun

Beslut

Allmänna utskottets förslag till kommunstyrelsen:

Remissversion *Handlingsplan för bostadsförsörjning 2027–2031* skickas på samråd till länsstyrelsen, Göteborgsregionen (GR), grannkommunerna Kungälv, Lilla Edet, Orust, Tjörn och Uddevalla samt till kommunens rådgivande organ Kommunala pensionärsrådet och Kommunala rådet för personer med funktionsnedsättning.

Sammanfattning av ärendet

Beredningen för miljö och fysisk planering fick 2025-11-05 direktiv av kommunfullmäktiges presidium att ta fram en handlingsplan för bostadsförsörjning, då kommunens bostadsförsörjningsprogram för perioden 2022–2025 upphört att gälla.

Beredningen har tagit fram förslaget *Handlingsplan för bostadsförsörjning 2027–2031* som redovisar kommunens ambitioner och riktlinjer för bostadsförsörjningen. Handlingsplanen ska grundas på en analys av den demografiska utvecklingen, marknadsförutsättningarna och de bostadsbehov som inte tillgodoses på den lokala bostadsmarknaden. Den ska tas fram i enlighet med lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar (lag 2000:1383).

Enligt lagen ska handlingsplan för bostadsförsörjning antas av kommunfullmäktige under varje mandatperiod. Handlingsplanen utgör tillsammans med kommunens övriga styrdokument, som till exempel översiktsplan, gemensamt grunden för den strategiska planeringen för att ge kommunen förutsättningar att växa hållbart och utvecklas långsiktigt.

Vid planeringen av bostadsförsörjningen ska kommunen samråda med berörda kommuner och ta hänsyn till behovet av samordning i frågor om bostadsförsörjning. Länsstyrelsen och aktörer med ansvar för regionalt tillväxtarbete i länet ska också ges möjlighet att yttra sig. Kommunstyrelsen har nu att besluta om att skicka beredningens förslag till handlingsplan på samråd. Efter det att beredningen tagit ställning till och arbetat in eventuella synpunkter som inkommit i remissvaren, kommer planen att lyftas till kommunfullmäktige för antagande.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-06-04

Handlingsplan för bostadsförsörjning 2027–2031

Bostadsförsörjningsanalys Stenungsunds kommun 2025-12-22

Beslut skickas till

helen.franzen@stenungsund.se

vastragotaland@lansstyrelsen.se

gr@goteborgsregionen.se

kommun@kungälv.se

kommunen@lillaedet.se

kommun@orust.se

kommun@tjorn.se

kommunen@uddevalla.se

Pensionärsrådet

Kommunala rådet för personer med funktionsnedsättning

Helena Franzén
Utvecklingsledare

Till kommunstyrelsen

Samråd för förslag till Handlingsplan för bostadsförsörjning 2027–2031 för Stenungsunds kommun

Förslag till beslut

Allmänna utskottets förslag till kommunstyrelsen:

Remissversion *Handlingsplan för bostadsförsörjning 2027–2031* skickas på samråd till länsstyrelsen, Göteborgsregionen (GR), grannkommunerna Kungälv, Lilla Edet, Orust, Tjörn och Uddevalla samt till kommunens rådgivande organ Pensionärsrådet och Kommunala rådet för personer med funktionsnedsättning.

Sammanfattning av ärendet

Beredningen för miljö och fysisk planering har tagit fram ett förslag till *Handlingsplan för bostadsförsörjning 2027–2031*. Handlingsplanen ska i enlighet med lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar (lag 2000:1383) skickas på remiss för samråd till de kommuner och andra organ som kan komma att beröras av Stenungsunds kommuns planering. Samrådet beräknas pågå i sex veckor.

Beskrivning av ärendet

Beredningen miljö och fysisk planering fick 2025-11-05 direktiv av kommunfullmäktiges presidium att ta fram en handlingsplan för bostadsförsörjning, då kommunens bostadsförsörjningsprogram för perioden 2022–2025 upphört att gälla.

Beredningen har tagit fram förslaget *Handlingsplan för bostadsförsörjning 2027–2031* som redovisar kommunens ambitioner och riktlinjer för bostadsförsörjningen. Handlingsplanen ska grundas på en analys av den demografiska utvecklingen, marknadsförutsättningarna och de bostadsbehov som inte tillgodoses på den lokala bostadsmarknaden. Den ska tas fram i enlighet med lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar (lag 2000:1383). Enligt lagen ska handlingsplan för bostadsförsörjning antas av kommunfullmäktige under varje mandatperiod. Handlingsplanen utgör tillsammans med kommunens övriga styrdokument, som till exempel översiktsplan, gemensamt grunden för den strategiska planeringen för att ge kommunen förutsättningar att växa hållbart och utvecklas långsiktigt.

Vid planeringen av bostadsförsörjningen ska kommunen samråda med berörda kommuner och ta hänsyn till behovet av samordning i frågor om bostadsförsörjning. Länsstyrelsen och aktörer med ansvar för regionalt tillväxtarbete i länet ska också ges möjlighet att yttra sig.

Kommunstyrelsen har nu att besluta om att skicka beredningens förslag till handlingsplan på samråd. Efter det att beredningen tagit ställning till och arbetat in eventuella synpunkter som inkommit i remissvaren, kommer planen att lyftas till kommunfullmäktige för antagande.

Ekonomisk bedömning

Remitteringen av handlingsplanen medför i sig inga ekonomiska konsekvenser. En del av aktiviteterna som föreslås i handlingsplanen kan komma att leda till ekonomiska konsekvenser. Dessa bedöms kunna hanteras inom ram.

Barnkonsekvensanalys

Bostadsförsörjningen har stor påverkan på barn och deras situation. Ett tryggt boende och en god livsmiljö är en grundläggande förutsättning för att barn ska få en trygg uppväxt. Genom att arbeta efter angivna riktlinjer och i enlighet med handlingsplanen kan barns boendesituation och livsmiljöer påverkas positivt.

Bedömning utifrån Agenda 2030

Ärendet kan kopplas till flera av målen inom Agenda 2030, men den tydligaste kopplingen finns till mål 11. Hållbara städer och samhällen.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-06-04

Handlingsplan för bostadsförsörjning 2027–2031

Bostadsförsörjningsanalys Stenungsunds kommun 2025-12-22

STENUNGSUNDS KOMMUN

Sektor stödfunktioner

Elin Hjalmarsson

Sektorchef

Beslut skickas till

helen.franzen@stenungsund.se

vastragotaland@lansstyrelsen.se

gr@goteborgsregionen.se

kommun@kungälv.se

kommunen@lillaedet.se

kommun@orust.se

kommun@tjorn.se

kommunen@uddevalla.se

Pensionärsrådet

Kommunala rådet för personer med funktionsnedsättning

Stenungsunds
kommun

Handlingsplan för bostadsförsörjning 2027-2031, remissversion 2027-2031

Dokumentinformation

Typ av dokument Handlingsplan	Beslutat av, samt § Kommunfullmäktige §	Beslutsdatum 2026-12-xx	Diarienummer KS 2026/556
----------------------------------	---	----------------------------	-----------------------------

Dokumentägare Beredningen för miljö och fysisk planering	Giltighetstid 2027–2031	Framtagen av Kommunövergripande processgrupp	Reviderad
---	-----------------------------------	---	------------------

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	4
1.1	Syfte	4
1.2	Lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar (2000:1383)	4
1.3	Arbetsprocess.....	5
2	Boverkets byggprognos och mått på bostadsbrist.....	6
2.1	Beräknat bostadsbyggnadsbehov	6
2.2	Mått på bostadsbrist.....	7
3	Bostadsförsörjningsanalys.....	12
3.1	Befolkning	12
3.2	Bostadsbestånd och byggande	15
3.3	Marknadsdjup.....	16
3.4	Bostadsbehov inom särskilda grupper	17
3.5	Totalt bostadsbehov.....	22
4	Mål för bostadsförsörjningen - handlingsplan.....	24
4.1	Målområde 1: Bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet.....	24
4.2	Målområde 2: Bostäder för alla	27
4.3	Uppföljning	28
5	Nationella och regionala mål, planer och program	29
5.1	Nationella mål	29
5.2	Regionala mål	31

1 Inledning

Boende lyfts fram som en social rättighet i såväl FN:s konvention om de mänskliga rättigheterna som i den svenska regeringsformen. Bostaden är en förutsättning för individens inkludering, trygghet och etablering i samhället. Tillgång till bra bostäder är även grundläggande för en kommuns attraktionskraft och en förutsättning för att säkra en framtida välfärd och tillväxt i kommunen.

1.1 Syfte

Handlingsplanens syfte är att fastställa de bostadspolitiska målen för bostadsbyggande och utvecklingen av bostadsbeståndet i Stenungsunds kommun och beskriva hur kommunen avser att arbeta för att nå målen.

Att planera för kommunens bostadsförsörjning är en nödvändighet för att kunna åstadkomma ett brett och varierat utbud av bostäder för alla kommuninvånare och för att möta efterfrågan även för hushåll med ekonomiska begränsningar.

Handlingsplanen ska användas som ett stöd vid strategiska ställningstaganden kring fysisk planering och stadsutveckling. För att utveckla bostadsbeståndet i önskad riktning ska planen vara vägledande i kommande planläggning.

Handlingsplanen ska också vara ett vägledande dokument vid kommunens förvaltning och utveckling av det befintliga bostadsbeståndet samt som underlag för beslut om insatser och beslut gällande boende och bostadsfrågor i kommunens andra verksamheter.

1.2 Lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar (2000:1383)

Enligt lagstiftningen är det varje kommuns ansvar att planera för bostadsförsörjningen i kommunen. Syftet är att skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder samt att ändamålsenliga åtgärder för bostadsförsörjningen förbereds och genomförs.

Handlingsplanen för bostadsförsörjning ska vara vägledande för planläggning enligt plan- och bygglagen (PBL), när det gäller det tillämpningen av bestämmelserna om de så kallade allmänna intressena. "Bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet" utgör ett av fem allmänna intressen i PBL 2 kap 3 §, vilka planläggningen enligt PBL ska främja. Det innebär att handlingsplanen ska föregå översiktsplanarbetet och att de båda processerna ska vara sammankopplade.

Kommunen ska samråda med andra kommuner som berörs av planeringen och ta hänsyn till behovet av samordning i frågor om bostadsförsörjning. Kommunen ska även ge länsstyrelsen och regionen tillfälle att yttra sig. Handlingsplan för bostadsförsörjning ska antas av kommunfullmäktige minst en gång varje mandatperiod.

Enligt lagen ska handlingsplanen minst innehålla följande uppgifter:

- behov av tillskott av bostäder i kommunen,
- kommunens mål för bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet,
- kommunens planerade åtgärder för att nå de uppsatta målen,
- hur kommunen har tagit hänsyn till relevanta nationella och regionala mål, planer och program som är av betydelse för bostadsförsörjningen.

Uppgifterna ska särskilt grundas på en analys av den demografiska utvecklingen, marknadsförutsättningarna och de bostadsbehov som inte tillgodoses på den lokala bostadsmarknaden.

Analysen ska genomföras med stöd av ett underlag som Boverket förser kommunen med och annat underlag som kommunen bedömer relevant för analysen.

1.3 Arbetsprocess

För att kunna genomföra de planerade insatserna och nå målen för bostadsförsörjning är det viktigt att handlingsplanen är väl förankrad inom kommunen. Samverkan inom förvaltningen krävs för att kunna genomföra och följa upp de planerade insatserna. Invånarnas förutsättningar att bo i en god bostad är ett kommunövergripande intresse.

Förankringen har skett både på politisk nivå och tjänstemannanivå. Handlingen har tagits fram av fullmäktigeberedningen för Miljö och fysisk planering i samverkan med förvaltningen. Inom arbetet med handlingsplanen har två workshops genomförts. Medverkande var politiker från beredningen, gruppleddare från respektive politiskt parti samt processledare sektor stödfunktioner, verksamhetsutvecklare socialtjänst och samhällsplanerare. Syftet med dessa workshops var att få en gemensam bild av kommunens utmaningar och ta fram mål för bostadsförsörjningen.

Resultatet från workshops ligger till grund för handlingsplanens inriktning. Förvaltningen har sedan i samarbete med det kommunala bostadsbolaget, Stenungsundshem arbetat vidare med framtagandet av åtgärder som ligger i linje med inriktningen och som ska leda mot uppfyllelse av målen.

Kommunen avgör själv när och på vilket sätt samordning med andra kommuner ska ske. Inom processen för framtagandet av aktuell handlingsplan har kommunen beslutat att samordningen ska ske genom ett remissförfarande.

2 Boverkets byggprognos och mått på bostadsbrist

Boverket har fått i uppdrag att årligen genomföra beräkningar av bostadsbyggnadsbehovet på kommunal nivå som ett underlag till kommunerna i arbetet med bostadsförsörjning. Beräkningarna ger en bild av de behov som behöver mötas för att bostadsmarknaden ska vara i balans. Boverket har även tagit fram ett underlag som består av olika mått över antalet hushåll som saknar en rimlig bostad utifrån en uppsättning kriterier och normer.

2.1 Beräknat bostadsbyggnadsbehov

Återhämtad köpkraft och stabila marknadsförutsättningar skapar förutsättningar för en vändning för bostadsbyggandet och konjunkturläget förväntas enligt Boverket bli bättre under 2026 och 2027. Bedömningen är att byggandet kan komma upp i de nivåer som skulle behövas för att möta det tillkommande byggbehov som Boverket beräknat. Däremot är bilden att situationen fortsatt kommer att vara svår för de som står långt ifrån den ordinarie bostadsmarknaden.

Boverkets beräkning av behovet av nya bostäder utgår ifrån de officiella befolkningsframskrivningar som Statistiska centralbyrån (SCB) publicerar årligen.

När befolkningen växer ökar normalt sett behovet av bostäder. Hur stort behovet av nya bostäder blir beror på hur antalet hushåll förändras. Tillsammans med befolkningsutvecklingen spelar ålderssammansättningen i befolkningen en avgörande roll. Barn bildar till exempel inte omedelbart några nya hushåll, men om antalet äldre ökar så ger det upphov till allt fler hushåll.

Det framtida demografiskt betingade behovet av nya bostäder bestäms i grunden av två faktorer:

- utvecklingen av antalet hushåll
- förändringen i det befintliga bostadsbeståndet.

Därutöver antar Boverket i sin beräkningsmodell att det behövs ett visst antal lediga bostäder som en buffert eller reserv för att bostadsmarknaden ska fungera tillfredsställande. I beräkningen av det framtida behovet av bostäder tas också hänsyn till startläget, det vill säga om det vid periodens början råder över- eller underskott på bostäder. (Startläget fastställs

utifrån en beräkningsmodell som jämför hur många bostäder som har tillkommit under en viss tidsperiod satt i relation till ett antagande om hur många hushåll som, utifrån befolkningsutvecklingen, borde ha bildats under perioden).

Det framräknade behovet av nya bostäder är inte detsamma som förväntat bostadsbyggande. Det antal bostäder som faktiskt kommer att byggas blir ett resultat av rådande marknadsförutsättningar, framför allt de ekonomiska förutsättningarna för hushållen att efterfråga bostäder till framtida prisnivåer.

Beräknat årligt bostadsbyggnadsbehov Stenungsunds kommun baserat på åren 2025–2034

Totalt byggbehov	Beräknat tillkommande behov	Beräknat under-/överskott	Beräknad bostadsreserv
209	116	79	14

Boverket (2025). Byggbehovsberäkning

2.2 Mått på bostadsbrist

Boverket har tagit fram ett underlag som ska beskriva hushållens möjligheter att bo i goda bostäder utifrån en uppsättning kriterier. Ett antal kvantitativa mått visar hur många hushåll som har en boendesituation som inte uppfyller kriterierna.

Boverkets mått:

- ansträngd boendeekonomi
- ansträngd boendeekonomi baserat på KALP (kvar att leva på)
- trångboddhet
- trångbodda och ansträngd boendeekonomi, två mått
- flyttar ofta
- hemmaboende vuxna barn
- återkommande problem.

Ansträngd boendeekonomi beskriver hushållens möjlighet att betala boende och egen konsumtion. Den som har en ansträngd boendeekonomi har en inkomst som inte räcker till att täcka en baskonsumtion beräknad utifrån genomsnittshyror på orten, riksnormen samt ytterligare utgifter som exempelvis hushållsel och hemförsäkring.

Ansträngd boendeekonomi baserat på KALP utgår från att hushållet har en inkomst som inte räcker till att täcka en baskonsumtion beräknad utifrån genomsnittshyror på orten och ett genomsnitt av bankernas KALP-kalkyler.

Trångboddhet innefattar hushåll som inte har sovrum utöver vardagsrum och kök eller kokvrå. Två barn under 12 år kan dela rum, men med beaktande av stigande ålder och integritet behöver barn över 11 år ett eget rum. Vuxna som inte är sammanboende ska inte dela sovrum enligt detta mått. Ensamstående utan barn räknas inte som trångbodda. För de hushåll där det saknas uppgifter över antalet rum, primärt småhus, används boendeytan per person. Har hushållet mindre än 20 m² per person räknas hushållet som trångbott.

Trångbodda och ansträngd boendekonomi är en kombination av när hushållet uppfyller kriterierna för båda måtten.

Flyttar ofta mäts utifrån att någon i hushållet har flyttat minst en gång per år de senaste tre åren. Det kan tyda på en osäker boendesituation och problem att hitta ett permanent boende.

Hemmaboende vuxna barn visar att det hos någon av föräldrarna bor barn som är 25 år eller äldre. Kan indikera att det finns problem för unga vuxna att flytta hemifrån i brist på lämpliga bostäder.

Återkommande problem innebär att hushållet uppfyller kriteriet för minst ett av följande mått två år i rad; det första måttet för ansträngd boendekonomi, trångboddhet, flyttar ofta eller om hushållet har hemmaboende vuxna barn.

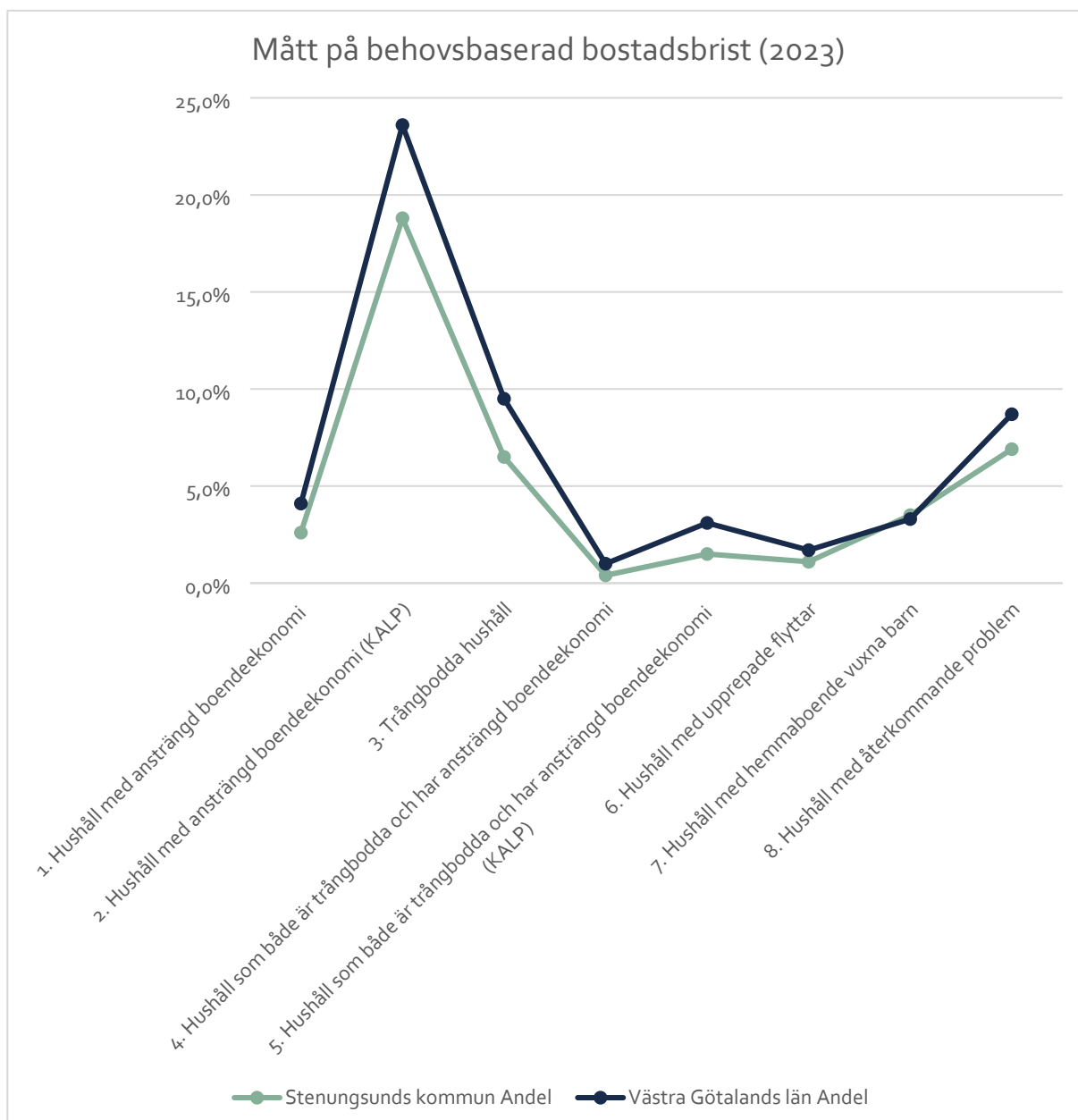
2.2.1 Mått på bostadsbrist, Stenungsunds kommun

Inkomsterna i Stenungsund är högre än genomsnittet i både länet och riket, men det finns tydliga socioekonomiska skillnader inom kommunen.

Den genomsnittliga disponibla hushållsinkomsten ligger på cirka 650 000 kronor per år, men variationen mellan olika delar av kommunen är stor.

Sammanboende hushåll har genomgående betydligt högre inkomster än ensamstående. Inkomstnivåerna för ensamhushåll är jämnare fördelade över kommunen än för sammanboende hushåll, vars ekonomiska resurser varierar mer beroende på var i kommunen de bor.

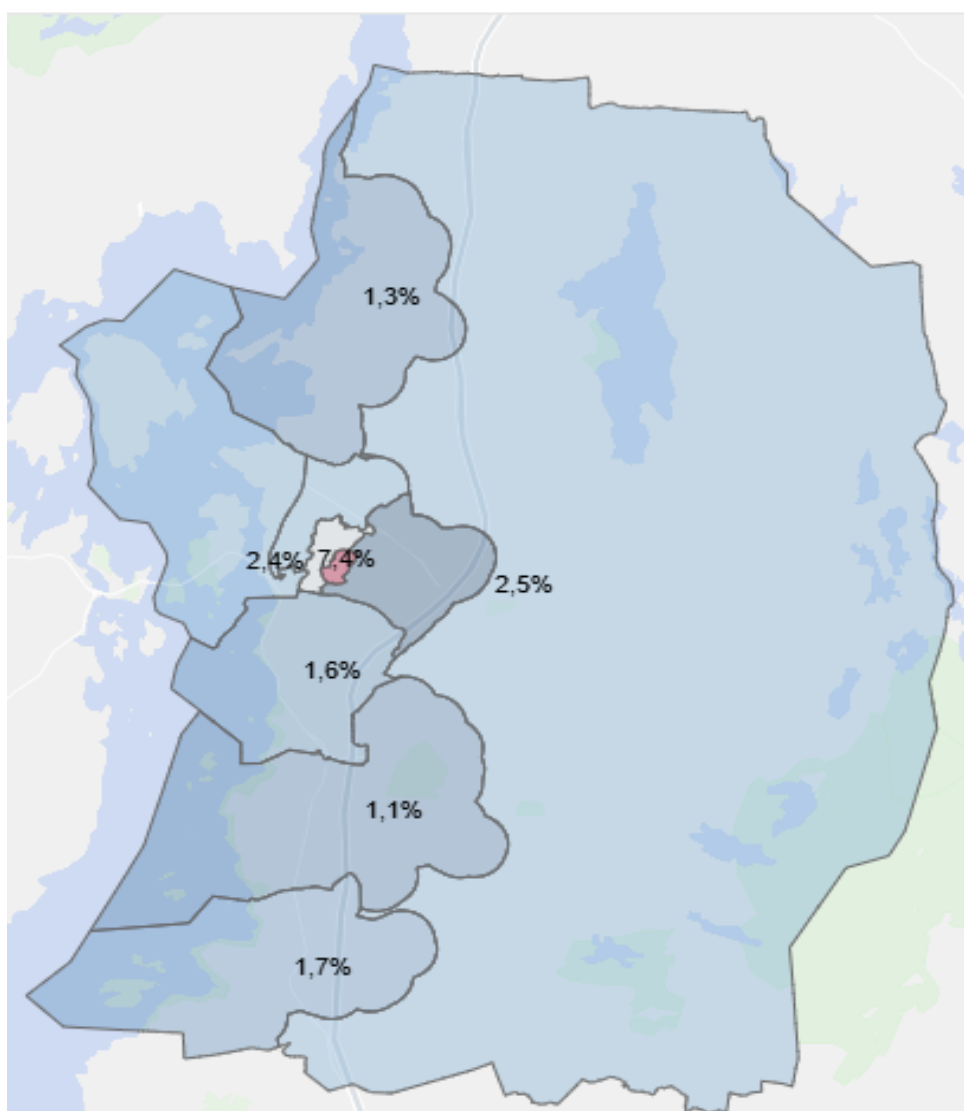
Andelen hushåll i Stenungsund med ansträngd boendekonomi eller trångboddhet är på samma nivå eller lägre än i regionen. Utvecklingen över tid visar dessutom på en minskning sedan 2012.

Källa: Boverket

Hushåll med ansträngd boendeekonomi är främst koncentrerade till centrala Stenungsund, särskilt i Hasselbacken. Trångboddheten är också tydligast i Hasselbacken, men relativt få hushåll kombinerar både trångboddhet och ekonomisk utsatthet. Andelen hushåll med upprepade flyttningar är låg och stabil över tid, och även andelen hushåll med hemmaboende vuxna barn ligger på en nivå i linje med övriga kommuner i regionen. Däremot finns geografiska skillnader. Hushåll med hemmaboende vuxna barn återfinns främst i villamiljöerna utanför centrala Stenungsund. Hushåll med återkommande problem är fokuserade till Hasselbacken.

Hushåll med ansträngd boendeekonomi, andel

Andel med ansträngd boendeekonomi per kartområde

■ Hasselbacken

Hushåll med ansträngd boendeekonomi i Stenungsund kommun, 2023

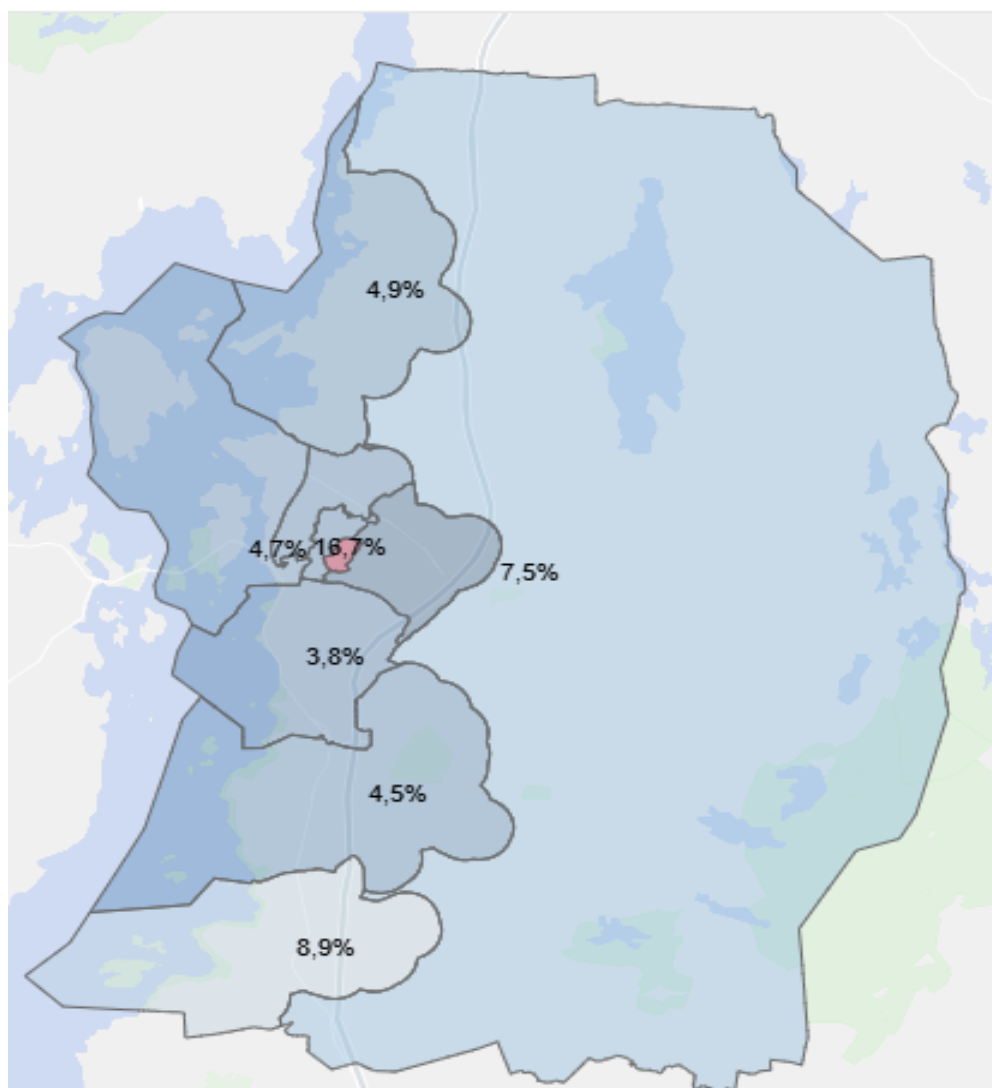
Antal hushåll	Andel hushåll	Totalt antal hushåll i området
293	2,4%	12 158

Källa: Boverket och Evidens

Stenungsunds
kommun

Trångbodda hushåll, andel

Andel trångbodda per kartområde

■ Hasselbacken

Trångbodda hushåll i Stenungsund kommun, 2023

Antal hushåll	Andel hushåll	Totalt antal hushåll i området
747	6,1%	12 158

Källa: Boverket och Evidens

Sammantaget visar mönstret att utsatthet i boendet finns i kommunen, men på en relativt begränsad nivå och med starka lokala variationer. Dessutom indikerar de senaste årens utveckling en förbättring, från redan låga nivåer.

Stenungsunds
kommun

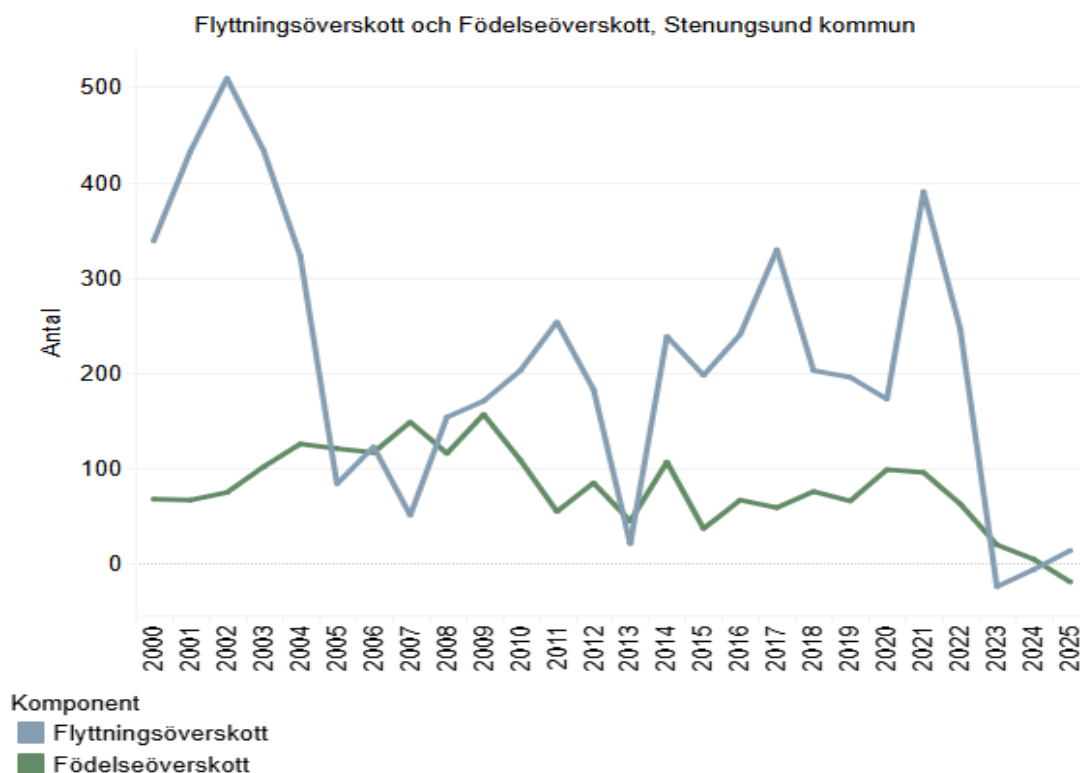
3 Bostadsförsörjningsanalys

Stenungsunds kommun har inför framtagandet av handlingsplanen anlitat företaget Evidens för att ta fram en demografi- och marknadsanalys som en del i att fastställa bostadsbehovet. Analysen har kompletterats med kommunens egna uppgifter för bostadsbehov inom vissa utpekade grupper.

3.1 Befolkning

Enligt den prognos som Evidens tagit fram förväntas Stenungsunds kommun växa med cirka 180 personer och cirka 100 hushåll per år fram till 2034.

Födelseöverskottet, det vill säga skillnaden mellan antalet födda och antalet döda, har under 2000-talet varit relativt stabilt fram till och med 2021. Från och med 2022 har födelseöverskottet visat på en nedåtgående trend. Flyttningsöverskottet, som är skillnaden mellan in- och utflyttare, har varierat stort över tid. De negativa siffrorna från 2023–2024 har under 2025 vänt uppåt.

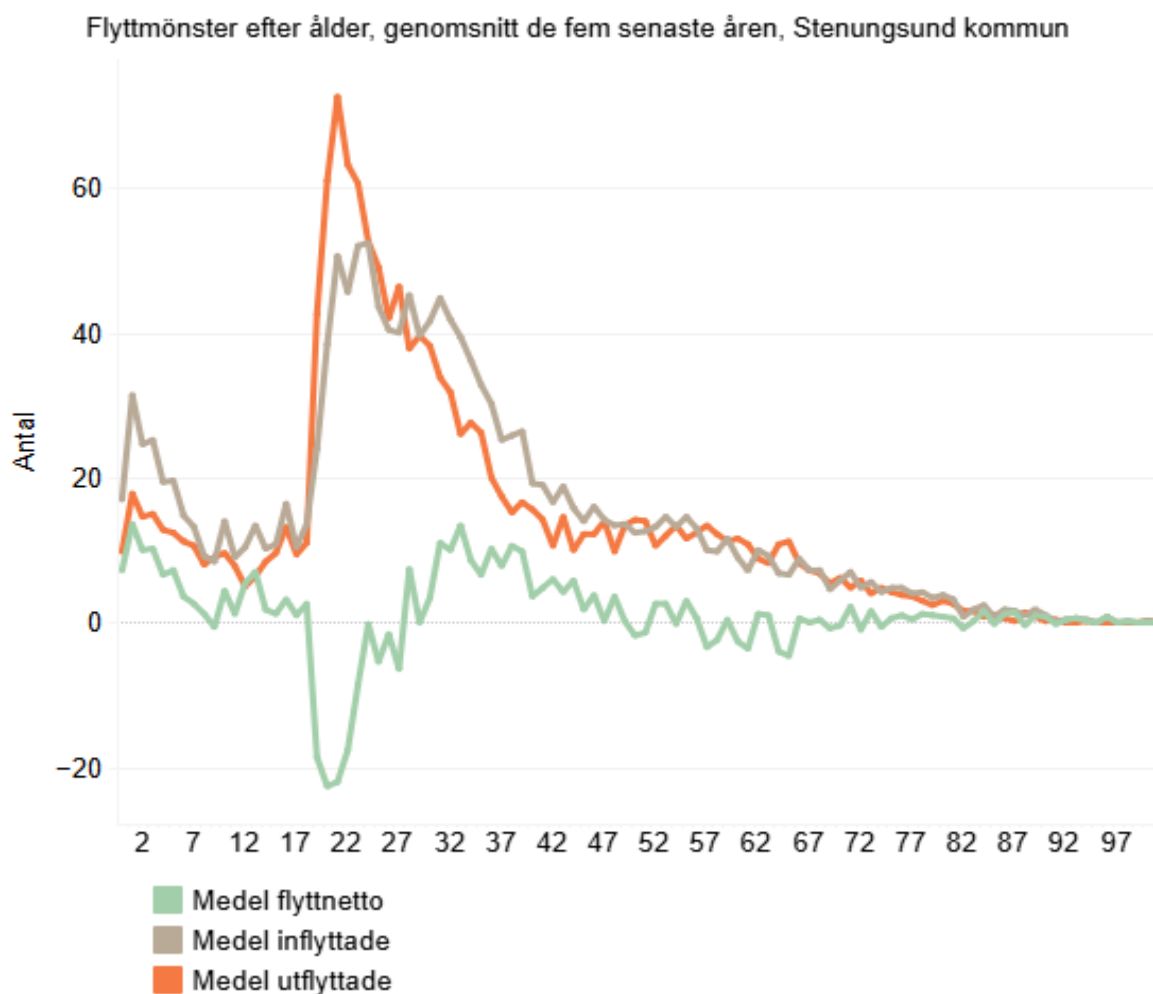

Källa: Evidens och SCB

Stenungsunds
kommun

Födelseöverskottet har tidigare utgjort en stabil grund för tillväxt medan variationerna i flyttningsöverskottet styrt svängningarna i befolkningsökningen. Framöver förväntas flyttningsöverskottet ligga på positiva nivåer igen medan födelseöverskottet fortsatt förväntas ligga på negativa nivåer enligt kommunens befolkningsprognos (källa Sweco).

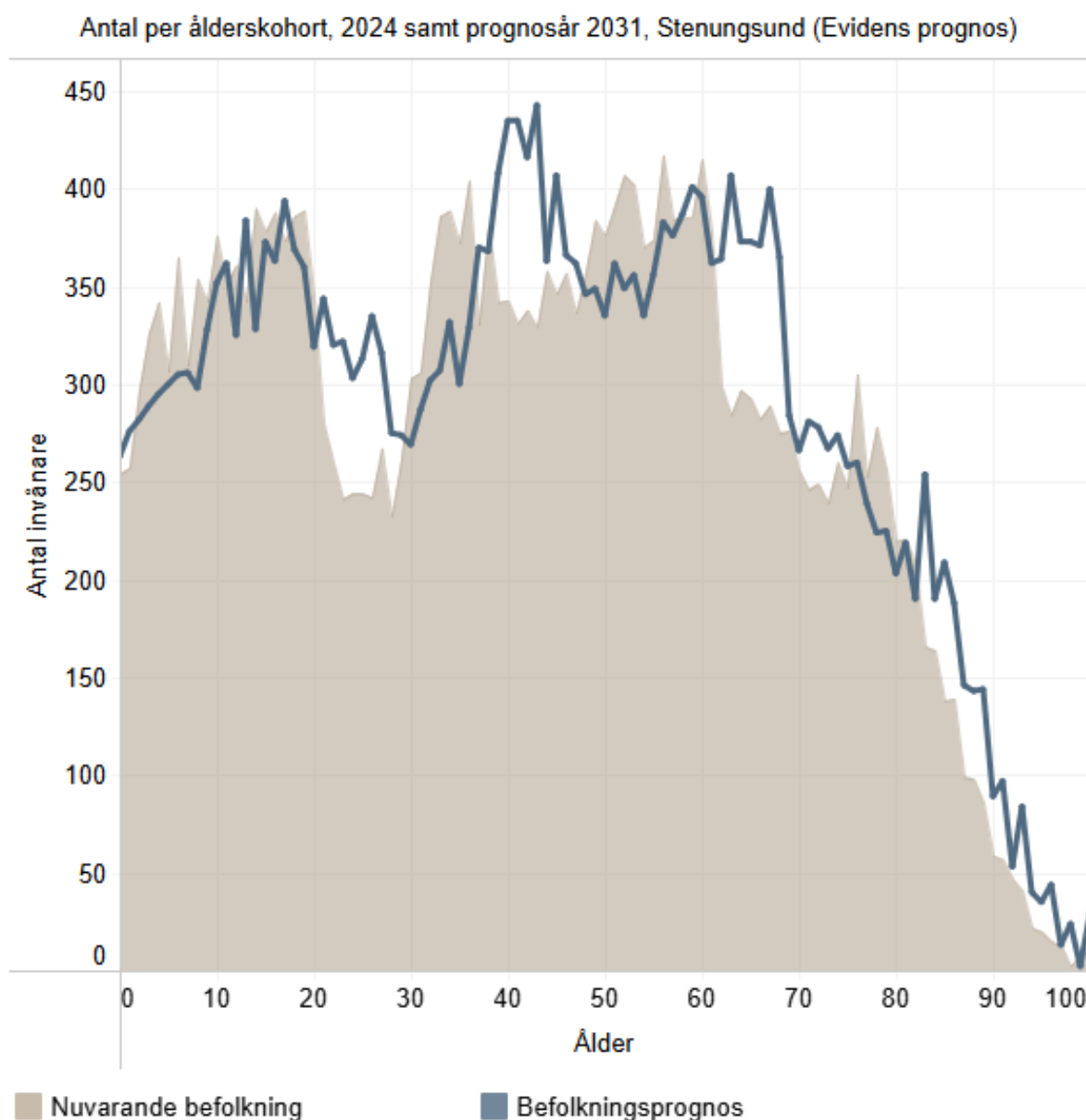

Källa: Evidens och SCB

En analys av flyttmönster efter ålder baserat på ett genomsnitt av de senaste fem åren visar:

- Stor flyttaktivitet och ett negativt flyttnetto bland unga vuxna (19–27-åringar).
- Kommunen attraherar fler personer i familjebildande ålder än som flyttar ut.
- I de äldre åldersgrupperna är nettot omkring noll, in- och utflyttning är i balans.

Mönstren visar också att inflyttningen till flerbostadshus i hög grad sker från redan bosatta inom kommunen medan inflyttning till äganderätter i större utsträckning sker från andra kommuner.

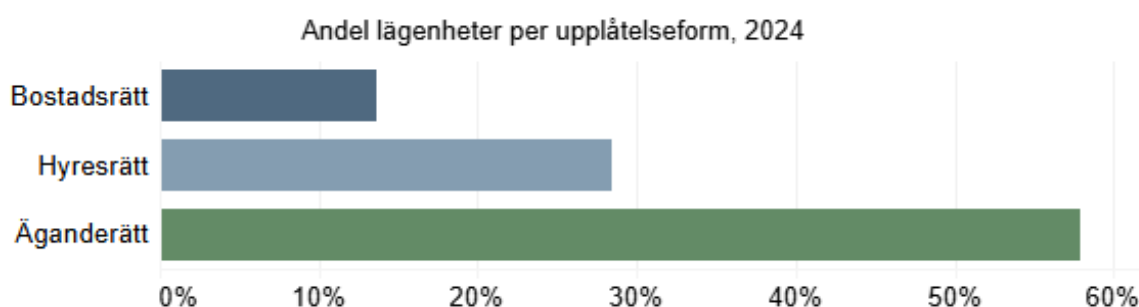
Källa: Evidens och SCB

Grupper som enligt prognosen förväntas öka under handlingsplanens giltighetstid:

- Unga vuxna - kan innebära ett behov av fler mindre bostäder.
- Hushåll i familjebildande ålder – förväntas främst efterfråga småhus.
- Äldre - kan vilja byta villan mot ett boende i lägenhet. I åldersgruppen 65 år och äldre återfinns den största ökningen.

3.2 Bostadsbestånd och byggande

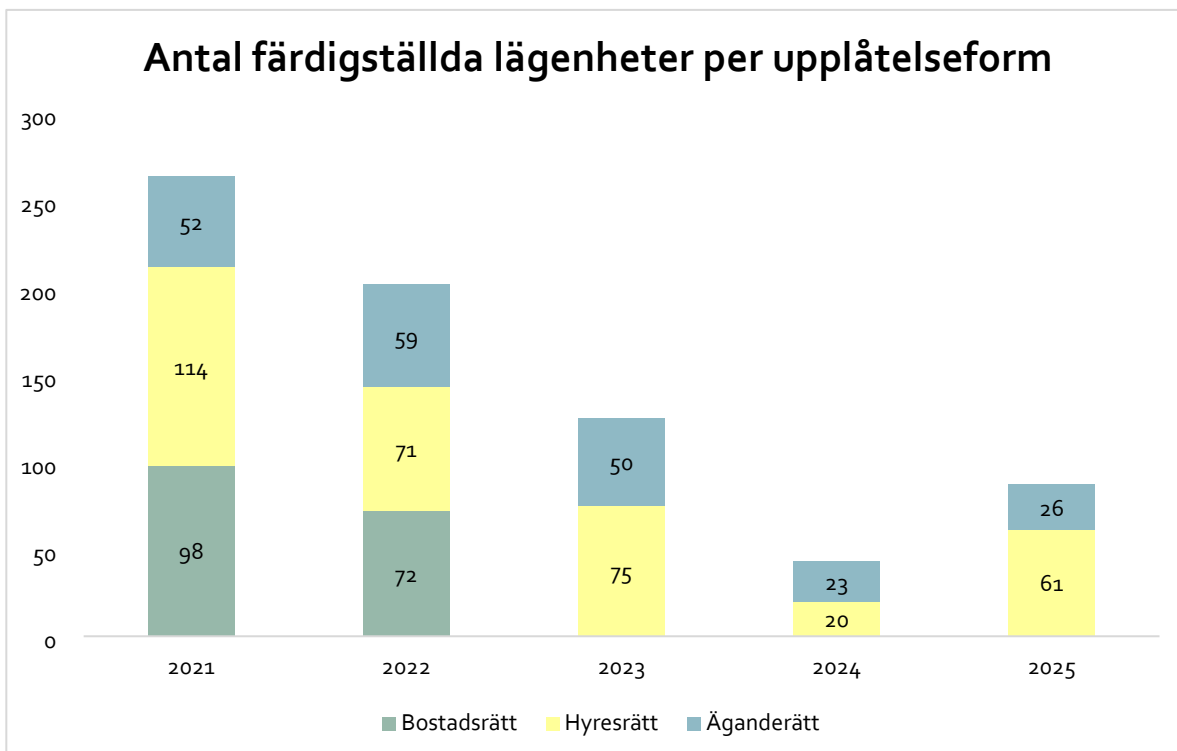
Bostadsbeståndet i Stenungsund präglas av en tydlig småhusdominans och småhus är den vanligaste boendeformen i alla åldrar. Utbudet av bostadsrätter och hyresrätter består av mindre och medelstora bostäder medan äganderätterna i huvudsak är i större storleksintervall. Sammantaget pekar detta på ett utbud som i hög grad är anpassat för hushåll som efterfrågar större bostäder. Det råder generellt sett ett underskott på mindre bostäder samt på bostadsrätter.

Källa: Evidens och SCB

I Stenungsund bor äldre hushåll kvar i småhus stora delar av livet och relativt få väljer att flytta till ett flerbostadshus. Samtidigt finns det en stark efterfrågan på bostäder för barnfamiljer. Bostadsförsörjningen behöver framöver ta hänsyn både till livscykelperspektiv och åldersstruktur. Att planera för attraktiva bostäder för äldre kan frigöra småhus för barnfamiljer och skapa flyttkedjor.

Sammantaget pekar utvecklingen på ett växande behov av ett varierat utbud av bostadstyper, upplåtelseformer och bostadsstorlekar.

Källa: Evidens och SCB

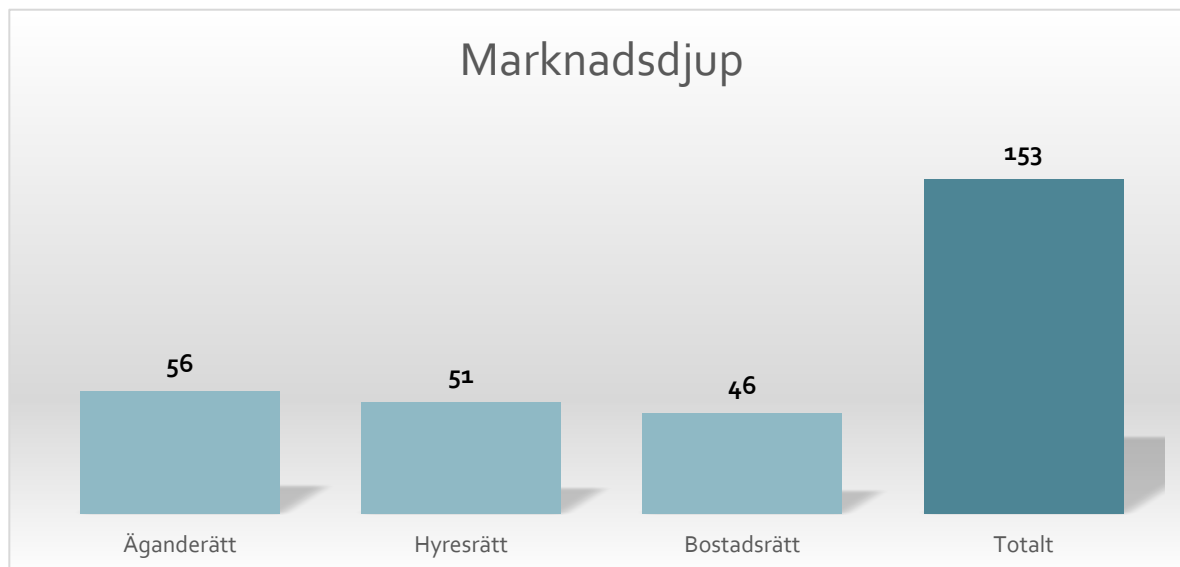
Bygandet har bromsat in i kommunen under de senaste åren jämfört med nivåerna under 2021–22. Förklaringen till detta kan hittas i generellt försämrade marknadsvillkor. Stenungsund har under de senaste åren haft en hög byggtakt sett ur ett regionalt perspektiv. Med i genomsnitt 5,6 färdigställda bostäder per 1 000 invånare placerar sig kommunen bland de med mest byggande i Västra Götaland.

3.3 Marknadsdjup

Marknadsdjupet beskriver antalet bostäder som kan efterfrågas vid en viss prisnivå på en given marknad. Det beräknas utifrån en metod som omfattar analys och kartläggning av bland annat bostadspriser, hyresnivåer, bostadsstorlekar, flyttmönster- och frekvenser samt antaganden om boendeutgiftsandelar (hur stor andel av inkomsten hushåll lägger på boende) och finansieringsvillkor.

En bedömning av nyproduktionspriser i Stenungsund visar att marknadsförutsättningarna skiljer sig åt mellan olika områden. I de miljöer som är mer socioekonomiskt starka är också prisnivåerna högre, vilket innebär bättre förutsättningar att genomföra nyproduktionsprojekt, medan det i geografier med lägre prisnivåer krävs särskilda överväganden för att nya projekt ska vara genomförbara. Mönstret gäller såväl prissättningen

för bostadsrätter och nyproduktionshyror som betalningsviljan för småhus, även om prisbilden för småhus är något mer samlad.

Källa: Evidens

Marknadsdjupet i Stenungsunds kommun beräknas uppgå till omkring 150 nya bostäder per år där drygt hälften av efterfrågan bedöms komma från den egna kommunen och knappt hälften av inflyttare.

Drygt 35 procent av marknadsdjupet utgörs av efterfrågan på äganderätter/småhus, knappt 35 procent av hyresrätter och 30 procent av bostadsrätter i flerbostadshus.

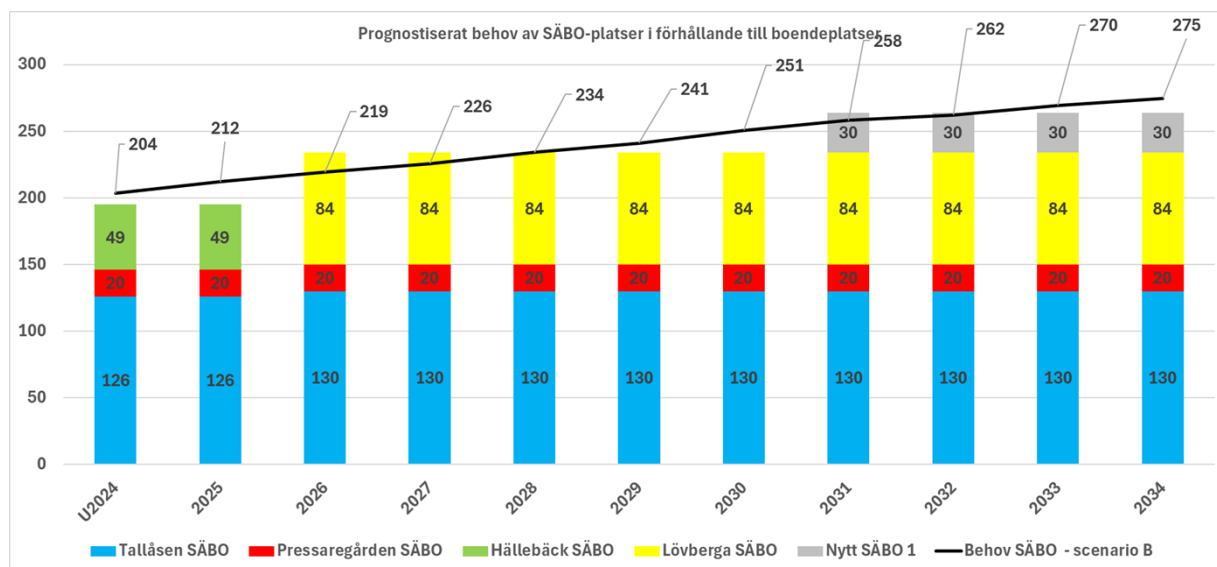
Efterfrågan inom Stenungsunds kommun är jämnt fördelad mellan upplåtelseformerna. När inflyttning från andra kommuner inkluderas stiger efterfrågan på äganderätter/småhus mer än för övriga upplåtelseformer.

3.4 Bostadsbehov inom särskilda grupper

3.4.1 Särskilt boende

Kommunen ansvarar enligt socialtjänstlagen för att äldre personer får möjlighet att bo i en särskild boendeform med service och omvårdnad om de behöver det. Särskilt boende är en behovsprövad insats som den enskilde ansöker om. Särskilt boende är endast aktuellt för personer vars vård- och omsorgsbehov är så omfattande att de inte kan tillgodoseas genom stöd och omsorg i ordinarie bostad. Kommunen ska genom planering säkerställa att det finns

tillräckligt med särskilda boendeplatser. Planeringen omfattar både behovsprognoser och tillgång till boenden med rätt inriktning, kvalitet och bemanning.

Under 2026 invigdes ett nytt särskilt boende (Lövberga SÄBO) i kommunen med drygt 80 nya boendeplatser. I samband med detta överförs platserna på Hälleback SÄBO till det nya boendet. I prognosen finns ca 30–40 platser på ett nytt boende som planeras vara färdigställt 2031.

Under handlingsplanens giltighetstid, 2027–2031, bedöms det vara balans på bostadsmarknaden för aktuell målgrupp.

3.4.2 LSS-boende

Inom ramen för lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) ansvarar kommunen för att erbjuda bostäder till personer med omfattande och varaktiga funktionsnedsättningar som innebär ett behov av stöd i vardagen. Dessa bostäder är anpassade för att ge trygghet, tillgänglighet och möjlighet till ett så självständigt liv som möjligt. För att komma i fråga för LSS-bostad ska personen tillhöra någon av personkretsarna enligt LSS samt bedömas ha ett omfattande behov av stöd i vardagen.

Det finns i kommunen ett kontinuerligt behov av LSS-bostäder. Behovet grundar sig i verksamhetens samlade bedömningar utifrån inkomna ansökningar, beviljade beslut, omsättning av befintliga platser samt kännedom om individer som kan komma att vara i behov av bostad med särskild service framöver. Det framtida behovet av LSS-bostäder är därför svårt att förutse och kan inte enbart beräknas med stöd av befolkningsprognoser.

Personer inom LSS har olika former av funktionsnedsättningar och varierande behov av stöd, och ansökningar kan aktualiseras i olika skeden av livet. Under senare år har kommunen sett en ökning av antalet elever i anpassad grundskola vilket kan indikera ett framtida ökat behov av LSS-bostad, men det finns inga entydiga samband. Planeringen för bostadsförsörjning behöver därför vara flexibel och baseras på kontinuerliga bedömningar från verksamheten för att säkerställa att kommunen kan möta både nuvarande och framtida behov.

Under hösten 2026 färdigställs Jörlanda BmSS (boende med särskild service) och lokaler för daglig verksamhet. Boendet kommer att bestå av sex lägenheter samt två annexlägenheter.

3.4.3 Nyanlända

Kommunen tar emot nyanlända i enlighet med bosättningslagen (Lag 2016:38 om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning). Syftet med lagen är att främja nyanländas etablering i samhälls- och arbetslivet samt att fördela mottagandet mer jämnt mellan kommunerna. Det innebär att kommunen är skyldig att ta emot nyanlända för bosättning när de anvisas av Migrationsverket. Kommunen kan också få ansvar för personer som flytt från Ukraina och omfattas av det så kallade massflyktsdirektivet.

Hur många nyanlända kommunen ska ta emot baseras på faktorer som befolkningsstorlek, arbetsmarknadsförutsättningar, det sammantagna mottagandet av nyanlända och ensamkommande barn samt antalet asylsökande som redan vistas i kommunen. Nya fördelningstal fastställs varje år vilket innebär att det kan variera något från år till år.

Under 2025 anvisade Migrationsverket 44 nyanlända, varav 14 enligt massflyktsdirektivet, till Stenungsunds kommun.

Kommunen säkerställer att det finns bostäder för anvisade nyanlända genom samarbete med det allmännyttiga bostadsbolaget Stenungsundshem. Vid behov tas även kontakt med privata fastighetsägare. Det handlar ofta om tidsbegränsade kontrakt som efter en tid (generellt minst två år och vanligtvis under vissa förutsättningar eller efter prövning) kan övergå till ett tillsvidarekontrakt.

Under handlingsplanens giltighetstid, 2027–2031, bedöms det vara balans på bostadsmarknaden för gruppen anvisade nyanlända.

3.4.4 Skyddat boende

Våld i nära relationer skapar både akuta och långsiktiga utmaningar på bostadsmarknaden. Enligt socialtjänstlagen har kommunen ansvar för att erbjuda skyddat boende till personer som är i behov av det på grund av hot, våld eller andra övergrepp. Skyddat boende är en tillfällig boendelösning som syftar till att skapa trygghet och säkerhet vid en akut hot- eller

våldssituation. Parallellt med placering i skyddat boende behöver kommunen arbeta för att den enskilde ska kunna etablera en långsiktigt hållbar och trygg boendelösning.

I vissa fall är det möjligt för den enskilde att återvända till kommunen efter skyddat boende, men det kan krävas stöd i att hitta en ny och lämplig långsiktig bostad där trygghet och säkerhet kan tillgodoses. I andra fall är återflytt inte möjlig på grund av kvarstående hotbild, och då behöver kommunen samverka med andra kommuner för att stödja den enskilde i att etablera sig någon annanstans. Denna samverkan är en del av kommunens ansvar och möjliggör för den enskilde att påbörja ett långsiktigt boende och en stabil livssituation på annan ort.

Behovet av skyddat boende är svårt att förutse i prognoser, eftersom efterfrågan inte primärt följer demografiska förändringar. Behovet påverkas i stället av faktorer som våldsutsatthet, samhällsutveckling och enskilda individers livssituation. Detta innebär att kommunen behöver planera för en viss beredskap och flexibilitet snarare än ett fastställt antal platser.

Under åren 2023 till och med 2025 har antalet vuxna personer som beviljats skyddat boende minskat i kommunen. Samtidigt har antalet aktualiseringar utifrån våldsutsatthet legat kvar på i snitt 92 aktualiseringar per år (gäller vuxna personer som söker stöd för egen del). Verksamheten har sedan 2023 utvecklat ett arbetssätt med egna jourlägenheter i akuta situationer för målgruppen vilket har minskat behovet av extern placering i de fall då det inte finns risk för grövre och mer allvarligt våld. Oavsett var skyddet tillgodoses kvarstår svårigheter att finna långsiktiga boendelösningar som möjliggör för våldsutsatta att återuppbygga sina liv och säkerställa stabilitet för sig själva och eventuella barn.

3.4.5 Seniorer

År 2024 bodde 488 ensamhushåll och 645 hushåll bestående av sammanboende i åldern 75+ i småhus i kommunen.

Antal hushåll äganderätt/småhus per åldersgrupp och hushållstyp

Åldersgrupp	Ensamboende	Sammanboende	Summa
75-79	170	327	497
80+	318	318	636
Totalt	488	645	1 133

Källa: Evidens och SCB

Socialtjänstlagen (SoL) har som en grundläggande princip att äldre personer ska ha möjlighet att bo kvar hemma och leva ett självständigt liv under trygga förhållanden, så länge som möjligt.

I Stenungsund bor äldre hushåll kvar i småhus stora delar av livet och relativt få väljer att flytta till ett flerbostadshus. Det kan indikera att det saknas attraktiva bostadsalternativ för äldre hushåll som vill lämna villaboendet.

Det kommunala bostadsbolaget Stenungsundshem har planer på att bygga om det tidigare särskilda boendet Hälleback till moderna bostäder som är utformade med fokus på ett tryggare och mer tillgängligt boende. Projektet omfattar 43 lägenheter och uthyrning sker i första hand till åldersgruppen 65+. Bostäderna kommer att utrustas med vissa kompletterande trygghetsfunktioner och det kommer att finnas tillgång till gemensamhetsyta.

3.4.6 Unga

Under perioden 2025–2031 prognostiseras åldersgruppen 20–25 år öka med 307 personer.

Ålder	Prognostiserad befolkningsförändring under 2025–2031 i åldersgruppen 20–25 år
20	-26
21	64
22	60
23	81
24	59
25	69
Summa	307

Källa: Evidens

År 2023 fanns det enligt Boverkets statistik 400 hemmaboende vuxna barn, äldre än 24 år (3,3 procent av hushållen) i Stenungsund. Detta kan indikera en brist på lämpliga bostadsalternativ för ungdomar.

3.4.7 Hemlöshet

Hemlöshet innebär att man saknar en egen, trygg bostad med besittningsrätt (till exempel eget kontrakt) och tvingas leva i osäkra boendeförhållanden. Orsaker till hemlöshet kan vara såväl strukturella (brist på prisvärda bostäder och svårigheter att ta sig in på den ordinarie

bostadsmarknaden) som sociala (individuella faktorer som missbruk, psykisk ohälsa, arbetslöshet eller relationsuppbrott).

Socialstyrelsen använder en etablerad europeisk definition av hemlöshet när de kategoriserar fyra hemlöshetssituationer:

1. Akut hemlöshet: att sova ute, i trappuppgångar, bilar eller på härbärgen/akutboenden.
2. Institutionsvistelse: Att bo på exempelvis fängelse, särskilt ungdomshem (SiS) eller hem för vård eller boende (HVB) utan en bostad att flytta till inom tre månader.
3. Långsiktiga boendelösningar via socialtjänsten: att bo i träningslägenheter, referenslägenheter eller via sociala kontrakt ordnade av kommunen. Det är boendelösningar med någon form av hyresavtal eller kontrakt, oftast andrahandskontrakt, där boendet är förenat med tillsyn, särskilda villkor eller regler. Boendelösningen är tidsbegränsad och med begränsad besittningsrätt.
4. Eget ordnat kortsiktigt boende: att bo ofrivilligt, tillfälligt och kontraktslöst hos kompisar, bekanta, familj eller släktingar. Här ingår även personer som tillfälligt bor inneboende eller i andra hand hos en privatperson.

I Socialstyrelsens senast publicerade hemlöshetskartläggning framgår att Stenungsund 2023 hade 87 personer i hemlöshetssituation 3 och 7 personer i hemlöshetssituation 4.

För hemlöshetssituation 1 och 4 finns ett förmodat mörkertal då dessa behov inte fångas upp i några tydliga mätningar. För kategori 3 – långsiktiga boendelösningar via socialtjänsten har behovet sett liknande ut från 2023. I januari 2026 befann sig 76 hushåll i ett så kallat socialt andrahandskontrakt efter beslut om insats hos socialtjänsten. I 24 procent av dessa hushåll fanns minderåriga barn. Den genomsnittliga tiden med socialt kontrakt i Stenungsund är 4,5 år, men det finns hushåll som haft andrahandskontrakt på detta vis sedan oo-talet.

Verksamheten har implementerat flera av de rekommenderade åtgärderna från regeringens hemlöshetsstrategi, bland annat vräkningsförebyggande arbete och Bostad först (för personer med svårigheter inom flera livsområden och med komplex problematik). Arbetet kan utvecklas ytterligare och fler personer skulle kunna få både vräkningsförebyggande stöd och insatser i Bostad först.

3.5 Totalt bostadsbehov

Enligt Boverkets prognos ligger det beräknade bostadsbyggnadsbehovet per år för Stenungsunds kommun på 209 bostäder.

Enligt Evidens analys ligger byggtakten i kommunen på en något högre nivå än den som kan förväntas givet prisnivån i kommunen. Det tyder på att det finns en balans mellan efterfrågan

och utbud. Beräkningar av marknadsdjupet (framför allt de ekonomiska förutsättningarna för hushållen att efterfråga bostäder till framtida prisnivåer) framöver indikerar ett bostadsbyggande på cirka 150 bostäder årligen vilket är något lägre än det behov som Boverket prognostiserat. Om man inkluderar behovet av bostäder för särskilda boendeformer, som är lagstadgade och inte styrs av marknadens principer, så bedöms Boverkets prognos vara rimlig.

4 Mål för bostadsförsörjningen - handlingsplan

Det övergripande bostadspolitiska målet är att alla ska ha tillgång till en bra boendemiljö. Befintliga och nya kommuninvånare ska kunna erbjudas trygga och hållbara boendemiljöer i hela kommunen för nuvarande och framtida behov.

4.1 Målområde 1: Bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet

Stenungsund ska utveckla attraktiva livsmiljöer. Det ska finnas bostäder för alla livsfaser och bostadsutbudet ska möta efterfrågan.

Målområdet handlar om att skapa förutsättningar för att utveckla nya bostäder som efterfrågas och attraherar befintliga och nya kommuninvånare. Det ska kunna vara möjligt att flytta hemifrån, byta till en större bostad när familjen växer, flytta vid separation och finna ett mer tillgängligt och åldersanpassat boende om behovet uppstår.

Även det befintliga bostadsbeståndet är en viktig resurs för att säkerställa en god bostadsförsörjning. Det befintliga bostadsbeståndet ska ha ett utvecklat, omtyckt, varierat och väl nyttjat utbud.

Delmål	Aktivitet	Ansvarig
Ha en planberedskap för att kunna bygga 150 bostäder/år	Prioritera planarbete som har stöd i översiktsplanen och andra planeringsdokument där många strategiska val redan gjorts, vilket kan underlätta planprocessen.	Exploatering
	Fortsatt arbete med turordning för detaljplaner utifrån tidpunkt för positivt planbesked. Använd förtur och undantag från turordningen då planen erbjuder lösningar för särskilt trängande behov, exempelvis om planen ger ett stort bostadstillskott eller innebär ett komplement till utbudet på den aktuella orten.	Exploatering

	Fortsatt arbete mot antagande med pågående planer och beslutade positiva planbesked.	Exploatering
	Fortsatt arbete med omvandlingsprojekt där bostäder på ett kostnads- och resurseffektivt sätt kan åstadkommas. Exempelvis fritidshusområden som omvandlas till åretruntbostäder eller ombyggnation av stora lägenheter till mindre.	Exploatering
	Kommunikationsinsats om den service kommunen ger i plan- och lovfrågor i olika forum, som exempelvis "Drop-In" och Företagsgruppen som vägleder företag i deras specifika frågeställningar.	Bygglövsenheten
	Fortsätta med årlig uppföljning av planberedskapen för att anpassa planeringstakten till skiftande exploateringstryck.	Exploatering
Arbeta aktivt med att öka kommunens innehav av planeringsbar mark för bostadsändamål	Fortsatt arbete med strategiska markinköp för att möjliggöra markanvisningar och på så vis styra innehåll, exempelvis särskilda boendeformer och seniorboenden.	Exploatering
	Införa årlig uppföljning för att redovisa framdriften i arbetet med strategiska markinköp.	Exploatering
	Utveckla arbetssätt för samverkan med Stenungsundshem avseende strategiskt markinnehav.	Exploatering Stenungsundshem
Eftersträva en blandad bebyggelse i hela kommunen genom att främja ett större	Fortsatt fokus på blandade bostadstyper, upplåtelseformer och bostadsstorlekar i varje detaljplan, oavsett om planarbetet drivs av kommunen eller exploatören.	Exploatering

utbud och variation av bostadstyper, upplåtelseformer och bostadsstorlekar	Fortsatt kommunikation med exploatörer om att kommunens målsättning är en blandning av bostadstyper, upplåtelseformer och bostadsstorlekar, exempelvis vid planbeskedsansökningar.	Exploatering
	Informera om nya förutsättningar för komplementbostadshus i syfte att öka antalet mindre bostäder.	Bygglövsenheten
	I kommunens <i>Riktlinjer för kommunal mark, markanvisning och exploateringsavtal</i> ska det finnas en tydlig koppling till <i>Handlingsplan bostadsförsörjning</i> och vikten av att den följs.	Exploatering
Aktivt verka för fler boendeanternativ för äldre som tillgodoser deras behov och skapar flyttkedjor	Ombyggnation av en del av tidigare särskilt boende Hälleback till hyreslägenheter som är utformade med fokus på ett tryggare och mer tillgängligt boende för målgruppen 65+.	Stenungsundshem
	Ökad användning av markanvisningar för att styra bebyggelsens innehåll och täcka identifierade behov i bostadsbeståndet.	Exploatering
	Utvärdera möjligheter till bättre styrning kring säkerställande av bostadsnära grönska vid förtättnings- och nyexploateringsprojekt. Utformning av utemiljöer behöver anpassas för att skydda sårbara grupper i ett varmare klimat samt för att skapa trygga och inkluderande miljöer.	Exploatering
	Se över möjligheten och eventuella former för att erbjuda rådgivning till äldre kommuninvånare som önskar flytta till annan bostad.	Socialtjänsten

4.2 Målområde 2: Bostäder för alla

I Stenungsund ska det finnas bostäder för alla. Det innebär bland annat att det ska finnas bostäder för de grupper i samhället som har behov av mer anpassade bostäder än de som finns i det ordinarie bostadsbeståndet. Kommunen ska även arbeta för att främja en god bostadssituation för de personer och hushåll som står utanför den ordinarie bostadsmarknaden.

Delmål	Aktivitet	Ansvarig
Ta i beaktning hushåll med behov av särskild boendeform och de som har svårigheter att på egen hand nå en hållbar boendesituation	Erbjuda stöd och rådgivning i vräkningsförebyggande syfte till enskilda som riskerar vräkning, samt utveckla arbetssätt för samverkan med andra parter i vräkningsförebyggande syfte.	Vuxenenheten
	Erbjuda <i>Bostad först</i> till hemlösa personer med komplex problematik och som behöver omfattande stöd för att komma ur hemlöshet. Insatsen innebär erbjudande om hyresavtal kombinerat med frivilligt och flexibelt stöd utifrån den enskildes behov. (Antal andrahandskontrakt specificeras i särskilt avtal mellan socialtjänsten och Stenungsundshem.)	Vuxenenheten i samverkan med Stenungsundshem
	Utveckla arbetssätt för samverkan avseende hyresgarantier. Hyresgarantierna ska underlätta etablering på bostadsmarknaden för hushåll med betalningsförmåga men som har andra hinder för att kunna konkurrera på hyresmarknaden.	Socialtjänsten och Stenungsundshem i samverkan
	Erbjuda bostadssociala insatser till vissa enskilda som inte kan tillgodose sitt bostadsbehov på ordinarie bostadsmarknad, ex sociala andrahandskontrakt samt andra tillfälliga boendelösningar vid akuta situationer. (Antal andrahandskontrakt specificeras i särskilt avtal mellan socialtjänsten och Stenungsundshem.)	Vuxenenheten i samverkan med Stenungsundshem

	Utveckla arbetssätt som inkluderar möjligheten att erbjuda tillfällig boendelösning (journlägenhet) till våldsutövare för att underlätta för vissa våldsutsatta att bo kvar i sitt hem.	Vuxenenheten i samverkan med Stenungsundshem
	Aktiv och flexibel lokalresursplanering gällande behoven av särskilt boende och LSS-bostäder.	Fastighet Socialtjänsten
	Säkerställa att det finns bostäder för anvisade nyanlända.	Enheten för nyanlända i samverkan med Stenungsundshem och privata fastighetsägare

4.3 Uppföljning

Aktiviteter som rör planberedskap och innehav av planeringsbar mark följs upp årligen inom Allmänna utskottets planering. Flera aktiviteter följs upp i Boverkets årliga bostadsmarknadsenkät. En specifik uppföljningsrapport för respektive delmål i denna handlingsplan kommer att tas fram inför uppstarten med framtagande av nästa handlingsplan för bostadsförsörjning.

5 Nationella och regionala mål, planer och program

5.1 Nationella mål

Det övergripande nationella målet för bostadsförsörjningen är att skapa långsiktigt välfungerande bostadsmarknader där efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot invånarnas behov, att främja goda och hållbara livsmiljöer och hushålla med resurser samtidigt som ekonomisk utveckling och tillväxt uppnås.

5.1.1 Agenda 2030

Agenda 2030 är 17 globala mål som syftar till att ställa om till ett hållbart samhälle för alla. Flera av målen kan ha bäring på planeringen för bostadsförsörjningen men mål 11 är särskilt relevant:

Mål 11 – Hållbar stadsutveckling omfattar hållbart byggande och hållbar planering av bostäder. Det innefattar också att säkerställa tillgång för alla till fullgoda, säkra och ekonomiskt överkomliga bostäder. Städer och samhällen ska vara inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara.

5.1.2 Strategi för att motverka hemlöshet 2022–2026

Regeringen beslutade 2022 om en strategi för att motverka hemlöshet. Huvudmålen i strategin är att; minska antalet vuxna och barn som hamnar i hemlöshet, ingen ska behöva bo eller leva på gatan, införa metoden ”Bostad först” nationellt och stärka det sociala perspektivet i samhällsplaneringen. Regeringen har gett Socialstyrelsen i uppdrag att följa upp strategin och föreslå fortsatta åtgärder även efter 2026. Kommunen bevakar det som sker från nationellt håll när det gäller strategier och föreslagna åtgärder för att motverka hemlöshet.

5.1.3 Folkhälsopolitiska mål

Det övergripande nationella folkhälsomålet är att skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation.

Till detta finns det åtta målområden kopplade där målområde 5 Boende och närmiljö är det område som handlingsplan för bostadsförsörjning har störst möjligheter att bidra till. Målområdet innehåller följande fokusområden:

- Tillgång till en fullgod och ekonomiskt överkomlig bostad

- Bostadsområden som är socialt hållbara
- Sunda boendemiljöer på jämlika villkor.

Att ha tillgång till en god bostad i ett område som ger samhälleliga förutsättningar för social gemenskap bidrar till trygghet, tillit och en god och jämlik hälsa. Åtgärder för en mer jämlik hälsa bör inriktas på att bryta boendesegregation men också på ett hållbart byggande, som präglas av goda miljöfaktorer.

5.1.4 Jämställdhetspolitiska mål

Det övergripande målet för jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män ska ha samma makt och möjligheter att forma samhället och sina egna liv. Målet konkretiseras i sex delmål avseende bland annat makt och inflytande, ekonomi, utbildning, hälsa, hem och omsorgsarbete samt mäns våld mot kvinnor.

Jämställdhetsmålen har en mer indirekt påverkan på bostadsförsörjningen. Men det är viktigt att ha med jämställdhetsperspektivet genom hela processen i planeringen för bostäder för att analysera vilka konsekvenser beslut kan få för kvinnor respektive män. Handlingsplan för bostadsförsörjning kan bidra till jämställdhetsmålen genom att beakta män och kvinnors olika förutsättningar och livsvillkor.

5.1.5 Mål för integrationspolitiken

Det nationella målet för integrationspolitiken är att utrikes födda kvinnor och män ska ha samma skyldigheter, rättigheter och möjligheter som den övriga befolkningen att leva ett fritt, värdigt och självständigt liv inom samhällsgemenskapen.

I bosättningslagen (2016:38) regleras kommunens skyldighet för att, efter anvisning från Migrationsverket, ta emot en nyanländ person för bosättning. Syftet är att nyanlända ska få förutsättningar att etablera sig i samhället.

I förarbetena till bosättningslagen hänvisar regeringen till bostadsförsörjningslagen och att det där framgår att kommunerna är skyldiga att beakta nationella mål i sin planering för bostadsförsörjningen. Genom bosättningslagen ställs krav på kommunerna att inrikta sin planering på att även kunna klara mottagandet av nyanlända.

5.1.6 Mål för funktionshinderpolitiken

Sveriges nationella mål för funktionshinderspolitiken är att uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. För att nå det nationella målet ska funktionshinderspolitiken genomföras med hjälp av fyra inriktningar:

- principen om universell utformning - handlar om att tänka in tillgänglighet redan i planeringen, till exempel vid utformning av byggnader,
- åtgärda befintliga brister i tillgängligheten,
- individuella stöd och lösningar för individens självständighet
- förebygga och motverka diskriminering.

Det är särskilt inriktningen gällande universell utformning som är viktig inom planeringen för bostadsförsörjning. När tillgänglighet byggs in från början minskar behovet av individuella anpassningar och möjligheterna ökar för personer med funktionsnedsättning att leva självständigt och fatta egna beslut.

5.1.7 Barnperspektivet

Barnkonventionen är sedan 2020 svensk lag, vilket har stärkt barnets rättigheter i samhället. I planering av bostäder och goda boendemiljöer ska barnperspektivet inkluderas för att säkerställa att barns behov och rättigheter beaktas.

Barnkonsekvensanalys (BKA) är ett systematiskt verktyg för att utreda hur beslut och planer, som nya bostadsområden eller infrastruktur, påverkar barn och unga. Analysen lyfter fram barns behov, rättigheter, tillgångar och brister i planeringen, involverar deras egna perspektiv och skapar ett bättre beslutsunderlag för att skapa tryggare, mer tillgängliga och barnvänliga miljöer.

I Stenungsunds kommun är det obligatoriskt att barnperspektivet beaktas och beskrivs i samtliga ärenden som lyfts för politiskt ställningstagande.

Förvaltningen arbetar brett med att bedöma utbyggnadsplaners påverkan ur ett barnperspektiv. Beaktandet säkerställs genom ett strukturerat arbetssätt i en plansamordningsgrupp där samtliga medverkande discipliner bedömer inkommande planbeskedsansökningar ur ett barnperspektiv. Det handlar bland annat om tillgång till gröna utemiljöer och barn och ungas möjlighet att självständigt kunna röra sig på ett säkert och tryggt sätt i närområdet, kommundelen och på väg till skola och fritidsaktiviteter.

Planeringsenheten har också tagit fram en checklista avseende barnperspektivet för arbete med planprogram och detaljplaner.

5.2 Regionala mål

5.2.1 Regional utvecklingsstrategi Västra Götaland 2021–2030

Västra Götalands regionfullmäktige antog den 17 februari 2026 en aktualiserad utvecklingsstrategi, *Regional utvecklingsstrategi Västra Götaland 2021–2030 - Med utblick mot*

2045. Strategins mål är att göra Västra Götaland till ett föredöme för omställning till ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle.

Strategin har fyra långsiktiga prioriteringar som utgör basen för det samlade strategiska utvecklingsarbetet på regional nivå. Det innefattar att; stärka innovationskraften, bygga kompetens, öka inkluderingen och att knyta samman Västra Götaland.

Strategin pekar ut tre områden som behöver extra fokus under 2026–2030, varav ett område, ökad robusthet genom samverkan i samhällsplanering, har tydlig koppling till bostadsförsörjningen. Den regionala samhällsplaneringen behöver vidareutvecklas och samplaneras för att bättre hantera långsiktiga utmaningar. Samverkan ska stärkas över sektorer och mellan olika aktörer utifrån respektive roller och ansvar i samhällsplaneringen för att bygga kunskap, identifiera risker, lyfta möjligheter och tydliggöra övergripande utvecklingsbehov på både kort och lång sikt. Utifrån behov kan gemensamma analyser, scenarier och planeringsunderlag tas fram. Underlagen kan sedan visa på synergier och gemensamma nyttor i den samlade samhällsplaneringen.

Strategin tar också upp att tillgången till bostäder är en välfärdsfråga och att boendesegregationen behöver minska. Mötesplatser och den offentliga miljöns utformning har stor betydelse för invånares sammanhållning, trygghet och för att motverka utanförskap.

5.2.2 Göteborgsregionen 2050

Göteborgsregionen 2050 innehåller politiska överenskommelser om hur storstadsregionen ska utvecklas i ett längre perspektiv med fokus på tillväxt och samhällsplanering.

Dokumentet innefattar Strukturbild för Göteborgsregionen som utgör utgångspunkt för den fysiska planeringen i regionen. Strukturbilden ska vara ett stöd för kommunernas arbete med bostadsförsörjning och översiktlig planering.

Göteborg är regionens starkaste tillväxtnod och fungerar som motorn som skapar värdefulla synergieffekter för samtliga kommuner i regionen. I strukturbilden ligger Stenungsund i ett av de fem huvudstråken som utgör regionens ryggrad.

Illustration av kärnan, stadsområdet, huvudstråken, kustzonen och de gröna kilarna. Källa: Göteborgsregionen 2050

Genom överenskommelsen tar regionens kommuner ett gemensamt ansvar genom att:

- I första hand planera bostäder i stadsområdet och i stationsnära lägen, i andra hand vid kollektivtrafik,
- planera för en blandning av upplåtelseformer, både i nya och befintliga bostadsområden,
- bidra till täta, gröna, jämlika och trygga bostadsområden,
- bidra till att utveckla lokal platsidentitet och väl gestaltade livsmiljöer.

evidens:

Bostadsförsörjningsanalys Stenungsund

December 2025

Summering och slutsatser

Summering och slutsatser

Stenungsunds kommun står inför en fortsatt befolkningsökning, om än i något lägre takt än under det senaste decenniet. Fram till 2034 väntas befolkningen öka med upp mot 3 000 personer, vilket motsvarar omkring 300 personer per år. Prognoserna pekar också på att antalet hushåll ökar med motsvarande cirka 100 nya hushåll per år. Tillväxten drivs framför allt av ett stabilt flyttnetto, fler personer flyttar till kommunen än härifrån.

Kommunen attraherar särskilt familjebildare, framför allt i åldrarna 25-40 år, vilket bidrar till en stark efterfrågan på bostäder för barnfamiljer. I Stenungsund bor äldre hushållen kvar i småhus under stora delar av livet, relativt få hushåll väljer att flytta till ett flerbostadshus. Detta innebär att bostads-försörjningen behöver ta hänsyn till både livscykel- och åldersstruktur framöver.

Bostadsbeståndet i Stenungsund uppgår till cirka 12 000 bostäder, där ungefär 7 000 är småhus. Lite drygt en tiondel av alla bostäder är bostadsrätter. Flerbostadshusen återfinns främst i Stenungsunds tätort. När byggtakten i kommunen analyseras är det tydligt att byggtakten varit hög i regionalt perspektiv. I genomsnitt har 5,6 bostäder per 1 000 invånare färdigställts vilket motsvarar omkring 140 bostäder årligen.

Inkomstnivåerna i kommunen är högre än genomsnittet i länet och riket, med en genomsnittlig disponibel hushållsinkomst på cirka 650 000 kr/år. Skillnaderna mellan stadsdelarna är dock stora - från cirka 375 000 kronor i Hasselbacken till över 800 000 kronor i både Getskär och Smundstorp. Sammanboende hushåll har generellt betydligt högre inkomster än ensamstående, vilket skapar socioekonomiska skillnader på bostadsmarknaden då det finns områden med större inslag av småhus än andra områden med fler sammanboende hushåll.

Andelen hushåll i Stenungsund med ansträngd boendekonomi eller trångboddhet är lägre eller jämförbar med grannkommunerna. Utvecklingen över tid visar dessutom på en viss minskning sedan 2012.

Bedömt nyproduktionspris för bostadsrätter ligger mellan cirka 25 000 och 50 000 kr/kvm beroende på område och storlek, medan jämviktshyra för nyproducerade hyresrätter uppskattas till 2 000-2 700 kr/kvm/år. För småhus är betalningsviljan i princip densamma, 35 000-50 000 kr/kvm. Priserna indikerar sammantaget att det inte på marknadsmässiga grunder går att bygga överallt i kommunen.

Analysen av flyttmönster visar att inflyttningen till bostadsrätter och hyresrätter i hög grad sker från den egna kommunen, medan inflyttning till äganderätter i något större utsträckning sker från andra kommuner, och då i första hand Göteborg.. Det finns också vissa geografiska skillnader inom kommunen, där de västra och östra kommundelarna attraherar delvis olika geografiska målgrupper även om skillnaderna är relativt små. Sammantaget pekar utvecklingen på ett växande behov av olika typer bostäder och en fortsatt blandad bostadsutveckling som kan möta olika målgruppers behov.

Beräkningar av marknadsdjupet indikerar en efterfrågan på cirka 150 bostäder, jämnt fördelat mellan de olika upplåtelseformerna. Även framöver indikerar prognoserna ett marknadsdjup kring 150-200 bostäder årligen.

Kommunens utveckling påverkas också starkt av arbetsmarknaden i Göteborg, då många invånare pendlar dagligen. Attraktiva pendlingsmöjligheter gör boendet i Stenungsund mer eftertraktat och driver ytterligare efterfrågan på bostäder.

The background image shows a harbor scene with several sailboats docked at a wooden pier. In the foreground, there is a paved area with some greenery. To the right, a building features a large mural of a stormy sea with waves crashing against a shore. The text 'Evidens rekommendationer' is overlaid in white on the image.

Evidens rekommendationer

Evidens rekommendationer

- **Utveckla en tydlig strategi för bostadsförsörjning baserad på marknadsdjupet.** Kommunens långsiktiga marknadsdjup förväntas ligga på 150–200 bostäder per år. Det är därför viktigt att planberedskapen dimensioneras för detta spann, men med flexibilitet för att snabbt kunna anpassa byggstarter efter konjunkturläge och räntenivåer.
- **Ha en planberedskap för de mest attraktiva lägena.** Prisbilden i kommunen indikerar att det inte på marknadsmässiga grunder går att bygga överallt i Stenungsund. Planberedskap måste finnas i de mer attraktiva lägena i kommunen för att nyproduktion av bostäder ska komma till stånd. Det är uppenbart att de mer vattennära lägena i kommunen är de mest attraktiva.
- **Stärk utbudet av ägt boende i kommunens socioekonomiskt svagaste område.** Hasselbacken domineras idag av hyresrätt. Genom att successivt tillföra bostadsrätter, ägarlägenheter och stadsradhus i dessa delar kan en bättre upplåtelsebalans skapas. Detta stärker hushållens möjligheter till långsiktigt kapitalbyggande och bidrar till att höja områdenas attraktivitet.
- **Förstärk pendlingsmöjligheterna.** En av Stenungsunds styrkor ligger i att kommunen är väl integrerad på Göteborgs-regionens arbetsmarknad. Genom att utveckla bostäder i pendlingsnära lägen och samtidigt stärka möjligheterna till pendling kan Stenungsund locka fler hushåll som annars hade bosatt sig i grannkommuner. Utforma en långsiktig strategi för pendlarhushåll.
- **Planera för attraktiva senior- och 55+ bostäder i centrala och bästa läge.** Detta frigör småhus för barnfamiljer och skapar långa flyttkedjor. För bästa effekt bör dessa projekt kombineras med god tillgång till service och trygghetsfunktioner.

Bild: Planprogram för centrala och södra Hallerna

Executive summary (per avsnitt)

Executive summary: Tillväxtvillkor

Befolknings- och hushållsutveckling

Stenungsunds kommun fortsätter att växa i en något högre takt än under det senaste decenniet. Befolkningen förväntas öka med drygt 3 000 personer fram till 2034 enligt kommunens befolkningsprognos, vilket motsvarar omkring 300 personer per år. Jämfört med perioden 2015-2024, då befolkningen ökade med i snitt 260 personer per år, innebär prognosen en något högre takt. Befolkningsökningen drivs framför allt av ett stabilt födelsenetto, medan variationer i flyttnettot förklarar de större svängningarna över tid. Särskilt under 2021 var det ett starkt positivt flyttnetto, medan pandemiperioden och åren därefter präglades av lägre eller negativa nettosiffror.

När det gäller åldersmönster visar Stenungsund att är högst bland unga vuxna och flyttnettot visar negativa nivåer för unga vuxna. Ett särskilt starkt flyttnetto syns bland personer i 30-årsåldern, vilket tyder på att kommunen attraherar familjebildare. Det är tydligt att Stenungsunds kommun attraherar fler personer i familjebildande åldrar och barnfamiljer än vad kommunen förlorar. För de äldre åldrarna är nettot omkring noll, vilket innebär att in- och utflyttning i stort sett balanserar varandra.

Prognoserna pekar också på att gruppen unga vuxna kommer att öka det närmsta 10 åren, men störst ökning förväntas ske bland äldre hushåll. Även den åldergrupp som till stor del består av barnfamiljer och som i första hand efterfrågar småhus förväntas växa. Detta skapar ett fortsatt behov av både mindre bostäder riktade till unga vuxna, större bostäder för barnfamiljer samt lägenheter som passar äldre hushåll som vill lämna villaboendet. Detta innebär att efterfrågan på bostäder kommer att vara bred och omfatta alla upplåtelseformer. Antal hushåll i Stenungsunds kommun bedöms öka med drygt 100 stycken per år fram till 2035.

Yngre hushåll har i högre grad preferenser för hyresrätt, medan äldre hushåll oftare söker bostadsrätt eller andra boendeformer. Dessa skillnader i preferenser innebär att bostadsförsörjningsfrågan måste beakta både åldersstruktur och livscykelperspektiv.

Arbetsmarknad och pendling

Stenungsunds utveckling påverkas också starkt av sin roll i Göteborgsregionens arbetsmarknad. Kommunen är en tydlig pendlingskommun med stora dagliga flöden både in och ut. På 30 år har pendlingen ut från Stenungsund nästan fördubblats.

Ett betydande antal av kommunens invånare arbetar i Göteborg, vilket innebär att boendet i Stenungsund i stor utsträckning är kopplat till arbetsmarknadstillgänglighet i regionen. Detta utgör en konkurrensfördel för kommunen, då attraktiva pendlingsmöjligheter ökar efterfrågan på bostäder.

I detta sammanhang är det centralt att bostadsförsörjningsplaneringen relateras till frågor om regionförstoring och framtida infrastrukturinvesteringar.

Slutsats

Sammantaget innebär befolkningsutvecklingen och pendlingen att Stenungsund står inför ett växande behov av differentierade bostäder. För att möta efterfrågan krävs planering som tar hänsyn till såväl de unga vuxnas behov av små och prisvärda bostäder, som barnfamiljernas behov av större bostäder i attraktiva lägen och de äldres behov av tillgängliga boenden i flerbostadshus.

Executive summary: Bostadsbestånd och byggande

Bostadsbestånd och byggande

Bostadsbeståndet i Stenungsund präglas av en tydlig småhusdominans, vilket också syns i att boende i småhus är den vanligaste boendeformen i alla åldrar. I riket minskar småhusandelen bland äldre till fördel för boende i flerbostadshus, men detta mönster är svagare i Stenungsund. Fokusområdet Hallerna följer i stort samma struktur som kommunen som helhet.

Samtidigt visar bostadsstorlekarna ett relativt tydligt mönster mellan upplåtelseformerna. Bostadsrätter och hyresrätter domineras av mindre och medelstora bostäder, medan äganderätter i huvudsak ligger i större storleksintervall. I Hallerna framstår hyresrätterna som något större än i kommunen som helhet. Sammantaget pekar detta på att utbudet i hög grad är anpassat för hushåll som efterfrågar större bostäder, medan variationen i mindre bostäder i vissa delmarknader kan vara mer begränsad.

Byggstatistiken visar att byggandet har bromsat in i kommunen under de senaste åren. Detta särskilt tydligt jämfört med toppnivåerna under 2021-22. Förklaringen till detta ligger i försämrade marknadsvillkor som inte enbart drabbar Stenungsund utan hela landet.

Stenungsund har under de senaste åren haft en hög byggtakt i regionalt perspektiv. Med i genomsnitt 5,6

färdigställda bostäder per 1 000 invånare placerar sig kommunen bland de med mest byggande i Västra Götaland.

Byggtakten motsvarar en något högre nivå än den som kan förväntas givet prisnivån i kommunen, vilket tyder på en balans mellan efterfrågan och utbud. Under de senaste fem åren har cirka 125 bostäder färdigställts årligen.

Inkomster

Inkomsterna i Stenungsund är högre än genomsnittet i både länet och riket, men det finns tydliga socio-ekonomiska skillnader inom kommunen. Den genomsnittliga disponibla hushållsinkomsten ligger på cirka 650 000 kronor per år, men variationen mellan olika stadsdelar är stor. Högst inkomster återfinns i områden som Getskär och Smundstorp, där hushållen i genomsnitt har över 800 000 kronor i disponibel inkomst, medan snittinkomsten är betydligt lägre i Hasselbacken, cirka 375 000 kronor.

Skillnaderna blir än tydligare mellan hushållstyper. Sammanboende hushåll har genomgående betydligt högre inkomster än ensamstående. Inkomsterna för ensamhushåll är samtidigt jämnare fördelade över kommunen och med mer likartade inkomstnivåer, medan sammanboende hushålls ekonomiska resurser varierar kraftigt mellan områden.

Hushåll med ansträngd boendesituation

Andelen hushåll i Stenungsund med ansträngd boendeekonomi eller trångboddhet är på samma nivå eller även något lägre jämfört med grannkommunerna men lägre än i Göteborg. Utvecklingen över tid visar dessutom på en minskning sedan 2012. Hushåll med ansträngd boendeekonomi är främst koncentrerade till centrala Stenungsund, särskilt i Hasselbacken. Trångboddheten är också tydligast i Hasselbacken, men relativt få hushåll kombinerar både trångboddhet och ekonomisk utsatthet.

Andelen hushåll med upprepade flyttningar är låg och stabil över tid, och även andelen hushåll med hemmaboende vuxna barn ligger på en nivå i linje med grannkommunerna. Däremot finns geografiska skillnader: hushåll med hemmaboende vuxna barn återfinns främst i villamiljöerna utanför centrala Stenungsund. Hushåll med återkommande problem är fokuserade till Hasselbacken.

Sammantaget visar mönstret att utsatthet i boendet finns, men på en relativt begränsad nivå i kommunen och med starka lokala variationer. Dessutom indikerar de senaste årens utveckling en förbättring, från redan låga nivåer.

Executive summary: Pris och hyra på bostadsmarknaden

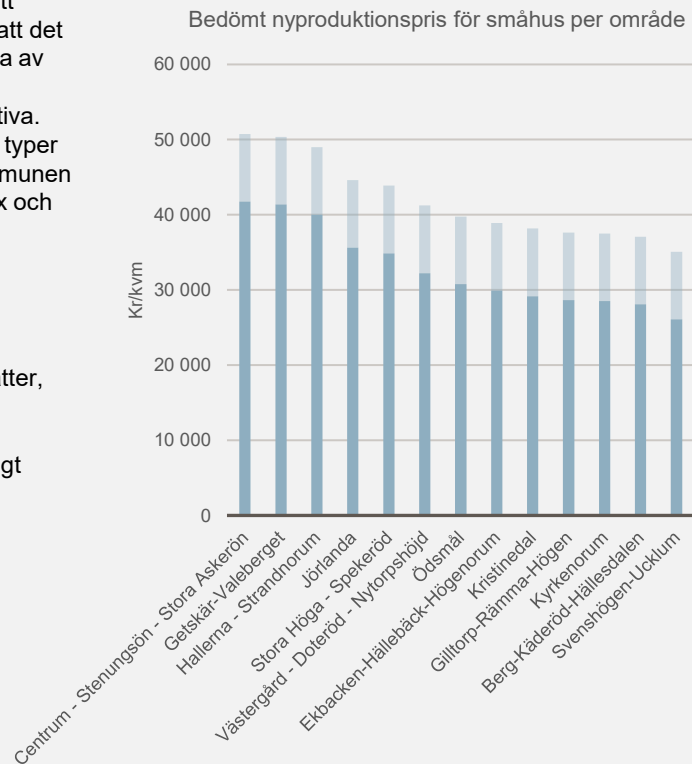
Bedömningen av pris och jämviktshyra för nyproducerade bostäder i Stenungsunds kommun bygger på analyser av genomförda transaktioner av bostadsrätter och småhus på andrahandsmarknaden. Utifrån dessa data härleds både bedömda nyproduktionspriser för ägda bostäder och bedömd betalningsvilja för nyproducerade hyresrätter. Detta utgör en central input i de marknadsdjupsberäkningar som presenteras senare i rapporten.

Det genomsnittliga bedömda nyproduktionspriset på bostadsrätter i kommunen bedöms ligga mellan drygt 25 000 och 50 000 kr/kvm beroende på område och lägenhetsstorlek. Betalningsvilja för nyproducerade hyresrätter uppskattas till omkring 2 000-2 700 kr/kvm/år, vilket innebär att hyrorna varierar mellan olika kommundelar men generellt sett är tillräckligt höga för att motivera nyproduktion i de mer attraktiva lägena.

För småhus ligger betalningsviljan i kommunen på ungefär samma nivå sett till pris per kvm. Bedömd prisnivå för nyproducerade småhus varierar mellan cirka 35 000 och 50 000 kr/kvm, vilket indikerar att nyproduktion av småhus är möjlig i flera delar av kommunen. Detta gäller särskilt i områden med stark efterfrågan från barnfamiljer och hushåll som efterfrågar större ägda bostäder.

Priserna indikerar sammantaget att det inte går att bygga överallt i kommunen utan att det är viktigt att det finns en planberedskap i de mer attraktiva delarna av kommunen. Det är alldeles uppenbart att de mer vattennära lägena i kommunen är de mest attraktiva. Detta skapar goda förutsättningar att bygga olika typer av bostäder och upplåtelseformer, vilket ger kommunen möjligheten att planera för en blandad produktmix och därmed en mer socialt och ekonomiskt hållbar utveckling.

Kommunens planering bör ta fasta på dessa förutsättningar och arbeta för en blandad bostadsutveckling. Genom att kombinera hyresrätter, bostadsrätter och småhus i olika områden kan bostadsproduktionen i kommunen möta en bred efterfrågan, bidra till social hållbarhet och samtidigt skapa långsiktigt attraktiva bostadsområden.

Executive summary: Målgruppsanalys

För att få en bild av vilka målgrupper som attraheras av bostäder i Stenungsund har en analys av flyttströmmar genomförts. I rapporten har flyttströmmar till bostäder på andrahandsmarknaden studerats.

Analysen av flyttströmmar redogör för vilken typ av boende de nyinflyttade lämnar, vilken geografi de rekryteras från, åldersfördelning och familjekonstellation. Under de senaste 10 åren har det skett lite drygt 30 000 flyttar till och framförallt inom kommunen.

Ungefär 50-60 procent av alla som flyttar till en bostad i Stenungsund kommer ifrån Stenungsund beroende på vilken upplåtelseform hushållet har flyttat till.

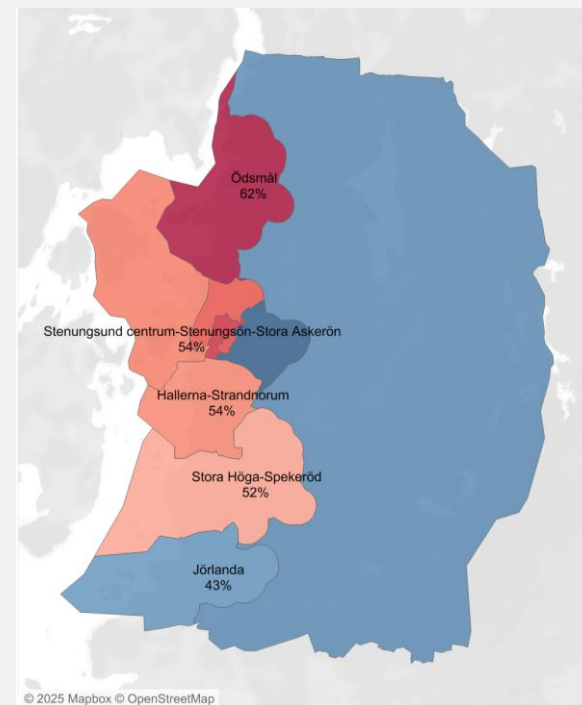
50-60%

Andel av inflyttare som kommer från Stenungsund

Hyresrätten har ett tydligare lokalt upptagningsområde än bostadsrätter och framför allt småhus som har ett något mer regionalt upptagningsområde. Skillnaderna är dock inte stora, 64 procent av inflyttarna till en hyresrätt i Stenungsund var redan bosatt i kommunen medan motsvarande andel för bostadsrätt och småhus uppgår till 55 respektive 48 procent.

De stora skillnaderna i upptagningsområde kan istället observeras mellan den östra och västra delen av kommunen, se kartbilden till höger. Än betydligt större del av inflyttarna kommer från den egna kommunen i den södra delen av kommunen än i den norra.

Andel av inflyttare till BR som kommer från Stenungsund

Appendix

Tillväxtvillkor

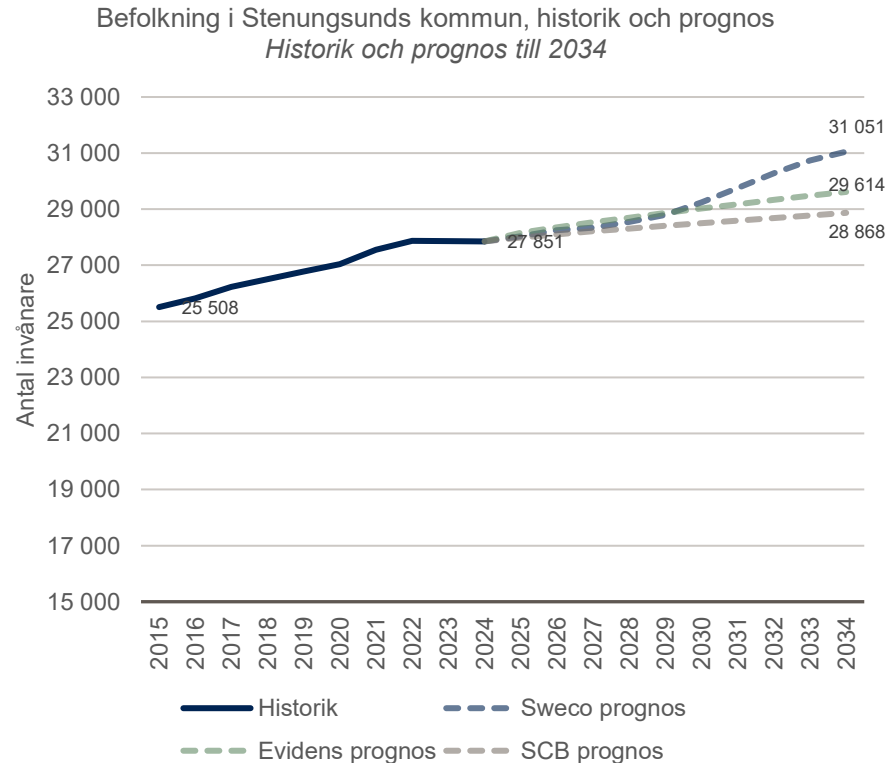
Bostadsbestånd och byggande

Pris och hyra på Stenungsunds bostadsmarknad

Målgruppsanalys

Marknadsdjup

Kommunens prognos redovisar en något högre tillväxttakt framgent jämför med den historiska tillväxttakten

Källa: Sweco, Stenungsunds kommun, SCB och Evidens

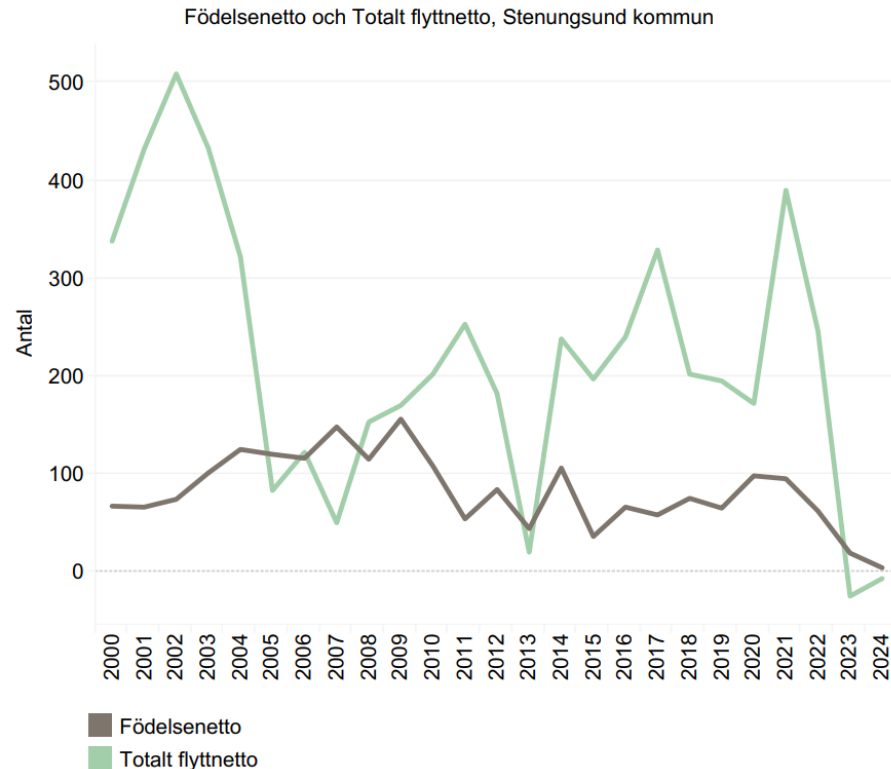
Mellan 2015 och 2024 har Stenungsunds kommun vuxit med cirka 2 350 personer, vilket motsvarar cirka 260 personer per år.

Enligt Stenungsunds kommuns prognos, som tagits fram på uppdrag av Sweco, förväntas kommunen att växa med 3 200 personer mellan 2024 och 2034. Detta motsvarar 290 personer per år, dvs. en något högre tillväxttakt än jämfört med den historiska genomsnittliga tillväxten mellan 2015-2035 som var 260 personer per år.

Mellan 2024 och 2034 förväntas kommunen att växa med nästan 1 800 personer enligt Evidens prognos. Detta motsvarar cirka 180 personer per år, dvs. 80 färre per år jämfört med den historiska genomsnittliga tillväxten sedan 2015.

Enligt den prognos som SCB har tagit fram förväntas kommunen att växa med drygt 1 000 personer mellan 2024 och 2034. Detta motsvarar 100 personer per år, dvs. en lägre tillväxttakt än vad både Swecos och Evidens prognos landar i.

Födelsenettot har varit en stabil grund för befolkningstillväxten, medan variationer i flyttnettot har styrt svängningarna

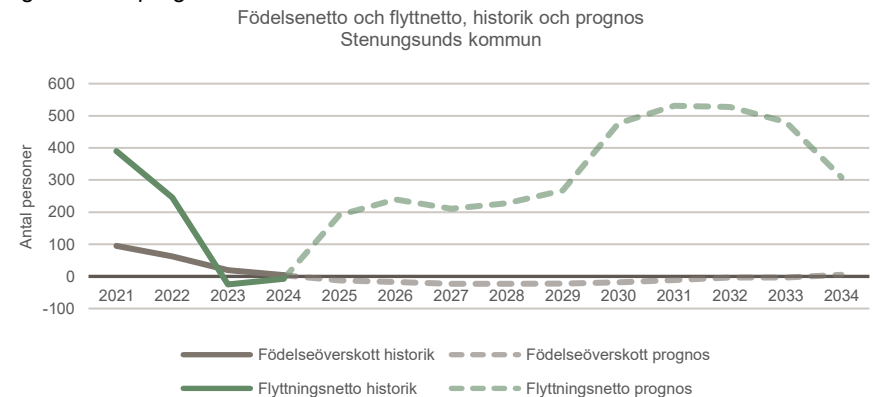

Källa: SCB och Evidens

Födelsenettot, det vill säga skillnaden mellan antal födda och antal döda, har varit relativt stabilt fram till och med 2021. Från och med 2022 har dock födelsenettot visat en nedåtgående trend.

Flyttnettot, det vill säga skillnaden mellan inflyttare och utflyttare, har däremot sett större variationer över tid och varierat mellan nästan 0 vissa år och upp mot 400-500 personer några enstaka år. Under de senaste 10 åren har flyttnettot särskilt starkt 2021, men föll kraftigt från och med 2022. Under 2023 och 2024 har flyttnettot legat på negativa siffror men med en liten återhämtat 2024.

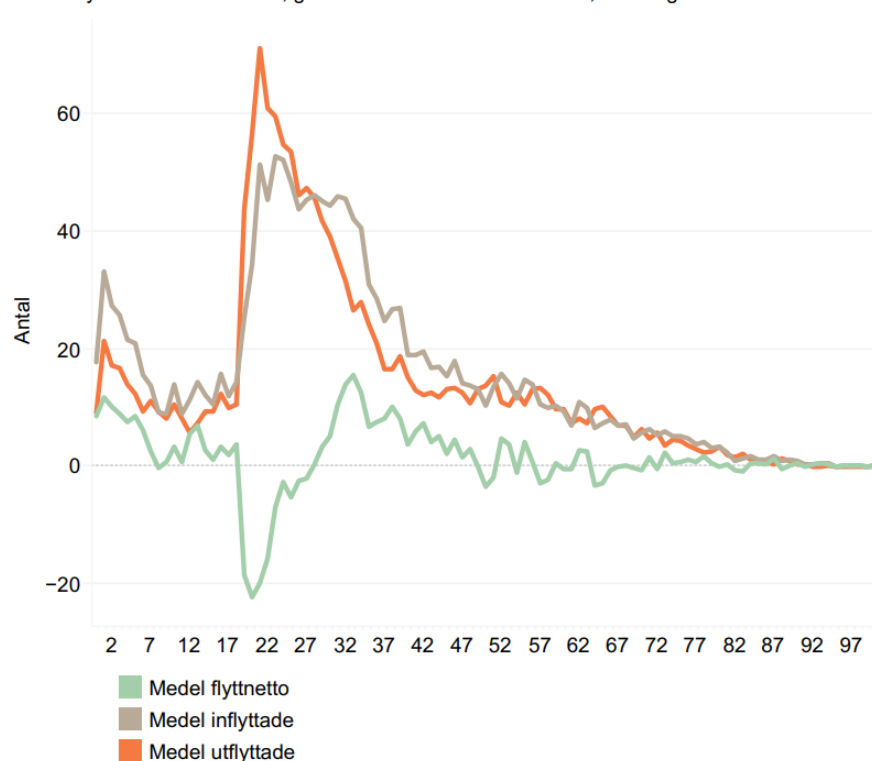
Totalt har födelsenettot varit en stabil grund för tillväxt, medan variationer i flyttnettot styr svängningarna i befolkningsökningen. Framåt förväntas flyttnettot ligga på positiva nivåer igen medan födelsenettot förväntas fortsätta ligga på negativa nivåer enligt Swecos prognos.

Källa: Sweco och Stenungsunds kommun

Stenungsunds kommun har haft störst positivt flyttnetto bland personer i 30-årsåldern, medan flyttbalansen är omkring noll för äldre

Flyttmönster efter ålder, genomsnitt de fem senaste åren, Stenungsund kommun

Grafen visar flyttmönster efter ålder i Stenungsunds kommun per ålder, baserat på genomsnittet av de fem senaste åren.

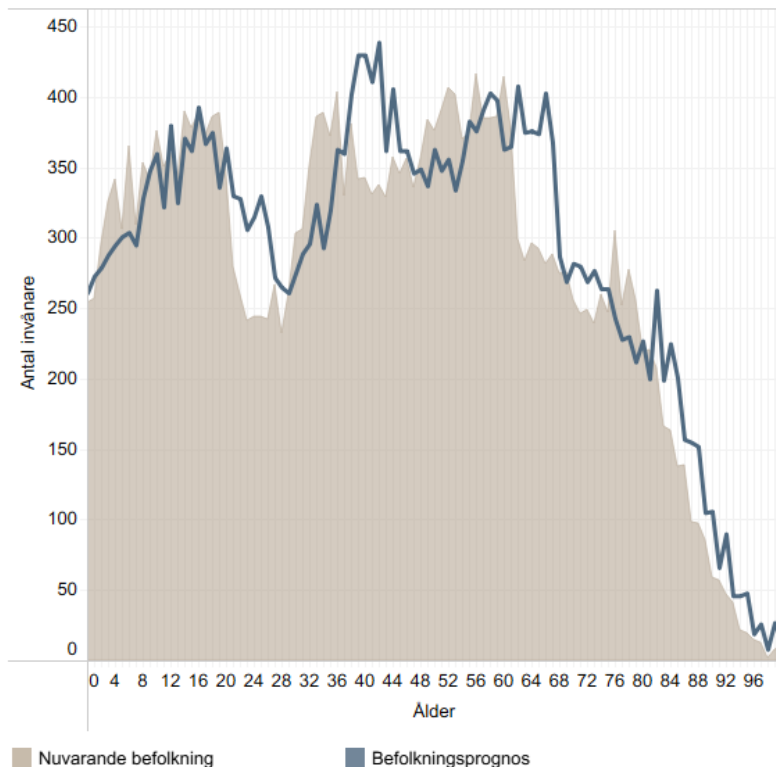
Flyttaktiviteten är högst bland unga vuxna och flyttnettot visar negativa nivåer för framförallt 19-27 åringar. Flyttnettot ökar sedan bland personer i 30-årsåldern, dvs. personer i familjebildande ålder, och är också som störst bland dessa åldrar. Med dem följer också flyttnettot för småbarn. Från 40-årsåldern avtar flyttbenägenheten gradvis med stigande ålder.

Det är tydligt att Stenungsunds kommun attraherar fler personer i familjebildande åldrar och barnfamiljer än vad kommunen förlorar. För de äldre åldrarna är nettot omkring noll, vilket innebär att in- och utflyttning i stort sett balanserar varandra.

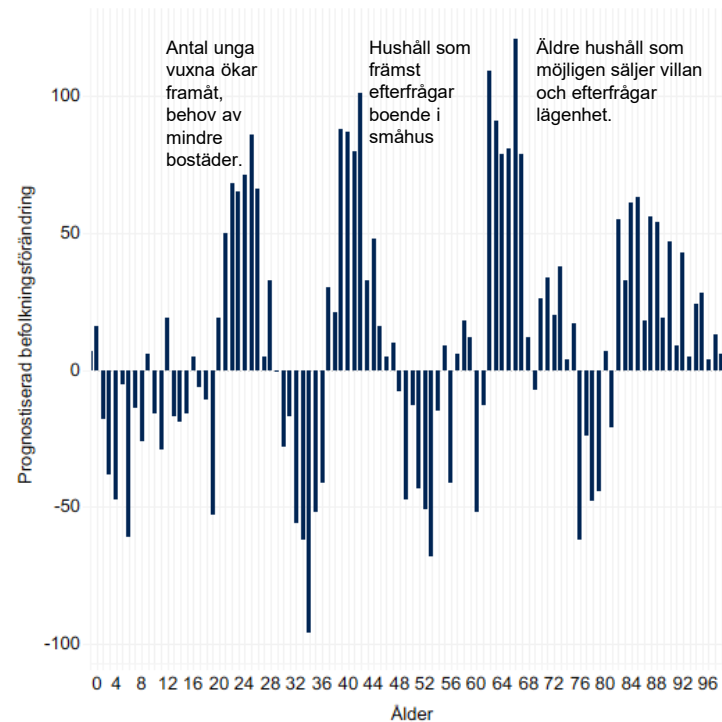
Källa: SCB och Evidens

Unga vuxna förväntas öka enligt Evidens prognos, men störst ökning bland äldre som i viss utsträckning byter villan mot lägenhet

Antal per ålderskohort, 2024 samt prognosår 2030, Stenungsund (Evidens prognos)

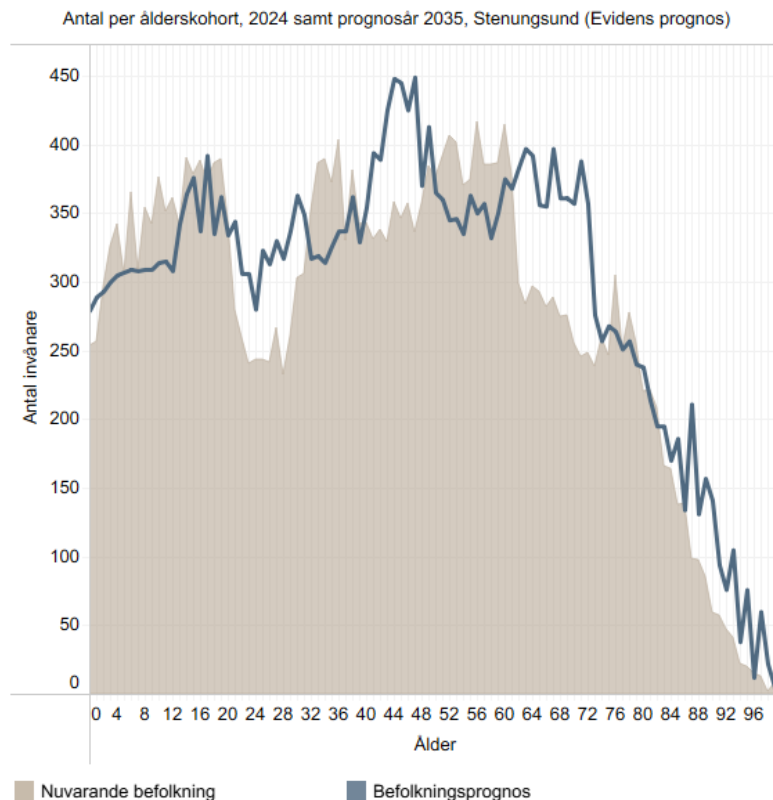

Prognostiserad befolkningsförändring 2024–2030, Stenungsund (Evidens prognos)

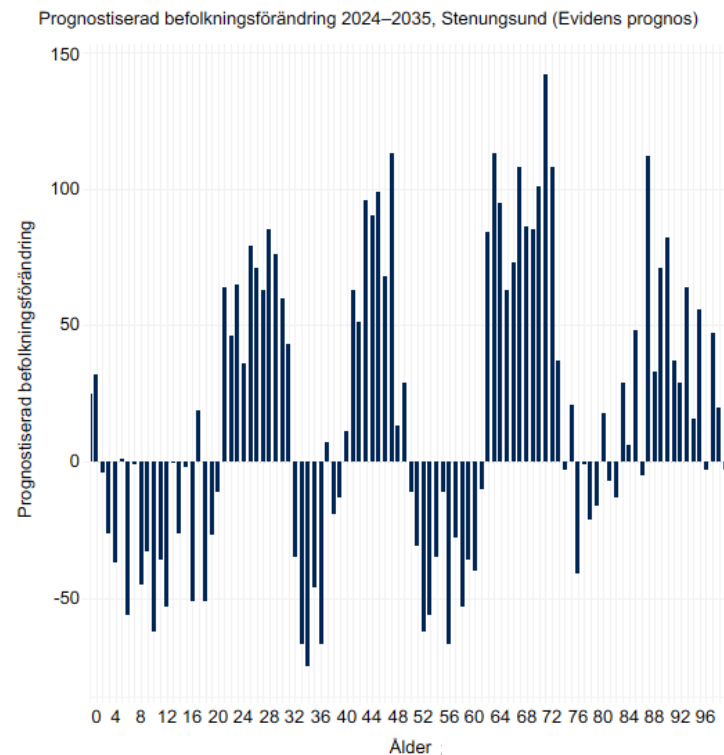

Källa: SCB och Evidens

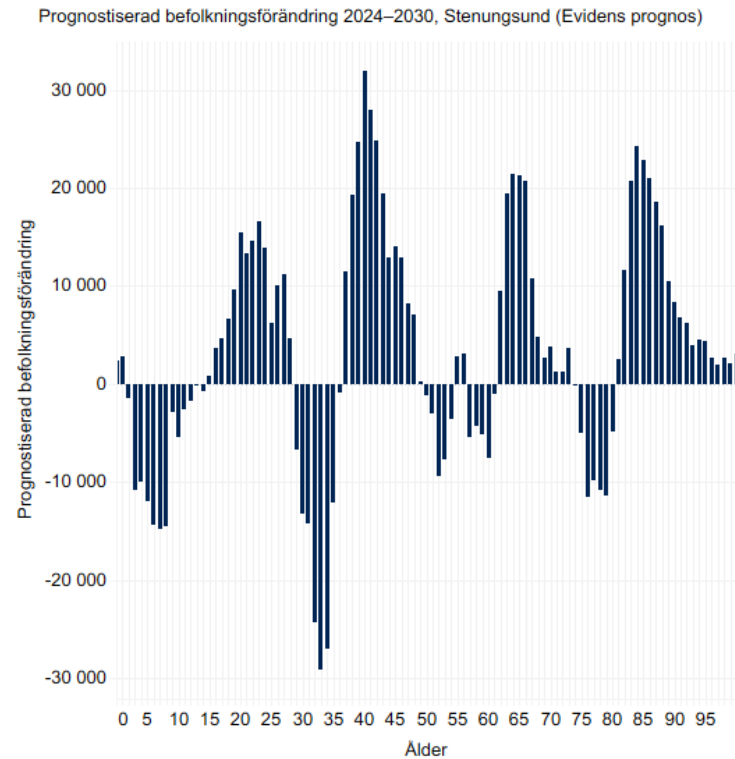
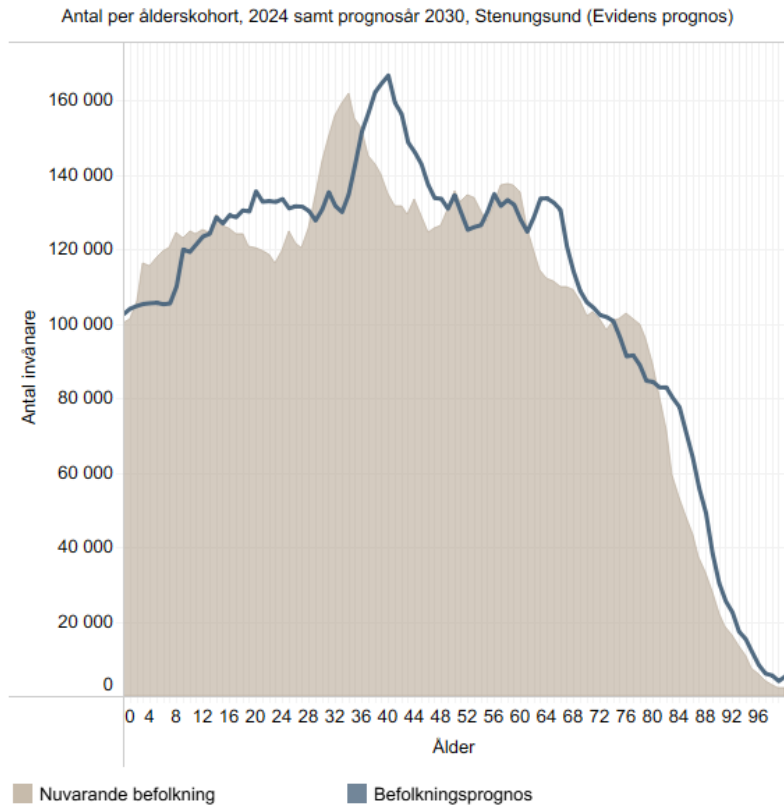
Samma mønster på längre sikt

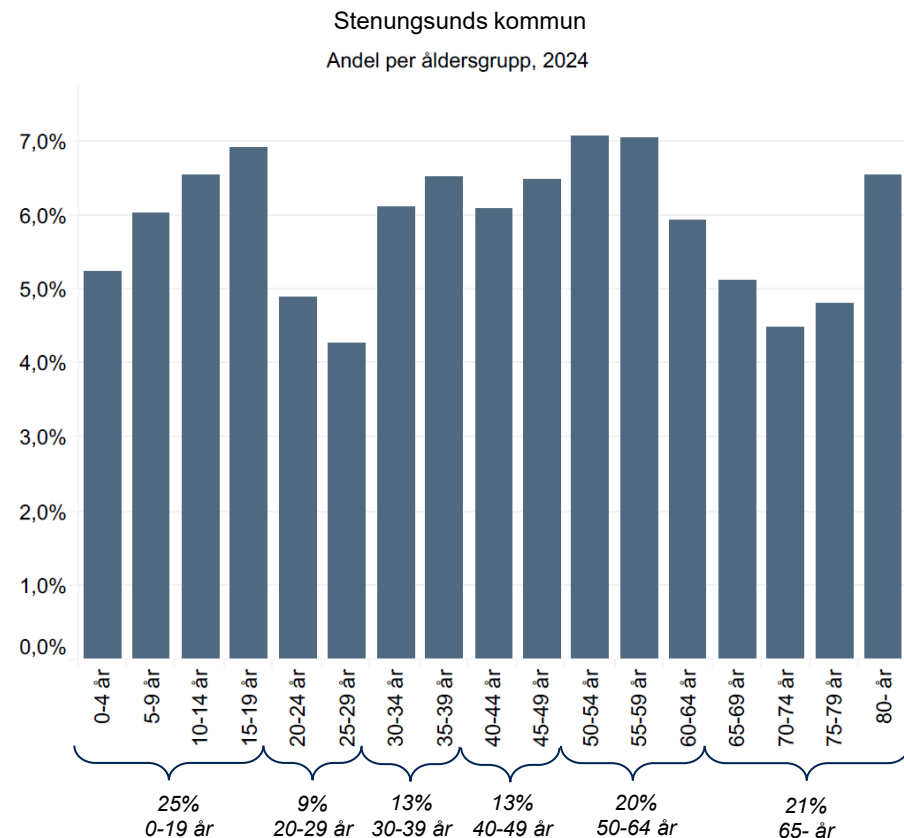
Källa: SCB och Evidens

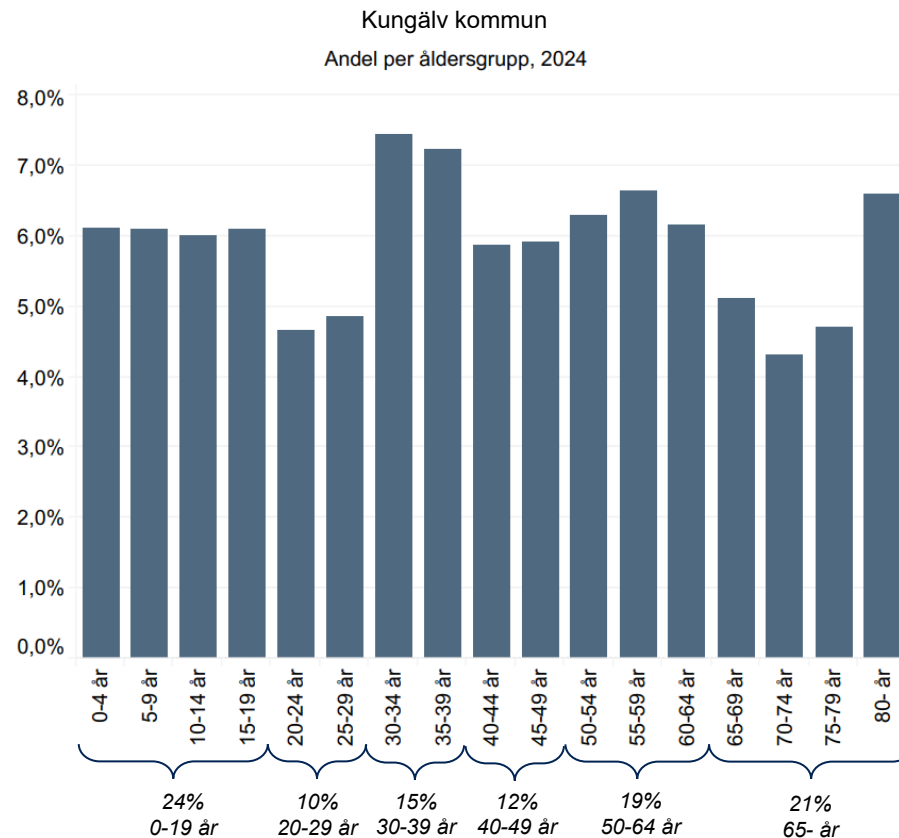
Stenungsund liknar riket som helhet

Åldersstrukturen i Stenungsund liknar åldersstrukturen i Kungälv

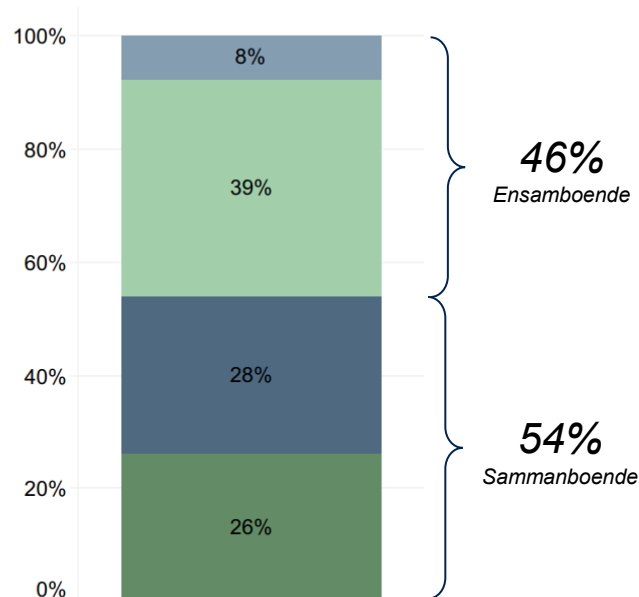

Källa: SCB och Evidens

Även åldersstrukturen liknar varande i Stenungsund och Kungälv, något fler sammanboende än ensamboende i båda kommunerna

Stenungsunds kommun
Andel hushåll per hushållstyp, 2024

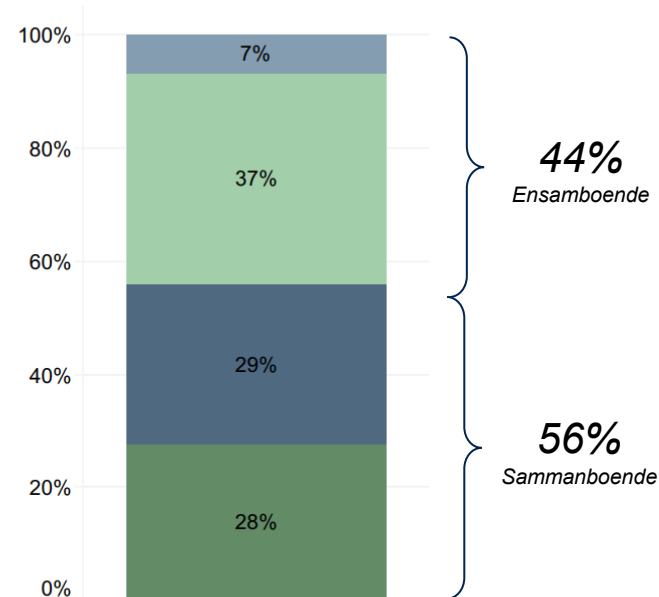

Hushållstyp

- Ensamstående med barn
- Ensamstående utan barn
- Sammanboende med barn
- Sammanboende utan barn

I Stenungsunds kommun lever 65% av hushållen utan hemmavarande barn och 35% av hushållen med hemmavarande barn.

Kungälv kommun
Andel hushåll per hushållstyp, 2024

Hushållstyp

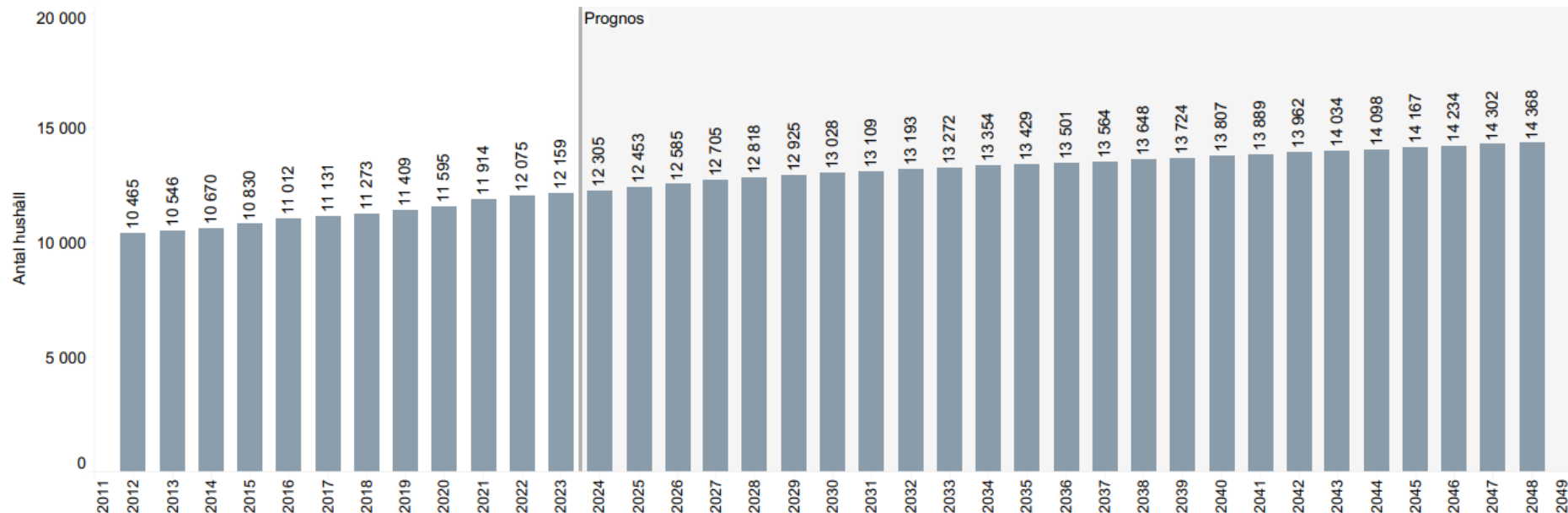
- Ensamstående med barn
- Ensamstående utan barn
- Sammanboende med barn
- Sammanboende utan barn

I Kungälv kommun lever 65% av hushållen utan hemmavarande barn och 35% av hushållen med hemmavarande barn.

Källa: SCB och Evidens

Antal hushåll i Stenungsunds kommun bedöms öka med drygt 100 stycken per år fram till 2035 enligt Evidens prognos

Antal hushåll i Stenungsund (historik och prognos)

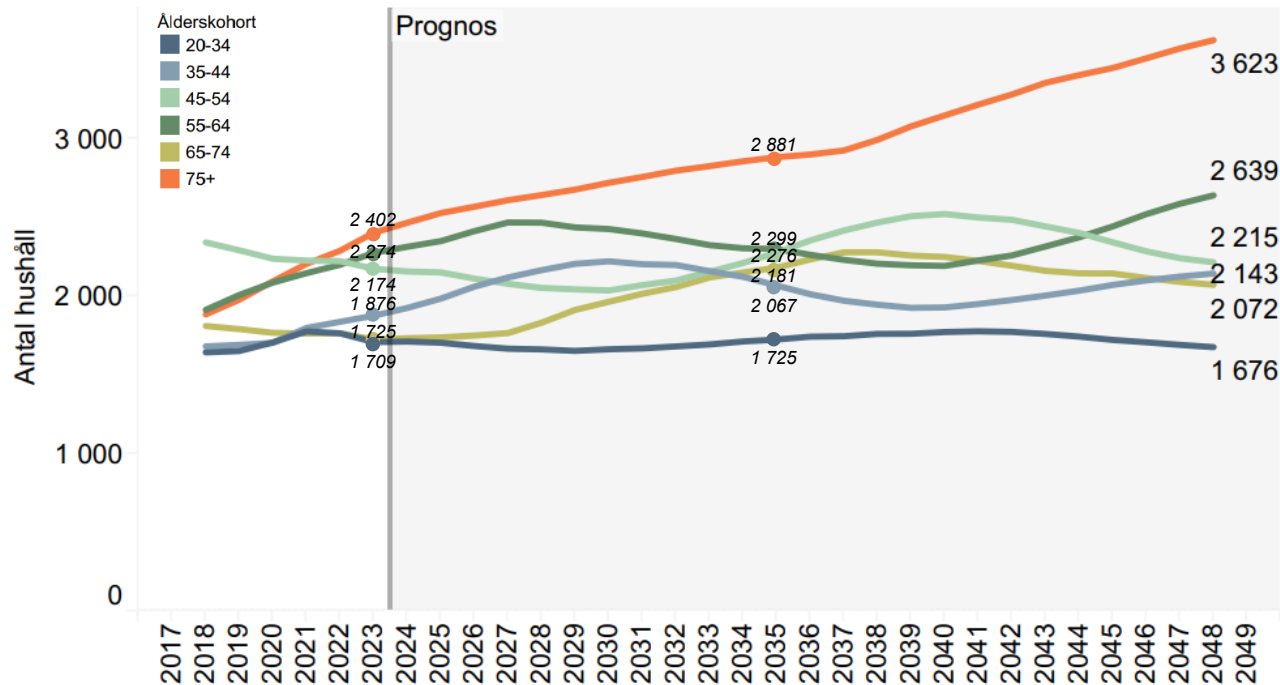

Antal hushåll i Stenungsund förväntas öka med nästan 1 300 hushåll fram till 2035.

Källa: SCB historik och Evidens prognos

Framför allt förväntas de äldre ålderskohorterna växa framöver, marginella skillnader bland yngre hushåll

Antal hushåll per ålderskohort i Stenungsund (historik och prognos)

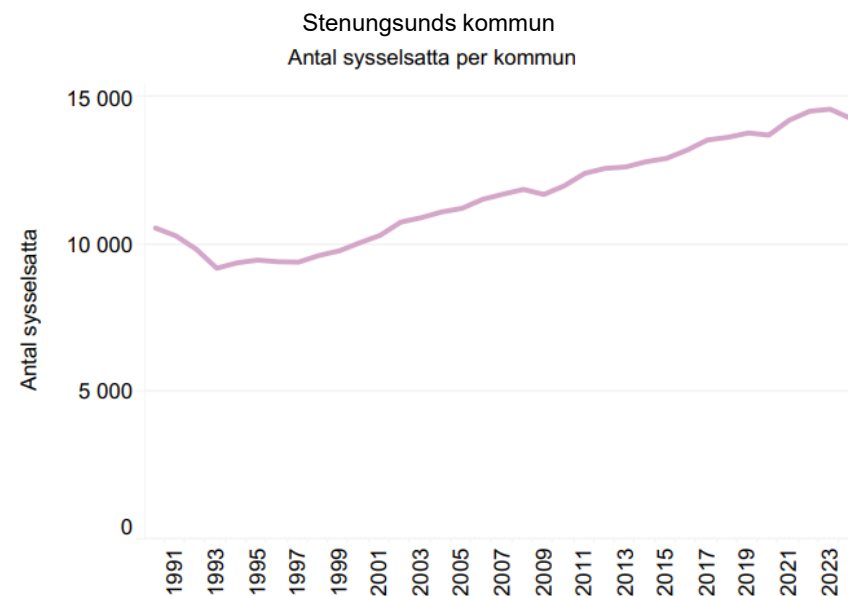
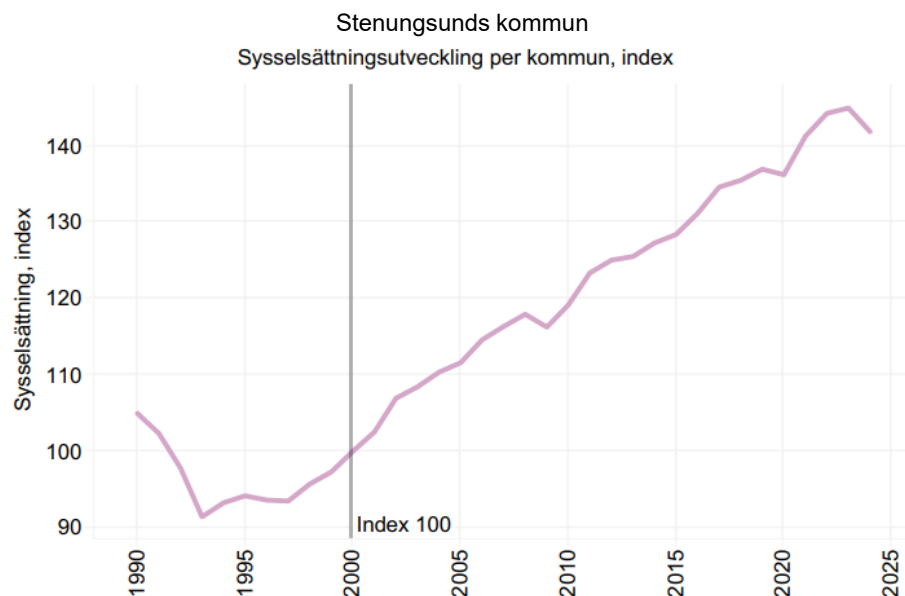

Den åldersgrupp som förväntas växa mest i kommunen framöver är 75+ åringarna. Denna grupp förväntas växa med nästan 500 personer fram till och med 2035, vilket motsvarar en ökning på nästan 20 procent.

Därefter förväntas störst ökning bland hushåll i ålder 65-74 år som förväntas öka med drygt 450 personer fram till 2035, vilket motsvarar en ökning med cirka 26 procent.

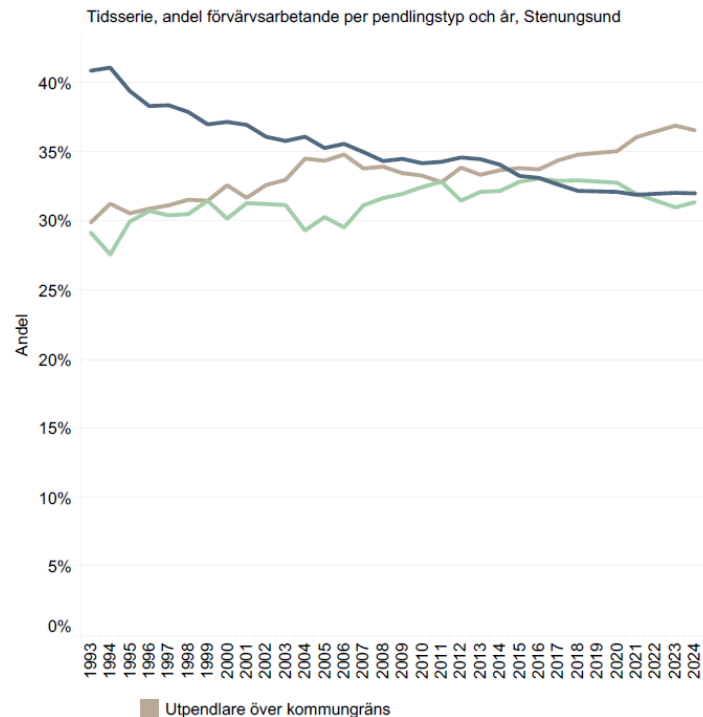
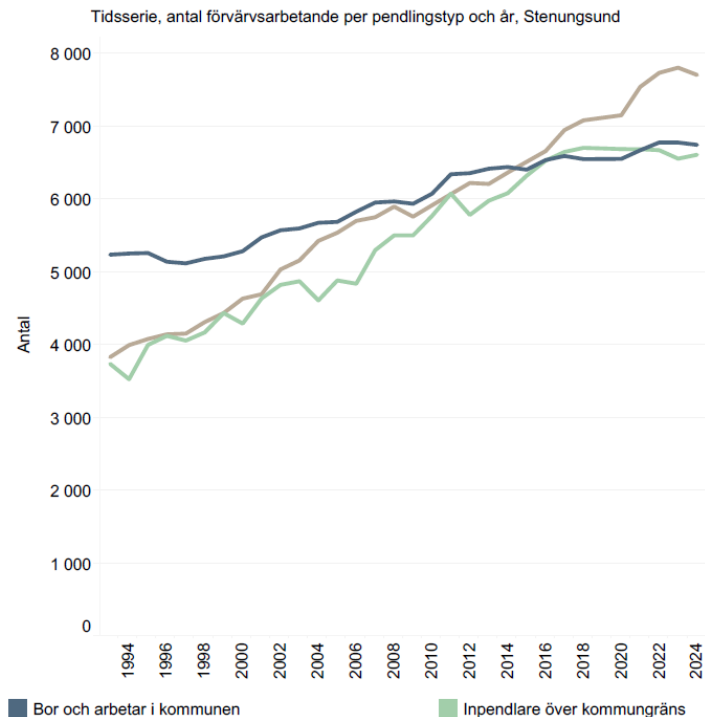
Marginella skillnader i befolkningsförändringen för övriga åldersgrupper framöver. På något längre sikt förväntas gruppen med 55-64 åringar knappt 400 personer.

Antalet sysselsatta i Stenungsunds kommun var 2024 cirka 14 300 personer. Detta är en ökning av drygt 40 procent jämfört med år 2000

Som sysselsatta räknas personer som utfört minst en timmes arbete under en mätvecka, antingen som anställd, företagare eller medhjälpare i ett familjeföretag.

Utpendlingen har ökat mest sedan 1990-talet, pendlingsnära lägen blir centrala i planeringen av nya bostäder i kommunen

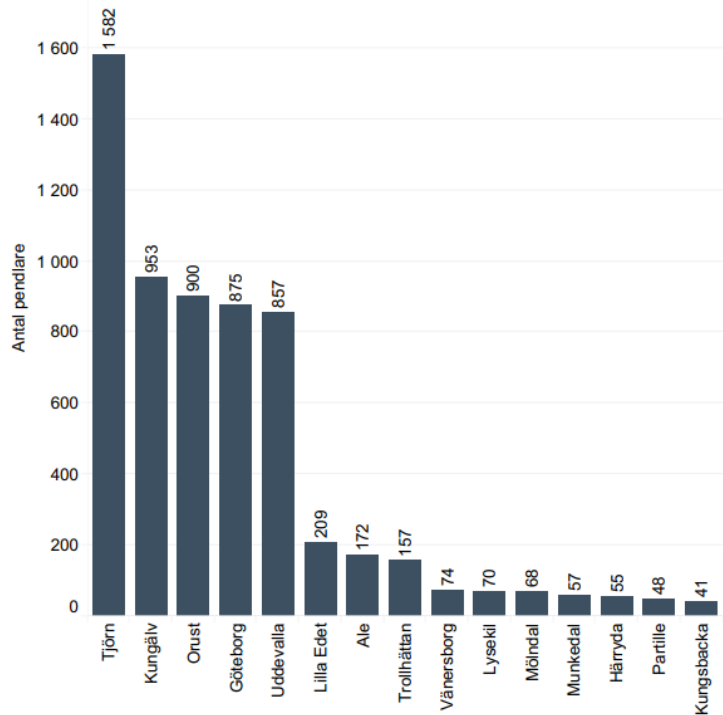
Framför allt har andelen utpendlare från Stenungsund ökat sedan 1990-talet, medan inpendlingen har ökat marginellt. Andelen som både bor och jobbar i kommunen har minskat under samma period.

Sett till antal så har samtliga grupper ökat sedan 1990-talet, och störst ökning syns bland utpendlarna.

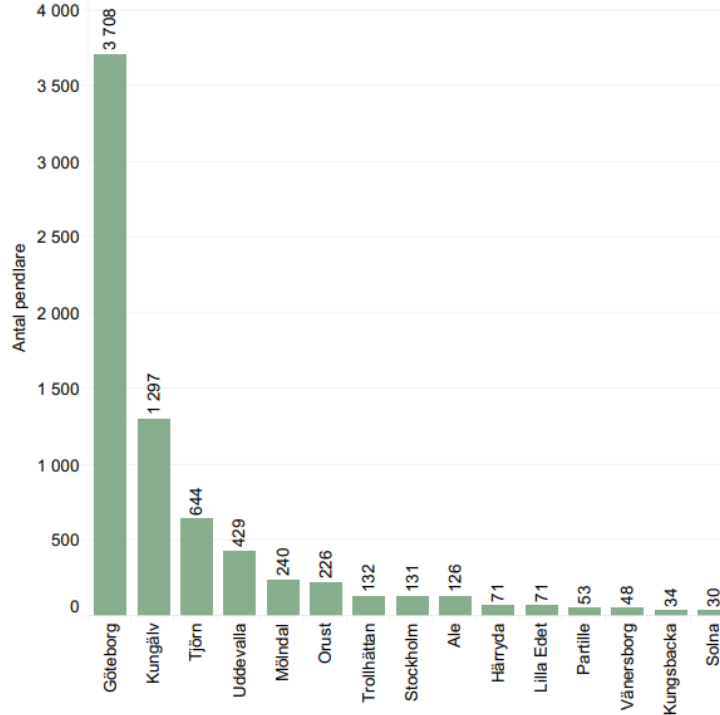
Sammantaget är slutsatsen att det blir av vikt att fortsätta utveckla nya bostäder i pendlingsnära lägen för att attrahera hushåll i arbetsför ålder till kommunen.

Flest pendlar in från Tjörn, utpendlingen sker främst till Göteborg och Kungälv

De största inpendlingskommunerna för Stenungsund, 2024

De största utpendlingskommunerna för Stenungsund, 2024

Appendix

Tillväxtvillkor

Bostadsbestånd och byggande

Pris och hyra på Stenungsunds bostadsmarknad

Målgruppsanalys

Marknadsdjup

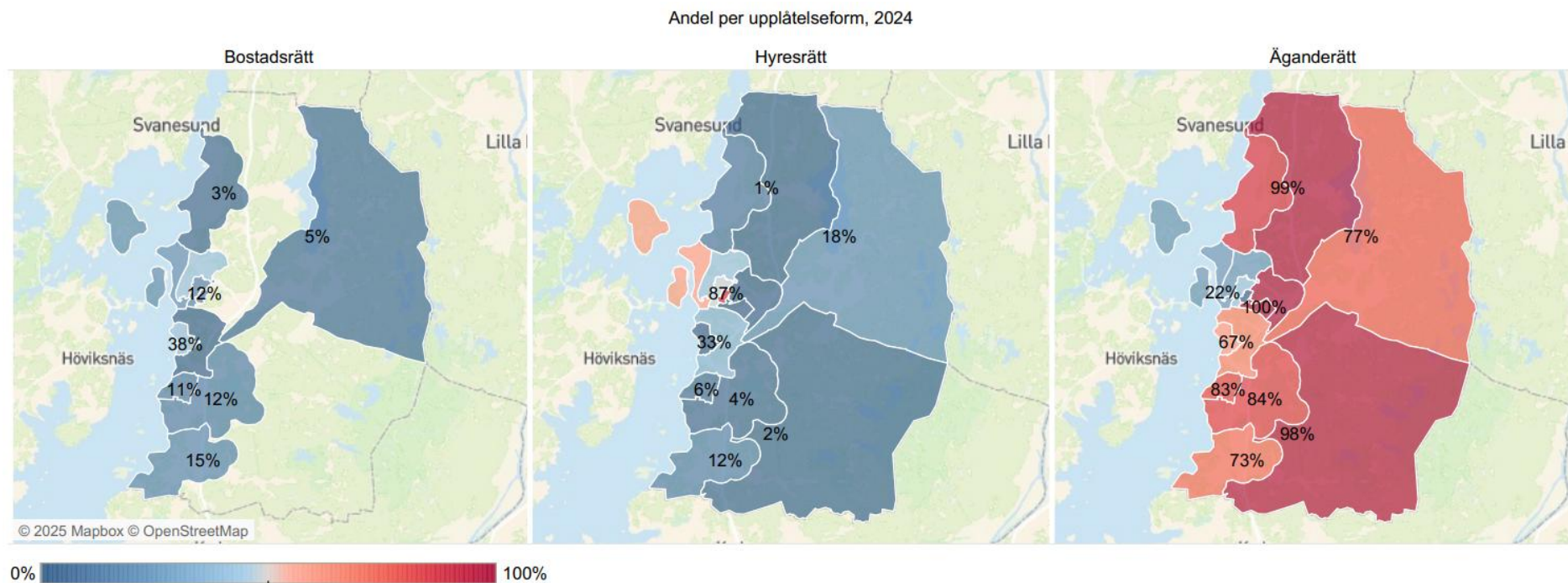
Statistik studeras även på DeSO-nivå

Källa: SCB och Evidens

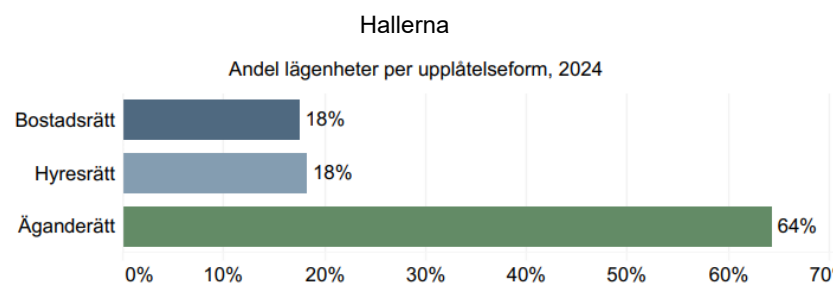
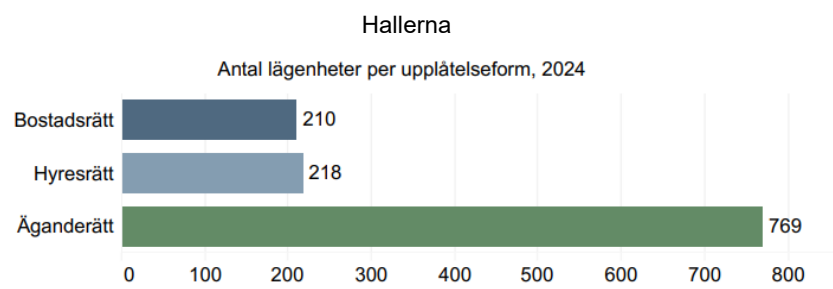
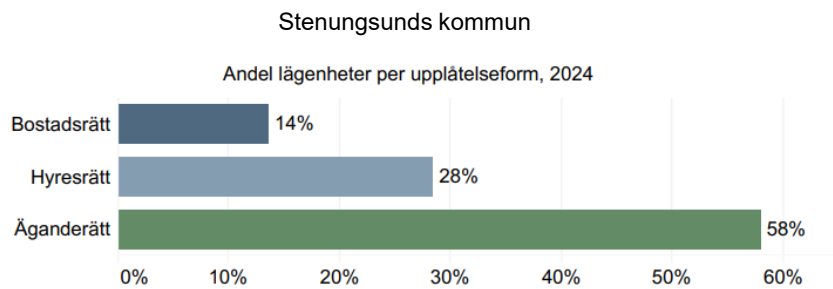
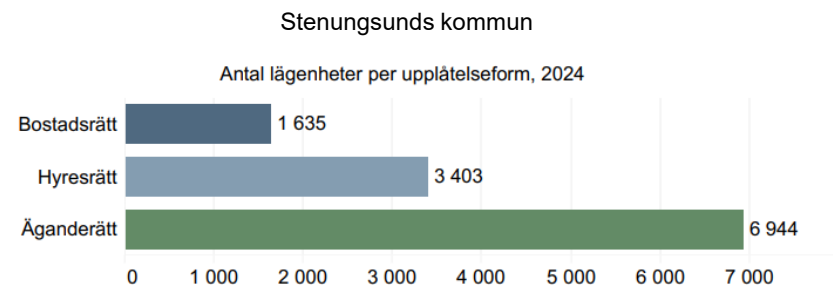
- DeSO, *Demografiska statistikområden*, delar in Sverige i 6 160 områden som vid starten har mellan 700 och 2 700 invånare. Indelningen tar hänsyn till de geografiska förutsättningarna så att gränserna, i möjligaste mån, följer exempelvis gator, vattendrag och järnvägar. Viktiga byggstenar som använts för att skapa DeSO är tätorter och valdistrikt.
- Stenungsunds kommun utgörs av 15 DeSO.
- I analysen görs en mer detaljerad analys av bostadsområdet Hallerna. Hallerna är beläget i DeSO *Strandnorum-Kåkenäs*, men benämns fortsättningsvis även som Hallerna i analysen. Se markering på kartan. Bostadsbeståndet i detta DeSO är främst koncentrerat till geografins norra delar.
- DeSO-områdena har endast tilldelats kodnummer av SCB (inga namn). Namn som syns i kartan och i kommande diagram är framtagna av Stenungsunds kommun och namn för DeSO i Stenungsunds om land är framtagna av Evidens baserat på valdistrikt.

Flerbostadshus är främst lokaliserade i kommunens centrala delar

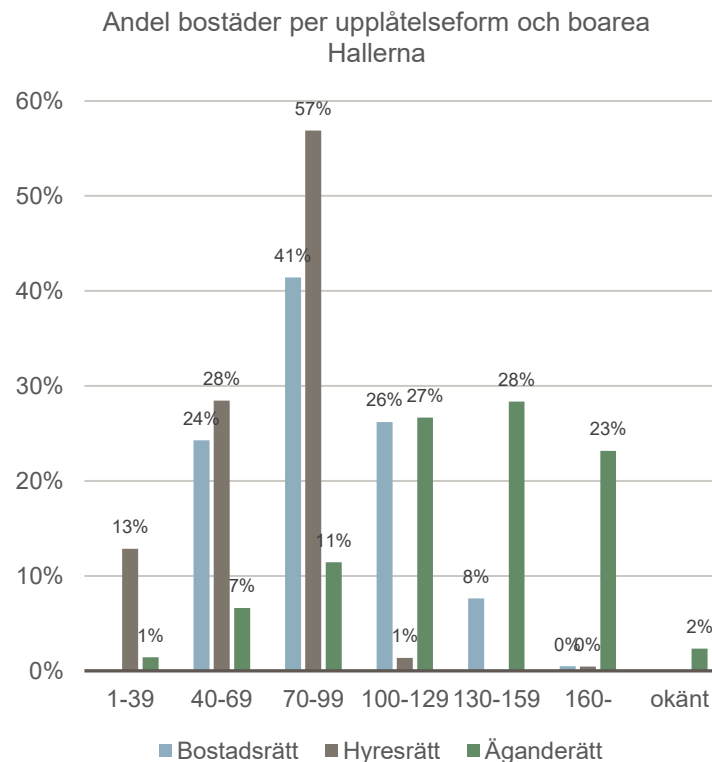
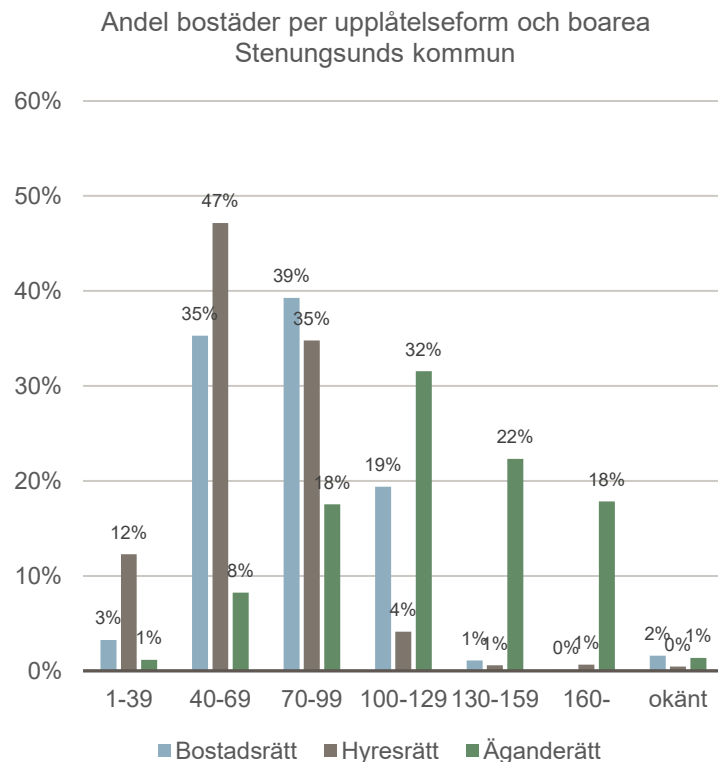

Källa: SCB och Evidens

I kommunen som helhet dominerar ÄR som boendeform, och i Hallerna är mönstret detsamma men något fler BR

Bostäderna i flerfamiljshus är inte helt oväntat generellt mindre till antal kvm sett än på småhusmarknaden

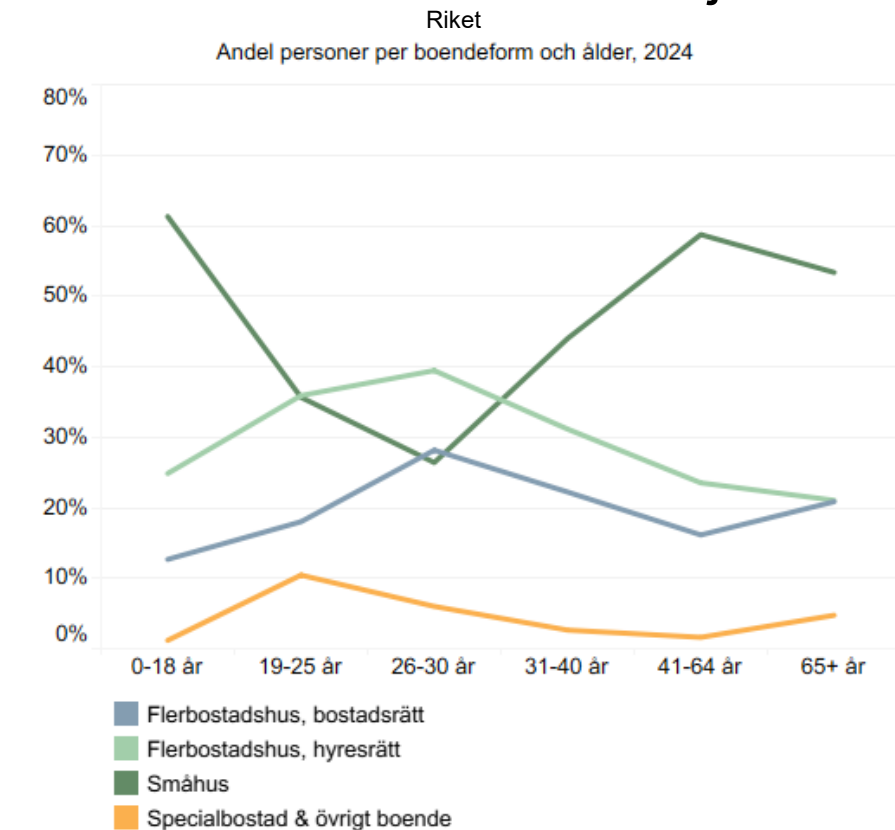

Bland bostadsrätter i kommunen dominerar bostäder i storleksordningen 40-99 kvm. För hyresrätter är cirka hälften av bostäderna 40-69 kvm och drygt 30 procent 70-99 kvm.

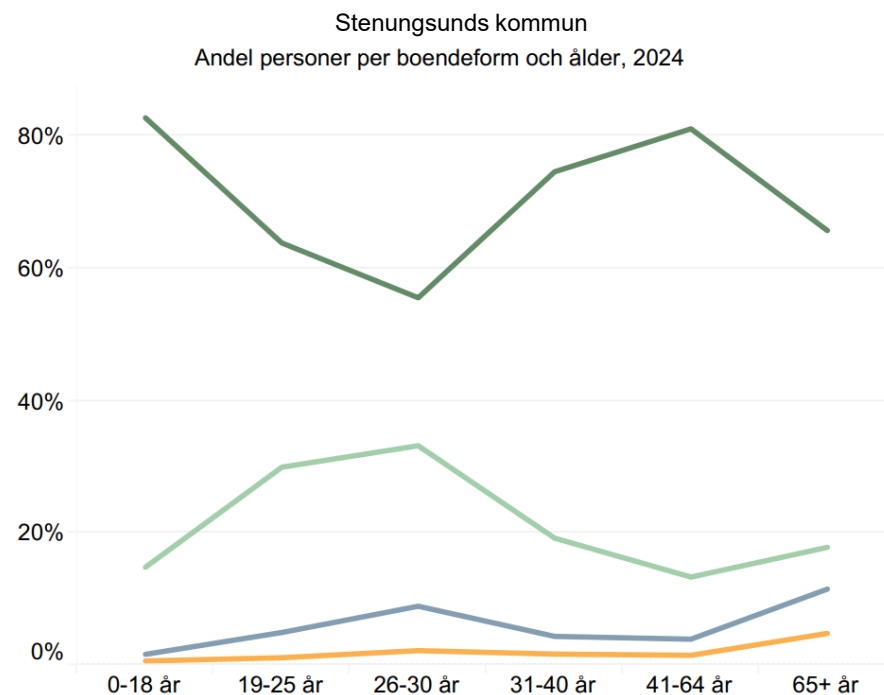
I Hallerna är hyresrätterna något större, bostäder om 70-99 kvm utgör nästan 60%.

För äganderätter är bostadsstorlekarna inte helt oväntat större än för bostadsrätter och hyresrätter, främst mellan 100-159 kvm i både kommunen som helhet och Hallerna.

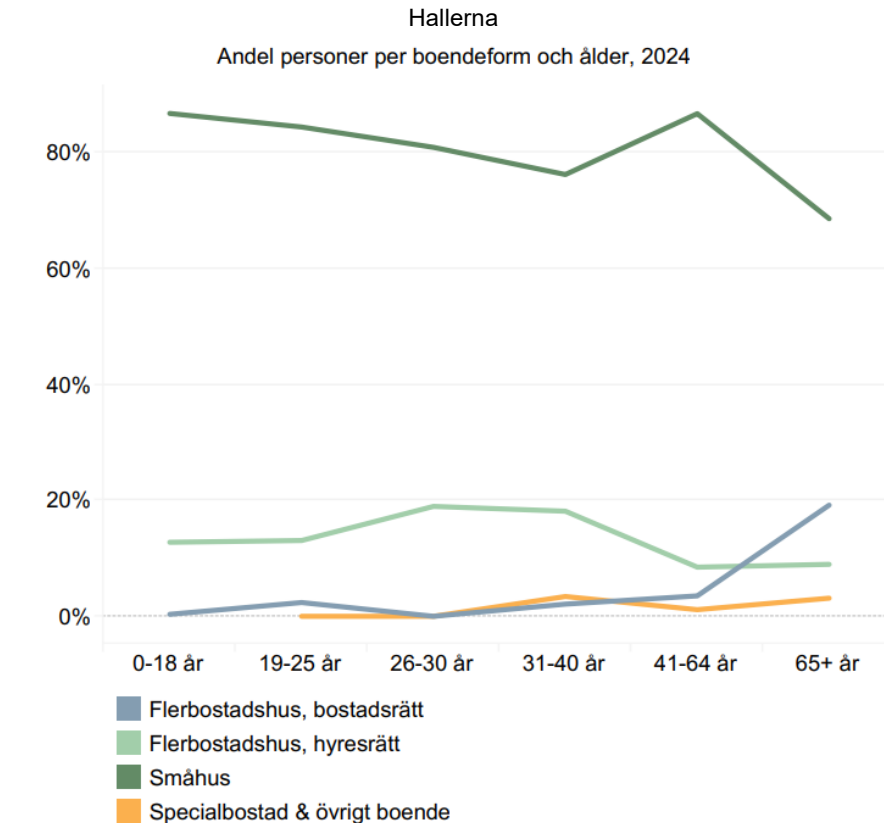
I Stenungsunds kommun dominerar boende i småhus i alla åldrar till skillnad från riket som helhet, andelen i småhus minskar bland äldre till fördel för boende i flerfamiljshus

Källa: SCB och Evidens

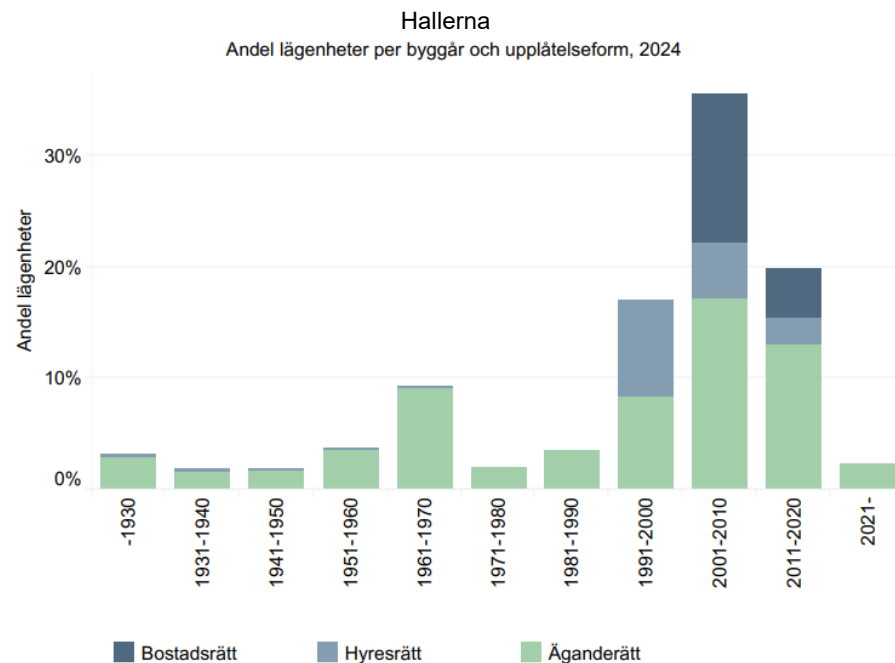
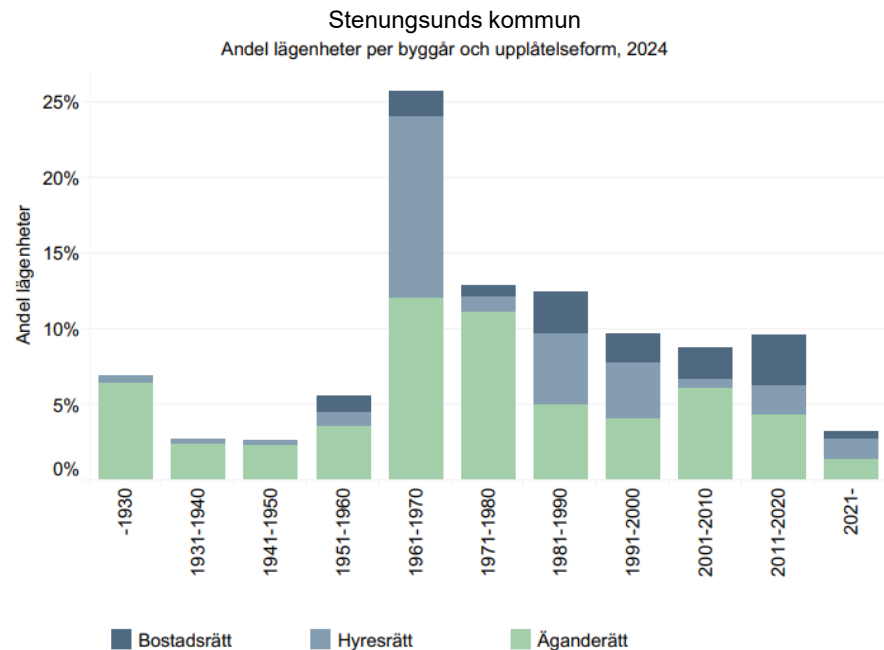

Samma mönster i Hallerna som i kommunen som helhet, boende i småhus dominerar i alla åldrar

Källa: SCB och Evidens

I kommunen som helhet är en stor del av bostadsbeståndet från 1960-talet, medan bostadsbeståndet i Hallerna främst har uppförts under 1990-talet och tidigt 2000-tal

Källa: SCB och Evidens

Få bostäder byggda de senaste fem åren

Stenungsunds kommun			
Antal lägenheter per byggår och upplåtelseform, 2024			
Byggår	Bostadsrätt	Hyresrätt	Äganderätt
-1930		56	752
1931-1940		24	294
1941-1950		36	277
1951-1960	118	107	425
1961-1970	192	1 417	1 417
1971-1980	95	125	1 306
1981-1990	316	554	592
1991-2000	218	447	479
2001-2010	253	66	718
2011-2020	388	232	511
2021-	55	159	168
Summa	1 635	3 223	6 939

I Stenungsund byggdes drygt 3 000 bostäder under perioden 1961-1970, och det byggdes då lika många hyresrätter som äganderätter. Under perioden 1971-1980 färdigställdes nästan lika många äganderätter som tioårsperioden innan. Under de senaste fem åren har byggandet av samtliga boendeformer avtagit i kommunen.

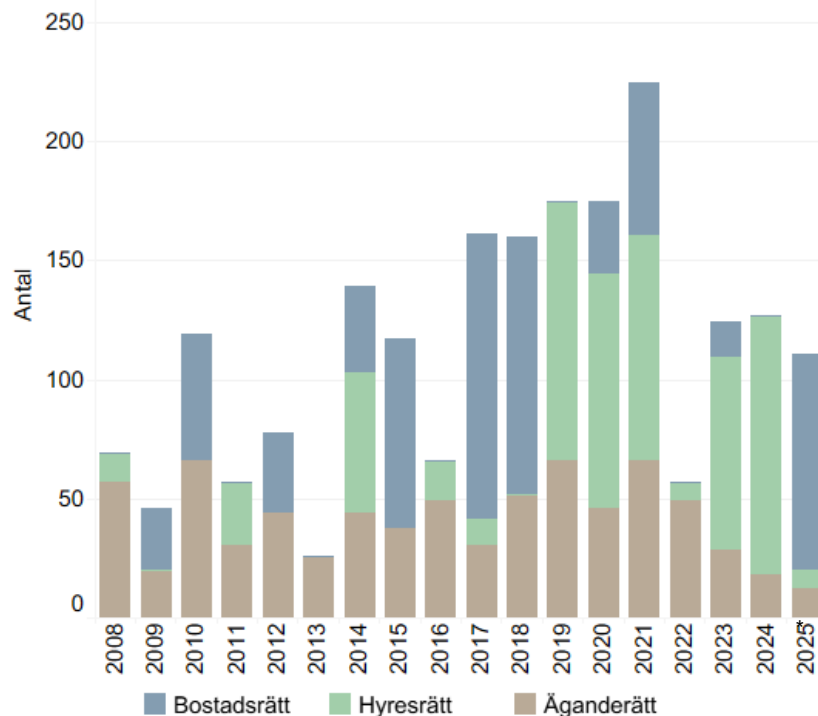
Källa. SCB och Evidens

Hallerna			
Antal lägenheter per byggår och upplåtelseform, 2024			
Byggår	Bostadsrätt	Hyresrätt	Äganderätt
-1930		3	34
1931-1940		2	19
1941-1950		2	20
1951-1960		1	42
1961-1970		1	108
1971-1980			23
1981-1990			42
1991-2000		102	98
2001-2010	157	60	201
2011-2020	53	28	153
2021-			28
Summa	210	199	768

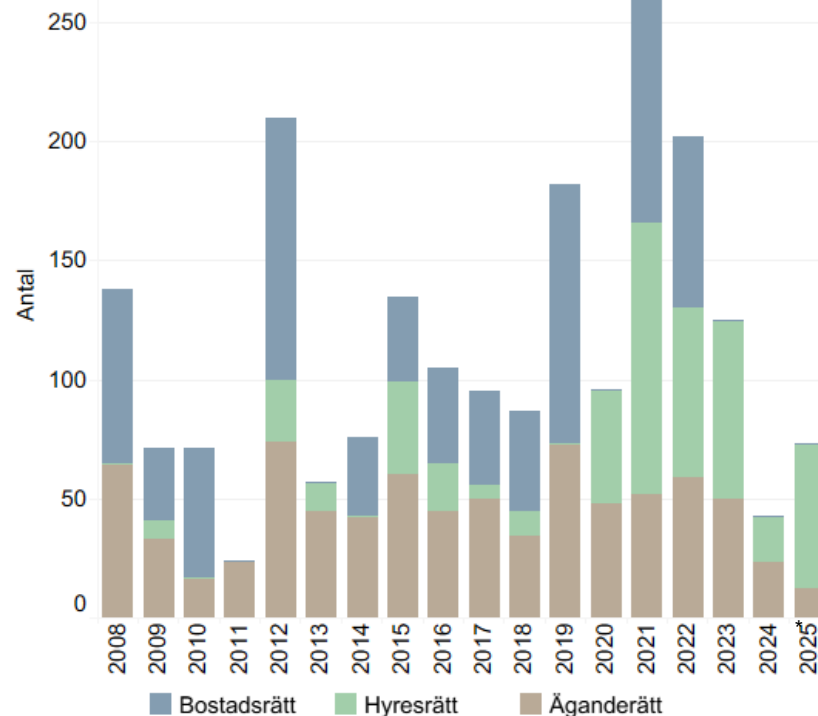
I Hallerna byggdes cirka 420 bostäder under 2001-2010 och drygt 230 bostäder under åren 2011-2020. Majoriteten av dessa var äganderätter. Förhållandevis få bostäder har byggts sedan 2021 i denna miljö.

Cirka 140 bostäder färdigställda per år sedan 2021

Antal påbörjade lägenheter per upplåtelseform, Stenungsund
Inklusive specialbostäder

Antal färdigställda lägenheter per upplåtelseform, Stenungsund
Inklusive specialbostäder

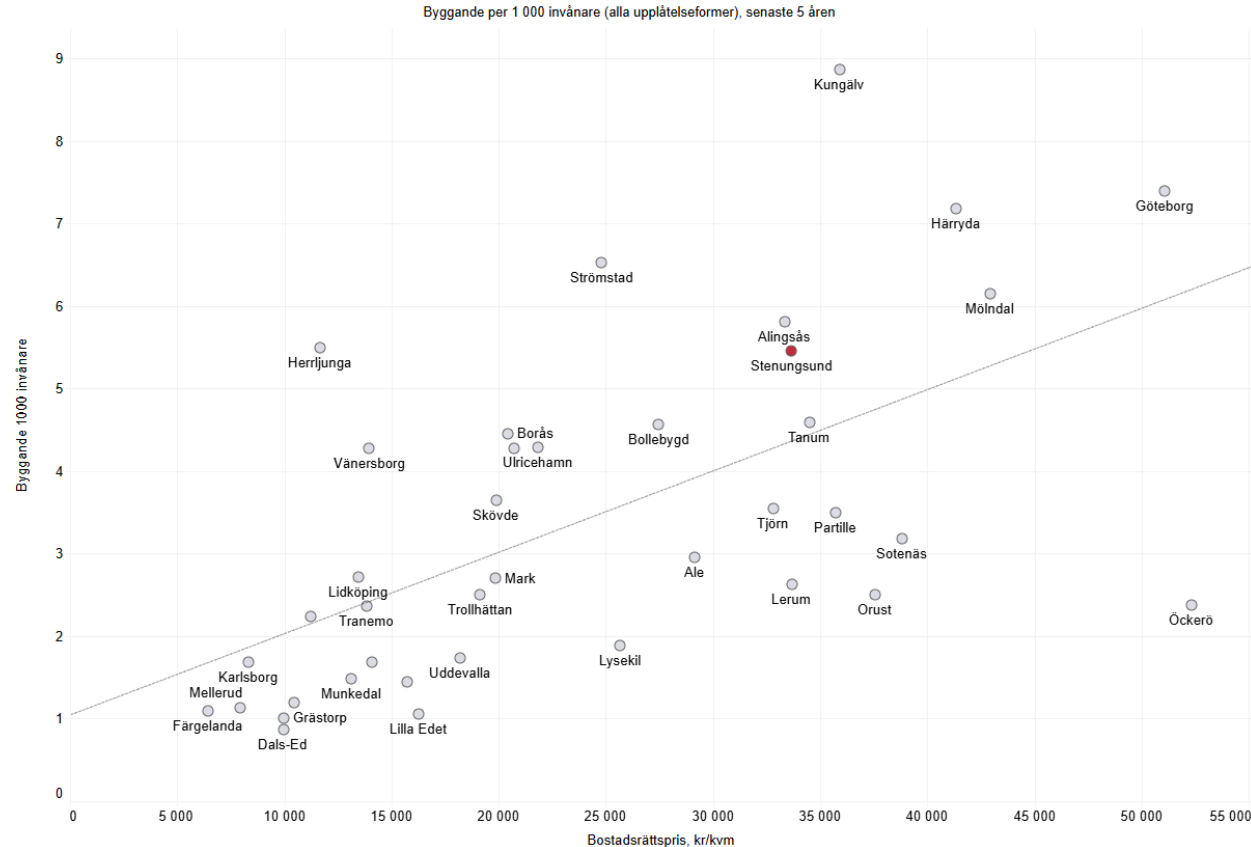

Källa: SCB och Evidens

*Kvartal 1-3

*Kvartal 1-3

Byggande i förhållande till kommunens storlek och prisnivå under de senaste fem åren, alla upplåtelseformer

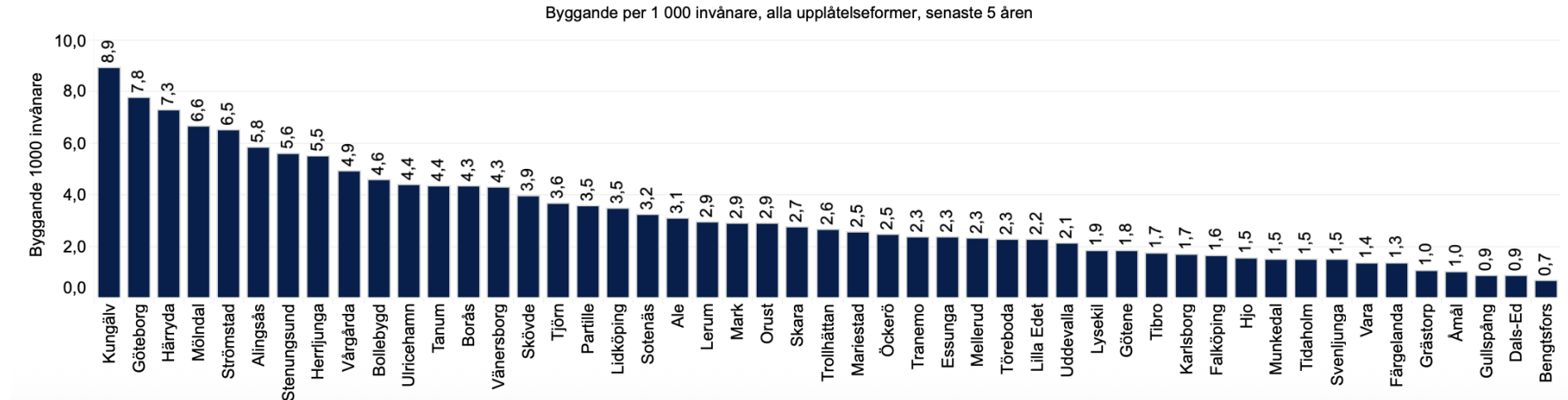

Grafen illustrerar sambandet mellan bostadsrättspriser och bostadsbyggande per 1 000 invånare. Generellt finns ett positivt samband där högre prisnivåer indikerar en stark efterfrågan på bostäder, vilket i sin tur tenderar att leda till ett högre byggande.

Kommuner som placerar sig över trendlinjen har haft en byggtakt som överstiger vad deras prisnivå indikerar, medan kommuner under linjen har byggt mindre i förhållande till den efterfrågan som prisnivån antyder.

Stenungsund placerar sig något över trendlinjen. Det innebär att byggtakten i kommunen överstiger den nivå som kan förväntas givet bostadsrättspriserna.

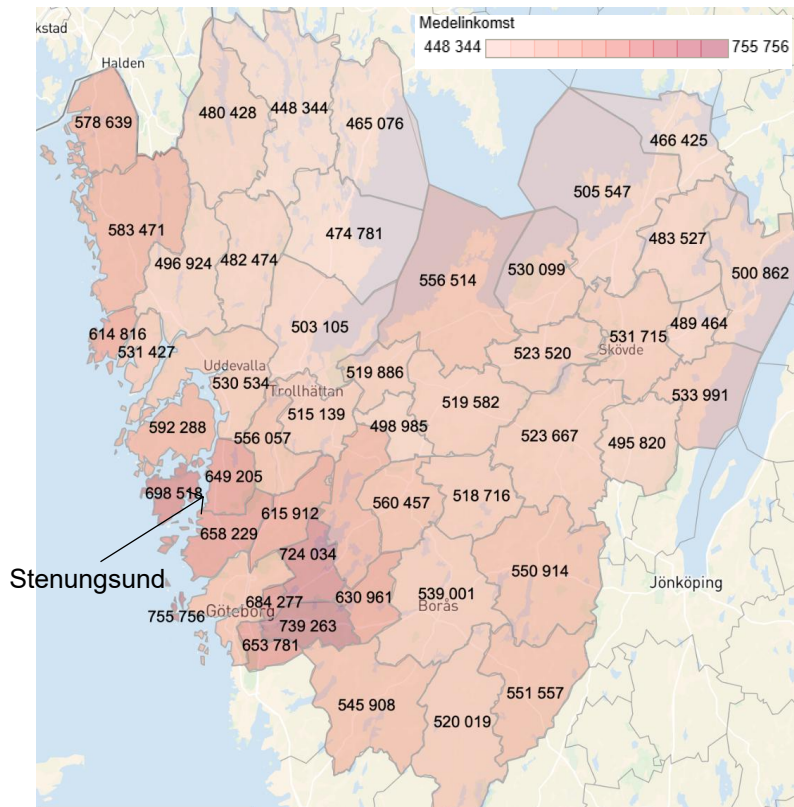
Stenungsund placerar sig bland de kommuner i Västra Götaland som byggt mest de senaste fem åren

Med 5,6 färdigställda bostäder per 1 000 invånare placerar sig Stenungsund bland de sju kommuner i Västra Götaland som byggt mest de senaste fem åren.

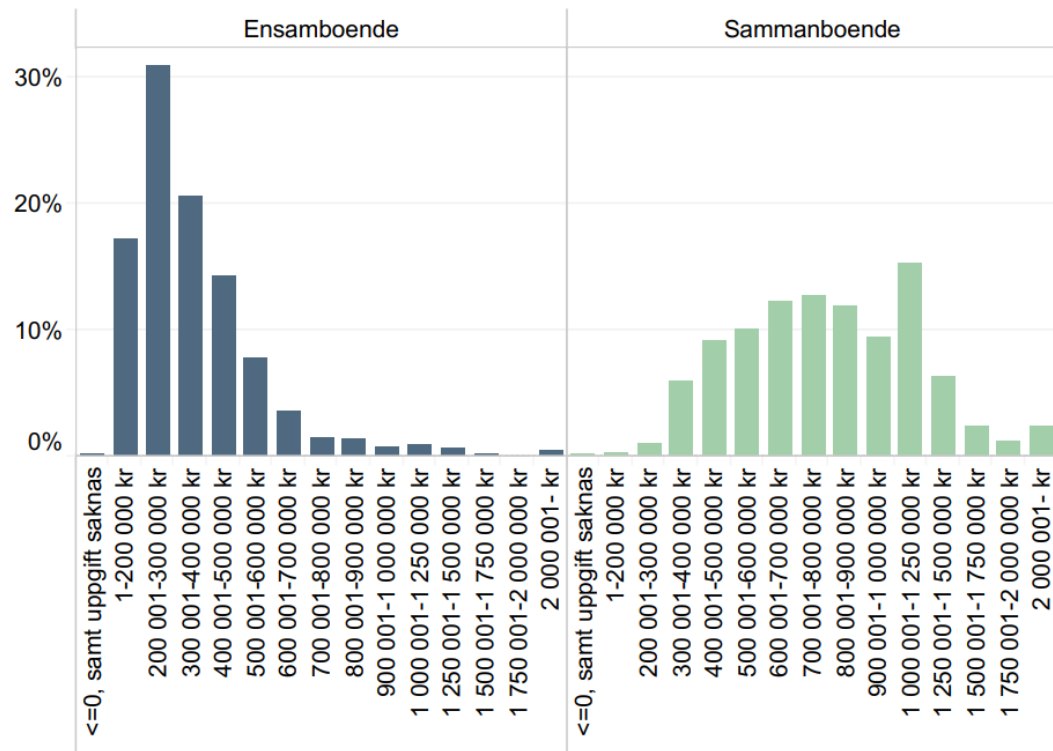
Genomsnittlig medelinkomst i Stenungsund är högre än medlet i länet och riket, majoriteten av ensamhushållen har inkomster under 400 000 kr/år

Genomsnittlig disponibel hushållsinkomst per kommun, Västra Götalands län, 2023

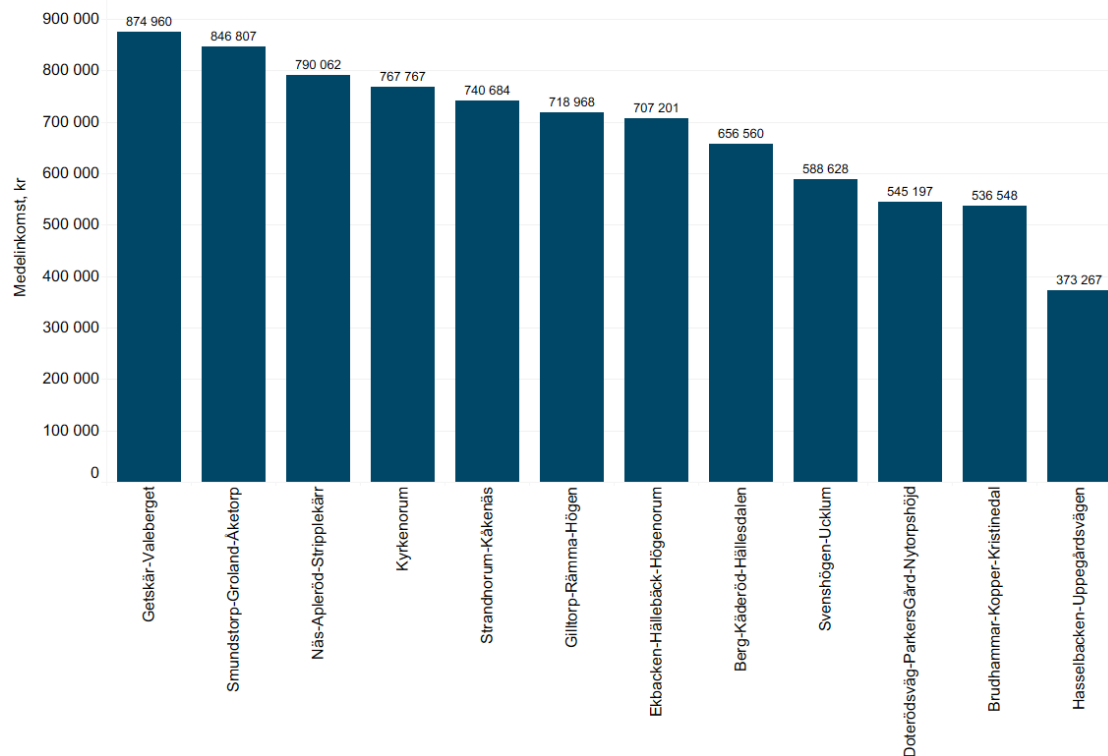
Källa: SCB och Evidens

Andel hushåll per inkomstsegment, Stenungsund, 2023

Stora skillnader i inkomstnivåer i olika geografier i kommunen

Disponibel genomsnittlig hushållsinkomst per DeSO i Stenungsund, 2023

I kommunen finns relativt stora skillnader i inkomstnivåer mellan olika DeSO.

Högst inkomster återfinns i Getskär-Valeberget, där hushållen i genomsnitt har drygt 870 000 kronor i disponibel inkomst. Lägst inkomster finns i Hasselbacken-Uppegårdsvägen, med cirka 370 000 kronor.

I fokusområdet Hallerna (Strandnorum-Kåkenäs) är de genomsnittliga hushållsinkomsterna omkring 740 000 kronor.

Mönstret visar tydliga socioekonomiska skillnader inom kommunen, vilket kan ha betydelse för planering av bostadsförsörjning, service och lokal utveckling.

Källa: SCB och Evidens

Sammanboende i Stenungsund har genomgående betydligt högre disponibel hushållsinkomst än ensamstående

Ensamstående hushåll har i alla geografier i kommunen lägre inkomstnivåer än sammanboende, ett väntat mönster då sammanboende hushåll i normalfallet innebär två hushållsinkomster till skillnad från ensamboende. Skillnaden i inkomst mellan sammanboende och ensamboende hushåll är betydande i alla delar av kommunen.

Geografiska skillnader slår igenom på olika sätt för de två grupperna. För ensamboende ligger inkomstnivåerna relativt samlade, i spannet omkring 330 000–420 000 kronor i de flesta geografierna. Undantagen är Getskär-Valeberget med något högre inkomster, samt något lägre i Hasselbacken-Uppegårdsvägen.

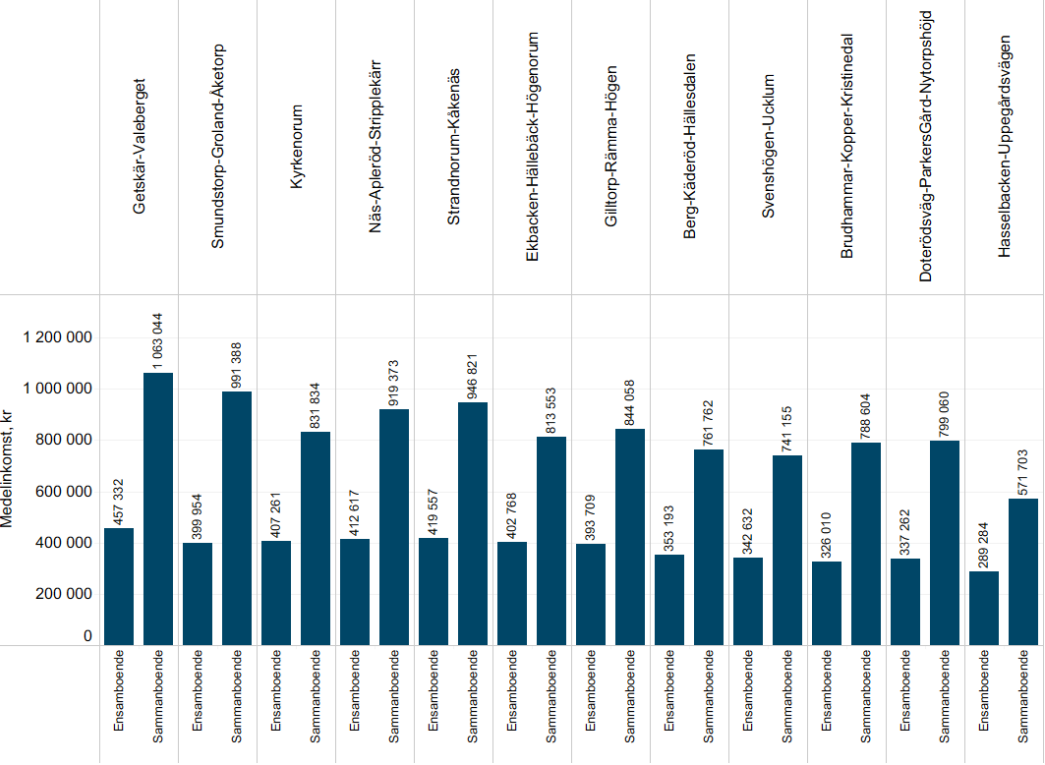
För sammanboende är inkomstnivåerna något mer spridda. Återigen återfinns högst nivåer i Getskär-Valeberget, samt lägst nivåer i Hasselbacken-Uppegårdsvägen.

Detta tyder på att ensamboende hushålls ekonomiska förutsättningar är mer lika oavsett bostadsområde, medan de ekonomiska förutsättningarna för sammanboende är mer spridda.

Mönstret indikerar att sammanboende hushåll påverkar skillnaderna i inkomstnivåerna i olika geografier mer än ensamhushåll. Ensamboende hushåll, med mer begränsade ekonomiska resurser, är jämnare fördelade över kommunen och påverkar därmed inte inkomstskillnaderna mellan områden i samma utsträckning.

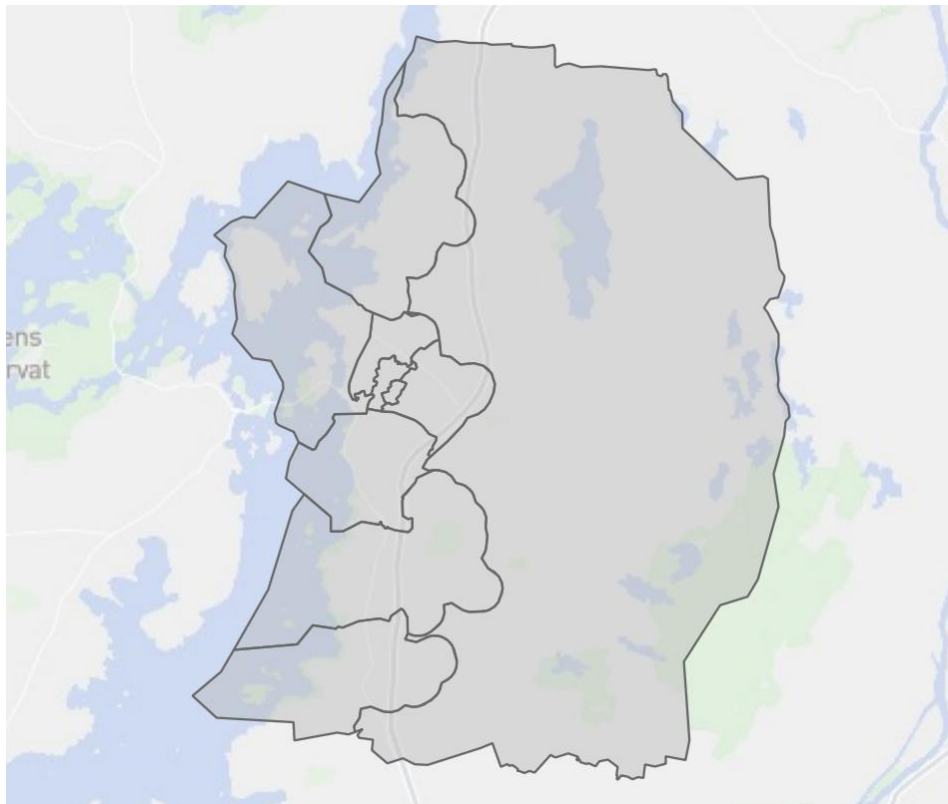
Rimligen speglar detta bostadsbeståndets struktur och boendesegregationen. Hushåll med högre inkomster tenderar att koncentreras till områden med småhus eller attraktiva bostadsrättslägen, medan områden med dominerande hyresrättsbestånd har en lägre andel höginkomsttagare.

Disponibel genomsnittlig hushållsinkomst per DeSO i Stenungsund, 2023

Källa: SCB och Evidens

Data studeras på RegSO-nivå

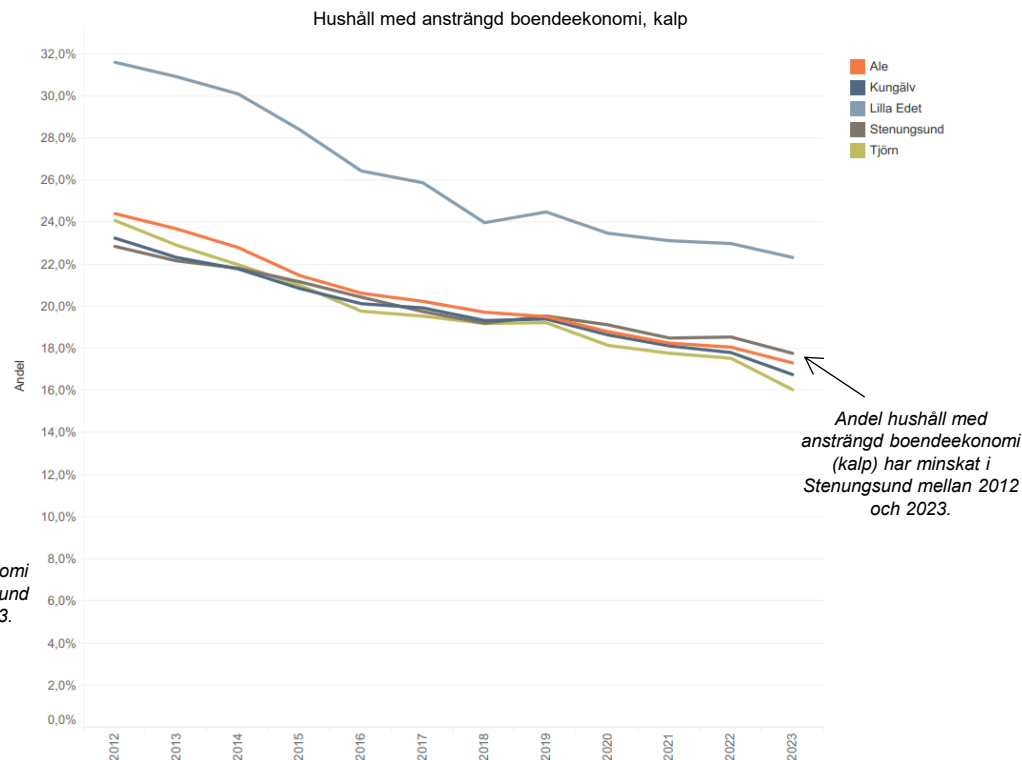
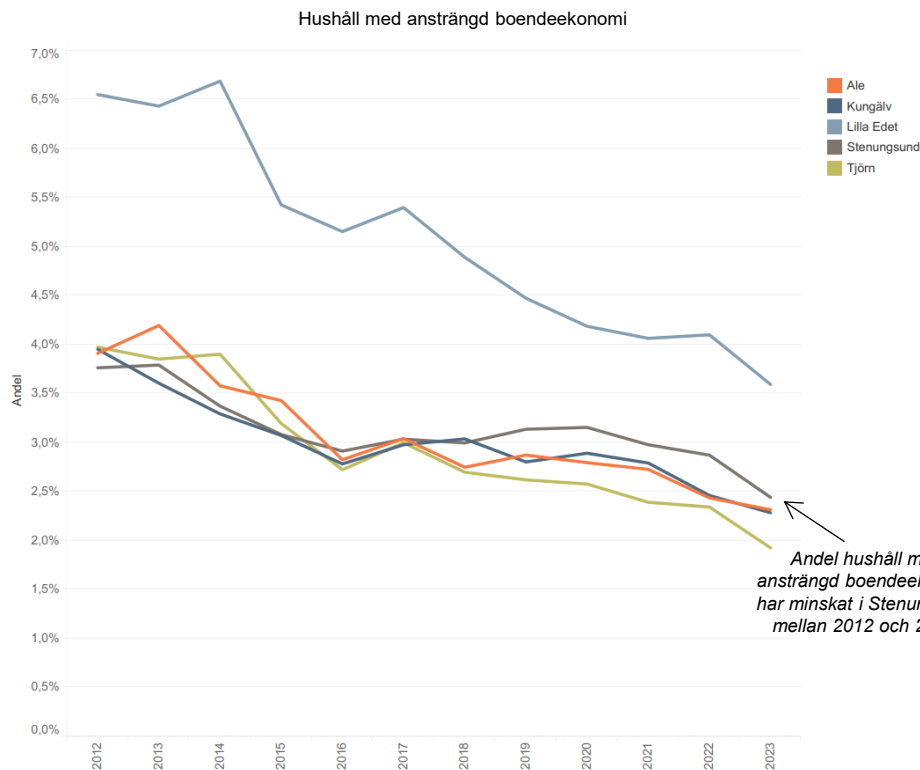

Källa: SCB och Evidens

RegSO delar in Sverige i 3 363 områden med en befolkning mellan 663 och 22 622 invånare. Antalet RegSO i kommunerna varierar från två till 147 områden. Vanligaste antalet är mellan fem och nio RegSO per kommun.

Stenungsunds kommun utgörs av 10 RegSO-områden.

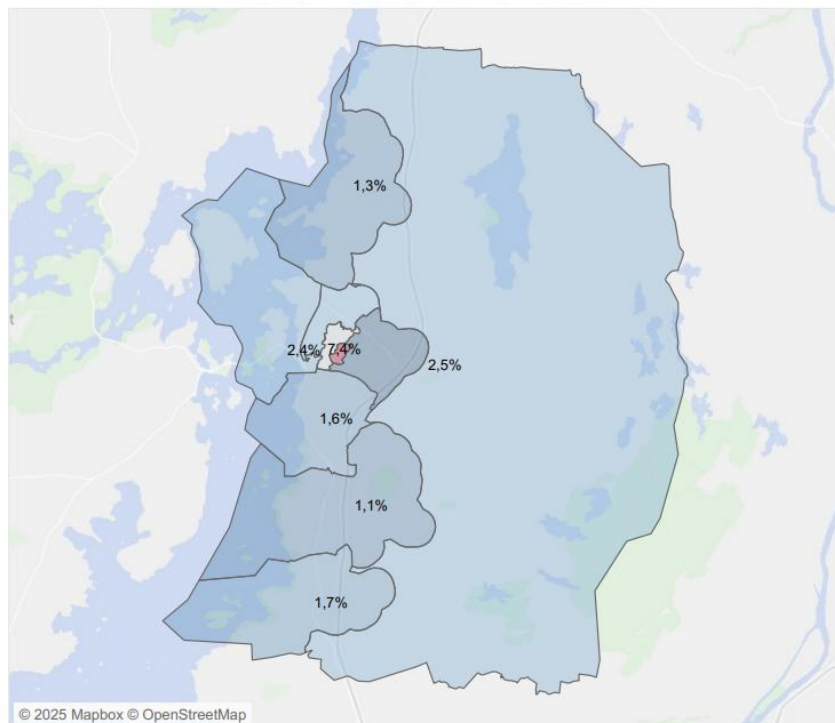
Andelen hushåll med ansträngd boendekonomi i Stenungsund är jämförbar med grannkommunerna, Lilla Edet sticker ut

Källa: Boverket och Evidens

Högst andel hushåll med ansträngd boendeekonomi i Hasselbacken med 7,4 procent respektive 41,8 procent (kalp)

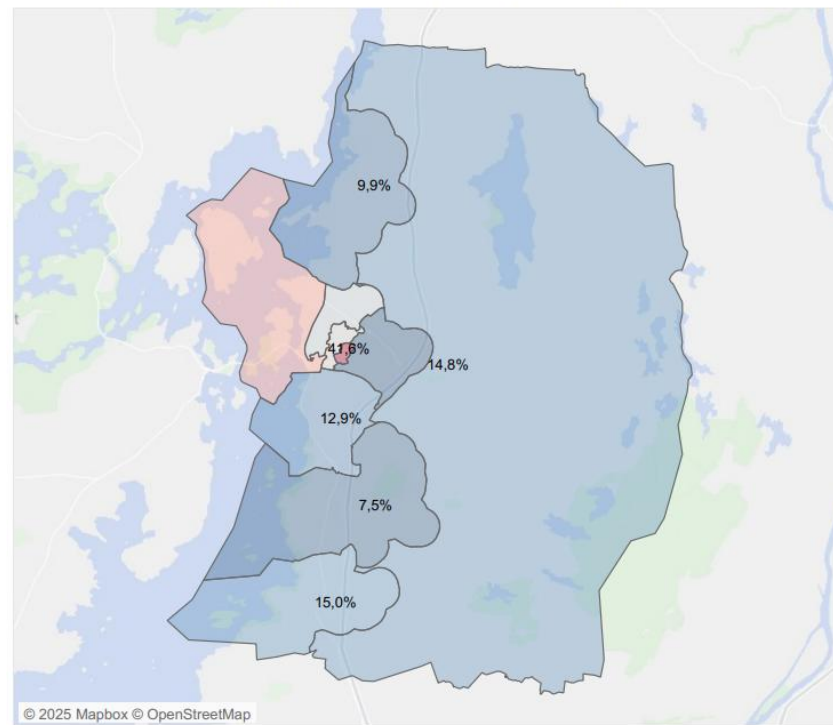
Hushåll med ansträngd boendeekonomi, andel

0,0% 7,4%

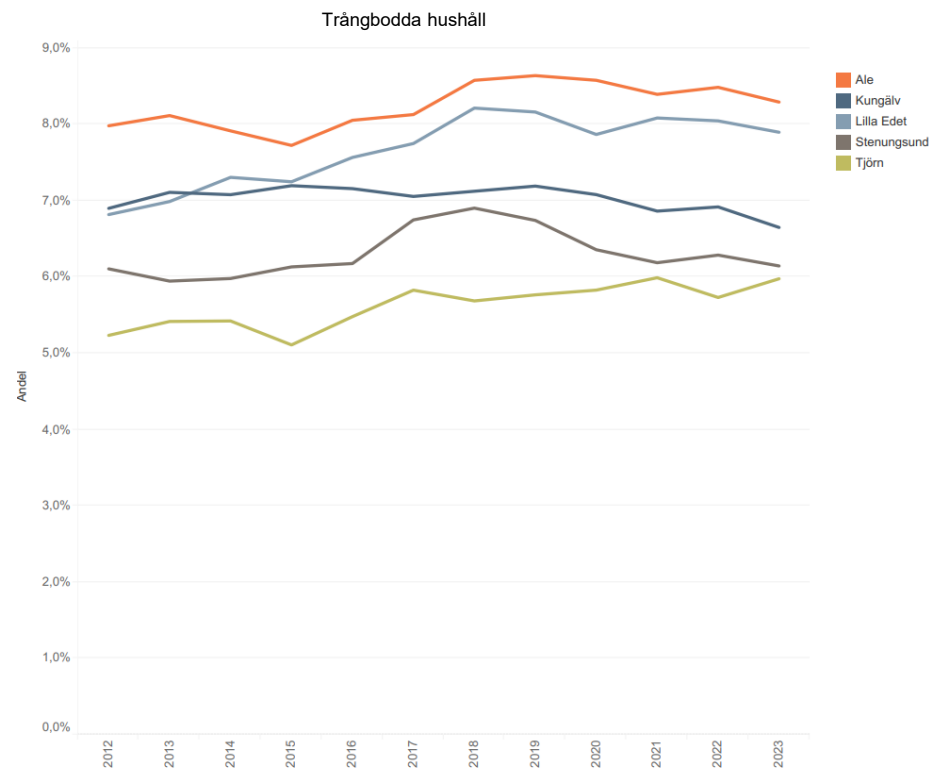
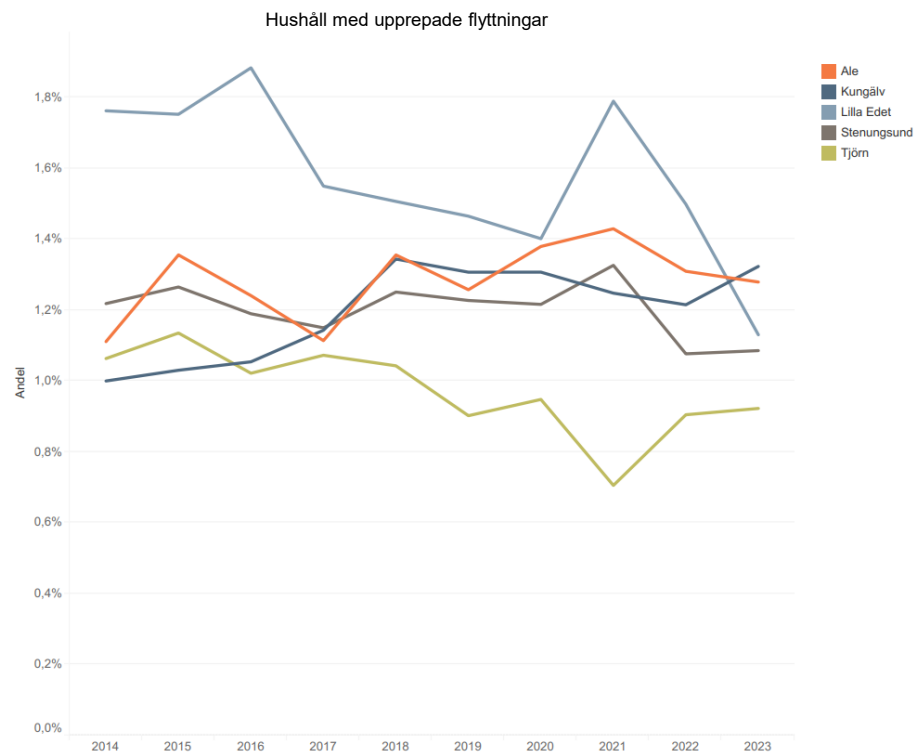
Källa: Boverket och Evidens

Hushåll med ansträngd boendeekonomi (kalp), andel

5,7% 41,6%

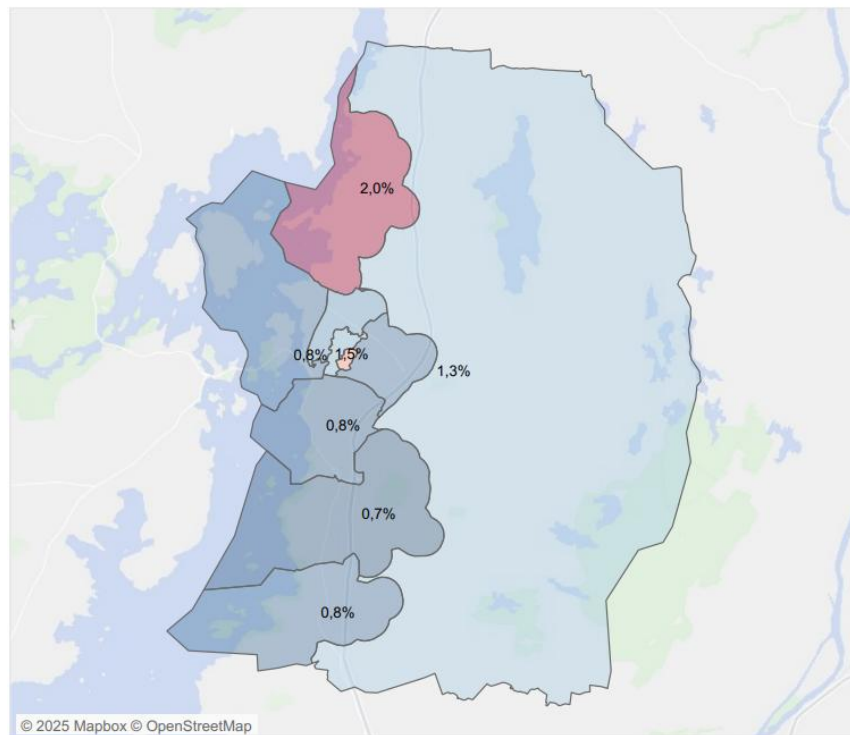
Andelen hushåll med upprepade flyttningar och trångboddhet i Stenungsund är jämförbart med närliggande kommuner

Källa: SCB och Evidens

Låga nivåer av upprepade flyttningar i kommunen, trångbodda hushåll återfinns främst i Hasselbacken som redovisar ca 17 procent

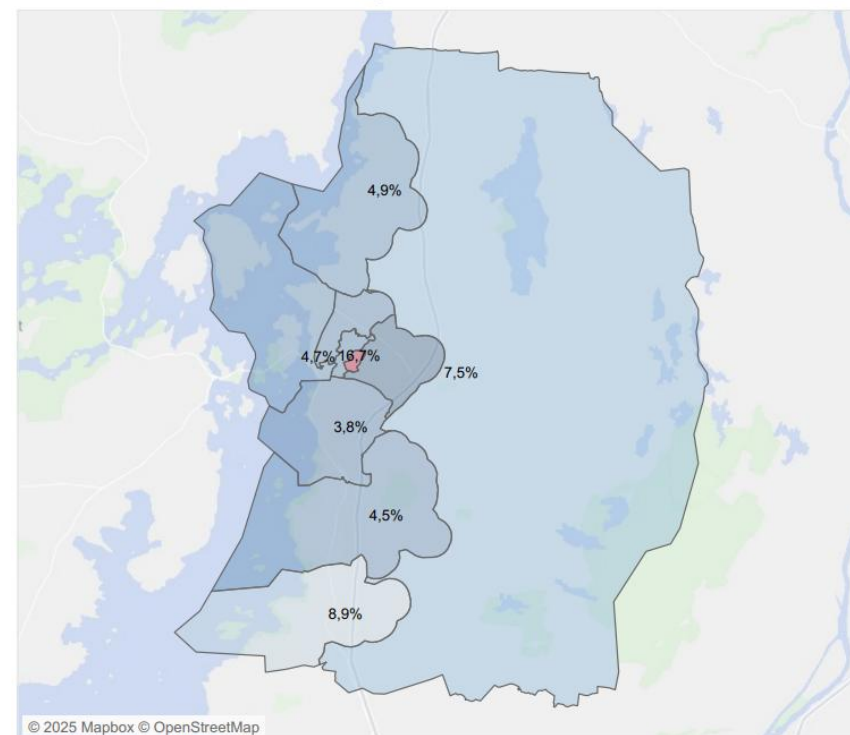
Hushåll med upprepade flyttningar, andel

0,7% 2,0%

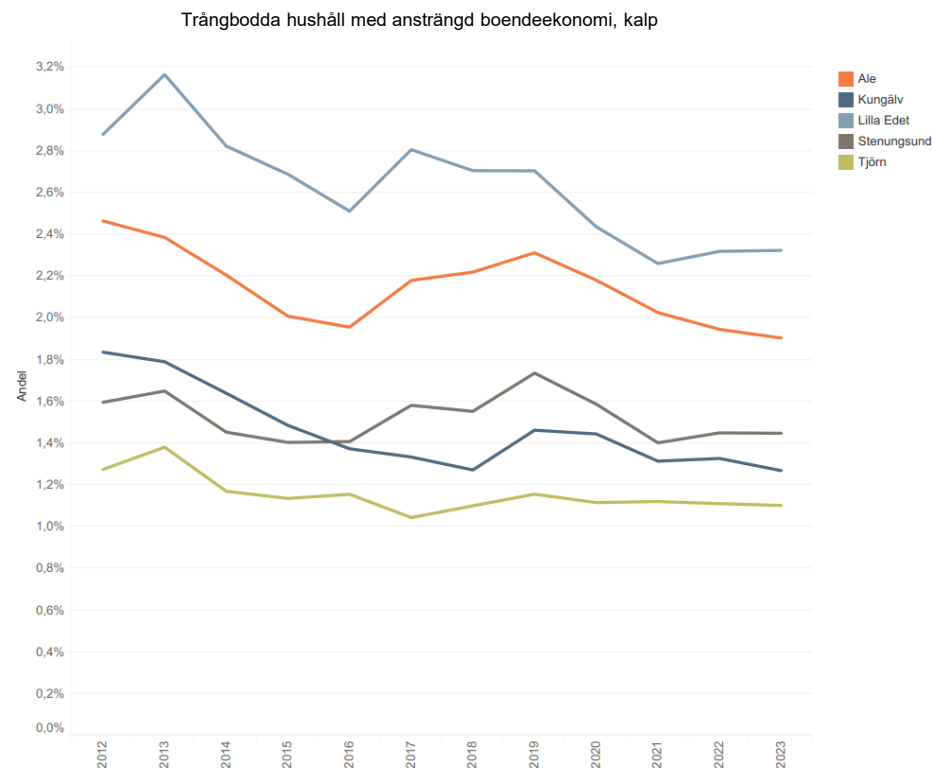
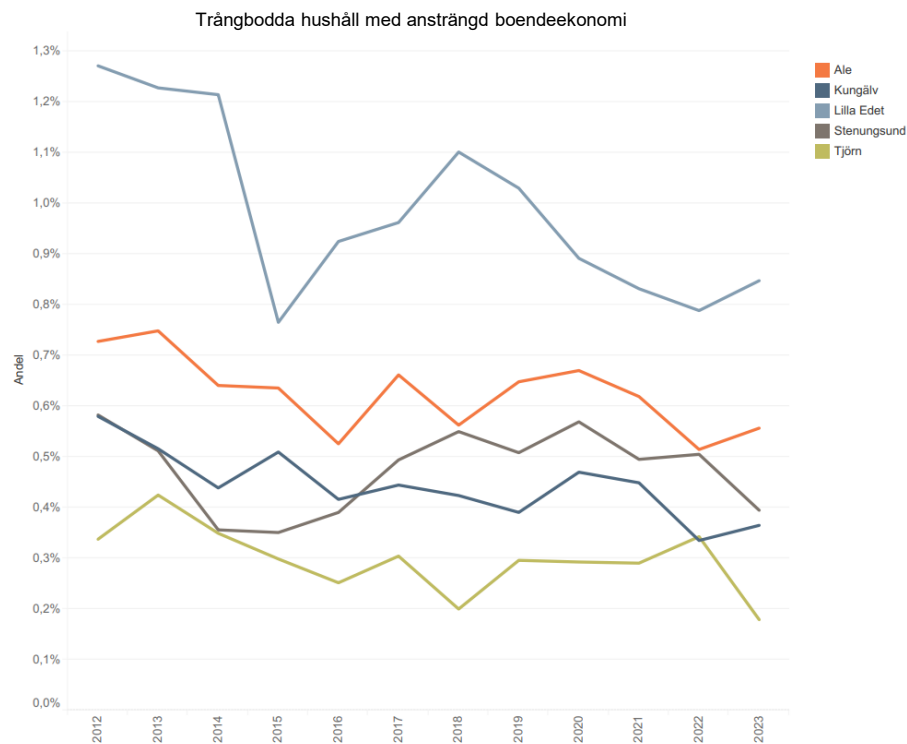
Källa: SCB och Evidens

Trångbodda hushåll, andel

2,0% 16,7%

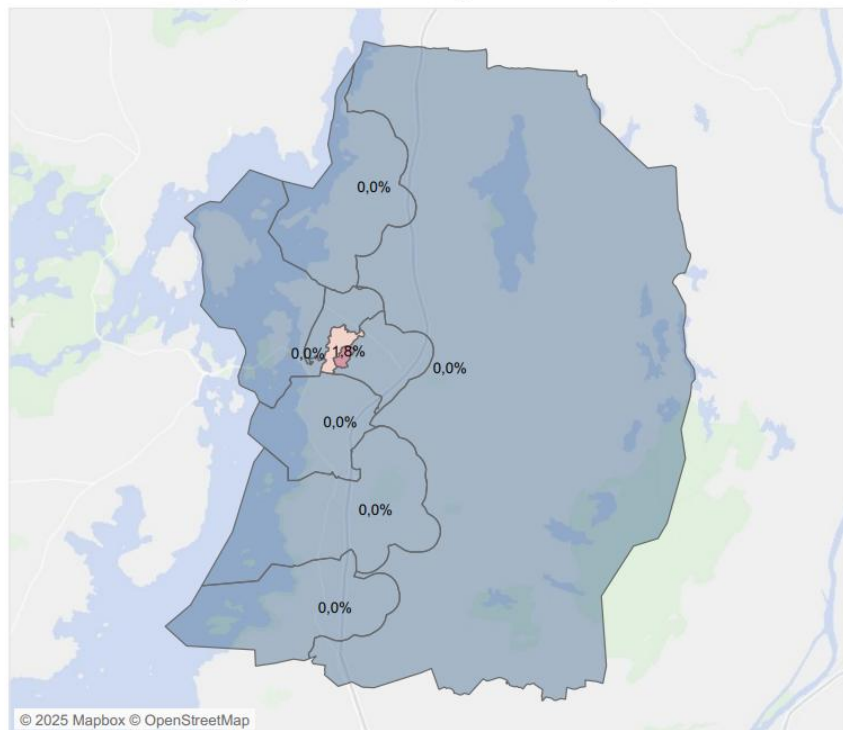
Låga nivåer av trångbodda hushåll med ansträngs boendeekonomi och små förändringar över tid precis som i närliggande kommuner

Källa: SCB och Evidens

Få hushåll i Stenungsund som är både trångbodda och har en ansträngd boendeekonomi – högst andel i Hasselbacken

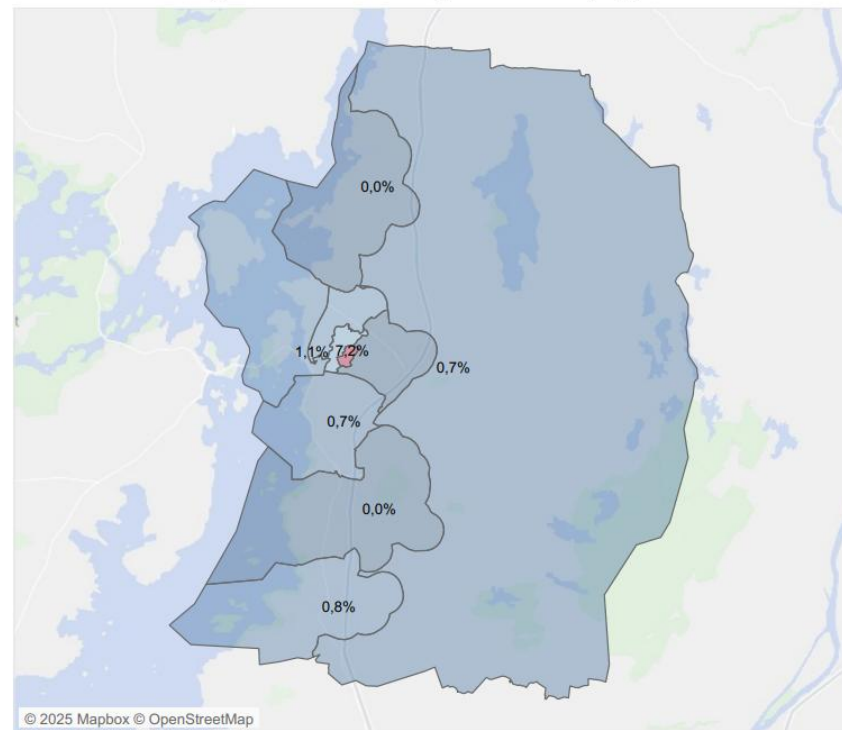
Trångbodda hushåll med ansträngd boendeekonomi, andel

0,0% 1,8%

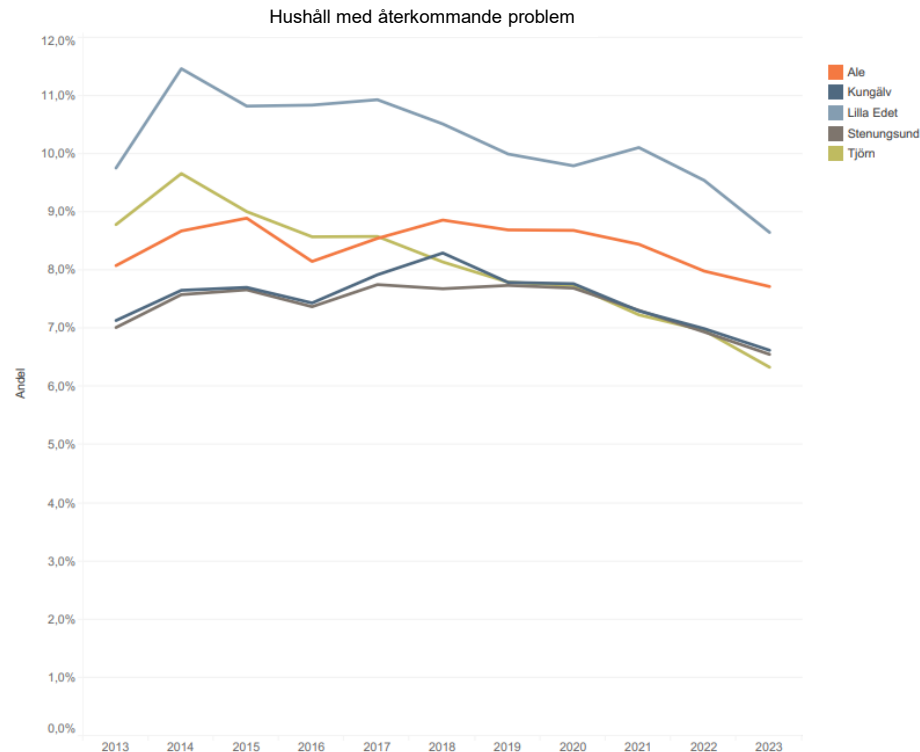
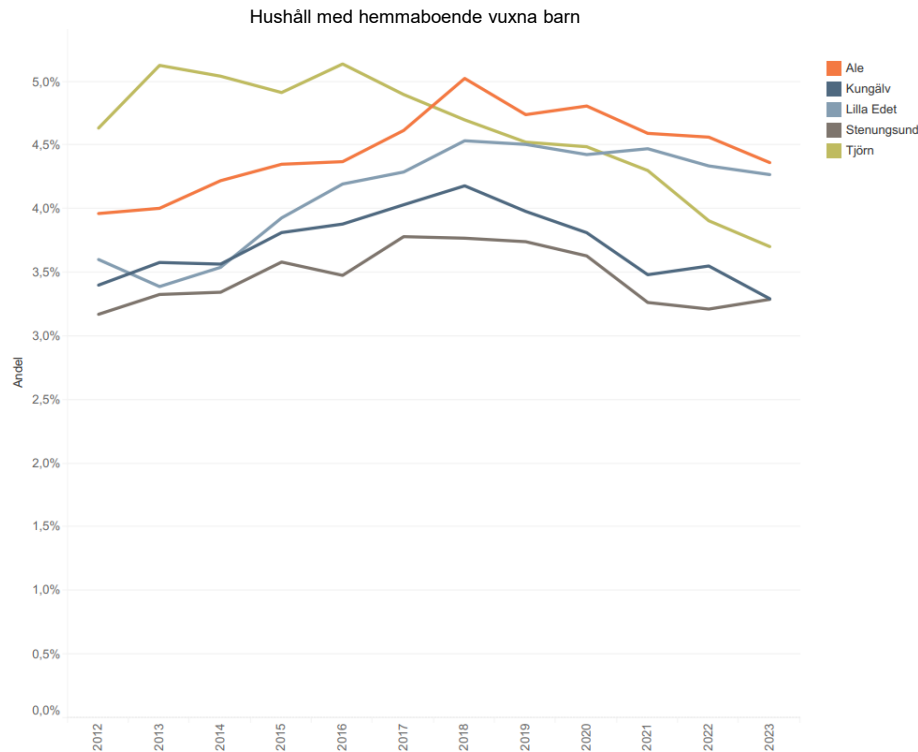
Källa: SCB och Evidens

Trångbodda hushåll med ansträngd boendeekonomi (kalp), andel

0,0% 7,2%

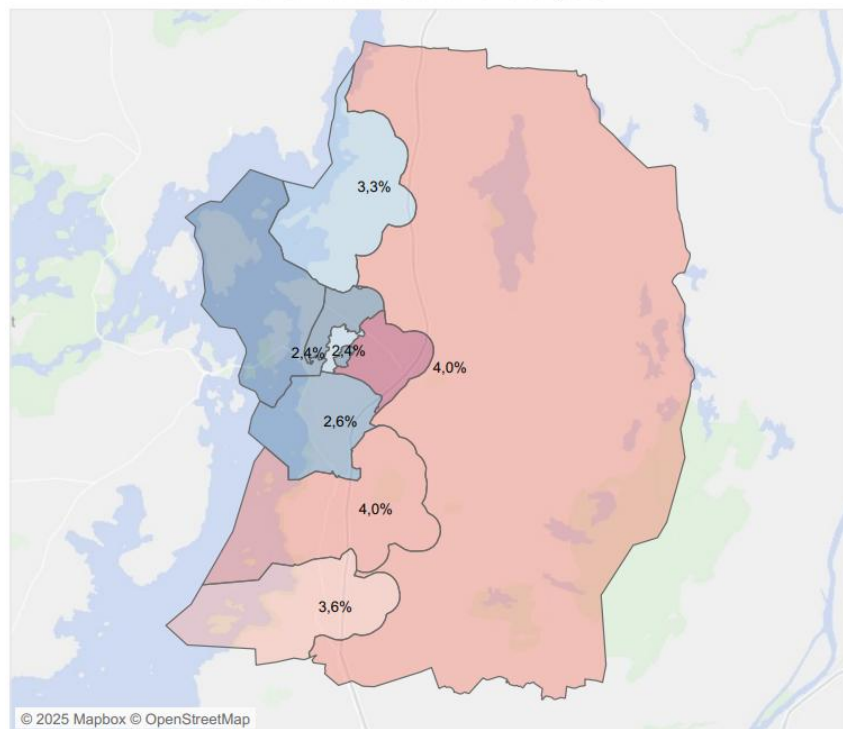
Andelen hushåll med hemmaboende vuxna barn och med återkommande problem lägst i Stenungsund jämfört med närliggande kommuner

Källa: SCB och Evidens

Hushåll med hemmaboende vuxna barn främst i kommunens östra delar, störst andel hushåll med återkommande problem i Hasselbacken

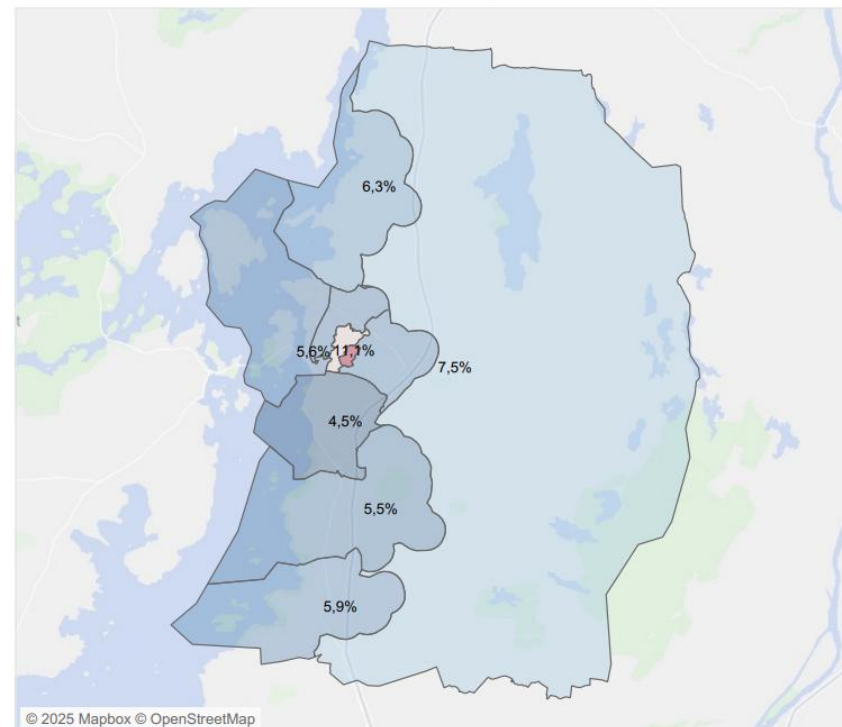
Hushåll med hemmaboende vuxna barn, andel

2,4% 4,7%

Källa: SCB och Evidens

Hushåll med återkommande problem, andel

4,5% 11,1%

Kan ett förändrat bostadsutbud påverka segregation?

I rapporten *"Att stärka socioekonomiskt svaga stadsdelar genom breddat bostadsutbud"* studeras och diskuteras hur förändringar i bostadsutbudet i form av breddning av upplåtelseformer och bostads-storlekar påverkar den utvecklingen över tid i ett stort antal socioekonomiskt svaga bostads-miljöer. Dessutom studeras effekter bland boende och inflyttare i det äldre, befintliga bostadsbeståndet för att öka kunskaperna om vilka övriga områdeseffekter som kan uppstå när bostadsutbudet breddas. Analyserna omfattar både statistiska analyser av effekter på den socioekonomiska utvecklingen av ett förändrat bostadsutbud och hur de boendes egna upplevelser av attraktivitet och trygghet i boendemiljön påverkas av sådana förändringar.

Bakgrunden var att omfattande forskningslitteratur har visat att boendesegregation får negativa effekter för både enskilda och för samhället i socioekonomiskt svaga

bostadsområden. Forskningen visar att socioekonomisk boendesegregation bidrar till att boende i socioekonomiskt utsatta boende-miljöer riskerar sämre utbildningsresultat, svagare arbetsmarknadsutfall och lägre inkomster än boende i andra, starkare, miljöer. De riskerar dessutom sämre hälsa.

Socioekonomisk boendesegregation kan ge särskilt negativa effekter för barn och unga, eftersom de exponeras för segregations-effekter under lång tid och under en period i livet som kan vara mycket formativt för deras framtida liv. Olika studier har visat att segregationsprocesser uppstår som en effekt av inkomstskillnader och förstärks av att inkomster samvarierar med boende-preferenser. När efterfrågan på bostäder är stor i områden med egenskaper som uppskattas av stora hushållsgrupper uppstår undanträngningseffekter av hushåll med låga inkomster.

Ensidighet i upplåtelseformer och begränsad variation i bostadsstorlekar i många socialt svaga områden bidrar ytterligare till flyttmönster som successivt förstärker negativa segregationseffekter.

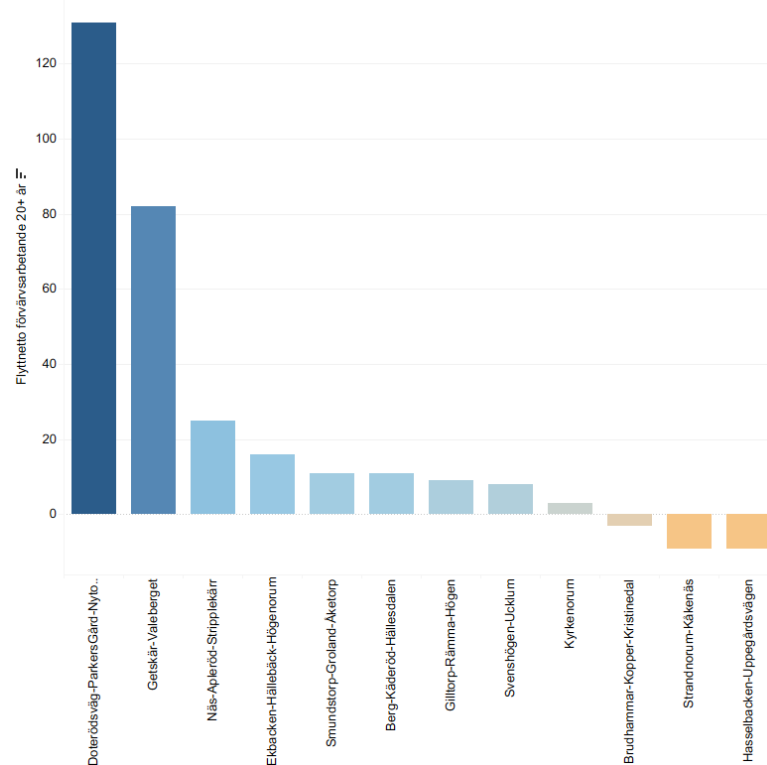
Resultatet av analyserna visar att förändringen i flyttnetton av förvärvsarbete i hög grad kan förklaras av att bostadsutbudet förändrats. Både nya mindre och större bostadsrätter påverkar flyttnettot positivt. Men också nya större hyresbostäder har positiva effekter. Nya små hyresbostäder har dock ingen signifikant effekt på flyttnettots utveckling.

Studeras utvecklingen i olika RegSO i Stenungsund är det dock tydligt att det inte är något område som visar på några direkta problem vad gäller dessa flyttnetton, se nästa sida. Totalt sett flyttar fler sysselsatta till kommunen än från kommunen, men det finns vissa riskområden.

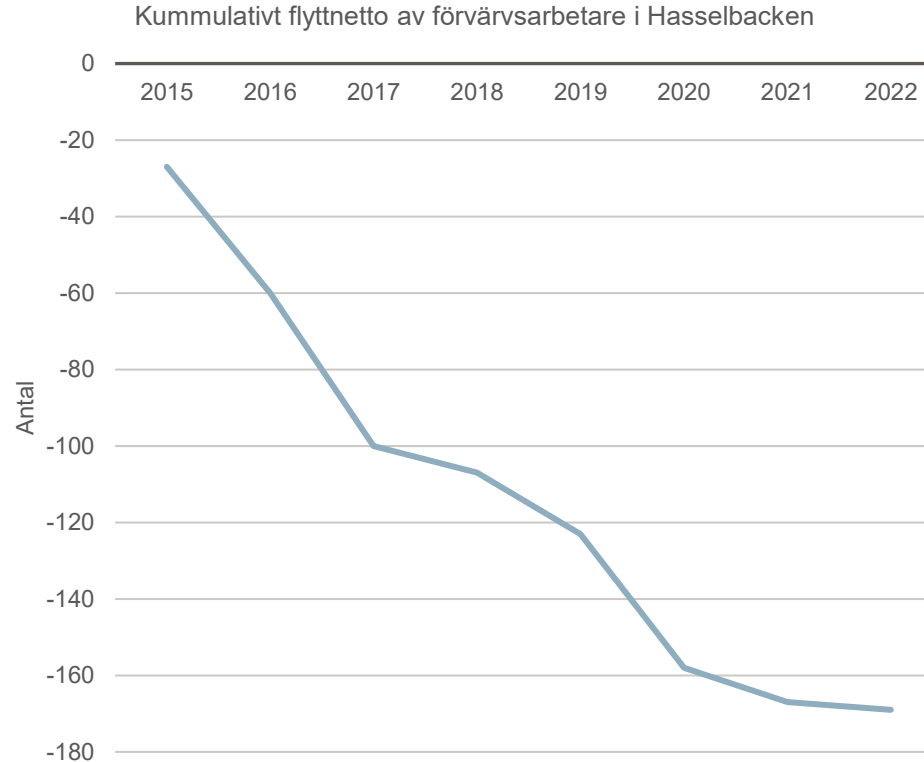
Skillnad i flyttnettot bland förvärvsarbetande mellan olika områden i Stenungsund

Flyttnetto förvärvsarbetande 20+ år per DeSO, 2021

Kumulativt negativt flyttnetto bland förvärvsarbetare till Hasselbacken

Appendix

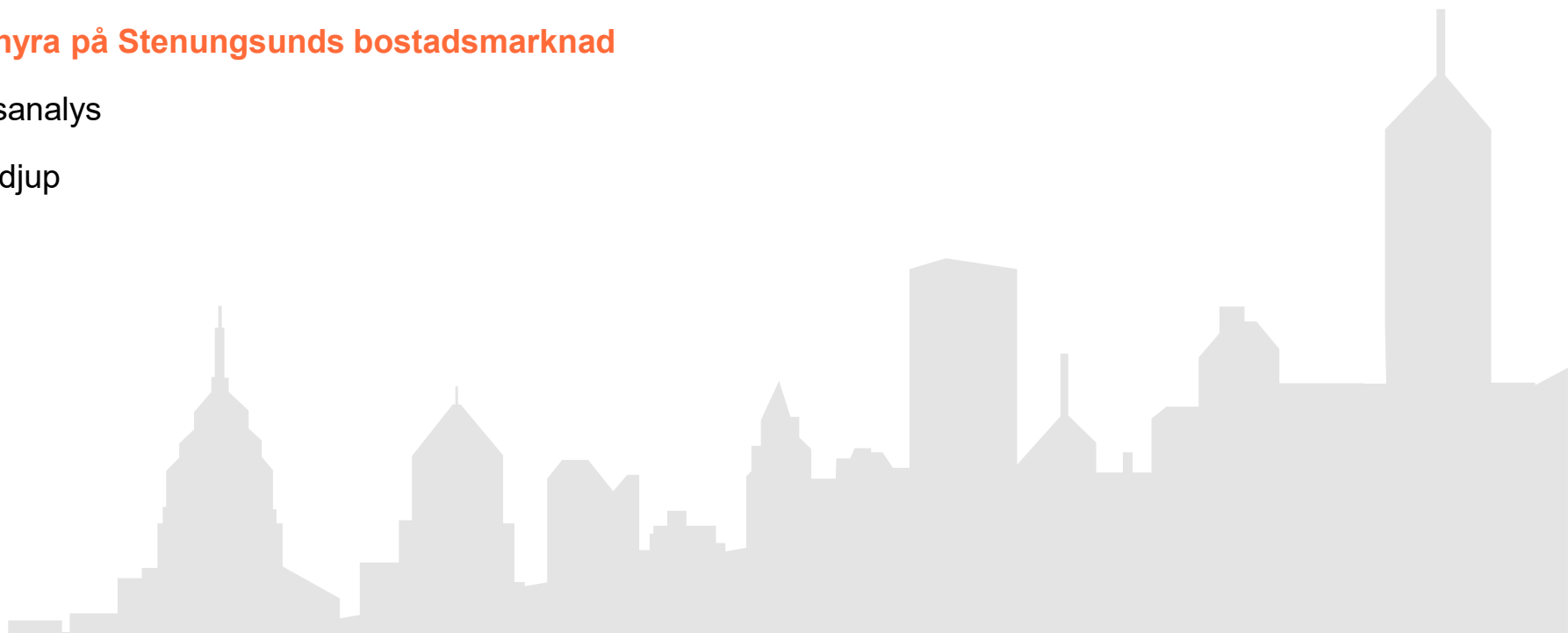
Tillväxtvillkor

Bostadsbestånd och byggande

Pris och hyra på Stenungsunds bostadsmarknad

Målgruppsanalys

Marknadsdjup

Betalningsvilja för nyproducerade bostäder

Metod

Utgår från observerade priser på andrahandsmarknaden för bostadsrätter och äganderätter. Därefter tillämpas en väl beprövad teknik för att med dessa priser som underlag skatta hushållens betalningsvilja för nyproducerade bostadsrätter, hyresrätter samt äganderätter.

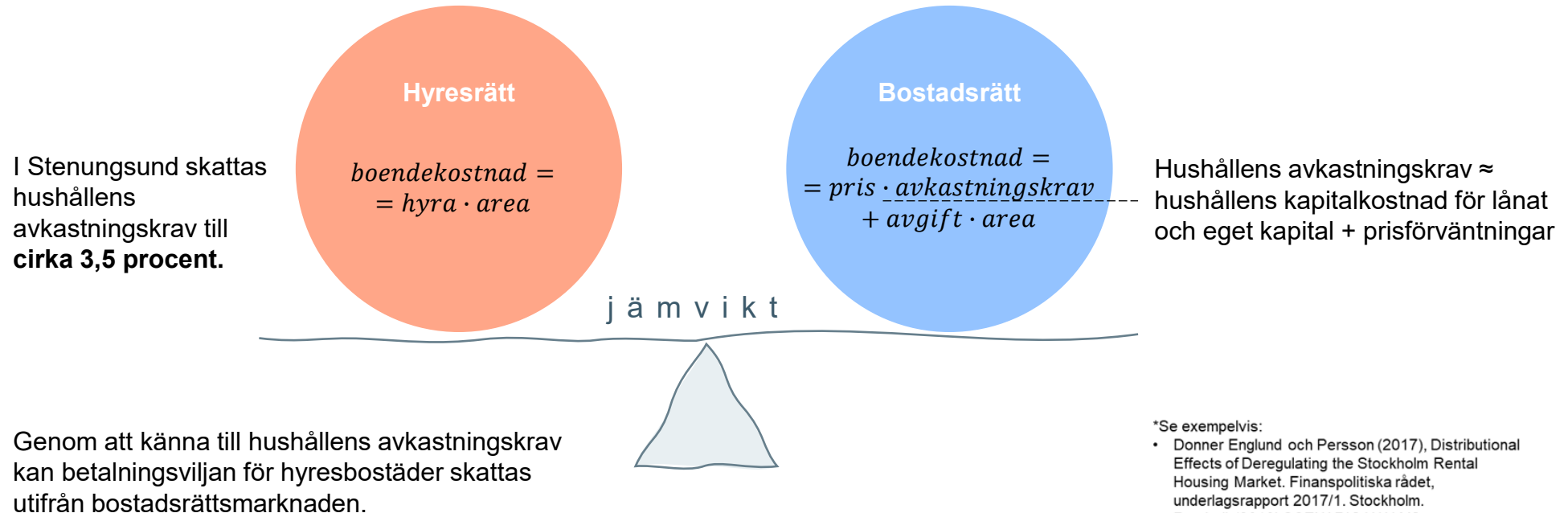
Metoden är kostnadseffektiv men förutsätter att det finns relevant jämförelsemiljö med likvid bostadsmarknad.

Betalningsviljan är ungefär densamma för bostadsrätter som för hyresrätter enligt brukarkostnadsteorin. Detta har Evidens visat i ett flertal undersökningar. Mer kring detta på nästkommande sida.

Data för samtliga prisobservationer kommer ifrån Evidens där observerade transaktioner är gjorda under de senaste åren och försäljningspriser är justerade till dagens datum enligt prisutvecklingen för området.

Hushållens betalningsvilja för hyresrätter kan enligt ekonomisk teori härledas från pris för bostadsrätter*

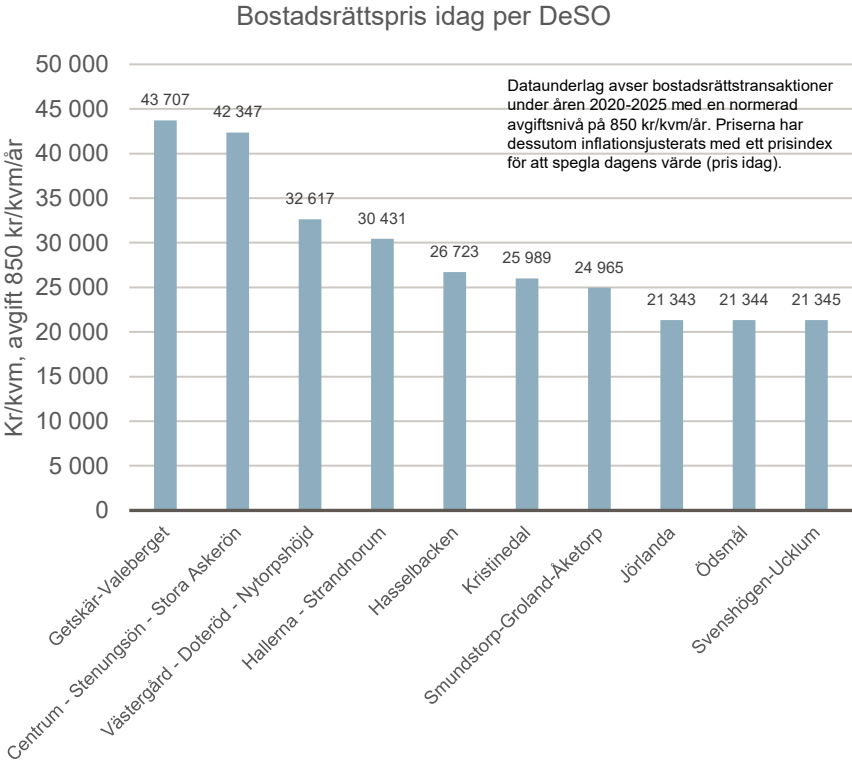
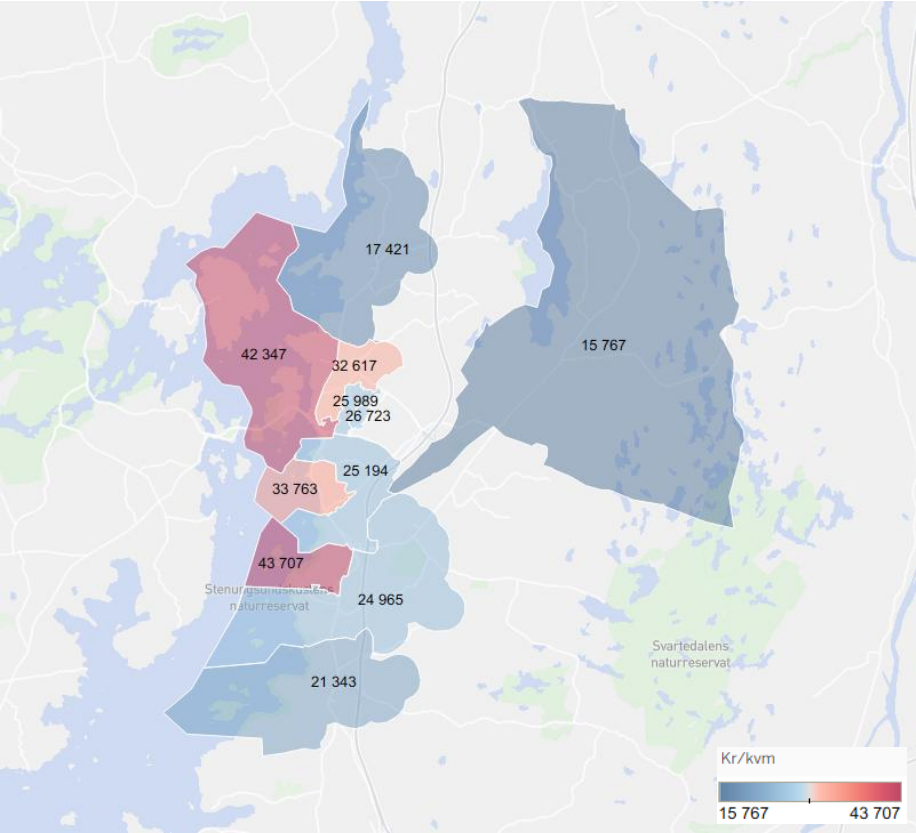
*Se exempelvis:

- Donner Englund och Persson (2017), Distributional Effects of Deregulating the Stockholm Rental Housing Market. Finanspolitiska rådet, underlagsrapport 2017/1. Stockholm.
- Ramböll (2018) SCENARIOANALYS. Marknadshyror för hyreslägenheter i Stockholms län, Hyresgästföreningen

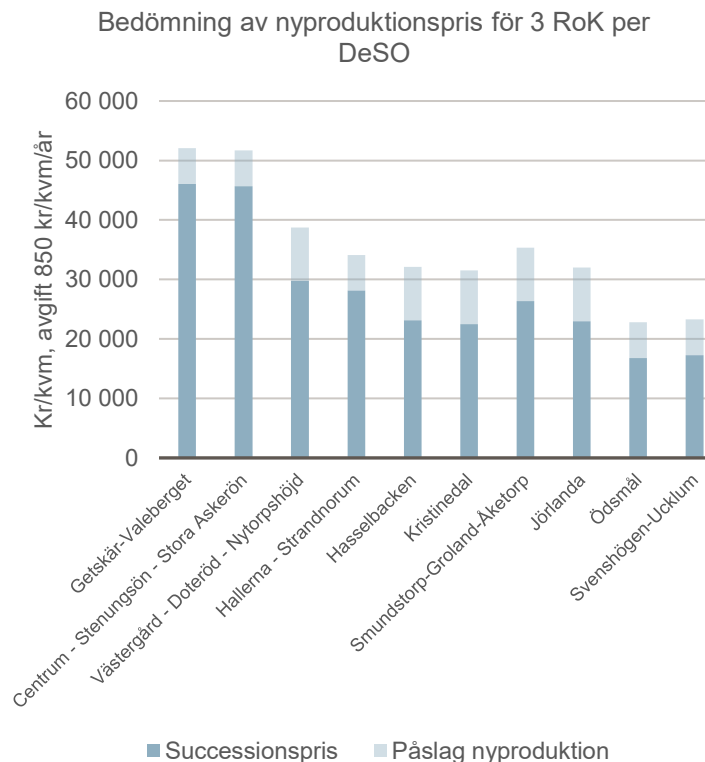
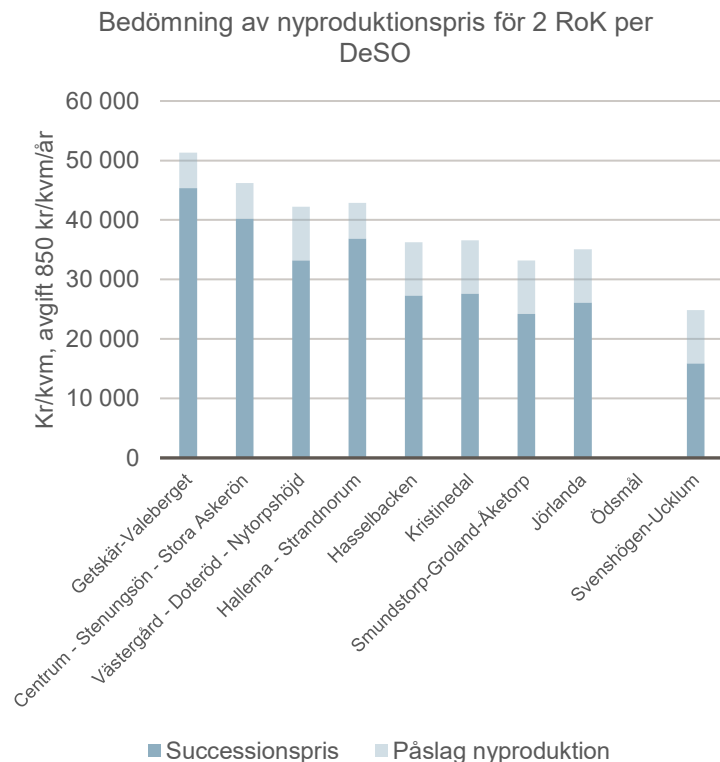
Läs mer om metoden på:

<https://evidensgruppen.se/wp-content/uploads/2022/01/fri-hyressattning-i-nyproduktion.pdf>

Priset för successionsbostadsrätter varierar mellan cirka 16 000 kr/kvm och nästan 44 000 kr/kvm beroende på område

Bedömd prisnivå för nyproducerade bostadsrätter varierar mellan drygt 20 000 till drygt 50 000 kr/kvm beroende på geografi och RoK

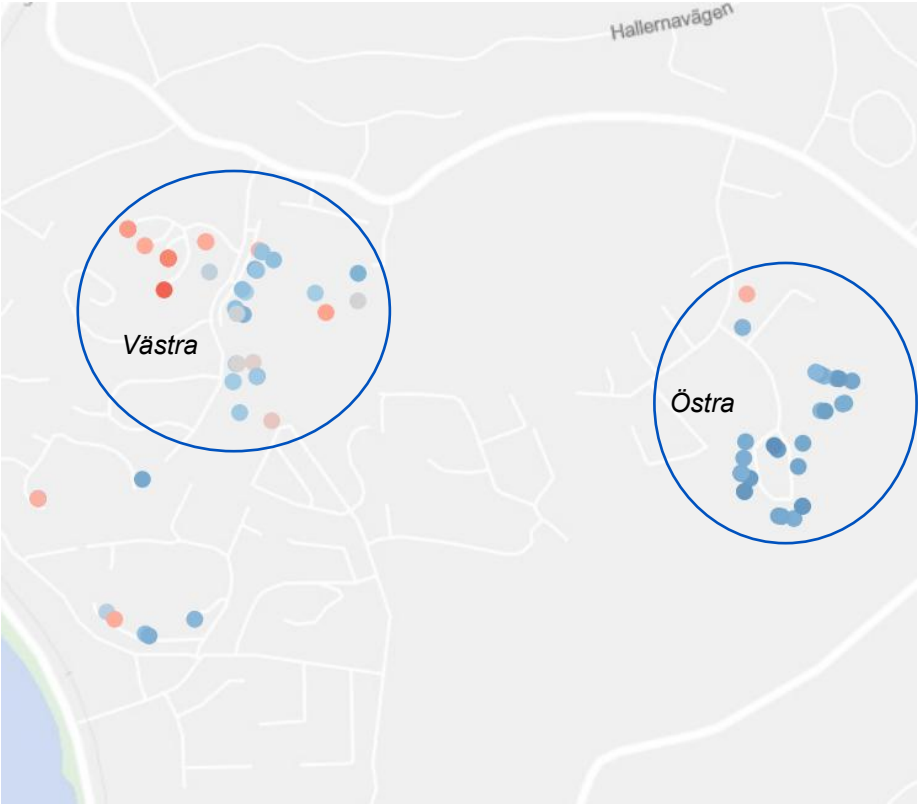

Bedömningen av nyproduktionspriser för bostadsrätter i Stenungsunds kommun visar på en variation mellan olika delar av kommunen.

Prissättningen på nyproduktion utgår från de faktiska priserna på andrahandsmarknaden (successionspriser) med ett nyproduktionspåslag. Detta återspeglar att nyproducerade bostäder ofta säljs till ett högre pris än det befintliga beståndet, givet modern standard och ett tillägg för att vara först-in i bostaden.

Sammantaget visar bilden i Stenungsund att marknadsförutsättningarna skiljer sig åt mellan olika områden. I de miljöer som är mer socioekonomiskt starka är också prisnivåerna högre, vilket innebär bättre förutsättningar att genomföra nyproduktionsprojekt, medan det i de geografier med lägre prisnivåer krävs särskilda överväganden för att nya projekt ska vara genomförbara.

Fördjupning Hallerna: bostadsrättspriser i det som i kartan benämns som "västra" och "östra" Hallerna

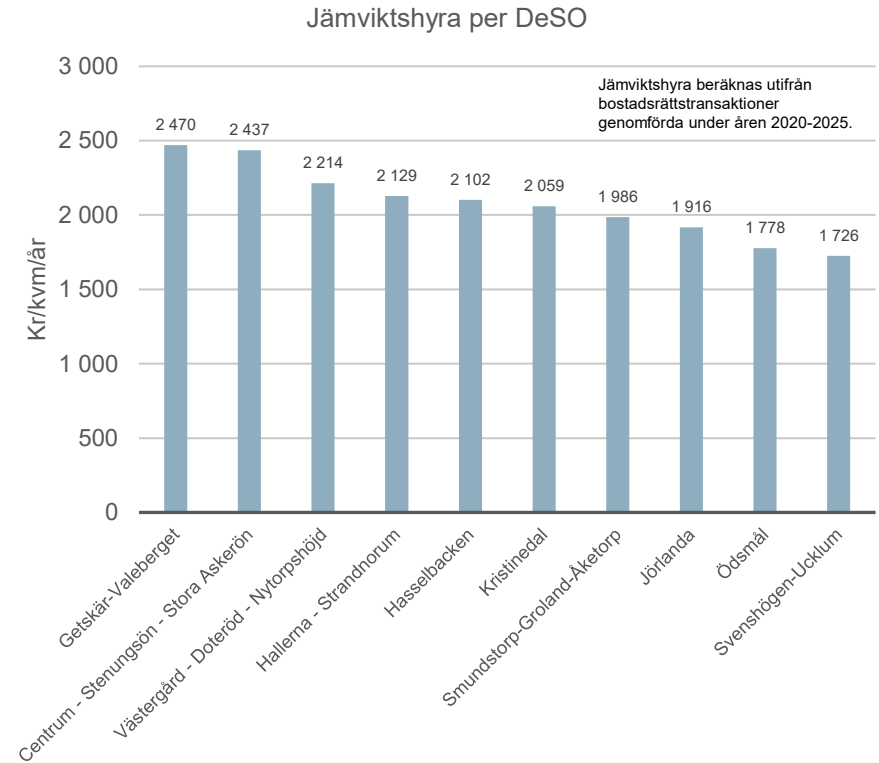
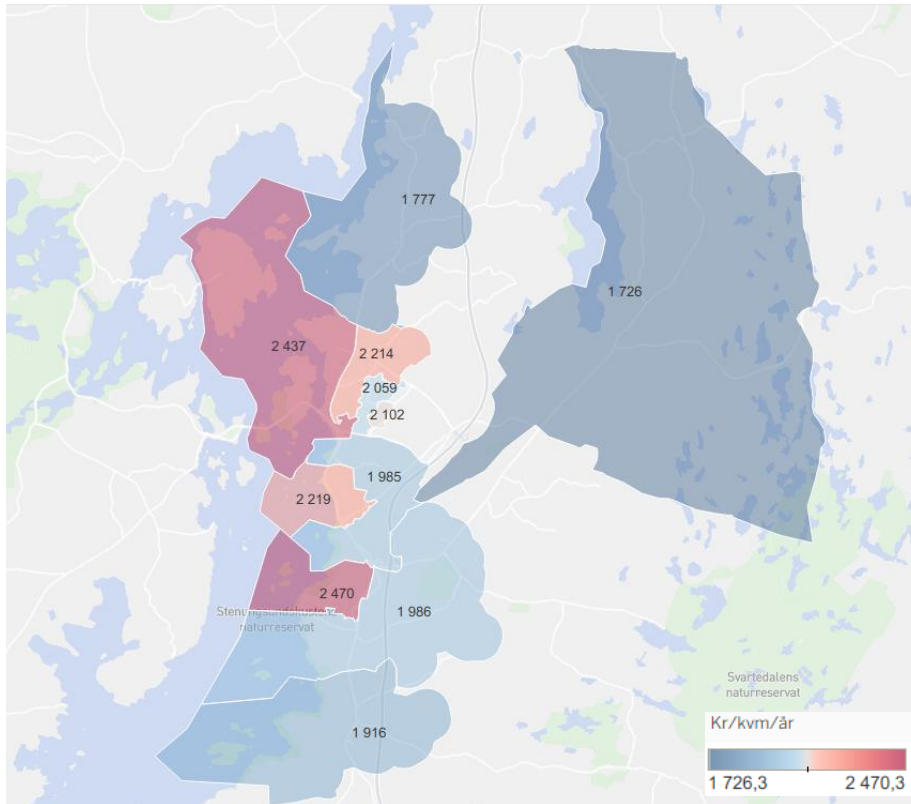
Västra Hallerna

RoK	Kvm	Byggår	Pris idag kr/kvm idag	Årsavgift kr/kvm/år	Pris idag kr/kvm idag, avgift 850 kr/kvm/år	Antal
2	60	2009	40 209	783	38 292	18
3	78	2011	37 493	721	33 802	16
4	90	2016	39 207	777	37 134	1
5	156	2009	45 008	493	34 821	1
Medel	72	2010	39 107	747	36 168	36

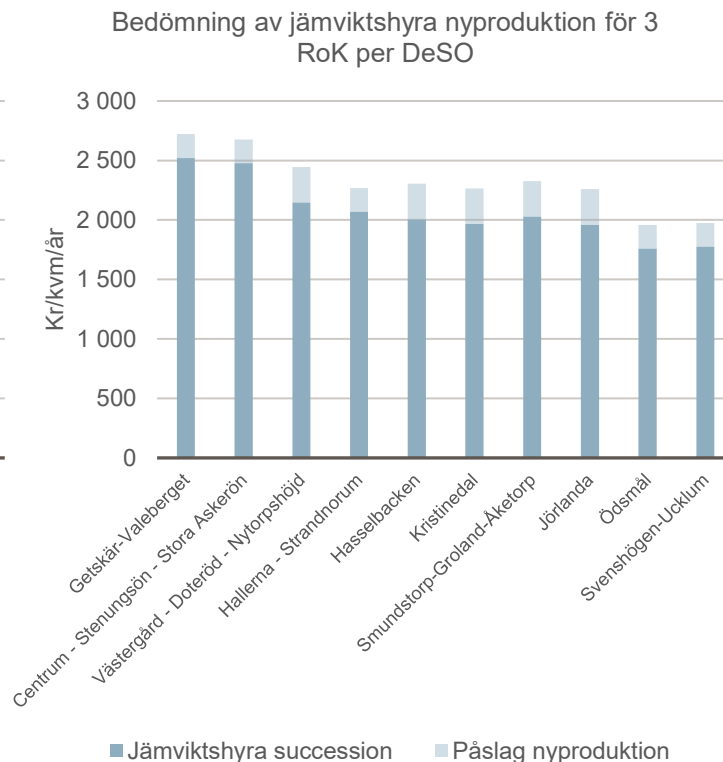
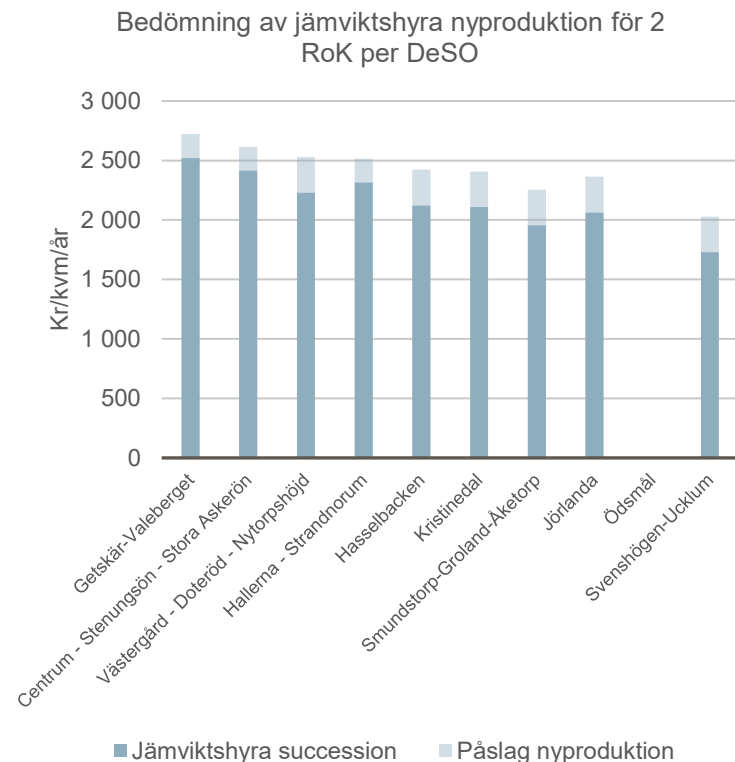
Östra Hallerna

RoK	Kvm	Byggår	Pris idag kr/kvm idag	Årsavgift kr/kvm/år	Pris idag kr/kvm idag, avgift 850 kr/kvm/år	Antal
2	67	2011	39 132	831	38 590	1
3	80	2013	31 720	607	24 786	20
4	97	2013	34 035	612	27 232	11
5	-	-	-	-	-	0
Medel	86	2013	32 747	616	26 058	32

Jämviktshyran varierar mellan drygt 1 700 kr/kvm/år och knappt 2 500 kr/kvm/år beroende på område

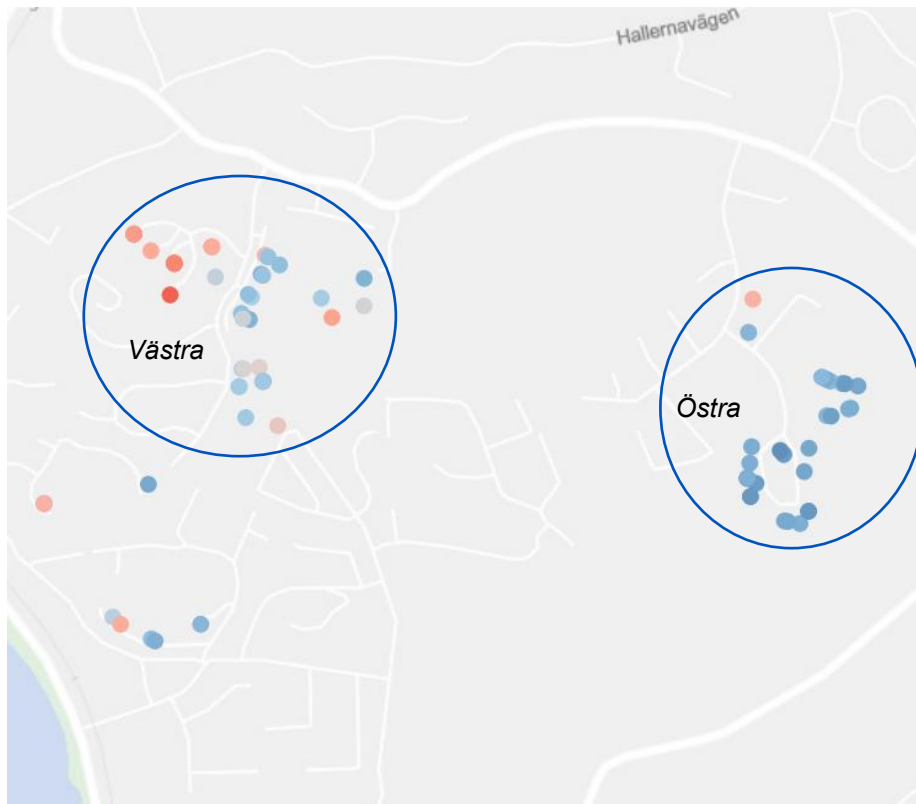
Bedömd jämviktshyra för nyproducerade hyresrätter varierar mellan knappt 2 000 till drygt 2 700 kr/kvm/år beroende på geografi och RoK

Bedömningen av nyproduktionshyror i Stenungsunds kommun. Hyressättningen utgår från en jämviktshyra för det befintliga beståndet (successionsjämviktshyror), med ett nyproduktionspåslag. Påslaget är förhållandevis jämnt mellan olika områden, men basnivån skiljer sig tydligt åt, vilket gör att de totala nyproduktionshyrorna varierar mellan olika delar av kommunen.

Mönstret överensstämmer med prissättningen för bostadsrätter. Områden med starkare socioekonomiska förutsättningar och högre inkomster uppvisar också högre nyproduktionshyror, medan områden med svagare hushållsekonomi präglas av lägre nivåer.

Fördjupning Hallerna: jämviktshyra i det som i kartan benämns som "västra" och "östra" Hallerna

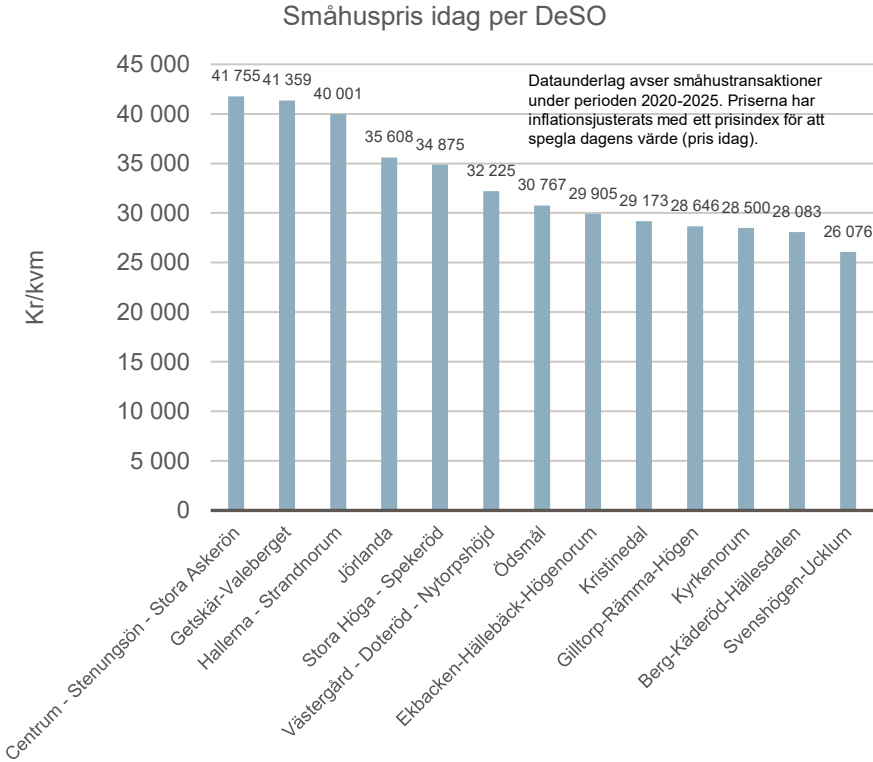
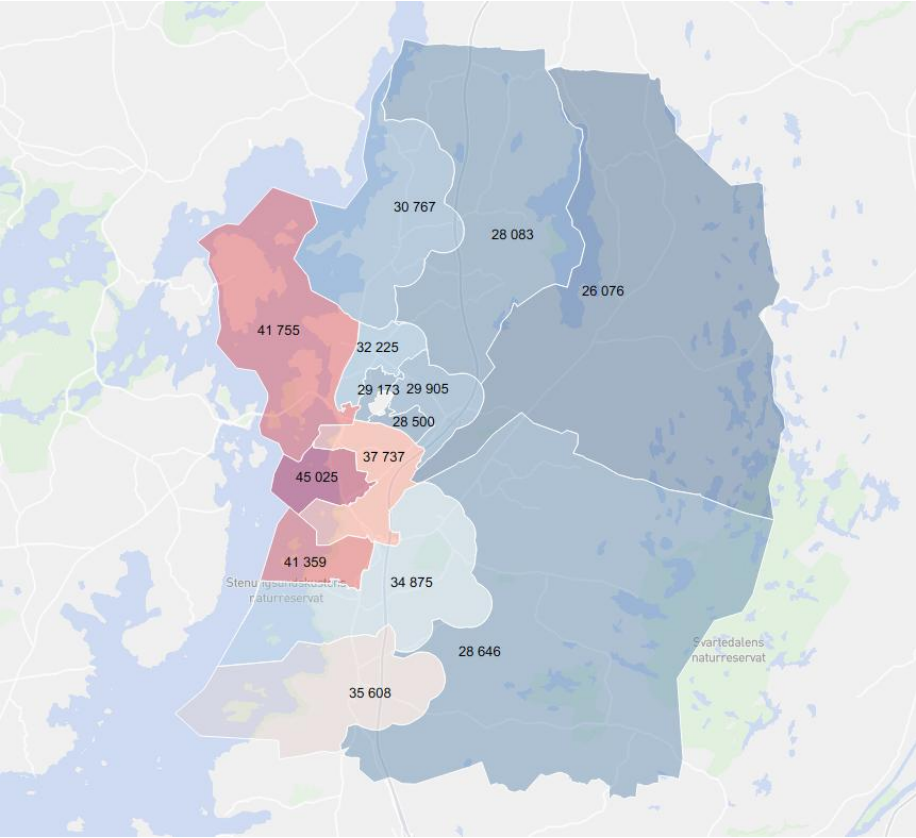
Västra Hallerna

RoK	Kvm	Byggår	Pris idag kr/kvm idag	Årsavgift kr/kvm/år	Jämviktshyra kr/kvm/år	Normhyra* kr/kvm/år	Antal
2	60	2009	40 209	783	2 359	2 225	18
3	78	2011	37 493	721	2 238	2 247	16
4	90	2016	39 207	777	2 335	2 376	1
5	156	2009	45 008	493	2 183	2 573	1
Medel	72	2010	39 107	747	2 299	2 249	36

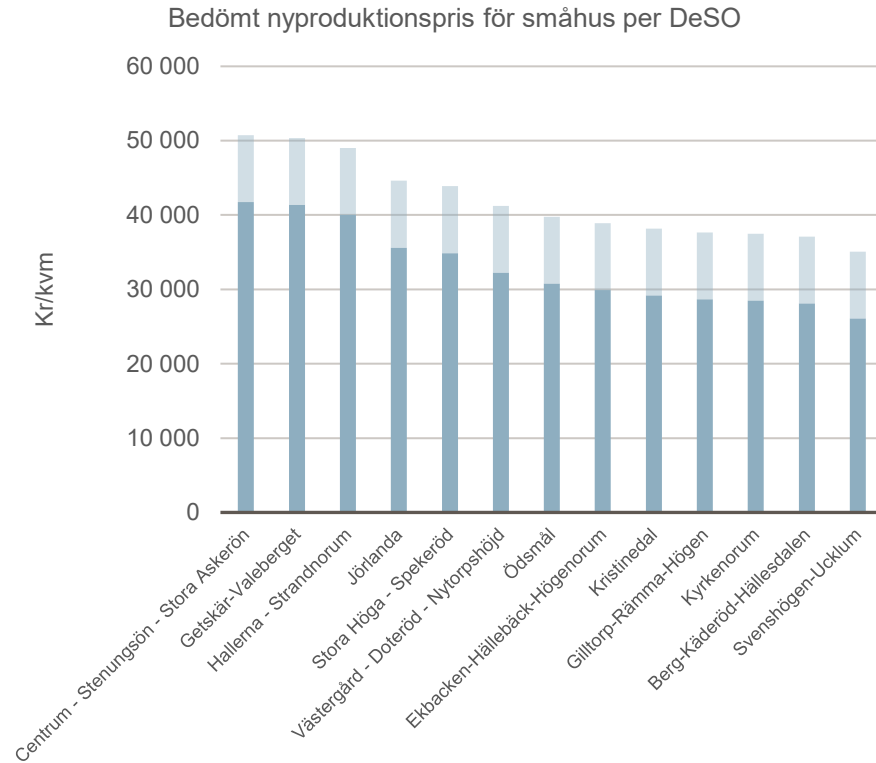
Östra Hallerna

RoK	Kvm	Byggår	Pris idag kr/kvm idag	Årsavgift kr/kvm/år	Jämviktshyra kr/kvm/år	Normhyra* kr/kvm/år	Antal
2	67	2011	39 132	831	2 387	2 349	1
3	80	2013	31 720	607	1 982	2 011	20
4	97	2013	34 035	612	2 045	2 134	11
5	-	-	-	-	-	-	0
Medel	86	2013	32 747	616	2 016	2 064	32

Priset för successionsägenderätter varierar mellan drygt 26 000 kr/kvm och cirka 42 000 kr/kvm beroende på område

Bedömd prisnivå för nyproducerade småhus varierar mellan cirka 35 000 till drygt 50 000 kr/kvm beroende på geografi

Bedömningen av betalningsviljan för nyproducerade småhus i Stenungsunds kommun visar på en tydlig variation mellan olika delar av kommunen.

Prissättningen utgår från successionsmarknaden (befintliga småhuspriser), med ett nyproduktionspåslag. Påslaget är relativt jämnt mellan olika områden, men basnivån för priserna varierar kraftigt och återspeglar därmed skillnader i efterfrågan och attraktivitet. Det bedömda prispåslaget för nyproduktion för småhus kan variera i större omfattning än prispåslag för som görs för nyproducerade bostadsrätter, därför bör detta prispåslag ses som en indikation snarare än en exakt summa.

Mönstret överensstämmer i stora drag med analysen av bostadsrätter och hyresrätter: områden med starkare socioekonomiska förutsättningar och högre inkomster uppvisar också den högsta betalningsviljan för småhus, medan mer perifera områden och områden med svagare inkomststruktur har lägre nivåer. Dock är prisbilden för småhus något mer samlad mellan de olika geografierna jämfört med de andra upplåtelseformerna.

Prognosantaganden för Stenungsund*

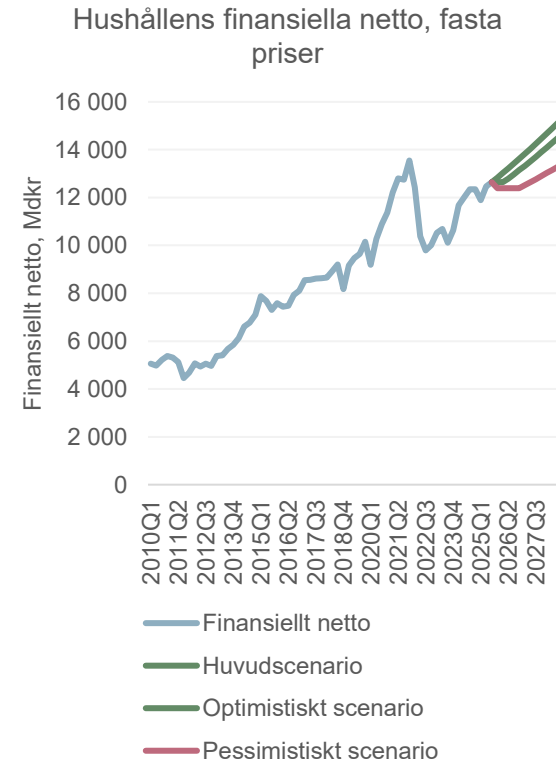
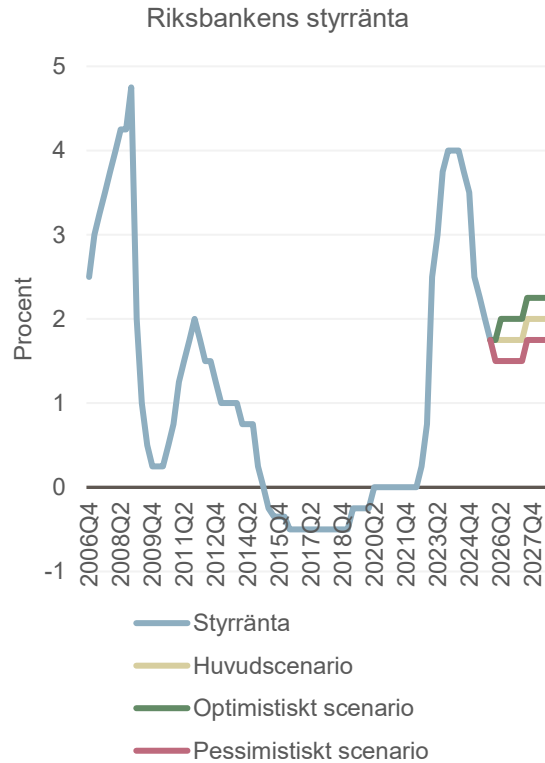
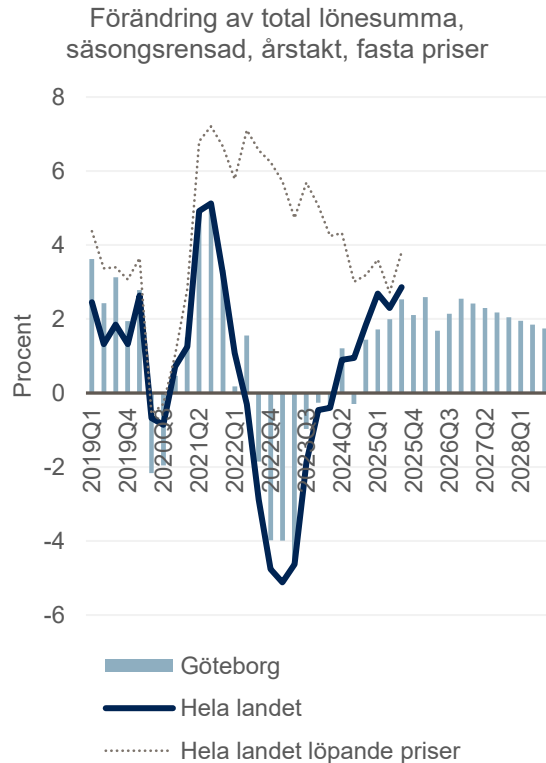
Lönesumma Göteborgsregionen	Huvudscenario	Lönesumman förväntas att öka under 2025 med 2,1 procent. Även under 2026 antas en ökning, med 2,5 procent, och 2027 med 2,0 procent.
	Optimistiskt	2025: 3,6 procent. 2026: 4,0 procent. 2027: 3,5 procent.
	Pessimistiskt	2025: 0,6 procent. 2026: 1,0 procent. 2027: 0,5 procent
Styrränta	Huvudscenario	I vårt huvudscenario ligger Riksbanken kvar med räntan på 1,75 procent fram till mitten av 2027 då den höjs till 2,0 procent.
	Optimistiskt	I vårt optimistiska scenario är konjunkturen starkare än i huvudscenariot. Räntan höjs redan i början av 2026 till 2,0 procent och i mitten av 2027 sker ytterligare en höjning till 2,25 procent.
	Pessimistiskt	I vårt pessimistiska scenario är konjunkturen svagare än i huvudscenariot. Styrräntan sänks därför ytterligare en gång ner till 1,5 procent i början av 2026. I mitten av 2027 höjs den till 1,75 procent.
Hushållens finansiella netto	Huvudscenario	Enligt huvudscenariot rör sig finansiellt netto i sidled under resten av 2025 och första kvartalet 2026. Därefter är ökningstakten positiv men något svagare än långsiktig trend.
	Optimistiskt	I det optimistiska scenariot ökar finansiellt netto enligt trend under hela prognosperioden.
	Pessimistiskt	I det pessimistiska scenariot minskar finansiellt netto under kvartal 4 i år med totalt cirka 2 procent vilket motsvarar ett börsfall på cirka 5 procent. Tillväxten är noll under hela 2026 och därefter ökar finansiellt netto svagt.

Källa: Evidens

*Prognosantaganden för Göteborg används till prisprognosen för Stenungsund.

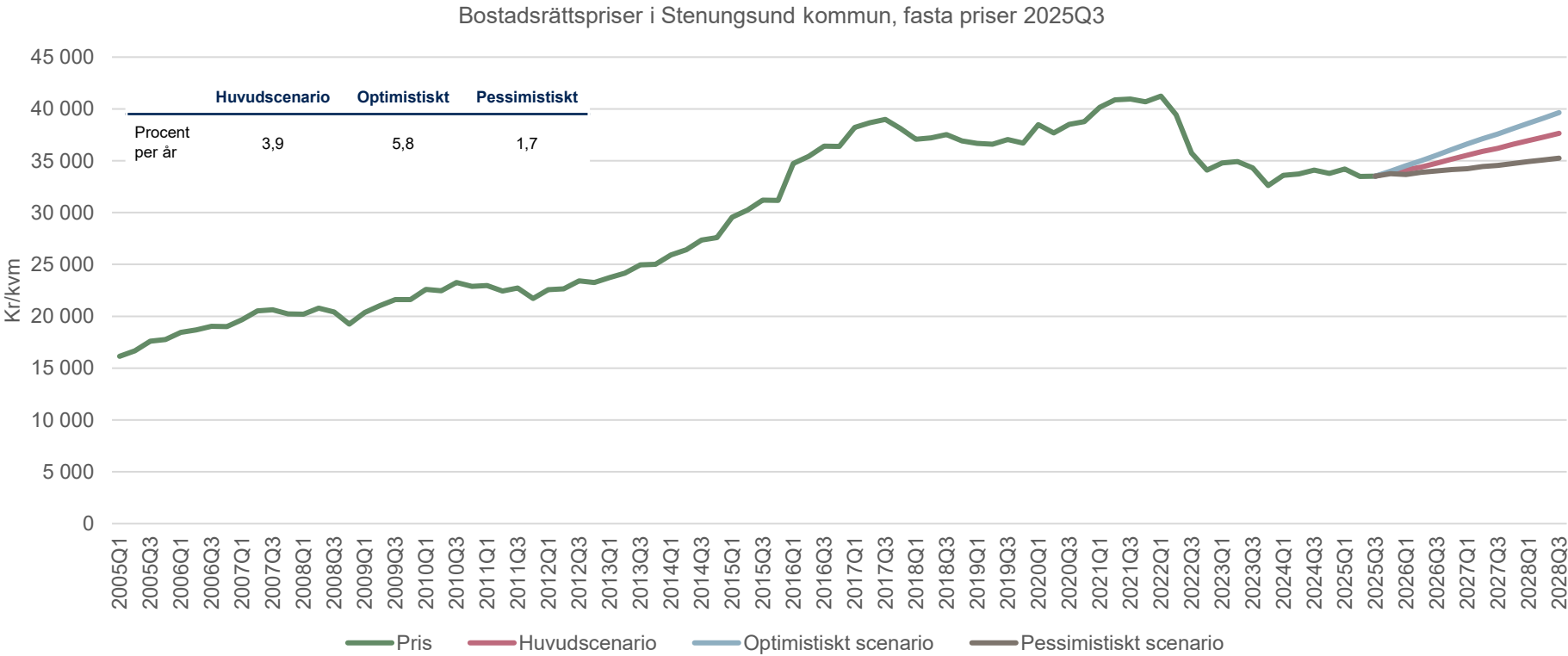
Antaganden för prisprognoser i Göteborg

Små förändringar sedan förra prognosen

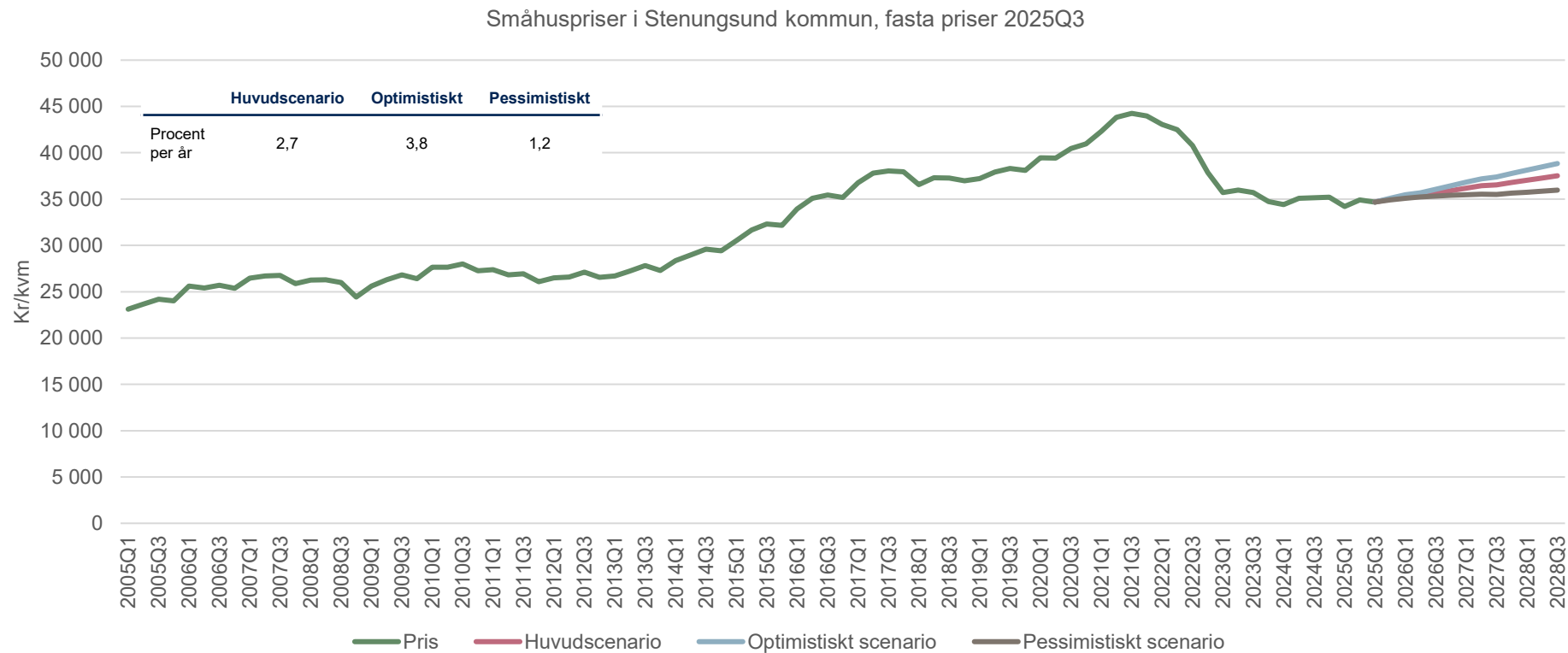

Källa: SCB, Riksbanken, SEB

Bostadsrättspriserna förväntas öka med cirka 4 procent per år i Stenungsunds kommun

Småhuspriserna förväntas öka med cirka 3 procent per år i Stenungsunds kommun

Appendix

Tillväxtvillkor

Bostadsbestånd och byggande

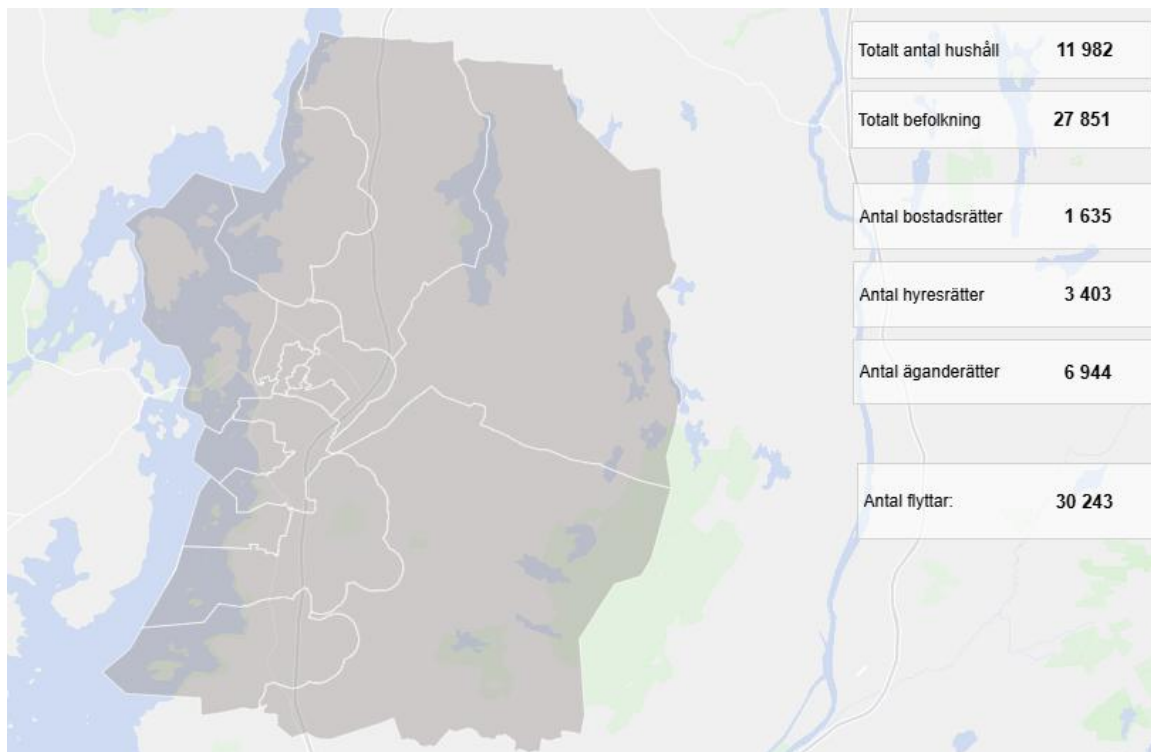
Pris och hyra på Stenungsunds bostadsmarknad

Målgruppsanalys

Marknadsdjup

Analys av flyttmönster

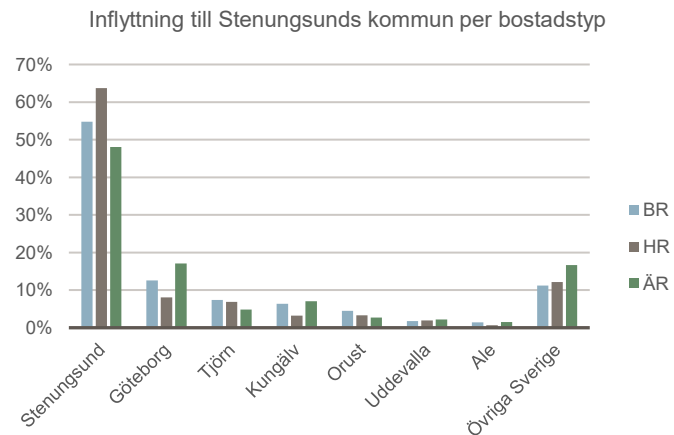

Källa: SCB

För att få en bild av vilka målgrupper som attraheras av bostäder i aktuell geografi kan analys av flyttströmmar genomföras. Denna analys syftar till att studera flyttströmmar i successionen och på så sätt förstå vilka målgrupper som attraheras av den specifika geografin.

Analysen av flyttströmmar redogör för vilken typ av boende de nyinflyttade lämnar, vilken geografi de rekryteras från, åldersfördelning och familjekonstellation.

Under de senaste 10 åren har det skett drygt 30 000 flyttar till och framför allt inom kommunen.

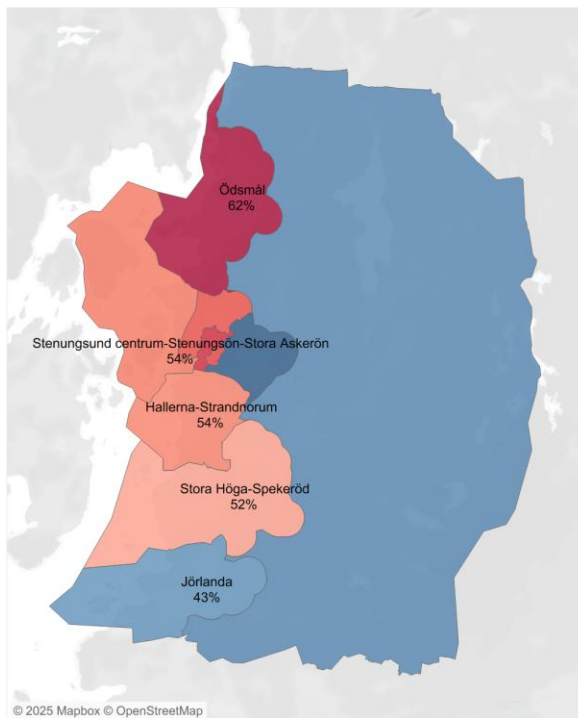
Inflyttningen sker främst från den egna kommunen med undantag från inflyttning till äganderätten

Inflyttning till BR per RegSO	Andel från egen kommun	Inflyttning till HR per RegSO	Andel från egen kommun	Inflyttning till ÄR per RegSO	Andel från egen kommun
Ödsmål	62%	Hallerna-Strandnorum	69%	Kristinedal	63%
Kristinedal	59%	Hasselbacken	67%	Kyrkenorum-Högenorum-Ekbacken	57%
Hasselbacken	57%	Västergård-Doteröd-Nytorpshöjd	64%	Hallerna-Strandnorum	55%
Västergård-Doteröd-Nytorpshöjd	57%	Kristinedal	64%	Stenungsund omland	49%
Stenungsund centrum	54%	Stenungsund omland	Kommunsnitt: 63% 62%	Ödsmål	Kommunsnitt: 49% 48%
Hallerna-Strandnorum	Kommunsnitt: 54% 54%	Stenungsund centrum	57%	Stenungsund centrum	48%
Stora Höga-Spekeröd	52%	Ödsmål	49%	Västergård-Doteröd-Nytorpshöjd	46%
Jörlanda	43%	Jörlanda	41%	Stora Höga-Spekeröd	41%
Stenungsund omland	42%	Stora Höga-Spekeröd	40%	Jörlanda	39%
		Kyrkenorum-Högenorum-Ekbacken	-	Hasselbacken	-

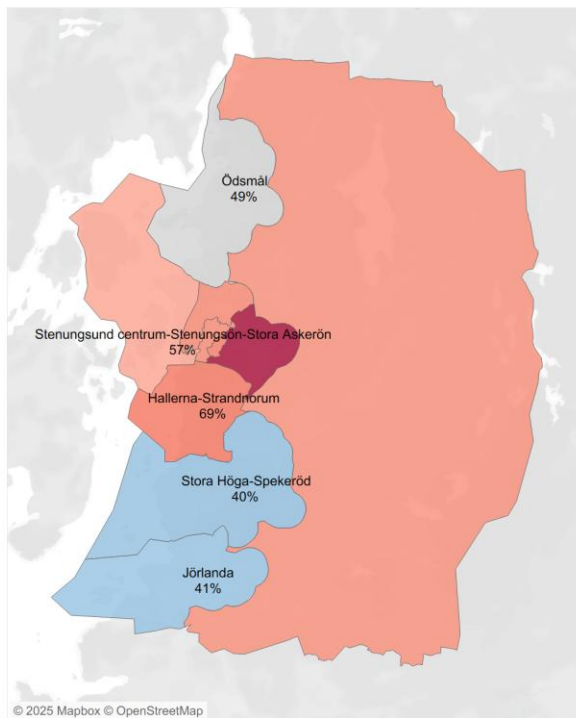
Källa: SCB

Viss skillnad i inflyttning från den egna kommunen vad gäller östra och västra delen av kommunen

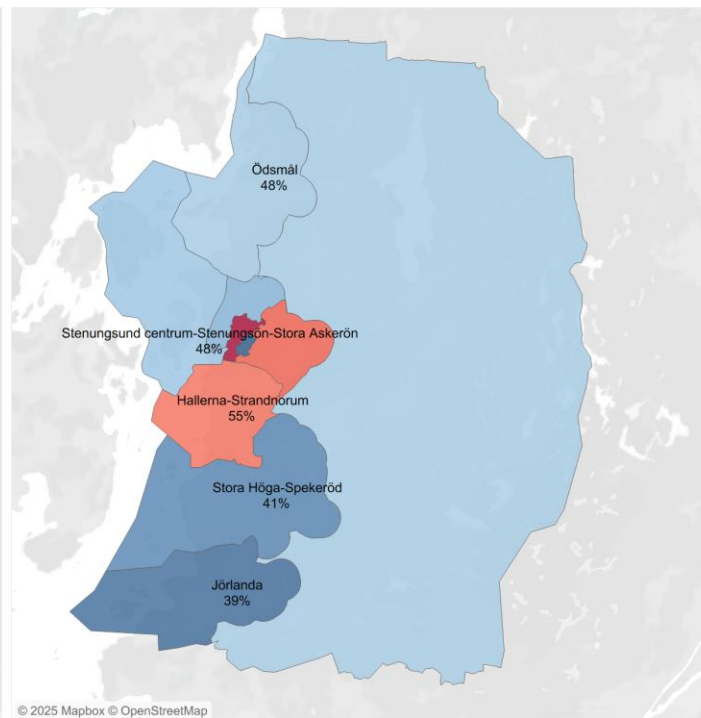
Bostadsrätt

Hyresrätt

Äganderätt

Andel av inflyttare till respektive område från den egna kommunen. Källa: SCB

Appendix

Tillväxtvillkor

Bostadsbestånd och byggande

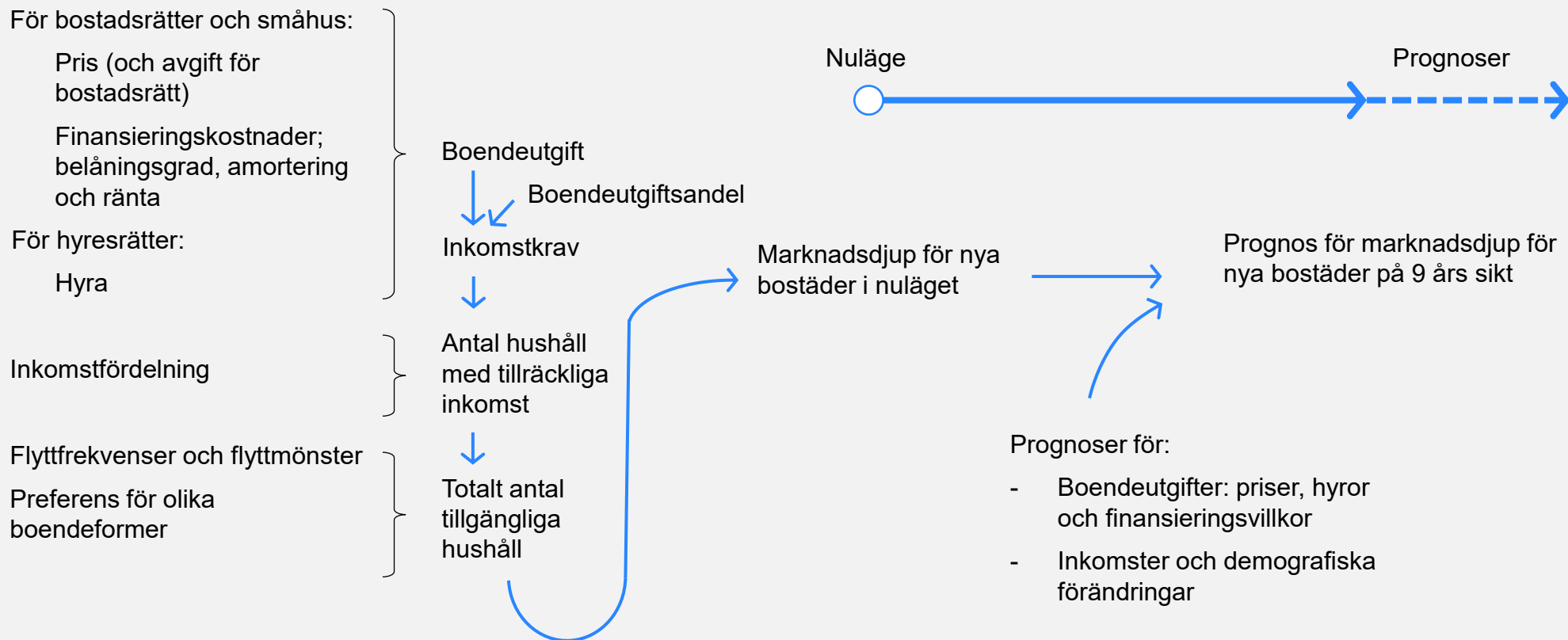
Pris och hyra på Stenungsunds bostadsmarknad

Målgruppsanalys

Marknadsdjup

Metod: Beräkning av marknadsdjup i nuläget och för prognoser

Metod: Beräkning av marknadsdjup i nuläget och för prognoser

Det första steget omfattar en analys och kartläggning av bostadspriser, hyresnivåer och bostadsstorlekar. I detta steg analyseras prisnivån för nyproduktionen av bostadsrätter och småhus samt nyproduktionshyrorna för hyresbostäder.

Analysen baseras på överlåtelse på successionsmarknaden för bostadsrätter och småhus.

I det andra steget görs antaganden om vilka boendeutgiftsandelar hushållen accepterar. Dessa antaganden utgår från SCB-data över genomsnittliga boendeutgiftsandelar för olika hushållskategorier, främst ensamstående och sammanboende, samt för olika boendeformer

Med kunskap om priser, hyresnivåer och storlekar samt antaganden om genomsnittliga boendeutgiftsandelar och finansieringsvillkor i form av belåningsgrader, räntenivåer och amortering mm, kan den minsta möjliga disponibla inkomsten för att kunna efterfråga en nyproducerad bostad beräknas i **ett tredje steg**.

Det fjärde steget omfattar en analys av flyttmönster till nyproduktion. Syftet är att fastställa vilket huvudsakligt geografiskt upptagningsområde som nyproduktionen rekryterar inflyttande hushåll ifrån. Analysen baseras på data från SCB rörande inflyttare till bostäder med olika upplåtelseformer och lägesegenskaper.

Med information om huvudsakliga geografiska rekryteringsområden kan, baserat på SCB-data om hushållens inkomster på DeSO-nivå, antalet ensamboende och sammanboende hushåll med olika inkomster i rekryteringsområdet kartläggas. Med hjälp av den tidigare beräknade minsta möjliga disponibla inkomsten kan antalet hushåll med tillräckliga inkomster för förvärv eller förhyrning av nya bostäder identifieras i **ett femte steg**. Därmed har ett bruttourval av potentiella hushåll för inflyttning till nyproduktion identifierats.

Alla hushåll med ekonomiska möjligheter avser dock inte att flytta. **I det sjätte steget** kartläggs genomsnittliga flyttfrekvenser för hushåll i olika upplåtelseformer.

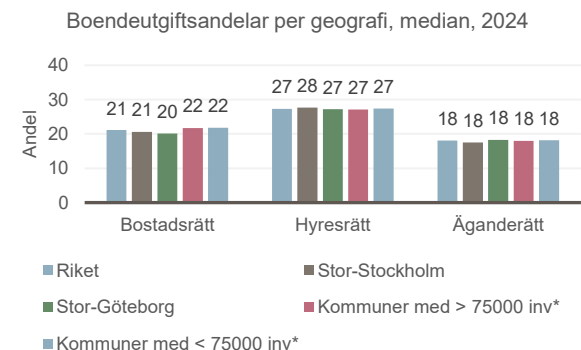
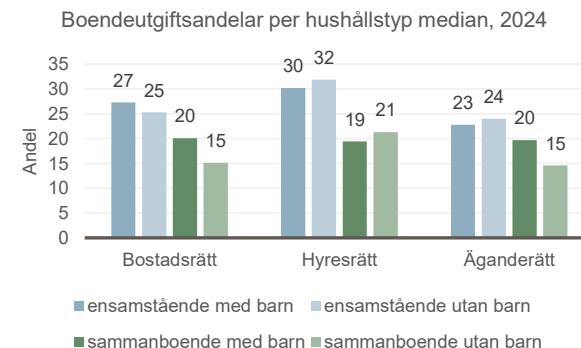
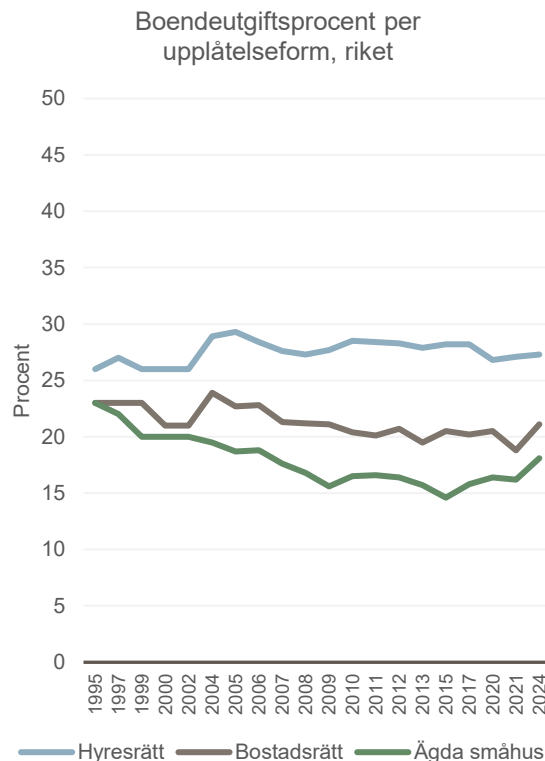
Det räcker dock inte med ett bruttourval av hushåll med tillräckliga inkomster och flyttfrekvenser för att beräkna den slutliga bostadsefterfrågan. Hushållens preferenser rörande val av bostad spelar stor roll för vilken typ av bostadsefterfrågan hushållen har. I detta **sjunde steg** samlas därför data in om hur stora andelar av flyttande hushåll som föredrar successionsbostäder respektive nyproducerade bostäder av respektive upplåtelseform.

Med den kunskap som sammantaget skapats i de olika stegen **kan i ett åttonde steg** det så kallade marknadsdjupet beräknas, dvs hur många nya bostäder som årligen kan produceras till marknadpris för nyproducerade bostadsrätter eller hyra för nyproducerade hyresbostäder.

För att prognostisera marknadsdjupet på tre respektive fem års sikt görs prognoser för bostadsrättspriser och ett antagande om genomsnittlig hyresutveckling. Därutöver prognostiseras inkomstutvecklingen (antal hushåll per inkomstkohort). Antaganden görs även för hur bolåneränta kommer att förändras framåt.

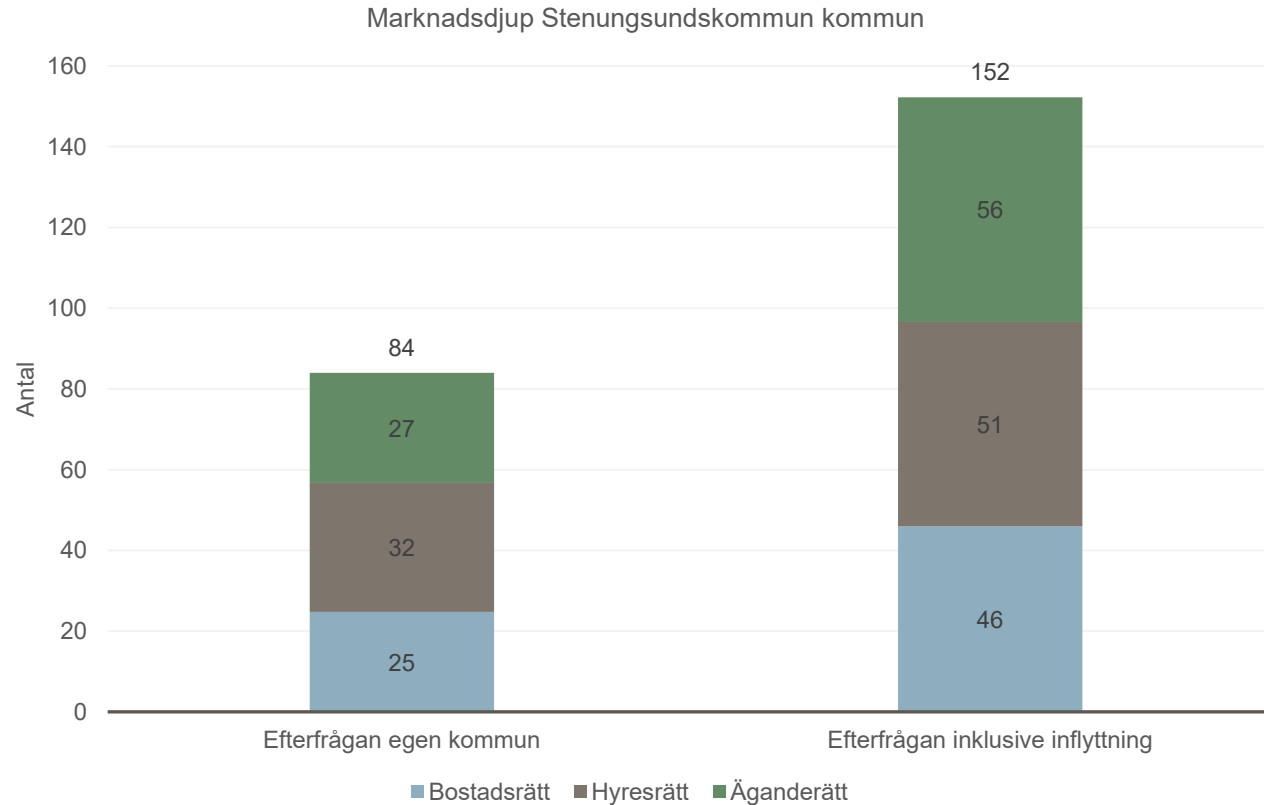
Färsk data över boendeutgiftsandelar visar att de inte förändrats nämnvärt från 2021 till 2024, svag ökning för de ägda boendeformerna

- SCB genomför kontinuerligt en undersökning där hushållens boendeutgiftsandelar studeras. Data för 2024 publicerades i slutet av november 2025, senaste uppdateringen avsåg data för 2021. Den nya datan visar att boendeutgiftsandelarna för hyresrätt inte förändrats jämfört med 2021. För de ägda boendeformerna har andelen stigit svagt, men för bostadsrätten ligger andelen 2024 på samma nivå som 2020.
- SCBs undersökning visar att hushållens boendeutgiftsandel i huvudsak skiljer sig mellan upplåtelseform och ensamboende och sammanboende. Mellan olika geografier är dock variationen förhållandevis liten.
- Med boendeutgiftsandel (även boendeutgiftsprocent förekommer som begrepp) avses boendeutgift som andel av disponibel inkomst och med boendeutgift avses hyra för hyresrätt, kapitalkostnad och avgift till förening för BR och kapitalkostnad för äganderätt.
- Boendeutgiftsandelen varierar inte nämnvärt över tiden, för ägt boende har den generellt sjunkit något över åren medan den rör sig sidledes för boende i hyresrätter.

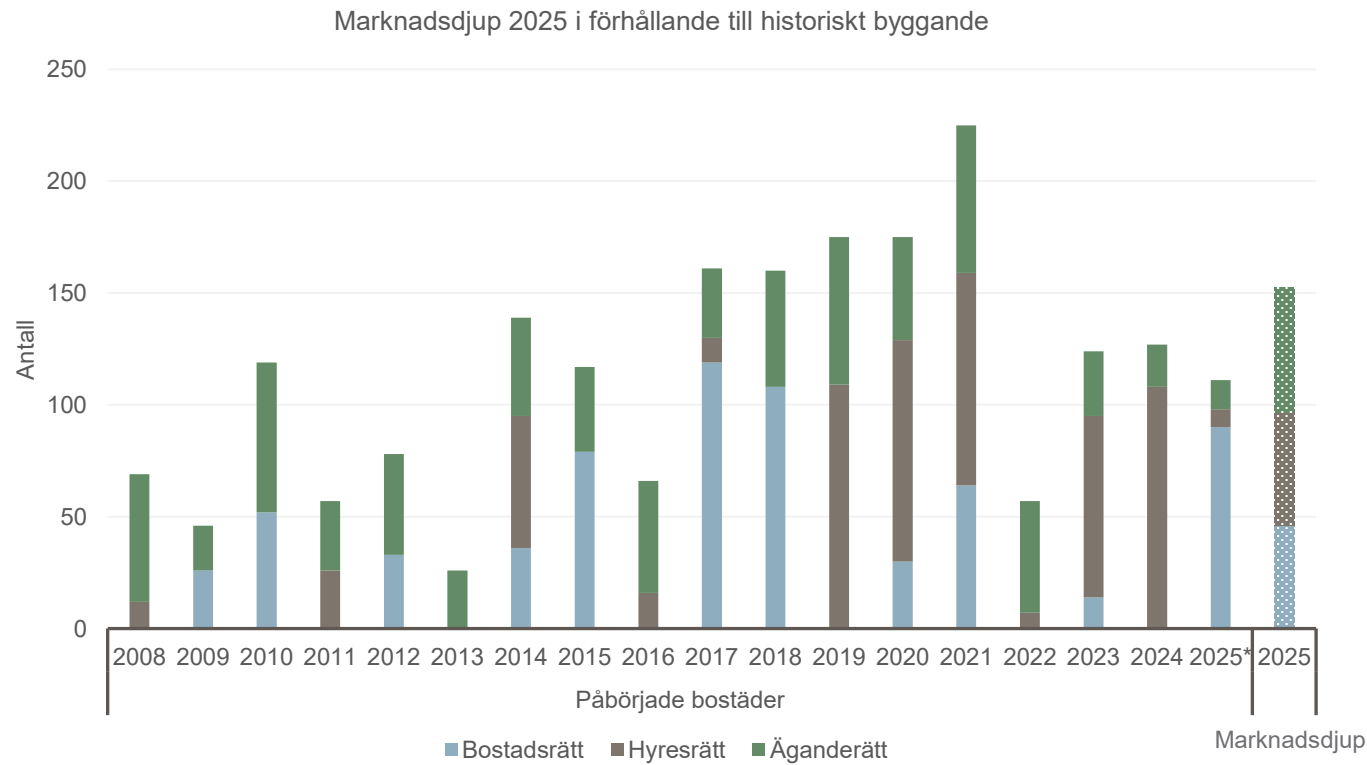
*exkl Stor-Stockholm och Stor-Göteborg

Marknadsdjupet i kommunen beräknas uppgå till omkring 150 bostäder per år med nuvarande marknadsförutsättningar

- Marknadsdjupet i Stenungsunds kommun beräknas uppgå till omkring 150 nya bostäder per år, där drygt hälften av efterfrågan bedöms komma från den egna kommunen och knappt hälften utifrån kommunen.
- Knappt 40 procent av marknadsdjupet utgörs av efterfrågan på äganderätter/småhus, drygt 30 procent av bostadsrätter i flerbostadshus och knappt 30 procent av hyresrätter.
- Efterfrågan från den egna kommunen är förhållandevis jämn fördelad mellan upplåtelseformerna. När inflyttning inkluderas stiger efterfrågan äganderätter/småhus mer än för övriga upplåtelseformer då denna upplåtelseform bedöms ha en högre inflyttning från andra kommuner.

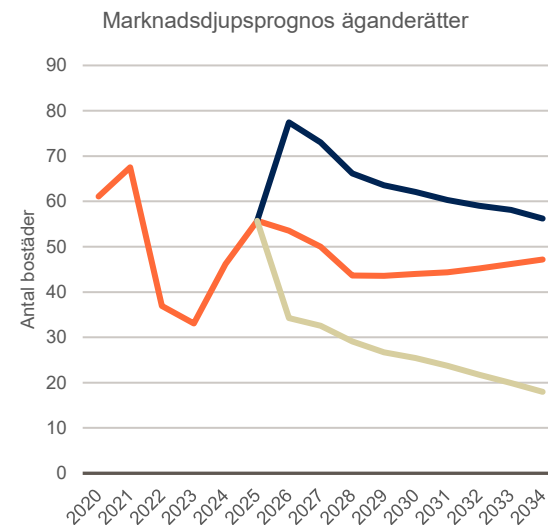
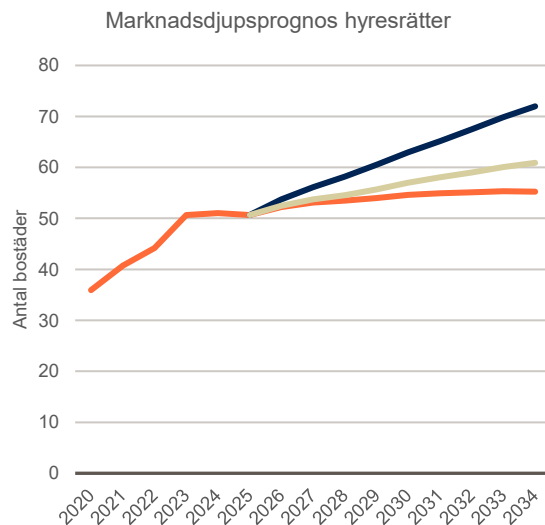
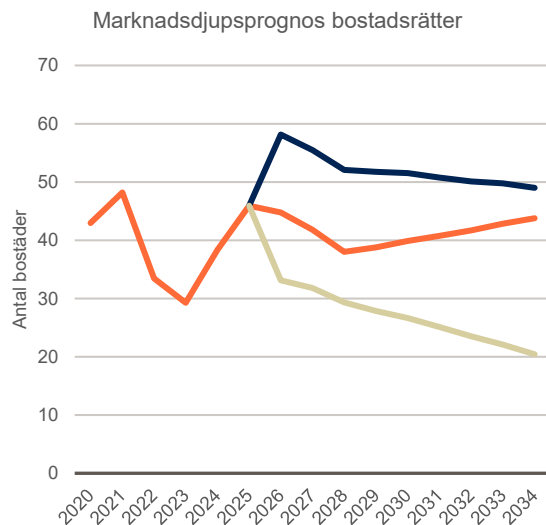
Något högre marknadsdjup i förhållande till historiskt byggande

	Beräknat marknadsdjup 2025	Genomsnitt påbörjade bostäder 2008-2025
Bostadsrätt	46	36
Hyresrätt	51	35
Äganderätt	56	42
Totalt	152	113

*2025 avser Q1-Q3

Inga större förändringar i marknadsdjupet förväntas

— Huvudscenariot — Optimistiskt scenario — Pessimistiskt scenario

Marknadsdjupet för ägda bostäder (bostads- och äganderätter) nådde en lågpunkt i takt med stigande räntenivåer under 2023. Sedan dess har marknadsdjupet stigit. På sikt förväntas

marknadsdjupet röra sig sidledes. I det optimistiska scenariot ligger en något snabbare löneökningar vilket innebär ett ökat marknadsdjup på några års sikt.

Marknadsdjupsprognosen indikerar en fortsatt marknadsdriven efterfrågan på ungefär efterfrågan på cirka 150-200 bostäder årligen i kommunen.

*2025 avser Q1-Q3

Evidens erbjuder kvalificerad analys och strategisk rådgivning åt aktörer inom samhällsbyggnadssektorn

evidens:

Viktoria Bernow Jones

073 985 59 43

viktoria.bernow@evidensgruppen.se

Thomas Sandberg

070 670 01 70

thomas.sandberg@evidensgruppen.se

§ 97

Dnr: KS 2026/628

Yttrande över säkerhetsrapport för Perstorp Oxo AB

Beslut

Allmänna utskottets förslag till kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsen antar yttrande daterat 2026-06-24 över säkerhetsrapport för Perstorp Oxo AB, som sitt eget.

Sammanfattning av ärendet

Perstorp Oxo AB har lämnat in en uppdaterad säkerhetsrapport gällande företagets anläggning till länsstyrelsen enligt lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor (Sevesolagstiftningen). Stenungsunds kommun har fått möjlighet att yttra sig över handlingarna. Yttrandet ska lämnas in till länsstyrelsen senast den 30 september 2026.

I yttrandet informerar kommunen om tillgängligt kunskapsunderlag samt redogör för framtagande och revidering av kommunens säkerhetsstudie och riktlinjer för riskhanteringsavstånd, inklusive uppdateringar till följd av nytt underlag och förändrade förutsättningar.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-06-24

Yttrande 2026-06-24

Länsstyrelsens begäran om yttrande gällande säkerhetsrapport 2026-06-22

Säkerhetsrapport Perstorp Oxo AB 2026-06-22

Beslut skickas till

vastragotaland@lansstyrelsen.se, diarienummer 22525-2026 anges i ämnesraden

Anna Augustin
Utvecklingsledare

Till kommunstyrelsen

Yttrande över säkerhetsrapport för Perstorp Oxo AB

Förslag till beslut

Allmänna utskottets förslag till kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsen antar yttrande, daterat 2026-06-24, över säkerhetsrapport för Perstorp Oxo AB som sitt eget.

Sammanfattning av ärendet

Perstorp Oxo AB har lämnat in en uppdaterad säkerhetsrapport gällande företags anläggning till länsstyrelsen enligt lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor (Sevesolagstiftningen). Stenungsunds kommun har fått möjlighet att yttra sig över handlingarna. Yttrandet ska lämnas in till länsstyrelsen senast den 30 september 2026.

Yttrandet informerar om tillgängligt kunskapsunderlag samt redogör för framtagande och revidering av kommunens säkerhetsstudie och riktlinjer för riskhanteringsavstånd, inklusive uppdateringar till följd av nytt underlag och förändrade förutsättningar.

Ekonomisk bedömning

Avlämnande av yttrande medför inga ekonomiska konsekvenser.

Barnkonsekvensanalys

Avlämnande av yttrande medför inga konsekvenser för barn.

Bedömning utifrån Agenda 2030

Ärendet berör mål 9. Hållbar industri, innovationer och infrastruktur och mål 12. Hållbar konsumtion och produktion.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-06-24

Yttrande 2026-06-24

Länsstyrelsens begäran om yttrande gällande säkerhetsrapport 2026-06-22

Säkerhetsrapport Perstorp Oxo AB 2026-06-22

STENUNGSUNDS KOMMUN
Sektor stödfunktioner

Elin Hjalmarsson
Sektorchef

Beslut skickas till

vastragotaland@lansstyrelsen.se, ange diarienummer 22525-2026 i ämnesraden.
anna.augustin@stenungsund.se
fredric.arpfjord@stenungsund.se

Till

Länsstyrelsen Västra Götaland

Yttrande över säkerhetsrapport för Perstorp Oxo AB

Stenungsunds kommun vill upplysa om att det finns kunskapsmaterial tillgängligt i kommunens kartportal och på hemsidan som kan vara till nytta vid framtagandet av denna typ av rapport.

Säkerhetsstudie och riktlinjer för riskhanteringsavstånd

Den 5 maj 2021 (§163) beslutade kommunstyrelsen i Stenungsunds kommun att ta fram en utredning om riskerna med den kemiska industrin för det övriga samhället. En säkerhetsstudie genomfördes och presenterades 2022, inklusive förslag till riskhanteringsavstånd.

Med utgångspunkt i detta underlag tog kommunen fram riktlinjer för riskhanteringsavstånd med hänsyn till storskalig kemiindustri. Dessa riktlinjer antogs av kommunfullmäktige den 7 mars 2024.

Efter antagandet inkom industriföretagen med nytt underlag som behövde beaktas i den utredning som ligger till grund för riktlinjerna. I december 2024 beslutade Tillväxtverket dessutom om en avgränsning av ett riksintresseområde för industriell produktion, avseende anläggningar för petrokemisk industri i Stenungsund. Detta innebär att delar av de antagna riktlinjerna blev inaktuella.

Under 2025 har den underliggande säkerhetsstudien och riktlinjerna uppdaterats utifrån dessa nya förutsättningar. En reviderad säkerhetsstudie daterad 2025-06-10 ligger till grund för de uppdaterade riktlinjerna som antogs den 12 februari 2026.

STENUNGSUNDS KOMMUN

Räddningstjänsten i Storgöteborg
Stenungsunds kommun

Begäran om yttrande gällande säkerhetsrapport

Perstorp Oxo i Stenungsunds kommun har lämnat in en uppdaterad säkerhetsrapport till Länsstyrelsen enligt lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor (Sevesolagstiftningen).

Länsstyrelsen skickar handlingarna till er för kännedom och eventuellt yttrande. Om ni vill yttra er behöver ni lämna in detta till Länsstyrelsen senast den 30 september 2026.

Ni kan lämna uppgifterna på något av följande sätt.

- Använd vår e-tjänst [komplettering eller yttrande i ärende](#). Ni får då en bekräftelse på att vi har mottagit uppgifterna. I e-tjänsten anger ni Länsstyrelsen Västra Götaland och 22525-2026. Ni hittar e-tjänsten på www.lansstyrelsen.se. Skriv komplettering eller yttrande i sökrutan och tryck på sök.
- Skicka e-post till vastragotaland@lansstyrelsen.se. Skriv diarienummer 22525-2026 i ämnesraden.
- Skicka ett vanligt brev till Länsstyrelsen Västra Götaland, 403 40 Göteborg.

Observera att ni bara behöver skicka in dokumenten en gång.

Sekretess

Länsstyrelsen bedömer att vissa delar av säkerhetsrapporten ska omfattas av sekretess enligt 18 kap 8 § samt 30 kap. 23§ offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Det gäller information i följande delar:

- Bilaga 6-10

De delar som omfattas av sekretess enligt ovan kommer skickas till räddningstjänsten med rekommenderat brev. Om kommunen behöver ta del av handlingarna kan de få efter begäran.

Information

Länsstyrelsen bedömer att räddningstjänsten i första hand behöver lämna synpunkter utifrån det som berör räddningstjänstens frågor, såsom risker och scenarier som presenteras i säkerhetsrapporten, eventuell påverkan på och från omgivningen och om innehållet i den interna planen för räddningsinsatser uppfyller kraven i lagstiftningen.

Generellt om säkerhetsrapport, interna planer och kommunens planer för räddningsinsatser

Säkerhetsrapporten och den interna planen är ett viktigt underlag för kommunens plan för räddningsinsatser enligt skyldigheterna i lagen om skydd mot olyckor. Enligt 3 kap. 6 § förordningen (SFS 2003:789) om skydd mot olyckor framgår att kommunens plan för räddningsinsatser för Sevesoverksamheter på den högre kravnivån ska vara upprättad senast inom två år från det att säkerhetsrapporten är färdigställd. Om en uppdaterad säkerhetsrapport har upprättats ska planen vara uppdaterad senast ett år från det att den uppdaterade säkerhetsrapporten finns tillgänglig.

Erika Söderlind

Handläggare Seveso

Bilaga

Säkerhetsrapport Perstorp Oxo, 2026

SÄKERHETSRAPPORT

Perstorp Oxo AB

SÄKERHETSRAPPORT

Perstorp Oxo AB

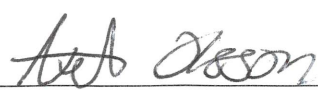
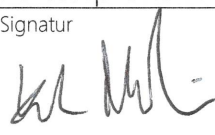
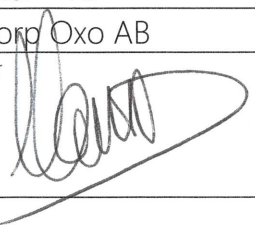
Site Stenungsund

Enligt lagstiftningen om åtgärder för att förebygga och begränsa
följderna av allvarliga kemikalieolyckor

(Seveso III)

Utarbetad av
Perstorp Oxo AB

2026-05-28

Utfärdad av	Granskad av	Godkänd av
Axel Olsson Processsäkerhetsspecialist	Kristofer Modin EHSQ-Chef	Gauthier Hanquet Sitechef - VD
Perstorp Oxo AB	Perstorp Oxo AB	Perstorp Oxo AB
Signatur 	Signatur 	Signatur

A - Inledning och namnuppgifter

1. Företagsuppgifter	11
2. Förkortningar	12
3. Inledning	13

B – Handlingsprogram

1. Mål och principer för verksamhetsstyrning	2
2. Beskrivning av verksamhetens organisation	3
3. Beskrivning av säkerhetsledningssystemet	3
3.1 Organisation och personal	3
3.2 Utbildning	5
3.2.1 Utbildning av egen personal	5
3.2.2 Operatörsutbildning	5
3.2.3 Utbildning och regler för entreprenörer och konsulter	5
3.3 Identifiering och bedömning av riskerna för allvarliga kemikalieolyckor	6
3.3.1 Övergripande riskanalys av hela verksamheten	6
3.3.2 Förändringsprocessen	6
3.3.3 Införande av nya kemikalier	7
3.3.4 Arbeten i anläggningen	8
3.3.5 Skyddsrondsverksamhet	8
3.3.6 Extern kunskapsinhämtning	9
3.4 Styrning	9
3.4.1 Styrning av fabrikerna – driftinstruktioner	10
3.4.2 Styrning av underhåll	11
3.4.3 Styrning av tillträde till anläggningen	13
3.4.4 Styrning av fabriksområdets lay-out	13
3.4.5 Styrning av design och konstruktion	14
3.4.6 Tillförlitlighet hos tekniska barriärer	14
4. Hantering av ändringar	14
5. Planering av nödsituationer	15
6. Resultatuppföljning	16
7. Utvärdering och revision	18

C - Beskrivning av miljö och omgivning

1. Mål och principer för verksamhetsstyrning	2
1.1 Närbelägna verksamheter och tillfartsvägar	3
2. Meteorologiska förhållanden	4
2.1 Nederbörd	4
2.2 Vind	5
2.3 Temperatur	6
2.4 Åska	7
3. Naturmiljö samt geologiska och hydrologiska uppgifter	8
3.1 Naturmiljö	8
3.2 Grundvattenförhållanden	9
3.3 Ytvatten	9
3.4 Kust och havsmiljö	10
3.5 Geologiska förhållanden	11
4. Populationer	12
5. Dominoeffekter	12

D - Beskrivning av anläggningen

1. Beskrivning av anläggningen	2
1.1 Information om verksamheten	2
2. Processanläggningar	3
2.1 Allmän beskrivning	3
2.2 Processanläggningar	5
2.2.1 Anläggningarnas placering och inbördes geografiska placering	5
2.2.2 Beskrivning av anläggningar	7
Lagring och produkthantering	12
2.3 Interna servicesystem	15
2.4 Externa system	22
3. Störningar under normal drift	23
4. Riskredovisning	24
4.1 Riskidentifiering	24
4.2 Risker för anställda och annan personal	24
4.3 Risker för tredje person	24

4.4 Risker för miljön	25
5. SKADEFÖREBYGGANDE BARRIÄRER FÖR ATT FÖRHINDRA ALLVARLIGA KEMIKALIEOLYCKOR	25
5.1 Utbildning av egen personal	25
5.1.1 Operatörsutbildning	26
5.1.2 Utbildning och regler för entreprenörer och konsulter	26
5.2 Skyddsföreskrifter och drift- och underhållsinstruktioner	27
5.2.1 Driftinstruktioner	27
5.2.2 Underhållsinstruktioner samt inspektion	28
5.3 Idrifttagning och avställning av utrustning	28
5.4 Tillstånd	28
6. Beskrivning av farliga ämnen	29

E - Identifiering och analys av olycksrisker

1. VERKSAMHETENS SYSTEM FÖR RISKHANTERING	5
2. UTFÖRDA RISKANALYSER OCH RISKBEDÖMNINGAR	5
3. RISKANALYS PERSTORP OXO 2025–2026	6
3.1 Metod	6
3.2 Begrepp "allvarlig kemikalieolycka"	8
3.3 Identifierade olyckshändelser med potential för allvarliga kemikalieolyckor	8
3.3.1 Identifierade olyckshändelser med potential för allvarliga kemikalieolyckor avseende person	9
3.3.2 Identifierade olyckshändelser med potential för allvarliga kemikalieolyckor avseende yttre miljö	11
4. VAL AV SCENARIER	13
5. SCENARIER	16
5.1 Stort läckage av naturgas (Scenario E5)	16
5.1.1 Händelsebeskrivning	16
5.1.2 Orsaker	16
5.1.3 Specifika skadeförebyggande åtgärder	16
5.1.4 Specifika skadebegränsande åtgärder	17
5.1.5 Olyckseffekter och möjliga konsekvenser	17
5.1.6 Sannolikhet	17
5.2 Hål på generator (Scenario E6)	19
5.2.1 Händelsebeskrivning	19

5.2.2 Orsaker	19
5.2.3 Specifika skadeförebyggande åtgärder	19
5.2.4 Specifika skadebegränsande åtgärder	19
5.2.5 Olyckseffekter och möjliga konsekvenser	19
5.2.6 Sannolikhet	20
5.3 Stort läckage av vätskeformig reaktorlösning area 22 (Scenario E7)	22
5.3.1 Händelsebeskrivning	22
5.3.2 Orsaker	22
5.3.3 Specifika skadeförebyggande åtgärder	22
5.3.4 Specifika skadebegränsande åtgärder	22
5.3.5 Olyckseffekter och möjliga konsekvenser	23
5.3.6 Sannolikhet	23
5.4 Stort läckage av vätskeformig reaktorlösning Area 32 (Scenario E8)	26
5.4.1 Händelsebeskrivning	26
5.4.2 Orsaker	26
5.4.3 Specifika skadeförebyggande åtgärder	26
5.4.4 Specifika skadebegränsande åtgärder	26
5.4.5 Olyckseffekter och möjliga konsekvenser	27
5.4.6 Sannolikhet	27
5.5 Stort läckage av vätskeformig propen (Scenario E9)	30
5.5.1 Händelsebeskrivning	30
5.5.2 Orsaker	30
5.5.3 Specifika skadeförebyggande åtgärder	30
5.5.4 Specifika skadebegränsande åtgärder	30
5.5.5 Olyckseffekter och möjliga konsekvenser	31
5.5.6 Sannolikhet	31
5.6 Stort läckage av vätskeformig buten (Scenario E10)	34
5.6.1 Händelsebeskrivning	34
5.6.2 Orsaker	34
5.6.3 Specifika skadeförebyggande åtgärder	34
5.6.4 Specifika skadebegränsande åtgärder	34
5.6.5 Olyckseffekter och möjliga konsekvenser	35
5.6.6 Sannolikhet	35

6.7 Reaktorkrets utsläpp av propan (Scenario E11)	38
5.7.1 Händelsebeskrivning	38
6.7.2 Orsaker	38
5.7.3 Specifika skadeförebyggande åtgärder	38
5.7.4 Specifika skadebegränsande åtgärder	38
5.7.5 Olyckseffekter och möjliga konsekvenser	38
5.7.6 Sannolikhet	39
6.8 Utsläpp av propen (Scenario E12)	41
5.8.1 Händelsebeskrivning	41
5.8.2 Orsaker	41
5.8.3 Specifika skadeförebyggande åtgärder	41
5.8.4 Specifika skadebegränsande åtgärder	42
5.8.5 Olyckseffekter och möjliga konsekvenser	42
5.8.6 Sannolikhet	43
5.9 Utsläpp av rapsolja/metanol (Scenario E13)	45
5.9.1 Händelsebeskrivning	45
5.9.2 Orsaker	45
5.9.3 Specifika skadeförebyggande åtgärder	45
5.9.4 Specifika skadebegränsande åtgärder	45
5.9.5 Olyckseffekter och möjliga konsekvenser	46
5.9.6 Sannolikhet	46
5.10 Brand i katastrofbassäng (Scenario E14)	48
5.10.1 Händelsebeskrivning	48
5.10.2 Orsaker	48
5.10.3 Specifika skadeförebyggande åtgärder	48
5.10.4 Specifika skadebegränsande åtgärder	48
5.10.5 Olyckseffekter och möjliga konsekvenser	48
5.10.6 Sannolikhet	49
5.11 Cisternbrand (Scenario E15)	50
5.11.1 Händelsebeskrivning	50
5.11.2 Orsaker	50
5.11.3 Specifika skadeförebyggande åtgärder	50
5.11.4 Specifika skadebegränsande åtgärder	50

5.11.5 Olyckseffekter och möjliga konsekvenser	50
5.11.6 Sannolikhet	51
5.12 Brand kring lastningsplats (Scenario E16)	52
5.12.1 Händelsebeskrivning	52
5.12.2 Orsaker	52
5.12.3 Specifika skadeförebyggande åtgärder	52
5.12.4 Specifika skadebegränsande åtgärder	52
5.12.5 Olyckseffekter och möjliga konsekvenser	52
5.12.6 Sannolikhet	52
5.13 Stort läckage av syntesgas (Scenario E17)	54
5.13.1 Händelsebeskrivning	54
5.13.2 Orsaker	54
5.13.3 Specifika skadeförebyggande åtgärder	54
5.13.4 Specifika skadebegränsande åtgärder	54
5.13.5 Olyckseffekter och möjliga konsekvenser	54
5.13.6 Sannolikhet	55
6. Riskbedömning för personskada på 3:e man	57
6.1 Individrisk	57
6.2 Samhällsrisk	58
7. Lärande av tillbud och olyckor	59

F - Åtgärder för att begränsa följderna av allvarlig kemikalieolycka

1. Utrustningsbeskrivning	2
1.1 Skadebegränsande barriärer	2
1.1.1 Passivt brandskydd	2
1.1.2 Vattensprinkler och skumsprinkler	2
1.1.3 Skumsystem	3
1.1.4 släckgassystem	3
1.1.5 Invallningar och hårdgjorda ytor	3
1.1.6 Skydd mot utsläpp	3
1.1.7 Brand- och utrymningslarm	4
1.1.8 Gasdetektorer	4

1.1.9 Nödavstängningar	4
1.1.10 Tryckavlastning	4
1.1.11 Brandvatten	4
1.1.12 Mobil brandbekämpningsutrustning	5
1.1.13 Släckvattenomhändertagande	5
2. Tillgängliga resurser	6
2.1 Interna resurser	6
2.2 Övrig personal	6
3. Externa resurser	6
3.1 Räddningstjänst och samverkan (IRIS och RSG)	6
3.2 Kemdepå	7

G - Sammanfattning

1. Allmänt	2
2. Förebyggande och skadebegränsande åtgärder	2
3. Identifiering och analys av olycksrisker	2
4. Åtgärder för att begränsa följderna av en allvarlig kemikalieolycka	3
5. Innehållsförteckning	4

H - Intern plan för räddningsinsatser

1. Nödlägesplan	2
1.1 Ansvar	2
1.2 Övriga funktioners ansvar	3
2. Nödlägesorganisation	3
2.1 Organisation	3
2.2 Alarmering och räddningsinsatser	3
2.3 Nödlägesledning	5
2.4 Speciella befattningar	6
2.5 Kommunikation	8
3. Externa resurser i händelse av allvarlig olyckshändelse	10
4. Nödlägesövning och utbildning	10
4.1 Utbildning	10
4.2 Nödlägesövning	11

4.3 Dokumentation och loggning	12
4.4 Moment som bör ingå i respektive övning / utbildning	12
5. Beskrivning av nödutrustning	13
5.1 Passivt brandskydd	13
5.2 Aktivt brandskydd	13
5.3 Drift och underhåll	15
5.4 Nödlägescentraler	15
6. Insatsplaner	16
7. Vid nödläge	17
7.1 Arbetsprocess vid Nödläge.	17
7.2 Instruktioner vid alarmering.	18

I - Information till allmänheten

1. Samlad och offentlig information om risker hos Perstorp Oxo AB	2
2. Information vid olycka	2
3. Informationsansvar och kommunikation vid nödläge	2

Bilagor

1. Paragrafnyckel
2. Policy
3. Organisationsscheman
4. Delegering av ansvar
5. Riskhanteringsprocess
6. Struktur driftinstruktioner
7. Nödlägesplan
8. Sammanställning av kemikalier
9. Karta över scenarier
10. Samråd

1. Företagsuppgifter

Verksamhetsutövarens namn:	Perstorp Oxo AB
Postadress:	SE-444 84 Stenungsund
Besöksadress:	Sanden 216, SE-444 95 ÖDSMÅL
Telefon:	+46 303 728 600
Organisations nr:	556041-0895
Verksamhetsort:	Stenungsund
Kommun och län:	Stenungsunds kommun, Västra Götaland
Fastighetsbeteckning	Sanden 6:5
SNI-kod	24.14-1
Kontaktperson:	Kristofer Modin
Platschef:	Gauthier Hanquet
Föreståndare brandfarlig vara	Mikael Johansson (samordnande)
Platsnummer	1415-1110

2. Förkortningar

ALARP	As Low As Reasonably Practicable
DMAIC	Define, Measure, Analyze, Improve and Control
DMS	Daglig mötesstyrning
EHS	Environment Health Safety
HAZOP	Hazard and Operability Study
IRIS	Industrins Räddningstjänst I Stenungsund
LOPA	Layer of Protection Analysis
LOTOTO	Lock Out, Tag Out, Try Out
MCF	Myndigheten för Civilt Försvar
PPE	Personnel Protection Equipment
PTW	Permit to Work
QRA	Quantitative Risk Analysis
RRF	Riskreduktionsfaktor
RSG	Räddningstjänsten Storgöteborg
SAM	Systematiskt Arbetsmiljöarbete
SOP	Standard Operation Procedure

3. Inledning

Perstorp Oxo AB bedriver i Stenungsund storskalig petrokemisk verksamhet med hög teknologisk nivå och hög grad av automatisering. Verksamheten kännetecknas av en organisation med tydlig linjestruktur, understödd av specialistfunktioner inom säkerhet, hälsa och miljö, vilka tillsammans säkerställer att verksamheten upprätthåller en säkerhetsnivå i enlighet med fastställda policys och ledningssystem.

Inom verksamheten hanteras brandfarliga ämnen i sådana mängder att den högre kravnivån enligt Sevesolagstiftningen överskrids. Genom sammanställningar av kemikaliekategorier, klassificeringar och hanterade mängder framgår att flera ämneskategorier överstiger tillämpliga gränsvärden, vilket medför att verksamheten omfattas av krav på säkerhetsrapport.

Föreliggande säkerhetsrapport har upprättats i enlighet med kraven i svensk Sevesolagstiftning, vilken omfattar lag (SFS 1999:381) och förordning (2015:236) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor, inklusive senare ändringar, samt Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter (MSBFS 2015:8). Rapporten utgör en uppdatering enligt det lagstadgade femåriga revisionskravet, där den senaste fullständiga rapporten inlämnades i maj 2021. Till rapporten bifogas en paragrafnyckel som kopplar lagkrav till kapitlet där kravet behandlas (bilaga 1).

Syftet med säkerhetsrapporten är att beskriva de risker i verksamheten som kan leda till allvarliga kemikalieolyckor, såväl inom som utanför anläggningen, samt att redovisa de åtgärder som vidtas för att förebygga och begränsa konsekvenserna av sådana händelser. Med allvarlig kemikalieolycka menas

"en olycka med ett eller flera farliga ämnen inblandade, t.ex. utsläpp, brand eller en explosion, som orsakas av okontrollerade händelseförlopp i samband med driften vid en verksamhet som omfattas av "Seveso-lagen", och som medför omedelbar eller fördröjd allvarlig fara för människors hälsa eller miljön, inom eller utanför verksamheten."

Hantering av brandfarliga varor inom verksamheten sker med stöd av gällande tillstånd utfärdat av Räddningstjänsten StorGöteborg, RSG utsedd tillsynsorganisation av Stenungsunds kommun. Säkerhetsrapporten omfattar både befintlig verksamhet och planerade förändringar.

Verksamheten bedriver ett systematiskt och kontinuerligt arbete inom säkerhet, hälsa och miljö, där både tekniska och organisatoriska åtgärder används för att kontrollera och reducera risker. En omfattande riskanalys har genomförts för hela verksamheten och säkerhetsrapporten har tagits fram av verksamhetens egen personal och Risk Wision AB. Baserat på denna samt tidigare analyser bedöms riskerna vara under kontroll. Arbetet med riskhantering och förbättring av säkerhetsnivån bedrivs fortlöpande.

Anläggningens geografiska läge, med relativt stora avstånd till andra verksamheter, bedöms bidra till begränsade risker för dominoeffekter i förhållande till omkringliggande industri. Samtliga rutiner, instruktioner och genomförda riskanalyser som refereras i säkerhetsrapporten finns dokumenterade och tillgängliga hos verksamheten.

Perstorp Oxo AB begär att bilaga 6 till 10 i säkerhetsrapporten omfattas av sekretess enligt 18 kap. 8 § samt 30 kap. 23 § offentlighets- och sekretesslagen (OSL). Begäran grundas på att rapporten innehåller uppgifter av sådan karaktär att ett röjande kan medföra skada för verksamheten. Säkerhetsrapporten innehåller detaljerade beskrivningar av anläggningens processer, tekniska system och funktioner, mot denna bakgrund görs bedömningen att uppgifterna bör omfattas av sekretess för att skydda såväl verksamhetens affärsmässiga intressen som anläggningens säkerhet.

B - Handlingsprogram

1. Mål och principer för verksamhetsstyrning	2
2. Beskrivning av verksamhetens organisation	3
3. Beskrivning av säkerhetsledningssystemet	3
3.1 Organisation och personal	3
3.2 Utbildning	5
3.2.1 Utbildning av egen personal	5
3.2.2 Operatörsutbildning	5
3.2.3 Utbildning och regler för entreprenörer och konsulter	5
3.3 Identifiering och bedömning av riskerna för allvarliga kemikalieolyckor	6
3.3.1 Övergripande riskanalys av hela verksamheten	6
3.3.2 Förändringsprocessen	6
3.3.3 Införande av nya kemikalier	7
3.3.4 Arbeten i anläggningen	8
3.3.5 Skyddsrondsverksamhet	8
3.3.6 Extern kunskapsinhämtning	9
3.4 Styrning	9
3.4.1 Styrning av fabrikerna – driftinstruktioner	10
3.4.2 Styrning av underhåll	11
3.4.3 Styrning av tillträde till anläggningen	13
3.4.4 Styrning av fabriksområdets lay-out	13
3.4.5 Styrning av design och konstruktion	14
3.4.6 Tillförlitlighet hos tekniska barriärer	14
4. Hantering av ändringar	14
5. Planering av nödsituationer	15
6. Resultatuppföljning	16
7. Utvärdering och revision	18

1. Mål och principer för verksamhetsstyrning

Verksamheten styrs av ett integrerat ledningssystem som är certifierat enligt ISO 9001, ISO 14001, 17025, FAMI-QS och GMP+. Ledningssystemet är heltäckande och omfattar alla gemensamma rutiner och arbetssätt som krävs för att verksamheten ska kunna bedrivas på ett säkert och effektivt sätt. Systemet är digitalt och tillgängligt för all personal via ORBIT, Perstorps intranät, vilket säkerställer att relevant information alltid finns nära till hands.

En gemensam policy för miljö, hälsa och säkerhet gäller för hela Perstorpkoncernen och tydliggör de allmänna handlingsprinciperna inom verksamheten (bilaga 2). Utöver detta finns företagsspecifika krav och riktlinjer från Perstorpkoncernen som bolaget måste uppfylla eller ha program för att uppfylla.

Verksamheten ger högsta prioritet åt att förebygga allvarliga olyckor. Detta uppnås genom omfattande riskanalyser, förebyggande åtgärder, nödlägesberedskap och långsiktig teknisk framförhållning. Policyn och den kopplade uppförandekoden ställer krav både på företagets egen personal och på entreprenörer. Policyn betonar även vikten av öppen kommunikation och gott samarbete med såväl allmänheten som myndigheter.

Den långsiktiga inriktningen för verksamheten styrs av 'Site Stenungssunds' vision, där den senaste versionen utarbetades 2026 och sträcker sig till 2030. Inom ramen för verksamhetens strategiarbete uppdateras visionen årligen, och mål samt handlingsplaner fastställs bland annat för säkerhetsområdet.

Mål, handlingsplaner och resurser bestäms i samråd med koncernledningen, detta gäller särskilt åtgärder som omfattar större investeringar. Mål och handlingsplaner sätts sedan upp för respektive avdelning och verksamhet, samt övergripande för miljöområdet och skydd/säkerhetsområdet. Uppföljning sker regelbundet för att säkerställa att verksamheten utvecklas enligt de uppsatta riktlinjerna i ledningens genomgång två gånger per år.

De övergripande målen för säkerhetsområdet är att undvika olyckor med sjukfrånvaro, allvarliga processsäkerhetshändelser och allvarliga miljöolyckor. Dessa mål är centrala för verksamhetens säkerhetsarbete och fungerar som vägledning för både planering och uppföljning som sker månadsvis av ledningen via månadsrapportering och säkerhetspresentation.

Styrande dokument

ID 158667. Checklista Ledningens genomgång

Bilagor

Bilaga 2. Health and Safety policy
Enviromental policy
Security policy

2. Beskrivning av verksamhetens organisation

Site Stenungsund utgör en integrerad del av Perstorpkoncernen. Platschefen har det övergripande ansvaret för verksamheten på platsen och rapporterar direkt till Vice President Operations & supply chain, som ingår i koncernens ledningsgrupp. Detta säkerställer en tydlig koppling mellan den lokala verksamheten och koncernens strategiska ledning.

Juridiskt tillhör Site Stenungsund till Perstorp Oxo AB, vilket är ett dotterbolag till Perstorp AB. Platschefen är även verkställande direktör (VD) för Perstorp Oxo AB, vilket innebär ett samlat lednings- och ansvarstagande för såväl platsens verksamhet som bolaget.

Verksamheten vid Site Stenungsund är organiserad i flera huvudområden: Produktion, Underhåll, Logistik, EHSQ (miljö, hälsa, säkerhet och kvalitet), Produktionsteknik, HR & Kommunikation, Ständig förbättring, Ekonomi samt Inköp. Organisationsscheman återfinns i bilaga 3. Varje verksamhetsområde leds av en linjechef, som har det direkta ansvaret för arbetsmiljö och säkerhet inom sitt område.

Sitechefen leder verksamheten genom en linjeorganisation där respektive linjechef har ett tydligt ansvar för verksamheten, personalen och tilldelade resurser inom sitt område. Det ingår i linjechefernas uppdrag att säkerställa att nödvändiga resurser finns tillgängliga för att uppfylla verksamhetens krav och mål. Alla befattningar har skriftliga befattningsbeskrivningar och vissa linjechefer har även formellt mottagit skriftlig delegering av företagaransvar (se bilaga 4).

Styrande dokument

ID 202428. Health and Safety policy

ID 202429. Environmental policy

Bilagor

Bilaga 3. Organisationsschema, Site Stenungsund

Bilaga 4. Delegering av företagaransvar

3. Beskrivning av säkerhetsledningssystemet

3.1 Organisation och personal

Säkerhets- och arbetsmiljöarbetet bedrivs i linjeorganisationen, där ansvar, befogenheter och resurser följer respektive chefs verksamhetsansvar. Arbetet omfattar bland annat skyddsronder, systematiska arbetsmiljömöten i samband med avdelningsmöten samt kvartalsvisa skyddskommittémöten. Skyddsronderna ligger till grund för SAM-mötena, där planering och uppföljning av avdelningarnas skydds- och säkerhetsarbete sker, och dessa utgör i sin tur underlag till skyddskommittén där gemensamma och skydds- och säkerhetsfrågor behandlas.

Chefer med personalansvar ska, i samverkan med skyddsombud och med stöd av specialistfunktioner vid behov, undersöka risker, bedöma behov av åtgärder, genomföra förbättringar och följa upp att åtgärderna får avsedd effekt. Detta gäller både den dagliga verksamheten och vid förändringar som påverkar arbetsmiljö, säkerhet eller processäkerhet.

Skyddsronder, riskobservationer, tillbud och andra avvikelser rapporteras i Perstorp Oxo AB:s olycks- och tillbudsrapporteringsystem, RC Dashboard, där avvikelser utreds, ansvariga utses och åtgärder följs upp till avslut. Systemet används som ett gemensamt stöd för lärande, prioritering och uppföljning av förbättringsarbete. Även entreprenörer, transportörer och besökare omfattas av tillämpliga säkerhetsregler under vistelse på siten. För arbete på egen hand krävs genomförd introduktion och utbildning enligt lokala. Vid behov tillämpas ledsagning, kontaktperson och särskilda villkor för att upprätthålla en säker verksamhet.

Stora delar av organisationen har uppgifter som bidrar till att förebygga och begränsa följderna av storskaliga kemikalieolyckor. Därutöver finns en särskild nödlägesorganisation som aktiveras vid. Nedan ges en översiktlig beskrivning av ansvar och uppgifter för respektive avdelning.

Produktionsavdelningar har fullt ansvar för sin verksamhet, inklusive identifiering, analys, förebyggande och skadebegränsande åtgärder. Produktion innefattar fabriker, tankfält, utlastning, pannor, reningsverk, kyltorn och fackla. Driftpersonalen svarar för daglig tillsyn, rondering och säker drift enligt instruktioner.

Anläggningen är indelad i geografiska ansvarsområden. För varje område finns ett utpekad ansvar som ska säkerställa ordning, status och uppföljning inom området.

Underhållsavdelningen ansvarar för förebyggande och avhjälpande underhåll. Program för förebyggande underhåll utformas bland annat med hänsyn till hur kritisk anläggningsdelen är ur säkerhetssynpunkt. Förebyggande underhåll av processutrustning, brandutrustning och skyddsutrustning planeras, genomförs och följs upp i verksamhetens underhållssystem "SAP-PM" enligt lokala underhålls- och kontrollrutiner. Underhållsavdelningen ansvarar också för besiktningar, konstruktionsstandard och arkiv som hanteras via deras inspektionsavdelningen.

Logistikavdelningen har ansvar för sin verksamhet, inklusive identifiering, analys, förebyggande och skadebegränsande åtgärder inom sitt område. Logistik omfattar bland annat produktionsplanering samt transportbeställning och transportstyrning. I transportsäkerhetsfrågor har avdelningen stöd av utsedd säkerhetsrådgivare för transport av farligt gods.

EHSQ tillhandahåller specialiststöd till organisationen inom bland annat miljö, brand, arbetsmiljö, kemikaliehantering, processsäkerhet och ledningssystem samt har en samordnande roll i skydds- och säkerhetsfrågor. Funktionen ansvarar också för lagkravsidentifiering, myndighetskontakter och stöd i uppföljning, utredning och utveckling av verksamhetens säkerhetsarbete. Ett antal kommittéer och grupper har ansvar för olika områden kopplade till ledningssystemet.

Produktionsteknik tar fram och säkerhetsgranskar processlösningar och modifieringar. Säker dimensionering av utrustning och dokumentation av dimensioneringsunderlag ingår i avdelningens ansvarsområde. Installationer genomförs enligt konstruktionsstandard och etablerad praxis, och huvuddelen av riskanalyser och säkerhetsgranskningar leds av särskilt utbildad personal med kompetenskrav satta på koncernnivå.

HR & Kommunikation har uppgifter inom nödlägesplanering, kriskommunikation och samordning av utbildning. Funktionen stödjer också verksamheten i arbetet med introduktion, kompetensutveckling och informationsspridning så att personal och andra som vistas på siten har den kunskap som krävs för att arbeta och agera säkert.

3.2 Utbildning

3.2.1 Utbildning av egen personal

En av de viktigaste förutsättningarna för en hög säkerhetsnivå är att personalen har rätt kompetens för sina arbetsuppgifter och god kännedom om verksamhetens risker. Alla medarbetare får därför utbildning både i aktuell befattning och i säkerhetsrelaterade frågor vid nyanställning, byte av tjänst och fortlöpande under anställningen.

Utbildningsbehov identifieras bland annat i medarbetarsamtal, i samband med förändringar i arbetssätt, efter inträffade händelser samt när uppföljning visar behov av förstärkt kompetens. För de flesta befattningar i driftorganisationen finns kompetensmatrix eller motsvarande kompetenskrav framtagna, och identifierade kompetensgap används som underlag för utbildningsplanering och uppföljning.

Utbildning i skydds- och säkerhetsfrågor anpassas efter den anställdes funktion och arbetsuppgifter. All driftpersonal genomför minst en dags brandutbildning årligen vid den industrigemensamma övningsstationen Bränningen. Underhållspersonal genomför motsvarande utbildning minst vartannat år och kontorspersonal minst vart tredje år. Därutöver genomförs lokala brand- och säkerhetsövningar samt moment kopplade till nödlägesorganisationen.

Både anställda och inhyrd personal genomgår en grundläggande säkerhetsintroduktion innan de får vistas på egen hand inom området. För tillträde krävs genomförda utbildningar enligt lokala tillträdes- och utbildningskrav, inklusive Careway Center där det är tillämpligt, samt godkänt kunskapstest. Godkända utbildningar är en förutsättning för att erhålla eller förnya passerkort.

Styrande dokument

ID 144747. Allmän information om utbildningar för Site Stenungsund

ID 144678. Utbildning Site Stenungsund

3.2.2 Operatörsutbildning

Operatörsutbildningen är uppdelad i praktiska och teoretiska moment. Den praktiska upplärningen sker genom att en erfaren operatör lär upp en mindre erfaren kollega i det dagliga arbetet. Den teoretiska delen omfattar genomgång av driftinstruktioner, processförståelse, kemikalieegenskaper och relevanta säkerhetskrav. Operatörernas kunskaper följs upp och dokumenteras av närmaste chef, bland annat genom målsamtal och skriftlig kunskapsuppföljning.

3.2.3 Utbildning och regler för entreprenörer och konsulter

De krav som Perstorp Oxo ställer på entreprenörer och konsulter som ska utföra arbete på egen hand inom området framgår av Entreprenörsföreskrifterna och av lokala rutiner för entreprenörsarbete på site Stenungsund. Kraven omfattar bland annat utbildning, introduktion, kommunikation, riskbedömning och efterlevnad av ordnings- och säkerhetsregler.

Entreprenörer och konsulter som ska arbeta självständigt på siten ska ha genomfört fastställda säkerhetsutbildningar före och vid ankomst till site. Dessa omfattar bland annat SSG Entré Basic

Course, SSG Chemical Safety samt lokal introduktion och utbildning i Careway Center. Utbildningarna kompletteras med säkerhetsbroschyr om vad som specifikt gäller för Perstorp Oxo.

Utbildningarna är interaktiva och avslutas med kunskapstest. Godkänt resultat är en förutsättning för att entreprenören ska få passerkort och kunna vistas på egen hand inom anläggningen. För vissa arbetsområden och arbetsuppgifter krävs dessutom särskilda behörigheter, exempelvis tjänstbarhetsintyg för kemiska hälsorisker.

För genomgång av säkerhetsfrågor, nya rutiner och liknande hålls regelbundna säkerhetsgenomgångar med de oftast anlitade entreprenörerna. Genomgångarna hålls i Careway Center och anpassas efter om deltagaren är anställd eller entreprenör samt efter vilket arbete som ska utföras. Utbildningen omfattar bland annat åtgärder vid nödläge, kemikalier, miljö, Gyllene regeln, relevanta Life Saving Rules samt hur riskobservationer och förbättringar rapporteras och följs upp.

Styrande dokument

ID 1632. Entreprenörsföreskrifter gällande Perstorp Oxo AB

ID 135981. Entreprenörsarbete på Site Stenungsund

3.3 Identifiering och bedömning av riskerna för allvarliga kemikalieolyckor

3.3.1 Övergripande riskanalys av hela verksamheten

Övergripande riskanalys genomförs minst vart femte år, normalt i samband med uppdatering av säkerhetsrapporten. År 2024 påbörjades även retrospektiva HAZOP-analyser av hela anläggningen, vilka bedöms pågå under ett par års tid.

I ledningssystemet beskrivs hur och när riskanalyser för att identifiera och bedöma risker för allvarliga kemikalieolyckor ska genomföras samt hur resultat från analyserna hanteras vad gäller ansvar, dokumentation och uppföljning. Krav i lagar och förordningar, inträffade incidenter, projekt, avvikelser och andra modifieringar är exempel på sådant som kan initiera riskanalyser.

Olika riskanalysmetoder och verktyg finns tillgängliga i ledningssystemet. Val av metod anpassas efter frågeställning, förändringens omfattning och var i processen bedömningen görs. Hur processen är uppbyggd beskrivs översiktligt i Riskanalyser Site Stenungsund (bilaga 5).

Överväg lägga

Bilaga

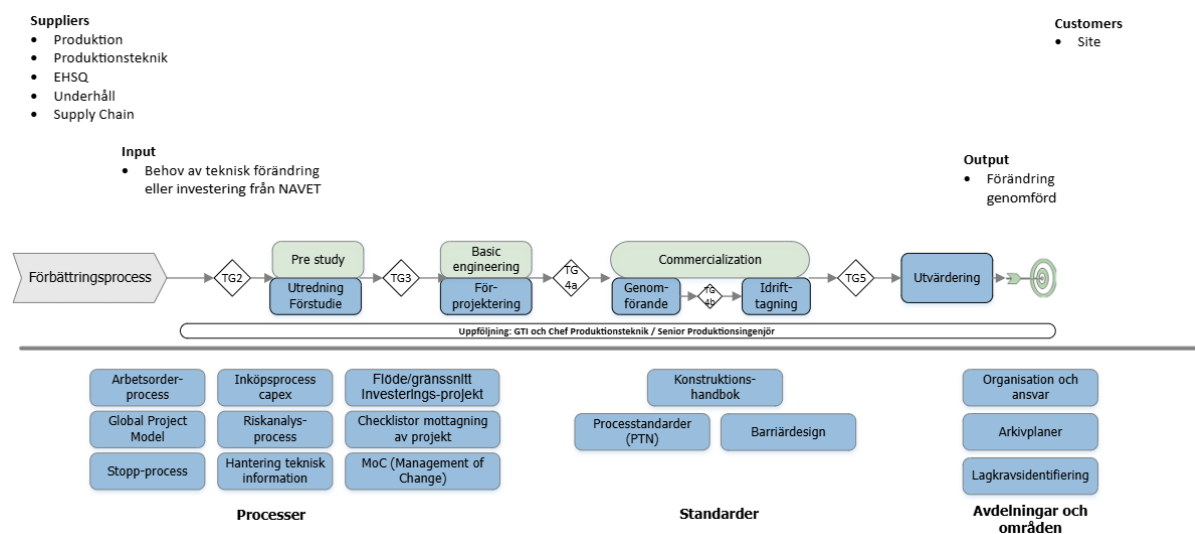
Bilaga 5. Riskhanteringsprocess

3.3.2 Förändringsprocessen

Vid varje ändring eller modifiering i anläggningen ska företagets förändringsprocess följas. Processen framgår av figur B1 nedan, och de procedurer, rutiner och instruktioner som är kopplade till processen beskrivs i ledningssystemet.

Förändringsprocessen innebär att en förändring ska gå igenom ett antal steg innan den implementeras. Inför varje steg identifieras vilka riskanalyser som behöver genomföras. Val av riskanalys beror på förändringens typ, omfattning och i vilket skede av processen den befinner sig. Processriskanalyser väger tungt i förändringsarbetet och leds av särskilt utbildade personer. Riskanalyserna dokumenteras, följs upp och arkiveras enligt gällande riskanalysprocess, och öppna åtgärder hålls under uppföljning tills de är omhändertagna.

Syftet med förändringsprocessen är att säkerställa att anläggningarna uppfyller högt ställda säkerhetskrav och att nya risker identifieras, bedöms och hanteras innan förändringen tas i drift. Vid byggnation av nya fabriker, fabriksdelar eller andra väsentliga anläggningsdelar används Perstorkoncernens standarder tillsammans med tillämpliga lokala krav och granskningssteg.

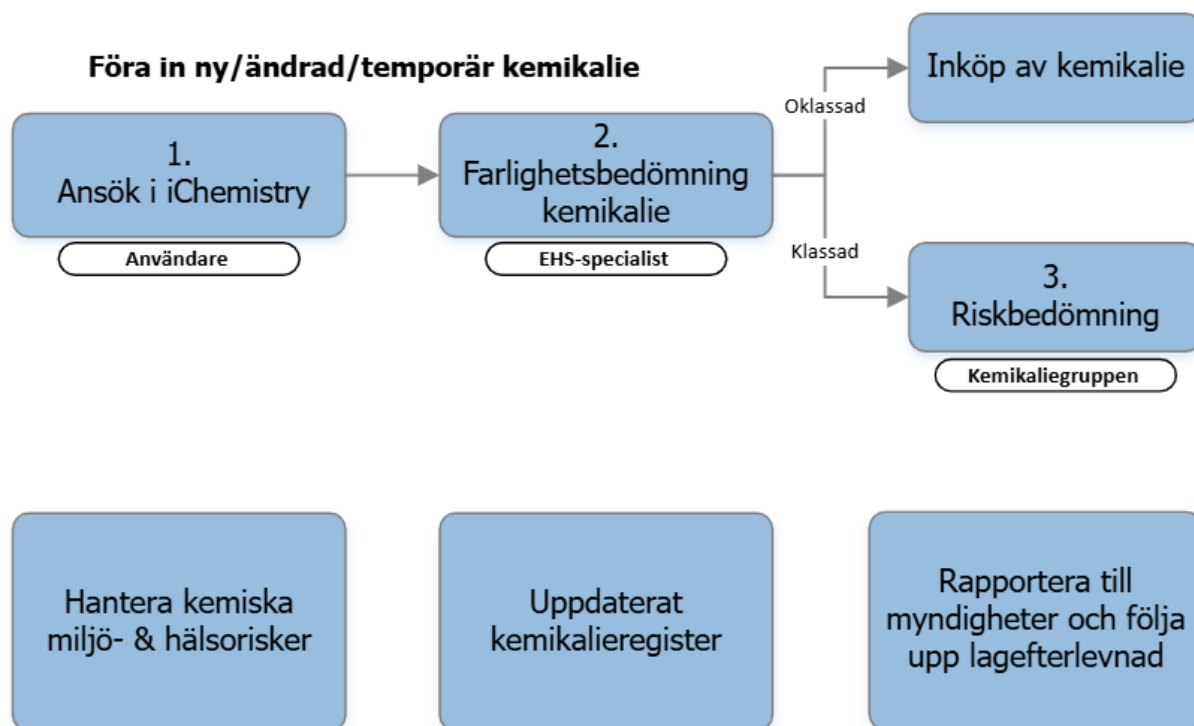

Figur B1. Schematisk bild över Perstorp Oxos förändringsprocess.

3.3.3 Införande av nya kemikalier

Införande av nya kemikalier till Site Stenungsund sker enligt en definierad process, se figur B2 nedan. Processen ställer bland annat krav på att nya kemikalier ska granskas och godkännas av en kemikaliegrupp. Bedömningen omfattar arbetsmiljö, yttre miljö, säkerhet, kemikaliernas egenskaper samt behov av skyddsåtgärder, information och eventuella begränsningar i användning.

Vid ansökan om utökade mängder brandfarlig vara genomförs också en särskild riskanalys. Nya kemikalier och ändrade faroklassningar kan dessutom medföra behov av uppdaterade instruktioner, utbildningsinsatser, märkning och andra riskreducerande åtgärder innan användning får påbörjas.

Figur B2. Process för införande av ny/ändrad/temporär kemikalie.

3.3.4 Arbeten i anläggningen

Alla arbeten i processerna, utom de som utförs av driftpersonal inom ordinarie driftarbete, kräver arbetstillstånd. För heta arbeten och inträde i behållare krävs alltid arbetstillstånd. De tre olika typer av tillstånd som används för arbete inom processområdet är:

- Kallarbetstillstånd
- Hetarbetstillstånd
- Inträdestillstånd

I rutinen anges hur, när och under vilka förutsättningar arbete får utföras, vem som får utfärda respektive erhålla arbetstillstånd och hur efterlevnad av säkerhetsbestämmelser säkerställs. Arbetstillståndsprocessen omfattar även riskbedömningar för arbetsmoment och arbetsplats, exempelvis RA1 och RA2, samt kontroll på plats före start genom Min jobbanalys, RA5. Om riskbilden förändras under arbetets gång ska arbetet avbrytas och tillståndet omprövas.

För besök i anläggningen krävs att skiftgående personal lämnar skriftligt tillstånd. I tillståndet anges vilka områden som får besökas och under vilken tid tillståndet gäller.

3.3.5 Skyddsrondsverksamhet

Skyddsronder genomförs inom verksamhetens olika delar enligt fastställd plan. Resultaten följs upp på SAM-möten och i skyddskommittén. En mer detaljerad beskrivning av arbetssättet finns i figur B3 nedan. Resultat från skyddsronder samt åtgärder till följd av dessa registreras i RC Dashboard, där även olyckor, tillbud, riskobservationer och revisionsanmärkningar hanteras och följs upp.

Fig. B3 Arbetsprocessen för systematisk arbetsmiljö.

3.3.6 Extern kunskapsinhämtning

Nya kunskaper om risker och god praxis inhämtas bland annat genom externa revisioner, försäkringsgranskningar och koncernens processsäkerhets manager. En årlig genomgång av för verksamheten relevanta BAT- och BREF-dokument sker i samband med miljörapporteringen. I nya projekt beaktas relevanta BAT- och BREF-dokument tillsammans med erfarenheter från tidigare riskanalyser och inträffade händelser.

Perstorp Oxo deltar i gemensamma forum inom Stenungsundsindustrierna, till exempel Petroski och Prosäk Väst, samt i intressentföreningar såsom IPS och IKEM. Företagets inspektions- och konstruktionsfunktioner deltar även i 10-gruppen. Dessa forum bidrar till erfarenhetsutbyte, omvärldsbevakning och utveckling av arbetssätt inom processsäkerhet och riskhantering. Utifrån dessa erfarenheter genomförs inventeringar, riskbedömningar och förbättringsåtgärder i verksamheten för att både identifiera risker och stärka det förebyggande arbetet. Utöver aktiva forum finns även tillgång till QRA för de större verksamheterna i Stenungsund som har tagits fram 1996 och uppdaterats i omgångar till 2015.

3.4 Styrning

Verksamheten styrs av ett integrerat ledningssystem som är certifierat enligt ISO 9001 och ISO 14001. Ledningssystemet innehåller de policy, rutiner och instruktioner som är väsentliga för att verksamheten ska kunna bedrivas säkert, lagenligt och effektivt. Systemet används också för att

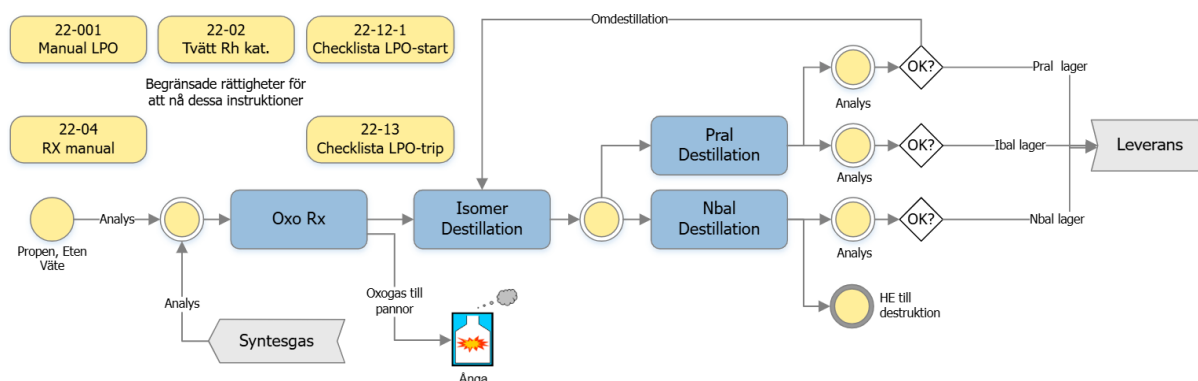
säkerställa att tillämpliga lagkrav och andra bindande krav identifieras, omsätts i arbetssätt och följs upp i verksamheten.

Inom ramen för verksamhetens strategiarbete uppdateras vision, mål och handlingsplaner årligen, bland annat för säkerhetsområdet (Bilaga 2). Uppföljning sker genom ordinarie verksamhetsstyrning samt genom ledningens genomgång, där resultat, avvikelser, förbättringsbehov och prioriterade åtgärder värderas som underlag för fortsatt planering.

För verksamheten finns omfattande rutiner och instruktioner för drift, underhåll, tillsyn, dimensionering och konstruktion. Dokumenten finns tillgängliga för medarbetarna via ORBIT, Perstorps intranät, och i nödvändig omfattning i kontrollrum och andra centrala funktioner. Därmed säkerställs tillgång till styrande dokument även vid störningar i ordinarie IT-stöd.

3.4.1 Styrning av fabrikerna – driftinstruktioner

Fabrikerna styrs med hjälp av fabriksspecifika driftinstruktioner och driftordrar med checklistor för styrning och skötsel av processerna. I driftinstruktionerna finns åtgärdsinstruktioner för onormala driftlägen, exempelvis bortfall av kylvatten, samt instruktioner för in- och urkoppling av processdelar, start, stopp, avställning och idrifttagning. I figur B4 är schematisk processbeskrivning av Area 22 återgiven och exempel på innehållsförteckning för driftinstruktioner för Area 22 finns tillgänglig i bilaga 6.

Figur B4. Exempel på processbeskrivning för aldehydproduktion inom Area 22. Liknande processbeskrivningar finns för samtliga Areor.

Driftenjör för respektive process ansvarar för att drift- och nödlägesinstruktioner finns, är aktuella och används. Varje fabrik eller avdelning har instruktioner som täcker normal drift, avställning, idrifttagning samt åtgärder för att sätta anläggningen i säkert läge vid störning eller nödläge.

Det finns också flera generella instruktioner som gäller för alla anläggningar. Dessa omfattar bland annat rutiner för:

- Drift och driftsäkerhet
Rutiner för drifttillstånd, driftorder, driftavbrott, avställning och idrifttagning av utrustning för säker och kontrollerad drift.

- Processsäkerhet och teknisk integritet
Checkout-, läcktest- och kontrollrutiner för rör, pumpar, ventiler och säkerhetssystem inför idrifttagning och vid ändringar.
- Ändringshantering (MOC)
Riskbedömning och styrning av tillfälliga och permanenta förändringar för att säkerställa att säkerhetsnivå och efterlevnad bibehålls.
- Säkerhetssystem och skyddsfunktioner
Rutiner för hantering, provning och kontroll av säkerhetsventiler, låssystem, tripptester, larmsystem och effektspärar.
- Miljöskydd och miljörapportering
Rutiner för hantering av miljöstörningar, miljörapportering, invallningar, kassuner och utrustning med miljöpåverkan.
- Kemikalie-, råvaru- och materialhantering
Rutiner för råvaruleveranser (t.ex. pipeline), gasprovning, sniffers, tomma fat/IBC samt märkning av rör och kritisk utrustning.
- Avfallshantering
Rutiner för sortering, praktisk hantering och omhändertagande av både farligt och icke-farligt avfall, inklusive katalysatorer.
- Underhåll, kontroller och FU
Rutiner för förebyggande underhåll kopplat till brand, skyddsutrustning, läcksökning och mekanisk status.
- Arbetsmiljö och yttre säkerhet
Rutiner för ställningar, serviceslangar, snöröjning, prioritering, kommunikation och säkra arbetsförhållanden.
- Styrning, roller och dokumentation
Rutiner för ansvarsfördelning, SOP-utformning, procedurer, systemindelning av areor och gemensam kontroll vid överlämning.

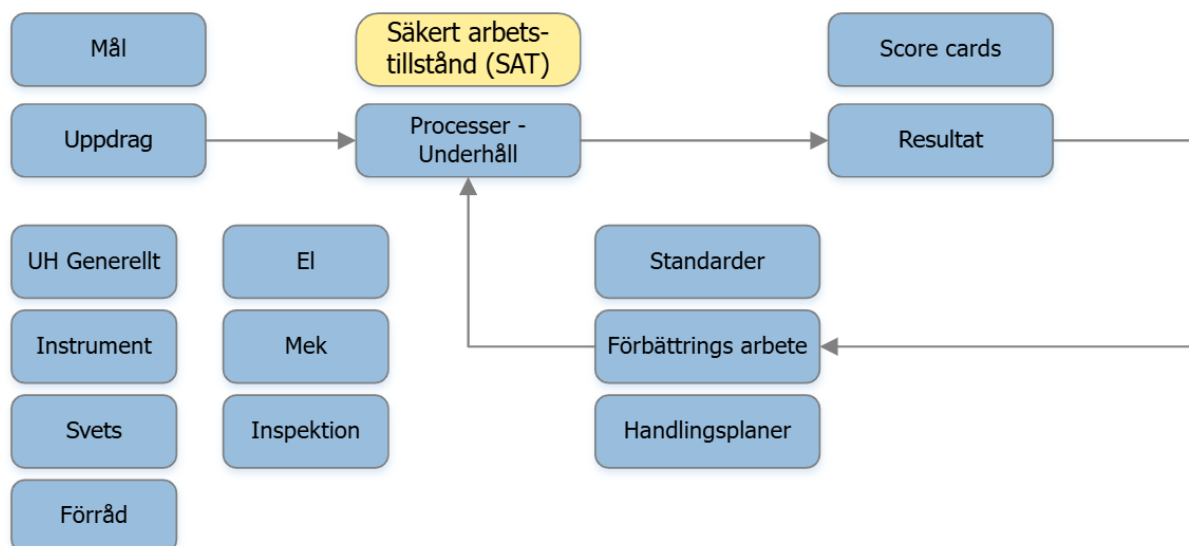
Bilaga

Bilaga 6. Innehållsförteckning av instruktioner för Area 22

3.4.2 Styrning av underhåll

Allmänt

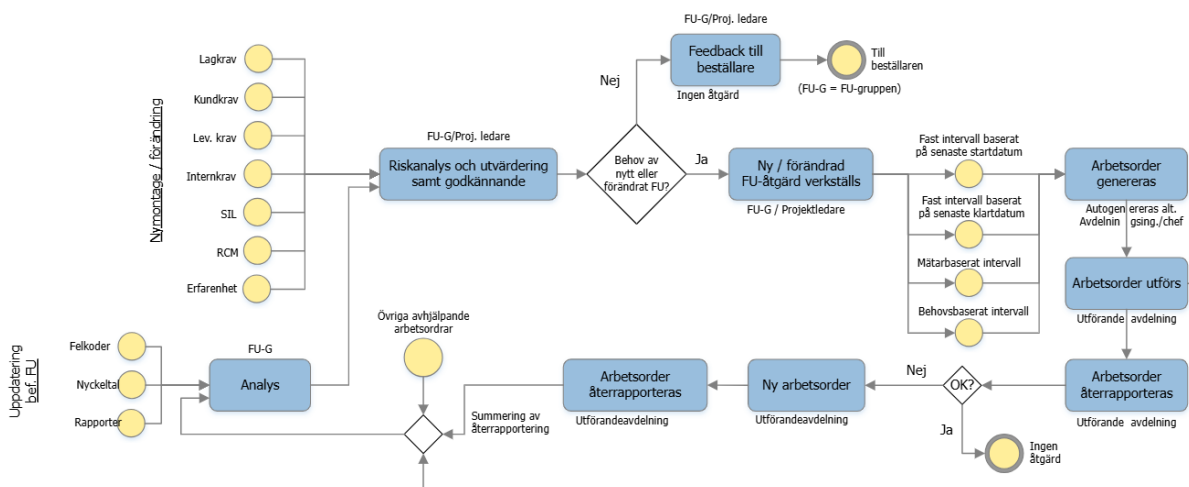
Underhållet av anläggningen styrs enligt en fastställd process med tillhörande underprocesser och rutiner, se figur B5. Processen omfattar planering, prioritering, genomförande, kontroll, dokumentation och uppföljning.

Figur B5. Underhållsprocessen

Förebyggande underhåll

Det förebyggande underhållet har stor betydelse för att förebygga allvarliga kemikalieolyckor. Arbetet styrs av sitens process för förebyggande underhåll figur B6, där utrustning planeras och följs upp utifrån myndighetskrav, leveranssäkerhet samt utrustningens betydelse ur säkerhets-, miljö- och produktionssynpunkt.

Figur B6. Processen för förebyggande underhåll

Utrustningens fortlöpande tillsyn och kontroll sker enligt gällande förordningar och kan indelas i tre grupper:

- Obligatorisk besiktning som utförs av ackrediterat kontrollföretag enligt gällande föreskrifter
- Obligatorisk egenkontroll som får utföras av egen personal eller kontrollinstitut
- Frivillig egenkontroll och fortlöpande tillsyn utförd av egen personal

Korrosions- och erosionsutsatta detaljer i rör och annan utrustning tjockleksmäts med fastställda intervall för att minska risken för läckage. Som stöd finns register över tryckkärl och rörledningar

med uppgifter om kontrolltidpunkter, besiktningsintervall, anmärkningar och åtgärder. Samma typ av kontrollunderlag finns även hos ackrediterat kontrollföretag, vilket ger en extra kontrollfunktion för att säkerställa att inspektionsintervall följs.

Instruktioner finns för tillsyn av exempelvis sprängbleck och säkerhetsventiler samt även för kontroll av säkerhetssystem.

Kritisk utrustning inom siten klassas utifrån betydelse för säkerhet, miljö och produktion. Program för förebyggande underhåll och fortlöpande tillsyn anpassas efter denna riskklassning. För vissa utrustningsgrupper används även arbetssätt som RCM, RBI, CUI-kontroller och barriärvård som stöd för prioritering och uppföljning.

3.4.3 Styrning av tillträde till anläggningen

Företagets skydds- och ordningsregler delges alla som vistas innanför staketet i samband med den utbildning som beskrivs i avsnittet om utbildning (3.2.3). Entreprenörsföreskrifter och tillträdesregler används som stöd för att styra vistelse, besök, inpassering och ansvarsfördelning inom området. Skyddsföreskrifter för externt anlitad personal finns i lokala rutiner och på företagets hemsida länkad nedan.

Inpassering sker huvudsakligen genom huvudporten, som är bemannad dagtid och bevakad från kontrollrum under övrig tid. Lastbilstransporter till och från anläggningen sker huvudsakligen genom södra grinden, som övervakas från skeppningskontoret dagtid och från kontrollrum under övrig tid. Passerkort, tillfälliga tillstånd och besöksmottagning används för att säkerställa kontroll över vilka som vistas på området.

För att upprätthålla god ordning och säkerhet på området tillämpas ordningsregler, tillträdesregler samt alkohol- och drogpolicy för alla som arbetar för eller på uppdrag av Perstorp Oxo AB.

Länk

[1]https://www.perstorp.com/-/media/files/perstorp/responsibility/sakerhet_for_entreprenorer_-_stenungsund/1632-entreprenorsforeskrifter-perstorp-oxo-ab-stenungsund-nol-se-sv.pdf

3.4.4 Styrning av fabriksområdets lay-out

Processområdet är indelat i olika delar utifrån bedömd risk för brand och explosion. Inom EX-klassade områden får endast godkänd utrustning användas, och inpassering av fordon kräver särskilt tillstånd. Öppen låga, heta arbeten och gnistbildande verktyg får endast förekomma under särskilda skyddsåtgärder och enligt gällande arbetstillstånd.

För alla områden inom siten finns en utsedd områdesansvarig. Ansvaret innebär att ha överblick över aktiviteter, ordning, status och förändringar inom området samt att bidra till att risker och brister identifieras och hanteras.

Produktionschef ansvarar för fabriksområdena, in- och utlastningsstationerna samt tankfälten. Produktionschef ansvarar även för uppställning på ytan Stäppen där förvaring och uppställning av exempelvis kemikalier och jordmassor sker på iordningställda ytor. För ställverk och sekundära

kontrollrum ansvarar chef för el och instrument. För vägar, parkeringsytor, planer, grönytor och grusade områden såsom "Tundran" och "Lentabhallen" ansvarar chef för mekanik och svets.

Projektansvariga ansvarar för områden som tillfälligt används för projektändamål. Dessa områden disponeras i samverkan med ordinarie områdesansvarig så att säkerhet, åtkomst och ordning kan upprätthållas under projektets genomförande.

3.4.5 Styrning av design och konstruktion

Utformningen av anläggningarna är avgörande för säkerheten. Anläggningarna har ursprungligen projekterats enligt etablerade designunderlag från licensgivare, tillämpliga svenska regler och väl beprövad branschstandard. Vid ny- och ombyggnation används motsvarande principer tillsammans med Perstorkoncernens och siteorganisationens konstruktionsstandarder och granskningskrav.

Standarder utifrån tvingande lagkrav, interna konstruktionsstandarder och etablerad branschpraxis används inom alla relevanta områden för denna typ av industri. Vid ändringar och nybyggnation ska valda lösningar vara förenliga med både ursprunglig anläggningsdesign och aktuella krav där detta är tillämpligt.

Val av materialkategori för korrosiva medier bestäms utifrån erfarenhet, data och tillämpliga standarder. Som stöd för konstruktörer och konsulter finns interna vägledningar och konstruktionshandböcker där erfarenheter, rutiner, tekniska regler och klassning av medier dokumenteras. Dessa används som utgångspunkt för val av konstruktionsstandarder, rörklasser och övriga tekniska lösningar.

3.4.6 Tillförlitlighet hos tekniska barriärer

De tekniska barriärernas tillförlitlighet säkerställs genom robust konstruktion, redundans, tillsyn, provning, förebyggande underhåll samt rutiner för ändringar och verifiering. Barriärer identifieras och värderas i riskanalyser och följs upp genom underhålls- och kontrollprogram.

För instrumentsystem och instrumentella skydd tillämpas internationell standard IEC 61511 i nya anläggningar och, där det är rimligt och tillämpligt, även vid större ombyggnationer. Detta kompletteras med lokala arbetssätt för klassning, kravställning, verifiering och uppföljning av säkerhetsfunktioner.

Dieseldriven nödkraft finns för fabrikerna för att vid strömbortfall möjliggöra säker nerkörning av processerna. På prioriterade delar är system för reglering, styrning och fjärrreglering dubblerade genom kedjan från givare till operatörsplats. Systemen har även batteribackup för att upprätthålla funktion under avbrott.

4. Hantering av ändringar

Ändringar inom Site Stenungsund ska genomföras enligt företagets förändringsprocess (Figur B1 i Kap. 3.3.2). För att fånga upp risker och problem innan negativa konsekvenser uppstår innehåller processen formella granskningar, beslutspunkter och krav på dokumentation. Syftet är att säkerställa

kommunikation och samarbete mellan berörda funktioner samt att både genomförandet och resultatet av förändringen följs upp och dokumenteras.

Hela arbetsgången, från det att ett förslag om ändring väcks till dess att arbetet är färdigställt, dokumenterat, överlämnat och utrustningen tagen i drift, omfattas av förändringsprocessen. Processen gäller både permanenta och tillfälliga ändringar när dessa kan påverka säkerhet, arbetsmiljö, miljö, kvalitet eller drift.

Exempel på tekniska förändringar som ska hanteras i förändringsprocessen är:

- Alla förändringar av utrustning som inte är ersättning av lika mot lika
- Alla förändringar där utrustning/ anordningar tas bort eller läggs till
- Alla förändringar där kemikalier tas bort eller ny läggs till
- Alla ändringar av processparametrar utanför tidigare angivna områden
- När befintliga kemikalier används eller ställs upp på nytt ställe
- Temporära uppställningsplatser av utrustning

I förändringsprocessen identifieras vilka riskanalyser, godkännanden och uppdateringar av dokumentation som krävs i varje steg. Det kan omfatta exempelvis processriskanalys, uppdatering av ritningar och instruktioner samt säkerhetskontroll före uppstart. För större ändringar eller uppstarter efter ombyggnad, underhåll eller längre avställning används PSSR eller motsvarande checklista innan anläggningen tas i drift. Vid förändringar i organisationen genomförs riskbedömning vid organisations- och personalförändring i enlighet med bolagets förändringsprocess. Bedömningen ska säkerställa att ansvar, kompetens, bemanning, kommunikation och arbetsmiljö beaktas innan förändringen genomförs.

5. Planering av nödsituationer

För hantering av nödlägen har företaget en intern plan för räddningsinsatser som översiktligt beskriver hur verksamheten ska agera vid brand, utsläpp, spill, personolyckor och andra händelser som kan påverka hälsa, miljö eller säkerhet. Av planen framgår hur larmning ska ske, hur den interna nödlägesorganisationen aktiveras samt vilka grundläggande uppgifter som gäller för personal, entreprenörer och besökare vid ett nödläge. Se även bilaga 12 Nödlägesplan.

Vid ett nödläge leds den inledande insatsen från kontrollrummet/åtgärdscentralen tills extern räddningsledning tar över på skadeplatsen. För händelser som kräver längre samordning aktiveras även nödlägescentral och ledningsberedskap som tar över och avlastar kontrollrummet från Larmkedja, kommunikationsvägar, inräkning av personal samt ansvar för kontakt med myndigheter och andra externa aktörer som regleras i tillhörande checklistor och insatsplaner.

All skiftpersonal genomför övning för nödläge varje år och underhållspersonal minst vartannat år. Övningsmomenten omfattar bland annat släckning med handbrandsläckare och tyngre materiel, hantering av gastestutrustning, personräddning, första hjälpen samt andra scenarier som är relevanta för verksamhetens riskbild. Därutöver genomförs lokala brand- och säkerhetsövningar samt övning i utrymning, återsamling och inräkning.

Årligen genomförs också en nödlägesövning tillsammans med Industrins Räddningstjänst i Stenungsund (IRIS) och Räddningstjänsten Storgöteborg (RSG), samt med ambulans och polis i tillämpliga delar, för att öva den övergripande nödlägesorganisationen inklusive larm, myndighetskontakter, krishantering, samordning och kommunikation. Övningen omfattar normalt även samverkan mellan skadeplats, kontrollrum, åtgärdscentral och nödlägescentral samt test av inräkningssystemet.

Nödlägesplanen revideras om det vid övningar, incidenter eller verkliga nödsituationer framkommer brister eller förbättringsbehov eller senast var 3e år enligt lagen om skydd mot olyckor (LSO). Efter övningar och händelser genomförs utvärdering och uppföljning så att beslutade åtgärder kan införas, kommuniceras och vid behov verifieras genom nya övningar eller kontroller.

Styrande dokument

ID 172138. Utvärdering och återkoppling av nödlägesövning

ID 171663. Intern plan för räddningsinsatser

ID 47669. Emergency preparedness
Utbildningskatalog, HR

Bilaga

Bilaga 7. Nödlägesplan

6. Resultatuppföljning

Resultatet av säkerhetsarbetet följs upp bland annat genom rapportering, utredning och analys av olyckor, tillbud, risker och andra avvikelser. I månadsrapporter och månadsuppföljningar ingår nyckeltal för personolyckor samt för processsäkerhetshändelser såsom bränder, miljöolyckor och oplanerade anläggningsstopp. Uppföljning sker även i ordinarie verksamhetsstyrning, i skyddskommittén och i ledningens genomgång.

Alla anställda uppmanas att rapportera inträffade tillbud, risker, olyckor och andra relevanta avvikelser. Processen för rapportering och utredning beskrivs mer utförligt i lokala rutiner. Företaget använder RC Dashboard för rapportering, klassning, utredning, åtgärdsstyrning och uppföljning av avvikelser. Den som upptäcker en händelse ska initiera omedelbara åtgärder, medan incidentägaren, normalt närmaste chef, verksamhetsansvarig eller områdesansvarig, ansvarar för att utredning genomförs och att nödvändiga fakta samlas in.

Allvarliga olyckor eller tillbud rapporteras till berörda myndigheter och till ansvariga inom verksamheten enligt eskaleringsprocessen, se figur B7. Syftet är att ansvariga funktioner, inklusive platschef och EHSQ, ofördröjligen ska få information om större händelser. Bolaget använder också ett system för klassning av processsäkerhetshändelser där allvarlighetsgraden avgör hur ärendet hanteras, vilken utredningsnivå som krävs och om särskild rapportering eller kommunikation ska ske.

Figur B7. Beskrivning av eskaleringsprocessen. Beroende på allvarlighetsgraden eskaleras information om olyckan inom företaget samt till berörda myndigheter.

Avdelningschef eller annan utsedd incidentägare ansvarar för att utredning genomförs samt att beslutade åtgärder genomförs inom fastställd tid. Utredningar av allvarigare händelser följs upp av en utredningsgrupp där kvaliteten i utredningen och tillräckligheten i föreslagna åtgärder bedöms. Rapporterade risker och Inträffade incidenter presenteras på "DMS – Daglig mötesstyrning" för ledning, drift och underhåll samt sammanställs till skyddskommittémöten och andra relevanta forum.

Inträffade olyckor och tillbud tas regelbundet upp vid ordinarie mötestillfällen för egna anställda samt entreprenörer. För händelser med större lärande tas sammanfattningar fram enligt DMAIC-utredningsmall fram för intern kommunikation. Relevanta händelser delas även inom koncernen genom incident sharing-forum, vilket ger möjlighet till återföring, jämförelse och beslut om förebyggande åtgärder även i andra delar av verksamheten.

Allvarliga olyckor och tillbud rapporteras vid behov även till branschorganisationer och intressentföreningar, och erfarenheter därifrån hämtas regelbundet in som underlag för förbättringsarbete. På så sätt används både interna och externa erfarenheter i det förebyggande säkerhetsarbetet.

Styrande dokument

ID 1499.	Tillbudsrapportering
ID 149394.	Systematiskt arbetsmiljöarbete - SAM
ID 1668.	Rapporteringskrav till myndigheter och företagsledning
ID 158667.	Checklista ledningens genomgång,
DMAIC - Utredningsmall
ID 47680.	Incident management
ID 248.	Externa och interna kvalitets- och miljörevisioner
ID 14303.	Säkerställa efterlevnad av lagar och andra krav

7. Utvärdering och revision

Avvikelse inom arbetsmiljö, miljö, kvalitet och säkerhet fångas upp, prioriteras och åtgärdas löpande eller planeras in i handlingsplaner. Databasen för inrapportering av incidenter och avvikelser, RC Dashboard, är ett viktigt verktyg för uppföljning av händelser, beslutade åtgärder och verifiering av att åtgärderna får avsedd effekt.

Avvikelse och incidenter av betydelse går igenom och följs upp vid daglig mötesstyrning varje vardag. Beroende på ansvar, allvarlighetsgrad, konsekvens och kostnad läggs ansvaret för korrigerande åtgärder på rätt nivå i verksamheten. Öppna åtgärder följs upp till dess att de är genomförda, bedömda och vid behov verifierade.

Skyddsronder genomförs regelbundet enligt fastställd plan (beskriven i avsnitt 3.3.5) av bland annat arbetsledning, chefer och skyddsombud. Resultaten dokumenteras och utgör, tillsammans med uppföljning av mål och handlingsplaner, underlag för SAM-möten och skyddskommitté. Dessa forum fungerar i kaskad, där skyddsronder ligger till grund för SAM-mötena, där den huvudsakliga planeringen, uppföljningen och utvärderingen av avdelningarnas skydds- och säkerhetsarbete sker. SAM-mötena ligger i sin tur till grund för skyddskommittén, där gemensamma och övergripande skydds- och säkerhetsfrågor planeras, följs upp och utvärderas. SAM-mötet är en del av det ordinarie avdelningsmötet.

Interna och externa revisioner genomförs regelbundet enligt en i förväg fastställd revisionsplan och används som underlag för utveckling av rutiner, arbetssätt och utrustning. Revisionsplanen kan revideras vid behov, exempelvis efter olyckor, tillbud, myndighetskrav eller andra händelser som motiverar fördjupad granskning av processer eller rutiner.

Verksamheten är certifierad av DNV Certification enligt kvalitetsledningssystemet ISO 9001:2000, miljöledningssystemet 14001:2004, Ackrediterat enligt 17025, FAMI-QS, GMP+, ISCC-EU. Certifieringsrevisioner genomförs regelbundet av externa revisorer från DNV, medan interna revisioner och lagefterlevnadskontroller genomförs enligt fastställda planer. Avvikelse, observationer och förbättringsförslag från revisionerna dokumenteras, prioriteras och följs upp till stängning i ordinarie förbättringsarbete.

Verksamhetens försäkringsgivare genomför också årliga revisioner av anläggningen. Rekommendationer från dessa revisioner bedöms, prioriteras och följs upp i verksamheten på motsvarande sätt som andra förbättringsåtgärder.

Styrande dokument

ID 14303. Säkerställa efterlevnad av lagar och andra krav

C - Beskrivning av miljö och omgivning

1. Mål och principer för verksamhetsstyrning	2
1.1 Närbelägna verksamheter och tillfartsvägar	3
2. Meteorologiska förhållanden	4
2.1 Nederbörd	4
2.2 Vind	5
2.3 Temperatur	6
2.4 Åska	7
3. Naturmiljö samt geologiska och hydrologiska uppgifter	8
3.1 Naturmiljö	8
3.2 Grundvattenförhållanden	9
3.3 Ytvatten	9
3.4 Kust och havsmiljö	10
3.5 Geologiska förhållanden	11
4. Populationer	12
5. Dominoeffekter	12

1. Mål och principer för verksamhetsstyrning

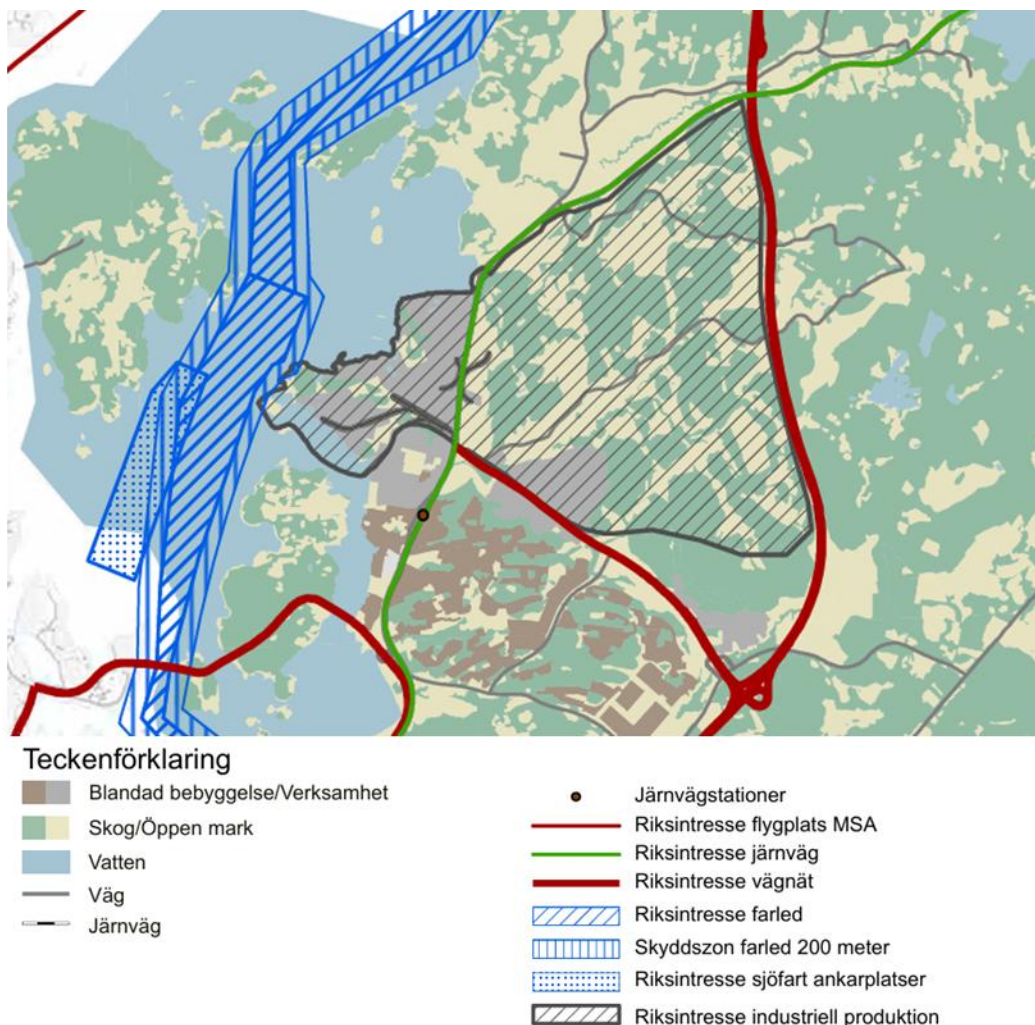
Perstorp Oxo AB är lokaliserat inom fastigheterna Stenungsund Sanden 6:5 och 5:10 i Sandens industriområde, Ödsmål, Stenungsunds kommun i Västra Götalands län. Anläggningen är belägen cirka 3 km från Stenungsund, mätt som fågelvägen, och har ett avstånd om cirka 1 km till Askeröfjorden.

Figur C1. Översiktskarta med avstånd från Perstorp Oxo AB till omgivningen.

Det aktuella området utgjordes före etableringen av huvudsakligen berg samt områden med skogs- och våtmark, kompletterat med mindre yta till fotbollsplan. Någon tidigare industriell verksamhet har inte bedrivits på platsen.

I gällande översiktsplan (ÖP 2020) har ett skyddsavstånd etablerats runt industriområdet. Inom denna skyddszon tillåts inte ny bostadsbebyggelse, vilket säkerställer att ett minimiavstånd om cirka 1 km upprätthålls mellan industriverksamheten och närliggande bostadsområden. Planförhållandena innebär vidare att framtida detaljplanering inte medger etablering av industribyggnader på ett sätt som reducerar detta skyddsavstånd.

Figur C2. Urklipp från Stenungsundskommun översiktsplan 2020, gällande riksidresse för industri.

I översiktsplanen är området kring Perstorp Oxo dessutom utpekade som riksidresse för industriändamål, vilket speglar dess långsiktiga betydelse för industriell verksamhet och samhällsutveckling.

Länk:

[1]<https://www.stenungsund.se/bygga-bo-och-miljo/planering-och-projekt/strategisk-planering/oversiktsplanering>

1.1 Närbelägna verksamheter och tillfartsvägar

I anläggningens närområde finns både bostadsbebyggelse och samhällsfunktioner. Det närmaste bostadsområdet, Ödsmåls stationssamhälle, är beläget cirka 500 meter väst-nordväst om Perstorp Oxos anläggning. Inom ett avstånd om cirka 700–1200 meter i nord-nordvästlig riktning återfinns ytterligare känslig bebyggelse i form av förskola, kyrka samt låg- och mellanstadieskola. Mellan dessa verksamheter är Ödsmåls industriområde lokaliserat, vilket utgörs av en blandad verksamhet inom industri och handel.

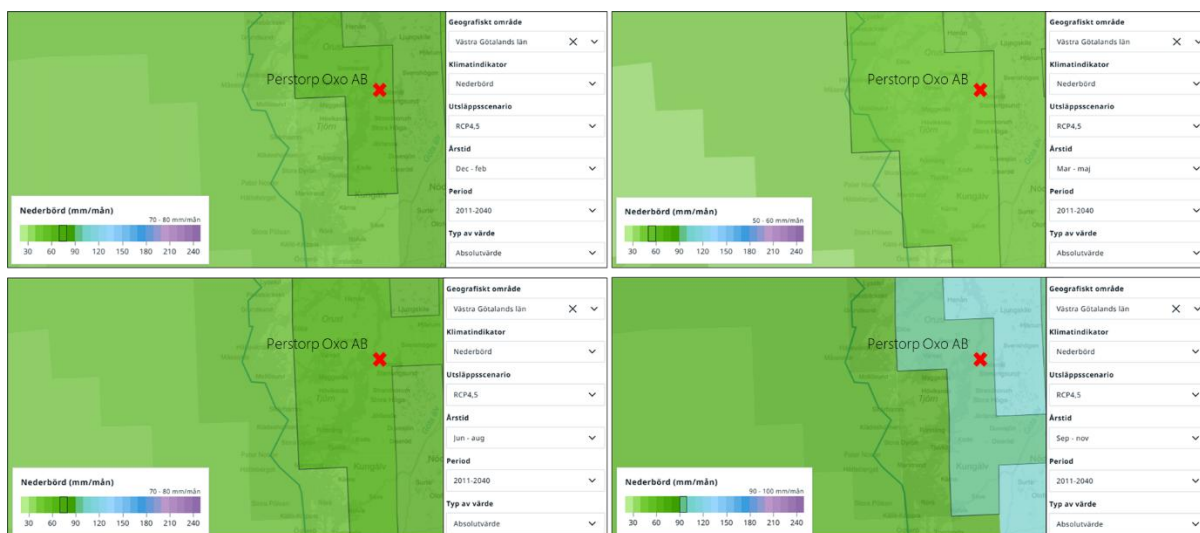
Transportinfrastruktur i närområdet omfattar Bohusbanan mellan Göteborg och Strömstad, vilken passerar som närmast cirka 450 meter nordväst om anläggningen. Den närmaste större industriella grannverksamheten utgörs av Nouryon, belägen cirka 2000 meter väst-sydväst om Perstorp Oxos anläggning.

Tillfart till anläggningen sker huvudsakligen via Gamla Uddevallavägen från Stenungsund. Vägen löper parallellt med Bohusbanan fram till Ödsmåls stationssamhälle och utgör den primära transportleden för trafik till och från verksamheten.

2. Meteorologiska förhållanden

2.1 Nederbörd

Västra Götalands län präglas av ett tempererat kustklimat och den geografiska närheten till havet medför relativt små temperaturvariationer över året, samtidigt som luftfuktigheten är hög och nederbörden väl fördelad över samtliga månader. Nederbörd ligger mellan 840 – 960mm /år som är representativ för perioden 2011 fram till 2040.

Figur C3. Sammanställning av nederbörd för årstiderna: [Topp, vänster] Dec – Feb. [Topp, Höger] Mars – Maj, [Nedan vänster] Juni – Aug, [Nedan, höger] Sep – Nov. Smhi.se väderobservationer för perioden 2011-2040.

För att bedöma konsekvenser av extrema nederbördshändelser har en skyfallsanalys genomförts för verksamhetsområdet. Analysen baseras på ett scenario motsvarande ett 100-årsregn med en varaktighet på sex timmar och en klimatkoefficient om 1,25, vilket motsvarar en nederbördsmängd om cirka 106 mm.

Analysen har utförts som en lågpunktskartering där avrinningsområden, rinnvägar och lågpunkter identifieras baserat på topografiska data. Metoden utgår från ett konservativt antagande där marken är mättad och ledningsnätet fullt utnyttjat, vilket innebär att infiltration och avledning via ledningssystem inte beaktas. Resultatet ger därmed en översiktlig bild av potentiella vattenansamlingar och flödesvägar vid extrema nederbördssituationer.

Verksamhetsområdet omfattas av två huvudsakliga avrinningsområden. Det norra avrinningsområdet, cirka 39 hektar, avvattnas via diken och trummor under väg O653 till Ödsmålsån och vidare till Askeröfjorden. Det södra avrinningsområdet, cirka 56 hektar, avleds västerut via Skedhammarsbäcken till samma recipient. Inom det södra avrinningsområdet förekommer två huvudsakliga rinnstråk. Ett av dessa leder vatten genom verksamhetsområdet via en befintlig spärrdamm, där betydande vattenvolymer passerar vid skyfallssituationer, innan vidare transport sker mot recipient. Det andra rinnstråket omfattar till stor del avrinning från omgivande naturmark och leds via diken runt verksamhetsområdet. Analysen visar att vatten vid skyfall samlas i identifierade lågpunkter inom området. Dessa lågpunkter fylls relativt snabbt, men utgör främst genomströmningspunkter där större vattenvolymer passerar vidare nedströms snarare än att stanna kvar.

Sammanfattningsvis visar studien att nederbörd i form av extrema skyfall kan ge upphov till betydande ytavrinning inom området, med tydligt definierade flödesvägar mot omkringliggande vattendrag och slutligen Askeröfjorden. Topografin och befintliga avrinningsmönster har därmed stor betydelse för hur nederbörd transporteras genom verksamhetsområdet och vidare till recipient.

Länkar:

[1]<https://www.smhi.se/data/hitta-data-for-en-plats/ladda-ner-vaderobservationer/gust/81050>

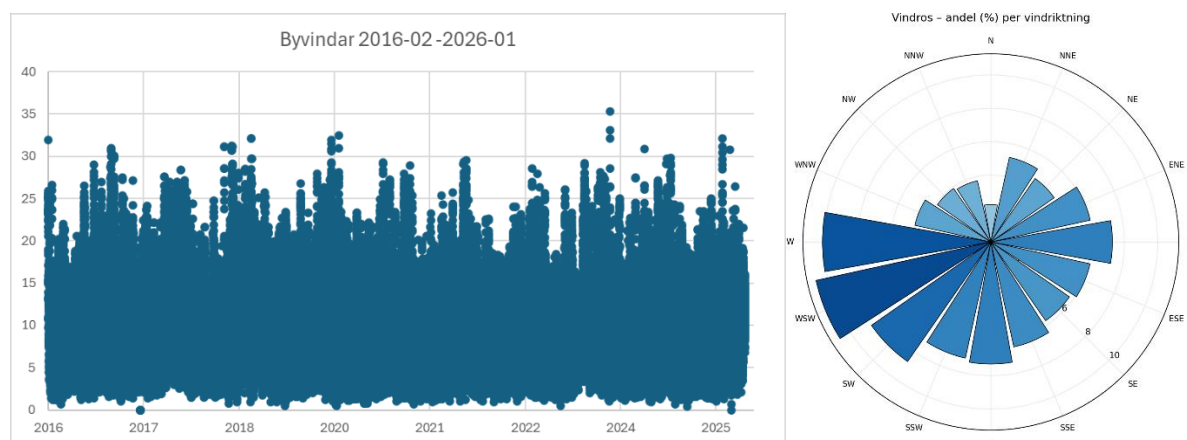
Måseskär A, Nederbördsmängd (1h), Period: 2016-2026

[2]<https://www.smhi.se/klimat/framtidens-klimat/klimatscenariotjansten/klimatscenariotjansten/met/sverige/medeltemperatur/rcp45/2071-2100/year/anom>

Meteorologi, Nederbörd, Absolutvärde, 2011-2040

2.2 Vind

Vindförhållandena i kustzonen där verksamheten är belägen kännetecknas av förhållandevis höga vindhastigheter. Figur C4 nedan anger referensvindhastigheten som är medelvärde under 10 minuter uppmätt på 10 meters höjd och avser den vindhastighet som i genomsnitt återkommer en gång per 50 år.

Figur C4. Uppmätta byvindar (Vänster) och riktning (Höger) under perioden 2016-2026 vid Måseskär A. SMHI.se

Länk:

[1]<https://www.smhi.se/data/hitta-data-for-en-plats/ladda-ner-vaderobservationer/gust/81050>

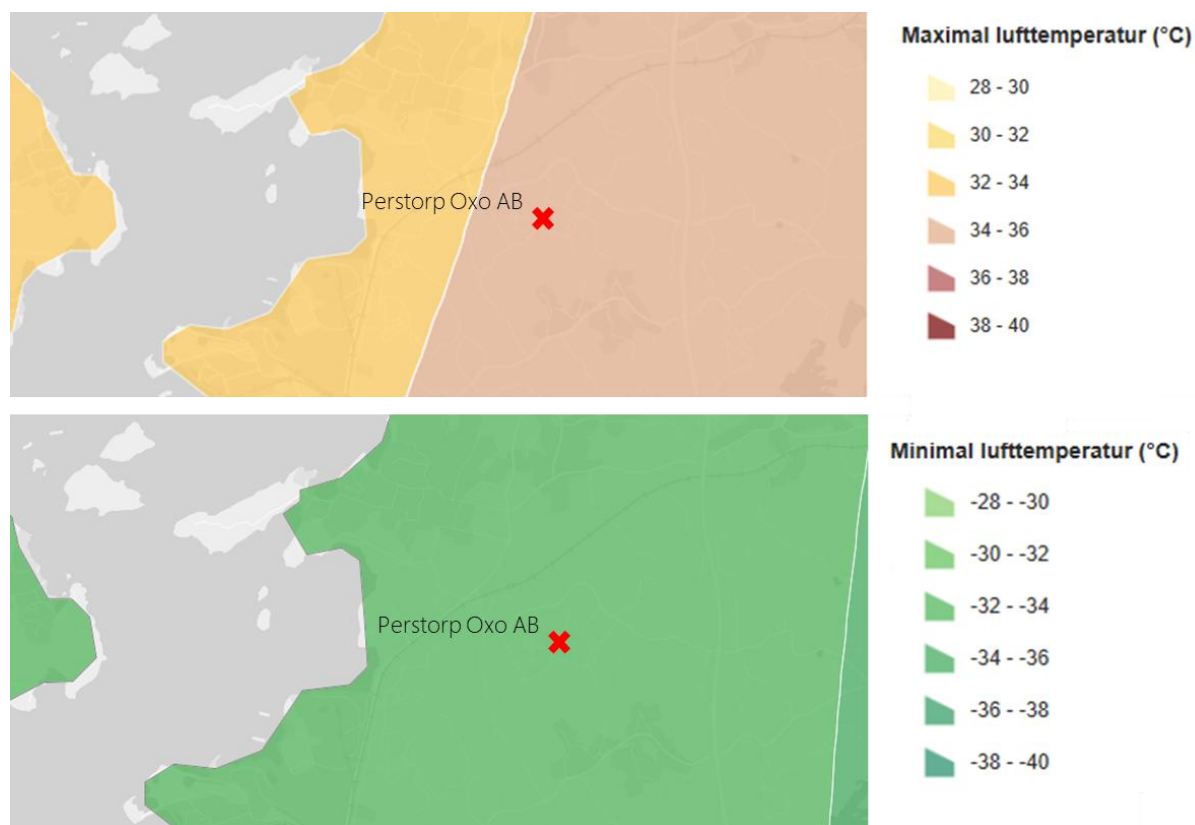
Måseskär A, Byvind, max (1h) / vind - riktning och hastighet, Period: 2016-2026

2.3 Temperatur

Dimensionerande temperaturförhållanden för området i Ödsmå framgår av underlag från Boverket avseende klimatlaster för byggnader och anläggningar. Enligt dessa uppgifter uppgår den dimensionerande maximala lufttemperaturen till cirka 34–36 °C, medan den dimensionerande minimala lufttemperaturen ligger i intervallet –32 till –34 °C.

Klimatförändringar förväntas påverka temperaturförhållandena i regionen. Enligt beräkningar för Stenungsundsregionen bedöms årsmedeltemperaturen öka med cirka 2,4 till 4,4 °C för perioden 2069–2098 jämfört med referensperioden 1961–1990. Dessa förändringar baseras på klimatscenarier enligt RCP-modeller och utgör ett underlag för långsiktig planering och dimensionering.

Sammanfattningsvis innebär detta att anläggningen exponeras för ett klimat med relativt stora temperaturvariationer samt att en framtida temperaturökning kan förväntas, vilket är relevant vid bedömning av anläggningens driftsförutsättningar.

Figur C5. Boverket (2026). Karta med max/min lufttemperatur. / Hämtad 2026-05-20.

Styrande dokument

Framtidsklimat i Västra Götalands län – enligt RCP-scenarier, SMHI, Klimatologi Nr 24, 2015

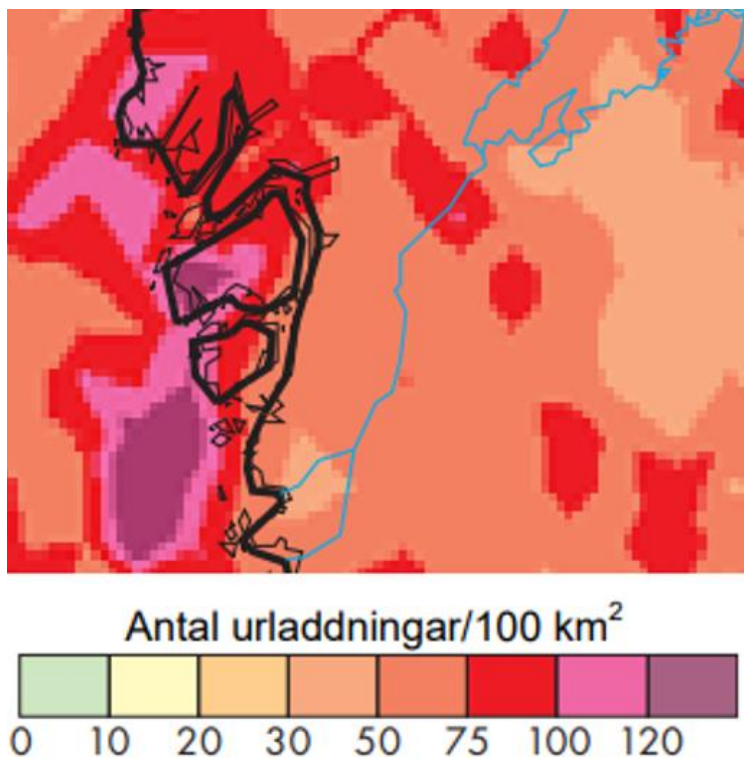
Länk:

[1]<https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/regler-om-byggande/boverkets-konstruktionsregler/laster/klimatkartor-i-eks/>

Ödsmål, Max/Min lufttemperatur

2.4 Åska

I genomsnitt var det under perioden 2002-2009 störst antal åskdagar per år på västkusten (25-30) och minst antal i Lapplandsfjällen (1-3) (Figur C6). Åska kan förekomma under hela dygnet men vanligast är klockan 16-17 svensk sommartid. Åska kan uppträda under hela året men i genomsnitt inträffar flest antal åskdagar över land i juli följt av augusti och juni. (SMHI, Meteorologi Nr 141, 2010 Åska i Sverige 2002-2009).

Figur C6. Antal urladdningar per år baserat på data för åren 2002-2009. Varje beräkningspunkt motsvarar 10 km x 10 km. (SMHI, Meteorologi Nr 141, 2010 Åska i Sverige 2002-2009).

Styrande dokument

SMHI, Meteorologi Nr 141, 2010 Åska i Sverige 2002-2009

3. Naturmiljö samt geologiska och hydrologiska uppgifter

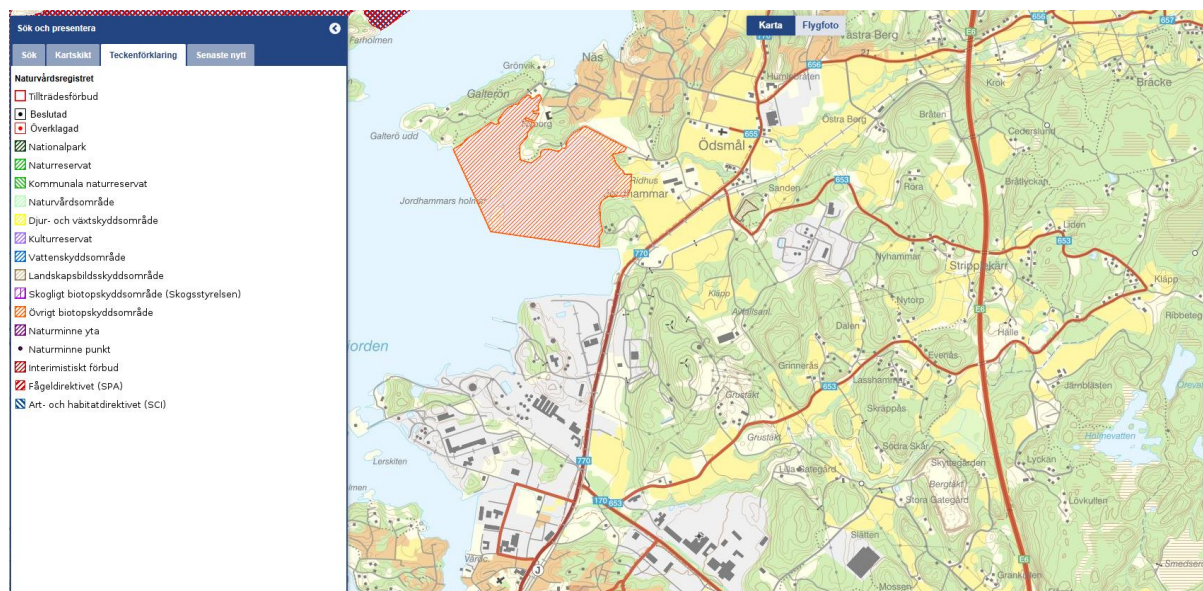
3.1 Naturmiljö

Verksamhetsområdet utgörs centralt av Perstorp Oxos industrianläggning, där marknivåerna varierar från cirka +30 meter i väster till cirka +50 meter i öster. Omgivande områden präglas av varierande topografi och markanvändning. Söder och öster om anläggningen domineras landskapet av skogsklädda bergspartier med nivåer mellan cirka +60 och +80 meter. I norr övergår området till lövskogsriddåer samt ängs- och betesmarker, där marknivåerna huvudsakligen ligger mellan cirka +20 och +40 meter. Väster om anläggningen avgränsas området av mindre skogsklädda höjdpartier samt väg 653.

Det aktuella området utgjordes före etableringen av i huvudsak berg, skogs- och våtmarksområden samt mindre ianspråktagen mark. I samband med uppförandet av anläggningen genomfördes omfattande markarbeten, inklusive sprängning och omfördelning av massor, för att skapa de plana ytor som krävs för industriell verksamhet.

I närområdet finns vissa skyddade naturmiljöer. Enligt Naturvårdsverkets karttjänst Skyddad Natur är ett område klassat som 'landskapsbildsskydd' beläget cirka 200 meter nordväst om verksamheten. Skyddet, som infördes 1974, syftar till att bevara bokskogsmiljöer inom regionen och medför restriktioner avseende exempelvis nybyggnation och avverkning.

I övrigt utgörs närliggande naturmiljöer av begränsade inslag av ädellövskog samt områden som klassats som värdefulla miljöer i odlingslandskapet. Några större sammanhängande skyddsvärda naturområden finns därmed inte i direkt anslutning till verksamhetsområdet.

Figur C7. Naturvårdsverkets karttjänst Skyddad Natur (Naturvårdsverket, 2026), ett område som klassas som landskapsbildsskyddsområde ca 200 meter nordväst om verksamhetsområdet.

Länk:

[1]<https://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

Ödsmål, Samtliga nationella skyddsformer.

3.2 Grundvattenförhållanden

Det generella grundvattenflödet inom verksamhetsområdet är riktat från öst till väst. Grundvattennivåerna, vilka huvudsakligen utgörs av marknära grundvatten, påverkas till stor del av befintliga dräneringsförhållanden inom anläggningen. Uppmätta nivåer ligger typiskt inom intervallet cirka 0,2–0,8 meter under markytan, men kan lokalt vara betydligt djupare beroende på variationer i dräneringsvägar och lokala markförhållanden. Vidare finns inga registrerade brunnar inom själva verksamhetsområdet enligt Sveriges geologiska undersöknings brunnarsarkiv.

Närmaste registrerade brunn för hushållsändamål, såsom dricksvattenuttag eller bevattning, är belägen cirka 300 meter öster om anläggningen. Inom en radie av cirka en kilometer från verksamheten finns däremot flera registrerade brunnar, både för vattenuttag och för energibrunnsändamål. Inga registrerade brunnar förekommer mellan verksamhetsområdet och havet i väster, vilket sammanfaller med den dominerande grundvattenflödesriktningen.

Styrande dokument:

SGU, 2019d, Länsstyrelsen, 2019

SGU, 2019e, Länsstyrelsen, 2019

3.3 Ytvatten

Verksamhetsområdet delas i väst–östlig riktning av en ytvattendelare, där avrinningen generellt sker från öster mot väster. Den norra delen av området avvattnas till Ödsmålsån, belägen cirka 300 meter nordväst om anläggningen. Ödsmålsån är klassad som en ytvattenförekomst i Länsstyrelsens karttjänst Vatteninformationssystem och omfattas därmed av fastställda miljökvalitetsnormer för ytvatten. Enligt VISS har vattenförekomsten måttlig ekologisk status och uppnår ej god kemisk status. Vattendraget bedöms ha naturlig härkomst och mynnar i Askeröfjorden.

Dagvatten från verksamheten avleds via den södra delen av området. Utsläpp sker via spärrdamm till ett dike som ansluter till Skedhammarsbäcken, vilken i sin tur mynnar ut i Skedhammarsviken i Askeröfjorden. Skedhammarsbäcken utgör en känslig recipient med periodvis låg vattenföring. Den vik där bäcken mynnar är dessutom klassad som ett viktigt fågelskyddsområde.

Tillrinning till bäcken sker bland annat från områdena Skogshyddan och Valåsberget. Inom Kläpps avfallsanläggnings verksamhetsområde har bäcken lagts om på en kortare sträcka och kulverterats cirka 30 meter. Nedströms avfallsanläggningen är bäcken åter kulverterad, cirka 250 meter under åkermark, varefter den rinner öppet genom en cirka 300 meter lång trädbevuxen bäckravin. Dagvatten från Perstorp Oxo ansluter till bäcken på åkermarken sydost om industrianläggningen. Efter passage under järnvägen och Uddevallavägen rinner bäcken vidare genom en albård innan den slutligen mynnar i Askeröfjorden.

Styrande dokument:

Länsstyrelsens karttjänst Vatteninformationssystem Sverige (VISS), SE644938-126767

3.4 Kust och havsmiljö

Fjordsystemet innanför Orust och Tjörn utgör närrecipient för renat processvatten och dagvatten från verksamheten. Utsläpp av renat processvatten sker samordnat med det kommunala reningsverkets utsläppspunkt, belägen cirka 1 600 meter ut i Skedhammarsviken (Figur C9).

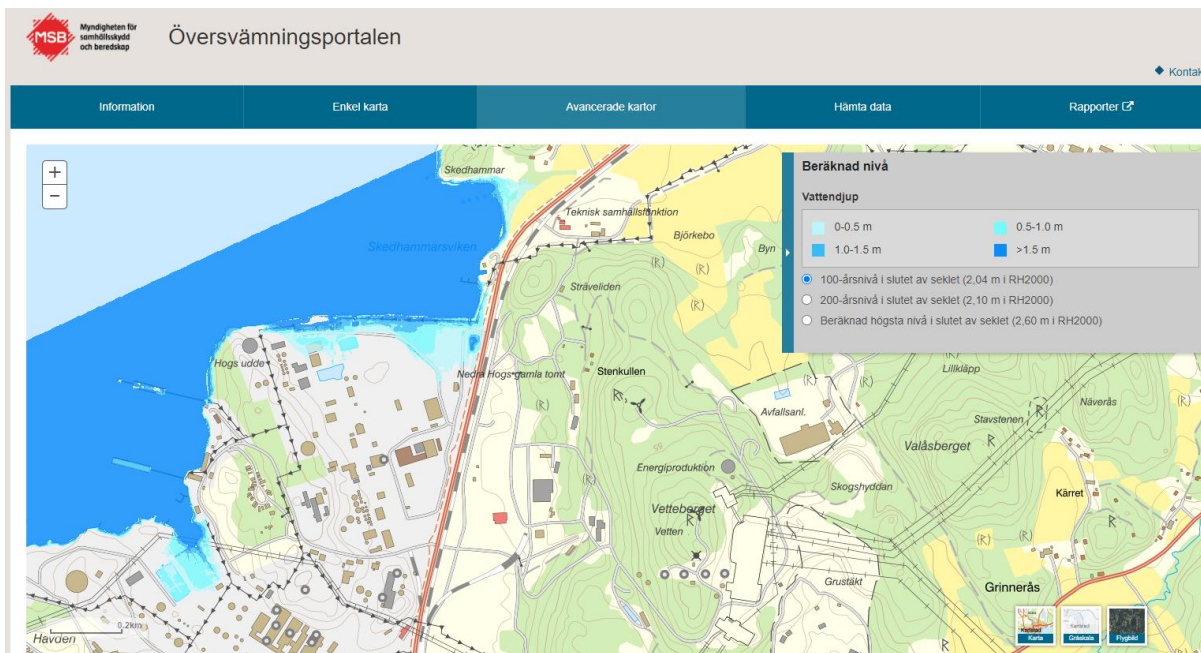
Recipient för både avloppsvatten och dagvatten är Askeröfjorden, som ingår i fjordsystemet innanför Orust och Tjörn. Fjorden har en relativt öppen förbindelse med Skagerrak söder om Tjörn, vilket bidrar till viss vattenomsättning, medan sunden norr om Orust samt mellan Orust och Tjörn är smalare och grundare.

Askeröfjorden omfattas av fastställda miljökvalitetsnormer för vatten och är klassad till måttlig ekologisk status, främst med avseende på näringsbelastning. Fjorden är dessutom påverkad av hamnverksamhet samt andra anläggningar kopplade till den petrokemiska industrin och är i stor utsträckning tagen i anspråk för sjöfart.

Figur C8. Utsläppspunkt för Perstorp OXO ABs processavlopp och Strävlidens reningsverk i Askeröfjorden. Ledningen är 1610m lång. Utsläppspunkten ligger på 15 m djup. Utsläpp av kylvatten från spärrdammen går via Skedhammarsbäcken till den grunda viken.

Råvaror och produkter transporteras till Perstorp Oxos anläggning via fasta ledningar som löper till och från PetroPort och Vattenfalls hamn. Dessa ledningar är dragna norr om och i anslutning till Nouryons anläggning vid Skedhammarsviken. Vid ett 100-årsregn finns risk för att ledningarna delvis hamnar under vatten (Figur C10), då det angränsande området är låglänt och mycket grunt.

Figur C9. Bild från Råvaror och produkter transporteras till siten via Petroport och Vattenfalls hamn via fasta ledningar. Ledningarna markeras av linje med pilar på figuren.

Länk:

[1] <https://gisapp.msb.se/apps/oversvamningsportal/index.html>

Askeröfjorden

3.5 Geologiska förhållanden

Nivåskillnaderna inom anläggningsområdet är betydande och varierar från cirka +39 m ö.h. i öster till cirka +29 m ö.h. i väster.

Större delen av verksamhetsområdet utgörs av utfylld mark. Inför uppförandet av anläggningen genomfördes omfattande sprängnings- och utfyllnadsarbeten för att skapa erforderliga plana ytor. I de centrala delarna av området samt i dess närhet förekommer berg i dagen. Den naturliga jordarten inom och kring området består huvudsakligen av glacial finlera, postglacial finsand samt sandig morän. Berggrunden återfinns på ett djup som varierar mellan 0 och 30 meter under markytan och utgörs av granitoid

Jordlagerföljd och jorddjup varierar generellt inom industriområdet. De bearbetade ytorna består överst av fyllnadsmassor i form av sten, grus och sand. Fyllningens mäktighet uppgår i huvudsak till cirka 2 meter, men kan lokalt variera mellan cirka 0 och 5 meter. Under fyllnadsmassorna återfinns lera, friktionsjord och/eller berg, med en mäktighet som i huvudsak varierar mellan 5 och 15 meter, även om både mindre och större djup kan förekomma lokalt. Enligt PM Geoteknik, upprättad i samband med ändring av detaljplan för Perstorp Oxo år 2007, har en bedömning av totalstabiliteten inom området genomförts. Ingen del av industriområdet bedömdes då utgöra risk för totalstabilitetsbrott.

Samtliga tankar inom de olika tankområdena är grundlagda antingen på pålar, på fast material på berg eller direkt på berg. Lerdjupen är generellt relativt grunda och leran bedöms vara av lös till halvfast karaktär, med en karakteristisk skjuvhållfasthet om cirka 20–30 kPa. Hållfastheten kan lokalt

vara högre till följd av konsolidering orsakad av överlagrade fyllnadsmassor. Med hänsyn till rådande markförhållanden bedöms inga lokala stabilitetsproblem föreligga.

Inom invallningarna i tankområdena finns brunnar för uppsamling av nederbörd som faller inom invallningarna. Vattnet avleds via ledningar ut ur området genom ventilstyrning. Ledningarna är dragna utanför tankarnas fundament. I de flesta tankområden finns dessutom dräneringssystem för avledning av markvatten till en viss nivå. Inte heller dessa ledningar är placerade under tankarna. Det uppsamlade vattnet behandlas, tillsammans med processavloppsvatten från Perstorp Oxo AB, i bolagets reningsverk.

Styrande dokument:

SGU, 2019b, Länsstyrelsen, 2019

SGU, 2018c, Länsstyrelsen, 2018

Geoteknisk undersökning, Utbyggnad av Perstorp Oxo AB. Sanden 6:5

4. Populationer

Antalet egna anställda vid anläggningen i Stenungsund uppgår till cirka 230 personer, inklusive ledning, produktion och administration. Därutöver tillkommer entreprenörer, konsulter samt besökare. Antalet entreprenörer varierar över tid. Det genomsnittliga antalet besökare, huvudsakligen till kontorsbyggnaden, uppgår till cirka 10 personer per dag.

Den kontinuerliga skiftgången innebär att cirka 16 personer alltid befinner sig inom anläggningsområdet. Under dagtid på vardagar tillkommer cirka 25 personer med arbetsplats inom området. Löpande underhållsarbete medför dessutom att ytterligare i genomsnitt 10–15 personer, inklusive entreprenörer, vistas inom anläggningen under dagtid. Vid genomförande av projekt kan personantalet inom anläggningsområdet tidvis öka avsevärt, dock normalt upp till maximalt cirka 100 personer. Vid planerade anläggningsstopp ökar bemanningen ytterligare, och det kan då vistas cirka 100–300 personer inom området. Under dessa perioder är produktionsenheterna normalt tömda på sitt ordinarie innehåll.

5. Dominoeffekter

Cirka 700–1 200 meter nord-nordväst om anläggningen är Ödsmåls industriområde beläget, där verksamheten huvudsakligen utgörs av mekanisk bearbetning. Mot bakgrund av det relativt långa avståndet mellan verksamheterna bedöms det som mycket osannolikt att skadehändelser med utsläpp av toxiska, brandfarliga eller explosiva ämnen skulle kunna ge upphov till dominoeffekter på Perstorp Oxo. Motsvarande bedömning görs även för skadehändelser inom Perstorp Oxo:s anläggning i relation till Ödsmåls industriområde.

Gamla Uddevallavägen, som utgör huvudtillfart till Perstorp Oxo (med alternativa tillfarter via Stripplekärrsvägen och gamla Kläppvägen), löper parallellt med Bohusbanan fram till Ödsmåls stationssamhälle. Avståndet mellan vägen och anläggningen är som närmast cirka 450 meter. Med hänsyn till detta avstånd bedöms det, vid transporter av farligt gods, som mycket osannolikt att en skadehändelse med utsläpp av toxiska, brandfarliga eller explosiva ämnen skulle kunna orsaka

dominoeffekter på Perstorp Oxo. Samma bedömning gäller för skadehändelser vid anläggningen i relation till omgivande transportleder.

Bohusbanan mellan Göteborg och Strömstad passerar som närmast cirka 450 meter nordväst om Perstorp Oxo. En eventuell tågolycka med farligt gods bedöms, med hänsyn till avståndet, ha mycket låg sannolikhet att leda till dominoeffekter på anläggningen i form av påverkan från utsläpp av toxiska, brandfarliga eller explosiva ämnen. Motsvarande gäller även för (interna) skadehändelser på Perstorp Oxo i relation till järnvägen.

Andra närliggande Sevesoanläggningar i klustret påverkas normalt inte av händelser på Perstorp Oxo. Eventuellt kan en efterföljande brand eller explosion från ett utsläpp på rörgatan, som går ner förbi Nouryon till PetroPort samt Borouge International, påverka respektive anläggning. Dessa scenarier är analyserade i verksamhetens riskanalyser, se Kapitel E samt figur D4.

Stort ammoniakutsläpp vid lossning från båt till Nouryon kan under ogynnsamma väderförhållanden nå Perstorp Oxo 's anläggning med risk för exponering av Perstorps personal.

D - Beskrivning av anläggningen

1. Beskrivning av anläggningen	2
1.1 Information om verksamheten	2
2. Processanläggningar	3
2.1 Allmän beskrivning	3
2.2 Processanläggningar	5
2.2.1 Anläggningarnas placering och inbördes geografiska placering	5
2.2.2 Beskrivning av anläggningar	7
Lagring och produkthantering	12
2.3 Interna servicesystem	15
2.4 Externa system	22
3. Störningar under normal drift	23
4. Riskredovisning	24
4.1 Riskidentifiering	24
4.2 Risker för anställda och annan personal	24
4.3 Risker för tredje person	24
4.4 Risker för miljön	25
5. SKADEFÖREBYGGANDE BARRIÄRER FÖR ATT FÖRHINDRA ALLVARLIGA KEMIKALIEOLYCKOR	25
5.1 Utbildning av egen personal	25
5.1.1 Operatörsutbildning	26
5.1.2 Utbildning och regler för entreprenörer och konsulter	26
5.2 Skyddsföreskrifter och drift- och underhållsinstruktioner	27
5.2.1 Driftinstruktioner	27
5.2.2 Underhållsinstruktioner samt inspektion	28
5.3 Idrifttagning och avställning av utrustning	28
5.4 Tillstånd	28
6. Beskrivning av farliga ämnen	29

1. Beskrivning av anläggningen

1.1 Information om verksamheten

Perstorp Oxo AB producerar organiska baskemikalier främst för den plastbearbetande industrin, färg- och lackindustrin samt drivmedelssektorn. Produkterna används även, i mindre omfattning, inom byggindustrin, läkemedelsindustrin, kosmetikindustrin, agroindustrin och jordbruket.

Anläggningen projekterades och byggdes ursprungligen för att lokalt vidareförädla en biproduktström av propen från dåvarande Exxon Chemicals kracker, som numera drivs av Borouge International AB (tidigare Borealis AB). Anläggningen togs i drift 1980 med ursprungligt tillstånd att producera 125 000 ton/år butyraldehyd, 100 000 ton/år hydrerade produkter (alkoholer) samt 50 000 ton/år mjukningsmedel (ftalater). I dag är produktionskapaciteten cirka 450 000 ton aldehyder per år, som vidareförädlas inom siten eller inom övriga delar av bolaget. Verksamheten har därefter utökats till att även omfatta karboxylsyror, valeraldehyd, 2-propylheptanol, n-butansyra, valeriansyra, isononansyra och FAME.

Råmaterialförsörjningen till siten sker huvudsakligen via pipeline, som står för cirka 70 procent av inflödet. Därutöver transporteras cirka 10 procent av råmaterialen med tankbil och cirka 20 procent med båt. De färdiga produkterna lämnar siten till lika delar med båt och tankbil, cirka 50 procent vardera.

Viktiga råvaror och produkter som hanteras inom verksamheten är eten, propen, naturgas, buten, propionaldehyd, butyraldehyd, valeraldehyd, vätgas samt flera alkoholer, syror och estrar. Flera av de kemikalier som hanteras är brandfarliga eller mycket brandfarliga. En av de tillverkade produkterna är klassificerad som miljöfarlig. Se sammanställda tabeller i bilaga 8.

I syntesgasanläggningen hanteras syntesgas, det vill säga en blandning av kolmonoxid och vätgas, under tryck. Mängden gas i anläggningen är begränsad, men den producerade gasvolymen är stor. I aldehydanläggningarna hanteras, utöver syntesgas, även propen, propan, buten, butan samt propion-, butyr- och valeraldehyd. Dessa ämnen hanteras under förhöjt tryck och förhöjd temperatur. I FAME-anläggningen hanteras metanol under motsvarande förhöjda förhållanden i tryck och temperatur.

Processanläggningarna leds av en produktionschef. Den dagliga driften bemannas av drifttekniker enligt gällande organisationsschema (Bilaga 3). Varje skiftlag består normalt av 15–16 personer samt en driftledare, som har det övergripande ansvaret för det operativa arbetet i anläggningen.

I samband med utveckling av verksamheten med planering av utökad av kapacitet eller införande av ny process för en ny produkt så hålls samråd med myndigheter, och berörd allmänhet för att säkerställa information och transparens samt identifiera risker i ett tidigt skede. I bilaga 10 beskrivs två samråd som varit i perioden 2021 – 2026.

Tabell D1, Översikt av personal närvarande på verksamheten

Personal i anläggning	Antal
Bemannning icke dagtid	
Skiftlag	11 – 16
Driftledare	1
Normal dagtidsbemannning	
Fabriksledning	11
Laboratoriepersonal	6 - 8
Skeppning	6
Underhållspersonal ute i anl. ca	0 – 10
Vid stora projekt upp till	100
Revisionsstopp	100 – 300

Bilagor

Bilaga 3. Organisationsschema

2. Processanläggningar

2.1 Allmän beskrivning

Med utgångspunkt i råvarorna eten, propen, buten, naturgas, syrgas, vätgas, rapsolja, ftalsyraanhydrid, trimetylhexanal och metanol produceras aldehyder, alkoholer, karboxylsyror, ftalater och estrar. De huvudsakliga råvarorna levereras från andra företag i Stenungsund, medans ftalsyraanhydrid, trimetylhexanal, metanol och rapsolja levereras från Europa via lastbil och båt. Sambandet mellan råvaror och produkter framgår av figur D1, som samtidigt ger en översikt över produktionsareorna. Större förändringar inom siten sedan starten 1980 redovisas nedan.

1988: Lir aldehydanläggning byggdes om till modernare teknik med högre kapacitet.

1992: Butanolanläggningen togs i drift i Stenungsund samtidigt som anläggningen i Örnsköldsvik avvecklades.

1994: 2-etylhexanolanläggningen kompletterades med 2-etylhexanal. I samband med detta lades den befintliga anläggningen i Örnsköldsvik ned.

1996: Karboxylsyraanläggningen togs i drift. Den befintliga anläggningen för 2-etylhexansyra i Örnsköldsvik avvecklades samtidigt.

2004: Naturgas ersatte tung eldningsolja som råvara till syntesgasen. Samtidigt genomfördes ett expansionsprojekt för 2-etylhexanal och butanol.

2006: Ytterligare en karboxylsyraanläggning togs i drift.

2007: Två nya ångpannor ersatte tre befintliga pannor som varit i drift sedan 1980. Under samma år togs FAME-anläggningen i drift.

2010: En ny ångpanna installerades som ersättning för en tidigare inhyrd panna.

2011: Avloppsreningsverket byggdes ut som ett första steg i expansionsprojektet.

2013: Ett nytt kyltorn och en ny fackla uppfördes på en ny plats.

2015: En ny fabrik för produktion av valeraldehyd togs i drift. Under året genomfördes även en 2EH-expansion i area 23, Valerox Two-expansion för valeraldehyd i area 32 samt en 2PH-expansion i area 25.

2016: Syntesgasanläggningen byggdes ut i area 21.

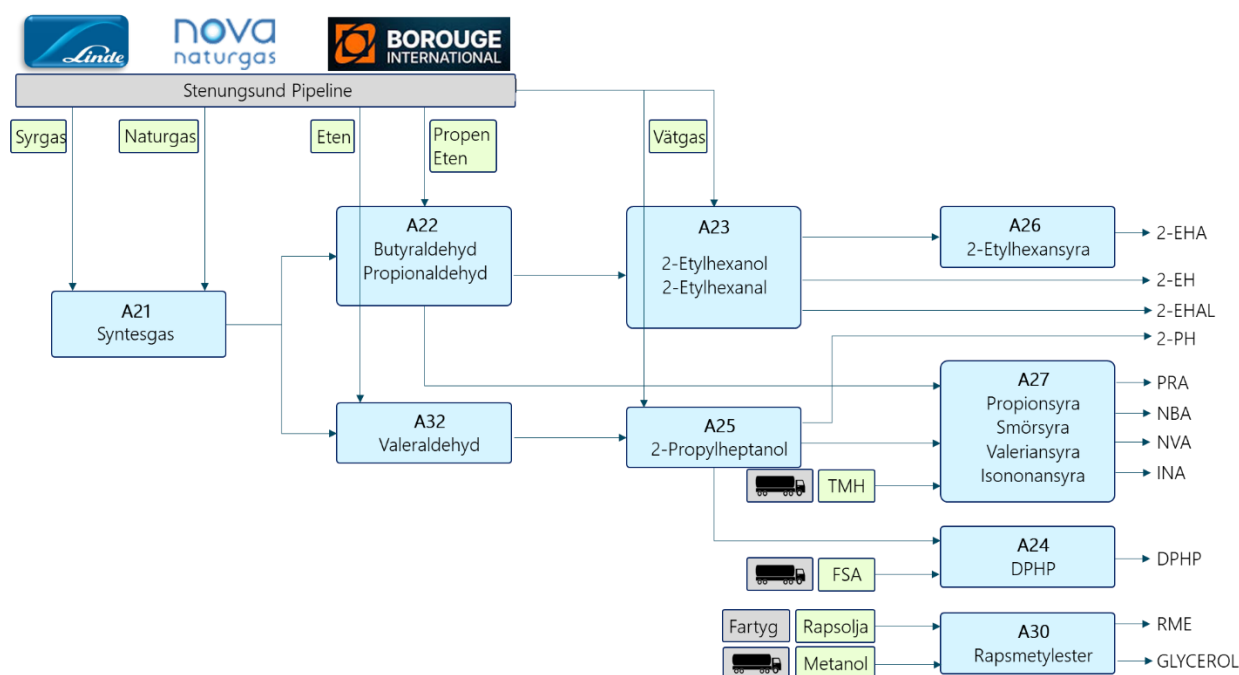
2017: En ny Nval-kolonn installerades i valeraldehydfabriken.

2018: PRA-expansion genomfördes. Produktionskapaciteten för syror i MPA-fabriken utökades, och stopprelaterade arbeten inom projektet utfördes under hösten 2018.

2019: En ny förbränningsvärmexlare installerades i area 27 för att förbättra reningseffekten.

2020: Ett nytt kontrollrum färdigställdes. Den södra infarten byggdes om och en övervakad uppställningsplats för lastbilar anlades.

2024: En ny anläggning för minskad råvattenanvändning byggdes genom att ta emot kommunens använda kommunalvatten från reningsverk Strävliden.

Figur D1. Sambandet mellan råvaror och produkter

2.2 Processanläggningar

2.2.1 Anläggningarnas placering och inbördes geografiska placering

Produktionsområdet är cirka 700 × 500 meter stort och sluttar från öst mot väst. Layouten ger god åtkomst till och runt de viktigaste processområdena. Processenheterna är uppförda på traditionellt sätt i öppna stålkonstruktioner, med delvis betongbärande konstruktioner i de lägre nivåerna.

Kontrollrummet (Area 20) är placerat mer än 50 meter från närmaste produktionsenhet. På detta avstånd bedöms byggnaden inte utsättas för brandlågor eller hög strålningsvärme vid potentiella brandscenarier i processen. Byggnaden är utförd som en sprängsäker konstruktion, och fönsterpartierna med härdat glas är placerade på motsatt sida i förhållande till produktionen.

Enheterna är uppförda i kluster. Alkohol- och syraproduktionsenheterna (Area 23, 25, 26 och 27) är samlokaliserade och placerade på ett avstånd om mer än 25 meter från syntesgasanläggningen och butyraldehydenheterna (Area 21 och 22). Valeraldehydprocessen (Area 32) ligger cirka 50 meter öster om butyraldehydenheterna. Facklan är placerad cirka 100 meter söder om produktionsenheterna för aldehyder i Area 22 och Area 32.

Produktionen av DPHP och RME sker i ett separat processområde väster om de övriga processenheterna. Area 24 är inrymd i en stål- och betongbyggnad med oisolerade stålplåtsväggar. Väster om Area 24 ligger RME-produktionsenheten (Area 30) på ett avstånd om cirka 15 meter, avskild av en väg.

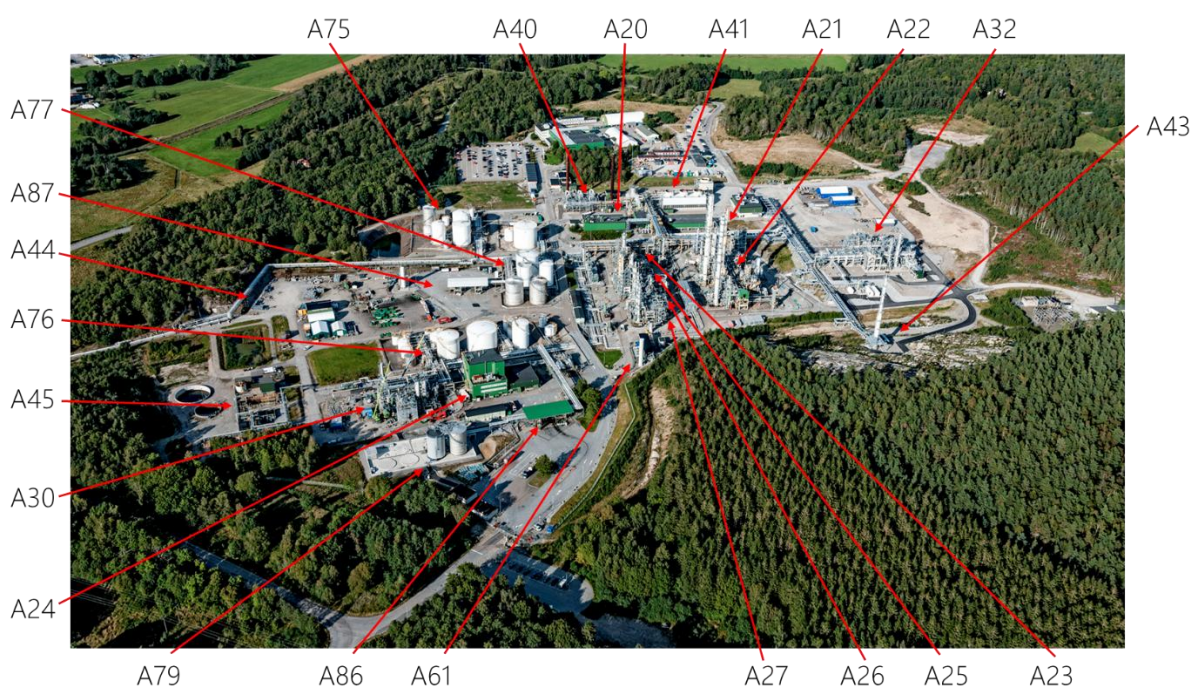
Betonginvallningar under processutrustningen är anslutna till avloppskanaler, varifrån vätska efter kontroll kan ledas till det egna reningsverket (Area 45) eller vid behov omhändertas på annat sätt.

Samtliga anläggningar redovisas i tabell D2. Figur D2 visar ett flygfoto där anläggningarnas areor har markerats, medan figur D3 visar samma område i kartbild.

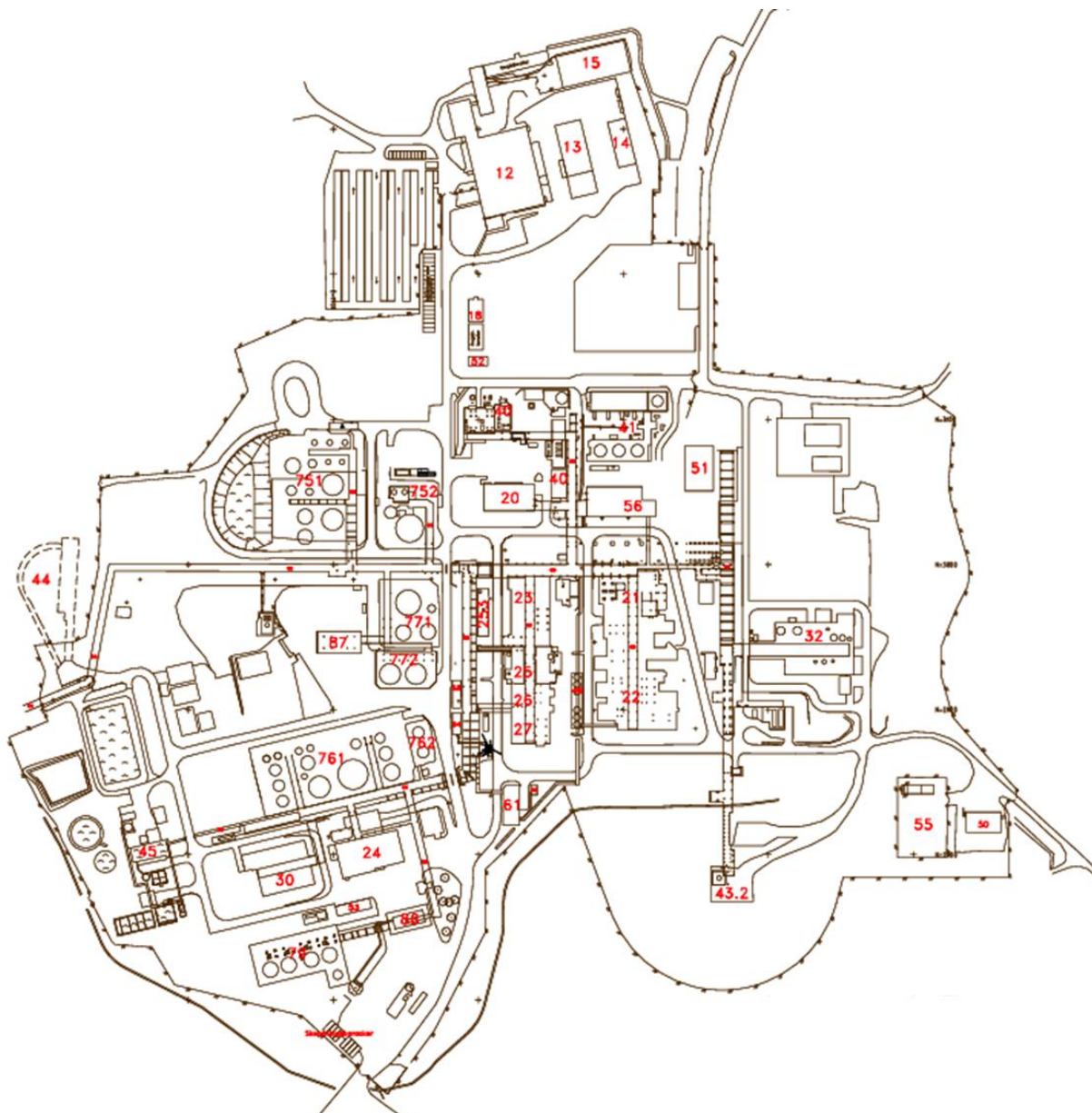
Tabell D2. Sammanställning av verksamheter vid Perstorp Oxo AB

Area	Verksamhet
21	Syntesgasanläggning baserad på naturgas
22	Aldehydanläggning baserad på eten och propen.
23	2-Etylhexanolanläggning
24	Mjukningsmedelanläggning för tillverkning av i huvudsak DPHP
25	2-propylhexanol-anläggning
26	Organisk syra-anläggning huvudsakligen för 2-etylhexansyra
27	Organisk syra-anläggning huvudsakligen för propionsyra, valeriansyra, isononansyra och smörsyra
30	FAME-anläggning för tillverkning Fettsyrametylestrar
32	Aldehydanläggning baserad på buten
40	Tre ångpannor

41	Kyltorn
43	Fackla
44	Bergum (vattenreservoar) samt gråvattenanläggning
45	Reningsverk
46	Luftkylare
61	Naturgaskompressor
65	Rörgata utanför anläggning
66	Rörgator inom anläggning
75	Lagertankar för brandfarlig vara med flampunkt < 21°C 1 (area 75.1) och produkter som kan ha miljöpåverkan (area 75.2)
76	Lagertankar för brandfarlig vara med flampunkt > 55°C och icke brandfarlig vara och produkter som kan ha miljöpåverkan
77	Lagertankar för brandfarlig vara med flampunkt 21-55°C och icke brandfarlig vara
79	Lagertankar för organiska syror med flampunkt > 55°C
86	Utlastning från produkter i tanklager area 76 samt inlastning
87	Utlastning från tanklager area 75 och 77 samt inlastning av metanol

Figur D2. Flygfoto över anläggningarna i Stenungsund.

Figur D3. Kartbild över Perstorp Oxo anläggning.

2.2.2 Beskrivning av anläggningar

Area 21

Area utgör det första steget i produktionskedjan och har till uppgift att omvandla naturgas till syntesgas, vilken används som råvara för efterföljande aldehydproduktion i Area 22 och Area 32. Naturgas levereras via pipeline från extern leverantör i Danmark, medan metangas tillförs via rörgata från Bourge International krackeranläggning i Stenungsund. Syrgas till processen levereras via rörgata från Linde Gas i Stenungsund.

Den huvudsakliga processen består av partiell oxidation av naturgas med syrgas i en syntesgasgenerator. Under uppstart används bränsle för uppvärmning, varefter processen fortgår som en exoterm reaktion. Den råa syntesgasen innehåller huvudsakligen vätegas och kolmonoxid samt mindre mängder koldioxid, metan och inertgas.

Efter reaktionen kyls gasen i en avgasångpanna (Waste heat boiler, WHB) där energi återvinns i form av 41 barg ånga för vidare användning inom anläggningen. Gasen genomgår därefter flera renings- och separationssteg bestående av sottvätt, avskiljning av reaktionsvatten, kemisk rening i aminsystem från koldioxid samt vattentvätt. En membranenhet används för att justera vätgashalten, varefter vätgasen kan renas vidare i en tryckväxlingsadsorptionsanläggning och används internt i Area 23 och Area 25.

Processen omfattar hantering av brandfarliga och giftiga gaser såsom syntesgas, metan och vätgas under höga temperatur- och tryckförhållanden. Vätskesystem förekommer huvudsakligen i form av processvatten och aminlösningar i separationsstegen.

Anläggningen är utrustad med tekniska säkerhetssystem innefattande säkerhetsklassade styr- och skyddsfunktioner (SIL), övervakning av tryck och temperatur samt larm- och avställningsfunktioner i processutrustning. Fasta detektorer för syntesgas används för att indikera läckage, och säkerhetsventiler från processen är anslutna till fackelsystem för kontrollerad avlastning, vilket sammantaget bidrar till att hantera risker kopplade till övertryck och utsläpp av brandfarliga eller giftiga gaser.

Area 22

Area 22 utgör processdel för produktion av aldehyder, där syntesgas reagerar med propen och eten för att bilda n-butyraldehyd, isobutyraldehyd och propionaldehyd. Anläggningen är funktionellt integrerad nedströms från area 21 genom tillförsel av syntesgas.

Huvudprocessen sker i två seriekopplade, omrörda reaktorer där reaktionerna katalyseras av en ädelmetallsbaserad katalysator i vätskefas. Reaktionerna omfattar hydroformylering av propen till n- och iso-butyraldehyd samt av eten till propionaldehyd, med samtidig bildning av mindre mängder biprodukter såsom propan. Råmaterial, mellanprodukter och katalysator cirkuleras kontinuerligt mellan reaktorerna och återförs via återvinningssystem.

Efter reaktionssteget genomgår produkten flera separations- och reningssteg. Först separeras lättare komponenter som avskiljs och återförs till processen. Därefter stabiliseras råprodukten i en kolonn där restgaser drivs av och leds till återvinningskompressor. I efterföljande destillationssteg separeras och ren destilleras slutprodukterna n-butyraldehyd, isobutyraldehyd och propionaldehyd, medan högkokande restprodukter avskiljs och leds till pannorna.

Processen omfattar hantering av brandfarliga och reaktiva ämnen såsom syntesgas (väte och kolmonoxid), propen, eten, propan samt aldehyder. Inom området förekommer lagring av tryckkondenserad propen och propan. Anläggningen är utrustad med tekniska säkerhetssystem innefattande kontinuerlig kylning av reaktorer, tryck- och temperaturövervakning, larm- och tripfunktioner samt säkerhetsklassade funktioner (SIL) med redundans i kritiska komponenter.

Area 23

Area 23 tar emot n-butyraldehyd (N-Bal) från uppströms aldehydprocess i Area 22 via mellanlagring på tankfält Area 75. N-Bal reagerar till 2-etylhexanol (2-EH) som färdig produkt samt 2-etylhexanal (2-EHAL) som framförallt är intern råvara till 2-etylhexansyra (2-EHA) i Area 26.

Processen inleds i EPA-steget där N-Bal reagerar via aldolkondensation med natriumhydroxid till EPA (2-etylhexenal), samtidigt som vatten bildas. Därefter sker hydrering med vätgas över katalysator,

varvid rå-oktanol bildas. ParalLFLt sker selektiv hydrering av EPA till 2-etylhexanal i högtrycksreaktorer med katalysator, medan fullständig hydrering ger 2-etylhexanol. Reaktionerna är exoterma och sker under tryck med kontinuerlig vätgastillförsel.

Efter reaktionsstegen sker separation i ett destillationssystem med flera kolonner under vakuum. Lågkokande och högkokande biprodukter avlägsnas, 2-etylhexanal tas ut som toppprodukt i ett steg och ren 2-etylhexanol erhålls som slutprodukt i senare kolonner, medan övriga strömmar återförs eller används som bränsle i pannorna för ångproduktion.

I processen hanteras främst aldehyder, alkoholer, natriumhydroxid och vätgas. Drift sker vid temperaturer upp till cirka 150–160 °C i reaktionssteg samt vid övertryck till vakuum.

De övergripande tekniska säkerhetssystemen omfattar temperatur- och nivåövervakning med larm och trippar, kvävgasinerting av syrekänsliga delar, samt tryckavsäkring till fackelsystem. Läckagedetektering sker med fasta LFL-detektorer och anläggningen styrs via DCS med SIL-klassade säkerhetsfunktioner.

Area 24

Area 24 utgör produktionsenhet för satsvis tillverkning av di-2-propylheptylfталat (DPHP) genom esterifiering av ftalsyraanhydrid (FSA) och 2-propylheptanol (2-PH). Anläggningen är belägen i södra delen av processområdet och processutrustningen är huvudsakligen placerad i byggnad med kompletterande lagringstankar och viss processutrustning utomhus.

Processen omfattar en förreaktor där alkoholen förvärms följt av en huvudreaktor där förestringen sker i två steg via monoester till slutprodukt (DPHP) med vatten som biprodukt. Reaktionen katalyseras av en katalysator och drivs vid förhöjda temperaturer och vid tryckförhållanden som varierar mellan vakuum och övertryck. För att möjliggöra reaktionen används processteg såsom förångning, kondensation och separation, där vatten avskiljs och alkohol återförs till processen.

Efter avslutad reaktion tillsätts hjälpkemikalier för att neutralisera kvarvarande reaktanter, varefter produkten överförs till filterreaktor för vidare filtrering innan lagring i analysstankar. Separation av vatten och alkohol sker i dekanter, där alkoholen återanvänds i processen.

Processen hanterar huvudsakligen ftalsyraanhydrid, 2-PH och DPHP samt hjälpämnen som katalysatorer och natriumkarbonat under förhöjda temperaturer och varierande tryck. Gasströmmar från reaktorer och vakuumsystem behandlas via kondensorer, vätskeavskiljare och flamskydd innan slutlig förbränning i markincinerator.

De tekniska säkerhetssystemen omfattar ett processtysystem med säkerhets-PLC som täcker alla instrumenterade säkerhetsfunktioner och är SIL-klassat. Tryckavsäkring sker med säkerhetsventiler, vissa system är inerte med kvävgas, och gasdetektering finns installerad för att möjliggöra tidig upptäckt av läckage. Hela byggnaden är försedd med ett fast lättskumsystem som kan aktiveras per våningsplan eller automatiskt via flamdetektorer.

Area 25

Area 25 är geografiskt placerad bredvid Area 23 för framställning av 2-propylheptanol (2-PH) från valeraldehyd, från aldehydprocessen i area 32 via mellanlagring i tanklagren i Area 75. Syftet är att

genom katalytiska reaktioner med vätgas omvandla aldehyder till alkoholer samt att rena produkten till specifikation genom efterföljande separationssteg.

Processen inleds med ett aldolkondensationssteg där valeraldehyd reagerar i närvaro av natriumhydroxid och bildar en intermediär produkt (PBA). Denna förångas och hydreras därefter i parallella reaktorer med katalysator i vätgasatmosfär. Reaktionerna är exoterma och sker vid höga temperaturer och tryck, med vattenkylning som genererar lågtrycksånga.

Efter reaktion avskiljs överbliven vätgas som komprimeras och återförs till processen. Råprodukten genomgår därefter ytterligare hydrering i en reaktorkolonn med katalysator, följt av destillation i flera kolonner som arbetar under vakuum. I dessa steg separeras slutprodukten från lätt- och tungkokande biprodukter, vilka används som bränsle i anläggningens pannor för att producera ånga till resten av siten.

Processen omfattar hantering av valeraldehyd, vätgas, kaustisksoda samt alkoholprodukter och sker under både förhöjd temperatur och tryck i reaktionsstegen samt under vakuum vid destillation. Området är integrerat med övriga delar av anläggningen genom råvaruflöden, återföring av vätgas samt avledning av sidoströmmar för rening och energiåtervinning.

Övergripande tekniska säkerhetssystem omfattar detektion av brandfarliga gaser med fasta LFL-detektorer, tryckavsäkring med säkerhetsventiler kopplade till fackelsystemet samt skyddsfunktioner såsom larm och avstängningar baserade på temperatur och nivå i processutrustning.

Area 26

Area 26 är centralt placerad i anläggningen och utgör en integrerad del av produktionen av karboxylsyror, med koppling till angränsande processområden och till anläggningens energisystem. Områdets huvudsakliga funktion är att i kontinuerlig drift omvandla 2-etylhexanal (2-EHAL) till 2-etylhexansyra (2EHA) genom oxidation med luft eller syrgas.

Processen består av en exoterm oxidationsreaktion som sker i tre reaktorer vid cirka 38–50 °C och cirka 1,2 bar i närvaro av katalysator. För att säkerställa fullständig omvandling leds reaktionsblandningen vidare till ett oxidationskärl för ökad uppehållstid innan mellanlagring i råsyratank.

Den producerade råvaran renas därefter genom destillation i flera vakuumkolonner där slutprodukten 2-etylhexansyra separeras från lätt- och tungkokande biprodukter. Dessa sidoströmmar används som bränsle i pannorna för ångproduktion.

Gasströmmar från process och vakuumsystem samlas upp, passerar via ett knockoutkärl för avskiljning av vätska och leds därefter till avgasförbränning där flyktiga organiska ämnen oxideras till koldioxid och vatten innan den leds ut till skorsten. Processens övervakning omfattar bland annat gasdetektion, tryck- och temperaturkontroll samt avsäkring via säkerhetsventiler.

De medier som hanteras utgörs främst av 2-etylhexanal, 2-etylhexansyra, syrehaltiga gaser och processrelaterade biprodukter, och processen kännetecknas av låga tryck, måttliga temperaturer samt vakuum i separationssteg.

Area 27

Area 27 utgör produktion av karboxylsyror, där propionaldehyd, n-butyraldehyd och valeraldehyd tillförs från Area 22 och Area 32 och Trimetylhexanal som levereras av extern leverantör och oxideras till motsvarande syror. Processen är kontinuerlig och körs kampanjvis med en aldehyd genom processen innan nästa kampanj tar vid. Framställningen av propionsyra, smörsyra, valeriansyra och iso-nonansyra sker genom reaktion med syrgas eller luft.

Huvudprocessen består av en exoterm oxidationsreaktion i reaktorer vid förhöjda temperaturer och vid lågt övertryck omkring 1,3 bar. Reaktorsystemet är uppbyggt i serie där huvuddelen av reaktionen sker i första steget och fullbordas i efterföljande reaktor. Reaktionsblandningen innehåller syrgas, organiska komponenter och inertgaser. Syrgashalten övervakas kontinuerligt för att säkerställa drift utanför explosiva koncentrationsområden.

Efter reaktionen leds produkten till råsyratankar som fungerar som buffert före vidare upparbetning. I denna del sker även avskiljning av organiska ångor innan råsyran förs vidare till destillation. Separationen sker i två destillationskolonner, vilka arbetar under vakuum, där produkterna renas och fraktioneras innan de pumpas till tanklagring. Lätta och tunga biprodukter avskiljs och används som bränsle i pannorna för att producera ånga.

Processens gasströmmar från reaktorer, lagring och destillation behandlas i en ventilationsgastvätt och vidare till en katalytisk förbränningsenhet där flyktiga organiska ämnen oxideras till koldioxid och vatten.

Övergripande tekniska säkerhetssystem omfattar kontinuerlig övervakning av syrehalt med redundanta analysatorer, förreglingar och automatiska avstängningar samt larm och nivåskydd i processutrustning. Därutöver finns system för detektion av brännbara gaser, tryckavsäkring samt kontrollerad förbränning av processgaser, vilket säkerställer att anläggningen drivs utanför explosiva områden.

Area 30

Area 30 utgör en fristående kontinuerlig processanläggning för produktion av biodiesel i form av fettsyrametylestrar (FAME), inklusive rapsmetylester (RME). Syftet med anläggningen är att genom omförestning omvandla vegetabiliska oljor till biodiesel med samtidig produktion av glycerol som biprodukt. Råvarorna utgörs av cirka 50 % metanol och 50 % vegetabilisk olja, huvudsakligen rapsolja.

Den huvudsakliga processen baseras på trans-esterifiering där vegetabilisk olja reagerar med metanol i närvaro av en fast katalysator. Reaktionen är exoterm och sker i vätskefas vid förhöjda temperatur- och trycknivåer. Processen omfattar två seriekopplade reaktorer där glycerol avskiljs i ett mellanliggande dekanteringssteg.

Efter reaktionsstegen genomgår produkten flera separations- och reningssteg, inklusive förångning och jonbytesbehandling för avlägsnande av kvarvarande metanol. Slutlig separation sker genom dekantering och destillation, varvid färdiga produktströmmar av biodiesel och glycerol erhålls.

Processen omfattar hantering av metanol, under förhöjt tryck och temperatur. Säkerhetssystemen innefattar larm och trippar för nivå och temperatur i processkärl samt säkerhetsventiler som avlastar till fackelsystem. För att begränsa explosionsrisk tillämpas inerti av systemet samt övervakning

med fasta detektorer för explosiva gasblandningar. Delar av anläggningen drivs under vakuum och är särskilt utformade för att förhindra antändning.

Area 32

Area 32 utgör en processanläggning för produktion av valeraldehyd genom reaktion mellan syntesgas och Raff-2 (buten/butan). Syftet med processen är att framställa valeraldehyd som mellanprodukt för vidare förädling, främst till valeriansyra i Area 27 och 2-propylheptanol i Area 25.

Huvudprocessen är en kontinuerlig där syntesgas reagerar med buten i närvaro av katalysator i två seriekopplade reaktorer vid förhöjda tryck och temperaturer. Reaktorerna är omrörda och kontinuerligt kylda. Reaktionsblandningen leds vidare till ett separationssteg där valeraldehyd, lätta kolväten och gaser avskiljs från katalysatorlösningen.

Efter separation genomgår produkten destillation i en stabilisatorkolonn och en butanstripper. Valeraldehyd tas ut som bottenprodukt och förs vidare till efterföljande processer eller lagring. Lättare komponenter avskiljs i toppströmmar och leds till förbränning i pannorna.

I processen hanteras brandfarliga och toxiska ämnen såsom syntesgas, buten, butan och aldehyder vid måttligt förhöjda temperaturer och tryck. Inom området finns trycksatta tankar för kondenserad buten. Processen är integrerad med övriga anläggningen genom materialflöden till Area 25, Area 27 och Area 40.

Tekniska säkerhetssystem omfattar övervakning av temperatur och nivå med larm och tripfunktioner, SIL-klassade instrumentfunktioner, gasdetektering för brandfarliga och toxiska gaser samt avsäkring till fackla. För brand- och utsläppshantering finns fasta skumsläcksystem och uppsamlingsbassäng från det invallade processområdet.

Lagring och produkthantering

Lagring sker på fyra Areor, Area 75, Area 76, Area 77 samt Area 79

- Area 75 Brandfarliga vätskor, flampunkt <21°C
- Area 77 Syror och brandfarliga vätskor, flampunkt 21-55°C
- Area 76 Brandfarliga och oklassificerade vätskor, flampunkt > 55°C
- Area 79 Syror, flampunkt >100°C

Samtliga areor är invallade och tankarna försedda med överfyllnadsskydd. För att undvika kolväteutsläpp till atmosfären är tankar med brandfarlig vara med flampunkt < 55°C anslutna till ett system för uppsamling av ventilationsgaser och avledning till pannorna för förbränning. Det finns 40 tankar varierar i storlekar från 50m³ till 5 000 m³. Tankar finns i både rostfritt stål och kolstål, beroende på de lagrade produkternas egenskaper. Tankar är försedda med betongfundament och inneslutning. Tankarna är utrustade med överströmningsskydd i form av radarmätare och vätskenivåbrytare, anslutna till automatisk avstängning av påfyllningen. Alla tankar är försedda med högtrycksventiler samt vakuumventiler. Tankarna har åskskyddsjordning.

Area 75

Area 75 utgör ett tankparksområde lokaliserat väster om area 40 och 20 och används för mellanlagring av produkter under drift samt för in- och utlastning till och från anläggningen.

Området är uppdelat i delareorna 75.1 och 75.2 och fungerar som en central buffert- och distributionspunkt med kopplingar till framför allt area 22, 23, 25, 27, 30 och 32.

Anläggningen omfattar ingen egen kemisk reaktion utan hanterar produkter från uppströms processer. Dessa utgörs huvudsakligen av aldehyder (n-butyraldehyd, iso-butyraldehyd, propionaldehyd och valeraldehyd), alkoholer, metanol, rapsolja, natronlut samt olika rest- och offspec-strömmar från destillations- och separationssteg. Separation och kvalitetssäkring sker genom lagring i dedikerade tankar där offspec-produkter kan återföras till processanläggningar för vidare behandling.

Delarea 75.1 hanterar i huvudsak brandfarliga vätskor, inklusive aldehyder och metanol, medan 75.2 huvudsakligen innehåller mindre brandfarliga eller oklassificerade produkter såsom rapsolja och natronlut. Produkter pumpas mellan tankfältet och övriga anläggningen via rörledningar, alternativt transporteras med bil eller pipeline.

Processförhållandena utgörs av lagring vid låga tryck och temperaturer. Tankarna är dimensionerade för lågt över- och undertryck och är i huvudsak utrustade med tryck- och vakuumventiler. Flertalet tankar, särskilt inom 75.1, hålls under kväveinert atmosfär med svagt övertryck. Vissa tankar är försedda med uppvärmning via ångslingar.

Området är utformat med övergripande tekniska säkerhetssystem där tankarna är placerade inom invallade, hårdgjorda ytor med avledning till en katastrofbassäng för uppsamling av spill och släckvatten. Tankarna är försedda med nivåmätning, överfyllnadsskydd och larm kopplade till automatisk avstängning. Brandfarliga tankar är inertiserade och anslutna till ventgassystem där ångor leds till pannor för förbränning. Ytterligare skydd består av skumsläcksystem, hydranter och brandkanoner.

Area 76

Area 76 utgör en del av anläggningens lagringssystem och är lokaliserad i anslutning till övriga lagringsareor samt i nära koppling till processareor såsom area 24 och area 30. Funktionen är att tillhandahålla lagring och buffertkapacitet för produkter i anläggningen, där vissa tankar fungerar som aktiva buffertar i processflödet.

Området består av flera delområden med cisterner för lagring av huvudsakligen icke brandfarliga produkter samt brandfarliga vätskor med hög flampunkt ($>55^{\circ}\text{C}$), men även vissa produkter med varierande brandklass.

Några kemiska reaktioner sker inte inom area 76, utan verksamheten omfattar mottagning, lagring och vidare distribution till andra processdelar. I delområde 76.1 lagras främst produkter med hög flampunkt eller oklassificerade vätskor, där vissa cisterner är utrustade med ånguppvärmning för att säkerställa hanterbarhet. I delområde 76.2 finns en mindre tankpark med två tankar för specifika produktströmmar som hanteras via anslutna pumpar.

Processförhållandena utgörs i huvudsak av lagring vid atmosfäriska tryck samt temperaturer som i vissa fall höjs genom ånguppvärmning. Tekniska säkerhetssystem omfattar invallning av tankar, överfyllnadsskydd med nivåmätning och automatisk avstängning av påfyllning, samt tryck- och vakuumventiler, och tankarna är försedda med åskskyddsjordning.

Area 77

Området är uppdelat i delområdena 77.1 och 77.2 och har som huvudsaklig funktion att mellanlagra och lagra produkter för vidare distribution eller som råvara till andra produktionsanläggningar.

I delområde 77.1 lagras 2-etylhexanal och 2-propylheptanol, vilka används som råvaror i andra processavsnitt. Cisternerna är kopplade för utlastning till fartyg via rörledning. I delområde 77.2 sker lagring av 2-etylhexansyra och propionsyra för leverans till externa kunder.

Verksamheten inom area 77 omfattar ingen kemisk reaktion utan utgörs av lagring i cisterner, pumpning, rörtransport samt lastning och lossning. Området är därmed kopplat till uppströms produktionsanläggningar genom tillförsel av mellanprodukter samt till nedströms funktioner genom distribution till kund.

De lagrade produkterna utgörs av brandfarliga vätskor och syror, motsvarande klass 2a, 2b och 3. Exempel på maximala lagervolymer inom området är oktanol, hexanal, propionsyra och oktansyra.

Tekniskt är området utformat med invallade tankgårdar och cisterner utrustade med nivåmätning, överfyllnadsskydd och automatiska avstängningsfunktioner vid påfyllning. Tankarna är även försedda med tryck- och vakuumventiler samt åskskyddsjordning. För att begränsa utsläpp av kolväten är vissa tankar anslutna till system för uppsamling av ventilationsgaser som leds till förbränning i pannor.

Area 79

Area 79 utgör en lagringsanläggning för organiska syror och är lokaliserad i den södra delen av processområdet. Tanklagret möjliggör säker lagring och hantering av produkter samt att fungera som buffert mellan produktion och vidare distribution.

Några kemiska reaktioner förekommer inte inom området, utan verksamheten består av lagring, överföring och temperaturkontrollerad hantering. En av tankarna (T-79102) är uppvärmd och isolerad för att hålla cirka 20 °C.

Samtliga tankar är utrustade med kvävgas-inertering för kvalitetssäkring och ventgaser är anslutna till ett gemensamt kolfiltersystem för att reducera utsläpp av luktande ångor.

Area 79 ingår i anläggningens samlade lagringssystem för kemiska produkter och omfattar lagring av brandfarlig vätska med flampunkt > 55°C. Tankarna är invallade och försedda med överfyllnadsskydd i form av nivåmätning och automatisk avstängning. Tekniska säkerhetssystem omfattar även tryck- och vakuumventiler samt åskskyddsjordning.

Distribution

Rörgator ansluter anläggningen till leverantörer av propen, eten, buten, naturgas, väte, kväve och syre. Den sammanlagda längden på rörgatorna är cirka 4 km.

Alla inkommande rörledningar utom naturgas är placerade i en gemensamt ovanjordisk rörgata och levereras av Borouge International, Linde Gas och levereras via Nouryons produktionsområde belägen vid havet väster om Perstorpanläggningen. Perstorps produktledningar som går till PetroPort hamn går i samma rörgata. Denna rörgata är upphöjd över den allmänna vägen och järnvägen innan den går in på Nouryon-området (Figur D4).

Det finns avstängningsventiler vid Perstorps battery limit. Ventilerna stängs långsamt för att minska risken för tryckslag.

Figur D4. Rörgata mellan Perstorp Oxo AB och Petroport/ Vattenfalls hamn.

2.3 Interna servicesystem

Ånga

Area 40, anläggningens centrala system för produktion och distribution av ånga samt hantering av matarvatten och kondensat. Anläggningen omfattar tre ångpannor med tillhörande system för bränsleförsörjning, vattenbehandling och ångdistribution, och möjliggör försörjning av ånga till övriga processareor inom anläggningen.

Ånga produceras i tre pannor där två genererar högtrycksånga om cirka 41 barg och en genererar lågtrycksånga om cirka 14 barg. Systemet är integrerat med en avgasångpanna (WHB) i area 21 som återvinner värme från syntesgasreaktion och bidrar till högtrycksnätet. Den producerade ångan distribueras vidare i flera trycknivåer genom ett sammankopplat nät med tryckreduktion, där högtrycksånga främst används i vissa produktionsareor medan lägre trycknivåer försörjer övriga delar av anläggningen.

Bränslet till pannorna utgörs huvudsakligen av interna restgaser med hög andel vätgas samt kolväten, kompletterat med brännigas och naturgas. Två av pannorna kan även eldas med flytande restprodukter från destillationsanläggningarna. Förbränningen regleras genom automatiserad brännarstyrning med kvotreglering av bränsle och luft samt övervakning av rökgassammansättning.

Matarvattensystemet baseras i huvudsak på återvinning av kondensat från övriga processareor, vilket samlas upp och återförs till en central kondensattank. Förluster ersätts med behandlat vatten. Matarvattnet distribueras därefter till pannor och avgasångpanna via separata system med avluftare och pumpar, där avgasångpannan kräver ytterligare reningssteg.

Processen innefattar hantering av brandfarliga gaser och vätskor under tryck samt ånga i flera trycknivåer. Anläggningen är därför utrustad med säkerhetsventiler, tryckövervakning och gasdetektion. Avsäkringar från gassystemet leds till fackla, medan övriga system med ånga avblåses till atmosfär.

Area 40 är integrerad med flera andra areor genom ångdistribution, kondensatåterföring och bränsleflöden, och utgör en central funktion i anläggningens energiförsörjning.

Vattenförsörjning

Inkommande råvatten pumpas via en pumpstation i ett bergtrum ut i anläggningen. Råvatten används till påspädning av kylvatten, påspädning för matarvatten till ångsystem, brandvatten och övrigt vatten som används i bolagets anläggningar. Råvatten lagras också i bergtrummet (6000m³) som även utgör buffertreservoar i det fall försörjningen från Hällungen upphör. Denna reservoar är även brandvattenreserv och beräknas räcka för 11 timmars brandbekämpning. För brandbekämpning finns särskilda brandvattenpumpar, en elektrisk driven och två dieseldrivna, med tillhörande distributionsnät. Den normala råvattentillförseln kommer från sjön Hällungen. Den normala påfyllningshastigheten är cirka 2500m³/dag. Fyra vattenpumpar ger 5600 m³ / tim á 4,6 bar vid behov.

Naturgasleverans

Area 61 utgör anläggningens naturgaskompressionssteg med syfte att trycksätta inkommande naturgas för vidare användning som råvara i syntesgasanläggningen (area 21). Naturgas tillförs via pipeline från externt nät och reduceras initialt innan den komprimeras i området till ett leveranstryck.

Processen omfattar mekanisk kompression utan kemiska reaktioner och utförs i två parallella kolvkompressorer, där en är i drift och en i reserv. Tryckreglering sker via hydrauliskt styrd kapacitetsreglering samt genom återledning av gas till sugsidan vid behov, vilket möjliggör stabil drift vid varierande flöden.

Efter kompression leds gasen till en ackumulatortank om cirka 100 m³ som säkerställer kontinuerlig gasförsörjning till nedströms processer vid störningar eller kompressorskifte. I processen ingår även kylning av gasen via värmeväxlare med glykolvatten för temperaturkontroll, samt filtrering och oljeavskiljning för att säkerställa gaskvalitet före leverans till area 21.

Area 61 utgör en integrerad del av råvaruförsörjningen där huvudsakligt processteg utgörs av kompression, kompletterat med kylning, separation och buffring.

Anläggningen är utrustad med övergripande tekniska säkerhetssystem i form av säkerhetsventiler och tryckreglering, snabbavstängningsventiler på naturgasledningen samt fasta gasdetektions-system för brandfarliga gaser. Temperaturkontroll säkerställs genom kylsystem och buffertvolymen bidrar till att hantera driftstörningar från leverantör.

Fjärrvärme

Bolaget levererar fjärrvärme till Stenungssunds Kommun via ett vattenburet system som tillvaratar spillvärme i befintlig aldehydanläggning samt i en av anläggningarna för karboxylsyra.

Kylning

Area 41 utgör en stödfunktion i anläggningen och består av ett kyltornssystem för kylning av processvatten. Syftet är att avleda överskottsvärme från processerna, vilka till stor del omfattar exoterma reaktioner samt värmebelastning från fysikaliska separationssteg såsom destillation.

Kylvattensystemet är uppbyggt som ett slutet cirkulationssystem där vatten pumpas från kyltornet till processutrustning och därefter återförs för avkylning. Systemet omfattar fyra kyltornsceller med tillhörande fläktar samt fyra cirkulationspumpar för distribution av kylvatten.

Arean är direkt kopplad till övriga processområden genom att tillhandahålla kylning till flera anläggningsdelar. Processmedierna utgörs huvudsakligen av kylvatten och luft, och förekomst av brandfarliga ämnen i kylvattensystemet bedöms som mycket begränsad på grund av systemets tryckförhållanden.

Kylsystemet utgör en viktig del av anläggningens övergripande säkerhetsfunktioner genom att möjliggöra temperaturkontroll i processen. Vid bortfall av kylkapacitet finns funktioner för att föra anläggningen till ett säkert tillstånd genom avlastning av icke kondenserbara gaser till fackelsystemet, vilket säkerställer tryckavlastning vid störningar.

Tryckluft

Tryckluft används för drivning av pneumatisk utrustning och instrumentering. För att säkerställa leveranserna av tryckluft finns tre kompressorer, vilka kan köras oberoende av varandra. Instrumentluften, som används till att styra instrument i fabrikerna, är prioriterad framför processluften. Vid ett totalt tryckluftbortfall kan kväve kopplas in på systemet som backup. Detta är omgärdat med strikta säkerhetsmässiga restriktioner.

Kvävgas

Kvävgas används som skyddsgas i utrustning och levereras från AGA i pipeline. Vid uteblivna rörledningsleveranser samt vid strömstopp nyttjas backup i form av kvävgas i flytande form vilken finns lagrad i en kvävetank med förgasare. Inköpsavdelningen ansvarar för att det alltid finns tillräcklig kvävenivå i kvävetanken. Kvävgasanläggningen kan fyllas på utan pump och kan därmed drivas vid strömbortfall, kapaciteten tillåter att köra anläggningen i normaldrift med påfyllning av tankbilar var tredje dag.

Fackla

Area 43 utgör anläggningens fackelsystem och är en central säkerhetsfunktion med syfte att samla upp och destruera överskottsgaser från processanläggningarna genom kontrollerad förbränning. Systemet är dimensionerat för att hantera gasflöden vid driftstörningar, såsom brand i en processarea, totalt elbortfall eller bortfall av kylvatten, och utgör därmed en viktig del av anläggningens övergripande skyddssystem.

Fackelsystemet består av facklan, fackelstammen samt fyra knockoutkärl. Gasflöden leds via säkerhetsventiler och tryckreglerande ventiler från flera processareor, inklusive area 21, 22, 23, 25, 30, 32, 40 och 61, till fackelstammen. Dessa gaser utgörs av brandfarliga komponenter i gas- eller ångfas och transporteras genom ett rörsystem dimensionerat för att begränsa tryckfall och motverka vätskeansamling. Facklan är placerad cirka 100 meter söder om produktionsenheterna för aldehyder i Area 22 och 32, se figur D5.

Före förbränning passerar gaserna knockoutkärl där vätska avskiljs för att förhindra medryckning till facklan. Avskild vätska pumpas vidare till bränsletankar. Det sista knockoutkärlet fungerar som en slutlig barriär för att säkerställa att endast gasfas når facklan.

I fackeltoppen sker förbränning av gaserna i fri luft. Kontinuerlig antändning säkerställs genom pilotlågor som normalt drivs med brännigas, med naturgas och gasol som reserv. För att uppnå effektiv och sotfattig förbränning tillsätts ånga, vilket förbättrar blandningen mellan gas och luft. Samtidigt upprätthålls ett kontinuerligt positivt flöde genom systemet via kväveinblödning för att förhindra inträngning av luft och därmed undvika bildning av explosiva blandningar. Utöver ordinarie kväveförsörjning från Linde Gas finns även en lokal kväveanläggning som back-up för att kunna behålla inerti i fackelsystemet.

Area 43 är integrerad med övriga processareor genom att fungera som gemensam avlastnings- och destruktionsfunktion för brandfarliga gaser och bidrar till att begränsa konsekvenserna vid processavvikelser.

Figur D5. Facklan är placerad på en berghäll som ligger sydost om processen.

Nödkraftsförsörjning

Anläggningen i Stenungsund är utrustad med nödkraftssystem för att säkerställa att processerna kan föras till ett säkert tillstånd vid bortfall av extern elkraft. Nödkraften utgör ett viktigt skyddslager och

möjliggör fortsatt drift av kritiska funktioner såsom styr- och säkerhetssystem under störningar i energiförsörjningen.

Nödkraftförsörjningen baseras på dieseldrivna generatorer i kombination med avbrottsfri kraft (UPS). UPS-systemen säkerställer omedelbar kraftförsörjning till känslig utrustning vid spänningsbortfall, medan generatorerna övertar försörjningen vid längre avbrott.

Den ordinarie elkraftförsörjningen är uppbyggd med flera redundanta inmatningar, vilket minskar risken för totalbortfall. Nödkraftsystemet fungerar som en kompletterande säkerhetsfunktion vid mer omfattande störningar där ordinarie elförsörjning inte kan upprätthållas.

Vid bortfall av extern kraft är anläggningen konstruerad för att automatiskt gå mot ett säkert läge, där råvarumatning stoppas och processerna stängs ned på ett kontrollerat sätt. Nödkraften säkerställer att övervakning, styrning och andra kritiska funktioner kan upprätthållas under denna omställning.

Tillförlitligheten i systemen säkerställs genom ett strukturerat underhålls- och kontrollprogram, inklusive regelbundna inspektioner och tester. Detta syftar till att verifiera funktion och tillgänglighet hos nödkraften vid behov.

Elförsörjning

Elförsörjningen vid Perstorp Stenungsund är utformad för hög driftsäkerhet genom redundans och robusta skyddssystem. Anläggningen matas via tre oberoende 130 kV-inmatningar från två separata regionnät, vilket minimerar risken för störningar i extern kraftförsörjning. Elkraften transformeras lokalt och distribueras via flera ställverk på olika spänningsnivåer, där systemet är uppbyggt med alternativa matningsvägar till de flesta förbrukare.

Driftsäkerheten säkerställs genom ett omfattande program för underhåll, inspektion och provning. Regelbundna interna kontroller kompletteras med extern granskning av elanläggningen, där hela systemet genomgås över en treårsperiod. Termografiska undersökningar utförs årligen och reläskydd samt brytare provas vid större underhållsstopp.

Ställverken är utrustade med rökdetektering och i vissa prioriterade områden används aspirerande system. Vid nyinstallationer installeras även ljusbågsdetektering, och för specifika delar finns fasta släcksystem. Dessa tekniska skydd bidrar till att begränsa konsekvenserna av interna elfel såsom brand eller ljusbåge.

För att upprätthålla kritiska funktioner vid störningar finns flera UPS-system samt två nödkraftaggregat (800 kVA respektive 200 kVA). Nödkraften försörjer prioriterade system såsom centralt kontrollrum, styrsystem och instrumentluft. Vid totalt strömbortfall stängs processerna automatiskt ned till ett säkert läge, vilket utgör en central riskreducerande åtgärd.

Skydd mot yttre påverkan säkerställs genom regelbunden kontroll av blixtskydd och jordningssystem. Därtill finns ett långsiktigt program för uppgradering och utbyte av elektrisk utrustning, vilket bidrar till att bibehålla en hög teknisk standard över tid.

Instrument- och styrsystem

Processanläggningarna vid Perstorp Stenungsund styrs med styrsystem som möjliggör kontinuerlig övervakning och reglering av centrala processparametrar såsom exempelvis tryck, temperatur, flöde

och nivå. Systemen används för såväl normal drift som för hantering av driftstörningar och utgör en grundläggande del av anläggningarnas säkra drift.

Driften stöds av fabrikksspecifika driftinstruktioner som omfattar både normala och avvikande driftförhållanden. Vid vissa driftfall, exempelvis vid uppstart, nedkörning eller störningar, sker styrning även manuellt av driftpersonal enligt fastställda rutiner.

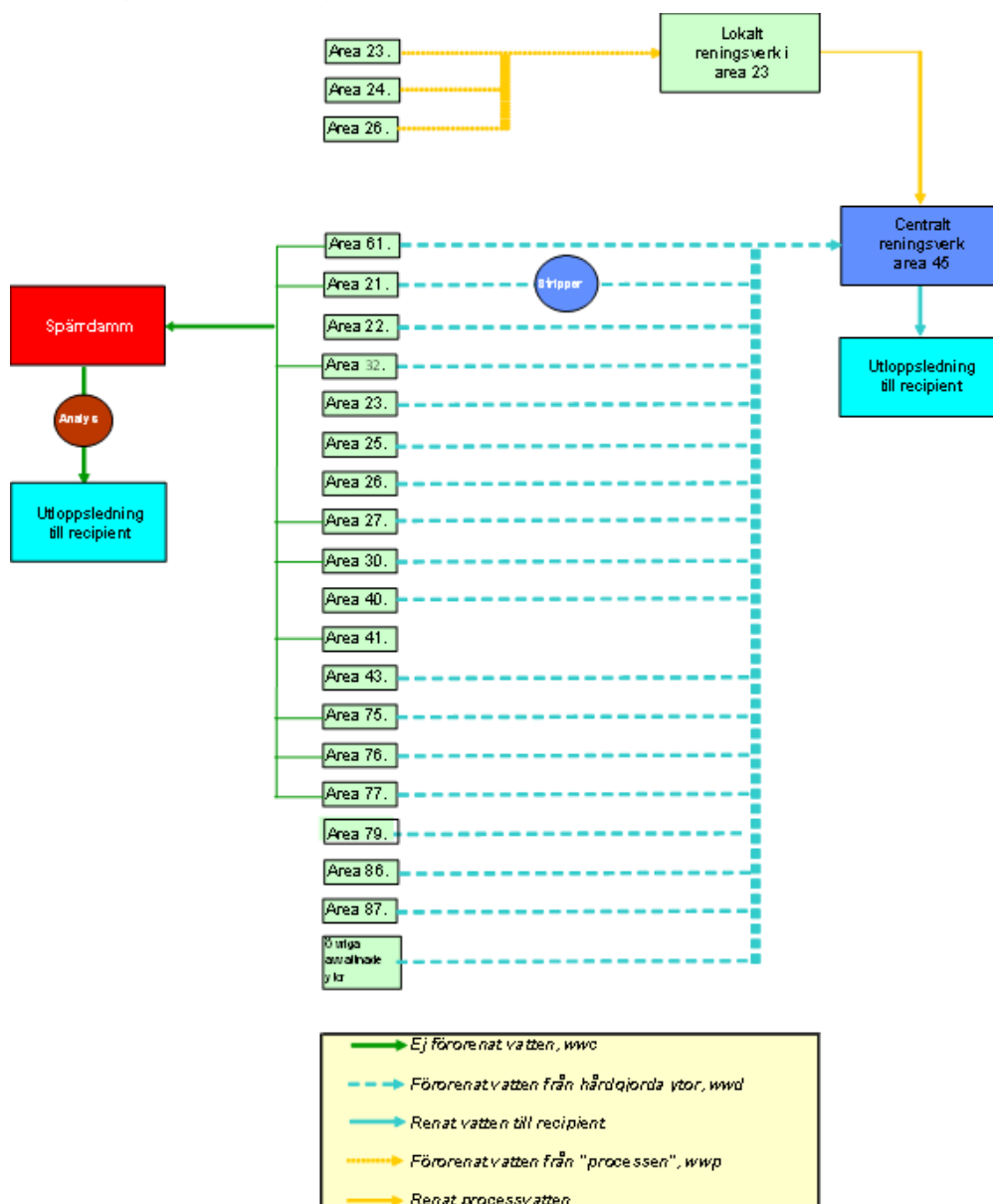
Styrsystemen är utrustade med larmfunktioner för att indikera avvikelser från normala driftförhållanden. För säkerhetskritiska funktioner, såsom nödstopp, används separata och oberoende system som säkerställer att anläggningarna kan bringas till ett säkert läge vid allvarliga avvikelser.

Vid bortfall av kritiska försörjningssystem, exempelvis råvaruflöden eller instrumentluft, är anläggningarna utformade så att processen automatiskt förs till säkert läge genom att tillförsel stoppas och processerna avbryts kontrollerat.

Instrumentluftssystemet försörjs av flera kompressorer, där minst en är ansluten till nödkraft för att upprätthålla funktion vid elbortfall. Om instrumentluften bortfaller sker automatisk nedstängning av processerna.

Avloppsvattenrening

anläggningens reningsverk för process- och dagvatten och är lokaliserad i den västra delen av fabriksområdet. Syftet är att behandla inkommande vattenströmmar från produktionen så att emissioner till recipient uppfyller gällande krav avseende organiskt material, kväve, fosfor och suspenderade ämnen. Inkommande flöden består främst av processvatten (WWP) från flera produktionsareor samt nederbörds- och dräneringsvatten (WWD) från hårdgjorda ytor, medan rena vattenströmmar (WWC) leds till spärrdamm för kontroll före utsläpp. (Figur D6)

Figur D6. Dagvattenströmmar.

Reningsprocessen är huvudsakligen biologisk och baseras på en aktivslamprocess där mikroorganismer bryter ned organiskt kol till koldioxid samt kväveföreningar till kvävgas genom nitrifikation och denitrifikation. Processen inleds med mekanisk förbehandling där inkommande vatten passerar sandfång och oljeavskiljning följt av flödesutjämningsbassänger som utjämnar variationer i flöde och belastning. Därefter leds vattnet till biologiska bassänger där luft tillförs för att möjliggöra nedbrytning av organiskt material, följt av separata steg för kvävereduktion under syresatta respektive syrefria förhållanden.

Efter den biologiska behandlingen sker sedimentation där biomassa avskiljs och delvis återförs till processen, medan överskottsslam tas ut för vidare hantering. Det klarade vattnet genomgår därefter ytterligare rening i sandfilter för att reducera suspenderat material innan utsläpp. För fosforhaltiga delströmmar från kylsystem finns en separat lamellseparator med kemisk fällning.

Anläggningen är integrerad med uppströms processareor, där variationer i flöde och sammansättning påverkar reningsverkets belastning. För att skydda recipienten finns en spärrdamm där utgående vatten kontrolleras med avseende på bland annat TOC och pH, samt möjlighet att stoppa utsläpp vid avvikande värden. Processförhållandena omfattar vattenströmmar med organiska kol- och kväveföreningar vid temperaturer och pH inom intervall som möjliggör biologisk aktivitet.

2.4 Externa system

Elförsörjningen till anläggningen sker via två oberoende kraftinmatningar om 130 kV, vilka normalt är i drift samtidigt. Vid bortfall av en matning kan den andra ensam försörja hela anläggningens behov. Elen transformeras ned i lokala transformatorer och distribueras vidare till olika spänningsnivåer beroende på förbrukare.

22 av (30)

Vid bortfall av extern elkraft finns reservkraft i form av nödkraftaggregat som möjliggör att anläggningarna kan föras till ett säkert tillstånd. Nödkraftsystemet är dimensionerat för att upprätthålla funktion hos prioriterade system såsom processkontroll, säkerhetssystem, brand- och gasdetektering samt nödbelysning.

Vatten

Råvatten till anläggningen tas från sjön Hällungen och pumpas via en pumpstation i bergrum till distributionssystemet. Vattnet används som kylvatten, för ångproduktion (matarvatten), brandvatten samt övriga process- och servicetillämpningar.

I bergrummet finns en råvattenreservoar om cirka 6000 m³ som fungerar som buffert vid avbrott i vattenförsörjningen samt som brandvattenreserv. Den normala påfyllningskapaciteten är cirka 2500 m³/dygn. Fyra pumpar kan tillsammans leverera upp till cirka 5600 m³/h vid ett tryck av cirka 4,6 bar.

Brandvattenförsörjningen är integrerad i systemet, vilket innebär att tillgång till vatten är säkerställd även vid nödlägen genom redundanta pumplösningar och lagringskapacitet.

Råvaror och andra media

Anläggningen försörjs med råvaror och tekniska gaser från flera externa leverantörer via både pipeline och sjötransport. Dessa inkluderar:

- Rapsolja via fartyg
- Naturgas via rörledning från Nova Naturgas (ca 9 bar)
- Syrgas via pipeline från Linde Gas (ca 45–55 bar)
- Eten, propen, propan, buten, vätgas och bränningsgas via Borouge International
- Kvävgas från Linde Gas för inerti av processutrustning
- Ftalsyraanhydrid från extern leverantör

Försörjningen är integrerad med regional industriinfrastruktur i Stenungsund, vilket möjliggör kontinuerlig leverans och minimerar behov av mellanlagring för vissa medier. Samtidigt innebär detta ett beroende av externa leverantörer och distributionssystem, vilket hanteras genom tekniska och organisatoriska säkerhetsåtgärder (t.ex. övervakning, avstängningsmöjligheter och redundans där tillämpligt).

3. Störningar under normal drift

I processanläggningar av den typ som bedrivs vid Perstorp i Stenungsund kan ett flertal olika störningar uppstå under normal drift. Exempel på sådana störningar inkluderar ångbortfall (partiellt eller totalt), felfunktion i instrumentering, haveri i pumpar eller omrörare, variationer i råvarornas kvalitet eller kvantitet, störningar i elförsörjningen, otillräcklig kylning samt störningar i övriga hjälpsystem.

Anläggningarna är utrustade med säkerhetssystem som är dimensionerade och designade för att förhindra att sådana störningar utvecklas till allvariga följdhändelser. Vid avvikelser från normal drift förs processen automatiskt eller manuellt till ett säkert läge, vilket innebär att tillförsel av råvaror avbryts och att processerna successivt ställs av.

Identifierade allvarliga störningsscenarier finns beskrivna i särskilda instruktioner, där även föreskrivna åtgärder och handlingsätt framgår. Erfarenheter från inträffade störningar dokumenteras genom avvikelse- och störningsrapporter, vilka används som underlag för att identifiera brister och vidta förbättringsåtgärder i syfte att förhindra upprepning.

4. Riskredovisning

4.1 Riskidentifiering

Med den typ av verksamhet som bedrivs vid Perstorp i Stenungsund kan allvarliga kemikalieolyckor inte uteslutas. Nedan redovisas exempel på händelser som kan inträffa inom anläggningen:

- Brand i vätskeformig produkt på marken (pölbrand)
- Brand i utströmmande gas eller vätska/aerosol (jetbrand)
- Gasmolnsexplosion
- Kärlsprängning
- Brand i tankar
- Utflöde av giftig gas (t.ex. kolmonoxid)
- Spill av kolväten
- Utflöde av andra skadliga kemiska produkter

För att i första hand förebygga, men även begränsa konsekvenserna av sådana händelser, har anläggningen försetts med ett flertal tekniska och organisatoriska barriärer. Riskanalyser genomförs löpande för befintliga anläggningar, bland annat i samband med förnyelse av tillstånd för hantering av brandfarliga varor samt vid framtagande och uppdatering av säkerhetsrapporten.

I Handlingsprogram B, kapitel 3.3, beskrivs mer detaljerat den metodik som tillämpas för riskidentifiering och genomförande av riskanalyser.

4.2 Risker för anställda och annan personal

Risken för att anställda och annan personal ska drabbas av skada, ohälsa eller dödsfall till följd av en allvarlig kemikalieolycka inom Perstorps anläggning i Stenungsund bedöms som relativt låg, utifrån de kriterier som tillämpas i denna rapport. Den sammantagna sannolikheten för olyckor i arbetslivet i stort samt på fritiden bedöms överstiga motsvarande risk inom anläggningen kopplad till allvarliga kemikalieolyckor. Eftersom kolmonoxid kan förekomma inom flera delar av anläggningen ska all personal som vistas i processområden bära personlig gasdetektor (sniffer) för övervakning av kolmonoxid.

Kontrollrummet, inklusive driftkontor och laboratorium, är konstruerat för att motstå tryckpåverkan från en explosion, vilket utgör en viktig skyddsbarriär vid allvarliga händelser för personal som uppehåller sig i anläggningen större delen av arbetspassen.

4.3 Risker för tredje person

Den säkerhetsstudie som genomförts för Stenungsund och som har uppdaterats vid ett flertal tillfällen, senast 2015, visar att riskerna för allmänheten till följd av verksamheten vid Perstorp är mycket låga.

Mellan Perstorps anläggning och Borouge International samt hamnområdet löper en rörgata innehållande bland annat propen och andra brandfarliga gaser. Risken för utsläpp från denna infrastruktur bedöms som relativt låg, men konsekvenser i form av skada på tredje person kan inte helt uteslutas vid en eventuell händelse.

4.4 Risker för miljön

De största riskerna för miljön bedöms vara kopplade till händelser där släckvatten från brand i förråd för metallkatalysatorer eller målarfärg når närliggande spärrdamm. Spärrdammen kan isoleras för att förhindra att släckvatten i spärrdamm når utanför siten som leder till markförorening.

Släckvatten från exempelvis tankbränder i områden med brandfarliga vätskor med flampunkt < 21°C samlas upp i samma inneslutning som produkten. Den så kallade katastrofdammen är dimensionerad för att kunna hantera både produktutsläpp och släckvatten. Släckvatten från processareor och övriga tankområden leds främst till reningsverket och i viss omfattning till spärrdammen om det hamnar utanför invallning. Utlopp från både reningsverk och spärrdamm kan stängas, vilket möjliggör temporär uppdämning av vattenflöden i syfte att skapa handlingsutrymme för vidare omhändertagande.

Läckage från rörledningar över icke hårdgjorda ytor bedöms som osannolika men inte försumbara. Sådana händelser kan leda till lokal markkontaminering, men de förväntade mängderna bedöms som begränsade.

5. SKADEFÖREBYGGANDE BARRIÄRER FÖR ATT FÖRHINDRA ALLVARLIGA KEMIKALIEOLYCKOR

5.1 Utbildning av egen personal

En av de viktigaste förutsättningarna för en hög säkerhetsnivå är att personalen har rätt kompetens för sina arbetsuppgifter och god kännedom om verksamhetens risker. Alla medarbetare får därför utbildning både i aktuell befattning och i säkerhetsrelaterade frågor vid nyanställning, byte av tjänst och fortlöpande under anställningen.

Utbildningsbehov identifieras bland annat i medarbetarsamtal, i samband med förändringar i arbetssätt, efter inträffade händelser samt när uppföljning visar behov av förstärkt kompetens. För de flesta befattningar i driftorganisationen finns kompetensmatris eller motsvarande kompetenskrav framtagna, och identifierade kompetensgap används som underlag för utbildningsplanering och uppföljning.

Utbildning i skydds- och säkerhetsfrågor anpassas efter den anställdes funktion och arbetsuppgifter. All driftpersonal genomför minst en dags brandutbildning årligen vid den industrigemensamma övningsstationen Bränningen. Underhållspersonal genomför motsvarande utbildning minst vartannat år och kontorspersonal minst vart tredje år. Därutöver genomförs lokala brand- och säkerhetsövningar samt moment kopplade till nödlägesorganisationen.

Både anställda och inhyrd personal genomgår en grundläggande säkerhetsintroduktion innan de får vistas på egen hand inom området. För tillträde krävs genomförda utbildningar enligt lokala

tillträdes- och utbildningskrav, inklusive Careway Center där det är tillämpligt, samt godkänt kunskapstest. Godkända utbildningar är en förutsättning för att erhålla eller förnya passerkort.

Styrande dokument

ID 144747. Allmän information om utbildningar för Site Stenungsund

ID 144678. Utbildning Site Stenungsund

5.1.1 Operatörsutbildning

Operatörsutbildningen är uppdelad i praktiska och teoretiska moment. Den praktiska upplärningen sker genom att en erfaren operatör lär upp en mindre erfaren kollega i det dagliga arbetet. Den teoretiska delen omfattar genomgång av driftinstruktioner, processförståelse, kemikalieegenskaper och relevanta säkerhetskrav. Operatörernas kunskaper följs upp och dokumenteras av närmaste chef, bland annat genom målsamtal och skriftlig kunskapsuppföljning.

5.1.2 Utbildning och regler för entreprenörer och konsulter

De krav som Perstorp Oxo ställer på entreprenörer och konsulter som ska utföra arbete på egen hand inom området framgår av Entreprenörsföreskrifterna och av lokala rutiner för entreprenörsarbete på site Stenungsund. Kraven omfattar bland annat utbildning, introduktion, kommunikation, riskbedömning och efterlevnad av ordnings- och säkerhetsregler.

Entreprenörer och konsulter som ska arbeta självständigt på site ska ha genomfört fastställda säkerhetsutbildningar före och vid ankomst till site. Dessa omfattar bland annat SSG Entré Basic Course, SSG Chemical Safety samt lokal introduktion och utbildning i Careway Center. Utbildningarna kompletteras med säkerhetsbroschyr om vad som specifikt gäller för Perstorp Oxo.

Utbildningarna är interaktiva och avslutas med kunskapstest. Godkänt resultat är en förutsättning för att entreprenören ska få passerkort och kunna vistas på egen hand inom anläggningen. För vissa arbetsområden och arbetsuppgifter krävs dessutom särskilda behörigheter, exempelvis tjänstbarhetsintyg för kemiska hälsorisker.

För genomgång av säkerhetsfrågor, nya rutiner och liknande hålls regelbundna säkerhetsgenomgångar med de oftast anlitade entreprenörerna. Genomgångarna hålls i Careway Center och anpassas efter om deltagaren är anställd eller entreprenör samt efter vilket arbete som ska utföras. Utbildningen omfattar bland annat åtgärder vid nödläge, kemikalier, miljö, Gyllene regeln, relevanta Life Saving Rules samt hur riskobservationer och förbättringar rapporteras och följs upp.

Rutinen ID 810064 beskriver bland annat kraven vid in- och utpasseringskontroll, behöriga besöksmottagare, vistelse i anläggningen, studiebesök/prao/praktikanter/sommarjobbare mm. samt vistelse i kontrollrum. Skyddsföreskrifter för externt anlitad personal finns i lokala rutiner och på företagets hemsida länkad nedan.

Länk

[1]https://www.perstorp.com/-/media/files/perstorp/responsibility/sakerhet_for_entreprenorer_-_stenungsund/1632-entreprenorsforeskrifter-perstorp-oxo-ab-stenungsund-nol-se-sv.pdf

Styrande dokument

	Säkerhetspolicy site Stenungsund
	Life Saving Rules (se D.5.2)
ID 8111.	Arbetsutrustning - användning av maskiner, verktyg, redskap, installationer i arbetet
ID 4897.	Avspärrningar
ID 1632.	Entreprenörsföreskrifter
ID 20190.	EX-klassade telefoner/headset
ID 18403.	Fototillstånd
ID 1499.	Tillbudsrapportering
ID 24797.	Passerkortsunderlag
ID 26312.	Belastningsergonomi
ID 23585.	Körtillstånd för truck
ID 26311.	Tillstånd för lyftanordningar och lyftredskap (gäller även säkra lyft)
ID 23564.	Tillstånd för mobila arbetsplattformar
ID 26313.	Tillstånd för verktygsmaskiner och bearbetningsmaskiner
ID 26376.	Fallskydd tillstånd för användning

5.2 Skyddsföreskrifter och drift- och underhållsinstruktioner

För att allt arbete inom anläggningen ska kunna utföras på ett säkert sätt har relevanta rutiner och instruktioner dokumenterats i ledningssystemet. De mest centrala kraven sammanfattas i de så kallade Life Saving Rules, vilka gäller för hela site.

Styrande dokument

ID 73768.	Gyllene regeln
ID 83596.	LoToTo i avställda anläggningar
ID 80591	Arbete på höjd
ID 73839.	Rätt skyddsutrustning
ID 81397.	Säkert arbetstillstånd
ID 74725.	Säker brytning av rör/utrustning
ID 76643.	Lyftarbeten
ID 75479.	Ingen alkohol eller andra droger
ID 81276.	Heta arbeten
ID 79549.	Bortkoppling av säkerhetsanordning
ID 78915.	Arbete i slutet utrymme
ID 76027.	Resa och köra säkert

5.2.1 Driftinstruktioner

För respektive fabriksområde finns driftsinstruktioner och driftorder med tillhörande checklistor som styr och säkerställer en korrekt och säker drift av processerna. I driftsinstruktionerna ingår även åtgärdsinstruktioner för hantering av onormala driftlägen, exempelvis vid bortfall av kylvatten.

In- och urkoppling av olika processdelar regleras genom särskilda instruktioner med tillhörande checklistor. Dessa omfattar även moment såsom start och stopp av anläggningar, förberedelser inför underhållsarbeten samt idrifttagande av utrustning efter avställning.

Vidare finns rutiner för genomförande av skyddsronder samt utvalda nödlägesinstruktioner och andra stödjande dokument som bidrar till att upprätthålla en hög säkerhetsnivå i verksamheten.

5.2.2 Underhållsinstruktioner samt inspektion

Förebyggande underhåll styrs av rutinen "Förebyggande underhåll – Stenungsund", vilken även omfattar principer och policy för det förebyggande underhållet inom anläggningen.

Utrustningens fortlöpande tillsyn och kontroll genomförs i enlighet med gällande lagar och föreskrifter och kan delas in i tre huvudkategorier:

- Obligatorisk besiktning, som utförs av ackrediterat kontrollföretag enligt tillämpliga krav
- Obligatorisk egenkontroll, som kan utföras av egen personal eller av kontrollinstitut
- Frivillig egenkontroll och fortlöpande tillsyn, som genomförs av egen personal

Korrosions- och erosionsutsatta delar av rörledningar och annan processutrustning kontrolleras genom återkommande tjockleksmätningar i syfte att förebygga läckage. Som stöd för detta arbete finns ett register över anläggningens tryckkärl och rörsystem, där information om kontrollintervall, utförda besiktningar, eventuella anmärkningar samt vidtagna åtgärder dokumenteras.

Som en kompletterande kontrollfunktion finns motsvarande register även hos det ackrediterade kontrollföretaget, vilket säkerställer att fastställda besiktningsintervall efterlevs. Detta ingår som en integrerad del av det förebyggande underhållet.

Vidare finns särskilda instruktioner för tillsyn och kontroll av säkerhetskritisk utrustning, såsom sprängbleck, säkerhetsventiler och säkerhetssystem.

5.3 Idrifttagning och avställning av utrustning

Vid planerad avställning av hela eller delar av en anläggning upprättas en särskild procedur. Proceduren ska ha en enhetlig uppbyggnad oavsett var i anläggningen arbetet genomförs. Krav på hur proceduren utformas regleras i driftsinstruktionerna, och som en integrerad del av arbetet ska en riskanalys genomföras.

Vid nerkörning av anläggningen genomförs normalt inga underhållsarbeten. Inför återstart säkerställs att anläggningen är fullständigt återställd innan idrifttagning påbörjas. I detta skede genomförs en så kallad "master checkout", där driftpersonal systematiskt går igenom anläggningen för att verifiera att samtliga återställningsåtgärder är korrekt utförda och att anläggningen är redo för säker start.

5.4 Tillstånd

Alla arbeten i processerna, utom de som utförs av driftpersonal inom ordinarie driftarbete, kräver arbetstillstånd. För heta arbeten och inträde i behållare krävs alltid arbetstillstånd. De tre olika typer av tillstånd som används för arbete inom processområdet är:

- Kallarbetstillstånd
- Hetarbetstillstånd
- Inträdestillstånd

I rutinen anges hur, när och under vilka förutsättningar arbete får utföras, vem som får utfärda respektive erhålla arbetstillstånd och hur efterlevnad av säkerhetsbestämmelser säkerställs.

Arbetsstillståndsprocessen omfattar även riskbedömningar för arbetsmoment och arbetsplats, exempelvis RA1 och RA2, samt kontroll på plats före start genom Min jobbanalys, RA5. Om riskbilden förändras under arbetets gång ska arbetet avbrytas och tillståndet omprövas.

För tillträde till anläggningen krävs att skiftgående personal utfärdar ett skriftligt tillstånd. I tillståndet anges vilka områden som får besökas samt under vilken tidsperiod tillträde är giltigt. För icke skiftgående personal med god anläggningskännedom tillämpas ett kortsystem, vilket innebär att särskilt skriftligt tillstånd inte krävs vid besök av ren inspektionskaraktär. I dessa fall ska dock skiftgående personal ge muntligt tillstånd innan tillträde sker, och den aktuella personen ska genom kortsystemet markera vilken area som besöks.

Företagets skydds- och ordningsregler delges samtliga personer som vistas inom anläggningens område. Inpassering sker i huvudsak via huvudporten, som är bemannad dagtid och bevakad från kontrollrummet under övrig tid.

Transporter till och från anläggningen sker företrädesvis via den södra grinden, som övervakas från skeppningskontoret dagtid och från kontrollrummet under övrig tid.

För att upprätthålla god ordning och säkerhet inom området tillämpas fastställda ordnings- och tillträdesregler samt en alkohol- och drogpolicy. Dessa regler gäller för samtliga personer som arbetar vid eller är kontrakterade av Perstorp Oxo AB

Styrande dokument

ID 45440.	Regler för fordonsförare
ID 75479	LSR Site Ste – Ingen alkohol eller andra droger
ID76027	LSR Site Ste – Resa och köra Säkert (inom siten)
ID 81397	LSR Site Ste – Säkert arbetsstillstånd
ID 78915	LSR Site Ste – Arbete i slutet utrymme

6. Beskrivning av farliga ämnen

Inom verksamheten hanteras och lagras kemiska produkter i form av råvaror, mellanprodukter, färdiga produkter, biprodukter samt hjälpkemikalier. Samtliga kemiska produkter är registrerade i verksamhetens kemikalierregister och utgör underlag för identifiering och kvantifiering av farliga ämnen i anläggningen.

De farliga ämnen som förekommer omfattas av tillämpningsområdet i förordning (2015:236) bilaga 1 om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor. För dessa ämnen fastställs maximal momentan mängd som den högsta mängd som samtidigt kan förekomma inom verksamheten, inkluderande lagringstankar, processutrustning samt rörledningar både inom och utanför anläggningens fysiska avgränsning och finns sammanställda i bilaga 8.

Vid bedömning av mängder och kravnivåer beaktas både namngivna ämnen och kategoriserade ämnen enligt bilaga 1 i SFS 2015:236. Verksamheten omfattas av Sevesolagstiftningen när förekommande mängder av enskilda ämnen överstiger angivna gränsmängder, alternativt för den

sammanlagda mängden av flera ämnen, med hänsyn till deras klassificering och respektive gränsvärden, uppfyller kriterierna enligt den så kallade summeringsregeln.

De identifierade ämnena inom verksamheten redovisas i separata sammanställningar nedan där ämnen som överstiger gränsmängder särskiljs från ämnen som förekommer i lägre mängder men med relevanta faroegenskaper. Dessa sammanställningar utgör grund för vidare analys av olycksrisker samt fastställande av verksamhetens kravnivå enligt Sevesolagstiftningen.

Bilagor

Bilaga 8. Sammanställningar av samtligt hanterade Seveso-klassificerade kemikalier.

E - Identifiering och analys av olycksrisker

1. VERKSAMHETENS SYSTEM FÖR RISKHANTERING	5
2. UTFÖRDA RISKANALYSER OCH RISKBEDÖMNINGAR	5
3. RISKANALYS PERSTORP OXO 2025–2026	6
3.1 Metod	6
3.2 Begrepp "allvarlig kemikalieolycka"	8
3.3 Identifierade olyckshändelser med potential för allvarliga kemikalieolyckor	8
3.3.1 Identifierade olyckshändelser med potential för allvarliga kemikalieolyckor avseende person	9
3.3.2 Identifierade olyckshändelser med potential för allvarliga kemikalieolyckor avseende yttre miljö	11
4. VAL AV SCENARIER	13
5. SCENARIER	16
5.1 Stort läckage av naturgas (Scenario E5)	16
5.1.1 Händelsebeskrivning	16
5.1.2 Orsaker	16
5.1.3 Specifika skadeförebyggande åtgärder	16
5.1.4 Specifika skadebegränsande åtgärder	17
5.1.5 Olyckseffekter och möjliga konsekvenser	17
5.1.6 Sannolikhet	17
5.2 Hål på generator (Scenario E6)	19
5.2.1 Händelsebeskrivning	19
5.2.2 Orsaker	19
5.2.3 Specifika skadeförebyggande åtgärder	19
5.2.4 Specifika skadebegränsande åtgärder	19
5.2.5 Olyckseffekter och möjliga konsekvenser	19
5.2.6 Sannolikhet	20
5.3 Stort läckage av vätskeformig reaktorlösning area 22 (Scenario E7)	22
5.3.1 Händelsebeskrivning	22
5.3.2 Orsaker	22
5.3.3 Specifika skadeförebyggande åtgärder	22
5.3.4 Specifika skadebegränsande åtgärder	22

5.3.5 Olyckseffekter och möjliga konsekvenser	23
5.3.6 Sannolikhet	23
5.4 Stort läckage av vätskeformig reaktorlösning Area 32 (Scenario E8)	26
5.4.1 Händelsebeskrivning	26
5.4.2 Orsaker	26
5.4.3 Specifika skadeförebyggande åtgärder	26
5.4.4 Specifika skadebegränsande åtgärder	26
5.4.5 Olyckseffekter och möjliga konsekvenser	27
5.4.6 Sannolikhet	27
5.5 Stort läckage av vätskeformig propen (Scenario E9)	30
5.5.1 Händelsebeskrivning	30
5.5.2 Orsaker	30
5.5.3 Specifika skadeförebyggande åtgärder	30
5.5.4 Specifika skadebegränsande åtgärder	30
5.5.5 Olyckseffekter och möjliga konsekvenser	31
5.5.6 Sannolikhet	31
5.6 Stort läckage av vätskeformig buten (Scenario E10)	34
5.6.1 Händelsebeskrivning	34
5.6.2 Orsaker	34
5.6.3 Specifika skadeförebyggande åtgärder	34
5.6.4 Specifika skadebegränsande åtgärder	34
5.6.5 Olyckseffekter och möjliga konsekvenser	35
5.6.6 Sannolikhet	35
6.7 Reaktorkrets utsläpp av propan (Scenario E11)	38
5.7.1 Händelsebeskrivning	38
6.7.2 Orsaker	38
5.7.3 Specifika skadeförebyggande åtgärder	38
5.7.4 Specifika skadebegränsande åtgärder	38
5.7.5 Olyckseffekter och möjliga konsekvenser	38
5.7.6 Sannolikhet	39
6.8 Utsläpp av propen (Scenario E12)	41
5.8.1 Händelsebeskrivning	41
5.8.2 Orsaker	41

5.8.3 Specifika skadeförebyggande åtgärder	41
5.8.4 Specifika skadebegränsande åtgärder	42
5.8.5 Olyckseffekter och möjliga konsekvenser	42
5.8.6 Sannolikhet	43
5.9 Utsläpp av rapsolja/metanol (Scenario E13)	45
5.9.1 Händelsebeskrivning	45
5.9.2 Orsaker	45
5.9.3 Specifika skadeförebyggande åtgärder	45
5.9.4 Specifika skadebegränsande åtgärder	45
5.9.5 Olyckseffekter och möjliga konsekvenser	46
5.9.6 Sannolikhet	46
5.10 Brand i katastrofbassäng (Scenario E14)	48
5.10.1 Händelsebeskrivning	48
5.10.2 Orsaker	48
5.10.3 Specifika skadeförebyggande åtgärder	48
5.10.4 Specifika skadebegränsande åtgärder	48
5.10.5 Olyckseffekter och möjliga konsekvenser	48
5.10.6 Sannolikhet	49
5.11 Cisternbrand (Scenario E15)	50
5.11.1 Händelsebeskrivning	50
5.11.2 Orsaker	50
5.11.3 Specifika skadeförebyggande åtgärder	50
5.11.4 Specifika skadebegränsande åtgärder	50
5.11.5 Olyckseffekter och möjliga konsekvenser	50
5.11.6 Sannolikhet	51
5.12 Brand kring lastningsplats (Scenario E16)	52
5.12.1 Händelsebeskrivning	52
5.12.2 Orsaker	52
5.12.3 Specifika skadeförebyggande åtgärder	52
5.12.4 Specifika skadebegränsande åtgärder	52
5.12.5 Olyckseffekter och möjliga konsekvenser	52
5.12.6 Sannolikhet	52
5.13 Stort läckage av syntesgas (Scenario E17)	54

5.13.1 Händelsebeskrivning	54
5.13.2 Orsaker	54
5.13.3 Specifika skadeförebyggande åtgärder	54
5.13.4 Specifika skadebegränsande åtgärder	54
5.13.5 Olyckseffekter och möjliga konsekvenser	54
5.13.6 Sannolikhet	55
6. Riskbedömning för personskada på 3:e man	57
6.1 Individrisk	57
6.2 Samhällsrisk	58
7. Lärande av tillbud och olyckor	59

1. VERKSAMHETENS SYSTEM FÖR RISKHANTERING

Perstorp Oxo arbetar med riskanalyser på olika plan. Vid alla tekniska förändringar samt förändringar av organisatorisk och väsentligare administrativ art skall riskanalys göras. Riskanalyser görs även periodiskt och på spontant identifierade risker, som registrerats i företagets riskdatabas. Arbetssättet beskrivs i kapitel B och bilaga 5.

Vid riskanalyserna ska hänsyn tas till alla driftsfaser (normal drift, start och stopp, lastning/lossning etc.). Störningar och bortfall av hjälpsystem ska beaktas vid riskanalys av huvudprocessen. Givetvis ingår förutom själva processen även styrsystemen i riskanalysen. Hänsyn tas dessutom till möjliga tillkortakommanden av såväl teknisk som mänsklig art. I riskanalyserna ska därför även vid behov aspekter som möjliga brister i efterlevnad av regler och rutiner, brister i kompetens, eftersatt underhåll, sabotage och liknande behandlas.

Normalt utförs riskanalyserna av en grupp sammansatt så att de kompetensområden som behövs för analysen finns representerade. Ibland används extern expertis som komplement till de interna resurserna.

Som första steg i riskanalyserarbetet använder sig företaget av en grovanalys. Det centrala i en grovanalys är att inom ett anläggningsavsnitt identifiera riskkällorna och de möjliga skadehändelser som dessa kan generera. För identifierade skadehändelser bedöms konsekvens och ofta även sannolikhet. Vägt mot ett riskkriterium bedöms sedan vilka risker som kan tolereras och vilka som ej kan tolereras. Anläggningsdelar som uppvisar höga risker studeras närmare för att identifiera möjliga orsaker till en skadehändelse och utifrån detta rekommendera lämpliga åtgärder. Noggrannare analys av riskerna görs vanligtvis med hjälp av LOPA eller HAZOP-metodik. Även felträdsanalys, händelseträdsanalys och operatörsanalys har använts för detta ändamål. Resultatet av riskanalysen hanteras av projektledare och anläggningsansvarig.

Styrande dokument

TB9-01-850-001. Riskanalyser enligt Seveso och LSO – Vägledning och antaganden för genomförande ("Terms of Reference")

Bilagor

Bilaga 5. Riskhanteringsprocess

2. UTFÖRDA RISKANALYSER OCH RISKBEDÖMNINGAR

Perstorp Oxo arbetar med riskanalyser på olika nivåer. För alla processenheter och tanklager har genomförts ett antal grovanalyser med jämna mellanrum. Vissa risker har efter grovanalyserna även analyserats med barriäranalys (LOPA). Senaste grovanalyserna genomfördes år 2025/2026.

Dessutom har kvantitativa riskanalyser (QRA) utförts, i första hand m.a.p. risk för tredje person (1995, 2004, 2007 och 2015) med isoriskkonturer och FN-kurvor som resultat. Inga större ändringar som påverkar riskbilden mot tredje person har gjorts sedan 2015, varför senaste QRA:n fortfarande kan anses vara representativ för verksamheten.

År 2024 påbörjades ett flerårigt program, där hela processanläggningen analyseras med retrospektiv HAZOP och efterföljande LOPA. Det är ett mycket omfattande arbete som ger en detaljerad bild över processriskerna och dess skyddsbarriärer samt bidrar med handlingsprogram för åtgärder.

Nybyggnationer analyseras i detalj, bl.a. med HAZOP och konsekvensberäkningar för olika scenarier. I detta avsnitt finns en kort beskrivning av analysmetodik och en sammanfattning av riskanalysens resultat. Hela analysrapporten finns att tillgå på Perstorps anläggning i Stenungsund.

3. RISKANALYS PERSTORP OXO 2025–2026

3.1 Metod

Syftet med riskanalysen som genomfördes vid flera analystillfällen under åren 2025–2026, har varit att identifiera och bedöma risker för allvarliga kemikalieolyckor i samband med verksamheten hos Perstorp Oxo samt inom dess omgivning. Analysen utfördes av personal från Perstorp Oxo med riskanalysledare från Risk Wision AB.

Följande huvudsakliga arbetssteg genomfördes:

- Beskrivning av verksamheten, omgivning och population.
- Beskrivning av potentiella effekter av utsläpp av hanterade farliga ämnen.
- Identifiering, analys och bedömning av möjliga skadehändelser med hjälp av grovanalys, under beaktande av tidigare inträffade händelser och tillbud, tidigare utförda riskanalyser samt existerande skydd.
- Identifiering, analys och bedömning av möjliga dominoeffekter.
- Sammanställning av identifierade risker i riskmatriser för bedömning av skador på person och yttre miljö.
- Diskussion av resultat och rekommendationer avseende säkerhetshöjande åtgärder.

Analysen resulterade i protokoll som innehåller en beskrivning av identifierade möjliga skadehändelser, deras orsaker och konsekvenser samt befintliga skydd och rekommendationer som framkommit i analysen.

Mellan november 2025 - mars 2026 genomfördes grovanalyser för samtliga produktions- och tankareor samt lastning/lossning för Stenungsundsanläggningen. Även en grovanalys för de miljöfarliga ämnen som hanteras i t.ex. lager utanför processen, och inte behandlats i de area-specifika grovanalyserna, genomfördes. Site-generella risker, såsom naturfenomen, sabotage, hot från omgivning etc., hanterades i en egen grovanalys. Totalt genomfördes 24 grovanalyser och över 1200 scenarier (inklusive följdscenarier) riskbedömdes.

I analysen bedömdes sannolikhet och konsekvens för identifierade skadehändelser kvalitativt genom erfarenhetsbaserad bedömning och med hjälp av sannolikhets- och konsekvensklasser enligt Perstorps processriskmatris se figur E1 nedan, vilken återger Perstorps kriterier för tolerabel risk och används för bedömning av enskilda risker.

Konsekvens				Sannolikhet					
Människa/hälsa(H)	Miljö (M)	Egendom/Asset (E)	Konsekvens	A	B	C	D	E	F
				Kan i genomsnitt inträffa mellan en gång per 10 000 år och en gång per 100 000 år. Anses vara en extremt sällsynt händelse i samma region som att bil träffad av blixten	Kan i genomsnitt inträffa mellan en gång per 1000 år och en gång per 10 000 år. Bedöms som mycket osannolikt och beroende på antalet installationer är det osannolikt att det någonstans kommer att ske på någon Perstorps site	Kan i genomsnitt inträffa mellan en gång per 100 år och en gång per 1000 år. Anses osannolikt under en anläggnings livstid	Kan i genomsnitt inträffa mellan en gång per 10 år och en gång per 100 år. Förmodligen anses osannolikt men inte ovanligt under en anläggnings hela livstid	Kan i genomsnitt inträffa mellan en gång per år och en gång per 10 år. Anses inte vanligt men inte heller osannolikt	Kan i genomsnitt inträffa mer än en gång per år. Anses vara vanligt
				$> 10^{-5}$ / år	$> 10^{-4}$ / år	$> 10^{-3}$ / år	$> 10^{-2}$ / år	$> 10^{-1}$ / år	> 1 / år
1-2 mindre skador eller hälsoeffekter. Snabb återhämtning. Klaras av med första hjälpen	Mindre utsläpp till luft, vatten eller mark OCH ingen egentlig skada. Mycket enkel sanering.	< EUR / USD 200K Kombinerad egendomsskada och/eller produktionsavbrott	1	A1	B1	C1	D1	E1	F1
1-2 skador eller mindre hälsoeffekter. Möjliga permanenta effekter. Frånvaro från arbete (LTA)	Måttigt utsläpp till luft, vatten eller mark OCH tillfällig lokal påverkan. Enkel sanering.	< EUR/USD 1 miljon Kombinerad egendomsskada och/eller produktionsavbrott	2	A2	B2	C2	D2	E2	F2
1-2 allvarliga skador eller allvarliga hälsoeffekter. Kräver sjukhusvistelse	Större utsläpp till luft, vatten eller mark OCH även till mindre spridning utanför "sten". Varialt påverkan. Svårt att sanera.	< EUR/USD 5 miljoner Kombinerad egendomsskada och/eller produktionsavbrott	3	A3	B3	C3	D3	E3	F3
1-2 dödsolyckor eller flera personer (3-10) allvarligt skadade	Stora utsläpp till luft, vatten eller mark. Större spridning. Långvarig påverkan. Mycket svårt att sanera.	< EUR/USD 25 miljoner Kombinerad egendomsskada och/eller produktionsavbrott	4	A4	B4	C4	D4	E4	F4
3 eller fler dödsolyckor eller mer än 10 personer som är allvarligt skadade	Mycket stort utsläpp till luft, vatten eller mark. Stor spridning. Långsiktig till permanent påverkan. Mycket svårt till omöjligt att sanera.	> EUR/USD 25 miljoner Kombinerad egendomsskada och/eller produktionsavbrott	5	A5	B5	C5	D5	E5	F5

Figur E1. Perstorps riskmatris.

I riskmatrisen som presenteras i fig. E1 erhålls tre områden:

Längst ner i det högra hörnet identifieras händelser som sker ofta och med stor konsekvens, en icke tolerabel risk. För identifierade händelser inom detta område skall riskreducerande åtgärder vidtas.

Längst upp till vänster fås ett område med händelser som sker sällan och med låg konsekvens, en risk som kan accepteras. För identifierade händelser inom detta område behöver ej riskreducerande åtgärder vidtagas. Dock är det viktigt att påpeka att styrningen av verksamheten skall vara sådan att denna låga risknivå bibehålls.

Där emellan fås det s.k. ALARP-området ("As Low As Reasonably Practicable"). Inom detta område skall riskreducerande åtgärder genomföras om de är praktiskt genomförbara och om nyttan och effekten av åtgärden kan motiveras av kostnaden.

Scenarier som innebär större kemikalieolyckor tenderar att placera sig i riskmatrisens nedre vänstra hörn, d.v.s. relativt höga konsekvenser men med låga sannolikheter. I riskmatrisen hamnar man då ofta i ALARP-området.

Det är svårt att i en grovanalys bedöma scenarier med lägre frekvenser (< 1 gång/100 år) och i grovanalyserna görs heller inte en djuplodad analys av orsaker till incidenterna utan de beskrivs mer i generella ordalag. Därför väljs vissa scenarier ut för vidare analys av frekvens och där man också analyserar initierande händelser (orsaker), barriärer och faktorer (förutsättningar och eskalering) mer på djupet. Detta görs i Barriäranalys, på engelska s.k. LOPA ("Layer of Protection Analysis").

Urvalet har gjorts enligt följande:

Valda kriterier för att göra LOPA-analys på risker identifierade i Seveso-grovanalys	
K $\geq$ 3	Konsekvens 3 eller högre anses enligt Perstorps riskmatris vara en allvarlig konsekvens, vilket stämmer med vad som ska analyseras enligt Seveso.
Konsekvenstyp	Stora risker för människa och miljö behöver utredas vidare m.a.p. Seveso.

Tabell E1. Kriterier för LOPA baserat på riskvärderingar från grovanalys.

Metoden för LOPA beskrivs översiktligt i ID 24497 "Metoder för processriskanalys" och mer i detalj i boken "Layer of Protection Analysis – Simplified Process Risk Assessment" (CCPS, 2001). Metoden brukar kallas semi-kvantitativ och bygger fortfarande på bedömningar och värdering av använd data, men är noggrannare än den kvalitativa bedömningen som görs i grovanalyserna.

Både grovanalysen och LOPA-analysen är kalibrerade och upprättade för att se till att bedömningar gjorts likvärdigt mellan liknande risker där så är befogat. Grovanalyserna har kalibrerats av analysledare, sekreterare/processsäkerhetsingenjör och huvudskyddsombud. LOPA-analyserna är kalibrerade av analysledare/processsäkerhetsingenjör vad det gäller felfrekvensdata. Anledningen till kalibreringen är att göra bedömningarna så rättvisande som möjligt och underlätta kommande prioriteringar av åtgärder i handlingsplanen.

Styrande dokument

ID 24497.	Metoder för processriskanalys
ID 18258.	Processriskanalyser - generellt site Stenungsund
ID 53527.	Riskanalysprocess för Processriskanalys
GR 133994.	Risk Tolerability Criteria
9-01-850-001.	Riskanalyser enligt Seveso och LSO – Vägledning och antaganden för genomförande ("Terms of Reference")

Referens

Layer of Protection Analysis – Simplified Process Risk Assessment" (CCPS, 2001)

3.2 Begrepp "allvarlig kemikalieolycka"

EUs direktiv 2012/18/EU(Seveso III) syftar till att förebygga allvarliga kemikalieolyckor och begränsa följderna av dem för människor och yttre miljö genom att bland annat ställa krav på att risker identifieras och förebyggande åtgärder vidtas. En allvarlig kemikalieolycka definieras i Sevesolagstiftningen som en olycka med ett eller flera farliga ämnen inblandade, där olyckan utgörs av utsläpp, brand, explosion eller därmed jämförbar oönskad händelse, och orsakas av ett okontrollerat händelseförlopp vid driften av en verksamhet som omfattas av dessa föreskrifter och som medför allvarlig och omedelbar eller fördröjd fara för människors hälsa, inom eller utanför verksamheten, eller för miljön.

3.3 Identifierade olyckshändelser med potential för allvarliga kemikalieolyckor

I riskanalysen identifierades och bedömdes risker för kemikalieolyckor, incidenter och störningar, med åtföljande skador på person och yttre miljö i samband med verksamheten på företaget samt

inom dess omgivning. Händelser med potential för allvarliga kemikalieolyckor bedömdes vara de som ligger i riskmatrisens konsekvenskategorier 4 eller 5.

Fokus har lagts på risker för människors liv och hälsa samt risker för den yttre miljön men även risker för egendom har identifierats. I detta avsnitt diskuteras närmare identifierade olyckshändelser med potential för allvarliga kemikalieolyckor avseende person och yttre miljö.

3.3.1 Identifierade olyckshändelser med potential för allvarliga kemikalieolyckor avseende person

En sammanställning av genomförda LOPA-analyser och allvarliga personkonsekvenser i konsekvensklass 4 och 5 visas i figur E2. Resultatet av riskanalyserna visar att 25 scenarier hamnar i riskmatrisens område för hög ALARP (orange del), varav samtliga är i konsekvensklass 4. Dessa sammanfattas kortfattat i tabell E2, tillsammans med de sex scenarier i konsekvensklass 5 som hamnade i låg ALARP (gul del i riskmatrisen).

		LIV/HÄLSA - ANTAL SKADEHÄNDELSER PER RUTA						
HELA ANLÄGGNINGEN		SANNOLIKHET						
KONSEKVENNS	Nr.	< A > 10 ⁻⁶ / år	A > 10 ⁻⁵ / år	B > 10 ⁻⁴ / år	C > 10 ⁻³ / år	D > 10 ⁻² / år	E > 10 ⁻¹ / år	F > 1 / år
1-2 mindre skador eller hälsoeffekter. Snabb återhämtning. Klaras av med första hjälpen.	1	ACCEPTABEL						
1-2 skador eller mindre hälsoeffekter. Möjliga permanenta effekter. Frånvaro från arbete (LTA).	2							
1-2 allvarliga skador eller allvarliga hälsoeffekter. Kräver sjukhusvistelse.	3				ALARP			
1-2 dödsolyckor eller flera personer (3-10) allvarligt skadade.	4	207	223	131	25			
3 eller fler dödsolyckor eller fler än 10 personer som är allvarligt skadade.	5	7	6				ICKE-TOLERABEL	

Figur E2. Riskmatris avseende personskada - riskvärdering från genomförda barriäranalyser.

Tabell E2. Sammanfattning av risker i hög ALARP i konsekvensklass 4 och låg ALARP i konsekvensklass 5.

Skadehändelse Ref [PRA]	Plats	Konsekvens
Utsläpp av syntesgas från syntesgasgenerator [5.1.1.1 / 5.2.1.1]	Area 21	Direkt antändning av syntesgas med efterföljande jetbrand och risk för fatala konsekvenser för personer inom riskområdet.
Utsläpp av syntesgas [6.1.1.1 / 6.3.1.1 / 8.1.1.1] [1.4.1.1] [1.4.1.1] [9.3.1.2]	Area 21 Area 22 Area 32 Area 66	Toxiskt utsläpp och risk för enstaka eller flera dödsfall inom riskområdet.
Stort utsläpp av heta eller mycket kalla "Seveso-kemikalier" [8.3.1.1 / 9.3.1.1 / 10.3.1.1 / 11.3.1.1] [3.3.1.1] [2.3.1.1 / 3.3.1.1] [4.3.1.1 / 7.3.1.1 / 9.3.1.1] [10.3.1.1] [1.3.1.1 / 2.3.1.1 / 3.3.1.1]	Area 22 Area 27 Area 30 Area 32 Area 86 Area 87	Översköljning av stora mängder kemikalier med efterföljande allvarliga brännskador eller köldskador och potentiellt fatala konsekvenser.
För mycket energi till termiska förbränningsanläggningen ("Sandlådan") [7.3.1.1 / 7.4.1.1]	Area 24	Brand / explosion i Sandlådan och risk för fatala konsekvenser för personer inom riskområdet.
Utsläpp av enstaka eller 10-tals ton butan [9.2.1.10 / 9.3.1.10]	Area 32	Utsläpp av butan med efterföljande antändning och stor gasmolnsbrand och risk för fatala konsekvenser för personer inom riskområdet.
Cisternbrand i cistern med propionaldehyd [8.5.1.1]	Area 75	Cisternbrand i cistern med propionaldehyd och risk för fatala konsekvenser för personer inom riskområdet.
Yttre brand kring propenkärl D-22101 [2.5.1.1]	Area 22	Yttre brand kring propenkärl D-22101 med efterföljande BLEVE och risk för flera omkomna personer inom riskområdet.
Yttre brand kring propankärl D-22117 [5.4.1.1]	Area 22	Yttre brand kring propankärl D-22117 med efterföljande BLEVE och risk för flera omkomna personer inom riskområdet.

Skadehändelse Ref [PRA]	Plats	Konsekvens
Utsläpp av syntesgas från syntesgasgenerator [5.1.1.1 / 5.2.1.1]	Area 21	Direkt antändning av syntesgas med efterföljande jetbrand och risk för fatala konsekvenser för personer inom riskområdet.
Utsläpp av syntesgas [6.1.1.1 / 6.3.1.1 / 8.1.1.1] [1.4.1.1] [1.4.1.1] [9.3.1.2]	Area 21 Area 22 Area 32 Area 66	Toxiskt utsläpp och risk för enstaka eller flera dödsfall inom riskområdet.
Stort utsläpp av heta eller mycket kalla "Seveso-kemikalier" [8.3.1.1 / 9.3.1.1 / 10.3.1.1 / 11.3.1.1] [3.3.1.1] [2.3.1.1 / 3.3.1.1] [4.3.1.1 / 7.3.1.1 / 9.3.1.1] [10.3.1.1] [1.3.1.1 / 2.3.1.1 / 3.3.1.1]	Area 22 Area 27 Area 30 Area 32 Area 86 Area 87	Översköljning av stora mängder kemikalier med efterföljande allvarliga brännskador eller köldskador och potentiellt fatala konsekvenser.
Stort utsläpp av brandfarlig vara i lastningsarea [1.3.1.4 / 3.3.1.4]	Area 87	Utsläpp och brand med risk för fatala konsekvenser för lastningspersonal och chaufför.

Referenser:

Grovanalys Perstorp Oxo AB (2025–2026), [PRA]

3.3.2 Identifierade olyckshändelser med potential för allvarliga kemikalieolyckor avseende yttre miljö

De scenarier som har identifierats kunna ge allvarliga konsekvenser för yttre miljön (konsekvensklass 4 och 5) visas i figur E3 nedan. Tre scenarier hamnar i riskmatrisens område för hög ALARP (orange del) och ett scenario hamnar i låg ALARP (gul del). Inga scenarier med konsekvensklass 5 har identifierats i de genomförda riskanalyserna. I tabell E3 redovisas de scenarier som hamnat i hög ALARP eller låg ALARP.

Övriga scenarier som bedöms ge konsekvens 4 har låg sannolikhet och hamnar i riskmatrisens acceptabla del (grön del). De flesta av dessa scenarier är olika typer av bränder, explosioner och BLEVE, där stora mängder kontaminerat släckvatten kan antas uppstå, vilket kan påverka såväl WWC, WWD och i värsta fall spridas utanför anläggningen. Mycket stora, momentana, utsläpp från de största tankarna i Area 76 eller Area 77 skulle också kunna svämma över respektive invallning och större volymer kan då hamna i Skedhammarsbäcken. Dessa scenarier är dock mycket osannolika.

25 scenarier från genomförda grovanalyser analyserades vidare med en metod för fördjupad konsekvensbedömning för yttre miljö. Metoden är publicerad i IPS' skrift "Miljöriskbedömning – Metod för bedömning av miljökonsekvens av kemikalieolycka" (2021) och där sju aspekter bedöms för vardera scenariot. Här vägs t.ex. utsläppt mängd, kemikalieegenskaper, utbredning av utsläpp och omgivningsaspekter in, såsom ekologiska skyddsvärden och betydelse för mänskliga livsmiljön i

de påverkade områdena. Metoden bekräftade konsekvensbedömningarna från grovanalyserna i 18 fall, sänkte konsekvensen ett steg i fem fall och höjde den ett steg i två fall.

MILJÖ - ANTAL SKADEHÄNDELSE PER RUTA

HELA ANLÄGGNINGEN		SANNOLIKHET						
KONSEKVENNS	Nr.	< A	A	B	C	D	E	F
		> 10 ⁶ / år	> 10 ⁵ / år	> 10 ⁴ / år	> 10 ³ / år	> 10 ² / år	> 10 ¹ / år	> 1 / år
Mindre utsläpp till luft, vatten, eller mark OCH ingen egentlig skada. Mycket enkel sanering.	1	ACCEPTABEL						
Måttligt utsläpp till luft, vatten, eller mark OCH tillfällig lokal påverkan. Enkel sanering.	2							
Större utsläpp till luft, vatten, eller mark OCH liten till mindre spridning utanför "siten". Varaktig påverkan. Svårt att sanera.	3				ALARP			
Stora utsläpp till luft, vatten, eller mark. Större spridning. Långvarig påverkan. Mycket svårt att sanera.	4	8	5	1	3			
Momentant utsläpp till luft, vatten, eller mark. Stor spridning. Långvarig till permanent påverkan. Mycket svårt eller omöjligt att sanera.	5						ICKE-TOLERABEL	

Figur E3. Riskmatris avseende miljöskada

Tabell E3. Sammanfattning av risker i hög eller låg ALARP i konsekvensklass 4 avseende miljöskada.

Skadehändelse Ref [PRA]	Plats	Konsekvens
Stort läckage, något eller några ton, av oktansyra från rörgatan utanför anläggningens staket. [5.3.1.2]	Area 65	Utsläpp av oktansyra som är ett CMR-ämne. Viktig ekosystemtjänst påverkas då rörledning går över jordbruksmark som är skyddad enligt Miljöbalken. Dessutom kan det vara nära till ytvattenrecipient.
Brand i Lentabhallen. [1.2.1.2 i Kemikalieriskbedömning]	Lentabhallen	Brand -> Utsläpp av enstaka ton miljöfarliga metallkatalysatorer och kontaminerat släckvatten som hamnar i spärrdammen och riskerar att till viss del spridas utanför anläggningen.
Brand i Blästertält och containrar. [2.1.1.2 i Kemikalieriskbedömning]	Bläster-tält	Brand -> Utsläpp av 100-tals kg färger och lösningsmedel och kontaminerat släckvatten som hamnar i spärrdammen och riskerar att till viss del spridas utanför anläggningen.
Brand i kallförråd		Brand -> Utsläpp av enstaka ton miljöfarliga kemikalier i

Skadehändelse Ref [PRA]	Plats	Konsekvens
Stort läckage, något eller några ton, av oktansyra från rörgatan utanför anläggningens staket. [5.3.1.2]	Area 65	Utsläpp av oktansyra som är ett CMR-ämne. Viktig ekosystemtjänst påverkas då rörledning går över jordbruksmark som är skyddad enligt Miljöbalken. Dessutom kan det vara nära till ytvattenrecipient.
[8.3.1.2 i Kemikalieriskbedömning]	Area 24	kallförrådet och kontaminerat släckvatten som hamnar i spärrdammen och riskerar att till viss del spridas utanför anläggningen. Kan få påverkan på WTU om vattnet skickas dit.

Referenser:

Grovanalys Perstorp Oxo AB (2025–2026), [PRA]

4. VAL AV SCENARIER

Utgående från genomförda riskanalyser för Perstorp Oxo och riskanalyser som genomförts inom projektet "Säkerhetsstudie Stenungsund" har ett antal scenarier valts ut för en närmare redovisning. Redovisade scenarier motsvarar scenarier definierade som allvarliga kemikalieolyckor i riskanalys för Perstorp Oxo och i Säkerhetsstudie Stenungsund. Vidare anses scenarierna som här redovisas vara typscenarier. Fler liknande scenarier finns men de kan anses täckas in av dessa typscenarier. Redovisning sker enligt följande:

- I tabell E4 sammanfattas redovisade scenarier
- En generell redovisning av förebyggande och skadebegränsande åtgärder ges i figur E4. Detta är åtgärder som är allmängiltiga och bidrar till att reducera sannolikhet för att olyckshändelser skall inträffa och att reducera konsekvenser för människa, miljö och egendom.
- För respektive scenario redovisas sedan:
 - Händelsebeskrivning.
 - Möjliga orsaker.
 - Specifika förebyggande åtgärder. Detta avser åtgärder som är specifika och/eller av särskild vikt för att förhindra den aktuella händelsen.
 - Specifika skadebegränsande åtgärder. Detta avser åtgärder som är specifika och/eller av särskild vikt för att begränsa konsekvenser av den aktuella händelsen.
 - Olyckseffekter och möjliga konsekvenser för person och miljö. Här beskrivs konsekvenser som, med hänsyn tagen till vidtagna åtgärder, kan förväntas uppkomma.
 - Sannolikhet. Här redovisas bedömningar av sannolikhet att händelsen med angivna konsekvenser skall inträffa.
 - För respektive scenario ges en sammanfattning av ovanstående (i tabell E5 till E17)

Tabell E4. Sammanfattning av redovisade scenarier (finns även markerade på karta i bilaga 9)

Avsnitt	Skadehändelse Ref [PRA / SS]	Plats	Scenario
E5	Stort läckage av naturgas [3.3.1.1 – 3.3.1.9 / 05]	Area 61	Utströmmande naturgas antänds, kan ge jetbrand, gasmolnsbrand, explosion.
E6	Hål på generator [5.1.1.1 – 5.1.1.3 och 5.2.1.1 – 5.2.1.3 och 5.3.1.1 – 5.3.1.3 / -]	Area 21	Utströmmande syntesgas antänds omedelbart - brand.
E7	Stort läckage av vätskeformig reaktorlösning [4.3.1.1 – 4.3.1.9 och 4.4.1.1 – 4.4.1.15 / 02A]	Area 22	Toxiskt och brännbart gasmoln av propen, aldehyd, CO, vätgas - brand, explosion
E8	Stort läckage av vätskeformig reaktorlösning [3.3.1.1 – 3.3.1.6 och 3.4.1.1 – 3.4.1.6 / 08A]	Area 32	Toxiskt gasmoln av buten, aldehyd, CO, vätgas - brand, explosion
E9	Stort läckage av vätskeformig propen. (Utsläpp av propen från ledning/behållare motsvarande en 80 mm ledning med 25 % öppning). Källstyrka 13,5 kg/s [2.2.1.1 – 2.2.1.12 och 2.3.1.1 – 2.3.1.15 och 2.5.1.1 – 2.5.1.3 / 01]	Area 22	Gasmoln, brand, explosion eller BLEVE
E10	Stort läckage av vätskeformig buten. (Utsläpp av buten från ledning/behållare motsvarande en 80 mm ledning med 25 % öppning). Källstyrka 13,5 kg/s [2.2.1.1 – 2.2.1.15 och 2.3.1.1 – 2.3.1.15 och 2.5.1.1 – 2.5.1.3 / 07]	Area 32	Gasmoln, brand, explosion eller BLEVE
E11	Reaktorkrets. Utsläpp av propan pga. brott på anslutning till propantank, 50 mm. Källstyrka 41 kg/s [5.2.1.1 – 5.2.1.12 och 5.3.1.1 – 5.3.1.9 och 5.4.1.1 – 5.4.1.3/ 03]	Area 22	Gasmoln, brand, explosion eller BLEVE
E12	Utsläpp av propen p.g.a. brott på pipeline 150 mm. Källstyrka 30 kg/s [1.3.1.1 – 1.3.1.15 / 04 ABC]	Area 65	Gasmoln, brand, explosion
E13	Utsläpp av rapsolja/metanol [3.3.1.1 – 3.3.1.18 / 11]	Area30	Aerosolmoln som ger gasmolnsbrand, explosion eller BLEVE

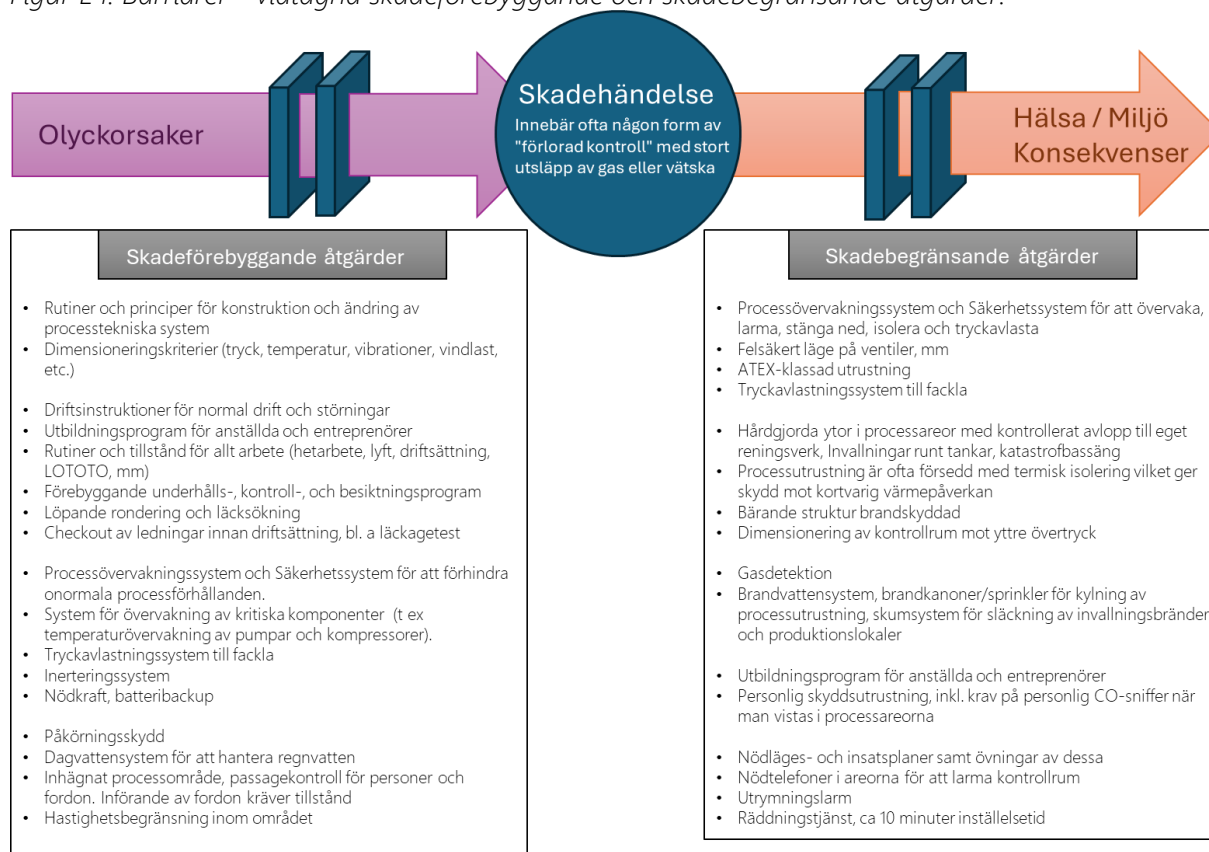
Avsnitt	Skadehändelse Ref [PRA / SS]	Plats	Scenario
E14	Brand i katastrofbassäng [3.3.1.1 – 3.3.1.6 och 3.4.1.1 – 3.4.1.6 / -]	Area 75	Utsläpp och antändning av butyraldehyd som ger pölbrand
E15	Cisternbrand i propionaldehydtank [8.5.1.1 – 8.5.1.6 / -]	Area 75	Cisternbrand i en eller flera cisterner
E16	Utsläpp av brandfarlig vara vid lastningsplats [1.3.1.1 – 1.3.1.6 / -]	Area 87	Utsläpp och antändning av aldehyd eller alkohol som ger brand
E17	Stort utsläpp av syntesgas [6.3.1.1 – 6.3.1.12 / -]	Area 21	Toxiskt och brandfarligt gasmoln av CO och vätgas

Referenser:

Grovanalys Perstorp Oxo AB (2025–2026), [PRA]

Säkerhetsstudie Stenungsund (2015), [SS]

Figur E4. Barriärer - vidtagna skadeförebyggande och skadebegränsande åtgärder.

5. SCENARIER

5.1 Stort läckage av naturgas (Scenario E5)

5.1.1 Händelsebeskrivning

Ett stort läckage inträffar på naturgasledningen som går från ackumulatortank i 61arean in emot area 21. Ledningsdimensionen är 150 mm, tryck i ackumulatortank och ledning är 45 bar.

Källstyrka för detta scenario har i Säkerhetsstudie Stenungsund ansatts till 4,7 kg/s vilket motsvarar naturgaskompressorns kapacitet och varaktigheten har ansatts till 30 sek.

Beroende på skadans omfattning kan källstyrkan initialt vara större än kompressorns kapacitet eftersom matning då sker från ackumulatortanken. Nedstängning av kompressor kommer att initieras mycket snabbt men utflödet kommer fortsatt att matas från ackumulatortanken tills manuell nedstängning sker. Totalt finns ca 3 ton gas tillgängligt i ackumulatortanken. Med ett utflöde av ca 5 kg/s motsvarar detta ca 10 minuter, dock kommer manuell nedstängning troligen att ha genomförts innan dess.

Utströmmande naturgas antänds och leder till en gasmolnsbrand eller jetbrand.

5.1.2 Orsaker

Läckage kan tänkas inträffa på grund av:

- Material och konstruktionsfel
- Utmattnings- och överbelastning (vibrationer från naturgaskompressorn)
- Yttre korrosion
- Fel i samband med reparations- eller underhållsarbete
- Yttre påverkan:
 - Påkörning. Ledning ligger lågt, om en bil välter eller tappar tungt föremål i samband med påkörning av påkörningsskydd kan ledningen påverkas
 - Påverkan i samband med lyftoperationer
 - Ras eller skred på grund av stora vattenmassor som påverkar fundament
 - Yttre brand från angränsande processareor

5.1.3 Specifika skadeförebyggande åtgärder

- Övervakning av kompressor med avseende på temperatur och tryck samt lägesindikering på kolvar.
- Ledningen är målad och oisolerad. Detta innebär att ledningen är lätt att inspektera med avseende på eventuella yttre skador och korrosion.
- Naturgas är ett rent media med väl känd och väl kontrollerad sammansättning. Detta innebär att problem avseende inre korrosion eller erosion ej bedöms föreligga.
- Påkörningsskydd.

5.1.4 Specifika skadebegränsande åtgärder

- Processövervakningssystem och Säkerhetssystem:
 - Ett stort läckage på naturgasledningen kommer att leda till att processen trippar på lågt tryck. Backflöde från process stoppas därmed automatiskt.
 - Snabbavstängningsventil på gasledning finns vid MR-station.
- Gasdetektion och larm
- ATEX-klassad utrustning
- Tryckavlastningssystem till fackla
- Brandvattensystem, brandkanoner för kylning av processutrustningen

5.1.5 Olyckseffekter och möjliga konsekvenser

Olyckseffekt

Ett stort utsläpp av naturgas kan leda till gasmolnsbrand och/eller jetbrand i processarean. Naturgasledningen löper mellan processareorna och beroende på var läckage inträffar kan olika delar av processen påverkas. Kablage samt instrumentluft och andra servicesystem kommer att skadas. Anläggningen kommer att stoppas manuellt eller automatiskt. Följdskada på annan processutrustning bedöms kunna förhindras genom kylning tills utsläppet upphör, varaktigheten bedöms vara ganska kort. En brand i närheten av kompressorn kan komma att påverka bilutlastning i Area 86.

Naturgas är i sig lättare än luft vilket innebär att ett utsläpp sprids och späds ut snabbt. Dock kommer expansionen från 45 bar ner till atmosfärstryck medföra att gasen kyls ned och att en kall gas/luftblandning bildas vilket motverkar utspädningen.

Scenariot med stort läckage på naturgasledning och med en källstyrka av 4,7 kg/s har i Säkerhetsstudie Stenungsund bedömts ge upphov till ett gasmoln med avstånd till LFL (lägsta gräns för antändning) på 28 till 150 meter beroende på väderförhållanden. Om en större mängd ansamlas och antänds i ett senare skede kan antändningen resultera i ett visst övertryck. I Säkerhetsstudie Stenungsund har bedömts att ett övertryck av 0.1 bar kan uppstå på ett avstånd av 32 -74 meter beroende på väderförhållanden. Detta är tillräckligt för att ge skador på byggnader men orsakar troligtvis inga större skador på processutrustning.

Konsekvens för person och miljö

Normalt uppehåller sig ett fåtal personer i processareorna, detta begränsar sannolikhet att någon person direkt skall exponeras. Personer som hamnar inom gasmoln som antänds eller exponeras för hög värmestrålning till följd av jetbrand kommer dock att skadas allvarligt eller omkomma (konsekvensklass 4).

Miljöpåverkan till följd av utsläpp av naturgas och eventuell brand skulle likväl kunna bli små men i genomförda grovanalyser har förutsatts att skada på övrig processutrustning inträffar, vilket resulterar i viss mängd förorenat släckvatten (konsekvensklass 3).

5.1.6 Sannolikhet

Sannolikhet för detta scenario (med personskada) har beräknats i LOPA till ca 1 gång/14 000 år. Som referens kan nämnas "Säkerhetsstudie Stenungsund 2015" där sannolikhet för detta utsläpp tidigare beräknats till 1 gång/17 000 år.

Tabell E5. Sammanfattning av scenario: "Stort läckage av naturgas"

Händelse: Naturgasutsläpp		Plats Naturgasledning från ackumulatortank i 61-arean in emot area 21		
Orsak	Olyckseffekt	Konsekvenser	Skadeförebyggande åtgärder	Skadebegränsande åtgärder
Material och konstruktionsfel Utmattnings- och överbelastning (vibrationer från naturgas-kompressorn) Yttre korrosion Fel i samband med reparations-, underhållsarbete Yttre påverkan: - Påkörning - Påverkan i samband med lyftoperationer - Ras eller skred på grund av stora vattenmassor som påverkar fundament - Yttre brand från angränsande processareor	Gasmoln-brand och jetbrand i processarea. Beroende på var läckage inträffar kan olika delar av processen påverkas (Area 21, 22 eller 23). I händelse av explosion kan ett övertryck av 0.1 bar uppstå på ett avstånd av 32 -74 meter beroende på väder-förhållanden. (Säkerhetsstudie Stenungsund)	<u>Brand</u> Skada på kablage, mm. Förlust av kraft, instrumentering och andra service system. Ger stopp i anläggning. Följdskada på processutrustning bedöms kunna förhindras genom kylning. <u>Explosion</u> Explosionslast på 0.1 barg ger troligen ej upphov till skada på intilliggande processutrustning. <u>Effekt på person och miljö</u> Låg persontäthet, begränsar sannolikhet att någon person direkt skall exponeras. Person som hamnar inom gasmoln eller exponeras för hög värmestrålning löper risk att skadas allvarligt eller omkomma. Viss miljöpåverkan om förorenat släckvatten uppkommer.	Övervakning av kompressor med avseende på temperatur och tryck samt lägesindikering på kolvar. Ledningen är målad och oisolerad. Detta innebär att ledningen är lätt att inspektera med avseende på eventuella yttre skador och korrosion. Naturgas är ett rent media med väl känd och väl kontrollerad sammansättning. Detta innebär att problem avseende inre korrosion eller erosion ej föreligger. Påkörningsskydd	Processövervakning s-system och Säkerhetssystem: - Ett stort läckage på naturgasledningen kommer att leda till att processen trippar på lågt tryck. Backflöde från process stoppas därmed automatiskt. - Snabb-avstängningsventil på gasledning finns vid MR-station. Gasdetektion och larm ATEX-klassad utrustning Tryckavlastnings-system till fackla Brandvattensystem, brandkanoner för kylning av processutrustning

5.2 Hål på generator (Scenario E6)

5.2.1 Händelsebeskrivning

Ett hål uppstår i generatoren. Utströmmande syntesgas har hög temperatur (ca 1400 °C) och självantänder omedelbart vid kontakt med luftens syre. Källstyrka och omfattning av branden beror på skadans omfattning.

Eftersom tillgänglig volym i generatoren är begränsad och snabb avstängning förväntas bedöms varaktigheten av branden vara kort.

5.2.2 Orsaker

Mekanisk skada på generatoren med åtföljande utsläpp och brand kan orsakas av:

- Skyddstegel på insidan av generatoren är skadat, till exempel på grund av ålder.
- Genombränning av väggen på grund av för hög andel syrgas i inmatning.
- Läckage vid termoelement.

5.2.3 Specifika skadeförebyggande åtgärder

- Förebyggande underhålls-, kontroll-, och besiktningsprogram - invändig besiktning av tegel görs vid varje storstopp (vart tredje år), renovering genomförs vid behov
- Temperaturmätning av generators utsida. Hög temperatur ger larm till kontrollrum.
- Flödesmätning av ingående produktströmmar. Trippfunktion om felaktig kvot.
- Temperaturmätning i generator med trippfunktion vid hög temperatur.
- Metanhalt i gasström efter generator mäts (Metanhalt och temperatur följs åt).

5.2.4 Specifika skadebegränsande åtgärder

- Avspärrat område runt generatoren och förbud mot arbete i anläggningen vid uppstart av generatoren
- Tryckavlastningssystem till fackla - nedblåsning till fackla kan initieras manuellt.
- Nödstoppsfunktion för generatoren i kontrollrum och ute i anläggningen. Detta stoppar råvaror in till generatoren och stänger ventil efter generator. Detta isolerar generatoren från övrig process.
- Brandvattensystem, brandkanoner för kylning av processutrustning

5.2.5 Olyckseffekter och möjliga konsekvenser

Olyckseffekt

En brand till följd av utsläpp av syntesgas från generatoren kommer att exponera intilliggande processutrustning i area 21. Kablage samt instrumentluft och andra servicesystem kommer att skadas. Beroende på omfattning av skadan kan branden ge upphov till följdskada på intilliggande processutrustning och rörledningar. Händelsen kommer att detekteras snabbt antingen manuellt eller på gas- eller temperaturlarm eller på larm för tappat tryck i generator. Tillgänglig volym mellan nödstoppsventiler är 23 m³. Förutsatt att nödstopp fungerar blir varaktigheten därmed begränsad och det finns förutsättningar att undvika följdskada genom kylning av intilliggande utrustning.

Konsekvens för person och miljö

Tillträde till området runt generatoren är begränsat vilket begränsar sannolikhet att någon person direkt skall exponeras. Personer som direkt påverkas av hög värmestrålning till följd av branden kommer dock att skadas allvarligt eller omkomma (konsekvensklass 4).

Miljöpåverkan till följd av utsläpp och antändning av syntesgas bedöms som små. (konsekvensklass 1). Miljökonsekvenserna blir brandrök och kolväteutsläpp till luft och vatten. Detta påverkar närområdet till fabriksområdet under en begränsad tid. Kylvatten kan anses vara rent och kan samlas på siten på ett kontrollerat sätt.

5.2.6 Sannolikhet

Sannolikhet för detta scenario (med personskada) har beräknats i LOPA till ca 1 gång/180 år.

Tabell E6. Sammanfattning av scenario - Hål på generator

Händelse: Hål på generator		Plats: Area 21		
Orsak	Olyckseffekt	Konsekvenser	Skadeförebyggande åtgärder	Skadebegränsande åtgärder
Skyddstegel på insidan av generatortegel skadat p.g.a.t.ex. ålder. Genombränning p.g.a. för hög andel syrgas. Läckage vid termoelement.	Utströmmande syntesgas antänds omedelbart.	<u>Brand</u> Skada på kablage, mm. Förlust av kraft, instrumentering och andra service system. Ger stopp i anläggning. Följdskada på processutrustning beroende på skadans omfattning. <u>Effekt på person och miljö</u> Restriktioner begränsar sannolikhet att någon person direkt skall exponeras. Person som exponeras för hög värmestrålning löper risk att skadas allvarligt eller omkomma. Liten miljöpåverkan.	Förebyggande underhålls-, kontroll-, och besiktningsprogram - invändig besiktning av tegel görs vid varje storstopp (vart tredje år), renovering genomförs vid behov Temperaturmätning av generatorns utsida. Hög temperatur ger larm till kontrollrum. Flödesmätning av ingående produktströmmar. Trippfunktion om felaktig kvot. Temperaturmätning i generator med trippfunktion vid hög temperatur. Metanhalt i gasström efter generator mäts (Metanhalt och temperatur följs åt).	Avspärrat område runt generatortegel förbud mot arbete i anläggningen vid uppstart av generatortegel Praxis är att begränsa antal personer inom området under drift Tryckavlastningssystem till fackla - nedblåsning till fackla kan initieras manuellt. Nödstoppsfunktion för generatortegel i kontrollrum och ute i anläggningen. Detta stoppar råvaror in till generatortegel och stänger ventil efter generator. Detta isolerar generatortegel från övrig process. Brandvattensystem, brandkanoner för kylning av processutrustning

5.3 Stort läckage av vätskeformig reaktorlösning area 22 (Scenario E7)

5.3.1 Händelsebeskrivning

Reaktorerna innehåller stora mängder brandfarlig vätska/gas (ca 45 ton i en reaktor). Till varje reaktor finns en kylkrets med en stor cirkulationspump och reaktorerna är försedda med omrörare. Möjliga utsläpp kan vara allt från små läckage i tätningar till mer omfattande haverier. I Säkerhetsstudie Stenungsund redovisas ett scenario med haveri av en röranslutning (dimension 80 mm) till en reaktor. Källstyrkan har beräknats till 11 kg/s. Hela volymen i en reaktor (45 ton) antas tömmas varav ca 25% går till gasmoln som gas och aerosol. Gasmolnet kommer att innehålla en blandning av propen, kolmonoxid, vätgas och aldehyd.

Vätskefasen kommer att spridas inom processarean och leds till LPO-bassäng i processarean. Spridning utanför processarean kommer att förhindras av processareans invallning.

5.3.2 Orsaker

Läckage av vätskeformig reaktorlösning kan inträffa på grund av:

- Tätningshaveri på reaktor-cirkulationspumpar och flänsar
- Fel i samband med reparations- eller underhållsarbete
- Skada eller haveri på ledningar eller reaktorstutsar på grund av material och konstruktionsfel, utmattning (t.ex. vibrationer från kompressorer eller omrörare) och överbelastning
- Erosion samt inre eller yttre korrosion
- Överskridna designparametrar
- Yttre påverkan, t.ex. i samband med lyftoperationer

5.3.3 Specifika skadeförebyggande åtgärder

- Förebyggande underhålls-, kontroll-, och besiktningsprogram av ledningar, cirkulationspumpar och omrörare
- Processövervakningssystem och Säkerhetssystem för att förhindra onormala processförhållanden. Reaktorerna har ett omfattande processövervakningssystem innefattande bl.a. tryck, temperatur, nivå och sammansättning. Tätningsskript och tripp på pumpar.
- System för övervakning av kritiska komponenter, t.ex.:
 - Omrörare har oljefyllt tätning med larm på lågt tryck
 - Vibrationsmätning av pumpar
- Rostfritt material i rörsystem
- Tryckavlastning till fackelsystem
- Påkörningsskydd

5.3.4 Specifika skadebegränsande åtgärder

- Processövervakningssystem och Säkerhetssystem för att övervaka, larma, stänga ned, isolera och tryckavlasta, t.ex.:
 - Gaslarm vid pumptätning
 - Nödstoppsfunktion i kontrollrum, detta isolerar båda reaktorerna från inmatning av råvara vilket leder till att reaktionen stoppas

- På reaktor 1 finns fjärrstyrda motorventiler upp- och nedströms cirkulationspumpen för isolering av denna
- Bottenstutsar på båda reaktorerna är försedda med motorventiler som stänger vid nödstopp
- Hårdgjorda ytor i processarean med kontrollerat avlopp till LPO-bassäng i processarean, invallningar runt processarea.
- Gasdetektion med larm på flera platser i arean
- Brandvattensystem, brandkanoner och sprinkler för kylning av processutrustning. Sprinkler finns vid reaktorernas utlopp.

5.3.5 Olyckseffekter och möjliga konsekvenser

Olyckseffekt

Scenariot med haveri av anslutningsstuts och en källstyrka av 11 kg/s har i Säkerhetsstudie Stenungsund bedömts ge upphov till ett gasmoln med avstånd till LFL (lägsta gräns för antändning) på 22 till 115 meter beroende på väderförhållanden. Om detta moln antänds kan det ge upphov till ett övertryck av 0,1 bar på 32-75 meters avstånd beroende på väderförhållanden. Detta är tillräckligt för att ge skador på byggnader men orsakar troligtvis inga större skador på processutrustning.

En antändning kommer att ge upphov till en omfattande brand inne i processarean. Skada på intilliggande processutrustning kan inträffa.

Konsekvens för person och miljö

Normalt uppehåller sig ett fåtal personer i processareorna, detta begränsar sannolikhet att någon person direkt skall exponeras. Ett icke antänt utsläpp kan emellertid ge upphov till förgiftningsskador på personal som exponeras. Personer som hamnar inom gasmoln som antänds eller exponeras för hög värmestrålning till följd av brand kan skadas allvarligt eller omkomma (bedömt som konsekvensklass 4).

Utsläppet bedöms kunna hanteras inom processarean och inte ge upphov till spridning till yttre miljö, förutom den del som går i gasfas. Miljöpåverkan till följd av utsläpp och eventuell brand bedöm som små.

Vid en omfattande brand i produktionsarean kan större miljöpåverkan uppstå genom spridning av giftig brandrök och kontaminerat släckvatten. Konsekvenser av denna typ av händelse har utvecklats i insatsplaner, scenario A och B. I händelse av omfattande brand och insats med släckvatten kommer LPO-bassängen inte att kunna hantera hela volymen. De flesta rännorna i areans betongplatta är inte avstängningsbara så förorenat släckvatten kommer därför ledas till anläggningens reningsverk. Om spridning av förorenat släckvatten sker utanför areans betongplatta kommer detta förr eller senare att nå det "rena avloppssystemet" (WWC) och gå vidare till anläggningens spärrdamm. Eftersom denna damm kan isoleras från recipienten bedöms att spridning utanför fabriksområdet kan förhindras eller mildras, men saneringsarbete kommer att krävas. Händelsen bedöms som konsekvensklass 3.

5.3.6 Sannolikhet

Sannolikhet för detta scenario (med personskada) har i LOPA beräknats till ca 1 gång/9000 år för gasmolnsbrand och ca 1 gång/91 000 år för gasmolnsexplosion.

Tabell E7. Sammanfattning av scenario - Stort läckage av vätskeformig reaktorlösning i area 22

Händelse: Stort läckage av vätskeformig reaktorlösning		Plats: Area 22		
Orsak	Olyckseffekt	Konsekvenser	Skadeförebyggande åtgärder	Skadebegränsande åtgärder
Tätningshaveri på reaktor-cirkulations-pumpar och flänsar Fel i samband med reparations- eller underhållsarbete Skada eller haveri på ledningar eller reaktorstutsar på grund av material och konstruktionsfel, utmattnings- och överbelastning Erosion samt inre eller yttre korrosion Yttre påverkan, t.ex. i samband med lyftoperationer	Toxiskt gasmoln. Om antändning sker uppkommer omfattande brand i processarean. I händelse av explosion kan ett övertryck av 0.1 bar uppstå på ett avstånd av 32-75 meter beroende på väderförhållanden. (Säkerhetsstudie Stenungsund)	<u>Brand</u> Skada på kablage, mm. Förlust av kraft, instrumentering och andra service system. Ger stopp i anläggning. Följdskada på annan processutrustning kan inträffa. <u>Explosion</u> Explosionslast på 0.1 barg ger troligen ej upphov till skada på intilliggande processutrustning. <u>Effekt på person och miljö</u> Låg persontäthet, begränsar sannolikhet att någon person direkt skall exponeras. Person som exponeras för toxiskt gasmoln kan skadas. Person som, i händelse av antändning, hamnar inom gasmoln eller exponeras för hög värmestrålning löper risk att skadas allvarligt eller omkomma.	Förebyggande underhålls-, kontroll-, och besiktningsprogram av ledningar, cirkulationspumpar och omrörare Processövervakningssystem och Säkerhetssystem för att förhindra onormala processförhållanden. Reaktorerna har ett omfattande processövervakningssystem innefattande bl. a tryck, temperatur, nivå och sammansättning. System för övervakning av kritiska komponenter, t ex: - Omrörare har oljefyllt tätning med larm på lågt tryck - Vibrationsmätning av pumpar Rostfritt material i rörsystem Tryckavlastning till fackelsystem Påkörningsskydd	Processövervakningssystem och Säkerhetssystem för att övervaka, larma, stänga ned, isolera och tryckavlasta, t ex: - Gaslarm vid pumptätning - Nödstoppsfunktion i kontrollrum - Fjärrstyrda motorventiler Hårdgjorda ytor i processarean med kontrollerat avlopp till LPO-bassäng i processarean, invallningar runt processarea. Gasdetektion med larm Brandvattensystem, brandkanoner och sprinkler för kylning av processutrustning

		Förorenat släckvatten kommer ha viss miljöpåverkan och kräva sanering.		
--	--	--	--	--

5.4 Stort läckage av vätskeformig reaktorlösning Area 32 (Scenario E8)

5.4.1 Händelsebeskrivning

De båda reaktorerna innehåller stora mängder brandfarlig vätska/gas, ca 75 ton/st. Till reaktorerna finns en kylkrets med en stor cirkulationspump och reaktorerna är försedd med omrörare. Möjliga utsläpp kan vara allt från små läckage till mer omfattande haverier. Större delen består av aldehyd som förvisso är varm men inte överhettad. Därav antas att större delen av innehållet bildar en pöl.

I Säkerhetsstudie Stenungsund redovisas ett scenario med haveri av en röranslutning (dimension 80 mm) till en reaktor. Källstyrkan har beräknats till 6,6 kg/s. Hela reaktorvolymen antas tömmas varav ca 15% går till gasmoln som gas och aerosol. Gasmolnet kommer att innehålla en blandning av buten, kolmonoxid, vätgas och aldehyd. Vätskefasen kommer att spridas inom processarean och leds till en "uppsamlingsbassäng" i processarean. Denna har en volym som är mer än tillräcklig för innehållet i en reaktor. Spridning utanför processarean kommer att förhindras av processareans invallning.

5.4.2 Orsaker

Läckage av vätskeformig reaktorlösning kan inträffa på grund av:

- Fel i samband med reparations- eller underhållsarbete
- Skada eller haveri på ledningar eller reaktorstutsar på grund av material och konstruktionsfel, utmattnings (t.ex. vibrationer från kompressorer eller omrörare) och överbelastning
- Erosion samt inre eller yttre korrosion
- Överskridna designparametrar
- Yttre påverkan, t.ex. i samband med lyftoperationer

5.4.3 Specifika skadeförebyggande åtgärder

- Processövervakningssystem och Säkerhetssystem för att förhindra onormala processförhållanden. Reaktorerna har ett omfattande processövervakningssystem innefattande bl. a tryck, temperatur, nivå och sammansättning.
- System för övervakning av kritiska komponenter, t.ex.:
 - Omrörare har oljefylld tätning med larm på lågt tryck
 - Vibrationsmätning av pumpar
- Tätningslösa pumpar
- Rostfritt material i rörsystem
- Tryckavlastning till fackelsystem

5.4.4 Specifika skadebegränsande åtgärder

- Processövervakningssystem och Säkerhetssystem för att övervaka, larma, stänga ned, isolera och tryckavlasta, t.ex.:
 - Nödstoppsfunktion i kontrollrum, detta isolerar reaktorerna från inmatning av råvara vilket leder till att reaktionen stoppas
 - Bottenstuts på reaktor är försedd med motorventil som stänger vid nödstopp
- Hårdgjorda ytor i processarean med kontrollerat avlopp till uppsamlingsbassäng i processarean, invallningar runt processarea.

- Gasdetektion med larm på flera platser i arean
- Brandvattensystem, brandkanoner och sprinkler för kylning av processutrustning. Skumsprinklers och skumgeneratorer finns placerade på strategiska positioner.

5.4.5 Olyckseffekter och möjliga konsekvenser

Olyckseffekt

Scenariot med haveri av anslutningsstuts och en källstyrka av 6,6 kg/s har i Säkerhetsstudie Stenungsund bedömts kunna ge upphov till ett gasmoln med avstånd till LFL (lägsta gräns för antändning) på 16 till 83 meter beroende på väderförhållanden. Om detta moln antänds kan det ge upphov till ett övertryck av 0,1 bar på 26-57 meters avstånd beroende på väderförhållanden. Detta är tillräckligt för att ge skador på byggnader men orsakar troligtvis inga större skador på processutrustning.

En antändning kommer att ge upphov till en omfattande brand inne i processarean. Skada på intilliggande processutrustning kan inträffa.

Konsekvens för person och miljö

Normalt uppehåller sig ett fåtal personer i processareorna, detta begränsar sannolikhet att någon person direkt skall exponeras. Ett icke antänt utsläpp kan emellertid ge upphov till förgiftningsskador på personal som exponeras. Personer som hamnar inom gasmoln som antänds eller exponeras för hög värmestrålning till följd av brand kan skadas allvarligt eller omkomma (bedömt som konsekvensklass 4).

Utsläppet bedöms kunna hanteras inom processarean och inte ge upphov till spridning till yttre miljö, förutom den del som går i gasfas. Miljöpåverkan till följd av utsläpp och eventuell brand bedöms som små.

Vid en omfattande brand i produktionsarea kan miljöpåverkan uppstå genom spridning av giftig brandrök och kontaminerat släckvatten. Konsekvenser av denna typ av händelse har utvecklats i insatsplaner, scenario H.

I händelse av omfattande brand och insats med släckvatten kommer släckvattnet från hårdgjorda ytor ledas till en bassäng på ca 150 m³ i anslutning till processarean, varifrån den kan pumpas till reningsverket eller till spärrdammen. Breddar denna över så hamnar släckvattnet i spärrdammen. Om spridning av förorenat släckvatten sker utanför areans betongplatta kommer detta förr eller senare att nå det "rena avloppssystemet" och gå vidare till anläggningens spärrdamm. Eftersom denna damm kan isoleras från recipienten bedöms att spridning utanför fabriksområdet kan förhindras, men saneringsarbete kommer att krävas. Händelsen bedöms som konsekvensklass 3.

5.4.6 Sannolikhet

Scenariot att ett stort utsläpp inträffar och antänds samt resulterar i dödsfall (konsekvensklass 4) har bedömts till ca 1 gång/20 000 år.

Tabell E8. Sammanfattning av scenario - Stort läckage av vätskeformig reaktorlösning i area 32

Händelse: Stort läckage av vätskeformig reaktorlösning		Plats: Area 32		
Orsak	Olyckseffekt	Konsekvenser	Skadeförebyggande åtgärder	Skadebegränsande åtgärder
Fel i samband med reparations- eller underhållsarbete Skada eller haveri på ledningar eller reaktorstutsar på grund av material och konstruktionsfel, utmattnings- och överbelastning Erosion samt inre eller yttre korrosion Yttre påverkan, t.ex. i samband med lyftoperationer Överskridna designparametrar	Toxiskt gasmoln. Om antändning sker uppkommer omfattande brand i processarean. I händelse av explosion kan ett övertryck av 0.1 bar uppstå på ett avstånd av 26-57 meter beroende på väderförhållanden. (Säkerhetsstudie Stenungsund)	<u>Brand</u> Skada på kablage, mm. Förlust av kraft, instrumentering och andra service system. Ger stopp i anläggning. Följdskada på annan processutrustning kan inträffa. <u>Explosion</u> Explosionslast på 0.1 barg ger troligen ej upphov till skada på intilliggande processutrustning. <u>Effekt på person och miljö</u> Låg persontäthet, begränsar sannolikhet att någon person direkt skall exponeras. Person som exponeras för toxiskt gasmoln kan skadas. Person som, i händelse av antändning, hamnar inom gasmoln eller exponeras för hög värmestrålning löper risk att skadas allvarligt eller omkomma.	Processövervakningssystem och Säkerhetssystem för att förhindra onormala processförhållanden. Reaktorerna har ett omfattande processövervakningssystem innefattande bl. a tryck, temperatur, nivå och sammansättning. System för övervakning av kritiska komponenter, t.ex.: - Temperatur och tryckövervakning av tätning för omrörare - Vibrationsmätning av pumpar Tätningsslösa pumpar Rostfritt material i rörsystem Tryckavlastning till fackelsystem	Processövervakningssystem och Säkerhetssystem för att övervaka, larma, stänga ned, isolera och tryckavlasta, t ex; - Nödstoppsfunktion i kontrollrum - Fjärrstyrda motorventiler Hårdgjorda ytor i processarean med kontrollerat avlopp till uppsamlingsbassäng i processarean, invallningar runt processarea. Gasdetektion med larm Brandvattensystem, brandkanoner och sprinkler för kylning av processutrustning. Skumsprinklers och skumgeneratorer finns placerade på strategiska positioner.

		Förorenat släckvatten kommer ha viss miljöpåverkan och kräva sanering.		
--	--	--	--	--

5.5 Stort läckage av vätskeformig propen (Scenario E9)

5.5.1 Händelsebeskrivning

Ett stort läckage motsvarande 25 % öppning på ett 80 mm rör inträffar på propenledningen. Trycket i ledningen är 22 barg. Källstyrka för detta scenario har i Säkerhetsstudie Stenungsund beräknats till 13,5 kg/s. Propenledningen är förbunden med en uppehållstank som har en volym av 10 m³. Motorventiler finns på in- och utgående ledningar. Varaktigheten av utsläppet har i Säkerhetsstudie Stenungsund bedömts till 3 minuter.

Utströmmande vätskeformig propen kommer att flasha och, om snabb antändning ej sker, ge upphov till ett tungt gasmoln som kan spridas mot andra anläggningsdelar.

5.5.2 Orsaker

Läckage av vätskeformig propen kan inträffa på grund av:

- Material och konstruktionsfel
- Utmattnings- och överbelastning. Ett inledande mindre läckage kan ge upphov till nedkylning och materialsprödhet som kan resultera i ett större utsläpp.
- Tätningshaveri på pumpar och flänsar
- Erosion samt inre eller yttre korrosion
- Fel i samband med reparations- eller underhållsarbete
- Överskridna designparametrar
- Yttre påverkan, t.ex. i samband med lyftoperationer

5.5.3 Specifika skadeförebyggande åtgärder

- Dimensioneringskriterier avseende bl. a tryck och temperatur. Materialval med hänsyn till tålighet mot låg temperatur.
- Processövervakningssystem och Säkerhetssystem för att förhindra onormala processförhållanden, bl.a. larm på tryck i uppehållstanken

5.5.4 Specifika skadebegränsande åtgärder

- Processövervakningssystem och säkerhetssystem för att övervaka, larma, stänga ned, isolera och tryckavlasta. Motorventiler som kan stängas från kontrollrummet finns på in- och utgående ledningar.
- Gasdetektorer med gaslarm
- ATEX-klassad utrustning
- Tryckavlastningssystem till fackla
- Nödstopp finns både lokalt och i kontrollrum. Det finns nödstopp för både area 21 och 22, enbart 22, för propentank, för propantank och kompressor i area 22.
- Brandvattensystem, brandkanoner och sprinkler för kylning av processutrustning - vattenridå mellan propenpump och tank för att skydda tank i händelse av brand kring pump

5.5.5 Olyckseffekter och möjliga konsekvenser

Olyckseffekt

Ett stort utsläpp av propen kan leda till gasmolnsbrand och/eller jetbrand i processarean. Gasmolnet skulle också kunna explodera. Skada på intilliggande processutrustning kan uppkomma. Omfattning av skada beror på ett antal faktorer så som utsläppets storlek och riktning, exponering av utrustning i händelse av jetbrand, hur snabbt skadad del kan isoleras och hur effektiv kylning som kan upprättas.

Det gasmoln som bildas kommer att vara "tungt och sammanhängande" vilket innebär att det finns risk för spridning till andra anläggningsdelar. Scenariot har i Säkerhetsstudie Stenungsund bedömts kunna ge upphov till ett gasmoln med avstånd till LFL (lägsta gräns för antändning) på 25 till 145 meter beroende på väderförhållanden. Om en större mängd gas ansamlas och antänds i ett senare skede kan antändningen resultera i ett visst övertryck. I Säkerhetsstudie Stenungsund har bedömts att ett övertryck av 0.1 bar kan uppstå på ett avstånd av 37 till 110 meter beroende på väderförhållanden.

Konsekvens för person och miljö

Normalt uppehåller sig ett fåtal personer i processareorna, detta begränsar sannolikhet att någon person direkt skall exponeras. Personer som hamnar inom gasmoln som antänds eller exponeras för hög värmestrålning till följd av brand kommer dock att skadas allvarligt eller omkomma (konsekvensklass 4).

Miljöpåverkan till följd av utsläpp av propen och eventuell brand bedöms som små. Det kommer att bli brandrök och kolväteutsläpp till luft och vatten och påverkar närområdet till fabriksområdet under en begränsad tid. Förutsatt att skada på övrig processutrustning ej inträffar eller är begränsad kommer händelsen inte att resultera i förorenat släckvatten. Om en explosion sker antas däremot efterföljande släckning och kontaminerat släckvatten (konsekvensklass 3).

Ett osannolikt men inte omöjligt scenario är BLEVE av propentanken, vilket kan uppstå om en yttre brand påverkar tanken under längre tid och utan att tanken kyla. Effekterna av en BLEVE kan vara ett eldklot med flera hundra meter i diameter, vilket riskerar att skada ett flertal personer (konsekvensklass 5) med omfattande brand i och kring fabriken. Stora mängder kontaminerat släckvatten kan uppstå med större miljökonsekvenser (konsekvensklass 4).

5.5.6 Sannolikhet

Scenariot att ett stort utsläpp inträffar och antänds samt resulterar i dödsfall (konsekvensklass 4) har bedömts till 1 gång/7000 år för gasmolnsbrand och 1 gång/70 000 år för gasmolnsexplosion.

Sannolikheten för en BLEVE med flertalet dödsfall som följd har bedömts till 1 gång/20 000 år.

Tabell E9. Sammanfattning av scenario - Stort läckage av vätskeformig propen

Händelse: Stort läckage av vätskeformig propen		Plats Area 22		
Orsak	Olyckseffekt	Konsekvenser	Skadeförebyggande åtgärder	Skadebegränsande åtgärder
Material och konstruktionsfel Utmattning och överbelastning. Ett inledande mindre läckage kan ge upphov till nedkylning och materialsprödhet som kan resultera i ett större utsläpp. Erosion samt inre eller yttre korrosion Fel i samband med reparations- eller underhållsarbete Yttre påverkan, t.ex. i samband med lyftoperationer Tätningshaveri på pumpar och flänsar Överskridna designparametrar	Om antändning sker uppkommer omfattande brand i processarean. I händelse av explosion kan ett övertryck av 0.1 bar uppstå på ett avstånd av 37-110 meter beroende på väderförhållanden. (Säkerhetsstudie Stenungsund)	<u>Brand</u> Skada på kablage, mm. Förlust av kraft, instrumentering och andra service system. Ger stopp i anläggning. Följdskada på annan processutrustning kan inträffa. <u>Explosion</u> Tungt sammanhängande gasmoln innebär risk för påverkan på andra anläggningsdelar. <u>Effekt på person och miljö</u> Låg persontäthet, begränsar sannolikhet att någon person direkt skall exponeras. Person som, i händelse av antändning, hamnar inom gasmoln eller exponeras för hög värmestrålning löper risk att skadas allvarligt eller omkomma. Liten miljöpåverkan om gasmolnet ej	Dimensioneringskriterier avseende bl. a tryck och temperatur. Materialval med hänsyn till tålighet mot låg temperatur. Processövervakningssystem och Säkerhetssystem för att förhindra onormala processförhållanden, bl.a. larm på tryck i bufferttanken	Processövervakningssystem och Säkerhetssystem för att övervaka, larma, stänga ned, isolera och tryckavlasta. Motorventiler som kan stängas från kontrollrummet finns på in- och utgående ledningar ATEX-klassad utrustning Tryckavlastningssystem till fackla Gasdetektion med larm Brandvattensystem, brandkanoner och sprinkler för kylning av processutrustning - vattenridå mellan propenpump och tank för att skydda tank i händelse av brand kring pump Det finns nödstopp för både area 21 och 22, enbart 22, för propentank, för propantank och kompressor i area 22.

		exploderar, annars viss miljöpåverkan p.g.a. kontaminerat släckvatten.		
--	--	---	--	--

5.6 Stort läckage av vätskeformig buten (Scenario E10)

5.6.1 Händelsebeskrivning

Ett stort läckage motsvarande 25 % öppning på ett 80 mm rör inträffar på butenledningen. Trycket i ledningen är 20 barg. Källstyrka för detta scenario har i Säkerhetsstudie Stenungsund beräknats till 13,5 kg/s. En bufferttank med en volym av 27 m³ är ansluten till ledningen. Motorventiler finns på inloppsledning och på ledning till/från bufferttank. Ingående ledning och bufferttank kan därmed isoleras från processarean. Varaktigheten av utsläppet har i Säkerhetsstudie Stenungsund bedömts till 3 minuter. Utströmmande vätskeformig buten kommer att flasha och, om snabb antändning ej sker, ge upphov till ett tungt gasmoln som kan spridas mot andra anläggningsdelar.

5.6.2 Orsaker

Läckage av vätskeformig buten kan inträffa på grund av:

- Material och konstruktionsfel
- Utmattning och överbelastning. Ett inledande mindre läckage kan ge upphov till nedkylning och materialsprödhet som kan resultera i ett större utsläpp.
- Erosion samt inre eller yttre korrosion
- Fel i samband med reparations- eller underhållsarbete
- Överskridna designparametrar
- Yttre påverkan, t.ex. i samband med lyftoperationer

5.6.3 Specifika skadeförebyggande åtgärder

- Dimensioneringskriterier avseende bl. a tryck och temperatur. Materialval med hänsyn till tålighet mot låg temperatur.
- Processövervakningssystem och Säkerhetssystem för att förhindra onormala processförhållanden, bl. a: nivåövervakning av bufferttank med larm och trippfunktion, flödesövervakning med trippfunktion

5.6.4 Specifika skadebegränsande åtgärder

- Processövervakningssystem och Säkerhetssystem för att övervaka, larma, stänga ned, isolera och tryckavlasta, bl. a motorventiler på inloppsledning vid areagräns och för isolering av bufferttank, flödesövervakning med trippfunktion, backventiler och motorventiler förhindrar backflöde från reaktor, manuell avstängningsventil vid Perstorps anläggningsgräns.
- Uppsamlingsbassäng tar hand om uppsamlade vätskeutsläpp.
- ATEX-klassad utrustning
- Tryckavlastningssystem till fackla
- Gasdetektion med gaslarm
- Nödstopp finns både lokalt och i kontrollrum
- Brandvattensystem, brandkanoner för kylning av processutrustning. Skumsprinklers och skumgeneratorer finns installerade på strategiska positioner, bl.a. vid butan- och butentankar.

5.6.5 Olyckseffekter och möjliga konsekvenser

Olyckseffekt

Ett stort utsläpp av buten kan leda till gasmolnsbrand och/eller jetbrand i processarean. Gasmolnet kan även explodera. Skada på intilliggande processutrustning kan uppkomma. Omfattning av skada beror på ett antal faktorer så som utsläppets storlek och riktning, exponering av utrustning i händelse av jetbrand, hur snabbt skadad del kan isoleras och hur effektiv kylning som kan upprättas.

Det gasmoln som bildas kommer att vara "tungt och sammanhängande" vilket innebär att det finns risk för spridning till andra anläggningsdelar. Scenariot har i Säkerhetsstudie Stenungsund bedömts kunna ge upphov till ett gasmoln med avstånd till LFL (lägsta gräns för antändning) på 25 till 130 meter beroende på väderförhållanden. Om en större mängd gas ansamlas och antänds i ett senare skede kan antändningen resultera i ett visst övertryck. I Säkerhetsstudie Stenungsund har bedömts att ett övertryck av 0.1 bar kan uppstå på ett avstånd av 36 till 105 meter.

Konsekvens för person och miljö

Normalt uppehåller sig ett fåtal personer i processareorna, detta begränsar sannolikhet att någon person direkt skall exponeras. Personer som hamnar inom gasmoln som antänds eller exponeras för hög värmestrålning till följd av brand kommer dock att skadas allvarligt eller omkomma (konsekvensklass 4).

Miljöpåverkan till följd av utsläpp av buten och eventuell brand bedöms som relativt små. Det kommer att bli brandrök och kolväteutsläpp till luft och vatten och påverkar närområdet till fabriksområdet under en begränsad tid. Förutsatt att skada på övrig processutrustning ej inträffar eller är begränsad kommer händelsen inte att resultera i förorenat släckvatten. Om en explosion sker antas däremot efterföljande släckning och kontaminerat släckvatten (konsekvensklass 3).

Ett mycket osannolikt men inte omöjligt scenario är BLEVE av butentanken, vilket kan uppstå om en yttre brand påverkar tanken under längre tid och utan att tanken kyla. Effekterna av en BLEVE kan vara ett eldklot med flera hundra meter i diameter, vilket riskerar att skada ett flertal personer (konsekvensklass 5) med omfattande brand i och kring fabriken. Stora mängder kontaminerat släckvatten kan uppstå med större miljökonsekvenser (konsekvensklass 4).

5.6.6 Sannolikhet

Scenariot att ett stort utsläpp inträffar och antänds samt resulterar i dödsfall (konsekvensklass 4) har bedömts till 1 gång/8300 år för gasmolnsbrand och 1 gång/83 000 år för gasmolnsexplosion.

Sannolikheten för en BLEVE med flertalet dödsfall som följd har bedömts till 1 gång/200 000 år.

Tabell E10 Sammanfattning av scenario - Stort läckage av vätskeformig buten.

Händelse: Stort läckage av vätskeformig buten		Plats: Area 32		
Orsak	Olyckseffekt	Konsekvenser	Skadeförebyggande åtgärder	Skadebegränsande åtgärder
Material och konstruktionsfel Utmattning och överbelastning. Ett inledande mindre läckage kan ge upphov till nedkylning och materialsprödhet som kan resultera i ett större utsläpp. Erosion samt inre eller yttre korrosion Fel i samband med reparations-, underhållsarbete Yttre påverkan, t.ex. i samband med lyftoperationer Överskridna designparametrar	Om antändning sker uppkommer omfattande brand i processarean. I händelse av explosion kan ett övertryck av 0.1 bar uppstå på ett avstånd av 36-105 meter beroende på väderförhållanden (Säkerhetsstudie Stenungsund)	<u>Brand</u> Skada på kablage, mm. Förlust av kraft, instrumentering och andra service system. Ger stopp i anläggning. Följdskada på annan processutrustning kan inträffa. <u>Explosion</u> Tungt sammanhängande gasmoln innebär risk för påverkan på andra anläggningsdelar. <u>Effekt på person och miljö</u> Låg persontäthet, begränsar sannolikhet att någon person direkt skall exponeras. Person som, i händelse av antändning, hamnar inom gasmoln eller exponeras för hög värmestrålning löper risk att skadas allvarligt eller omkomma. Relativt liten miljöpåverkan såvida inte	Dimensioneringskriterier avseende bl. a tryck och temperatur. Materialval med hänsyn till tålighet mot låg temperatur. Processövervakningssystem och Säkerhetssystem för att förhindra onormala processförhållanden bl. a: nivåövervakning av bufferttank med larm och trippfunktion, flödesövervakning med trippfunktion	Processövervakningssystem och Säkerhetssystem för att övervaka, larma, stänga ned, isolera och tryckavlasta bl.a. motorventiler på inloppsledning vid areagräns och för isolering av bufferttank, flödesövervakning med trippfunktion, backventiler och motorventiler förhindrar backflöde från reaktor, manuell avstängningsventil vid Perstorps anläggningsgräns. ATEX-klassad utrustning Tryckavlastningssystem till fackla Gasdetektion med larm Brandvattensystem, brandkanoner och sprinkler för kylning av processutrustning Nödstopp finns både lokalt och i kontrollrum

		gasmolnet exploderar, annars viss miljöpåverkan p.g.a. kontaminerat släckvatten.		Uppsamlingsbassän g tar hand om uppsamlade vätskeutsläpp.
--	--	--	--	--

6.7 Reaktorkrets utsläpp av propan (Scenario E11)

5.7.1 Händelsebeskrivning

Ett stort utsläpp av propan uppkommer på grund av brott på en 50 mm anslutningsstuds till propantanken. Tryck i tanken motsvarar mättnadstryck vid aktuell temperatur. Källstyrka för detta scenario har i Säkerhetsstudie Stenungsund beräknats till 41 kg/s. Tanken har en volym på 7 m³. Hela tanken töms och varaktigheten bedöms i Säkerhetsstudie Stenungsund till 3 minuter.

Utströmmande vätskeformig propan kommer att flasha och, om snabb antändning ej sker, ge upphov till ett tungt gasmoln som kan spridas mot andra anläggningsdelar.

6.7.2 Orsaker

Läckage av vätskeformig propan kan inträffa på grund av:

- Material och konstruktionsfel
- Utmattning och överbelastning. Ett inledande mindre läckage kan ge upphov till nedkylning och materialsprödhet som kan resultera i ett större utsläpp.
- Flänsläckage
- Erosion samt inre eller yttre korrosion
- Fel i samband med reparations- eller underhållsarbete
- Överskridna designparametrar
- Yttre påverkan, t.ex. i samband med lyftoperationer

5.7.3 Specifika skadeförebyggande åtgärder

- Dimensioneringskriterier avseende bl. a tryck och temperatur. Materialval med hänsyn till tålighet mot låg temperatur.
- Processövervakningssystem och Säkerhetssystem för att förhindra onormala processförhållanden - tryckövervakning med larm i tanken, nivåövervakning av tanken med tripp på hög nivå
- Påkörningsskydd

5.7.4 Specifika skadebegränsande åtgärder

- Processövervakningssystem och säkerhetssystem för att övervaka, larma, stänga ned, isolera och tryckavlasta. Genom manövrering av motorventiler från kontrollrummet kan kondenseringen av propan "by-passas" och tanken isoleras.
- ATEX-klassad utrustning
- Tryckavlastningssystem till fackla
- Gasdetektion med gaslarm
- Nödstopp finns både lokalt och i kontrollrum. Det finns nödstopp för både area 21 och 22, enbart 22, för propentank, för propantank och kompressor i area 22.

5.7.5 Olyckseffekter och möjliga konsekvenser

Olyckseffekt

Ett stort utsläpp av propan kan leda till gasmolnsbrand och/eller jetbrand i processarean. En skada direkt på tanken resulterar i en hög källstyrka och medför risk för mycket omfattande brand. Skada på intilliggande processutrustning bedöms som troligt. Omfattning av skada beror på ett antal

faktorer så som utsläppets storlek och riktning, exponering av utrustning i händelse av jetbrand, hur snabbt skadad del kan isoleras och hur effektiv kylning som kan upprättas.

Det gasmoln som bildas kommer att vara "tungt och sammanhängande" vilket innebär att det finns risk för spridning till andra anläggningsdelar. Scenariot har i Säkerhetsstudie Stenungsund bedömts kunna ge upphov till ett gasmoln med avstånd till LFL (lägsta gräns för antändning) på 47 till 180 meter beroende på väderförhållanden. Om en större mängd gas ansamlas och antänds i ett senare skede kan antändningen resultera i ett visst övertryck. I Säkerhetsstudie Stenungsund har bedömts att ett övertryck av 0.1 bar kan uppstå på ett avstånd av 64-175 meter.

Konsekvens för person och miljö

Personer som hamnar inom gasmoln som antänds eller exponeras för hög värmestrålning till följd av brand kommer att skadas allvarligt eller omkomma (konsekvensklass 4).

Miljöpåverkan till följd av utsläpp av propan och eventuell brand bedöms som små. Det kommer att bli brandrök och kolväteutsläpp till luft och vatten och påverkar närområdet till fabriksområdet under en begränsad tid. Förutsatt att skada på övrig processutrustning ej inträffar eller är begränsad kommer händelsen inte att resultera i förorenat släckvatten. Om en explosion sker antas däremot efterföljande släckning och kontaminerat släckvatten (konsekvensklass 3).

Ett osannolikt men inte omöjligt scenario är BLEVE av propantanken, vilket kan uppstå om en yttre brand påverkar tanken under längre tid och utan att tanken kyla. Effekterna av en BLEVE kan vara ett eldklot med flera hundra meter i diameter, vilket riskerar att skada ett flertal personer (konsekvensklass 5) med omfattande brand i och kring fabriken. Stora mängder kontaminerat släckvatten kan uppstå med större miljökonsekvenser (konsekvensklass 4).

5.7.6 Sannolikhet

Scenariot att ett stort utsläpp inträffar och antänds samt resulterar i dödsfall (konsekvensklass 4) har bedömts till 1 gång/41 000 år för gasmolnsbrand och 1 gång/410 000 år för gasmolnsexplosion.

Sannolikheten för en BLEVE med flertalet dödsfall som följd har bedömts till 1 gång/20 000 år.

Tabell E11. Sammanfattning av scenario - Reaktorkrets: Utsläpp av propan pga. brott på anslutning till propantank, 50 mm

Händelse: Reaktorkrets: Utsläpp av propan pga. brott på anslutning till propantank, 50 mm		Plats: Area 22		
Orsak	Olyckseffekt	Konsekvenser	Skadeförebyggande åtgärder	Skadebegränsande åtgärder
Material och konstruktionsfel Utmattning och överbelastning. Ett inledande mindre läckage kan ge upphov till nedkylning och materialsprödhet som kan resultera i ett större utsläpp. Erosion samt inre eller yttre korrosion Fel i samband med reparations-, underhållsarbete Yttre påverkan, t.ex. i samband med lyftoperationer Flänsläckage Överskridna designparametrar	Om antändning sker uppkommer omfattande brand i processarean. I händelse av explosion kan ett övertryck av 0.1 bar uppstå på ett avstånd av 64-175 meter beroende på väderförhållanden (Säkerhetsstudie Stenungsund)	<u>Brand</u> Skada på kablage, mm. Förlust av kraft, instrumentering och andra service system. Ger stopp i anläggning. Följdskada på annan processutrustning bedöms som trolig. <u>Explosion</u> Tungt sammanhängande gasmoln innebär risk för påverkan på andra anläggningsdelar. <u>Effekt på person och miljö</u> Person som, i händelse av antändning, hamnar inom gasmoln eller exponeras för hög värmestrålning löper risk att skadas allvarligt eller omkomma. Liten miljöpåverkan såvida inte gasmolnet exploderar, annars viss miljöpåverkan p.g.a. kontaminerat släckvatten.	Dimensioneringskriterier avseende bl. a tryck och temperatur. Materialval med hänsyn till tålighet mot låg temperatur. Processövervakningssystem och Säkerhetssystem för att förhindra onormala processförhållanden - tryckövervakning med larm i tanken, nivåövervakning av tanken med tripp på hög nivå. Påkörningsskydd	Processövervakningssystem och Säkerhetssystem för att övervaka, larma, stänga ned, isolera och tryckavlasta. Genom manövrering av motorventiler från kontrollrummet kan kondenseringen av propan "by-passas" och tanken isoleras. ATEX-klassad utrustning Tryckavlastningssystem till fackla Gasdetektion med larm Det finns nödstopp för både area 21 och 22, enbart 22, för propantank, för propantank och kompressor i area 22.

6.8 Utsläpp av propen (Scenario E12)

5.8.1 Händelsebeskrivning

I rörgatan till Perstorp Oxos anläggning går råvaror och produkter till respektive från anläggningen. Många av kemikalierna i dessa rör är klassade som brandfarliga, som t.ex. eten, propen, butan, buten, vätgas och bränngas. Propen är mängdmässigt den större av dessa och är dessutom i tryckkondenserat tillstånd. Därför har propen valts att studera närmare och presenteras i detta scenario. Det ska tilläggas att även trycksatta vätskor går i rörgatan. Dessa är bl.a. olika alkoholer, organiska syror och aldehyder.

Ett rörbrott inträffar på propenledningen som går från Borouge International till Perstorp Oxo. Händelsen inträffar utanför Perstorp Oxo:s anläggning. Ledningsdimensionen är 150 mm, tryck i ledningen motsvarande mättnadstryck vid aktuell temperatur. Ledningen är ca 3,5 km lång.

Källstyrka för detta scenario har i Säkerhetsstudie Stenungsund ansatts till 50 kg/s (initialt flöde är 170 kg/s. Tid som utsläppet pågår har i Säkerhetsstudie Stenungsund ansatts till 10 minuter, detta innebär att ledningen i stort sett töms.

5.8.2 Orsaker

Principiellt möjliga orsaker till haveri på den aktuella typen av rörledningar kan vara:

- Material och konstruktionsfel
- Utmattning och överbelastning (tryckstötter p.g.a. långa ledningar)
- Erosion samt inre eller yttre korrosion
- Fel i samband med reparations- eller underhållsarbete
- Överskridna designparametrar
- Yttre påverkan:
 - Naturpåverkan, t ex fallande träd, skred eller underminering av fundament
 - Sabotage (ledningen ligger utanför inhägnat område)
 - Påkörning med fordon (ledningen korsar allmän väg och järnväg samt går över åkermark)

5.8.3 Specifika skadeförebyggande åtgärder

- Löpande rondering och läcksökning - okulärbesiktning vid rondering görs 1 gång/vecka, läcksökning genomförs 2 ggr/år
- Processövervakningssystem och säkerhetssystem för att förhindra onormala processförhållanden (Borouge International)
- Røjning av rörgata från växtlighet sker vid behov.
- Vid korsning med Uddevallavägen och järnvägen är rörledningsgatan skyddad av avstånd och betongfundament.

5.8.4 Specifika skadebegränsande åtgärder

- Processövervakningssystem och säkerhetssystem för att övervaka, larma, stänga ned, isolera och tryckavlasta. Från Perstorp kan motorventil uppströms bufferttanken stängas för att stoppa backflöde ut i ledningen. Fortsatt tillflöde till ledningen stoppas från Borouge International.
- Termiska avsäkringar i ändarna av pipelines.
- Begränsad byggnation eller verksamhet utmed ledningsgatan som minskar sannolikheten att allmänheten exponeras i händelse av olycka. Kommunala reningsverket, bemannat med ca fem personer, skulle dock kunna exponeras, likaså vägar och järnväg.

5.8.5 Olyckseffekter och möjliga konsekvenser

Olyckseffekt

Ett rörbrott resulterar i ett mycket stort initialt utsläpp och eftersom ledningen är lång (ca 3,5 km) finns en stor tillgänglig volym. En antändning (t.ex. på grund av trafik) ger en omfattande brand. Om händelsen inträffar i närheten av Perstorps eller Nouryons processanläggningar kan dessa påverkas. Intilliggande rörledningar på rörledningsgatan upp till Perstorp är ej isolerade och kan påverkas vid brand. Detta kan leda till utsläpp av t.ex. vätgas, syrgas, eten, buten och innebära en eskalering av branden.

Vid ingen eller fördröjd antändning kan ett stort gasmoln bildas. Scenariot har i Säkerhetsstudie Stenungsund bedömts kunna ge upphov till ett gasmoln med avstånd till LFL (lägsta gräns för antändning) på 79 till 210 meter beroende på väderförhållanden. Om en större mängd gas ansamlas och antänds i ett senare skede kan antändningen resultera i ett visst övertryck. I Säkerhetsstudie Stenungsund har bedömts att ett övertryck av 0.1 bar kan uppstå på ett avstånd av 36 till 80 meter.

Konsekvens för person och miljö

Om händelsen inträffar i närheten av Perstorps eller Nouryons process-anläggningar kan personal inom dessa anläggningar påverkas. Personer som hamnar inom gasmoln som antänds eller exponeras för hög värmestrålning till följd av brand kommer att skadas allvarligt eller omkomma.

Eftersom avstånd till allmän byggnation är flera hundra meter finns goda förutsättningar att händelsen ej resulterar i skada på allmänhet. Dock kan trafikanter komma att drabbas. Vid en fördröjd antändning kan explosionsövertryck leda till skada på omkringliggande fastigheter i form av att glastrutor slås ut även om avstånd till ledningen är flera hundra meter. Detta kan leda till skada på tredje person. Konsekvensen för personskada är bedömd till 4.

Miljöpåverkan till följd av utsläpp av propen och eventuell brand bedöms som små. I rörgatan finns även rör innehållandes trycksatt vätska, som t.ex. oktanol, propionsyra, oktansyra, rapsmetylester eller rapsolja. Ett större vätskeläckage från något av dessa rör kan ge en stor miljöpåverkan utanför anläggningen. Scenariot med ett större vätskeläckage har bedömts till konsekvensklass 3.

5.8.6 Sannolikhet

Scenariot att ett stort utsläpp inträffar och antänds samt resulterar i dödsfall (konsekvensklass 4) har bedömts till 1 gång/11 000 år för brand och 1 gång/110 000 år för gasmolnsexplosion.

Tabell E12. Sammanfattning av scenario - Utsläpp av propen p.g.a. brott på pipeline 150 mm

Händelse: Utsläpp av propen p.g.a. brott på pipeline 150 mm		Plats: Utanför anläggningen (mellan Bourouge International och Perstorp Oxo)		
Orsak	Olycks-effekt	Konsekvenser	Skadeförebyggande åtgärder	Skadebegränsande åtgärder
Material och konstruktionsfel Utmattning och överbelastning (tryckstötter p.g.a. långa ledningar) Erosion samt inre eller yttre korrosion Fel i samband med reparations- eller underhållsarbete Yttre påverkan: - Naturpåverkan, t ex fallande träd, skred eller underminering av fundament - Sabotage (ledningen ligger utanför inhägnat område) - Påkörning med fordon (ledningen korsar allmän väg och järnväg samt går över åkermark)	Om antändning sker uppkommer en omfattande brand. I händelse av explosion kan ett övertryck av 0.1 bar uppstå på ett avstånd av 36-80 meter beroende på väderförhållanden. (Säkerhetsstudie Stenungsund)	<u>Brand</u> Om händelsen inträffar i närheten av Perstorps eller Nouryons processanläggningar kan dessa påverkas. Intelligande ledningar på rör-ledningsgatan kommer att påverkas. <u>Explosion</u> Stort gasmoln, men sannolikhet för skada på andra anläggningsdelar begränsad eftersom ledningen till stor del löper utanför processanläggningarna. Omkringliggande fastigheter kan påverkas i form av skada på glastrutor även vid avstånd på flera hundra meter från ledningen. <u>Effekt på person och miljö</u> Person som, i händelse av antändning, hamnar inom gasmoln eller exponeras för hög värmestrålning löper risk att skadas allvarligt eller	Löpande rondering och läcksökning – okulärbesiktning görs 1 gång/vecka, läcksökning görs 2 gånger/år Processövervakningssystem och Säkerhetssystem för att förhindra onormala processförhållanden (Bourouge International) Röjning av rörgata från växtlighet sker vid behov. Vid korsning med Uddevallavägen och järnvägen är rörledningsgatan skyddad av avstånd och betongfundament.	Processövervakningssystem och Säkerhetssystem för att övervaka, larma, stänga ned, isolera och tryckavlasta. Från Perstorp kan motorventil uppströms bufferttanken stängas för att stoppa backflöde ut i ledningen. Fortsatt tillflöde till ledningen stoppas från Bourouge International. Begränsad byggnation eller verksamhet utmed ledningsgatan (förutom vägar/järnväg, kommunalt reningsverk) Termiska avsäkringar i ändarna av pipelines

Överskridna designparametrar		omkomma. Tredje person kan i övrigt påverkas genom skada på byggnader i händelse av explosion. Om vätskeformiga läckage inträffar från rörgatan bedöms miljöpåverkan bli stor.		
------------------------------	--	--	--	--

5.9 Utsläpp av rapsolja/metanol (Scenario E13)

5.9.1 Händelsebeskrivning

Ett rörbrott inträffar på ledning i anslutning till reaktorerna. Händelsen resulterar i ett stort utsläpp av rapsolja/metanolblandning. Ledningsdimension runt reaktorerna är 100 mm, tryck 60 bar och temperatur 200 °C. Utsläppet orsakar ett aerosolmoln som i händelse av antändning ger upphov till en gasmolnsbrand. Tillgänglig volym är svår att specificera eftersom detta beror på läckagepunkt, men en omfattande volym av bl. a metanol kan vara tillgänglig. (En reaktor rymmer 40 m³ varav hälften är metanol). Tillflöde av rapsolja och metanol till processarean stoppas genom att stänga ventiler på ingående media till reaktorer. Metanolen kommer att förångas medan en stor del av rapsolja, glycerol och RME kommer att samlas upp inom processareans invallningar.

5.9.2 Orsaker

Ett rörhaveri kan inträffa på grund av:

- Materialfel och konstruktionsfel
- Utmattnings- och överbelastning
- Erosion samt inre eller yttre korrosion
- Fel i samband med reparations- eller underhållsarbete
- Yttre påverkan, t.ex. i samband med lyftoperationer

5.9.3 Specifika skadeförebyggande åtgärder

- Processövervakningssystem och säkerhetssystem för att förhindra onormala processförhållanden - tryckhållning med larm på toppen av reaktorerna.
- System för övervakning av kritiska komponenter
- Rutiner och tillstånd för allt arbete (hetarbete, lyft, driftsättning, mm). Avsaknad av dubblerade säkerhetsventiler och dubblerade pumpar i denna anläggningsdel innebär att tyngre underhåll normalt ej kan utföras med anläggningen i drift.

5.9.4 Specifika skadebegränsande åtgärder

- Processövervakningssystem och Säkerhetssystem för att övervaka, larma, stänga ned, isolera och tryckavlasta - genom manövrering av motorventiler från kontrollrummet kan reaktorerna isoleras.
- ATEX-klassad utrustning
- Nödstoppsfunktion för anläggningen stoppar alla pumpar
- Hårdgjorda ytor i processareor med kontrollerat avlopp
- Gasdetektion. Gasdetektorer placerade vid insug till kontrollrum stoppar ventilationsfläktar.
- Brandvattensystem och brandkanoner
- Tryckavlastning till fackelsystem

5.9.5 Olyckseffekter och möjliga konsekvenser

Olyckseffekt

Ett stort utsläpp av rapsolja/metanolblandning under högt tryck och temperatur kommer att leda till att ett aerosolmoln bildas. Detta moln kan antändas och ge upphov till en gasmolnsbrand. Avståndet till LFL (lägsta gräns för antändning) har beräknats till 166 meter vid normala väderförhållanden (vindstyrka på 5 m/s, stabilitetsklass D). Om en större mängd gas ansamlas och antänds i ett senare skede kan antändningen resultera i ett visst övertryck. Enligt beräkningar bedöms att ett övertryck av 0.1 bar kan uppstå på ett avstånd av 147 meter.

Metanol är dessutom toxiskt för människor. Utsläppet beräknas kunna ge allvarliga eller t.o.m. livshotande effekter inom ett avstånd på 271 meter (AEGL-3, 30 minuter).

Kablage samt instrumentluft och andra servicesystem kommer att skadas. Anläggningen kommer att stoppas manuellt eller automatiskt. Följdskada på annan processutrustning bedöms kunna förhindras genom kylning tills utsläppet upphör.

Konsekvens för person och miljö

Normalt uppehåller sig ett fåtal personer i denna processarea, detta begränsar sannolikhet att någon person direkt skall exponeras. Personer som hamnar inom gasmoln som antänds eller exponeras för hög värmestrålning till följd av brand kommer dock att skadas allvarligt eller omkomma (konsekvensklass 4). Personer som hamnar inom gasmoln som ej antänds riskerar att skadas allvarligt eller omkomma p.g.a. förgiftning.

Miljöpåverkan till följd av detta utsläpp och eventuell brand bedöms som liten. I händelse av omfattande brand och insats med släckvatten kan spridning av förorenat släckvatten ske utanför areans betongplatta. Detta vatten kommer att nå det "rena avloppssystemet" (WWC) och gå vidare till anläggningens spärrdamm. Eftersom denna damm kan isoleras från recipienten bedöms att spridning utanför fabriksområdet kan förhindras, men saneringsarbete kommer att krävas. Händelsen bedöms som konsekvensklass 3.

Ett mycket osannolikt men inte omöjligt scenario är BLEVE av en reaktor, vilket kan uppstå om en yttre brand påverkar någon av reaktorerna under längre tid och utan att påverkad reaktor kyla. Effekterna av en BLEVE kan vara ett eldklot med flera hundra meter i diameter, vilket riskerar att skada ett flertal personer (konsekvensklass 5) med omfattande brand i och kring fabriken. Stora mängder kontaminerat släckvatten kan uppstå med större miljökonsekvenser (konsekvensklass 4).

5.9.6 Sannolikhet

Scenariot att ett stort utsläpp inträffar och antänds samt resulterar i dödsfall (konsekvensklass 4) har bedömts till 1 gång/24 000 år för jetbrand/gasmolnsbrand och 1 gång/200 000 år för gasmolnsexplosion. Sannolikheten för en BLEVE med flertalet dödsfall som följd har bedömts till 1 gång / 2 700 000 år.

Tabell E13. Sammanfattning av scenario - Utsläpp av rapsolja/metanol

Händelse: Utsläpp av rapsolja/metanol		Plats: Area 30 RME-anläggningen		
Orsak	Olyckseffekt	Konsekvenser	Skadeförebyggande åtgärder	Skadebegränsande åtgärder
Ett rörhaveri kan inträffa på grund av: - Materialfel - Inre eller yttre korrosion - Fel i samband med reparations-, underhålls- arbete - Utmattnings - Yttre påverkan, t.ex. i samband med lyftoperationer	Om antändning sker uppkommer omfattande brand i processarean.	<u>Brand</u> Skada på kablage, mm. Förlust av kraft, instrumentering och andra service system. Ger stopp i anläggning. Följdskada på annan processutrustning kan inträffa. <u>Effekt på person och miljö</u> Låg persontäthet, begränsar sannolikhet att någon person direkt skall exponeras. Person som, i händelse av antändning, hamnar inom gasmoln eller exponeras för hög värmestrålning löper risk att skadas allvarligt eller omkomma. Förorenat släckvatten kommer ha viss miljöpåverkan och kräva sanering.	Processövervakningssystem och Säkerhetssystem för att förhindra onormala processförhållanden - tryckhållning med larm på toppen av reaktorerna. System för övervakning av kritiska komponenter. Rutiner och tillstånd för allt arbete (hetarbete, lyft, driftsättning, mm). Avsaknad av dubblade säkerhetsventiler och dubblade pumpar i denna anläggningsdel innebär att tyngre underhåll normalt ej kan utföras med anläggningen i drift.	Processövervakningssystem och Säkerhetssystem för att övervaka, larma, stänga ned, isolera och tryckavlasta - genom manövrering av motorventiler från kontrollrummet kan reaktorerna isoleras. ATEX-klassad utrustning Nödstoppsfunktion för anläggningen stoppar alla pumpar. Hårdgjorda ytor i processareor med kontrollerat avlopp. Gasdetektion. Gasdetektorer placerade vid insug till kontrollrum stoppar ventilationsfläktar. Brandvattensystem och brandkanoner Tryckavlastning till fackelsystem

5.10 Brand i katastrofbassäng (Scenario E14)

5.10.1 Händelsebeskrivning

I tankarea 75:1 finns ett antal tankar med brandfarlig vara. De två största tankarna är på ca 3000 m³ vardera och innehåller n-butyraldehyd respektive iso-butyraldehyd. I anslutning till tankarean finns en s.k. katastrofbassäng som rymmer ca 6000 m³. Ett utsläpp från tankarna kommer rinna ner i katastrofbassängen. Scenariot innefattar ett stort utsläpp från någon av butyraldehydtankarna som sedan antänds, med stor pölbrand i katastrofbassängen som följd.

5.10.2 Orsaker

- Brusten tank eller ledning
- Pumpar kan överlastas vid arbete mot stängd ventil
- Korrosion pga. sura heavy ends
- Överfyllnad
- Fel i samband med reparations- eller underhållsarbete
- Yttre påverkan, t.ex. i samband med lyftoperationer eller trafik

5.10.3 Specifika skadeförebyggande åtgärder

- Tryck-vakuumentiler
- Överfyllnadsskydd
- ATEX-klassad utrustning

5.10.4 Specifika skadebegränsande åtgärder

- Hårdgjorda ytor i tankarea med kontrollerat avlopp till katastrofbassäng
- Brandvattensystem, brandkanoner och skumsystem över katastrofbassängen.

5.10.5 Olyckseffekter och möjliga konsekvenser

Olyckseffekt

Ett stort utsläpp av butyraldehyd (2975 m³) som antänds i katastrofbassängen ger enligt konsekvensberäkningar en pölbrand med flammhöjden 37 meter och en strålningsnivå på 10 kW/m² på knappt 70 meters avstånd. Arean på bassängen är ca 1600 m². De tankar som står närmast bassängen riskerar att skadas eller kollapsa av strålningsvärmen, vilket kan ge cisternbränder eller addera ytterligare bränsle till pölbranden.

Konsekvens för person och miljö

Normalt uppehåller sig ett fåtal personer i denna processarea, detta begränsar sannolikhet att någon person direkt skall exponeras. Personer som exponeras för hög värmestrålning (10 kW/m²) till följd av branden kommer dock att skadas allvarigt eller omkomma (konsekvensklass 4).

Miljöpåverkan till följd av detta utsläpp och eventuell brand bedöms som allvarig (konsekvensklass 3). Förorenat släckvatten från brandinsatsen kommer främst att hamna i katastrofbassängen men en del kan hamna utanför areans betongplatta. Detta vatten kommer att nå det "rena avloppssystemet" (WWC) och gå vidare till anläggningens spärrdamm. Eftersom denna damm kan isoleras från recipienten bedöms att spridning utanför fabriksområdet kan förhindras, men saneringsarbete kommer att krävas. Konsekvenser av denna typ av händelse har utvecklats i insatsplaner, scenario K.

5.10.6 Sannolikhet

Scenariot att ett stort utsläpp inträffar och antänds samt resulterar i dödsfall (konsekvensklass 4) har bedömts till 1 gång/620 000 år.

Tabell E14. Sammanfattning av scenario – Brand i katastrofbassäng

Händelse: Brand i katastrofbassäng		Plats: Area 75 Tanklager		
Orsak	Olyckseffekt	Konsekvenser	Skadeförebyggande åtgärder	Skadebegränsande åtgärder
Brusten tank eller ledning Pumpar kan överlastas vid arbete mot stängd ventil Korrosion p.g.a. sura heavy ends Överfyllnad Fel i samband med reparations-, underhållsarbete Yttre påverkan, t.ex. i samband med lyftoperationer eller trafik	Om antändning sker uppkommer omfattande brand i tankarean. Strålningsvärme på 10 kW/m ² beräknas föreligga på knappt 70 meters avstånd.	<u>Brand</u> De tankar som står närmast bassängen riskerar att skadas eller kollapsa av strålningsvärmen, vilket kan ge cisternbränder eller addera ytterligare bränsle till pölbranden. <u>Effekt på person och miljö</u> Låg persontäthet, begränsar sannolikhet att någon person direkt skall exponeras. Person som, i händelse av antändning, exponeras för hög värmestrålning löper risk att skadas allvarligt eller omkomma. Förorenat släckvatten kommer ha viss miljöpåverkan och kräva sanering.	Tryck-vakuumbventiler Överfyllnadsskydd ATEX-klassad utrustning	Hårdgjorda ytor i tankarea med kontrollerat avlopp Brandvattensystem, brandkanoner skumsystem.

5.11 Cisternbrand (Scenario E15)

5.11.1 Händelsebeskrivning

I anläggningens tankareor 75, 76, 77 och 79 finns tankar med brandfarlig eller brännbar vätska. Här beskrivs ett scenario som innefattar en cisternbrand i propionaldehydtanken T-75112 i tankarea 75.

Tanken rymmer max 1500 m³ propionaldehyd, är ansluten till ett ventgassystem och kväveinerterad, vilket minskar sannolikheten för antändning. Tanken är också försedd med tryck-vakuumentil för att kunna andas vid fyllning och tömning.

5.11.2 Orsaker

- Åsknedslag
- Hetarbete i närområdet kring tryckvakuumentiler
- Statisk urladdning vid fyllning

5.11.3 Specifika skadeförebyggande åtgärder

- Kväveinertering
- Åskskydd
- Procedur för hetarbete
- Potentialutjämnad utrustning
- ATEX-klassad utrustning

5.11.4 Specifika skadebegränsande åtgärder

- Hårdgjorda ytor i tankarea med kontrollerat avlopp till katastrofbassäng
- Brandvattensystem, brandkanoner och skumsystem över katastrofbassängen.

5.11.5 Olyckseffekter och möjliga konsekvenser

Olyckseffekt

En cisternbrand skulle leda till hög värmestrålning med 32 kW/m² ca 10 meter från den brinnande cisternen, vilket skulle kunna hota omkringliggande cisterner som kan skadas av värmestrålningen med ytterligare cisternbränder som följd. Flamhöjden har beräknats till 13 meter och avståndet till strålningsnivån 10 kW/m² är ca 20 meter från den brinnande cisternen.

Konsekvens för person och miljö

Normalt uppehåller sig ett fåtal personer i denna processarea, detta begränsar sannolikhet att någon person direkt skall exponeras. Personer som exponeras för hög värmestrålning (10 kW/m²) till följd av branden kommer dock att skadas allvarligt eller omkomma (konsekvensklass 4).

Miljöpåverkan till följd av detta utsläpp och eventuell brand bedöms som allvarlig (konsekvensklass 3). Förorenat släckvatten från brandinsatsen kommer främst att hamna i katastrofbassängen men en del kan hamna utanför areans betongplatta. Detta vatten kommer att nå det "rena avloppssystemet" (WWC) och gå vidare till anläggningens spärrdamm. Eftersom denna damm kan isoleras från recipienten bedöms att spridning utanför fabriksområdet kan förhindras, men saneringsarbete kommer att krävas. Konsekvenser av denna typ av händelse har utvecklats i insatsplaner, scenario M.

5.11.6 Sannolikhet

Scenariot med cisternbrand och som resulterar i dödsfall (konsekvensklass 4) har bedömts till 1 gång/9100 år.

Tabell E15. Sammanfattning av scenario – Cisternbrand

Händelse: Cisternbrand		Plats: Area 75 Tanklager		
Orsak	Olyckseffekt	Konsekvenser	Skadeförebyggande åtgärder	Skadebegränsande åtgärder
Åsknedslag Hetarbete i närheten av tryck-vakuumventil Statisk urladdning vid fyllning	Strålningsvärm e på 10 kW/m² beräknas föreligga på 20 meters avstånd. Strålningsvärm e på 32 kW/m² beräknas föreligga på 10 meters avstånd.	<u>Brand</u> Närliggande cisterner riskerar att fatta eld om inte kylning eller släckning sker snabbt. <u>Effekt på person och miljö</u> Låg persontäthet, begränsar sannolikhet att någon person direkt skall exponeras. Person som, i händelse av antändning, exponeras för hög värmestrålning löper risk att skadas allvarligt eller omkomma. Förorenat släckvatten kommer ha viss miljöpåverkan och kräva sanering.	Kväveinertering Åskskydd Procedur för hetarbete Potentialutjämnad utrustning ATEX-klassad utrustning	Hårdgjorda ytor i tankarea med kontrollerat avlopp Brandvattensystem, brandkanoner skumsystem.

5.12 Brand kring lastningsplats (Scenario E16)

5.12.1 Händelsebeskrivning

Lossning och lastning av brandfarlig vara till tankbil sker i Area 87. Scenariot som här beskrivs innefattar ett större läckage av 10-tals ton brandfarlig vara som antänds och orsakar en pölbrand i området och brand i tankbil.

5.12.2 Orsaker

- Slangbrott
- Påkörning
- Tankbilshaveri, t.ex. blockerad tankventilation
- Handhavandefel, t.ex. felaktigt öppen dräneringsventil vid lastning

5.12.3 Specifika skadeförebyggande åtgärder

- Ventgassystem
- Tryckavsäkring
- Potentialutjämnad utrustning
- ATEX-klassad utrustning
- Specifika lastning- och lossningsrutiner

5.12.4 Specifika skadebegränsande åtgärder

- Skumsystem över lastningsplatsen
- Hårdgjorda ytor i lastningsarea kopplat till kassun
- Nödstopp vid lastningsstation

5.12.5 Olyckseffekter och möjliga konsekvenser

Olyckseffekter

Hög värmestrålning från branden, vilket kan sprida branden till andra tankbilar på lastningsstationen.

Konsekvens för person och miljö

Personer som exponeras för flammor eller hög värmestrålning till följd av branden kommer att skadas allvarligt eller omkomma (konsekvensklass 4).

Miljöpåverkan till följd av detta utsläpp och eventuell brand bedöms som allvarlig (konsekvensklass 3). Förorenat släckvatten från brandinsatsen kommer att nå det "rena avloppssystemet" (WWC) och gå vidare till anläggningens spärrdamm. Eftersom denna damm kan isoleras från recipienten bedöms att spridning utanför fabriksområdet kan förhindras, men saneringsarbete kommer att krävas.

5.12.6 Sannolikhet

Scenariot med brand och som resulterar i dödsfall (konsekvensklass 4) har bedömts till 1 gång/780 år.

Tabell E16. Sammanfattning av scenario – Brand kring lastningsplats

Händelse: Brand kring lastningsplats		Plats: Area 87		
Orsak	Olyckseffekt	Konsekvenser	Skadeförebyggande åtgärder	Skadebegränsande åtgärder
Slangbrott Påkörning Tankbilshaveri, t.ex. blockerad tankventilation Handhavandefel, t.ex. felaktigt öppen dräneringsventil vid lastning	Hög värmestrålning	<u>Brand</u> Risk för brandspridning till andra tankbilar och närliggande utrustning. <u>Effekt på person och miljö</u> Personer som exponeras för flammor eller hög värmestrålning till följd av branden kommer att skadas allvarligt eller omkomma Förorenat släckvatten kommer ha viss miljöpåverkan och kräva sanering.	Ventgassystem Tryckavlastning Potentialutjämnad utrustning ATEX-klassad utrustning Specifika lastnings- och lossningsrutiner	Skumsystem Hårdgjord yta i lastningsarea kopplat till kassun Nödstopp vid lastningsstationen

5.13 Stort läckage av syntesgas (Scenario E17)

5.13.1 Händelsebeskrivning

Ett stort läckage inträffar från syntesgasledning eller kärl innehållandes syntesgas vid 30-35 bar och 35-450°C, vilket är under sin termiska tändtemperatur. Utsläppet resulterar i ett toxiskt och brandfarligt gasmoln.

Källstyrka för detta scenario har i genomförda riskanalyser ansatts till 8 kg/s och motsvarar ett brott med hålstorlek DN50.

5.13.2 Orsaker

Läckage kan tänkas inträffa på grund av:

- Material och konstruktionsfel
- Yttre korrosion
- Fel i samband med reparations- eller underhållsarbete
- Yttre påverkan:
 - Påkörning
 - Påverkan i samband med lyftoperationer

5.13.3 Specifika skadeförebyggande åtgärder

- Påkörningsskydd

5.13.4 Specifika skadebegränsande åtgärder

- Processövervakningssystem och Säkerhetssystem:
 - Ett stort läckage kommer att leda till att processen trippar på lågt tryck.
- Gasdetektion och larm
- Personlig CO-sniffer
- ATEX-klassad utrustning
- Tryckavlastningssystem till fackla
- Brandvattensystem, brandkanoner för kylning av processutrustningen

5.13.5 Olyckseffekter och möjliga konsekvenser

Olyckseffekt

Ett stort utsläpp av syntesgas är mycket toxiskt p.g.a. sitt innehåll av CO. Det kan vid antändning leda till gasmolnsbrand och/eller jetbrand i processarean. Syntesgasledningen löper mellan processareorna och beroende på var läckage inträffar kan olika delar av processen påverkas. Kablage samt instrumentluft och andra servicesystem kommer att skadas. Anläggningen kommer att stoppas manuellt eller automatiskt. Följdskada på annan processutrustning bedöms kunna förhindras genom kylning tills utsläppet upphör.

Syntesgas är i sig lättare än luft vilket innebär att ett utsläpp sprids och späds ut ganska snabbt. Dock kommer expansionen från 30 bar ner till atmosfärstryck medföra att gasen kyla ned i viss mån men den bildade gas/luftblandningen kommer sannolikt ändå bete sig som en lätt gas.

Konsekvens för person och miljö

Normalt uppehåller sig ett fåtal personer i processareorna, detta begränsar sannolikhet att någon person direkt skall exponeras. Personer som hamnar inom gasmoln med höga halter av CO, gasmoln som antänds eller exponeras för hög värmestrålning till följd av jetbrand kommer dock att skadas allvarligt eller omkomma (konsekvensklass 4). Beroende på vindriktning och andra väderparametrar så kan ett toxiskt gasmoln uppstå på 100-tals meter från utsläppet, vilket i värsta fall kan leda till att flertalet personer kan omkomma (konsekvensklass 5).

Miljöpåverkan till följd av utsläpp av syntesgas och eventuell brand bedöms i de flesta fall bli små. Om större skada på övrig processutrustning inträffar kan dock viss mängd förorenat släckvatten uppstå (konsekvensklass 3).

5.13.6 Sannolikhet

Sannolikhet för scenario med flera dödsfall orsakat av stort toxiskt gasmoln har bedömts till ca 1 gång/89 000 år.

Tabell E17. Sammanfattning av scenario: "Stort läckage av syntesgas"

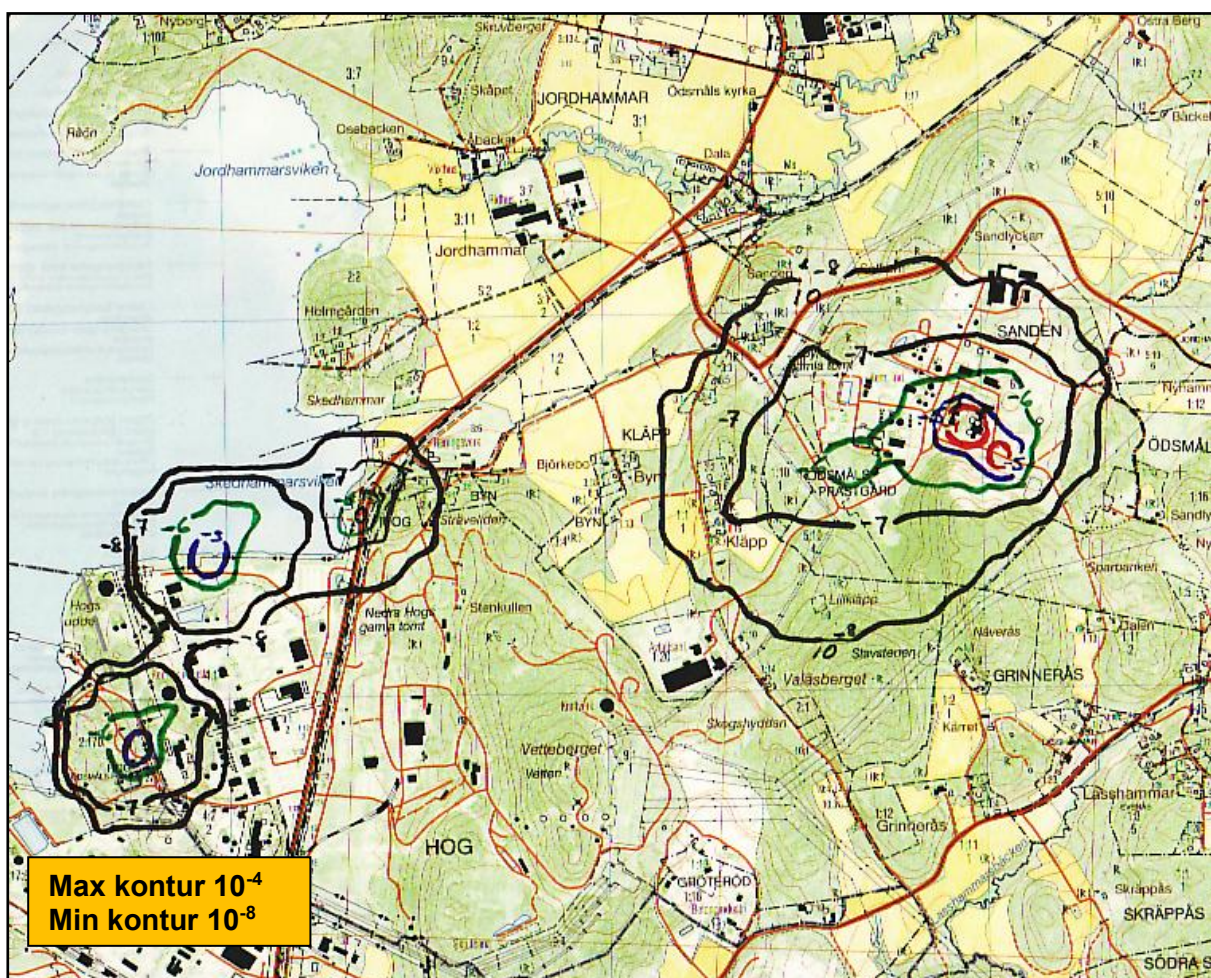
Händelse: Syntesgasutsläpp		Plats Syntesgassystem i Area 21		
Orsak	Olyckseffekt	Konsekvenser	Skadeförebyggande åtgärder	Skadebegränsande åtgärder
Material och konstruktionsfel Yttre korrosion Fel i samband med reparations-, underhållsarbete Yttre påverkan: - Påkörning - Påverkan i samband med lyftoperationer	Toxiskt gasmoln eller gasmolnsbrand och jetbrand i processarea. Beroende på var läckage inträffar kan olika delar av processen påverkas (Area 21, 22 och 32).	<u>Brand</u> Skada på kablage, mm. Förlust av kraft, instrumentering och andra service system. Ger stopp i anläggning. Följdskada på processutrustning bedöms kunna förhindras genom kylning. <u>Effekt på person och miljö</u> Låg persontäthet, begränsar sannolikhet att någon person direkt skall exponeras. Person som hamnar inom gasmoln eller exponeras för hög värmestrålning löper	Påkörningsskydd	Processövervakning s-system och Säkerhetssystem: - Ett stort läckage på syntesgasledning n kommer att leda till att processen trippar på lågt tryck. - Gasdetektion och larm Personliga CO-sniffers ATEX-klassad utrustning Tryckavlastnings-system till fackla Brandvattensystem, brandkanoner för kylning av processutrustning

		risk att skadas allvarligt eller omkomma. Viss miljöpåverkan om förorenat släckvatten uppkommer.		
--	--	--	--	--

6. Riskbedömning för personskada på 3:e man

6.1 Individrisk

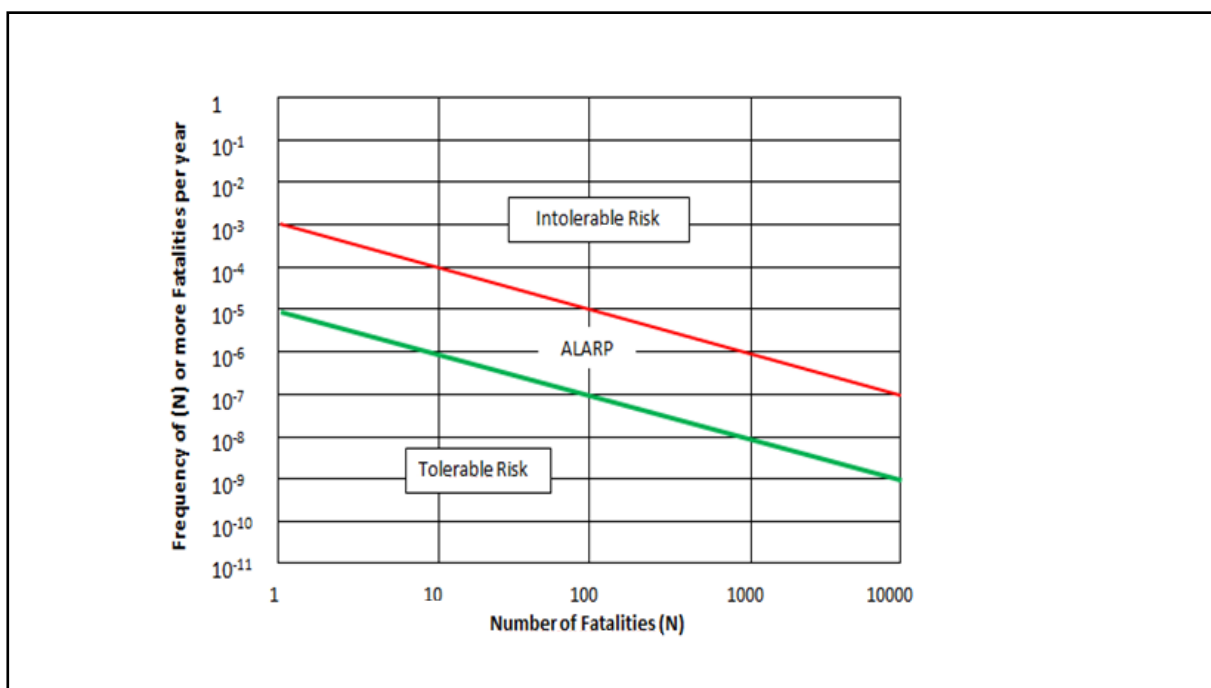
Risikkonturer uttrycker sannolikheten för att en enskild, oskyddad person, som kontinuerligt uppehåller sig i de riskfyllda verksamheternas omgivning, skall drabbas av dödsfall som följd av verksamheten. Perstorp AB har tagit ställning till en icke-tolerabel risknivå för individrisk på 10^{-5} per år för befintliga anläggningar och 10^{-6} för nyetableringar. För acceptabel risk är de interna kriterierna 10^{-7} för befintliga och 10^{-8} för nyetableringar. Däremellan ligger ALARP-regionen (se kapitel E3 för beskrivning av ALARP). Resultaten för de scenarier som studerats kvantitativt 2015 ("Säkerhetsstudie Stenungsund"), presenteras i figur E5 nedan som individriskkonturer. Scenarierna som riskkonturerna är baserade på motsvarar till stor del de scenarier som redovisats närmare i denna säkerhetsrapport (kapitel E5-E17). Hela rapporten finns att tillgå hos Perstorp. Det som framgår av en jämförelse mellan resultatet och ovan nämnda toleranskriterier för individrisk är att den totala risken från verksamheten är väsentligt lägre än toleranskriteriet inom områden där 3:e man uppehåller sig.

Figur E5. Individriskkonturer från kvantitativ riskanalys.

6.2 Samhällsrisk

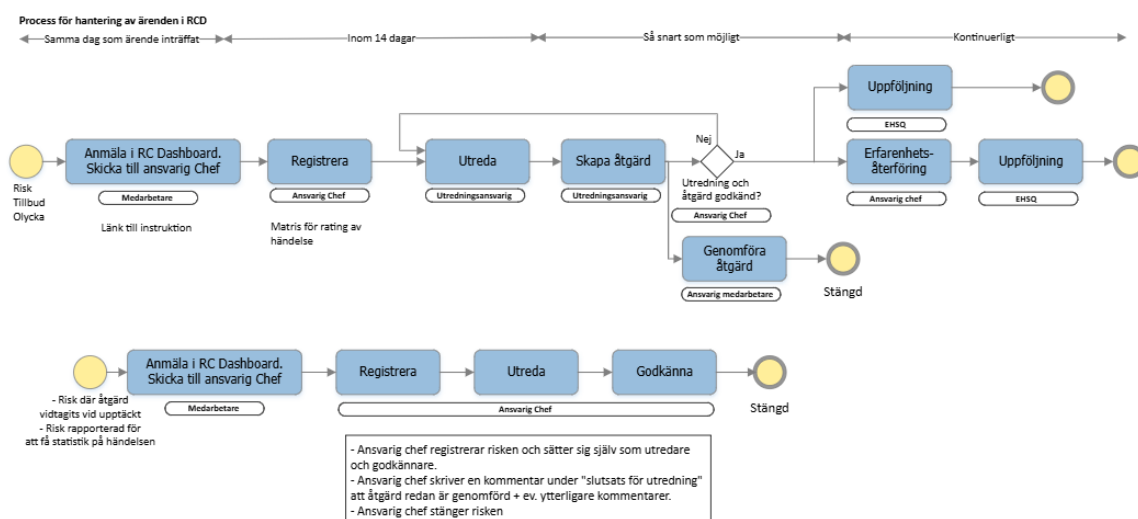
FN-kurvor visar riskerna uttryckta i sannolikheter för att en eller flera människor samtidigt skall omkomma som resultat av händelser vid en verksamhet och baseras på aktuell population av människor och deras förutsättningar att skydda sig. Perstorp har tagit ställning till en tolerabel risknivå för samhällsrisk, se fig. E6 nedan. Linjerna i figuren motsvarar kriterierna för befintlig anläggning. För nyetablering gäller 10 gånger lägre frekvens som kriterium. FN-kurvorna från den kvantitativa riskanalysen ("Säkerhetsstudie Stenungsund 2015") uteblev, vilket visar att samhällsrisk är mycket låg. Inga dödsfall beräknas ske ens med den lägsta sannolikhet som det använda beräkningsprogrammet använder sig av (10^{-9}).

Figur E6. FN-kurvor från kvantitativ riskanalys med Perstorps toleranskriterier för befintlig verksamhet inlagda i figuren. Inga kurva erhöles då dödsfall beräknas ske mindre frekvent än den lägsta sannolikhet som det använda beräkningsprogrammet använder sig av (10^{-9}).

7. Lärande av tillbud och olyckor

Inom Perstorp-koncernen finns en riskdatabas för rapportering av risker, tillbud och olyckor som alla anställda har tillgång till. Rutiner finns för rapportering, utredning, åtgärder och spridande av lärande från inrapporterade risker, tillbud och olyckor och processen beskrivs i figur E7 nedan.

Figur E7. Perstorps process för rapportering, utredning, åtgärder och lärande av risker, tillbud och olyckor.

En viktig del i rutinen inkluderar erfarenhetsåterföring som är ett system för att dela lärdomar från olyckor och tillbudsrapport som skulle, under något andra förhållanden, kunnat leda till en allvarlig skada. Allvarlighetsgraden av händelsen definierar rapportering och eskalering. Händelser som är relevant kräver en "Safety alert" samt "Horizontal deployment" som är registrerad i samma system. Från Petronas-koncernen så skickas även s.k. "Safety Pause" ut, som är sammanfattningar av incidenter och dess orsaker och åtgärder.

"Safety alert" är en sammanfattning av händelse och deras lärdomar, orsak analys och åtgärder. Systemet täcker alla anläggningar i världen, och genom "Horizontal deployment" måste varje site verifiera om händelsen som har skett på andra sites inom koncernen är relevant för sin egen site samt implementera åtgärder för att förebygga en liknande händelse.

Nya kunskaper om risker och best practice erhålls bland annat i samband med externa revisioner, som exempelvis av försäkringsmäklare eller koncernens risk manager.

Företaget deltar i gemensamma forum bland Stenungsundsindustrierna, t.ex. Prosäk Väst och i intressentföreningar som IPS (Intressentföreningen för processsäkerhet) och IKem. Företagets inspektions- och konstruktionsavdelningar är även medlemmar i andra gruppen.

Utifrån dessa erfarenheter görs inventeringar i verksamheten för att dels identifiera risker, dels informera i förebyggande syfte.

Perstorp deltar även i ett antal nätverk i egenskap av licenstagare. T.ex. utnyttjar företaget licens för syntesgasproduktion. Licensgivaren anordnar symposier och skickar ut bulletiner då ny teknisk information uppkommer.

Perstorp Oxo har bl.a. byggt om syreledningar för högt tryck till annat material för att undvika effekten av partiklar i syret in till syntesgasgeneratoren och därmed minska risken för metallbrand i generatoren. Ett annat exempel på lärande från licensgivaren är en ombyggnad med kvävebarriär i syreledningen närmast syntesgasgeneratoren, där risk för backflöde med efterföljande brand/explosion annars föreligger.

Ytterligare ett exempel är risken med vätska i en kolvkompressor som kan orsaka ett kompressorhaveri med, i Perstorp Oxo:s fall, kan innebära ett större gasutsläpp av brandfarliga eller toxiska gaser som vätgas, kolmonoxid, propan och propen. I aldehydtillverkningen finns en sådan kompressor som varit utsatt för vätska med efterföljande haveri. Konsekvenserna den gången blev lindriga men kunde likväl ha genererat ett större utsläpp av brandfarlig och toxisk gas. Efter denna händelse uppgraderades säkerhetssystemet med ytterligare säkerhetskritiska instrumentfunktioner.

Den 26 oktober 2023 skedde ett utsläpp av giftig och brandfarlig syntesgas från ett atmosfärsutlopp ca 30 meter ovan mark under uppstart av syntesgasanläggningen. Normalt ska endast fullständigt förbrända avgaser gå ut via utloppet under uppstart och när generatoren är uppe i temperatur så ska tre ventiler mot atmosfärsutloppet vara stängda. I detta fall stängdes endast en av ventilerna och den ventilen visade sig inte vara tät.

Utsläppet varade i ca 11 minuter och utsläppt mängd syntesgas uppskattades till 650 kg, varav ca 400 kg var kolmonoxid. Bidragande orsaker var en upplevd tidspress vid uppstart som ledde till att man frångick ordinarie uppstartsprocedur. Det var dock ingen tidspress från ledningen. Temperaturen i syntesgasgeneratoren var inte så hög som den ska vara när man kopplar om till syntesgasproduktion, vilket skapade en stressfull situation för att undvika en omstart på 12 timmar. Anledningen var dels att man inte väntade in rätt temperatur, dels att termoelementen visade högre temperatur än vad det egentligen var efter att man bytt ut dem, vilket gjordes samtidigt enligt plan då de tidigare visat på en viss avdrift. Tillhörande procedur hade felaktiga tag-nummer för inblandade ventiler och ventilerna saknade också tag-nummer i fält, vilket gjorde dem svåra att identifiera.

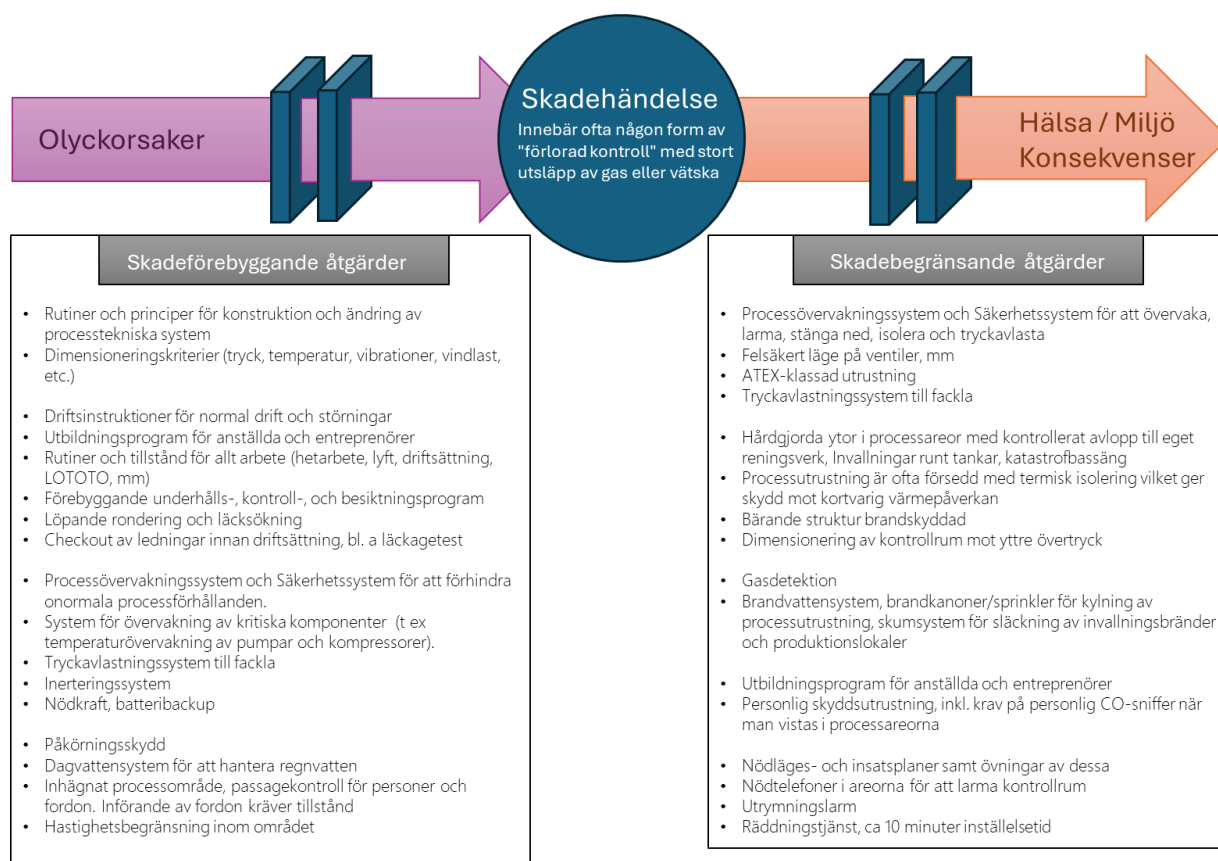
Proceduren uppdaterades med rätt tag-nummer för ventiler och uppmärkning gjordes också i fält. Uppstartsproceduren kompletterades även med krav på signering från driftledare för kritiska moment i proceduren. Förebyggande underhållet för termoelementen planeras att ses över.

F - Åtgärder för att begränsa följderna av allvarlig kemikalieolycka

1. Utrustningsbeskrivning	2
1.1 Skadebegränsande barriärer	2
1.1.1 Passivt brandskydd	2
1.1.2 Vattensprinkler och skumsprinkler	2
1.1.3 Skumsystem	3
1.1.4 släckgassystem	3
1.1.5 Invallningar och hårdgjorda ytor	3
1.1.6 Skydd mot utsläpp	3
1.1.7 Brand- och utrymningslarm	4
1.1.8 Gasdetektorer	4
1.1.9 Nödavstängningar	4
1.1.10 Tryckavlastning	4
1.1.11 Brandvatten	4
1.1.12 Mobil brandbekämpningsutrustning	5
1.1.13 Släckvattenomhändertagande	5
2. Tillgängliga resurser	6
2.1 Interna resurser	6
2.2 Övrig personal	6
3. Externa resurser	6
3.1 Räddningstjänst och samverkan (IRIS och RSG)	6
3.2 Kemdepå	7

1. Utrustningsbeskrivning

De tekniska och organisatoriska åtgärder (barriärer) som finns vid anläggningen i Stenungsund för att begränsa konsekvenserna av en allvarlig kemikalieolycka är summerade i detta avsnitt. Åtgärderna omfattar skadebegränsande, skadeavhjälpare och återställande barriärer samt tillgängliga interna och externa resurser.

Figur F1, Barriärer - vidtagna skadeförebyggande och skadebegränsande åtgärder

1.1 Skadebegränsande barriärer

1.1.1 Passivt brandskydd

Fabriksområdets layout kännetecknas av väl tilltagna avstånd mellan processanläggningar, lagercisterner, hjälpsystem samt verkstads- och kontorsbyggnader. Bärande konstruktioner för processutrustning och rörsystem är i stor utsträckning utförda i betong för att förhindra eller fördröja kollaps vid brand. Där stålkonstruktioner förekommer används brandisolerande material där så bedömts nödvändigt.

1.1.2 Vattensprinkler och skumsprinkler

Semifasta vattenridåer används i Area 22 för att skydda propentank och oxo-reaktorerna. I anslutning till utlastningsområdet för brandfarlig vara (Area 87) finns sprinklerlösning kopplad till skumfunktion (skumsprinkler) för att snabbt kunna lägga skumtäck och begränsa invallnings- och pölbränder. Funktionskontroller och provningar genomförs regelbundet enligt anläggningens underhålls- och kontrollprogram.

1.1.3 Skumsystem

Fasta tungskumsystem finns installerade i flera riskområden. Skumsystem används för att snabbt bygga upp ett skumtäck och kväva brand i brandfarliga vätskor samt minska avdunstning och därmed brand- och explosionsrisk. Alla fasta skumsystem kan aktiveras i närområdet via aktiveringsknapp samt fjärrstart från kontrollrummet. Skumsystem finns installerat som täcker hela invallningen i Area 32. Ytterligare skumsystem finns för katastrofbassängen i tanklager för brandfarlig vara kategori 1 (motsvarande gamla klass 1) i Area 75 och utlastningsområdet Area 87 som är kopplade till samma system med skumspinkler.

IRIS har 2st tankbilar med vardera 8m³ skum koncentrat som snabbt kan mobiliseras för insats och tillsammans med övriga industrier i Stenungsund finns även tillgång till ett gemensamt system med ytterligare 32 m³ för skumsläckningsinsatser ("Skumsystem Stenungsund"), vilket skapar redundans mellan industrierna vid större eller långvariga insatser.

Fast lättskumsystem finns installerat i byggnaden för DPHP produktion, Area 24. Lättskumsystemet kan aktiveras automatiskt per våningsplan via flamdäckare installerade på varje våning eller aktiveringsknappar. Lättskumsystemet kan även aktiveras från kontrollrummet.

1.1.4 släckgassystem

I ställverk 560 och kontrollrummet Area 20 finns även släckgassystem (Novec 1230) installerat i rum med lågvolts system för att effektivt kväva en brand utan att använda pulver eller skum inomhus. systemen ger en snabb släckning där släckmedlet inte orsakar några sekundärskador eller lämnar några rester efter sig. Båda gaserna är i släckande koncentration ofarliga för människor. De kan därför användas i bemannade utrymmen.

1.1.5 Invallningar och hårdgjorda ytor

Inom anläggningarna finns fyra areor för lagring av produkter och råvaror. Vid samtliga tanklager står lagertankarna inom invallningar på hårdgjorda ytor. Samtliga tankar är försedda med överflynnadsskydd. Area 75.1 är invallad enligt krav för brandfarlig vara klass 1, d.v.s. största tankens volym plus 10% av övriga tankars volym. Tanklager Area 79 hanterar inte brandfarlig vara med flampunkt <30°C men har ändå byggts för att rymma största tanken plus 10% av övriga tankars volym. Övriga areor är invallade i enlighet med kraven för brandfarliga varor, och har utformats i samråd med tillsynsmyndigheter för brandfarlig vara och räddningstjänsten i Stenungsunds kommun vid nybyggnation.

Storleken på invallning är bedömd från risker för överpumpning, rörläckage, ventilbrott och spill. Regnvatten som samlas innanför invallningarna kan antingen släppas till reningsverket eller dagvattenavloppet. Analys av vattnet avgör vart det släpps. Flertalet tankar ansluts till ventgas-systemet.

1.1.6 Skydd mot utsläpp

För att begränsa spridning vid utsläpp finns utrustning och rutiner för skydd av dagvattenbrunnar samt möjligheter att leda spill eller kontaminerat släckvatten till spärrdamm/upsamlingsystem för att säkerställa att förorenat vatten inte lämnar anläggningen okontrollerat. Portabla länsor finns

tillgängliga på anläggningen samt hos räddningstjänst i området för att vid behov kunna begränsa utsläpp i vatten. Materiel för tillfällig tätning av brunnar vid spill finns i förråd.

1.1.7 Brand- och utrymningslarm

Anläggningen är utrustad med ett nödlarm som utgörs av en trimmulerande ton från tyfoner, vilket gäller vid samtliga typer nödsituationer. På platser med hög ljudnivå används istället roterande ljus som varningssignal. Dessa varselljus är aktiva så länge nödläget består.

Nödlarmet aktiveras av skiftledaren efter rapport om nödläge eller när gasdetektorer indikerar ett gasutsläpp. Larmtelefoner finns strategiskt placerade på anläggningen. Vid pågående nödläge stoppas all inpassage till området och alla tillstånd upphör att gälla. För att säkerställa systemets funktion testas nödlarmet en gång per månad.

I esterbyggnaden (Area 24) finns ett internt larm som aktiveras automatiskt när lättskumsystemet utlöses någonstans i byggnaden. Detta internlarm har en ihållande ton som skiljer sig från det generella nödlarmet och möjliggör tydlig differentiering mellan olika larmsignaler.

Samtliga byggnader och lokaler är utrustade med brandvarnare som automatiskt utlöser larm till kontrollrummens larmcentral samt till portvakten. I tillägg finns även larmknappar i byggnader för att manuellt kunna utlösa larm som går till larmcentral. I prioriterade utrymmen för processtyrning och elcentraler är aspirationssystem installerade för förbättrad branddetektion.

1.1.8 Gasdetektorer

För att kunna upptäcka och begränsa utsläpp av brandfarliga och giftiga gaser finns fasta gasdetektorer för kolväten utplacerade i processanläggningarna. Detektorerna reagerar även för kolmonoxid (CO) och larmgränser är satta lågt för att möjliggöra tidig detektion och snabba åtgärder.

1.1.9 Nödavstängningar

Processanläggningarna är utrustade med automatiska säkerhetssystem som kan stänga ner hela eller delar av anläggningen vid onormala driftsituationer. Manuella nödavstängningar finns också på relevanta platser för att möjliggöra snabb isolering av flöden vid incident.

1.1.10 Tryckavlastning

De flesta säkerhetsventiler och ventilationsledningar från tryckreglerade kärl är anslutna till fackelsystemet för kontrollerad avblåsning av brandfarliga gaser. I flera anläggningsdelar är säkerhetsventiler dubblade för ökad tillgänglighet. Fackelsystemet är beskrivet i avsnitt D 2.3.

För A24 som har process inbyggd i byggnad finns tryckavlastade vägsektioner på hela norra sidan av byggnaden för att förhindra tryckinneslutningar i byggnad som kan ge upphov till skada på både människa och konstruktion.

1.1.11 Brandvatten

För brandbekämpning finns ett brandvattensystem som matar hydranter, brandposter, vattenkanoner samt fasta släcksystem. Systemet är uppbyggt som en ringledning så att viktiga delar kan matas från mer än ett håll. Brandvattenreservoaren är placerad i bergrum och rymmer cirka 6 000 m³ råvatten. Vattnet tas från sjön Hällungen och kan även fyllas från råvattennätet.

Brandvattenpumpar (en eldriven och två dieseldrivna) kan tillsammans leverera upp till cirka 20 000 liter/minut vid omkring 9 bars tryck i fem timmar vid bortfall av extern råvattenpåfyllning och minst 11 timmar vid normaldrift av kontinuerlig påfyllning från Hällungen. Dieselpumparna testkörs varje månad och genomgår ett kapacitetsprov årligen av 3e-part.

1.1.12 Mobil brandbekämpningsutrustning

På varje fabriksenhet finns placerat ut det brandmaterial som bedöms nödvändigt för en första effektiv släckinsats vid brand eller olycksfall. Materialets placering är utvalt för att säkerställa att det finns tillgängligt där det behövs mest och kan användas omgående vid en incident.

I kontrollhuset i Stenungsund finns flera Spiromatic andningsskydd som är avsedda att användas vid nödlägen. Därutöver finns några andningsskydd tillgängliga för situationer där arbetsplatsen inte kan göras gasfri. För detta ändamål finns även större flaskor med andningsluft monterade på kärra, så kallad spirolineutrustning, vilket möjliggör transport och användning vid olika arbetsmoment.

I esterbyggnaden (Area 24) finns tre Spiromatic andningsskydd placerade i "gamla kontrollrummet" för att användas vid nödläge. Dessutom är ytterligare två andningsskydd utplacerade i hissen, vilket ger snabb tillgång till skyddsutrustning även vid förflyttning inom byggnaden.

1.1.13 Släckvattenomhändertagande

Samtliga processanläggningar ligger inom betongbelagda ytor som dräneras till det interna reningsverket. Invallningar samt spärrdamm och katastrofbassäng finns för att fånga upp ofrivilliga utflöden av kemikalier eller förorenat släckvatten.

Vid läckage i tanklager för brandfarlig vara leds utsläppet till den katastrofbassäng som finns på området och som rymmer 6 000 m³. Släckvatten från tanklagret kommer också att ledas till katastrofbassängen. Släckvatten från andra areor hamnar i utjämningsbassängerna vid reningsverket. Om släckvattnet inte kan omhändertas i reningsverket kan det isoleras i utjämningsbassängerna inför beslut för lagring i katastrofbassängen inför rening internt eller externt. Reningsverket har kapacitet att ta emot upp till 3 300 m³ i utjämningsbassängerna. Vatten kan också pumpas från reningsverket till katastrofbassängen, bland annat med en mobil pump. För att minska miljöpåverkan kan släckvatten lagras, så att det kan tas om hand i ett mindre akut skede.

Spill som hamnar utanför hårdgjord yta ansamlas i spärrdammen som verksamhetsområdets lägsta punkt. Spärrdammen har en tillgänglig volym på 900m³ som kan isoleras och pumpas vidare med mobil pump för lagring i utjämningsbassängerna eller katastrofbassängen.

2. Tillgängliga resurser

2.1 Interna resurser

Företagets egen personal med tillgängligt brandförsvarsmaterial skall kunna göra första insatsen på ett betryggande sätt vid brand. Sammanhållande för brandskyddet på site i Stenungsund är de av företaget utsedda föreståndarna för brandfarlig vara (enligt lag om brandfarliga och explosiva varor) samt brandskyddsansvariga (enligt lag om skydd mot olyckor). Företagets lokala avdelning för hälsa, miljö och säkerhet (EHS) bistår i planering och utarbetande av system och föreskrifter enligt gällande förordningar, ansvarar för brandskyddsutrustningen samt leder utbildning och övningar.

Vid brand eller annat nödläge är driftledare eller av denna utsedda person, ansvarig insatsledare tills räddningstjänstens räddningsledare anländer, då denne tar över ledningen på skadeplatsen. Driftledare beslutar om ytterligare resurser som nödlägesberedskapshavare eller ledningsberedskap skall aktiveras. Nödlägesberedskapshavare och Ledningsberedskap är bemannade 24 timmar om dygnet.

IRIS är ett fristående bolag som bildades 2021 och som sedan 1 januari 2022 säkerställer industrins insatsberedskap vid brand och andra oönskade händelser. IRIS ägs av de Sevesoklassade industrierna i Stenungsund (Borouge International, Nouryon, Inovyn och Perstorp) och samverkar även med andra aktörer i industriområdet. IRIS personal har sin huvudsakliga anställning på industrierna och har särskild kännedom om anläggningarna, processerna och riskbilden.

Vid ett nödläge larmas både Industrins Räddningstjänst i Stenungsund (IRIS) med fem utryckningsfordon varav tre brandbilar och två ledningsfordon. Bemanningen består av två befäl plus fyra brandmän. Industristyrkan kan nå anläggningen från två väderstreck beroende på gynnsam vindriktning. Denna styrka ägs och samordnas av de petrokemiska industrierna i Stenungsund och räknas in i de interna resurserna och har beredskap 24 timmar om dygnet med anspänningstid på 5 min.

2.2 Övrig personal

Övrig personal är tillgänglig för att utföra de uppgifter som beslutas av nödlägesledningen, exempelvis stöd vid inrymning/utrymning, avspärrningar, logistik, dokumentation och kommunikation. Ledningsberedskap och roller i nödlägescentral/åtgärdscentral aktiveras enligt nödlägesplan.

3. Externa resurser

3.1 Räddningstjänst och samverkan (IRIS och RSG)

Den kommunala räddningstjänsten utgörs av Räddningstjänsten Storgöteborg (RSG) och leder räddningsinsatsen med räddningsledare är på plats. Vid insats samverkar RSG med IRIS och

verksamhetens interna nödlägesorganisation. Förstärkningsenheter kan vid behov mobiliseras enligt räddningstjänstens larmplan. Exakta inställelsetider och resursuppställning styrs av gällande larmplaner och bemanning, men planering och övning sker gemensamt med IRIS och RSG.

Bränningen är en gemensam brandövningsplats för petrokemi-industrin i Stenungsund. Utbildning och övning genomförs regelbundet för driftpersonal och relevanta funktioner, och nödlägesövningar planeras och genomförs i samverkan med IRIS och RSG.

3.2 Kemdepå

Det finns en kemdepå placerad hos räddningstjänsten i Stenungsund (RSG) som ägs av MCF och är en av sju utplacerade i Sverige. Depån innehåller specialutrustning för kemikalieinsatser och kan användas vid händelser där farliga ämnen är involverade. Räddningsresurser på räddningstjänsten i Stenungsund är utbildade för att kunna stödja insatser där kemdepån behöver användas.

G - Sammanfattning

1. Allmänt	2
2. Förebyggande och skadebegränsande åtgärder	2
3. Identifiering och analys av olycksrisker	2
4. Åtgärder för att begränsa följderna av en allvarlig kemikalieolycka	3
5. Innehållsförteckning	4

1. Allmänt

Denna säkerhetsrapport avser Perstorps verksamhet i Stenungsund, som bedrivs av det juridiska bolaget Perstorp Oxo AB.

Perstorp bedriver storskalig petrokemisk verksamhet i Stenungsund, kännetecknad av en hög teknologisk nivå, en hög grad av automatisering, hög kompetens hos personalen samt höga krav avseende säkerhet och miljö. Företaget bedömer att verksamheten bedrivs inom ramen för en ändamålsenligt dimensionerad och organiserad linjeorganisation, vilken med stöd av specialistfunktioner inom områdena säkerhet, hälsa och miljö upprätthåller en god och tillräcklig säkerhetsnivå i enlighet med företagets policys och ledningssystem.

Vid anläggningen produceras aldehyder, alkoholer, karboxylsyror, ftalater och estrar med råvaror såsom eten, propen, buten, naturgas, syrgas, vätgas, FSA, rapsolja och metanol. Inom verksamheten hanteras brandfarliga och giftiga ämnen i sådana mängder att de överstiger den högre kravnivån enligt Sevesolagstiftningen. Denna säkerhetsrapport omfattar befintlig verksamhet. Säkerhetsrapporten uppfyller kraven i svensk Sevesolagstiftning, vilken innefattar:

- Lag (SFS 1999:381) samt förordning (2015:236) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor, inklusive senare ändringar.
- MSB:s föreskrifter (MSBFS 2015:8) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.

Antalet anställda vid anläggningen i Stenungsund uppgår till cirka 225 personer. Samtliga rutiner, instruktioner och genomförda riskanalyser som hänvisas till i denna säkerhetsrapport finns tillgängliga inom företaget.

2. Förebyggande och skadebegränsande åtgärder

För att bedriva verksamheten på ett ur risksynpunkt acceptabelt sätt tillämpas ett system av säkerhetsbarriärer av olika slag. En kombination av tekniska och organisatoriska barriärer används för att uppnå ett tillfredsställande skydd.

3. Identifiering och analys av olycksrisker

Riskanalyser genomförs vid samtliga tekniska förändringar samt vid organisations- och personalförändringar. För processanläggningar och lagerområden genomförs återkommande grovanalyser. Den senaste samlade analysen genomfördes under perioden hösten 2025 till våren 2026 och inkluderade pågående expansionsprojekt.

Risker som identifieras inom det så kallade ALARP-området analyseras vidare med barriäranalys (LOPA). Kvantitativa riskanalyser har också genomförts, främst avseende risk för tredje man, i samverkan med övriga industrier i Stenungsund. Den senaste uppdateringen omfattade framtagning av isoriskkonturer och FN-kurvor.

I rapporten redovisas tio scenarier som bedömts representativa för allvarliga kemikalieolyckor. Dessa omfattar bland annat gasmolnsutsläpp, brand och explosion. Sannolikheten för samtliga scenarier bedöms vara mycket låg. Sammanvägt visar resultaten från genomförda riskanalyser att verksamheten har god kontroll över identifierade risker. Arbetet med riskreducerande åtgärder bedrivs kontinuerligt i syfte att bibehålla och vidareutveckla säkerhetsnivån. Risken för dominoeffekter till följd av yttre händelser, såsom extern brand, intrång eller bombhot, har analyserats genom What-If-metodik och bedömts vara låg.

4. Åtgärder för att begränsa följderna av en allvarlig kemikalieolycka

Potentiella allvarliga kemikalieolyckor vid Perstorp Oxo AB omfattar exempelvis utsläpp och/eller antändning av brandfarliga gaser eller vätskor samt utsläpp av frätande ämnen. Företaget har anpassad utrustning och system för att begränsa konsekvenserna av sådana händelser. En intern nödlägesplan beskriver organisation, bemanning och ansvarsfördelning vid nödsituationer. Planen tillämpas vid samtliga interna nödlägen avseende hälsa, miljö och säkerhet och övas minst en gång per år. Därutöver finns särskilda nödläges- och driftinstruktioner som reglerar hantering av olika typer av nödsituationer.

Ett internt larmsystem varnar vid riskfyllda situationer genom en karakteristisk ljudsignal inom fabriksområdet. I bullerutsatta områden kompletteras detta med visuella varningssignaler i form av roterande ljus. För att detektera utsläpp av brandfarliga gaser finns kolvätedetektorer installerade i stora delar av anläggningen. För brandbekämpning finns både vattensystem och skumsystem. Dessa system beskrivs närmare i den interna brandskyddsplanen. Samtliga processanläggningar är placerade på hårdgjorda ytor som dräneras till det interna reningsverket, vilket möjliggör kontroll och omhändertagande av spill och utsläpp.

5. Innehållsförteckning

Säkerhetsrapporten omfattar följande kapitel:

- A. Inledning och namnuppgifter
- B. Handlingsprogram
- C. Beskrivning av miljö och omgivning
- D. Beskrivning av anläggningar inom verksamheten
- E. Identifiering och analys av olycksrisker
- F. Åtgärder för att begränsa följderna av en allvarlig kemikalieolycka
- G. Sammanfattning
- H. Intern plan för räddningsinsatser
- I. Information till allmänheten

BILAGOR:

- 1 Paragrafnyckel
- 2 Policy
- 3 Organisationsscheman
- 4 Delegering av ansvar
- 5 Riskanalysprocess
- 6 Struktur driftinstruktioner
- 7 Nödlägesplan
- 8 Sammanställning av kemikalier
- 9 Karta över scenarier
- 10 Samråd

H - Intern plan för räddningsinsatser

1. Nödlägesplan	2
1.1 Ansvar	2
1.2 Övriga funktioners ansvar	3
2. Nödlägesorganisation	3
2.1 Organisation	3
2.2 Alarmering och räddningsinsatser	3
2.3 Nödlägesledning	5
2.4 Speciella befattningar	6
2.5 Kommunikation	8
3. Externa resurser i händelse av allvarlig olyckshändelse	10
4. Nödlägesövning och utbildning	10
4.1 Utbildning	10
4.2 Nödlägesövning	11
4.3 Dokumentation och loggning	12
4.4 Moment som bör ingå i respektive övning / utbildning	12
5. Beskrivning av nödutrustning	13
5.1 Passivt brandskydd	13
5.2 Aktivt brandskydd	13
5.3 Drift och underhåll	15
5.4 Nödlägescentraler	15
6. Insatsplaner	16
7. Vid nödläge	17
7.1 Arbetsprocess vid Nödläge.	17
7.2 Instruktioner vid alarmering.	18

1. Nödlägesplan

Syftet med nödlägesplanen är att säkerställa att en snabb och effektiv första insats kan genomföras vid ett nödläge, i syfte att rädda liv, bringa situationen under kontroll samt begränsa och reducera skadeverkningarna med hjälp av den egna organisationen innan räddningstjänsten anländer.

Planen syftar även till att ge samtliga anställda en tydlig översikt över tillgängliga resurser samt hur verksamheten är organiserad för att hantera ett uppkommet nödläge. Vidare tydliggörs ansvarsfördelning och vilka åtgärder som förväntas av varje individ i en nödsituation. Räddningsinsatsplanen har utarbetats för att stödja samordningen mellan interna insatser och kommunens räddningstjänst samt andra externa aktörer. Den utgör även ett styrande dokument för att uppfylla tillämpliga krav i Sevesolagstiftningen, innefattande lagen (1999:381) och förordningen (2015:236) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor samt Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter (MSBFS 2015:8). Nödlägesplanen tillämpas fullt ut vid samtliga interna nödlägen som rör hälsa, miljö och säkerhet, såsom brand, utsläpp och kemikaliespill, personolyckor samt incidenter som påverkar utrustning, materiella tillgångar och anläggningsinfrastruktur. Planen omfattar även händelser i omgivningen som kan påverka anläggningens säkerhet.

Planen beaktar därutöver relevanta bestämmelser i miljöbalken (1998:808), lagen (2003:778) om skydd mot olyckor samt plan- och bygglagen (2010:900). Arbetet baseras även på tillämpning av vedertagna tekniska standarder och god praxis (RAGAGEP) i enlighet med Careway samt riktlinjer från Perstorps koncern.

1.1 Ansvar

Site Manager ansvarar för att det finns en aktuell plan för räddningsinsatser samt en ändamålsenlig nödlägesorganisation, och att berörd personal har tillräcklig kompetens för att kunna agera effektivt vid ett nödläge. EHSQ-chef ansvarar för att upprätta och förvalta den interna planen för räddningsinsatser för anläggningen.

All personal som vistas på anläggningen, inklusive besökare, leverantörer, entreprenörer och transportörer, ska ha kännedom om de delar av nödlägesplanen som är relevanta för deras arbetsuppgifter och ska följa gällande instruktioner. För personer med särskilda roller inom nödlägesorganisationen krävs fördjupad kunskap och särskild utbildning.

EHSQ-chef ansvarar för att planen hålls aktuell samt att den övas och vid behov revideras minst vart tredje år, eller oftare vid väsentliga förändringar i verksamheten. Uppdaterad plan ska utan dröjsmål överlämnas till Länsstyrelsen efter fastställande, dock minst vart tredje år.

EHSQ-chef ansvarar även för att förse kommunen med nödvändiga upplysningar för upprättande av kommunens plan för räddningsinsatser. Stenungsunds kommun har delegerat detta arbete till Räddningstjänsten Storgöteborg (RSG) i enlighet med 3 kap. 6 § förordningen (2003:789) om skydd mot olyckor. Denna rutin, tillsammans med insatsplanen, ingår i EHSQ:s säkerhetsledningssystem och revideras inom ramen för detta.

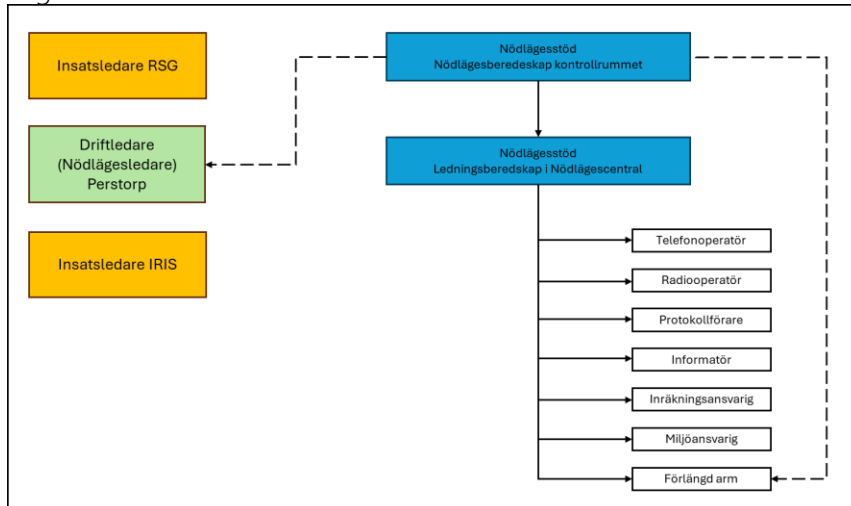
1.2 Övriga funktioners ansvar

Brandskyddsspecialist ansvarar för samverkan med den interna räddningsorganisationen (IRIS), inklusive ledning och informationsöverföring avseende anläggningens installationer och rutiner, samt för funktionskontroll av gemensamma kommunikationssystem, såsom radiokommunikation. Arbetsmiljöingenjör ansvarar för att det finns ändamålsenliga instruktioner för första hjälpen vid olycksfall samt fungerar som stöd vid behov. Miljöingenjör ansvarar för kvalitet och aktualitet i beskrivningen av förutsebara olycksscenarier avseende miljöpåverkan samt för uppdatering vid väsentliga förändringar. Detta omfattar bland annat spridning till luft, mark och vatten samt krav på saneringsåtgärder. Processsäkerhetsingenjör ansvarar för kvalitet och aktualitet i beskrivningen av förutsebara olycksscenarier ur ett processsäkerhetsperspektiv, inklusive brand, explosion, spridning i luft och dominoeffekter, samt för uppdatering vid väsentliga förändringar i verksamheten. Processsäkerhetsingenjör ansvarar även för att den interna planen för räddningsinsatser inges till Länsstyrelsen i samband med säkerhetsrapporten.

2. Nödlägesorganisation

2.1 Organisation

Nödlägesorganisationen är ständigt aktiv och gäller året runt, dygnet runt. Organisationen utgörs av driftledare som inträder i rollen som nödlägesledare, beredskapshavare för nödlägesberedskap samt beredskapshavare med ledningsberedskap, vilka fungerar som ansvariga för ledningscentralen. Nödlägesorganisationen är uppbyggd enligt nedanstående struktur i figur H1.

Figur H1. Nödlägesorganisationens uppbyggnad.

2.2 Alarmering och räddningsinsatser

Var och en som upptäcker eller på annat sätt uppmärksammar en nödsituation förväntas, utifrån situationens förutsättningar, vidta följande åtgärder:

- Om människoliv är hotade, omedelbart försöka rädda dessa.
- Larma.
- Vid möjlighet stänga av tillförsel av brännbara eller farliga ämnen.
- Påbörja brandbekämpning med tillgänglig handbrandsläckningsutrustning.

Den inbördes prioriteringen mellan åtgärderna ska avgöras utifrån den aktuella situationen.

Larmsystem

Vid anläggningen används ett gemensamt nödlarm (utrymningslarm) för samtliga typer av nödsituationer, såsom brand och gasutsläpp. Larmet utgörs av motorsirener som initialt ökar i styrka under cirka sex sekunder och därefter avger ett periodiskt ljud (cirka 4,5 sekunder på och 1 sekund av), vilket ger en pulserande signal.

Larmet aktiveras av driftledare efter rapport om nödläge eller automatiskt då gasdetektorer indikerar utsläpp. Vid brand, gasutsläpp eller annan nödsituation ska kontrollrummet larmas via telefon, intern radiokommunikation eller via utplacerade larmtelefoner i anläggningen. Från kontrollrummet sker vidare larmning till SOS Alarm via särskild larmknapp eller direktkopplad telefon, vilket aktiverar räddningstjänst, ambulans och polis. I samband med detta aktiveras även nödläges- och ledningsberedskap, då anläggningen är registrerad som särskilt objekt hos SOS Alarm.

När larmet har utlösts ska driftledaren via högtalaranläggningen informera berörda funktioner, inklusive verkstad, kontorsbyggnad, skeppningskontor och portvakt vid norra grinden, om orsaken till larmet.

Samtidigt som larmet aktiveras tänds roterande varselljus på strategiska platser inom anläggningen, bland annat vid kontrollhus, processområden (inklusive Area 21–23, 32 och bergrum), längs interna vägar samt vid infarter. Varselljusen fungerar som stoppsignal och markerar att passage inte är tillåten. De förblir aktiverade under hela nödsituationen.

Vid återställning av nödlägeslarmet upphör signaleringen enligt följande:

1. Varselljus släcks.
2. Motorsirener tystnar.
3. Motorsirener aktiveras därefter med en sammanhängande signal ("Faran över"), som automatiskt upphör efter cirka 30 sekunder.

Utöver det övergripande nödlarmet finns ytterligare larmsystem installerade:

I Estrar-byggnaden finns ett internt larm kopplat till sprinkleranläggningen, vilket aktiveras automatiskt vid utlösning och har en kontinuerlig ton för att särskiljas från utrymningslarmet.

Samtliga byggnader och lokaler är utrustade med branddetektorer som automatiskt larmar kontrollrummets larmcentral samt portvaktens larmcentral. I prioriterade utrymmen, såsom kontrollrum och elcentraler, finns aspirationssystem installerade för tidig branddetektion. Som komplement till anläggningens egna larmsystem finns även civilförsvarets varningssystem. En av Stenungsunds larmsirener är placerad vid anläggningens kontrollhus.

Utrymning och samling

Vid aktivering av utrymningslarm ska personalen omedelbart avbryta pågående arbete och bege sig till anvisade uppsamlingsplatser. Vid dessa finns system för inräkning av personal.

Gaslarm medför automatiskt avstängning av ventilation i definierade byggnader och områden, inklusive kontor, verkstad, kontrollrum, laboratorier samt utvalda process- och elutrymmen inom anläggningen. Utrymningslarm och högtalarsystem provas regelbundet, normalt första helgfria måndagen varje månad.

Ledning och kommunikation vid nödläge

Vid utrymningslarm ska samtliga funktioner inom nödlägesorganisationen använda kommunikationsradio och ansluta till talgruppen "Nödläge OXO". Driftledaren ansvarar för att möta

och stödja kommunens räddningsledare vid anläggningens infart. Nödlägesberedskap och ledningsberedskap ska omgående aktiveras. Vid nödläge sker utkallning av beredskapsfunktioner i följande ordning:

1. Nödlägesberedskap
2. Ledningsberedskap

Vid aktivering av larm via larmknapp, direktkopplad telefon eller mobiltelefon inom det geografiska fabriksområdet genereras automatiskt meddelande om nödläge (SMS/e-post) till företagsledningen. Det är brandskyddsspecialistens ansvar att säkerställa att rutin ID-220 "Instruktion till SOS Alarm" är aktuell och uppdaterad.

2.3 Nödlägesledning

Vid brand eller annan nödsituation är driftledare eller skiftledare initialt insatsledare och ansvarar för räddningsinsatsen fram till dess att räddningstjänstens räddningsledare anländer och övertar ledningen av insatsen på skadeplatsen. Driftledare och driftpersonal genomför i regel den inledande och ofta avgörande räddnings- och släckningsinsatsen med hjälp av tillgänglig utrustning inom anläggningen. Specifika uppgifter och ansvar är definierade för olika befattningar inom organisationen.

Den kommunala räddningstjänsten, förstärkt med industribrandkåren (IRIS), har det övergripande ansvaret för räddningsinsatsen. Med hänsyn till deras särskilda kompetens, utbildning och utrustning anpassad för industrimiljö ska industriräddningstjänsten alltid larmas vid behov av räddningsinsatser.

Nödlägesledning och ledningsstruktur

Ledningen av insatser vid nödläge hanteras genom två kompletterande ledningsfunktioner:

Åtgärdscentral

Åtgärdscentralen är placerad i kontrollrummet och ansvarar för den operativa hanteringen av det akuta skedet. Funktionen bemannas av driftledare i rollen som nödlägesledare samt nödlägesberedskap för tekniskt stöd samt övrig erforderlig expertis inställer sig om möjligt till åtgärdscentralen.

Nödlägescentral

Nödlägescentralen utgör ett administrativt och strategiskt stöd, med ansvar för extern kommunikation och övergripande samordning. Funktionen är placerad i konferensrum "Tranan" i anslutning till portvakten i verkstadsbyggnaden. Definitioner av roller och ansvar i nödlägesorganisationen framgår av bilaga 1 i rutin ID 171663 kopplat till den interna planen för räddningsinsatser.

Nödlägesledningens uppgift är att samordna räddningsarbetet mellan räddningstjänst, driftorganisation och övriga interna resurser. Kärnan i organisationen utgörs av:

- Nödlägesberedskap (NB), som tillhandahåller operativt och tekniskt stöd
- Ledningsberedskap (LB), som ansvarar för ledningscentralens funktion

En av nödlägesledningens första åtgärder är att säkerställa att nödvändiga resurser och förstärkningar tillkallas utifrån den aktuella situationens behov. Organisationen upprätthåller schemalagd beredskap för både nödläges- och ledningsfunktioner. Nödlägesberedskap upprätthålls veckovis från måndag kl. 08:00 till nästkommande måndag kl. 08:00. Medlemmar utses av

anläggningens ledningsgrupp. Schemaläggning ansvaras av utsedd medlem i respektive beredskap och aktuellt schema publiceras på Teamsite Stenungsund för beredskap.

Ledningsberedskap

Ledningsberedskap upprätthålls enligt samma tidsintervall. Medlemmar utses av Site Manager och schemaläggning ansvaras av HR-chef. Även detta schema publiceras på Teamsite Stenungsund. Organisation och kommunikationsvägar framgår av bilaga 2 i rutin ID 171663 kopplat till den interna planen för räddningsinsatser.

Driftorganisationens roll vid nödläge

Driftledaren ska under ett pågående nödläge normalt befinna sig i kontrollrummet och därifrån leda insatsen. Om driftledaren behöver lämna kontrollrummet för att närvara vid skadeplats ska en ställföreträdare utses, och kontinuerlig kommunikation ska upprätthållas via radio.

Driftpersonalen, under ledning av driftledaren, är direkt engagerad i hanteringen av nödläget genom att:

- Upprätthålla kontroll över processutrustning och produktion
- Utföra nödvändiga processtekniska åtgärder
- Säkerställa kontinuerlig bemanning av kontrollrummet, vilket sker dygnet runt

Driftorganisationen initierar och organiserar räddningsinsatsen med tillgängliga resurser fram till dess att räddningstjänst anländer. Därefter bistår driftpersonalen främst med processtekniska åtgärder, såsom isolering, avstängning och stabilisering av anläggningen. Tillgängliga resurser under dagtid utgörs huvudsakligen av drifttekniker och teknisk personal. Dessa kan stödja insatsen genom att:

- Omhänderta skadade och förolyckade
- Delta i insatser mot brand och gasutsläpp
- Upprätta avspärrningar kring skadeplats
- Genomföra personsanering, miljösanering och restvärdesåtgärder
- Säkerställa vattenförsörjning och slangdragning
- Bidra med teknisk kompetens och anläggningskännedom vid skadeplats

2.4 Speciella befattningar

Vid en nödsituation ska särskilt utsedda befattningshavare utföra eller övervaka definierade uppgifter inom ramen för nödlägesorganisationen. Roller och ansvar för centrala funktioner framgår närmare av:

Bilaga 3 – Befattning Nödlägesberedskapshavare

Bilaga 4 – Befattning Ledningsberedskapshavare

(Bilagor ovan ingår lokalt i rutin ID 171663 kopplat till den interna planen för räddningsinsatser.)

Funktioner i nödlägesorganisationen

Telefonoperatör - Ansvarar för att upprätthålla telefonkontakt med nödlägescentralen, hantera inkommande externa samtal samt vidareförmedla relevant information av betydelse för insatsen.

Radiooperatör - Ansvarar för att kontinuerligt avlyssna radiokommunikation och vidarebefordra väsentlig information till nödlägesledningen.

Protokollförare - Ansvarar för att dokumentera händelseförloppet samt föra protokoll över beslut och åtgärder under insatsen.

Informatör - Ansvarar för att samordna intern och extern kommunikation kopplat till det inträffade nödläget.

Inräkningsansvarig - Ansvarar för att fortlöpande analysera inräkningsresultat vid uppsamlingsplatser samt identifiera eventuell saknad personal. Informationen ska skyndsamt vidareförmedlas till åtgärdscentralen för att stödja insatsprioriteringar.

Miljöansvarig - Ansvarar, i samverkan med informatören, för kommunikation i miljörelaterade frågor samt för att säkerställa korrekt information om miljöpåverkan.

"Förlängd arm" - Fungerar som länk mellan skadeplats och åtgärdscentral genom att via radio rapportera aktuell lägesbild från insatsområdet.

Reception/portvakt - Ansvarar för att hantera inkommande samtal och besök, vidarebefordra relevant information till informatören samt upprätthålla kontroll över in- och utpassage.

Krisstöd och stödjande funktioner

Arbetsmiljöingenjören ska vid nödsituation:

Stödja nödlägesledningen i att identifiera och bevaka risker för personal i samband med händelsen och räddningsinsatsen. Vid behov inställa sig i nödlägescentralen. Bedöma och ge råd avseende fysiska och kemiska risker samt föreslå riskreducerande åtgärder. Säkerställa att relevanta myndigheter och organisationer informeras vid behov.

Personalavdelning (HR)

HR-chef kan kallas till nödlägesledningen beroende på händelsens art. Funktionen ansvarar bland annat för:

- Kontakter med anhöriga och extern påverkad personal
- Administrativ hantering av personalrelaterade frågor, inklusive tidsredovisning och stöd till företagshälsovård
- Personalinventering avseende tillgängliga resurser och eventuella förluster
- Organisering av krisstöd
- Praktiska stödinsatser såsom förtäring till personal och media

Kommunikationsansvarig

Ska alltid informeras vid aktivering av nödlägesledning. På uppdrag av ledningscentralansvarig ansvarar funktionen för extern kommunikation. Uppgifterna omfattar att:

- Inhämta och sammanställa aktuell lägesinformation
- Säkerställa att informationsbehovet tillgodoses på ett sakligt och korrekt sätt, i samverkan med relevanta koncernfunktioner enligt gällande eskaleringsrutiner
- Planera och genomföra pressinformation, exempelvis presskonferenser
- Samordna resurser som stödjer informationsarbetet

Övriga funktioner och ansvar

Ansvarig chef eller beredskapshavare ska säkerställa att relevanta globala funktioner inom Perstorp informeras i enlighet med gällande eskaleringskrav (ID:47682 Incident Escalation), i syfte att möjliggöra korrekta åtgärder och hantering av externa intressenter. Site Manager kan, beroende på händelsens omfattning, delta i nödlägesledningen.

EHSQ-chef, Ansvarar för att löpande hålla sig informerad om händelsen, bedöma potentiella konsekvenser samt värdera påverkan på yttre miljö. Funktionen stödjer ledningen med beslutsunderlag och ansvarar för att relevant information kommuniceras till miljömyndigheter.

EHSQ-chef fungerar även som kontaktperson i frågor rörande tillträde, informationssäkerhet och säkerhetsskydd, inklusive:

- Organisering av bevakning utifrån händelsens art
- Säkerställande av att nödvändiga resurser finns tillgängliga
- Samordning av väktarresurser
- Kontakt med Polismyndigheten i säkerhetsrelaterade frågor

Miljöingenjör

Verkar under nödlägesledning och ansvarar för att tillhandahålla beslutsstöd avseende miljörisker, inklusive:

- Miljö- och kemikaliehantering under insatsen
- Spridning i luft, mark och vatten
- Organisering av provtagning utifrån behov
- Rådgivning om saneringskrav

Processsäkerhetsingenjör

Verkar under nödlägesledning och ansvarar för att tillhandahålla tekniskt och processsäkerhetsmässigt beslutsstöd, inklusive:

- Bedömning av spridning i luft
- Hantering och egenskaper hos kemikalier
- Tillhandahållande av relevant teknisk information om processer och anläggning

2.5 Kommunikation

Kommunikation och rutiner vid nödläge

Dokumentet "Kontaktlista vid nödläge" i nödlägesplanen innehåller aktuella kontaktuppgifter för relevanta funktioner och befattningar. Kontaktlistan ska hållas uppdaterad och revideras löpande, dock minst en gång per år, av EHSQ-chef. Följande rutiner ska tillämpas vid kommunikation i samband med nödläge:

- ID 47682 Incident escalation
- ID 1382 16-13 Kommunikation vid miljöstörningar
- ID 1668 Rapporteringskrav till myndigheter och företagsledning

Högtalarsystem

Högtalarsystemet används för att informera personalen på anläggningen. Driftledaren ansvarar för att information sänds ut via systemet vid nödläge. Initialt ska information ges minst var tionde minut. Om ny information saknas ska tidigare lämnad information upprepas för att säkerställa att budskapet når samtliga berörda. All viktig information ska upprepas tydligt.

Kommunikationsradio

Radionätet består av en basstation med flera kanaler. Kanalerna är indelade per processområde och bär respektive områdes benämning. Den kanal som används vid insatser benämns "Nödläge OXO". I nödlägescentralen finns en radioenhet som kan användas av funktionen "förlängd arm" för kommunikation från skadeplats. Enheten är placerad i laddstation och ska alltid vara tillgänglig.

Brandskyddsspecialist ansvarar för funktion och laddning av dessa enheter. Respektive funktionschef ansvarar för sina radioapparater och säkerställer att regelbunden funktionskontroll genomförs. För kommunikation mellan driftledare och räddningsledare, samt mellan operativa och strategiska funktioner under insats, används RAKEL-systemet. Fast installerad RAKEL-enhet finns vid nödlägescentral (anropsnummer 251-4600).

RAKEL-enheter ska i normalläge vara inställda på talgrupp: Rakel Stenungsund 2514 Ins 1 STE

EHSQ-chef ansvarar för kommunikationsradio och basstationer i enlighet med gällande avtal med räddningstjänsten.

Telefoner

Inom anläggningen finns fasta nödtelefoner som används för larm och direktkontakt med kontrollrummet. Nödtelefoner placerade i processområden är direktkopplade till kontrollrummet och används även i anslutning till nödduschar.

Följande nödtelefoner finns installerade inom anläggningen:

- Nödtelefon 1: Nord, Area 75
- Nödtelefon 2: Syd, Area 75
- Nödtelefon 3: Nordost, Area 21
- Nödtelefon 4: Syd, Area 22
- Nödtelefon 5: Väst, Area 21
- Nödtelefon 6: Nordväst, Area 23
- Nödtelefon 7: FSA, inlastning
- Nödtelefon 8: Nordväst, Area 56
- Nödtelefon 10: Väst, Area 77
- Nödtelefon 11: Analyshus, Area 32
- Nödtelefon 12: Sydväst, Area 32
- Nödtelefon 13: Öster om kompressor, Area 32

Utöver dessa kan larm initieras från Estrars kontrollrum och pannkontrollrum via direkttelefonförbindelse till centrala kontrollrummet. Följande interna telefonnummer kan även användas:

- 28664 (panel alkoholer)
- 28665 (panel aldehyder)

Mobiltelefoner används som komplement för kommunikation mellan åtgärdscentral och nödlägescentral samt för utkallning av beredskapsfunktioner och ledningsresurser.

E-post och extern information

E-post, inklusive funktioner såsom "Miljömail Stenungsund", används vid behov för informationsspridning och rapportering enligt gällande rutiner. För vidare krav och riktlinjer hänvisas till:

- ID 1382 16-13 Kommunikation vid miljöstörningar
- ID 47682 Incident escalation

Viktigt meddelande till allmänheten (VMA)

Beslut om att aktivera Viktigt Meddelande till Allmänheten (VMA) fattas av räddningsledaren.

3. Externa resurser i händelse av allvarlig olyckshändelse

Samverkan med Stenungsunds kommun

I Stenungsund finns ett etablerat samverkansavtal mellan industriverksamheterna och kommunen som reglerar resurser, ansvar och utbildning avseende räddningsinsatser inom industriområdet. Avtalet omfattar även ömsesidiga överenskommelser om stöd från närliggande verksamheter samt mobilisering av externa resurser vid behov.

Koordinering av externa och interna räddningsinsatser

Vid ett nödläge aktiveras verksamhetens interna nödlägesplan parallellt med att den kommunala räddningstjänsten larmas. Den kommunala räddningstjänsten i Stenungsund, Räddningstjänsten Storgöteborg (RSG), utgörs initialt av en styrka om en insatsledare och fyra brandmän (1+4) med en anspänningstid om cirka 90 sekunder. Inom förbundet finns larmplaner som möjliggör snabb mobilisering av ytterligare resurser från hela RSG:s organisation. Utöver den kommunala räddningstjänsten finns även industriräddningstjänsten IRIS, med en initial bemanning om två befäl och fyra brandmän (2+4) samt en anspänningstid om cirka fem minuter. Insatstiderna innebär att RSG normalt kan vara på plats inom cirka fem minuter och IRIS inom cirka tolv minuter. När räddningstjänsten anländer leds räddningsinsatsen av räddningstjänstens räddningsledare i nära samverkan med företagets nödlägesorganisation. Vid behov kan ytterligare förstärkningsresurser tillkallas av räddningsledaren från hela Räddningstjänsten Storgöteborgs förbund.

Tillgängliga resurser

Utöver egna resurser och räddningstjänstens kapacitet finns tillgång till ytterligare stödresurser inom det lokala industriområdet, inklusive övriga petrokemiska industrier samt Vattenfall. Dessa resurser kan mobiliseras i enlighet med gällande samverkansavtal.

Vid personskador finns flera vårdalternativ beroende på skadans omfattning. Vårdcentralen i Stenungsund kan omhänderta mindre allvarliga fall, medan patienter med mer omfattande skador transporteras med ambulans till sjukhus för vidare vård.

Vid samtliga larm larmas ambulans som ansvarar för den medicinska insatsen på skadeplatsen och för transporter till sjukvårdsinrättningar vid behov.

4. Nödlägesövning och utbildning

4.1 Utbildning

Företaget bedriver ett strukturerat utbildningsprogram inom miljö, hälsa och säkerhet (EHS) för samtliga anställda. I nödlägesplanen anges krav på utbildningens omfattning och intervall för olika personalkategorier, anpassat efter funktion och ansvar. Nödlägesorganisationen genomgår årlig utbildning och övning i samverkan med räddningstjänsten, i samband med genomförandet av den årliga nödlägesövningen.

Generella brandövningar, som inte är specifikt kopplade till anläggningen, genomförs vid övningsområdet Bränningen. HR-avdelningen ansvarar för att kalla berörda avdelningar till dessa övningar. Följande intervall tillämpas:

Avdelning	Brandövning
Drift	Årligen
Skeppning	Årligen
Underhåll	Vartannat år
Kontor	Vart tredje år

Beredskapshavare utses bland personer med relevant kompetens och erfarenhet. Innan en befattning tillträds ska föreskriven e-learning genomföras. Utbildningen finns tillgänglig för repetition vid behov.

4.2 Nödlägesövning

Nödlägesplanen prövas genom minst en övning per år. Övningen genomförs som en samövning tillsammans med Räddningstjänsten Storgöteborg (RSG), industribrandkåren (IRIS) samt, i tillämpliga delar, ambulans och polis. Syftet med övningen är att säkerställa att nödlägesorganisationen fungerar effektivt samt att beredskapshavare och övrig personal ges möjlighet att träna sina respektive roller, särskilt inom nödlägescentralen.

Samtliga anställda berörs av övningarna, dock i varierande omfattning beroende på roll. Även deltagande i moment såsom utrymning och inräkning vid uppsamlingsplats utgör en del av övningen. I enlighet med Sevesolagstiftningen ska den interna planen för räddningsinsatser upprättas, hållas aktuell och övas minst vart tredje år. Detta krav uppfylls genom den årliga nödlägesövningen. Övningarna genomförs i enlighet med fastställda rutiner i ledningssystemet.

Relevanta övningsscenarier identifieras och planeras av brandskyddsspecialist i samverkan med räddningstjänsten och EHSQ-chef. Innehållet varierar mellan olika år men omfattar alltid scenarier kopplade till allvarliga kemikalieolyckor, såsom brand, explosion samt utsläpp av toxiska eller miljöfarliga ämnen. Samtliga övningar inkluderar moment relaterade till miljöpåverkan, exempelvis hantering av kemikalieutsläpp och släckvatten. Övningarna syftar också till att testa samverkan mellan intern nödlägesorganisation och externa aktörer, samt kan omfatta moment såsom livräddning och mediehantering. Inräkningssystemet testas vid varje övningstillfälle.

Uppföljning och förbättring

Nödlägesplanen ska revideras om brister identifieras vid övningar eller verkliga händelser. Erfarenheter från inträffade incidenter ska också beaktas i förbättringsarbetet. Efter genomförda åtgärder ska det säkerställas att dessa haft avsedd effekt. Utöver de årliga nödlägesövningarna genomförs även lokala brand- och säkerhetsövningar inom verksamheten, både teoretiska och praktiska.

4.3 Dokumentation och loggning

Samtliga övningar och nödsituationer ska dokumenteras, loggas och följas upp systematiskt för att säkerställa lärande och kontinuerlig förbättring. EHSQ-chef ansvarar för dokumentation och uppföljning. Efter genomförd nödlägesövning sammanfattas resultatet av övningsledare, observatörer och deltagande räddningstjänst. Identifierade lärdomar dokumenteras i en skriftlig rapport som distribueras till berörda och arkiveras i EHSQ:s SharePoint under Processäkerhet, mapp "Nödlägesövningar".

4.4 Moment som bör ingå i respektive övning / utbildning

Drift, skeppning och underhåll – Bränningen:

- Teori inför varje praktiskt moment
- Handbrandsläckare
- Brand i kläder
- Brand i våra egna produkter
- Vattentransport (Hantering brandmateriel)
- Gasbrand (kylning, släckning)
- Brand i processdel
- Brand i ställverk
- HLR och Personsanering

Drift – Övning / utbildning fabrik (torrövning och praktik):

- Genomgång av nödlägesplan
- Genomgång tänkt händelse
- Genomgång / Utbildning insatsplaner
- Nedkörning fabrik
- Inblockering
- Skyddsnivå
- Hur gruppen angriper händelsen
- Rädda liv
- Miljötänkande
- Påverkan nedströms
- Praktiskt handhavande av brandmaterial

Skeppningen - Övning i anläggning och lastningsplatser (torrövning och praktik):

- Genomgång av nödlägesplan
- Vad förväntas av skeppningspersonalen
- Hantering brandmateriel
- Case beskrivet på foto / ritn, därefter agerande
- Genomgång av förloppet
- Praktiskt handhavande av brandmaterial

Kontor – Bränningen (alternativt lokal utbildning på Perstorp Oxo):

- Genomgång av nödlägesplan

- Teori
- Handbrandsläckare
- Brand i kläder

Nödlägesorganisation - Nödlägesövning och utbildning av berörd personal:

- Nödlägesplan
- Regler
- Rutiner
- System
- Organisation
- Nödlägescentral
- Torrövningar
- Storövningar

5. Beskrivning av nödutrustning

5.1 Passivt brandskydd

Det passiva brandskyddet omfattar bland annat brandteknisk indelning, strukturellt brandskydd, goda angreppsvägar för räddningstjänsten samt säkra och effektiva utrymningsvägar. Vid Perstorp Oxo AB är det passiva brandskyddet integrerat i byggnader och anläggningskonstruktioner för att kunna motstå brand under en definierad tidsperiod.

Syftet är att begränsa eller förhindra brandspridning, både inom anläggningen och till omgivningen, samt att upprätthålla bärighet och säkerställa tillgängliga utrymningsvägar. Det passiva brandskyddet utformas i enlighet med vedertagna internationella standarder, såsom NFPA och API.

Bärande konstruktioner för processutrustning och rörgator är i stor utsträckning utförda i betong för att fördröja eller förhindra kollaps vid brand. Stålkonstruktioner brandskyddas vid behov genom applicering av brandisolerande material.

5.2 Aktivt brandskydd

Det aktiva brandskyddet utgörs av system som aktiveras vid brand eller annan nödsituation, såsom brandlarm, sprinklersystem, skumsystem, branddörrar, nödbelysning och rökventilation.

Det aktiva brandskyddet omfattar såväl drift och underhåll av installerade system som utbildning av personal i deras användning.

Brand- och gasdetektion

Anläggningen är utrustad med ett omfattande system av brand- och gasdetektorer kopplade till kontrollrummet. Brandlarmscentraler testas minst en gång per månad och detektorer minst en gång per år.

För att tidigt kunna detektera utsläpp av brandfarliga gaser finns kolvätedetektorer installerade inom samtliga processområden. Dessa detektorer kan även indikera förekomst av kolmonoxid (CO), med lågt satta larmnivåer för att möjliggöra tidig upptäckt.

Släckutrustning

I brandgaraget finns kompletterande brandskyddsutrustning utöver den utrustning som är utplacerad inom anläggningen. Samtliga byggnader och anläggningsdelar är utrustade med handbrandsläckare anpassade efter verksamhetens riskbild.

Vid respektive fabriksenhet finns även utplacerad ytterligare brandmateriel avsedd för en första effektiv insats vid brand eller olycka.

Stationära och mobila vattenkanoner

Inom anläggningen finns ett antal stationära vattenkanoner strategiskt placerade. Totalt finns 34 brandposter (hydranter), varav flera är utrustade med fast monterade vattenkanoner.

Därtill finns sex mobila vattenkanoner. Utrustning för anslutning till brandvattennätet är placerad på strategiska platser. Funktionskontroll genomförs veckovis av driftorganisationen.

Vattenridåer och sprinklersystem

Fasta vattenridåer med manuell aktivering finns installerade inom flera delar av anläggningen. Semifasta vattenridåer finns i Area 22 för att skydda propentank och oxoreaktorer.

Sprinklersystem finns bland annat över utlastningsområdet för brandfarlig vara (Area 87), där det även finns ett integrerat skumsystem med cirka 3,5 m³ skumvätska. Regelbunden provning av sprinklersystem genomförs.

Skumsystem

Perstorp Oxo ingår i ett gemensamt skumsystem för industrierna i Stenungsund, vilket ger tillgång till cirka 50 m³ skumvätska. Systemet möjliggör ömsesidigt stöd och kapacitetsutjämning mellan verksamheterna. Skumkvaliteten är anpassad för petrokemisk industri.

Skumsystem finns installerade i bland annat Area 24, 32, 75 och 87.

Saneringsutrustning

På anläggningen finns två saneringsplatser. Den ena är belägen vid Estrarfabriken och är dimensionerad för omhändertagande av personer som exponerats för kemiska produkter. Den andra är placerad i verkstads- och omklädningsområdet.

Vid dessa platser kan även första hjälpen och DHLR (defibrillering och hjärt-lungräddning) genomföras.

Vindindikering

För att underlätta bedömning av spridningsriktning vid gasutsläpp finns vindstrutar installerade på flera strategiska platser, inklusive:

- Area 22 (indunstare)
- Area 23 (HP-reaktor)
- Estrarbyggnadens tak
- T-75201
- Area 32 (C-32201)

Brandvattenförsörjning

I bergrummet finns en brandvattenreservoar med en kapacitet om cirka 6 000 m³ råvatten. Vatten tas från sjön Hällungen via områdets råvattensystem. Brandvatten distribueras via ett ringledningssystem och försörjs av en elektriskt driven pump samt två dieseldrivna pumpar. Systemet kan leverera upp till cirka 20 000 liter per minut vid ett tryck om cirka 9 bar under minst 11 timmar. Reservoaren kan vid behov återfyllas från råvattennätet.

5.3 Drift och underhåll

Brandskyddsutrustning kontrolleras löpande genom driftens ordinarie ronder samt särskilda kontroller som samordnas av brandskyddsspecialist och utförs av interna och externa resurser. Samtliga kontrollpunkter hanteras i underhållssystemet (SAP), där även avvikelser rapporteras och följs upp. Externa kontroller, såsom av brandvattenpumpar i bergrum och skumsystem, genomförs regelbundet och dokumenteras i samma system.

5.4 Nödlägescentraler

Anläggningen har två centrala ledningsfunktioner: en åtgärdscentral i kontrollrummet och en nödlägescentral i kontorsbyggnaden.

Åtgärdscentral (kontrollrum)

Åtgärdscentralen utgör den operativa ledningsfunktionen och är utrustad med:

- Arbetsstationer med dator och telefoni
- Kameraövervakningssystem
- Radiokommunikationssystem (inklusive koppling till PetroPort och räddningstjänst)
- Mobiltelefon
- Styrsystem för grindar och inpassering
- Väderstation (vindhastighet och vindriktning)
- Gaslarmövervakning
- Anläggningsdokumentation och skyddsdatablad
- Nödlägesplan, insatsplaner och checklistor
- Nödbelysning

Förebyggande underhållsrond genomförs två gånger per år.

Nödlägescentral (kontorsbyggnad)

Nödlägescentralen utgör stöd för strategisk ledning och är utrustad med:

- Arbetsstationer med processövervakning och passagesystem
- Kameraövervakningssystem
- Inpasseringssystem med stöd för personalinräkning
- Radiokommunikationsutrustning
- Mobiltelefon
- Väderstation och gaslarmövervakning
- Dokumentation och nödlägesplan
- Nödbelysning

- Första hjälpen-utrustning och andningsskydd
- Anhöriglistor och beredskapsutrustning

Även här genomförs kontroller två gånger per år.

HR-chef ansvarar för uppdatering av anhöriglistor (minst fyra gånger per år), och underhållschef ansvarar för kontaktuppgifter till entreprenörer (minst två gånger per år). Via SAP genomförs årliga kontroller av bland annat radioutrustning, batterier, vindmätare och reservkraftsfunktioner (UPS).

Beredskapsutrustning

Nödlägesväskor finns tillgängliga för beredskapshavare och innehåller bland annat:

- Huvudnyckel
- Telefon och laddare
- Kontaktlistor (inklusive anhöriga)
- Dokumentation, inklusive intern plan för räddningsinsatser och checklistor

6. Insatsplaner

Syftet med insatsplaner är att skapa goda förutsättningar för en effektiv och säker räddningsinsats samt att minimera risken för skador, störningar och avbrott i verksamheten. Insatsplanerna beskriver anläggningens utformning, säkerhetsrelaterade funktioner samt deras placering. De utgör ett viktigt underlag för räddningstjänstens planering och övning av insatser. I enlighet med lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) ska verksamheten tillhandahålla den information som krävs för att kommunen ska kunna upprätta en kommunal plan för räddningsinsatser.

Insatsplanerna ska vara tillgängliga i ledningssystemet under nödlägesplaner. Originalhandlingar lagras i projektnavet. Ansvar för dokumenthantering och arkivering åligger OTEX i enlighet med rutin ID 12963 "Anläggningsdokumentation – Uppdateringsprocess och regler" inom Underhållshandboken.

Insatsplaneringsprocessen

- A. Urval av scenarios utifrån riskanalyser, förväntade konsekvenser från beräkningar avspeglad i en karta.
- B. Diskussioner om hur man hanterar händelser och vilka åtgärder är lämpliga.
- C. Hur ska det göras och vem ska göra det.
- D. Planering inför att öva planen.
- E. Öka kunskap hos de inblandade! Planen måste vara känd.
- F. Återkoppling efter övning, är det något som inte kan genomföras? Justera planen.
- G. testa den igen!

Insatsplanering görs i grupp som består huvudsaklig av brandskyddsspecialist / IRIS, processsäkerhetsingenjör, arbetsmiljö specialist, miljö specialist, driftpersonal och minst två medlemmar av ledningsgrupp, alla som påverkas av händelsen samt extern räddningstjänstpersonal och kommunen. Planen ska delas med lämpliga externa myndigheter enligt den här rutinen.

Uppdatering av original: När en förändring i anläggningarna genomförts som påverkar insatsplanen måste EHSQ avdelning konsulteras och verifiera förändringen. Vid varje uppdatering av original måste ett OK inhämtas från räddningstjänsten och chef EHSQ/processsäkerhetsingenjör.

Insatsplanerna finns i tre nivåer:

Orienteringsplanen innehåller ett koordinatsystem med rutor på 50 m x 50 m och används för allmän orientering och kommunikation om platser inom anläggningen.

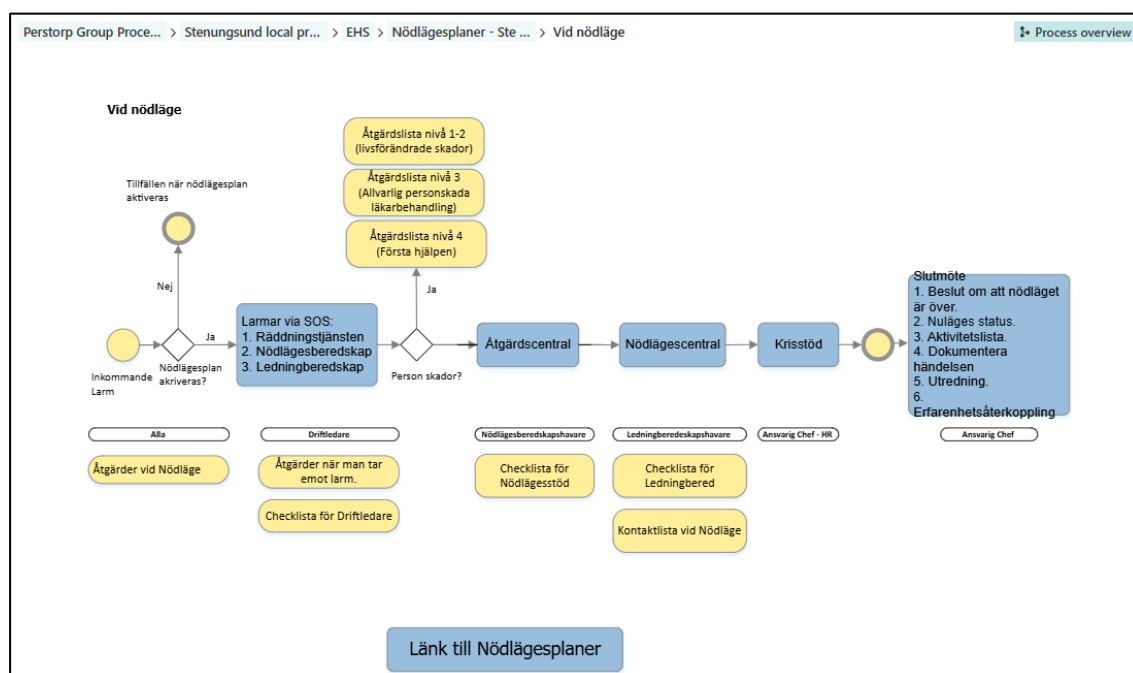
Nivå 1 ger övergripande information om placering av brytpunkt, vägar och angreppsvägar, grindar, processareor, byggnader, ställverk etc. Från nivå 1 kan man via färgkodade delområden även se hur nästa nivå, Nivå 2, är indelat.

Nivå 2 ger mer detaljerad information om de olika delområdena som är markerade på Nivå 1, t.ex. placering av brandbekämpningsmaterial, såsom brandposter och hydranter, vatten- och skumkanoner, aktiva släck- och kylsystem. Här finns även markerat var dimensionerande scenarier för släckning finns i form av en stjärn-symbol. Varje scenario är döpt med en bokstav, vilken står i respektive stjärn-symbol. Detaljer om scenarierna återfinns sen i Nivå 3.

Nivå 3 innehåller information om dimensionerande släckscenarier i form av ritningar med strålningskonturer, placering av brandbekämpningsmaterial och särskilda risker samt tillhörande tabeller med mer information om scenarierna och vilka resurser som är tänkta att användas vid insats. Nivå 3 innehåller även information om tankfälten och ställverken på anläggningen.

7. Vid nödläge

7.1 Arbetsprocess vid Nödläge.

Figur H2, Arbetsprocess vid nödläge

7.2 Instruktioner vid alarmering.

Instruktioner gäller alla som befinner sig på Siten

Styrande dokument

- ID 12771 Nödlägesplan STE – Åtgärder vid nödläge.
- ID 172761 Att ta emot ett larm.
- ID 12777 Nödlägesplan - Driftledare – Checklista.
- ID 53645 Checklista – Nödlägesstöd
- ID 53641 Ledare och övriga roller i bakre nödlägescentralen.
- ID 11412 Nödläge - Inräkning av personal.
- ID 25116 Bilaga 5 – Insatsplaner för anläggningen i Stenugnsund
- ID 24615 Rutiner vid nödläge - Reception
- ID 171660 Kontaktlista vid Nödläge
- ID 19028 Åtgärdslista nivå 4.
- ID 19030 Åtgärdslista nivå 3.
- ID 19033 Åtgärdslista nivå 1-2.
- ID 22455 Dödsfall-checklista (Ste)
- ID 47669 Emergency preparedness and Crisis management.

[1] Sevesolagstiftningen, som omfattar lagen (1999:381) förordningen (2015:236) och föreskrifterna (MSBFS 2015:8) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.

[2] Miljöbalken (1998:808), lagen om skydd mot olyckor (2003:778).

[3] Plan- och bygglagen (2010:900).

I - Information till allmänheten

1. Samlad och offentlig information om risker hos Perstorp Oxo AB	2
2. Information vid olycka	2
3. Informationsansvar och kommunikation vid nödläge	2

1. Samlad och offentlig information om risker hos Perstorp Oxo AB

Kommunen, Räddningstjänsten och de större industrierna i Stenungsund publicerar regelbundet en samlad information som beskriver verksamheterna, risker, larm och övrig viktig information som allmänheten enligt lag bör känna till. Informationen om Seveso-anläggningar finns tillgänglig på kommunen respektive räddningstjänstens hemsida, där även kontaktuppgifter till Räddningstjänsten och respektive industri återfinns för frågor och osäkerheter.

Perstorp Oxo AB befinner sig inom Räddningstjänsten Storgöteborgs (RSG) område. Verksamheten har rutiner för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor, samt att informera allmänheten om dessa tillsammans med de övriga Seveso anläggningarna i Stenungsund om dess risker som finns med verksamheten. Seveso III-direktiv ligger till grund för lagstiftningen, och informationsskyldigheten gäller både verksamheter och myndigheter.

2. Information vid olycka

Vid en allvarlig olycka kan det finnas behov av att snabbt instruera och informera allmänheten om eventuella risker och restriktioner. Informationsansvarig på företaget har vid nödläge till uppgifter att skicka miljömeddelande via e-mail till kommun och petrokemiföretagen, Utarbeta internt meddelande samt Information till övrig media såsom press, radio, TV. samt systemet Viktigt Meddelande till Allmänheten (VMA) av räddningstjänsten, vilket innebär att varnings- och informationsmeddelanden sänds via sms, radio och TV. Dessa kan föregås av ett utomhuslarm (Hesa Fredrik) bestående av en 7 sekunder lång ton följt av 14 sekunders tystnad, vilket upprepas under minst 2 minuter. Nödlarmet på industrierna är en intern larmfunktion och berör endast de som arbetar på anläggningen. Vid allvarlig händelse som kan få konsekvenser för allmänhet så aktiveras VMA via räddningstjänsten eller SOS alarm.

3. Informationsansvar och kommunikation vid nödläge

Företagens informationsansvariga har vid nödläge ansvar för att skicka miljömeddelanden till kommun och närliggande verksamheter i Stenungsund. Utanför ordinarie arbetstid initieras nödlägesberedskap och ledningsberedskap via driftorganisationen eller SOS-alarm enligt fastställda rutiner. Rapportering till myndigheter sker enligt dokumenterade instruktioner. Rutinen fastställer kraven när rapportering skall ske och vem som ansvarar för detta. Det innehåller även rapporteringsblanketter. Ytterligare information om VMA och risker kring Perstorps anläggning finns tillgänglig via kommunens hemsida

Styrande dokument

ID 1668. Rapporteringskrav till myndigheter och företagsledning

ID 171663. Intern plan för räddningsinsatser

Länkar

[1]<https://www.stenungsund.se/raddning-och-sakerhet/kris-och-beredskap/viktigt-meddelande-till-allmanheten-vma>

[2]<https://www.stenungsund.se/raddning-och-sakerhet/kris-och-beredskap/kemiindustrin>

[3]<https://www.rsgbg.se/foretag--organisation/seveso-anlaggningar/stenungsunds-kommun/perstorp-oxo-ab>

Filip Dahlberg
Kommunjurist

Till kommunfullmäktige

Svar på återremiss – Upphävande av det politiska förbudet mot alkoholservering i Stenungsund Arena

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen ger förvaltningen i uppdrag att se över och vid behov ge förslag till revideringar av kommunens föreskrifter för alkoholservering.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige:

Kommunfullmäktige beslutar att upphäva principbeslut, fattat 2016-03-21 § 64 samt omprövat 2019-04-10 § 42, avseende förbud mot alkoholservering i Stenungsund Arena.

Sammanfattning av ärendet

Kommunfullmäktige beslutade 2016 att förbjuda alkoholservering i Stenungsund Arena. År 2019 beslutade kommunfullmäktige att ompröva beslutet och göra ett undantag för den befintliga restaurangen, med begränsade serveringstider och dryckessortiment. Den 17 februari 2026 väcktes ett förslag om att upphäva förbudet och istället låta ansvarig myndighet pröva ansökningar om serveringstillstånd. Kommunfullmäktige återremitterade ärendet för vidare utredning, inklusive barnkonsekvensanalys, serveringstider och eventuell möjlighet att även undanta bowlinglokalen.

Utredningen visar att kommunfullmäktige inte får besluta i enskilda tillståndsärenden enligt regeringsformen och att generella förbud således kan strida mot grundlagen. Ansvar för beslut om serveringstillstånd åligger tekniska myndighetsnämnden. Barnperspektivet ska beaktas i tillståndsprövningen.

Med hänsyn till att nya regler i alkohollagen nyligen trätt i kraft bedömer förvaltningen att kommunens föreskrifter för alkoholservering är i behov av en översyn.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Kommunfullmäktige beslutade den 21 mars 2016 att säga nej till alkoholservering i Stenungsund Arena. Beslutet omprövades den 10 april 2019. Omprövningen innebar att kommunfullmäktige beslutade att undanta den befintliga restaurangdelen i Stenungsund Arena från alkoholförbudet i arenan. Beslutet innebar att hyresgästen, det vill säga

restauratören, ges möjlighet att disponera den nuvarande restaurangdelen, för alkoholservering, förutsatt att hyresgästen efter tillståndsansökan, beviljas serveringstillstånd. Vidare beslutades, med hänsyn till arenans närhet till Nösnäsgymnasiet, att serveringstillstånd för restaurangen skulle begränsas till att medges för servering inomhus i befintlig restaurangdel, under vardagar klockan 17.00-23.00, lördag, söndag och helgdag mellan 16.00-23.00 samt omfatta öl, vin och cider.

Den 17 februari 2026 inkom Christina Svensson (SD) och Tomas Palm (SD) med ett initiativärende till kommunstyrelsen, gällande att upphäva det politiska förbudet mot alkoholservering i Stenungsund Arena och låta de som har både uppdraget och kompetensen istället pröva eventuella ansökningar. Den 23 mars 2026 beslutade kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige att upphäva principbeslut, fattat 2016-03-21 § 64 samt omprövat 2019-04-10 § 42, avseende förbud mot alkoholservering i Stenungsund Arena. Istället ska de som har uppdraget och kompetensen pröva ansökningar om serveringstillstånd.

Kommunfullmäktige beslutade den 9 april 2026 att återremittera ärendet för att det ska utredas vidare. Utredningen ska omfatta kommunstyrelsens förslag 2026-03-23 om att upphäva förbudet mot alkoholservering i Stenungsund Arena och istället ska de som har uppdraget och kompetensen pröva ansökningar om serveringstillstånd genom att en barnkonsekvensanalys genomförs samt att utredning ska göras avseende tider för en eventuell alkoholservering.

Utredningen ska också omfatta möjligheten att undanta bowlinglokalen i Stenungsund Arena från ett eventuellt beslut om att inte tillåta alkoholservering i Stenungsund Arena, utöver det befintliga undantaget angående alkoholservering i restaurangen, beslutat 2019.

Utredning

Nedan följer en redogörelse för beslutsbefogenheterna för kommunfullmäktige och ansvarig nämnd beträffande ärenden enligt Alkohollagen (2010:1622).

Kommunfullmäktige

Av 12 kap. 2 § regeringsformen framgår att en kommuns beslutande organ, det vill säga kommunfullmäktige, inte får bestämma hur en förvaltningsmyndighet i ett särskilt fall ska besluta i ett ärende som rör myndighetsutövning mot en enskild. Detta är ett uttryckligt och generellt förbud mot att kommunfullmäktige beslutar i ärenden som utgör myndighetsutövning mot enskild.

Kommunfullmäktige ska vidare enligt 8 kap. 9 § alkohollagen tillhandahålla riktlinjer för tillämpningen av lag och andra föreskrifter avseende serveringstillstånd. Av förarbetena till lagen framgår att i fråga om riktlinjerna så får dessa inte i något fall ha egna regler som avviker från lagen eller anslutande föreskrifter. Vidare framgår att varje tillståndsansökan måste prövas för sig (prop. 2009/10:125 s. 94). Det innebär att riktlinjerna inte får ersätta den

prövning som ska göras i det enskilda fallet. Folkhälsomyndigheten har utarbetat en vägledning för kommunala riktlinjer för alkoholservering. I vägledningen framgår att syftet med riktlinjerna ska vara

- att göra det lättare att förutse om en planerad etablering kan beviljas tillstånd,
- att kommunen ska behandla ansökningar om serveringstillstånd på ett likvärdigt sätt,
- att bidra till en rättssäker, snabb och effektiv tillståndsprövning, och
- att bidra till en likvärdig, effektiv och samordnad tillsyn.

Folkhälsomyndigheten skriver i sin vägledning att kommunerna i sina riktlinjer kan ange vilka kriterier de tillämpar när de bedömer ansökningar om serveringstillstånd, för att det ska bli tydligt för de som ansöker. Det är exempelvis större risk för alkoholrelaterade störningar om lokalen ligger i ett bostadsområde eller vid en skola eller fritidsgård. Ansvarig nämnd måste dock alltid i varje enskilt fall bedöma samtliga omständigheter i ansökan. Några exempel på kriterier för bedömning som kan tas i riktlinjerna är

- störningar för omgivningen,
- socialt utsatta områden,
- ungdomshänsyn.

Ansvarig nämnd (Tekniska myndighetsnämnden)

Sedan principbeslutet från 2016 och omprövningsbeslutet från 2019 har flera kommunala reglementen reviderats och det är numera Tekniska myndighetsnämnden (TMN) som är ansvarig nämnd för ärenden enligt alkohollagen. Av 2 § i reglementet framgår att TMN ska ansvara för bland annat följande: ”Beslut om serveringstillstånd, tillsyn och övriga uppgifter enligt alkohollagen”.

Av Tekniska myndighetsnämndens delegationsordning under avsnittet *AL. Alkohollagen och lagen om tobak och liknande produkter* framgår att beslutsmandatet i ärenden om serveringstillstånd i olika former är externt delegerat till anställda i Partille kommun i enlighet med samverkansavtal. Detta innebär att handläggning och beslut i ärenden om serveringstillstånd i Stenungsunds kommun fattas på delegation av TMN. Handläggningen och besluten fattas inom de ramar som lagar, anslutande föreskrifter och Stenungsunds kommuns föreskrifter ställer upp. Företrädare för Partille kommun har aviserat att de under hösten 2026 kommer att ta fram ett grundförslag till föreskrifter för alkoholservering som samverkanskommunerna kan använda vid utformning och revidering av nya riktlinjer för serveringstillstånd.

Föreskrifter för alkoholservering i Stenungsunds kommun

Föreskrifterna för alkoholservering i Stenungsunds kommun beslutades av kommunfullmäktige 17 oktober 2011 och reviderades av kommunfullmäktige den 11 oktober

2018. Nya regler i alkohollagen i kraft den 1 juni 2026, varför delar av innehållet behöver uppdateras.

Av 8 kap. 17 § alkohollagen framgår att om alkoholservering på grund av serveringsställets belägenhet eller av andra skäl kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa, får serveringstillstånd vägras även om övriga krav som uppställs i lagen är uppfyllda. I kommentaren till paragrafen anges att tillståndsmyndigheten kan förhindra restaurangetablering i särskilt känsliga områden som exempelvis i närheten av skolor, ungdomsgårdar eller där många ungdomar brukar samlas eller i områden med känd missbruksproblematik.

Förvaltningens bedömning

I enlighet med ovanstående bedömer förvaltningen att kommunfullmäktige med hänvisning till 12 kap. 2 § regeringsformen inte får fatta beslut i ärenden som utgör myndighetsutövning mot enskild. Med hänsyn att det i dagsläget endast finns en aktör i Stenungsund Arena som kan komma att bli föremål för prövning av serveringstillstånd är det svårt att hävda att aktuellt principbeslut inte utgör myndighetsutövning mot enskild.

Kommunfullmäktige har, som ovan nämnt, att fatta beslut om riktlinjer. Det föreligger inga hinder mot att inom ramen för riktlinjerna ställa upp kriterier vid bedömning av serveringstillstånd. Förvaltningen bedömer att nuvarande riktlinjer för alkoholservering är i behov av en översyn.

Ekonomisk bedömning

Ärendet bedöms inte ha några ekonomiska konsekvenser.

Barnkonsekvensanalys

Sedan den 1 januari 2020 är FN:s barnkonvention svensk lag. Det innebär enligt artikel 3.1 att vid alla åtgärder som rör barn, vare sig de vidtas av offentliga eller privata sociala välfärdsinstitutioner, domstolar, administrativa myndigheter eller lagstiftande organ, ska i första hand beakta vad som bedöms vara barnets bästa. Förevarande utredning tar sikte på principbeslutet om alkoholservering ska kunna tillåtas i Stenungsund Arena eller inte. Skulle kommunfullmäktige besluta att principbeslutet ska rivas upp innebär det att näringsidkare i Stenungsund Arena som vill servera alkohol behöver ansöka om tillstånd i enlighet med de gängse rutiner som finns. I samband med en sådan ansökan ska förutsättningarna för lämpligheten utredas i enlighet med gällande lagstiftning och andra styrdokument. Av Stenungsunds kommuns föreskrifter för alkoholservering framgår bland annat på s. 4 att om sektor socialtjänst avstyrker en ansökan med hänvisning till sociala risker ska det klassas som hinder eller försvårande för möjligheterna att erhålla serveringstillstånd. En sådan social risk skulle kunna vara att barn och unga exponeras för en miljö med alkoholanvändning. Förvaltningen ser emellertid inga hinder att tydliggöra i föreskrifterna att barnperspektivet

särskilt ska beaktas vid beslut om alkoholservering. Barnperspektivet ska vägas in i samband med att varje tillståndsansökan prövas om beslutet om serveringstillstånd berör barn. Ett upphävande av ett principiellt beslut om alkoholservering som det nu är fråga om anses i sig inte direkt röra barn. Detta eftersom ett upphävande av beslutet inte per automatik innebär en utökad alkoholservering i Stenungsund Arena. En fördjupad barnkonsekvensanalys bedöms därför inte relevant i detta skede, utan först i samband med att tillståndsmyndigheten prövar en ansökan.

Bedömning utifrån Agenda 2030

Ärendet berör mål 3 om god hälsa och välbefinnande.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-07-22

Kommunfullmäktige 2026-04-09 § 50

Kommunstyrelsen 2026-03-23 § 127

Kommunstyrelsen 2026-02-23 § 87

Initiativärende 2026-02-17

Kommunfullmäktige 2019-04-10 § 42

Kommunfullmäktige 2016-03-21 § 64

STENUNGSUNDS KOMMUN

Sektor stödfunktioner

Elin Hjalmarsson
Sektorchef

Erik Bergman
Funktionschef

Beslut skickas till

Filip.dahlberg@stenungsund.se

§ 50

Dnr: KS 2026/198

Upphävande av det politiska förbudet mot alkoholservering i Stenungsund Arena

Beslut

Kommunfullmäktige återremitterar ärendet för att det ska utredas vidare.

Utredningen ska omfatta kommunstyrelsens förslag 2026-03-23 om att upphäva förbudet mot alkoholservering i Stenungsund Arena och istället ska de som har uppdraget och kompetensen pröva ansökningar om serveringstillstånd genom att en barnkonsekvensanalys genomförs samt att utredning ska göras avseende tider för en eventuell alkoholservering.

Utredningen ska också omfatta möjligheten att undanta bowlinglokalen i Stenungsund Arena från ett eventuellt beslut om att inte tillåta alkoholservering i Stenungsund Arena, utöver det befintliga undantaget angående alkoholservering i restaurangen, beslutat 2019.

Sammanfattning av ärendet

Kommunfullmäktige fattade ett principbeslut 2016-03-21 § 64 om att inte tillåta alkoholservering i Stenungsunds arena. Principbeslutet omprövades 2019-04-10 § 42, då kommunfullmäktige beslutade att:

”undanta den befintliga restaurangdelen i Stenungsund Arena från beslutet den 21 mars 2016 § 64 om att inte tillåta alkoholservering i Stenungsund Arena. Kommunfullmäktiges beslut innebär att hyresgästen ges möjlighet att disponera den nuvarande restaurangdelen, för alkoholservering, förutsatt att hyresgästen efter tillståndsansökan, beviljas serveringstillstånd.

Mot bakgrund av Arenans närhet till Nösnäsgymnasiet samt kommunens alkohol- och drogpolitiska plan, antagen av kommunfullmäktige 2019-03-07, som visar vikten av att alkoholservering i Stenungsund Arena begränsas till:

- Inomhus i nuvarande restaurangdel
- Vardagar mellan kl. 17.00-23.00, lördag, söndag och helgdag mellan kl. 16.00-23.00,
- Att omfatta öl, vin och cider.”

Christina Svensson (SD) och Tomas Palm (SD) har inkommit med ett initiativärende, med förslag om att upphäva det politiska förbudet mot alkoholservering i Stenungsund Arena. Istället ska de som har uppdraget och kompetensen pröva ansökningar om serveringstillstånd.

Beslutsunderlag

Kommunstyrelsen 2026-03-23 § 127

Kommunstyrelsen 2026-02-23 § 87

Initiativärende 2026-02-17

Kommunfullmäktige 2019-04-10 § 42

Kommunfullmäktige 2016-03-21 § 64

Förslag till beslut på sammanträdet

Tomas Palm (SD), Alexandra Ward-Hefte (M), Henrik Wenell (M), Lisbeth Svensson (L), Maria Renfors (M) och Henrik Hansson (KD) föreslår att kommunfullmäktige ska besluta enligt kommunstyrelsens förslag.

Truls Johannessen (V), Ida Melin (S) och Johan Thunberg (-, f.d. MP) föreslår att kommunfullmäktige ska avslå kommunstyrelsens förslag.

Janette Olsson (S), Johnny Alexandersson (S), Olof Lundberg (S), Annika Åberg Darell (V) och Mikael Niklasson (S) föreslår att kommunfullmäktige ska återremittera ärendet till kommunstyrelsen för att en barnkonsekvensanalys ska genomföras innan beslut fattas, samt att utredning ska göras avseende tider för en eventuell alkoholservering.

Linda-Maria Hermansson (C), tillstyrkt av Helena Järpsten (ST) föreslår att kommunfullmäktige ska återremittera ärendet för att utreda det vidare; både en utredning av kommunstyrelsens förslag så som Janette Olssons (S) med flera föreslagit, samt en utredning av följande tillägg: Att undanta bowlinglokalen i Stenungsund Arena från ett eventuellt beslut om att inte tillåta alkoholservering i Stenungsund Arena, samt att undantaget angående alkoholservering i restaurangen, beslutat 2019 kvarstår.

Beslutsgång

Ordförande konstaterar att det finns två yrkanden om återremiss av ärendet. Ordförande frågar därför kommunfullmäktige om ärendet ska avgöras idag, eller om det ska återremitteras för att utredas på de punkter som finns i de två förslagen om återremiss.

Ordförande finner att ärendet ska återremitteras enligt Janette Olssons (S) med fleras förslag samt enligt Linda-Maria Hermanssons (C) förslag.

Omröstning begärs

Kommunfullmäktige godkänner följande beslutsgång:

Ja-röst för att ärendet ska avgöras idag.

Nej-röst för återremiss av ärendet.

Med 24 Nej-röster mot 21 ja-röster beslutar kommunfullmäktige att ärendet ska återremitteras, i enlighet med Janette Olssons (S) och Linda-Maria Hermanssons (C) förslag.

Omröstningsprotokoll finns sist i paragrafen.

Inlägg i debatten

Stefan Persson (S), Truls Johannessen (V), Tomas Palm (SD), Hans Häggqvist (SD), Johnny Alexandersson (S), Ida Melin (S) och Johan Thunberg (-, f.d. MP) gör inlägg i debatten.

Beslut skickas till

kansli@stenungsund.se

Omröstningsprotokoll

Resultat	
Ja	21
Nej	24
Avstår	
Totalt	45

Stol	Namn	Ersätter	Parti	Val
1	Katja Nikula (S)		Socialdemokraterna	Nej
2	Michael Ernfors (M)		Moderaterna	Ja
3	Birgit Lövkvist (V)		Vänsterpartiet	Nej
4	Olof Lundberg (S)		Socialdemokraterna	Nej
5	Jan Rudén (S)		Socialdemokraterna	Nej
6	Ida Melin (S)		Socialdemokraterna	Nej
7	Johnny Alexandersson (S)		Socialdemokraterna	Nej
8	Sanida Okanovic (S)		Socialdemokraterna	Nej
9	Morgan Andersson (S)		Socialdemokraterna	Nej
10	Lars-Ebbe Pettersson (S)		Socialdemokraterna	Nej
11	Janette Olsson (S)		Socialdemokraterna	Nej
12	Elias Elm Nikula (S)	Himan Mojtahedi (S)	Socialdemokraterna	Nej
13	Sandra Bengts (S)	Ann Christensen (S)	Socialdemokraterna	Nej
14	Stefan Persson (S)		Socialdemokraterna	Nej
15	Göran Andtbacka (S)		Socialdemokraterna	Nej
16	Mikael Niklasson (S)		Socialdemokraterna	Nej
17	Maria Renfors (M)		Moderaterna	Ja
18	Wouter Fortgens (M)		Moderaterna	Ja
19	Wiveca Andersson (M)		Moderaterna	Ja
21	Alexandra Ward-Hefte (M)		Moderaterna	Ja
22	Maggie Robertsson (M)		Moderaterna	Ja
23	Henrik Wenell (M)		Moderaterna	Ja
24	Mats Gjertz (M)		Moderaterna	Ja
25	Ann Damberg Ström (M)		Moderaterna	Ja
26	Egil Midtbö (M)		Moderaterna	Ja
28	Linda-Maria Hermansson (C)		Centerpartiet	Nej
29	Mattias Vernberg (C)		Centerpartiet	Nej
30	Håkan Hermansson (C)		Centerpartiet	Nej
31	Henrik Hansson (KD)		Kristdemokraterna	Ja
32	Torbjörn Spaak (KD)		Kristdemokraterna	Ja
34	Annika Åberg Darell (V)		Vänsterpartiet	Nej
35	Truls Johannessen (V)		Vänsterpartiet	Nej

Detta protokoll är elektroniskt signerat och
juridiskt bindande.

Rätt utdraget intygar

36	Lisbeth Svensson (L)		Liberalerna	Ja
37	Göder Bergermo (L)		Liberalerna	Ja
39	Johan Thunberg (--)		--	Nej
41	Christina Svensson (SD)		Sverigedemokraterna	Ja
42	Tomas Palm (SD)		Sverigedemokraterna	Ja
43	Kia Häggqvist (SD)		Sverigedemokraterna	Ja
45	Hans Häggqvist (SD)		Sverigedemokraterna	Ja
46	Daniel Thomsen (SD)		Sverigedemokraterna	Ja
47	Thomas Granlund (SD)		Sverigedemokraterna	Ja
48	Jimi Svensson (SD)		Sverigedemokraterna	Ja
49	Agneta Pettersson Bell (ST)		Stenungsundspartiet	Nej
50	Helena Järpsten (ST)		Stenungsundspartiet	Nej
51	Sara Hohlfält (ST)		Stenungsundspartiet	Nej

§ 127

Dnr: KS 2026/198

Initiativärende till kommunstyrelsen om att upphäva det politiska förbudet mot alkoholservering i Stenungsund Arena, Christina Svensson och Tomas Palm (SD)

Beslut

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige:

Kommunfullmäktige upphäver principbeslut, fattat 2016-03-21 § 64 samt omprövat 2019-04-10 § 42, avseende förbud mot alkoholservering i Stenungsund Arena.

Istället ska de som har uppdraget och kompetensen pröva ansökningar om serveringstillstånd.

Reservation

Olof Lundberg (S), Ida Melin (S), Jan Rudén (S), Johnny Alexandersson (S), Annika Åberg-Darell (V) och Linda-Maria Hermansson (C) reserverar sig mot beslutet.

Sammanfattning av ärendet

Kommunfullmäktige fattade ett principbeslut 2016-03-21 § 64 om att inte tillåta alkoholservering i Stenungsunds arena. Principbeslutet omprövades 2019-04-10 § 42, då kommunfullmäktige beslutade att:

”undanta den befintliga restaurangdelen i Stenungsund Arena från beslutet den 21 mars 2016 § 64 om att inte tillåta alkoholservering i Stenungsund Arena. Kommunfullmäktiges beslut innebär att hyresgästen ges möjlighet att disponera den nuvarande restaurangdelen, för alkoholservering, förutsatt att hyresgästen efter tillståndsansökan, beviljas serveringstillstånd.

Mot bakgrund av Arenans närhet till Nösängsgymnasiet samt kommunens alkohol- och drogpolitiska plan, antagen av kommunfullmäktige 2019-03-07, som visar vikten av att alkoholservering i Stenungsund Arena begränsas till:

- *Inomhus i nuvarande restaurangdel*
- *Vardagar mellan kl. 17.00-23.00, lördag, söndag och helgdag mellan kl. 16.00-23.00,*
- *Att omfatta öl, vin och cider.”*

Christina Svensson och Tomas Palm (SD) har inkommit med ett initiativärende, med förslag om att upphäva det politiska förbudet mot alkoholservering i Stenungsund Arena. Istället ska de som har uppdraget och kompetensen pröva ansökningar om serveringstillstånd.

Beslutsunderlag

Kommunstyrelsen 2026-02-23 § 87

Initiativärende 2026-02-17

Kommunfullmäktige 2019-04-10 § 42

Kommunfullmäktige 2016-03-21 § 64

Förslag till beslut på sammanträdet

Med tillstyrkande av sitt eget samt Christina Svenssons (SD) initiativärende föreslår Tomas Palm (SD) att kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta att upphäva principbeslut, fattat 2016-03-21 § 64 samt omprövat 2019-04-10 § 42, avseende förbud mot alkoholservering i Stenungsund Arena. Istället ska de som har uppdraget och kompetensen pröva ansökningar om serveringstillstånd.

Lisbeth Svensson (L) och Henrik Hansson (KD) tillstyrker Tomas Palms (SD) förslag.

Jan Rudén (S) yrkar avslag till Tomas Palms (SD) förslag.

Beslutsgång

Ordförande ställer förslagen mot varandra och konstaterar att kommunstyrelsen avslagit Tomas Palms (SD) förslag.

Omröstning begärs

Kommunstyrelsen godkänner följande beslutsgång:

Ja-röst för att bifalla Tomas Palms (SD) förslag.

Nej-röst för att avslå förslaget.

Omröstningsresultat

Med 9 ja-röster för att bifalla Tomas Palms (SD) förslag och 6 nej-röster för att avslå förslaget har kommunstyrelsen beslutat i enlighet med Tomas Palms (SD) förslag.

Följande röstade ja: Maria Renfors (M), Wouter Fortgens (M), Christian Ottosson (M), Alexandra Ward-Hefte (M), Henrik Hansson (KD), Lisbeth Svensson (L), Christina Svensson (SD), Kia Häggqvist (SD) och Tomas Palm (SD).

Följande röstade nej: Olof Lundberg (S), Annika Åberg-Darell (V), Ida Melin (S), Jan Rudén (S), Johnny Alexandersson (S) och Linda-Maria Hermansson (C).

Beslutet skickas till

Erik.bergman@stenungsund.se

Serveringstillstand@partille.se

Miljo@stenungsund.se

§ 87

Dnr: KS 2026/198

Initiativärende till kommunstyrelsen om att upphäva det politiska förbudet mot alkoholservering i Stenungsund Arena, Christina Svensson och Tomas Palm (SD)

Beslut

Kommunstyrelsen bordlägger ärendet till sammanträdet 2026-03-23.

Protokollsanteckning

Protokollsanteckning från Tomas Palm, Christina Svensson och Kia Häggqvist (SD) återfinns i § 42.

Sammanfattning av ärendet

Kommunfullmäktige fattade ett principbeslut 2016-03-21 § 64 om att inte tillåta alkoholservering i Stenungsunds arena. Principbeslutet omprövades 2019-04-10 § 42, då kommunfullmäktige beslutade att:

”undanta den befintliga restaurangdelen i Stenungsund Arena från beslutet den 21 mars 2016 § 64 om att inte tillåta alkoholservering i Stenungsund Arena. Kommunfullmäktiges beslut innebär att hyresgästen ges möjlighet att disponera den nuvarande restaurangdelen, för alkoholservering, förutsatt att hyresgästen efter tillståndsansökan, beviljas serveringstillstånd.

Mot bakgrund av Arenans närhet till Nösängsgymnasiet samt kommunens alkohol- och drogpolitiska plan, antagen av kommunfullmäktige 2019-03-07, som visar vikten av att alkoholservering i Stenungsund Arena begränsas till:

- *Inomhus i nuvarande restaurangdel*
- *Vardagar mellan kl. 17.00-23.00, lördag, söndag och helgdag mellan kl. 16.00-23.00,*
- *Att omfatta öl, vin och cider.”*

Christina Svensson och Tomas Palm (SD) har nu inkommit med ett initiativärende gällande att upphäva det politiska förbudet mot alkoholservering i Stenungsund Arena och låta de som har både uppdraget och kompetensen, istället pröva eventuella ansökningar.

Beslutsunderlag

Initiativärende 2026-02-17

Förslag till beslut på sammanträdet

Förslag om bordläggning återfinns i § 42.

Beslutsgång

Beslutsgång återfinns i § 42.

Initiativärende till kommunstyrelsen Stenungsunds kommun

Politiskt förbud mot alkohol servering i Stenungsund Arena

Stenungsund Arena är inte bara en plats för bowlingklubb utan även mötesplats för företag, vänner, familjer men även andra i närområdet som söker en trevlig plats att umgås på. Boost Bowling t.e.x. har skapat en trevlig miljö som bjuder in till sociala aktiviteter och samvaro, där de kan arrangera olika typer av evenemang som företags kick-off, afterwork och discobowling. Kanske finns möjligheter till utveckling i Arenan även i framtiden med fler aktörer. Vi ser också att attraktionen med mat och dryck på plats ses som ett naturligt steg för att kunna stärka upplevelsen för besökare.

Boost Restaurang har idag ett serveringstillstånd.

Vi bedömer att det felaktigt att vi politiker i Stenungsund styrt vem/vilka och var man får söka serveringstillstånd.

Vi har en ordning i Sverige som fungerar väl där kommuner prövar och beslutar om serveringstillstånd. Där ingår remissinstanser som polis och ibland andra myndigheter.

Det nu rådande förbudet i Arenan menar vi är ett underkännande av kommunen och polisens kompetens att avgöra lämpligheten vid en eventuell ansökan om serveringstillstånd.

Med anledning av detta yrkar Sverigedemokraterna:

-Att upphäva det politiska förbudet mot alkoholservering i Stenungsund Arena och låta de som har både uppdraget och kompetensen, istället pröva eventuella ansökningar.

För Sverigedemokraterna Stenungsund

Christina Svensson

Tomas Palm

Jimi Svensson

2026-02-17

§ paragrafnr

Dnr: KS 2026/198

Förslag om att ompröva principbeslut avseende alkoholservering i Stenungsund Arena

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar att undanta den befintliga restaurangdelen i Stenungsund Arena från beslutet den 21 mars 2016 § 64 om att inte tillåta alkoholservering i Stenungsund Arena. Kommunfullmäktiges beslut innebär att hyresgästen ges möjlighet att disponera den nuvarande restaurangdelen, för alkoholservering, förutsatt att hyresgästen efter tillståndsansökan, beviljas serveringstillstånd.

Mot bakgrund av Arenans närhet till Nösåsgymnasiet samt kommunens alkohol- och drogpolitiska plan, antagen av kommunfullmäktige 2019-03-07, som visar vikten av att alkoholservering i Stenungsund Arena begränsas till:

- Inomhus i nuvarande restaurangdel
- Vardagar mellan kl. 17.00-23.00, lördag, söndag och helgdag mellan kl. 16.00-23.00,
- Att omfatta öl, vin och cider.

Reservation

Lisbeth Svensson (L), Göder Bergemo (L), Martin Hollertz (L), Lennart Svensson (L), Lena Hedlund (KD), Nedzad Deumic (KD), Marie-Louise Ericsson (KD), Alexandra Ward Slotte (M), Alexandra Odelsheim (SD), Glenn Ottosson (SD), Ulla Johansson (SD) och Håkan Larsson (SD) reserverar sig till förmån för eget förslag.

Jäv

Maria Renfors (M) deltar inte i handläggningen av ärendet på grund av jäv.

Sammanfattning av ärendet

Kommunfullmäktige beslutade den 21 mars 2016 att inte tillåta alkoholservering i Stenungsund Arena. Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna har i en skrivelse föreslagit att kommunfullmäktige ska ompröva detta beslut. Ett upphävande av principbeslutet skulle påverka restauranghyresgästens förutsättningar att beviljas ett stadigvarande serveringstillstånd för alkoholservering till allmänheten.

Kommunstyrelsen beslutade att vid sitt sammanträde den 7 mars 2019 att återremittera ärendet till förvaltningen för att tydliggöra vilket politiskt organ som har rätt att besluta om eventuella begränsningar vid alkoholservering.

Kommunen kan utöva inflytande över begränsningar dels genom att kommunfullmäktige reviderar riktlinjerna för alkoholservering, dels genom att kommunstyrelsen begränsar eller ger avslag vid prövning av enskilda ansökningar. Kommunen kan också påverka genom att i sina yttranden till social resursnämnd särskilt framhålla att det finns lokala perspektiv som talar för begränsningar av exempelvis öppettider.

Beslutsunderlag

Protokoll 2019-03-18 KS § 60

Tjänsteskrivelse 2019-03-15

Tjänsteskrivelse 2019-02-25

Protokoll 2019-03-07 KS § 50

Protokoll 2019-02-18 KS § 42

Yrkande från Moderaterna, Liberalerna och Kristdemokraterna 2019-02-07

Förslag till beslut på sammanträdet

Bo Pettersson (S), Jan Rudén (S), Otto Ericsson (SD), Linda-Maria Hermansson (C):

Kommunfullmäktige beslutar att undanta den befintliga restaurangdelen i Stenungsund Arena från beslutet den 21 mars 2016 § 64 om att inte tillåta alkoholservering i Stenungsund Arena. Kommunfullmäktiges beslut innebär att hyresgästen ges möjlighet att disponera den nuvarande restaurangdelen, för alkoholservering, förutsatt att hyresgästen efter tillståndsansökan, beviljas serveringstillstånd.

Mot bakgrund av Arenans närhet till Nösnäsgymnasiet samt kommunens alkohol- och drogpolitiska plan, antagen av kommunfullmäktige 2019-03-07, som visar vikten av att alkoholservering i Stenungsund Arena begränsas till:

- Inomhus i nuvarande restaurangdel
- Vardagar mellan kl. 17.00-23.00, lördag, söndag och helgdag mellan kl. 16.00-23.00,
- Att omfatta öl, vin och cider.

Johnny Alexandersson (S), Emma Ramhult (V), Jan Alexandersson (V), Birgit Lökvist (V), Johan Thunberg (MP): Gällande principbeslut om alkoholservering i Stenungsund Arena ska kvarstå.

Michael Ernfors (M), Peter Öberg (M), Alexandra Ward Slotte (M): Kommunstyrelsens förslag till beslut som innebär att kommunfullmäktige beslutar att upphäva sitt beslut den 21 mars 2016 § 64 om att inte tillåta alkoholservering i Stenungsund Arena.

Inlägg i debatten

Bo Pettersson (S), Johnny Alexandersson (S), Michael Ernfors (M), Emma Ramhult (V), Jan Alexandersson (V), Birgit Lövkvist (V), Johan Thunberg (MP), Jan Rudén (S), Janette Olsson (S), Otto Ericsson (SD), Peter Öberg (M), Alexandra Ward Slotte (M), Linda-Maria Hermansson (C)

Beslutsgång

Ordföranden meddelar följande beslutsgång. Först ställs förslaget om att principbeslutet ska kvarstå mot att det ska ändras. Om kommunfullmäktige beslutar att ändra förslaget ställs de olika ändringsförslagen mot varandra.

Ordföranden ställer förslaget om att principbeslutet ska kvarstå mot de två förslagen om att ändra principbeslutet och konstaterar att kommunstyrelsen beslutar att ändra principbeslutet.

Omröstning begärs.

Följande beslutsgång godkänns:

Ja-röst för förslaget att gällande principbeslut om alkoholservering i Stenungsund Arena ska kvarstå.

Nej-röst för förslagen att upphäva gällande principbeslut om alkoholservering i Stenungsund Arena.

Omröstningsresultat

Följande ledamöter röstar ja: Carola Granell (S), Sanida Okanovic (S), Katja Nikula (S), Johnny Alexandersson (S), Roger Andersson (S), Gunnel Lundgren (S), Ida Melin (S), Agneta Pettersson Bell (ST), Emma Ramhult (V), Jan Alexandersson (V), Birgit Lövkvist (V), Jimmy Lövgren (MP), Johan Thunberg (MP) och Otto Ericsson (SD).

Följande ledamöter röstar nej: Bo Pettersson (S), Morgan Andersson (S), Lars-Ebbe Pettersson (S), Janette Olsson (S), Jan Rudén (S), Claes Ohlsson (S), Ritva Stubelius (S), Linda-Maria Hermansson (C), Thomas Danielsson (C), Tomas Olsson (C), Robert Engström (ST), Robert Jansson (ST), Lillemor Arvidsson (M), Mats Gjertz (M), Michael Ernfors (M), Johan Jönsson (M), Wouter Fortgens (M), Helena Nävergårdh (M), Martin Brink (M), Krister Persson (M), Alexandra Ward Slotte (M), Peter Öberg (M), Camilla Bocker (M), Torgny Wiking (M), Lisbeth Svensson (L), Göder Bergemo (L), Martin Hollertz (L), Lennart Svensson (L), Lena Hedlund (KD), Nedzad Deumic (KD), Marie-Louise Ericsson (KD), Alexandra Odelsheim (SD), Håkan Larsson (SD), John Hansson (SD), Ulla Johansson (SD) och Glenn Ottosson (SD).

Med 14 ja-röster mot 34 nej-röster konstaterar ordföranden att kommunfullmäktige beslutar att upphäva gällande principbeslut om alkoholservering i Stenungsund Arena och de två

förslagen som innebär att principbeslutet gällande alkoholservering i Stenungsund Arena upphävs ställs nu mot varandra.

Beslutsgång fortsätter

Ordföranden konstaterar att det finns två förslag för hur principbeslutet ska ändras och ställer dessa mot varandra. Ordföranden konstaterar att kommunstyrelsen har beslutat i enighet med Bo Petterssons (S) förslag om att undanta den befintliga restaurangdelen i Stenungsund Arena från beslutet om att inte tillåta alkoholservering i Stenungsund Arena med vissa begränsningar.

Omröstning begärs.

Följande beslutsgång godkänns:

Ja-röst för Bo Pettersson (S) med fleras förslag att undanta den befintliga restaurangdelen i Stenungsund Arena från beslutet om att inte tillåta alkoholservering i Stenungsund Arena med vissa begränsningar.

Nej-röst för Michael Ernfors (M) med flera förslag att upphäva sitt beslut den 21 mars 2016 § 64 om att inte tillåta alkoholservering i Stenungsund Arena.

Omröstningsresultat

Följande ledamöter röstar ja: Carola Granell (S), Bo Pettersson (S), Sanida Okanovic (S), Morgan Andersson (S), Lars-Ebbe Pettersson (S), Katja Nikula (S), Johnny Alexandersson (S), Janette Olsson (S), Jan Rudén (S), Roger Andersson (S), Gunnel Lundgren (S), Claes Ohlsson (S), Ritva Stubelius (S), Ida Melin (S), Linda-Maria Hermansson (C), Thomas Danielsson (C), Tomas Olsson (C), Agneta Pettersson Bell (ST), Robert Engström (ST), Robert Jansson (ST), Jimmy Lövgren (MP), Johan Thunberg (MP), Otto Ericsson (SD) och John Hansson (SD).

Följande ledamöter röstar nej: Lillemor Arvidsson (M), Mats Gjertz (M), Michael Ernfors (M), Johan Jönsson (M), Wouter Fortgens (M), Helena Nävergårdh (M), Martin Brink (M), Krister Persson (M), Alexandra Ward Slotte (M), Peter Öberg (M), Camilla Bocker (M), Torgny Wiking (M), Lisbeth Svensson (L), Göder Bergemo (L), Martin Hollertz (L), Lennart Svensson (L), Lena Hedlund (KD), Nedzad Deumic (KD), Marie-Louise Ericsson (KD), Alexandra Odelsheim (SD), Håkan Larsson (SD), Ulla Johansson (SD) och Glenn Ottosson (SD).

Följande ledamöter avstår från att rösta: Emma Ramhult (V), Jan Alexandersson (V) och Birgit Lökvist (V).

Med 24 ja-röster mot 23 nej-röster konstaterar ordföranden att kommunfullmäktige beslutat enligt Bo Petterssons (S) med fleras förslag.

§ 64

Diarienummer 0068/16

Stenungsund Arena principbeslut om alkoholservering

Kommunfullmäktiges beslut

Kommunfullmäktige beslutar att säga nej till alkoholservering i Stenungsund Arena.

Reservationer

Erik Söderberg (L), Lisbeth Svensson (L), Jan Glimstedt (L), Lena Hedlund (KD) och Marie-Louise Ericsson (KD) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Sammanfattning av ärendet

Stenungsund Arena planeras innehålla både aktivitetsytor, som idrottshall, simhall, ishall, bowlinghall, träningslokaler, gym, multihall, och ytor för café och restaurang. De ytor där alkoholservering planeras tillåtas ligger lokalmässigt avgränsade från aktivitetsytorna. I planeringen har restaurangverksamheten varit ett viktigt inslag och i förutsättningarna har ingått servering av alkohol. Principbeslutet rör grundförutsättningarna för konceptet.

Kommunstyrelsen föreslår 2016-02-22 kommunfullmäktige besluta att anta ett principbeslut om att tillåta alkoholservering i Stenungsund Arena.

Yrkande på kommunstyrelsen

Lisbet Svensson (L): Bifall till att anta ett principbeslut om att tillåta alkoholservering i Stenungsund Arena.

Bo Pettersson (S): Avslå principbeslut om att tillåta alkoholservering i Stenungsund Arena.

Birgit Lökvist (V): Bordläggning.

Janette Olsson (S): Bifall till yrkande från Bo Pettersson (S).

Annelie Holmén (MP): Bordläggning.

Sofia Westergren (M): Bifall till att anta ett principbeslut om att tillåta alkoholservering i Stenungsund Arena.

Beslutsgång på kommunstyrelsen

Ordförande ställer proposition på yrkande om bordläggning och finner att frågan ska avgöras idag.

Ordföranden ställer yrkandena om bifall och avslag mot varandra och finner att kommunstyrelsen beslutar enligt yrkandet om bifall till att anta ett principbeslut om att tillåta alkoholservering i Stenungsund Arena.

Omröstning begärs. Kommunstyrelsen godkänner följande beslutsgång:

Ja-röst för bifall till att anta ett principbeslut om att tillåta alkoholservering i Stenungsund Arena.

Nej-röst för avslå principbeslut om att tillåta alkoholservering i Stenungsund Arena.

Omröstningsresultat på kommunstyrelsen

Med 5 ja-röster mot 5 nej röster beslutar kommunstyrelsen att anta ett principbeslut om att tillåta alkoholservering i Stenungsund Arena då ordföranden har utslagsröst vid lika röstetal.

Tilläggsyrkande på kommunstyrelsen

Bo Pettersson (S): Kommunstyrelsen ska godkänna hyresavtalen för cafe, bistro/restaurang och gymlokal i Stenungsund arena.

Sofia Westergren (M): Avslag på yrkande från Bo Pettersson (S).

Birgit Lökvist (V): Bifall till yrkande från Bo Pettersson (S).

Beslutsgång på kommunstyrelsen

Ordföranden ställer yrkandena om bifall och avslag mot varandra och finner att kommunstyrelsen beslutar avslå yrkande från Bo Pettersson (S).

Omröstning begärs. Kommunstyrelsen godkänner följande beslutsgång:

Ja-röst för bifall till yrkande från Bo Pettersson (S).

Nej-röst för avslå yrkande från Bo Pettersson (S).

Omröstningsresultat på kommunstyrelsen

Med 5 ja-röster mot 6 nej-röster beslutar kommunstyrelsen att avslå yrkandet från Bo Pettersson (S).

Protokollsanteckning från Birgit Lökvist (V) på kommunstyrelsen:

Vänsterpartiet Stenungsund säger nej till att tillåta alkoholservering i Stenungsund Arena, vi grundar vårt beslut på i huvudsak två skäl.

Det viktigaste skälet är att vi anser att den nya Stenungsund Arena ska vara en anläggning där barn och ungdomar möter vuxna i en positivt och utvecklande gemenskap utan inflytande av alkohol. Idrotten ska också vara skyddad och inte bedrivas i miljöer där alkohol serveras under samma tak, idrotten ska vara en samlande aktör utan beroende och ges möjlighet till utveckling i en främjande miljö. Därför är det viktigt att det finns arenor där medborgarna kan mötas i ett främjande syfte som är skyddade från negativ påverkan av alkohol.

Det andra skälet är hanteringen av ärendet. Vänsterpartiet har begärt ut den handling där ett inriktningsbeslut fattats om att upphandla verksamhet i Stenungsund Arena med alkoholservering utan att få klarhet när detta beslut tagits. Om det finns ett tydligt principbeslut borde man kunna hänvisa till det och inte till hela processen i formandet av den nya arenan. Ett principbeslut av denna karaktär skulle naturligtvis tagits betydligt tidigare i processen. Att komma till beslut i en såpass viktig principfråga så här sent processen och sen hota i TU att om inte detta beslut tas så hotas hela projektet anser vi ge fel grund för att fatta beslut. Alkoholens stora samhällspåverkan har inte synliggjorts i TU på ett tillfredsställande sätt. I den kommunala alkohol och drogpolicyn refereras till de nationella målen om alkoholpolitik. Målet för den svenska alkoholpolitiken är att främja folkhälsan genom att minska alkoholens medicinska och sociala skadeverkningar. I de nationella delmålen är det uttryckt att man ska åstadkomma alkoholfri uppväxt och att åstadkomma fler alkoholfria miljöer. Att då fatta beslut om att tillåta alkoholservering i en miljö där många barn-ungdomar finns tycker vi står i strid med svensk alkoholpolitik. Miss- riskbruk av alkohol har stora konsekvenser för våra barn och ungas uppväxtvillkor. Det leder också till stora samhällskostnader. Detta har inte tagits hänsyn till i utformningen av beslut. Detta finns inte heller underlag i handlingarna om att detta är värderat i den barnkonsekvensanalys som följer ärendet.

Protokollsanteckning från Bo Pettersson (S) mfl på kommunstyrelsen

Vi Socialdemokrater i Stenungsund reserverar oss mot beslutet att tillåta alkoholservering på Nösås-området.

Vi menar också att det borde göras en barnkonsekvensanalys.

Det strider både mot vår alkoholpolitik och folkhälsomål i kommunen och vi beklagar att de borgerliga bara ser till den ökade intäkten istället för till våra barn och unga.

Nösåsområdet idag är en alkoholfri miljö med en stor mängd aktiviteter för barn och unga samt en stor skola bredvid.

I Stenungsund har vi en alkohol- och drogpolitisk plan.

Där finns fastlagt att särskilt viktiga delmål är:

-Att åstadkomma en alkoholfri uppväxt

-Att åstadkomma fler alkoholfria miljöer

Det slås fast i planen att den totala alkoholkonsumtionen ska minska genom att erbjuda barn och unga en uppväxt fri från alkohol. Men också att vi ska stödja alkoholfria miljöer som tex i föreningslivet eller där barn- och unga vistas. Vi ska också enligt planen genom en noggrann tillståndsprövning begränsa tillgängligheten.

Verksamheterna har ansvar för att denna beaktas och kommunledningen ska ta helhetsansvar för kommunens alkoholpolitik.

En av de idag största alkoholfria miljön för barn och unga i Stenungsund är Sundahallen eller som den nu heter Stenungsund arena. Där tränar de, tävlar, har cuper, har barnkalas med bowling och det är en mötesplats. Ett stenkast därifrån har vi ett stort gymnasium med ca 1000 ungdomar dagligen.

I Sverige berörs 16 procent negativt av närståendes alkoholkonsumtion.

Eller nära 400 000 barn växer upp i hem där en riskfylld konsumtion förekommer.

Eller i Sverige lever statistiskt sett 4–5 barn per skolklass i hushåll där någon vuxen riskkonsumerar alkohol.

Alkohol påverkar deras uppväxt negativt. Därför är det viktigt med alkoholfria miljöer där barn och unga vistas.

Beslutsunderlag

Kommunstyrelsen 2016-02-22 § 47

Tjänsteskrivelse 2016-01-22

Yrkande på kommunfullmäktige

Sofia Westergren (M): Bifall till kommunstyrelsens förslag men om det skulle bli en återremiss till kommunstyrelsen skall den ske för framtagande av en risk- och konsekvensanalys samt en fördjupad barnkonsekvensanalys.

Erik Söderberg (L), Maria Renfors (M), Lisbeth Svensson (L): Bifall till kommunstyrelsens förslag.

Bo Pettersson (S), Eva Öhlin (M), Jan Alexandersson (V), Janette Olsson (S), Ann-Marie Andersson Farkas (MP), Anneli Holmén (MP): Nej till alkoholservering i Stenungsund Arena
Otto Ericsson (SD): Återremiss – utan motivering.

Beslutsgång på kommunfullmäktige

Ordföranden frågar om ärendet ska avgöras idag eller om det ska återremitteras och finner att ärendet ska avgöras idag.

Ordföranden ställer yrkandena om bifall, Sofia Westergren m.fl. respektive avslag, Bo Pettersson m.fl. mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar i enlighet med Sofia Westergren m.fl. yrkande.

Omröstning begärs. Kommunfullmäktige godkänner följande beslutsgång.

Ja-röst för Sofia Westergrens m.fl. yrkande.

Nej-röst för Bo Petterssons m.fl. yrkande.

Omröstningsresultat på kommunfullmäktige

Med 13 ja-röster för Sofia Westergrens m.fl. yrkande, 22 nej-röster för Bo Petterssons m.fl. yrkande och 5 som avstod från att rösta beslutar kommunfullmäktige bifalla Bo Petterssons m.fl. yrkande.

Parti	Namn	Ja-Westergren	Nej-Pettersson	Avstår
M	Sofia Westergren	X		
M	Kent Sylvan			X
M	Sofie Folkesson	X		
M	Carl-Henrik Lindberg	X		
M	Christina Engström		X	
M	Rune Järpsten			X
M	Helena Järpsten			X
M	Linda Ekdahl			X
M	Maria Renfors	X		
M	Ola Engström		X	
M	Eva Öhlin		X	
M	Maggie Robertsson			X
C	Linda-Maria Hermansson	X		
C	Thomas Danielsson	X		
L	Erik Söderberg	X		
L	Lisbeth Svensson	X		
KD	Lena Hedlund	X		
KD	Marie-Louise Ericsson	X		
S	Janette Olsson		X	
S	Bo Pettersson		X	
S	Olof Lundberg		X	
S	Göran Börjesson	X		
S	Lars-Ebbe Pettersson		X	
S	Carin Oleryd		X	
S	Roger Andersson		X	
S	Liz Noréen		X	
S	Jan Rohlén		X	
S	Katja Nikula		X	
S	Michael Ekdahl		X	
S	Gunnel Lundgren		X	
S	Christer Svensson		X	
V	Emma Ramhult		X	
V	Jan Alexandersson		X	

MP	Anneli Holmén		X	
Ober. MP- mandat	Martin Martinsson	X		
MP	Ann-Marie A Farkas		X	
SD	Otto Ericsson		X	
SD	Håkan Larsson		X	
SD	--			
SD	Linda Hansson		X	
L	Jan Glimstedt	X		
SUMMA		13	22	5

Vid protokollet

Agneta Dejenfelt

Justeringsdatum
2016-03-24

Ordförande
Jan Glimstedt (L)

Justerare
Jan Alexandersson (V)
Linda-Maria Hermansson (C)

§ 92

Dnr: KS 2024/355

Program med mål och riktlinjer för utförare av kommunala angelägenheter

Beslut

Allmänna utskottets förslag till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

Program med mål och riktlinjer för utförare av kommunala angelägenheter antas att gälla från och med 2026-09-17.

Befintligt program för uppföljning av privata utförare, antaget av kommunfullmäktige 2017-12-18 § 229, upphör därmed att gälla.

Sammanfattning av ärendet

Riksdagen beslutade 2024-04-17 om en förändring av kommunallagens 5 kap. 3 §, gällande privata utförare av kommunala angelägenheter. Lagändringen innebär att befintligt styrdokument på området behöver ersättas. Paragrafen i sin nya lydelse ställer krav på att kommunen antar ett program med mål och riktlinjer för all sådan verksamhet som till någon del utförs av en privat utförare. Det vill säga att mål och riktlinjer antas inte enbart för den del av verksamheten som utförs av en privat utförare, utan även för den verksamhet som bedrivs i egen regi. Vidare ska målen och riktlinjerna vara de samma för all kommunal verksamhet, oavsett vem utföraren är. Likt tidigare anger programmet hur uppföljning ska ske, men i enlighet med det nya lagkravet har text införts hur verksamhet i egen regi följs upp och att uppföljningen ska göras på ett likvärdigt sätt oavsett vem utföraren är.

I förslaget till nytt program tillgodoses kommunallagens nya bestämmelse, samtidigt som administrationen inte görs mer omfattande än vad som är nödvändigt.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-06-03

Program med mål och riktlinjer för utförare av kommunala angelägenheter

Program för uppföljning av privata utförare, befintligt från 2017-12-18

Beslut skickas till

Maja.odelius@stenungsund.se

Erik.bergman@stenungsund.se

Gabriella.glimstedt@stenungsund.se

Emma.olausson@stenungsund.se

Johanna.nordqvist@stenungsund.se

Camilla.svensson@stenungsund.se

Erik Bergman
Funktionschef

Till kommunfullmäktige

Program med mål och riktlinjer för utförare av kommunala angelägenheter

Förslag till beslut

Allmänna utskottets förslag till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

Program med mål och riktlinjer för utförare av kommunala angelägenheter antas att gälla från och med 2026-09-17.

Befintligt program för uppföljning av privata utförare, antaget av kommunfullmäktige 2017-12-18 § 229, upphör därmed att gälla.

Sammanfattning av ärendet

Riksdagen beslutade 2024-04-17 om en förändring av kommunallagens 5 kap. 3 §, gällande privata utförare av kommunala angelägenheter. Lagändringen innebär att befintligt styrdokument på området behöver ersättas. Paragrafen i sin nya lydelse ställer krav på att kommunen antar ett program med mål och riktlinjer för all sådan verksamhet som till någon del utförs av en privat utförare. Det vill säga att mål och riktlinjer antas inte enbart för den del av verksamheten som utförs av en privat utförare, utan även för den verksamhet som bedrivs i egen regi. Vidare ska målen och riktlinjerna vara de samma för all kommunal verksamhet, oavsett vem utföraren är. Likt tidigare anger programmet hur uppföljning ska ske, men i enlighet med det nya lagkravet har text införts hur verksamhet i egen regi följs upp och att uppföljningen ska göras på ett likvärdigt sätt oavsett vem utföraren är.

I förslaget till nytt program tillgodoses kommunallagens nya bestämmelse, samtidigt som administrationen inte görs mer omfattande än vad som är nödvändigt.

Beskrivning av ärendet

I varierande omfattning, över tid och mellan kommuner, utförs kommunala angelägenheter av privata utförare. I tidigare kommunallag har det reglerats att i de fall utförandet av en kommunal angelägenhet lämnats över till en privat aktör, ska kommunen kontrollera och följa upp verksamheten samt säkerställa att allmänheten kan få tillräcklig insyn i den verksamhet som överlämnats. 2015 infördes en regel som angav att kommunen varje mandatperiod även ska anta mål och riktlinjer för de angelägenheter som utförs av privata aktörer samt att det ska

anges hur uppföljningen ska ske. Syftet med regleringen är dels att klargöra att ansvaret för verksamheten fortfarande åvilar kommunen, då det är en kommunal angelägenhet, dels att säkerställa att allmänheten har en tillräcklig insyn i verksamheten. I den kommunala verksamheten gäller handlingsoffentligheten, men i de delar som överlämnas för privat utförande är den inte tillämplig och därför behöver insynen regleras i avtal.

Befintligt styrdokument

Kommunfullmäktige fastställde ett program för uppföljning av privata utförare 2017-12-18 § 229. I programmet anges att kommunfullmäktiges mål gäller för kommunens samtliga verksamheter, även de som utförs av privata utförare på uppdrag av kommunen. Vidare anges att målen, i den mån de är tillämpliga på respektive upphandling, ska framgå av upphandlingsunderlag och i avtal. De övergripande krav som alltid ska ställas vid kommunens upphandlingar ska framgå av upphandlingspolicyn, vilket får anses ske i och med de under 2024 beslutade styrdokumenterna ”Upphandlings- och inköspolicy” samt ”Riktlinjer för upphandling och inköp”.

Upphandlingsenheten bedriver ett löpande arbete utifrån en uppföljningsplan avseende de gällande leverantörer och avtal som finns. Planen kan innehålla både enskilda uppföljningsbehov och återkommande årliga uppföljningsbehov. Uppföljningsplanen anpassas efter de riskområden och krav som identifieras som särskilt viktiga. Därutöver sker kontroller i det ordinarie attestförfarandet i samband med inköp och leverans. Inom ramen för avtalsuppföljningen och kontrollerna sker ingen uppföljning utifrån de mål som anges i programmet för privata utförare.

I programmet pekas kommunstyrelsens uppföljningsansvar ut och det anges vad syftet med uppföljning är. Dessutom anges att kommunstyrelsen utifrån programmet årligen ska utarbeta en uppföljningsplan för när och på vilket sätt avtal och verksamhet ska följas upp samt att återrapportering ska ske till kommunstyrelsen. En sådan uppföljningsplan har beslutats under perioden, vilken var avgränsad till vinterväghållningen. Uppföljningen genomfördes enligt plan, dock verkar återrapportering inte skett till kommunstyrelsen.

Den nya regleringen

Riksdagen beslutade 2024-04-17 om en förändring av kommunallagens 5 kap. 3 §, gällande privata utförare av kommunala angelägenheter. Drivkraften bakom lagändringen är att bidra till konkurrensneutralitet mellan offentlig respektive privat sektor. Kommunerna ska inte ställa högre på krav på, eller vara striktare i uppföljningen av, de privata utförarna än vad som gäller för verksamhet som bedrivs i egen regi. Om en kommun anlitar privat utförare för en angelägenhet, ska kommunfullmäktige anta program med mål och riktlinjer ”*som gäller för samtliga utförare av sådana angelägenheter*” – det vill säga även för den verksamhet kommunen själv sköter.

I propositionen till det antagna lagförslaget angav regeringen att ”...sett ur ett medborgarperspektiv är det vidare viktigt att medborgarna kan förvänta sig att kommuner och regioner bedriver ett likvärdigt uppföljningsarbete.” (Prop. 2023/24:52 s.10).

Observera att ”likvärdigt uppföljningsarbete” inte innebär att uppföljningen behöver gå till på exakt samma sätt. Högre krav ska dock inte ställas på den privata utföraren och skillnader i uppföljningsmetodik ska vara sakligt motiverade. Att privata utförare följs upp utifrån de avtal som tecknats med dessa, utgör ett sådant sakligt motiverat skäl. Detta eftersom styrningen av privata utförare, till skillnad från verksamheten i egen regi, utgår från ett avtalsförhållande där vissa krav behöver formuleras inom ramen för upphandlingen (Prop. 2023/24:52 s.16).

Nytt styrdokument

Förvaltningen har utarbetat ett förslag till nytt program med mål och riktlinjer i enlighet med lagändringen. Det nya styrdokumentet är inte tänkt att skapa mer administration än vad som är nödvändigt, vilket inte heller är lagstiftarens intention. Eftersom kommunfullmäktige redan har antagit mål och riktlinjer (i olika styrande dokument) för hur den egna verksamheten ska följas upp, behöver inget nytt härom formuleras. Istället har det i aktuellt program kort sammanfattats vad dessa mål och riktlinjer består i, att dessa gäller oavsett utförare och att uppföljning ska ske på ett likvärdigt sätt.

Målen utgörs av kommunfullmäktiges antagna övergripande mål i Vision 2035 samt inriktningsmålen i Strategisk plan.

Riktlinjerna består i tre grundläggande principer:

- Samma mål, riktlinjer och andra styrsignaler omfattar alla utförare av kommunal verksamhet.
- Kommunallagens bestämmelser avseende ansvarsfördelning utgör grunden för utförande av kommunal verksamhet.
- Utförare av kommunal verksamhet ska agera inom ramen för grunduppdraget, det vill säga reglementet för den nämnd som är verksamhetsansvarig och utgör upphandlande myndighet (kommunstyrelsen).

I en årlig uppföljning ska kontroll göras av att kommunfullmäktiges mål återfinns i avtal med privata utförare, som tecknats sedan föregående års uppföljning. Bedömning ska även göras av måluppfyllelsen. Åtterrapporering ska ske till kommunstyrelsen.

Programmet är formulerat på ett relativt övergripande sätt, varefter förvaltningen i rutin konkretiserar ytterligare hur uppföljningsarbetet ska gå till. Uppföljning enligt programmet ska utgöra en naturlig del av kommunens övriga uppföljningsarbete – i linje med den nya styr- och ledningsmodellen.

Under kommande mandatperiod behöver nya kommunfullmäktige anta program med mål och riktlinjer för utförare av kommunala angelägenheter. Ett helt nytt program måste dock inte nödvändigtvis tas fram. Om nya kommunfullmäktige bedömer att programmet fortfarande är aktuellt och ändamålsenligt, kan kommunfullmäktige anta detta utan revideringar.

Ekonomisk bedömning

Ärendet medför inga direkta ekonomiska konsekvenser.

Barnkonsekvensanalys

Ärendet är av administrativ karaktär och har ingen direkt inverkan på barn.

Bedömning utifrån Agenda 2030

De globala målen i Agenda 2030 berörs inte direkt av ärendet.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-06-03

Program med mål och riktlinjer för utförare av kommunala angelägenheter

Program för uppföljning av privata utförare, befintligt från 2017-12-18

STENUNGSUNDS KOMMUN

Sektor stödfunktioner

Elin Hjalmarsson
Sektorchef

Erik Bergman
Funktionschef

Beslut skickas till

Maja.odelius@stenungsund.se

Erik.bergman@stenungsund.se

Gabriella.glimstedt@stenungsund.se

Emma.olausson@stenungsund.se

Johanna.nordqvist@stenungsund.se

Camilla.svensson@stenungsund.se

Program med mål och riktlinjer för utförare av kommunala angelägenheter

Dokumentinformation

Typ av dokument Program	Beslutat av, samt § Kommunfullmäktige § X	Beslutsdatum 2026-XX-XX	Diarienummer KS 2024/355
Dokumentägare Funktionschef administration och digitalisering	Giltighetstid Tillsvidare, med aktualitetsprövning varje mandatperiod	Framtagen av Kanslienheten	Reviderad

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
2	Juridiska förutsättningar	3
2.1	Regleringen i kommunallagen	3
2.2	Övriga relevanta styrdokument	4
3	Mål och riktlinjer för utförare av kommunal verksamhet	5
3.1	Mål - Vision 2035 och Strategisk plan	5
3.2	Riktlinjer	6
4	Upphandling	8
5	Uppföljning	8
6	Allmänhetens insyn	9

1 Inledning

För att säkerställa likvärdiga förutsättningar mellan privata utförare och verksamhet som bedrivs i egen regi, ska kommunfullmäktige enligt 5 kap. 3 § kommunallagen varje mandatperiod besluta om ett program med mål och riktlinjer för utförare av kommunala angelägenheter.

I programmet ska också ingå hur uppföljning av verksamheten ska ske samt hur allmänhetens insyn ska tillgodoses i de delar av de kommunala angelägenheterna som utförs av privata utförare.

2 Juridiska förutsättningar

2.1 Regleringen i kommunallagen

Av kommunallagens 5 kap. 3 § framgår att

Om kommunala angelägenheter utförs av privata utförare, ska fullmäktige för varje mandatperiod anta ett program med mål och riktlinjer som gäller för samtliga utförare av sådana angelägenheter.

I programmet ska det också anges hur fullmäktiges mål och riktlinjer ska följas upp och hur allmänhetens insyn i de privata utförarnas verksamhet ska tillgodoses. Lag (2024:247).

Med kommunala angelägenheter menas i detta sammanhang de uppgifter av allmänt intresse som kommunen bedriver inom ramen för det kommunala självstyret samt de uppgifter som annars ankommer på kommunen enligt lag.

Vidare framgår av kommunallagens 10 kap. 1 § att överlämnande av kommunala angelägenheter får ske till privata utförare. För uppgifter som innebär myndighetsutövning krävs stöd i lag. Med privat utförare avses en juridisk person eller enskild individ som hanterar kommunala angelägenheter enligt 10 kap. 1 §. Det kan till exempel vara aktiebolag, handelsbolag, en ekonomisk förening, en ideell förening eller en fysisk person. Även idéburna organisationer och kooperativa föreningar kan vara privata utförare.

Kommunen äger fortsatt ansvaret för sådana överlämnade angelägenheter och ska kontrollera och följa upp verksamheten. Kommunen ska säkra allmänhetens insyn i sådan verksamhet som kommunen slutit avtal med.

Som privata utförare anses ej del- eller helägda kommunala bolag och ej heller kommunala stiftelser och föreningar. Kommunalförbund omfattas likaså inte.

Vidare anses ej enskilda huvudmän för fristående skolor och förskolor som privata utförare i detta avseende, då det för deras verksamhet ej krävs avtal med kommunen.

2.2 Övriga relevanta styrdokument

Det finns ett flertal av kommunens styrdokument som anknyter till programmet med mål och riktlinjer för utförare av kommunala angelägenheter. Följande styrdokument är av särskild vikt:

- Vision 2035
- Strategisk plan
- Så styrs Stenungsunds kommun (styr- och ledningsmodellen)
- Upphandlings- och inköspolicy
- Riktlinjer för upphandling och inköp

3 Mål och riktlinjer för utförare av kommunal verksamhet

Samma mål och riktlinjer gäller, oavsett om verksamhet utförs i egen regi eller av en privat utförare.

3.1 Mål - Vision 2035 och Strategisk plan

Alla kommunala angelägenheter, oavsett utförare, ska verkställas i enlighet med de av kommunfullmäktige antagna övergripande målen.

Kommunens övergripande mål är dels formulerade i Vision 2035, dels i Strategisk plan.

Vision 2035 innehåller två huvudsakliga mål med inriktningar:

Attraktivt och välkommande

- Trygg miljö
- Utbildar världsmedborgare
- Attraktivt centrum och ett rikt kulturliv
- Goda kommunikationer
- Levande företagsklimat
- Alltid bästa möjliga möte

Ekonomisk, ekologisk och social hållbar utveckling

- Social hållbarhet
- Ekonomisk hållbarhet
- Ekologisk hållbarhet

Årligen antar kommunfullmäktige Strategisk plan som innehåller fyra särskilt prioriterade mål, så kallade inriktningsmål, utifrån Agenda 2030. Inriktningsmålen knyter an till Vision

2035 och utgör grundbulten i kommunens mål- och resultatstyrning. För närvarande gäller följande inriktningsmål:

- **Mål 3: God hälsa och välbefinnande.** *Stenungsunds kommun ska säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande för alla i alla åldrar.*
- **Mål 4: God utbildning för alla.** *Stenungsunds kommun ska säkerställa en inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla.*
- **Mål 8: Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt.** *Stenungsunds kommun ska verka för varaktig, inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla.*
- **Mål 13: Bekämpa klimatförändringarna.** *Stenungsunds kommun ska vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser.*

3.2 Riktlinjer

Riktlinjerna syftar till att säkerställa samma krav på utförande av kommunala angelägenheter, oavsett om verksamhet utförs i egen regi eller av en privat utförare. Riktlinjer utgörs av följande tre grundläggande principer:

3.2.1 Samma mål, riktlinjer och andra styrsignaler omfattar alla utförare av kommunal verksamhet.

Aktuella lagar, förordningar, föreskrifter, kommunfullmäktiges mål, riktlinjer och andra styrsignaler med ska följas, oavsett vem som är utförare av den kommunala verksamheten. Vid privata utförare av kommunala angelägenheter ska kravet om att följa kommunfullmäktiges mål framgå av avtalet mellan parterna (se avsnitt 4, Upphandling).

3.2.2 Kommunallagens bestämmelser avseende ansvarsfördelning utgör grunden för utförande av kommunal verksamhet.

Kommunallagens bestämmelser som reglerar ansvarsförhållanden inom den kommunal verksamhet utgör den yttersta ramen för styrningen i kommunen. Övergripande sammanfattat innebär ansvarsfördelningen följande:

Kommunfullmäktige

- Kommunfullmäktige beslutar i ärenden av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt för kommunen, exempelvis: Mål och budget för verksamheten, skatt och

andra viktiga ekonomiska frågor, nämndernas organisation och verksamhetsformer, årsredovisning och ansvarsfrihet (5 kap 1 §).

- Kommunfullmäktige ska, om inte något annat anges i lag eller annan författning, bestämma nämndernas verksamhetsområden och inbördes förhållanden (6 kap. 2 §).
- Kommunen ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom privata utförare. Kommunfullmäktige ska besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning för kommunen. (11 kap. 1 §).

Kommunstyrelsen och övriga nämnder

- Kommunstyrelsen ska leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders verksamhet. Kommunstyrelsen ska också ha uppsikt över helägda bolag, delägda bolag och kommunalförbund samt över kommunala stiftelser och föreningar (6 kap. 1 §, 9 kap 37 §, 10 kap 2–6 §§).
- Nämnder beslutar i frågor som de enligt lag eller annan författning ska ha hand samt och i frågor som kommunfullmäktige har delegerat till dem. (6 kap. 3 §).
- Nämnderna ska redovisa till kommunfullmäktige hur de har fullgjort uppdrag som kommunfullmäktige har lämnat till dem. Kommunfullmäktige ska besluta om omfattningen av och formerna för redovisningen (6 kap. 5 §).
- Nämnderna ska se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige har bestämt och de bestämmelser i lag eller annan författning som gäller för verksamheten. Nämndernas ansvar gäller även när skötseln av en kommunal angelägenhet har lämnats över till en privat utförare (6 kap. 6 §).
- När skötseln av en kommunal angelägenhet genom avtal har lämnats över till en privat utförare ska kommunen kontrollera och följa upp verksamheten. (10 kap. 8 §). Detta ansvar åvilar kommunstyrelsen, i egenskap av verksamhetsansvarig och upphandlande myndighet.

3.2.3 Utförare av kommunal verksamhet ska agera inom ramen för grunduppdraget

Styrningen i kommunen utgår från kommunfullmäktige, som utgör det högsta beslutande organet. När kommunfullmäktige fördelar ansvar och befogenheter mellan nämnderna sker detta genom att kommunfullmäktige antar reglementen om nämndernas verksamhet och arbetsformer. Av kommunstyrelsens reglemente i Stenungsunds kommun framgår det bland annat att kommunstyrelsen ansvarar för utförande av all verksamhet och utgör kommunens enda verksamhetsnämnd (1 §, 2 st.).

Reglementena utgör grunden i kommunfullmäktiges styrning av den organisation som kommunfullmäktige skapat för att verkställa besluten.

Reglementena bottenar i lagstiftning och utgör en beskrivning av styrelsen och övriga nämnders **grunduppdrag**.

Om inte kommunfullmäktige eller ny lagstiftning beslutar något annat, är det inom ramen för detta grunduppdrag som utförare av kommunal verksamhet ska agera.

4 Upphandling

Kriterier för hur kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska definieras på ett övergripande sätt i kommunens upphandlingsdokument, som utgör underlag för respektive upphandling av privata utförare. Kriterierna ska baseras på det som gäller för verksamhet i egen regi.

Det ska tydligt framgå i avtalet med utföraren hur uppföljning ska genomföras, hur eventuella brister i verksamheten ska hanteras samt att allmänheten ska ha möjlighet till insyn i den verksamhet som överläts och avtalet berör.

Den kommunala huvudmannens möjligheter att besluta om sanktioner eller häva avtal ska också vara tydligt reglerat i avtalen för att säkerställa att avtalet kan brytas om kommunens mål inte följs.

5 Uppföljning

All kommunal verksamhet ska följas upp, oavsett om den bedrivs i egen regi eller av privat utförare. Uppföljning ska ske likvärdigt, oavsett utförare.

I kommunallagen 6 kap. 6 § anges:

Nämnderna ska var och en inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de bestämmelser i lag eller annan författning som gäller för verksamheten.

De ska också se till att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.

Detsamma gäller när skötseln av en kommunal angelägenhet med stöd av 10 kap. 1 § har lämnats över till någon annan.

Som huvudregel sker uppföljningen inom ramen för ordinarie styrnings- och uppföljningsprocesser, vari de ekonomiska uppföljningarna, årsredovisningen och ansvarsprövningen är centrala.

Vid privata utförare av kommunala angelägenheter finns kravet på att följa kommunfullmäktiges mål inskrivet i avtalet mellan parterna. Styrningen av privat utförare, till skillnad från verksamhet i egen regi, utgår således från ett avtalsförhållande där kommunen och den privata utföraren är bundna av avtalets innehåll. Uppföljning utförs därför inom ramen för det avtal som tecknats med utföraren. I en årlig uppföljning ska kontroll göras av att kommunfullmäktiges mål återfinns i avtal med privata utförare, som tecknats sedan föregående års uppföljning. Bedömning ska även göras av måluppfyllelsen.

Resultatet av den årliga uppföljningen ska redovisas till kommunstyrelsen.

Vid behov kan ordinarie uppföljning kompletteras med andra metoder, exempelvis oanmälda besök i verksamheten eller brukarundersökning. Såväl verksamhet i egen regi som den som utförs av privata utförare kan bli föremål för dessa kompletterande metoder.

6 Allmänhetens insyn

I de fall där utförandet överlämnas till en privat utförare ska kommunen säkerställa att allmänheten får insyn i verksamheten.

I kommunallagen 10 kap. 9 § anges:

Om en kommun eller en region sluter avtal med en privat utförare, ska kommunen eller regionen genom avtalet tillförsäkra sig information som gör det möjligt att ge allmänheten insyn i den verksamhet som lämnas över.

Privata utförare ska lämna information när kommunen begär det. Utförarens skyldighet att lämna uppgifter begränsas till att omfatta uppgifter som inte strider mot lag eller anses utgöra företagshemligheter enligt lag.

Den information kommunen begär in från utförare ska ha en koppling till avtalet och den verksamhet som utförs. Information kan exempelvis begäras in om verksamhetens kvalitet, miljöarbete, personaltäthet, personalens utbildning, årsredovisning, avvikelser, synpunkter med mera.

Det ska i avtal ingå en skrivning som reglerar allmänhetens rätt till insyn i enlighet med kommunallagen och detta program.

Kommunen ska på ett tydligt sätt hålla information om de privata utförarna lättillgänglig och samlad på kommunens hemsida för att underlätta allmänhetens möjligheter till insyn kring de verksamheter som överlåts.

Stenungsunds
kommun

Program för uppföljning av privata utförare

Typ av dokument	Beslutat av	Beslutsdatum	Diarienummer
Dokumentägare	Giltighetstid	Framtagen av	Reviderad

Innehåll

1 Bakgrund.....	3
1.1 Kommunallagens krav på program	3
1.2 Avgränsning	3
1.3 Definition av privat utförande	3
2 Mål för verksamheter som utförs av privata utförare	4
2.1 Övergripande mål.....	4
2.2 Övergripande mål och krav vid upphandling.....	4
3 Uppföljning och kontroll.....	4
3.1 Kommunstyrelsens uppföljningsansvar	4
3.2 Riktlinjer för kommunstyrelsens uppföljning	5
3.2.1 Uppföljningsplan.....	5
3.2.2 Former för uppföljning	5
4 Allmänhetens insyn.....	5

1 Bakgrund

1.1 Kommunallagens krav på program

Kommuner får, enligt 3 kap. 16 § kommunallagen (10 kap. 1 § from 1 januari 2018), lämna över verksamhet, till privata utförare. Gentemot kommuninvånarna är kommunen fortsatt ansvarig, på samma sätt som för verksamhet som bedrivs i egen regi. Om det i lag eller annan författning anges att verksamhet ska bedrivas av en kommunal nämnd får den inte överlämnas. Om verksamheten innefattar myndighetsutövning, får den lämnas över endast om det finns stöd för det i lag.

Enligt 3 kap 19 b § kommunallagen (5 kap. 3 § from 1 januari 2018) ska kommunfullmäktige varje mandatperiod anta ett program med mål och riktlinjer för verksamheter som utförs av privata utförare. Syftet med kommunallagens bestämmelse är att förbättra uppföljning och kontroll av privata utförare samt öka allmänhetens insyn i privata utförares verksamhet.

1.2 Avgränsning

Detta program omfattar all verksamhet som kommunen upphandlar av privata utförare inom alla verksamhetsområden, t ex lokalvård, snöröjning eller äldreomsorg.

Eftersom programmet gäller upphandlad verksamhet kan krav på uppföljning, insyn med mera, endast påverka avtal i upphandlingar som ligger framåt i tiden. Programmet får inte genomslag på gällande avtalsrelationer eftersom villkoren redan är reglerade.

Programmet omfattar inte fristående förskolor och skolor, då sådan verksamhet inte upphandlas utan regleras genom tillståndsgivning.

1.3 Definition av privat utförande

Med *privat utförare*, enligt 3 kap 18 c § kommunallagen (10 kap. 7 § from 1 januari 2018), avses en juridisk person eller en enskild individ som har hand om vården av en kommunal angelägenhet.

En privat utförare är en helt privat aktör utan kommunalt ägande. Det kan exempelvis vara företagsformer som aktiebolag, stiftelser, ekonomiska eller ideella föreningar, enskilda firmor men också idéburna organisationer och kooperativa föreningar. Däremot avses inte hel- eller delägda kommunala bolag eller kommunala stiftelser.

En privat aktör blir en *privat utförare* av en kommunal angelägenhet genom att vinna en offentlig upphandling eller genom att kvalificera sig för att ingå i ett valfrihetssystem enligt lagen om valfrihetssystem (LOV).

Fristående förskolor och skolor är inte privata utförare utan är sina egna huvudmän och omfattas inte av 3 kap 18 c § kommunallagen (10 kap. 7 § from 1 januari 2018).

2 Mål för verksamheter som utförs av privata utförare

2.1 Övergripande mål

Kommunfullmäktige har antagit Vision 2035 med ledorden "Stenungsund, det goda samhället med framtidstro och utveckling med människan och naturen i centrum". Visionen har två avgörande inriktningar; "Attraktivt och välkomnande" och "Ekonomisk, ekologisk och social hållbar utveckling".

Med utgångspunkt i Vision 2035 fastställer kommunfullmäktige årligen en strategisk plan som bland annat innehåller inriktningsmål för nästkommande år. Kommunfullmäktiges mål gäller för kommunens samtliga verksamheter, även de som utförs av privata utförare på uppdrag av kommunen.

2.2 Övergripande mål och krav vid upphandling

Vid upphandling av kommunala angelägenheter ska kommunfullmäktiges övergripande mål, som bedöms tillämpliga för upphandlingen, framgå av upphandlingsunderlaget och i avtal som tecknas med den privata utföraren.

Övergripande krav som alltid ska ställas vid kommunens upphandlingar framgår av kommunens upphandlingspolicy.

3 Uppföljning och kontroll

3.1 Kommunstyrelsens uppföljningsansvar

Kommunstyrelsen ansvarar för att säkerställa att all kommunal verksamhet bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer kommunfullmäktige har bestämt.

När skötseln av en kommunal angelägenhet har lämnats över till en privat utförare genom avtal ska kommunen kontrollera och följa upp verksamheten.

Kommunens uppföljning av privata utförare ska syfta till att:

- Kontrollera att verksamheten utförs i enlighet med kommunens mål, avtal och upphandlingsunderlag.
- Kontrollera att verksamheten bedrivs i enlighet med tillämplig lagstiftning.
- Möjliggöra allmänhetens insyn.

Kommunstyrelsen ansvarar för uppföljning och kontroll inom sina respektive ansvarsområden och svarar för att kontrollen och uppföljningen regleras i de avtal och uppdragsbeskrivningar som tecknas med privata utförare. Avtalen ska innehålla krav på att utföraren ska medverka vid uppföljning av verksamheten genom att exempelvis lämna statistik och verksamhetsmätt till kommunen, lämna statistikuppgifter till nationella register, lämna uppgifter från verksamhetens klagomålshantering eller delta i brukarenkäter som kommunen bestämmer. Avtalen ska även reglera allmänhetens insyn i verksamheten.

3.2 Riktlinjer för kommunstyrelsens uppföljning

3.2.1 Uppföljningsplan

Kommunstyrelsen ska, utifrån detta program, årligen utarbeta en uppföljningsplan för när och på vilket sätt avtal och verksamhet ska följas upp.

Planen ska innehålla:

- Vad som ska följas upp, t.ex. nyckeltal, mål.
- Vilka former för uppföljning som ska användas.
- Vem som ansvarar för att genomföra uppföljningen.
- Tidsplan.
- Former för återkoppling av resultat till kommunstyrelsen.

Uppföljningen av verksamheten ska genomföras på ett ändamålsenligt sätt och resultaten av genomförd uppföljning dokumenteras och redovisas till kommunstyrelsen.

3.2.2 Former för uppföljning

Uppföljningen av privata utförare verksamhet behöver anpassas till den verksamhet som bedrivs. Det innebär att kommunstyrelsen måste ta ställning till vilken/vilka typer av uppföljning som ska användas, liksom frekvens och omfattning. I de fall där uppföljning och tillsyn är reglerat i lag, styr detta vilka typer av uppföljning som är möjlig.

Nedan följer exempel på former för uppföljning:

- *Regelbunden och riktad uppföljning inklusive avtalsuppföljning* syftar till att kontrollera att verksamheten arbetar utifrån lagar, regler och avtal.
- *Uppföljning av kommunens måldokument* syftar till att följa upp om verksamheten bedrivs och utvecklas i linje med fastställda mål.
- *Brukaruppföljning/individuppföljning* syftar till att följa upp brukarnas upplevelser av den verksamhet som bedrivs och/eller kontrollera att enskild som får någon insats från kommunen får rätt stöd i överensstämmelse med eventuella beslut. Brukarundersökningar kan vara en del av brukaruppföljningen.
- *Oanmälda besök* syftar till att ge en översiktlig bild av förhållandena i en verksamhet.
- *Uppföljning av ekonomisk status* syftar till att identifiera utförare som riskerar att vara på ekonomiskt obestånd. Detta ger kommunstyrelsen en möjlighet att ha beredskap för att hantera eventuella förändringar i verksamheten.

4 Allmänhetens insyn

Kommunstyrelsen ska i avtal med privata utförare tillförsäkra sig information som gör det möjligt att ge allmänheten insyn i den verksamhet som lämnats över till en privat utförare. Informationen ska möjliggöra allmänhetens insyn i hur verksamheten utförs.

Privata utförare ska lämna information när kommunen begär det. Utförarens skyldighet att lämna uppgifter begränsas till att omfatta uppgifter som inte strider mot lag eller anses utgöra företagshemligheter enligt lag.

Den information kommunen begär in från utförare ska ha en koppling till upphandlingen och avtalet samt den verksamhet som utförs. Information kan exempelvis begäras in om verksamhetens kvalitet, miljöarbete, personaltäthet, personalens utbildning, integration, jämställdhet, årsredovisning, avvikelser m.m.

Maja Liisa Odelius
Kommunsekreterare

Till kommunstyrelsen

Utvärdering av ny sammanträdesstruktur för kommunstyrelsen och dess utskott

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen förklarar utvärderingen genomförd och noterar i övrigt informationen.

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelsen beslutade den 29 september 2025, i och med antagandet av sammanträdesplanen för 2026 samt beredningen av reviderat reglemente för kommunstyrelsen, om en ny sammanträdesstruktur för kommunstyrelsen och dess utskott.

Kommunstyrelsen beslutade även att på sammanträdet 31 augusti 2026 genomföra en utvärdering avseende hur den nya sammanträdesstrukturen för kommunstyrelsens samt utskotten har fungerat.

Beskrivning av ärendet

Kommunstyrelsen beslutade den 29 september 2025, i och med antagandet av sammanträdesplanen för 2026 samt beredningen av reviderat reglemente för kommunstyrelsen, om en ny sammanträdesstruktur för kommunstyrelsen och dess utskott.

Vidare beslutade kommunstyrelsen att fördjupande föredragningar och presentationer ska läggas ut i utskottsmapparna, i applikationen för digital distribution av handlingar, direkt efter sammanträdena för att kunna användas som underlag på grupp- och partimöten.

Kommunstyrelsen beslutade även att på sammanträdet 31 augusti 2026 genomföra en utvärdering avseende hur den nya sammanträdesstrukturen för kommunstyrelsens samt utskotten har fungerat.

Kommunstyrelsens och utskottens nya sammanträdesstruktur innebär i korthet att utskottens sammanträden äger rum före kommunstyrelsen, för att kommunstyrelsen sedan ska kunna behandla ärendena från utskotten samma månad. Syftet med den nya sammanträdesstrukturen är en mer effektiv ärendeprocess, med kortare ledtider mellan utskottens beredning av ärenden respektive kommunstyrelsens beslut. Vidare är den nya sammanträdesstrukturen anpassad utifrån önskemål om att ärenden, som är destinerade kommunstyrelsen, i huvudsak ska utskottsberedas om inte beredning är uppenbart onödigt, och/eller när ärendet kräver skyndsamt beslut av kommunstyrelsen.

Välfärdsutskottet och allmänna utskottet har fått egna formaliserade presidieberedningar, i vilka både ordförande och vice ordförande deltar. Från och år 2027 kommer personal- och ekonomiutskottet även ha presidieberedningar utifrån samma upplägg. Den gemensamma beredningen för kommunstyrelsepresidiet och utskottspresidierna har tagits bort och kommunstyrelsepresidiet har istället sin egen separata beredning efter att utskottens sammanträden har ägt rum. Kallelse till kommunstyrelsen skickas sju, istället för tio, dagar före sammanträdet.

Kort sammanfattat identifierade förvaltningen, inför kommunstyrelsens beslut gällande sammanträdesstrukturen, följande fördelar med det nya förfarandet:

- Genom att utskotten är förlagda före kommunstyrelsens sammanträde och utskotten medges ha egna beredningsmöten, skapas en god struktur, tydlighet och transparens i planeringen för såväl förvaltningen som de förtroendevalda. Färre ärenden, som egentligen skulle behöva utskottsberedas, hänskjuts direkt till kommunstyrelsen med anledning av tidsbrist.
- Den politiska minoriteten får god insyn och påverkan i ett tidigt skede, då presidieberedningar för utskotten innefattar både ordförande och vice ordförande.
- När en majoritet av ärenden som är destinerade kommunstyrelsen bereds av utskotten, förlöper kommunstyrelsens sammanträden möjligen mer effektivt. Detta eftersom ärendena har föredragits samt genomlysts i utskotten.

Hur har det gått?

Inför kommunstyrelsens utvärdering 31 augusti 2026 har inte synpunkter inhämtats från kommunstyrelsens ledamöter och ersättare, eftersom kommunstyrelsens beslut om uppföljning tolkats som att diskussion och utvärdering kommer att ske på sammanträdet. Allmänna utskottets samt välfärdsutskottets presidier har dock tillfrågats om hur de upplever de egna utskottsberedningarna. Personal- och ekonomiutskottets presidium har inte tillfrågats, eftersom de ännu inte haft beredningsmöten med samma upplägg som de två andra utskotten.

Allmänna utskottets och välfärdsutskottets presidier ger uttryck för att det nya upplägget med utskottsberedningar fungerar mycket bra. När utskottspresidiet träffar berörda sektorchefer samt sekreterare för att planera sammanträdet, skapas en god ordning och förståelse för de ärenden som ska behandlas. Det är även bra att presidiet till sin beredning får ta del av samtliga beslutsunderlag, inte bara tjänsteskrivelserna så som det var tidigare vid de gemensamma beredningarna för utskotten och kommunstyrelsen.

I övrigt ges det uttryck för att ärendeprocessen, i hänseendet beredning och överlämning av ärenden till kommunstyrelsen, känns mer smidig och sammanhållen. Det är positivt att ledtiderna kortats ned för beslut i ärenden, i och med att utskottens ärenden behandlas av kommunstyrelsen samma månad.

Det upplevs som att det är bättre ordning gällande ärendena till kommunstyrelsen och färre överraskningar i form av brådskande ärenden som hanteras direkt av kommunstyrelsen. Utskotten har bättre möjligheter nu att bereda ärenden åt kommunstyrelsen, vilket är i linje med utskottens syfte.

Inom utskottspresidierna förekommer det olika åsikter avseende andra aspekter av det nya upplägget för kommunstyrelsens och utskottens nya sammanträdesstruktur. Synpunkt framförs om att det fortsatt är problematiskt att kommunstyrelsens kallelse skickas sju, istället för tio dagar, innan sammanträdet. Det blir svårt att inom den tiden hinna läsa in sig i underlagen och få till grupp- och partimöten innan kommunstyrelsen. Denna problematik förstärks för de partier som inte är representerade, med ledamot och/eller ersättare, i utskotten. Ärenden som beretts av utskott föredras inte heller på kommunstyrelsen, vilket beskrivs ytterligare bidra till ett informationsunderskott för partier tillhörande den politiska minoriteten som saknar representation i utskotten. Kommunstyrelsens sammanträden borde vara längre (heldagssammanträden) och fler ärenden borde föredras, även om de beretts av utskotten. En annan synpunkt som delges i sammanhanget är att det finns en viss tendens att politisera och problematisera upplägget för ärendeprocessen och sammanträdena i för hög utsträckning. Det ligger i sakens natur att olika politiska uppdrag innebär olika roller och olika grad av insyn i ärendeprocessens olika skeden. Beslutsunderlag finns tillgängliga att läsa i samband med att utskottens kallelser publiceras i Netpublicator, således har samtliga förtroendevalda i kommunstyrelsen ett ansvar att läsa underlagen tid och hålla sig ajour gällande utskottens arbete.

Förvaltningens kommentarer

Det är kommunstyrelsen som ska utvärdera den nya sammanträdesstrukturen. Själva sammanträdena är politikens arena, dock påverkas förvaltningens arbete av hur kommunstyrelsens och utskottens sammanträdesprocess är upplagd och fungerar. Med respekt för att förvaltningen och de förtroendevalda har olika roller gällande sammanträdesprocessen, önskar förvaltningen kort delge vissa reflektioner.

År 2026 har varit ett uppstartsår för det nya upplägget och arbetssättet har inte satt sig fullt ut ännu. Förvaltningen ser dock att det har blivit bättre ordning och färre situationer som karaktäriseras av tidsnöd, när utskottens ärenden behandlas samma månad av kommunstyrelsen. Under perioden januari - juni 2025 behandlade kommunstyrelsen totalt 56 ärenden som inte beretts av utskott. För motsvarande period 2026 har siffran lite mer än halverats, till 27 ärenden. Det samlade intrycket är att de tjänstepersoner som handlägger ärenden till utskotten och kommunstyrelsen har fått en ökad förståelse för utskottens funktion och att den politiska behandlingen av ett ärende har sin början i ett utskott.

Generellt sett bedöms ärendeprocessen således förlöpa effektivt, där nödvändiga beslut fattas i tid. Effektivitet kan vara ett känsligt begrepp att nyttja i sammanhanget demokrati. Effektivitet och leverans är dock nödvändig att beakta i all offentlig verksamhet och är

således en naturlig del av demokratisk styrning. Givetvis behöver effektivitet balanseras och avvägas mot andra centrala värden i demokratisk styrning.

Avseende den förändring som innebär att kommunstyrelsens kallelse skickas sju, istället för tio, dagar innan sammanträdet hänvisar förvaltningen till vad som framfördes i den tjänsteskrivelse (daterad 2025-08-27) som låg till grund för den nya, gällande, ordningen:

”I teorin är det inte omöjligt, inom ramen för ny sammanträdesstruktur, att skicka kallelsen till kommunstyrelsen tio dagar innan sammanträdet. Förvaltningen bedömer dock att ett sådant arbetssätt innebär en stor sårbarhet för kansliet samt för ärendeprocessen, givet den skyndsamhet som krävs. I de fall kommunfullmäktige sammanfaller med utskottsveckan så innebär det ytterligare arbete. Vid händelse av sjukdom eller annan frånvaro blir det mycket svårt att lösa situationen och även vid ordinarie bemanning är det krävande. Förvaltningen avråder från att låta kallelsen till kommunstyrelsen gå ut en fredag.

Om kallelsen ska skickas ut tio dagar före kommunstyrelsens sammanträde, behöver beredningen äga rum samma dag som kallelsen skickas – det vill säga fredag. Ordförande och vice ordföranden i kommunstyrelsen har ofta fredagarna helt eller delvis uppbokade för andra typer av möten och sammanträden, inte sällan förlagda på annan ort.

Mot bakgrund av vad som angetts kvarstår förvaltningens förslag om att kommunstyrelsens kallelse skickas sju dagar innan sammanträdet.”

Förvaltningen har inga kommentarer eller åsikter avseende längden på kommunstyrelsens sammanträden eller huruvida ärenden från utskotten även ska föredras i kommunstyrelsen. Förvisso innebär längre sammanträden och fler föredragningar en ökad arbetsinsats för förvaltningen, men förvaltningens uppgift är bland annat att bistå de förtroendevalda på sammanträdena i den utsträckning som bedöms behövas för att de ska kunna fatta välgrundade beslut. Frågan om sammanträdenas längd och föredragningar av ärenden har däremot ingen direkt koppling till föreliggande ärende. Förfarandet med halvdagssammanträden och inga föredragningar vid ärenden som redan föredragits i utskott tillämpades redan innan aktuell sammanträdesstruktur infördes.

Ekonomisk bedömning

Ärendet medför inga direkta ekonomiska konsekvenser.

Barnkonsekvensanalys

Ärendet har ingen påverkan på barn.

Bedömning utifrån Agenda 2030

De globala målen i Agenda 2030 berörs inte direkt av ärendet.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-07-21

Kommunstyrelsen 2025-09-29 § 289

Tjänsteskrivelse 2025-08-27

STENUNGSUNDS KOMMUN

Sektor stödfunktioner

Elin Hjalmarsson
Sektorchef

Erik Bergman
Funktionschef

Beslut skickas till

Maja.odelius@stenungsund.se

§ 289

Dnr: KS 2025/659

Svar på återremiss - Revidering av kommunstyrelsens reglemente avseende utskick av kallelse samt beredning

Beslut

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige:

Kommunfullmäktige antar reviderat reglemente (daterat 2025-08-27) för kommunstyrelsen. Reglementet träder i kraft 1 januari 2026.

Kommunstyrelsen beslutar för egen del, såtillvida kommunfullmäktige antar reviderat reglemente, att:

- Fördjupande föredragningar och presentationer ska läggas ut i utskottsmapparna, i applikationen för digital distribution av handlingar, direkt efter sammanträden för att kunna användas som underlag på gruppmöten.
- Kommunstyrelsen genomför en utvärdering på sammanträdet 31 augusti 2026 avseende hur den nya sammanträdesstrukturen för kommunstyrelsens samt utskotten har fungerat.

Sammanfattning av ärendet

Enligt kommunstyrelsens reglemente 17 § *Kallelse till sammanträde* ska kallelse skickas till kommunstyrelsens ledamöter och ersättare senast tio dagar före sammanträdet.

Av 15 §, femte stycket, *Kommunstyrelsens presidium* samt 26 §, fjärde stycket, andra meningen, *Allmänt om utskotten* framgår det att kommunstyrelsens presidium tillsammans med utskottens presidier ska ha gemensamma presidiemöten, där både kommunstyrelsens och utskottens föredragningslistor fastställs. Endast i undantagsfall får kommunstyrelsens och utskottens sammanträden planeras på annat sätt.

Med anledning av förvaltningens förslag till ny sammanträdesstruktur för år 2026 finns ett behov av att ändra kallelseutskicket till sju dagar före sammanträdet samt att möjliggöra för separata presidieberedningar avseende utskotten och kommunstyrelsen.

Kommunstyrelsen beslutade 2025-08-25 § 251 att återremittera ärendet till förvaltningen, för ytterligare utredning avseende möjligheten att fortsatt skicka kommunstyrelsens kallelse till ledamöter och ersättare senast tio dagar före sammanträdet. Vidare skulle ärendet kompletteras med en schematisk bild över föreslagen ny sammanträdesstruktur.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2025-08-27

Reviderat reglemente för kommunstyrelsen, 2025-08-27 (uppdaterad efter återremiss)

Sammanträdesplan 2026, 2025-08-27

Kommunstyrelsen 2025-08-25 § 251

Tjänsteskrivelse 2025-06-25

Reviderat reglemente för kommunstyrelsen

Befintligt reglemente för kommunstyrelsen

Förslag till beslut på sammanträdet

Linda-Maria Hermansson (C) föreslår, som tillägg till förvaltningens förslag, att kommunstyrelsen för egen del beslutar att fördjupande föredragningar och presentationer ska läggas ut i utskottsmapparna, i applikationen för digital distribution av handlingar, direkt efter sammanträden för att kunna användas som underlag på gruppmöten.

Ordförande föreslår, som tillägg till förvaltningens förslag, att kommunstyrelsen för egen del beslutar att genomföra en utvärdering på sammanträdet 31 augusti 2026, avseende hur den nya sammanträdesstrukturen för kommunstyrelsens samt utskotten har fungerat.

Beslutsgång

Ordförande frågar om kommunstyrelsen kan besluta i enlighet med förvaltningens förslag, med tillägg enligt Linda-Maria Hermansson (C) respektive ordförande, och konstaterar att så sker.

Beslut skickas till

kansli@stenungsund.se

Maja Liisa Odelius
Kommunsekreterare

Till kommunfullmäktige

Svar på återremiss - Revidering av kommunstyrelsens reglemente avseende utskick av kallelse samt beredning

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige:

Kommunfullmäktige antar reviderat reglemente (daterat 2025-08-27) för kommunstyrelsen. Reglementet träder i kraft 1 januari 2026.

Sammanfattning av ärendet

Enligt kommunstyrelsens reglemente 17 § *Kallelse till sammanträde* ska kallelse skickas till kommunstyrelsens ledamöter och ersättare senast tio dagar före sammanträdet.

Av 15 §, femte stycket, *Kommunstyrelsens presidium* samt 26 §, fjärde stycket, andra meningen, *Allmänt om utskotten* framgår det att kommunstyrelsens presidium tillsammans med utskottens presidier ska ha gemensamma presidiemöten, där både kommunstyrelsens och utskottens föredragningslistor fastställs. Endast i undantagsfall får kommunstyrelsens och utskottens sammanträden planeras på annat sätt.

Med anledning av förvaltningens förslag till ny sammanträdesstruktur för år 2026 finns ett behov av att ändra kallelseutskicket till sju dagar före sammanträdet samt att möjliggöra för separata presidieberedningar avseende utskotten och kommunstyrelsen.

Kommunstyrelsen beslutade 2025-08-25 § 251 att återremittera ärendet till förvaltningen, för ytterligare utredning avseende möjligheten att fortsatt skicka kommunstyrelsens kallelse till ledamöter och ersättare senast tio dagar före sammanträdet. Vidare ska ärendet kompletteras med en schematisk bild över föreslagen ny sammanträdesstruktur.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund till ny sammanträdesstruktur för kommunstyrelsen och utskotten, samt för- och nackdelar med förslaget

Förvaltningen har identifierat att det föreligger behov av att närmare redogöra för bakgrunden till föreslagen ny sammanträdesstruktur samt beskriva eventuella för- och nackdelar med det nya förfarandet.

Kommunstyrelsens och utskottens gemensamma presidieberedning har tidigare inneburit att samtliga ärenden fördelades och alla dagordningar planerades under ett och samma möte. Arbetssättet var intensivt och i vissa hänseende inte helt ändamålsenligt, då många moment och frågor skulle hanteras under detta möte. Det uppstod ett behov av planering och förberedelse i ett tidigare skede av ärendeprocessen, för att skapa bättre ordning. Vid sidan av det gemensamma beredningsmötet för presidierna har det därför utvecklats ett förfarande med förberedande möten samt avstämningar innan det gemensamma presidiemötet. Exempelvis träffar utskottens ordförande sekreterare och berörda sektorchefer för att planera dagordningarna. Till dessa möten har utskottens vice ordförande, tillhörande den politiska minoriteten, ej tillträde. När det gemensamma presidiemötet sedermera äger rum är det mesta redan väl förberett. Det finns alltid möjlighet att diskutera fördelningen av ärenden mellan instanserna och dagordningarna kan ändras under det gemensamma presidiemötet. Ändringar sker dock sällan och synpunkter har dryftats om att mötet inte längre fyller sin funktion. Det har även framförts synpunkter om att ärendeprocessen är lång och omständlig.

Förvaltningens förslag till ny sammanträdesstruktur innebär i korthet att utskottens sammanträden äger rum före kommunstyrelsen, för att kommunstyrelsen sedan ska kunna behandla ärendena från utskotten under samma månad. Intentionen med förslaget till ny sammanträdesplanering för kommunstyrelsen samt utskotten är en mer tidseffektiv ärendeprocess. Vidare är den nya sammanträdesplaneringen anpassad utifrån önskemål om att ärenden, som är destinerade kommunstyrelsen, i huvudsak ska utskottsberedas om inte:

- beredning uppenbart inte behövs,
- ärende kräver skyndsamt beslut av kommunstyrelsen.

Utskotten får egna formaliserade presidieberedningar, i vilka både ordförande och vice ordförande deltar. Den gemensamma beredningen för kommunstyrelsepresidiet och utskottspresidierna tas bort.

Utöver en mer tidseffektiv ärendeprocess, ser förvaltningen bland annat följande fördelar med det nya förfarandet:

- Genom att utskotten är förlagda före kommunstyrelsens sammanträde och utskotten medges ha egna beredningsmöten, skapas en god struktur, tydlighet och transparens i planeringen för såväl förvaltningen som de förtroendevalda. Färre ärenden, som egentligen skulle behöva utskottsberedas, hänskjuts direkt till kommunstyrelsen med anledning av tidsbrist.
- Den politiska minoriteten får god insyn och påverkan i ett tidigt skede, då presidieberedningar för utskotten innefattar både ordförande och vice ordförande.
- När en majoritet av ärenden som är destinerade kommunstyrelsen bereds av utskotten, förlöper kommunstyrelsens sammanträden möjligen mer effektivt. Detta eftersom ärendena har föredragits samt genomlysts i utskotten.

Förslaget till ny sammanträdesstruktur har också möjliga nackdelar:

- En mer tidseffektiv ärendeprocess innebär i vissa hänseenden minskade tidsmarginaler. Tidsmarginalerna har dock, i det nya förslaget till sammanträdesstruktur, minskat främst längre fram i ärendeprocessen – det vill säga när utskottens protokoll ska skrivas och ärendena överlämnas till kommunstyrelsen. Kommunstyrelsens ledamöter och ersättare har tillgång till att läsa utskottens kallelse samt handlingar i applikationen för distribution av sammanträdesunderlag. När majoriteten av ärendena utskottsbereds får kommunstyrelsens ledamöter och ersättare i realiteten längre tid på sig att läsa underlagen, än om ärenden hanterats direkt av kommunstyrelsen.
- Att utskotten får formaliserade, separata, beredningar kan i viss mån minska kommunstyrelsepresidiets roll samt inflytande i ärendeprocessen. Kommunstyrelsens presidieberedning blir en snabbare avstämning, tätt inpå kallelseutskicket, av vilka ärenden som kommer från utskotten samt vilka tillkommande brådskande ärenden som måste hanteras. Risker bedöms dock vara relativt låga, då kommunstyrelsepresidiet har god möjlighet till insyn i utskottens arbete. Kommunstyrelsens reglemente 29 §, tredje stycket, *Utskottens sammanträden* ger kommunstyrelsens ordförande samt vice ordföranden rätt att närvara på utskottens sammanträden och delta i överläggningarna. Utskottens presidium kan även, vid behov, påkalla kommunstyrelsepresidiets stöd i frågor gällande utskottens arbete och ärendeberedning. Kommunstyrelsens presidiums ansvar beträffande detta kvarstår enligt reglementets 15 §, tredje stycket, *Kommunstyrelsens presidium*.
- En förändring i sammanträdesstrukturen kan innebära att de förtroendevalda i viss mån behöver planera om hur exempelvis parti- och gruppmöten är förlagda i relation till kommunstyrelsesammanträdena, för att ärenden ska hinnas diskuteras och förankras i den utsträckning som önskas. Förvaltningen har förståelse för att en sådan omplanering kan utgöra en utmaning.

Svar på återremiss

Förvaltningen har ånyo gått igenom ärendet utifrån kommunstyrelsens återremiss om möjligheten att fortsatt skicka kommunstyrelsens kallelse till ledamöter och ersättare senast tio dagar före sammanträdet.

Utifrån det nya förslaget till sammanträdesstruktur sammanträder allmänna utskottet och välfärdsutskottet på tisdagar respektive onsdagar. På måndag veckan efter utskottssammanträdena ska kallelse till kommunstyrelsen skickas, för att vara ledamöter och ersättare tillhanda senast sju dagar före sammanträdet. Om kommunstyrelsens kallelse ska skickas tio dagar innan sammanträdet sker detta på fredag samma vecka som utskotten sammanträder.

I teorin är det inte omöjligt, inom ramen för ny sammanträdesstruktur, att skicka kallelsen till kommunstyrelsen tio dagar innan sammanträdet. Förvaltningen bedömer dock att ett sådant arbetssätt innebär en stor sårbarhet för kansliet samt för ärendeprocessen, givet den skyndsamhet som krävs. I de fall kommunfullmäktige sammanfaller med utskottsveckan så innebär det ytterligare arbete. Vid händelse av sjukdom eller annan frånvaro blir det mycket svårt att lösa situationen och även vid ordinarie bemanning är det krävande. Förvaltningen avråder från att låta kallelsen till kommunstyrelsen gå ut en fredag.

Om kallelsen ska skickas ut tio dagar före kommunstyrelsens sammanträde, behöver beredningen äga rum samma dag som kallelsen skickas – det vill säga fredag. Ordförande och vice ordföranden i kommunstyrelsen har ofta fredagarna helt eller delvis uppbokade för andra typer av möten och sammanträden, inte sällan förlagda på annan ort.

Mot bakgrund av vad som angetts kvarstår förvaltningens förslag om att kommunstyrelsens kallelse skickas sju dagar innan sammanträdet.

I och med ny genomgång av ärendet har det identifierats behov av ytterligare en revidering av reglementet. I 30 §, sista meningen, *Kallelse till utskottens sammanträde* står det ”Kallelse ska dock skickas ut fem dagar före sammanträdet”. I realiteten skickas utskottens kallelser sju dagar före sammanträdet, varför förvaltningen föreslår att denna mening utgår ur 30 §. I händelse av att kommunstyrelsen samt sedermera kommunfullmäktige önskar vidhålla utskick av kallelse till kommunstyrelsen tio dagar före sammanträdet, bör meningen omformuleras till ”Kallelse ska dock skickas ut sju dagar före sammanträdet”.

Förvaltningen har kompletterat ärendet med en schematisk bild över föreslagen ny sammanträdesstruktur, ”Sammanträdesplan 2026”, i enlighet med vad som efterfrågats i återremissen.

Ekonomisk bedömning

Ärendet är av administrativ karaktär och medför i sig inga ekonomiska konsekvenser.

Barnkonsekvensanalys

Ärendet har ingen direkt påverkan på barn.

Bedömning utifrån Agenda 2030

De globala målen i Agenda 2030 berörs inte direkt av ärendet.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2025-08-27

Reviderat reglemente för kommunstyrelsen, 2025-08-27 (uppdaterad efter återremiss)

Sammanträdesplan 2026, 2025-08-27

Kommunstyrelsen 2025-08-25 § 251
Tjänsteskrivelse 2025-06-25
Reviderat reglemente för kommunstyrelsen
Befintligt reglemente för kommunstyrelsen

STENUNGSUNDS KOMMUN
Sektor stödfunktioner

Anette Oscarsson
Tillförordnad sektorchef

Erik Bergman
Funktionschef

Beslut skickas till
kansli@stenungsund.se

§ 95

Dnr: KS 2026/595

Samrådsyttrande över Tolkförmedling Västs förslag till budget och verksamhetsplan 2027-2029

Beslut

Allmänna utskottets förslag till kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsen antar yttrande daterat 2026-07-21 som sitt eget.

Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Sammanfattning av ärendet

Enligt Tolkförmedling Västs förbundsordning 18 § ska förslag till budget för kommande år, med plan för ekonomin under den där efter kommande tvåårsperioden, samrådas med medlemmarna innan beslut fattas av direktionen. Direktionen ska årligen fastställa budget med plan senast den 30 september.

Stenungsunds kommun har, likt övriga förbundsmedlemmar, möjlighet att yttra sig över Tolkförmedling Västs förslag till budget och verksamhetsplan 2027-2029. Yttrande ska vara Tolkförmedling Väst tillhanda senast 2026-09-01.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-07-21

Yttrande 2026-07-21

Förslag till Budget och verksamhetsplan 2027-2029, Tolkförmedling Väst

Direktionen Tolkförmedling Väst 2026-05-29 § 627

Tjänsteutlåtande Tolkförmedling Väst 2026-05-29

Beslut skickas till

kansli@tolkformedlingvast.se

Maja Liisa Odelius
Kommunsekreterare

Till kommunstyrelsen

Samrådsyttrande över Tolkförmedling Västs förslag till budget och verksamhetsplan 2027-2029

Förslag till beslut

Allmänna utskottets förslag till kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsen antar yttrande daterat 2026-07-21 som sitt eget.

Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Sammanfattning av ärendet

Enligt Tolkförmedling Västs förbundsordning 18 § ska förslag till budget för kommande år, med plan för ekonomin under den där efter kommande tvåårsperioden, samrådas med medlemmarna innan beslut fattas av direktionen. Direktionen ska årligen fastställa budget med plan senast den 30 september.

Stenungsunds kommun har, likt övriga förbundsmedlemmar, möjlighet att yttra sig över Tolkförmedling Västs förslag till budget och verksamhetsplan 2027-2029. Yttrande ska vara Tolkförmedling Väst tillhanda senast 2026-09-01.

Förvaltningens förslag till yttrande innebär att Tolkförmedling Västs förslag till budget och verksamhetsplan 2027-2029 tillstyrks.

Beskrivning av ärendet

Stenungsunds kommun blev medlem i Tolkförmedling Väst 2024-01-01. Tolkförmedling Väst är ett kommunalförbund vars ändamål är att tillgodose sina medlemmars, det vill säga Västra Götalandsregionen samt 46 primärkommuner, behov av språktolk genom att bedriva gemensam språktolk- och översättningsförmedling.

Tolkförmedling Väst har upprättat förslag till budget och verksamhetsplan 2027-2029, som ska samrådas med medlemmarna innan direktionen fattar beslut vid sitt sammanträde 2026-09-25. Förbundets kostnader finansieras av intäkter från förbundsmedlemmarnas köp av tjänster. Debitering för utförda tjänster sker enligt självkostnadsprincipen. Förbundets årliga kostnader ska som minst täckas av årets intäkter.

Förbundets förslag till budget och verksamhetsplan för åren 2027-2027 innebär budgeterade nollresultat för perioden. För en budget i balans bedöms ingen höjning av priser vara nödvändig.

Förvaltningen har inget att invända avseende Tolkförmedling Västs förslag till budget och verksamhetsplan 2027-2029. Det är positivt att förbundet, trots generell minskad efterfrågan på tolkuppdrag, bedömer sig kunna nå budget i balans – utan att priserna höjs. Det framgår att förbundet löpande följer utvecklingen i omvärlden och arbetar kontinuerligt med att anpassa verksamheten på ett kostnadseffektivt sätt.

De verksamhetsmål, indikatorer för mätning samt finansiella mål som förbundet valt bedöms relevanta, ändamålsenliga och tydliga.

Förvaltningen föreslår att kommunstyrelsen i sitt yttrande tillstyrker förslaget.

Ekonomisk bedömning

Ärendet innebär inga ekonomiska konsekvenser, då Tolkförmedling Väst i föreliggande budgetförslag inte föreslår någon prishöjning.

Barnkonsekvensanalys

Ärendet har ingen direkt påverkan på barn.

Bedömning utifrån Agenda 2030

De globala målen i Agenda 2030 berörs inte direkt av ärendet.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-07-21

Yttrande 2026-07-21

Förslag till Budget och verksamhetsplan 2027-2029, Tolkförmedling Väst

Direktionen Tolkförmedling Väst 2026-05-29 § 627

Tjänsteutlåtande Tolkförmedling Väst 2026-05-29

STENUNGSUNDS KOMMUN

Sektor stödfunktioner

Elin Hjalmarsson
Sektorchef

Erik Bergman
Funktionschef

**Stenungsunds
kommun**

Tjänsteskrivelse
2026-07-21

Dnr KS 2026/595

Beslut skickas till

kansli@tolkformedlingvast.se

Till

Tolkförmedling Väst

Yttrande i samråd om Tolkförmedling Västs förslag till budget och verksamhetsplan 2027-2029

Stenungsunds kommun har tagit del av föreliggande förslag till Tolkförmedling Västs budget och verksamhetsplan 2027-2029. Stenungsunds kommun har inga invändningar avseende förslaget, utan tillstyrker detta i sin helhet.

STENUNGSUNDS KOMMUN

Kommunstyrelsen

Förslag till Budget och verksamhetsplan 2027-2029

Tolkförmedling Väst
Organisationsnummer 222000-2972

Innehåll

Ordförande har ordet	3
Inledning.....	4
Vision	4
Övergripande strategi	4
Övergripande mål	5
Verksamhetsmål 2027	5
Kvalitetsarbete.....	8
Organisation	8
Förväntad utveckling avseende verksamhet.....	8
Ekonomiska förutsättningar	9
Bakgrund.....	9
God ekonomisk hushållning	10
Utgångsläge inför planering av budget 2027.....	10
Årsprognos 2026 i jämförelse med budget	11
Arvodesutveckling	11
Personalbemanning och löneutveckling.....	11
Pension	11
Prisutveckling	11
Finansiella mål 2027.....	12
Budget 2027.....	13
Budget 2027, specifikation.....	13
Investeringsbudget 2027	13
Ekonomisk plan 2027–2029.....	13

Ordförande har ordet

Tolkförmedling Väst är en verksamhet vars kvalitet är avgörande för att flera viktiga samhällsfunktioner ska kunna möta individer på ett likvärdigt, rättssäkert och professionellt sätt. Förbundet har en ständig utmaning i att förutse efterfrågan på tolk för att på bästa sätt kunna tillgodose medlemmarnas behov. Som ordförande för Tolkförmedling Väst är min känsla att organisationen hela tiden strävar efter att upprätthålla hög professionalitet och kvalitet. I verksamheten råder ett proaktivt förhållningssätt med fokus på ständiga förbättringar.

Verksamheten påverkas direkt av omvärlden och kräver en flexibel organisation med fokus på kundens behov. Tolkförmedling Väst är en organisation som vågar pröva nytt och som omsätter tekniska möjligheter till verklig skillnad för kunden. Engagemanget och ambitionen i förbundet är hög. Kvalitetsarbete och värdegrund genomsyrar hela verksamheten, vilket syns i kund- och medarbetarenkäternas mycket höga utfall.

Den i samhället generellt sjunkande efterfrågan på tolkuppdrag märks nu även i förbundet. Med den snabba tekniska utvecklingen kommer tolkbranschen med stor sannolikhet över tid att förändras. Verksamheten behöver vara lyhörd och anpassningsbar för att kunna navigera mellan de möjligheter och utmaningar som växer fram. Den transparens som råder i förbundet gör det dock lätt för mig som ordförande att följa verksamheten och jag känner mig trygg med att förbundet alltid, med medlemmarnas bästa i fokus, gör sitt yttersta för att anpassa verksamheten efter omvärldens föränderlighet. Ett kvitto på att verksamheten gör rätt är den höga kundnöjdhet som NKI-mätningarna visar, samt inte minst intresset för att bli medlem i förbundet.

Även detta år genomfördes en framtidsworkshop med direktionen. Syftet var att tydliggöra riktningen för förbundets kommande verksamhetsår. Hur förbundets framtida verksamhet kommer att utvecklas är som alltid svårt att förutse, men med en stabil ekonomi och en professionell och utvecklingsinriktad organisation som snabbt ställer om har jag en stark tro på att förbundet och dess medarbetare möter kommande utmaningar på bästa sätt. Förbundet har en fortsatt spännande utveckling framför sig, där även 2027 bjuder på en ny medlemskommun.

Jag överlämnar ordförandeskapet med tron att den nya direktionen kommer att möta utmaningar, då tolkbehovet minskar. Samtidigt är jag trygg i, och min övertygelse är, att Tolkförmedling Väst och dess medarbetare kommer att möta kommande utmaningar med professionalism och ambitionen att förbli bäst i Sverige.

Göteborg 2026-05-12

Claudia Nistor Pedrini
Ordförande

Inledning

Tolkförmedling Väst är ett kommunalförbund och dess ändamål är att tillgodose medlemmarnas behov¹ av språktolk. Förbundet har tilldelats uppdraget att bedriva språktolkförmedling och är huvudman för verksamheten. Tolkförmedling Väst förser därmed medlemsorganisationernas verksamheter med språktolk. Förbundet bedriver även översättningsverksamhet.

Tolkförmedling Väst har varit i drift sedan 2013 och har i dag 48 medlemmar; Västra Götalandsregionen samt kommunerna Alingsås, Bengtsfors, Borås, Bollebygd, Dals-Ed, Essunga, Falköping, Grästorp, Gullspång, Göteborg, Götene, Herrljunga, Hjo, Härryda, Karlsborg, Kungsbacka, Kungälv, Lerum, Lidköping, Lilla Edet, Lysekil, Mariestad, Mark, Munkedal, Mölndal, Orust, Partille, Skara, Skövde, Sotenäs, Stenungsund, Strömstad, Svenljunga, Tanum, Tibro, Tidaholm, Tjörn, Tranemo, Trollhättan, Töreboda, Uddevalla, Ulricehamn, Vara, Vårgårda, Vänersborg, Åmål och Öckerö.

Förbundet är en egen offentligrättslig juridisk person, fristående i förhållande till sina medlemmar. Medlemmarna har kvar ytterst ekonomiskt ansvar för verksamheten. Varje medlem har tillskjutit en krona per kommuninvånare som andelskapital. Kvotvärdet av detta ger medlemmens andel i förbundet.

Förbundet styrs av en direktion bestående av ledamöter från respektive medlemsorganisation. Särskilt utsedda revisorer granskar förbundets verksamhet. Förbundet har sitt säte i Göteborg.

Vision

Genom att erbjuda kvalitativa språktolktjänster bidrar Tolkförmedling Väst till ökad integration i samhället.

Övergripande strategi

Vårt uppdrag är att tillgodose medlemmarnas behov av språktolk. Detta gör vi genom att vara lyhörda för medlemmarnas behov.

Vi ska kartlägga, utreda och analysera vår verksamhet samt kundernas och uppdragstagarnas synpunkter för att utveckla och kvalitetssäkra verksamheten.

Vi ska vara det självklara valet för professionella uppdragstagare och en förmedling där uppdragstagare ges förutsättningar att utföra kvalitativa uppdrag.

Vi ska vara en attraktiv arbetsgivare där medarbetarna kan påverka, tar ansvar och är engagerade. Tillsammans med medarbetarna, utifrån förbundets värdegrund, skapar vi förutsättningar för en god arbetsmiljö.

¹ En myndighet ska enligt 13 § i Förvaltningslagen ”... använda tolk och se till att översätta handlingar om det behövs för att den enskilde ska kunna ta till vara sin rätt när myndigheten har kontakt med någon som inte behärskar svenska.”

Vi ska ha en budget i balans. Ingen beslutad aktivitet ska sakna finansiering och varje aktivitet ska vara värdeskapande för verksamheten. Varje möjlighet till effektivisering som inte går ut över kvaliteten ska tillvaratas.

Övergripande mål

Tolkförmedling Väst ska tillgodose medlemmarnas behov av språktolk och ska vara det självklara valet av förmedling för professionella uppdragstagare. Förbundet ska vara en attraktiv arbetsgivare där alla medarbetare vet sitt uppdrag och vem vi är till för. Tolkförmedling Väst ska vara i framkant och en förebild för andra. Förbundets värdegrund ska vara ett gemensamt förhållningssätt och verksamheten ska genomsyras av professionalitet, tillgänglighet och trygghet i alla led.

Tolkförmedling Väst ska

- ha god tillgänglighet och likvärdig service till förbundets kunder
- hantera och tillvarata såväl kundernas som uppdragstagarnas synpunkter för verksamhetens kvalitetssäkring och utveckling
- bedriva en hållbar verksamhet och arbeta kostnadseffektivt
- verka för ökad kunskap om tolkanvändande och vikten av professionella språktolkar i samhället.

Verksamhetsmål 2027

Utifrån de övergripande målen har fem verksamhetsmål formulerats och sedan brutits ned i mätbara indikatorer.

Tolkförmedling Väst ska ha en pålitlig leverans

Förbundets uppdrag är att tillgodose medlemmarnas behov av språktolk. Att mäta leveransens pålitlighet är därmed grundläggande för att säkerställa att förbundet utför sitt uppdrag. Att följa upp tillsättningsgraden av uppdrag samt huruvida tolkarna kommer sent eller uteblir till uppdrag är därmed viktiga parametrar för att kontrollera pålitligheten i leveransen. Indikatorerna bedöms samlade och har likvärdig betydelse för måluppfyllelse.

Tolkförmedling Väst ska tillhandahålla utbildade och kvalificerade tolkar

Förbundet bedriver en kvalitativ verksamhet där kunderna ska kunna känna sig trygga med tolkens kompetens. Därmed blir indikatorerna för målet avseende utbildade och kvalificerade tolkar relevanta. Tolkarna som idag anlitas av förbundet har generellt en hög kompetens vilket innebär att indikatorernas tidigare utfall redan är höga och att målvärdena därmed är högt satta. Detta innebär att målet kan bedömas uppnått även om inte samtliga indikatorers målvärde nås.

Tolkförmedling Väst ska ligga i framkant och verksamheten ska utvecklas

En förutsättning för att verksamheten ska kunna utvecklas och att förbundet ska kunna vara i framkant, är lyhördhet för kundernas behov och ständiga förbättringar. Nöjd-Kund-Index (NKI) blir därför en viktig indikator, likaså att mäta andelen beställningar som inkommer via digitala tjänster, för att säkerställa ett användarvänligt system utvecklat efter verksamhetens behov och teknikens möjligheter. Då kundnöjdheten är mycket hög tilldelas indikatorn avseende andel beställningar som inkommer via digitala tjänster en högre viktning i bedömningen om målet är uppnått.

Tolkförmedling Väst ska vara en attraktiv arbetsgivare

Medarbetare som är engagerade och trivs gör ett bra arbete. Genom att följa upp hållbart medarbetarengagemang (HME) får arbetsgivaren ett bra underlag för arbetsmiljö- och värdegrundsarbetet vilket i sin tur bland annat ligger till grund för att nå målet att vara en attraktiv arbetsgivare. Medarbetarnas ambassadörskap (eNPS) ger ytterligare en indikation på till vilken grad arbetsgivaren är attraktiv. HME utgör huvudindikator för måluppfyllelse. eNPS används som kompletterande indikator i bedömningen.

Tolkförmedling Väst ska bedriva en hållbar verksamhet

En hållbar verksamhet innebär ett helhetstänk kring miljö, sociala förhållanden och ekonomi. Distanstolkning minskar klimatpåverkan genom färre resor och är mer kostnadseffektiv för kunden. Distanstolkning bidrar även till att tolkarnas tid och kompetens kan planeras på ett mer hållbart sätt, samt att tolkar utan geografisk närhet till kunden kan anlitas. Detta i sin tur ökar möjligheten att tillgodose kundens behov men ger också tolken ökade förutsättningar till stabil försörjning och därmed ökad lojalitet till förbundet. Medarbetare som mår bra och har en icke arbetsrelaterad sjukfrånvaro är en förutsättning för en stabil bemanning, och därmed en viktig parameter för en hållbar verksamhet. Att mäta sjukfrånvaron är en viktig indikator, dock viktas indikatorn avseende distansuppdrag högre i bedömningen om målet är uppnått.

Målen för 2027 har justerats i relation till tidigare utfall och prognosen för kommande period. Direktionen har fastslagit följande verksamhetsmål:

Tolkförmedling Väst ska ha en pålitlig leverans

Indikator	Utfall 2024	Utfall 2025	Målvärde 2026	Målvärde 2027
Andel tillsatta beställningar ska överstiga 99%.	99,4%	99,5%	>99%	>99%
Andel tillfällen tolkar kommer sent eller uteblir från bokade uppdrag ska understiga 1%.	1,0%	1,0%	<1%	<1%

Tolkförmedling Väst ska tillhandahålla utbildade och kvalificerade tolkar

Indikator	Utfall 2024	Utfall 2025	Målvärde 2026	Målvärde 2027
Andel hälso- och sjukvårdsuppdrag som utförs av auktoriserad sjukvårdstolk ska uppgå till minst 16%.	12,5%	13,6%	≥13%	≥16%
Andel uppdrag som utförs av auktoriserad tolk ska uppgå till minst 42%.	33,6%	38,3%	≥35%	≥42%
Andel uppdrag som utförs av utbildad eller auktoriserad tolk ska uppgå till minst 91%*.	88,3%	89,2%	≥88%	≥91%

*Ny indikator för 2026. Värden för 2024 och 2025 har beräknats.

Tolkförmedling Väst ska ligga i framkant och verksamheten ska utvecklas

Indikator	Utfall 2024	Utfall 2025	Målvärde 2026	Målvärde 2027
Andel beställningar som inkommer via digitala tjänster ska uppgå till minst 83%.	79,5%	81,5%	≥80%	≥83%
Nöjd-Kund-Index (NKI) ska uppgå till minst 83.	81	83	≥82	≥83

Tolkförmedling Väst ska vara en attraktiv arbetsgivare

Indikator	Utfall 2024	Utfall 2025	Målvärde 2026	Målvärde 2027
Hållbart medarbetarengagemang (HME) ska uppgå till minst 92.	92	92	≥92	≥92
Ambassadörskap (eNPS ²) ska uppgå till minst 62.	62	62	≥68	≥62

Tolkförmedling Väst ska bedriva en hållbar verksamhet

Indikator	Utfall 2024	Utfall 2025	Målvärde 2026	Målvärde 2027
Andel uppdrag som utförs på distans ska uppgå till minst 74%.	70,1%	72,2%	≥72%	≥74%
Sjukfrånvaron ska understiga 6%.	11,2%	7,1%	<7%	<6%

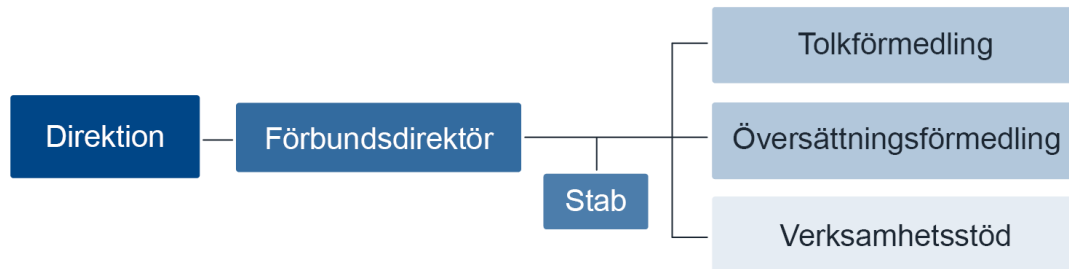
² Employee net promoter score

Kvalitetsarbete

Förbundet bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete som säkerställer att verksamheten kontinuerligt utvecklas och möter de krav som ställs av medlemmar, kunder och andra intressenter. Genom ledningssystemet, certifierat enligt ISO standard 9001 (kvalitet) och 45001 (arbetsmiljö), finns en stabil grund för ett enhetligt arbetssätt, tydliga processer och ständiga förbättringar. Riskanalyser är en central del av kvalitetsarbetet, där såväl operativa som strategiska risker löpande identifieras och bedöms. Arbetet kompletteras av årliga internkontroller, internrevision samt uppföljning av interna avvikelser. Förbundets krisberedskap innefattar tydliga rutiner för hantering av störningar, incidenter och extraordinära händelser, samt planerade övningar. Den återkommande uppföljningen av kvalitetsarbetet tillsammans med den samlade styrningen, gör att verksamheten kan anpassas efter kundernas föränderliga behov, samtidigt som verksamheten upprätthåller hög kvalitet och kostnadseffektivitet.

Organisation

Tolkförmedling Väst är ett kommunalförbund med direktion. Direktionens uppdrag regleras i kommunallagen och den förbundsordning som medlemmarna antagit. På uppdrag av direktionen leds tjänstemannaorganisationen av förbundsdirektör. Organisationen består av stab, verksamhetsstöd, tolk- och översättningsförmedling. Staben leds av förbundsdirektör. Tolk- och översättningsförmedlingen samt verksamhetsstöd leds av tre verksamhetschefer. Ekonomi-, lön- och HR-tjänster köps av Mariestads kommun. Skövde kommun är leverantör av IT-tjänster. Specifika verksamhetssystem och verksamhetsanpassat telefonsystem köps separat.

Figur 1 Organisationsschema

Förväntad utveckling avseende verksamhet

Den rådande migrationspolitiken kommer sannolikt fortsatt bidra till ett minskat behov av språktolk, och därmed en successivt minskad efterfrågan på förbundets tolktjänster. Tidöpartiernas utredning avseende rätten till avgiftsfri tolk kommer enligt betänkandet sannolikt inte påverka efterfrågan på förbundets tjänster, dock är frågan ännu inte helt klar.

Tolk på distans ligger sedan några år stabilt på en hög nivå vilket optimerar nyttjandet av tolkens tid och kompetens samtidigt som kundens kostnader blir lägre, miljöpåverkan minskar och hållbarheten ökar. Efterfrågan på mer kostnadseffektiva tolktjänster förväntas öka och därmed kommer troligen tolkning på plats att minska och distanstolkning att öka.

Utvecklingen av AI kommer med stor sannolikhet att påverka tolkbranschen framöver. I vilken utsträckning och på vilket sätt är fortfarande svårt att förutse. TFV AI-Tolk som lanserades i december 2024 ersätter än så länge inte den mänskliga tolken utan används som ett komplement i enklare vardagssamtal, med framför allt inläggande patienter inom sjukvården. Än så länge råder en försiktighet från förbundets kunder avseende användning av verktyget. Hur användningen kommer se ut framgent återstår att se. Nyttjandet förväntas dock öka över tid.

Förbundet har en ständig utmaning i att rekrytera lämpliga kandidater till tolkyrket, inte minst inom numerärt små språk. Rekrytering av nya tolkar sker löpande. Tack vare den stora andelen tolkning på distans kan sedan några år tillbaka rekrytering av tolkar ske från hela landet, vilket ökat andelen auktoriserade tolkar. Förbundet förväntas fortsatt attrahera redan utbildade och auktoriserade tolkar. Vidareutbildning av befintliga tolkar erbjuds kontinuerligt och förbundets aktiva tolkar förväntas löpande höja sin kompetens. Andelen tolkuppdrag som idag utförs av auktoriserade tolkar är mycket hög. Denna höga kompetensnivå är något som förbundet vill bibehålla och gärna öka.

Förbundets kunder bjuds kontinuerligt in till dialog och informationsmöten i syfte att fånga upp behov för att kvalitetssäkra såväl verksamheten som den enskilda tolksituationen. Skräddarsydda informationsinsatser och kulturdialoger erbjuds även på distans alternativt på plats hos kunden. Som ett led i förbundets kundarbete mäts årligen kundnöjdhet (NKI³). Den goda kunddialogen och höga kundnöjdheten är något som förbundet vill behålla och gärna öka.

Direktionen beslutade under 2025 att åter öppna upp för nya medlemmar i förbundet vilket har resulterat i en ny medlemskommun från och med januari 2027. Ytterligare intresse för medlemskap i förbundet har signalerats, vilket kan leda till ytterligare nya medlemmar och därmed en stabil efterfrågan på förbundets tjänster.

Ekonomiska förutsättningar

Bakgrund

Enligt UNHCR:s rapport⁴ befann sig 117,3 miljoner människor på flykt under 2025, vilket är färre än tidigare år. Drygt 6 700 personer sökte asyl i Sverige under 2025 vilket är en minskning med 3 000 jämfört med året innan. Knappt 9 700 ukrainare sökte skydd i Sverige under samma år enligt massflyktsdirektivet vilket är 1000 personer färre än 2024.⁵

Migrationsverkets prognos⁶ från februari 2026 konstaterar en nedåtgående trend gällande asylansökningar till Sverige under 2025 då antalet asylsökande var den lägsta på 2000-talet. Trenden förutspås bestå som en följd av nuvarande migrationspolitik inom Sverige och EU. Trots konflikter på flera håll i världen konstaterar Migrationsverket att antalet asylsökande till Sverige inte kommer påverkas nämnvärt. Dock kan situationen hastigt förändras och ändra

³ Nöjd-Kund-Index

⁴ UNHCR. <https://www.unhcr.org/about-unhcr/overview/figures-glance>. Hämtat 2026-02-19.

⁵ Migrationsverkets Årsredovisning 2025. <https://www.migrationsverket.se/om-migrationsverket/styrning-och-uppfoljning>. Hämtat 2025-03-02.

⁶ Verksamhets- och utgiftsprognos februari 2026. Migrationsverket. <https://www.migrationsverket.se/om-migrationsverket/styrning-och-uppfoljning/prognoser>. Hämtad 2026-02-19

prognosen. Under åren 2027–2029 bedöms antalet asylsökande per år uppgå till 5 500 personer. Under samma period förväntas 11 000 personer per år återvända till sina hemländer. Över 2 miljoner⁷ personer av Sveriges befolkning är utrikes födda. Hälften av dessa kommer från Syrien, Irak, Iran, Somalia och Afghanistan. Länder där de mest efterfrågade tolkspråken talas.

Behovet av förbundets tjänster har en direkt koppling till den rådande flyktingsituationen och migrationspolitiken. Sedan 2023 har antalet tolkuppdrag tydligt minskat. I dagsläget finns inga indikationer på att efterfrågan kommer att öka utan snarare fortsätta sjunka. Hur nya medlemmar och eventuella omvärldshändelser kommer att påverka efterfrågan på förbundets tjänster över tid är svårt att prognostisera, likaså hur AI på sikt kommer påverka efterfrågan på mänsklig tolk.

Förbundets intäkter fås genom förmedling av tolk- och översättningstjänster och verksamhetens största kostnader är arvoden till uppdragstagare. Den totala kostnaden för arvoden och de totala intäkterna är beroende av hur många tolk- och översättningstjänster som utförs. Förbundet debiterar medlemmarna för utförda tjänster enligt självkostnadsprincipen.

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Budgeterat antal uppdrag	320 000	335 000	335 000	315 000	300 000	310 000		
Utfall antal uppdrag	349 000	329 000	314 000	313 000	Prognos 312 000		Prognos 305 000	Prognos 300 000
Årets resultat (tkr)	4 177	-215	-3 950	315	Prognos 12 000	0	0	0

Tabell 1 Utfall och prognos för antalet uppdrag och budgetutfall

God ekonomisk hushållning

I enlighet med kommunallagen ska förbundet ha god ekonomisk hushållning. Verksamheten ska genomsyras av god ekonomisk hushållning i både ett kort och långt perspektiv. Förbundet anses ha en god ekonomisk hushållning då både verksamhetsmålen och de finansiella målen uppfylls. Verksamheten påverkas i hög grad av omvärldens föränderlighet vilket innebär att förbundet kan anses ha en god ekonomisk hushållning även om en eller flera av verksamhetsmålen indikatorer ej uppfylls. De finansiella målen och indikatorerna för verksamhetsmålen 2027 bedöms realistiska utifrån nuläget.

Utgångsläge inför planering av budget 2027

Enligt förbundsordningen ska direktionen årligen fastställa budget för kommande år. Budgeten ska innehålla en plan för verksamheten och ekonomin under budgetåret samt en plan för ekonomin under efterföljande tvåårsperiod. Förbundets årliga kostnader ska enligt kommunallag och förbundsordning täckas av årets intäkter. I enlighet med övergripande verksamhetsmål ska förbundet bedriva en hållbar verksamhet och arbeta kostnadseffektivt. Budgetförslaget ska samrådats med förbundsmedlemmarna senast en månad före direktionens sammanträde och budgeten ska fastställas senast den 30 september före verksamhetsåret.

⁷ <https://www.kunskapsverket.org/artiklar/hur-gar-integrationen>

Som utgångsläge för planeringen av 2027–2029 finns gällande plan för 2026–2028 samt utfall från de senaste åren och prognoser för kommande år. Flyktingsituationen och migrationspolitiken i omvärlden samt Migrationsverkets prognos tas även i beaktan i planeringen av budget 2027.

Årsprognos 2026 i jämförelse med budget

Under 2025 utförde förbundet drygt 313 000 uppdrag, vilket var 2 000 färre uppdrag än budgeterat. Antal uppdrag de fyra första månaderna under 2026 ligger drygt 1,5% lägre jämfört med föregående år. Prognosen för 2026 är ca 312 000 uppdrag, vilket är 12 000 fler uppdrag än budgeterat. Resultatet för året bedöms bli positivt.

Arvodesutveckling

Som ett led i att säkerställa försörjningen av uppdragstagare samt kvalitetssäkra förbundets tjänster, bör arvoden för såväl tolkar som översättare arligen ses över. Arvodesutvecklingen bör ha följsamhet med såväl branschen i stort som den generella arbetsmarknadens löneutveckling.

Personalbemanning och löneutveckling

Bemanning och organisation utvärderas kontinuerligt och anpassas efter verksamhetens föränderliga behov. Under de senaste åren har flera organisationsförändringar genomförts och förbundets lokalkontor har avvecklats. Därmed har arbetsprocesser effektiviserats och bemanningen i förmedlingsarbetet minskats. Över tid kan dock förbundets bemanning behöva stärkas upp med ytterligare specialistkompetenser utifrån såväl ny lagstiftning som den tekniska utvecklingen. Beroende på hur efterfrågan av verksamhetens tjänster utvecklas kommande år kommer bemanningen oavsett behöva anpassas.

För att uppfattas som en attraktiv arbetsgivare och därmed kunna rekrytera och behålla rätt medarbetare är anställningsform och marknadsmässiga löner viktiga parametrar. Då centralt löneavtal för 2027 ännu inte är tecknat, beräknas förbundets lönekostnad för 2027 utifrån årets avtal vilket motsvarar 3%.

Pension

Förbundets pensionsförvaltare är KPA och lagstadgade premier för tillsvidareanställda betalas löpande. Löneskatt på 24,26% ingår i pensionskostnaden. Löneskatten betalas årsvis och regleras genom inbetalning via preliminärskatten varje månad och resterande skuld/fordran regleras vid bokslut varje år. Ingen ansvarsförbindelse finns då intjänandet och kostnaden tas löpande.

Prisutveckling

Det ekonomiska läget i samhället präglas av återhämtning och normalisering av ekonomin, samtidigt som en viss oro råder i omvärlden. Prognosen för 2027 års indexnivå är strax under 2%. Kommande avtalsrörelse förväntas ge ett lägre utfall än senaste avtalsperioden.

Den generellt minskade efterfrågan på tolktjänster vägs, för förbundet, upp av nya medlemmars tolkbehov. Detta innebär att antalet tolkuppdrag för 2027 troligtvis kommer att ligga i nivå med 2026, då förbundet gjorde ett stort positivt resultat. Bedömningen är därför att täckningsmarginalen, trots indexuppräkning, löne- och arvodesökning, kan minskas.

I enlighet med självkostnadsprincipen har förbundets tjänster inför 2026 höjdes priserna med i snitt 3%. För en budget i balans 2027 bedöms ingen prishöjning vara nödvändig.

Finansiella mål 2027

Enligt kommunallagen ska förbundets ekonomi vara i balans. Intäkterna ska minst täcka kostnaderna vilket innebär att den löpande verksamheten ska ha ett positivt resultat. Att förbundet har en god likviditetsplanering under året och därmed endast i undantagsfall nyttjar checkkrediten, samt att betalningsförmågan på kort och lång sikt är stabil bidrar också till en ekonomi under kontroll.

Direktionen har fastslagit följande finansiella mål:

- Den löpande verksamheten ska visa ett positivt resultat.
- Soliditeten ska inte understiga 30%.
- Kassalikviditeten ska inte understiga 125%.
- Checkkrediten ska inte användas.

Budget 2027

Enligt förbundsordningen ska förbundets årliga kostnader minst täckas av årets intäkter och medlemmarna debiteras för utförda tjänster enligt självkostnadsprincipen.

Budget 2027 är lagd utifrån idag gällande förutsättningar och efter samråd med förbundets medlemmar. Medlemmarnas behov beräknas till ca 310 000 uppdrag för 2027. För en budget i balans 2027 bedöms ingen prishöjning vara nödvändig.

Budget 2027	(tkr)
Verksamhetens intäkter	238 000
Verksamhetens kostnader	238 000
Årets resultat	0

Budget 2027, specifikation

Intäkter	Belopp (tkr)	Kommentar
Försäljning av förmedlingstjänster	238 000	Tolk- och översättningstjänster
Summa verksamhetens intäkter	238 000	

Kostnader	Belopp (tkr)	Kommentar
Personalkostnad	34 000	Lön* och övriga personalkostnader
Direktionskostnad	900	Arvoden* och övriga möteskostnader
Arvoden uppdragstagare	187 340	Arvoden* och kostnadsersättningar
Rekrytering och utbildning av uppdragstagare	500	Utbildning, material, handledning
Lokalkostnader	3 000	Lokalhyra, lokalvård, larm, el
IT-kostnader	6 000	IT-utrustning, licenser, telefoni & porto
Förbrukningsinventarier, förbrukningsmaterial	300	Förbrukningskostnader
Administrativa tjänster	4 200	Adm. tjänster, konsulttjänster
Finansiella kostnader	1 760	Avskrivning, ränta, övriga bankkostnader
Summa verksamhetens kostnader	238 000	

* inkl. personalomkostnadspålägg

Investeringsbudget 2027

Det finns inga investeringar planerade under budgetåret och planperioden.

Ekonomisk plan 2027–2029

Budget, (tkr)	2027	2028	2029
Intäkter	238 000	234 000	230 000
Kostnader	238 000	234 000	230 000
Budgeterat resultat	0	0	0

Tolkar med kvalitet

www.tolkformedlingvast.se

§ 627 Förslag till Budget och verksamhetsplan 2027–2029

Beslut

Direktionen beslutar att godkänna FÖRSLAG TILL BUDGET OCH VERKSAMHETSPLAN 2027–2029.

Vidare beslutar direktionen att förslaget översänds till förbundsmedlemmarna för samråd inför beslut om BUDGET OCH VERKSAMHETSPLAN 2027–2029 på direktionmöte den 25 september 2026.

Sammanfattning av ärendet

FÖRSLAG TILL BUDGET OCH VERKSAMHETSPLAN 2027–2029 innehåller budget för 2027 samt beskriver vad som planeras i verksamheten för åren 2028–2029.

Budget 2027 är lagd utifrån idag gällande förutsättningar inklusive indexuppräkningsar. Medlemmarnas behov beräknas till 310 000 uppdrag vilket är mer än vad som tidigare prognoserats och därmed beaktats i förbundets ekonomiska hållbarhetsplanering. Nuvarande täckningsmarginal beräknas vara tillräcklig för nästkommande år. För en budget i balans 2027 bedöms därmed ingen höjning av priserna vara nödvändig.

Beslutsunderlag

- Tjänsteutlåtande
- FÖRSLAG TILL BUDGET OCH VERKSAMHETSPLAN 2027–2029, dnr 26/0015–2

Beslutet skickas till

Förbundsmedlemmarna

Förslag till Budget och verksamhetsplan 2027–2029

Förslag till beslut

Direktionen beslutar att godkänna FÖRSLAG TILL BUDGET OCH VERKSAMHETSPLAN 2027–2029.

Vidare beslutar direktionen att förslaget översänds till förbundsmedlemmarna för samråd inför beslut om BUDGET OCH VERKSAMHETSPLAN 2027–2029 på direktionsmöte den 25 september 2026.

Sammanfattning av ärendet

FÖRSLAG TILL BUDGET OCH VERKSAMHETSPLAN 2027–2029 innehåller budget för 2027 samt beskriver vad som planeras i verksamheten för åren 2028–2029.

Budget 2027 är lagd utifrån idag gällande förutsättningar inklusive indexuppräknings. Medlemmarnas behov beräknas till 310 000 uppdrag vilket är mer än vad som tidigare prognoserats och därmed beaktats i förbundets ekonomiska hållbarhetsplanering. Nuvarande täckningsmarginal beräknas vara tillräcklig för nästkommande år. För en budget i balans 2027 bedöms därmed ingen höjning av priserna vara nödvändig.

Beslutsunderlag

- Tjänsteutlåtande
- FÖRSLAG TILL BUDGET OCH VERKSAMHETSPLAN 2027–2029, dnr 26/0015–2

Beslutet skickas till

Förbundsmedlemmarna

Åsa Fröding
Förbundsdirektör

§ 94

Dnr: KS 2026/588

Reviderad förbundsordning för Tolkförmedling Väst

Beslut

Allmänna utskottets förslag till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

Kommunfullmäktige antar reviderad förbundsordning för Tolkförmedling Väst att gälla från och med 2027-01-01.

Sammanfattning av ärendet

Kommunalförbundet Tolkförmedling Väst föreslår revidering av förbundsordningen med anledning av att Kungsbacka kommun har ansökt om medlemskap. I övrigt föreslås inga justeringar.

Den nya förbundsordningen föreslås börja gälla från och med 2027-01-01. För att möjliggöra Kungsbacka kommuns inträde i kommunalförbundet, och att den reviderade förbundsordningen ska kunna börja gälla, krävs att samtliga medlemmars fullmäktige antar den nya förbundsordningen.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-07-22

Reviderad förbundsordning Tolkförmedling Väst

Direktionen Tolkförmedling Väst 2026-05-29 § 628

Tjänsteutlåtande Tolkförmedling Väst 2026-05-29

Beslut skickas till

kansli@tolkformedlingvast.se

Maja Liisa Odelius
Kommunsekreterare

Till kommunfullmäktige

Reviderad förbundsordning för Tolkförmedling Väst

Förslag till beslut

Allmänna utskottets förslag till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

Kommunfullmäktige antar reviderad förbundsordning för Tolkförmedling Väst att gälla från och med 2027-01-01.

Sammanfattning av ärendet

Kommunalförbundet Tolkförmedling Väst föreslår revidering av förbundsordningen med anledning av att Kungsbacka kommun har ansökt om medlemskap. I övrigt föreslås inga justeringar.

Den nya förbundsordningen föreslås börja gälla från och med 2027-01-01. För att möjliggöra Kungsbacka kommuns inträde i kommunalförbundet, och att den reviderade förbundsordningen ska kunna börja gälla, krävs att samtliga medlemmars fullmäktige antar den nya förbundsordningen.

Beskrivning av ärendet

Stenungsunds kommun blev medlem i Tolkförmedling Väst 2024-01-01. Tolkförmedling Väst är ett kommunalförbund vars ändamål är att tillgodose sina medlemmars, det vill säga Västra Götalandsregionen samt 46 primärkommuner, behov av språktolk genom att bedriva gemensam språktolk- och översättningsförmedling.

Kungsbacka kommun önskar nu bli medlem i kommunalförbundet, vilket föranleder behov av att revidera förbundsordningen, 2 § *Medlemmar*. Förbundsordningen reviderades senast 2026-01-01 i och med att Åmåls kommun blev medlem i förbundet. I övrigt gjordes vissa andra förändringar av förbundsordningen, avseende regleringen av eget kapital och omstrukturering av text gällande när direktionens sammanträden är offentliga. I aktuell revidering föreslås inga ytterligare ändringar, utöver att Kungsbacka kommun upptas som medlem. Därför har ett förenklat förfarande tillämpats, där förslaget till ny förbundsordning omgående skickats till medlemmarna för beslut/antagande – utan att föregås av ett remissförfarande.

Förvaltningen har inget att invända angående föreslagen revidering av förbundsordningen.

Att kommunalförbundet får ytterligare en medlem är över lag positivt, då exempelvis fler bidrar till finansieringen och förbundet får bättre förutsättningar att utveckla verksamheten och bibehålla en robust organisation. Förvaltningen föreslår således att den reviderade förbundsordningen antas.

Ekonomisk bedömning

Ärendet medför inga ekonomiska konsekvenser.

Barnkonsekvensanalys

Ärendet avser revidering av en förbundsordning och har ingen direkt påverkan på barn.

Bedömning utifrån Agenda 2030

De globala målen i Agenda 2030 berörs inte direkt av ärendet.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-07-22

Reviderad förbundsordning Tolkförmedling Väst

Direktionen Tolkförmedling Väst 2026-05-29 § 628

Tjänsteutlåtande Tolkförmedling Väst 2026-05-29

STENUNGSUNDS KOMMUN

Sektor stödfunktioner

Elin Hjalmarsson
Sektorchef

Erik Bergman
Funktionschef

Beslut skickas till

kansli@tolkformedlingvast.se

Förbundsordning

Diarienummer:	Beslutad av: Respektive medlemsfullmäktige
Uppdaterad: 2026-05-29	Granskad: 2026-05-29
Dokumentansvarig: Förbundssekreterare	

1 § Namn och säte

Förbundets namn är Tolkförmedling Väst och har sitt säte i Göteborg.

2 § Medlemmar

Förbundet utgörs av 48 47 medlemmar. Medlemsorganisationerna är Västra Götalandsregionen samt kommunerna Alingsås, Bengtsfors, Bollebygd, Borås, Dals Ed, Essunga, Falköping, Grästorps, Gullspång, Göteborg, Götene, Herrljunga, Hjo, Härryda, Karlsborg, Kungälv, Kungsbacka, Lerum, Lidköping, Lilla Edet, Lysekil, Mark, Mariestad, Mölndal, Munkedal, Orust, Partille, Skara, Skövde, Sotenäs, Stenungsund, Strömstad, Svenljunga, Tanum, Tibro, Tjörn, Tidaholm, Tranemo, Trollhättan, Töreboda, Uddevalla, Ulricehamn, Vara, Vargårda, Vänersborg, Åmål samt Öckerö.

3 § Ändamål

Förbundets ändamål är att tillgodose medlemmarnas behov av språktolk genom att bedriva gemensam språktolk- och översättningsförmedling.

4 § Organisation

Tolkförmedling Väst är ett kommunalförbund med en direktion. Direktionen är förbundets beslutande församling och styrelse. Direktionen består av en ordinarie ledamot och en ersättare från respektive medlemsorganisation. Ordinarie ledamot från Göteborgs stad är ordförande i direktionen och ledamoten från Västra Götalandsregionen är vice ordförande. Ordförande och viceordförande utgör direktionens presidium.

Direktionen kan inrätta de övriga organ som behövs för att bedriva förbundets verksamhet på ett effektivt och korrekt sätt.

Direktionen utser en förbundsdirektör som har att leda verksamheten enligt direktionens anvisningar.

5 § Firmatecknare

Ordföranden är firmatecknare i förening med förbundsdirektör. Vice ordförande är ersättare för ordföranden.

6 § Mandattid

Direktionens ledamöter och ersättare väljs för en mandattid på fyra år räknat från den 1 januari året efter val.

7 § Arvoden och ersättningar

Arvoden och andra ekonomiska ersättningar till ledamöter och ersättare i direktionen samt till revisorerna ska utgå enligt de regler och bestämmelser som gäller för Västra Götalandsregionen. Arvoden och ekonomiska ersättningar bekostas av förbundet.

8 § Revisorer

Förbundet ska ha två förtroendevalda revisorer som utses av Västra Götalandsregionen. Revisorerna väljs för samma mandatperiod som ledamöterna och ersättarna i direktionen. Uppdraget är slutfört när revisorerna under det femte året efter valet har avslutat granskningen av det fjärde årets verksamhet och avlämnat sina revisionsberättelser. Det första året i varje mandatperiod inleds således med dubbla revisorskollegier. Revisorerna ska avge revisionsberättelse till direktionen och till respektive medlems fullmäktige.

9 § Initiativrätt

Ärenden i direktionen får väckas av:

- ledamot i direktionen
- medlem genom dess fullmäktige eller styrelse
- organ under direktionen om direktionen har medgivit sådan rätt

10 § Närvaro- och yttranderätt

Direktionen avgör själv i vilka fall någon som ej är ledamot eller ersättare i direktionen har rätt att närvara och yttra sig vid direktionens möten.

Vid ordinarie ledamots förhinder tjänstgör ersättare. Ledamot kallar själv in sin ersättare.

Direktionens möten är inte offentliga med undantag från mötet då budgeten beslutas.

11 § Beslut

Direktionen fattar beslut med enkel majoritet i samtliga ärenden. Vid lika röstetal har ordföranden utslagsröst.

12 § Anslagstavla

Förbundets anslagstavla finns på förbundets webbplats.

Förbundets tillkännagivanden anslås på förbundets anslagstavla.

13 § Andelskapital

Varje medlem tillskjuter 1 svensk krona per kommuninvånare som andelskapital vid inträde i förbundet. Kvotvärdet av detta ger medlemmens andel i förbundet.

14 § Andel i tillgångar och skulder

Medlemmarna har vid varje tidpunkt andel i förbundets tillgångar och skulder i förhållande till medlemmens andel av andelskapitalet. Fördelningsgrunden gäller även för täckande av brist om förbundet skulle sakna medel att betala sina skulder i verksamheten samt vid skifte av förbundets behållna tillgångar eller skulder som föranleds av förbundets upplösning.

15 § Kostnadstäckning

Förbundets årliga kostnader ska minst täckas av årets intäkter. Medlemmarna debiteras för utförda tjänster enligt självkostnadsprincipen.

16 § Finanspolicy, borgen m.m.

Förbundet ska följa den av direktionen antagna finanspolicy. Förbundet får inte teckna borgen, garantier eller motsvarande utan godkännande av samtliga medlemmars fullmäktige.

Förbundet får inte bilda bolag, förvärva andelar i bolag eller motsvarande utan godkännande av samtliga medlemmars fullmäktige.

17 § Insyn och informationsskyldighet

Medlemmarna i förbundet, genom sina respektive styrelser, har rätt till insyn i förbundet. Direktionen ska avlämna den information över verksamheten som medlem i förbundet efterfrågar. Direktionen ansvarar för att informera medlemmarna i förbundet om principiella händelser eller andra händelser av större vikt för förbundet eller någon av dess medlemmar.

18 § Budgetprocess

Direktionen ska årligen fastställa budget för förbundet. Budgeten ska innehålla en plan för verksamheten och ekonomin under budgetåret samt en plan för ekonomin under den kommande tvåårsperioden.

Budgeten ska fastställas senast den 30 september för kommande verksamhetsår. Budgetförslaget ska dessförinnan samrådas med medlemmarna.

Budgetförslaget ska vara tillgängligt för allmänheten.

19 § Årsredovisning och delårsrapport

Direktionen ska senast den 30 mars ha upprättat årsredovisning för det gångna verksamhetsåret. Årsredovisningen översänds efter revision till respektive medlem för beslut om godkännande i fullmäktige samt beslut om prövning av ansvarsfrihet för direktionen.

Direktionen upprättar även en delårsrapport som efter revision översänds till respektive medlem för behandling i fullmäktige.

20 § Inträde av ny medlem

Vid önskan om att inträda som medlem i förbundet ska ansökan ställas till direktionen som yttrar sig och överlämnar ärendet om ny förbundsordning till medlemmarna. Ny medlem har antagits när samtliga medlemmar, ansökande och befintliga, genom fullmäktigebeslut antagit den nya förbundsordningen.

21 § Ändring av förbundsordningen

Ändringar och tillägg till förbundsordningen ska antas av direktionen och fastställas av samtliga medlemmars fullmäktige.

22 § Uppsägning och utträde

Förbundet är bildat för obestämd tid. En medlem har rätt att utträda ur förbundet.

Uppsägningstiden är tre år räknat från ingången av den månad då uppsägningen skedde.

Regleringen av de ekonomiska mellanhavandena mellan förbundet och den utträdande medlemmen bestäms i en överenskommelse mellan samtliga medlemmar. Den ekonomiska regleringen ska ske utifrån förbundsordningens 13 – 15 §§ såvida inte annat avtalas mellan medlemmarna. De kvarvarande medlemmarna antar de ändringar i förbundsordningen som krävs med anledning av utträdet.

23 § Likvidation

Om medlemmarna inte kan enas om förutsättningarna för utträde när uppsägningstiden är till ända, ska förbundet omedelbart träda i likvidation.

Förbundet ska också träda i likvidation om mer än hälften av medlemmarna genom samstämmiga beslut i respektive medlems fullmäktige fattat beslut härom.

Likvidation verkställs av direktionen i egenskap av likvidator. Vid skifte av förbundets tillgångar och skulder i anledning av likvidationen ska den i 14 § angivna fördelningsgrunden mellan medlemmarna gälla. När förbundet har trätt i likvidation ska förbundets egendom i den mån det behövs för likvidationen genom försäljning eller på annat lämpligt sätt omvandlas till pengar. Verksamheten får fortsatt tillfälligt bedrivas om det så krävs för en ändamålsenlig avveckling.

När direktionen fullgjort sitt uppdrag som likvidator ska direktionen avge en slutredovisning för sin förvaltning. Redovisningen sker genom en förvaltningsberättelse som rör likvidationen i sin helhet med redovisning av skiftet av behållna tillgångar. Till berättelsen ska fogas redovisningshandlingar för hela likvidationen. Handlingarna ska revideras av förbundets revisorer vilka ska yttra sig i en revisionsberättelse. Till slutredovisningen ska fogas direktionens beslut om vilken av förbundets medlemmar som ska överta och vårda de handlingar som hör till förbundets arkiv.

Förbundet är upplöst då förvaltningsberättelsen och redovisningshandlingarna har delgetts samtliga medlemmar.

24 § Tvister

Om tvist uppkommer mellan förbundet och en eller flera medlemmar och om parterna inte kan nå en frivillig uppgörelse ska tvisten avgöras av allmän domstol.

§ 628 Förslag till Reviderad förbundsordning

Beslut

Direktionen beslutar att anta den reviderade förbundsordningen och översända den för beslut om fastställande i respektive medlemsfullmäktige.

Sammanfattning av ärendet

Kungsbacka kommun önskar gå in som medlemmar i Tolkförmedling Väst. Kommunen läggs därmed in som medlem under paragraf 2. I övrigt föreslås inga förändringar.

Den nya förbundsordningen föreslås gälla från 1 januari 2027.

Beslutsunderlag

- Tjänsteutlåtande
- Reviderad FÖRBUNDSORDNING, dnr 26/0013-2
- Nuvarande förbundsordning med ändringsmarkeringar

Beslutet skickas till

Förbundsmedlemmarna

Förslag till reviderad förbundsordning

Förslag till beslut

Direktionen beslutar att anta den reviderade förbundsordningen och översända den för beslut om fastställande i respektive medlemsfullmäktige.

Sammanfattning av ärendet

Kungsbacka kommun önskar gå in som medlemmar i Tolkförmedling Väst. Kommunen läggs därmed in som medlem under paragraf 2. I övrigt föreslås inga förändringar.

Den nya förbundsordningen föreslås gälla från 1 januari 2027.

Beslutsunderlag

- Tjänsteutlåtande
- Reviderad FÖRBUNDSORDNING, dnr 26/0013-2
- Nuvarande förbundsordning med ändringsmarkeringar

Beslutet skickas till

Förbundsmedlemmarna

Åsa Fröding
Förbundsdirektör

§ 93

Dnr: KS 2025/1155

Reviderad förbundsordning för Räddningstjänsten Storgöteborg

Beslut

Allmänna utskottets förslag till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

Kommunfullmäktige antar reviderad förbundsordning för Räddningstjänsten Storgöteborg att gälla från och med 2026-12-01.

Sammanfattning av ärendet

Stenungsunds kommun blev medlem i Räddningstjänsten Storgöteborg (RSG) 2023-01-01. RSG är ett kommunalförbund vars ändamål är att inom förbundets geografiska område bereda människors liv, hälsa, egendom samt miljö ett tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor.

RSG föreslår revideringar av förbundsordningen avseende den politiska organisationen, i syfte att minska dess storlek. Diskussioner om behovet att minska den politiska organisationen initierades kring tiden för Stenungsunds, Tjörns samt Lilla Edets medlemskap och har pågått sedan dess.

Förslaget till ny förbundsordning innebär i korthet att:

- förbundsfullmäktige minskas från 33 ledamöter och 33 ersättare till 17 ledamöter och 17 ersättare,
- antalet ledamöter i förbundsstyrelsen ökas från 14 till 16, medan antalet ersättare minskas från 11 till 5,
- antalet revisorer minskas från 9 till 5.

Vintern 2025 fick Stenungsunds kommun samt övriga medlemskommuner förslaget till den nya förbundsordningen på remiss. Utöver minskad politisk organisation, innefattade remissversionen av förbundsordningen även upptagande av kommunerna Kungälv och Ale som medlemmar. Remissen avsåg därför också förslag till nytt avtal om samverkan. För närvarande finns inga beslut fattade av kommunerna Kungälv och Ale om att gå vidare med ansökan om medlemskap i RSG, varför föreliggande förbundsordning inte innefattar någon sådan ändring. Av samma skäl är ändringar av avtalet för samverkan nu heller inte aktuellt. Oaktat ett eventuellt framtida medlemskap för kommunerna Kungälv och Ale, ser RSG behov av att revidera förbundsordningen gällande den politiska organisationen.

I remissversionen av den nya förbundsordningen föreslog RSG att förbundsstyrelsen inte skulle ha några ersättare alls. Kommunstyrelsen beslutade 2026-02-23 (§ 73) att i sitt yttrande till RSG belysa att det inte är förenligt med kommunallagen (2017:725) att helt avveckla ersättare i förbundsstyrelsen. RSG har efter rådgivning med SKR (Sveriges Kommuner och Regioner) justerat förslaget till ny förbundsordning, så det tillmötesgår kommunallagens minimikrav om 5 ersättare. Kommunstyrelsen påpekade även i sitt yttrande att RSG bör beakta vissa rättviseaspekter gällande finansiering och risktillägg, när nya medlemmar upptas i förbundet. Denna synpunkt har RSG inte bemött, eftersom revideringen av förbundsordningen nu avgränsats till att enbart avse förbundets politiska organisation.

Förvaltningen har inga invändningar gällande aktuellt förslag till reviderad förbundsordning och föreslår därför att denna antas.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-07-28

Reviderad förbundsordning RSG

Nuvarande förbundsordning RSG

Missiv RSG 2026-06-22

Beslut förbundsfullmäktige 2026-06-10 § 23

RSG:s tjänsteutlåtande 2026-05-18

Beslut skickas till

Raddningstjansten@rsgbg.se

Elin Hjalmarsson
Sektorchef

Till kommunfullmäktige

Reviderad förbundsordning för Räddningstjänsten Storgöteborg

Förslag till beslut

Allmänna utskottets förslag till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

Kommunfullmäktige antar reviderad förbundsordning för Räddningstjänsten Storgöteborg att gälla från och med 2026-12-01.

Sammanfattning av ärendet

Kommunalförbundet Räddningstjänsten Storgöteborg (RSG) föreslår revideringar av förbundsordningen, gällande RSG:s politiska organisation. Förbundsfullmäktige har beslutat att överlämna ärendet till medlemskommunerna för beslut. RSG önskar en skyndsam hantering, då den nya förbundsordningen föreslås börja gälla från och med 2026-12-01.

Beskrivning av ärendet

Stenungsunds kommun blev medlem i RSG 2023-01-01. RSG är ett kommunalförbund vars ändamål är att inom förbundets geografiska område bereda människors liv, hälsa, egendom samt miljö ett tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor.

RSG föreslår revideringar av förbundsordningen avseende den politiska organisationen, i syfte att minska dess storlek. Diskussioner om behovet att minska den politiska organisationen initierades kring tiden för Stenungsunds, Tjörns samt Lilla Edets medlemskap och har pågått sedan dess.

Förslaget till ny förbundsordning innebär i korthet att:

- förbundsfullmäktige minskas från 33 ledamöter och 33 ersättare till 17 ledamöter och 17 ersättare,
- antalet ledamöter i förbundsstyrelsen ökas från 14 till 16, medan antalet ersättare minskas från 11 till 5 samt
- antalet revisorer minskas från 9 till 5.

Vintern 2025 fick Stenungsunds kommun samt övriga medlemskommuner förslaget till den nya förbundsordningen på remiss. Utöver minskad politisk organisation, innefattade remissversionen av förbundsordningen även upptagande av kommunerna Kungälv och Ale som medlemmar. Remissen avsåg därför också förslag till nytt avtal om samverkan.

För närvarande finns inga beslut fattade av kommunerna Kungälv och Ale om att gå vidare med ansökan om medlemskap i RSG, varför föreliggande förbundsordning inte innefattar någon sådan ändring. Av samma skäl är ändringar av avtalet för samverkan nu heller inte aktuellt. Oaktat ett eventuellt framtida medlemskap för kommunerna Kungälv och Ale, ser RSG behov av att revidera förbundsordningen gällande den politiska organisationen.

I remissversionen av den nya förbundsordningen föreslog RSG att förbundsstyrelsen inte skulle ha några ersättare alls. Kommunstyrelsen beslutade 2026-02-23 (§ 73) att i sitt yttrande till RSG belysa att det inte är förenligt med kommunallagen (2017:725) att helt avveckla ersättare i förbundsstyrelsen. RSG har efter rådgivning med SKR (Sveriges Kommuner och Regioner) justerat förslaget till ny förbundsordning, så det tillmötesgår kommunallagens minimikrav om 5 ersättare. Kommunstyrelsen påpekade även i sitt yttrande att RSG bör beakta vissa rättvisaspekter gällande finansiering och risktillägg, när nya medlemmar upptas i förbundet. Denna synpunkt har RSG inte bemött, eftersom revideringen av förbundsordningen nu avgränsats till att enbart avse förbundets politiska organisation.

Förvaltningen har inga invändningar gällande aktuellt förslag till reviderad förbundsordning och föreslår därför att denna antas.

Ekonomisk bedömning

Ärendet medför inga direkta ekonomiska konsekvenser för Stenungsunds kommun.

Storleken på kommunalförbundets politiska organisation kan i viss mån påverka förbundets, och i förlängningen medlemmarnas, ekonomi. I detta fall torde kostnaderna minska, i och med färre ledamöter samt ersättare och därmed lägre kostnader för arvoden. De ekonomiska aspekterna behöver avvägas mot de olika medlemmarnas behov av politisk representation i förbundets politiska organ. Så länge de politiska organens sammansättning är förenliga med kommunallagens krav har förvaltningen inga synpunkter på upplägget.

Barnkonsekvensanalys

Ärendet är av administrativ karaktär och har ingen direkt påverkan på barn.

Bedömning utifrån Agenda 2030

De globala målen i Agenda 2030 berörs inte direkt av ärendet.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-07-28

Reviderad förbundsordning RSG

Nuvarande förbundsordning RSG

Missiv RSG 2026-06-22

**Stenungsunds
kommun**

Tjänsteskrivelse
2026-07-28

Dnr KS 2025/1155

Beslut förbundsfullmäktige 2026-06-10 § 23
RSG:s tjänsteutlåtande 2026-05-18

STENUNGSUNDS KOMMUN
Sektor stödfunktioner

Elin Hjalmarsson
Sektorchef

Erik Bergman
Funktionschef

Beslut skickas till
Raddningstjansten@rsgbg.se

Förbundsordning för Räddningstjänstförbundet Storgöteborg

att gälla från och med 2026-12-01

Antagen av medlemskommunernas fullmäktige

Göteborg	2026-xx-xx § xx
Mölndal	2026-xx-xx § xx
Kungsbacka	2026-xx-xx § xx
Härryda	2026-xx-xx § xx
Partille	2026-xx-xx § xx
Lerum	2026-xx-xx § xx
Lilla Edet	2026-xx-xx § xx
Tjörn	2026-xx-xx § xx
Stenungsund	2026-xx-xx § xx

Innehållsförteckning

1 § Namn och säte	1
2 § Medlemmar	1
3 § Ändamål och uppdrag	1
4 § Organisation och varaktighet	1
5 § Förbundsfullmäktige	1
6 § Förbundsstyrelse	2
7 § Revisor och ansvarsfrihet	3
8 § Ekonomisk ersättning till förtroendevalda	3
9 § Digital anslagstavla	3
10 § Medlemskommunernas andel i tillgångar och skulder	3
11 § Medlemskommunernas styrning, insyn och kontroll	3
12 § Kostnadsfördelning	4
13 § Budgetprocess	4
14 § Räddningsinsatser med kostnader som överstiger den kommunala självrisken	4
15 § Lån, borgen och förvärv	4
16 § Inträde av ny medlemskommun	4
17 § Uppsägning och utträde	4
18 § Likvidation och upplösning	5
19 § Tvister	5
20 § Ändringar i förbundsordningen	5
21 § Ikraftträdande	5

Förbundsordning för Räddningstjänstförbundet Storgöteborg, att gälla från och med den 1 december 2026

1 § Namn och säte

Kommunalförbundets namn är Räddningstjänstförbundet Storgöteborg, nedan kallat kommunalförbundet, och har sitt säte i Göteborg.

2 § Medlemmar

Medlemskommunerna som ingår i kommunalförbundet är Göteborg, Mölndal, Kungsbacka, Härryda, Partille, Lerum, Lilla Edet, Tjörn och Stenungsund.

3 § Ändamål och uppdrag

Kommunalförbundets ändamål är att inom förbundets geografiska område bereda människors liv, hälsa, egendom samt miljö ett tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor.

Kommunalförbundet ansvarar för

- att i medlemskommunernas ställe fullfölja de skyldigheter som åvilar kommuner enligt lagen om skydd mot olyckor (2003:778) med följande undantag:
 - a) att samordna olycksförebyggande verksamhet i medlemskommunen (1 kap 6 §),
 - b) att verka för att åstadkomma skydd mot andra olyckor än bränder (3 kap 1 §) samt
 - c) när medlemskommunen är att betrakta som enskild (2 kap).
- att svara för uppgifter enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor (2010:1011) som åvilar medlemskommunerna med följande undantag:
 - a) att utfärda tillstånd och genomföra tillsyn över kommunalförbundets egen hantering av brandfarliga och explosiva varor samt
 - b) skyldigheter som åvilar medlemskommunen i egenskap av verksamhetsutövare.
- att med sin specialkompetens stödja medlemskommunerna.

Kommunalförbundet kan i övrigt åta sig uppgifter i nära anslutning till dess lagstadgade verksamhet.

4 § Organisation och varaktighet

Räddningstjänstförbundet Storgöteborg är ett kommunalförbund med förbundsfullmäktige och förbundsstyrelse. Kommunalförbundet är bildat för obestämd tid.

5 § Förbundsfullmäktige

Förbundets högsta beslutande organ är förbundsfullmäktige med 17 ledamöter och 17 ersättare. Uppdraget som ordförande i förbundsfullmäktige innehas av ledamot från annan medlemskommun än Göteborg. Uppdraget som första och andra vice ordförande innehas av ledamot från Göteborgs kommun.

Medlemskommunerna utser antal ledamöter och ersättare enligt nedan.

Göteborg ska utse 9 ledamöter och 9 ersättare.

Möln dal ska utse 1 ledamot och 1 ersättare.

Kungsbacka ska utse 1 ledamot och 1 ersättare.

Härryda ska utse 1 ledamot och 1 ersättare.

Partille ska utse 1 ledamot och 1 ersättare.

Lerum ska utse 1 ledamot och 1 ersättare.

Lilla Edet ska utse 1 ledamot och 1 ersättare.

Tjörn ska utse 1 ledamot och 1 ersättare.

Stenungsund ska utse 1 ledamot och 1 ersättare.

Mandattiden för förbundsfullmäktige är fyra år och räknas från och med den 1 december samma år då val av kommunfullmäktige har ägt rum i hela landet. Första sammanträdet med nyvalda förbundsfullmäktige hålls i december samma år val av fullmäktige ägt rum i hela landet för förrättande av val som ankommer på de nyvalda förbundsfullmäktige.

För förbundsfullmäktige gäller en särskild av förbundsfullmäktige antagen arbetsordning.

6 § Förbundsstyrelse

I kommunalförbundet ska det finnas en förbundsstyrelse med 16 ledamöter och 5 ersättare. Av ledamöterna ska 8 vara i Göteborg folkbokförda medlemmar av Göteborgs Stad och återstående ledamöter och ersättare utom Göteborgs Stad men inom kommunalförbundets medlemskommuner folkbokförda kommunmedlemmar. Varje övrig medlemskommun företräds av 1 ledamot folkbokförda i respektive medlemskommun. Ersättarna fördelas mellan de 5 medlemskommuner som har störst andel i förbundet.

Uppdragen som ordförande och andre vice ordförande för förbundsstyrelsen ska innehas av ledamöter som är folkbokförda medlemmar i Göteborgs kommun. Uppdraget som förste vice ordförande ska innehas av ledamot utom Göteborgs Stad men inom kommunalförbundets medlemskommuner folkbokförda kommunmedlemmar.

Mandattiden för förbundsstyrelsen ska vara fyra år och räknas från och med den 1 januari året efter det då val av kommunfullmäktige har ägt rum i hela landet.

I förbundsstyrelsens uppgifter ingår, utöver vad som följer i lag, att

- leda och samordna verksamhet med anledning av lagen mot skydd mot olyckor samt övrig verksamhet i enlighet med gällande förbundsordning,
- övervaka att av förbundsfullmäktige fastställda mål och verksamhetsplan följs och att kommunalförbundets löpande förvaltning handhas rationellt och ekonomiskt,
- bereda eller yttra sig i ärenden som ska handläggas av förbundsfullmäktige och fullfölja de uppdrag som fullmäktige lämnat till styrelsen,
- anta riktlinjer för genomförande av handlingsprogram för skydd mot olyckor,
- att lämna förslag till beslut till medlemskommunerna gällande föreskrifter samt
- att vara ställföreträdande förbundsfullmäktige i beslut om avtal av större dignitet, större investeringar och avgifter som inte regleras i författning och därmed inte utgör en föreskrift.

För förbundsstyrelsen gäller ett särskilt av förbundsfullmäktige antaget reglemente.

7 § Revisorer och ansvarsfrihet

De nyvalda förbundsfullmäktige väljer 5 revisorer för granskning av kommunalförbundets verksamhet. De 5 medlemskommuner som har störst andel i förbundet utser förbundets revisorer. Revisorer utses för en period om fyra år räknat från och med den 1 januari året efter det då val av kommunfullmäktige har ägt rum i hela landet. Revisorernas uppdrag är slutfört först sedan de under det femte året efter valet har granskat det fjärde årets verksamhet.

Det åligger revisorerna att före mars månads utgång till förbundsfullmäktige lämna sin berättelse om granskning av verksamheten under det föregående året. Fullmäktige ska bevilja eller neka ansvarsfrihet.

Beslutet ska motiveras.

8 § Ekonomisk ersättning till förtroendevalda

Förbundsfullmäktige bestämmer om ersättning till förtroendevalda inom kommunalförbundet.

9 § Digital anslagstavla

Kommunalförbundets kungörelser, tillkännagivanden av protokollsjustering och övriga tillkännagivanden ska anslås på kommunalförbundets digitala anslagstavla.

10 § Medlemskommunernas andel i tillgångar och skulder

Medlemskommunernas andelar av kommunalförbundet motsvarar

Kommun	Andel
Göteborg	64,35%
Mölnadal	6,03%
Kungsbacka	8,91%
Partille	3,39%
Härryda	4,11%
Lerum	4,36%
Stenungsund	4,78%
Tjörn	1,89%
Lilla Edet	2,18%
Totalt	100,00%

Medlemskommunerna har vid varje tidpunkt andel i kommunalförbundets tillgångar och skulder i förhållande till medlemskommunens andel av kommunalförbundet.

Vid skifte av kommunalförbundets behållna tillgångar ska samma fördelning av andelar tillämpas.

11 § Medlemskommunernas styrning, insyn och kontroll

Medlemskommunerna har rätt till insyn i kommunalförbundet.

Kommunalförbundet ska löpande tillställa medlemskommunerna information om ekonomi och verksamhet och följer tidsplan för ekonomisk rapportering i Göteborgs Stad.

Innan beslut tas om avtal av större dignitet, större investeringar eller större ändringar av verksamheten ska samråd ske med samtliga medlemskommuner.

Medlemssamråd i mötesform hålls i regel två gånger per år med två företrädare per medlemskommun. Vid sådana möten ska en kommun i första hand företräddas av kommunalråd eller annan politiker.

12 § Kostnadsfördelning

Kostnaderna för kommunalförbundets verksamhet ska, i den mån de inte täcks på annat sätt, täckas genom bidrag från medlemskommunerna fördelat enligt andelarna i § 10.

13 § Budgetprocess

Förbundsstyrelsen ska upprätta samrådsunderlag till budget för kommunalförbundets verksamhet nästföljande år samt bereda medlemskommunerna tillfälle att yttra sig.

Förbundsstyrelsen ska lägga fram förslag till budget för förbundsfullmäktige, som har att fastställa kommunalförbundets budget för nästföljande år senast den 30 september. Förbundsfullmäktige ska samtidigt besluta om medlemsavgifter för medlemskommunerna till kommunalförbundet. Besked om medlemsavgiftens storlek ska omgående skickas till medlemskommunerna.

14 § Räddningsinsatser med kostnader som överstiger den kommunala självrisken

Vid en räddningsinsats med kostnader som överstiger den kommunala självrisken ska den medlemskommuns skatteunderlag där räddningsinsatsen sker ligga till grund för ansökan om statsbidrag.

15 § Lån, borgen och förvärv

Kommunalförbundet får ta upp lån intill sammanlagt högst 100 mkr. Kommunalförbundet får inte ingå borgen eller andra ansvarsförbindelser utan medlemskommunernas beslut om godkännande.

Kommunalförbundet får inte bilda företag eller förvärva andelar/aktier i företag utan medlemskommunernas godkännande. Detsamma gäller förvärv eller avyttring av fast egendom eller tomträtt.

16 § Inträde av ny medlemskommun

Om ytterligare kommun eller sammanslutning av kommuner önskar bli medlem i kommunalförbundet ska sådan ansökan behandlas av förbundsfullmäktige. Beslut om anslutning av ny kommun fattas av medlemskommunernas fullmäktige som också beslutar om de justeringar av förbundsordningen som kan föranledas av att ny medlemskommun inträder i kommunalförbundet.

17 § Uppsägning och utträde

En medlemskommun har rätt att utträda ur kommunalförbundet. Uppsägning ska ske skriftligen. Uppsägningstiden är tre år räknat från slutet av den månad uppsägningen skedde. Regleringen av de ekonomiska mellanhavandena mellan kommunalförbundet och den utträdande medlemskommunen bestäms i en överenskommelse mellan samtliga medlemskommuner. Medlemskommunens andel av förbundets tillgångar och skulder, enligt § 10 i denna förbundsordning, ska därvid utgöra den huvudsakliga grunden till en sådan överenskommelse. Den ekonomiska regleringen ska ske utifrån de andelar i kommunalförbundets samlade tillgångar och skulder, som gäller vid tiden för utträdet ur förbundet, om inte annat avtalas mellan medlemskommunerna.

När en medlemskommun utträder ur förbundet upphör medlemskommunens ansvar för kommunalförbundets skulder om inte annat överenskommit i det avtal som avses i första stycket.

De kvarvarande medlemskommunerna antar de ändringar i förbundsordningen som behövs med anledning av utträdet.

18 § Likvidation och upplösning

Har sådana ändrade förhållanden inträtt, att det vid en samlad bedömning framstår som oskäligt att en medlem av förbundet i fortsättningen ska vara bunden av sitt medlemskap i förbundet samt att medlemmarna är eniga om denna bedömning, ska på begäran av medlemskommunen förbundet omedelbart träda i likvidation.

Att likvidation kan bli följden av medlemskommuns utträde framgår av § 17. Likvidationen verkställs av den som förbundsstyrelsen utser att vara likvidator.

Avseende förfarandet i övrigt vid genomförande av likvidationen gäller i tillämpliga delar vad som föreskrivs om likvidation i lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar.

19 § Tvister

Tvister mellan kommunalförbundet och en eller flera av medlemskommunerna ska i första hand lösas genom förhandlingar. Kan uppgörelse inte nås genom förhandling ska tvist mellan kommunalförbundet och dess medlemskommuner avgöras i allmän domstol.

20 § Ändringar i förbundsordningen

Ändringar av eller tillägg till förbundsordningen ska fastställas av samtliga medlemskommuners fullmäktige.

21 § Ikraftträdande

Denna ändrade förbundsordning träder i kraft den 1 december 2026.

Förbundsordning för Räddningstjänstförbundet Storgöteborg

att gälla från och med 2023-01-01

Antagen av medlemskommunernas fullmäktige

Göteborg	2022-09-15 § 15
Mölndal	2022-09-21 § 127
Kungsbacka	2022-10-18 § 162
Härryda	2022-09-22 § 119
Partille	2022-09-27 § 101
Lerum	2022-09-29 § 168
Lilla Edet	2022-06-22 § 55
Tjörn	2022-09-22 § 143
Stenungsund	2022-09-08 § 142

Innehållsförteckning

1 § Namn och säte	1
2 § Medlemmar	1
3 § Ändamål och uppdrag	1
4 § Organisation och varaktighet	1
5 § Förbundsfullmäktige	1
6 § Förbundsstyrelse	2
7 § Revisorer och ansvarsfrihet	2
8 § Ekonomisk ersättning till förtroendevalda	3
9 § Digital anslagstavla	3
10 § Medlemskommunernas andel i tillgångar och skulder	3
11 § Medlemskommunernas styrning, insyn och kontroll	3
12 § Kostnadsfördelning	3
13 § Budgetprocess	4
14 § Räddningsinsatser med kostnader som överstiger den kommunala självrisken	4
15 § Lån, borgen och förvärv	4
16 § Inträde av ny medlemskommun	4
17 § Uppsägning och utträde	4
18 § Likvidation och upplösning	4
19 § Tvister	5
20 § Ändringar i förbundsordningen	5
21 § Ikraftträdande	5

Förbundsordning för Räddningstjänstförbundet Storgöteborg, att gälla från och med den 1 januari 2023

1 § Namn och säte

Kommunalförbundets namn är Räddningstjänstförbundet Storgöteborg, nedan kallat kommunalförbundet, och har sitt säte i Göteborg.

2 § Medlemmar

Medlemskommunerna som ingår i kommunalförbundet är Göteborg, Mölndal, Kungsbacka, Härryda, Partille, Lerum, Lilla Edet, Tjörn och Stenungsund.

3 § Ändamål och uppdrag

Kommunalförbundets ändamål är att inom förbundets geografiska område bereda människors liv, hälsa, egendom samt miljö ett tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor.

Kommunalförbundet ansvarar för

- att i medlemskommunernas ställe fullfölja de skyldigheter som åvilar kommuner enligt lagen om skydd mot olyckor (2003:778) med följande undantag:
 - a) att samordna olycksförebyggande verksamhet i medlemskommunen (1 kap 6 §),
 - b) att verka för att åstadkomma skydd mot andra olyckor än bränder (3 kap 1 §) samt
 - c) när medlemskommunen är att betrakta som enskild (2 kap).
- att svara för uppgifter enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor (2010:1011) som åvilar medlemskommunerna med följande undantag:
 - a) att utfärda tillstånd och genomföra tillsyn över kommunalförbundets egen hantering av brandfarliga och explosiva varor samt
 - b) skyldigheter som åvilar medlemskommunen i egenskap av verksamhetsutövare.
- att med sin specialkompetens stödja medlemskommunerna.

Kommunalförbundet kan i övrigt åta sig uppgifter i nära anslutning till dess lagstadgade verksamhet.

4 § Organisation och varaktighet

Räddningstjänstförbundet Storgöteborg är ett kommunalförbund med förbundsfullmäktige och förbundsstyrelse. Kommunalförbundet är bildat för obestämd tid.

5 § Förbundsfullmäktige

Förbundets högsta beslutande organ är förbundsfullmäktige med 33 ledamöter och 33 ersättare. Uppdraget som ordförande i förbundsfullmäktige innehas av ledamot från annan medlemskommun än Göteborg. Uppdraget som första och andra vice ordförande innehas av ledamot från Göteborgs kommun.

Medlemskommunerna utser antal ledamöter och ersättare enligt nedan.

Göteborg ska utse 17 ledamöter och 17 ersättare.

Mölndal ska utse 2 ledamöter och 2 ersättare.

Kungsbacka ska utse 2 ledamöter och 2 ersättare.
Härryda ska utse 2 ledamöter och 2 ersättare.
Partille ska utse 2 ledamöter och 2 ersättare.
Lerum ska utse 2 ledamöter och 2 ersättare.
Lilla Edet ska utse 2 ledamöter och 2 ersättare.
Tjörn ska utse 2 ledamöter och 2 ersättare.
Stenungsund ska utse 2 ledamöter och 2 ersättare.

Mandattiden för förbundsfullmäktige är fyra år och räknas från och med den 1 december samma år då val av kommunfullmäktige har ägt rum i hela landet. Första sammanträdet med nyvalda förbundsfullmäktige hålls i december samma år val av fullmäktige ägt rum i hela landet för förrättande av val som ankommer på de nyvalda förbundsfullmäktige.

För förbundsfullmäktige gäller en särskild av förbundsfullmäktige antagen arbetsordning.

6 § Förbundsstyrelse

I kommunalförbundet ska det finnas en förbundsstyrelse med 14 ledamöter och 11 ersättare. Av ledamöterna och ersättarna ska 6 respektive 3 vara i Göteborg folkbokförda medlemmar av Göteborgs Stad och återstående ledamöter och ersättare utom Göteborgs Stad men inom kommunalförbundets medlemskommuner folkbokförda kommunmedlemmar. Varje övrig medlemskommun företräds av en ledamot och en ersättare folkbokförda i respektive medlemskommun. Uppdragen som ordförande och andre vice ordförande för förbundsstyrelsen ska innehas av ledamöter som är folkbokförda medlemmar i Göteborgs kommun. Uppdraget som förste vice ordförande ska innehas av ledamot utom Göteborgs Stad men inom kommunalförbundets medlemskommuner folkbokförda kommunmedlemmar.

Mandattiden för förbundsstyrelsen ska vara fyra år och räknas från och med den 1 januari året efter det då val av kommunfullmäktige har ägt rum i hela landet.

I förbundsstyrelsens uppgifter ingår, utöver vad som följer i lag, att

- leda och samordna verksamhet med anledning av lagen mot skydd mot olyckor samt övrig verksamhet i enlighet med gällande förbundsordning,
- övervaka att av förbundsfullmäktige fastställda mål och verksamhetsplan följs och att kommunalförbundets löpande förvaltning handhas rationellt och ekonomiskt,
- bereda eller yttra sig i ärenden som ska handläggas av förbundsfullmäktige och fullfölja de uppdrag som fullmäktige lämnat till styrelsen,
- anta riktlinjer för genomförande av handlingsprogram för skydd mot olyckor,
- att lämna förslag till beslut till medlemskommunerna gällande föreskrifter samt
- att vara ställföreträdande förbundsfullmäktige i beslut om avtal av större dignitet, större investeringar och avgifter som inte regleras i författning och därmed inte utgör en föreskrift.

För förbundsstyrelsen gäller ett särskilt av förbundsfullmäktige antaget reglemente.

7 § Revisorer och ansvarsfrihet

De nyvalda förbundsfullmäktige väljer 9 revisorer, en från respektive kommun, för granskning av kommunalförbundets verksamhet. Revisorer utses för en period om fyra år räknat från och med den 1 januari året efter det då val av kommunfullmäktige har ägt rum i hela landet.

Det åligger revisorerna att före mars månads utgång till förbundsfullmäktige lämna sin berättelse om granskning av verksamheten under det föregående året. Fullmäktige ska bevilja eller neka ansvarsfrihet.

Beslutet ska motiveras.

8 § Ekonomisk ersättning till förtroendevalda

Förbundsfullmäktige bestämmer om ersättning till förtroendevalda inom kommunalförbundet.

9 § Digital anslagstavla

Kommunalförbundets kungörelser, tillkännagivanden av protokollsjustering och övriga tillkännagivanden ska anslås på kommunalförbundets digitala anslagstavla.

10 § Medlemskommunernas andel i tillgångar och skulder

Medlemskommunernas andelar av kommunalförbundet motsvarar

Kommun	Andel
Göteborg	64,35%
Mölnadal	6,03%
Kungsbacka	8,91%
Partille	3,39%
Härryda	4,11%
Lerum	4,36%
Stenungsund	4,78%
Tjörn	1,89%
Lilla Edet	2,18%
Totalt	100,00%

Medlemskommunerna har vid varje tidpunkt andel i kommunalförbundets tillgångar och skulder i förhållande till medlemskommunens andel av kommunalförbundet.

Vid skifte av kommunalförbundets behållna tillgångar ska samma fördelning av andelar tillämpas.

11 § Medlemskommunernas styrning, insyn och kontroll

Medlemskommunerna har rätt till insyn i kommunalförbundet.

Kommunalförbundet ska löpande tillställa medlemskommunerna information om ekonomi och verksamhet och följer tidsplan för ekonomisk rapportering i Göteborgs Stad.

Innan beslut tas om avtal av större dignitet, större investeringar eller större ändringar av verksamheten ska samråd ske med samtliga medlemskommuner.

Medlemssamråd i mötesform hålls i regel två gånger per år med två företrädare per medlemskommun. Vid sådana möten ska en kommun i första hand företräddas av kommunalråd eller annan politiker.

12 § Kostnadsfördelning

Kostnaderna för kommunalförbundets verksamhet ska, i den mån de inte täcks på annat sätt, täckas genom bidrag från medlemskommunerna fördelat enligt andelarna i § 10.

13 § Budgetprocess

Förbundsstyrelsen ska upprätta samrådsunderlag till budget för kommunalförbundets verksamhet nästföljande år samt bereda medlemskommunerna tillfälle att yttra sig.

Förbundsstyrelsen ska lägga fram förslag till budget för förbundsfullmäktige, som har att fastställa kommunalförbundets budget för nästföljande år senast den 30 september. Förbundsfullmäktige ska samtidigt besluta om medlemsavgifter för medlemskommunerna till kommunalförbundet. Besked om medlemsavgiftens storlek ska omgående skickas till medlemskommunerna.

14 § Räddningsinsatser med kostnader som överstiger den kommunala självrisken

Vid en räddningsinsats med kostnader som överstiger den kommunala självrisken ska den medlemskommuns skatteunderlag där räddningsinsatsen sker ligga till grund för ansökan om statsbidrag.

15 § Lån, borgen och förvärv

Kommunalförbundet får ta upp lån intill sammanlagt högst 100 mkr. Kommunalförbundet får inte ingå borgen eller andra ansvarsförbindelser utan medlemskommunernas beslut om godkännande.

Kommunalförbundet får inte bilda företag eller förvärva andelar/aktier i företag utan medlemskommunernas godkännande. Detsamma gäller förvärv eller avyttring av fast egendom eller tomträtt.

16 § Inträde av ny medlemskommun

Om ytterligare kommun eller sammanslutning av kommuner önskar bli medlem i kommunalförbundet ska sådan ansökan behandlas av förbundsfullmäktige. Beslut om anslutning av ny kommun fattas av medlemskommunernas fullmäktige som också beslutar om de justeringar av förbundsordningen som kan föranledas av att ny medlemskommun inträder i kommunalförbundet.

17 § Uppsägning och utträde

En medlemskommun har rätt att utträda ur kommunalförbundet. Uppsägning ska ske skriftligen. Uppsägningstiden är tre år räknat från slutet av den månad uppsägningen skedde. Regleringen av de ekonomiska mellanhavandena mellan kommunalförbundet och den utträdande medlemskommunen bestäms i en överenskommelse mellan samtliga medlemskommuner. Medlemskommunens andel av förbundets tillgångar och skulder, enligt § 10 i denna förbundsordning, ska därvid utgöra den huvudsakliga grunden till en sådan överenskommelse. Den ekonomiska regleringen ska ske utifrån de andelar i kommunalförbundets samlade tillgångar och skulder, som gäller vid tiden för utträdet ur förbundet, om inte annat avtalas mellan medlemskommunerna.

När en medlemskommun utträder ur förbundet upphör medlemskommunens ansvar för kommunalförbundets skulder om inte annat överenskommit i det avtal som avses i första stycket.

De kvarvarande medlemskommunerna antar de ändringar i förbundsordningen som behövs med anledning av utträdet.

18 § Likvidation och upplösning

Har sådana ändrade förhållanden inträtt, att det vid en samlad bedömning framstår som oskäligt att en medlem av förbundet i fortsättningen ska vara bunden av sitt medlemskap i förbundet samt att medlemmarna är eniga om denna bedömning, ska på begäran av medlemskommunen förbundet omedelbart träda i likvidation.

Att likvidation kan bli följden av medlemskommuns utträde framgår av § 17. Likvidationen verkställs av den som förbundsstyrelsen utser att vara likvidator.

Avseende förfarandet i övrigt vid genomförande av likvidationen gäller i tillämpliga delar vad som föreskrivs om likvidation i lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar.

19 § Tvister

Tvister mellan kommunalförbundet och en eller flera av medlemskommunerna ska i första hand lösas genom förhandlingar. Kan uppgörelse inte nås genom förhandling ska tvist mellan kommunalförbundet och dess medlemskommuner avgöras i allmän domstol.

20 § Ändringar i förbundsordningen

Ändringar av eller tillägg till förbundsordningen ska fastställas av samtliga medlemskommuners fullmäktige.

21 § Ikraftträdande

Denna ändrade förbundsordning träder i kraft den 1 januari 2023.

Ledningsstöd
Sigrun Hreidarsdottir
Sigrun.hreidarsdottir@rsgbg.se

Datum
2026-06-22

Diarienummer
2026/346

Fastställande av förbundsordning för kommunalförbundet Räddningstjänsten Storgöteborg

Kommunalförbundet Räddningstjänsten Storgöteborgs (RSG) förbundsfullmäktige har den 10 juni 2026, § 23 fattat beslut om att översända förslaget till reviderad förbundsordning till medlemskommunerna för fastställande.

I bifogat tjänsteutlåtande daterat den 17 maj 2026 med tillhörande handlingar redovisas förslaget.

För RSG är det av största vikt att likalydande beslut fattas av medlemskommunerna och hemställer därför om skyndsam handläggning av ärendet så att dokumenten kan gälla fr o m den 1 december 2026.

RÄDDNINGSTJÄNSTEN STORGÖTEBORG

Sigrun Hreidarsdottir
Kanslichef

§ 23

Dnr 2026/346

Ny förbundsordning för kommunalförbundet Räddningstjänsten Storgöteborg

Beslut

Förbundsfullmäktige överlämnar till medlemskommunernas kommunfullmäktige att fastställa förbundsordning för kommunalförbundet Räddningstjänsten Storgöteborg enligt bilaga 1 att gälla från och med den 1 december 2026.

Sammanfattning av ärendet

Förbundsstyrelsen har upprättat ett förslag till ny förbundsordning som har remitterats till medlemskommunerna för yttrande. Inkomna synpunkter har beaktats och redovisas tillsammans med ett förslag till ny förbundsordning. Efter politiskt ställningstagande i RSG översänds förslag till ny förbundsordning för fastställande i respektive medlemskommuns fullmäktige.

Beslutsunderlag

Förbundsstyrelsens beslut 2026-05-27 § 55

Förbundsdirektörens tjänsteutlåtande daterat den 18 maj 2026

Ledningsstöd
Sigrun Hreidarsdottir
Kanslichef
sigrun.hreidarsdottir@rsgbg.se

Utfärdat	2026-05-18
Presidiet	Välj datum här
Förbundsstyrelse	2026-05-27
Förbundsfullmäktige	2026-06-10
Diarienummer	2026/346

Ny förbundsordning för kommunalförbundet Räddningstjänsten Storgöteborg

1. Förslag till beslut

Medlemskommunernas fullmäktige föreslås att fastställa ny förbundsordning för kommunalförbundet Räddningstjänsten Storgöteborg i enlighet med bilaga 1.

Förbundsstyrelsen överlämnar ärendet till förbundsfullmäktige för beslut.

2. Sammanfattning

Förbundsstyrelsen har upprättat ett förslag till ny förbundsordning (remissutgåva) som har remitterats till medlemskommunerna för yttrande senast den 28 februari 2026. Inkomna synpunkter har beaktats och redovisas tillsammans med ett förslag till ny förbundsordning. Efter politiskt ställningstagande i RSG översänds därefter förslag till ny förbundsordning för fastställande i respektive medlemskommuns fullmäktige.

Ny förbundsordning föreslås träda i kraft 1 januari 2027.

3. Ärendet

3.1 Bakgrund

I samband med förbundsutökningen den 1 januari 2023 då kommunerna Lilla-Edet, Tjörn och Stenungsund anslöts till förbundet fanns det en tydlig politisk vilja att se över storleken på RSG:s politiska organisation för att göra den mindre. RSG:s medlemssamråd har varit överens om att förändringen av den politiska organisationen behöver ske även om kommunalförbundet inte utökas med ytterligare medlemskommuner.

Med anledning av inkomna medlemsansökningar från kommunerna Kungälv och Ale hösten 2023 upprättade RSG ett förslag till ny förbundsordning som remitterades till medlemskommunerna i december 2025. Efter medlemskommunernas svar på remissen har de inkomna synpunkterna i relevanta delar för detta ärende beaktats.

Under våren 2026 har diskussioner förts på politisk nivå gällande Kungälv och Ales medlemsansökningar. För närvarande finns inga beslut fattade av kommunerna Kungälv och Ale om att gå vidare med ansökan om medlemskap i RSG.

För att ny förbundsordning ska kunna börja gälla den 1 januari 2027 behöver arbetet med ny politisk organisation för kommunalförbundet fortsätta och beslut om ny förbundsordning behöver fattas av RSG:s medlemskommuner under hösten 2026. Detta oaktat vilket beslut som kommunerna Kungälv och Ale fattar om medlemskap i RSG.

3.1.1 Remiss

Ett förslag till ny förbundsordning (remissutgåva) har upprättats för att inhämta medlemskommunernas synpunkter. Samtliga medlemskommuner har inkommit med yttrande. Remissutgåvan tog sikte på att kommunerna Kungälv och Ale skulle bli medlemmar i kommunalförbundet från och med den 1 januari 2027. Remissutgåvan innehöll förslag till förändringar i förbundsordningen i fler delar än den politiska organisationen. I remissutgåvan ingick även förslag till förändringar i avtal mellan medlemskommunerna om samverkan inom RSG.

Nedan redovisas sammanställning av medlemskommunernas synpunkter avseende de delar som är relevanta för detta ärende, det vill säga förslag till förändrad politisk organisation.

Göteborgs Stad	Tillstyrker förslaget
Mölnads stad	Mölnads stad anser att det vid en reducering av antalet ledamöter i förbundsstyrelsen bör tas större hänsyn till medlemskommunernas varierande storlek. Mot bakgrund av att Mölnads stad och Kungsbacka kommun har ett avsevärt större invånarantal än övriga medlemskommuner, bör dessa tilldelas en större representation i form av fler ledamöter. Mölnads stad ser det även som generellt problematiskt att medlemskommunerna inte längre ska få utse några ersättare till förbundsstyrelsen. En sådan ordning får som konsekvens att oppositionens insyn och delaktighet minskar i de medlemskommuner som bara får möjlighet att utse en ledamot.
Kungsbacka kommun	Tillstyrker förslaget
Härryda kommun	Tillstyrker förslaget
Partille kommun	Tillstyrker förslaget
Lerums kommun	Tillstyrker förslaget
Lilla Edets kommun	Tillstyrker förslaget
Tjörns kommun	Tillstyrker förslaget
Stenungsunds kommun	Stenungsunds kommun ställer sig positiva till att förbundet försöker begränsa storleken på förbundets politiska organisation utifrån de önskemål som

	inkommit via medlemssamråd men avstyrker förslaget att förbundsstyrelsen inte ska ha några ersättare. Antalet ersättare ska vara minst 5.
--	---

3.1.1.1 Kommentarer och bedömning av inkomna synpunkter

Ledamöter i förbundsstyrelsen

Mölnads stad anför i sitt yttrande att det vid en reducering av antalet ledamöter i förbundsstyrelsen bör tas större hänsyn till medlemskommunernas varierande storlek. Mot bakgrund av att Mölnads stad och Kungsbacka kommun har ett avsevärt större invånarantal än övriga medlemskommuner, bör dessa tilldelas en större representation i form av fler ledamöter.

I diskussioner kring ny politisk organisation i RSG:s medlemssamråd har samtliga RSG:s medlemskommuner varit överens om att samtliga medlemskommuner utom Göteborgs Stad ska ha lika många ledamöter i förbundsstyrelsen. Företrädare för Mölnads stad har inte anfört avvikande uppfattning i medlemssamrådet. Därför föreslås ingen differentiering av antalet ledamöter utifrån medlemskommunernas varierande storlek förutom för Göteborgs Stad.

Ersättare i förbundsstyrelsen

I den remissutgåva som skickades till medlemskommunerna i december 2025 föreslogs att förbundsstyrelsen enbart skulle ha ordinarie ledamöter och inga ersättare. Såväl Mölnads stad som Stenungsunds kommun har inkommit med synpunkter avseende förslaget om förbundsstyrelsen enbart skulle bestå av ledamöter och inga ersättare.

I kommunallagens (2017:725) (KL) 9 kap., *Kommunal samverkan*, står det inte uttryckligen att förbundsstyrelsen måste ha ersättare eller hur många de ska vara. Av 9 kap. 2 §, *Bestämmelser som ska tillämpas för kommunalförbund*, framgår dock följande:

”Om inget annat anges eller följer av bestämmelserna om kommuner och regioner i denna lag, tillämpas dessa även för kommunalförbund.”

Av 6 kap. 16 § framgår det att kommunstyrelsen ska bestå av minst fem ledamöter och fem ersättare.

RSG har samrått med Sobona/SKR i tolkningen av 9 kap. 2 § KL och kommit fram till att 6 kap. 16 § KL ska tillämpas även för kommunalförbund. Fem ersättare i förbundsstyrelsen är således ett minimikrav.

3.2 Politisk organisation

RSG har haft samma politiska organisation med förbundsfullmäktige och förbundsstyrelse sedan 2007. Den 1 januari 2023 utökades förbundet med ytterligare tre medlemskommuner utan att den politiska organisationen förändrades annat än att befintlig struktur utökades med ytterligare ledamöter från de tillkommande kommunerna. RSG:s förbundsstyrelse (FS) beslutade den 8 februari 2023 § 20 att tillsätta en politisk arbetsgrupp med syfte att utreda den mest fördelaktiga politiska organisationen. Utredningen redovisades till förbundsstyrelsen den 13 mars 2024.

Förbundsfullmäktige och förbundsstyrelse är enligt arbetsgruppen den organisationsform som föreslås och som är mest fördelaktig för RSG. Det har varit tydligt från RSG:s medlemssamråd att hålla nere storleken på den politiska organisationen, vilket arbetsgruppen har haft i beaktande. RSG:s medlemssamråd har också varit överens om att förändringen av den politiska organisationen behöver ske även om kommunalförbundet inte utökas med ytterligare medlemskommuner.

Sammansättningen för den politiska organisationen har diskuterats i RSG:s medlemssamråd den 26 mars samt den 11 juni 2024. Medlemssamrådets representanter har enats om förslag till en politisk organisation som redovisas nedan.

3.2.1 Förbundsfullmäktige

Förbundets högsta beslutande församling utgörs av förbundsfullmäktige. Förbundsfullmäktige tillsätts av medlemskommunernas fullmäktigeförsamlingar.

Enligt nu gällande förbundsordning utser varje medlemskommun, förutom Göteborgs kommun, 2 ledamöter och 2 ersättare i förbundsfullmäktige. Göteborgs kommun utser 17 ledamöter och 17 ersättare. Antalet ledamöter i förbundsfullmäktige uppgår idag till 33 ordinarie ledamöter och lika många ersättare.

Enligt föreliggande förslag till ny förbundsordning föreslås antalet ledamöter och ersättare minskas. Varje medlemskommun, förutom Göteborgs kommun, utser 1 ledamot och 1 ersättare i förbundsfullmäktige. Göteborgs kommun utser 9 ledamöter och 9 ersättare. Antalet ledamöter i förbundsfullmäktige blir därmed 17 ordinarie ledamöter och lika många ersättare. Antalet ledamöter och ersättare minskar med 32 personer.

3.2.2 Förbundsstyrelse

Förbundsstyrelsen tillsätts av förbundsfullmäktige. Enligt nu gällande förbundsordning är antalet ledamöter i förbundsstyrelsen 14 och antalet ersättare 11. Av ledamöterna och ersättarna ska 6 respektive 3 vara i Göteborg folkbokförda medlemmar av Göteborgs kommun och återstående ledamöter och ersättare utom Göteborgs kommun men inom kommunalförbundets medlemskommuner folkbokförda kommunmedlemmar. Varje övrig medlemskommun företräds av 1 ledamot och 1 ersättare folkbokförda i respektive medlemskommun.

Enligt föreliggande förslag till ny förbundsordning föreslås antalet ledamöter i förbundsstyrelsen öka och antalet ersättare minska. Av ledamöterna ska 8 vara i Göteborg folkbokförda medlemmar av Göteborgs kommun och återstående ledamöter utom Göteborgs kommun men inom kommunalförbundets medlemskommuner folkbokförda kommunmedlemmar. Varje övrig medlemskommun företräds av 1 ledamot folkbokförd i respektive medlemskommun. Antalet ersättare föreslås minska till 5. Ersättarplatserna fördelas mellan de fem medlemskommuner som har störst andel i förbundet. Detta innebär att kommunerna Göteborg, Mölndal, Kungsbacka, Lerum och Stenungsund får en ersättare var.

Antalet styrelseledamöter blir därmed 16 och antalet ersättare blir 5. Antalet ledamöter och ersättare minskar med 4 personer.

3.2.3 Revisorer

Enligt kommunallagen är förbundsmedlemmarna fria att bestämma antalet revisorer och mandattiden för dessa. Kommunalförbund är inte bundna av reglerna i KL som anger att antalet revisorer ska vara minst fem. Detta framgår av 9 kap. 12 § KL.

Enligt nu gällande förbundsordning väljer förbundsfullmäktige för varje mandatperiod 9 revisorer, en från respektive medlemskommun.

Enligt föreliggande förslag till ny förbundsordning, föreslås antalet revisorer minska från 9 revisorer till 5 revisorer. De fem medlemskommuner som har störst andel i förbundet utser förbundets revisorer. Det är kommunerna Göteborg, Mölndal, Kungsbacka, Lerum och Stenungsund.

Mandattiden har förtydligats något. Granskningstiden är fyra år och det innebär att revisorernas uppdrag är slutfört först sedan de under det femte året efter valet har granskat det fjärde årets verksamhet.

4. Förslag till ny förbundsordning

Nedan redovisas nu gällande förbundsordning samt de ändringar som föreslås gälla från och med den 1 januari 2027. Endast de delar i förbundsordningen som omfattas av ändringar anges. Ändringarna anges kursiverade. I sista kolumnen följer korta kommentarer till de ändringar som föreslås.

Nu gällande förbundsordning	Förslag till ny förbundsordning	Kommentarer till föreslagna ändringar
5 § Förbundsfullmäktige Förbundets högsta beslutande organ är förbundsfullmäktige med 33 ledamöter och 33 ersättare. Uppdraget som ordförande i	5 § Förbundsfullmäktige Förbundets högsta beslutande organ är förbundsfullmäktige med <i>17</i> ledamöter och <i>17</i> ersättare. Uppdraget som ordförande i	Antalet ledamöter utsedda av Göteborgs kommun är det antal som utses av övriga medlemskommuner

Nu gällande förbundsordning	Förslag till ny förbundsordning	Kommentarer till föreslagna ändringar
förbundsfullmäktige innehas av ledamot från annan medlemskommun än Göteborg. Uppdraget som första och andra vice ordförande innehas av ledamot från Göteborgs kommun. Medlemskommunerna utser antal ledamöter och ersättare enligt nedan. Göteborg ska utse 17 ledamöter och 17 ersättare. Mölndal ska utse 2 ledamöter och 2 ersättare. Kungsbacka ska utse 2 ledamöter och 2 ersättare. Härryda ska utse 2 ledamöter och 2 ersättare. Partille ska utse 2 ledamöter och 2 ersättare. Lerum ska utse 2 ledamöter och 2 ersättare. Lilla Edet ska utse 2 ledamöter och 2 ersättare. Tjörn ska utse 2 ledamöter och 2 ersättare. Stenungsund ska utse 2 ledamöter och 2 ersättare.	förbundsfullmäktige innehas av ledamot från annan medlemskommun än Göteborg. Uppdraget som första och andra vice ordförande innehas av ledamot från Göteborgs kommun. Medlemskommunerna utser antal ledamöter och ersättare enligt nedan. Göteborg ska utse 9 ledamöter och 9 ersättare. Mölndal ska utse 1 <i>ledamot</i> och 1 ersättare. Kungsbacka ska utse 1 <i>ledamot</i> och 1 ersättare. Härryda ska utse 1 <i>ledamot</i> och 1 ersättare. Partille ska utse 1 <i>ledamot</i> och 1 ersättare. Lerum ska utse 1 <i>ledamot</i> och 1 ersättare. Lilla Edet ska utse 1 <i>ledamot</i> och 1 ersättare. Tjörn ska utse 1 <i>ledamot</i> och 1 ersättare. Stenungsund ska utse 1 <i>ledamot</i> och 1 ersättare.	tillsammans plus 1 ledamot och 1 ersättare. Antalet ledamöter i förbundsfullmäktige blir därmed 17 ordinarie ledamöter och lika många ersättare.
6 § Förbundsstyrelse I kommunalförbundet ska det finnas en förbundsstyrelse med 14 ledamöter och 11 ersättare. Av ledamöterna och ersättarna ska 6 respektive 3 vara i Göteborg folkbokförda medlemmar av Göteborgs	6 § Förbundsstyrelse I kommunalförbundet ska det finnas en förbundsstyrelse med 16 ledamöter och 5 ersättare. Av ledamöterna ska 8 vara i Göteborg folkbokförda medlemmar av Göteborgs kommun och återstående ledamöter utom Göteborgs	Antalet ledamöter i förbundsstyrelsen blir därmed 16 ledamöter och 5 ersättare. Ersättarna fördelas mellan de fem medlemskommuner som har störst andel i förbundet. Det är för närvarande

Nu gällande förbundsordning	Förslag till ny förbundsordning	Kommentarer till föreslagna ändringar
Stad och återstående ledamöter och ersättare utom Göteborgs Stad men inom kommunalförbundets medlemskommuner folkbokförda kommunmedlemmar. Varje övrig medlemskommun företräds av en ledamot och en ersättare folkbokförda i respektive medlemskommun.	kommun men inom kommunalförbundets medlemskommuner folkbokförda kommunmedlemmar. Varje övrig medlemskommun företräds av 1 ledamot folkbokförd i respektive medlemskommun. Ersättarna fördelas mellan de fem medlemskommuner som har störst andel i förbundet.	kommunerna Göteborg, Kungälv, Mölndal, Lerum, Stenungsund.
7 § Revisorer och ansvarsfrihet De nyvalda förbundsfullmäktige väljer 9 revisorer, en från respektive kommun, för granskning av kommunalförbundets verksamhet. Revisorer utses för en period om fyra år räknat från och med den 1 januari året efter det då val av kommunfullmäktige har ägt rum i hela landet. Det åligger revisorerna att före mars månads utgång till förbundsfullmäktige lämna sin berättelse om granskning av verksamheten under det föregående året. Fullmäktige ska bevilja eller neka ansvarsfrihet. Beslutet ska motiveras.	7 § Revisorer och ansvarsfrihet De nyvalda förbundsfullmäktige väljer 5 revisorer för granskning av kommunalförbundets verksamhet. <i>De fem medlemskommuner som har störst andel i förbundet utser förbundets revisorer.</i> Revisorer utses för en period om fyra år räknat från och med den 1 januari året efter det då val av kommunfullmäktige har ägt rum i hela landet. <i>Revisorernas uppdrag är slutfört först sedan de under det femte året efter valet har granskat det fjärde årets verksamhet.</i> Det åligger revisorerna att före mars månads utgång till förbundsfullmäktige lämna sin berättelse om granskning av	Antalet revisorer föreslås minska från 9 revisorer till 5 revisorer. De fem medlemskommuner som har störst andel i förbundet utser förbundets revisorer. Det är för närvarande kommunerna Göteborg, Kungälv, Mölndal, Lerum, Stenungsund Mandattiden för revisorerna har förtydligats.

Nu gällande förbundsordning	Förslag till ny förbundsordning	Kommentarer till föreslagna ändringar
	verksamheten under det föregående året. Fullmäktige ska bevilja eller neka ansvarsfrihet. Beslutet ska motiveras.	

5. Information MBL

Information enligt MBL § 19 lämnas vid Förbunds MBL 2026-05-28.

Robert Karlsson
Förbundsdirektör

Marie Caldenby
Avdelningschef

6. Bilagor

1. Förslag till ny förbundsordning för Räddningstjänstförbundet Storgöteborg
2. Nu gällande förbundsordning för Räddningstjänstförbundet Storgöteborg

7. Sändlista

RSG:s medlemskommuner

Maja Liisa Odelius
Kommunsekreterare

Till kommunstyrelsen

Revidering av kommunstyrelsens delegationsordning

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens antar reviderad delegationsordning att gälla från och med 2026-09-01.

Sammanfattning av ärendet

Delegationsordningen utgör en sammanställning över till vem och i vilka ärenden kommunstyrelsen lämnar vidare rätten att fatta beslut inom. Syftet med delegationsordningen är att avlasta kommunstyrelsen vissa rutinmässiga beslut, genom att överlåta dessa beslut till någon annan. Detta skapar mer utrymme för behandling av principiellt viktiga ärenden och ärenden av större vikt i kommunstyrelsen. Organisationen blir även mer effektiv, i och med att delegaten kan fatta beslut omedelbart efter utredning – istället för att ärendet behöver avvakta till kommande sammanträde.

Delegationsordningen, liksom andra styrande dokument, behöver regelbundet ses över och hållas uppdaterad för att vara ändamålsenlig.

Beskrivning av ärendet

Bifogat till ärendet finns delegationsordning med förslag till revideringar. Det som är tänkt ska utgå/strykas ur delegationsordningen är markerat med röd färg och det som ska läggas till är markerat med grön färg. Gul färg visar att något har ändrats på annat sätt, exempelvis titel eller att delegationsnummer har uppdaterats till följd av att delegationer i aktuellt avsnitt har tillkommit eller strukits.

De föreslagna revideringar innebär huvudsakligen mindre förändringar, som att delegat har lagts till eller bytts ut, titulatur har ändrats samt att begreppsapparat och lagrum har uppdaterats. I vissa fall har delegationer strukits då man sett att det förekommit snarlika delegationer alternativt att reglering som ligger till grund för delegationen har upphört. De fåtalet nya delegationer som föreslås är huvudsakligen av administrativ karaktär. Valfärdsutskottet föreslås få delegation att fatta beslut om nominering till Länsstyrelsen Västra Götalands nyinrättade pris för ungas ideella engagemang.

Ekonomisk bedömning

Ärendet medför inga direkta ekonomiska konsekvenser.

Barnkonsekvensanalys

Ärendet avser revidering av kommunstyrelsens delegationsordning och har i sig ingen påverkan på barn.

Juridisk bedömning

Kommunstyrelsen får enligt kommunallagen 6 kap. 37 § samt 7 kap. 5 § uppdra åt en anställd i kommunen, dess presidium, ett utskott, en ledamot eller ersättare att besluta på nämndens vägnar i ett visst ärende eller en grupp ärenden. Kommunstyrelsen kan delegera beslutanderätt i ärenden inom det egna verksamhetsområdet, vilket framgår av kommunstyrelsens reglemente som fastställs av kommunfullmäktige.

Av kommunallagen 6 kap. 38 § framgår det vilken beslutanderätt kommunstyrelsen inte får delegera:

- Ärenden som avser verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet.
- Framställningar eller yttranden till kommunfullmäktige liksom yttranden med anledning av att beslut i kommunstyrelsen i dess helhet eller av kommunfullmäktige har överklagats.
- Ärenden som rör myndighetsutövning mot enskilda, om de är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt.
- Ärenden som enligt lag eller annan författning inte får delegeras.

Delegationsordningen har reviderats med beaktande av reglerna om delegering och följer de lagar som berörs.

Bedömning utifrån Agenda 2030

De globala målen i Agenda 2030 berörs inte direkt av ärendet.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-06-05

Kommunstyrelsens delegationsordning, reviderad (med färgmarkeringar)

Kommunstyrelsens delegationsordning, nuvarande

STENUNGSUNDS KOMMUN

Sektor stödfunktioner

Elin Hjalmarsson
Sektorchef

Erik Bergman
Funktionschef

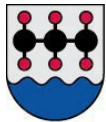
**Stenungsunds
kommun**

Tjänsteskrivelse
2026-06-05

Dnr KS 2026/579

Beslut skickas till

Maja.odelius@stenungsund.se

Kommunstyrelsens delegationsordning

Typ av dokument Delegationsordning	Beslutat av Kommunstyrelsen	Beslutsdatum 2021-01-11 KS § 15	Diarienummer 2021/866 2022/153 2022/866 2023/808 2025/30 2026/579
Dokumentägare Sektor stödfunktioner	Giltighetstid Tills vidare	Framtagen av Kansliet	Reviderad 2022-03-21 § 99 2022-04-25 § 126 2022-11-28 § 356 2023-01-09 § 11 2024-03-25 § 95 2025-02-17 § 69 2025-05-26 § 187 2025-08-25 § 244 2026-01-26 § 34 2026-XX-XX § X

Innehåll

1	Kommunallagens regler om delegering av beslutanderätt.....	3
1.1	Vad innebär delegering?	3
1.2	Vad är en delegationsordning?	3
1.3	Vad får delegeras?	3
1.4	Delegering eller ren verkställighet?	4
1.5	Delegering av rätt att överklaga.....	4
1.6	Vem kan kommunstyrelsen delegera till?	5
1.7	Delegering av beslutanderätt i brådiskande ärenden där kommunstyrelsens avgörande inte kan avvaktas	5
1.8	Anmälan av delegeringsbeslut	5
1.9	Beslut utan delegeringsuppdrag.....	6
2	Allmänna bestämmelser för kommunstyrelsens delegationsordning	6
2.1	Ordförandes beslut i brådiskande ärenden	6
2.2	Ärenden av principiell betydelse	6
2.3	Beslut endast inom ramen för budget.....	6
2.4	Jäv	6
2.5	Ersättare vid förfall för kommunstyrelsens ordförande	7
2.6	Ersättare vid förfall för övriga delegater	7
2.7	Ingå avtal	7
2.8	Anmälan av delegationsbeslut	7
3	Förkortningar över lagar, förordningar och delegater.....	8
3.1	Lagar och förordningar.....	8
3.2	Delegater	8

1 Kommunallagens regler om delegering av beslutanderätt

1.1 Vad innebär delegering?

Med delegering avses att kommunstyrelsen överför självständig beslutanderätt till förtroendevalda eller anställda i kommunen, det vill säga att kommunstyrelsen ger någon annan i uppdrag att fatta beslut på kommunstyrelsens vägnar i vissa ärenden.

De juridiska förutsättningarna för kommunstyrelsens möjlighet att delegera beslutanderätt följer av 6 kap. 37-39 §§ kommunallagen (KL) som reglerar delegering inom en nämnd.

Den som ges beslutanderätt kallas delegat. Delegaten träder helt in i kommunstyrelsens ställe. Ett beslut av delegaten ses som ett kommunstyrelsebeslut och kan överklagas på samma sätt som om kommunstyrelsen själv hade fattat beslutet.

Kommunstyrelsen kan inte ändra delegatens beslut men kan återkalla delegeringsuppdraget. Kommunstyrelsen kan också genom eget handlande föregripa ett beslut i ett enskilt ärende genom att själv ta över ärendet och fatta beslut.

1.2 Vad är en delegationsordning?

En delegationsordning är en lista över de ärendegrupper där nämnden beslutat att delegera sin beslutanderätt. Syftet med delegationsordning är att avlasta nämnden/kommunstyrelsen vissa rutinmässiga beslut genom att överlåta dessa beslut till någon annan. Organisationen blir då mer effektiv genom att beslutsvägarna blir kortare och handläggningen snabbare. Detta skapar också utrymme för mer behandling av principiellt viktiga ärenden och ärenden av större vikt i nämnden. Delegering är en nödvändighet för att den kommunala organisationen och förvaltningen ska kunna fungera på ett effektivt sätt.

1.3 Vad får delegeras?

Kommunstyrelsen kan delegera beslutanderätt i ärenden inom det egna verksamhetsområdet. Verksamhetsområdet framgår av kommunstyrelsens reglemente som fastställs av kommunfullmäktige.

Kommunstyrelsen beslutar själv i vilka ärenden eller ärendegrupper beslutanderätt ska delegeras. Kommunstyrelsen lämnar delegeringsuppdrag genom särskilt beslut eller genom denna delegationsordning där beslutanderätt i olika ärenden överförs till delegater. Räckvidden för kommunstyrelsens delegeringsbefogenhet är dock begränsad enligt 6 kap. 38 § KL som anger vilka ärendetyper som inte får delegeras (se nedan).

Enligt 6 kap. 38 § KL får kommunstyrelsen inte delegera beslutanderätt i följande slag av ärenden:

- Ärenden som avser verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet, (*t.ex. får beslutanderätt att omdisponera medel inom kommunstyrelsens fastställda driftbudgetram inte delegeras*),
- Framställningar eller yttranden till kommunfullmäktige liksom yttranden med anledning av att beslut i kommunstyrelsen i dess helhet eller av kommunfullmäktige har överklagats,
- Ärenden som rör myndighetsutövning mot enskilda, om de är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt,
- Ärenden som enligt lag eller annan författning inte får delegeras.

1.4 Delegering eller ren verkställighet?

Delegationsordningen är en förteckning över delegerad beslutanderätt i enlighet med kommunallagens regler. Delegationsordningen ska med andra ord endast innehålla *beslut i kommunallagens mening* och inte beslut som utgör s.k. *ren verkställighet*. Gränsen mellan beslut som kräver delegering och beslut som utgör ren verkställighet är ibland svår att fastställa.

Med *beslut i kommunallagens mening* kännetecknas att det finns utrymme för alternativa lösningar och att beslutsfattaren måste göra vissa överväganden och bedömningar. Normalt kan denna typ av beslut överklagas genom laglighetsprövning eller genom förvaltningsbesvär. Bedömningen kan dock inte endast göras utifrån överklagbarheten eftersom t.ex. yttranden normalt sett inte kan överklagas men ofta innehåller självständiga bedömningar och därmed förutsätter delegering för att kunna överföras från nämnd till annan.

Vid *ren verkställighet* saknas utrymme för självständiga bedömningar och beslutsalternativ. Det kan t.ex. röra sig om rent förberedande åtgärder eller frågor som är reglerade i lag eller avtal. Exempel på sådana beslut är avgiftsdebitering enligt en fastställd taxa och inköp enligt ramavtal. Även flertalet beslut som rör myndighetens rent interna förhållanden utgör ren verkställighet, t.ex. fastighetsförvaltning, attest, lönesättning, och övrig personaladministration.

Beslut av rent verkställande art betraktas inte som beslut i kommunallagens mening och kan inte överklagas. De ska därför inte heller upptas i delegationsordningen. Även om den enskilde inte kan överklaga ett sådant beslut genom laglighetsprövning eller förvaltningsbesvär finns andra vägar för den enskilde att få beslutet granskat, nämligen genom rättslig prövning vid allmän domstol, genom en anmälan till JO eller genom påkallande av de kommunala revisorernas uppmärksamhet.

1.5 Delegering av rätt att överklaga

Beslut att överklaga dom av allmän förvaltningsdomstol och beslut att begära inhibition går att delegera förutsatt att det överklagade beslutet i sig får delegeras. Till exempel får inte delegeringen i ärenden som rör myndighetsutövning mot enskilda omfatta ärenden av principiell betydelse eller annars av större vikt (6 kap. 38 § KL).

1.6 Vem kan kommunstyrelsen delegera till? (6 kap. 37 § KL, 9 kap. 37 § KL)

Kommunstyrelsen kan lämna delegeringsuppdrag till:

- presidiet,
- ett utskott bestående av ledamöter eller ersättare i kommunstyrelsen,
- en ledamot eller ersättare i kommunstyrelsen,
- en anställd hos kommunen,
- en anställd i annan kommun inom ramen för avtalssamverkan.

Det är inte tillåtet att lämna delegeringsuppdrag till:

- flera anställda i grupp,
- till anställd tillsammans med ledamot eller ersättare, s.k. blandad delegering,
- anställd i kommunalt företag.

1.7 Delegering av beslutanderätt i brådskande ärenden där kommunstyrelsens avgörande inte kan avvaktas (6 kap. 39 § KL)

Kommunstyrelsen får enligt kommunallagen uppdra åt ordföranden eller en annan ledamot i styrelsen att besluta i ärenden som är så brådskande att styrelsens avgörande inte kan avvaktas. Det rör sig alltså här om ärenden som absolut måste avgöras omgående. Vilka beslut som kan delegeras och om det finns några begränsningar framgår inte av lagtexten. Ärenden som avgjorts med stöd av denna bestämmelse ska anmälas till kommunstyrelsens nästa sammanträde. Denna typ beslut anses som ett beslut av kommunstyrelsen.

1.8 Anmälan av delegeringsbeslut (6 kap. 40 § KL)

Kommunstyrelsen ska besluta i vilken utsträckning beslut som har fattats med stöd av delegationsuppdrag ska anmälas till kommunstyrelsen. Beslut som inte ska anmälas och som får överklagas genom s.k. *laglighetsprövning* ska protokollföras särskilt.

Brådskande beslut fattade av ordförande eller annan ledamot som nämnden utsett måste *alltid* återrapporteras till kommunstyrelsens nästa sammanträde.

Syftet med anmälan av delegeringsbeslut är flera. Kommunstyrelsens informations- och kontrollansvar tillgodoses och dessutom kan anmälan utgöra en avgörande faktor för att beslutet ska vinna laga kraft.

För beslut som kan överklagas med s.k. *laglighetsprövning* enligt kommunallagen är anmälan en förutsättning för att besvärstiden ska börja löpa och för att beslutet ska vinna laga kraft. Besvärstiden börjar löpa tre veckor från den dag som protokollet från det sammanträde vid vilket beslutet anmäldes till kommunstyrelsen anslås på kommunens anslagstavla. När besvärstiden löpt ut och beslutet inte längre kan överklagas vinner det laga kraft.

Beslut som kan överklagas med *förvaltningsbesvär* vinner laga kraft ändå, nämligen när tre veckor har passerat sedan dess att den beslutet angår, har tagit del av beslutet. Det är dock viktigt att poängtera att anmälningsskyldigheten enligt kommunallagen gäller även i dessa fall.

1.9 Beslut utan delegeringsuppdrag

Om en anställd fattar ett beslut utan stöd av ett delegeringsuppdrag kan ett sådant beslut inte överklagas genom laglighetsprövning eftersom beslutet inte kan sägas existera i kommunallagens mening. Kommunen kan dock bli civilrättsligt bunden av beslutet om mottagaren är i god tro och det rör civilrättsliga förhållanden.

2 Allmänna bestämmelser för kommunstyrelsens delegationsordning

Inom kommunstyrelsens ansvarsområden ska nedanstående bestämmelser gälla.

2.1 Ordförandes beslut i brådskande ärenden

Med stöd av 6 kap. 39 § KL uppdras åt kommunstyrelsens ordförande, eller vid förfall för ordföranden, i första hand till förste vice ordförande och vid förfall för förste vice ordförande till andre vice ordförande, att besluta på kommunstyrelsens vägnar i ärenden som är så brådskande att kommunstyrelsens avgörande inte kan avvaktas. Sådana beslut ska anmälas till kommunstyrelsens nästa sammanträde.

2.2 Ärenden av principiell betydelse

Delegat ska överlämna ärende till kommunstyrelsen om ärendet är av principiell betydelse eller annars av större vikt.

2.3 Beslut endast inom ramen för budget

Delegerad beslutanderätt får utnyttjas endast inom ramen för respektive enhets driftbudgetram eller inom ramen för kostnadsram för visst projekt. Tvingande lagstiftning är dock överordnad.

2.4 Jäv

Delegat som är jävig i ett ärende får inte delta i handläggningen eller närvara vid beslutsfattandet. Delegat som misstänker att denne är jävig ska omedelbart anmäla jäv och överlämna ärendet till närmaste chef. Delegaten ska i sådana fall anses frånvarande och ersättare får träda in i dennes ställe.

2.5 Ersättare vid förfall för kommunstyrelsens ordförande

Vid förfall för kommunstyrelsens ordförande inträder förste vice ordförande och vid förfall för både ordförande och förste vice ordförande inträder andre vice ordförande, om inget annat anges under respektive delegationspunkt.

2.6 Ersättare vid förfall för övriga delegater

Vid förfall för övriga delegater inträder vikarie/tillförordnad som delegat om sådan har utsetts och om inget annat anges under respektive delegationspunkt.

Om det inte finns någon utsedd vikarie/ tillförordnad och beslut inte utan större nackdelar kan avvaktas till delegatens återkomst inträder närmast överordnad chef, om inget annat anges under respektive delegationspunkt.

2.7 Ingå avtal

Delegat är behörig att ingå de avtal som har direkt samband med utövandet av den delegerade beslutanderätten om inte annat anges.

Beslut som fattas av kommunstyrelsen, det vill säga där delegation saknas, ska undertecknas av kommunstyrelsens ordförande eller kommunstyrelsens förste eller andre vice ordförande och kontrasigneras av ekonomichef eller kommundirektör i enlighet med styrdokumentet *"Undertecknande av värdehandlingar"*.

2.8 Anmälan av delegationsbeslut

Samtliga beslut som fattats med stöd av delegering ska anmälas till kommunstyrelsen.

När en delegat har fattat beslut med stöd av delegationsordningen ska delegaten genast anmäla detta enligt förvaltningens interna rutiner för anmälan av delegeringsbeslut.

Anmälan av delegationsbeslut ska innehålla en beslutsbeskrivning, beslutsdatum, hänvisning till aktuell beslutspunkt i delegationsordningen samt namn och titel på delegat.

Anmälan av delegationsbeslut om anställning administreras centralt i kommunen. Förvaltningen sammanställer månatligen samtliga anställningar över 3 månader. Av sammanställningen ska det framgå vilken befattning som anställts, datum för anställningen, sysselsättningsgrad samt arbetstid.

Anmälningarna av delegationsbeslut sammanställs och redovisas för kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen beslutar därefter om godkännande av redovisningen, vilket protokollförs i en särskild paragraf.

3 Förkortningar över lagar, förordningar och delegater

3.1 Lagar och förordningar

DL	Diskrimineringslag (2008:567)
FBL	Fastighetsbildningslag (1970:988)
FL	Förvaltningslag (2017:725)
FOSO	Förordning (2003:789) om skydd mot olyckor
FoV	Förordning (2011:110) om vuxenutbildning
GDPR	Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), kallas ofta för GDPR (General Data Protection Regulation)
GyF	Gymnasieförordning (2010:2039)
HVF	Hemvärnsförordning (1997:146)
JB	Jordabalken (1970:994)
KL	Kommunallag (2017:725)
LKP	Lag om kommunal parkeringsövervakning m.m. (1987:24)
LSS	Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (1993:387)
MB	Miljöbalk (1998:808)
OSL	Offentlighets- och sekretesslag (2009:400)
PBL	Plan och bygglag (2010:900)
PSL	Patientsäkerhetslag (2010:659)
SFO	Skolförordning (2011:185)
SL	Skollag (2010:800)
SoL	Socialtjänstlag (2025:400)
SmL	Smittskyddslag (2004:168)
TRF	Trafikförordning (1998:1276)
TF	Tryckfrihetsförordningen (1949:105)
VägL	Väglag (1971:948)

3.2 Delegater

ALM	Allmänna utskottet
EC	Enhetschef
EKCH	Ekonomichef
FC	Funktionschef
FC ad	Funktionschef Administration och Digitalisering
KD	Kommundirektör
KSO	Kommunstyrelsens ordförande
MAR	Medicinskt ansvarig för rehabilitering
MAS	Medicinskt ansvarig sjuksköterska
MLA	Medicinskt ledningsansvarig
PEU	Personal- och ekonomiutskottet
HC	HR-chef
SAS	Socialt ansvarig samordnare
SC	Sektorchef
UPHC	Upphandlingschef
VC	Verksamhetschef
VC HSL	Verksamhetschef hälso- och sjukvård

Del.nummer	Delegationsbeslut	Delegat	Lagrum	Villkor	Kommentar
A	SEKTORSÖVERGRIPANDE ÄRENDEN				
A 1	Tjänstepersonsorganisation				
A 1.1	Organisatoriska förändringar på sektorsövergripande nivå	KD		Dock ej organisationsförändringar som faller inom KL 5:1 eller 6:38.	Samråd med KSP
A 1.2	Organisatoriska förändringar inom en sektor	SC			
A 2	Allmänna handlingar				
A 2.1	Beslut att inte lämna ut handlingar samt uppställande av förbehåll	KD, SC, VC, FC, Kommunjurist, UPHC, kanslichef	TF, OSL kap. 5-6		Observera att den enskilde har rätt att få ett beslut med överklagandehänvisning. Prövningen av en begäran om utlämnande ska ske skyndsamt.
A 2.2	Beslut att omhänderta arkiv mot arkivbildarens vilja	Kommunarkivarie			
A 2.3	Beslut om gallring av till arkivmyndigheten överlämnade handlingar	Kommunarkivarie			
A 2.4	Beslut om överlämnande av allmänna handlingar till enskilda för förvar i samband med att kommunala verksamheter övergår till enskilt rättssubjekt	Kommunarkivarie			
A 3	Dataskyddsförordningen (GDPR)				
A 3.1	Beslut med anledning av den registrerades begäran att utöva sina rättigheter enligt artiklarna 12.5 och 15-21 i GDPR	FC ad	GDPR artiklarna 12.5 och 15-21		
A 3.2	Ingå personuppgiftsbiträdesavtal och datadelningsavtal	SC, VC, FC, EC	GDPR artikel 28	Den chef som ingått huvudavtalet	
A 3.3	Utse och entlediga dataskyddsombud för kommunstyrelsen	FC ad	GDPR artikel 37		
A 4	Allmänna ärenden och rättsfrågor				
A 4.1	Beslut om att inleda rättegång eller förrättning	KD			Avser civilrättsliga processer
A 4.2	Överklagan av delegationsbeslut som ändrats av domstol	SC		Omtvistebeloppet understiger 3 pbb	
A 4.3	Beslut om att avvisa för sent inkommet överklagande	Delegat i ursprungsärendet	45 § FL	Efter samråd med överordnad chef	
A 4.4	Ändring av beslut som fattats med stöd av delegation	Delegat i ursprungsärendet	37-39 §§ FL	Efter samråd med överordnad chef	
A 4.5	Yttrande över överklagat delegationsbeslut	Delegat i ursprungsärendet		Efter samråd med överordnad chef	Yttrande över överklagat beslut som nämnden fattat i sin helhet kan inte delegeras. (6:38 KL)
A 4.6	Avvisande av enskilds ombud eller biträde	SC	14 § FL		

A 4.7	Yttrande angående antagande av hemvärns soldat	Administrativ assistent IFO	5 § HVF		
A 4.8	Överklagan av beslut om folkbokföring	VC IFO-FH	40 § Folkbokföringslagen		
A 4.9	Tillstånd att använda kommunens vapen och logotyp	SC sf			
A 4.10	Beslut om att lämna remissyttrande vid remisser av mindre vikt/ej av principiell beskaffenhet för kommunen samt beslut att avstå från att lämna yttrande i dessa fall.	SC			
A 4.11	Besluta att inte tillgänglighetsanpassa digital offentlig service om det är oskäligt betungande att fullgöra tillgänglighetskraven	Funktionschef Kommunikation och samordning	Lag (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service		
A 4.12	Ansöka om externa medel (exempelvis statsbidrag, EU-bidrag)	KD, SC, VC, FC, EKCH, EC dit ärendet/projektet hör		För berörd verksamhet och inom budgetram.	
A 5	Personal				
A 5.1	Tecknande av lokalt kollektivavtal	HC			
A 6	Anställning och villkor inkl. lön i samband därmed				
A 6.1	Tillfälligt förordnande av kommundirektör	KSO		max 60 dagar	
A 6.2	Anställning och tillfälligt förordnande av sektorchef, ekonomichef och HR-chef	KD		Efter samråd med KSP	
A 6.3	Anställning och tillfälligt förordnande av verksamhetschef/funktionschef	SC		Efter samråd med KD	
A 6.4	Anställning och tillfälligt förordnande av enhetschef	VC, FC		Efter samråd med SC	
A 6.5	Anställning av övrig personal inom ansvarsområdet	KD, SC, VC, FC, EC, bitr EC, Rektor, bitr Rektor			
A 6.6	Lönesättning utöver fastställda kriterier	HC			
A 7	Uppsägning, avskedande, omplacering, pension etc.				
A 7.1	Uppsägning på grund av arbetsbrist eller av personliga skäl	KD, SC			Efter samråd med HC
A 7.2	Avskedande eller disciplinåtgärd	KD, SC			Efter samråd med HC
A 7.3	Omplacering av personal mellan sektorer	KD, SC			Efter samråd med HC

A 7.4	Träffa överenskommelse om avslut av anställning	KD, SC			Efter samråd med HC. Delegationen omfattar även beslut om inbetalning till tjänstepensionsförsäkring istället för kontant utbetalning.
A 7.5	Beslut om att överlåta eller flytta tjänstepension till ny arbetsgivare	HC			
A 7.6	Beslut om minskad arbetstid för äldre medarbetare	KD, SC			Efter samråd med HC. Gäller 12 månader i taget, se Pensionsriktlinje.
A 7.7	Beslut om särskild avtalspension	KD, SC			Efter samråd med HC. Se Pensionsriktlinje.
A 7.8	Beslut om pensionsförstärkning vid avgång ur tjänst	KD, SC			Efter samråd med HC. Se Pensionsriktlinje.
A 8	Bevilja ledighet utöver det som anges i lagar, avtal eller riktlinjer				
A 8.1	Kommundirektör	KSO			
A 8.2	Sektorchef, HR-chef och ekonomichef	KD			
A 8.3	Verksamhetschef/funktionschef och direkt underställd personal	SC			
A 8.4	Enhetschef och direkt underställd personal	VC, FC			
A 8.5	Övrig personal	EC			
A 9	Godkännande av och förbud mot bisyssla				
A 9.1	Kommundirektör	KSO			
A 9.2	Sektorchef, HR-chef och ekonomichef	KD			
A 9.3	Personalinom respektive sektor	SC			Samråd kan om så behövs ske med HR-chef
A 10	Upphandling				
A 10.1	Kommunövergripande ramavtal: Initiera upphandling, besluta om tilldelning av anbud, ingå avtal, förlänga avtal, säga upp och häva avtal. Beslutet omfattar belopp inom beslutad budget.	UPHC			Tilldelningsbeslutet som sådant anmäls inte till kommunstyrelsen. Detta eftersom tecknandet av avtalet sedermera anmäls som ett delegationsbeslut.

A 10.2	Övriga avtal, dvs avtal som avser en eller flera verksamheter som inte är kommunövergripande ramavtal: Initiera upphandling, ingå avtal, förlänga avtal, säga upp och häva avtal.	EC, VC, FC och SC inom budgeterade ramar			
A 10.3	Upphandlingsprocessen fatta beslut om tilldelning, återtagande av tilldelningsbeslut och avbrytande av upphandling	Upphandlare, UPHC EC, VC, FC, SC			Tilldelningsbeslutet som sådant anmäls inte till kommunstyrelsen. Detta eftersom tecknandet av avtalet sedermera anmäls som ett delegationsbeslut.
A 10.4	Beslut om att inleda och teckna avtal vid direktupphandling för belopp över 25 tkr	EC, VC, FC, SC för budgeterade ramar			Direktupphandling över 100 tkr har dokumentationsplikt enligt lag
A 10.5	Beslut om att delta i samordnad upphandling som genomförs av annan upphandlande myndighet	Upphandlingschef			
A 10.6	Beslut att teckna leasingavtal, fast och lös egendom	EKCH			Enligt styrdokument Ekonomiska styrprinciper för Stenungsunds kommun.
A 10.7	Beslut att avropa på nationella ramavtal	Upphandlingschef			

A 11	Försäkringar, skadestånd och förlikning				
A 11.1	Beslut i ärenden om skadeståndersättning och annan ersättning	SC		Vid medgivande eller framställande av skadestånds- eller ersättningskrav: Upp till fyra prisbasbelopp. För VA-Gatagäller dock upp till två prisbasbelopp.	Delegationen innefattar både beslut som kan aktualiseras när kommunen framställer ett skadestånds- eller ersättningskrav och när någon framställer ett skadestånds- eller ersättningskrav mot kommunen. Samråd kan om så behövs ske med kommunjurist.
A 11.2	Ingå förlikningsavtal	KD, SC		SC: Upp till 250 tkr SC sf: Upp till 1 mnkr KD: Upp till 2 mnkr. Vid förlikningsbelopp över 250 tkr ska samråd med KSP ske.	
A 12	Upplåning, placering, avskrivning och försäljning				
A 12.1	Upplåning inom KF:s beslutade upplåningsvolym	EKCH			
A 12.2	Upplåning av medel till bolag/stiftelser inom kommunkoncernen	EKCH		Inom budget beslutad volym	
A 12.3	Placering av kommunens likvida medel	EKCH		Utifrån Finanspolicy	
A 12.4	Derivatinstrument -termins- options- och swapaffärer.	EKCH		Utifrån Finanspolicy	
A 12.5	Placering av donationsmedel för Stiftelsen Syskonen Parkers minnesfond	EKCH		Utifrån placeringsriktlinjer	
A 12.6	Avskrivning av fordran under 100 tkr.	EKCH, EC Ekonomi			

A 12.7	Försäljning av begagnat gods - max 500 tkr	EKCH, EC Ekonomi			
A 12.8	Försäljning av begagnat gods - max 2 tkr	EC			
A 13	Hyresavtal				
A 13.1	Ingå, ändra och upphäva hyresavtal (fast egendom) samt godkännande av avtalsparts upplåtelse i andra hand av avtalen i max fyra år.	EKCH		Upp till 10 pbb per år per avtal.	
A 13.2	Ingå, ändra och upphäva hyresavtal (fast egendom) för exploateringsfastighet i max fyra år	EKCH		Upp till 10 pbb per år per avtal.	
A 13.3	Ingå, ändra och upphäva hyresavtal (fast egendom) med löpande uppsägningstid på max 12 månader.	EKCH			
A 13.4	Ingå, ändra och upphäva hyresavtal (fast egendom) för enskild bostäder med en uppsägningstid om max tre månader samt att hyr ut den samma i andra hand.	VC IFO, VC KoU, ECEFN		Upp till 5 pbb per år och avtal	För EC EFN gäller enbart beslut om uthyrning i andra hand.
A 13.5	Samtycke till ombyggnation i av kommunen uthyrd lokal eller fastighet.	EKCH SC sf			
A 14	Övrigt				
A 14.1	Beslut att utse beslutsattesteranter	SC			
A 14.2	Beslut om att en anställd ska ha rätt att använda betal- och kreditkort i tjänsten	EKCH			
A 14.3	Beslut om avstängning från service som kund ej betalar för	VC			Inom sektor samhällsbyggnad
A 14.4	Utarbeta riktlinjer för god produktion- och hygienpraxis samt upprätta, övervaka och tillämpa HAACCP- principer för livsmedelssäkerhet enligt EG-förordningen om hygien	VC Måltid, FC Service	EG-förordning 852/04		Varje kök har ett eget egenkontrollprogram
A 14.5	Vara ombud vid entreprenad och projektering enligt AB*, ABT** och ABK***	FC Fastighet, VC Projektkontor, EC Teknik, EC Gata/ledningsnät, EC Drift Process			*Allmänna bestämmelser för byggnads-, anläggnings och installationsentreprenader **Allmänna bestämmelser för totalentreprenader avseende byggnads-, anläggnings- och installationsarbeten ***Allmänna bestämmelser för konsultuppdrag inom arkitekt och ingenjörssamhet

A. 14.6	Godkänna redaktionella ändringar i styrdokument	SC			Gäller ändringar som inte förändrar intentionen i dokumentet som t.ex. förändringar av kommunens organisation.
A. 14.7	Uppdatering av namn i tjänsteförteckning tillhörande styrdokumentet Undertecknande av väderhandlingar	Redovisningsansvarig			Delegationen avser enbart uppdatering av namn i tjänsteförteckningen. Revidering av själva styrdokumentet Undertecknande av väderhandlingar kräver beslut av kommunstyrelsen.
A 15	Säkerhet, kris och beredskap				
A 15.1	Yttrandenligt kamerabevakningslagen	Risk- och beredskapssamordnare	Kamerabevakningslagen (2018:1200)		
A 15.2	Ingå säkerhetsskyddsavtal	Säkerhetsskyddschef	Säkerhetsskyddslagen 4:1-2		
A 15.3	Beslut om registerkontroll och placering i säkerhetsklass	Säkerhetsskyddschef	Säkerhetsskyddslagen 3:1-3		
A 15.4	Beslut om att begära sändning av VMA (Viktigt meddelande till allmänheten)	KD, TIB, Säkerhetsskyddschef	Förordning (2023:579) om viktigt meddelande till allmänheten		
A 15.5	Beslut om att utse säkerhetsskyddschef	KD			
A 15.6	Beslut om att utse biträdande signalskyddschef	SC sf			
A 15.7	Krigsplacering av personal	KD			

B	FOLKHÄLSA				
B 1	Fördelning av bidrag				
B 1.1	Besluta om fördelning av bidrag från folkhälsorådets budget	Folkhälsosamordnare		Samråd ska ske med Folkhälsorådet.	

C	SEKTOR SAMHÄLLSBYGGNAD				
C 1	Arrende				
C 1.1	Ingå arrendeavtal eller nyttjanderättsavtal i max fyra år	VC Exploatering, EC Mex geodata, Mark- och exploateringsingenjör, Markhandläggare EC Mex- och geodata,		Se villkor för undertecknande av värdehandling	
C 1.2	Ändra och upphäva arrendeavtal eller nyttjanderättsavtal	VC Exploatering, EC Mex geodata, Mark- och exploateringsingenjör, Markhandläggare		Se villkor för undertecknande av värdehandling	
C 1.3	Avslå förfrågan om arrende eller nyttjanderätt	VC Exploatering, EC Mex geodata, Mark- och exploateringsingenjör, Markhandläggare			
C 2	Övriga avtal - vägförening, vägsamfällighet, samfällighetsförening, servitut, ledningsrätt, fastighetsägare etc.				
C 2.1	Ingå avtal med vägförening, vägsamfällighet eller samfällighetsförening i max 5 år	VC Exploatering, EC Mex geodata, Mark- och exploateringsingenjör, Markhandläggare			
C 2.2	Ändra och upphäva avtal med vägförening, vägsamfällighet eller samfällighetsförening	VC Exploatering, EC Mex geodata, Mark- och exploateringsingenjör, Markhandläggare			
C 2.3	Tillförsäkra kommunen rätt till servitut eller ledningsrätt i annan tillhörig fastighet och medverk till ändring eller upphävande av sålunda tillkommen rätt	VC Exploatering, EC Mex geodata, Mark- och exploateringsingenjör, Markhandläggare	PBL, FBL, Anläggningslagen, Ledningsrättslagen, IF	Se villkor för undertecknande av värdehandling	
C 2.4	Belasta kommunens mark med servitut, ledningsrätt eller rätt till anläggning och medverka till ändring eller upphävande av sålunda tillkommen rätt	VC Exploatering, EC Mex geodata, Mark- och exploateringsingenjör, Markhandläggare	PBL, FBL, Anläggningslagen, Ledningsrättslagen, IF , Väglagen	Se villkor för undertecknande av värdehandling	
C 2.5	Ansöka om lantmåteriförrättningar, vara kommunens ombud i lantmåteriförrättning och underteckna överenskommelse i anslutning därtill.	VC Exploatering, EC Mex geodata, Mark- och exploateringsingenjör, Markhandläggare			
C 2.6	Representera kommunen i vägföreningar, vägsamfälligheter och samfällighetsföreningar	VC Exploatering, EC Mex geodata, Mark- och exploateringsingenjör, Markhandläggare			
C 2.7	Avslå förfrågan om övriga avtal och medgivande - vägförening, vägsamfällighet, samfällighetsförening, servitut, ledningsrätt, fastighetsägare etc.	VC Exploatering, EC Mex geodata, Mark- och exploateringsingenjör, Markhandläggare			
C 3	Detaljplaner				
C 3.1	Beslut om planstart	VC Exploatering, EC planering			

C 3.2	Ingå plankostnadsavtal	VC Exploatering, EC planering			
C 3.3	Beslut om att begära planeringsbesked				
C 3.4	Beslut om detaljplan innebär betydande miljöpåverkan eller ej	VC Exploatering, EC planering			
C 3.5	Beslut om att skicka ut planförslag på samråd om förslaget överensstämmer med tidigare beslut om planbesked eller planuppdrag	VC Exploatering, EC planering			
C 3.6	Beslut om att skicka ut planförslag på granskning	VC Exploatering, EC planering			
C 3.7	Beslut om att avvisa för sent inkommet överklagande rörande detaljplan	VC Exploatering, EC planering			
C 3.8	Rätt att företräda kommunstyrelsen vid samråd med lantmäterimyndigheten gällande fastighetsbildning med avseende på planfrågor	VC Exploatering, EC planering planarkitekt, samordnare plan	FBL 4 kap 25 § och 25 a §		
C 3.9	Rätt att påkalla fastighetsreglering som behövs för att mark och vatten ska kunna användas för bebyggelse på ett ändamålsenligt sätt	VC Exploatering, EC Mex Geodata, EC planering , planarkitekt , samordnare plan , mark- och exploateringsingenjör	FBL 5 kap 3 § tredje stycket		
C 3.10	Rätt att påkalla fastighetsbestämning såvitt gäller område med detaljplan eller områdesbestämmelser eller område beträffande vilket fråga väckts om upprättande av sådan plan eller sådana bestämmelser	VC Exploatering, EC Mex Geodata, EC planering , planarkitekt , samordnare plan , mark- och exploateringsingenjör	FBL 14 kap 1 a § 4 punkt		
C 3.11	Godkännande av förrättning, förrättningsbeslut eller gränsutmärkning	VC Exploatering, EC planering planarkitekt, samordnare plan			
C 3.12	Rätt att påkalla förrättning	VC Exploatering, EC Mex Geodata, EC planering , planarkitekt , samordnare plan , mark- och exploateringsingenjör	Anläggningslagen 18 §		
C 3.13	Rätt att företräda kommunstyrelsen vid samråd med lantmäterimyndigheten avseende gemensamhetsanläggning i planfrågor	VC Exploatering, EC planering planarkitekt, samordnare plan	Anläggningslagen 21 §		
C 3.14	Godkännande av beslut eller åtgärd	VC Exploatering, EC Mex Geodata, EC planering , planarkitekt , samordnare plan , mark- och exploateringsingenjör	Anläggningslagen 30 §, 15 kap. 11 § FBL		

C 3.15	Rätt att företräda kommunstyrelsen vid samråd med lantmäterimyndigheten avseende ledningsrätt i planfrågor samt att vid samråd begära att ärendet hänskjuts till nämnden för prövning	VC Exploatering, EC Mex Geodata, EC planering, planarkitekt, samordnare plan, mark- och exploateringsingenjör	Ledningsrättslagen 19 §		
--------	---	---	-------------------------	--	--

C 4	Köp och försäljning				
C 4.1	Försäljning av villatomter	VC Exploatering, EC Mex- och geodata, Mark- och exploateringsingenjör, Markhandläggare		Enligt KS fastställda priser	
C 4.1	Försäljning av bostadsrätter	EKCH		Se villkor för undertecknande av värdehandling.	
C 4.2	Köp, försäljning, byte eller reglering av fastighet eller del av fastighet	VC Exploatering, EC Mex geodata, Mark- och exploateringsingenjör, Markhandläggare		Inom kostnadsramen 10 prisbasbelopp. Se villkor för undertecknande av värdehandling.	
C 4.3	Köp, försäljning, byte eller reglering av fastighet eller del av fastighet	SC Sb		Inom kostnadsramen 50 prisbasbelopp. Se villkor för undertecknande av värdehandling.	
C 4.4	I egenskap av fastighetsägare avge framställningar och yttrande angående bygglov, planändren, fastighetsbildning m.m.	VC Exploatering, EC Mex geodata, Mark- och exploateringsingenjör, Markhandläggare			
C 4.5	I egenskap av fastighetsägare lämna medgivande som t.ex. tillfällig upplåtelse av mark, grannmedgivande vid byggnation	VC Exploatering, EC Mex geodata, Mark- och exploateringsingenjör, Markhandläggare		Vid kommunal allmän plats ska även godkännande inhämtas av ansvarig huvudman (för gata, park m.m.)	
C 4.6	Avslå förfrågan om köp och försäljning av mark	VC Exploatering, EC Mex geodata, Mark- och exploateringsingenjör, Markhandläggare			
C 4.7	Företräda och föra kommunens talan i fastighetstaxeringsärenden	EC Mex geodata, mark- och exploateringsingenjör, markhandläggare			

C 5	Upplåtelse av allmän plats				
C 5.1	Yttrandetill polismyndighet vid upplåtelse av offentlig plats	Trafikhandläggare, VC Exploatering, EC Mex geodata, Mark- och exploateringsingenjör, Markhandläggare		Enligt ordningsstadgan.	
C 5.2	Upplåta allmän plats	VC Exploatering, EC Mex geodata, Mark- och exploateringsingenjör, Markhandläggare			
C 5.3	Tillfälligt upplåta allmän plats för torghandel	VC Exploatering, EC Mex geodata, Mark- och exploateringsingenjör, Markhandläggare		Enligt lokalaföreskrifter för torghandel	
C 5.4	Tillfälligt upplåta mark samt utrymme för ledningar innan beviljad ledningsrätt, i samband med utbyggnad av beslutade investeringsprojekt och exploateringsprojekt	EC Teknik, driftsamordnare gata, driftberedare gata			
C 6	Adresser				
C 6.1	Adressättning och lägenhetsnumrering i samband med ändring av befintlig eller tillkommande adress	VC Exploatering EC Mex geodata, Mark- och exploateringsingenjör, Markhandläggare, Mätningenjör, GIS-ingenjör			
C 7	Trafik och gata				
C 7.1	Beslut om undantag för färd med breda, långa och tunga transporter	Trafikplanerare, trafikingenjör, driftsamordnare gata, driftberedare gata	TRF 13:3		
C 7.2	Beslut om lokal trafikföreskrift eller föreskrift enligt trafikförordningen, tillfälliga och permanenta	Trafikplanerare, trafikingenjör	TRF 10:1, 3, 14. 3:17, 4:11 och 9:1		
C 7.3	Upphävvalokala trafikföreskrifter som blivit inaktuella	Trafikplanerare, trafikingenjör	TRF 10:1		
C 7.4	Undantag från bestämmelser i trafikförordningen och vägmärkesförordningen	Trafikhandläggare, trafikplanerare, trafikingenjör	TRF 13:3, VMF		
C 7.5	Beslut om vägvisning	Trafikplanerare, trafikingenjör, driftsamordnare gata, driftberedare gata			
C 7.6	Förordnande av parkeringsvakter	Trafikplanerare, trafikingenjör	LKP § 6		
C 7.7	Beslut om fordonsflytt	Trafikplanerare, trafikingenjör	Lag (1982:129) och förordning (1982:198) om flyttning av fordon i vissa fall		
C 7.8	Beslut om schakttillstånd i kommunal gatumark	Driftsamordnare gata, anläggare, trafikplanerare, trafikingenjör, driftberedare gata	VägL § 43		

C 7.9	Godkänna och avslå trafikanordningsplaner (TA-planer) på kommunala vägar/gator.	Driftsamordnare gata, anläggare, trafikplanerare, trafikingenjör, driftberedare gata	TRF, VägL		
C7.10	Meddela beslut enligt vägmärkesförrordningen	Trafikplanerare, trafikingenjör			
C 7.11	Ta tillbaka förordnande av parkeringsvakt	EC Teknik			
C 7.12	Utfärda påföljdsavgifter enligt taxa och avgifter för grävning och trafikanordningsplaner.	Driftsamordnare gata, driftberedare gata, anläggare			
C 7.13	Stoppa pågående arbeten på kommunala gator om arbetena inte utförs enligt gällande regler och tillstånd, eller om de utgör en fara för trafikanter eller allmänheten.	Driftsamordnare gata, anläggare, trafikplanerare, trafikingenjör, driftberedare gata			
C 7.14	Beslut om tillstånd för ny eller ändrad in- och utfart mot kommunal gata/väg.	Trafikplanerare, trafikingenjör			
C 7.15	Lämna yttrande och remissvar inom trafikområdet som inte är av principiell beskaffenhet för kommunen samt besluta att avstå från att lämna yttrande i dessa fall	EC (enhetschef) Teknik, trafikplanerare, trafikingenjör			
C 8	Vatten och avlopp				
C 8.1	Utanför VA-verksamhetsområde: Godkänna eller avslå ansökan om att ansluta fastighetsägare till det kommunala VA-nätet.	EC Teknik			
C 8.2	Beslut om avtal gällande VA-anslutning utanför verksamhetsområde (VO)	EC Teknik			
C 8.3	Yttrande vid tillståndsprövning av industriell verksamhet avseende VA-frågor	VA-ingenjör, VA-projektledare, abonnentingenjör, miljöingenjör		I enlighet med kommunens ABVA	
C 8.4	Beslut om att söka ledningsrätt för kommunens VA-ledningar	EC Teknik			
C 8.5	Vara kommunens ombud i lantmäteriförrättning som rör rättigheter för kommunalt vatten- och avlopp	EC Teknik, abonnentingenjör, VA-ingenjör, VA-projektledare			
C 8.6	Beslut om individuell nedsättning eller jämkning av VA-avgift	EC Teknik		I enlighet med kommunens VA-taxa § 11 och § 19	
C 8.7	Yttrande och remissvar om miljöändringen inom vattenskyddsområde samt lämna tillstånd vid ansökan om bergvärme i egenskap av vattentäktsinnehavare	VA-ingenjör, VA-projektledare miljöingenjör			
C 8.8	Lämna yttrande och remissvar inom VA-området som inte är av principiell beskaffenhet för kommunen	EC Teknik, abonnentingenjör, VA-ingenjör, VA-projektledare			Yttrande över ett överklagat beslut får inte delegeras

C 9	Avfall				
C 9.1	Avge yttrande till länsstyrelsen i ärenden om tillstånd till yrkesmässig transport av avfall, farligt avfall eller annan hantering av avfall	EC avfall			
C 10	Skyddsjakt				
C 10.1	Beslut om att ge kommunjägare i uppdrag att utföra skyddsjakt	VC Exploatering, EC Mex geodata	Jaktförordning (1987:905), 26 § och bilaga 4		
C 11	8+fjordar				
C 11.1	Beslut om vilka projekt som 8+fjordar ska bedriva	SC			Extern delegation med anledning av samverkansavtal. Beslut ska fattas efter samråd med samverkansgrupp där representanter från varje deltagarkommun ingår. Samtliga projekt ska rymmas inom 8+fjordars uppdrag som anges i Avtalssamverkan om gemensamt miljöåtgärdsarbete i fjordarna innanför och mellan Tjörn och Orust.
C 11.2	Ansökan om extern finansiering av 8+fjordars projekt	SC			Extern delegation med anledning av samverkansavtal.

D	SEKTOR UTBILDNING				
D 1	Övergripande				
D 1.1	Beslut om att anställa lärare eller förskollärare utan legitimation och behörighet för viss undervisning på längre tid än 6 månader men högst ett år.	Rektor	SL 2:19	Inom respektive verksamhetsområde	Detta gäller dock inte om undervisningen avser 1. modersmål, 2. yrkesämne i gymnasieskola, anpassa gymnasieskola, kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå eller särskild utbildning för vuxna på gymnasial nivå, eller 3. individuella kurser eller orienteringskurser i kommunal vuxenutbildning. Lag (2020:446).
D 1.2	Beslut om skriftliga rutiner för att ta emot och utreda klagomål	SC Utbildning	SL 4:8		
D 1.3	Beslut om interkommunal ersättning gällande barn och elever till och från annan kommun	VC Förskola VC Grundskola, Anpassad grundskola VC Gymnasium, Anpassad gymnasieskola Rektor Kommunal vuxenutbildning	SL 8:17, 9:16, 10:34, 11:33, 14:14, 16:50, 17:23, 19:43 20:33b		
D 1.4	Beslut om yttrande till Skolinspektionen, Inspektionen för vård och omsorg, Diskrimineringsombudsmannen, Skolväsendets överklagandenämnd samt till Barn- och elevombudet i ärende om anmälan om kränkande behandling	SC Utbildning			
D 1.5	Upprätta årlig plan för aktiva åtgärder mot diskriminering och kränkande behandling.	Rektor	SL 6:8 DL 3:16, DL 3:20	Inom respektive verksamhetsområde	Del av förskole-/skolenheternas systematiska kvalitetsarbete.
D 1.6	Skyndsamt utreda kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier och i förekommande fall vidtaga åtgärder.	Rektor	SL 6:10, DL 2:7	Inom respektive verksamhetsområde	Del av förskole-/skolenheternas systematiska kvalitetsarbete.
D 1.7	Beslut att använda fjärrundervisning	SC Utbildning	Skollagen 1:3 och kap 21 Skolförordningen 5a:6 Gymnasieförordningen 4a:6		Beslutet om att använda fjärrundervisning ska anmälas till Skolinspektionen. Beslut om att använda fjärrundervisning gäller ej kommunal vuxenutbildning.
D 1.8	Anmälan till Inspektionen för Vård och Omsorg (IVO) om händelse som medfört eller hade kunnat medföra allvarlig vårdskada.	MLA	PSL 3:5		
D 1.9	Anmälan av ny förändrad verksamhet som omfattas av IVO:s tillsyn enligt Patientsäkerhetslagen till vårdgivarregistret.	MLA	PSL 2:1-2		
D 2	Fristående verksamheter				
D 2.1	Beslut om att fristående verksamhet fortsatt uppfyller skollagens krav på insikt och lämplighet vid förändring inom ägar- och ledningskretsen	VC Förskola	SL 2:6 B		Ändring av styrelse

D 2.2	Beslut om tilläggsbelopp	FC Centrala Barn- och elevhälsan	SL 8:23, 9:21, 10:39, 11:38, 14:17, 16:54, 19:47, 25:13, 25:15, SFO 14:8		Beslutet får överklagas hos Förvaltningsrätten
D 2.3	Beslut om bidrag till fristående förskolor och skolor för elever boende i Stenungsunds kommun	SC Utbildning	SL 8:21, 9:19, 10:37, 11:36, 14:15, 16:52, 17:35, 19:45, 25:11		Beslutet får överklagas hos Förvaltningsrätten

D 2.4	Tecknande av entreprenadavtal med fristående förskolor, fritidshem eller annan pedagogisk verksamhet enligt förordning (2020:115) om utbildning i vissa skolformer i skolväsendet vid spridning av viss smitta	SC Utbildning	14 - 15 §§ Förordning (2020:115) om utbildning i vissa skolformer i skolväsendet vid spridning av viss smitta		
D 2.4	Beslut om att meddela anmärkning till fristående verksamhet avseende mindre allvarlig överträdelse	SC Utbildning	SL 26:11		
D 2.5	Beslut att avstå från att ingripa om: - överträdelsen är ringa - om nödvändig rättelse vidtas - det i övrigt med hänsyn till omständigheterna finns särskilda skäl mot ett ingripande	SC Utbildning	SL 26:12	Med överträdelse avses avvikelser från de krav på verksamheten som följer av lagar och andra föreskrifter ex. engångsföreseelser, om överträdelsen snabbt åtgärdas eller det finns särskilda skäl mot ett ingripande (t.ex. om huvudmannen själv påtalat en brist och försöker åtgärda den)	
D 2.6	Beslut att bevilja eller avslå ansökan om skolskjuts för elev vid fristående grundskola eller fristående anpassad grundskola	SC Utbildning	SL 10:40, 11:39		
D 2.7	Beslut att anordna skolskjuts för elev vid fristående grundskola eller fristående anpassad grundskola inom kommunen	SC Utbildning	SL 10:40, 11:39		
D 2.9	Beslut om barnomsorg i fristående förskola, fritidshem eller annan pedagogisk verksamhet enligt förordning (2020:115) om utbildning i vissa skolformer i skolväsendet vid spridning av viss smitta	VC Förskola	14 - 15 §§ Förordning (2020:115) om utbildning i vissa skolformer i skolväsendet vid spridning av viss smitta		Förutsätter regeringsbeslut om stängning
D 2.8	Beslut om att avsluta tillsyn utan åtgärd	SC Utbildning			
D 2.9	Beslut om ingripande vid tillsyn i form av föreläggande eller föreläggande förenat med vite.	SC Utbildning	SL 26:10 och 27		Bestämmelser om hur vitesförelägganden ska utformas finns i Lag (1985:206) om viten. Ansökan om utdömande av viten görs hos förvaltningsrätten. Vitesförelägganden får överklagas hos förvaltningsrätten.
D 3	FÖRSKOLA				
D 3.1	Beslut om mottagande av barn från en annan kommun på grund av särskilda skäl	VC Förskola	SL 8:13, 8:17		Yttrande måste inhämtas från barnets hemkommun.
D 3.2	Beslut om mottagande i förskola av barn från annan kommun efter önskemål från vårdnadshavaren	VC Förskola	SL 8:132 st		Påverkar interkommunal ersättning
D 3.3	Beslut om mottagande i förskola eller fritidshem (barnets/elevers egna behov pga familjens situation i övrigt)	Rector	SL 8:5, 14:5	Inom respektive verksamhetsområde	

D 3.4	Beslut om att erbjuda förskola, fritidshem på grund av särskilda skäl (fysiska, psykiska eller andra skäl)	Rektor	SL 8:7, 14:6	Inom respektive verksamhetsområde	
D 3.5	Beslut om barnomsorg i form av kommunal förskola, fritidshem eller annan pedagogisk verksamhet enligt förordning (2020:115) om utbildning i vissa skolformer i skolväsendet vid spridning av viss smitta	Rektor	14 - 15 §§ Förordning (2020:115) om utbildning i vissa skolformer i skolväsendet vid spridning av viss smitta		
D 4	GRUNDSKOLA				
	(Förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola, fritidshem)				
D 4.1	Beslut om överenskommelse med annan kommun om mottagande av elev	VC Grundskola	SL 9:12, 10:24, 11:24, 14:14		
D 4.2	Beslut om mottagande av barn från en annan kommun på grund av särskilda skäl eller vårdnadshavares önskemål	VC Grundskola	SL 9:13, 10:25, 10:27, 11:25, 11:26		Beslutet får överklagas hos Skolväsendets Överklagandenämnd
D 4.3	Beslut att bevilja eller avslå ansökan om skolskjuts	VC Grundskola	SL 10:32-33, 11:31-32		
D 4.4	Beslut om en elev som tas emot i anpassade grundskolan huvudsakligen ska läsa ämnen eller ämnesområden.	Rektor	SL 11:8		Rektor får i enlighet med SL besluta att en elev ska läsa en kombination av ämnen och ämnesområden enligt grundskolans kursplaner, om eleven har förutsättningar för det. <u>Samråd med elevens vårdnadshavare ska ske innan beslutet fattas.</u>
D 4.5	Beslut om ytterligare undervisningstid utöver den garanterade	Rektor	SFO 9:3, 10:2		
D 4.6	Beslut om fördelning av undervisningstiden mellan årskurserna	VC Grundskola	SFO 9:4, 10:3		
D 4.7	Beslut om placering vid annan skolenhet än den vårdnadshavaren önskar gällande förskoleklass, grundskola och anpassad grundskola.	VC Grundskola	SL 9:15 1 st, 10:30 1 st, 11:29 1 st, 28:12 p 6	Inom respektive verksamhetsområde	Beslutet får överklagas hos Skolväsendets Överklagandenämnd Gäller inte beslut om att frågå vårdnadshavares önskemål med hänsyn till organisatorisk eller ekonomisk svårighet eller med hänsyn till övriga elevers trygghet och studiero.
D 4.8	Beslut om mottagande av barn i förskoleklass redan höstterminen det kalenderår då barnet fyller fem år.	Rektor i mottagande grundskola	SL 7:11		
D 4.9	Beslut om mottagande i resursskola.	VC Grundskola	SL 10:31a		Beslutet får överklagas hos Skolväsendets Överklagandenämnd

D 4.10	Beslut om mottagande i anpassad grundskola samt beslut om att ett barn inte tillhör anpassad grundskolas målgrupp	FC Centrala Barn- och elevhälsan	SL 7:5, 7:5b		Beslutet får överklagas hos Skolväsendets Överklagandenämnd
D 4.11	Beslut om mottagande på försök i grundskola eller anpassad grundskola under högst 6 månader. Kräver vårdnadshavarens medgivande.	FC Centrala Barn- och elevhälsan	SL 7:8		Beslutet kan ej överklagas
D 4.12	Beslut om mottagande i anpassad grundskola vid 6 års ålder om barnets vårdnadshavare begär att barnet ska få börja i någon av dessa skolformer utan att först ha gått ut förskoleklassen och barnet bedöms ha förutsättningar för det	FC Centrala Barn- och elevhälsan	SL 7.11a 1 st 2 p.		
D 4.13	Beslut om att elev i grundskolan ska få sin utbildning inom anpassad grundskola (mottagande av integrerade elever). Kräver vårdnadshavarens medgivande	FC Centrala Barn- och elevhälsan	SL 7:9		Beslutet kan ej överklagas
D 4.14	Besluta, om det finns särskilda skäl, att barnet börjar fullgöra sin skolplikt först höstterminen det kalenderår då barnet fyller sju år.	VC Grundskola Rektor i mottagande grundskola	SL 7:10		Beslutet får överklagas hos Skolväsendets Överklagandenämnd Frågan ska endast prövas efter begäran av barnets vårdnadshavare
D 4.15	Beslut om att förelägga vårdnadshavare till elev i förskoleklass, grundskola och anpassad grundskola om att fullgöra sina skyldigheter gällande skolplikt och fullgörande av skolgång.		SL 7:21-23		
D 4.16	Beslut om tidigare upphörande av skolplikt för elev i kommunal grundskola	Rektor	SL 7:14		Beslutet får överklagas hos Skolväsendets Överklagandenämnd
D 4.17	Beslut om senare upphörande av skolplikt för elev i kommunal grundskola	Rektor	SL 7:13, 7:16		Beslutet får överklagas hos Skolväsendets Överklagandenämnd
D 4.18	Beslut om att anordna särskild undervisning för elev i grundskolan eller anpassad grundskola, på sjukhus eller motsvarande institution eller i hemmet eller på annan lämplig plats	Rektor	SL 24:17-19, 20-22		Beslutet får överklagas hos Skolväsendets Överklagandenämnd
D 4.19	Beslut om tidigare eller senare upphörande av skolplikt för elev i fristående grundskola.	VC Grundskola	SL 7:3, 7:14, 7:16		Beslutet får överklagas hos skolväsendets Överklagandenämnd
D 4.20	Beslut om fullgörande av skolplikten på annat sätt, återkallelse av sådant medgivande eller beslut om skolplikten upphörande	SC Utbildning		SL 24:23-25, 7:2	I enlighet med Riktlinjer - ledighet, skolplikt och varaktig utlandsvistelse – obligatoriska skolformer Beslut om medgivande att fullgöra skolplikten på annat sätt eller återkallelse av sådant medgivande får överklagas till allmän förvaltningsdomstol

D 5	Kulturoch fritid				
D 5.1	Bevilja bidrag till kulturförening	EC Kultur		Enligt fullmäktiges antagna bidragsregler	
D 5.2	Bevilja arrangemangs-/förlustbidrag till offentliga kultur- och fritidsarrangemang	EC Kultur		Enligt fullmäktiges antagna bidragsregler	
D 5.3	Besluta om fördelning av studieförbundens bidrag	EC Kultur		Enligt fullmäktiges antagna bidragsregler	
D 5.4	Registrering av bidragsberättigad kulturförening	EC Kultur			
D 5.5	Besluta om uthyrning av lokaler i kulturhuset och på Stenungsund arena	VC Kultur och Fritid		Efter samråd med kommunjurist	
D 5.6	Bevilja bidrag till fritidsförening, funktionsrättsförening och pensionärsförening	EC Idrott Anläggning		Enligt fullmäktiges antagna bidragsregler	
D 5.7	Registrering av bidragsberättigad förening (exklusive kulturförening)	EC Idrott Anläggning Hamn		Enligt antagna riktlinjer	
D 5.8	Beslut om förskottsutbetalning av föreningsbidrag	VC Kultur och Fritid		Efter samråd med ekonomichef	
D 5.9	Frysa årskort vid särskilda skäl – dock längst under 6 månader	EC Idrott Anläggning Hamn		Efter samråd med ekonomichef	
D 6	GYMNASIET				
	Nationellt program och introduktionsprogram				
D 6.1	Beslut om elevresor enligt lag om kommunernas skyldighet att svara för vissa elevresor	VC Gymnasium	Lag om kommunernas skyldighet att svara för vissa elevresor (1991:1110)		
D 6.2	Beslut om inackorderingsbidrag för elever i gymnasieskola.	VC Gymnasium	SL 15:32		Beslutet kan överklagas hos förvaltningsrätten
D 6.3	Beslut om avvikelse från nationellt programs inriktning för enskild elev.	Rektor	SL 16:14		
D 6.4	Beslut om att ta emot ungdomar som uppfyller behörighetskraven för ett yrkesprogram till yrkesintroduktion eller individuell alternativ (vid synnerliga skäl)	Rektor	SL 17:11, GyF 6:2		I samråd med VC gymnasium

D 6.5	Beslut om att hela yrkesintroduktionen för elev ska skolförläggas om huvudmannen bedömer att detta uppenbart bäst gynnar eleven.	Rektor	GyF 6:5		
D 6.6	Beslut om antagning efter att GR:s antagning avslutats.	Rektor	GyF 7:13		
D 6.7	Beslut om att undervisningen för elev i gymnasieskola på nationellt program får fördelas på längre tid än tre år om eleven har läst ett reducerat program eller om det med hänsyn till elevens förutsättningar i övrigt finns särskilda skäl för det.	Rektor	SL 16:15, GyF 9:7		
D 6.8	Beslut om att eleven ska hållas med enstaka egna hjälpmedel.	VC Gymnasium	SL 15:17		
D 6.9	Beslut om elevskostnad för enstaka inslag i undervisningen	VC Gymnasium	SL 15:18		
D 6.10	Beslut om annan omfattning än heltidsstudier på introduktionsprogram om elev begär det och det finns särskilda skäl	Rektor	SL 17:6		

D 7	Anpassad gymnasieskola				
D 7.1	Beslut om tidsbegränsad avstängning av elev i Anpassad gymnasieskola	VCGymnasium	SL 5:17-20		Beslut kan överklagas hos förvaltningsrätten. Endast information nedan – följer av lag. Rektor får utan delegation besluta om omedelbar avstängning enligt 17 § punkt 2-4 upp till max två veckor, dock en vecka i taget. Detta beslut gäller till dess verksamhetschefen har prövat saken.
D 7.2	Beslut om inackorderingsbidrag för elever i Anpassad gymnasieskola	VCGymnasium	SL 18:32		Beslutet kan överklagas hos förvaltningsrätten
D 7.3	Beslut om att eleven ska hålla sig med enstaka egna hjälpmedel	VCGymnasium	SL 15:17		
D 7.4	Beslut om elevs kostnad för enstaka inslag i undervisningen	VCGymnasium	SL 15:18		
D 7.5	Beslut om tillhörighet till målgruppen för Anpassad gymnasieskola	FC Centrala Barn- och elevhälsan	SL 18:5, 18:7		Beslutet får överklagas hos Skolväsendets Överklagandenämnd
D 7.6	Beslut att bevilja eller avslå ansökan om skolskjuts	VCGymnasium	SL 18:30-31		
D 7.7	Beslut om att fördela utbildningen i Anpassad gymnasieskola på längre tid än fyra läsår	Rektor	SL 19:17		Beslut om fördelning av studietid för elever från andra kommuner sker efter samråd om ersättning med elevens hemkommun.

D 8	KOMPETENS OCH UTVECKLING				
	Kommunal vuxenutbildning				
D 8.1	Beslut om att elever vid kommunal vuxenutbildning erbjuds, mot en avgift som högst motsvarar huvudmannens anskaffningskostnader, böcker och andra lärmaterial – undantaget elever inom utbildning i svenska för invandrare som utan kostnad ska ha tillgång till böcker och andra lärmaterial som behövs för en tidsenlig utbildning. Huvudmannen får dock besluta att elever ska hålla sig med enstaka egna lärmaterial.	Rektor	SL 20:7		
D 8.2	Sända ansökan till annan kommun som anordnar utbildningen (grundläggande vuxenutbildning)	Rektor	SL 20:14		
D 8.3	Frågor om mottagande av elev till vuxenutbildning samt om att utbildningen ska upphöra eller elev beredas utbildning på nytt	Rektor	SL 20:9 och SL 20:14		Kan överklagas hos Skolverkets överklagandenämnd
D 8.4	Sända ansökan vidare samt yttrande om kommunen betalar elevs utbildning i annan kommun	Rektor	SL 20:21		Kan överklagas hos Skolverkets överklagandenämnd
D 8.5	Frågor om mottagande av elev till gymnasial vuxenutbildnings- och utbildningskaupphöra eller elev beredas utbildning på nytt	Rektor	SL 20:9 och SL 20:22		Kan överklagas hos Skolverkets överklagandenämnd
D 8.6	Beslut om antagning till gymnasial utbildning	Rektor	SL 20:9 och SL 20:23		Kan ej överklagas
D 8.7	Kartläggning inför utbildning eller provning inom kommunal vuxenutbildning	Rektor	SL 20:8		
D 8.8	Antagning av elever inom yrkesinriktad vuxenutbildning	Rektor	SL 20:23		
D 8.9	Beslut om att nationella kurser delas upp i delkurser	Rektor	FoV 2:4		
D 8.10	Kartläggande av omständigheter för skiljning, avstängning eller förvisning från utbildningen. Beslut om omedelbar verkställighet	Rektor	FoV 7:4		
D 8.11	Beslut om vilka nationella kurser som ska ges.	Rektor	FoV 2:9		
D 8.12	Beslut om att ordna platser vid arbetsplatsförlagd utbildning APL.	Rektor	FoV 2:27		
D 8.13	Beslut om mottagande av elev, i utbildning i svenska för invandrare	Rektor	SL 20:33		Kan överklagas hos Skolverkets överklagandenämnd
D 8.14	Uppföljning av utbildning på entreprenad	Rektor	SL 23:2		Gäller till exempel utbildning på Hermoda

D 9	Särskild utbildning för vuxna				
D 9.1	Beslut att enstaka hjälpmedel får bekostas av eleverna	Rektor	SL 20:7a 2 st		
D 9.2	Sända ansökan vidare samt yttrande om kommunen betalar elevs utbildning i annan kommun	Rektor	SL 20:14		Kan överklagas hos Skolverkets överklagandenämnd
D 9.3	Beslut om mottagande av elev i anpassad vuxenutbildning, antagning, att utbildningen ska upphöra eller bereda elev utbildning på nytt	Rektor	SL 20:9		Kan överklagas hos Skolverkets överklagandenämnd

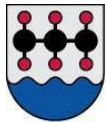
D 10	Övrigt				
D 10.1	Sluta avtal om utbildningar inom Uppdragsutbildningen	Rektor			
D 10.2	Upprätta avtal angående interkommunal ersättning	Rektor			
D 10.3	Besluta om revideringar av eller kompletteringar till samverkansavtal kring vuxnas lärande i Göteborgsregionen.	VC Kompetens och utveckling			Då revideringar/kompletteringar finns nödvändiga och i den mån förändringar inte bedöms som väsentliga. Enligt beslut av kommunstyrelsen 2024-01- 15 § 6.

E	SEKTOR SOCIALTJÄNST Individ och Familjeomsorg, Funktionshinder samt vård och Omsorg				
E 1.1	Bevilja avgiftsbefrielse för familjerådgivning och krismottagning	Familjerådgivare		Enligt Socialstyrelsens allmänna råd	
E 1.2	Skriva avtal med extern leverantör om utförande av servicetjänster inom hemtjänsten	VC IFO	SoL 4:3		
E 1.3	Ansvara för utredning och beslut vid missförhållanden eller påtaglig risk för missförhållande, Lex Sarah	SAS	SoL 27:5, LSS 24e		
E 1.4	Anmälan till inspektionen för vård och omsorg (IVO) om allvarliga missförhållanden eller påtaglig risk för allvarligt missförhållande, Lex Sarah	SC Socialtjänst	SoL 27:6, LSS 24f		
E 1.5	Yttrande till tillsynsmyndighet i ärende avseende enskild verksamhet	SC Socialtjänst			
E 1.6	Yttrande till IVO i ärenden som rör enskild	SC Socialtjänst			
E 1.7	Yttrande till förvaltningsrätten i mål gällande särskild avgift enligt LSS och SoL	SC Socialtjänst		LSS 28 a § 34:5, 34:6	
E 1.8	Ansöka om att ansluta kommunen till IVO:s registertjänst samt besluta om vilka som ska tilldelas behörigheter.	FC sektor socialtjänst		Gäller rapportering till omsorgsregister och vårdgivarregister	
E 1.9	Anmälan av ny/förändrad offentligt driven verksamhet enligt SOL och LSS till IVO:s omsorgsregister	FC sektor socialtjänst, Utvecklingsledare, Systemutvecklare	SoL 26:1, 26:2 LSS 23 §		
E 1.10	Anmälan av ny/förändrad verksamhet som omfattas av IVO:s tillsyn enligt Patientsäkerhetslagen till vårdgivarregistret.	FC sektor socialtjänst, Utvecklingsledare, Systemutvecklare	PSL 2:1-2		
E 1.11	Anmälan till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) om händelser som har medfört eller hade kunnat medföra en allvarlig vårdskada, Lex Maria	MAS	PSL 3:5		
E 1.12	Anmälan till Läkemedelsverket när medicintekniska produkter och läkemedel utgör en risk för patientsäkerheten.	MAS, MAR	HSLF-FS 2017:41 6:1-6:2		
E 1.13	Anmälan till IVO om händelser som har medfört eller hade kunnat medföra en allvarlig vårdskada, Lex Maria	MAR	PSL 3:5		

E 1.14	Anmälan till smittskyddsläkare	MAS, VC IFO	SmL (2004:168) 6:12		
E 1.15	Fullgöra uppgiftsskyldighet till smittskyddsläkare	MAS, VC IFO	SmL (2004:168) 6:9	Endast när smittskyddsläkaren har begärt det i samband med utredning.	
E 1.16	Anmälan till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) av legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal som kan utgöra en fara för patientsäkerheten.	VC HSL	PSL 3:7		
E 1.17	Besluta om rutiner kopplade till delegering och ordination av hälso- och sjukvårdsåtgärder efter genomförd riskbedömning inom legitimerade yrkesutövares ansvar	MAS, MAR	HSLF-FS 2017:37, PSL 6:3		
E 1.18	Överklaga Migrationsverkets beslut om statlig ersättning till kommuner för mottagande av asylsökande och insatser för skyddsbehövande, vissa utlännningar och ensamkommande barn.	SC Socialtjänst, VC IFO	Förordning (2017:193) om statlig ersättning för asylsökande m.fl. Förordning (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlännningar, ersättningsförordningen		
E 1.19	Årlig uppdatering och fördelning av delposter inom riksnormen.	SC Socialtjänst			
E 1.20	Anmälan till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) och kommunrevisionen om gynnande biståndsbeslut som ej verkställts inom 3 månader	Systemutvecklare, Utvecklingsledare, FC sektor socialtjänst	SoL 31:1		
E 1.21	Anmälan till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) och kommunrevisionen om att gynnande biståndsbeslut nu har verkställts	Systemutvecklare, Utvecklingsledare, Administrativ chef	SoL 34:2		
E 1.22	Lämna ut personuppgifter till Socialstyrelsen för statistiska ändamål	Administratör Kvalitet och sektorstöd, Systemutvecklare, Ulf socialsekreterare familjerätt	Lagen (1998:543) om hälsodataregister LSS 15 a SoL 15:2		
E 1.23	Lämna ut uppgifter till statliga myndigheter för forskningsändamål	SC Socialtjänst	SoL 31:6		

F	KOMMUNSTYRELSENS ORDFÖRANDE				
F 1	Rättegång och yttranden				
F 1.1	Föra kommunens talan eller ge ombud fullmakt att föra kommunens talan inför domstol och andra myndigheter samt vid förrättningar av olika slag.	KSO	KL6:5		
F 2	Brädiskande ärenden				Brädiskande ärenden
F 2.2	Besluta i ärenden som är så brädiskande att kommunstyrelsens avgörande inte kan avvaktas.	KSO	KL6:39		
G	UTSKOTTEN				
G 1	Allmänna utskottet				
G 1.1	Anslutning till kommunal VA-anläggning där avståndet till anslutningspunkten överstiger 100 meter	Allmänna utskottet			
G 1.2	Fastställa allmänna utskottets årsplanering	Allmänna utskottet			
G 1.3	Fördelning av investeringsramen per objekt för de taxefinansierade enheterna	Allmänna utskottet			
G 1.4	Godkänna ekonomi- och verksamhetsuppföljning när budgeten är i balans	Allmänna utskottet			
G 1.5	Justering av sammanträdestid och extra sammanträde	Allmänna utskottet			
G 1.6	Namnsättning av gator	Allmänna utskottet			
G 1.7	Rivning av byggnad (om finansiering sker inom budgeterad ram)	Allmänna utskottet			
G 1.8	Projektering och upphandling av lokalinvesteringar	Allmänna utskottet			
G 1.9	Utsevärdare av miljöpriset	Allmänna utskottet			

G 2	Välfärdsutskottet				
G 2.1	Bidrag till föreningar och organisationer som ej är kommunanknutna och/eller inte direkt hör hemma hos Fritid eller Kultur, Individ och familjeomsorg eller Vård och äldreomsorg	Välfärdsutskottet			
G 2.2	Fastställa läsårstider	Välfärdsutskottet			
G 2.3	Fastställa välfärdsutskottets årsplanering	Välfärdsutskottet			
G 2.4	Godkännande av enskild huvudman för förskola och fritidshem enligt 2 kap 5 § skollagen och för pedagogisk omsorg enligt 25 kap. 10 § skollagen samt återkallelse av godkännande enligt 26 kap. skollagen	Välfärdsutskottet			
G 2.5	Godkänna ekonomi- och verksamhetsuppföljning när budgeten är i balans	Välfärdsutskottet			
G 2.6	Justering av sammanträdestid och extra sammanträde	Välfärdsutskottet			
G 2.7	Utse representanter till programråden	Välfärdsutskottet			
G 2.8	Utse vinnare av kulturstipendium	Välfärdsutskottet			
G 2.9	Utse vinnare av årets förening	Välfärdsutskottet			
G 2.10	Beslut om nominering till Länsstyrelsen Västra Götalands pris för ungas ideella engagemang	Välfärdsutskottet			
G 3	Personal- och ekonomiutskottet				
G 3.1	Fastställa personal- och ekonomiutskottets årsplanering	Personal- och ekonomiutskottet			
G 3.2	Tolkning av arvodesreglementet och beslut i arvodesfrågor	Personal- och ekonomiutskottet			
G 3.3	Justering av sammanträdestid och extra sammanträde	Personal- och ekonomiutskottet			

Kommunstyrelsens delegationsordning

Typ av dokument Delegationsordning	Beslutat av Kommunstyrelsen	Beslutsdatum 2021-01-11 KS § 15	Diarienummer 2020/744 2021/866 2022/153 2022/866 2023/808 2025/30
Dokumentägare Sektor stödfunktioner	Giltighetstid Tills vidare	Framtagen av Kansliet	Reviderad 2021-10-25 § 309 2022-03-21 § 99 2022-04-25 § 126 2022-11-28 § 356 2023-01-09 § 11 2024-03-25 § 95 2025-02-17 § 69 2025-05-26 § 187 2025-08-25 § 244 2026-01-26 § 34

Innehåll

1	Kommunallagens regler om delegering av beslutanderätt	3
1.1	Vad innebär delegering?	3
1.2	Vad är en delegationsordning?	3
1.3	Vad får delegeras?	3
1.4	Delegering eller ren verkställighet?	4
1.5	Delegering av rätt att överklaga	4
1.6	Vem kan kommunstyrelsen delegera till?	5
1.7	Delegering av beslutanderätt i brådiskande ärenden där kommunstyrelsens avgörande inte kan avvaktas	5
1.8	Anmälan av delegeringsbeslut	5
1.9	Beslut utan delegeringsuppdrag	6
2	Allmänna bestämmelser för kommunstyrelsens delegationsordning	6
2.1	Ordförandes beslut i brådiskande ärenden	6
2.2	Ärenden av principiell betydelse	6
2.3	Beslut endast inom ramen för budget	6
2.4	Jäv	6
2.5	Ersättare vid förfall för kommunstyrelsens ordförande	7
2.6	Ersättare vid förfall för övriga delegater	7
2.7	Ingå avtal	7
2.8	Anmälan av delegationsbeslut	7
3	Förkortningar över lagar, förordningar och delegater	8
3.1	Lagar och förordningar	8
3.2	Delegater	8

1 Kommunallagens regler om delegering av beslutanderätt

1.1 Vad innebär delegering?

Med delegering avses att kommunstyrelsen överför självständig beslutanderätt till förtroendevalda eller anställda i kommunen, det vill säga att kommunstyrelsen ger någon annan i uppdrag att fatta beslut på kommunstyrelsens vägnar i vissa ärenden.

De juridiska förutsättningarna för kommunstyrelsens möjlighet att delegera beslutanderätt följer av 6 kap. 37-39 §§ kommunallagen (KL) som reglerar delegering inom en nämnd.

Den som ges beslutanderätt kallas delegat. Delegaten träder helt in i kommunstyrelsens ställe. Ett beslut av delegaten ses som ett kommunstyrelsebeslut och kan överklagas på samma sätt som om kommunstyrelsen själv hade fattat beslutet.

Kommunstyrelsen kan inte ändra delegatens beslut men kan återkalla delegeringsuppdraget. Kommunstyrelsen kan också genom eget handlande föregripa ett beslut i ett enskilt ärende genom att själv ta över ärendet och fatta beslut.

1.2 Vad är en delegationsordning?

En delegationsordning är en lista över de ärendegrupper där nämnden beslutat att delegera sin beslutanderätt. Syftet med delegationsordning är att avlasta nämnden/kommunstyrelsen vissa rutinmässiga beslut genom att överlåta dessa beslut till någon annan. Organisationen blir då mer effektiv genom att beslutsvägarna blir kortare och handläggningen snabbare. Detta skapar också utrymme för mer behandling av principiellt viktiga ärenden och ärenden av större vikt i nämnden. Delegering är en nödvändighet för att den kommunala organisationen och förvaltningen ska kunna fungera på ett effektivt sätt.

1.3 Vad får delegeras?

Kommunstyrelsen kan delegera beslutanderätt i ärenden inom det egna verksamhetsområdet. Verksamhetsområdet framgår av kommunstyrelsens reglemente som fastställs av kommunfullmäktige.

Kommunstyrelsen beslutar själv i vilka ärenden eller ärendegrupper beslutanderätt ska delegeras. Kommunstyrelsen lämnar delegeringsuppdrag genom särskilt beslut eller genom denna delegationsordning där beslutanderätt i olika ärenden överförs till delegater. Räckvidden för kommunstyrelsens delegeringsbefogenhet är dock begränsad enligt 6 kap. 38 § KL som anger vilka ärendetyper som inte får delegeras (se nedan).

Enligt 6 kap. 38 § KL får kommunstyrelsen inte delegera beslutanderätt i följande slag av ärenden:

- Ärenden som avser verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet, (*t.ex. får beslutanderätt att omdisponera medel inom kommunstyrelsens fastställda driftbudgetram inte delegeras*),
- Framställningar eller yttranden till kommunfullmäktige liksom yttranden med anledning av att beslut i kommunstyrelsen i dess helhet eller av kommunfullmäktige har överklagats,
- Ärenden som rör myndighetsutövning mot enskilda, om de är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt,
- Ärenden som enligt lag eller annan författning inte får delegeras.

1.4 Delegering eller ren verkställighet?

Delegationsordningen är en förteckning över delegerad beslutanderätt i enlighet med kommunallagens regler. Delegationsordningen ska med andra ord endast innehålla *beslut i kommunallagens mening* och inte beslut som utgör s.k. *ren verkställighet*. Gränsen mellan beslut som kräver delegering och beslut som utgör ren verkställighet är ibland svår att fastställa.

Med *beslut i kommunallagens mening* kännetecknas att det finns utrymme för alternativa lösningar och att beslutsfattaren måste göra vissa överväganden och bedömningar. Normalt kan denna typ av beslut överklagas genom laglighetsprövning eller genom förvaltningsbesvär. Bedömningen kan dock inte endast göras utifrån överklagbarheten eftersom t.ex. yttranden normalt sett inte kan överklagas men ofta innehåller självständiga bedömningar och därmed förutsätter delegering för att kunna överföras från nämnd till annan.

Vid *ren verkställighet* saknas utrymme för självständiga bedömningar och beslutsalternativ. Det kan t.ex. röra sig om rent förberedande åtgärder eller frågor som är reglerade i lag eller avtal. Exempel på sådana beslut är avgiftsdebitering enligt en fastställd taxa och inköp enligt ramavtal. Även flertalet beslut som rör myndighetens rent interna förhållanden utgör ren verkställighet, t.ex. fastighetsförvaltning, attest, lönesättning, och övrig personaladministration.

Beslut av rent verkställande art betraktas inte som beslut i kommunallagens mening och kan inte överklagas. De ska därför inte heller upptas i delegationsordningen. Även om den enskilde inte kan överklaga ett sådant beslut genom laglighetsprövning eller förvaltningsbesvär finns andra vägar för den enskilde att få beslutet granskat, nämligen genom rättslig prövning vid allmän domstol, genom en anmälan till JO eller genom påkallande av de kommunala revisorernas uppmärksamhet.

1.5 Delegering av rätt att överklaga

Beslut att överklaga dom av allmän förvaltningsdomstol och beslut att begära inhibition går att delegera förutsatt att det överklagade beslutet i sig får delegeras. Till exempel får inte delegeringen i ärenden som rör myndighetsutövning mot enskilda omfatta ärenden av principiell betydelse eller annars av större vikt (6 kap. 38 § KL).

1.6 Vem kan kommunstyrelsen delegera till? (6 kap. 37 § KL, 9 kap. 37 § KL)

Kommunstyrelsen kan lämna delegeringsuppdrag till:

- presidiet,
- ett utskott bestående av ledamöter eller ersättare i kommunstyrelsen,
- en ledamot eller ersättare i kommunstyrelsen,
- en anställd hos kommunen,
- en anställd i annan kommun inom ramen för avtalssamverkan.

Det är inte tillåtet att lämna delegeringsuppdrag till:

- flera anställda i grupp,
- till anställd tillsammans med ledamot eller ersättare, s.k. blandad delegering,
- anställd i kommunalt företag.

1.7 Delegering av beslutanderätt i brådskande ärenden där kommunstyrelsens avgörande inte kan avvaktas (6 kap. 39 § KL)

Kommunstyrelsen får enligt kommunallagen uppdra åt ordföranden eller en annan ledamot i styrelsen att besluta i ärenden som är så brådskande att styrelsens avgörande inte kan avvaktas. Det rör sig alltså här om ärenden som absolut måste avgöras omgående. Vilka beslut som kan delegeras och om det finns några begränsningar framgår inte av lagtexten. Ärenden som avgjorts med stöd av denna bestämmelse ska anmälas till kommunstyrelsens nästa sammanträde. Denna typ beslut anses som ett beslut av kommunstyrelsen.

1.8 Anmälan av delegeringsbeslut (6 kap. 40 § KL)

Kommunstyrelsen ska besluta i vilken utsträckning beslut som har fattats med stöd av delegationsuppdrag ska anmälas till kommunstyrelsen. Beslut som inte ska anmälas och som får överklagas genom s.k. *laglighetsprövning* ska protokollföras särskilt.

Brådskande beslut fattade av ordförande eller annan ledamot som nämnden utsett måste *alltid* återrapporteras till kommunstyrelsens nästa sammanträde.

Syftet med anmälan av delegeringsbeslut är flera. Kommunstyrelsens informations- och kontrollansvar tillgodoses och dessutom kan anmälan utgöra en avgörande faktor för att beslutet ska vinna laga kraft.

För beslut som kan överklagas med s.k. *laglighetsprövning* enligt kommunallagen är anmälan en förutsättning för att besvärstiden ska börja löpa och för att beslutet ska vinna laga kraft. Besvärstiden börjar löpa tre veckor från den dag som protokollet från det sammanträde vid vilket beslutet anmäldes till kommunstyrelsen anslås på kommunens anslagstavla. När besvärstiden löpt ut och beslutet inte längre kan överklagas vinner det laga kraft.

Beslut som kan överklagas med *förvaltningsbesvär* vinner laga kraft ändå, nämligen när tre veckor har passerat sedan dess att den beslutet angår, har tagit del av beslutet. Det är dock viktigt att poängtera att anmälningsskyldigheten enligt kommunallagen gäller även i dessa fall.

1.9 Beslut utan delegeringsuppdrag

Om en anställd fattar ett beslut utan stöd av ett delegeringsuppdrag kan ett sådant beslut inte överklagas genom laglighetsprövning eftersom beslutet inte kan sägas existera i kommunallagens mening. Kommunen kan dock bli civilrättsligt bunden av beslutet om mottagaren är i god tro och det rör civilrättsliga förhållanden.

2 Allmänna bestämmelser för kommunstyrelsens delegationsordning

Inom kommunstyrelsens ansvarsområden ska nedanstående bestämmelser gälla.

2.1 Ordförandes beslut i brådskande ärenden

Med stöd av 6 kap. 39 § KL uppdras åt kommunstyrelsens ordförande, eller vid förfall för ordföranden, i första hand till förste vice ordförande och vid förfall för förste vice ordförande till andre vice ordförande, att besluta på kommunstyrelsens vägnar i ärenden som är så brådskande att kommunstyrelsens avgörande inte kan avvaktas. Sådana beslut ska anmälas till kommunstyrelsens nästa sammanträde.

2.2 Ärenden av principiell betydelse

Delegat ska överlämna ärende till kommunstyrelsen om ärendet är av principiell betydelse eller annars av större vikt.

2.3 Beslut endast inom ramen för budget

Delegerad beslutanderätt får utnyttjas endast inom ramen för respektive enhets driftbudgetram eller inom ramen för kostnadsram för visst projekt. Tvingande lagstiftning är dock överordnad.

2.4 Jäv

Delegat som är jävig i ett ärende får inte delta i handläggningen eller närvara vid beslutsfattandet. Delegat som misstänker att denne är jävig ska omedelbart anmäla jäv och överlämna ärendet till närmaste chef. Delegaten ska i sådana fall anses frånvarande och ersättare får träda in i dennes ställe.

2.5 Ersättare vid förfall för kommunstyrelsens ordförande

Vid förfall för kommunstyrelsens ordförande inträder förste vice ordförande och vid förfall för både ordförande och förste vice ordförande inträder andre vice ordförande, om inget annat anges under respektive delegationspunkt.

2.6 Ersättare vid förfall för övriga delegater

Vid förfall för övriga delegater inträder vikarie/tillförordnad som delegat om sådan har utsetts och om inget annat anges under respektive delegationspunkt.

Om det inte finns någon utsedd vikarie/ tillförordnad och beslut inte utan större nackdelar kan avvaktas till delegatens återkomst inträder närmast överordnad chef, om inget annat anges under respektive delegationspunkt.

2.7 Ingå avtal

Delegat är behörig att ingå de avtal som har direkt samband med utövandet av den delegerade beslutanderätten om inte annat anges.

Beslut som fattas av kommunstyrelsen, det vill säga där delegation saknas, ska undertecknas av kommunstyrelsens ordförande eller kommunstyrelsens förste eller andre vice ordförande och kontrasigneras av ekonomichef eller kommundirektör i enlighet med styrdokumentet *"Undertecknande av värdehandlingar"*.

2.8 Anmälan av delegationsbeslut

Samtliga beslut som fattats med stöd av delegering ska anmälas till kommunstyrelsen.

När en delegat har fattat beslut med stöd av delegationsordningen ska delegaten genast anmäla detta enligt förvaltningens interna rutiner för anmälan av delegeringsbeslut.

Anmälan av delegationsbeslut ska innehålla en beslutsbeskrivning, beslutsdatum, hänvisning till aktuell beslutspunkt i delegationsordningen samt namn och titel på delegat.

Anmälan av delegationsbeslut om anställning administreras centralt i kommunen. Förvaltningen sammanställer månatligen samtliga anställningar över 3 månader. Av sammanställningen ska det framgå vilken befattning som anställts, datum för anställningen, sysselsättningsgrad samt arbetstid.

Anmälningarna av delegationsbeslut sammanställs och redovisas för kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen beslutar därefter om godkännande av redovisningen, vilket protokollförs i en särskild paragraf.

3 Förkortningar över lagar, förordningar och delegater

3.1 Lagar och förordningar

DL	Diskrimineringslag (2008:567)
FBL	Fastighetsbildningslag (1970:988)
FL	Förvaltningslag (2017:725)
FOSO	Förordning (2003:789) om skydd mot olyckor
FoV	Förordning (2011:110) om vuxenutbildning
GDPR	Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), kallas ofta för GDPR (General Data Protection Regulation)
GyF	Gymnasieförordning (2010:2039)
HVF	Hemvärnsförordning (1997:146)
KL	Kommunallag (2017:725)
LKP	Lag om kommunal parkeringsövervakning m.m. (1987:24)
LSS	Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (1993:387)
MB	Miljöbalk (1998:808)
OSL	Offentlighets- och sekretesslag (2009:400)
PBL	Plan och bygglag (2010:900)
PSL	Patientsäkerhetslagen (2010:659)
SFO	Skolförordning (2011:185)
SL	Skollag (2010:800)
SoL	Socialtjänstlag (2025:400)
TRF	Trafikförordning (1998:1276)
TF	Tryckfrihetsförordningen (1949:105)
VägL	Väglag (1971:948)

3.2 Delegater

ALM	Allmänna utskottet
EC	Enhetschef
EKCH	Ekonomichef
FC	Funktionschef
FC ad	Funktionschef Administration och Digitalisering
KD	Kommundirektör
KSO	Kommunstyrelsens ordförande
MAS	Medicinskt ansvarig sjuksköterska
MLA	Medicinskt ledningsansvarig
PEU	Personal- och ekonomiutskottet

HC	HR-chef
SAS	Socialt ansvarig samordnare
SC	Sektorchef
UPHC	Upphandlingschef

VC
VÄL

Verksamhetschef
Välfärdsutskottet

Del.nummer	Delegationsbeslut	Delegat	Lagrum	Villkor	Kommentar
A	SEKTORSÖVERGRIPANDE ÄRENDEN				
A 1	Tjänstepersonsorganisation				
A 1.1	Organisatoriska förändringar på sektorsövergripande nivå	KD		Dockej organisationsförändringar som faller inom KL 5:1 eller 6:38.	Samråd med KSP
A 1.2	Organisatoriska förändringar inom en sektor	SC			
A 2	Allmänna handlingar				
A 2.1	Beslut att intetlämnat handlingar samt uppställande av förbehåll	KD, SC, VC, FC, Kommunjurist, UPHC	TF, OSL kap. 5-6		Observera att den enskilde har rätt att få ett beslut med överklagandehänvisning. Prövningen av en begäran om utlämnande ska ske skyndsamt.
A 2.2	Beslut att omhänderta arkiv mot arkivbildarens vilja	Kommunarkivarie			
A 2.3	Beslut om gallring av till arkivmyndigheten överlämnade handlingar	Kommunarkivarie			
A 2.4	Beslut om överlämnande av allmänna handlingar till enskilda för förvar i samband med att kommunala verksamheter övergår till enskilt rättssubjekt	Kommunarkivarie			
A 3	Dataskyddsförordningen (GDPR)				
A 3.1	Beslut med anledning av den registrerades begäran att utöva sina rättigheter enligt artiklarna 12.5 och 15-21 i GDPR	FC ad	GDPR artiklarna 12.5 och 15-21		
A 3.2	Ingå personuppgiftsbiträdesavtal och datadelningsavtal	SC, VC, FC, EC	GDPR artikel 28	Den chef som ingått huvudavtalet	
A 3.3	Utse och utlediga dataskyddsombud för kommunstyrelsen	FC ad	GDPR artikel 37		
A 4	Allmänna ärenden och rättsfrågor				
A 4.1	Beslut om att inleda rättegång eller förrättning	KD			Avser civilrättsliga processer
A 4.2	Överklagan av delegationsbeslut som ändrats av domstol	SC		Omtvistebeloppet understiger 3 pbb	
A 4.3	Beslut om att avvisa för sent inkommet överklagande	Delegat i ursprungsärendet	45 § FL	Efter samråd med överordnad chef	
A 4.4	Ändring av beslut som fattats med stöd av delegation	Delegat i ursprungsärendet	37-39 §§ FL	Efter samråd med överordnad chef	
A 4.5	Yttrande över överklagat delegationsbeslut	Delegat i ursprungsärendet		Efter samråd med överordnad chef	Yttrande över överklagat beslut som nämnden fattat i sin helhet kan inte delegeras. (6:38 KL)
A 4.6	Avvisa en av enskilds ombud eller biträde	SC	14 § FL		

A 4.7	Yttrandeangående antagande av hemvärnsman	Administrativ assistent IFO	5 § HVF		
A 4.8	Överklaganav beslut om folkbokföring	VC IFO-FH	40 § Folkbokföringslagen		
A 4.9	Tillståndatt använda kommunensvapen och logotyp	SC sf			
A 4.10	Beslut om att lämna remissyttrande vid remisser av mindre vikt/ej av principiell beskaffenhet för kommunen samt beslut att avstå från att lämna yttrande i dessa fall.	SC			
A 4.11	Beslutaatt intetillgänglighetsanpassadigital offentlig service om det är oskäligt betungande att fullgöra tillgänglighetskraven	FunktionschefKommunikation Samordning	Lag (2018:1937) om tillgänglighetilldigitaloffentlig service		
A 4.12	Ansöka om externa medel (exempelvis statsbidrag, EU-bidrag)	KD, SC, VC, FC, EKCH, EC dit ärendet/projektet hör		Förberörd verksamhet och inom budgetram.	
A 5	Personal				
A 5.1	Tecknandeav lokalt kollektivavtal	HC			
A 6	Anställning och villkorinkl. lön i samband därmed				
A 6.1	Tillfälligtförordnande av kommundirektör	KSO		max 60 dagar	
A 6.2	Anställningoch tillfälligt förordnande av sektorchef, ekonomichef och HR-chef	KD		Efter samråd med KSP	
A 6.3	Anställningoch tillfälligt förordnande av verksamhetschef/funktionschef	SC		Efter samråd med KD	
A 6.4	Anställning och tillfälligt förordnande av enhetschef	VC, FC		Efter samråd med SC	
A 6.5	Anställning av övrig personal inom ansvarsområdet	KD, SC, VC, FC, EC, bitr EC, Rektor, bitr Rektor			
A 6.6	Lönesättning utöver fastställda kriterier	HC			
A 7	Uppsägning, avskedande, omplacering, pension etc.				
A 7.1	Uppsägning på grund av arbetsbrist eller av personliga skäl	KD, SC			Efter samråd med HR-chef
A 7.2	Avskedande eller disciplinåtgärd	KD, SC			Efter samråd med HR-chef
A 7.3	Omplacering av personal mellan sektorerna	KD, SC			Efter samråd med HR-chef

A 7.4	Träffa överenskommelse om avslut av anställning	KD, SC			Efter samråd med HR-chef. Delegationen omfattar även beslut om inbetalning till tjänstepensionsförsäkring istället för kontant utbetalning.
A 7.5	Beslut om att överlåta tjänstepension till ny arbetsgivare	HC			
A 7.6	Beslut om minskad arbetstid för äldre medarbetare	KD, SC			Efter samråd med HR-chef. Gäller 12 månader i taget, se Pensionsriktlinje.
A 7.7	Beslut om särskild avtalspension	KD, SC			Efter samråd med HR-chef. Se Pensionsriktlinje.
A 7.8	Beslut om pensionsförstärkning vid avgång ur tjänst	KD, SC			Efter samråd med HR-chef. Se Pensionsriktlinje.
A 8	Bevilja ledighet utöver det som anges i lagar, avtal eller riktlinjer				
A 8.1	Kommundirektör	KSO			
A 8.2	Sektorchef, HR-chef och ekonomichef	KD			
A 8.3	Verksamhetschef/funktionschef och direkt underställd personal	SC			
A 8.4	Enhetschef och direkt underställd personal	VC, FC			
A 8.5	Övrig personal	EC			
A 9	Godkännande av och förbud mot bisyssla				
A 9.1	Kommundirektör	KSO			
A 9.2	Sektorchef, HR-chef och ekonomichef	KD			
A 9.3	Personal inom respektive sektor	SC			Samråd kan om så behövs ske med HR-chef
A 10	Upphandling				
A 10.1	Kommunövergripande ramavtal: Initiera upphandling, besluta om tilldelning av anbud, ingå avtal, förlänga avtal, säga upp och häva avtal. Beslutet omfattar belopp inom beslutad budget.	Upphandlingschef			

A 10.2	Övriga avtal, dvs avtal som avser en eller flera verksamheter som inte är kommunövergripande ramavtal: Initiera upphandling, ingå avtal, förlänga avtal, säga upp och häva avtal.	EC, VC, FC och SC inom budgeterade ramar			
A 10.3	Beslut om tilldelning, återtagande av tilldelningsbeslut och avbrytande av upphandling	Upphandlare, UPHC, EC, VC, FC, SC			
A 10.4	Beslut om att inleda och teckna avtal vid direktupphandling för belopp över 25 tkr	EC, VC, FC, SC för budgeterade ramar			Direktupphandling över 100 tkr har dokumentationsplikt enligt lag
A 10.5	Beslut om att delta i samordnad upphandling som genomförs av annan upphandlande myndighet	Upphandlingschef			
A 10.6	Beslut att teckna leasingavtal, fast och lös egendom	EKCH			Enligt styrdokument Ekonomiska styrprinciper för Stenungsunds kommun.
A 10.7	Beslut att avropa på nationella ramavtal	Upphandlingschef			

A 11	Försäkringar, skadestånd och förlikning				
A 11.1	Beslut i ärenden om skadeståndersättning och annan ersättning	SC		Vid medgivande eller framställande av skadestånds- eller ersättningskrav: Upp till fyra prisbasbelopp. För VA-Gatagällor dock upp till två prisbasbelopp.	Delegationen innefattar både beslut som kan aktualiseras när kommunen framställer ett skadestånds- eller ersättningskrav och när någon framställer ett skadestånds- eller ersättningskrav mot kommunen. Samråd kan om så behövs ske med kommunjurist.
A 11.2	Ingå förlikningsavtal	KD, SC		SC: Upp till 250 tkr SC sf: Upp till 1 mnkr KD: Upp till 2 mnkr. Vid förlikningsbelopp över 250 tkr ska samråd med KSP ske.	
A 12	Upplåning, placering, avskrivning och försäljning				
A 12.1	Upplåning inom KF:s beslutade upplåningsvolym	EKCH			
A 12.2	Upplåning av medel till bolag/stiftelser inom kommunkoncernen	EKCH		Inom budget beslutad volym	
A 12.3	Placering av kommunens likvid medel	EKCH		Utifrån Finanspolicy	
A 12.4	Derivatinstrument -termins-options- och swappaaffärer.	EKCH		Utifrån Finanspolicy	
A 12.5	Placering av donationsmedel för Stiftelsen Syskonen Parkers minnesfond	EKCH		Utifrån placeringsriktlinjer	
A 12.6	Avskrivning av fordran under 100 tkr.	EKCH, EC Ekonomi			

A 12.7	Försäljning av begagnat gods - max 500 tkr	EKCH, EC Ekonomi			
A 12.8	Försäljning av begagnat gods - max 2 tkr	EC			
A 13	Hyresavtal				
A 13.1	Ingå, ändra och upphäva hyresavtal (fast egendom) samt godkännande av avtalsparts upplåtelse i andra hand av avtalen i max fyra år.	EKCH		Uptill 10 pbb per år per avtal.	
A 13.2	Ingå, ändra och upphäva hyresavtal (fast egendom) för exploateringsfastighet i max fyra år	EKCH		Uptill 10 pbb per år per avtal.	
A 13.3	Ingå, ändra och upphäva hyresavtal (fast egendom) med löpande uppsägningstid på max 12 månader.	EKCH			
A 13.4	Ingå, ändra och upphäva hyresavtal (fast egendom) för enskilda bostäder med en uppsägningstid om max tre månader samt att hyra ut den samma i andra hand.	VC IFO, VC KoU, ECEFN		Uptill 5 pbb per år och avtal	För EC EFN gäller enbart beslut om uthyrning i andra hand.
A 13.5	Samtycke till ombyggnation av kommunenuthyrd lokal eller fastighet.	EKCH SC sf			

A 14	Övrigt				
A 14.1	Beslut att utse beslutsattestanter	SC			
A 14.2	Beslut om att en anställd ska ha rätt att använda betal- och kreditkort i tjänsten	EKCH			
A 14.3	Beslut om avstängning från service som kund ej betalar för	VC			Inom sektor samhällsbyggnad
A 14.4	Utarbetariktlinjer för god produktion- och hygienpraxis samt upprätta, övervaka och tillämpa HAACCP- principer för livsmedelssäkerhet enligt EG-förordningen om hygien	VCMåltid, FCService	EG-förordning 852/04		Varje kök har ett eget egenkontrollprogram
A 14.5	Varaombud vid entreprenad och projektering enligt AB*, ABT** och ABK***	FC Fastighet, VC Projektkontor, EC Teknik, EC Gata/ledningsnät, EC Drift Process			*Allmänna bestämmelser för byggnads-, anläggnings och installationsentreprenader **Allmänna bestämmelser för totalentreprenader avseende byggnads-, anläggnings- och installationsarbeten ***Allmänna bestämmelser för konsultuppdrag inom arkitekt och ingenjörssamhet

A. 14.6	Godkänna redaktionella ändringar i styrdokument	SC			Gäller ändringar som inte förändrar intentionen i dokumentet som t.ex. förändringar av kommunens organisation.
A. 14.7	Uppdatering av namn i tjänsteförteckning tillhörande styrdokumentet Undertecknande av väderhandlingar	Redovisningsansvarig			Delegationen avser enbart uppdatering av namn i tjänsteförteckningen. Revidering av själva styrdokumentet Undertecknande av väderhandlingar kräver beslut av kommunstyrelsen.
A 15	Säkerhet, kris och beredskap				
A 15.1	Yttrande enligt kamerabevakningslagen	Risk- och beredskapssamordnare	Kamerabevakningslagen (2018:1200)		
A 15.2	Ingåsäkerhetsskyddsavtal	Säkerhetsskyddschef	Säkerhetsskyddslagen 4:1-2		
A 15.3	Beslut om registerkontroll och placering i säkerhetsklass	Säkerhetsskyddschef	Säkerhetsskyddslagen 3:1-3		

A 15.4	Beslut om att begära sändning av VMA (Viktigt meddelande till allmänheten)	KD, TIB, Säkerhetsskyddschef	Förordning (2023:579) om viktigt meddelande till allmänheten		
A 15.5	Beslut om att utse säkerhetsskyddschef	KD			
A 15.6	Beslut om att utse biträdande signalskyddschef	SC sf			
A 15.7	Krigsplacering av personal	KD			

B	FOLKHÄLSA				
B 1	Fördelning av bidrag				
B 1.1	Besluta om fördelning av bidrag från folkhälsorådets budget.	Folkhälsosamordnare		Samråd ska ske med Folkhälsorådet.	

C	SEKTOR SAMHÄLLSBYGGNAD				
C 1	Arrende				
C 1.1	Ingåarrendeavtal eller nyttjanderättsavtal i max fyra år	VC Exploatering, EC Mex- och geodata, Mark- och exploateringsingenjör, Markhandläggare EC Mex- och geodata,		Sevillkor för undertecknande av värdehandling	
C 1.2	Ändra och upphäva arrendeavtal eller nyttjanderättsavtal	VC Exploatering, EC Mex- och geodata, Mark- och exploateringsingenjör, Markhandläggare		Sevillkor för undertecknande av värdehandling	
C 1.3	Avslå förfrågan om arrende eller nyttjanderätt	VC Exploatering, EC Mex- och geodata, Mark- och exploateringsingenjör, Markhandläggare			
C 2	Övriga avtal - vägförening, vägsamfällighet, samfällighetsförening, servitut, ledningsrätt, fastighetsägare etc.				
C 2.1	Ingå avtal med vägförening, vägsamfällighet eller samfällighetsförening i max 5 år	VC Exploatering, EC Mex- och geodata, Mark- och exploateringsingenjör, Markhandläggare			
C 2.2	Ändra och upphäva avtal med vägförening, vägsamfällighet eller samfällighetsförening	VC Exploatering, EC Mex- och geodata, Mark- och exploateringsingenjör, Markhandläggare			
C 2.3	Tillförsäkra kommunen rätt till servitut eller ledningsrätt i annan tillhörig fastighet och medverka till ändring eller upphävande av sålunda tillkommen rätt	VC Exploatering, EC Mex- och geodata, Mark- och exploateringsingenjör, Markhandläggare	PBL, FBL, Anläggningslagen, Ledningsrättslagen	Se villkor för undertecknande av värdehandling	
C 2.4	Belasta kommunens mark med servitut, ledningsrätt eller rätt till anläggning och medverka till ändring eller upphävande av sålunda tillkommen rätt	VC Exploatering, EC Mex- och geodata, Mark- och exploateringsingenjör, Markhandläggare	PBL, FBL, Anläggningslagen, Ledningsrättslagen	Se villkor för undertecknande av värdehandling	
C 2.5	Ansöka om lantmäteriförrättningar, vara kommunens ombud i lantmäteriförrättning och underteckna överenskommelse i anslutning därtill.	VC Exploatering, EC Mex- och geodata, Mark- och exploateringsingenjör, Markhandläggare			
C 2.6	Representera kommunen i vägföreningar, vägsamfälligheter och samfällighetsföreningar	VC Exploatering, EC Mex- och geodata, Mark- och exploateringsingenjör, Markhandläggare			
C 2.7	Avslå förfrågan om övriga avtal och medgivande - vägförening, vägsamfällighet, samfällighetsförening, servitut, ledningsrätt, fastighetsägare etc.	VC Exploatering, EC Mex- och geodata, Mark- och exploateringsingenjör, Markhandläggare			
C 3	Detaljplaner				
C 3.1	Beslut om planstart	VC Exploatering			

C 3.2	Ingå plankostnadsavtal	VCExploatering			
C 3.3	Beslut om att begära planeringsbesked				
C 3.4	Beslut om detaljplan innebär betydande miljöpåverkan eller ej	VCExploatering			
C 3.5	Beslut om att skicka ut planförslag på samråd om förslaget överensstämmer med tidigare beslut om planbesked eller planuppdrag	VCExploatering			
C 3.6	Beslut om att skicka ut planförslag på granskning	VCExploatering			
C 3.7	Beslut om att avvisa för sent inkommet överklagande rörande detaljplan	VC Exploatering			
C 3.8	Rätt att företräda kommunstyrelsen vid samråd med lantmäterimyndigheten gällande fastighetsbildning med avseende på planfrågor	VC Exploatering, planarkitekt, samordnare plan	FBL 4 kap 25 § och 25 a §		
C 3.9	Rätt att påkalla fastighetsreglering som behövs för att mark och vatten ska kunna användas för bebyggelse på ett ändamålsenligt sätt	VC Exploatering, ECMex och Geodata planarkitekt, samordnare plan, mark- och exploateringsingenjör	FBL 5 kap 3 § tredje stycket		
C 3.10	Rätt att påkalla fastighetsbestämning såvitt gäller område med detaljplan eller områdesbestämmelser eller område beträffande vilket fråga väckts om upprättande av sådan plan eller sådana bestämmelser	VC Exploatering, ECMex och Geodata planarkitekt, samordnare plan, mark- och exploateringsingenjör	FBL 14 kap 1 a § 4 punkt		
C 3.11	Godkännande av förrättning, förrättningsbeslut eller gränsutmärkning	VC Exploatering, planarkitekt, samordnare plan			
C 3.12	Rätt att påkalla förrättning	VC Exploatering, ECMex och Geodata planarkitekt, samordnare plan, mark- och exploateringsingenjör	Anläggningslagen 18 §		
C 3.13	Rätt att företräda kommunstyrelsen vid samråd med lantmäterimyndigheten avseende gemensamhetsanläggning i planfrågor	VC Exploatering, planarkitekt, samordnare plan	Anläggningslagen 21 §		
C 3.14	Godkännande av beslut eller åtgärd	VC Exploatering, ECMex och Geodata planarkitekt, samordnare plan, mark- och exploateringsingenjör	Anläggningslagen 30 §, 15 kap. 11 § FBL		

C 3.15	Rätt att företräda kommunstyrelsen vid samråd med lantmäterimyndigheten avseende ledningsrätt i planfrågor samt att vid samråd begära att ärendet hänskjuts till nämnden för prövning	VC Exploatering, EC Mex och Geodata planarkitekt, samordnare plan, mark- och exploateringsingenjör	Ledningsrättslagen 19 §		
--------	---	--	-------------------------	--	--

C 4	Köp och försäljning				
C 4.1	Försäljning av villatomter	VC Exploatering, EC Mex- och geodata, Mark- och exploateringsingenjör, Markhandläggare		Enligt KS fastställda priser.	
C 4.2	Försäljning av bostadsrätter	EKCH		Se villkor för undertecknande av värdehandling.	
C 4.3	Köp, försäljning, byte eller reglering av fastighet eller del av fastighet	VC Exploatering, EC Mex- och geodata, Mark- och exploateringsingenjör, Markhandläggare		Inom kostnadsramen 10 prisbasbelopp. Se villkor för undertecknande av värdehandling.	
C 4.4	Köp av fastighet	SC Sb		Inom kostnadsramen 50 prisbasbelopp. Se villkor för undertecknande av värdehandling.	
C 4.5	I egenskap av fastighetsägare avge framställningar och yttrande angående bygglov, planärenden, fastighetsbildning m.m.	VC Exploatering, EC Mex- och geodata, Mark- och exploateringsingenjör, Markhandläggare			
C 4.6	I egenskap av fastighetsägare lämna medgivande som t.ex. tillfällig upplåtelse av mark, grannmedgivande vid byggnation	VC Exploatering, EC Mex- och geodata, Mark- och exploateringsingenjör, Markhandläggare			
C 4.7	Avslå förfrågan om köp och försäljning av mark	VC Exploatering, EC Mex- och geodata, Mark- och exploateringsingenjör, Markhandläggare			
C 4.8	Företräda och föra kommunens talan i fastighetstaxeringsärenden	EC Mex och Geodata, mark- och exploateringsingenjör, markhandläggare			

C 5	Upplåtelse av allmän plats				
C 5.1	Yttrandetill polismyndighet vidupplåtelse av offentlig plats	Trafikhandläggare, VCExploatering, EC Mex- och geodata, Mark- och exploateringsingenjör, Markhandläggare		Enligt ordningsstadgan.	
C 5.2	Upplåtaallmän plats	VC Exploatering, EC Mex- och geodata, Mark- och exploateringsingenjör, Markhandläggare			
C 5.3	Tillfälligtupplåtaallmän platsför torghandel	VCExploatering, EC Mex- och geodata, Mark- och exploateringsingenjör, Markhandläggare		Enligtlokalaföreskrifter för torghandel	
C 5.4	Tillfälligt upplåta mark samt utrymme för ledningar innan beviljad ledningsrätt, i samband med utbyggnad av beslutade investeringsprojekt och exploateringsprojekt	EC Teknik, driftsamordnare gata, driftberedare gata			
C 6	Adresser				
C 6.1	Adressättning och lägenhetsnumrering i samband med ändring av befintlig eller tillkommande adress	VC Exploatering, EC Mex- och geodata, Mark- och exploateringsingenjör, Markhandläggare, Mätingenjör, GIS-ingenjör			
C 7	Trafik och gata				
C 7.1	Beslut om undantag för färd med breda, långa och tunga transporter	Trafikplanerare, trafikingenjör, driftsamordnare gata, driftberedare gata	TRF 13:3		
C 7.2	Beslut om lokaltrafikföreskrift eller föreskriftenligt trafikförrordningen, tillfälliga och permanenta	Trafikplanerare, trafikingenjör	TRF 10:1, 3, 14. 3:17, 4:11 och 9:1		
C 7.3	Upphåvalokal trafikföreskrifter som blivit inaktuella	Trafikplanerare, trafikingenjör	TRF 10:1		
C 7.4	Undantag från bestämmelser i trafikförrordningen och vägmärkesförrordningen	Trafikhandläggare, trafikplanerare, trafikingenjör	TRF 13:3, VMF		
C 7.5	Beslut om vägvisning	Trafikplanerare, trafikingenjör, driftsamordnare gata, driftberedare gata			
C 7.6	Förordnande av parkeringsvakter	Trafikplanerare, trafikingenjör	LKP § 6		
C 7.7	Beslut om fordonsflytt	Trafikplanerare, trafikingenjör	Lag (1982:129) och förordning (1982:198) om flyttning av fordon i vissa fall		
C 7.8	Beslut om schakt tillstånd i kommunal gatumark	Driftsamordnare gata, anläggare, trafikplanerare, trafikingenjör, driftberedare gata	Väg L § 43		

C 7.9	Godkänna och avslå trafikanordningsplaner (TA-planer) på kommunala vägar/gator.	Driftsamordnare gata, anläggare, trafikplanerare, trafikingenjör, driftberedare gata	TRF, VägL		
C7.10	Meddela beslut enligt vägmärkesförfordningen	Trafikplanerare, trafikingenjör			
C 7.11	Ta tillbaka förordnande av parkeringsvakt	EC Teknik			
C 7.12	Utfärda påföljdsavgifter enligt taxa och avgifter för grävning och trafikanordningsplaner.	Driftsamordnare gata, driftberedare gata, anläggare			
C 7.13	Stoppa pågående arbeten på kommunala gator om arbetena inte utförs enligt gällande regler och tillstånd, eller om de utgör en fara för trafikanter eller allmänheten.	Driftsamordnare gata, anläggare, trafikplanerare, trafikingenjör, driftberedare gata			
C 7.14	Beslut om tillstånd för ny eller ändrad in- och utfart mot kommunal gata/väg.	Trafikplanerare, trafikingenjör			
C 7.15	Lämna yttrande och remissvar inom trafikområdet som inte är av principiell beskaffenhet för kommunen samt besluta att avstå från att lämna yttrande i dessa fall	EC (enhetschef) Teknik, trafikplanerare, trafikingenjör			
C 8	Vatten och avlopp				
C 8.1	Utanför VA-verksamhetsområde: Godkänna eller avslå ansökan om att ansluta fastighetsägare till det kommunala VA-nätet.	EC Teknik			
C 8.2	Beslut om avtal gällande VA-anslutning utanför verksamhetsområde (VO)	EC Teknik			
C 8.3	Yttrande vid tillståndsprövning av industriell verksamhet avseende VA-frågor	VA-ingenjör, VA-projektledare, abonnentingenjör, miljöingenjör		I enlighet med kommunens ABVA	
C 8.4	Beslut om att söka ledningsrätt för kommunens VA-ledningar	EC Teknik			
C 8.5	Vara kommunens ombud i lantmäteriförrättning som rör rättigheter för kommunalt vatten- och avlopp	EC Teknik, abonnentingenjör, VA-ingenjör, VA-projektledare			
C 8.6	Beslut om individuell nedsättning eller jämkning av VA-avgift	EC Teknik		I enlighet med kommunens VA-taxa § 11 och § 19	
C8.7	Yttrande och remissvar om miljöändren inom vattenskyddsområde samt lämna tillstånd vid ansökan om bergvärme i egenskap av vattentäktsinnehavare	VA-ingenjör, VA-projektledare miljöingenjör			
C8.8	Lämna yttrande och remissvar inom VA-området som inte är av principiell beskaffenhet för kommunen	EC Teknik, abonnentingenjör, VA-ingenjör, VA-projektledare			Yttrande över ett överklagat beslut får inte delegeras

C 9	Avfall				
C 9.1	Avge yttrande till länsstyrelsen i ärenden om tillstånd till yrkesmässig transport av avfall, farligt avfall eller annan hantering av avfall	ECavfall			
C 10	Skyddsjakt				
C 10.1	Beslut om att ge kommunjägare i uppdrag att utföra skyddsjakt	VC Exploatering, EC Mex och Geodata	Jaktförordning (1987:905), 26 § och bilaga 4		
C 11	8+fjordar				
C 11.1	Beslut om vilka projekt som 8+fjordar ska bedriva OBS – gäller från och med 2026-07-01	SC			Extern delegation med anledning av samverkansavtal. Beslut ska fattas efter samråd med samverkansgrupp där representanter från varje deltagarkommun ingår. Samtliga projekt ska rymmas inom 8+fjordars uppdrag som anges i Avtalssamverkan om gemensamt miljöätgärdsarbete i fjordarna innanför och mellan Tjörn och Orust.
C 11.2	Ansökan om extern finansiering av 8+fjordars projekt OBS – gäller från och med 2026-07-01	SC			Extern delegation med anledning av samverkansavtal.

D	SEKTOR UTBILDNING				
D 1	Övergripande				
D 1.1	Beslut om att anställa lärare eller förskollärare utan legitimation och behörighet för viss undervisning på längre tid än 6 månader men högst ett år.	Rektor	SL 2:19	Inomrespektive verksamhetsområde	Detta gäller dock inte om undervisningen avser 1. modersmål, 2. yrkesämne i gymnasieskola, anpassa gymnasieskola, kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå eller särskild utbildning för vuxna på gymnasial nivå, eller 3. individuella kurser eller orienteringskurser i kommunal vuxenutbildning. Lag (2020:446).
D 1.2	Beslut om skriftliga rutiner för att ta emot och utreda klagomål	SC Utbildning	SL 4:8		
D 1.3	Beslut om interkommunal ersättning gällande barn och elever till och från annan kommun	VC inom respektive verksamhetsområde	SL 8:17, 9:16, 10:34, 11:33, 14:14, 16:50, 17:23, 19:43		
D 1.4	Beslut om yttrande till Skolinspektionen, Inspektionen för vård och omsorg, Diskrimineringsombudsmannen, Skolväsendets överklagandenämnd samt till Barn- och elevombudet i ärende om anmälan om kränkande behandling	SC Utbildning			
D 1.5	Upprätthållningsplan för aktiva åtgärder mot diskriminering och kränkande behandling.	Rektor	SL 6:8 DL 3:16, DL 3:20	Inomrespektive verksamhetsområde	Del av förskole-/skolenheternas systematiska kvalitetsarbete.
D 1.6	Skyndsamt utreda kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier och i förekommande fall vidtaga åtgärder.	Rektor	SL 6:10, DL 2:7	Inomrespektive verksamhetsområde	Del av förskole-/skolenheternas systematiska kvalitetsarbete.
D 1.7	Beslut att använda fjärrundervisning	SC Utbildning	Skollagen 1:3 och kap 21 Skolförordningen 5a:6 Gymnasieförordningen 4a:6		Beslutet om att använda fjärrundervisning ska anmälas till Skolinspektionen.
D 1.8	Anmälan till Inspektionen för Vård och Omsorg (IVO) om händelse som medfört eller hade kunnat medföra allvarlig vårdskada.	MLA	PSL 3:5		
D 2	Fristående verksamheter				
D 2.1	Beslut om att fristående verksamhet fortsatt uppfyller skollagens krav på insikt och lämplighet vid förändring inom ägar- och ledningskretsen	VC Förskola	SL 2:6 B		Ändring av styrelse
D 2.2	Beslut om tillägsbelopp	FC Stöd FC Stab Stöd	SL 8:23, 9:21, 10:39, 11:38, 14:17, 16:54, 19:47, 25:13, 25:15, SFO 14:8		Beslutet får överklagas hos Förvaltningsrätten
D 2.3	Beslut om bidrag till fristående förskolor och skolor för elever boende i Stenungsunds kommun	SC Utbildning	SL 8:21, 9:19, 10:37, 11:36, 14:15, 16:52, 17:35, 19:45, 25:11		Beslutet får överklagas hos Förvaltningsrätten

D 2.4	Tecknandeav entreprenadavtal medfristående förskolor, fritidshem eller anna pedagogisk verksamhet enligt förordning (2020:115) om utbildning i vissa skolformer i skolväsendet vid spridning av viss smitta	SC Utbildning	14 - 15 §§ Förordning (2020:115) om utbildning i vissa skolformer i skolväsendet vid spridning av viss smitta		
D 2.5	Beslut om att meddela anmärkning till fristående verksamhet avseende mindre allvarlig överträdelse	SC Utbildning	SL 26:11		
D 2.6	Beslut att avstå från att ingripa om: - överträdelsen är ringa - om nödvändig rättelse vidtas - det i övrigt med hänsyn till omständigheterna finns särskilda skäl mot ett ingripande	SC Utbildning	SL 26:12	Med överträdelse avses avvikelser från de krav på verksamheten som följer av lagar och andra föreskrifter ex. engångsföreelser, om överträdelsen snabbt åtgärdas eller det finns särskilda skäl mot ett ingripande (t.ex. om huvudmannen själv påtalat en brist och försöker åtgärda den)	
D 2.7	Beslut att bevilja eller avslå ansökan om skolskjuts för elev vid fristående grundskola eller fristående anpassad grundskola	SC Utbildning	SL 10:40, 11:39		
D 2.8	Beslut att anordna skolskjuts för elev vid fristående grundskola eller fristående anpassad grundskola inom kommunen	SC Utbildning	SL 10:40, 11:39		
D 2.9	Beslut om barnomsorg i fristående förskola, fritidshem eller annan pedagogisk verksamhet enligt förordning (2020:115) om utbildning i vissa skolformer i skolväsendet vid spridning av viss smitta	VCFörskola	14 - 15 §§ Förordning (2020:115) om utbildning i vissa skolformer i skolväsendet vid spridning av viss smitta		Förutsätter regeringsbeslut om stängning
D.2.10	Beslut om att avsluta tillsyn utan åtgärd	SC Utbildning			
D.2.11	Beslut om ingripande vid tillsyn i form av föreläggande eller föreläggande förenat med vite.	SC Utbildning	SL 26:10 och 27		Bestämmelser om hur vitesförelägganden skautformas finns i Lag (1985:206) om viten. Ansökan om utdömande av viten görs hos förvaltningsrätten. Vitesförelägganden får överklagashos förvaltningsrätten.
D 3	FÖRSKOLA				
D 3.1	Beslut om mottagande av barn från en annan kommun på grund av särskilda skäl	VCFörskola	SL 8:13, 8:17		Yttrande måste inhämtas från barnets hemkommun.
D 3.2	Beslut om mottagande i förskola av barn från annan kommun efter önskemål från vårdnadshavaren	VCFörskola	SL 8:13 2 st		Påverkar interkommunal ersättning
D 3.3	Beslut om mottagande i förskola eller fritidshem (barnets/eleven egna behov pga familjens situation i övrigt)	Rektor	SL 8:5, 14:5	Inom respektive verksamhetsområde	

D 3.4	Beslut om att erbjuda förskola, fritidshem på grund av särskilda skäl (fysiska, psykiska eller andra skäl)	Rektor	SL 8:7, 14:6	Inomrespektive verksamhetsområde	
D 3.5	Beslut om barnomsorg i form av kommunal förskola, fritidshem eller annan pedagogisk verksamhet enligt förordning (2020:115) om utbildning i vissa skolformer i skolväsendet vid spridning av viss smitta.	Rektor	14 - 15 §§ Förordning (2020:115) om utbildning i vissa skolformer i skolväsendet vid spridning av viss smitta		
D 4	GRUNDSKOLA				
	(Förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola, fritidshem)				
D 4.1	Beslut om överenskommande med annan kommun om mottagande av elev	VCGrundskola	SL 9:12, 10:24, 11:24, 14:14		
D 4.2	Beslut om mottagande av barn från en annan kommun på grund av särskilda skäl eller vårdnadshavares önskemål	VCGrundskola	SL 9:13, 10:25, 10:27, 11:25, 11:26		Beslutet får överklagas hos Skolväsendets Överklagandenämnd
D 4.3	Beslut att bevilja eller avslå ansökan om skolskjuts	VCGrundskola	SL 10:32-33, 11:31-32		
D 4.4	Beslut om en elev som tas emot i anpassade grundskolan huvudsakligen ska läsa ämnen eller ämnesområden.	Rektor	SL 11:8		Rektor får i enlighet med SL besluta att en elev ska läsa en kombination av ämnen och ämnesområden enligt grundskolans kursplaner, om eleven har förutsättningar för det.
D 4.5	Beslut om ytterligare undervisningstid utöver den garanterade	Rektor	SFO 9:3, 10:2		
D 4.6	Beslut om fördelning av undervisningstiden mellan årskurserna	VCGrundskola	SFO 9:4, 10:3		
D 4.7	Beslut om placering vid annan skolenhet än den vårdnadshavaren önskar gällande förskoleklass, grundskola och anpassad grundskola.	VCGrundskola	SL 9:15 1 st, 10:30 1 st, 11:29 1 st, 28:12 p 6	Inomrespektive verksamhetsområde	Beslutet får överklagas hos Skolväsendets Överklagandenämnd Gäller inte beslut om att frångå vårdnadshavares önskemål med hänsyn till organisatorisk eller ekonomisk svårighet eller med hänsyn till övriga elevers trygghet och studiero.
D 4.8	Beslut om mottagande av barn i förskoleklass redan höstterminen det kalenderår då barnet fyller fem år.	Rektor i mottagande grundskola	SL 7:11		
D 4.9	Beslut om mottagande i resursskola.	VCGrundskola	SL 10:31a		Beslutet får överklagas hos Skolväsendets Överklagandenämnd

D 4.10	Beslut om mottagande i anpassad grundskola samt beslut om att ett barn inte tillhör anpassad grundskolas målgrupp	FC Stab stöd	SL 7:5, 7:5b		Beslutet får överklagas hos Skolväsendets Överklagandenämnd
D 4.11	Beslut om mottagande på försök i grundskola eller anpassad grundskola under högst 6 månader. Kräver vårdnadshavarens medgivande.	FC Stab stöd	SL 7:8		Beslutet kan ej överklagas
D 4.12	Beslut om att elev i grundskola ska få sin utbildning inom anpassad grundskola (mottagande av integrerade elever). Kräver vårdnadshavarens medgivande	FC Stab stöd	SL 7:9		Beslutet kan ej överklagas
D 4.13	Besluta, om det finns särskilda skäl, att barnet börjar fullgöra sin skolplikt först höstterminen det kalenderår då barnet fyller sju år.	Rektor i mottagande grundskola	SL 7:10		Beslutet får överklagas hos Skolväsendets Överklagandenämnd Frågan ska endast prövas efter begäran av barnets vårdnadshavare
D 4.14	Beslut om att förelägga vårdnadshavare till elev i förskoleklass, grundskola och anpassad grundskola om att fullgöra sina skyldigheter gällande skolplikt och fullgörande av skolgång.	VC Grundskola	SL 7:21-23		
D 4.15	Beslut om tidigare upphörande av skolplikt för elev i kommunal grundskola	Rektor	SL 7:14		Beslutet får överklagas hos Skolväsendets Överklagandenämnd
D 4.16	Beslut om senare upphörande av skolplikt för elev i kommunal grundskola	Rektor	SL 7:13, 7:16		Beslutet får överklagas hos Skolväsendets Överklagandenämnd
D 4.17	Beslut om att anordna särskild undervisning för elev i grundskolan eller anpassad grundskola, på sjukhus eller motsvarande institution eller i hemmet eller på annan lämplig plats	Rektor	SL 24:17-19, 20-22		Beslutet får överklagas hos Skolväsendets Överklagandenämnd
D4.18	Beslut om tidigare eller senare upphörande av skolplikt för elev i fristående grundskola.	VC Grundskola	SL 7:3, 7:14, 7:16		Beslutet får överklagas hos skolväsendets Överklagandenämnd
D 4.19	Beslut om fullgörande av skolplikten på annat sätt, återkallelse av sådant medgivande eller beslut om skolplikts upphörande	SC Utbildning		SL 24:23-25, 7:2	I enlighet med Riktlinjer - ledighet, skolplikt och varaktig utlandsvistelse – obligatoriska skolformer Beslut om medgivande att fullgöra skolplikten på annat sätt eller återkallelse av sådant medgivande får överklagas till allmän förvaltningsdomstol

D 5	Kulturoch fritid				
D 5.1	Beviljabilag till kulturförening	EC Kultur		Enligt fullmäktiges antagna bidragsregler	
D 5.2	Beviljaarrangemangs-/förlustbidrag till offentliga kultur- och fritidsarrangemang	EC Kultur		Enligt fullmäktiges antagna bidragsregler	
D 5.3	Besluta om fördelning av studieförbundens bidrag	EC Kultur		Enligt fullmäktiges antagna bidragsregler	
D 5.4	Registrering av bidragsberättigad kulturförening	EC Kultur			
D 5.5	Besluta om uthyrning av lokaler i kulturhuset och på Stenungsund arena	VCKultur och Fritid		Eftersamråd med kommunjurist	
D 5.6	Beviljabilag till fritidsförening, funktionsrättsförening och pensionärsförening	EC Idrott Anläggning		Enligt fullmäktiges antagna bidragsregler	
D 5.7	Registrering av bidragsberättigad förening (exklusive kulturförening)	EC Idrott Anläggning Hamn		Enligt antagnariktlinjer	
D 5.8	Beslut om förskottsutbetalning av föreningsbidrag	VCKultur och Fritid		Eftersamråd med ekonomichef	
D 5.9	Frysaårskort vid särskilda skäl – dock längst under 6 månader	EC Idrott Anläggning Hamn		Eftersamråd med ekonomichef	
D 6	GYMNASIET				
	Nationellt program och introduktionsprogram				
D 6.1	Beslut om elevresor enligt lag om kommunernas skyldighet att svara för vissa elevresor	VC Gymnasium	Lag om kommunernas skyldighet att svara för vissa elevresor (1991:1110)		
D 6.2	Beslut om inackorderingsbidrag för elever i gymnasieskola.	VC Gymnasium	SL 15:32		Beslutet kan överklagas hos förvaltningsrätten
D 6.3	Beslut om avvikelser från nationellt programs inriktning för enskild elev.	Rektor	SL 16:14		
D 6.4	Beslut om att ta emot ungdomars om uppfyller behörighetskraven för ett yrkesprogram till yrkesintroduktion eller individuellt alternativ (vid synnerliga skäl)	Rektor	SL 17:11, GyF 6:2		I samråd med VC gymnasium

D 6.5	Beslut om att hela yrkesintroduktionen för elev ska skolförläggas om huvudmannen bedömer att detta uppenbart bäst gynnar eleven.	Rektor	GyF 6:5		
D 6.6	Beslut om antagning efter att GR:s antagning avslutats.	Rektor	GyF 7:13		
D 6.7	Beslut om att undervisningen för elev i gymnasieskola på nationellt program får fördelas på längre tid än tre år om eleven har läst ett reducerat program eller om det med hänsyn till elevens förutsättningar i övrigt finns särskilda skäl för det.	Rektor	SL 16:15, GyF 9:7		
D 6.8	Beslut om att eleven ska hållas igemdenstakaägna hjälpmedel.	VCGymnasium	SL 15:17		
D 6.9	Beslut om elevskostnad för enstaka inslag i undervisningen	VCGymnasium	SL 15:18		
D 6.10	Beslut om annan omfattning än heltidsstudier på introduktionsprogram om elev begär det och det finns särskilda skäl	Rektor	SL 17:6		

D 7	Anpassad gymnasieskola				
D 7.1	Beslut om tidsbegränsad avstängning av elev i Anpassad gymnasieskola	VCGymnasium	SL 5:17-20		Beslut kan överklagas hos förvaltningsrätten. Endast information nedan – följer av lag. Rektor får utan delegation besluta om omedelbar avstängning enligt 17 § punkt 2-4 upp till max två veckor, dock en vecka i taget. Detta beslut gäller till dess verksamhetschefen har prövat saken.
D 7.2	Beslut om inackorderingsbidrag för elever i Anpassad gymnasieskola	VCGymnasium	SL 18:32		Beslutet kan överklagas hos förvaltningsrätten
D 7.3	Beslut om att eleven ska hålla sig med enstaka egna hjälpmedel	VCGymnasium	SL 15:17		
D 7.4	Beslut om elevs kostnad för enstaka inslag i undervisningen	VCGymnasium	SL 15:18		
D 7.5	Beslut om tillhörighet till målgruppen för Anpassad gymnasieskola	FC stab stöd	SL 18:5, 18:7		Beslutet får överklagas hos Skolväsendets Överklagandenämnd
D 7.6	Beslut att bevilja eller avslå ansökan om skolskjuts	VCGymnasium	SL 18:30-31		
D 7.7	Beslut om att fördela utbildningen i Anpassad gymnasieskola på längre tid än fyra läsår	Rektor	SL 19:17		Beslut om fördelning av studietid för elever från andra kommuner sker efter samråd om ersättning med elevens hemkommun.

D 8	KOMPETENSOCH UTVECKLING				
	Kommunal vuxenutbildning				
D 8.1	Beslut om att elever vid kommunal vuxenutbildning erbjuds, mot en avgift som högst motsvarar huvudmannens anskaffningskostnader, böcker och andralärverktyg – undantagetelever inom utbildning i svenska för invandrare som utan kostnad ska ha tillgång till böcker och andra lärverktyg som behövs för en tidsenlig utbildning. Huvudmannen får dock besluta att elever ska hålla sig med enstaka egna lärverktyg.	Rektor	SL 20:7		
D 8.2	Sändaansökan till annan kommun som anordnar utbildningen (grundläggande vuxenutbildning)	Rektor	SL 20:14		
D 8.3	Frågor om mottagande av elev till vuxenutbildning samt om att utbildningen ska upphöra eller elev beredas utbildning på nytt	Rektor	SL 20:9 och SL 20:14		Kan överklagas hos Skolverkets överklagandenämnd
D 8.4	Sändaansökan vidare samtyttrande om kommunen betalar elevs utbildning i annan kommun	Rektor	SL 20:21		Kan överklagas hos Skolverkets överklagandenämnd
D 8.5	Frågor om mottagande av elev till gymnasial vuxenutbildning samt om utbildningens upphöra eller elev beredas utbildning på nytt	Rektor	SL 20:9 och SL 20:22		Kan överklagas hos Skolverkets överklagandenämnd
D 8.6	Beslut om antagning till gymnasial utbildning	Rektor	SL 20:9 och SL 20:23		Kan ej överklagas
D 8.7	Kartläggning inför utbildning eller provning inom kommunal vuxenutbildning	Rektor	SL 20:8		
D 8.8	Antagning av elever inom yrkesinriktad vuxenutbildning	Rektor	SL 20:23		
D 8.9	Beslut om att nationellakurser delas upp i delkurser	Rektor	FoV 2:4		
D 8.10	Klarläggande av omständigheter för skiljning, avstängning eller förvisning från utbildningen. Beslut om omedelbar verkställighet	Rektor	FoV 7:4		
D 8.11	Beslut om vilka nationellakurser som ska ges.	Rektor	FoV 2:9		
D 8.12	Beslut om att ordna platser vid arbetsplatsförlagd utbildning APL.	Rektor	FoV 2:27		
D 8.13	Beslut om mottagande av elev, i utbildning i svenska för invandrare	Rektor	SL 20:33		Kan överklagas hos Skolverkets överklagandenämnd

D 9	Särskild utbildning för vuxna				
D 9.1	Beslut att enstaka hjälpmedel får bekostas av eleverna	Rektor	SL 20:7a 2 st		
D 9.2	Sändaansökan vidare samtyttrande om kommunen betalar elevs utbildning i annan kommun	Rektor	SL 20:14		Kan överklagas hosSkolverkets överklagandenämnd
D 9.3	Beslut om mottagande av elev i anpassad vuxenutbildning, antagning, att utbildningen ska upphöra eller bereda elev utbildning på nytt	Rektor	SL 20:9		Kan överklagas hosSkolverkets överklagandenämnd

D 10	Övrigt				
D 10.1	Slutaavtal om utbildning inom Uppdragsutbildningen	Rektor			
D 10.2	Upprättaavtal angående interkommunal ersättning	Rektor			
D 10.3	Besluta om revideringar av eller kompletteringar till samverkansavtal kring vuxnas lärande i Göteborgsregionen.	VCKompetens och utveckling			Då revideringar/kompletteringar finns nödvändiga och i den mån förändringar inte bedöms som väsentliga. Enligt beslut av kommunstyrelsen 2024-01- 15 § 6.

E	SEKTOR SOCIALTJÄNST Individ och Familjeomsorg, Funktionshinder samt vård och Omsorg				
E 1.1	Beviljaavgiftsbefrielseför familjerådgivning och krismottagning	Familjerådgivare		Enligt Socialstyrelsens allmänna råd	
E 1.2	Skrivaavtal med externleverantör om utförande av servicetjänster inom hemtjänsten	VC IFO	SoL 4:3		
E 1.3	Ansvar för utredning och beslut vid missförhållanden eller påtaglig risk för missförhållande, Lex Sarah	SAS	SoL 27:5, LSS 24e		
E 1.4	Anmälan till inspektionen för vård och omsorg (IVO) om allvarliga missförhållanden eller påtaglig risk för allvarlig missförhållande, Lex Sarah	SC Socialtjänst	SoL 27:6, LSS 24f		
E 1.5	Yttrande till tillsynsmyndighet i ärende avseende enskild verksamhet	SC Socialtjänst			
E 1.6	Yttrande till IVO i ärenden som rör enskild	SC Socialtjänst			
E 1.7	Yttrande till förvaltningsrätten i mål gällande särskild avgift enligt LSS och SoL	SC Socialtjänst		LSS 28 a § 34:5, 34:6	
E 1.8	Ansöka om att ansluta kommunen till IVO:s registertjänst samt besluta om vilka som ska tilldelas behörigheter.	Administrativ chef		Gäller rapportering till omsorgsregister och vårdgivarregister	
E 1.9	Anmälan av ny/förändrad offentligt driven verksamhet enligt SOL och LSS till IVO:s omsorgsregister	Administrativ chef, Utvecklingsledare, Systemutvecklare	SoL 26:1, 26:2 LSS 23 §		
E 1.10	Anmälan av ny/förändrad verksamhet som omfattas av IVO:s tillsyn enligt Patientsäkerhetslagen till vårdgivarregistret.	Administrativ chef, Utvecklingsledare, Systemutvecklare	Patientsäkerhetslagen 2:1-2		
E 1.11	Anmälan till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) om händelser som har medfört eller hade kunnat medföra en allvarlig vårdskada, Lex Maria	MAS	Patientsäkerhetslagen 3:5		
E 1.12	Anmälan till smittskyddsläkare	MAS, VC IFO	Smittskyddslag (2004:168) 6:12		
E 1.13	Fullgöra uppgiftsskyldighet till smittskyddsläkare	MAS, VC IFO	Smittskyddslag (2004:168) 6:9	Endast när smittskyddsläkaren har begärt det i samband med utredning.	

E 1.14	Anmälan till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) av legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal som kan utgöra en fara för patientsäkerheten.	VCHälso- och sjukvård	Patientsäkerhetslagen 3:7		
E 1.15	Överklaga Migrationsverkets beslut om statlig ersättning till kommuner för mottagande av asylsökande och insatser för skyddsbehövande, vissa utlännningar och ensamkommande barn.	SC Socialtjänst, VC IFO	Förordning (2017:193) om statlig ersättning för asylsökande m.fl. Förordning (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlännningar, ersättningsförordningen		
E 1.16	Ärliguppdatering och fördelning av delposter inom riksnormen.	SC Socialtjänst			
E 1.17	Anmälan till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) och kommunrevisionen om gynnandebiståndsbeslut som ej verkställts inom 3 månader	Systemutvecklare, Utvecklingsledare, Administrativ chef	SoL 31:1		
E 1.18	Anmälan till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) och kommunrevisionen om att gynnande biståndsbeslut nu har verkställts	Systemutvecklare, Utvecklingsledare, Administrativ chef	SoL 34:2		
E 1.19	Lämna ut personuppgifter till Socialstyrelsen för statistiska ändamål	Administratör IFO, Systemutvecklare, 1:e socialsekreterare familjerätt	Lagen (1998:543) om hälsodataregister LSS 15 a SoL 15:2	E 1.21	
E 1.20	Lämna ut uppgifter till statliga myndigheter för forskningsändamål	SC Socialtjänst	SoL 31:6	E 1.22	

F	KOMMUNSTYRELSENS ORDFÖRANDE				
F 1	Rättegång och yttranden				
F 1.1	Föra kommunens talan eller geombud fullmakt att föra kommunens talan inför domstol och andra myndigheter samt vid förrättningar av olika slag.	KSO	KL6:5		
F 2	Brädiskande ärenden				Brädiskande ärenden
F 2.2	Besluta i ärenden som är så brädiskande att kommunstyrelsensavgörandeanvaktas.	KSO	KL6:39		
G	UTSKOTTEN				
G 1	Allmänna utskottet				
G 1.1	Anslutning till kommunal VA-anläggning där avståndet till anslutningspunkten överstiger 100 meter	Allmänna utskottet			
G 1.2	Fastställa allmänna utskottets årsplanering	Allmänna utskottet			
G 1.3	Fördelning av investeringsramen per objekt för de taxefinansierade enheterna	Allmänna utskottet			
G 1.4	Godkänna ekonomi- och verksamhetsuppföljning när budgeten är i balans	Allmänna utskottet			
G 1.5	Justering av sammanträdestid och extra sammanträde	Allmänna utskottet			
G 1.6	Namnsättning av gator	Allmänna utskottet			
G 1.7	Rivning av byggnad (om finansiering sker inom budgeterad ram)	Allmänna utskottet			
G 1.8	Projektering och upphandling av lokalinvesteringar	Allmänna utskottet			
G 1.9	Utsevärdare av miljöpriset	Allmänna utskottet			

G 2	Välfärdsutskottet				
G 2.1	Bidrag till föreningar och organisationer som ej är kommunanknutna och/eller inte direkt hör hemma hos Fritid eller Kultur, Individ och familjeomsorg eller Vård och äldreomsorg	Välfärdsutskottet			
G 2.2	Fastställa läsårstider	Välfärdsutskottet			
G 2.3	Fastställa välfärdsutskottets årsplanering	Välfärdsutskottet			
G 2.4	Godkännande av enskild huvudman för förskola och fritidshem enligt 2 kap 5 § skollagen och för pedagogisk omsorg enligt 25 kap. 10 § skollagen samt återkallelse av godkännande enligt 26 kap. skollagen	Välfärdsutskottet			
G 2.5	Godkänna ekonomi- och verksamhetsuppföljning när budgeten är i balans	Välfärdsutskottet			
G 2.6	Justering av sammanträdestid och extra sammanträde	Välfärdsutskottet			
G 2.7	Utse representanter till programråden	Välfärdsutskottet			
G 2.8	Utsevärdare av kulturstipendium	Välfärdsutskottet			
G 2.9	Utsevärdare av årets förening	Välfärdsutskottet			
G 3	Personal- och ekonomiutskottet				
G 3.1	Fastställa personal- och ekonomiutskottets årsplanering	Personal- och ekonomiutskottet			
G 3.2	Tolkning av arvodesreglementet och beslut i arvodesfrågor	Personal- och ekonomiutskottet			
G 3.3	Justering av sammanträdestid och extra sammanträde	Personal- och ekonomiutskottet			

Maja Liisa Odelius
Kommunsekreterare

Till kommunstyrelsen

Yttrande till Länsstyrelsen angående ansökan om förordnande som borgerlig vigselförrättare

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens antar yttrande daterat 2026-08-17 som sitt eget.

Sammanfattning av ärendet

En person har ansökt hos Länsstyrelsen om att förordnas som borgerlig vigselförrättare inom Stenungsunds kommun. Personen har tidigare haft uppdrag som bland annat borgerlig vigselförrättare i kommunen.

Länsstyrelsen ger Stenungsunds kommun möjlighet att yttra sig över ansökan, särskilt i avseendet om kommunens behov av vigselförrättare är tillgodosett eller om det finns behov av ytterligare vigselförrättare.

Yttrande ska vara Länsstyrelsen tillhanda senast 9 september 2026.

Beskrivning av ärendet

Borgerlig vigsel innebär att vigselceremonin utförs utan religiösa inslag samt utanför ett religiöst trossamfund. Enligt Äktenskapsbalken (1987:230) 4 kap. 3-4 § är det Länsstyrelsen som förordnar borgerliga vigselförrättare. Innan någon förordnas för uppdraget prövar Länsstyrelsen om den sökande har de kunskaper och kvalifikationer som krävs. Länsstyrelsen kan även återkalla förordnande om det framkommer att en vigselförrättare misskött sitt uppdrag eller om vigselförrättaren inte längre har de kunskaper och kvalifikationer som krävs.

Processen med förordnande av borgerlig vigselförrättare kan initieras på två olika sätt:

- Kommunfullmäktige nominerar vigselförrättare till Länsstyrelsen (sker i början av mandatperioden).
- Länsstyrelsen mottar ansökan från en person som vill förordnas som vigselförrättare. Länsstyrelsen inhämtar berörd kommuns yttrande över ansökan.

Oavsett hur processen initierats prövar Länsstyrelsen den sökandes kunskaper och kvalifikationer för uppdraget. För att förordnas som borgerlig vigselförrättare behöver man inte ha ett politiskt förtroendeuppdrag.

Behovet av vigselförrättare styr hur många vigselförrättare Länsstyrelsen förordnar.

Länsstyrelsen vill därför att Stenungsunds kommun i sitt yttrande även särskilt uppger om

behovet av vigsselförrättare är tillgodosett, eller om det föreligger behov av ytterligare vigsselförrättare. I sin bedömning brukar Länsstyrelsen utgå från att i en liten till medelstor kommun bör det vara cirka 2 500–4 000 invånare per vigsselförrättare. Under första kvartalet år 2026 hade Stenungsunds kommun cirka 27 800 invånare. Utifrån Länsstyrelsens princip för bedömning skulle Stenungsunds kommun ha ungefär 7–11 vigsselförrättare.

Stenungsunds kommun har i dagsläget 7 borgerliga vigsselförrättare. 5 vigsselförrättare förordnades efter nominering av kommunfullmäktige i början av mandatperioden och 2 har förordnats efter ansökan direkt till Länsstyrelsen.

Kommunstyrelsens yttrade sig senast 2026-04-27 § 156 angående en annan ansökan om förordnande som borgerlig vigsselförrättare. Då framförde kommunstyrelsen, efter inhämtande av synpunkter från kommunens borgerliga vigsselförrättare, att det för närvarande inte förelåg ett direkt behov av fler vigsselförrättare i Stenungsunds kommun, men det fanns heller inga invändningar mot att ytterligare en förordnades.

Utifrån den begränsade tid som förflutit sedan dess, samt i och med att den senast sökande erhöll ett förordnande, är det rimligt att anta att behovet av fler vigsselförrättare inte har ökat sedan dess.

Aktuell sökande, Camilla Pedersen, har haft flertalet politiska uppdrag i Stenungsunds kommun. Camilla Pedersen har bland annat varit ledamot i sociala myndighetsnämnden, kommunstyrelsen och kommunfullmäktige. Camilla Pedersen har även haft uppdrag som borgerlig vigsselförrättare under mandatperioderna 2011-2014, 2015-2018 samt 2019-2022. Vad den sökande uppger angående sina kvalifikationer är således sanningsenligt och dokumenterat.

Förvaltningen föreslår att kommunstyrelsen i sitt yttrande framför att det för närvarande inte föreligger ett direkt behov av fler vigsselförrättare i Stenungsunds kommun, men att inget finns att erinra gällande aktuell ansökan som sådan. Vad den sökande uppger angående tidigare uppdrag hos Stenungsunds kommun är sanningsenligt och dokumenterat.

Ekonomisk bedömning

Ärendet innebär inga direkta ekonomiska konsekvenser.

Barnkonsekvensanalys

Ärendet är av administrativ karaktär och har ingen påverkan på barn.

Bedömning utifrån Agenda 2030

De globala målen i Agenda 2030 berörs inte direkt av ärendet.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-08-17

Yttrande 2026-08-17

Camilla Pedersen - uppdragshistorik Stenungsunds kommun, bilaga till kommunstyrelsens
yttrande daterad 2026-08-17

Länsstyrelsens begäran om yttrande 2026-08-12

Ansökan till Länsstyrelsen om att förordnas som borgerlig vigselförrättare

STENUNGSUNDS KOMMUN
Sektor stödfunktioner

Elin Hjalmarsson
Sektorchef

Erik Bergman
Funktionschef

Beslut skickas till
vastragotaland@lansstyrelsen.se

Till

Länsstyrelsens i Västra Götaland

Yttrande till Länsstyrelsen angående ansökan om förordnande som borgerlig vigselförrättare

För närvarande föreligger det inget direkt behov av fler vigselförrättare i Stenungsunds kommun. Kommunstyrelsen har dock inget att erinra gällande aktuell ansökan som sådan. Det som sökande uppger angående tidigare uppdrag hos Stenungsunds kommun är sanningsenligt och dokumenterat. Lista med uppdragshistorik, daterad 2026-08-17, bifogas yttrandet.

STENUNGSUNDS KOMMUN

Kommunstyrelsen

Camilla Pedersen - uppdragshistorik

Stenungsunds kommun (2026-08-17)

Uppdragstyp	Organisation	Mandatperiod - Start	Mandatperiod - Slut
Ledamot	Beredning: Näringsliv, Sysselsättning och Arbetsmarknad 1997-1998	1997-01-01	2002-12-31
Ledamot	Social Myndighetsnämnd	1995-01-01	2014-12-31
Nämndeman	Nämndemän	1995-01-01	2014-12-31
Ersättare	Valberedning	1994-11-01	2014-10-14
Ersättare	Kommunfullmäktige	1994-11-01	2014-10-14
Ledamot	Kommunfullmäktige	1994-11-01	2014-10-14
Ledamot	Kommunstyrelsen	1995-01-01	2014-12-31
Ersättare	Social Myndighetsnämnd	1995-01-01	2014-12-31
Ledamot	Bildningsutskottet 2007 - 2010	2007-01-01	2010-12-31
BORGRIG VIGSELFÖRRÄTTARE	Borgerlig vigselförrättare	1995-01-01	2014-12-31
Ersättare	Kommunfullmäktige	1994-11-01	2014-10-14
Borgerlig vigselförrättare	Borgerlig vigselförrättare	2015-01-01	2018-12-31
Borgerlig vigselförrättare	Borgerlig vigselförrättare	2019-01-01	2022-12-31

Uppdragstyp	Organisation	Mandatperiod - Start	Mandatperiod - Slut
Nämndeman	Nämndemän	2020-01-01	2023-12-31
Beredningsledamot	Välfärdsberedningen	2019-01-01	2022-12-31
Ersättare	Social Myndighetsnämnd	2015-01-01	2018-12-31
Nämndeman	Nämndemän	2015-01-01	2019-12-31
Ledamot	Kommunfullmäktige	2018-10-15	2022-10-14

VB: Begäran om yttrande, dnr 31038-2026

Från Stenungsunds kommun <kommun@stenungsund.se>

Datum Ons 2026-08-12 12:27

Till KS <ks@stenungsund.se>

 1 bifogad fil (66 kB)

Ansökan om förordnande som vigsselförrättare i Stenungsunds kommun(31038-2026).pdf;

Från: Länsstyrelsen i Västra Götalands Län <vastragotaland@lansstyrelsen.se>

Skickat: den 12 augusti 2026 12:19

Till: Stenungsunds kommun <kommun@stenungsund.se>

Ämne: Begäran om yttrande, dnr 31038-2026

Begäran om yttrande

Länsstyrelsen anser att kommunens behov av borgerliga vigselförrättare bör vara ledande i bedömningen av ansökan om förordnande som borgerlig vigselförrättare. Stenungsunds kommun lämnas härmed tillfälle att yttra sig över Camilla Pedersens ansökan samt uppge om kommunens behov av vigselförrättare är tillgodosett eller om kommunen är i behov av ytterligare vigselförrättare.

Lämna gärna yttrandet via vår e-tjänst [komplettering eller yttrande i ärende](#). Uppgifterna kommer då direkt in i ärendet och ni får en bekräftelse på att vi har mottagit uppgifterna. I e-tjänsten anger ni Länsstyrelsen i Västra Götaland samt ärendets diarienummer 31038-2026.

Yttrandet ska ha kommit till oss senast **den 9 september 2026**.

Med vänlig hälsning,

Karolina Hagström Thor

Handläggare

Samhällsavdelningen

010-224 45 21

Kontaktuppgifter Länsstyrelsen Västra Götaland

Växel: 010-224 40 00

[Central e-post](#)

[Webbplats och sociala medier](#)

[Så hanterar vi dina personuppgifter](#)

Från: "Camilla Pedersen" [REDACTED]
Skickat: Mon, 27 Jul 2026 11:29:30 +0100
Till: vastragotaland@lansstyrelsen.se
Ämne: Vigselförrättare.

Till vederbörande.

Mitt namn är Camilla Pedersen och jag har tidigare under flera år varit Vigselförrättare i Stenungsunds kommun. Men valde att avsluta mitt politiska engagemang och därmed inte valbar som kandidat för vigselförrättare rollen på politiska grunder. Men nu har jag vid flera tillfällen fått förfrågan om jag kan tänka mig att viga igen. Jag har god kunskap om de lagar som gäller och tycker att det är en fantastisk ära att få viga par. Så härmed ansöker jag att bli vigselförrättare igen.

Namn: Camilla Pedersen

Personnummer: [REDACTED]

Adress: [REDACTED]

Telefonnummer: [REDACTED]

Kommun: Stenungsund

Kvalifikationer: Många år som vigselförrättare under flera mandatperioder.

MVH Camilla Pedersen

Med Vänliga Hälsningar
Camilla Pedersen

[REDACTED]

§ 91

Dnr: KS 2026/473

Svar på uppdrag - Framtidens upphandling

Beslut

Allmänna utskottets förslag till kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsen noterar informationen och förklarar uppdrag fördelat 2026-04-27 (§ 168) slutfört.

Förvaltningen får i nytt uppdrag att ta fram förslag till reviderade riktlinjer för upphandling och inköp, anpassade utifrån föreliggande förslag till reviderad upphandlings- och inköbspolicy.

Allmänna utskottets förslag till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

Kommunfullmäktige antar reviderad *Upphandlings- och inköbspolicy*.

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelsen beslutade den 27 april 2026 att ge förvaltningen i uppdrag att undersöka hur kommunens upphandlings- och inköbspolicy samt riktlinjer för upphandling och inköp ska formuleras, utifrån komplettering med tre nya aspekter:

- Upphandlade företag (i berörda branscher) ska ta emot praktikanter/elever/APL,
- Kravställa återvunnet material där det är möjligt,
- Kris och beredskapsansvar, till exempel kontroll av personal.

Vidare beslutade kommunstyrelsen att återrapportering, med förslag på ändringar i enlighet med ovan nämnda punkter, ska ske senast den 31 augusti 2026. I ett första skede har kommunen utrett möjliga effekter av de kompletterande aspekterna, samt tagit fram förslag till reviderad upphandlings- och inköbspolicy.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-06-18

Kommunstyrelsen 2026-04-27

Upphandlings- och inköbspolicy, reviderad

Upphandlings- och inköbspolicy, befintlig

**Stenungsunds
kommun**

Protokoll

Allmänna utskottet

2026-08-18

Beslut skickas till

Gabriella.glimstedt@stenungsund.se

Gabriella Glimstedt
Upphandlingschef

Till kommunstyrelsen

Svar på uppdrag - Framtidens upphandling

Förslag till beslut

Allmänna utskottets förslag till kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsen noterar informationen och förklarar uppdrag fördelat 2026-04-27 (§ 168) slutfört.

Förvaltningen får i nytt uppdrag att ta fram förslag till reviderade riktlinjer för upphandling och inköp, anpassade utifrån föreliggande förslag till reviderad upphandlings- och inköspolicy.

Allmänna utskottets förslag till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

Kommunfullmäktige antar reviderad *Upphandlings- och inköspolicy*.

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelsen beslutade den 27 april 2026 att ge förvaltningen i uppdrag att undersöka hur kommunens upphandlings- och inköspolicy samt riktlinjer för upphandling och inköp ska formuleras, utifrån komplettering med tre nya aspekter:

- Upphandlade företag (i berörda branscher) ska ta emot praktikanter/elever/APL,
- Kravställa återvunnet material där det är möjligt,
- Kris och beredskapsansvar, till exempel kontroll av personal.

Vidare beslutade kommunstyrelsen att återrapportering, med förslag på ändringar i enlighet med ovan nämnda punkter, ska ske senast den 31 augusti 2026. I ett första skede har kommunen utrett möjliga effekter av de kompletterande aspekterna, samt tagit fram förslag till reviderad upphandlings- och inköspolicy.

Beskrivning av ärendet

Förvaltningen konstaterar att föreslagna kompletterande aspekter till upphandlings- och inköspolicyn, med tillhörande riktlinjer, är i linje med kommunens mål för kompetensförsörjning, hållbarhet och beredskap. Samtidigt riskerar aspekterna leda till andra konsekvenser och målkonflikter, vilka behöver beaktas och vägas in vid revidering av

styrdokumenten. Nedan redogörs för möjliga positiva effekter och risker/utmaningar gällande respektive kompletterande aspekt.

Upphandlade företag (i berörda branscher) ska ta emot praktikanter/elever/APL

Aktuell aspekt kan ge positiva effekter som att bidra till kommunens kompetensförsörjning och integration, skapa fler praktikplatser inom bristyrken samt att stärka kopplingen mellan utbildning och arbetsmarknad. Dock medför denna typ av krav även vissa utmaningar och möjliga negativa effekter inom andra målområden. Vid all offentlig upphandling behöver rättsliga överväganden göras, då krav och villkor alltid ska stå i proportion till det aktuella kontraktets art och omfattning samt vara sakligt motiverade. Det innebär att det behöver göras en bedömning vid varje enskild upphandling hur aktuellt krav är rättsligt motiverat samt hur kravet ska verkställas för aktuell vara eller tjänst.

Kravet kan upplevas som en ökad arbets- och ansvarsbörda för potentiella anbudsgivare, både i samband med anbudsgivning och under avtalsperioden. Det förutsätter att anbudsgivande företag har en strukturerad förmåga att handleda praktikanter eller elever, samt att det finns lämpliga och säkra arbetsuppgifter anpassade för dessa. Det krävs att förvaltningen utvecklar tydliga rutiner för uppföljning av leverantörers uppfyllande av kravet. Det finns en risk att kravet leder till färre eller dyrare anbud då företag kan välja att inte uppfylla kravet och avstå från att lämna anbud, alternativt öka priset motsvarande den högre arbetsinsats kravet innebär.

Kravet kan stå i konflikt med målsättningen att förenkla för små och medelstora företag att delta i offentlig upphandling. Små och medelstora företag kan sakna förutsättningar att ta emot praktikanter, handleda och ha processer för att följa upp och säkerställa att ett sådant krav uppfylls löpande under avtalsperioden. Risken är att upphandlingsprocessen upplevs än mer tids- och resurskrävande och att företag avstår ifrån att lämna anbud.

Förvaltningen bedömer därför att kravet bör utformas flexibelt, exempelvis som ett kontraktsvillkor i relevanta upphandlingar, med möjlighet till anpassade lösningar.

Kravställa återvunnet material där det är möjligt

Aktuell aspekt kan ge positiva effekter som att bidra till kommunens klimat- och miljömål. Vidare kan det bidra till att driva marknaden mot cirkulära lösningar och minska resursförbrukningen på lång sikt. Dock medför aspekten vissa utmaningar avseende tillgång och kvalitet, i och med att återvunnet material inte återfinns inom alla produktkategorier. Vidare kan det innebära högre inköpspriser, och därmed kostnadsökningar. En utmaning med kravet är de funktions- och garantikrav som ofta återfinns i förvaltningens verksamheter, som inte alltid uppfylls med varor i återvunnet material. Det kan även vara svårt att kontrollera andelen återvunnet innehåll i produkterna, vilket aktualiserar behov av tydliga definitioner och krav (exempelvis certifieringar). Vid ett tydliggörande av vilka material eller produkter som avses, kan önskvärda effekter med kravet uppnås mer framgångsrikt.

Förvaltningen bedömer att krav på återvunnet material bör anpassas för det specifika kontraktet. Förvaltningen rekommenderar nyttjande av successiva mål eller utvärderingskriterier, snarare än absoluta krav i vissa fall. Krav kan även leda till att konkurrens uteblir vid brist på tillgång. En vägledning i prioritet och omfattning ger förvaltningen bättre möjlighet att agera vid bristsituationer.

Kris och beredskapsansvar, till exempel kontroll av personal

Aktuell aspekt kan ge positiva effekter som att bidra till ökad kontroll av anlitade leverantörer och enskilda konsulter. Beroende på typ av krav, kan dessa stärka kommunens robusthet vid kris och beredskap. Vidare kan aspekten bidra till att förutsättningarna förtydligas avseende leverantörers leveransförmåga vid kris och krig. Krav skulle kunna ställas på att externa leverantörer kan ingå i kommunens arbete med beredskapsplaner och föreslå möjliga lösningar där dessa bedöms nödvändiga. Även i detta fall behöver kravet vara anpassat efter det aktuella kontraktet och de tjänster som ska utföras så att dessa kan motiveras rättsligt. Således behöver det definieras och avgränsas vad som ingår i "kris- och beredskapsansvar". Rutiner för kontroller behöver införas i aktuella verksamheter och det behövs tillräckliga resurser för att kontrollera efterlevnaden av ställda krav. Leverantörsbördan ökar, varför det bör beaktas att mindre företag kan få svårt att uppfylla krav på exempelvis säkerhetsprövning, beredskapsplaner och alternativa leveranskedjor. I bedömningen om anbud ska lämnas, behöver leverantören för sin del väga in konsekvenser i form av högre administration, ökat ansvar och ökad risktagning.

Förvaltningen bedömer att kraven bör differentieras utifrån upphandlingens art (kritiska respektive icke-kritiska verksamheter) och harmoniseras med befintlig lagstiftning, exempelvis säkerhetsskyddslagstiftning.

Förvaltningens sammanfattande bedömning och förslag

Som förvaltningen redogjort för finns det både fördelar och utmaningar/risker med de efterfrågade kompletterade aspekterna. Förvaltningen har, i ett första steg, tagit fram förslag till tillägg i Upphandlings- och inköspolicyns avsnitt 3.2 *Rättssäkerhet* samt 3.5 *Ekonomisk, ekologisk och social hänsyn*. Tilläggen är markerade med grön färg i det till ärendet bilagda förslaget till reviderad Upphandlings- och inköspolicy. Tilläggen är avvägda på ett sådant sätt att efterfrågade positiva effekter kan uppnås, med minimering av risk/negativa konsekvenser.

Förvaltningen föreslår ett nytt uppdrag, som nästa steg och utifrån reviderad policy, att till kommunstyrelsen ta fram förslag till reviderade riktlinjer.

Ekonomisk bedömning

Efterfrågade kompletterande aspekter till Upphandlings- och inköspolicyn samt Riktlinjer för upphandling och inköp bedöms kunna innebära mer resurskrävande upphandlingsprocesser samt ökat behov av resurser för leverantörsdialog och avtalsförvaltning gällande avtal som avser miljö- och hållbarhetskrav, arbetsmarknadsfrågor och beredskap. Förvaltningen har för närvarande inte kunnat uppskatta vad det rör sig om för summor. Uppföljningsresurser kan behöva tillföras till berörda upphandlande verksamheter med ansvar för de tjänster och varor som levereras.

Barnkonsekvensanalys

Ärendet har ingen direkt påverkan på barn.

Bedömning utifrån Agenda 2030

Ärendet berör mål nr 12 om Hållbar konsumtion och produktion.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-06-18

Kommunstyrelsen 2026-04-27

Upphandlings- och inköspolicy, reviderad

Upphandlings- och inköspolicy, befintlig

STENUNGSUNDS KOMMUN

Sektor stödfunktioner

Elin Hjalmarsson
Kommundirektör

Erica Bjärsved
Ekonomichef

Beslut skickas till

Gabriella.glimstedt@stenungsund.se

§ 168

Dnr: KS 2026/473

Initiativärende om uppdrag gällande framtidens upphandling

Beslut

Kommunstyrelsen ger kommundirektören i uppdrag att undersöka hur kommunens "Upphandlings- och inköspolicy" samt "Riktlinjer för upphandling och inköp" ska formuleras, utifrån komplettering med tre nya aspekter:

- Upphandlade företag (i berörda branscher) ska ta emot praktikanter/elever/APL
- Kravställa återvunnet material där det är möjligt
- Kris och beredskapsansvar, till exempel kontroll av personal

Förvaltningen ska återrapportera till kommunstyrelsen, med förslag på ändringar i enlighet med ovan nämnda punkter, senast 31 augusti 2026.

Sammanfattning av ärendet

Socialdemokraterna och Moderaterna har inkommit med ett initiativärende, gällande uppdrag om att komplettera "Upphandlings och inköspolicy" samt "Riktlinjer för upphandling och inköp" i syfte att påverka vilka varor och tjänster Stenungsunds kommun köper in och därmed bidra till en social och hållbar omställning i samhället.

Beslutsunderlag

Initiativärende från Socialdemokraterna och Moderaterna 2026-04-22

Förslag till beslut på sammanträdet

Jan Rudén (S) tillstyrker förslag enligt initiativärendet från Socialdemokraterna och Moderaterna.

Beslutsgång

Ordförande frågar om kommunstyrelsen kan besluta i enlighet med förslag i initiativärendet från Socialdemokraterna samt Moderaterna och konstaterar att så sker.

Beslut skickas till

Maria.jonsson@stenungsund.se

Erica.bjarsved@stenungsund.se

Gabriella.glimstedt@stenungsund.se

Elin.hjalmarsson@stenungsund.se

**Stenungsunds
kommun**

Protokoll
Kommunstyrelsen
2026-04-27

Erik.bergman@stenungsund.se

Stenungsunds
kommun

Upphandlings- och inköbspolicy, reviderad

Dokumentinformation

Typ av dokument	Beslutat av, samt §	Beslutsdatum	Diarienummer
Policy	Kommunfullmäktige	2024-05-23 § 91	KS 2024/100 KS 2026/473

Dokumentägare Sektor stödfunktioner	Giltighetstid 2024-06-01 – Tills vidare	Framtagen av Upphandlingschef	Reviderad 2026-XX-XX § X
---	---	---	------------------------------------

Innehållsförteckning

1	Inledning	4
1.1	Gemensam grund	4
1.2	Övergripande mål	4
1.3	Upphandlingsprinciperna	4
1.4	Omfattning	5
2	Roller och ansvar	6
2.1	Vilka omfattas	6
2.2	Kommunstyrelsen	6
2.3	Delegerat ansvar	6
3	Förhållningssätt	7
3.1	Den goda affären	7
3.2	Rättssäkerhet	7
3.3	Effektivt användande av resurser	7
3.4	God dialog med näringsliv	8
3.5	Ekonomisk, ekologisk och social hänsyn	8
4	Uppföljning	9
4.1	Löpande kontroll	9
4.2	Avtalsuppföljning	9

1 Inledning

Stenungsunds kommuns upphandlingspolicy är ett styrande dokument som beskriver kommunens förhållningssätt i frågor som rör upphandling och inköp.

1.1 Gemensam grund

Upphandlingspolicyn beskriver vad som ska genomsyra upphandlings- och inköpsarbetet i syfte att möjliggöra goda, effektiva, rättssäkra och professionella affärer för kommunen. Policyn anger vilka som omfattas och vilka som är ansvariga för att följa upp den. Policyn kompletteras av tillämpliga riktlinjer och rutiner.

1.2 Övergripande mål

Förutom en gemensam grund i upphandlings- och inköpsarbetet utgör denna policy ett verktyg i arbetet med att nå kommunens övergripande inriktningsmål.

1.3 Upphandlingsprinciperna

Stenungsunds kommun ska följa upphandlingslagstiftningen och de grundläggande upphandlingsprinciperna. Detta innebär att upphandlingar ska genomföras:

- likabehandlande
- icke-diskriminerande
- transparent
- ömsesidigt erkännande
- proportionerligt

Grunden för lagstiftningen är att all upphandling ska bedrivas på ett sådant sätt att alla potentiella leverantörer ges likvärdig möjlighet att, i sund konkurrens, vinna affären.

1.4 Omfattning

Policyn omfattar hela inköpsprocessen från behovs- och marknadsanalys till upphandling, beställning, leverans, kontroll, betalning, uppföljning och utvärdering. Policyn ska ses i ett övergripande perspektiv för samtliga kontakter med leverantörer eller potentiella leverantörer där anställda, förtroendevalda eller andra som agerar i kommunens ställe utifrån kan uppfattas som representanter för kommunen eller bolaget.

2 Roller och ansvar

2.1 Vilka omfattas

Policyn gäller för anställda, förtroendevalda och övriga personer som agerar i kommunens och de helägda bolagens ställe. Även medarbetare som inte själva utför inköp kan av andra uppfattas som en representant för kommunen eller bolaget och omfattas därmed. Nämnda personer benämns fortsatt i detta dokument som kommunen.

2.2 Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen och bolagsstyrelser har det yttersta ansvaret för att inköp sköts i överensstämmelse med lag, annan författning och denna policy.

2.3 Delegerat ansvar

Ansvaret för upphandling och inköp delegeras genom delegationsordning och attestordning. Det innebär att den som får tilldelade medel ansvarar för att dessa hanteras enligt denna policy samt att nödvändiga avtal tecknas enligt delegation.

Budgetansvarig ansvarar för att samtliga direktrapporterande medarbetare informeras om policyn samt tillhörande riktlinjer. Vid behov kan budgetansvarig utse beställare som utför det operationella upphandlings- och inköpsarbetet. Budgetansvarig ansvarar för att beställare genomgår obligatorisk utbildning och tillämpar anvisade rutiner.

3 Förhållningssätt

3.1 Den goda affären

Stenungsunds kommun har en väl fungerande upphandlings- och inköpsverksamhet som kännetecknas av ekonomisk, ekologisk och social hållbarhet.

Kompetensen hos dem som utför upphandlings- och inköpsarbetet är god vilket möjliggör medvetna val som bidrar till verksamheternas utveckling och gemensamma mål. Arbetet kännetecknas av affärsmässighet, effektivitet och nyttjande av konkurrensmöjligheter.

Innovationer och nytänkande är en given del i arbetet. Alla kontakter med leverantörer eller potentiella leverantörer kännetecknas av god affärsetik och professionalism.

3.2 Rättssäkerhet

All anskaffning av varor, tjänster och entreprenader präglas av ett rättssäkert agerande enligt gällande lagar och regelverk. Upphandlingar genomförs så att konkurrensen tillvaratas och att förtroende för kommunen som offentlig myndighet och avtalspart upprätthålls. Gällande avtal följs och följs upp.

Kommunens företrädare uppträder med hög personlig integritet så att inblandade personers objektivitet och trovärdighet inte kan ifrågasättas. Samtliga leverantörskontakter sker på ett affärsetiskt och förtroendeskapande sätt. Mutor och korruption förekommer inte och arbete sker aktivt med att förebygga och rapportera alla typer av oegentligheter.

Kommunen arbetar systematisk med att kontrollera och följa upp potentiella leverantörer för att motverka kriminalitet och ekonomisk brottslighet. I de fall avtal upphandlas för

säkerhetsfrågor och andra frågor som rör kris och beredskap genomförs nödvändiga kontroller av den personal som anlitas.

3.3 Effektivt användande av resurser

Kommunens samlade kompetens tas tillvara vid all upphandling så att den kommer hela kommunen till nytta. Effektiv handläggning med tydliga och enkla processer ger goda förutsättningar att utföra effektiva inköp åt kommunen. Verksamheten ska baseras på en helhetssyn där kommunens totalekonomi står i fokus.

Kommunen ska samarbeta lokalt, regionalt och nationellt med andra upphandlande myndigheter när det är affärsmässigt gynnsamt för kommunen. Skalfördelar nyttjas där volymen är stor och resurser används på ett för kommunen kostnadseffektivt sätt.

3.4 God dialog med näringsliv

Vid inköp och upphandling möjliggörs det för små och medelstora företag att delta, i syfte att vidmakthålla en sund konkurrens. De krav som ställs på leverantörer ska vara proportionerliga i förhållande till upphandlingens omfattning.

Kommunen deltar i dialogen med det lokala näringslivet och bistår med stöd i frågor som rör offentlig upphandling och kommunala inköpsbehov.

3.5 Ekonomisk, ekologisk och social hänsyn

Kommunens upphandlingar bidrar till en ekonomisk, ekologisk och socialt hållbar utveckling som följer kommunens strategiska inriktning och beslut.

Miljökrav vid upphandling ska alltid ställas utifrån ett helhetsperspektiv så att kraven blir proportionerliga och ger maximal miljönytta för de kommunala medlen. Där så är lämpligt ställs krav som främjar innovationer och alternativa lösningar som exempelvis återbruk och återvunnet material.

Kommunen arbetar med social hållbarhet genom att där så är lämpligt, ställa sociala krav som ökar möjligheterna till sysselsättning, social integration och som motverkar utanförskap. Arbetet omfattar möjligheter till praktik och lärlingsplatser inom aktuella branscher, vilket bidrar till steget ut i yrkeslivet och ökad kompetensförsörjning.

4 Uppföljning

4.1 Löpande kontroll

Uppföljning är en viktig del i arbetet med att säkerställa att kommunen får avtalade villkor och priser. Kontroller görs löpande av avtalade leverantörer samt åberopade underleverantörer. Därtill görs löpande kontroller av respektive inköp genom rutiner för mottagningskontroll, fakturagranskning och kostnadskontroll.

4.2 Avtalsuppföljning

Uppföljning av leverantörer, avtal och avtalsefterlevnad sker regelbundet och systematiskt.

Kommunen arbetar utifrån en uppföljningsplan avseende gällande leverantörer och avtal. Planen kan innehålla både enskilda uppföljningsbehov och återkommande årliga uppföljningsbehov.

Uppföljningsplanen anpassas efter de riskområden och krav som identifieras som särskilt viktiga.

Kommunens egen avtalsefterlevnad följs regelbundet upp för att säkerställa kommunens efterlevnad av ingångna avtal samt att upphandlingslagstiftningen följs.

Upphandlings- och inköbspolicy

Typ av dokument

Policy

Beslutat av

Kommunfullmäktige

Beslutsdatum

2024-05-23 § 91

Diarienummer

KS 2024/100

Dokumentägare

Sektor stödfunktioner

Giltighetstid

2024-06-01 - Tills vidare

Framtagen av

Upphandlingschef

Reviderad

Stenungsunds
kommun

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	3
1.1. Gemensam grund	3
1.2. Övergripande mål	3
1.3. Upphandlingsprinciperna.....	3
1.4. Omfattning	3
2. Roller och ansvar	5
2.2 Vilka omfattas.....	5
2.1 Kommunstyrelsen.....	5
2.3 Delegerat ansvar	5
3. Förhållningssätt	6
3.1 Den goda affären	6
3.2 Rättssäkerhet.....	6
3.3 Effektivt användande av resurser	6
3.4 God dialog med näringsliv	6
3.5 Ekonomisk, ekologisk och social hänsyn	7
4. Uppföljning	7
4.1 Löpande kontroll	7
4.2 Avtalsuppföljning.....	7

1. Inledning

Stenungsunds kommuns upphandlingspolicy är ett styrande dokument som beskriver kommunens förhållningssätt i frågor som rör upphandling och inköp.

1.1. Gemensam grund

Upphandlingspolicyn beskriver vad som ska genomsyra upphandlings- och inköpsarbetet i syfte att möjliggöra goda, effektiva, rättssäkra och professionella affärer för kommunen. Policyn anger vilka som omfattas och vilka som är ansvariga för att följa upp den. Policyn kompletteras av tillämpliga riktlinjer och rutiner.

1.2. Övergripande mål

Förutom en gemensam grund i upphandlings- och inköpsarbetet utgör denna policy ett verktyg i arbetet med att nå kommunens övergripande inriktningsmål.

1.3. Upphandlingsprinciperna

Stenungsunds kommun ska följa upphandlingslagstiftningen och de grundläggande upphandlingsprinciperna. Detta innebär att upphandlingar ska genomföras:

- likabehandlande
- icke-diskriminerande
- transparent
- ömsesidigt erkännande
- proportionerligt

Grunden för lagstiftningen är att all upphandling ska bedrivas på ett sådant sätt att alla potentiella leverantörer ges likvärdig möjlighet att, i sund konkurrens, vinna affären.

1.4. Omfattning

Policyn omfattar hela inköpsprocessen från behovs- och marknadsanalys till upphandling, beställning, leverans, kontroll, betalning, uppföljning och utvärdering. Policyn ska ses i ett övergripande perspektiv för samtliga kontakter med leverantörer eller potentiella leverantörer där anställda, förtroendevalda eller andra som agerar i kommunens ställe utifrån kan uppfattas som representanter för kommunen eller bolaget.

2. Roller och ansvar

2.2 Vilka omfattas

Policyn gäller för anställda, förtroendevalda och övriga personer som agerar i kommunens och de helägda bolagens ställe. Även medarbetare som inte själva utför inköp kan av andra uppfattas som en representant för kommunen eller bolaget och omfattas därmed. Nämda personer benämns fortsatt i detta dokument som kommunen.

2.1 Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen och bolagsstyrelser har det yttersta ansvaret för att inköp sköts i överensstämmelse med lag, annan författning och denna policy.

2.3 Delegerat ansvar

Ansvaret för upphandling och inköp delegeras genom delegationsordning och attestordning. Det innebär att den som får tilldelade medel ansvarar för att dessa hanteras enligt denna policy samt att nödvändiga avtal tecknas enligt delegation.

Budgetansvarig ansvarar för att samtliga direktrapporterande medarbetare informeras om policyn samt tillhörande riktlinjer. Vid behov kan budgetansvarig utse beställare som utför det operationella upphandlings- och inköpsarbetet. Budgetansvarig ansvarar för att beställare genomgår obligatorisk utbildning och tillämpar anvisade rutiner.

3. Förhållningssätt

3.1 Den goda affären

Stenungsunds kommun har en väl fungerande upphandlings- och inköpsverksamhet som kännetecknas av ekonomisk, ekologisk och social hållbarhet.

Kompetensen hos dem som utför upphandlings- och inköpsarbetet är god vilket möjliggör medvetna val som bidrar till verksamheternas utveckling och gemensamma mål. Arbetet kännetecknas av affärsmässighet, effektivitet och nyttjande av konkurrensmöjligheter. Innovationer och nytänkande är en given del i arbetet. Alla kontakter med leverantörer eller potentiella leverantörer kännetecknas av god affärsetik och professionalism.

3.2 Rättssäkerhet

All anskaffning av varor, tjänster och entreprenader präglas av ett rättssäkert agerande enligt gällande lagar och regelverk. Upphandlingar genomförs så att konkurrensen tillvaratas och att förtroende för kommunen som offentlig myndighet och avtalspart upprätthålls. Gällande avtal följs och följs upp.

Kommunens företrädare uppträder med hög personlig integritet så att inblandade personers objektivitet och trovärdighet inte kan ifrågasättas. Samtliga leverantörskontakter sker på ett affärsetiskt och förtroendeskapande sätt. Mutor och korruption förekommer inte och arbete sker aktivt med att förebygga och rapportera alla typer av oegentligheter.

Kommunen arbetar systematisk med att kontrollera och följa upp potentiella leverantörer för att motverka kriminalitet och ekonomisk brottslighet.

3.3 Effektivt användande av resurser

Kommunens samlade kompetens tas tillvara vid all upphandling så att den kommer hela kommunen till nytta. Effektiv handläggning med tydliga och enkla processer ger goda förutsättningar att utföra effektiva inköp åt kommunen. Verksamheten ska baseras på en helhetssyn där kommunens totalekonomi står i fokus.

Kommunen ska samarbeta lokalt, regionalt och nationellt med andra upphandlande myndigheter när det är affärsmässigt gynnsamt för kommunen. Skalfördelar nyttjas där volymen är stor och resurser används på ett för kommunen kostnadseffektivt sätt.

3.4 God dialog med näringsliv

Vid inköp och upphandling möjliggörs det för små och medelstora företag att delta, i syfte att vidmakthålla en sund konkurrens. De krav som ställs på leverantörer ska vara proportionerliga i förhållande till upphandlingens omfattning.

Kommunen deltar i dialogen med det lokala näringslivet och bistår med stöd i frågor som rör offentlig upphandling och kommunala inköpsbehov.

3.5 Ekonomisk, ekologisk och social hänsyn

Kommunens upphandlingar bidrar till en ekonomisk, ekologisk och socialt hållbar utveckling som följer kommunens strategiska inriktning och beslut.

Miljökrav vid upphandling ska alltid ställas utifrån ett helhetsperspektiv så att kraven blir proportionerliga och ger maximal miljönytta för de kommunala medlen. Där så är lämpligt ställs krav som främjar innovationer och alternativa lösningar.

Kommunen arbetar med social hållbarhet genom att där så är lämpligt, ställa sociala krav som ökar möjligheterna till sysselsättning, social integration och som motverkar utanförskap.

4. Uppföljning

4.1 Löpande kontroll

Uppföljning är en viktig del i arbetet med att säkerställa att kommunen får avtalade villkor och priser. Kontroller görs löpande av avtalade leverantörer samt återopade underleverantörer. Därtill görs löpande kontroller av respektive inköp genom rutiner för mottagningskontroll, fakturagranskning och kostnadskontroll.

4.2 Avtalsuppföljning

Uppföljning av leverantörer, avtal och avtalsefterlevnad sker regelbundet och systematiskt.

Kommunen arbetar utifrån en uppföljningsplan avseende gällande leverantörer och avtal. Planen kan innehålla både enskilda uppföljningsbehov och återkommande årliga uppföljningsbehov. Uppföljningsplanen anpassas efter de riskområden och krav som identifieras som särskilt viktiga.

Kommunens egen avtalsefterlevnad följs regelbundet upp för att säkerställa kommunens efterlevnad av ingångna avtal samt att upphandlingslagstiftningen följs.

Sandra Kristensson
Budgetekonom

Till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsens genomförandeplan, Budget 2027

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen godkänner Kommunstyrelsens genomförandeplan, Budget 2027.

Sammanfattning av ärendet

Dokument Kommunstyrelsens genomförandeplan, Budget 2027 ska ses som ett svar på hur Kommunstyrelsen avser att verkställa den Strategiska planen för 2026, vilken Kommunfullmäktige fastställde 2026-06-11 § 90.

I detta dokument tydliggörs hur inriktningsmålen, Agenda 2030, ska uppnås, hur budgeten för förvaltningens olika verksamheter har fördelats och prioriterats samt tydliggör kommunstyrelsens roll som arbetsgivare och hur den arbetsgivarpolitiska politiken ska verkställas.

En strukturerad dialog avseende Kommunstyrelsens genomförandeplan har genomförts med Personal- och ekonomiutskottet och kommunledningen.

Barnkonsekvensanalys

Ärendet är av administrativ karaktär och har ingen direkt påverkan på barn.

Bedömning utifrån Agenda 2030

De globala målen i Agenda 2030 berörs inte direkt av ärendet.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-05-28

Kommunstyrelsens genomförandeplan, Budget 2027

STENUNGSUNDS KOMMUN

Kommunledning stab

Maria Jonsson
Kommundirektör

Erica Bjärsved
Ekonomichef

Beslut skickas till

sandra.kristensson@stenungsund.se

Kommunstyrelsens genomförandeplan Budget 2027

Stenungsunds
kommun

Finansiella mål och inriktningsmål för Stenungsunds kommun 2027

Finansiella mål

1. Nettokostnadsandelen, inklusive finansnetto och hela pensionsskuldens förändring, ska inte överstiga 97 % i genomsnitt över rullande sexårsperioder.
2. Självfinansieringsgraden av investeringarna, i skattefinansierad verksamhet, ska uppgå till minst 70 % sett över rullande sexårsperioder.
3. Soliditeten ska förbättras eller hållas oförändrad.
4. Kommunens skattesats ska vara oförändrad under mandatperioden.

Mål utifrån Agenda 2030

1. Mål 3: God hälsa och välbefinnande.
2. Mål 4: God utbildning för alla.
3. Mål 8: Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt.
4. Mål 13: Bekämpa klimatförändringarna.

Innehåll

<i>Inledning</i>	3
Finansiella mål	4
Inriktningsmål	4
Kommunen som arbetsgivare	9
<i>Sektorsbeskrivningar och budgetramar per sektor</i>	10
Sektor utbildning	10
Sektor socialtjänst	13
Sektor samhällsbyggnad	16
Avgiftsfinansierade verksamheter	18
Sektor stödfunktioner	20

Inledning

Detta dokument ska ses som ett svar på hur Kommunstyrelsen avser att verkställa den av Kommunfullmäktige beslutade Strategiska planen för 2027.

I detta dokument tydliggörs hur inriktningsmålen, Agenda 2030, ska uppnås samt hur budgeten för förvaltningens olika verksamheter har fördelats och prioriterats. Dokumentet tydliggör också kommunstyrelsens roll som arbetsgivare och hur den arbetsgivarpolitiska politiken ska verkställas.

Finansiella mål

De finansiella målen ska ange en tydlig ambitionsnivå för den egna finansiella utvecklingen och ställningen.

1. Nettokostnadsandelen, inklusive finansnetto och hela pensionsskuldens förändring, ska inte överstiga 97 % i genomsnitt över rullande sexårsperioder.
2. Självfinansieringsgraden av investeringarna, i skattefinansierad verksamhet, ska uppgå till minst 70 % sett över rullande sexårsperioder.
3. Soliditeten ska förbättras eller hållas oförändrad.
4. Kommunens skattesats ska vara oförändrad under mandatperioden

Inriktningsmål

Inriktningsmålen är kommunens övergripande mål och förvaltningens sektorer ska tillsammans bidra till att målen uppnås. FN har genom Agenda 2030 antagit 17 globala mål som syftar till att uppnå en socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbar värld till år 2030. Sveriges kommuner har ett gemensamt uppdrag att arbeta med Agenda 2030 och de globala målen, både på en global och lokal nivå. Det innebär att Agenda 2030 är vägledande i Stenungsunds kommuns hållbarhetsarbete. Agendan innefattar en stor del av kommunens uppdrag och kan därför användas som ett verktyg i Stenungsunds kommuns arbete mot Vision 2035. Kommunfullmäktige har valt ut fyra mål från Agenda 2030 som direkt knyter an till Vision 2035. Till respektive inriktningsmål har kommunfullmäktige beslutat om ett antal inriktningar. Inriktningarna anger kommunens egna strategier och arbetssätt som huvudsakligen förväntas bidra till måluppfyllelse under 2027.

Utifrån inriktningsmålen har kommunstyrelsen tagit fram indikatorer. Indikatorerna fastställs inom ramen för kommunstyrelsens genomförandeplan och används som underlag för uppföljning och bedömning av kommunfullmäktiges inriktningsmål. Indikatorerna består främst av nyckeltal från databasen Kolada, som är särskilt framtagen som stöd för kommuners arbete med Agenda 2030. Indikatorerna ger framför allt en bild av utvecklingen över tid i jämförelse med andra kommuner. Vissa indikatorer hämtas även från andra relevanta källor eller tas fram lokalt för att ge en mer heltäckande bild av kommunens måluppfyllelse.

På nästa sida finns en beskrivande text för respektive inriktningsmål om hur förvaltningen ska arbeta med beslutade inriktningar och indikatorer för att bidra till högre måluppfyllelse. Måluppfyllelsen bedöms genom indikatorernas utfall samt en kvalitativ analys av verksamheternas utveckling i förhållande till inriktningarna.

Mål 3: God hälsa och välbefinnande

Stenungsunds kommun ska säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande för alla i alla åldrar

God hälsa och välbefinnande är avgörande för människors möjligheter att

klara skolan och etablera sig i arbetslivet. Det är också en förutsättning för egen försörjning och ett självständigt liv. Detta förutsätter bland annat en välfungerande förskola samt grund- och gymnasieskola. Det handlar även om en trygg och kvalitativ äldreomsorg samt om att skapa goda förutsättningar för personer med funktionsnedsättning att leva självständigt och delta i samhällslivet. Målet omfattar även tillgång till kultur- och fritidsaktiviteter för alla samt kommunens förebyggande och sociala insatser. Därutöver bidrar kommunens arbete med ändamålsenliga och trygga lokaler samt planering och utveckling av den fysiska miljön till invånarnas hälsa och välbefinnande. Tillsammans med det kommunala bostadsbolaget har kommunen en viktig roll i att skapa och utveckla livsmiljöer som främjar hälsosamma liv och välbefinnande i alla åldrar.

Vad betyder målet för Stenungsunds kommun?

Stenungsunds kommun ska stödja, arbeta förebyggande och skapa förutsättningar för alla invånare att kunna leva ett aktivt och hälsosamt liv.

Kommunens arbete fokuserar på insatser som främjar fysisk aktivitet, hälsosamma levnadsvanor, psykisk hälsa, minskad ensamhet och ökad delaktighet i samhället. Arbetet innefattar även kommunens säkerhetsarbete, inklusive brottsförebyggande insatser samt arbete mot våld, hot och kränkningar. Vidare ansvarar kommunen för att utveckla och förbättra infrastrukturen i syfte att skapa trygga och trafiksäkra miljöer, både i befintlig bebyggelse och vid kommande utbyggnationer.

Kommunen planerar att nå ökad måluppfyllelse under 2027 genom att arbeta utifrån tre inriktningar och åtta indikatorer.

Inriktningar från strategisk plan 2027–2029, budget 2027

- Främja god hälsa på lika villkor för hela befolkningen i alla åldrar
- Möjliggöra för alla invånare att kunna leva ett aktivt och bra liv
- Bygga fysiska miljöer som främjar hälsosamma liv och välbefinnande för hela befolkningen i alla åldrar

Indikatorer

- Invånare med bra självskattat hälsotillstånd, andel (%)
- Invånare 16–84 år med gott psykiskt välbefinnande, andel (%)
- Medellivslängd kvinnor och män, år
- Invånare 16–84 år som är fysiskt aktiva minst 150 min/vecka, andel (%)
- Invånare 16–84 år som är stillasittande mer än 7 timmar per dag, andel (%)
- Deltagartillfällen i idrottsföreningar, antal/invånare 7–20 år
- Fallskador bland personer 65+, 3-årsm, antal slutenvårdstillfällen /100 000 invånare
- Sjukfrånvaro, procent av tillgänglig tid (Stenungsunds kommun)

Mål 4: God utbildning för alla

Stenungsunds kommun ska säkerställa en inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla.

Kommunen ansvarar för stora delar av utbildningssystemet genom förskola, grund-

skola, gymnasieskola och delar av vuxenutbildningen. En god utbildning är avgörande för individens möjligheter till arbete, hälsa och delaktighet i samhället samt för samhällets långsiktiga kompetensförsörjning.

För att möta arbetsmarknadens ökade krav är det viktigt att fler unga fullföljer sin gymnasieutbildning. Avsaknad av gymnasieexamen ökar risken för utanförskap och försvårar etableringen i arbetslivet. En utbildning av god kvalitet förutsätter också att alla barn och elever möts av tydliga och positiva förväntningar samt av kompetent och engagerad personal.

Utöver utbildningsverksamheterna har kommunens kultur- och fritidsverksamhet en viktig roll i att bidra till bildning, delaktighet och livslångt lärande i ett samhälle i ständig förändring.

Vad betyder målet för Stenungsunds kommun?

Målet om god utbildning för alla innebär att Stenungsunds kommun ska arbeta systematiskt för att säkerställa god kvalitet samt skapa förutsättningar för livslångt lärande.

För att nå målet behöver kommunen säkerställa en långsiktig kompetensförsörjning inom utbildningsverksamheterna och skapa goda förutsättningar för lärare och förskollärare att bedriva undervisning av god kvalitet.

Kommunen behöver även utveckla och anpassa den digitala infrastrukturen så att den stödjer det pedagogiska arbetet och tar tillvara digitaliseringens möjligheter.

Kommunen har också ett viktigt uppdrag att genom samverkan med näringslivet inspirera till och informera om olika vägar in i yrkeslivet och vad arbetsmarknaden efterfrågar, vilket kan stärka motivationen för en gymnasieexamen.

Kultur- och fritidsverksamheten bidrar till målet genom att skapa förutsättningar för lärande, delaktighet och meningsfull fritid i alla åldrar, med särskilt fokus på barn och unga.

Kommunen planerar att nå ökad måluppfyllelse under 2027 genom att arbeta utifrån fyra inriktningar och sju indikatorer.

Inriktningar från strategisk plan 2027–2029, budget 2027

- Bedriva utbildning av god kvalitet med tidiga samordnade insatser, där varje barn och elev utvecklas utifrån sina egna förutsättningar och förmågor
- Främja att gymnasieelever fullföljer sin utbildning och tar examen
- Främja en stärkt samverkan mellan skola, vårdnadshavare, näringsliv och arbetsgivare
- Kultur och fritidsverksamheten främjar ett livslångt lärande för alla

Indikatorer

- Barn 1–5 år inskrivna i förskola, andel (%)
- Elever i åk 3 som klarat alla delar av nationella proven för ämnesprovet i svenska och svenska som andraspråk, kommun, andel (%)
- Elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram, kommunala skolor, andel (%)
- Gymnasieelever med examen inom 4 år, kommunala skolor, andel (%)
- Personer i kommunens aktivitetsansvar, andel (%) av invånare 16–19 år
- Invånare 25–64 år med eftergymnasial utbildning, andel (%)
- Kursdeltagare i Komvux som har avslutat med godkända betyg, i huvudmannens skolenheter, andel av de som avslutat eller avbrutit kurs under året (%)

Mål 8: Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt

Stenungsunds kommun ska verka för varaktig, inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla.

Kommunen har en central roll i att stödja utvecklingen av arbetstillfällen för alla grupper, särskilt för personer som står långt från arbetsmarknaden. Genom samverkan med exempelvis Arbetsförmedlingen och näringslivet ska fler ges möjlighet att nå självförsörjning eller meningsfull sysselsättning som stärker förutsättningarna för framtida etablering på arbetsmarknaden.

Ett arbetsmarknadsperspektiv ska prägla kommunens arbete gentemot arbetssökande och försörjningsstödstagare, med fokus på individens egna resurser, ansvar och möjligheter. Kommunen ska även ta ett socialt ansvar genom att erbjuda praktik-, ferie- och arbetsträningsplatser samt vara en förebild som arbetsgivare.

Ett positivt företagsklimat är en förutsättning för långsiktig tillväxt och sysselsättning. Kommunen ska skapa goda och rättsäkra förutsättningar för företagande och näringslivsutveckling genom att agera professionellt i sina roller som markägare, planerare, tillståndsgivare och myndighet. Därutöver ska kommunen skapa förutsättningar för destinationsutveckling och besöksnäring som bidrar till ökad attraktivitet, stärkt lokalt näringsliv och fler arbetstillfällen.

Vad betyder målet för Stenungsunds kommun?

Stenungsunds kommun ska arbeta för att fler invånare ges möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden samt bidra till hållbar tillväxt och ett väl fungerande näringsliv.

Kommunens arbete inriktas på att arbetssökande och försörjningsstödstagare tidigt ska nå självförsörjning eller meningsfull sysselsättning. Ett tydligt arbetsmarknadsperspektiv ska genomsyra kontakten med individer, med fokus på att stärka egen drivkraft och ta vara på individens egna resurser utifrån socialtjänstlagens intentioner.

Kommunen tar ett socialt ansvar genom att erbjuda praktik-, ferie- och arbetsträningsplatser samt genom ökad samverkan med näringslivet för att skapa fler vägar in på arbetsmarknaden. Som arbetsgivare ska kommunen vara en förebild vad gäller arbetsmiljö, anständiga arbetsvillkor och likabehandling.

För att bidra till långsiktig tillväxt och sysselsättning behöver kommunen aktivt arbeta för ett starkt företagsklimat. Kommunens politiska ambition är att Stenungsunds kommun ska nå en placering bland de tio främsta kommunerna i Svenskt Näringslivs ranking av företagsklimat. Detta ska uppnås genom att kommunen säkerställer rättsäkra, effektiva och professionella processer i rollerna som markägare, planerare, tillståndsgivare och myndighet. Genom tydlig styrning, samordnade arbetssätt och ett serviceinriktat bemötande skapas goda förutsättningar för företag att etablera, utveckla och expandera sin verksamhet i Stenungsunds kommun.

Kommunen planerar att nå ökad målpuppfyllelse under 2027 genom att arbeta utifrån fyra inriktningar och sex indikatorer.

Inriktningar från strategisk plan 2027–2029, budget 2027

- Verka för att fler når självförsörjning
- Verka för fler praktik-, ferie- och arbetsträningsplatser
- Fortsätta stärka näringslivet inom ramen för Stenungsund kommuns Näringslivsstrategiska program
- Skapa förutsättningar för destinationsutveckling och besöksnäring

Indikatorer

- Sysselsatta invånare 20–65 år, andel (%)
- Förvärvsarbetande invånare 20–64 år, andel (%)
- Invånare 16–24 år som varken arbetar eller studerar, andel (%)
- Långtidsarbetslösa i befolkningen, 25–65 år, andel (%)
- Antalet praktikplatser, ferieplatser och arbetsträningsplatser, Stenungsunds kommun
- Svenskt Näringslivs ranking av företagsklimatet i Stenungsunds kommun

Mål 13: Bekämpa klimatförändringarna

Stenungsunds kommun ska vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser.

Klimatförändringarna är ett globalt problem med lokala konsekvenser. För Stenungsunds

kommun innebär målet att stärka motståndskraften och anpassningsförmågan till klimatrelaterade faror och katastrofer. Kommunen kan göra skillnad genom att minska den egna verksamhetens klimatpåverkan, arbeta med klimatanpassning och genom att skapa förutsättningar för invånare och näringsliv att leva och verka klimatsmart. Det ska vara lätt att göra hållbara val i vardagen, exempelvis genom kommunens upphandlingar, inköp, resor och avfallshantering.

Kommunen har ett viktigt ansvar i samhällsplaneringen, bland annat genom detaljplanering, infrastrukturplanering och fastighetsinvesteringar, för att möjliggöra en hållbar livsstil och ett klimatneutralt byggande.

I samverkan med näringsliv, andra myndigheter och aktörer ska kommunen vara en förebild och bidra till lokal omställning mot ett mer hållbart samhälle.

Vad betyder målet för Stenungsunds kommun?

Kommunen ska omsätta målet i konkreta åtgärder inom de områden där kommunen har faktisk möjlighet att påverka klimat och miljö. Detta innefattar exempelvis energieffektivisering i kommunens lokaler, hållbara transporter, minskad resursanvändning, ökad återvinning samt insatser som stärker kunskap och medvetna beteenden hos invånare och medarbetare.

Kommunen fortsätter arbetet med klimatanpassning för att hantera effekterna av ett förändrat klimat. Centrala frågor är hantering av dagvatten och skyfall, minskad föroreningsspredning, inläckage i ledningsnätet samt bevarande och utveckling av ekosystemtjänster. Kommunen behöver även ha god beredskap för klimatrelaterade risker och samhällsstörningar.

Kommunen arbetar för att göra det lättare för sina invånare och företagare att leva och verka klimatsmart. Detta sker bland annat genom att ställa miljökrav vid upphandlingar samt genom att skapa förutsättningar som underlättar hållbara vardagsval, exempelvis inom återvinning och avfallssortering. Arbetet omfattar även stärkt samverkan kring den marina miljön och naturvårdande insatser samt fortsatt utveckling av biologisk mångfald, exempelvis genom omställning av gräsytor till ängsskötsel.

Digitaliseringens möjligheter ska användas för att minska miljö- och klimatpåverkan och bidra till effektivare arbetssätt. Kommunen har även ett viktigt uppdrag att stärka kunskapen och medvetenheten om klimat- och miljöfrågor. Detta sker bland annat genom utbildningsinsatser för både medarbetare och invånare. Ett fortsatt arbete för att minska matsvinnet är också en viktig del av uppdraget.

I samhällsplaneringen har kommunen ett särskilt ansvar genom detaljplanering, infrastrukturplanering och fastighetsinvesteringar. Kommunens ambition är att minska klimatpåverkan vid byggnation och anläggning och att successivt ställa om mot ett mer klimatneutralt byggande. Kommunen planerar att nå ökad måluppfyllelse under 2027 genom att arbeta utifrån fyra inriktningar och sex indikatorer.

Inriktningar från strategisk plan 2027–2029, budget 2027

- Göra det lättare för invånare och näringslivet att leva och verka klimatsmart
- Minska kommunens klimatpåverkan
- Att vid samhällsplaneringen skapa förutsättningar för en hållbar livsstil och ett hållbart byggande
- Stärka kunskap och insatser för klimat och miljö där kommunen har rådighet

Indikatorer

- Utsläpp till luft av växthusgaser totalt, ton CO₂-ekvivalenter/invånare
- Utsläpp till luft av växthusgaser totalt, ton CO₂-ekvivalenter
- Fossiloberoende personbilar, andel av totalt antal bilar i det geografiska området (%)
- Fossiloberoende fordon i kommunorganisationen, andel (%)
- Genomsnittlig körsträcka med personbil, mil/invånare
- Kilo restavfall per invånare, Stenungsunds kommun

Kommunen som arbetsgivare

Attraktiv arbetsgivare

Inom ramen för det arbetsgivarpolitiska programmet arbetar kommunen med att förverkliga den arbetsgivarpolitiska visionen. Den övergripande visionen är att kommunen ska vara en attraktiv arbetsgivare, som kan rekrytera, utveckla och behålla kompetenta medarbetare som är väl rustade att möta de krav på service som kommuninvånarna ställer.

Under 2027 kommer kommunen fortsatt att ha ett starkt fokus på kompetensförsörjningsutmaningen, i synnerhet med fokus på sektor socialtjänst, där utmaningen är som störst.

Det personalrelaterade säkerhetsarbetet är ett arbetsområde som prioriteras upp allt mer och som bedöms växa ytterligare i arbetsomfattning under 2027. En attraktiv arbetsgivare är också en trygg arbetsgivare, där säkerheten för både anställda och kommuninvånare är en naturligt integrerad del i de kommunala verksamhetsområdena. Förstärkta säkerhetsrutiner generellt, utökade bakgrundskontroller vid rekrytering och en ännu mer systematiskt utformad säkerhetsprövningsrutin kopplat till rekrytering mot särskilt känsliga tjänster inom kommunen, är några exempel på utvecklingsaktiviteter inom personalsäkerhetsområdet in i 2027.

Kommunen kommer under 2027 fortsätta arbetet med employer branding ihop med de andra GR- kommunerna, i syfte att marknadsföra kommuner som goda arbetsgivare och stärka deras ställning på arbetsmarknaden i konkurrensen om arbetskraften. Exempel på insatser är deltagande på utbildnings- och jobbmässor samt marknadsföring i digitala medier inför rekrytering. Vidare arbetar kommunen med yrkesambassadörer som på ett verksamhetsnära och värdefullt sätt kan presentera Stenungsunds kommun till framtida medarbetare.

Under 2027 fortsätter arbetet med att effektivisera och förenkla administrationen inom personalområdet bl a genom nya e-tjänster. Implementering pågår av en systemintegrerad AI-lösning inom personalområdet (SVEA), i syfte att underlätta för chefer och medarbetare att på ett snabbare och mer effektivt vis kunna få sina frågor inom personalområdet besvarade.

Hälsa/ohälsa

För att skapa goda arbetsförhållanden arbetar kommunen aktivt utifrån ett hälsofrämjande perspektiv. Arbetet med att minska sjukfrånvaron fortsätter och är fortfarande ett högprioriterat område, då det ingår i kommunens mål för organisatoriskt och socialt arbetsmiljöarbete. Uppdragen hos hälsoinspiratörer och deras arbete med att främja god hälsa fortsätter även 2027.

Inom arbetsmiljöområdet planeras utveckling av det nya arbetsmiljöutbildningskonceptet för chefer och skyddsombud, som startades upp under 2026. Den utgår från Sunt Arbetslivs arbetsmiljöutbildning och fokuserar på en partsgemensam ansats, med nära samarbete i utbildningsutförandet mellan arbetsgivare och fackliga parter. Syftet är att ge ännu starkare förutsättningar för ett välfungerande arbetsmiljöarbete i samverkan.

Under 2027 är det åter dags att genomföra medarbetarundersökningen som görs vart tredje år i hela kommunen. Resultatet av undersökningen och efterarbetet i arbetsgrupperna, är tänkt att bidra till en positiv och konstruktiv utveckling inom flera centrala personalområden.

Lönebildning och centrala löneavtal

Lönebildning är en integrerad del av budgetprocessen och fungerar som ett verktyg för att utveckla verksamheten. Centrala löneavtal betonar vikten av att koppla samman prestation, lön och resultat. Kommunstyrelsen fastställer årligen löneökningstrymmen i budgeten baserat på lokala ekonomiska förutsättningar och genomförda behovsanalyser.

Målsättningen är att under 2027 fortsätta arbeta för att utveckla det lagstadgade arbetet med lönekartläggningar genom implementeringen av ett nytt och mer modernt lönekartläggningssystem, vars införande påbörjades under 2026 och som sannolikt kan slutföras under 2027. Med ett moderniserat verktyg kan starkare statistikunderlag tas fram och med en mer tydlig bild av kommunens lönestruktur ökar också förutsättningarna att upptäcka och rätta till eventuella lönestrukturella obalanser, på såväl individ- som organisationsnivå.

Sektorbeskrivningar och budgetramar per sektor

Sektor utbildning

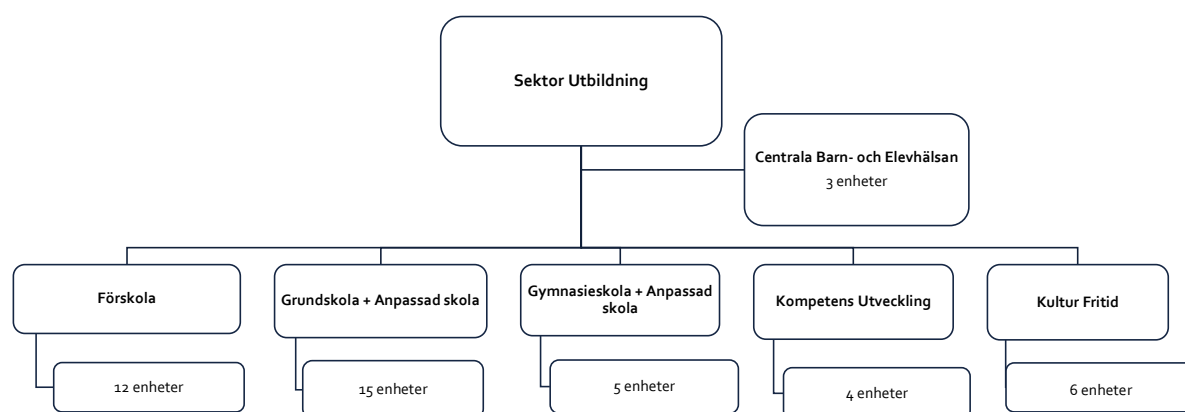
Sektor utbildning består av fem verksamheter; förskola, grundskola, gymnasium, kompetens och utveckling samt kultur och fritid. Därutöver finns funktionen Centrala barn- och elevhälsan.

Förskolan ansvarar för förskola och annan pedagogisk verksamhet exempelvis öppen förskola och omsorg på kvällar och helger. Förskolan ansvarar också för tillsyn av fristående förskolor och fristående pedagogisk omsorg som bedriver sin verksamhet i Stenungsunds kommun.

Grundskolan ansvarar för förskoleklass, grundskola (årskurs 1-9), fritidshem och anpassad grundskola. Gymnasiet ansvarar för utbildningen på Nösnergymnasiet, inklusive anpassad gymnasieskola.

Kompetens och utveckling ansvarar för kommunal vuxenutbildning, yrkeshögskola, svenska för invandrare, uppdragsutbildning, arbetsmarknadsfrågor och integrationsarbete.

Kultur och fritid består av fem enheter; Idrott anläggning, innefattande bland annat Stenungsund Arena och kontakt med föreningslivet, Bibliotek, Ungdomsverksamhet, innefattande bland annat fritidsgårdarna, Park natur, innefattande bland annat hamnverksamheten och Kultur, innefattande bland annat kulturskolan.

Tilldelad ram

	Bokslut	Budget	Budget
(Tkr)	2025	2026	2027
Sektorövergripande	31 221	36 723	34 865
Förskola	159 971	159 441	158 726
Grundskola	301 320	303 037	310 426
Gymnasium	119 393	116 718	118 385
Anpassad skola	31 322	30 835	33 703
Centrala barn- och elevhälsan	57 685	59 502	62 435
Kompetens & Utveckling	31 078	31 962	33 022
Kultur & Fritid	54 092	54 876	57 551
Summa	786 082	793 094	809 113

Sektor utbildnings budgetram har för 2027 utökats motsvarande 3 388 tkr samt fått besparingar motsvarande 2 500 tkr. För sektorn motsvarar det en nettoökning om 888 tkr. Den totala ramen för sektorn uppgår till 809 114 tkr för 2027.

Den tilldelade ramen justeras utifrån volymförändringar avseende förskolan, grundskolan och gymnasiet. Till 2027 har volymförändringen medfört att sektor utbildnings budgetram beräknas att minska med 6 195 tkr då barn- och elevantalet förväntas sjunka, främst inom förskolan på grund av minskande barnkullar.

Sektorövergripande

Den sektorövergripande verksamheten omfattar sektorledning, skolskjutsar och vissa sektorgemensamma kostnader. Budgeten för det sektorövergripande ansvaret sänks med 1 500 tkr för lägre kostnad avseende skolskjuts samt 1 000 tkr avseende lägre PO-påslag för unga. Besparingen avseende lägre PO-påslag för unga redovisas sektorövergripande men kommer att hanteras inom hela sektorn.

Förskola

Budgeten för förskoleverksamheten lämnas oförändrad 2027, vilket innebär att verksamheten fortsätter inom befintliga ekonomiska ramar, justerad för volymförändringen.

Grundskola

Grundskolans budget utökas med 3 388 utifrån det nya lagkravet om reglerad undervisningstid för lärare för att delvis täcka den förväntade kostnadsökningen. Lagkravet innebär att den tid som lärare får lov att undervisa regleras och skapar mer utrymme för planering och uppföljning för lärarna.

Gymnasium

Budgeten för gymnasieverksamheten lämnas oförändrad 2027, vilket innebär att verksamheten fortsätter inom befintliga ekonomiska ramar, justerad för volymförändringen.

Anpassad skola

Budgeten för anpassad skola lämnas oförändrad 2027, vilket innebär att verksamheten fortsätter inom befintliga ekonomiska ramar, justerad för volymförändringen.

Centrala barn- och elevhälsan

Budgeten för centrala barn- och elevhälsan lämnas oförändrad 2027, vilket innebär att verksamheten fortsätter inom befintliga ekonomiska ramar.

Kompetens och utveckling

Budgeten för kompetens och utveckling lämnas oförändrad 2027, vilket innebär att verksamheten fortsätter inom befintliga ekonomiska ramar.

Kultur och fritid

Budgeten för kultur och fritid lämnas oförändrad 2027, vilket innebär att verksamheten fortsätter inom befintliga ekonomiska ramar.

Fokusområden och utmaningar för 2027

Ett fortsatt fokusområde är hög måluppfyllelse i skolan för elevers behörighet till gymnasieskolan.

En hög skolnärvaro är en grundläggande förutsättning för att långsiktigt bidra till fler i självförsörjning. Arbetet med att främja närvaro kommer att fortsätta under 2027. För att minska problematisk skolfrånvaro krävs samordnade insatser från flera professioner, både inom sektorn och i samverkan med externa aktörer.

En utmaning för sektor utbildning är det minskande barn- och elevantalet. Det medför en tuffare ekonomisk verklighet vilket innebär en omställning och optimalt resurs- och lokalutnyttjande. Sektorns utmaning blir att bibehålla verksamheternas kvalitet utifrån de förändrade förutsättningarna.

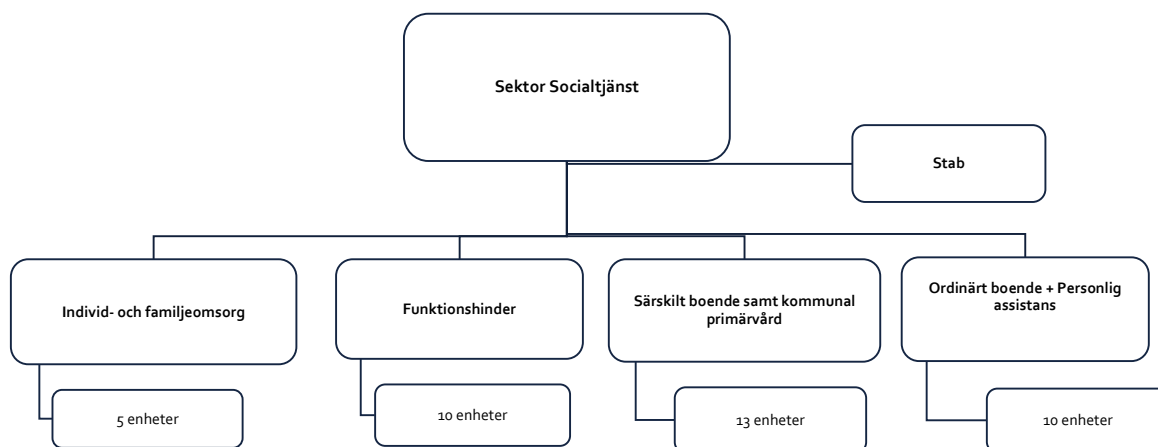
Skolstrukturen i centrum är också en utmaning som yttrar sig bland annat i lägre skolresultat. En hållbar och långsiktig lösning behöver hittas utifrån flera faktorer, primärt för barnens och elevernas bästa.

Ett fortsatt fokusområde är skolsäkerhet. Flera åtgärder planeras för att öka beredskapen, både avseende de fysiska miljöerna och avseende mental beredskap genom övningar och utbildningar.

Under 2027 förväntas ett flertal lagändringar träda i kraft vilket kommer innebära en utmaning för hela sektorn att implementera och säkerställa att nödvändiga förändringar görs.

Sektor socialtjänst

I sektor socialtjänst ingår verksamhetsområdena individ och familjeomsorg (IFO), funktionshinder (FH) samt Vård och omsorg (VO). Sektor socialtjänst arbetar med myndighetsutövning och verkställighet utifrån SoL, LSS, LVM, LVU och HSL. Verksamhetens uppgift är att ge stöd åt de kommuninvånare som behöver insatser av olika slag som exempelvis stöd i försörjning, stöd i hemmet som hemtjänst, behov av särskilda boendeformer, hem-sjukvård, stöd i att komma från riskbruk eller missbruk, insatser till barn och unga som lever i utsatta situationer och miljöer, stöd till sysselsättning och stöd i vardagslivet till människor med olika funktionsnedsättningar.

Tilldelad ram

	Bokslut	Budget	Budget
(Tkr)	2025	2026	2027
Sektorövergripande	3 883	6 730	7 307
IFO	128 476	136 362	138 161
Funktionshinder	172 836	165 196	169 137
Vård och omsorg	306 396	292 319	303 936
Summa	611 591	600 607	618 541

Socialtjänstens budget inför 2027 har minskats med 2 160 tkr. Den totala budgetramen för sektorn uppgår till 618 540 tkr för 2027.

Budget 2027 omfattar, utöver specifika satsningar och tekniska justeringar, full volymkompensation inom ordinarie boende.

Sektorövergripande

För den sektorsövergripande verksamheten sker en justering av ramen inför 2027. Ramen minskas med 2 000 tkr till följd av ett förändrat PO-påslag för unga. Justeringen redovisas under sektorsövergripande men kommer hanteras över hela sektorn.

Parallellt med detta förstärks budgetramen med 840 tkr inför 2027. Förstärkningen avser inrättandet av en ny tjänst som medicinskt ansvarig för rehabilitering (MAR), vilket följer av ett nytt lagkrav som träder i kraft den 1 juli 2026.

Individ och familjeomsorg

Inför budgetåret 2027 görs inga förändringar av budgetramen för Individ- och familjeomsorgen.

Funktionshinder

Budgetramen för funktionshinderverksamheten minskas med 2 000 tkr till följd av hemtagning av köpta placeringar i samband med öppnandet av kommunens nya boende med särskild service.

Vård och omsorg

För Vård och omsorg utökas budgetramen med 1 000 tkr. Utökningen avser en riktad satsning i syfte att höja lönerna för undersköterskor som särskilt utmärkt sig.

Fokusområden och utmaningar för 2027

Socialtjänsten står även under 2027 inför flera strukturella och verksamhetsmässiga utmaningar som påverkar förutsättningarna. Demografiska förändringar, kompetensförsörjning och ökade krav på kvalitet och samverkan präglar verksamheternas utveckling. Arbetet behöver därför fortsatt ha fokus på omställning, utvecklade arbetssätt och ett tydligt kärnuppdrag, samtidigt som verksamheten bedrivs inom givna ekonomiska ramar.

Stora delar av socialtjänstens verksamheter är demografikänsliga. En ökande andel äldre invånare medför förändrade och ökade behov av vård, omsorg och stöd, samtidigt som förutsättningarna för kompetensförsörjning påverkas av en minskande arbetsför befolkning. Inom vård och omsorg innebär detta ett ökat fokus på tillgänglighet, kontinuitet och samverkan, inte minst i takt med att allt mer vård ges i ordinarie boende.

Bemannings- och kompetensutmaningen är fortsatt en av socialtjänstens största utmaningar. Under 2027 behöver sektorn fortsätta utveckla arbetssätt, organisation och ledarskap för att kunna använda kompetens på ett mer ändamålsenligt sätt. Omställningen till den nya socialtjänstlagen och utvecklingen mot en god och

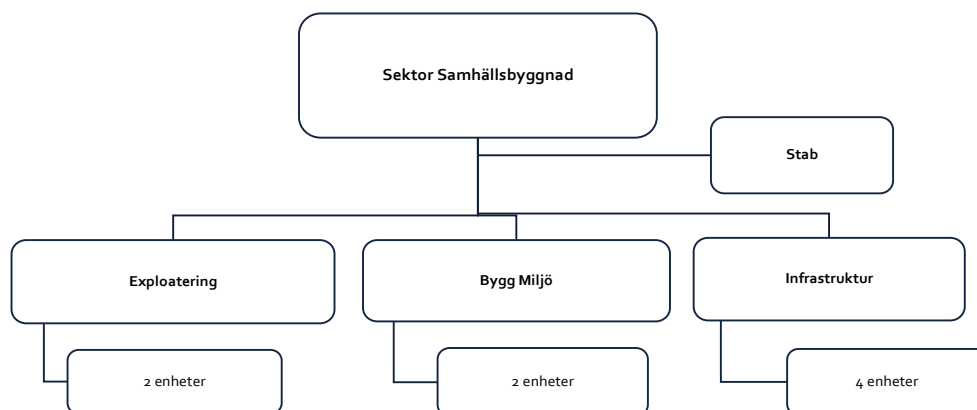
nära vård är centrala delar i detta arbete och innebär ett ökat fokus på förebyggande insatser, tidiga stöd och samordnade arbetssätt.

Behovet av omsorgsplatser inom äldreomsorg, funktionshinder kommer vara tillgodosedda över den närmsta tiden i och med öppnandet av nya boenden. Detta möjliggör ett mer långsiktigt och strukturerat arbetssätt, där fokus kan flyttas från hantering av återkommande kapacitetsutmaningar. Därigenom skapas förutsättningar för ökad kvalitet, förbättrad kontinuitet och mer samordnade insatser för den enskilde i hela sektorn.

Arbetet med att minska beroendet av köpt vård fortsätter som en viktig del i verksamhetsutvecklingen. Utmaningen ligger i att kunna erbjuda ändamålsenliga insatser i egen verksamhet samtidigt som kvalitet och rätts-säkerhet upprätthålls. Förbättrad planering, samverkan mellan verksamheter och utveckling av interna processer är avgörande för att lyckas i arbetet.

Sektor samhällsbyggnad

Sektor samhällsbyggnad ansvarar för kommunens samhällsplanering och hanterar frågor såsom översiktsplanering, plan, trafik- och bygglovsverksamhet, miljö och hälsoskydd, kart- och mätproduktion, mark- och exploatering, gatu- och väghållning, vatten- och avloppsfrågor, avfallshantering, färdtjänst, samt bostadsanpassning.

Tilldelad ram

	Bokslut	Budget	Budget
(Tkr)	2025	2026	2027
Samhällsbyggnad	77 576	81 185	82 362
Summa	77 576	81 185	82 362

Sektor samhällsbyggnad har inför 2027 fått en utökad ram med 300 tkr. Det innebär att den totala ramen för 2027 uppgår till 82 362 tkr.

Av den utökade ramen är 500 tkr avsedd att kompensera för effekter av den förändrade Plan -och bygglagen. Färre ärenden inom bygglov är lovpliktiga vilket innebär färre ärenden att ta ut avgift för. Sektorns ram har också utökats med 100 tkr för inköp av skyltar och trafikanordningar. Sektorn har också fått en minskad ram om 300 tkr för beräknade intäkter från framtagande av Trafikanordningsplaner.

Fokusområden och utmaningar för 2027

Fokusområden för sektorn är fortsatt arbete med digitalisering av sektorns verksamheter för att slutligen kunna nå en heldigital samhällsbyggnadsprocess. Verksamheten fortsätter skapa förutsättningar för näringslivet inom ramen för Stenungsunds kommuns näringslivsstrategiska program, till exempel genom tillgång till mark att etablera eller utveckla företag på. I övrigt ligger fokus under året på att arbeta med kvaliteten i verksamheten samt säkerställa tillräcklig rådgivning till allmänheten. Sektorn kommer också att arbeta med att skapa förutsättningar för att kunna planera och bygga vidare i framför allt Hallerna.

Utmaningarna finns i det osäkra omvärldsläget och en otrygghet inför framtiden. Investeringar både för privatpersoner och företag hålls just nu på en låg nivå utifrån skiftande inflation och räntor, vilket påverkar sektorn.

Avgiftsfinansierade verksamheter

Med avgiftsfinansierade verksamheter avses Avfall samt Vatten och Avlopp. Dessa verksamheter bedrivs utifrån självkostnadsprincipen och tilldelas ingen ram. Verksamheterna finansieras således uteslutande av avgifter beslutade av kommunfullmäktige.

Avfall			
	Bokslut	Budget	Budget
(Tkr)	2025	2026	2027
Intäkter	57 548	64 426	67 088
Kostnader	-64 278	-68 049	-66 088
Netto	-6 730	-3 623	1 000

Vatten och avlopp			
	Bokslut	Budget	Budget
(Tkr)	2025	2026	2027
Intäkter	87 442	99 003	107 562
Kostnader	-86 056	-99 003	-109 460
Netto	1 386	0	-1 898

Avfall

Verksamheten har arbetat fram en flerårsbudget för att på lång sikt ha en ekonomi i balans. Verksamheten har de senaste åren haft en underfinansierad budget vilket inneburit att skulden till taxekollektivet har arbetats ner.

Verksamheten behöver nu möta nödvändiga kostnader med en taxehöjning 2027, för att nå en taxenivå som under kommande år endast förväntas behöva regleras med index.

Fokusområden och utmaningar för 2027

Under kommande år kommer verksamheten fokusera på proaktiv kommunikation inom avfallsområdet, det är viktigt för verksamheten och invånarna att bygga förtroende och förståelse för att tillse att de förändringar som gjorts på området få de rätta förutsättningarna och ger de resultat som förväntas för att nå upp till de nationella målen och kravställningarna.

Vatten och avlopp

VA-verksamheten står inför stora utmaningar och flera stora investeringar de kommande åren. Nuvarande taxenivå bedöms inte kunna finansiera kommande nödvändiga kostnader kopplat till de planerade investeringarna. Förvaltningen har tagit fram en flerårsplan som under 2026 utökats till att sträcka sig över en tioårsperiod för att säkra finansiering för de mest nödvändiga investeringarna. Dessa är nödvändiga för att nå den redundans som behövs för att kunna bidra till kommunens utveckling i framtiden.

De största behoven som verksamheten ser ligger i att öka kapaciteten på Strävlidens avloppsreningsverk samt planering av ett nytt vattenverk. I samband med att nya detaljplaner tas fram och antas ökar också verksamhetens investeringsbehov. De stora investeringarna genererar ökade kostnader i form av avskrivningar och räntekostnader. Även kostnader kopplat till köp av vatten från Vattenfall och Kungälv kommun förväntas öka.

Fokusområden och utmaningar för 2027

Arbetet med utbyggnation av kapaciteten på Strävlidens avloppsreningsverk fortskrider enligt plan, och förväntas stå klart 2028.

Förvaltningen avser att arbeta vidare med tillstånd och laglighetsförklaring samt projektering av ledning från vattentäkten till vattenverket i Ucklum.

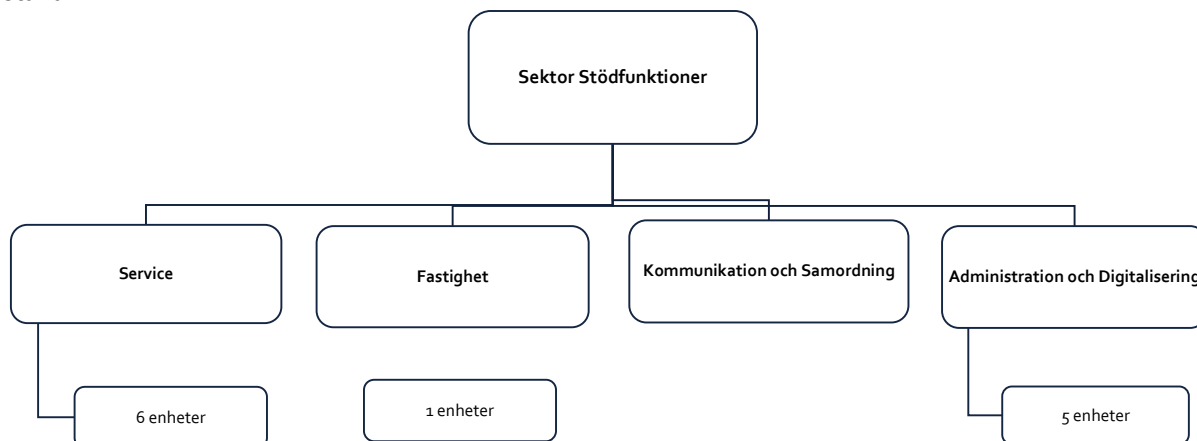
Arbetet med att säkra kommunens behov av råvatten både nu och för framtiden bortom 2050 fortskrider. Detta innebär nya avtal med industrin, nya tillstånd för vattendomar och eventuella samarbeten med närliggande kommuner. Vidare fokuserar verksamheten på att säkerställa den långsiktiga planen för förnyelse av befintlig anläggning.

Krav kopplat till säkerhet kommer troligtvis öka kommande år vilket medför åtgärder på kommunens anläggning och planering för beredskap.

Sektor stödfunktioner

Sektor stödfunktioner har till uppgift att underlätta för de övriga sektorerna att fokusera på sin verksamhet, ansvara för kommunövergripande styrning samt ge stöd åt den politiska ledningen. Sektorn består av stabsfunktioner, fastighet och service. Stabsfunktionerna består av näringsliv, administration och digitalisering samt kommunikation och samordning. Inom service återfinns måltid och lokalvård. Fastighet ansvarar för kommunens lokalförsörjning, om- till- och nybyggnationer samt förvaltning av kommunens fastighetsbestånd.

Tilldelad ram

	Bokslut	Budget	Budget
(Tkr)	2025	2026	2027
Stabsfunktioner	66 917	71 747	81 029
Fastighet	236 015	221 517	228 106
Servicefunktionen	93 984	105 422	108 414
Summa	396 916	398 686	417 549

Den totala budgetramen 2027 för sektor stödfunktioner uppgår till 417 548 tkr.

Stabsfunktioner

Stabsfunktionerna har fått en ökad ram med 6 750 tkr. 1 000 tkr av den ökade ramen finansierar ökade kostnader för kommunens Microsoftlicenser. Vidare anslås 500 tkr för att täcka ökande kostnader för samverkansavtal avseende överförmyndarverksamheten. 250 tkr kommer att gå till kostnader för myndighetsutövning som flyttas över till kommunerna i och med ny lagstiftning, "Ett ställföreträdarskap att lita på".

Genom nytt säkerhetsläge och större, tydligare och mer förpliktande ansvar för kommunerna anslås medel för krisberedskap och civilt försvar samt säkerhet med 3 100 tkr.

För att arbeta och uppfylla lagstiftningen med klimatlöften samt åtgärdsprogrammet för miljömål avsätts 400 tkr.

300 tkr ska användas till utbildningsinsatser för nya förtroendevalda efter valet 2026.

En annan del av den utökade ramen för sektorn avser ökade kostnader för SOLTAK om 2 500 tkr. Det handlar främst om kostnader för nät och nya accesspunkter till bland annat kommunens nya boenden. Dessutom anslås 500 tkr för att finansiera ökade kostnader för NIS2, Network and Informations Security Directive 2, vilket är EU:s skärpta regelverk för cybersäkerhet.

Servicefunktionen

Vad gäller funktionerna fastighet och service är budgetunderlaget uppräknat med SKR: s föreslagna index för 2027. Några satsningar är inte aktuella för budget 2027.

Fokusområden och utmaningar för 2027

Mot bakgrund av det försämrade säkerhetsläget i omvärlden behöver kommunen under 2027 fortsätta att stärka sin samlade beredskapsförmåga. Arbetet ska både möta dagens krav och förbereda organisationen inför den nya lagstiftningen, Lagen om kommuners och regioners grundläggande beredskap (LKRB), som föreslås träda i kraft 2027.

Stödfunktioner har en central roll i detta arbete och fokuserar på kontinuitetsplanering, förmågan att upprätthålla samhällsviktiga verksamheter samt fortsatta satsningar på livsmedelsberedskap, i enlighet med inriktningarna i kommunfullmäktiges plan för kris-beredskap och civilt försvar. Parallellt stärks verksamhetsskyddet och arbetet med att förebygga brottslighet och öka tryggheten i kommunen.

2027 har sektorn fortsatt fokus på arbetet med att förbättra näringslivsklimatet i syfte att nå den politiska ambitionen om topp tio i Svenskt näringslivs ranking samt arbete med destinationsutveckling och att stärka Stenungsunds besöksnäring.

Andra viktiga områden för sektorn att arbeta vidare med under 2027 är digitalisering, cybersäkerhet, underhåll och energieffektivisering i kommunens fastigheter samt service och bemötande.

Erica Bjärsved
Ekonomichef

Till kommunfullmäktige

Hemställan från Stenungsundshem AB om godkännande av investering avseende renovering av tak och fasad samt energieffektivisering, Vita Hasselbacken

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige:

Kommunfullmäktige godkänner Stenungsundshem AB:s hemställan om att få genomföra en investering avseende renovering av tak och fasad samt energieffektivisering på fastigheten Stenung 4:85, Vita Hasselbacken, uppgående till 90 mnkr inklusive moms.

Kommunfullmäktige ger kommunens ombud via Stenungsundshem AB:s bolagsstämma i uppdrag att tillstyrka investeringen.

Sammanfattning av ärendet

Stenungsundshem AB har inkommit med en hemställan till kommunen om att få genomföra en investering, med renovering av tak och fasad samt energieffektivisering på fastigheten Stenung 4:85, Vita Hasselbacken.

Beskrivning av ärendet

Vita Hasselbacken är ett bostadsområde i Stenungsunds kommun, med bebyggelse i form av 14 flerbostadshus uppförda åren 1969-1970. Förbättringsåtgärder har genomförts under de senaste decennierna, bland annat gällande renovering av badrum, tilläggsisolering av vindar och inglasning av balkonger. Stenungsundshem beskriver att det nu föreligger behov av renovering av tak och fasad, då dessa har passerat den tekniska livslängden. Det dåliga skicket på tak och fasad innebär, utöver estetiska aspekter för området och en sämre komfort för de boende, onödigt hög energianvändning och höga underhållskostnader.

Föreliggande hemställan från Stenungsundshem AB avser Vita Hasselbacken etapp 1, hus 11-14, och omfattar 102 lägenheter samt 4 verksamhetslokaler. Renoveringen planeras pågå under perioden 2027-2029. Den totala investeringsutgiften för Vita Hasselbacken etapp 1 uppgår till 90 mnkr inklusive mervärdesskatt. Stenungsundshems styrelse beslutade 2026-06-04 att för egen del godkänna investeringen.

Projekt Vita Hasselbacken etapp 2 (Stenung 4:84, hus 4-6, 8 samt 10) och etapp 3 (Stenung 4:82, 4:83, hus 1-3, 7 samt 9) planeras under perioden 2030-2032 respektive 2033-2035. Etapp 2 samt etapp 3 kommer sedermera att bli föremål för separata hemställan och ärenden till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

Bilden ovan visar området Vita Hasselbacken. De byggnader som omfattas av aktuell hemställan, avseende etapp 1, är inringade med röd färg.

Ekonomisk bedömning

Stenungsunds kommun har ett borgensåtagande i förhållande till Stenungsundshem AB. Ett borgensåtagande innebär att borgenären ansvarar för gäldenärens betalningsåtaganden om gäldenären kommer på obestånd. Så länge detta inte sker uppstår inga kostnader för borgenären. Förvaltningen bedömer att Stenungsundshem AB har god betalningsförmåga, varför bedömningen är att inga kostnader kommer att uppstå för kommunen. Kommunen tar ut en borgensavgift av Stenungsundshem för de lån som kommunen borgar för. För närvarande uppgår avgiften till 0,25%.

Barnkonsekvensanalys

Ärendet är av administrativ karaktär och handlar om godkännande av en investering, således har det ingen direkt koppling till målgruppen barn. Sett ur ett vidare perspektiv innebär renovering av aktuella bostäder en bättre boendemiljö för såväl barn som vuxna i området.

Juridisk bedömning

Av § 5 bolagsordningen för Stenungsundshem AB framgår att bolaget ska bereda kommunfullmäktige i Stenungsunds kommun möjlighet att ta ställning innan beslut som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt fattas. Vidare framgår av § 13 i bolagsordningen att bolagsstämman ska besluta om investering i fast egendom om inte investeringen är av för bolaget sedvanlig karaktär.

Den föreslagna investeringen bedöms utgöra ett beslut av principiell beskaffenhet eftersom det är fråga om en större investering som uppgår till ett högt ekonomiskt värde.

Kommunfullmäktige ska därför beredas möjlighet att ta ställning till frågan och besluta om ombudsinstruktioner för kommunens stämmoombud innan beslut fattas av bolagsstämman.

Bedömning utifrån Agenda 2030

Ärendet rör mål 11 om hållbara städer och samhällen.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-07-23

Hemställan från Stenungsundshem AB 2026-07-22

STENUNGSUNDS KOMMUN

Kommunledning Stab

Maria Jonsson
Kommundirektör

Erica Bjärsved
Ekonomichef

Beslut skickas till

Svante.lahti@stenungsundshem.se

Stenungsunds kommun
Strandvägen 15
444 82 Stenungsund

Hemställan om godkännande av investering avseende renovering av tak och fasad, samt energieffektivisering på fastigheten Stenung: 4:85 Vita Hasselbacken etapp 1

Bakgrund

Vita Hasselbacken är ett bostadsområde uppfört 1969–1970 och omfattar 14 flerbostadshus med totalt 308 lägenheter och 4 lokaler. Bebyggelsen består huvudsakligen av hus i 2–3 våningar, varav vissa har sluttningsvåning. Inom området finns även parkeringsplatser ovan mark.

Området har under de senaste decennierna genomgått ett antal underhålls- och förbättringsåtgärder, bland annat inglasning av balkonger, renovering av badrummens ytskikt, tilläggsisolering av vindar i flera etapper samt fönsteråtgärder där den yttre bågen försetts med aluminiumbeklädnad.

Lokalerna rymmer idag kundtjänst för Stenungsundshem, pizzeria, butik och familjecentral. Familjecentralen totalrenoverades 2015 och innehåller verksamheter såsom barnmorskemottagning, barnavårdscentral och öppen förskola.

Fastigheterna har nu uppnått en ålder där flera av de byggnadsdelar som utgör klimatskärmen har nått eller passerat sin tekniska livslängd. Framför allt gäller detta tak, fasader och fönster. Det finns idag akuta och successivt ökande underhållsbehov kopplade till bristande tätskikt och återkommande läckage från taken. Samtidigt medför otäta fönster och otillräckligt isolerade ytterväggar en försämrad värmekomfort för de boende samt en onödigt hög energianvändning.

För att säkerställa fastigheternas långsiktiga funktion, minska risken för följdskador och skapa en mer hållbar och energieffektiv förvaltning krävs en samlad investering i byggnadernas klimatskärm och tekniska system. Investeringen syftar till att förlänga byggnadernas livslängd, förbättra boendekvaliteten, sänka energiförbrukningen och minska framtida underhållskostnader.

Genom investeringen skapas förutsättningar för en långsiktigt hållbar förvaltning av Vita Hasselbacken samtidigt som fastigheternas tekniska standard, energieffektivitet och attraktivitet stärks för både nuvarande och framtida hyresgäster.

Investering

Projektet omfattar följande huvudsakliga åtgärder:

- Asbestsanering i fasadmaterial där asbest förekommer
- Omläggning av samtliga papptak
- Ny fasad med tilläggsisolering för förbättrad energieffektivitet
- Kompletterande tilläggsisolering av vindar
- Byte av fönster, balkongdörrar och entrédörrar
- Renovering av balkonger
- Installation av porttelefonsystem
- Modernisering av värmesystem genom nya shuntgrupper för respektive hus
- Installation av rumsgivare i samtliga lägenheter för förbättrad styrning och reglering av inomhusklimatet
- Upprustning av utemiljön i anslutning till entréerna.

Upphandlingen genomförs inledningsvis för hus 12 och 13 med option på hus 11 och 14. Investeringsramen om 90 mnkr avser genomförande av etapp 1 omfattande hus 11–14. Etapp 1 omfattar fyra byggnader med totalt 102 lägenheter och fyra lokaler.

Investeringen är kalkylerad till 90 mnkr inklusive moms och godkändes av Stenungsundshems styrelse den 4 juni 2026.

Åtgärderna bedöms minska energianvändningen, reducera framtida underhållskostnader, förbättra inomhusmiljön samt säkerställa byggnadernas funktion under lång tid framöver.

Mer detaljer återfinns i bilaga 1.

Förslag till beslut

Mot bakgrund av investeringens omfattning och ekonomiska betydelse bedömer Stenungsundshem AB att åtgärden är en fråga av större vikt enligt ägardirektivet och överlämnar därför ärendet till kommunfullmäktige för ställningstagande.

Stenungsundshem AB hemställer att kommunfullmäktige beslutar att godkänna en investering om 90 mnkr inklusive moms för genomförande av etapp 1 av renoveringen av Vita Hasselbacken, omfattande tak, fasader, fönster och tillhörande energieffektiviseringsåtgärder.

Stenungsund 2026-07-22

Svante Lahti
Verkställande direktör
Stenungsundshem AB

§ 235

Dnr: KS 2026/514

Information om flytt av verksamhet från Åbacka till Mariagården

Beslut

Kommunstyrelsen återremitterar ärendet till förvaltningen, för att tills nästa sammanträde behöver kommunstyrelsen få en uppdatering med alla de frågor som ställts hittills i processen: Hur kan vi på snabbaste och mest välplanerade sätt lämna Åbacka?

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelsen besluta den 26 januari 2026 (§ 29) att omprioritera 7 mnkr för att bygga växthus med kompletteringsbyggnader på Mariagården. Detta eftersom lokalerna på Åbacka är i dåligt skick och saknar tillgänglighetsanpassning. På Åbacka bedrivs idag rehabiliteringsverksamhet genom trädgårdsarbete och hantverk av individ- och familjeomsorgen (IFO) samt utbildningsprojektet ”odla svenska” av arbetsmarknadsenheten, vuxenutbildningen och IFO. Verksamheten på Åbacka ska sedermera flytta till Mariagården, när växthus samt kompletteringsbyggnader är uppförda där.

Information lämnades på allmänna utskottet 12 maj 2026 om att byggnation av växthus och kompletteringsbyggnader på Mariagården kommer ta längre tid än beräknat, med anledning av att det krävs naturvärdesinventering innan bygglov kan sökas. Byggnationen beräknas vara klar under år 2028. Ärendet initierades sedan på välfärdsutskottets sammanträde 13 maj, varpå välfärdsutskottet beslutade att föreslå kommunstyrelsens presidium att kommunstyrelsen vid sammanträdet 25 maj får information (föredragning) gällande varför processen om byggnation av växthus på Mariagården har förlängts. Vidare önskas information om hur förvaltningen lägger om och anpassar verksamheten på Åbacka under tiden. Vid kommunstyrelsen sammanträde 25 maj informerade förvaltningen, i enlighet med välfärdsutskottet förslag. Kommunstyrelsen bordlade beslut i ärendet till kommande sammanträde 2026-06-15.

Beslutsunderlag

Kommunstyrelsen 2026-05-25 § 171

Välfärdsutskottet 2026-05-13 § 55

Förslag till beslut på sammanträdet

Maria Renfors (M) föreslår att kommunstyrelsen återremitterar ärendet till förvaltningen, för att tills nästa sammanträde behöver kommunstyrelsen få en uppdatering med alla de frågor som ställts hittills i processen: Hur kan vi på snabbaste och mest välplanerade sätt lämna Åbacka?

Beslutsgång

Ordförande frågar om ärendet ska avgöras idag eller återremitteras till förvaltningen.

Ordförande konstaterar att kommunstyrelsen återremitterat ärendet till förvaltningen, i enlighet med Maria Renfors (M) förslag.

Beslut skickas till

Maria.jonsson@stenungsund.se

Elin.hjalmarsson@stenungsund.se

Fredric.arpfjord@stenungsund.se

Elisabeth.andreasson@stenungsund.se

Rickard.persson@stenungsund.se

§ 171

Dnr: KS 2026/514

Information om flytt av verksamhet från Åbacka till Mariagården

Beslut

Kommunstyrelsen bordlägger ärendet till sammanträdet 2026-06-15.

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelsen besluta den 26 januari 2026 (§ 29) att omprioritera 7 mnkr för att bygga växthus med kompletteringsbyggnader på Mariagården. Detta eftersom lokalerna på Åbacka är i dåligt skick och saknar tillgänglighetsanpassning. På Åbacka bedrivs idag rehabiliteringsverksamhet genom trädgårdsarbete och hantverk av individ- och familjeomsorgen (IFO) samt utbildningsprojektet ”odla svenska” av arbetsmarknadsenheten, vuxenutbildningen och IFO. Verksamheten på Åbacka ska sedermera flytta till Mariagården, när växthus samt kompletteringsbyggnader är uppförda där.

Information lämnades på allmänna utskottet 12 maj 2026 om att byggnation av växthus och kompletteringsbyggnader på Mariagården kommer ta längre tid än beräknat, med anledning av att det krävs naturvärdesinventering innan bygglov kan sökas. Byggnationen beräknas vara klar under år 2028. Ärendet initierades sedan på välfärdsutskottets sammanträde 13 maj, varpå välfärdsutskottet beslutade att föreslå kommunstyrelsens presidium att kommunstyrelsen vid sammanträdet 25 maj får information (föredragning) gällande varför processen om byggnation av växthus på Mariagården har förlängts. Vidare önskas information om hur förvaltningen lägger om och anpassar verksamheten på Åbacka under tiden.

Förvaltningen håller efterfrågad föredragning och svarar på frågor vid aktuellt sammanträde för kommunstyrelsen.

Beslutsunderlag

Välfärdsutskottet 2026-05-13 § 55

Förslag till beslut på sammanträdet

Ordförande Olof Lundberg (S) och Maria Renfors (M) föreslår att kommunstyrelsen bordlägger ärendet till sammanträdet 2026-06-15.

Beslutsgång

Ordförande frågar om ärendet ska avgöras idag eller bordläggas. Ordförande konstaterar att kommunstyrelsen bordlagt ärendet till sammanträdet 2026-06-15.

§ 55

Dnr: KS 2026/514

Flytt av verksamhet från Åbacka till Mariagården

Beslut

Välfärdsutskottet föreslår kommunstyrelsens presidium att kommunstyrelsen vid sammanträdet 25 maj får information (föredragning) gällande varför processen om byggnation av växthus på Mariagården har förlängts. Vidare önskas information om hur förvaltningen lägger om och anpassar verksamheten på Åbacka under tiden.

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelsen besluta den 26 januari 2026 (§ 29) att omprioritera 7 mnkr för att bygga växthus med kompletteringsbyggnader på Mariagården. Detta eftersom lokalerna på Åbacka är i dåligt skick och saknar tillgänglighetsanpassning. På Åbacka bedrivs idag rehabiliteringsverksamhet genom trädgårdsarbete och hantverk av individ- och familjeomsorgen (IFO) samt utbildningsprojektet ”odla svenska” av arbetsmarknadsenheten, vuxenutbildningen och IFO. Verksamheten på Åbacka ska sedermera flytta till Mariagården, när växthus samt kompletteringsbyggnader är uppförda där.

Information lämnades på allmänna utskottet 12 maj 2026 om att byggnation av växthus och kompletteringsbyggnader på Mariagården kommer ta längre tid än beräknat, med anledning av att det krävs naturvärdesinventering innan bygglov kan sökas. Byggnationen beräknas vara klar under år 2028.

Ärendet initieras av välfärdsutskottets ordförande Jan Rudén (S) under aktuellt sammanträde.

Förslag till beslut på sammanträdet

Ordförande Jan Rudén (S), med instämmande av Linda-Maria Hermansson (C), föreslår att välfärdsutskottet beslutar att föreslå kommunstyrelsens presidium att kommunstyrelsen vid sammanträdet 25 maj får information (föredragning) gällande varför processen om byggnation av växthus på Mariagården har förlängts. Vidare önskas information om hur förvaltningen lägger om och anpassar verksamheten på Åbacka under tiden.

Beslutsgång

Ordförande frågar om välfärdsutskottet kan besluta i enlighet med ordförandes förslag och konstaterar att så sker.

**Stenungsunds
kommun**

Protokoll
Välfärdsutskottet
2026-05-13

Beslut skickas till

Kommunstyrelsens presidium

Berörda tjänstepersoner

§ 103

Dnr: KS 2026/571

Väckt ärende: Motion om mötesplats för äldre, Agneta Pettersson Bell (ST)

Beslut

Kommunfullmäktige remitterar motionen till kommunstyrelsen för beredning.

Sammanfattning av ärendet

Agneta Pettersson Bell (ST) har inkommit med en motion om mötesplats för äldre. I motionen ges bakgrund till behovet samt en omvärldsanalys.

Motionens förslag är att kommunstyrelsen ska få i uppdrag att låta Rum1 eller likvärdig lokal i kulturhuset Fregatten vara tillgängligt som mötesplats för seniorer ca tisdag, onsdag och fredag kl.11-15 snarast, i samråd med den aktuella seniorgruppen, sprungen ur det kommunala projekt SEE mot ofrivillig ensamhet.

Beslutsunderlag

Motion inkommen 2026-06-03 med bilaga.

Beslutsgång

Ordförande frågar om kommunfullmäktige kan remittera motionen till kommunstyrelsen och finner att så sker.

Beslut skickas till

Kommunkansli

Motion om mötesplats för äldre

Bakgrund

En grupp seniorer bekämpar den ofrivilliga ensamheten genom att träffas och umgås, fika och delta i kommunens balansträning. De fångar upp de som är ofrivilligt ensamma i området runt Fregatten men är inte organiserade i föreningsform, vilket också möjliggör för fler att vara med. Men de saknar en lokal att träffas i!

Tidigare tillhandahöll kommunen en lokal i gamla kommunhuset, detta skedde i kommunens regi i projektform, projektet SEE (Social, existentiell och emotionell ensamhet). Det var så delar av den nu befintliga gruppen bildades. Projekt SEE träffades tre dagar i veckan mellan kl. 11 och 15. När huset revs blev de hänvisade till Rum1 i Fregatten.

I återslagrapportering av det statliga bidraget för Projekt SEE är en av frågorna "Vilken typ av mötesplatser/träffpunkter har ni startat upp eller utvecklat?". Kommunens svar är "Fysiska mötesplatser / träffpunkter för sociala sammankomster (t.ex. fika, kulturaktiviteter, samtalscirkel etc.)".

Trots detta fick gruppen inte längre vara kvar i Rum1 och möjligheterna för den sociala samvaron försvårades betydligt utan lokal att träffas i. Men behovet av gemenskap kvarstår!

Gruppen önskar att fortsatt få tillgång till Rum1 tisdag, onsdag och fredag mellan ca kl. 11 och 15, när ungdomsaktiviteterna börjar. Lokalen har hittills i stort sett varit tom under dessa tider.

Hur ser det ut i Stenungsund?

I Stenungsunds kommun tillhandahålls mötesplatser avgiftsfritt för ungdomar, t.ex. Rum1 i Fregatten i enlighet med det av kommunfullmäktige antagna Program för barn och ungas kulturverksamhet i Stenungsunds kommun.

Stenungsunds kommun har även en Äldrepolicy och i den står under rubriken Ofrivillig ensamhet: "Kommunen ska erbjuda träffpunkter för äldre, i samverkan med civilsamhället*, med en variation av aktiviteter runt om i kommunen."

*Sveriges riksdag definierar det civila samhället som en arena, skild från staten, marknaden och det enskilda hushållet, där människor, grupper och organisationer agerar tillsammans för gemensamma intressen.

I Kultur- och Fritidspolitisk plan är "Skapa behovsanpassade mötesplatser för äldre" ett prioriterat område.

Det Stenungsund erbjuder för seniorer är Senior Sport School, en jättebra aktivitet i samverkan med föreningar men begränsat antal platser och inte för alla. Under rubriken Öppen seniorverksamhet erbjuds ännu en bra aktivitet, balansträning med kaffe, men det är bara vid ett tillfälle i veckan. Det är den enda öppna träffen som erbjuds av Stenungsunds kommun. I övrigt är det länkar till kommunens vanliga sport och kulturutbud, länk till föreningsregistret, länk till Dagverksamhet som är behovsprövat än så länge och en länk till evenemangskalendern med blandade aktiviteter för flera åldrar och intressen.

Vad säger expertisen?

Enligt Regeringens socialdepartement är ofrivillig ensamhet ett samhällsproblem med allvarliga konsekvenser. Ensamhet kan leda till såväl psykiska som fysiska sjukdomar och kosta både mänskligt lidande och stora vårdresurser.

Enligt professor Peter Strang vid Karolinska Institutet innebär långvarig, ofrivillig ensamhet en kronisk, lågintensiv stress. Det långvariga påslaget av stresshormoner är början av ett förlopp som kan ge högt blodtryck och inflammation i kroppen, vilket i sin tur ökar risken för sjukdomar som hjärtinfarkt, stroke och demens. Utöver detta innebär ensamhet en högre risk för depression.

Enligt Socialtjänstlagen ska kommunen " - arbeta för att äldre personer får möjlighet att leva och bo självständigt under trygga förhållanden och ha en aktiv och meningsfull tillvaro i gemenskap med andra."

Hur gör andra kommuner?

Nedanstående urval av kommuner (Göteborgsregionen GR plus några till) har minst en kommunal mötesplats för äldre, de flesta har flera, och de välkomnar tips och förslag på programinnehåll. Flera har även öppna restauranger på äldreboenden vilket också blir en mötesplats. Många av aktiviteterna på mötesplatserna är deltagarstyrda, dvs. att seniorerna själva ordnar aktiviteterna, precis som den här gruppen i Stenungsund gör. I andra kommuner välkomnas initiativen och de får hjälp med t.ex. lokal.

Halmstad
Varberg
Tjörn
Orust
Uddevalla
Borås
Ale
Alingsås
Göteborg
Härryda
Kungsbacka
Kungälv
Lerum
Lilla Edet
Mölnådal
Partille
Öckerö

Sammanfattning

Som framgår av jämförelsen med andra kommuner är frågan större än en enskild grupp seniorers önskan om en mötesplats. För att börja någonstans begränsas dock denna motion till att ge den aktuella gruppen seniorer, som är öppen för fler deltagare och sprungen ur kommunens Projekt SEE, förutsättningar att fortsätta träffas under trivsamma former och därmed bekämpa den ofrivilliga ensamheten.

Ekonomisk bedömning

Eftersom Rum1 endast används till kommunal verksamhet för exempelvis ungdomar, seniorer och miniorer, och står tom de tider pensionärerna önskar vara där, får upplåtelsen som mötesplats för pensionärer ingen direkt ekonomisk konsekvens för kommunen.

En positiv indirekt ekonomisk konsekvens är att ökad livskvalitet för målgruppen innebär en minskad belastning på samhällsekonomin.

Förslag

Stenungsundspartiet föreslår att kommunstyrelsen får i uppdrag att låta Rum1 eller likvärdig lokal i kulturhuset Fregatten vara tillgängligt som mötesplats för seniorer ca tisdag, onsdag och fredag kl.11-15 snarast, i samråd med den aktuella seniorgruppen, sprungen ur det kommunala projekt SEE mot ofrivillig ensamhet.

Agneta Pettersson Bell, Stenungsundspartiet

Bilagor

Seniorgruppen Fregattens (SEE gruppen) skrivelse avseende lokaler för SEE verksamhet 250411

Förvaltningens svar på brev avseende lokaler för SEE verksamhet 250506

Seniorgruppen Fregattens (SEE gruppen) svar på återkoppling brev angående lokaler 250521

Förvaltningens svar på brev 250609

ANKOM

2025 -04- 16

Till Kommunstyrelsen Stenungsund Kommun.

2025 11 april

STENUNGSUNDS KOMMUN

2022 - 23 startade Stenungsunds kommun en SEE verksamhet, efter rekommendationer från Socialstyrelsen i landet, Lisa och Louise sökte äldre Stenungsunds bor för både en balansgymnastiksgroup men också en verksamhet för social gemenskap. Man startade i Gula Villan där gruppen ökade vecka efter vecka och senare flyttade man verksamheten till Fregatten där man från början var i en konferenslokal med balansträning och i Rum 1 vid långbord där kommunen bjöd på kaffe som Louise kokade i köket.

Den viktiga sociala verksamheten ägde rum på i Rum 1 onsdagar mellan klocka 10.00 och 12.00 där kommun bjöd på kaffe. Och i Rum 1 på fredagar mellan 13 .00- 15,00 där det också bjöds på kaffe

Verksamheten har fungerat utomordentligt i några år och gruppen har ökat i storlek och i balansgruppen samlas upp till 60 personer varje tisdag mellan kl 10.00 och 12 .00

Den sociala verksamhet ökade också, upp till ett 20 tal äldre som lämnade ensamhet i sina lägenheter, blir piggare och får mycket kunskap från ledningen och kommunen den vägen. Det har löst fall där problem mellan hemtjänsten med brukare och anhöriga skett under 2023-2024

Under 2025 har det skett stora förändringar, stora problem som vi ej fått lösningar, på även om det varit upp till diskussion många gånger.

Tisdagens balans träning fungera på tisdagar med kaffe i Fregatten mellan 10.00 -12,00 som tidigare. Balansträning har också startat på fredagar mellan kl 10.00 - 12.00 men då i Stenungsunds kapell. En plats som inte passar alla äldre dels pga en kraftig backe upp med rollatorer och rullstolar Men också en del vill ej vistas i kyrkorummet med prästläsning då man ej är med i Svenska kyrkan.

Vår socialverksamhet under onsdag och fredag är vi utslängda ur Rum 1 i Fregatten Vi tvingas sitta i de den stora salen med övriga besökare i Fregatten och bibliotekets tidningsläsare. Vi är upp till 15-20 personer som med prat och skrott som givetvis stör och blockerar de stora borden. Detta sker på onsdagar och på fredagar, då vi i eget intresse fortsatt våra socialträffar utan kommun stöd. Man har föreslaget att vi skall sitta i gårngen till biografen där är möblemanget ej anpassat för oss, små bord som är höga och rymmer bara fyra personer, vi äldre vill umgås gemensamt i hela gruppen vill sitta på långbord som tidigare.

Sedan i framtiden kommer ett nytt nästa problem för gruppen på onsdagar och fredagar När caféet startar i samband med påsk eller hösten kommer vi ej få lov sitta utanför där med vårt egna kaffe och kaffebröd och blockera de stora borden vi gör i dagens läge.

Vi vill också informera att Rum 1 står oftast tomt under våra tider i Fregatten Vi lyfter också medlemmar till vår grupp så den kommer öka många ensamma har börjat intressera sig så vi tror på en ökning om bara vi kan komma igång med egen kaffebryggning i Rum 1 s kök som tidigare. Vår begäran är att kommunen lånar ut Rum 1 5 timmar i veckan

Många medlemmar i gruppen uttrycker missnöjde med det som hänt när vi ej får fortsätta med vår gemenskap och kanske lämnar gruppen för ensamheten igen.

Stenungsund 2025 11 april Seniorgruppen Fregatten (SEE gruppen)

Fredagen den 11 april var de två lång bordet upptagna och vi fick plocka ihop små och runda bord utanför biblioteket och där med större besökare som lästa tidningar och var på biblioteket.

Situationen är ohållbar i framtiden, risk att gruppen tröttnar och upplöses.

Och då faller ju hela SEE projektet för 30 pensionärer.

Dnr 2023/418

Hej,

Tack för ditt brev!

Det är möjligt för er att boka möteslokaler som privatpersoner, via en förening eller ett studieförbund, enligt de fastställda taxorna som finns för uthyrning av lokaler i kulturhuset Fregatten.

Under en övergångsperiod då caféet varit stängt har det varit möjligt att ta med eget kaffe och fikabröd. När caféet öppnar till hösten så kommer åter de tidigare reglerna att gälla det vill säga att all förtäring i kulturhuset ska tas från caféet.

Då Kulturhusets foajé är en öppen mötesplats för alla besökare går den inte att boka för grupper.

Vi kommer att ta med oss synpunkterna i brevet, i vårt fortsatta arbete med att säkerställa att Kulturhuset Fregatten är en mötesplats för alla kommunens invånare!

Med vänliga hälsningar,

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	E post	Giro	Org nr
444 82 Stenungsund	Strandvägen 15	0303-73 00 00	0303-73 82 35	kommun@stenungsund.se www.stenungsund.se	Bg 430-7203	21 20 00-1298

Tack för ert svar men vi måste informera er att vi i brevet tydligen inte förklarat oss tillräckligt.

1. Vi är ingen förening eller studieförbund utan resterna av kommunens SEE program. Alltså kommunens aktivitets program som regeringen infört till alla landets kommuner. För att förhindra att landets pensionärer och sjuka äldre blir sittande i sina bostäder och ej får ett socialt utan ensamt liv, som skapar sjukdomar tristes hos dem i landet,

Lisa och Lovis startade ett program i gula villan 2022-2023 efter ett SEE fastställt program med balansträning och sociala samvaro. I början för 5–10 personer som senare blivit mer lockande för äldre. Under 2023 flyttades verksamheten till Fregatten med ett otroligt ökande av seniorer. Balansverksamheten ökade till 30 – 40 och under 2025 hela 60 – 70, på tisdagar. Den sociala verksamheten var 20 – 30 seniorer onsdagar och fredagar i RUM 1 i Fregatten.

Men plötsligt under 2025 ändrades verksamheten av samvaron på onsdag och fredag. Vi fick ej vara kvar i RUM 1 utan fick själva hitta bord utanför i Fregatten ta med eget kaffe. Gruppen anser att kommunen slängde ut oss utan att ta ansvar för 30 personer och som tappade SEE verksamheten.

Balansträningen på tisdagar fortsatte med fika gemensamt och social tillsammans. Man startade också träning i Kyrkan på fredag med en stor deltagare tapp, problem med att ta sig upp till kyrkan och många som ej är medlemmar i Kyrkan. Gruppen vill ju fortsätta träffas men är nu svårt och till hösten när cafét öppnar helt stopp på våra träffar onsdag och fredag. Redan i dag har vi och andra besökare problem med platser och att vi stör ljudmässigt tidningsläsare och biblioteket. Och senaste veckan blev vi informerade att vi ej fick prata pga föredrag från scenen, av personalen. Vi har inga ekonomiska möjligheter hyra dyra rum i Fregatten, vi är SEE grupp under Kommunen och ingen förening. Till hösten kommer ju vi troligtvis vara kvar hemma igen. Ni kan inte starta SEE grupp och sedan slänga ut oss så här.

Man kan också läsa i ett reklamblad som kommunen skickat ut nu som säger så här:

Stenungsund uppmärksammas Delar lärdomar om framgångsrika seniorinsatser.

Stenungsund kommun arbetar långsiktigt för att främja social gemenskap och motverka..

Dessutom en bild på de personer som startat och nu avslutat vår del i SEE programmet.

Hur hänger detta ihop vill ni offra oss för att och framställa er som duktiga och framgångsrika bland andra kommuner i landet på konferenser ni deltar i.

Vi önskar ett möte för att konstruktivt komma till en lösning för oss för att fortsätta under kommunens ansvar med en lösning på vårt problem.

Underskrivet av gruppen som startas av kommun i SEE verksamhet sedan 2022.

Stenungsund uppmärksammas Delar lärdomar om framgångsrika seniorinsatser

Stenungsunds kommun arbetar långsiktigt för att främja social gemenskap och motverka...

**Stenungsunds
kommun**

Brev

Diarienummer

2025-06-09

KS 2023/418

Hej,

Tack för ditt brev.

När det gäller ert önskemål om att vara i en lokal på kulturhuset Fregatten hänvisar vi till vårt tidigare svar.

Det är möjligt för er att boka möteslokaler som privatpersoner.

Om ni väljer att starta upp en förening eller starta en studiecirkel via ett studieförbund medför det subventionerade taxor.

På Stenungsunds kommuns hemsida finns information till nya föreningar och på sidan finns även information om var kontaktuppgifter till studieförbund finns:

<https://www.stenungsund.se/uppleva-och-gora/foreningsliv-i-stenungsund/bidrag-och-stod-till-foreningar/stod-till-ovriga-och-nya-foreningar>

Ni är fortsatt välkomna att besöka den öppna seniorverksamhet som bedrivs av Projekt SEE i Kulturhuset Fregatten. Projekt SEE är en föränderlig verksamhet i projektform som kontinuerligt utvärderas för att nå personer i stort behov av stöd vilket således kan leda till att insatser över tid förändras och utvecklas.

Med vänliga hälsningar,

Stenungsunds kommun
Postadress 442 82 Stenungsund **Besöksadress** Strandvägen 15
Telefon 0303-73 00 00 **Internet** www.stenungsund.se

§ 102

Dnr: KS 2026/505

Väckt ärende: Motion om att ta tillvara EPA-ungdomars engagemang i Stenungsund, Vänsterpartiets fullmäktigegrupp

Beslut

Kommunfullmäktige remitterar motionen till kommunstyrelsen för beredning.

Sammanfattning av ärendet

Vänsterpartiets kommunfullmäktigegrupp har inkommit med en motion som handlar om att tillvarata EPA-ungdomars engagemang. Motionens förslag är att

- Utredda möjligheten att engagera EPA-ungdomar för enklare, handledda uppgifter inom kommunal verksamhet mot skälig ersättning,
- och att utredningen särskilt ska belysa hur en försöksverksamhet kan utformas utan att ersätta ordinarie personal.

Beslutsunderlag

Inkommen motion 2026-05-11

Beslutsgång

Ordförande frågar om kommunfullmäktige kan remittera motionen till kommunstyrelsen och finner att så sker.

Beslut skickas till

Kommunkansli

Motion till kommunfullmäktige 2026-05-10

om att ta tillvara EPA-ungdomars engagemang i Stenungsund

A-traktorkulturen är en viktig del av många ungdomars vardag. För många betyder det gemenskap, ansvarstagande, frihet och ett praktiskt intresse som också kan vara en väg in i arbetslivet. Vid utgången av 2025 fanns 304 registrerade A-traktorer i kommunen, vilket motsvarar en ökning med 23 procent på ett år. Det visar att detta inte är ett marginellt fritidsintresse, utan en verklig del av många ungdomars liv i en kommun med både stad och landsbygd.

Vänsterpartiet menar att Stenungsunds kommun behöver bli bättre på att möta ungdomar där de är och ta tillvara deras engagemang. I stället för att se EPA-ungdomar som ett problem bör kommunen pröva hur deras drivkraft, ansvarstagande och praktiska intresse kan bli en tillgång för hela samhället. I flera kommuner har ungdomar med A-traktor engagerats för enklare uppgifter inom kommunal verksamhet. Rätt utformat kan det ge unga arbetslivserfarenhet, stärka deras känsla av delaktighet och samtidigt bidra till att avlasta personal genom enklare serviceinsatser. Att engagera dessa ungdomar skulle exempelvis kunna ske inom ramarna för det som Stenungsunds kommun benämner som "feriejobb".

Detta handlar inte om att ersätta ordinarie personal, utan om att skapa trygga och avgränsade uppgifter under handledning och med skälig ersättning. På så sätt kan kommunen bygga broar mellan generationer, stärka ungas inflytande och öppna fler vägar in i arbetslivet.

Vänsterpartiet föreslår därför:

- att Stenungsunds kommun utreder möjligheten att engagera EPA-ungdomar för enklare, handledda uppgifter inom kommunal verksamhet mot skälig ersättning.
- att utredningen särskilt belyser hur en försöksverksamhet kan utformas utan att ersätta ordinarie personal.

Vänsterpartiet Stenungsund

Annika Åberg Darell, Birgit Lökvist, Truls Johannessen, Jessica Gustafsson, Ann Lundstedt Schager

Till

Barn & Utbildning
Kommunfullmäktige i Stenungsunds kommun
Kommunstyrelsen
Välfärdsutskottet
Skolchef; Elisabeth Andreasson

***Stenungsunds kommun angående Strategisk plan och budget 2026–2028
likvärdig utbildning, tidiga insatser och förutsättningar för barn i behov av
särskilt stöd.***

Jag har tagit del av Stenungsunds kommuns Strategiska plan och budget 2026–2028 och vill inledningsvis uttrycka uppskattning för de ambitioner som lyfts fram kring god utbildning för alla, tidiga insatser, inkludering, hälsa och livslångt lärande.

Som huvudman för en fristående förskola och med mångårig erfarenhet av arbete med barn i behov av särskilt stöd ser jag samtidigt ett behov av förtydliganden kring hur dessa ambitioner ska omsättas i praktiken och finansieras i verksamheterna.

I den strategiska planen framhålls bland annat att kommunen ska:

- Säkerställa en inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet.
- Verka för tidiga insatser.
- Främja god hälsa och välbefinnande för alla.
- Skapa förutsättningar för att varje barn ska kunna utvecklas utifrån sina förutsättningar.

Samtidigt visar budgeten att kommunen står inför en period med minskande barnkullar i förskoleåldern, förbättrade ekonomiska resultat och minskad investeringstakt inom utbildningsområdet. Trots detta framgår få konkreta satsningar riktade mot barn med omfattande stödbehov i förskolan.

Analysen bifogas som Bilaga 1; “Analys av Strategisk plan 2026–2028 ur ett förskole- och stödperspektiv”.

Mot denna bakgrund önskar jag få svar på följande frågor. Frågorna riktas till respektive ansvarig funktion enligt nedan. Om frågan bedöms falla inom annan mottagares ansvarsområde önskas att den vidarebefordras internt och besvaras av ansvarig funktion.

Frågor till Skolchef Elisabeth Andreasson

Barn & Utbildning

1. Likvärdig utbildning

Hur definierar Stenungsunds kommun begreppet likvärdig utbildning för barn med omfattande stödbehov inom förskolan, och hur säkerställs att resurserna motsvarar barnens faktiska behov?

2. Resursfördelning

I budgeten avsätts medel för tidiga insatser. Hur stor del av dessa medel riktas till förskolan och hur har kommunens resonerat kring denna fördelning?

3. Praktiskt genomförande

Vilka konkreta insatser planeras för att stärka det förebyggande arbetet för barn som riskerar att inte nå sin fulla utvecklingspotential, och hur kommer effekterna av dessa insatser att följas upp?

4. Barn med omfattande stödbehov

Hur avser kommunen att säkerställa att barn med exempelvis autism, intellektuell funktionsnedsättning eller andra omfattande funktionsnedsättningar får det stöd de behöver under hela vistelsetiden i förskolan?

5. Tilläggsbelopp

Ser kommunen ett behov av att utveckla riktlinjer och bedömningsgrunder för tilläggsbelopp så att de bättre speglar de faktiska kostnader som uppstår för barn med extraordinära stödbehov?

6. Kompetensförsörjning

Vilka satsningar planeras för att stärka specialpedagogisk kompetens och kunskap om neuropsykiatriska funktionsnedsättningar inom kommunens förskolor?

Frågor till Kommunfullmäktige

Övergripande politiska frågor

7. Sambandet mellan mål och resurser

Hur säkerställer kommunstyrelsen att de ekonomiska ramarna är tillräckliga för att uppnå de mål som anges i den strategiska planen avseende likvärdighet, inkludering och tidiga insatser?

8. Agenda 2030 och barns rättigheter

Kommunen hänvisar till Agenda 2030:s mål om god hälsa och god utbildning för alla. Hur säkerställer kommunen att barn med omfattande stödbehov inkluderas i detta arbete och att deras rätt till utbildning på lika villkor tillgodoses?

9. Demografisk utveckling

Kommunens befolkningsprognos visar att antalet barn i åldern 1–5 år minskar under planperioden.

Hur påverkar detta kommunens långsiktiga strategi för förskolan och vilka konsekvenser ser kommunen för såväl kommunala som fristående huvudmän?

Frågor till Kommunstyrelsen/Välfärdsutskottet **Styrning & samverkan**

10. Fristående huvudmän

På vilket sätt avser kommunen att involvera fristående huvudmän i det strategiska utvecklingsarbetet kring kvalitet, inkludering, kompetensutveckling och tidiga insatser?

11. Finansiering av extraordinära stödbehov

Hur bedömer kommunen att nuvarande budgetramar och system för tilläggsbelopp motsvarar de faktiska kostnader som uppstår när förskolor tar emot barn med omfattande och varaktiga stödbehov, och finns det planer på att se över finansieringsmodellen för att säkerställa likvärdiga förutsättningar oavsett huvudman?

Avslutande reflektion

Jag delar kommunens ambition om att alla barn ska få en trygg, utvecklande och likvärdig utbildning. Vid genomgång av strategisk plan och budget är det svårt att utläsa hur de höga ambitionerna avseende likvärdig utbildning, tidiga insatser och inkludering fullt ut ska kunna omsättas i praktiken för barn med omfattande stödbehov. Mot den bakgrunden efterfrågas förtydliganden kring såväl finansiering som genomförande.

Förskolan utgör ofta den första och viktigaste arenan för tidiga insatser. De beslut som fattas idag kommer att få stor betydelse för barns fortsatta skolgång, hälsa och framtida möjligheter att delta i samhället på lika villkor.

Jag ser därför fram emot att ta del av kommunens svar och hur kommunen avser att omsätta de höga ambitionerna i praktiskt genomförbara och långsiktigt hållbara lösningar.

Med vänlig hälsning

Jessica Falk Petersson

Huvudman, Tallbackens Förskola AB
Stenungsund

Analys av Strategisk plan 2026–2028 ur ett förskole- och stödperspektiv

Bakgrund

Stenungsunds kommun beskriver i Strategisk plan 2026–2028 en tydlig ambition att säkerställa en likvärdig utbildning av god kvalitet, främja tidiga insatser och skapa förutsättningar för god hälsa och välbefinnande för alla barn och unga.

Dessa ambitioner ligger väl i linje med såväl skollagens krav som den nationella utvecklingen där allt större fokus läggs på tidigt stöd, inkludering och kompensatoriska insatser i förskolan.

Samtidigt väcker budget- och planeringsunderlagen frågor kring hur målen ska omsättas i praktiken, särskilt för barn med omfattande behov av särskilt stöd.

Demografisk utveckling

Kommunens befolkningsprognos visar att antalet barn i åldern 1–5 år förväntas minska under planperioden.

ÅR	BARN 1-5 ÅR
2024	1 524
2025	1 512
2026	1 472
2027	1 434
2028	1 421

Minskningen motsvarar cirka 100 barn mellan 2024 och 2028.

Denna utveckling innebär sannolikt ett minskat behov av nya förskoleplatser och nya lokalinvesteringar. Samtidigt innebär färre barn inte automatiskt att behoven av stödinsatser minskar. Tvärtom visar både nationell forskning och verksamheternas erfarenheter att andelen barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, språkstörningar och andra omfattande stödbehov fortsatt är betydande.

Det ställer krav på att resurser i högre grad riktas mot kvalitet och stödinsatser snarare än volymökningar.

Kommunens ekonomiska förutsättningar

Kommunens ekonomiska resultat förbättras markant under planperioden.

Årets resultat budgeteras till:

- 41,8 mnkr år 2025
- 65,7 mnkr år 2026
- 67,9 mnkr år 2027
- 70,2 mnkr år 2028

Samtidigt minskar investeringstakten jämfört med tidigare år och pensionskostnaderna förväntas stabiliseras.

Kommunen beskriver därmed själv en ekonomisk utveckling som skapar större handlingsutrymme än under de senaste åren.

Mot denna bakgrund blir det relevant att ställa frågan hur detta ekonomiska utrymme ska användas för att stärka kvaliteten i förskolan och förbättra förutsättningarna för barn med omfattande stödbehov.

Tidiga insatser – ambition och verklighet

I budgeten anges en utökad ram till förskolan om:

- 0,7 mnkr för minskat statsbidrag
- 0,8 mnkr för tidiga insatser

Det är positivt att kommunen vill stärka de tidiga insatserna. Samtidigt väcker budgeten frågor kring hur stor den faktiska förstärkningen av verksamheten är.

Den del som avser 0,7 mnkr utgör en kompensation för bortfall av statsbidrag och innebär därför inte nya resurser till verksamheten. Den faktiska nya satsningen uppgår därmed till cirka 0,8 mnkr för hela förskoleverksamheten.

Mot bakgrund av ökade krav på tidiga insatser, särskilt stöd, kompetensförsörjning, arbetsmiljö och kvalitet i undervisningen önskar vi få förtydligat:

- Hur stor är den faktiska resursförstärkningen till förskolan efter att bortfallet av statsbidrag har kompenserats?
- Hur bedömer kommunen att 0,8 mnkr ska räcka för att möta de ökade förväntningarna på tidiga insatser och stöd till barn i behov av särskilt stöd?
- Vilka konkreta insatser planeras genomföras med dessa medel, och hur många barn respektive verksamheter beräknas omfattas av satsningen?

Förskolorna möter i allt större utsträckning barn som behöver:

- omfattande bildstöd
- alternativ och kompletterande kommunikation (AKK)
- mindre undervisningsgrupper
- anpassade lärmiljöer
- kontinuerligt vuxenstöd
- specialpedagogiska insatser

Frågan är därför om satsningen är tillräcklig för att motsvara de behov som finns och de mål som kommunen själv formulerar.

Alarmerande ökning av barn i behov av särskilt stöd – mätning i vår verksamhet

Vi har gjort egna mätningar av hur stor andel barn vi har i behov av särskilt stöd:

- 2020–2022: 0,5 %
- 2023: 5 %
- 2024: 7 %
- 2025: 16 %

Detta är en alarmerande ökning, och vi ser att både kommunala och privata verksamheter, även i grannkommun upplever samma utveckling.

Barn i behov av särskilt stöd

Strategisk plan beskriver likvärdig utbildning och inkludering som centrala mål.

Däremot saknas tydliga skrivningar kring:

- barn med omfattande funktionsnedsättningar
- neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF)
- autism
- ADHD
- extraordinära stödinsatser
- tilläggsbelopp
- kompensation till huvudmän som bär stora stödinsatser

Förskolor, både kommunala och fristående, har idag ett omfattande ansvar att möta dessa barns behov inom ramen för ordinarie verksamhet.

När stödet blir mycket omfattande riskerar kostnaderna att överstiga vad grundbeloppet är avsett att finansiera.

Det är därför viktigt att kommunen tydliggör hur man avser att säkerställa att barn med stora stödbehov får det stöd de har rätt till enligt skollagen.

Framtida nationella krav

På nationell nivå pågår flera reformer och utredningar som syftar till att stärka kvaliteten i förskolan.

Flera av förslagen berör:

- mindre barngrupper
- ökad personaltäthet
- stärkt specialpedagogiskt arbete
- tydligare ansvar för tidiga insatser
- ökad dokumentation och uppföljning

Dessa reformer kommer sannolikt att innebära ökade kostnader för alla huvudmännen.

I den strategiska planen framgår inte hur kommunen avser att möta dessa framtida krav ekonomiskt eller organisatoriskt.

Fristående huvudmän som resurs

Stenungsunds kommun har både kommunala och fristående förskolor som tillsammans tar ansvar för kommunens barn.

För att uppnå målen om likvärdighet och kvalitet behöver samverkan mellan kommunen och fristående huvudmän utvecklas och stärkas.

Det gäller särskilt frågor som:

- kompetensutveckling
- specialpedagogiskt stöd
- tilläggsbelopp
- barn med omfattande stödbehov
- gemensamma kvalitetsmål

Likvärdighet handlar inte om driftsform utan om att alla barn ges likvärdiga förutsättningar att lyckas.

Sammanfattande slutsats

Strategisk plan 2026–2028 innehåller viktiga och välformulerade ambitioner kring utbildning, hälsa, inkludering och tidiga insatser.

Samtidigt finns ett behov av större tydlighet kring hur dessa ambitioner ska omsättas i praktiken för de barn som har störst behov av stöd.

Kommunens egna prognoser visar minskande barnkullar och förbättrade ekonomiska resultat under planperioden. Detta skapar ett tillfälle att i högre grad rikta resurser mot kvalitet, kompetens och stödinsatser.

För att målen om likvärdig utbildning ska bli verklighet behöver kommunen tydligare redovisa:

- hur barn med omfattande stödbehov ska prioriteras,
- hur tillräckliga resurser ska säkerställas,
- hur framtida reformer ska finansieras,
- samt hur samverkan med fristående huvudmän ska utvecklas.

Barn som behöver mest stöd måste också vara de barn som tydligast omfattas av kommunens strategiska planering.